SYNTAGMA TRAGOEDIAE LATINAE: IN TRES PARTES DISTINCTUM. SEV...

Martín Antonio Delrío

Digitized by Google

Digitized by Google

IVSTO LIPSIO V. C.
MART. ANT. DELRIO S.

NEc duos mundus ſoles, nec rubeculas duas ſaltus capit: *nec regna ſocium ferre, nec tedæ ſciunt.* malo id exemplo multi ſcriptores imitantur, CRITICI præcipuè, qui, ſi eandem quis cum illis ſpartam nitatur ornare, mox calamis ſæuiunt, & ſepiæ atque loliginis ſuco cruentum bellum gerunt, & Archilochi melos mutuum occinunt. quot eorum amicitias riualitas reſoluit? ſed illæ nec probè colligatæ, nec veræ amicitiæ fuerunt; quæ tales, æmulationem ignorant, obtrectationem auerſantur. veræ non erant; quas vel ambitio, vel cupiditas, vel ſimulatio coniunxerat. veras, non niſi probitas & virtus & fides conciliant; connectunt, & conſeruant. Audeo dicere talem noſtram, IVSTE LIPSI: quam, nec tot annorum, tot locorum interualla; nec partium aduerſariarum (quæ te vel inuitum, vel, inopinantem, & improuidum abſtraxerant) factiones, nec aliæ quæ aliis graues cauſſæ viderentur; reſcindere potuerunt. Nec mirum. nam quod aliud illi principium, quam animorum quædam ſimilitudo, & ad humanitatem atque honeſtatem conſpiratio? quis finis, niſi fructus tam ingenuæ voluntatis, artium bonarum ac ſtudiorum liberalium incrementum? ita dum idem volumus, idem admiramur, & conamur, vnus ambos *Annæus* pari voluntate, ſucceſſu non pari, nos cœpit. Prior ego lucis perpaullulum dedi penè puer, planè tiro. Mox tu, Sol litteratorum, Princeps veræ Criticæ huius æui, radiatum ingenij & iudicij lumen intuliſti; &, quæ haut ſcio an quis alius arroſis ad Ariſtophanis & Cleanthis lucernam vnguibus tandem peperiſſet; ea tu, quaſi ludens, effudiſti. Quòd ſi vt næuos tantum tollere, ſic animus tibi fuiſſet commentariis præterea illuſtrare; cum ramento & puluiſ-

culo cuncta euertiſſes; mihi quercus alia fuiſſet excutienda. Nunc quod præſtare voluiſti, præclarè tu quidem, vt ſoles, & feliciter: ſed quod à te neglectum, id vt poſterioribus curis præſtarem, inuaſi. Prodeunt nunc qualiacumque, hac ſpe & mentẽ vt tuis apponantur; vt componantur, non magis, quàm vt rauca picarum garrulitas, luſciniarum canori ſuauiſſimo, vel noctuæ cæcutientia perſpicacitati aquilæ comparetur. Adderem illa mihi diſplicere, ſi poſſent, quæ tibi placuere. Tuum mihi iudicium multorum inſtar millium. legiſti, recenſuiſti, probaſti. cur lucem paueant? tu obſtetricatus manu, auctor & impulſor typographo edendi, tibi debebunt, quam adſpicient lucem. Accipies igitur, in duas Tragœdiarum Senecæ optimas Comment. MEDEAM & THEBAIDA, & quia patrem infauſtum non vult Antigone deſerere, ſimul in OEDIPVM: vt litterario tuo theſauro hanc opellam, Crœſi opibus teruncium adiungas; quódque debes amicitiæ & iudicio tuo, vt contra Zoilorum Claudiana tonitrua defenſionem ſuſcipias. Faxit DEVS OPT. MAX. qui te tot periculis falſorum fratrum, & ex Orci faucibus ereptum, patriæ, & veris amicis reddidit; vt quam animo religionis puritatem tuebaris, eam nunc tibi palam profitenti, & in matris Eccleſiæ Catholicæ gremio conquieſcenti; hoc amicitiæ & pietatis in te meæ teſtimonium ſit ſempiternum. Leodici, CIↃ. IↃ. XCII. menſe Iunio.

COMMENTARIVS IN MEDEAM.

Lectori S.

QVÆ in Aduerſariis olim, hîc non repetam: eò tibi recurrendum: Duntaxat Græcorum teſtimoniorum Latinam nunc interpretationem accipies; quia plerique illam poſtularunt. Vtar autem eorum qui extant interpretum verſionibus; ſi non exſtet vlla, ſententiam meis verbis exprimam, hactenus vt intelligatur. Quorum Græca exemplaria non erunt ad manum; ignoſce ſi mentem, non ipſa verba exhibebo. Vale.

ARGVMENTVM.

REPVDIATA Medeâ Iaſon, Creuſam Creontis, Corinthiorum Regis, filiam ducit: iuſſa in exilium proficiſci Colchis, vnius diei inducias impetrat. interea dona diris venenis illita, per filios ad Creuſam mittit. exornat ſe iis miſella noua nupta, & repentè flammis erumpẽtibus, vnâ cum patre, qui accurrerat, filiámque complexus eripere conabatur, cúmque ipsâ regiâ, incendio abſumitur. Medea ſecum aſportatis in domus faſtigium filiis, in Iaſonis conſpectu, crudeliter eos trucidat: & à draconibus mox per aërem Athenas deuehitur.

MEDEA] *quidam etiam Melanthius Græcè*, Medeam *tragœdiam edidit. Paccuuij fabulam, non* Medeam, *ſed* Medum *inſcriptam cenſet Manutius comment. in lib. 7. epiſt. Ciceron. ad familiar. epiſt. 6. ſed verius,* Medum & Medeam *ab illo editas: Vide fragmenta quæ nos parte primâ ex vtraque. Tertullianus in lib. de præſcript. aduerſ. hæretic. fortè ad ſententiam magis, quàm ad verba reſpexit, dum Ouidij* Medeam, *ex Virgilio centonem nuncupat: quanquam illud, quod Seneca libro* 1. *Suaſoriar. ex eadem laudat;*

Feror huc illuc, vt plena Deo.

Digitized by Google

Sanè Virgilianum fermè. ſed fortè rectius quidam Cod. Tertulliani eum ſcriptorem vocant Oſidium Getam; quod placuit Domino Lindano in Panopliâ, Arbitror Medeæ nefariam crudelitatem à Sophocle celebratam duabus fabulis, quarum vni titulus; Colchides, *alteri;* Scythæ. *huius noſtræ tragœdiæ materiam narrant Diodorus Siculus lib.* 5. *& Apollodorus lib.* 1. *bibliothec. Ouidius in Metamorph. & epiſt. Heroid. & Iuſtinus lib.* 42.

IN ACTV I.

Hoc Actu iras nutrit Medea, & ſuperos inferóſque ad vltionem vocat.

Cõiugales Deos Græci ἀπυγενέτας: Phocenſes ſolas Deas geniales, γενετυλλίδας nominarunt. *Pauſan. in Attic.*

Verſu 1. Dij coniugales] *agendum de his nunc paullo fuſius.* Coniugales *dicti, teſte D. Auguſtino lib.* 3. *de ciuit. Dei, quia nubentes eis commendabantur, vt bene coniugarentur. iugum enim matrimonio iungendis imponebatur, ad ſignificandum concordiam futuram & ſeparationis difficultatem, vt tradit D. Iſidorus. lib.* 9. *Origin. ſeu Etimolog. c. de coniugiis. ſolitæ horum deorum effigies in geniale cubiculum inferri, erántque numero penè infiniti, vt idem Auguſtinus docuit lib.* 6. *de ciuit. Dei cap.* 9. *præcipui, & quaſi anteſignani, qui hîc nominantur, &* Iupiter γαμήλιος, *de quo D. Hieron. in* Iouinian. *Pauſanias, Diodorus & alij;* Iuno γαμήλια; Venus, *variis ob id nominibus appellat;* Hymenæus, *de quo poſtea;* Πειθὼ, *de qua Coluthus,*

καὶ στέφος ἀσκήσασα γαμήλιον ἤλυθε Πειθώ

Et coronam nectens nuptialem venit Pytho:

& Diana, *quam Locri & Boëotij* Encliam *vocarunt, eiq́; in foro ſtatuam & aram dedicarunt, & ſponſum ſponſámque antè nuptias ei ſacrificare iuſſerunt. auctor Plutarchus in Ariſtide. His addendus* Genius; *qui A. Furio dicitur,* Deorum filius, hominúmque parens, *ſic dictus quaſi ſuus quemq́; genius genuerit. vnde Laberius in Imagine;*

Plaut. in Menachm. Horat. lib. 2. *epiſt.* 2.

Genius generis noſtri parens.

ideo à Tibullo dicitur, deus Natalis; *à Plauto & Horatio,* naturæ Deus humanæ. *quia (vt ait Feſtus, eiusq́; tranſcribens verba D. Iſidorus)* Genium vocabant, Deum rerum omnium generandarum. *Coniugalis ergo Deus. nam & in coniugatorum tantum ædibus, teſte Cenſorino, duo Genij colebantur, quo ſenſu* torus genialis, *&* epulæ geniales *dicuntur, pro nuptialibus, vt hic & apud Ciceronem pro Cluentio & alios. Martianus Capella tradit* Genium *dici Deum, qui, quo primum momento homo gignitur, illi aſſocietur. Ammianus Marcellinus ex Gentilium doctrinâ lib.* 21. *Hiſtor. ſcribit Conſtantio Imp.* Genium ſalutis tutelæ (*ſic loquitur*) appoſitum, *paullo ante mortem eum deſeruiſſe:* & cunctis in lucem editis hominibus, ſaluâ firmitate fatali, huiuſmodi velut actus rectura ſociari: *à paucis viſa, vt à Pythagorâ, Socrate, Numâ, Scipione maiore, Mario, Octauiano Aug. Triſmegiſto, Apollonio, & Plotino; qui etiam ſcripſerit,* quibus primordiis hi Genij animis connexi mortalium, *& quomodo animas* tanquam gremiis ſuis ſuſceptas tueantur, &c, quoad licitum eſt, doceant maiora, ſi ſenſerint puras, & à colluuione peccandi immaculatâ corporis ſocietate diſcretas. *Menandri ſenarios duos addit; quibus docet cunctis naſcentibus datum dæmonem cuſtodem & rectorem vitæ;*

Ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ τῷ γεννωμένῳ
Ἅπαντος ἐστὶ μυσταγωγὸς τοῦ βίου.

Sic nimirum cacodæmon veritatem fidei, de bonorum Angelorum ſingulis hominibus tutelâ additâ, conatus iam tum his de Geniis commentis infirmare; vt & nunc per emiſſarios ſuos; qui negãt ſuum cuique aſſociatum Angelum cuſtodem; de quo theologi conſulendi: nos, quid Ethnici de ſuis Geniis, proſequamur. Cenſorinus ergo in hæc verba; Genium eſſe Deum, cuius in tutelâ vt quiſque natus eſt, viuit: ſiue quòd vt generemur curat; ſiue etiã, quòd nos genitos ſuſcipiat ac tueatur; certè à gignendo Genius appellatur. Euclides Socraticus duplicem dicit nobis omnibus genium appoſitum; quod & Lucillius lib. 9. Satyrarum confirmarat. Et licet alij ſint Dij complures homini vitam pro ſuâ quiſque portione adminiculantes, quos libri indigitamentorum enumerant: ij tamen ſemel in vnoquoque hominum numinum ſuorũ affectum repræſentant. ideo illis non quotannis ſacrificabatur. Genio autem; quia ita nobis eſt obſeruator aſſiduus appoſitus, vt ne puncto quidem temporis longius abſcedat; ſed ab vtero matris exceptos, ad extremũ vitæ diem comitetur: ideo illi potiſſimum, per omnem ætatem quotidie ſacrificabant; non quidem factâ hoſtiâ, ſed mero fuſo, quia iuxta Varronem, in lib. *Articulus ſeu de numeris, in* Genij feſto, qui erat natali die, manum à cæde & ſanguine abſtinebant: ne die, quâ ipſi lucem accepiſſent, aliis demerent. *Quæ cum Varronis ſententia fuerit Romanorum doctiſsimi, eumq́; Cenſorinus ſequatur; quærendum ſedulò, cur homo eruditus ex illo Horatij;*

Vide D. Hieron. cap. 18. Matthæi. D. Chryſoſt. Hom 60. in Matth. & D. Thom. 1. par. q. 113. Tertullianus Apol. c. 32. Neſcitis Genios dæmones dici, & inde diminutiua voce dæmonia.

—— cras Genium mero
Curabis, & porco bimeſtri,
Cum famulis operum ſolutis;

cenſuerit Genio, vt & Lari, porcum immolari conſueuiſſe; maximè cùm & Acron ea verba manifeſtè ad ſacrificium referat. An quod Natali die floribus & vino tantum, ceteris per annum etiam porco, fiebat? ſed Varronis ratio ſemper locum obtinet. quare omnino cenſeo viuas ſenſiléſque hoſtias ab omni ſacrificio genij alienas; illiq́; cædem omnem creditam diſplicere. Horat. lib. 2. epiſt. 1. —— Siluanum lacte piabant,

Floribus & vino Genium memorem breuis æui.

Memorem ſcilicet, quia vitæ breuis homines admonet. Perſius. Sat. 2.

Funde merum Genio ——

Thura quoque adolebant. Tibullus, de Natali Cherinthi;

Magne Geni, cape thura libens.

Sed Horatius, porci bimeſtris meminit. Verùm aliud facere Genio, *ſeu* placare Genium; *aliud,* curare Genium. *illud ad ſacrificia & diuinæ rei curationem perſpicuè pertinet: hoc ad lætitiam, hilaritatémque animi, corporis inuitationem, & largioris menſæ apparatum, vnde dicti* homines Geniales, & Genio indulgere, *cui* Genium defrudare *opponitur. Genium namque voluptatis quoque Deum putabant. Fauet huic Horatiani loci explicationi Porphyrion interpres, & alij. Sed & pro fortunâ, Genius. gloſſar.* Genius

Digitized by Google

Vide Turnebum lib. 16 aduerſ. c.19.

τύχη ἑκάστου ἀνθρώπου· & Genium τύχη. Genium *viri colebant*, Iunonem natalem *feminæ; per Genium viri, per Iunonem feminæ iurabant. An quia negabant feminis eſſe Genium, vel viris* Iunonem *propitiam? non crediderim. altius quid ſuberat. fortè quia gignendi actum ſolis viris, cum Ariſtotele in libris de Generat. animal.; feminis ſolam perpeſſionem & pariendi laborem, cui præerat Iuno, tribuebant. Certè nimis apertè veteres ſcripsêre, vt queant illorum verba aliò detorqueri, ad feminas excludendas. Cenſorinus, vnumquemque vt natus eſt, dixit in Genij tutelâ viuere. Seneca de antiquis Romanis epiſt. III.* Singulis & Genium & Iunonem dederunt. *Plinius lib.* [illegible] *nat. hiſtor.* Cùm ſingulos ex ſemetipſis Deos faciant, Genios Iunoneſque adoptant ſibi. *Ammianus etiam, Plautus, Horatius, Laberius generatim loquuntur. Viris ergo non Genij modò, ſed & Iunones, Natales dij, mulieribus iidem. iuuat etiam Tibullus, qui lib. 4. de Cherinthi pueri natali agens, primò quidem Genium precatur, mox Sulpitiæ, quæ adoleſcentem amabat perditè, votum in eodem Natali Cherinthi ſubdit;* Natalis Iuno ſanctos cape thuris aceruos. *decuit enim mulierem natalis potius Deæ, quàm Dei, tamen adoleſcentis gratiâ, meminiſſe. Hæc de Genio, vtinam non ſine genio. multa Lilius Syntagm. 15. ſed non ſatis à Lare diſtinguit. Iulian. Aurelian. lib. 1. de cognominib. Deorum cap. vlt. refert etiam* Neptunum Genethlium, *vt cui liberorum quærendorum cura nonnulla. Romanis præterea coniugales Dij peculiares,* Picumnus & Pilumnus. *docet Nonius;* Pilumnus *(inquit)* & Picumnus dij præſides auſpiciis coniugalibus deputantur. *Varro, de vita pop. Rom. lib. 2.* Natus ſi erat vitalis, & ſublatus ab obſtetrice ſtatuebatur in terrâ, aut aſpicaretur (*lego,* vt auſpicaretur, *hoc eſt, auſpicato inciperet)* rectus eſſe. Diis coniugalibus, Pilumno, & Picumno, in ædibus lectus ſternebatur. F*uit & huius generis* Dea Virginenſis, *de qua S. Auguſtinus lib. 6. de ciuit. Dei, cap. 9. & lib. 4. c. 11. vbi etiam* Domiduci, Iugatini, Subigi, Priapi, Manturnæ, Premæ, Partundæ, *meminit; quos omnes ego* Genitalium Deorum *in numerum retulerim; veteres enim, quos æternos rerum omnium parentes & auctores putabant, ſic nominarunt, teſte Cicerone 3. de Orat. Ennius apud Seruium in 6. Æneid.*

Scio hæc non conuincere. ſed quid in mendaciis & errore certi?

> Romulus in cælo cum Diis Genitalibus æuum
> Degit —— *ex quo verſu viderentur hi Romanorum proprij, niſi*

Auſonius illud. perioch. 4. ſcripſiſſet;

> Iupiter interea, cum Diis Genitalibus vnà,
> Concilium cogit ſuperûm de rebus Achiuis.

Claudiano quoque Nox *Dea huiuſmodi lib. 2. de rap. Proſerp.*

> Ducitur in talamum virgo. ſtat Pronuba iuxta
> Stellantes Nox picta ſinus, tangénſque cubile
> Omina perpetuo genitalia fœdere ſanxit.

Accedant & Nixij Dij; *quo nomine ſcribit Feſtus appellari tria ſigna, in Capitolio ante cellam Mineruæ, genibus nixa, velut præſidentes parientium nixibus: de quibus Turnebus lib. 7. aduerſar. cap. 8. Ceterum* Leuana, Cunina, Rumina, Eduſa, Potina, Vagitanus, *& ſimilia portenta; quæ ad infantes*

iam

Digitized by Google

iam natos potius ſpectabant, & non coniugalia, nec genitalia, ſed educatoria, numina; huc non pertinent. conſule ſi vis Lilium Syntagm. 1.

Genialis tori] *thalami nuptialis. Feſtus;* Genialis lectus, qui nuptiis ſternitur in honorem Genij, vnde & appellatur. *quæ D. Iſidorus, ad verbum lib.* 8. *Orig. cap. vl.* Genium dicunt quod quaſi vim habeat omnium rerum gignendarum, ſeu à gignendis liberis. vnde & geniales lecti dicebantur à gentibus, (*fortaſſis reponendum ex Feſto, à geniis*) qui nouo marito ſternebantur. *horum lectorum meminere Virgilius* 6. *Aeneidos, & Claudianus lib. de raptu Proſerp.* 2.

2. Lucina] *Iuno. Ouidius;*

Iunonémque thoris quæ præſidet alma maritis.

& in epiſt. Medeæ

Conſcia ſit Iuno ſacris præfecta maritis. *Virgilius;*

—— cui (*Iunoni*) vincla iugalia curæ. *Vnde in veteri marmore;* IVNONI IVGALI: *quod eius auſpiciis coniugia inirentur: à quo munere, varia nomina fuit ſortita. dicta* Opigina, *quòd parturientibus opem ferret, auctor Feſtus*: Vnxia, *quòd ſponſa mariti domum ingreſſura prius poſtes oleo, axungiâ, vel adipe lupino inungeret, vnde vxores quaſi vnxiores dictæ B. Iſidoro lib.* 9. *cap. vlt. Orig.* Cinxia, λυσιζώνη, *quòd cinguli ſolutionem fortunaret*: Iuga, *quod nuptias iungeret.* Socigena, *quòd nubentes ſociaret:* Interduca, Domiduca, *& ſimilia, de quibus Martianus Capella, his verbis;* Iuno pulchra, licet aliud nomen tibi conſortium cæleſte tribuerit, & nos à iuuando *Iunonem*, vnde & Iouem dicimus, nominemus: ſiue te *Lucinam*, quòd lucem naſcentibus tribuas, ac *Luceiam* conuenit nũcupari. Nam *Fluuoniam, Februalemq́; ac Februam*, mihi poſcere nõ neceſſe eſt, cùm nihil contagionis corporeæ ſexu intemerata pertulerim. *Interducam* & *Domiducam, Vnxiam, Cinctiam*, mortales puellæ debẽt in nuptias conuocare, vt earũ & itinera protegas, & in optatas domos inducas, & cùm poſtes vngent fauſtum omen affigas, & cingulũ ponentes, in thalamis non relinquas* *Sotigenam te* quas vel in partus diſcrimine, vel in bello protexeris, precabuntur. *Populonam* plebes, *Curitim* debent memorare bellantes. *hæc ille lib.* 2. *de Nuptiis Philologiæ. Idem quod de Iunone, de Dianâ dicendum. Vnde in inſcription. antiqu. vtraque dicitur* LVCINA, *& in nummis Iuliæ Piæ,* LVNA LVCIFERA, *&* TEMPLVM DIANÆ LVCIFERÆ. *eadem enim Iuno & Diana creditur, teſte Cicerone lib.* 2. *de nat. Deor.* Luna (*inquit*) à lucendo nominata. ea eſt enim Lucina. itaque vt apud Græcos Dianam, eámque Luciferam; ſic, apud noſtros, Iunonem Lucinam in pariendo inuocãt: quæ eadem Diana omniuaga dicitur, non à venando, ſed quod in ſeptem nominatur tãquam vagantibus. Diana dicta, quia noctem quaſi diem efficeret. Adhibetur autem ad partus, quòd hi matureſcunt, aut ſeptem nonnunquam, aut plerúmque nouem Lunæ curſibus; qui quia menſa ſpacia conficiunt. menſes nominantur. concinnéque, vt multa, Timæus; qui cùm in Hiſtoriâ dixiſſet, qua nocte natus Alexãder eſſet, eadem Dianæ Epheſiæ

* *Ex Feſto legerim; Opigenam.*

In Goltzij theſauro.

Digitized by Google

templum deflagraſſe; adiungit minimè id eſſe mirandum, quòd Diana cùm in partu Olympiadis adeſſe voluiſſet, abfuiſſet domo. *Plato in Theæteto ſcribit Dianam, cùm ſterilis ſit, partuum tutelam ſuſcepiſſe, quia ſit eadem cum Lunâ, quæ ad pariendum multum confert.* Lucinam, *alij dictam volunt, vel à luco vbi eius ædes condita, vt Plinius lib.10.cap.vlt.; vel à luce, quod in lucem recens natos educat. Ouid.2. Faſtorum,*

—— dedit hæc tibi nomina lucus:
Vel quia principium tu Dea lucis habes.

aliam cauſam phyſicam petere poteſtis à Plinio lib.2.cap. 101. *L. Piſo lib.1. Annal. auctor eſt, Ilythiæ pro naſcentibus, Veneri Libitinæ (quam alij Proſerpinam putant) pro mortuis nummum pendi ſolitum. vide Plutarch. in Numâ, & Dionyſ. Halycarnaſſ. lib.4. antiq.*

Domitorem freti] *vide inf. verſu* 318.

Auſus Tiphys pandere vaſto
Carbaſa ponto, legéſque nouas
Scribere ventis, *&c.*

*& verſu.*617. Tiphys inprimis domitor profundi.

3. Nouam.] *Argo primam nauem.*

Frenare docuiſti ratem] *haud aliter etiam Plautus;*

Nemped equo ligneo cæruleas per vndas vectæ eſtis.

& Varro, Marcipore; Quam nautici equiſones per viam conducerent loro. *ſic m.ſ. apud Nonium in* equiſo: *vulgati,* quâ ducerent loco. *Metaphoræ ratio in eo poſita, quòd, vt ait Homerus, Odyſſ.* δ'. *celeres in mari naues equorum loco ſunt,* —— αἵθ' ἁλὸς ἵπποι

Ἀνδράσι γίγνονται —— *contra Martianus ſolis equos remigium nominat lib.2.* An Leucothea ſuccenderet facem, luménq; purpureum, & an ſolis remigia vigilarent, ſonipéſque Phoſphori comeretur. *niſi malis de naui ſolis & ſeptem eius remigibus id accipere; de qua nos alibi.*

5. Diuidens orbi diem] *alternis vtrumque hemiſpherium illuminans.*

6. Tacitíſque] *quia ſecretò nocte ſilente fiunt.*

7. Hecate triformis] *ſic Luna vocata, aut quia centum victimis placanda, aut quod centum annos errare cogeret inſepultos; aut propter plurimas eius virtutes. conſule Cælium lib.* 20. *antiq. lect. cap.* 6. *Natal. Comitem lib.*3. *Mytholog. cap.* 15. *Lilium Syntagm.* 12. *quoad Orthographiam, quædam inſcriptiones peruetuſtæ* ÆCATE, *quædam* HECATE. Triformis *etiam dicitur Horatio. citat Athenæus hæc Chariclide in cathena;* δέσποιν' Ἑκάτη τριοδῖτι, τρίμορφε, τριπρόσωπε, τρίγλαις κεκηλημένη: Domina Hecate, Triuia, triformis, trifacies, triglis allecta *& iſta Apollodori* ἐν τοῖς περὶ θεῶν, τῇ Ἑκάτῃ θύεσθαι τρίγλην διὰ τὴν ὀνόματος οἰκειότητα, τρίμορφος γὰρ ἡ θεός, *in lib. de Diis;* triglam Hecate ſacrificari, ob nominis proprietatem, eſt enim Dea triformis: *ſcilicet propter triplex nomen Dianæ, Lunæ, Proſerpinæ; vel quia triceps pingebatur, medio capite hominis, dextro equi, ſiniſtro canis. Phurnutus cauſam reddit Lunæ formam triplicem, quem explicat Cælius d.c.6. vide Parrhaſ. in lib.1. Claud. de rap. Proſer. & quæ dicemus ad verſ.*788.

Digitized by Google

Quoſque iurauit mihi Deo Iaſon] *Sidera nocturna, & Horas. Valerius Flaccus lib.7.introducit Iaſonem ſic Medea iurantem:*

Per te, quæ Superis, Diuiſque potentior imis,
Pérque hæc ergo tuo redeuntia ſidera nutu;
Atque per has noſtri iuro diſcriminis horas:
Vnquam ego ſi, &c. *Apollodorus quoque lib.1. Biblioth. diſertè teſtatur, Medeam obteſtatam Deos, quos ſibi Iaſon iuraſſet. Sanè in nuptiis contrahendis Deorum teſtimonium iureiurando adhiberi ſolitum, Lucanus ſignificat, neque id à Catone & Marcia, vt reliqua ſolẽnia, prætermiſſum, lib.2.*

Fœdera ſola tamen, vanáque carentia pompâ
Iura placent, ſacriſque Deos admittere teſtes.

Ad hunc morem Valerij & Senecæ iſta pertinent.

9. Chaos] *hîc ſumitur pro loco, quem habitant inferi, quem vocant Orcum. ſic etiam* Thyeſte *verſu* 1007.

Ad chaos inane regna cum rege abripis.

Ariſtophanes in Nubib. χάος *poſuit pro aëre. propriè ſumtum deſcribitur à Platone in Timæo, Virgilio Eclo.6. Ouidio 1. Met. & Lucano lib.1. Pharſal.*

10. Aduerſa.] *oppoſita. illa bona, hæc mala: illa ſuprema, hæc ima: illa vitæ, hæc mortis: illa læta, hæc triſtis: illa lucida, hæc obſcura & caliginoſa.*

Manéſque] *de Manibus Lilius Syntag. 6. & nos multa in Oed. v.559.*

11. Dominúmque] *inferorum regem Plutonem.* Triſtis] *alibi;* Aſpectus pateat triſtibus inferis. *Inuocat noſter Plutonem, Proſerpinam, Hecatem. (nam hîc videtur diſtinguere Hecatem à Corâ) Eumenides, ceteros inferos Deos; quia hi, Magica numina. Vnde Tibulli illud;*

Concidit ad magicos hoſtia pulla focos;

de aris inferorum Deorum Turneb. accepis lib. 16. aduerſar. cap. 4. Dianam certè magicas artes exercuiſſe Tatianus lib. contra Græcos eſt auctor: hæc eſt, quam noſter hîc, Dominam, *more Græco, qui* δέσποιναι *Proſerpinam nominabant, teſte Lilio d. Syntagmat. 6. nos paullo antè Charicliđæ teſtimonium dedimus.*

12. Raptam] *Hiſtoriam raptus Proſerpinæ tribus lib. Claudianus, breuius Ouidius lib.5. Metamorph. id cur confictum, ex Firmico didici lib. de myſteriis & errorib. prophanarum religion. cap. 7. plures procos habuiſſe Proſerpinam, & inter eos diuitem quendam ruſticum, nomine Plutonem; qui cùm amoris impatiens moram non ferret, inuentam veſperi, in Ennæ finibus prope Percum lacum amœniſſimum, vehiculo ſuperimpoſitam auexit. raptorem cum armatorum turmis Ceres perſequitur; qui vitæ ſuæ timens, & prædæ retinendæ ſpem abiiciens, equos per medium lacum impulit; cuius profundis voraginibus vterque demerſus interiit. Poſtea ſolatio matris, Ennenſes ab inferorum Deo Plutone raptam finxerunt. Quæſiuit interea toto ferè terrarum orbe filiam Ceres, & Atticis frumentum ſecum è Siciliâ delatum diuiſit, iaciendi ſeminis & frugis colligendæ diſciplinam tradidit: eo deuincti beneficio, Cereri natæq́; illius diuinos honores decreuerunt. quæ cuncta amplè Firmicus, ſcriptor Chriſtianus, alius ab aſtrologo nugaciſſimo, qui ratus in*

Alij ſcriptores vocant, Pergũ melius opinor.

Digitized by Google

meis libris; quare Chriſtianum in hoc commentario ſemper ἁπλῶς *Firmicum noncupabo.*

13. Adeſte] *fauete. de quo alibi.*

Vltrices Deæ] *Eumenides, ideo dictæ* Pœnæ. *Statius lib.* 8. *Thebaid.*

Sæuáque multiſonas exercet Pœna cathenas. *diſtinxit tamen Lucianus ab Eumenidibus Pœnas, in Necyomant.* δαίμονας τε ὁμοῦ πάντας ἐπιβοᾶται, καὶ Ποινὰς, καὶ Ἐριννύας, καὶ νύχιαν Ἑκάτην. Dæmones ſimul omnes conuocat, Pœnas, & Erinnyes, & Hecaten nocturnam. *& poſtea;* παρεστήκεισαν δὲ αὐτῷ Ποιναὶ, καὶ ἀλάστορες, καὶ Ἐριννύες. aſtabant autem illi Pœnæ, mali Genij, & Furiæ. *quas, cum Æſchyne in Timarch. & Cicerone in Piſonem, ad conſcientiæ terrorem, & interna illa ſupplicia refero. lege Victorium lib.* 17. *var. lect. cap.* 21. *& Lilium Syntagm.* 6.

14. Crinem ſolutis ſquallidæ ſerp. &c.] *en habitum, quo Furiæ depingebantur: Vetulæ, caput anguibus pro capillitio cinctæ, ſanguineam manu facem geſtantes & flagellum. primus illis Aeſchylus angues attribuit, mox ceteri. Catullus;*

Eumenides; quibus, anguineo redimita capillo,
Frons exſpirantis præportat pectoris ignes.

Horatius: —— intorti capillis
Eumenidum recreantur angues.

Seneca, Herc. Fur. verſu 102.

Incipite famulæ Ditis, ardentem incitæ
Concutite pinum, & agmen horrendum anguibus
Megæra ducat, atque luctifica manu
Vaſtam rogo flagranti corripiat trabem.

hos angues fingebantur in homines iacere, Thyeſt. verſ. 96.

Quid ora terres verbere, & tortos ferox
Minaris angues? *quo loco inuenies plura in Aduerſariis. & in hac tragœdia inferius ver.* 957.

Quónam iſta tendit turba Furiarum impotens?
Quem quærit? aut quò flammeos ictus parat?
Aut cui cruentas agmen infernum faces
Intentat? ingens anguis excuſſo ſonat
Tortus flagello. quem trabe infeſtâ petit
Megæra? ——

Hercule Oetæo ver. 1000. —— dexteræ parcant tuæ
Eumenides ipſæ. verberum crepuit ſonus.
Quænam iſta, torquens angue vipereo comam,
Tuménſque tacita ſequitur, & quaſſans caput,
Temporibus atras ſquallidis pinnas quatit?
Quid me flagrante dira perſequeris face
Megæra? —— *Ouidius lib.* 4. *Metamorph.*
Nec mora, Tiſiphone madefactam ſanguine ſumit
Importuna facem

Petronius Arbiter, obſcænus alioquin & paganus; quem nollem D. Antoninus in Summ. Hiſtor. & alij quidam cum S. Petronio Epiſcopo confudiſſent: nam refellit Satyra Arbitri, Sambuci & Pithoei ſtudio edita, in quâ verſus illi, quos homini huic beato adſcribunt, errore graui. Arbiter inquam:

Sanguineam tremulâ quatiebat lampada dextrâ. *Furiis Sicyonij hoc ritu faciebant. ſtato die prægnantes oues mactabant, & mulſo pro libaminibus, floribus pro coronis vtebantur; quo ferè & ritu Parcas, Pauſania auctore in Corinth. ſeu lib. 2. Notum tres eſſe, vel ex Varrone in* Eumenidib. *apud Nonium duobus locis diſcerptis & mendoſis reliquiis, quæ nos reſtituere conabamur hoc pacto;*

Sed ſimul atque in ſummam ſpeculam peruenimus;
Videmus populum, Furiis inſtinctum tribus,
Diuerſum ferri, exterritum formidine.

17. Quales ſtetiſtis] *ideo dicit, quia nuptiis, quarum infauſtus exitus, auſpicandis, adfuiſſe Furias Pronubas putabant. infrà Octau. principiò:*

Illa, illa meis triſtis Erinnys
Thalamis ſtygios prætulit ignes. *& verſu* 160.
Vacuámque Erinnys ſæua funeſto pede
Intrauit aulam; polluit ſtygia face
Sacros penates ——

& act. 3. ait Agrippina;

Tellure ruptâ, Tartaro greſſum extuli,
Stygiam cruentâ præferens dextrâ facem
Thalamis ſceleſtis. nubat his flammis meo
Poppæa gnato iuncta; quas vindex manus
Dolórque matris vertet in triſtes rogos.

Ouidius in epiſt. Phyllidis;

Pronuba Tiſiphone thalamis vlulauit in illis,
  Et cecinit mæſtum deuia carmen auis.
Adfuit Alecto, breuibus torquata colubris,
  Súntque ſepulchrali lumina mota face.

epiſt. Hypſipiles:

At mihi nec Iuno, nec Hymen, ſed triſtis Erinnys
  Prætulit infauſtas ſanguinolenta faces.

Simile quid in epiſt. Canaces inuenitur. apud Papinium lib. 11. Thebaid. ſic ait Tiſiphone; —— dum lampade noſtrâ

In thalamos, quæ caſta, venit ——

Propertius lib. 4. eleg. 3.

Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa
  Traxit ab euerſo lumina nigra rogo;
Et ſtygio ſum ſparſa lacu, nec recta capillis
  Vitta data eſt, nupſi non comitante Deo.

quibus verbis quatuor aduerſa nubentium omina comprehendit. de vltimo nunc agimus. negat comitatum pompam nuptialem Deum, nempe Hymenæum;

Ominoſum ſi fax nuptialis vel ex rogo ſumta, vel è rogo accẽſa; ſi obſcura flãma emicaret; ſi non pura aqua noua nupta aſpergeretur; ſi nõ recta vitta capiti imponeretur; ſi Hymenæus abeſſet.

Digitized by Google

qui ſi præſens erat, nuptias fortunatas fore exiſtimabant; quēadmodum quando Parcæ aderant, & albo vel aurato vellere notabant. Statius l.1. Siluar.

Ergo dies aderat Parcarum conditus albo
Vellere; quo Stellæ Violantillæque profeſſus
Clamaretur Hymen ———

Sidonius, in epithalamio Polemij & Araneolæ:

Proſper connubio dies coruſcat:
Quem Clotho niueis benigna penſis;
Albus quem picei lapillus Indi;
Quem, Pacis ſimul arbor & Iuuentæ
Æternúmqne virens, oliua ſignet.

& poſtea ——— probat Atropos omen.

Fuluáque (*hoc eſt aurea*) concordes ſanxerunt fila ſorores.

Hæc proculdubiò cauſa, cur Catullus, in nuptiis Pelei & Thetidis, Parcas albam lanam pollice deducentes ita deſcripſerit, vt cùm legis, netrices ipſas videre tibi videaris:

Quum interea, infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens vndiqne veſtis
Candidâ, purpureâ Tyrios excinxerat orâ,
Et roſeo niueæ reſidebant vertice vittæ,
Æternúmque manus carpebant ritè laborem.
Læua colum molli lanâ retinebat amictum:
Dextera tum leuiter deducens fila ſupinis
Formabat digitis, tum prono in pollice torquens
Libratum tereti verſabat pollice fuſum.
Atque ita decerpens æquabat ſemper opus dens,
Laneáque aridulis hærebant morſa labellis;
Quæ prius in leni fuerant exſtantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera virgati cuſtodibant calathiſci, &c.

19. Peius aliquod.] *concedite & date mihi malum letho deterius quod imprecer perfido Iaſoni. & mox, quaſi hoc repererit, ſubdit; viuat, &c.*

20. Per vrbes erret.] *exſilium cum egeſtate coniunctum malū peſſimum arbitrabantur, ſi diuagatio per incertas ſedes accederet. Ouidius in Ibin;*

Exſul, inops erres, alienáque limina luſtres.

*Iuſtinus lib.*14. Has vobis diras, atque inferias dico, vt inopes extorreſque omne æuum in hoc caſtrenſi exſilio agatis.

26. Peperi] *peſſimos liberos patriſſaturos.*

27. Excutiam faces] *faces excutiam ex manibus, illas Creuſæ nuptiis præferentium. apud Romanos ſolebant δᾳδουχεῖν, hoc eſt, faces præferebant pueri patrimi matrimiq́, easq́. numero quinque, vt teſtatur Plutarch. in Problem.* 5. *Romanar. quæſtion. Feſtus;* Facem (*inquit*) in nuptiis in honorem Cereris prçferebant, aquâq; ſpargebatur noua nupta; ſiue vt caſta pu-

Alexander lib.1. Gen. Dier. cap.5.

ſáque ad virum veniret, ſiue vt ignem atq. aquam cum viro communicaret. *Idem;* rapi ſolet fax, quâ prælucente noua nupta deducta eſt, ab vtriſque amicis: ne aut vxor eam ſub lecto viri eâ nocte ponat, aut vir in ſepulchro eam comburẽdam curet: quo vtroque mors propinqua alterius vtrius cantari putatur. *in liberorum nuptijs Daduchus iſte puer ingenuus, in ſeruorũ verò ſeruus erat, vt ſcribit Varro lib. 2. de vita pop. Rom. ideo Plautus in Caſinâ, nihil extrâ morem Romanorum, cùm villicus Chalino ſeruo minatur hoc munus. Apud Græcos deducebatur quidem ſponſa à puero ἀμφιταλεῖ, ſed matris erat facem prælucere. ideo Agamemnoni volenti curare filiæ nuptias, obijcit vxor; apud Eurip. in Iphig. Aulid.* *Vide hæc copioſè in Oct. verſ. 141.*

——— quis verò ſuſtollet facem?

AGAM. Ego præbebo facem quàm præbere ſponſis conuenit.

CLYT. Haud moris eſt hoc ———

& in Phœniſſ. Iocaſta; Ego neque igneas accendi faces
In nuptiis ſollemnes, vt beatam matrem decet,

& in Troad., Caſſandræ, ſibi ipſi facem præferenti, Hecuba;
Trade mihi lumen, non enim ritè præfers facem
Furore percita Mænas ——— *Iuno apud Apollonium lib. 4. Argonaut. dicit ſe matris officio functam Thetidi præluxiſſe; quo loco Scholiaſtes ſcribit; Antiquitus moris fuit in nuptijs faces à nubentium matribus præferri. Apud Nonnum Agaue queritur, quod filij nuptijs ignem nuptialem non prætulerit, lib. 46.*

οὔπω τοῖς ταλάμοισιν ἐκούφισα νυμφοκόμον πῦρ.
Neque nuptijs pronubum ignem prætulit.

quod de face accipio. nam alius ille ignis nuptialis, de quo ſuo loco, non à matre, ſed fratre, vel quopiam alio affine gerebatur. Apud Claudianum Ceres lib. 3. de raptu;

Non tales geſtare tibi Proſerpina thedas
Sperabam; ſed vota mihi communia matrum,
Et thalami, feſtæque faces ———

Sperarat nuptiales, funereas lucebat. de vtriſq; Ouidius in epiſt. ad Acontium;
Et face pro thalami fax mihi mortis adeſt. *pro pineâ ciparisſina.*

Heſiodi æuo veriſimile etiam ancillarum hoc munus fuiſſe. ait enim in Herculis ſcuto, longè reſplenduiſſe lumen duarum thedarum, in nuptijs, quas duæ ancillæ præferebant. Inuenio & Vulcanum prætuliſſe. Euripid. in Troadib. Ἥφαιστε δᾳδουχεῖς μὲν ἐν γάμοις βροτῶν. In nuptijs mortalium Vulcane fers facem: *Niſi hoc potius alio ſenſu, quia nimirum ignis largitor. Deniq; felicibus nuptijs etiam Hymenæũ faces quatere creditum. Seneca illum alloquens;*

Excute ſollemnem digitis marcentibus ignem.

(vbi de hoc plura) & in alterius morte coniugis faces exſtingui ab eodem. Bion in Epitaphio Adonidis; ἔσβεσε λαμπάδα πᾶσαν ἐπὶ φλιαῖς Ὑμέναιος
καὶ στέφος ἐξεπέτασε γαμήλιον ———
Exſtinxit totam facem in limine Hymenæus,
Et coronam nuptialem expandit.

Digitized by Google

In nuptiis quæ ægrè & difficulter perficiebantur, ægrè quoque & difficulter faces accendi finxit Ouidius in epiſt. Cydippes (ſic enim accipio)

Ter mihi iam veniens poſitas Hymenæus ad aures
Fugit, & è thalami limine terga dedit.
Vixque manu pigrâ toties infuſa reſurgunt
Lumina, vix moto corripit igne faces.

Apud Barbaros Mæothidis accolas abſentibus parentibus, fratris id officium fuiſſe, ex Valerij Flacci lib. 8. coniicio; apud quem ait Abſyrtus Medeæ;

Nec tibi digna (ſoror) deſum ad connubia frater,
Primus & ecce fero, quatióque hanc lampada veſtro,
Coniugio; primus celebro dotalia ſacra,
Qui potui. patriæ veniam da quæſo ſenectæ.

Vnde etiam illud, apud Barbaros id patri licuiſſe, quamuis non apud Græcos, Romani has faces incendebant in foco domus ſponſæ, niſi me Varronis verba fallunt, planè depoſita, vt nunc apud Nonium in fax; *ſed aliquis ſenſus ſi ita reponamus:* Varro de vita pop. Rom. lib. 2. cùm à nouâ nuptâ ignis in face afferretur, foco eius ſumtus; ſi fax ex ſpinu alba eſſet, eam puer ingenuus præferret.

Ineptè etiã libri excuſi, *Fax pro face.* niſi addas, nuptiali.

28. Cælóque lucem] *tenebras inducam.*

Spectat.] *non tantùm videt obiter, ſed lentè conſiderat, & quaſi ſpectator in theatro, ſic ille ocioſus ſedens in curru, fruitur tanti inſpectione flagitij. Hoc autem dicit, quia, teſte Homero, ſol cuncta videt & audit: ideo ab Heſiodo Iouis oculus vocatur. Piſidas:* τὸ κοινὸν ὄμμα, τὴν πανοπτεῖαν κόρην. Commune lumen, peruidentem omnia oculum. *Philoſtratus refert Gymnoſophiſtas Solem, pro ſummo Deo coluiſſe. Mercurius, Pimandri cap. 5. Cicero in ſomn. Scipionis, & Plinius lib. 2. nat. hiſt. c. 6. magnifica Solis Encomia proferunt. Senecæ verborum ordo eſt, & Sol ſpectator hoc ſpectat, & curru inſidens, &c. Cur ergo mutant? ludit enim in voce,* ſpectator ſpectat; *nec ſuperflua altera coniunctio, ſed apta exaggerationi.*

Inſidens] *m. ſ. Moguntinus;* reſidens. *ſed ceteri.* inſidens.

30. Puri poli] *nulla nube maculati, nitentiſque cæli: non malè amici lib.* curui. *hoc eſt, connexi.*

31. Num redit] *m. ſ. & veteres excuſi Herbipoli & Venetiis;* Non redit. *alludit ad Atrei & Thyeſtæ fabulam. vide Thyeſtem actu 4. & 5.*

32. Da, da] *Solis currum poſtulat, vt Corinthum exurat, quemadmodum eodem curru orbem Phaëton.*

32. Patriis] *hoc eſt, auitis. neptis enim, non filia ſolis Medea. vulgò;* patris. *nato errore ex antiquâ ſcribendi ratione;* patrIs.

33. Flagrantibus ignifera] *ſuccincta deſcriptio curruum Solis: quã ſplendidius Naſo lib. 2. Metamorph.*

35. Gemino Corinthus] *Corinthus in Iſthmo Peloponneſi ſita, Ægæum mare ab Ionio diuidit, & interpoſiturâ ſuâ impedit ne inuicem commiſceantur. Ouidius in Epiſt. Medeæ;*

Quique maris gemini diſtinet Iſthmos aquas.

Lucanus lib.1. Pharſal. ——— qualiter vndas

Qui ſecat, & geminum gracilis mare ſeparat Iſthmos,
Nec patitur conferre fretum; ſi terra recedat,
Ionium Ægæo franget mare ———

Corinthi & Iſthmi deſcriptionem habes elegantem apud Ariſtidem tom. 1. in Orat. Iſthmica, quo loco Corinthum à Corintho Iouis F. nominatam ſignificat.

Cremata] *exuſta Corinthus deſinat impedire vtrumque mare quo alluitur, quo minùs in inuicem ferantur, & mutuo collidantur.*

Committat] *componat, veluti par gladiatorum. nam ex Arena ſumtum verbum.*

37 Pronubam pinum] *infrà.*

Multifidam iam tempus erat ſuccendere pinum.

Idem quod Briſſonius (de quo vide aduerſar. noſtra) Turnebus voluit lib. 21. aduerſar. cap. vlt. In ſpina tamen irrito labore thedam quæras; quæ pini & reſiniferarum arborum propria. Sed haſtæ ſpineæ fortaſsis reſinam inducebant, vt nos nunc noſtris facibus ceram. Superſtitionem veterum ex his facibus ominandi lege apud Pierium Valerianum lib. 46. Hieroglyphicor.

38 Poſtq; ſacrificas preces] *ſolemnia ſacrificia & preces in nuptiis adhibebantur. docent Dionyſius Halycarnaſſ. in περὶ τῶν γαμηλίων, & Plato libro 5. de legibus. & noſter verſu 300.*

——— Sacra me thalami vocant.
Vocat precari feſtus Hymenæo dies.

40 Viſcera] *liberorum meorum. quos, victimas dicatas & deuotas, cædam.*

42 Pelle] *omnem ex animo timorem fuga, qui muliebri naturæ & ingenio additus.*

43 Inhoſpitalem Caucaſum] *ab Horatio ſumſit. de Caucaſo aliàs.*

44. Phaſis] *Lycus, Araxes, Phaſis maximi fluuij, Colchorum regionem perfluunt. Phaſis, apud quem Medea lacerauit Abſyrtum fratrem ſuum, teſte Ptolomæo, ex montibus Caucaſiis; teſte Strabone, ex Armenia; teſte Plinio, ex Moſchis naſcens, Hippum, Glaucum, Cyaneum, & alios amnes recipit, & antequam propè Phaſim vrbem mari illabatur, centum & viginti pontibus iungitur. Hecatæus Mileſius putauit influere in Oceanum, ſed errorem confutauit Artemidorus Epheſius, & Eratoſthenes lib. 3. Geograph. verè enim illabitur in Euxinum pontum, vt Apollonij Scholiaſtes tradidit. Prius* Arcturus *vocabatur, mutati nominis cauſam, ſed fabuloſam, narrat Plutarchus ἐν τῷ περὶ ποταμῶν. Procopius lib. 2. de bello Perſico indicat, circa fontem vocari,* Boas. *Lucanus:*

Colchorum qui rura ſecat ditiſſima Phaſis.

Valerius Flaccus;

Magnus vbi aduerſum ſpumanti Phaſis in æquor
Ore ruit ———

Pontus] *Euxinus, per ἀντίφρασιν; cùm prius ob incolarum immanem crudelitatem ἄξενος diceretur, vide Ammianum Marcellinum lib. 22.*

50 Poſt partus] *reſpicit ad illud Ouidij in epiſt. Medeæ, vbi ait:*

Nec tamen extimui (quid enim poſt illa timerem?)
Credere me pelago femina, iámque nocens.

54. Paria] *æquè crudelia & ſceleſta.nuptias fraterna cæde, & fugâ contaminaſti: repudium, ornent fuga & parricidium, ſecuta es virum, occiſo fratre; linque maritum, necatis liberis. quam familiam Iaſonis ingredi meruiſti tam nefariis ſceleribus; eamdem deſere & amitte nouis, non minoribus contaminata.*

COMMENT. IN CHOR.

Mulieres Corinthiæ nuptiis Iaſonis & Creuſæ Epithalamium præcinunt, nuptialibus iocis mixtum.

58 Ritè fauentibus] *hoc eſt quod Attius vult;* vt omnes ominibus fauſtis adhibeant fauentiã auguſtam, & ore obſcæna dicta ſegregent. *opinor ſicuti in inaugurationibus, ita in nuptiis Principum, fauſtis vocibus populum acclamare ſolitum: his locis & aliis veſtigia moris inuenio. Iuu. Sat. 2.*

—— ſignatæ tabulæ: dictum, *feliciter*, ingens
Cæna ſedet —— *noſter Octauiæ verſ. 697.*
—— ſublimis inter ciuium læta omina.

Item in Antonij & Octauiæ nuptiis apud Appianum lib. 5. de bello ciuili. vide Briſſonium lib. 8. Formular.

59 Sceptriferis tonântibus] *Ioui & ceteris Diis, quorum in poteſtate manubiarum iactus; de quibus in Agamemn. Vide de tauri ſacrificio Herc. Fur. verſ. 299.*

60 Lucinã] *Iunonẽ, cui vacca candida mactabatur, docet id Virg. 4. Aen.*
Intentata iugo] *nondum paſſa iugum, iniugis. ſic enim has hoſtias Latini, quas Græci ἀζύγους & ἀκεντρίςους. Macrob. lib. 3. Saturn. c. 5. Virgilius* —— intactâ ceruice iuuencas; *Horatius*, Nondum expertas iugum; *Ouidius*, rudes operum.

63 Martis ſangu. quæ cohibes manus] *vel Venus, cui etiam Papinius Thebaid. 3. Martem ſic loquentem inducit;*

O mihi bellorum requies, & * ſacra voluptas.
Vnáque pax animo; ſoli cui tanta poteſtas
Diuúmque hominúmque, meis occurrere telis
Impunè, &, mediâ quamuis in cæde, furentes
Hos aſſiſtere equos, hunc enſem auellere dextrâ.

*Fortè leg. *fera vel certa.*

vel potiùs, ſuadente verſu ſequente, Pax aut Concordia. nam Cornucopiæ, *pacis & concordiæ proprium eſt; de quibus Horatius lib. 1. od. 17.*

—— hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigna, *&c.*

& in carmine ſeculari, cum dixiſſet, Iam fides & pax, *&c. ſubiungit:*

—— apparétque beata pleno
Copia cornu.

confirmat idem Ariſtides in Orat. pro concordia. & propter hanc rerum omnium affluentiam, quæ pacem conſequitur; Pax ab Athenienſibus dicebatur Plutonis ſeu Pluti nutrix, & vlnis eum gerens effingebatur, teſte Pauſaniâ

in Attic.& in Boëotic. Pluto enim diuitiarum & opulentiæ Deus, Straboni lib. 3. vnde & nomen ſortitum Plato in Cratylo cenſet. Paci primum Athenis ara ſtatuta publicè, poſt Cimonis victoriam ad Eurymedontem, ſi Plutarcho credimus in Cimone; ſin Aimilio Probo, poſt Timothei victoriam de Lacedæmoniis. Martis] *quem alij Thracem, alij Spartanũ, alij Arcadem faciunt. homo fuit ſæuus, iracundus, homicida, adulter, vulneratus à Diomede & Hercule, vinctus ab Aloidis. Homerus hominum perniciem vocat. bellum numen.*

66 Tenera] *Oue. nam hæc Pacis hoſtia, quæ illi cædebatur ſeorſum extra conſpectũ Deæ, cuius nec aram ſanguine licebat aſpergere, quia neces & ſanguinis effuſiones Paci aduerſantur, docent Ariſtophanes, eiuſque Scholiaſt. in comœd.* Pax.

Hoſtia.] *Ouidius*: Hoſtibus à domitis hoſtia nomen habet.
propriè ergo hoſtia, *quæ deuictis hoſtibus mactatur. Verùm Sex. Pompeius, hoc nomen omni victimæ quæ feritur commune docet. quia ferire, veteres* hoſtire *dixerunt, & ab hoſtiendo* hoſtia. *Seruio auctore,* Hoſtiæ *dicuntur ſacrificia eorum, qui in hoſtem pergunt;* victimæ, *ſacrificia quæ poſt victoriam fiunt. ſed hæc (ait) licenter confundit auctoritas. Seruio aſſentit D. Iſidorus lib.6. Orig. cap de offic. & addit*: alij victimam dictam putauerunt, quia ictu percuſſa cadebat, vel quia vincta ad aras ducebatur.

67 Qui facibus leg.] *Hymenæus, quem noſter Bacchi Filium, Aſclepiades Apollinis, alij Magnetis volunt; Deus nuptialis, pingebatur iuuenis marcidus, voluptate diſſolutus, temulentus, coronatus roſis, vt noſter innuit, vel amaraco, vt Catullus, dextrâ faces, ſiniſtrâ flammeum oſtentans, in pedibus ſoccos luteos gerens. Catullus in Epithalamio Iuliæ & Mallij*:

Collis ô Heliconij
Cultor, Vraniæ genus;
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, ô Hymenæe Hymen;
Cinge tempora floribus
Suaue olentis amaraci:
Flammeum cape lætus: huc,
Huc veni, niueo gerens
Luteum pede ſoccum;
Excitúſque hilari die
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnulâ,
Pelle humum pedibus
Pineam quate thedam.

In nuptiis Palladij & Celerinæ, vt exiſtimo, neptis Celerini illius, de quo diuus Hieronymus tom.1. epiſt. ad Gerontiam de Monogamia, ait Hymenæus:

—— marcentes cupio vibrare coronas,
Et quaſſare faces, & noctem ducere ludo:
Hæc quoque non vilem mihi fiſtula commodat vſum,
Reſponſura choris —— *ita enim Claudianus; cuius (vt hoc*

dicam obiter) locus de Celerino notandus ad D. Hieronymi lucem, purgandus etiam fœdo mendo, nam pro, Reſpuit inceſtum, quod vi, quod poſcere ferro, Poſthabitâ pietate ſolent ——— *caſtigandum:* Reſpuit hic ſceptrum, quod *&c. plura de Hymenæo Lilius. Syntagm. 3. de Deor, hiſtor. & lib. 2. de poët. hiſtor.*

68. Noctem diſcutiens] *face quam præfers nocturnas tenebras diſpellens.*

Auſpice dextera] *qua auſpicium præbes nuptiis, & facis vt auſpicatò contrahantur. auſpicia enim attendi in nuptiis monuit Turneb. lib. 3. aduerſar. cap. 14. Seneca;* Per ego auſpicatos regij thalami thoros.

69. Huc incede gradu marcidus ebrio] *temulentum fingebant. an quis ſine Cerere & Baccho friget Venus?* Marcidus, *hoc eſt eneruatis & fractis viribus, languens ac titubans præ vinolentia. hunc gradum & marcorem in ſomnolentis cernimus, ſomno nondum plenè diſceſſo. hinc Plinius Cæcilius* ſomnomarcidos *dixit.*

76. Cecropias] *Atticas.*

77. Taygeti] *Taygetus Laconiæ mons, tam altus, vt Lynceum ex eius cacumine totam Pelopis inſulam conſpicere potuiſſe cecinerint poëtæ, Staſinus & alii. vide Izacium in Lycophron. & Strabon. lib. 7.*

78. Exercet] *non otioſas, ſed virilibus deditas ſtudiis & exercitiis adoleſcentum. Lacedæmoniarum virginum formam antiquam illud commendat:*

> ἵπποι θεσσαλικαὶ, Λακεδαιμόνιαι τε γυναῖκες.
>
> Equæ Theſſalæ, feminæ Lacedæmoniæ.

De exercitiis & palæſtra earum vide Aduerſar. vbi quæ ex Plutarcho attuli, hanc ſententiam habent; Illa igitur virginum ſpectacula, nudationes, certaminaq; in iuuenum conſpectu edita, eos ad matrimonia adigebant, ſtimulabántque, vt ait Plato, non Geometrica, ſed amatoria neceſſitate. Quare ſapienter Euripidis Andromacha:

> ——— neque, ſi quæ cupiat,
> Spartiadum puellarum caſta eſſe queat:
> Quæ cum iuuenibus, deſerentes domos,
> Nudis cruribus, & laxis peplis,
> Curſus & palæſtras, non tolerabiles mihi,
> Communes exercent ——— *male N. primus repoſuit;* quæ Taygeti iugis exercent, *&c. pro eo quod m. ſ.* quas T. 1. exercet.

79. Muris quod caret opidum] *Sparte. poſtea tamen muris cingi cœpit: Iuſtin. lib 14.*

80. Aonius latex] *Dirce fons Boeotiæ prope Thebas. Muſis ſacer. nã Boeotia prius Aonia dicta, Agell. li. 14. noct. Attic. cap. 6. & Stephano, in Ἀονες. Callimachum & Dionyſium Ἄονιοι pro Thebano poſuiſſe ſcribit Euſtathius. Dicti etiam Boeotij, Ectines à Lycophrone: Temyces & Hyantes, à Strabone lib. 7. Videtur autem Seneca hoc verſu Creuſam Muſis velle comparare, & ſequenti Nymphis, quibus Alphæus gratiſſimus creditus. quem ſacrum nuncupat propter cauſam illam generalem: quia fluuij, vt ait ille, Deorum filij, & quia fluuij & fontes ſacri, vel Ouid. teſte in 2. Metamorph. & in 8. imo & paludes & ſtagna. Seneca epiſt.* 41. Magnorum fluminum capita ve-

neramur. ſubita ex abdito vaſti amnis eruptio aras habet. coluntur aquarum calentium fontes, & ſtagna quædam; vel opacitas, vel immēſa altitudo ſacrauit. *Ob peculiarem Alphei quoque cultum, de quo vide hic Aduerſar. Moſchus ait; Alphæum poſt Piſam, vbi mare ingreſſus eſt, procedere in Arethuſam aqua oleaſtros vegetante, & dona ferre frondes pulcras & ſacrum puluerum ſeu potiùs cinerem. Nam Pauſan. teſtatur; ſtato die quotannis* XIX. *Februar. aruſpices cinerem ex Prytanæo deportare; eóque aqua Alphæi diluto aram Iouis oblinere. & religione ſancitum hunc cinerem ſola Alphæi aqua dilui, & eo tantum luto aræ tectorium ſuperinduci. eam ob rem Alphæum omnium fluuiorum Ioui amiciſsimum credi. Idem de Alphæi itinere ſubterraneo, quod Moſchus, referunt oraculum citatum à Pauſan. lib.* 1. *Philoſtratus lib.* 2. *in imag. Arrichionis, Lucianus in Dialog. Marinis, Virgilius Æneid.* 3. *Statius lib.* 1. *Silu. & Ammianus Marcell. lib.* 15. *ſed refellit Schalig. in exerc. contra Cardan.*

82 Æſonio] *malè Lugdunenſ.* Auſonio. *Aeſonium vocat Iaſonem, quia Aeſonis filius, Aeſon Cretæi, Cretæus Aeoli. de matre non conſtat. Andron, Theogniten; Herodorus, Polyphemen; Steſichorus, Eteoclymenem; Pherecydes, Alcymedem Philaci filiam; Apollonius, Alcymeden, ſed Clymenes filiam, autumat. Iaſon* παρὰ τὴν ἴασιν, *quòd medicinam à Chirone didicerit, vocatus. hæc Apollonij & Pindari Scholiographi. Mallem hunc verſum ſequenti poſtponi, hoc pacto:* Si formâ velit aſpici;

Cedent Æſonio duci

Proles fulminis improbi, *&c.*

Si formæ & pulchritudinis certamen Iaſon ſubire velit, cedent illi formoſiſsimi quique Deorum. Ad formam Iaſonis indicandam facit illud Atratini Cælium vocantis Iaſonem pulcellum apud Fortunatianū lib. 2. *Rhetor. Scholicæ.*

Proles] *Bacchus à Ioue fulminante & flammis Semelem comburente genitus. nota res. Sic Colutus Paridis formam Bacchi formoſitati præponit.*

85 Tripodas mouet] *Phœbus; qui reſponſa reddebat per vocem ſtantem ſuper tripode: hoc eſt, menſa tribus fulta pedibus. ideo ait mouere tripodas.*

86 Virginis aſperæ] *Dianæ feras aſsiduo venatu fatigantis, & hominum commercium fugientis.*

89 Pollux] *Homerus vocat* Caſtorem equorum domitorem, *Pollucem* bonum pugillatorem: *Theocritus;* cùm manus loris bubulis cinxerat, terribilem in pugilum certamine *canit; ideo ab Homero Pollux* inculpatus, *ab Apollonio* fortis, *à Theocrito* certaminum victor, *dicitur.*

Cæſtibus] *de cæſtuum certamine conſule Virgilium lib.* 4. *Aeneid.*

91 Coniuges] *Deorum. nam humanas formas iam vincere, dicent paullo poſt; & à Iaſone non homines modò, ſed & Deos ſuperari cecinerunt.*

96 Pleiadum.] *Synecdoche, pro omnibus ſideribus. Pleiades etiam Pleiones dictæ. de his multa Schol. in Apollonij lib.* 3. *verſ.* 225. *& nos alibi in Herc. Fur.* Denſi greges] *ad etymon alludit, de quo ſic D. Gregorius in Iob. lib.* 29. *cap.* 27. Pleiades ſtellæ ἀπὸ τοῦ πλεῖστου, id eſt, à pluralitate vocatæ ſunt; ita vicinæ ſibi & diuiſæ ſunt conditæ, vt & ſimul ſint, & ta-

men coniungi nequaquam poſſint. *Ex quibus verbis mendam vnam ſuſtuli. nam legebatur:* ita vt vicinæ ſibi. *Quia ſtipata, & quaſi conglomerata, ideo Manilius vocat* ſidus glomerabile. *Latinus Callimachus;* Pleïadum ſpiſſo cur coit igne chorus. *ideo noſter;* denſo.

98 Orbem] *hoc eſt, cùm luna plena eſt; cùm orbem ſuum implet, & cornua in vnum coierunt.*

99 Oſtro ſic.] *vtitur his ſimilitudinibus Ouidius:*

Quale coloratum Tithoni coniuge cælum
 Subrubet, aut ſponſo viſa puella nouo:
Quale roſæ fulgent inter ſua lilia miſtæ:
 Aut vbi cantatis Luna laborat equis;
Aut quod, ne longis flaueſcere poſſit ab annis,
 Mæonis aſſiduum femina tinxit ebur.
Hic erat aut aliquis color ille ſimillimus horum.

aliis ſuauiſſimis Tibullus lib. 3. eleg. 4.

Candor erat, qualem præfert Latonia Luna,
 Et color in niueo corpore purpureus:
Vt iuueni primùm virgo deducta marito
 Inficitur teneras ore rubente genas:
Vt cùm contexunt amaranthis alba puellæ
 Lilia, & auctumno candida mala rubent.

Propertius lib. 2. eleg. 3.

 Lilia non dominâ ſint magis alba meâ.
Vt Mæothica nix minio ſi certet Hibero,
 Vtque roſæ puro lacte natant folia.

Phœniceo] *de oſtro & purpura lubet hîc nonnulla. Purpuræ vſus antiquiſſimus, vt patet ex Plinio lib. 9. nat. hiſt. ca. 39. & Plutarcho in vita Alexand. ſuggerebat exiguus ſanguis minuti conchilij, cui nomen Purpura: vnda* oſtrũ, *quaſi* ὀστρεινόν. *colligitur etiam ex buccino ſeu murice: nam murex generale nomen eſt, buccinum & purpuram continens, propriè tamen ſolum buccinum ſignificat, vt docet Edoardus wottonus lib. 10. de different. animal. cap. 137. Tertulliano cap. 2. de pallio,* buccinæ *vocantur in plurali, timeo ne mendosè. nam Plinio & aliis,* buccinum & buccina. *Optatus Mileuitanus* piſcem *vocat, li. 5. contra Parmenian.* Non (*inquit*) admixto ſanguine piſcis purpuram ſolo contactu conficiat. *paullo priùs dixerat;* dum conuectione vellus candidum purpuraſcit: *ſed lego:* confectione. *Eum ſanguinem viuo animalculo educere oportebat, ne color elangueſceret, vel ſucus deperiret. Plinius lib. 9. cap. 36.* Purpuræ florem illum, tingendis expetitum veſtibus, in mediis habent faucibus: liquoris hîc eſt minimi candida vena, vnde pretioſus ille bibitur ſucus, nigrantis colore roſę ſublucens. reliquum corpus ſterile. viuas illas capere contendunt, quia cum vitâ ſuâ ſucum illum euomunt. *Ideo, Æliano teſte, vnico à purpurariis ictu contundebantur: pretium par penè margaritis, & Tyria dybapha vnam libram vix centenis aureis [illegible] emi potuiſſe, Plinius lib. 9. c. 35. & 39. ſerici verò*

purpurei libram auri librâ penſari ſolitam, Vopiſcus in Aureliano, produnt. Sarrana pretioſiſſima, vt etiam Strabo teſtatur, Sarrana dicebatur, Tyria. quia Tyros inſula, Sarra ſeu Sar dicta, vnde Ennius Poënos Sarrâ oriundos ſcripſit, auctoribus Probo & Feſto. inuentio cani Herculis debetur, ſi Polluci in Onomaſt. & Nonno credimus lib. 40. quod breuiter aſtruit Caſſiodorus 2. Varior. epiſt. 2 Cùm fame canis auida, in Tyrio litore proiecta conchylia impreſſis mandibulis contudiſſet; illa naturaliter humorem ſanguineum defluentia ora eius mirabili colore tinxerunt: &, vt eſt mos hominibus, occaſiones repentinas ad artes ducere; talia exempla meditantes, fecêre Principibus nobile decus dare. *Ex Ciceronis Hortenſio (apud Non. in* imbuere) *didici eos qui combibi purpuram volunt, prius lanam medicamentis quibuſdam ſufficere; & ex Iſidoro lib. 19. origin. cap. 28. omnem purpuram primâ tincturâ ferruginei coloris exſiſtere (quod verum vt ſit vereor:) reliqua ad confectionem pertinentia, petenda ex Plinio d. lib. 9. c. 36. Vitruuio lib. 7. Architect. & Caſſiodoro d. loco, vbi illud notatu inprimis dignum, eum qui ſericum purpuræ intingeret, puriſſimam habere debuiſſe corporis caſtitatem.* quia (*inquit*) talium rerum ſecreta refugere dicuntur immunda. *Inficiebantur purpurâ initio ſolæ lanæ: nam omnia tunc veſtimenta erant lanea. ideo noſter in Herc. Oetæo:*

Nec Sidonio mollis aheno
Repetita bibit lana rubores.

& Virgilius: Ipſe ſed in pratis aries iam ſuaue rubenti
Murice———

Horatius: Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ.

Tibullus: Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.

Ouidius; Phocaico bibulas tingebat murice lanas.

Vitruuius auctor eſt, purpuras colore diſtingui: Septentrionales, nigriuſculas eſſe & ſubobſcuras; Orientales & Occidentales, liuidas; Meridionales, rubras & genuinas. Iſidorus autem etiam Occidenti tribuit ſubnigras, dum ſcribit ferruginem *eſſe colorem purpuræ ſubnigræ, quæ fit in Hiſpania, iuxta illud:* Ferrugine clarus Iberâ. *Omne* Oſtrum *purpura eſt, ſed non omnis purpura oſtrum. quia oſtrum (vt Gellius tradidit lib. 2. Noct. Attic. cap. 26.) exuberantiam, ſplendoremq́ue ruboris habet, hoc eſt, illuſtratur ſplendore, quo reliqua purpura caret. Hunc ſplendorem coccô incendi tradunt. κόκκοι (ait D. Iſidorus)* Græcè, nos rubrum ſeu vermiculum dicimus. eſt enim vermiculus ex ſilueſtribus frondibus, *qui vocatur ſecundùm quoſdam Arabicè,* Chermes, *vel vt alij* Carmen, *ſeu vt ex Laonico Chalcondylâ colligo,* * *χερμισιν: qui Laonicus eos vermiculos in Aſſyriæ vrbe Samachiâ naſci prodit lib. 3. hiſtor. Turcicæ. D. Hieronymus etiam vermiculum interpretatur 1. Iſa. cap. quod ad ſolum coccum σκωλήκιον referendum. nam alioqui κόκκος frutex eſt notiſſimus Dioſcoridi, & Plinio, & aliis: cuius granum acuit purpuræ colorem: ipſum etiam ſine purpurâ ſeu murice, tincturæ rubræ idoneum: ex huius fruticis grano naſcitur* תולע *vermiculus quidam piſi aut lentis figurâ: multus in Narbonenſi Galliâ hodie & in Luſitania prope Setubalam.*

Vide Politian. c. 12. Miſcell.

* Quidam libri χειμισι. mendoſe.

Gloſſariis, Grana κόκκοι, Granitum κοκκωτόν. Granarium ὀςεωθήκη, *vt corrigendum. Inter coccum itaque & purpuram propriè dictam hoc intereſſe volunt, quòd ille ex ſurculoſo frutice, hæc ex piſciculo ſeu conchyli; qua in ſententia. Brodæus eſt lib. 1. miſcel. cap. 8. & verè: licet plerúmque diſcrimen hoc à ſcriptoribus contemnatur. coccum Hiſpani*, Granam *à grano fruticis, & à Granâ Granatam vrbem propter cocci copiam. Olim arbitror ſerica ferè ſemper cocco tingi ſolita: hodie coccina ſerica Hiſpani & Galli* Charmeſina, *ab Arabica voce; lanea Galli*, Eſcarlatte; *Hiſpani*, Grana *vocant. Commentar. Iuuenal. Quod Græci* coccum, *Latini* byrrum *vocarunt. (Emendo*, κόκκος *&* pyrrum.) *Idem teſtatur, inter coccum & muricem, medium eſſe colorem ampelinum ſeu xerampelinum. Coccina rubri tantùm, hoc eſt ſanguinei; purpurea, varij coloris. nam purpura quædam rubra, quæ oſtrum dicitur ſi ſplendeſcat; ab hac ſanguis vocatur purpureus; quæ quo obſcurior & nigricantior, eò carior: fuit fortè huiuſmodi quàm in Britannia naſci laudatiſsimam Beda memorat initio Eccleſ. hiſt. gent. Anglor. aliud genus eſt rubræ purpuræ, ſine luce & ſplendore, deterius, quale Tarentinum. aliud amethyſtinum, quod ianthinum ſeu violaceum appellant, quod quo clarius & ſplendidius, eò melius, quo obſcurius eò vilius. aliud cæruleum, viliſsimum, quod prope Succabin Africæ vrbem colligebatur: à quo mare purpureum nominatur. Meminit etiam Lazius purpuræ pictæ & ſimilium mixtarum. Denique de cauſis diuerſi coloris in purpuris idem dicendum, quod de aliorum colorum cauſis; de quibus Plato in Timæo, & Ariſtot. lib. de coloribus, lib. de ſenſu, cap. 3. & libro 3. Meteor. cap. 4. ex recentioribus, Simon Portius lib. de coloribus oculorum, Pernumia in libb. de Naturali philoſoph. & Fran. Valleſius lib. 1. Controuerſ. cap. 21. & lib. 3. c. 19. Illud penè omiſſum: à ſcriptoribus minus antiquis, Vopiſco, Caſsiodoro, Sidonio, Gregorio Turon. purpuram, vocari* blattam. *Gloſſarium*, Blattia θρόμβος αἵματος. Idem Battatum coccinum. *Suſpicabar legendum*, blattatum. *nam ſubditur*, Blattela θρόμβος αἵματος τῶν κογχυλίων. *ex quo vltimo loco prior ille ſupplendus.*

Vide Plinium lib. 9. c. 41.

Lazius lib. 8. comment. reip. Roman. cap. 8.

Vide Calium lib. 8. antiq. lect. cap. 11.

100 Nitidum iubar] *naſcentem Solem, vel Auroram matutinam.*

101 Roſcidus] *rore nocturno madens.*

102 Phaſidos] *Medeæ coniugio liberatus.*

103 Effrenæ] *cuius amores & iræ nullis frenis, cuius crudelitas & audacia nullis repagulis coërceri vnquam potuerunt. mulieris efferæ, ferocis, terribilis, verè Barbaræ, ad Phaſim natæ.*

104 Prendere] *aptè vtitur. nam ita contractum, nuptum verbum eſſe patet ex Catullo & aliis.* Inuita trepidus] *dixit imitatione Ouidij, apud quem Hypſipile id miratur,*

> Hanc potes amplecti? thalamóque relictus in vno
> Impauidus ſomno nocte ſilente frui.

105 Aoniam] *trade te alacrem melioribus nuptiis. fruere Græcâ virgine, liberaliter inſtitutâ, nec à Muſis aut Gratiis alienâ. nam & paullo antè Muſis eam comparauit.* Aoniam *ergo pro Græcâ ſumit & opponit Barbaræ: fortè etiam ad Muſarum fontem Pirenen, qui fuit Corinthi, alludit. mirum*

quam

quàm hîc mendoſi quidam libri ſcripti, nam membranæ, quas ab Eliâ Vineto, homine de litteris bene merito, accepi; Auſoniam: *codex Moguntinus;* armam. *quæ quid ſibi velint, nondum video.*

106 Nunc primum] *nam in priores Iaſonis & Medeæ, nec Aeſon, nec Aeethes conſenſerant.* 107 Carmina] *alternate verſus nuptiales. habemus exemplum virginum & adoleſcentum Catullianorum.*

109 Rara eſt in dom. iuſta lic.] *nam nuptiarũ dumtaxat, & paucis aliis diebus id licuit, quibus ſcilicet mos Dominos ſeruire, vt Mercurialibus apud Cretenſes, Geræſtionis quodam die apud Trezænios, Saceæ feſto quinque diebus apud Babylonios, Peloriis apud Theſſalos, auctore Athenæo lib. 14. Conuiu. Sophiſt. cap. 17. fortè & Croniis apud Athenienſes, de quibus ex Actij Annalibus Macrobius lib. 1. Saturnal. cap 7. quæ Romani Saturnalibus imitabantur, vt docent idem Athenæus eodem loco, & Macrob. lib. 1. Saturn. c. 10. de quo feſto intelligo Senecæ iſta epiſt.* 47. Inſtituerunt diem feſtum, non quo ſolum cum ſeruis domini veſcerentur; ſed quo vtique honores illis in domo gerere, & ius dicere permiſerunt.

110 Lyæi proles] *Hymenæum Bacchi & Vraniæ filium etiam Catullus & Claudianus aſſerunt; & Martianus Capella his verſibus:*

Tu, quem pſallentem thalamis, quem matre Camœna
  Progenitum perhibent; copula ſacra Deûm:
Semina qui arcanis ſtringens pugnantia vinclis,
  Complexúque ſacro diſſona nexa foues.
Namq. elementa ligas vicibus. mundúmq. maritas,
  Atque auram mentis corporibus ſocias.
Fœdere complacito ſub quo natura iugatur,
  Sexus concilias & ſub amore fidem:
O Hymenæe decens, Cypridis tu maxima cura.
  Hinc tibi nam flagrans ore cupido micat.
Seu tibi, quod Bacchus pater eſt, placuiſſe choreas,
  Cantare ad thalamos ſeu genitricis habes;
Comere verniferis florentia limina ſertis
  Seu conſanguineo Gratia trina dedit.

quot hic officia Hymenæi, totidem cauſæ, cur chorus illum inuocet, vt adſit nubentibus: quæ non facilè ſic breuiter enumerata inuenias alibi.

111. Multifidam] *ſpicatam, ad ſpici & ariſtarum ſimilitudinem inciſam. Papinius 3. Theb.* Multifida attollens antiquâ lumina cedro. *veteres* inſpicare *dicebant. Virgilius:* —— ferróque faces inſpicat acuto.

Pinum] *cur,* ſpinum, *Critici ſubſtituitis? expers illa reſinæ, & thedis inidonea. æque moleſti Grammatici (vt hoc obiter) qui* reſinæ *mediam producere non ſinunt. reprehendant illi Plautum, Martialem, & Serenum, qui ſic vſi: communem cenſeo.*

112 Excute] *iacta facibus accenſis flammas, à ſilice ſumta tralatio, è cuius propriè venis ignis excutitur.*

113 Feſcenninus] *Feſcenninos cantaturi pueri prætextam ponebant, ne*

pudorem & ius eius violarent. notat Pierius lib. 40. Hieroglyph. Feſcennini exemplum aliud ſufficit Capella Mineus lib. vlt. Auſonius epiſt. ad Paullum, laudat quendam Annianum Feſcenninorum ſcriptorem. dicti à Feſcennio vetuſto Hetruriæ opido: de quo Annius Viterb. lib. 17. antiqu. q. 37.

Conuicia] *Eguianus liber;* ſollennia, *non omnino malè. ſic Horatius:*

Inſanire putas ſollennia me, neque rides.

ſuſpicor iocos iſtos peculiari nomine, ſollennia *vocatos,*

114. Tacitis eat illa tenebris] *moriatur ingloria & illaudata: obliuione nomen eius deleatur, ſic ad inferorum tacitas ſedes migret; vt apud ſuperos etiam memoria damnetur & penitus intereat. mira ſanè locutio. Simplicius & apertius Lipſius; ſine facibus illa eat.*

115. Peregrino marito] *auget odium. nam cum peregrinis nuptiæ improbabantur, de quo in Thebaidem. & peregrinæ vſque adeo malè audiebant, vt pro ſcortis earum nomen acciperetur, quod fuit à Donato obſeruatum in Terent. Andria, Eunucho, & Phormione: quotquot etiam à patria procul degebant, vix improbitatis aut ignominiæ nota ſe eximere poterant, vt indicat Ennius apud Ciceronem lib. 7. epiſt. ad Trebatium.*

Vide Landin in Hor. lib. 3. od. 3.

116. Fugitiua] *ſic vocat Medeam, quia domo patris profuga raptorem ſecuta; atque ita fugitiua Iaſoni peregrino nupſit. ſed vbi nupſit; Timæus, Apollonius, & Orpheus in Corcyra inſula tradunt; Dionyſius Mileſius libro 2. Argonaut. Byzantij; Antimachus in Lyde, prope fluuium neſcio quem; Philetas, Telepho, in domo Alcinoi; Timonax lib. 1. hiſtor. Scythicæ, in ipſa Colchide Aeetha ſciente; Valerius Flaccus canit in Peuce inſula cœptas nuptias, aduentu Abſyrti impeditas, ne perficerentur. Quidam manuſcripti* fugitura, *pro* fugitiua.

Vide Lucill. Tharraum Schol. in Apollonium.

IN ACTV. II

Alit iras Medea, & accenditur in furorem audito Hymenæo: conatur eam ad ſanam mentem nutrix reuocare; ſed incaſſum. vt enim ſi flammis oleum inijcias, ſic huius augeſcit furor. Superuenit Creon, & in exſilium iubet abire: verũ fallacibus precibus emollitus, dieculæ inducias parandæ diſceſſui largitur.

116. Hymenæus] *docet Muſæus etiam parentem vtrumque ſolitum concinere carmen nuptiale; dum id prætermiſſum malo omine teſtatur,*

οὐχ ὑμέναιον ἄεισε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ.

Non cecinit pater aut mater veneranda hymenæum.

quod nomen cur inditum carmini, ex Donato in Terent. Seruio in Virgilium, & Lactatio in Statium didici. Athenis iuuenem fuiſſe formoſiſſimum, Hymenæum; qui puerili facie virum tegens, & feminam ſimulans, Eleuſinia cum mulieribus ſacra celebrarit; & à piratis cum ijſdem ſimul raptus fuerit; qui cum eum id quod habitu mentiebatur crederent, virginem illi, quam amabat, crediderunt: mox piratæ ſomno depreſſi, ab ipſo, an ab inſequentibus, iugulantur. feſtinat deinde Athenas Hymenæus, & nuntium primus parentibus perferens, ſi natas eis reddidiſſet, amaſiæ ſuæ nuptias ſibi paciſcitur. Fuit hoc coniugium felix & ſine querela. inde obtinuit vt deinceps Athenienſes boni ominis cauſa Hymenæi nomen in nuptiis iterarent. imitati id

In Adelph. in Æneid in 6. Thebaid.

Corynthij (teſte Senecâ) & ceteri Græci ac Romani, vt Terentij, Virgilij, Catulli, Claudiani, & aliorum conuincit auctoritas. inde ſic dictum carmen nuptiale, vel etiam vt Claudianus & Alcymus Auitus vocant, Hymen, *Turpilius,* Pedio; *inquit:* Age tu Hymenæum increpa. *hoc eſt, teſte Nonio, ingemina. canebatur enim per choros alternatim. Pacuuius, Duloreſte:*

Hymenæum fremunt æquales, aula reſonit crepitu muſico.

Chororum ratio & modus ex Catulli Epithalamio petenda: mentionem etiam inuenio apud Claudianum, de nuptiis Palladij & Celerinæ. Ticidæ Hymeneum laudat Priſcianus; inſignis exſtat Martiani Capellæ lib. vlt. de nuptiis Philologiæ. Apud Græcos Epithalamia ſcripſerunt Heſiodus, Stheſichorus, Theocritus & Agameſtor; apud Latinos Catullus, Claudianus, Papinius, & Capella. V. de Izaac. in Lycophr.

121 Flammas] *Taurorum, Valer. Flac. lib. 7. &* 8. *Argon. Ouid. 7. Met.*

Mare] *quod fugiens artibus ſuis tranquillarat.*

122 Neſas] *vim herbarum & artium malarum ad ſcelera patranda.*

126 Exigatur] *Eguian. lib.* agitetur. *improbo.*

Hæc meis ſatis eſt malis] *fulcieris ſententiam, ſi reſcribas:* Hæc meis ſatis eſt malis? *quaſi neget, ſufficere vnam Creuſam exigendæ vltioni. aliàs languet ſine interrogationis nota.*

127 Barbaræ *Græcorum morem ſequitur; qui mundum in duas partes diuidebant, in Græcos ſeu Pelaſgos, & Barbaros: quod Platoni, in* Ciuili, *merito diſplicuit, vt & Eratoſtheni, qui malebat homines in bonos & malos diuidi. tales enim tum ex Græcis, tum ex aliis omnes. auctor Strabo lib. 1. Caſſiodorus (riſum contine)* Barbaros *dictos vult, à barba & rure, quòd hiſpidi ſint pagani, & nunquam in vrbibus vixerint. ſed certum eſt, Græcum nomen eſſe, de cuius origine diſſerit Strabo lib. 14. & cenſet eos initiò* Barbaros *vocatos, qui difficulter, aſperè, craſsè, & duriter loquerentur: huiuſmodi Græcis viſas nationes reliquas, & barbaros nominari cœptas, tum quod vernaculus illarum ſermo inconcinnus erat; tum quòd Græcum idioma minus expeditè pronunciarent. Stephanus etiam;* βάρβαρος οὐκ ὅτι ἔθνους, ἀλλ' ὅτι φωνῆς ἐλαμβάνετο. *Non deſunt hodie, qui Græcorum iactantiam imitantur, ſex ipſi & reliquiæ Aquilonarium. nec mirum, cum Getis Naſo barbarus; ait enim;*

Barbarus hîc ego ſum, quia non intelligor vlli.

Strictè ac propriè; barbari. *vocabulum, de Phrygibus accipiebatur. Horatius:*

Græcia Barbariæ lento colliſa duello.

Vnde Sophocles in Aiace, βάρβαρον Φρύγα. *plura Turneb. lib. 9. Aduerſ. c.* 18. *Cui addiderim, Arabiæ quandam regionem dici Barbariam, & inde denominari* Barbaricum pelagus. *auctor Stephanus. Sanè hodie Hiſpani Africam, a. in e, mutato nomine;* Barueria, *vocant: & Itali equos Africanos ſeu Arabicos,* Barbareſcos.

130 Regni decus] *Vellus aureum.*

131 Virginis paruus comes] *frater Abſyrtus.*

133 Incertum] *in recent. impreſsis;* inceſtum. *malè. orta deprauatio ab antiquis impreſsis, Venet. & Herbipol. qui;* infeſtum. *quanto rectius, con-*

Google

cinnius quidam v. l. incertum. *hoc eſt, ita laniatum, ac prorſus deformatum, vt nec cuius cadaueris fruſta, nec quo queq; loco partes reponende, ſatis parenti liqueret. placuit hoc aliis; ſed pluſquam decennium antè in aduerſariis mihi traditum. nec vno tantùm id loco, accidit pluribus; quæ non enumerabo. nec amicis, vt coniuge raptâ Atride, bellum indicam. gaudeo potiùs quæ mihi viſa, probari naris emunctæ criticis: quàm, vel præoccupata, ab aliis inuadi indigner, ridiculum prorſus tam acriter, quis prior, quis poſterior; id quod feliciter coniectando cecidit. an non vnus largitor omnis boni; à quo omnia, ſupremus ille, parens cunctorum Deus? aut aliquid fortè, quod non acceperimus? cur ergo gloriemur? Pulchrè Fabius,* Omnis ſui vitioſa iactatio, quæ adfert audientibus non faſtidium modò, ſed plerúnque etiam odium. *Fuit hoc ſemel dicendum. non addam amplius.*

134 Decocta aheno membra] *non meâ, ſed Iaſonis vlciſcendi gratiâ.*

136 Sæuit] *mimimeſis, pro; ſæuiit, vt aliàs ſæpè.*

141 Viuat tamen] *manifeſta imitatio huius Ouidiani:*

——viuat, an illa
Occidat, in DIs eſt, viuat tamen——

142 Muneri parcat meo] *ſi fieri queat, & viuum; & maritum, & ſui amantem, optat viuere; ſi nequeat, viuere tamen ſui non immemorem, & vitam quam ipſa quaſi dederit, retinere. ſed quomodo,* parcat? *ſalutis ſuæ tuendæ ſi curam gerat. mallem tamen;* parcas. *ſcilicet ira, furor, dolor. ne opta (inquit) illi mortem cui vitam dedi; parce meo muneri, ſine ſaluum meum beneficium. De hoc affectu liberalitatis egregiè noſter lib. 4. de benefic.* Non mentiar (*ait*) ſi dixero, neminem non amare beneficia ſua: neminẽ ita compoſito animo, vt non libentius eum videat, in quem multa congeſſit: cui non cauſa ſit, iterũ dandi beneficij, ſemel dediſſe. quod non accideret, niſi ipſa nos delectarent beneficia. quam ſæpè dicentem audias: Non ſuſtineo illum deſerere cui dedi vitam, quem à periculo eripui. rogat me, vt cauſam ſuam contra gratioſos homines agam, nolo: ſed quid faciam? iam illi ſemel, iterúmque adfui. Non vides ineſſe iſti rei *propriam quãdam vim; quæ nos beneficia dare cogit, primùm, quia oportet; deinde quia dedimus? cui initiò non fuiſſet ratio præſtandi, aliquid ei præſtamus, quia præſtitimus. adeóque nos ad beneficia non impellit vtilitas: vt & inutilia tueri ac fouere perſeueremus, ſolâ beneficij caritate; cui, etiam infeliciter dato, indulgere, tam naturale eſt, quàm liberis paruis. *Vides cur Medea viuere velit ingratum Iaſonem? in eandem ſententiam nonnulla Ariſtoteles lib. 9 Ethic. Nicomach.*

* Membranæ Burdegalenſ. *proximam.*

143 Creontis] *Corinthi Regis. Siſiphi F.*

147 Cumulabo] *m. ſ. Moguntin.* tumulabo. *ſuâ & rectâ ſententiâ.*

148 Atrum verticem] *denſum nigrúmque fumum ſinuoſo flexu per aërem ſubeuntem ferri ad cælum.*

152 Æquo motus] *imò;* immotus, *vt probè Lipſius. nam ſi moueatur ab animi æquabilitate, & irâ vincatur; quomodo perferet animo patiente? an vt leuiter tantùm concutiatur, ſtet tamen, & de gradu non deturbetur? ma-*

net enim ſæpè, concuſſa fortuna, & vincit ſeipſam colligens. Nec infeliciter, qui, mutus, *caſtigauit. b. premens ſilentio, & vltionem lingua proditrice non perdens. N. in ſuſpicion. libb.*

154 Perdunt.] *nullum vidi manuſc. in quo non legeretur;* produnt. *Alb. tamen Eyb. in ſuis membranis videtur olim inueniſſe,* perdunt. *ſic enim citat. eadem eſt ſententia. ſic de equo moriente in Oedip. dicitur.*

—— dominúmque prono
Prodidit aruo —— *Cornel. Tacitus libro 4. Annal.*

aperta, *ſcribit,* odia, armáque palam depelli, fraudem & dolum obſcura, eóque ineuitabilia. *& Salluſtius monet Cæſarem, haut difficile eſſe homini ſtrennuo hoſtem aduerſum opprimere: occulta pericula, neque facere, neque vitare bonis in promptu eſſe. Noſter ab Euripide accepit, apud quem Creon Medeæ ferme eadem dicit; inquiens, quo ſe illa pacatiorem ſimulet, eò ſibi amplius cauendam. Seneca pater, initio Declamationum:* Magis nocent inſidiæ, quæ latent. *Inſidiabantur Iacobo Eſau, Dauidi Saul; ſed quia palam, fruſtrà. effugit vterque. Ioabum nec Abner, nec Amaſa effugere potuit, quia doloſè iram tegebat Ioab, nec illi prius hoſtilem animum, quàm latus fodi ſibi, ſenſerunt.*

155 Leuis eſt dolor] *nam grauis ira nec conſilium, nec rationem admittit. ſumtum ex Eurip. act. 4. ſub fin. vbi Medea:* θυμὸς δὲ κρείσσων, *&c.*

156 Clepere ſeſe.] *ſubtrahere, ſubducere. ac furari. à* κλέπτειν. *vtitur Cicero 3. de legib. & 4. de repub.*

159 Fortuna fortes metuit] *ſic o. v. l. & excuſi, quos vidi: ſunt tamen, qui in marg. notant etiam legi;* f. f. iuuat. *Tacitus libro 4. dixit,* Fortes à Diis iuuari.

160 Tunc eſt] *in aduerſariis ſententiam explicui. in limine offendunt, qui mutant;* nunc. *non quia codices nonnullos ſequuntur, quàm quòd eam adiungunt interpretationem; cui Medeæ reſponſio non conuenit.*

163 Deſperet nihil] *ludit in vocis ſimilitudine: ſenſus: ei cui cuncta ſunt aduerſa, in omnem euentum intrepidè tentanda omnia. quid enim metuat in extremâ fortunâ? quid malis eius adijci queat? lucrari poteſt, perdere non poteſt, qui nihil poſſidet. ex deſperatione nata non rarò victoria. Vegetius lib. 3. de re militari cap. 21.* Ex deſperatione creſcit audacia: &, cùm ſpei nihil ſit, ſumit arma formido. *quò refert illud Virgilij:*

Vna ſalus victis nullam ſperare ſalutem.

Seneca potiùs reſpexit ad dictum Hecatonis.

Deſines timere, ſi ſperare deſieris.

quod explicat epiſt. 5. ad Lucill. quomodo iſta tam diuerſa pariter ſunt? ita eſt (mi Lucilli) cùm videantur diſſidere, coniuncta ſunt. quemadmodum eadem cathena, & cuſtodem & militem copulat: ſic iſta quæ tam diſſimilia ſunt, pariter incedunt. ſpem metus ſequitur. nec miror iſta ſic ire. vtrumque pendentis animi eſt; vtrumque futuri exſpectatione ſolliciti. *Igitur ſi, qui ſperat, ſollicitus eſt & pendet animo futuri exſpectatione, & propterea timet: qui, ſpem omnem abiecit, nulla futuri ſollici-*

tudine torquebitur, & proinde timore omni vacabit. ſed qui timere nequit, quid ille vereatur attentare vel aggredi? quid ſe confecturum deſperet?

166 Medea ſupereſt] *cui cum nocendi peritia, potentiaq́, voluntas ſuppetit: quæ quantum nocere poteſt, tantum nocere deſiderat.*

169 Sint licet terra edita] *Moguntin. cod.* terris. *vt vitetur hiatus. nullum vidi codicem, in quo,* ſcilicet, *quod conatur N. inuehere ex ſuſpicione: nec neceſſe.* 171 Medea fugiam] *commutatis interlocutorum perſonis, turbellam ſuſtuli, ſecutus membranas meas; in quibus cunctis illa verba repperi, quæ Lipſius ſuo cod. deeſſe fatetur.*

172 At vlciſcar] *omnes vett. impreſſi,* & vlciſcar: *membranæ,* at.

175 Non animum poteſt] *Seneca de prouidentia extrem.* Contemne fortunam. nullum illi telum, quo feriret animum dedi. *Vide Ciceron. 4. paradox.* Animum, *pro poteſtate, viribus, & habitibus poſuit, hoc eſt, pro fortitudine, conſtantia, virtute animi. Sic apud Nonium, in Neoptolemo Attius:* Viri ferociam, animum, attrocitatem, iram, acrimoniam. *ſic legi poteſt, vel;* iræ actimoniam. *Cicero Philipp.* 4. omnia alia falſa, incerta ſunt, caduca, mobilia: virtus eſt vna altiſſimis defixa radicibus, quæ nunquam vllâ vi labefactari poteſt, nunquam dimoueri loco. *Ideo virtutem nobis propriam. & ſempiternam eſſe cenſuerunt. Varro, Caprino prælio;* Virtutem propriam mortalibus fecit: cetera promiſcuè voluit communia haberi. *rectè. nam quod proprium, ſuum cuique; & quod ſuum, extra fortunæ ius: ſin ab ea dari tolliq́ conſueuit, proprium nobis dici non meretur. Viderunt id antiqui poëtæ. Attius, Armorum iudicio:* Fors dominatur, neque vita vlli propria in vitâ eſt: *vbi vitam vocat ipſum vitæ fructum & caducorum bonorum fruitionem. Lucilius Satyr. lib. 17.*

Cetera contemnit, & in vſurâ omnia ponit
Non magnâ: proprium verò nil neminem habere.

idem lib. 27. Cùm ſciam nil in vitâ proprium mortali datum eſſe. *ſic ex Nonij ſtercore veræ ſapientiæ lubens aurum colligo; & iuuenibus, vt in poëtarum & grammaticorum libris idem ſedulò faciant. vehementer ſuadeo. Seneca (vt ad rem redeam)* animum, *pro fortitudine poſuit, quàm Attius* ἀπλῶς *virtutem; quod tritum veteribus, quia virtus à viro dicta, & viri fortitudo propria, teſtibus Plutarcho in vita Coriolani, & Cicerone li. 2. Tuſculan. Vide Pet. Fabrum li. 1. Semeſtri. cap. 19.*

179 Æethæ genus] *Medeæ pater Aeëthas, vt ſcripſerunt Herodorus, Dionyſius Mileſius & ceteri; Solis filius: varias vxores duxit, ideo neſcitur quæ Medeæ mater, plerique credunt Idyiam (vt aliàs docui), Epimenides Ephyren, Dionyſius Mileſius* 1. *Argonaut. Hecaten: auctor Naupacticorum Eurylìten: Sophocles, Neæram: Apollonius; Aſterodiam: Eumelus & Diophanes, Antiopen. Vide Scholiaſt. Apollonij lib. 3. & Diodorum Siculum li. 4. Biblioth. Ceterum hæc ſcena cum actu. II. Euripidis conferenda, vnde deſumta.*

194 Si regnas] *Si quod vis, iubes. ſi tibi voluntas, pro ratione. ſi ex libidine, non iure, imperas.*

195 Æquum atque] *qui ſe Regiæ committit poteſtati, omnem amittit*

poteſtatem neceſſariò Regi, cui ſe ſubiecit, obediendum. etſi enim liber eò venerit, ſui iam iuris eſſe deſiit: vt docuit Sophocles iis verſib. quos in Aegyptum confugiens Pompeius pronunciauit, & refert Plutarch. in vitâ Pompeij, & in lib. de vtilitate ex poëtis capiendâ. Plautinum illud conſonat; Indigna, digna habenda ſunt Rex quæ facit. *Hiſtoricorum neſcio an non ſapientiſsimus Tacitus: Quomodo ſterilitatem, aut nimios imbres, & cetera naturæ mala; ſic nos improbitatem dominantium iubet tolerare. Hiſt. 4. Et hoc Spiritus ſancti tuba; etiam diſcolis principibus obediendum.*

197 I, quære Colchos] *hoc N. repoſuit malo exemplo, cùm rectè legeretur;* I, querere Colchis. *idem pro.* auexit, *reſcripſit;* aduexit, *in eodem carmine. Qui (ait) me abduxit, reducat, cur illum retines, me fugas?*

198 Vox conſtituto] *ſerò quereris latâ ſententiâ: prius oportuit. ſed editio Herbipolenſ. & Veneta Pintiani;* Nox. *debebat ante noctem abire. adeſt (inquit) nox. quid moras fundo nectis?* 201 Pelia] *vocandi caſus, pro nominandi, more Græco. ſic apud Homer. Iliad.* ἐ, εὐρύοπα Ζεύς. *latè ſonans Iuppiter. & ſimilia Iliad.* ά: *ver. 75. & Odyſſ. vlt. ver. 10.*

204 Quámque regale hoc putet] *non amoueo hanc lectionem claram, & facilem, & plurimarum membranar. ſed quid ſibi volunt antiquiores impreſſi Herbipolenſ. & tres Veneti;* quámque regale hoc caput. *quod etiam retinet m. ſ. Moguntin. Euripides ait tyrannos iras, leuiculis de cauſsis conceptas, pertinaciter fouere, nec facilè deponere:*

ὀλίγ' ἀρχόμενοι, πολλὰ κρατοῦντες,
χαλεπῶς ὀργὰς μεταβάλλουσι.

nolunt in melius mutare ſententiam. quia regium id putant (vide pulchra exempla apud Senecam lib. 3. de ira cap. 16. cum ſeqq. Commune omnium fermè, ſed Regum quaſi peculiare vitium. Seneca d. lib. 3. cap. 29. Nunc autem primùm, impetum ſequimur. deinde, quamuis vana nos concitauerint, perſeueramus: ne videamur cæpiſſe ſine causâ: &, quod iniquiſſimum eſt, pertinaciores nos facit iniquitas iræ. retinemus enim illã, & augemus: quaſi argumentũ ſit iuſte iraſcendi, grauiter iraſci. Quanto melius eſt, initia ipſa perſpicere, quàm leuia ſint, quàm innoxia?

210 Auóque ſole] *Euripid. ait Medea; ſolem patris mei patrem.*

211 Pontúſque Scythicus] *Euxinum mare. ſic Lucanus.*

Idem per Scythici profugum diuortia Ponti.

212 Paluſtribus] *quia tot fluminum affluxu Pontus limo impletur & aggere: adeò vt Strabonis æuo, ſiniſtra iam Ponti pars, inde in paludem fuerit conuerſa. Videndi Strabo lib 1. & Polybius lib. 4. Neoterici tamen oculati teſtes id verum eſſe negant: ſed Seneca ſui æui ſcriptores ſecutus fuit.*

Dulceſcunt] *ingreſſu tot fluuiorum, quot affluunt, vincitur ſal, ait Plinius: idem in libris de Ponto teſtatur Ouid. De Ionio mari quid ſimile, ad Acherontis fluuij oſtium, prodit Strabo lib. 7.*

213 Exterret] *Moguntin. cod.* exercet *vtrumuis, probum.*

215 Thermodontiis] *agit de Amazonib. de quibus nos poſtea* Θερμώδων *fluuius ad quem habitant, de quo Apoll. l. 2. ad quem Schol. v. 370. & ſeq. conſulendus.*

Vidua] *de vocis ſignificatione plura alibi. nunc addo tantum; quod Nonius ſcribit, biuiras omnes, viduas vocatas; de iis, quarum ſecundus maritus viuebat, verùm non videri, neque id adſtruit Varro, quem adducit. de illis quarum maritus obierat, verum; ſed etiamſi vni viro dumtaxat nupſiſſent.*

218 Petebant] *procos Medeæ ex Apollonio & Valerio Flacco petas. fuêre non multi, nec quod Penelopes; de qua illud Liuij Andronici accipio, apud Feſtum, in* Procitum, *vbi Telemachus;* Matrem procitû plurimi venerunt.

223 Nulla quod rapiat] *quidam manuſc.* Quod nulla abſtulerit. *mira varietas: ſed ex gloſsâ.*

226 Græciæ florem] *ſic plerique, ſed recentiores excuſi, & quidam manuſc. nam alij, & veteres impreſſi,* gloriæ florem. *Tyrtæus:*

ὄφρ' ἐρατῆς ἥβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχῃ.

Vt pulcrum pubertatis florem habeat.

Caſſiodor. in varior. libb. florem generis humani.

227 Prolem Deum] *Theocritus in Gemin.* θεῶν φίλα τέκνα. Dilectæ Deorum proles. *Mira porrò varietas eſt apud Græcos, de Argonautarum reditu in patriam. Timagetus* ἐν τῷ α περὶ λιμένων, *ſcribit Iſtrum ex Germaniæ montibus ortum, in Germanicam paludem magnam defluere: mox in duo ſcindi brachia, & vnum in Germanicum mare, & alterum in Euxinum porrigere, & per prius illud nauigaſſe Argonautas, & in Hetruriam perueniſſe. idem Apollonius refert. Herodorus Epheſius, quâ venerant viâ rediiſſe. Hecatæus Mileſius, ex Phaſi in Oceanum, ex Oceano in Nilum, ex Nilo in noſtrum mare: quod Artemidorus Epheſius, vt & Eratoſthenes refellit lib. 3. Geograph. quia Phaſys Oceano ſe non infundit. Scymnis auctor eſt, in magnum mare per Tanaim nauigaſſe, inde in Helleſpontum. Heſiodus, & Pindarus in Pythionicis, & Antimachus in Lyde, per Oceanum in Libyam appulſos nauim humeris portantes, ad Mediterraneum perueniſſe, canunt. Callimachus denique & Sophocles Herodoro aſſentiuntur. Vide Scholiaſt. Apollonij libro 4. verſu 259. & 284. ſcilicet certi aliquid in prophanis narrationibus; vel vtilis opera, ſi quis ſe in hiſce nugis excarnificet.*

229 Qui ſaxa cantu mulcet & ſiluas trahit] *Ouidius:*

Cùm traheret ſiluas Orpheus ——

Apollon. Hunc referunt duros lapides & flumina cantu
Detinuiſſe, ſuæ captos dulcedine vocis:
Silueſtres fagos intra confinia terræ
Threiciæ, quæ nunc frondent, veſtigia cantus
Illius eſſe ferunt —— *quas nempe attraxerat.*

230 Satique Borea] *Apollonius:*

Zetes & Calais Boreæ de ſemine nati
Rurſus, Erechtei peperit quos Orithija.

de his ad nauſeam vſque ſententias varias Schol. Apollonij in lib. 1. à ver. 211.

231 Lynceus] *Lynceum Tzetzes mortalium omnium viſu acutiſsimum certiſsimumque vocauit, & ex Staſino in Heroum geſtis, refert ex Taygeti cacumine totam Peloponneſum oculis luſtrare potuiſſe, & vidiſſe Tindaridas*

Gemi-

Geminos in caua quercu latitantes. vnde & Pindarus apud Pauſan. in Meſſeniac. ſeu lib. 4. ait in quercetis medios arborum truncos viſu penetraſſe; & Appollonius, quæ ſub terra erant vidiſſe, Argonaut. l. 1. Valerius quoque Flaccus

——poſſit qui rumpere terras
Et Styga tranſmiſſo tacitam deprehendere viſu;
Fluctibus è mediis terras dabit ille magiſtro,
Et dabit aſtra rati: cumque æthera Iuppiter vmbrâ
Perdiderit, ſolus tranſibit nubila Lynceus.

Plinius li. 2. Nat. hiſt. c. 7. orbem lunæ viſu tranſmiſiſſe: Plutarchus li. de percipienda ex hoſtib. vtilitate, & in lib. contra Stoicos, per arbores & ſaxa, longiſſimè diſſitis portubus ſoluentes naues cernere ſolitum. Sunt qui in Hiſpania, fortaſſis & alibi, genus hominum oculatiſſimorum eſſe perhibent, quod Lynceos, vel Zahuris vocant, ea viſus perſpicacia, vt quo loco ſub tellure fontes aquarum, & ſi quid aliud ſub ea, vel ſub ſarcophagis lateat, clare perſpiciant, imo & viſcera & penita quaq; humano in corpore, credit hæc vulgus. nec vulgus tantum, ſed ex doctis etiam nonnulli, vt Cælius lib. 16. antiq. lect. cap. 2. Quaſi vero terra vel lapides, opacitate & denſitate ſua, idoneum ſint medium, quod viſiuas ſpecies recipiat, cum illuminationis expertia ſint, (auctore Ariſtotele lib. 2. de anima cap. 6.) vel, ſi qua eis diaphaneitas, vt illi contendunt, ſatis illa magna eſſe queat. quare mihi huiuſmodi, naturæ vim ſuperare videntur, & ſi fiant, malis artibus fieri, quæ Alfonſi Veracruzij ſententia eſt, in lib 2. de anima, Speculat. 2. idq; confirmatur non leui iudicio, quia vim huiuſmodi ad certos dies reſtringunt, feriam ſcilicet tertiam & ſextam: quod vix poteſt ſuperſtitionis vitio aut ſuſpicione carere. Fontes quidem reor, & metalla, ex herbis quibuſdam iis in locis naſci ſolitis, cognoſci, ac aliis indiciis, quæ congeſſit magnus Caſſiodorus li. 3. varior. epiſt. vlt.

Immiſſo] radiis emiſſis ab oculo in ipſum obiectum. Stoici enim viſionem fieri emiſſione radiorum credebant, non per ſpeciei introſumptionem beneficio externi luminis, vt Ariſtoteles: cum Stoicis ſentiunt Platonici, & Pythagoræi, Euclides, Plutarchus, Galenus, Priſcianus, Lydus, D. Gregor. Nyſſenus, Nemeſius, & alij plerique antiquorum; nec deſunt Neoterici pereruditi philoſophi, vt Beſſarion Card. Græcus. Cardanus, & Chriſtophor. Marcellus Itali; Sebaſt. Foxius, & Franciſ. Valles. Hiſpani. ſed conciliare diſcidium nituntur Gabr. Buratellus lib. 5. conciliat. maximè fol. 157. & Carpentarius Digreſſ. 7. in Alcinoum. Ait etiam Seneca: Lumine immiſſo. hoc eſt, interno illo ſplendore, quem iidem Stoici, & reliqui illi in oculis ponebant, de quo Galenus lib. 7. de placit. & Thomas Garbus ſumm. med. lib. 1. tract. 4. Scio pleroſque Peripateticos cum Auerroë id reijcere; ſed non ego nunc vtra opinio verior ſit, ſed quæ ſcriptoris noſtri fuerit, inueſtigo.

233. Minyæ] Apollonius vult ſic dictos Argonautas: quod eorum præſtantiſſimi Minyæ erant; hoc eſt, Theſſali. nam Minyæ, poſtea generali nomine Theſſali nuncupati, ab Orchomeno Theſſaliæ fluuio, qui prius Minyeus vocatus fuerat, teſte Plinio: propriè verò, vt auctor eſt Demetrius Scepſius, ſic dicti, qui Iolchum incolebant. vide Scholiaſt. Apollon. in lib. 1. verſu 230. de

his ergo Minyis Seneca. Alij fuere incolæ Orchomeni oppidi Boeotiæ, à Rege Minya dicti Minyæ, vt tradunt Pauſan. in Boeotic. & Homeri Schol.

236. Flagitia ingere] *ſic plerique libri ſcripti & editi ad vnum omnes. Moguntin. verò;* Flammis ingere. *ſed nō muto. ait; obijce quæcūque crimina voles*

240 Pelaſga tellus,] *tota Græcia. potiſſimum tamen Theſſalia. propriè enim Pelaſgi, ſunt Theſſali & Argiui. Sophocles in Inacho, Argiuos vocat Pelaſgos. Staphylus Naucratites tradidit Pelaſgum Argiuum in Theſſaliam veniſſe, eamque ab illo dictam Pelaſgiam. ſed & Tyrrheni,* Pelaſgi *vocati. Argiui verò ſic dicti, vel à Pelaſgo Neptuni aut Inachi filio, vel à Pelaſgis quibuſdam Barbaris, qui Argos & Theſſaliam occuparunt.*

Schol. Apollonij in lib. 1.

242 Quæ volet] *aliàs legitur;* qua volet. *quod placet. premat fortuna vt volet, noſtram cauſam: iniqua ſit, quomodo libet.*

243 Regum decus] *Herbipolenſ.* duces pro decus.

247 Genua attigi] *Medea apud Euripidem:*

At oro te per hanc ego cæſariem,
Et per tua genua ſupplex fio tibi.

moris rationem Phyſicam reddit D. Iſidorus Orig. lib 11. *cap.* 1. Genua (*inquit*) ſunt commiſſiones femorum & crurum, & dicta genua, eo quod in vtero ſint genis oppoſita. cohærent enim ſibi, & cognata ſunt oculis lacrymarum indicibus, & miſericordię, nam à genis genua dicuntur: denique complicatum gigni, formarique hominē dicunt: ita vt genua ſurſum ſint, quibus oculi formantur, vt caui & reconditi fiant. *Ennius:*

Mendoſus locus Ennij fortè; Atque genua comprimit arta genua vel a. genua c. ara gena. quod potiùs. ram genua pro genu. inſolens.

Atque genua comprimit arta gena.

Inde eſt quod homines, dum ad genua ſe proſternunt, ſtatim lacrymātur: cogit enim eos natura vterum maternum rememorari; vbi quaſi in tenebris conſedebant, antequam ad lucem peruenirent. *Nonnulla in hanc rem Seruius in* 3. & 10. *Æneid. ſed plura Euſtathius in Iliad. ά. & Pierius lib.* 35. *Hieroglyph. Veſtigia priſci moris amplectendi genua, apud Homerum Iliad. ά & ω. Odyſſ. δ & ι. Euripid. in Hecuba, Virgil.* 3. & 10 *Æneid. Ouidium* 9. & 13. *Metam. Plautum in Rudente, Liuium lib.* 45. & *paſſim Sueton. Tacitum. Apuleium. Salutantes etiam, non ſupplices tantum, genua tangere ſolitos. Sueton. in Tiberio & alibi docet.*

248 Petiique ſupplex Præſidis dextræ fidem] *in Mogunt. & aliis ſcriptis, item in veteribus excuſis omnibus;* fidemque ſupplex præſ. dex, petij: *quod ni fallor primi Baſileenſ. immutarunt, eos Lugdunenſ. & Lipſienſes ſecuti. cur; neſcio, nihil ſanè neceſſe, illud conſtat, dextras olim firmandæ promiſſioni ſolitas iungi. Ouidius* 6. *Metamorph.*

Vt pignus fidei dextras vtrinque popoſcit.

noſter Thyeſt. verſ. 763. *ait:* datas fidei manus.. *Romani quando inuicē poſt ciuilis belli diſcidia reconciliabantur, mutuò dextras aureas argenteaſve mittebant, vt ex Tacito conſtat. D. Iſidorus vbi ſuprà:* Dextra vocatur à dando: ipſa enim pignus pacis datur, ipſa fidei teſtis atq. ſalutis adhibetur. *Vnde apud Tullium:* fidem publicam iuſſu ſenatus dedi. *exponunt nonnulli, dextram dedi. Vnde & Apoſtolus ait Iacobum & Ioannem dextras ſibi*

dediſſe. Porrigebant olim hoſpites hoſpitibus, & hoſpes hoſpitis dexteram apprehendebat, vt apud Homerum Neſtoris filij, & Telemachus in Odyſſ. Cicero, pro Deiotaro : Per dexteram te iſtam oro, quam Regi Deiotaro hoſpes hoſpiti porrexiſti. *Supplices dexteram poſtulabant, & apprehendebant eius, cuius ſe fidei credebant: hic dexterâ porrectâ ſe in fidem illos ſuſcipere, & ſecuritatem promittere ſignificabat: auctor Euſtath. Odyſſ. ά. ſic Iliad. ώ. Priamo dextram dat Achilles, vt hoc pignore confirmet trepidantem. Ammianus lib.21. hiſtor. de Nebridio:* Supplicémque iacentem orare, vt leuandi causâ timoris, ei porrigeret dextram. Et quid, ait, præcipuum ſeruabitur amicis, ſi tu manum tetigeris meam? *(ex eodem paullo pòſt colligo Imperatores Romanos captiuis, vt pauere deſinerent, adorandam purpuram porrigere ſolitos; ſicuti Reges Aſſyriorum virgam ſeu ſceptrum, in libro Eſther) Probus in Themiſtocle:* Rex eum datâ dexterâ in fidem reciperet. *Xenophon, de Inſtitut. Cyri.* ε καὶ Υρκανίους οἷς τοὺς ὅρκους καὶ τὰς δεξιὰς ἔδωκα, ἐμπεδώσω Hyrcanios dextris datis iuſiurandum confirmare. *Scholiaſtes Ariſtophanis:* ἔθος δ' ἐπὶ πίστει καὶ συνθήκαις βεβαίαις τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλοις· mos fuit in fide & fœderibus ineundis dextras inuicem dare. *In ſalutationibus idem factitatum innuit Varro relatus à Cælio lib. 4. antiq. lect. cap. 3. vide Lilium Hiſt. Deorum Syntagm. 1.*

252 Non eſſe me] *ex Euripide:* ἥκιστα τοὐμὸν λῆμ' ἔφυ τυραννικόν· minimè mihi animus eſt tyrannicus.

253 Miſerias calcem.] *ſic Moguntin. & alij m. ſ. ſic etiam Lugdun. & Baſil. probè. nam quod antiqui impreſſi Herbipol. & tres Veneti;* miſeros calcem, *verſum mutilat. in quibuſdam:* miſeros conculcem. *Graue autem crimen miſerorum oppreſſio. Plato in Minoë monet, ne quis calamitoſos & pauperes deſpiciat, eo quòd Deum ſolum adiutorem habent: nec vllum tam ſeuerè inimicum vlciſci, ac Deus ſolitus ſit miſerorum oppreſſores.*

258 Acaſtus] *Peliæ filius Rex Theſſaliæ, niſi Medea ſibi in vltionem paternæ necis dederetur, bellum Corinthiis indixerat.*

Theſſalica] *Nota Græciæ portio Theſſalia, cuius primus Rex Deucalion Promethei F. Iapeti N. iuxta Apollonium 3. Argonaut. & Hellanicum Hiſtor. Deucalioneæ lib. 1. ab huius vxore Pyrrhâ vocata etiam* Pyrrhodia, *vel iuxta Rhianum,* Pyrrha; *ab Hæmone Pelaſgi* F. Hæmonia; *à Theſſalo Hæmonis* F. Theſſalia. *Rhiani verſus ſuppeditat Scholiaſt. in lib. 3. Apollonij:*

Πύῤῥαν δή ποτε τήνγε παλαιότεροι καλέεσκον.
Πύῤῥης Δευκαλίωνος ἀπ' ἀρχαίης ἀλόχοιο.
Αἱμονίην δ' ἐξαῦτις, ἀφ' Αἵμονος, ὅν ῥα Πελασγὸς
Γείνατο, φέρτατον υἱόν. ὁ δ' αὖ τέκε Θεσσαλὸν Αἵμων.
Τοῦ δ' ἄπο Θεσσαλίην λαοὶ μετεφημίξαντο.

Alij à Theſſalo Phidippi dictam volunt. diuiditur in Πελασγιῶτιν, Θεσσαλιῶτιν, Ἰωλκῖτιν, Φθιῶτιν, *teſte Apollodoro in Catalogo. Acaſtus ſecundæ portioni iure imperabat; Iaſoni iure tertia debebatur, ſed Pelias illam quoque vſurparat. ideo dicitur filius eius* regna Theſſalica obtinens.

261 Piæ ſorores impium aud. nefas] *quatuor filiæ Peliæ, Alceſtis, Am-*

Digitized by Google

phinome, Euadne, Pelopia ſorores Acaſti, vel iuxta Apollodorum, Piſidice, Pelopea, Hippote & Alceſtis: vide Diodor. lib. 5. Biblioth. & Apollonium lib. 1. Argonaut. eſt autem hoc loco perelegans ἀνταναλλαγή*, ſeu (vt Latini vocant)* contrariæ ſignificationis figura, *de qua Fabius lib. 9. Inſtit. cap. 3. Imitatur hoc loco noſter Ouidium, qui 7. Metam. de hac ipſa re:*

His, vt quæque pia eſt, hortatibus impia prima eſt,
Et ne ſit ſcelerata facit ſcelus ——

& lib. 8. Impietate pia eſt ——

Frequens Seneca in his coniugatis connectendis. Herc. Fur.

Et mortis dominus pertimuit mori

Medea: Pars ſanitatis velle ſanari fuit.

Hippolyto: —— ſcelere velandum eſt ſcelus.

Item: Mori volenti deeſſe nunquam mors poteſt.

Oedipo: Timet timentes, metus in auctorem redit.

Vide Pimpuntium in 1. Aeneid.

Sic Aſchylus, ἄδωρα δῶρα; *Euripides,* νύμφην ἄνυμφον; παρθένον ἀπαρθένευτον, ταφὴν ἄταφον; *Optatus lib. 3. inſepultam ſepulturam; Cicero, innuptas nuptias; Catullus, funera non funera.*

270 Herbas] *quibus ad veneficia vteris. à Medea nomen accepit herbæ illud genus Ephemerum, adeo deleterium & lethale, vt eodem die enecet, vnde dictam vult Theophraſtus; eſt hellebori folio, radice rotundâ, Latinis dicitur* bulbus agreſtis: *diuerſum ab alio Ephemero, cui oblonga radix, caulis lilio ſimilis,* Iris agreſtis *dictum. Nicander in Alexipharm.*

Vide Gorrhæum in Nicãdrum.

ἢ δὲ τὸ Μηδείης Κολχηΐδος ἐχθόμενον πῦρ
κεῖνο ποτὸν δέξηται ἐφήμερον, οὗ περὶ χείλη
δυσοδμὴς δυσάλυκτος ἰάπτεται ἔνδοθι κνηθμὸς, &c.
Si quiſquam, infeſtos Medeæ Colchidos ignes,
Incautus guſtarit Ephemeron, ille repentè
Vritur internis ſæuâ prurigine labris.

hanc ergo præcipuè iubetur herbam ſecum aſportare. cùm enim plurima naſcatur in Colchide & prope Tanaim, teſte Græco Nicandri ſcholiaſte (qui perperã cum naphtâ confundit) veriſimile eſt hanc quoque ſecum attuliſſe & aſſeruaſſe Medeam, vt colligitur ex ver. inf. 677. de eadem herba Tibull. intelligo lib. 1.

Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas.

præteritum hoc vel non animaduerſum à doctis hominibus, qui Tibullũ eiúſque contubernales duos, penè intermortuos, in dias luminis auras *reuocarunt.*

271 Sollicita] *malis carnalibus & ſceleribus deis eſto moleſta. hæc propria verbi ſignificatio. Tibullus:*

Et teneram ferro ſollicitauit humum.

Ouidius: Et magnum bello ſollicitare Iouem.

Idem: Auſus es, ante oculos, adductâ pellice, noſtros,
Iam bene compoſitum ſollicitare torum.

Claudianus: Et rudibus remis ſollicitauit aquas.

276 Illi Pelia] *ſic Gorgias in defenſione Palamedis, aſſerit neminem gratis fœdum facinus committere, aut magno ſe obijcere diſcrimini: cuncta cun-*

ctos facere, vel vt lucrum faciant, vel vt iacturam ne faciant. Saluianus Maſſilienſ. lib. ad Eccleſiam: Numquid eſt vllus hominũ, qui non omnia quę fecit, vel ſalutis ſuæ, vel certe vtilitatis gratiâ faciat? nemo opinor. omnes enim ad affectum atque appetitũ vtilitatis ſuæ, naturæ ipſius magiſterio atque impulſione ducuntur. Ideóque & qui militant, *&c. eleganter deinde id exemplis confirmat Apuleius Apolog.* 1. Scires omnium factorum rationes diligentius examinandas, ac ſæpius cauſas quæri, facta concedi. eóque etiam patronos litigatorum CAVSIDICOS nominari, quod cur quæque facta ſint, expediant. Ceterùm negare factũ facilis res eſt, & nullo patrono indiget: rectè factum vel perperã docere, id verò multò arduũ & difficile eſt. fruſtrà igitur an factum ſit quæritur, quod nullam malã cauſam habuit, vt fieret. Ita facti reus apud bonũ iudicẽ ſcrupulo quæſtionis liberatur, ſi nulla fuit ei ratio peccãdi.

278 Etiamnum nouam docet maritus coniugem] *quibus nunc Creuſam, me olim, malis præceptis imbuit. ſic autem in pleriſq. libris. Moguntin.* etiam nunc nouas docet mar. coniuges. *veteres impreſſi Herbip. & Ven.* quicquid etiã nouas d. m. coniuges. *placet præ ceteris lectio ſcripti Mogunt.*

293 Parúmne tẽporis miſeris] *ſic quidam, melius alij;* Parúmne miſeræ temporis, *adeóne durus es, vt miſerrimæ mulierculæ exiguam fundendis lachrymis morulam deneges?* 298 Clarus] *Euripides:*

Si te aſpiciet poſterum Dei iubar
Ac filios tuos, intra huius terræ limites,
Moriere —— *Apud Attium Medea de his induciis ait:*
Ille trauerſâ mente mihi hodie tradidit repagula,
Quibus ego iram omnem recludã, atque illi perniciem dabo,
Mihi mœrores, illi luctum; exitium illi, exſulium mihi.

300 Vocat precari] *admonet & vellit aurem, vt abeam ad Hymenæo preces offerendas, carmen etiam nuptiale concinendum.*

IN CHOR. II.

301 Audax] *de audaciâ primorum nautarũ multa Oppian. Halieuticõn ά. & Propert. lib. 3. eleg. in obitu Pæti. Sophocles etiam in Antiq. actu* 2.

πολλὰ τὰ δεινὰ, κ᾽οὐδὲν ἀν-
θρώπου δεινότερον πέλει.
τοῦτο καὶ πολιοῦ πέραν
πόντου χειμερίῳ νότῳ
χωρεῖ περιβρυχίοισι
περῶν ὑπ᾽ οἴδμασι, &c.

Plurima vbique ſtupenda videmus,
Sed nihil æquè ſtupendum atque hominem
Natura parens protulit vnquam.
Ille canas æquoris vndas,
Obruentibus ratem
Fluctibus, tranſire aquas, dum
Sæuit notis hyems proteruis.

Digitized by Google

304 Credidit] *Tibullus*: Prima ratem ventis credere docta Tyros.

308 Nimium gracili.] *Anacharſis cùm didiciſſet nauis craſsitudinem eſſe quatuor digitos;* tantùm, *inquit*, à morte abſunt, qui nauigant.

302 Primus] *cenſent poëtæ primum Iaſonem cum Argonautis nauigaſſe. Manilius lib.*1. —— tum nobilis Argo

In cælum ſubducta, mari quòd prima cucurrit,
Seruando Dea facta Deos —— *Ouidius:*
Per mare non notum primâ petiere carinâ.

& inde mutuatus noſter infrà, verſu 363.

Merces primâ digna carinâ.

idem Salluſtius tradit apud Priſcian. libro 6. *idem quotquot Argonautica ſcripſerunt, Græci quidem Orpheus Crotoniata, Epimenides; Cleon, Herodorus, Apollonius, Dionyſius Mileſius; Latini, Catullus, Varro Attacinus, & Valerius Flaccus. Quod tamen, ſi de naui longâ; verum non eſſe tradit Diodorus lib.*5. *priùs illam Danaus ex Aegypto adduxerat. ſed & ratibus anteà nauigabatur. alia ergo alij quidam primùm nauigaſſe Erythram, quidam Myſos, Dionyſius Afer Aegyptios, Tibullus & Mela Phœnyces, Diodorus Cretenſes. Seneca lib. de breuit. vitæ cap.* 13. Romanis *(ait)* primus perſuaſit nauim conſcendere Claudius, Caudex, ob hoc ipſum appellatus. quia plurium tabularum contextus, *caudex* apud antiquos vocabatur. vnde publicæ tabulæ *codices* dicuntur, & naues nunc quoque, quæ ex antiquâ conſuetudine per Tiberim commeatus ſubuehunt, *caudicariæ* vocantur. *Ceterum hunc integrum verſum Diomedes libro* 3. *tribuit Horatio lapſu memoriæ.*

Vide Pliniū lib.7. nat. hiſt. cap.56.

309 Nondum quiſquam ſidera norat] *nemo ſiderum leges & naturam exactè cognitam & perſpectam habebat; quibus ſecunda, quibus aduerſa nauigatio, & propterea ſubdit, nullum tunc ſtellarum, quibus cælum diſtinguitur & ornatur, vſum fuiſſe. erant ſidera vtcunque nota, ſed peritia aſtronomiæ neceſſaria nauigationi nondum aderat. Fauet huic expoſitioni Valerius Flaccus lib.*1. Peruigil Arcadiô Typhis pendebat ab aſtrô

Agniades: felix, ſtellis qui ſegnibus vſus,
Et dedit æquoreos, cælo duce, tendere curſus.

vſus ergo ita primus ſtellis Typhis.

312 Pleiadas, Hyadas] *rarum in fine anapæſtici poni dactylum, niſi hic dactylicus verſ. potiùs. ſic ſanè legitur in libris omnibus: atque ita Virgilius:*

Pleiades, Hyades, clarúmque Lycaonis Arcton.

Pleiades, *iuxta Probum, Athlantis & Pleiones filiæ in cælum tranſlatæ: etiam à veteribus* Plëiones. Peliæ, & Peliades *dictæ, ab Apollonio, Simonide, Pindaro & aliis: & quia* πέλεια *quoque columbam ſignificat, factum vt propter ſignificationis ſimilitudinem Homerus, in deſcriptione Scyphi Neſtorei, columbas pro Pleiadibus poſuerit, cùm cecinit columbas Ioui ambroſiam pocillari; quod de his puellis accipiendum, vt & quæ ſimilia prodiderunt Crates & Moero poëtria, docet Athenæus lib.* 11. *Conuiuij cap.* 13. *ſeptem ſtellæ ſunt caudæ Tauri inhærentes, vt ſcribit Plinius libro* 2. *nat. hiſtor. cap.* 41.

Romani Virgilias *nominant, auctore A. Gellio lib.* 13. *Noct. Attic. cap.* 9. *Proclus, ſex tantùm eſſe contendit: earum nomina ſuggerent Aratus & Germanicus. apud quem mendoſè legitur,* Mero, *pro;* Merope. *pluuiam prænunciant Hilarius (vt puto alius ab illo magno Antiſtite Pictauorum) in Geneſi:*

Anguis agit ſudum: aſt important Pleiades imbres.

an ergo hîc reſcribemus —— pluuias Hyadas? *nihil affirmo.* Hyades *fuere aliæ ſeptem Athlantis filiæ; quæ fratrem Hyam à leæna laniatum, ſic defleuerunt, vt & nomen ab eo ſortitæ, & aſtris illatæ, ſeptem in tauri capite ſtellæ putarentur, Latinis* ſuculæ, *ſeu* hœdi *nuncupatæ. Septenarium tuetur numerum Aratus cum ſuis interpretibus: ſex eſſe voluit Proclus, quinque tantùm Muſæus & Heſiodus. Videndi de vtriſque Baſſus Scholiaſtes Germanici, Apollonij Scholiaſt. in lib.* 3. *Apollodorus lib.* 3. *Biblioth. Higynus libro* 2. *Aſtronom. Euſtathius in Iliad.* ζ'. *Probus in* 1. *Georg. & D. Iſidorus lib.* 3. *Orig. cap. de ſtellis.*

313 Oleniæ ſidera capræ.] *Amalthea; quæ Olenia ab oppido Oleno. quidam Iouis nutricem fuiſſe volunt. alij alia fabulantur. conſule Higynum l.* 2. *Aſtronom. cap. de Heniocho. de hac Aratus ait:* Capram Oleniam quam fama eſt Ioui mammam præbuiſſe.

314 Flectitque ſenex] *cod. Moguntin.* deflétque ſenex *non malè. deflet vel crimen ſuum, vel filiæ luctum. ſed non muto vulgatam, quæ perſpicua & clara. Aratus:*

At poſt Helicen circumfertur auriganti ſimilis
Arctophylax; quem quidē homines cognominant Bootem,
Quia plauſtrum contrectare videtur vrſæ.

315 Tardus] *ſic Bootem vocat Ouid* 2. *Metamorph. at Iuuenalis & Claudianus, pigrum: Propertius ſegnem. dicitur* Bootes, *quia more bubulci plauſtrum ſubſequitur;* Arctophilax, *quod vrſæ cuſtos videatur. fuſiſſimè, quæ ad illum, Higynus libro* 2. *Aſtronom.*

321 Prolato pede] *Lugdunenſ.* prælato, *ſed non placet. Plinius:* ſimul prolatis pedibus. *proferre pedem, eſt longius producere & laxare imam veli partem, non æqualiter, ſed ita vt veli pars obliquetur. Cæcilius:*

Venerio curſu veni prolato pede vſque ad Saphonem. *Adeundus Turnebus lib.* 20. *aduerſar. cap.* 4.

Pede] *Seneca lib.* 2. *de beneficiis:* Ingens copia eſt rerum ſine nomine; quas non propriis appellationibus notamus, ſed* aliunde commo datis. quia *pedem,* & noſtrū dicimus, & lecti, & veli, & carminis. *De veli pede Lucianus,* ἢ ἐνδοῦναι ὀλίγον τοῦ ποδός· pedem pauliſper accommodare. *Funis quo pes ligatur,* propes *dicitur, teſte D. Iſidoro lib.* 19. *Orig. c.* 4. *vbi adducit iſta Turpilij:* Quaſi cùm ventus fert nauim in mare ſecundus, ſi quis propedem miſit, ſi veli ſiniſtrum. *Membranæ meliùs, *alienis commodatisq.*

Tranuerſos] *non ſecundos planè nec à puppi, ſed quaſi ad latus flantes, ne flabri vehementia nauem ſubuertat.*

322 Medio tutas ponere malo] *hoc faciunt nautæ, quando vel non ſatis vehemens ventus, vel totum excipere nolunt: attollunt autem antennas*

cùm plenis velis auram volunt infundi, vt mox ait. Auidus *vero, hoc eſt, cupidus nimis corradendæ pecuniæ. fere namq́ omnibus hæc per maria Neptuni commeandi cauſſa. Vnde Furius poëmatis apud Aull. Gellium lib.8. Noct. Attic.c.*11. Sicut fulica leuis volat ſuper æquora claſſis

Spiritus Eurorum virides dum purpurat vndas:
Quo magis in patriis poſſint opuleſcere campis.

pro, patriis, *Nonius citat;* comptis, *puto mendosè.*

Timidè moneo apud Iſidor pro *ſiparo* ſcribêdum *ſupparum*, vel *ſypariū*. Leg. *ſupparum.*

328 Suppara] *D. Iſidorus lib.*19.*Origin.cap.*3. Siparum, ait, genus veli vnum pedem habens, quo iuuari ſolent nauigia in nauigatione, quoties vis venti langueſcit. de quo Lucanus:

——— ſummáque tendens
Sypara velorum perituras colligit auras.

quod ex ſeparatione exiſtimant nominatum. *eſt ergo linteum, quod malo annexum ſuper vela antennamq́ expanditur. Papinius Statius Siluar. lib.*3.

—— ſummis annectite ſuppara velis.

*Locus Senecæ, qui citatur à Turnebo li.*21.*c.*4.*habetur epiſt.* 78. *ſed &* ſupparum, *muliebre ornamentum inuenias apud Sidon. in Paneg. Anthemij v.*326.

Pérque humeros teretes, rutilantéſque lacertos
Pendula gemmiferæ mordebant ſuppara bullæ: *eſt & ſcenæ quoque, de quo lib. de Tragœdiâ actum: eſt & labari, reliquorúmque vexillorum apud Tertullianum.*

Velo] *noua & elegans velorum deſcriptio apud Caſſiodorum lib.*5.*varior.* Vela alas nauium facientia, linū volatile, quidam ſpiritus currentium carinarum, prænuntia mercium, auxilia quieta nautarum; quorū beneficio conficiunt ocioſi, quod à celerrimis auibus vix probatur impleri. Hoc Iſis rati prima ſuſpendit, cùm per maria * Apochran filium ſuum, audaci femina pietate, perquireret. *Sed Plinius vela inueniſſe Icarum ſcribit.*

* reſcribe *Epaphum.*

332 Patrióque ſenex] *his omnino contraria & de nauigationis fructu eiúſque laudibus veriora Ariſtides in oratione Iſthmicâ. In noſtri tamen ſententiam Schol. antiq. in Iuuenal. Sat.*14. Apollinis oraculo declaratus eſt feliciſſimus Aglas Areas; qui nunquam patrium agellum exceſſerat, cùm à Deo quæreretur quis fidem veræ felicitatis impleſſet.

336 Traxit in vnum] *confudit, mare terræ commiſcuit, & quaſi copulauit matrimonio, inſtitutâ nauigatione. Manilius lib.*5.*de natis ſub ſidere Argus:*

His ducibus cæco ducentur in æquore claſſes,
Et coit ipſa ſibi tellus ——

336 Diſſepti] *perperam hoc mutatum in Lipſicâ editione. Papinius* 10. *Thebaid.* —— diſſeptóque aggere. *diſſepio idem quod ſepta diſiicio & diuido. Vnde Feſto* diſſepimentum διάφραγμα. diſſepti *ergo, diuiſi, diſtincti, in quo ſua cuique rei loca & officia deſignata.*

338 Partémque metus] *Propertius de Pæti naufragio:*

Ite rates curuæ, & lethi texite cauſam.
Iſta per humanas mors venit acta manus.

Terra parum fuerat fatis : adiecimus vndas.

Fortunæ miſeras auximus arte vias. *addidit ergo genus humanum reliquis timoris ſui cauſsis, naufragia & ſubmerſiones.* 341 Cùm duo montes] *Cyaneæ,* ſcopuli, *vt ait infrà,* vagantes, *ſeu, vt Claudianus vocat,* coëuntes; *inuicem enim crediti collidi, vnde dicti* Syndromides & Symplegades : *eos tranſmisêre Argonautæ, non ſine periculo, columbæ ducatu, iuxta Aſclepiadem. Arrianus;* αἱ ὡς δὲ αἱ κυάνεαι εἰσίν. ἃς λέγουσι, οἱ ποιηταὶ πλαγήτας πάλαι εἶναι, καὶ διὰ τούτων πρώτην ναῦν περᾶσαι τὴν Ἀργώ, ἥτις ἐς Κόλχους Ἰάσονι ἤγαγεν. Sunt & ipſæ Cyaneæ, quas aiunt poetæ erraticas olim fuiſſe, & primam omnium nauem per eas tranſiuiſſe Argo quæ in Colchos Iaſonem vexit. *Pompon. Mela lib. 2 cap. 7.* contra Thracium Boſphorũ duæ paruæ ſunt, paruóque diſtãtes ſpaciô, & aliquando creditæ dictæque concurrere, & Cyaneæ vocãtur & Symplegades. *rectè,* creditæ. *non enim ſe res ita habuit; ſed, quia ex aduerſo ſpectantibus geminæ apparebant, ſi quis propè aberat; longius verò recedenti, & ad latus alterum deflectenti, vna videbatur; poëtæ iſta confinxêre.* Cyaneæ *à colore fuſco;* Symplegades ἀπὸ τοῦ συμπλήττεσθαι *à colliſione : ab errore verò etiam* Planetæ *dictæ Timæo, & Piſiſtrato Liparenſi, & Apollonio lib. 4. Erraticas creditas multi referunt : ſed an erraticæ ſeu* Planetæ *dictæ, non conſtat. cenſet Hermolaus Barbarus, negat Pintianus ad d. cap. 7. Pompon. Vide de his Herodotum in Melpom. Strabonem lib. 1. & 3. Plinium lib. 4. cap. 13 & li. 6. cap. 12. Fabula, quam noſter attingit, deſcribitur copiosè ab aliis, Homero Odyſſ. μ'. Pindaro Pyth. od. 4. Apollonio lib. 2. Argonaut. Apollodoro libro 1. Biblioth. Ouidio lib. 15. Metamorph. Valerio Flacco lib. 4. & Ammiano Marcell. lib. 22. Noſter,* clauſtra profundi, *vocat; quia maris Pontici aditum claudere videntur.*

348 Spargeret aſtra nubéſque ipſas mare depreſſum] *olim rectè legebatur,* deprenſum. *nam ſic legit Bernardin. Gellius : ſed quia mendosè cod. exhibebant,* deprehenſum, *quod exſtat in pleris m ſ. & Venetis antiquis excuſis, ideo Baſileenſ. vt puto primi, poſuerunt;* depreſſum. *incommodè. ait, quando hi ſcopuli collidebantur, in medio deprehenſum & compreſſum mare ſic exprimebant, vt eius guttæ in cælum ipſum exſilirent. Pro,* ſpargeret, *quod in reliquis eſt; ſolus Moguntin.* ſpergeret. *inde alij :* pergeret *in quibus ſ, abeſſe puto vitio tranſcriptorum, ſimillima enim illa Herc. Fur. actu 5.*

—— cúmque reuocatâ vice
In ſe coibunt, ſaxáque in cælum expriment,
Actis vtrimque rupibus, medium mare.

nec eſt quòd aliam nobis imaginem quæramus ſententiæ Senecæ. proba hæc, vera, germana, ſi quid mutandum; legerim, aſpergeret.

347 Habenas] *metaphoricè pro clauo. Virgilius;*

—— claſsíque immiſit habenas.

ſic Varro, habenas animæ, *apud Nonium, vt diſpungo;*

Detis habenas animæ leni;
Dum ventus vos, flamine ſudo,

Digitized by Google

Suauem in patriam perducat.

349 Vocem perdidit Argo] *Diodorus lib. 4. Biblioth. à velocitate dictam vult, quaſi ἀργὸν, Cicero Tuſcul. 1. quòd Arginos vexerit delectos viros; Apollonius lib. 1. & plerique ab Argo fabricatore. In cælum tranſlatam, penè canis caudam locant, Aratus & Cicero in Phænum. Carina eius vocalis; ſi credimus Sophocli in Trachin. Apollonio li. 1. 2. 4. Phyloſtrato in imagin. Lycophroni in Caſſand. Aeſchylo, Luciano, Valerio, Claudiano, ex quercu Dodonæâ: de qua Ouidius libro 13. Metamorph.*

Vocalémque ſuâ terram Dodonida quercu.

Nam in eâ quercu duæ columbæ, aureæ ſiue atræ, vel quod verius, duæ mulieres; columbæ vocatæ, quia peregrè aduenerant, reſponſa reddebant. auctores Homer. Odyſſ. 14. & 19. & Aeſchylus in Prometh. vincto. vide Didymum in 14. Odiſſ. Pauſaniam in Achaic. Herodotum in Euterp. Strabon. lib. 9. & Suidam. Sed Heſiodus garrulam iſtam carinam ex tiliâ confectam cecinit: Lucianus vult, in dialog. Amorum, ex fago, vt & Sophocles in Trachin. licet, in extremo fabulæ eiuſdem, quercum nominet. nec tamen ſibi repugnat. nam quercus quinque ſpecies ſunt; quas ex Idæorum traditione Theophraſtus his nominibus nuncupari ſcribit ἡμερὶς, αἰγίλωψ, πλατύφυλλος, ἁλίφλοιος, ſeu, εὐλύφλοιος; & φηγὸς: de quibus Plinius lib. 16. Nat. hiſt. cap. 6. & 7. qui præterea Argo, ex arbore cone confectam ſcribit, ſimilem robori viſcum ferente, quæ nec aquâ nec igne corrumpatur, & auctorem laudat Alexandrum Cornelium, lib. 13. Nat. hiſt. cap. 22.

350 Siculi virgo Pelori] *degebat enim Scylla Phorci F. iuxta Siciliæ Pelorum promontorium. de qua verius ceteris, Apollonij Scholiaſtes in lib. 1. iſta tradidit. in mari eminens eſſe promontorium, muliebrem formam vtcunque præferens: infra promontoriū plurima ſaxa maxima concauitatibus & ſpeluncis plena, quas marinæ incolunt belluæ. Et naues quidem, quæ conantur has petras effugere, à fluctibus in Charybdim impulſas, actutum cum mari ab eâ abſorberi; quæ verò vitatâ Charybdi, impetu fluctuum in Scyllam compelluntur, ilicò à ſaxis confringi, & comminui. mox canes & alias feras ſpelæis egredi, ac miſeros nautas deuorare. quia verò hæ belluæ ex imis cauitatibus ſaxorum emergentes ſurſum nituntur, quaſi commiſſæ lateribus Scyllæ videntur. hinc natam & fabulam, & fabuloſam Scyllæ formam: quam nos in Hercule Fur. meretricibus accommodauimus. nam & Anaxilas, facetus Comicus; in* Iuuencâ, *pulchrè Nanno, ſcortillum improbum, dicit Scyllam videri; quòd cùm duos tam amicos ſuffocarit, tertium venetur corpore; Phrynem verò aliam Charybdim facit, quòd nauicularium cum ipſa naui deglutierit. ſic & Horatius, de quadam proſtituta:*

O quantâ laboras in Charybdi.

Digne puer meliore flammâ. *de his plura Schol. Apollonij ad verſ. 825. & nos infer. in Thyeſt. verſ. 580. in aduerſar. Strabo libro 1. vult natam fabulam, eo quòd illa loca pyratis infeſta ſint. hoc enim Græca verba ſonant; etſi non Latini interpretis.*

354 Toties vno latrante malo] *malè, Lugdun. & plerique, tot. pro,*

toties, *malè Herbipolenſ.* immo. *ex quo errore Veneti, & eos ſecuti ceteri;* imo. *cum ſincere in Eguiano, & Moguntin. manuſ. contineatur*, vno. *hoc eſt, vno monſtro tot ſimul latratus edente: quot canibus Scylla ſuccingebatur. Simile mendum repperi in illo, ſiue Damaſi, ſiue Claudiani (non quidem Alexandrini, cui à nobis aliqua aliquando lux, & quem D. Auguſtinus & Oroſius pertinaciſſimum paganum vocant; ſed alterius Viennenſis, cui* Mamercus *cognomen. Claudiano ſanè tribuunt quædam collegij noſtri Burdegalenſis membrana) de Chriſto epigrammate:*

——latuitque ſub imo
Pectore, qui totum late complectitur orbem.

ſic edidit Pulmanus. ſed illa membrana; ſub vno. *ſyncerè, eiuſdem tertius à fine verſus in excuſis malè intelligi poteſt: at clariſſimus in m. ſ.*

Purgata repetens lætum tellure parentem.

procliuè ex, tellure, *in;* te luce, *decidere.*

355 Diræ peſtes] *Sirenes. de quibus nonnulla Lilius Syntagm. 5. Affirmant eſſe in India Sirenes aues, quæ cantu homines demulcent & ſopiunt, deinde lacerant vnguibus. vide Edoard. VVottonum. lib. 7. de differ. animal. c. 152. Izacius*: magis allegoricè Sirenes ſunt voluptates,

357 Cum pieria] *hac de re Apollonius in hanc ſententiam.*

——eſt inſula protinus illis
Fertilis aſpectu & florens. coluere canoræ
Sirenes illam, proles Acheloia; quarum
Dira lues cantus mortalibus exſtitit ollis,
Qui mare ſulcantes iecere ad litora funes.
Olim Terpſichore has Acheloo in luminis auras
Eddit: illa vna eſt Muſarum. tum quoque natam
Cantabant Cereris formoſam. tum quoque earum
Altera pars virgo fuit, altera rurſus & ales.
E ſpecula ſemper ſpectabant aduenientes.
In patriam reditu multi caruere per illas.
Fundere & his dulcem vocem cœpere. rudentes
E puppi fuerant iacturi ad litora; clarus
Filius Oeagri niſi mox, & Thracius Orpheus
Biſtoniam manibus cytharam ſumſiſſet, & aures
Sublimi cantu, cantu reuocaſſet ab illo,
Virgineamque chelym voce exſuperaſſet acuta.

365 Aurea pellis] *Phryxi arietem aureo inſignem vellere ex Mercurij contactu Apollonius, Orpheus, Catullus, & pleríque ſcribunt; Simonides aliquando candidum, aliquando purpureum vocat,* πορφυροῦν; *ſed opinor more Græco, quibus albus color quandoque dicitur purpureus. Acuſilaus maris contactu huncpurpureum colorem credit accepiſſe. Mythologiam tradit Dionyſius Mytilenæus: Crion (ſic vocant illi arietem) Phryxi pædagogum fuiſſe, & cum eo in Colchos nauigaſſe. addunt alij nauigij in prora pictam fuiſſe arietis effigiem, forte auratam. plura Higynus in Fabulis cap.* 188. *&*

Lucillius Tharræus in Apollon. libro primo, verſu 256.

362 Maiuſq; mari malũ] *Græcorum adagio*, Ignis & mare, & mulier tria mala. *peior Medea. vnde Simocatus*, Sicut formidabiliora Medea & Phædra. 369 Terminus omnis motus] *perperam Saxonica editio* notus, *ceteræ*; motus. *omnes inquit terminos maris ac terræ prima nauis tranſtulit.* 370 Nouos] *incognitis in terris nouæ vrbes ædificari cœptæ. quare vel hypallage. vel reſcribendum*; Muros terra poſuere noua.

373 Araxem] *Armeniæ fluuium, de quo Mela lib. 3. c. 5. poetæ, Scythiæ faciunt: Metrodorus lib. de Tigrane. 1. credidit eũdem cũ Thermodonte. falsò. Rhenus & Albis noti amnes Germaniæ. vide Irenicum lib. 8. exegeſ. cap. 38.*

374 Venient annis ſecula ſeris] *poſt multa ſecula. Loquitur (vt puto) non de annis vertentibus, quales noſtri, ſed de magnis: quos alij vertentibus duobus autumant conſtare, alij quatuor, Chaldæi* XII, *Meton* XIX, *Philolaus* LIX, *Callippus* LXXVI, *Democritus* LXXXII, *Hipparchus* XXXIV. *Non tamen loquitur de anno maximo Platonis & Ariſtotelis, quem faciunt ex Hipparchi ſententia* MM. CCCC. LXXXIV, *ex Aretha, quinque millium quingentorum quinquaginta duorum; ex Lini, decem millium octingentorum; iuxta Dionem, tredecim millium nongentorum octoginta quattuor; iuxta Orpheum centum millium & viginti; ex Caſſandri ſupputatione tricies ſexies centum millium; ex aliorum denique infinitum. auctor Cenſorinus. Annus dictus D. Iſidoro lib. 5. Orig. quia menſibus in ſe recurrentibus voluitur; vel* ἀπὸ τοῦ ἀνανεοῦσθαι *ab innouatione, continuò quippe renouatur. Paullo pòſt D. Iſidorus annum diuidit in lunarem; qui triginta diebus conſtat, & ſolſtitialem; qui continet duodecim menſes, & magnum; qui omnibus planetis in eundem locum recurrentibus, perficitur. ſed apertè magnum vocat, quem Cenſorinus; maximum, ſolſtitialem, quem alij vertentem. de his conſule Lamantium in libello de tempore & eius partibus.*

376 Vincula rerum] *ſimiliter in conſolat. ad Martiam cap. 18* & vinculum terrarum Occeanus continuationem gentium triplici ſinu ſcindens. *vinculum vocat, quia terras vt faſcia videtur cingere.*

377 Pateat] *nunc incognita, & quaſi latens.*

378 Nec ſit terris vltima Thule] *De Thule, multa Fr. Petrarcha lib. 3. epiſt. 1. nota cunctis. Sed vnde hæc Seneca? an enthuſiaſmô poëtico? an potius quia legerat, quæ de incognito orbe Plato in Phædone tradidit; & quæ Silenum Midæ narraſſe, poſtea retulit Ælianus in varia hiſtoria. Sanè non vana. ſi de Hiſpanis Hiſpanus docent id America, Iaponia, & reliquæ inſulæ; in quas arma miles victricia, noſtri homines fidei lucẽ intulerunt. Peruuiam Bened. Arias, non futilibus argumentis notam Salomoni, regionẽ ſcilicet auri puriſſimi feracẽ Ophir* אופר *(quam Ioſephus auream terram nominari ſcribit) probat, in præfatione ſuæ Geographiæ. Vide de hoc Senecæ fortuito vaticinio, ciuem meum, inſignem Geographum, Abrahamum Ortelium in tab. Ind. Occidental.*

380 Pedem] *quidam lib.* gradum.

381 Iras] *o.v.l.* iram. *excuſi*; iras.

382 Entheos curſus] *furioſos, fanaticos* ἔνθεος· *quaſi* ἐντὸς θεὸν ἔχων: *Deo afflatus & agitatus, ſic Ouid in Tragœd. de hac eadem Medeâ, ni fallor:* Deum intra ſe habens.

Feror huc illuc, vt plena Deo.

apud Senecam patrem lib. 1. Suaſoriar. noſter aptè vſurpat Græcam vocem, vt & Statius, poëta Neapolitanus, non vt collegij Societatis Confluentini codex manuſc. habet Toloſani, lib. 1. Siluarum.

Hic thyrſos, hic plectra ferit, hic enthea lauro
Limina —— *Martialis vatum plectra vocat* entheata

384 Pindi] *Theſſaliæ montis, in quo ſolitæ bacchari Mænades. Lucan. li. 1.*

—— nam qualis vertice Pindi
Edonis Ogygio decurrit plena Lyæo, *&c.*

Neſcio quid Lugd. & Baſil. mouerit, vt excuderẽt, Pindi iugalis. *pro* niualis.

Nyſæ] *Græci quidam* νύσας, *alij* νίσσαι, *alij* νύσσαι *ſcribunt. Nyſſæ porrò tam vrbes, quàm montes nominantur à Stephano & reliquis Geographis decem. hîc agitur, vel de altero Parnaſsi vertice, vel de vrbe Indicâ, ad radices mõtis Meri; in cuius antro Dithyro Bacchus fuit educatus. Q. Curtius Ruffus (ſic eum vocat Alb. Fybius in Margarita Poët.) lib. 8. de rebus geſt. Alex.* Sita eſt *(Indiæ vrbs Niſſa)* ſub radicibus montis, quem Meron incolæ appellant. Inde Græci mentiendi traxêre licentiam, Iouis ſemine Liberum patrem eſſe celatum. *quod ab Arriano.*

386 Furoris ore ſigna Lymph. gerens] *iram vocat furorem. nam* ira furor breuis eſt, *vel Horatio teſte. at quæ ſigna? luculentis ea verbis Seneca, lib. 1. de ira cap. 1.* Quidam itaque è ſapientibus viris iram dixere breuem inſaniam. æquè enim impotens ſui eſt, decoris oblita, neceſſitudinum immemor, in quod cœpit pertinax & intenta, rationi conſiliiſque præcluſa, vanis agitata cauſis, ad conſpectum æqui veríque inhabilis, ruinis ſimillima, quæ ſuper id quod oppreſsêre frangũtur. Vt autem ſcias inſanos eſſe, quos ira poſſedit; ipſum eorũ habitum intuere. nam vt furentium certa indicia ſunt; audax & minax vultus, triſtis frons, torua facies, citatus gradus, inquietæ manus, color verſus, crebra & vehementius acta ſuſpiria: ita iraſcentium eadẽ ſigna ſunt. Flagrant & micant oculi, multus toto ore rubor, exæſtuante ab imis præcordiis ſanguine, labia quatiuntur, dentes comprimuntur, horrent ac ſubriguntur capilli, ſpiritus coactus ac ſtridens, articulorum ſeipſos torquentium ſonus, gemitus, mugitúſque, & parum explanatis vocibus ſermo præruptus, & complosæ ſæpius manus, & pulſata humus pedibus, & totum concitum corpus, magnáſque iræ minas agens, fœda viſu & horrenda facies deprauantium ſe atque intumeſcentium. *ſimilia habet lib. 2 de ira cap 35. & lib. 3. cap. 3. & 4. hac furoris ergo ſigna hoc loco inferius veteris iræ notæ dicuntur. ſequentibus autem verſibus irati habitus non ineleganter exprimitur.*

Lymphati] *m. ſ. Moguntin. & excuſi Herbipolen. & tres Venet.* Lymphatici. 387 Citat] *melius fortaſsis;* Ciet.

388 Proclamat, ô Superi! oculos fletu rigat.] *interrumpere fletu ſermonem vix inchoatum oſtendit. vehemens hæc nota. non tamen improbo aliam illam quorumdam manuſc. lectionem:* Proclamat. oculos vberi fletu rigat. *ſed prior vehementior.*

389 Renidet] *ridet, gaudet, lætatur. Horatius lib.3. od.6.*

—— & adieciſſe prædam
Torquibus exiguis renidet.

Vide eò loci quæ Dion. Lambinus, & docebit originem Metaphoræ.

393 Non facile ſecum] *ſcelus meditatur grauiſsimum, & quod difficile cogitatu etiam atque aſſenſu ſiet. eſt autem iſta omnium excuſorum, plurimarum quoque membranarum lectio. quam cur mutes? nam qui recedunt m. ſ. ſiue illi;* ſerum, *ſiue,* induit, *pro; ſecum, apertè vitioſi. nō erit vllus modus, non limes coniecturis; ſi ex deprauationibus ſchedarũ omnium, ariolari pergamus.*

398 Imitare amorem] *cur amor modum non admittat, petenda ab Ariſtotele ratio libro 2. Ethic. Nicom. cap.6. videlicet id inde prouenire; quia carnalis amor ex iis affectionibus eſt, quarum virtus regula eſſe non poteſt; mediocritas autem & modus affectionum à virtute dependet. ſunt enim affectiones & actiones multæ adeo flagitioſæ, vt nullo velo cohoneſtari queant: ſunt aliæ ſic reipsâ deteſtabiles, vt medium nullũ admittãt; quia in extremo poſitæ. vitiis enim extremis adhiberi mediocritas non poteſt. non magis in extremitatibus medium, quàm in mediocritate exceſſum vel defectum inuenias: aliàs ei quod caret modo modus ineſſet, & exſuperationis foret exſuperatio. dicta hæc ad explicationem Terentij, Horatij, Propertij, quorum hîc dicta in aduerſ.*

401 Dum terra] *in perpetuum. iræ namque ſuæ perpetuitatem neceſſariorum multorum accumulatione ſignificat. ſic in Oedipo:*

Lucida dum current annoſi ſidera mundi.
Oceanus clauſum dum fluctibus ambiet orbem.
Lunáque, *&c.*

actu 3. chor. ſic Lucanus libro 1.

—— dum terra fretum, terrámque leuabit
Aër, & longi voluent Titana labores,
Nóxque diem cælo totidem per ſigna ſequetur.

403 Numerúſque arenis deerit.] *quod arenæ multitudo erit infinita: non re ipſa, ſed noſtra ignoratione, qui numerare neſcimus, in ſe finitam & numero circumſcriptam, vt verè Archimedes in Pſammit. Quamuis enim Seleucus Erythræus & Heraclides Ponticus mundum, Diogenes & Meliſſus vniuerſum, infinitum actu eſſe dixerint, teſte Stobæo, eclog. Phyſ. 1. c.25. alij etiam arenæ maris numerum, quos Archimedes refellit; reliqui tamen philoſophi, vt Ocellus, Timæus, Plato, Ariſtoteles id meritò improbarunt. Theologi quoque ſaniùs philoſophantes, ne abſoluta quidem Dei potentia infinitam quantitatem, ſiue continuam, ſiue diſcretam, dari poſſe cenſent, paucis reclamantibus. ſed hoc huius non eſt loci.*

405 Siccas] *inoccidua enim nobis vrſæ: de quo alibi.*

409 Ionium] *dictum, teſte Theopompo, ab Ionio Illyrio, vel iuxta alios: ab Ionis erroribus.*

412 Pontúſque] *Euxinus: in quo Corus ſeu Argeſtes flans ab occaſu ſolſtitij æſtiui procellas & tempeſtates excitare ſolitus.*

427 Mecum ruina, &c.] *rectè ergo alibi noſter; iratos ruinis ſimillimos, quæ ſuper id quod oppreſsère franguntur. tale illud apud Dionem:* Me moriente terra miſceatur incendio.

428 Trahere cùm pereas] *indicabo varietatem lectionis. ſic ceteri, præter Moguntin. qui,* nubere, *pro* trahere; *& duos Venetos, qui;* agere. *minus vtrique rectè.*

430 Nemo potentes] *quia, vt Homerus cenſet, ſemper plus poteſt Rex, quando viro inferiori iraſcitur.*

439 Sancta] *Aſtræa in cælum recepta, pro Deâ colebatur. ideo ſanctam vocat. proprium enim hoc Deorum epithetum. vide Briſſon. lib. 1. de Formulis pag. 49. conſiſtit in duobus potiſsimum ſanctitas, munditiâ & firmitate: (vide D. Thom. 2. 2. q. 81. a. 8.) quid autem Deo purius, quid firmius? ipſa illi munditia, ipſa firmitas, ipſum robur: ſed hæc in Deo, non niſi Deus.*

446 Totus in vultu eſt dolor] *vultus dolorem integrũ, quantus quantus eſt, exprimit, nihil illa neceſſe eſt iram profiteatur, ex vultu manifeſtè deprehendas. Dolorem pro irâ etiam Herc. Oet. actu 2. & Agamemn. actu 2. poſuit. Quàm verò certa ex toto corpore, vultu maximè, animi affectionum indicia colligantur, cumulatè docuit Bened. Arias Montanus lib. cui titulum indidit Ieremiam, ſeu de actione.*

452 Patriúmque regnum] *Euripidis locus ſimilis, hic:*

> Quò nunc me vertam? num ad patris domum,
> Quam tibi cum patriâ prodens huc appulſa ſum?
> Num ad miſeras Peliadas? me ſane egregiè
> Tectis accipient; quarum mactaui patrem.

Quæque paternus cruor] *Douza Iunior caſtigauit;* quæne fraternus cruor, *&c. ad iſta Catulli:*

> An patris auxilium ſperem? quémne ipſa reliqui
> Reſperſum iuuenem fraternâ cæde ſequuta?

453 Quas peti terras iubes] *citantur hæc verba à Fabio libro 9. Inſtit. Orat. cap. 2. Senecæ nomine,* ἁπλῶς, *quod de alio quàm philoſopho minimè accipiendum. eſt autem hæc interrogatio apta concitandæ inuidiæ, ex iis, quæ reſponſione carent. multiplex enim interrogatio. nam vel inſtamus eâ; vel commiſerationem aut inuidiam mouemus; vel ridemus; vel ſcire aliquid cupimus, quod neſcimus.*

457 Iolchon] *ſic Græci, non* Hiolchon, *vel* Hiolcon.

Theſſala Tempe] *Tempe dicta, quæuis ſitu amæna loca; quædam Bœotiæ, quæ Teumeſsia; quædam Siciliæ, quæ Eloria; quædam Theſſaliæ, quæ ſimpliciter Tempe vocari conſueuêre à ſcriptoribus: deſcribuntur ab Æliano lib. 3. var. hiſt. in princ. & Ouidio lib. 1. Metamorph.*

Digitized by Google

465 Ingratum caput] *quidam lib.* ô ingratum caput.

467 Reuoluat animus] *petit ab Iaſone vt accepta beneficia in memoriam reuocet, quaſi ab oblito: quæ ſumma ingratitudo. Seneca li. 3. de benefic.* Ingratus eſt, qui beneficiũ accepiſſe ſe negat quod accepit: ingratus, qui nõ reddit: ingratiſſimus omniũ qui oblitus eſt. *quod deinde pergit probatum.*

466 Igneos tauri halitus] *de quibus Euripides:*

Seruaui te; quod ſciunt omnes Græcorum Principes,
Quicumque tecum conſcenderunt Argoam ratem;
Cùm miſſus eſſes vt tauros igniuomos
Iugis domares ferreis, & aruum ſereres lethiferum;
Draconémque, qui obſeruans vellus aureum
Cuſtodiebat, flexuoſis formidandus orbibus
Peruigil, occîdi: quò vita eſſes incolumi.

470 Terrigena miles] *Obſeruaui Iaſonem ſeminaſſe dentes draconis, non illius Colchici, ſed eius quem Cadmus prius in Boeotia occiderat. Nam Apollonius in 3. & Pherecydes in 7. ſcribunt, Boeotij illius dentes æquis partibus à Mineruâ diuiſos Cadmo & Æethæ: hos Æethas Iaſoni ſeminandos dedit. Hunc draconem Pherecydes & Herodorus autumant occiſum ab Iaſone; Antimachus verò, Apollonius & Valerius dumtaxat veneficiis Medeæ conſopitum memorant. Lyſimachus in Thebaicis, & Hellanicus in lib. 1. Phoronid. ſcribit Cadmum volente Marte dentes ſeminaſſe, & enatos quinque viros arma quatientes, Vdæum, Chronium, Pelorum, Hyperionem, & Echionem. Pherecydes lib. 5. & Apollonius lib. 2 plures cenſent fuiſſe, ſed hos tantùm quinque ſuperfuiſſe; cùm reliqui iacto à Cadmo lapide rati vnuſquiſque id ab alio factum, mutuis vulneribus concidiſſent. Sidonius etiam in carmine ad Felicem ſuperiora omnia Medeæ in Iaſonem beneficia refert:*

Formâ percita cùm ducis Pelaſgi
Molliret rapidos virago tauros,
Nec tum territa; cùm ſuus colonus,
Poſt anguis domiti ſatos molares,
Armatas tremebundus inter herbas
Floreſe in ſegetem ſtuperet hoſtem,
Et pugnantibus hinc & inde ariſtis
Supra belliferas madêre glebas
Culmoſos viridi cruore fratres.

hi fratres etiam Spartiatæ *olim vocati. Lactant. lib. 3. cap. 4.* pereunt igitur vniuerſi hoc modo, & tanquam Spartiatę illi poëtarum, ſic inuicẽ iugulant, vt nemo ex omnibus reſtet. *iidem Græcis σπαρτοί, ex Euripide in Phœnyſſ. & Æſchylo in Sept. ad Theb. & ex Hippy Delio & Atrometo Scholiaſtes Apollonij in lib. 3. verſu* 1184. *Sed & Latinis*, Sparti. *Ammian li. 19.* Quo exemplo terrigenas illos, nõ finibus terræ emerſos, ſed exuberanti pernicitate credimus natos; qui quoniam inopini per varia cernebantur. *Sparti* vocitati, humo exiluiſſe, vetuſtate vt cetera fabuloſius extollentę, ſunt æſtimati. *Lactantius vocat* præſeminatos *libro 6. Inſtit.*

Inſtit.cap.10.ab his Spartæ origo, iuxta Stephanum, & ab his oriundi Spartiatæ Lacones, iuxta Timagoram, licet alij à Sparto Phoronei filio denominent.

471 Adiice] *lege* adice, *more Manilij, Martialis, aliorum, primâ correpta. Vide Lud. Carrionem comment. in lect. antiq. cuiuſmodi multa noſter exempla paſsim ſuggerit.*

472 Somnóque iuſ. lum. ignoto] *Ouidius hac ipsâ de re lib.7. Metam.*

—— ſomnus in ignotos oculos venit ——.

473 Inſomne monſtrum] *Ouidius in epiſt. Medeæ:*

Lumina cuſtodis ſuccumbere neſcia ſomno
Vltimus eſt aliquâ decipere arte labor.

idem tradit Apollon. libro 2. Noſter Dracones ſemper inſomnes, vel vigiles, vel auidè tale ſignificantibus nominibus vocat. meritò. nam ab acutiſsimo viſu, παρὰ τὸ δέρκεσθαι δράκων. *ideo Phidias Palladis ſtatuæ draconem appoſuit, poetæ hortis Heſperidum, & aureo Aeëthæ pecori.*

477 Alienâque] *Herbipol. & Venetus Pinciani, & alius Capcaſæ, cui Daniel Caietanus præfuit emendando:* Aliena ſequens. *non melius. Critici inquiunt. Fortius multo ſcripturos & interrogando prolaturos;*

Aliena ſequeris regna? deſerui mea.

idq; probè probum putant. fateor, ſententiâ non incommodâ. ſed an non, alias Lynces, aduertitis ἀταξίαν? *quouis modo legas; fidenter dico, non ſuo loco poſita. Credidi iampridem hunc verſum ſtatuendum infrà poſt 486. hoc modo;*

Niſi fratris artus. hos quoque impendi tibi.
Aliena ſequens regna, deſerui mea.
Tibi patria ceſſit, &c. *Sed repugnat lex carminis: quia ſecunda ſyllaba pyrrhichium reijcit, vel Senecæ ſaltem id inconſuetum. crediderim ergo Senecam;* Aliena ſectans, *ſcripſiſſe; poſt ex gloſſemate irrepſiſſe;* ſequens *denique recentiores, tibicinem addidiſſe ſtabiliendo carmini;* Alienâque ſequens.

481 Per cælum & vndas] *ſequitur eos, qui in mari demum celebratas Iaſonis & Medeæ nuptias volunt: de quo alibi perperam Lugdunenſ.* per cælum, per vndas.

484 Indiæ] *de Indoſcythis agit, quos Gedroſiæ & Arachoſiæ Ptolomæus opponit.* 485 Ornamus auro nemora] *propter vellus aureum. Alioquin Plinius de Soanis gente Colchica ſcribit, eorum regi fuiſſe aureas cameras, trabes, columnas, & peraſtatas argenteas. Turditanis Strabo præſepia argentea tribuit.* 490 Perimere] *idem Creo dixit ſup. ver. 186. eſtq; ex Euripide deſumtum.* 494 Grauis ira regum eſt] *Pindarus:*

—— ira
Non innoxia
Exiſtit filiorum Iouis, *hoc eſt Regum.*

495 Præſtas Creuſæ] *benè illi conſulis pellicem me remouendo, ne noceam nouæ nuptæ. hoc* præſtare, & præſtationes *in libris iuris. Porrò quam, vt noſter, Propertius & Ouidius, Creuſam; Euripides, Apollodorus. Athenæus, Libanius, Glaucam vocant.*

502 Solus tuere] *apud Ouidium ait:*

Vt culpent alij tibi me laudare neceſſe eſt;
Pro quo ſum toties eſſe coacta nocens.

505 Retinenda non eſt] *Seneca lib. 2. de benefic.* Quod pudet debere, ne acceperis. *hoc malo occurrere eſt: hîc; poſtquam acceperis, quid tum faciendum, præſcribit.*

509 Regina] *actum agunt, qui hîc monent, hunc verſum Iaſoni, ſequentem Medeæ tribuendum. viderat hoc olim Oblanca. atque ita veteres impreſſi omnes, ipſi etiam Lugdun. error in Lipſienſ. primùm editionem irrepſit.*

512 Phœbi nepotes] *hoc eſt, poſteros. nã erant Aeëthæ nepotes, & Creontis nepotibus miſcendi. Creon autem Siſyphi, Aeëthes ſolis filius.*

517 Nos confligere, certemus, ſine] *ſic o. l. quos vidi manuſc. ſic omnes excuſi præter Baſileenſ. in quo;* nos conflige certemus ſine, *& in margine;* confugere. *mendoſè. illa altera etiam videtur reÿcienda. Non propter ſententiam, vel phraſim, proba enim. ſine (ait) nos confligere, certemus hinc ego, inde Acaſtus cum Creonte. cedat Iaſon victori. Nullum in phraſi vitium;* ſine confligere, certemus. *foret, ſi legeretur ſine diſpunctione,* certemus confligere. *ſed quis ita cenſet? vitium in verſu. nam quartâ in ſede anapæſtus contra legem metricam. quare vnius litterulæ mutatione, fulcio:*

Medea. Non conflige, certemus ſine.

tu ſede ſpectator pugnæ futurus. ego cum hoſtibus ſola congrediar. mihi bella poſco: tibi ſpectaculum præbebo.

538 Si quid ex ſoceri domo] *ex Euripide, apud quem huiuſmodi:*

Tu ſi quid velis liberis aut fugæ tuæ
De meis facultatibus ſubſidij accipere,
Dic. id enim benignâ promptus dabo manu.

554 Ne ſi qua] *Medea apud Euripidem:*

—— peto, vt ſi quid te dictis offenderim
Ignoſcas ——

553 Gratum eſt] *frigidum ſanè. ſed perſonarum interiectione ſubueniebam.* IAS. Gratum eſt. MED. & illud, *&c.*

559 Miſerias lenit quies] *leniores videntur miſeriæ ſi leuiter illas ferat, nec querendo exaſperet: augeſcunt iracundiâ & impatientiâ. Horatius:*

leuius fit patientiâ
Quicquid corrigere eſt nefas.

idem de ſenectæ incommodis cenſuit Anaxandrides his verbis:

οὗτοι τὸ γῆρας ἐςιν (ὡς οἴει πάτερ)
τῶν φορτίων μέγιςον, ἀλλ' ὃς ἂν φέρῃ
ἀγνωμόνως αὔτ' οὗτός ἐςιν αἴτιος,
ὁ δ' εὐκόλως, ἐνίοτε κοιμίζειν ποιεῖ.
μεταλαμβάνων ἐπιδέξι αὐτοῦ τὸν τρόπον,
λύπην ἀφαιρῶν, ἡδονήν τε προστιθείς.
Non eſt ſenectus (vt tu opinaris pater)
Onus grauiſſimum, ſed impatientius

Qui fert, ſibi ipſe eſt auctor mali:
Patienter atqui, ſibi quietem comparat,
Dum dextrè eius moribus ſe accommodat:
Nec ille ſolum detrahit moleſtiam,
Accerſit aliquam ſed voluptatem ſibi.

Ouidius eleg. 1. lib. 2.

——— leue fit quod benè fertur onus.
Vidi ego iactatas motâ face creſcere flammas;
Et vidi nullo concutiente mori.
Verbera plura ferunt, quàm quos iuuat vſus aratri;
Detrectant preſſi dum iuga prima boues.
Aſper equus duris contunditur ora lupatis;
Frena minus ſentit, quiſquis ad arma facit.

Seneca libro 3. de Ira, cap. 16. Omnis indignatio in tormentum ſuum proficit, & imperia grauiora ſentit, quò contumaciùs patitur. ſic laqueos fera dum iactat, aſtringit: ſic aues viſcum dum trepidantes excutiunt, plumis omnibus illinunt. Nulli tam artum eſt iugum, quod non minus lædat ducentem, quàm repugnātem. Vnum eſt remedium malorum ingentium, pati & neceſſitatibus ſuīs obſequi. *In eandem ſententiam quædam epiſt.* 108. *at exempla plurimorum, qui mala placidè ferendo edulcarunt, refert idem lib. de conſolat. ad Marciam, à cap.* 12. *vſque ad cap.* 17. *Et Hegeſippi illud dignum memoriâ:* Nihil tam exaſperat feruorem vulneris, quàm ferendi impatientia. *libro 2. de Excid. Hieroſ. cap. 9. & addit ſimilitudinem quam paulo antè ex noſtro:* In agreſtibus feris artiſſima vincla ſi ſe excitent, imprimuntur; ſi quieſcant, relaxantur.

Lenit] *quidam, ſex excuſi;* leuat.

562 Hoc age] *loquelare verbum: quo ſacrificantes & ſacrificio adſtantes monebantur, vt, curis aliis excluſis, huic vni rei animo attenderent. formulæ mentio fit apud Senecam lib. 1. de clementia; vſum & ſignificationem Plutarchus tradidit in Numâ, & in Coriolano. videndus adagio,* hoc age, *& Briſſon. libro 1. de formul. noſter actu 5.*

——— hoc age & faxo ſciant. *Item:*
Nunc hoc age anime non occulto, *&c.*

566 Quicquam] *nonnulli;* Fraudem.

567 Quicquid potes med. q. n. potes] *pro,* potes, *m. ſ. Meguntin. Herbipolenſis excuſus & tres vet. Veneti;* poteſt.

570 Palla] *De hac Euripides:*

——— quam olim Sol
Pater patris dat ſuis nepotibus.

commemorantur autem hic tria dona, palla, monile, & aurum crinale.

IN CHORVM.

580 Teli torti] *Fulminis. Narrat Chorus quantus dolor ſit vxoribus virorum adulterium: Quas etiam pœnas violati maris primi nautæ dederint.*

Digitized by Google

281 Quanta cum coniux] *Euripides:*
Mulier alioquin formidoloſa & timida
Inutiliſque ad pugnam vix intueri ferrum ſuſtinens;
Si læſa thori fide violatâ furit:
Non eſt alia mens magis ſanguinaria & crudelior.

585 Iunctos vetat eſſe pontes] *rumpit impetu fibulas, pilas, & compages pontium. Non diſplicet mihi ſcriptura Moguntini cod.* Vinctos.v.e.p.

587 Rhodanus] *notus amnis Lugdunenſis Galliæ, quam accuratiſſimè deſcribit Ammianus Marcellinus libro* 15. *vbi Ararim;* Sauconnam *dicit vocari, melius fortaſſis legeretur,* Saonnam. *De oſtiis eius non conſentiunt; Polybius & Ptolomæus, duo faciunt; Artemidorus & Plinius, tria; Diodorus & Timæus, quinque; prudenter Liuius ſcribit pluribus in mare oſtiis diuiſum incurrere. Vide Strabonem libro* 4.

Impellit profundum] *quia* rapido concitus *(ait D. Iſidorus lib.*13.*Origin. cap.*21. curſu Tyrrheni æquoris freta ſcindens, non modicum ſæpe nauigantium facit periculum, dum inter ſe maris fluxus & amnis fluenta decertant.

588 Niuibus ſolutis] *Agricola libro* 1. *de ortu & cauſ. ſubterraneor.* Halitu *(inquit)* in aëre ſupero refrigerato, triplex ille humidi fœtus exſiſtit. nam ſi mediocriter frigeſcit, gignitur aqua; ſin valde, nix; ſin in diuerſis locis diuerſo modo, hoc eſt, in ſuperiori mediocriter, in inferiori vehementius, grando. *Sed hoc minus accuratè. potiùs differunt, quia ex vapore frigido & humido, ſeu nube in mediâ regione aëris denſatâ, immediatè fit pluuia, quando nubes congelationem non patitur; ſi congeletur eadem aqua, ex eâ grando gignitur; at ſi vapor conſtringatur frigore prius quam in aquam conuertatur, naſcitur nix. alij aliter: ego hæc veriora puto. Vide Ariſtotelem libro* 1. *Meteor. cap.*9. *&* 10. *Senecam lib.* 4. *nat. quæſt. à cap.* 3. *Plinium libro* 2. *nat. quæſt. cap.* 38. *&* 42.

Superũ vocat mediam regionem, alias falſa.

591 Ignis] *Amor.*

599 Agitare] *quid manuſc.* rogitare.

600 Iuuenis] *Phaëton. fabulam Lucianus libro de aſtrolog. ad mathematicas cauſas; Lucretius verò libro* 5 *ad naturales conatur reducere. Ille ſcribit Phaetontem Solis curſum deprehendiſſe, non perfectè; ſed imperfectam artem, quia morte immaturâ præuentus, reliquiſſe. Lucretius, vt diluuium, ſic & ecpyroſim quandam regnante Phaëtonte comminiſcitur libro* 5.

Cum ſemel in terrâ fuerit ſuperantior ignis,
Et ſemel (vt fama'ſt) humor regnarit in aruis.
Ignis enim ſuperauit, & ambens multa peruſſit;
Auia cum Phaetonta rapax vis ſolis equorum
Æthere raptauit toto terraſque per omnes.
At pater omnipotens, ira tum percitus acri,
Magnanimum Phaëtonta repenti fulminis ictu
Deturbauit equis in terram: Sólque cadenti
Obuius, æternam ſuſcepit lampada mundi,

Diſiectóſque redegit equos, iunxitque trementes,
Inde ſuum per iter recreauit cuncta gubernans:
Scilicet vt veteres Graiûm cecinere poëtæ.
Quod procul à verâ'ſt animi regione repulſum.
Ignis enim ſuperare poteſt vbi materiaj
Ex infinito ſunt corpora plura coorta:
Inde cadunt, vires aliquâ ratione reuictæ,
Aut pereunt res exuſtæ torrentibus auris.

Diuus Cyprianus, vel, vt rectius alij, Tertullianus, ab hiſtoriâ natum commentum voluit, ſcilicet à Pentapoleos incendio: poſtquam enim, in Sodomâ, *flammas illas vindices nefandæ fœditatis deſcripſerat. addit:*

Hinc habet in falſo de vero fabula famam,
Solis progeniem currus optaſſe paternos:
Nec valuiſſe leuem puerum frenare ſuperbos
Ignis equos: arſiſſe orbem: tunc fulmine raptum
Aurigam, illicitum planctum mutaſſe ſorores, *&c.*

605 Violenta] *ſic perperam Lugdun. ceteri rectè;* violente.

609 Pelion] *ex Pelio Theſſaliæ monte exciſa materia ad Argo exſtruendam; Ennius:* Vtinam ne in nemore Pelio ſecuribus
Cæſæ cecidiſſent abiegnæ in terram trabes.
idem docet Euripid. Medeæ initio.

612 Religauit] *rediturum dixit non* ligaſſe, *ſed* religaſſe *funem: hoc eſt, ſoluiſſe nauim. ligare autem funem, eſt anchoram iacere, ſeu, vt ille loquitur, anchoris nauim fundare.*

617 Tiphys] *ſubitò, clauum manu tenens, mortuus, teſte Valerio Flacco lib. 5. ſed incertum an id antequam Colchos peruenirent Argonautæ, an in reditu. quia Nymphis & Herodorus diſſentiunt, vt refert Schol. Apoll. in l. 2.*

618 Indocto] *Secundùm Simonidem, Apollodorum, Athenæum, Higynum cap. 14. Ancæo: iuxta Theotimum & Pindarum, Euphemo: iuxta Herodorum, Apollonium, Valerium, Ergyno Neptuni filio, quod mihi amplius placet. hunc Ergynum poſtea interemit Hercules, teſte Apollodoro lib. 2. Caue cum Argymno confundas Agamemnonis, de quo Propertius:*

Sunt Agamemnonias teſtantia litora curas,
Quæ notat Argynni pœna natantis aquæ:
Hoc iuuene amiſſo claſſem non ſoluit Atrides.

cuius hiſtoriam narrat Athenæus libro 13. fallitur luculenter N. qui Senecam à Propertio & Propertium à Senecâ mutuam lucem iubet accipere. nam a noſtro non Argyni, ſed Tiphys mors deſcribitur. diuerſi etiam Ergynus, & Argynus. Agamemnonius ille iuuenis vnus Argonautarũ fuiſſe non poteſt, nec alter Argonauta ab Atridâ amari. vix natus Agamemnon, quando hic in Tiphys locum ſuffectus. bellum ſanè populum fuiſſe oporteret, ſed iis ſimilem qui de ponte deturbabantur: imo iam non hominem, ſed cadauer. prius enim ab Hercule interemptus, quàm Helena rapta, lento Græciam barbariæ duello colliſit. Ceterùm pro; externo. *Moguntin.* extremo.

622 Aulis] *Euboeæ portus, periculoſa nauium ſtatio, teſte Strabone lib.9. dictus ab Aulide Euonymi F. Cephiſsi N. vel quòd in eo cunctati Græci ἀπὸ τοῦ αὖ ὅθι αὐλισθῆναι καὶ κεῖναι Ἕλληνας, auctore Euſtathio. noſter ad hanc Etymologium, vel cauſam potius alluſit inquiens*, portubus lentis retinet. *ideo etiam Lucanus lib.1. Aulida vocat iniquam claſsibus.*

625 Ille vocali] *Orpheum volunt omnes Phœbi filium: in his Cheris, his verſibus:* Pieres acerbam vindicarunt iniuriam,

Orpheum occidentes Apollinis carum filium.

631 Ad caput tractus fluuialis Hebri] *ſòleciſmum innexere typographi Saxonici, dum excuderunt:* At caput tractu fluuialis. *quis enim credat vllum Criticum ſic repoſuiſſe pro eo quod omnes libri continent:* Ad caput tractus. *vult Orpheum à Tracus mulieribus occiſum (quas Pieres vocauit Cheris) & caput abſciſſum in Hebrum proiectum. Phanocles apud Stobæum ſermone 62. ſic narrat:*

τὸν μὲν Βιστονίδες κακομήχανοι ἀμφιχυθεῖσαι
ἔκτανον, εὐμήκη φάσγανα θηξάμεναι·
τοῦ δ' ἀπὸ μὲν κεφαλὴν χαλκῷ τάμον, αὐτίκα δ' ὑπὴν
εἰς ἅλα Θρεϊκίην ῥῖψαν ὁμοῦ χέλυϊ·
ἥλῳ καρτηνάσαι, ἵν' ἐμφορεοίντο θαλάσσῃ
ἄμφω ἅμα, γλαυκοῖς τεγγόμεναι ῥοθίοις.
τὰς δ' ἱερῇ Λέσβῳ πολιὴ ἐπέκελσε θάλασσα·
ἠχὴ δ' ὡς λιγυρῆς πόντον ἐπέσχε λύρης,
νήσους τ' αἰγιαλούς θ' ἁλιμυρέας, ἔνθα λίγειαν
ἀνέρες Ὀρφείην ἐκτέρισαν κεφαλήν.
εἰ δὲ χέλυν τύμβῳ λιγυρὴν θέσαν ——

Eum Biſtonides mala molientes ei, circumfuſæ
Occiderunt, enſes longos acuentes:
Amputarunt igitur eius ære caput, & ſtatim vnà cum
Teſtudine in mare Threicium abiecerunt
Clauo affigentes: vt per mare veherentur
Ambo ſimul, glaucis madida vndis:
At verò ad ſacram Leſbum admouit canum mare:
Edebatur autem per mare ſonitus velut argutæ lyræ,
Pérque inſulas, & litora ſalſa. ibi vocale
Viri Orphei ſepelierunt caput,
Teſtudinem autem in tumulo poſuerunt argutam.

Virgilius 4. Georg.

Tum quoque marmoreâ caput à ceruice reuulſum
Gurgite cùm medio portans Oeagrius Hebrus
Volueret; Eurydicen vox ipſa & frigida lingua,
Ah miſeram Eurydicen, animâ fugiente vocabat:
Eurydicen toto referebant flumine ripæ.

Ouidius: —— caput Hebre lyrámque
Excipis, & (mirum) medio dum labitur amne;

Flebile neſcio quid queritur lyra, flebile lingua
Murmurat exanimis——

Silius libro 11. belli Punici:

O diræ Ciconum matres Geticique furores
Et damnata Deis Rhodope. tulit ora reuulſa
In pontum ripis vtrimque ſequentibus Hebrus.
Tunc quoque cum ripis caput à ceruice reciſum
Portarent fluctus, ſubitò emicuere per vndas
Ad murmur toto cete exultantia ponto

Statius lib. 2. Siluarum:

Sic ripis ego murmurantis Hebri
Non mutum caput Orpheos ſequebar.

Idem eleganter proſequitur veteribus poëtis par Hieronymus Amaltheus in Od. ad Maximilianum Imp. quæ exſtat libro 1. carm. illuſt. Poëtar. Italorum. Vide plura inf. Thyeſt. 728.

632 NOTAM] *quam prius adierat repetendæ vxoris gratia.*

633 Aquilone natos] *Boreæ filios Zethem ac Calaim.* Proper. *li.* 1. *El.* 20.

Hunc duo ſectati fratres, Aquilonia proles,
Hunc ſuper & Zethes, hunc ſuper & Calais.

Occidit eos Hercules in Teno inſula, & ad rei memoriam ſepulchro duas columnas impoſuit, quarum alteram ferunt flante Borea ſolitam moueri. cauſam necis prodit Apollonius, quod Argo nauem in Myſiam, Herculis recipiendi cauſa, redire prohibuiſſent: Nicander, quod pater illorum Boreas *Herculem in Co inſula tempeſtate afflixiſſet: Steſimbrotus, quia cum Hercule de datis ab Iaſone muneribus contendiſſent: Æneſydemus. quod exceptum hoſpitio Herculem conati fuiſſent occidere. Vide Scholiaſt. Apollonij in lib.* 1. *à verſu* 211. *& verſu* 1300.

635 Patre Neptuno] *de Periclymeno multa ex Aſclepiade, Euphorione, Heſiodo & aliis, Apollonij Scholiaſt. in libro* 1. *verſu* 156. *Heſiodi verſuum ſenſus hic eſt:*

——Periclymenumque ſuperbum,
Felicem, cui dona dedit præſtantia quondam
Neptunus, volucres inter fit namque volucris,
Tum fit rurſus apis. rurſus (mirabile viſu)
Formica apparet, rurſus fit frigida ſerpens.
Munera multa habuit, quæ ſingula dicere non eſt.
Denique principium cædis, cauſæque fuerunt,
Pallas vti monuit——

643 Ancæum] *ſic ſemper vocat Apollonius. cuius Scholiaſtes in libro* 1. *ver.* 188. *multa de hac cum apro funeſta pugna. vbi etiam docet ab eo natum Prouerbium, Multa incidere inter calicem & labra ſumma;* Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου. *de eodem Ancæo agit initio lib.* 2. *Porro noſtri carmen imitatur Boëtius; multa quoque alia ex hoc choro mutuatus:*

Strauit Ancæum (*ſic lego*) Libycis arenis:

648 Puer] *Hylas. Apollonius & Valerius tradunt Argonautas, dum Hercules moram trahit in quærendo Hyla, præ tædio exſpectationis, illum in Myſia deſeruiſſe; Heſiodus, in Magneſia. Aliam quoque alij cauſam relicti Herculis tradunt. Poſidippus, Pherecydes, Antimachus, veritos ne mole Herculis nauis tandem deprimeretur; Ephorus, ſua ſponte apud Omphalem Lydiæ reginam manſiſſe. Omnia hæc refellunt Demaratus, Diodorus, & Dionyſius Mitylenæus. nam cenſent eum ad Colchos vſque cum Argonautis nauigaſſe, De raptu Hylæ, deq́. parente par incertitudo. Apollonius & Valerius ab vna nympha raptum; Theocritus à tribus; Nicander & Orpheus à pluribus. ceteri verius, cum aquam hauriret incidiſſe in fontem, eoq́. non comparente factum locum fabulis; in his* Onazus *lib.* 1. *Amazonicor. Strabo lib.* 12. *& Solinus in Polyhiſt. Hylam Apollonius & Mnaſeas faciunt. Theodamantis filium, Euphorion Euphemi. Hellanicus Theomenetis, Socrates in lib. ad Idotheum ipſius Herculis. qua fretus auctoritate Balbus Lilienſis Annotatione* 20. *in Valer. Flaccum, illud è lib.* 4.

——natique pios miſeratus amores,

ad paternum Herculis erga Hylam affectum refert. Velim verè. & turpem hanc notam à forti Heroë amoliri poſſemus. ſed ipſe Valerius eos amores, vt minimè paternos deſcribit: & mihi perſuadeo, illum quiſquis eſt, Socratem, Hyllum Herculis & Deianyræ filium (de quo in Herc. Oetæo) cum Hyla Herculis armigerulo confudiſſe. pios *ergo poſuit, pro gratis & erga benè meritum officioſis. ſæpe enim Latinis pietas gratitudinem quamcunque ſignificat. Vide Paul. Manutium in Cicer, ad Famil lib.* 1. *epiſt.* 1. *&* 6. *& lib.* 9. *epiſt.* 6. *De Hyla, quæ diximus & alia Scholiaſt. Apollonii in verſ.* 1207. 1257. *&* 1290.

Socrates iſte, vt puto, Socrates iunior eſt de quo Ariſtoteles & Alex. Aphrodiſæus lib. 6. Metaphyſ. cap. 11. ſi modo ipſe commentariorum autor & non Alexander Ægæus.

Irrepertus] *Moguntin. Herbipolenſ. & tres Veneti;* interemptus.

650 Perarate] *Moguntin.* peragrate.

652 Idmonem] *Apud Apollonium ſuam mortem prædicit:*

At mihi emori odioſi dæmonis fato
Procul ſancitum eſt in Aſidis continente.

Mortuus enim apud Mariandynos. Vide Scholiaſt. Apollonij in lib. 1. *verſu* 139. *&* 475.

654 Verax] *Vates enim certiſſimus & conijciendi optimus, vt probat Strabo lib.* 6. *Geogr. & lib.* 14. *Apollon. lib.* 4.

Ibi & Ampycidem die illa Mopſum
Crudelis mors abſtulit: amarum vero non vitauit fatum
Vaticiniis. non enim aliqua eſt euaſio mortis.

657 Qui verè] *Moguntin. Herbipolenſ. & antiquiſſimus Venetus Marmita;* ſi vere.

658 Igne fallaci] *Nauplium Palamedis patrem, quod Andocydes in Orat. Vlyſſis, pauperculum piſcatorem & portitorem facit, oratoriè potius quam verè dictum. fuit namque rex Euboeæ. Neptuni & Amymones F. qui volens vlciſci indignam filij necem; quem Græci ad Troiam, Diomedis & Vlyſſis dolo malo circumuenti, lapidibus obruerant; plurimorum ex Argiuorum Principibus vxores in adulterium illexit, vt Agamemnonis Clytemnæſtram,*

naſtram, Aegyaleam Diomedis, Medam Idomenei, vt docet Leonicus libro 3. var. hiſt. cap. 66. Nec eo contentus, redeunte à Troiâ victrice claſſe, ſæuâ iactatos tempeſtate, vt in cæcos ſcopulos & præruptas rupes pertraheret, in Caphareo promontorio, & Opheltis rupibus ignes accendit. eò naufragi curſum dirigentes, portum rati, quod ſupererat nauium confregerunt. deſcribitur hoc naufragium à Baſſo in Antholog. epigr. Græcor. & Smyrnæo derelictorum ab Homero lib. Ξ. & Senecâ in Agamemn. actu 2. vbi nos nonnulla ver. 556. Cæterùm cùm Nauplius Vlyſſem & Diomedem, quos vt præ ceteris oderat, potiſsimùm perire expetebat, incolumes euaſiſſe intellexit; impotens animi, in mare ſe præcipitem dedit. conſule ſi videtur Boccatium li. 10. geneal. Deor. c. 59.

663 Vxor] *Claudianus Alceſtim ab Hercule vi liberatam indicat:*

Creditur Herculeis lucem renouaſſe lacertis
Femina, dilecti fatis impenſa mariti.

alij volunt ſponte redditam: ſunt qui ſcribant obuiam ab Hercule mortem adamantinis catenis colligatam, Alceſtim vitæ reddere coactam. ceteri mendacij hos arguunt; tantum enim ab Acaſto ereptam, ab Hercule marito redditam.

668 Anguſtas inter vndas] *in anguſti cacabi bulliente latice.*

Vagus] *in fruſta diſcerptus.*

669 Parcite iuſſo] *Non muto ſententiam priſtinam, nec quicquam dubito veram hanc lectionem, atque ſententiam. ingenioſa illa κολακία, & acuta, fateor. ſed an quia acuta, icciрco Senecæ in mentem venit? at liber vnus continet,* viuo. *eſto. ſed quinque manuſc. quibus vſus, vnanimiter ſine liturâ,* iuſſo. *nec aliter in hunc vſque diem excuſi omnes. nec incommoda ſententia. denique iuſſum à Pelia Iaſonem omnes fatentur, Apollonius, Ouidius, Valerius, ceteri. ſolius Minermi verba ſufficiant in re notiſsima: præbet Strabo lib. 1.* οὐδ' ὄκοτ' ἂν μέγα κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων

ἐξ Αἴης τελέσας ἀλγινόεσσαν ὁδὸν,
ὑβριστῇ Πελίῃ τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον, &c.

Nec rutilum ex Aeâ portans ſatus Æſone vellus
Difficile vndoſum per mare menſus iter
Iniuſti iuſſu Peliæ certamen obiuit, &c.

IN ACT. IIII.

Creſcit ira Medeæ magis magiſq́, & parat veneficia, inuocat Hecaten, & illita dona malis artibus atque carminibus, dat liberis Creuſæ offerenda.

673 Aggreſſam Deos] *incantationibus ſuis eos ſubigens, & compellens parere.* 674 Cælum] *aſtra tam erratica, quam fixa. pars pro toto, ſi cælum eiuſdem ſpeciei cum aſtris, & aſtra cæli pars, vt quidam volunt; vel continens pro contento, ſi aſtra ſpecie à cælo diſcrepant, eiq́ dumtaxat infixa ſunt, vt plerique malunt. Aſtra antiqui Deos eſſe putabant, & à maleficis cælo deduci, Plutarch. in lib. de oraculor. defectu, & Schol. Apollonij in lib. 3. Argon.*

678 Triſte leua complicans ſac. manu] *infauſtis enim & triſtibus rebus læuam manum adhibebant: triſtia quoque & aduerſa à Diis læuâ manu dari credebant.*

Digitized by Google

681 Quaſcunque] *peritè ſerpentes & venena ex iis locis aduocat, quæ vel frigore rigent, vel æſtu torrentur. in his enim herbas lethales, & venenata naſci animantia cuncti geographi teſtantur.*

682 Feruentis creat arena Lybiæ] *Libya Africa regio Ægypto ab occaſu contermina tota arenis, æſtu, ſiccitate ſqualet. Lucanus æſtiferam vocat & ſitientem; Claudianus, peruſtam, & nimio calore munitam, ſqualentem, anhelantem, ſemper ſolibus torridam, lib. 2. in Rufin. & libro de bello Gildon. Sunt qui nomen deducant* ἀπὸ τοῦ λείπεσθαι τὸν ὕειν, *quod ſit pluuiæ indiga; licet alij malint à Libya Epaphi filia, vel quod inde Libs ventus ſpiret. Serpentes in Libya naſci ſolitas deſcribit, Nicandrum imitatus, Lucanus lib. 9. ſcilicet aſpides, dipſades, hæmorrhoim, cherſydrum, chelydrum, cenchrim, hæmoditem, ceraſtem, ſcytalen, amphisbænam, natricem, paream, iaculum, preſterem, ſepa, baſiliſcum, ſolpugam, ſcorpium, draconem, & alias; quarum formam & ingenium docet Nicander in Theriac. & Wottonus lib. 6. de different. animal. multis capitibus. quarumdam meminerunt etiam ſacri poetæ, viperæ & aſpidis, Prudentius lib. 1. contra Symmach. & in Hamartigen. ſcorpij & ceraſtarum, Dracontius in Hexamero; ſepis, Tertullian. multorum, Fortunatianus hoc diſtycho, de partu virginis agens:*

Regulus atque aſpis; cedunt quîs cuncta venena,
Vipera, cherſydros, ſeps, draco, cenchrys, hydris.

Vnde autem in Libya tam fertilis malorum ſeges anguium, non ſatis definitum. Lucanus cauſam in Meduſæ fabulam, & ſtillantes illic cruoris Gorgonei guttas refert, cui Silius lib. 3. adſentit, & prior prodiderat Apollonius ἐν τῇ τῆς Ἀλεξανδρείας κτίσει. *Acuſilaus mauult ea ex Typhonis nata ſanguine. Nicander, producens auctorem* Heſiodum, *ex Titanum cruore:*

ἀλλ' ἤτοι κακοεργὰ φαλάγγια, σὺν καὶ ἀνιγροὺς.
ἑρπηστάς, ἔχιάς τε καὶ ἄχθεα μύρια γαίης
Τιτήνων ἐνέπουσιν ἀφ' αἵματος, εἰ ἐτεόν περ
Ἀσκραῖος μυχάτοιο Μελισσήεντος ἐν ὄχθαις
Ἡσίοδος κατέλεξε παρ' ὕδασι Περμησσοῖο.

Gorreus: Serpentes ſæuos, terráque phalangia morſu,
Vipereumque genus, terræque incommoda mille,
Titanum fama eſt fuſo exſiliiſſe cruore:
Vera Meliſſæo ſi quondam Aſcræus in antro
Heſiodus cecinit Permeſſi ad fluminis vndas.

Zenodotus Theophelos hiſtoriam arceſſit; in Attica pueros fuiſſe duos, Mari nomen Phalangius, ſorori Arachne; & ſingulos inſolenter arte, quam profitebantur, cum Pallade contendiſſe: at victos à Dea, in ſerpentes commutatos: ab his deinde noxium genus pullulaſſe. auctor Nicandri Scholiaſtes.

Feruenti] *pertinax in cunctis vitium excuſis, legendum proculdubio* Feruentis. *ad ſenſum, & ad verſum. nam ſi;* feruenti. *ſequens verſus labat: nam* arena *auferēdi caſu, intruderet in ſecundam ſedem dactylum. ſi retineas;* arena *recto caſu, ſolacum tuearis oportebit.*

683 Taurus] *Ptolomæus libro 5. & 6. Geograph. & Mela libro. 1. cap. 15.*

montem Aſiæ tradunt, orbis maximum, ſi Euſtathio fides à magnitudine nomen ſortitus (nam à veteribus omnia quæ robore, aut mole corporis præſtant, ταῦροι *dicuntur) vniuerſam Aſiam diſcriminat. In Lucia Taurus vocatur, deinde Hæmodes, mox ſupra Ibertam in Bactris Caucaſus, tum Paropamiſus, inde Caſpiæ pilæ, mox Niphates, tum Armeniæ pilæ, & vbi iam noſtra maria attingit, iterum Taurus, vt ſcribit Pomponius: numeroſis & nouis nominibus quacunque incedit inſignem dicit Plinius: plurima námque præter dicta, alia quoque nomina habet, vt Imaus, Cragus, Circius, Pariedrus, &c. de quibus Ptolomæus dictis locis, Strabo lib. 2. & 11. Plinius lib. 5. cap. 27. Solinus Polyhiſt. cap. 41. Oroſius lib. 1. Hormiſta cap. 2. Ammian. Marcellin, lib. 23. & D. Iſidorus lib. 14. Orig. cap. 8. Dionyſius Periegetes à forma, quòd tauriformis ſit, vocatum ſcribit. Propriè* Taurus *dicitur; quâ Pamphiliam & Ciliciam ab Armeniâ minore & Cappadociâ diſtinguit, quæ cauſa Tibullo ſcribendi lib. 1.*

Quantus & ætherio contingens vertice nubes
Frigidus intonſos Taurus arat Cilices.

& Ouidius Metamorph. 2.

Ardet Athos, Taurúſque Cilix ——

Seneca non tam de Tauro propriè dicto, quàm de Boraldi eius parte agit; quæ Caucaſus dicebatur, perpetuis niuibus obſeſſa, vnde & teſte D. Iſidoro d. cap. 8. nomen nacta. quæ pars tum frigidiſsima, tum venenorum feraciſsima. Valer. lib. 5. Argonaut.

Vltimus inde ſinus ſæuúmque cubile Promethei
Cernitur in geminas conſurgens Caucaſus Arctos.

Claudianus lib. 1. in Ruffin.

—— quicquid lethali germine pollens
Caucaſus, aut Scythicæ vernant in gramine rupes.

684 Et omne monſtrum tractat Magicis cantibus. Squamea latebris &] *ſic Lugdunenſ. ſic excuſi omnes ante Lipſienſem editionem. haut dubiè mendosè, & contra numerorum legem. Lipſienſ. edidere;* tracta *probè, ſi iuues aptâ diſpunctione,* & omne monſtrum. tracta mag. cantibus ſquamea, *&c. vocat omne monſtrum, vocatum trahit & cogit adeſſe cantibus. nam Magi cantu ſerpentes attrahebant. vt hic, vt infrà verſu* 704.

Poſtquam euocauit omne ſerpentum genus:

Sed & cantu rumpebant, Virgilius:

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

huc pertinet illud Pompony in Pictoribus: Mirum eſt ni hæc Marſa eſt, in colubros callet canticulam. *meminit etiam ſerpentum incantationis Ariſtoteles in lib. de admirand. audition. meminere Plinius & alij de Marſis agentes. meminere D. Baſilius, & D. Ambroſius in Hexam. D. Auguſtinus & Euthym. in Pſalm. D. Chryſoſtom. ſerm. 2. de fato. & ipſe Rex ac Propheta Deo plenus Dauid. Pſal.* 57. Furor illis ſecundùm ſimilitudinem ſerpentis: ſicut aſpidis ſurdæ & obturantis aures ſuas. Quæ nō exaudiet vocem incantantium; & venefici incantantis ſapienter. *& ſignificat Ieremias cap.* 8. Ecce ego mittã ſerpentes regulos, quibus non eſt incan-

tatio. *Negari ergo non debet id fieri, vt videtur negare Franciſc. Valleſius de ſacra philoſophia cap.3. ſed negari debet, virtute verborum id contingere; quibus nimiam vim aſcripsêre olim Zoroaſter, Platonici, Magi & Caballiſta, non enim hoc Magus incantator verbis ſuis efficit; ſed ex pacto dæmon ipſe: vt docet Bern. Baſinus, de artib. Magic. propoſ.5.*

Cantibus] *hoc malo, quàm*; artibus.

686 Sera ſerpens] *ſic lib. ſcripti, ſic legit Bernardinus. poſt quem Veneti excudere*; fera, *ſuſpicor iubente Dan. Caietano. mox alij, vt metro conſulerent*; ſæua.

687 Exertat] *hoc Germanum eſt. Moguntin. Herbipolenſ. & duo Veneti*; exerit. *ſed liber Venet. cui præfuit Bernardin.* exſcreat. *ſunt etiam qui pro*; & quærens, *habent*; inquirens.

691 Ima] *Moguntin.* vna quod. *procliui errore.*

692 Venena] *intellige, mala. nam Iuriſconſulti tradunt venena quedam eſſe bona; ſed vſus obtinuit pro malo tantùm accipi. hinc lucem adfero illis Senecæ lib.2. de beneſic. cap.18.* Venenum aliquando pro remedio fuit: non ideo numeratur inter ſalubria *quod de bono nequit accipi. & lib.5 vt tanto rectiùs in membranis Burdegal. legitur*; Ita & qui veri beneficij ſpeciem fefellit tam ingratus eſt, quàm veneficus; qui ſoporem, cùm venenum crederet, miſcuit. *vulgati*; ſaporem. *peſſimè.* ſopor *dicitur medicamentum ſoporiferum. Probus in Dione*; patri ſoporem medicos dare coëgit: hoc æger ſumpto, ſomno ſopitus, diem obiit extremum. vt *venenum quandóque in bonam, ſic medicamentum nonnunquam in malam partem ſumi docet Non. Marcellus. Herbas venenatas ab initio mundi creatas non fuiſſe, ſed poſt primum peccatum hominis natas, cenſent Iunilius & Beda in 1. cap. Geneſ. Potiùs crediderim naturalia venena, helleborum, cicutam, ſimilia initio mundi à Deo creata, cum D. Baſilio in Hexam. ſed artificialia diuerſis poſtea temporibus hominum peruerſitatem excogitaſſe, de quibus multa Mathiolus in libro 6. Dioſcorid. Vide Hieron. Vielmium lect. 16. & 29. in 1. cap. Geneſ.*

694 Huc ille] *Aratus:*

Has verò per ambas qualis fluuij decurſus
Volutatur (horrẽdum!) ingens draco circumcircà diſtractus,
Immenſus: verum ei ex vtràque parte ſpiræ hærent
Vrſæ ——

Higynus lib.2. cap.3. docet quomodo hic anguis ambas vrſas amplectatur, minorem collo & capite, maiorem caudâ. Firmicus lib.8. Aſtron. cap.17. Anguis *(ait)* extremus eſt qui inter duas Arctos poſitus eſt, in modum fluminis quod ſinuoſis flexibus labitur. *Idem ex Heſiodo confirmat Theon in Aratum, & præterea ſcribit, ſecundùm quoſdam, hunc eſſe ſerpentem à Cadmo occiſum, cuſtodem horti Heſperidum iuxta alios; iuxta pleróſque Pythonem, quem Apollo iaculis confixit.*

697 Maior] *Arati, hoc ſonant;*

Qui hanc quidem Cynoſuram cognomine dicunt,
Alteram verò Helicen. Helicen quidem viri Achiui

In mari ſignant quô oporteat naues dirigere:
Alterâ verò Phœnices fiſi perſulcant mare.

idem tradunt Ouidius lib.3. Faſtor. & 4. Triſtium eleg. 3. Valerius Flaccus lib.1.& Higynus lib.2. Aſtronom.

Sidoniis minor] *idem Aratus:*

Minori enim tota circumuerſatur orbe;
Hac quoque Sidonij rectiſſimè nauigant.

698 Preſſaſque tandem] *Arataorum carminum; quibus Seneca locus conlucatur; ſenſus hic,*

Obſerua iuxta caput Serpentarii. ex illo namque
Ipſum deprehendes licet ſplendidum ſerpentarium,
Quales ſibi capiti ſubiacentes clari humeri
Apparent. ii quidem etiam plena luna
Conſpicui eſſent: ſed manus non admodum æquales.
Tenuis namque hinc inde exit ſplendor:
Attamen etiam illæ contemplabiles. non enim modicæ ſunt:
Ambæ autem ſerpente fatigantur; qui quidem medium
Inuoluit ſerpentarium, hic verò conſtanter aptéque innixus,
Pedibus conterit magnam feram ambobus
Scorpium, oculóſque & in pectore calcans
Rectus: ſed ei ſerpens ambas voluitur per manus,
Dextram modicus, ſiniſtram verò supernè multus.

704 Sopite] *Pherecydes occiſum vult, ſed Antimachus & Apollonius ſopitum dumtaxat.*

706 Frugis infauſtæ] *cuiuſmodi ſunt ſelectæ deliriis illarum herbæ. ceriacesia, calicia, apraxis, agaophotis, achemænidon, & ſimiles, quas ſparſim Plinius & Apuleius recenſent.*

707 Eryx] *nobilis mons Siciliæ, dictus ab Eryce, quem Hercules cæſtibus ſuperauit; mari imminet ad Italiæ proſpectum, & inter Drepanum & Panormum altè eminet, præruptis vndique rupibus circinatus: in ſummo planicies iacet duodecim millium paſſuum peruia & culturæ aptiſſima. maritimis auris præclarè expoſitus eſt, & mortiferarum ferarum omnino expers. à mari & Mediterranea regione rupes habet inacceſſas. hæc Polybius. vnde intelligitur cur ab Italico dicatur lib. 14.* Nec non altus Eryx——— *nam (teſte Pompon.) poſt Ætnam eſt Siciliæ montium altiſſimus. item cur ab* Ouid. *lib. 4. Faſtor. dictum:* ———Zephyro ſemper apertus Eryx. *cur denique noſter inuium ſaxis vocarit. Herbas noxias & veneficiis aptas gignere, nuſquam legi. niſi hoc loco.*

709 Promethi] *hæc herba à Prometheo vocata, quod ex eius cruore nata. nam vt ait Attius:*

Ex *eo* liquatæ ſolis ardore excidunt
Guttæ, quæ ſaxa aſſiduè inſtillant Caucaſi.

ideo dicitur Caucaſus ſparſus ſanguine Promethei. Fugauit hanc auem. ſiue illa vultur, ſiue aquila, Hercules, & Iapeti F. liberauit, vt poetæ canunt, He-

ſiodus Apollonius, Horatius, ceteri. ſed alia partim hiſtorica, partim mythologica, ex Duri, Pherecyde, Herodoro, Agroctâ & Theophraſto, adfert Apollonij Scholiaſt. lib. 2. verſu 1251. multa etiam ex illo, etſi non nominent, Cælius lib. 7. cap. 19. & 20. Natalis lib. 4. Mythol. cap. 6. & Pierius Hieroglyph. lib. 18. & 19. Alludit ad hanc Promethei pœnam, non Lucilius lib. 19. (vt mendoſè legitur in Nonij codicibus) ſed Ennius, vt colligitur ex Cicerone 1. Tuſculan. & Orat. in Piſonem:

Tu naufragio expulſus vſpiam ſaxis fixus aſperis,
Euiſceratus, latere penderes, ſaxa ſpargens tabo,
Sanie, ſanguine atro ——

710 Pharetráque pugnax Medus] *Dionyſius Periegetes;* τοξοφόρων Μήδων. *idem Mediam à Medeâ, eò ſe ex Atticâ recipientem vocatam, & inde venenis affluere cecinit. De nomine cenſet Strabo in li. 11.; à Medo Medeæ filio, cui ceteri Geographi aſſentiuntur.* ἀναχρονισμὸς *ergo noſtri foret. ſi Mediæ nutrix Medeæ meminit, nondum nato Medo, nec in Atticam profectâ Medeâ. ſed falluntur Græci, vt ſolent in nominum rationibus reddendis. Origo enim Hebræa. nam ſic nominata prouincia, à Madai Iapheti filio, iuxta Ioſephum* מָדַי *lib. 1. Iudaicarum antiquit. cap. 14. conſulendi de illâ Plinius lib. 6. Ptolomæus lib. 6. & D. Hieron. in Ieremiam.*

Parthus leuis] *veloces enim Parthi equites. vtebantur veneno patrio quod Scythicum nominatum, teſte Ariſtotele lib. de admirand. audition. dicti Parthi, quia ſic Scythæ fugaces & exules vocant, vt ſuo loco docebimus ex Iuſtino, qui conſulendus lib. 41. & Strabo lib. 15. & Ptolomæus lib. 6. Teſte Plinio lib. 6. cap. 25. Parthia Aſiæ maioris regio eſt circa Perſas, inter flumen Indum & Arios ab Oriente, Tigrim & Mediam ab occaſu, deſertum Carmaniæ à meridie, & Hircaniam à ſeptentrione, ſita. Caue confundas* Perſiam *cum* Parthiâ. *illa antiquior, & Perſiæ partem occupauere Parthi. Perſia ſiue Perſis* פָּרַס *Pharas Hebræis; (vt ab equitatu fortè, dicta, vel quia illic equites optimi. nam* Pharas *Hebræis eques, vnde paraſanga ſpacium triginta ſtadiorum, quod etiam* Parſam *dixêre.) ab oriente Iudæam, à ſeptentrione Mediam, ab occaſu Suſianam, ab oriente duas Carmanias, ab auſtro ſinum Perſicum habet, vt docet Volaterranus Geograph. lib. 12. Dionyſius quoque Periegetes clariſſimè Perſas à Parthis diſtinguit, etſi vicinos ponat: & à iaculandi peritiâ commendat Parthos, à verſu 1040. vſque ad 1052. Dices confuſi poſtmodum populi, ſcio. Sed cur apud Claudianum,* Perſica, *quàm;* Parthica, *maluerim; cauſæ. quòd cùm Eunuchiſmum inuenêre, nondum* Parthi *dicti, ſed adhuc* Perſæ: *quòd diſertè Stephanus; cuius ego locum prior laudaui; de Perſis id, non de Parthis: quod eodem modo Sidonius, plerúmque ex profeſſo palam Claudiani imitator, nec tamen alteram illam reieci, ſed quid probabilius indicaui.*

711 Queis] *Moguntin. & cuncti vett. impreſſi;* Qui.

Arabes] *Gemino* ρρ. *ſemper Dionyſius, ſed ſolus. ceteri* ἀραβίας *unico* ρ *ſicut Latini: & ab Heſiodo primam ſyllabam correptam teſtatur Euſtathius. Felicem Arabiam deſcribit eleganter Dionyſ. à verſu 626. de eadem Pom-*

ponius lib. 3. peninſulæ formâ inter ſinus, Arabicum & Perſicum, tenditur, à ſeptentrione attingit Arabiam deſertam. notum enim, triplicem eſſe Arabiam Felicem, Petream, (quam etiam Nabathæam vocari docet Strabo;) & Deſertam, quæ Scenites dicitur. Vide Plinium lib. 5. & 6. Strabonem li. 16. Ptolomeum lib. 5. Genericum ergo nomen Arabia, vt & Hebrais ערב; ſed ſpecifica vt vocant ſeu partialia Petrea, Deſerta, Felix. & ſola Petrea, Nabathæa; ſola Deſerta, Scenitis; ſola Felix, Sabæa, Saba, vel Seba שבא. Hæc ego propter vulgum, qui temerè miſcet omnia & confundit. Adeo autem Arabes latrociniis infames, vt Hebræis; Arabs, latronem denotet, ſicut Cananæus mercatorem, Chaldæus Mathematicum; teſte D. Hieronymo in cap. 3. Ierem.

713 Sueui-Hercyniis] recens Batauiæ deſcriptor minus accuratè Suenos à Saxonibus diſtinxit. Hercyniæ ſiluæ etiam meminit Apollonius libro 4. vbi Schol. Ἑρκύνιον ὄρος Κελτῶν ἢ δρυμός. meminit etiam Periegetes Dionyſ. & addit Priſcianus:

——paſcere volucres fulgentibus alis;
Quîs ducibus noctu cernuntur flexa viarum.

Vide Solin. cap. 22. in prin.

714 Vere nidifico] Ver potiſsimùm nominat, quòd eo anni tempore, herbæ vt plurimum excreſcunt, earúmque ſuccus efficacior. Vnde de Vere pulchrè & verè vetus poëta:

Cælum niteſcere, arbores frondeſcere,
Vites lætificæ pampinis pubeſcere,
Rami baccarum vbertate incurueſcere,
Segetes largiri fruges, florere omnia,
Fontes ſcatere, prata herbis conueſtirier.

Nidifico. nam verno tempore nidificant aues. Annum, Horo teſte, priſci Aegyptij in tria tantùm tempora diuidebant, ver, æſtatem, autumnum: alij quartum addunt, hiemem. eaq; ſingula eleganter depingunt Nonnus in Dionyſiac. Philoſtratus in imaginib. Georg. Piſides lib. de mundi opificio à verſu 266. vſque 317. Virgilius in Catalectis, Ouidius lib. 2. Metamorph. & noſter Hippol. 963. His anni partibus, iuxta Heſiodum in Theogon. & Orpheum in Hymn. Horæ præſidebant: vnde verò dictæ, & quomodo computandæ diſcere poteſtis ab Hippocrate lib. 3. de diætâ, Aëtio lib. 3. Tetrab. 1. cap. 164. & Paulo Aeginetâ libro 1. cap. 100. & (qui ex illis) Ioanne Lalamantio in lib. de temp. & eius partibus.

717 Gramen] pro quauis herbâ hoc loco, vt & apud Maronem.

Qualis vbi in lucem coluber mala gramina paſtus.

Vide Victorium li. 6. var. lect. cap. 16. De gramine propriè dicto, (quod Marti ſacrum fuiſſe refert Ouidius lib. 5. Faſt. & ego ſuſpicor illud ſolum initiò victos victoribus porrexiſſe, vnde prouerb. Herbam porrigere; ἄγρωστιν nuncupant) conſule D. Hier. in Oſeæ c. 10. ab hoc dicta corona graminea militaris, de quâ Plin. lib. 22. nat. hiſt. & Lazius lib. 9. Commentar. reip. Rom. cap 8.

720 Æmonius] Theſſalus, qui cum adſpirationis notâ malunt, Apollonio, Stephano, ceteris Græcis refragantur.

Athos] *mons editiſſimus, adeò vt vmbram in Lesbum vſque iaciat: (vide Schol. Apollonÿ in lib.1. verſ. 601. & Steph. περὶ πόλεων) falluntur tamen qui putant eum mediam aëris regionem ſuperare, vt & Teneram in Fortunatis inſulis. nullus enim mons medium aërem excedit, vt docent veriùs Hieron. Vielmius Epiſc. Argolicenſis in Hexameri lect.15. & Hier. Cardanus in lib. de Vari. ate, cap. 4.*

721 Pindus] *de hoc alibi iſto opere, de Pangæo diximus Not. in Claudian.*

722 Falce] *areâ. Magicis enim æs potiùs adhibebatur, quàm aliud metallum, quod ei vim quandam medicatam ineſſe opinabantur, teſte Turnebo in Aduerſar.*

723 Tigris] *de hoc fluuio ſuo loco. ortus in Armeniâ maiore Meſopotamiam amplectitur. Hebræis Hidekel.* הִדֶּקֶל *acumen velocitatis ſignificat, vel ſingularem velocitatem.*

724 Danubius] *Stephanus ſcribit Iſtrum aliquando Matoam vocatum: ſed cùm Scythæ eum prædas acturi traieciſſent, & magnam cladem accepiſſent, à damno hoc, cuius ille auctor videbatur* δανούσιος *dictum, & poſtea* δανούβιος. *idem memorat Euſtathius. Plinius cenſet à capite ad Illyricum vſque vocari Danubium; inde Iſtrum dici incipere, & ex auriferis fluminibus cenſeri. De ortu & curſu non ſatis exactè veteres, qui ex Hyperboreis oriri putarunt (vt Æſchylus & Apollonius) & vnum cornu eius in Euxinum, alterum in Tyrrhenum (vt Polemon vult in Italicis) vel iuxta nonnullos in Hadriam, aut in Acheloum amnem. vide Scholiaſt. Apollonÿ in lib. 4. & Diodorum lib.4. qui hæc Apollonÿ & Timageti commenta refellit.*

725 Hydaſpes] *alibi diuitem vocat, vt nos ſuo loco.*

Alterū nomen mēdoſum, vt puto Stephani.

726 Bæthys] *Græci omnes* Βαῖτις *Latini variè ſcribunt: ideo Græcos ſequor. Iſidoro lib.13. Orig. Baitis quaſi* βαθὺ, *quod humili ſolo decurrat, ab eo dici Bæticam prouinciam. olim vocatus* Certis, *teſte Liuio lib. 28. vel* Percis *auctore Stephano. item* Tarteſſus *teſte Strabone, Pauſania, Ariſtotele. Nobilis Bætis oliuetis, nobilis auro. de oliuitate, Silnius libro 3.*

—— genuit quos vbere ripâ
Palladio Bætis velatus cornua ramo.

& Papinius Siluar. lib.2.

Vnctis Bætica prouocas trapetis.
Lucanum potes imputare terris. *& mox:*
Attollat refluos in aſtra fontes
Graio nobilior Melete Bætis.
Bætim Mantua prouocare noli.

Martialis:

Bætis oliuiferâ crinem redimite coronâ,
Aurea qui nitidis vellera tingis aquis.

De auro Ariſtoteles in Admirand. audition. ſed & Stephanus, cùm de Ἰβύλλα *agit, quam ego Hiſpalim opinor, & ait* παρ᾽ οἷς μέταλλα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. *Ex quo reſtituo dignitatem antiquitatis nominis quo hodie nuncupatur vrbs illa nobilis, ampla, diues, & quæ ex orbis oculis. Non mireris additam*

poſtea

poſtea litteram ſibilantem. nam fuit illa veterum conſuetudo, vt multa nomina modò ſibilarent, modò ſine ſibilo efferrent. ſic noſtra Salmantica (cui tantum debeo) Polybio ἀλμάντικα, Stephano ἐλμαντίκη; ſic Ἀρδιαῖοι & Σαρδιαῖοι; Aſtura Plinio, Stora Straboni; ſic Selli, & Helli; Andracoptos, & Sandracoptos; Hexitania; & Sexitania; Sueſſones, Ptolomeo Veſſones; Straboni Sammitæ, Dionyſio Amnitæ. Sic ergo Ἴβυλλα eadem & Σίβυλλα. quæ tamen prius Hiſpalis Poſsidonio, & Straboni, & Plinio, qui cognominatam ſcribit Romulenſem; quia ſcilicet vt primo Phœnycum, poſtea Romanorum colonia. dicebatur & Hiſpal. Silius Italicus: Ὀδυσσεὺς πόλις

Et celebre Occeano atque alternis æſtibus Hiſpal.

Alter Hiſpaniæ oculus Luſitana Olyſippo, aurifero nobilis Tago; quam ego nihil dubito eam eſſe, quæ Stephano & Straboni lib.3.

726 Languenti] *propter ampla ſpacia terrarum quæ tunc occupat, lacui ferme ſimilior. Bætis hodie* Guadalquiuir, *Arabicè, Latini* Magnum *amnem dicerent.*

728 Hæc paſſa ferrum] *qui non niſi æs ad hæc recipiunt, æs fortaſsis pro ferro ſumunt poeticè, quod Turnebo viſum li.6. aduerſ. c.* 10 *ego non arbitror.*

Dum parat Phœbus diem] *Ante ortum ſolis, lucente luna. nam(vt idem Turneb.) lectas ad Lunam herbas efficacitatis plus obtinere credebant, quia luna præſes veneficiorum herbas quadam ſua ſaliua ſeu ſpuma aſpergeret.*

Lucanus de luna: Donec ſuppoſitas propior deſpumet in herbas.

Valerius Flaccus: Quamuis Athracio lunam ſpumare veneno
Sciret—— *Quamobrem cenſebant lunæ plenæ maiorem eſſe vim. iccirco Ouidius:*

——poſtquam pleniſſima fulſit
Et ſolida terras ſpectauit imagine luna.

vide Turneb. *d.cap.*10. *& lib.*9. *cap.* 26. *hinc intelligas quare ſubiungit Seneca:* Illius alta nocte ſuccisus frutex. *quo videlicet tempore luna. medio itinere confecto, totam noſtro ſe infert hemiſpherio.*

732 Obſcœnas aues] *ferales, inauſpicatas. Maro.*

——ne me terrete timentem
Obſcœnæ volucres—— *quæ ſint, declarat verſu ſequenti:*

Mæſtique cor bubonis & raucæ ſtrigis.] *quæ duæ mali ominis & diri euentus aues plerumque coniungi ſolent. Papin. libro* 3. *Thebaid.*

Monſtra volant, diræ ſtrident in nube volucres,
Nocturnæque gemunt ſtriges, & feralia bubo
Damna canens—— *eſt in hoc numero Incendiaria auis. ſeu Spinturnix, de qua Plinius lib.* 10. *Nat. hiſt. cap.* 13. *Bubo quidem ſoliuaga eſt auis & nocturna, gemens verius quàm cantans. ideo mæſtum vocat. de quo multa Crinitus lib.*21. *de honeſ. diſcipl. cap.* 21. *Alexander ab Alex. li.*5. *Genial. dier. cap.*13. *Pierius lib.* 20. *Hieroglyph.* Edoard. Wotton. *de different. animal. cap.*136. *P. Ouidius de Aſcalapho.*5. *Metamorph.*

Fœdaque fit volucris, venturi nuncia luctus,
Ignauus bubo, dirum mortalibus omen.

Digitized by Google

Strix, *ſeu* ſtridula, *& ipſa volucris funeſta, quæ ſit, & qualis, non ſatis notum, vt fatetur* Wottonus *d. operis lib. 7. cap. 152. poſt Plinium lib. 11. cap. 39. neque plenè explicat Feſtus in voce;* Strix, *inſuper mendoſius teſte Turnebo; lib. 14. aduerſ. cap. 1. Neque Hermolaus in voce* ſtriâ, *poſt Plinianas annotat. N. in ſupplemento linguæ Latinæ eandem putat cum Caprimulgo; quæ* αἰγοθήλας *Ariſtoteli & Aeliano, Gallis* effrayé; *colore & magnitudine haut abſimilem cuculo reſupinam, pedibusq. conuerſis in altum volare. Græcis* στρίγξ, *&* ςρίγχη, *vel* ςρίγχης, *ſic deſcribitur ab Ouidio 6 Faſtor.*

Grande caput, ſtantes oculi, roſtra apta rapinis,
Canicies pennis, vnguibus hamus ineſt.
Nocte volant, pueróſq. petunt nutricis egentes,
Et vitiant cunis corpora rapta ſuis.
Carpere dicuntur lactentia viſcera roſtris,
Et plenum poto ſanguine guttur habent.
Eſt illis ſtrigibus nomen; ſed nominis huius
Cauſa, quòd horrendâ ſtridere nocte ſolent.

Alij venenata ſua vbera infantibus præbere exiſtimant, atque ita perimere ſpecie pietatis. Serenus:

Præterea ſi fortè premit ſtrix atra puellos,
Viroſa immulgens exſertis vbera labris.

Quod Plinius fabuloſum aſſerit, non negans eſſe in maledictis iam ſtrigem. Credunt nonnulli in has aues ſe vertere quodam vnguine ſagas, qua de re conſulendi Sprenger in Malleo par. 2. & Alb. de Spina in quæſt. de Strigibus, & in Apolog. de Lamiis contra Ponſinibium; quod independet, an dæmones queant vnam creaturam in alterius ſpeciem commutare, qua de re nonnulla nos alibi. Sanè quod Strigæ, *ſiue vt Salicæ leges habent* Striæ, *vocentur huiuſmodi mulierculæ, ex hac opinione natum, & quia infantulis exitiũ moliuntur ſiue exſugendo illorum ſanguinem; vt vulgus credit, ſiue venenatum quid puerulorum labellis ingerẽdo, vt ex plurimarum Iudiciali confeſſione à Quæſitoribus Pompeiopoli anno 1583. exceptâ conſtat. Alia auis eſt* Sorix *vel* Saurix, *de qua Victorin. lib. 1. Grammat. c. de orthograph.*

Solẽt vulgò Lamias & Striges pro iiſdem Sagis accipere. Sed ego loquor de vera horũ vocabulorum ſignificatione, non de abutendi licentiâ.

Vehementer falli arbitror, qui Lamias cũ Strigibus confundunt: idq́; patet ex iis quæ modo de Strigibus, & olim Louanij de Lamiis in Quodlibeticâ diximus: quam orationem, quia in hanc editionem inſerere non fuit viſum, dicam nunc breuiter hoc loco, quæ fuſiùs illic. Lamiæ, vt rectè Strabo, & Lucilius apud Lactantium, inania ſunt terriculamenta. idque vel inde poteſt colligi, quòd certi nihil de illis traditur. quidam Dæmones quoſdam, vel ſpectra tantùm eſſe cenſent, quæ Empuſæ *dicuntur, ita Philoſtratus in vitâ Apollonij Tyanei, Saxo Grammaticus in hiſt. Danicâ: & Olaus in deſcriptione Septentrional. regionum; quarum forma penitus fabuloſa, ab Ariſtophane, Plutarcho & Euſtathio eſt petenda. Alij Lamiam fuiſſe mulierem Ponticam quæ grauidarum feminarum aluos cædebat. & extractos inde pueros deuorabat, ita Ariſtoteles in Ethicis Nicomach. Clemens Alexand. in Protrept. Horatius epiſt. ad Piſon. Diodorus autem, Phauorinus; & Suidas*

in Aſia apud Automolas montem eſſe in quo habitarit Lamia regina, eximiæ pulchritudinis mulier à Ioue adamata; quæ cùm filium amiſiſſet, & orbitatem non ferret, præ zelotypiâ omnes ex matrum gremio rapi pueros & occidi iuſſit: ingurgitare etiam ſe vino ſolitam, & domi manere, nec negotia regni curare, ideo creditam domi cæcam eſſe: tandem ob morum feritatem in feram commutatam. Eadem fere prodidit Græcus ſcriptor Antoninus Liberalis in Metamorph. Sed Dion in Libycâ hiſtoriâ, feras eſſe hoc nomine ſcribit vmbilico tenus femineâ formâ præſtantiſſimâ, reliquum corporis ſquammis confertis & impenetrabilibus contegi, & imum in ſerpentem horribilem deſinere; cuius extremum ſit caput: brachia ſquammis ſimilibus veſtita, manus aquilino more vncungues eſſe. has abſcondere, & ſororiantibus mammis homines ſibilo quodam ſono (hæc illarum vox) allicere: tum propè accedentes vnguibus arripere, & ſerpente circumuolutos necare, & cadaueribus veſci. Gloſſa interlinearis & Lyran. monſtra volunt eſſe femineâ formâ, ſed equinis pedibus. Lamiæ quoque ſacri vates Iſaias & Ieremias meminerunt; hic etiam mammam nudaſſe teſtatur. Sed adumbratè loquuntur, & huiuſmodi monſtra nominant, non quòd vlla vnquam fuerint; ſed cum vulgo loquentes hiſce confictis nominibus vel ipſos dæmones monſtroſorum criminum ſuggeſtores, vel eorumdem patratores impios homines ſignificabant, vt ex ſanctis Baſilio, Athanaſio, Theodoreto, Ambroſio, & Gregorio docet Leo Caſtrus ad Eſaiæ cap. 34. *Sanè D. Hieronym. eo loco ſatis apertè ſignificat Lamias, Piloſos, & Onocentauros poëtarum figmenta & gentilium eſſe deliria. Vide de Lamiis, Adag. Lamiæ turres, Braſſicanum in Politiani Lamiam, & Chartarium lib. de Deorum imaginibus.*

739 Exſecta viuæ viſcera] *ſolemne in Magicis. Propert. lib.* 3. *in re ſimili:*

Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,
Et lecta exſectis anguibus oſſa trahunt;
Et Strigis inuentæ per buſta iacentia plumæ, *&c.*

740 Pigri frigoris] *Moguntin.* nigri frigoris. *non muto. nam reddit frigus torpentes, quia vt dicit Xenophon* abigit & deducit ingenitum calorem ad penitas corporis partes. *Et frigus (vt inquit Contarenus lib.* 3. *de element.) congregat tam homogenea, quàm heterogenea, conſtipatq́; omnia, & vnumquodq́; reddit ſuâ naturâ immobile. ac veluti mortuum. Etenim ſicut motus indicium eſt vitæ, ita immobilitas mortis & interitus. Ideo calor collatus frigori, rationem habet naturæ & vitæ; frigus verò, interitus. Sunt alia præterea multa frigoris incommoda, quæ refert Cornel. Celſus lib.* 1. *Medicinæ cap.* 2. *Vnde fit, vt frigidus pro noxio ponatur, vt accipit Seruius illud Virgilij:*

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

& ego illud in Cyri:

Inde Ioui geminat magno frigidula ſacra.

amatoribus enim ipſis magica ſacra nocent, vt alibi docui Herc. Oetæo 452. *& Troad.* 486. *Comment. Antiq. in Iuuenal. Sat.* 7. Gelidum *(ait)* pro mortifero, quia mors frigida eſt.

737 Verba non iſtis] *Moguntin.* illis, *pro,* iſtis. *non magni refert. Maior*

error noſtri, qui verbis incantatoriis vllam vim ineſſe putat : vt & Pici in lib. de Poſitionibus & aliorum, qui ſcripsêre verbis Barbaris, & nihil ſignificantibus plus energiæ contineri, quàm Latinis, Græcis, vel aliquid ſignificantibus. cur ſi vis verbis ineſt, non idem illa à quocunque pronunciata operantur? cur ſolum ſequitur effectus quando proferuntur ab iis, qui dæmoni tacito vel expreſſo pacto ſe addixerunt? vel addicentibus conſentiunt, vel quo alio modo dæmoni fidem habent? Nugantur ergo, qui hæc perſuadere volunt, & meritò ridentur ab Ethnicis, Plinio lib. 28. cap. 2. Galeno lib. de pharmacis. 6. Theophraſto lib. 9. de hiſt. plantar. Plutarcho in vitâ Periclis, & aliis; damnantur à Chriſtianis D. Chryſoſt. in Matth. D. Thomâ. 2. 2. q. 96. ar. 4. & ceteris Theologis. ridentur à Medicis doctioribus noſtri temporis Fernelio lib. 2. de abditis cauſis cap. de curatione ſupra natur. & Valleſio lib. de ſacra philoſophia cap. 3. Cauendum ergo à ſuperſtitioſis Aetij li. 8. cap. 50. & Tralliani lib. 9. cap. 4. traditionibus: Nec temerè admittendum quod Origen. in libris contra Celſum ſcripſit, aliquam vim habere in vnâ linguâ, & effectus producere nomina, quos in aliam tranſlata, aut alio ſono dicta non producerent.

740 Vos precor] *Furibunda fertur; & dithyrambico more vario carminis genere abutitur.*

742 Tartari ripis, &c.] *ſpecus mortis circumdatos, & quodãmodo incluſos ripis Tartari, hoc eſt infernorũ fluminũ. ſic Virgil. de vmbris dixit* 4. *Georg.*

Quos circum limus niger & deformis arundo
Cocyti, tardáque palus innabilis vndâ
Alligat, & nouies Styx interfuſa coërcet.

745 Pyrenidas] *ſcribe;* Pirenidas. πειρήνη *fons Corinthius ad radices fluens Acrocorynthi, Strabo li. 8. cuius aquas leuiſſimas eſſe ſcribit Athenæus li. 2. ca. 2. Vulgatum de eo fabulis, tradit Pauſan. in Corinth., Pirenen Nympham propter obitum filij ſui Ceuchriæ, tantam lacrymarum copiam profudiſſe, vt in fontem ſit conuerſa. Pallidam vocat Perſius initiò operis de eadem. vide Plinium li. 4. nat. hiſt. cap. 4. Prima eius ſyllaba ſemper producitur, in eoque differt à Pyrene monte, cuius prima anceps. Mons Pyrenæus duplex; Hiſpaniæ notiſſimus; alter Tyrolenſis, qui Brennerus hodie, non æquè. de quo Plinius Nepos in Panegyr.* Germaniam cùm plurimæ gentes ac propè infinita vaſtitas interiacentis ſoli, tum Pyrenæus, Alpes, immenſíque alij montes, niſi his comparentur, muniunt. *Planudes etiam in Epigramm. cum Alpibus coniungit: hunc Diodorus ſcribit Celtas à Gallis diuidere. Hic Pyrenæus fortaſſis Ariſtotelẽ in errorem induxit; qui lib. 1. Meteor. cap. 13. ſcribit verſus Occidentem ex Pyrenæo monte Danubium & Tarteſſum fluere. quod perſpicuè falſum, cùm eorum fluuiorum origines tam diuerſæ, & tot locorum diſſitæ interuallis; Tarteſſus etiam ex Tyrolenſi Pyrenæo, Danubius ex Hiſpanienſi nulla ratione fluere queat. Sed ad noſtrum. Verſus huius hæc ſententia; cùm optaſſet Medea noxiorum Manes omnes, pœnis intermiſſis, ad hos thalamos conuolare, ſcilicet mali ominis gratiâ; ipſum quoque Tantalum deſiderat Corinthum venire, vbi hæc geruntur, & ibi longam ſitim limpidis aquis Pirenes ſecurè explere.*

747 Lubricus] *odio Creontis, à ceterorum numero Siſyphum excipit; cui pœnæ continuationem imprecatur, ipſi etiam Creonti grauiora. Non dubia eſt hæc Senecæ mens; ſed obſcurata & offuſa duorum verſuum tranſpoſitione, quos ita in ordinem redigo:*

Lubricus per ſaxa retrò Siſyphum voluat lapis:
Longè grauior pœna ſedeat coniugis ſocero mei.

& poſterior hic variè habetur in libris excuſis; nam in Lipſ. legitur vt exhibui: rectè, niſi quod ex Mogunt. (in quo:

Grauior pœna cedat coniugis ſocero mei.)

amplector vocem; cedat. *pro eo quod ceteri;* ſedeat. *quod quàm Latinum, viderint alij: mihi non placet. Tres vett. Veneti:*

Grauior pœna ſedeat coniug. ſoc. mei.

Herbipolenſ. Lugdunen. & plerique: Grauiórq. pœna ſed. con. ſoc. mei. *quaſi ſint hi verſus iambici. Non deſunt, qui;* Pœna grauior ſed. vſto coniug. ſoc. mei. *Vide quanta deprauatio in hoc ſcriptore, & ſunt qui emendatione non multum indigere profiteantur? quorſum ergo tot in locis ex libris, ex coniecturis tam multa reſcribunt? Mos iſte Criticorum huius temporis: quæ alij caſtigant ſana; quæ lubet ipſis commutare, ſaucia, conciſa, depoſita pronunciant.*

748 Vos quoque quas] *quibuſdam placet ex quorumdam codicum fide, vt ſuauius.* Vóſq. quas vrnis. *ſed an id lex carminis patiatur, ipſi viderint.*

749 Danaides] *de his in Herc. Fur.*

752 Noctium ſidus] *Moguntin.* noxium ſidus *quod hîc non recipio. Nam Proſerpina, quæ eadem Hecate (Apollin. lib. 3. verſu 845. & 860.) & Luna Nocti prælucet, & noctium Dea dicitur. vnde & à poëtis νυχία: cuius nominis Apollonij Scholiaſtes rationem in d. lib. 3. reddit, quod noctu illi litabatur, vel quod in ſpaciis inferorū latè imperabat; quem locum veteres νύκτα vocabant. verba eius ſunt:* νυχίαν δὲ εἶπεν, ἤτοι διὰ τὸ χθονίων βασιλεύειν (νύκτα γὰρ τὸν ἀφώτιστον τόπον φασὶν) ἢ ἣν νυκτὸς οὔσης ἐξιλάσκονται. εὔλογον γὰρ τὴν τῶν νυχίων τόπων κρατοῦσαν, κατὰ τὴν τῆς νυκτὸς ὥραν ἱλάσκεσθαι.

754 Euocaui] *Empedocles apud Laërtium, de Magiæ vi:*

Compeſcéſque truces ventorum rite procellas;
Exorti inſanis qui vaſtant flatibus agros.
Rurſum ſi libeat mox flamina pigra ciebis:
Et mediâ educes è tempeſtate ſerenum.
Induces mediâ pluuias æſtate ſalubres;
Et flatus ſiccâ, qui perflent omnia, meſſe.
Exſtinctúmque hominem nigro reuocabis ab orco,

Noſter in Hercule Oet. de eadem ſuperſtitione multa; à verſu 452. & varij ſcriptores, quos ibi retuli. Virg. eclog. 8. & Aen. 4. Tibullus li. 1. eleg. 2. & 8. Ouidius epiſt. 6. Claudian. li. 1. in Rufin. Arbiter. & Lucanus: quibus addo Apuleium in Apolog. Columellam in li. de cura hortorum, Senecam nat. quæſt. li. 4. Plinium li. 18. cap. 2. & li. 30. cap. 10. D. Auguſt. in li. de doct. Chriſtiana; & lib. de nat. dæmon. apud quos miræ artis (ſi ars dicenda) iſtius effectiones. Quæ tamen an veræ an falſæ, ſolet quæri. Videri duntaxat veras, non

eſſe, placuit Platoni lib. 11. de legib. Prophyrio lib. 2. de abſtinent. animat. Plinio lib. 12. cap. 1. & D. Iuſtino Martyri in quæſtionib. proponi ſolitis Chriſtianis. Non tantum videri, ſed eſſe multas, multò verius viſum non Iamblico tantum & aliis prophanis, ſed etiam D. Auguſtino lib. 3. de Trinitate. & lib. 33. quæſt. 79. D. Thom. D. Bonauent. & aliis Theologis. Agimus autem (*vt Seneca hic*) *non de Magia in genere; nec de Magia artificiali; neque de naturali; ſed de illa tantum quæ* diabolica *nuncupatur, & quam damnans agnoſcit Scriptura. Leuit. 20. Deut, 18. 1. Reg. 28. Act. 16. & Patres vt ſanctus Auguſtinus. lib. 21. de ciuit. cap. 8. & fusè* S. *Thomas lib. 3. contra gent. cap. 104. In quaque fiunt, certum eſt ea non à Magis, ſed ab ipſo dæmone fieri; quare hos omnes effectus veros eſſe poſſe, qui dæmonum poteſtatem & vires non excedunt. Difficillimum vero eſt homini ſcire quanta ſit naturalis poteſtas eius, vt ait D. Auguſtinus lib. 3. de Trinit. cap. 9. Quæcumque tamen operatur huiuſmodi, ea vel per motum localem, nam maxima corpora de loco in locum & breuiſſimo tempore transferre poteſt; vel operatur actione cauſarum naturalium, applicando actiua paſſiuis: vel denique ſenſibus noſtris illudendo, vt indicat D. Auguſtinus lib. de diuinat. dæmon. cap. 3. & d. libro 3. de Trinit. cap. 8. His ille modis mira operatur per Magos. Aliquando enim impedit actiones rerum naturalium licet indirectè, vel impedimento contrariæ cauſſæ, vel impulſione aut motu nimio, vt pleraque quæ hic Seneca memorat: aliquando imprimit miras qualitates in res corporeas; licet non permanentes. idq; per naturales cauſas quas applicat. nocet beſtiis & rebus externis, Iob 1. cap. excitat tempeſtates* (*quamuis* Wierus *homo impius neget. quem refutat Pſ. 77. & in eum D. Auguſt. verſ. 49.* (*facit ignem deſcendere de cælo, lib. Apocal. 13. & dicitur Princeps aëris, ad* Epheſ. *2. & 6. & confirmant l. 4. & 6. C. de malefic. c. fin. in prin. 26. q. 6. Nam poſſunt hæc ſolo motu locali ab eo effici. Curſum tamen aſtrorum, vel orbium cæleſtium mutare non poteſt, nec* Solem *vel Lunam deducere, vt docet D. Aug. nec poteſt integrum elementum mouere loco, quia nihil poteſt contra ordinem vniuerſi conſtitutum à Deo, vt dicit D. Thom. q. 16. de malo. Vnde apparet hac in re Senecæ & reliquorum Gentilium error.*

Vide Auguſt. lib. 21. de ciuit. Dei & Michael. Medim. de recta in Deũ fide li. 2. c. 7. à fol. 56.

Euocaui] *vi carminis magici elicui. hoc enim vt plurimum ſignificat verbum euocandi;* δυνάμιν*, & imperium quoddam. ideo tribuitur vel Diis, Virgilius 4. Æneid.* Manes euocat orco. *vel Magis, vt hic; vel dominis, vt frequenter in Comœd, vel magiſtratibus & Imperatoribus. vnde &* Euocati *milites. Vide Oedip. actu 3.*

758 Vetitum mare] *Ouid. 2. Metamorph.*

Et vetito rurſum tentarunt æquore tingui.

Claudianus 2. de raptu:

——vetito ſe proluit Arctos

Æquore —— *fabulam alias. vide Higyn. lib. 2. & 3. Aſtron.*

763 Iſter in tot ora] *quidam illi quinque. alij plura; qui plurimum, ſeptem oſtia. vt Ouid. 2. Triſt. & Valerius Flaccus lib. 8. Dionyſius Afer vero & Claudian. de bello Gethico, quinque tantum. vide inf. Thyeſt. 376.*

766 Tacente vento] *Non tollo: tamen aptius foret*; tumuit inſan. mare iacente vento. *vel*; ſonuit (*aut tonuit*) inſ. m. Tacente v.

Nemoris antiqui] *ſcilicet lapſis frondibus, vel potius aliò tranſlato nemore, & ſic nudata domo. de Medea* Ouid.

Illa refrenat aquas, obliquaque flumina ſiſtit,
Illa loco ſiluas viuaque ſaxa mouet. *Idem:*
—— conuulſaque robora terrâ Et ſiluas moueo.

771 Serta] *non amœnis floribus. ſed venenatis ex herbis.*

772 Nouena] *ſacer numerus iuxta Pythagoreos, cui vis, quia ex tribus ternariis* 773 Typhoeus] *numeratur inter venenata propter anguineos pedes, & ex eius ſanguine quidam venenata animalia nata credunt. huius formam deſcribunt Heſiodus in Theogon. & Apollodor. li. 1. Biblioth. & eius cum Ioue conflictum & ſuperum trepidationem narrant, propter quam noſter;* Qui regna concuſſit Iouis. *Typhonis in Cilicia cubile oſtenditur: ſpecus ingens, ore anguſto, in quem demiſſa confeſtim exanimantur. Vide Melam lib. 1. cap. 13. Solinum Polyhiſt. cap. 47. & quæ dicemus Thyeſt.* 808.

Diſcors] *item quia vt ait Heſiodus, de Genealog. Deorum.*

—— ἐκ δέ οἱ ὤμων
ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφιος, δεινοῖο δράκοντος,
γλώσσῃσι δνοφερῇσι λελειχμότες
—— ex humeris verò ei
Erant centum capita ſerpentis horrendi draconis
Linguis nigris lambentes —— *quibus ille varios edebat ſonos, interdum loquebatur. interdum mugiebat, aliàs rugiebat, aliquando latrabat, nonnunquam ſtridebat.*

774 Regna concuſſit Iouis] *omnes enim cælicolæ varias illius metu formas induerunt.* Ouidius 5. *Metamorph.*

Emiſſumque imâ de ſede Typhoëa terræ
Cælicolis feciſſe metum, cunctoſque dediſſe
Terga fugæ: donec feſſos Ægyptia tellus
Cœperit, & ſeptem diſcretus in oſtia Nilus.
Huc quoque terrigenam veniſſe Typhoëa narrat,
Et ſe mentitis ſuperos cęlaſſe figuris.

plura de Typhone Scholiaſt. Apollonij in extremum lib. 2.

776 Vectoris] *perperam Moguntin.* Victoris. *Vector ille Deianiræ, & victus ab Hercule.*

777 Quem Neſſus] *quàm violentus iſte cruor fuerit, oſtendit Oetæus Hercules: item quia flumen in quod defluxit tam tetri odoris factum, vt ab eo accolæ Ozolæ dicti, teſtes Strabo lib.* 1. *& Euſtath. Iliad.* β'.

780 Vltricis] *& hic quoque Moguntin. Male*; victricis.

782 Harpiia] *quæ ad Harpiias pertinent, nota, & narrantur ab Orpheo in Argon. Apollonio lib.* 2. *Argonaut. Heſiodo in Theogon. Apollodoro lib.* 1. *Biblioth. Euſtathio in Odyſſ.* μ'. *&* Izaacio *in Lycophron.*

Zethum fugit] *expulſa è Phinei regia. vide Herc. Fur.* 758.

783 Sauciæ] *quidam manuſ.* ſociæ; *non opinor probè.*

Stymphalides] *ſic dictæ volucres à Stymphalo Arcadiæ lacu, prope quam nidificabant, vel à Stymphalo quodam Heroë, quibus alæ, roſtra, vngues ferrei; immanes & humanis carnibus inſaturabiles. Pauſan. in Arcad. Apollon. lib. 2. Higynus lib. Fabular. cap. 20. & 31 ſibi contrarius. vide Herc. Fur.*

785 Sonuiſtis] *latrarunt Hecates canes.*

Arx] *confecta ex ſanguineo ceſpite, vt ſtatim.*

Tripodas meos.] *oraculum meum, certius mihi & ſacratius Delfico tripode; de quo conſule Cælium lib. 8. cap. 15.*

787 Triuiæ] *Hecates, ſeu Dianæ, ſeu Proſerpinæ; quæ triuiis præerat, & triplici facie pingebatur. Ouidius:*

Ora vides Hecates, in tres vergentia formas:
Seruet vt in ternas compita ſecta vias.

tergemina Virgilio, triformis Horatio & aliis. Latius exponit Euſebius li. 3. de præparat. Euangel. cap. 3. tradens Lunam dici Hecaten, propter varias corporis eius formas, quas à diſtantia Solis ſumere videtur. Triformem quoque eius eſſe virtutem, nouiluny virtutem, candidis & aureis veſtibus & ardenti face ſignificare: calathum verò, cùm iam media ſit, deſignare, quoniam creſcente lumine fruges maturat: pleniluny virtutem ferrugineo colore denotare. verba ſunt; ἑκάτη δὲ ἡ σελήνη πάλιν, τῆς περὶ αὐτὴν μεταοχηματίσεως καὶ κατὰ τοὺς σχηματισμοὺς δυνάμεως· διὸ τρίμορφος ἡ δύναμις, τῆς μὲν νουμηνίας φέρουσα τὴν λευχείμονα καὶ χρυσοσάνδαλον, καὶ τὰς λαμπάδας ἡμμένας· ὁ δὲ κάλαθος, ὃν ἐπὶ τοῖς μετεώροις φέρει, τῆς τῶν καρπῶν κατεργασίας, οὓς ἀναβάλλει κατὰ τὴν τοῦ φωτὸς παραύξησιν. τῆς δ' αὖ πανσελήνου, ἡ χαλκοσάνδαλος σύμβολον, *&c. Apud Porphyrium ſic loquitur Luna; citante Euſebio extremo lib. 4.*

Ἥδ' ἐγώ εἰμι κόρη πολυφάσματος, οὐρανόφοιτος,
Ταυρῶπις, τρικάρηνος ἀπηνής, χρυσοβέλεμνος,
Φοίβη ἀπειροτεχνής, φαεσίμβροτος εἰλείθυια·
Τριστοίχου φύσεως συνθήματα τρισσὰ φέρουσα.
Αἰθέρι μὲν, πυρόεσσιν εἰδομένη εἰδώλοις,
ἠέρι δ' ἀργεννοῖσι τροχάσμασιν ἀμφικάθημαι·
Γαῖα δ' ἐμῶν σκυλάκων δνοφερῶν γένος ἡνιοχεύει.

quorum compendium continet vulgata verſio non ſententiam, vt alia quoque pleráque conciſè nimis reddita; neque ex fide:

Naturæ triplicis ego ſum Lucina puella;
Taurea, itémque triceps, miſſa è cælo aurea Phœbe
Quam multæ variant formæque, trináque ſigna:
Quæ terna & ſimulacra fero, terræ, aëris, ignis.

Incertus auctor, ſed vetus:

Terret, luſtrat, agit; Proſerpina, Luna, Diana;
Ima, ſuperna, feras; ſceptro, fulgore, ſagittâ.

& Prudentius libro 1. contra Symmachum; de Proſerpina:

Et regnare ſimul cælóque, erebóque putatur;

Nunc

Nunc biiuges frenare boues, nunc ſæua ſororum
Agmina vipereo ſuperis immittere flagro:
Nunc etiam volucres caprearum in terga ſagittas
Spargere: terque ſuas eadem variare figuras.
Denique cùm Luna'ſt, ſubluſtri ſplendet amictu.
Cùm ſubcincta iacit calamos, Latonia virgo ſt:
Cùm ſubnixa ſedet ſolio, Plutonia coniux.
Si verum quæris, Triuiæ ſub nomine dæmon. &c.

Qui locus me admonet, ne lectorem celem, aliquando me aduertiſſe verſum illum Prudentij: Denique cùm Luna'ſt. &c. *cum duobus ſequentibus referri ab Higyno lib 4. Aſtronom. c. de Luna, non citato auctore, ſi vulgatis exemplaribus, quæ ſola vidi, credimus. nam ego quidem cenſeo nunquam illos ab Higyno poſitos, ſed ab impudenti quopiam ſciolo inſertos. conferas præcedentia cum ſubſequentibus; facile deprehendes eo loci, minimè neceſſarios. Idem opinor bonorum adulterator librorum etiam lutulentas manus iniecit paullo prius in cap. de Sole, tribus eodem modo Prudentij verſibus intruſis. Etſi enim hunc Higynum ab antiquo illo, Auguſti liberto, (diſſentit Turneb. lib. 16. aduerſar. cap. 1.) alium credam; non tamen tanto poſteriorem Prudentio, vt eius verſus eo nec nominato planè præter rem mutuari voluerit. Citantur etiam priores duo à Calpurnio Baſſo comment. in Germanici Phænom. ſimili ſimilis plani flagitio: niſi Baſſus iſte ignobilis quiſpiam & tanto recentior Prudentio; vel imponant, qui Calpurnio Baſſo commentarios illos inſcribunt.*

792 Propiore] *præ metu artius ſtricto, & ad ſe propius adducto: vel propiore nobis, quia cælo deducitur.*

795 Dictynna] *Cretenſibus quidem Dictynna dicitur Dianæ ſocia Britomartys, quæ, caſtitatis tuendæ cauſa, ſe in mare præcipitauit (Pauſan. Corinthiac. ſeu lib. 2.) obtinuit tamen, vt hoc nomine Diana intelligatur, cui id tribuunt Græci Latinique: & in Laconia fuit ædes Dianæ Dictynnæ, teſte Pauſania in Lacon. ſeu lib. 3. quod retib. 1. delectetur, rete enim* δίκτυον.

797 Ceſpite] *Apollonij verſus, ſic vertunt:*

Obſerua, medium vt nox fecit humida curſum,
Fluminis ipſe petas vndas, vbi lotus: & vnus
Cyanea veſte indutus, fodere ipſe memento
Mox foueam. iugulata tibi ſit protinus agna
Femina, & ibi ſuper foueâ pyra ſtructa cremetur.
Atque voces Hecaten Perſeida, mellaque libans
Dulcia munera apum, places hanc. ſacriſque peractis
Rurſus abire pyra moneo conuertere nullus
Te retrò ſtrepituſve pedum, fremituſque caninus
Cogat. nam ſacri fiet labor irritus omnis.

confer etiam cum ſacro Tyreſiæ in Oedipo.

805 Ramus] *qualem ſomno tribuit Virgilius:*

Ecce Deus ramum Lethæo rore madentem

Viqueſoporatum Stygiâ —— *arbores ad Stygem natæ veneficiis idoneæ habebantur.*

806 Sacro feriam brachia cultro] *ritus ſacerdotum Baal.* 3. *Reg.*18. *item Cybelles, & Bellonæ.*

812 Quod ſi nim] *inuocabant Hecaten Magæ; ſed quia ſciebant iracundam & terribilem, & ad malum pronam, id non ſine præfatione: ab iracundiâ enim Brimo dicta, & à ſæuis terriculamentis, quæ in aduentu eius cernebantur, & à fremitu qui tum terribilis audiebatur. declarant enim hoc pacto hunc locum iſta Scholiaſtæ Apollonÿ in lib.* 3. δοκοῦσι γὰρ αἱ φαρμακίδες τὴν Ἑκάτην ἐπάγεσθαι· Βριμὼ δὲ αὐτὴν προσηγόρευσε, διὰ τὸ φοβερὸν καὶ καταπληκτικὸν τῆς δαίμονος καὶ φάσματα ἐπιπέμπειν τὰ καλούμενα ἐμπούσαι· καὶ πολλάκις αὐτὰ μεταβάλλειν τὸ εἶδος, διὰ τὸ Ἐμπούσας καλεῖσθαι· ἢ παρὰ τὸν βρόμον, τὸν τοῦ πυρὸς ψόφον· τόσσος γὰρ πέλεται βρόμος· ἢ γὰρ θεὸς λαμπάδ' οὖχος· τὸ δὲ Βρι ἐπιτάσεως ἐστὶν, ὡς τὸ βρ-ιήπυος ὄβριμος Ἄρης Ιους οὖν, Βριμὼ, ἡ μεγάλην ἔχουσα μῆνιν βριμνίς τις οὖσα·

814 Perſei] *Hecate Perſei Regis filia, Solis neptis, teſte Dionyſio Mileſio; vel Ariſtæi iuxta Pherecydem filia, vel Iouis & Aſteriæ iuxta Muſæum Bacchylides noctem illi dat matrem;* Ἑκάτα δᾳδοφόρε νυκτὸς μεγαλοκόλπου θύγατερ· *In Orphicis dicitur Cerere nata:*

καὶ τότε δὴ Ἑκάτην Δηὼ τέκεν εὐπατέρειαν·

*Hanc Dionyſ. Mileſius in Argonaut. ſcribit, occiſo patre Perſeo, Aeethæ patruo nupſiſſe, eique peperiſſe Medeam & Circem; fuiſſe virilis animi mulierem, venationi & medicinæ veneficiiſque deditam. vide verba Dionyſÿ apud Schol. Apollonÿ in lib.*3.*ver.*200. *Heſiodus & alÿ diſſentiunt. vide aduerſar.*

823 Prometheus] *alludit ad vulgatam traditionem Heſiodi, Horatÿ & aliorum; Prometheum ſubduxiſſe furto ignem cæleſtem, atque mortales ignis vſum docuiſſe. Plato, de hac re latè agens in Protagorâ inter cætera;* ἀπορίᾳ οὖν ἐχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἥντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι, κλέπτει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί· ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι· καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχε· Cúmque aliam ſalutis humanæ viam conſultans Prometheus non inueniret, ſurripuit Vulcani Mineruæque artificioſam pariter cum igne ſapientiam. neque enim fieri poterat, vt eam ſine igne quis nanciſceretur, vel etiam vteretur. Eum itaque ſic hominum generi Prometheus intulit, atque ita ſapientiam, quæ victum ſuppeditat, conſecuti ſumus.

826 Mulciber] *Vulcani ignes inſopibiles eſſe putabant. ideo meminit Martianus Capella lib.*1. Lemnius faber inſopibilis illi perennitatis igniculos accendit.

828 Mediæ dona Chimæræ] *Mediæ. quia auctoribus Heſiodo & Homero, capite leo, ad caudam draco, medio corpore chimæra, horrendè efflabat vim ignis ardentis. ideo flammiuomam vocat Epinicus in Suppoſitis. apud Athenæum lib.* 11. *& apud eundem lib.*13. *dicitur Chimæra ſcortum ſignificare; eodémq́ ſenſu Pierius lib.* I. 10. *&* 14. *Hieroglyph. ad laſciuiam retulit.*

quia (vt tradit Fulgentius li.3. Mytholog.) laſciuia amoris inuadit ſaltu leonino, procacitatem deinde igneam inducit, vltimo venenum & pœnitentiam infundit. Heſiodi interp. & D. Nazianzenus orat.1. in Iulian. accommodant tribus partibus Rhetorices: per leonem denotari iudicialem, ob terrorem qui reis incutitur: per capram, demonſtratiuum, quòd in eo dicto plurimum laſciniat: per draconem, deliberatiuum propter argumentorum varietatem, longioréſque circumductus, & quaſi ſpiras quibus opus in perſuadendo. Re ipſâ fuit Chimæra mons Lyciæ igniuomus, teſte Pomponio lib.1. cap. 15. cuius aquis flammas accendi, fœno aut terrâ exſtingui tradit Plinius lib. 2. in eius cacumine leones, in medio capræ, in imo ſerpentes degebant: vnde nata fabula, de qua conſule Heſiod. in Theogon. Homerũ & Euſtath. Iliad. ζ. Pindarum Olymp. 13. Apollodor. lib. 2. Biblioth. Strabonem lib.15. Plutarch. in Parallel. Higyn. Palæphatum & Albricum.

830 Tauri] *flammiuomi, quem Hercules occidit; vel potiùs quos Iaſon domuit, de quibus alibi:* Flammeum Aeethæ pecus.

831 Meduſæ] *Tres Gorgones Phorci filiæ, Meduſa, Steno, Euryale, vnicum oculum, quo viciſſim vtebantur, humeros alis, caput anguibus pro comâ ornatum, dentes inſtar apri quadriennis, vngues æreos habebant. Surrepto Perſeus oculo, Meduſæ caput amputauit; cuius è cruore ſtatim nati Chryſaor & Pegaſus, & in Africâ varium genus ſerpentium. qui caput intuebantur, ſaxei fiebant. Heſiod. in Theog. Ouid. in Metamorph. Apollodor. lib.2 Biblioth. Higyn. in fabulis, & Baſſus in Germanic. Apollonius & Scholiaſt. ſub fin. lib. 4. Mythologias ſuggerunt Piſidas lib. de vita vanitate. Izaac. in Lycophron. Fulgent. lib.1. & 3. Pierius lib.16. Hieroglyph. Ad hiſtoriam reducunt Diodorus lib. 3. Athenæus lib.5. cap. vlt. Pauſanias in Corinth. ſeu lib. 2. & Albricus lib. de Imaginib. Gorgonidum inſularum meminit Plinius lib. 6. cap. 31. Quædam Lilius Syntagm. 5.*

830 Semina flammæ] *ſic Lucretius lib.1.* Semina ardoris.

839 Latratus] *latrabant canes Hecatæ comites.*

Theocrit. εἰδ. 2.

—— κύνες ἄμμιν ἀνὰ πτόλιν ὠρύονται.
ἁ θεὸς ἐν τριόδοισι.
—— canes nobis per vrbem latrant:
Dea autem adeſt in triuiis.

Virgilius 6. Æneid.

—— viſæque canes vlulare per vrbem
Aduentante Deâ ——

Horatius libro 1. Sat. 8.

—— ſerpentes, atque videres
Nocturnas errare canes ——

Videndi Lilius Syntagm. 12. Turnebus lib. 13. aduerſar. cap. 12. & lib. 16. cap. 4. & quæ dicemus Oedip. verſ. 569.

840 Sacros edidit ignes] *nam illâ aduentante ſolum tremebat, & thedarum fulgur cernebatur, auctor Scholiaſt. Apollonÿ, & Turn. li.15. cap. 8.*

In chorvm.

857 Genæ] *pro parte quâ viris primùm barba naſcitur . ita Pacuuius:*

Nunc primùm opacat flore lanugo genas. *notat Feſtus, addens etiam eas partes, quæ ſub oculis, genas dici ; & ipſas quandoq; palpebras.*

862 Tigris] *De tigridis amore in catulos & arte quâ capitur , de furore relictæ in litore , de ſpeculo quo retardatur , de ſpontaneâ morte multa , præter Claudianum Plinius lib. 8. cap. 10. Solin. Polyhiſt. cap. 21. D. Ambroſ. libro 4. Hexamer. & Eucherius eò refert illud Iobi , iuxta Hebræorum contextum.* Tigris periit eo quod prædam non fuerit aſſecuta. *fuſiſſimè omnium* Wottonus *lib. 5. de different. animal. cap. 81.*

865 Frenare] *præcedentem verſum , ex coniectura, poſt tres qui ſequebantur, edi iuſſi. Non comparat Medeam chorus tigridi , quod iras & amores nequeat frenare ; ſed quod furore cæca huc & illuc pedes ferebat , nullo in loco valens conſiſtere , quam iræ vehementiam poſtquam graphicè chorus ; ſubiungit* ἐπιφωνηματικῶς, Frenare neſcit, *&c. Quod ſi vulgatum tuearis ordinem, cogère cum vett. impreſſis,* τὸ, ſic, *omittere.*

870 Colchis] *à patriâ. ſic etiam vocat Archias lib. 1 Epigramm. ſic Latini poëtæ cuncti. Corintheam tamen fuiſſe Medeam, cenſent Scholiaſt. Apollonij & Pindar. Olymp. 13. quia Corinthus paterna eius poſſeſsio. vt docet Eumelus his verſibus:*

ἀλλ' ὅτε δ' Αἰήτης καὶ Ἀλωεὺς ἐξεγένοντο,
Ἠελίου τε καὶ Ἀντιόπης, τότε ἄνδιχα χώρην
δ' ἄσσατο παισὶν ἑοῖς, Ὑπερίονος ἀγλαὸς υἱος.
ἣν μὲν ἔχ' Ἀσωπὸς, ταύτην πόρε δίῳ Ἀλωεῖ.
ἣν δ' Ἐφύρην, κτεατεσσ' Αἰήτῃ δῶκεν ἅπασαν
Αἰήτης δ' ἄρ' ἑκὼν, Βούνῳ παρέδωκε φυλάσσειν
εἰσόκεν αὐτὸς ἵκοιτ' ἢ ἐξαῦλις ὅτις ἄλλος
ἢ παῖς ἠδὲ υἱωνὸς ὁ δ' ἵκετο κόλχιδα γαῖαν.

ait Hyperionis filium Apollinem , filiis ſuis ex Antiopâ , Aeetæ & Aloëo , hereditatem ſic diuiſiſſe ; vt Aloëus vicinam Aſopo Regionem , ſed Corinthum Aeetes acciperet vniuerſam. Aeëthæ portionem ſuam diſplicuiſſe , & Buno retinendam cuſtodiendamq; tradidiſſe ; donec quis ex ipſo filius nepóſve , olim illam reddi poſtularet : atque ita Aeëtem Colchos profectum , ibi imperaſſe neglectâ Corintho. Aliam præterea rationem reddit Pindari Scholiaſtes, ſed minus veriſimilem.

877 Dux noctis heſperugo.] *hoc loco Moguntin. manuſc. & impreſſi tres Venetiis , vnus Herbipol. & vnus Baſileæ conſtanter;* Dux noctis Heſperus. *ſic etiam idem ſup. ver.* 856. Quis credat exulem *non;* exulantem. *& ver.* 864. Gangeticum nemus, *abſque;* ſic. *Sed alij codices agnoſcunt,* Heſperugo , *& numeri poſtulant. Stella Veneris, de qua Plinius lib. 2. cap. 8. Cicero de nat. Deorum. Cleomedes libro 1. Meteor. de eadem Iob. cap. 38.* Numquid producis Luciferum in tempore ſuo , & Veſperum ſuper fines terræ conſurgere facis? *paſſim poëtæ. Piſidas:*

Ἠ τίς τὸν αὐτὸν εὐσύνοπτως ἀστέρα

Καὶ Φωσφόρον γινὺς, καὶ σκοπήσας Ἕσπερον,
Οὐκ οἶδεν αὐτὸν ἐργάτην διπλοδρόμων,
Κήρυκα νυκτὸς, καὶ προφήτην ἡμέρας. *Morellius:*
Quíſve vnum & idem ſidus acri lumine
Modò Phoſphorum, modò Veſperum, ſi perſpicit;
Hoc neſciat binorum opificem curſuum,
Lucis prophetam, noctis eſſe nuncium?

Cinna in Smyrnâ:
Te matutinus flentem conſpexit Eous,
Et flentem paullo vidit pòſt Heſperus idem.

Manilius lib. 1.
Nec matutinis fulgeret Lucifer horis,
Heſperus immerſo dederat qui lumen Olympo.

Seuerinus Boëtius:
Et qui primæ tempore noctis
Agit algentes Heſperus horas,
Solitas iterum mutat habenas
Phœbi pallens Lucifer ortu.

*Martianus Capella lib.*8. *de Nupt. Philolog. ſcribit Veneris ſtellam aliquando ſolem tranſcurrere, aliquando ſubſequi; aliquando ſuperferri, nonnumquam ſubiacere: nunc facere ortum, & vocari Luciferum; nunc poſt occaſum Solis effulgere, & veſperum vel veſperuginem nominari. Diuerſis ergo, non eodem die;, manè ſolis ortum præcedit, & veſperi ſubſequitur: quod etiam ex Vitruuio deprehendas. Cicero quoque in lib. de Vniuerſit. teſtatur Luciferum curſum habere ſolis celeritati parem, & ita fieri vt modò vincat, modò vincatur. quando ſole tardior eſt, tunc oritur mane ante ortum ſolis, eúmque præcedit; quando celerior, tunc veſperi ſubſequitur occidentem. Gloſſar.* Veſperugo ἕσπερος. *Vocatur Heſperus etiam Noctifer & Nocturnus, teſte Turnebo libro* 24. *aduerſ. cap.* 27. *Catullus:*
Iamdudum Oetæos oſtendit Noctifer ignes.

Plautus in Amphitruone:
Credo Nocturnum obdormiuiſſe ebrium.

Papinius: Roſcida iam nouies cælo dimiſerat aſtra
Lucifer, & totidem Lunæ præuenerat ignes
Mutato Nocturnus equo —— *qui locus potuit virum doctum admonere, cuius demortui in Plautum commentarij editi, ne Nocturnum noctis Deum exponeret. Quis enim apud poetas noctis Deus? Noctem ipſam, Deam dici inuenio: noctis Deum, non magis quàm diei. Niſi fortè ſic Martianus Nocturnũ accepit lib.*1. *cùm illum Conſentibus, Penatibus, Laribus, & Opertaneis adnumerat. Gloſſar.* Noctiuago νυκτοδρόμος.

IN ACT. V.

886 Vt iuſſus] *ſic Herbip. & Venet. Bernardini, ſic Lugdunenſ. ſic m. ſ. Caietan. neſcio cur mutarit, in;* Et iuſſus. *inde N.* Emiſſus. *ait: ſic furere flammas, quaſi ex præſcripto & mandato.*

890 Effer citatum.] *Euripides:*

O quæ dirum nefariè deſignaſti facinus
Medea, fuge, fuge; ſeu potes, nauigio;
Seu volucri per terram vehiculo.

Pelopeia] *Corintho.nam & Iſthmo Pelops imperauit.*

899 Iámque ſic temet] *vulgatis conſentiunt Eguian & Mogunt.m.ſ.*

933 Non ſunt mei] *Sophiſta quidam ſic facit loquentem;* Occide Medea Iaſonis filios, hominis iniqui, improbi patris, hoſpitis mali: *apud Stobæi Neophronem ita Medea ſecum deliberat:*

Age verò. quid facies anime? conſulta benè
Priuſquam pecces, & cariſſima
Tibi reddas infenſiſſima, quo tandem exis miſer?
Reprime voluntatem & vim impiam.
Sed quid hæc lugeo: cùm animam meam
Videam deſeri atque negligi,
A quibus id minimè oportebat? molles ſcilicet
Et timidi ſunt, huiuſmodi mala qui tolerant.
Ne relinquas anime teipſum in malis.
Hei mihi! ſtat ſententia. ô pueri ex oculis
Diſcedite. iam mihi cruenta magnum
Subiit rabies animum. ô manus! ô manus!
Ad quale facinus armamur! Heu quid
Tantum infelix audebo; quæ diuturnum laborem breui
Perditura meum pergo tempore!

939 Vt ſæua] *Ouidius in epiſt. Cydippes:*

Ipſa velut nauis iactor, quam certus in altum
Propellit Boreas, æſtus & vnda refert.

Papinius libro 1. Thebaid.

Qualiter hinc gelidus Boreas, hinc nubifer Eurus
Vela trahunt: nutat mediæ fortuna carinæ.

eadem comparatione vtitur lib. 3.

849 Oculis pereant patris] *ſic Moguntin. Herbipol. & tres Veneti: recentiores addiderunt;* ſed oculis per. pat. *quidam;* in oculis per. pat. *amplector vet. cod. Lipſij in quo;* gementes, oſculis pereant patris.

853 Inuiſam manum] *non malè quidam lib.* domum. *ſolitum ſuum hoſpitium, pectus meum, inuadit ira & furor.*

955 Natos] *Duos fuiſſe voluit etiam Ouidius 7. Metamorph. Apollodor. lib. 1. Biblioth. & Higynus cap. 25.*

960 Anguis] *viſis furiis & audito verberum ſono, ad inſaniam homines adigi credebant, patet hic & Herc. Fur. actu 4.*

Flammifera Erinnys verbere excuſſo ſonat, &c.

idem Horatius, vt intelligo, de Bellonâ ſignificauit lib. 2. Sat. 3.

——— quem cœpit vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis

hic inquit inſanus, non attonitus tantum, cenſendus.

963 Frater] *Abſyrtus, quem conueniunt omnes ab impia ſorore laniatum: ſed Pacuuius & Diodorus Aegyaleum vocant. plerique volunt fuiſſe germanum fratrem, Sophocles in Scythis vterinum tantum. Timonax* τῶν σκυθικῶν· ζ. *& Apollonius lib. 3. ob formæ præſtantiam Phaetontem nominarunt. Quidam Medea natu maiorem faciunt, quibus fauet Valerius Flaccus: Pherecydes in lib. 7. à Medea ex cunis infantulum ſublatum, & in mari poſtea necatum tradidit. quod tamen in patriis ædibus patratum mauult Sophocles in Colchid. ſed Apollonius propè Iſtrum, Plinius in inſulis quæ ab hoc facinore Abſyrtides nuncupatæ. vide Scholiaſt. Apollonij in lib. 4.*

976 Approba populo manum] *contra Horatij præceptum filios coram populo trucidat. quia tantus furor, quantum ſuperius deſcripſit, ſupremo actu, quem oportet multum aſſurgere, nuda commemoratione, pro dignitate exprimi nequiuiſſet. ſpectandum facinus, non narrandum auditoribus fuit. decorum ergo ſeruatum, aliter Riccius conatur excuſare, lib. 1. de imitat. Mihi videtur melior cauſa, quam dixi.*

978 Auctorem] *manuſc. Eguianus;* auctricem. *nouè.*

986 Dum faciunt] *dum ſuſtinent facere* ἐμφατικῶς.

992 Inuitam] *manuſc. Moguntin. & excuſi veteres omnes;* inuiſam. *vno ſenſu: odit me voluptas & lætitia, ſubit tamen.*

996 Congere] *Euripides*:

IA. Me hæc funera ſepelire & lugere ſinas.
MED. Minimè. quando ego ipſos hac ſepeliam manu,
Delatos in templum Iunonis Acreæ Deæ.

1010 Nimium eſt] *Moguntin.* Minimum. *rectè, ſi ſic diſpungas.*

—— vt duos perimat, tamen
Minimum eſt. dolori numerus anguſtus meo.

1014. Morámque ſaltem, &c. *vt excudi, legitur in o. l. impreſſis & m. ſ. Lipſius tamen cenſet* hæc confuſa, nec ſanæ mentis. Iaſon (inquit) cupit ſtatim interimi liberos, nō tractim mori & per ſingulos artus. Ea enim ſententia primi verſus. At pugnat ecce alter, & quærit ſupplicij morā Denique Medea reſpondet quaſi ex voto, & exorata. Omnia *(addit)* contra ſunt. *& ſuſpicatur verſus præpoſterè locatos, & digerendos ſic:*

——— haud vltrà precor,
MED. Perfruere lento ſcelere. ne propera dolor,
Morámque ſaltem ſupplicibus dona meis.

ita enim ſe malle quàm, ſuppliciis. *Iſta mente.* Optas, inquit Medea, citò defungi hoc ſpectaculo? haud fiet. & cum irriſione, Ne propera mi dolor, & moram ſaltem indulge his qui tibi ſupplices. *Hæc ille. Fateor multo cōcinniùs. ſi quis mauult nihil mutari, Bernardinum fortè ſequatur; qui vult poſtulare Iaſonem, vt ſi filium velit occidere, moram donet ad fugiendum, ne ſcelus tantum ſpectare cogatur. & Medeam reſpondere, id ſibi gratum, nolle ſe feſtinare. reſtare temporis ſatis. ſed quis fingere iſtud non videt? Acutius N. lib. 2. ſuſpicion. cap. XI. ſecundo verſu non quæri ſupplicij moram,*

,, *ſed feſtinationem.cùm enim* (*ait*)*petit donari moram ſuppliciis ſuis, nihil*
,, *aliud petit, quam vt maturentur. Ratio hæc eſt, ſi moram donauerit Medea,*
,, *non iam amplius erit in eius manu. acumen eſt ſcholaſticum.* Quod ego qui-
dem non capio. monſtri ſimile, moram qui petit, feſtinationem petere; qui petit differri ſupplicium, petere vt maturius ſumatur. quaſi dicas, qui ait, negare; qui abnuit, annuere. Auſi hæc alij, audendum & nobis nonnihil. verſiculum 1017. *puto non ſua in ſede nunc inueniri, reduxerim ad* 1006. *hoc modo:*

Me dede neci, noxium macta caput,
Infeſta memet perime. MED. miſereri iubes.
Hac qua recuſas, *&c.*

& poſtea:

Meus dies eſt, tempore accepto vtimur.
Benè eſt. peractum eſt, *&c.*

Ipſe occidi malebat Iaſon, quàm filios ſe coram. At Medea, Velles (*ait*) *mori. remedium & portum malis quæris. aſt mihi certum te nece filiorum in oculos ingeſta, quod ſummè malum metuis, excruciare. & ſimul cum minis vno infantulorum iugulato, alterius quoque cædem parat. vt hunc eripiat; vnum dicit Iaſon pœnæ ſufficere. Nec duos iram & tumorem animi ſui explere ſubinfert illa poſſe. & occiſo reliquo; ſcrutaturam ſe gladio numquid Iaſonium adhuc in viſceribus lateat. Refert Iaſ. non ingratum id ſibi ſpectaculum fore, nec ſupplicem ſe illi vltrà: mortuis liberis, peragat cœpta; ſe quoque ipſam interficiat. hoc ſpectaculum ſibi remiſſionem quandam & moram doloris fore* (moramque ſaltem) *Quibus verbis efferatur aſpis illa, & abiecta ſuæ necis mentione, pergit inſultare afflicto. Ego verò largiar tibi moram lugendis, lauandis, ſepeliendis liberis: adſpectum quoque vindicis tuæ. quæ duo Iaſoni acerbiſſima, viperam illam videre ſanguine liberorum madentem, audire inſultantem, & vlciſci nequire.*

1017 Miſereri iubes *vide Herc. Fur. verſu* 512.

1022 Gemini ſerpentes *Ouidius:*

Nunc ego Medeæ vellem frenare dracones.

1024 Aliti curru] *de quo Terentius, Varro, Marcipore*: Dixit Aeetæ
Fabius lib.1. Inſt.cap.5. Regi Medeam aduectam per aëra in rheda anguibus. *ſic reſcribo apud Nonium in* rheda, *vbi legebatur*: Varro Marcipore dixit, dixi regi Medeam, *&c. & Nonius monet ibi rhedam pro curru poni: propriè tamen Gallica vox eſt, & duarum rotarum vehiculi genus. An ab anguibus Medea vocatur* Anguicia? *nam gloſ.* Μηδεία, anguicia. *nempe ab anguibus carmine ciendis. Quare apud Horatium lib.1.* Odar. Te nemus Anguiciæ, *& apud Silium lib.*8. Anguiciam *non* Anguitiam *legendum, idque de Medea ipſa, non eius ſorore, vt volunt, capiendum. Porrò non temerè hoc de curru alite confictum. dæmones enim, etſi naturâ ſuâ corpus graue huc illuc ferri per aërem nequeat, præſtare id poſſunt; quod non de aſſumptis modo corporibus; quod communiter theologi concedunt; (D. Thom. in 2. d. 8. a. 3. D. Bonauent. ibidem. q. 8. Scotus q. 1. Durand. q. 2. & ceteri) ſed de nō aſſumtis etiam quantumuis magna ſint, dummodo per id vniuerſi ordo à Deo præſtitutus non immute-*

mnetur, omnino certum exiſtimo. Transferre ergo poteſt homines de loco in locum, etiam valde diſtantem, idque fecit interdum. nam duo millia porcorum præcipitarunt mali angeli in mare, Marci 5. & Satanas tranſtulit Chriſtum Dominum à deſerto in Hieruſalem, & ab Hieroſolymis in montem excelſum, Matth. 4. vt SS. Chryſoſt. Auguſtinus, Ambroſ. Gregorius, & ceteri Patres omnes obſeruant: imò & D. Euſebius Emiſſenus à malo ſpiritu in deſertum ductum ſignificat, ſed hoc à D. Chryſoſt. Euthym. Gregorio; & reliquis non recipitur. Boni angeli Philippum Diaconum, & Abacuck aſportarunt, in Act. cap. 8. Daniel. vlt. Simon Magus à multis inſpectantibus viſus eſt in cælum eleuari, vt referunt D. Clemens Rom. lib 6. conſtit. Apoſtolicar. Hegeſippus lib. 3. D. Cyrillus Hieroſol. Catech. Myſtagog. 6. D. Epiphanius, Theodoretus, & alij. Confirmatur idem, quia multi reperti ſunt in locis diſtantiſsimis eò à Diabolo tranſlati, vt teſtantur Alphonſus Caſtro libro 1. de hæret. punit. cap. 16. & Silueſt. libro 2. de Strigib. de Pythagora Laërtius, de Apollonio id teſtatur Philoſtratus, de aliis Pompon. Mela lib. 3. cap. de Atlante monte. Plinius li. 1. cap. 5. Solinus in Polyhiſt. *Olaus Magnus lib. 3. Region. Aquilonar. cap. 11. Spranger in Malleo malefic. & Spina q. de Strigib. cap. 5. & 12. & contra Ponzinibium Apolog. 1. cap. 4. Grillandus lib. de Sortileg. Nec audio pleroſque iuris Canonici interp. qui vehementer ab hac ſententia abhorrent, auctoritate c. Epiſcopi. 26. q. 1. vbi id ludificationi ſenſuum adſcribitur. Vellem attenderent verba canonis; quæ ſatis innuunt, ibi non tradi hoc nunquam fieri, vt verè loco moueantur; ſed dumtaxat, non ſemper id fieri, verum ſæpenumero decipi maleficos. Voluit enim* Conc. Ancyranum, *non vim eam dæmoni adimere, ſed maleficarum opinionem conuellere, quæ nunquam ſe falli, ſed ſemper id vere euenire credebant. Nam, vt plurimum, mente duntaxat abalienantur, quod etiam Olaus ipſe vidiſſe ſe teſtatur. De huiuſmodi exſtaſi, quam agnouit Plato, non malè accipias illud Virgilij* 4. *Æneid. alio quoque ſenſu intelligendum:*

Sic explicat Caſtro vbi ſup. & Bernard. Baſin. de Artibus Magicis propoſ. 9.

Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mentes
Quas volet ——

Vehar] *euaſit ergo, vt & poſtea manus Theſei: poſt obitum credita Medea nupſiſſe Achilli, auctores Ibycus, Simonides, & Apollonius, & in Ambrà Politianus.*

1025 Sublimi ętheris] *ſic manuſcripti fere omnes. ſic veteres impreſſi quattuor. ſic Lugdunenſ. ſic Baſileenſ. malè ergo N.*; æthere. *& manuſc. Moguntin.* ſublimis ætheris. *porro* ſublimus, *notum Priſciano & Nonio, ſicut* ſterilus, hilarus, *&c. Salluſtius libro 3. hiſtor.* ſublima nebula cælum obſcurabat. *Lucretius lib. 1.*

At nunc per maria ac terras ſublimaque cæli

1026 Teſtare nullos.] *nam ſi qui forent, tantum ſcelus viuere non paterentur. Ethnicorum more: quibus ſupplicia malorum, Deos eſſe; impunitas non eſſe perſuadebat. apud Euripidem in Bacchis Cadmus:*

εἰ δ' ἐστὶν ὅστις δαιμόνων ὑπερφρονεῖ,
εἰς τῶνδ' ἀθρήσας θάνατον ἡγείσθω θεούς.

Quod ſi ſit vllus qui Deos contemſerit;
Huiuſce viſâ morte iam credat Deos.

Electra apud Sophoclem:

ὁι δὲ μὴ πάλιν
δώσουσ᾽ ἀντιφόνους δίκας,
ἔῤῥοιτ᾽ ἂν αἰδὼς. ἁπάντων
τ᾽ εὐσέβεια θνητῶν.

Neque rurſum illi
Iuſtas ſoluant pœnas:
Effluet omnis pudor, & pietas
Homines inter nulla futura eſt.

Huc pertinent illa Virgilij 1. *Æneid.*

Et quiſquam numen Iunonis adoret
Præterea, aut ſupplex aris imponat honorem.

Athenagoras in legatione ſcribit ab Alcmane & Heſiodo Medeæ diuinos honores tributos.

COMMENT. IN OEDIPVM:
ARGVMENTVM.

OEdipus Laij & Iocaſtæ filius, huius etiam maritus, illius occiſor, Thebis regnabat, quando dira peſtilitas ciuitatem inuaſit. conſultus Apollo; Laij necem, interfectoris exilio expiādam, & luis finem fore, reſpondit. Ignorabatur nomen interfectoris. Creon itaque vnà cum Tireſia vate mittitur vmbras per Necromantiam euocaturus, vt ab illis, quod extiſpicio & capnomantia nequiuerant, reſciſcāt: quis reus ille, quem Phœbus innuebat. Reſpondet Laij vmbra, ipſum eſſe regem Oedipum. Negat ille: ſed tandē nimia curioſitate mala ſua ſibi & aliis patefacit. Denique ingenti in ſeipſum irâ percitus, ſibi oculos effodit in pœnā criminum quæ ignarus & imprudens conſciuerat. Iocaſta quoque ſe gladio confodit. Fugit orbus oculis in exilium.

IN ACTV. I.

DVBIVS] *quia obſcurus, nubilus, & quid medium inter lumen & tenebras.*

3 Luctifera] *ſic plerique N.* luctifica.

4 Iam cernet] *Burdigal.* perſpiciet. *rectè Moguntin.* proſpiciet.

Solatas] *viduatas, deſertas hominibus.*

11 Obiacent] *minus rectè Moguntin.* adiacent.

12 Parentis] *putatiui. nam Polybus Corinthi Rex, OEdipum, regis Laÿ patris iuſſu expoſitum feris, pro ſuo aluerat.*

13 Vagans] *Moguntin.* vagus.

19 Delphicæ Laurus] *duo fuere oracula Delphica, ſine quibus hæc fabula nequit intelligi. prius Laio de liberis ſciſcitanti, redditum in hanc ſententiam;* Poſcere Laium liberos eique filium naſciturum, à quo ipſum necari fata ſanxiſſent. Id enim illi Pelopem imprecatum, ob occiſum à Laio filium, *poſterius accepit OEdipus; huiuſmodi*: Procul à templo Diis inuiſa proles abſcede; qui necati à te patris thalamum conſcendes, & tibi ex matre fratres procreabis. *priore territus Laius natum OEdipum, pedibus ferro ignito foratis, feris obÿci mandauit: poſterioris metu OEdipus Corintho in exilium profugit, & nolens oraculo fidem fecit.*

23 Non ego penates] *ſic omnes præter N. Non inquit à quoquam iuſ-*

ſus, vel ſupplicium meritus, diſceſsi Corintho: ſed metuens, ne ſcelera de me prædicta committerem, naturæ iuri conſului. vitaui parricidium, & inceſtum cum matre.

29 Cadmeæ lues] *Thebana, à quo etiam tota Beotia olim vocata Cadmea, teſte Thucydide lib.1. inde Propertius:*

Cùm tibi Cadmeæ dicentur Pontice Thebæ.

32 Semper nouis] *non ornatus causâ additum*, ſemper, *ſed vt funerum quandam continuationem ſignificet. Liuius lib.5.* Nec vllum erat tempus, quod à nouæ ſemper cladis aliquo ſpectaculo ceſſaret. *ſic frequenter ſumunt ἀεὶ & inſerunt.*

34 Incolumis ergo, ſcilicet Phœbi reus] *ſic omnes codices, præter Mogunt. qui;* incolumis ego, tu ſcilicet. *quid ſi* Incolumis ergo tu, licet Ph. r. *Tu, inquit, quem. Apollo parricidam & inceſtum iudicauit, audebíſne ſperare Diis inuitis, & quaſi præmium facinorum, ſalubre regnum? ſed nihil muto.*

36 Fecimus cælum nocens] *ſequitur elegans peſtis deſcriptio, valdè elaborata, & plena imitationis. nam videntur præcipui poëtæ, in hunc quaſi communem artis oſtendendæ campum excurriſſe. longum foret ſi ſingula hîc in commentariis referrem: melius duxi & vtilius, vt vno curſu iuuenes imitationis cupidi queant percurrere, quæ olim collegeram, in finem libri reÿcere.*

38 Leues] *quidam;* lenes.

39 Æſtiferi] *Moguntin.* æſtigeri.

Canis] *orto ergo Cane ſeu Sirio hæc peſtis viguit. nam ait, ſolem tunc in leonem primùm ingreſſum. Plinius:* Ardentiſſimo æſtatis tempore exoritur Caniculæ ſidus ſole primam partem Leonis ingrediente. *li.2.c.47. mens ergo noſtri; Sed vectus Leone, auget æſtum & calorem canis, flammis, ut nos adurentis. verum id eſt. nam Calpurnius Baſſus tradit, cùm Sol ad Sirium acceſſerit, Siriÿ calorem duplicari, & languore affici corpora.* Sirium *Græcè propter flammæ candorem;* caniculam *Latinè vocari. inde dies caniculares dici. Germanicus, de caniculâ:*

Cùm radios Solis tetigit, accenditur æſtu.

Plinius effectus miros huius ſideris recenſet libro 2. cap.40. & lib.9. cap.16. multa etiam ex Timoſthene & aliis, Scholiaſtes Apolloniÿ in lib. 2. ver. 518. De nomine non conuenit, nam ſæpè canis *cum* caniculâ *confunditur. cùm verè differant. nam duo ſidera canum. Vnum canis maior: alterum canis minor.* Minor, *vocatur Græco nomine* Procyon *à Manilio lib. 5. Firmico li. 8. cap.9. Plinio lib.18. cap. 28. & Anieno in Arati verſione, à Cicerone Latinè* Anticanis, *prior enim oritur & maiorem præuenit; hic propriè dicitur* Canicula Maior, *propriè loquendo appellatur ἁπλῶς* Canis, *idem eſt Sirius, de quo noſter, etſi fortaſsis vtrumque ſidus vno nomine complexus ſit. Calpurnius Baſſus apertè Maiorem vocauit Caniculam, his verbis: Sirium* autem ſtellam vocatam putât. propter flammæ candorem, Latini autē ipſam *Caniculam* vocant, vnde & dies *Caniculares* dicuntur: *quia quandiu Sol in ipſâ eſt,* peſtifera eſt: ſed pro qualitate, *&c. Plinius etiam turbat. nam maiorem, vocat Caniculam d. lib.2. cap.* 40. *&* 47. *& lib.9. cap.16. minorem*

verò li.18.cap.28.vt omnino ex præcedentibus & ſubſequentibus verbis oporteat conijcere, de vtrâ loquantur ſcriptores, quando Caniculam *memorant. Ambigua etiam eſt vox.* Canis *de ipſo ſidere Maioris toto, & de ſtella vnicâ eius in linguâ; quæ fulgentiſſima lucidiſſimaque eſt, & propriè* Sirius *nuncupetur, teſte Ptolomæo. Etſi Higynus lib. 2.* Sirium *aliam eſſe ſtellam velit, quæ ſit non in linguâ, ſed in capite Canis maioris: verum Aſtrologi Ptolomæū ſequuntur. Quod tamen Higynus ſcribit, eam eſſe ſtellam Iſidis, hoc Ægyptiorum traditione aſtruitur; qui Iſidem in cælū tranſlatam à ſe* Sothim *à Græcis* canem *vocari cenſent. & eſſe Sirium Iſidis ſignum. quia Iſis fertilitatis dea putetur, &* Sothim *ipſis fœturam ſignificet, quæ Grecis* κύησις· *ita factum vt ab his illa ſtella* κύων*, à Romanis canis dicatur. quæ prolixius Mercurius Ægyptius, & ex eo Plutarchus lib. de Iſide & Oſiride.*

41 Deſeruit amnes humor] *Aratus tradit Sirium vehementer exſiccare, & plerique volunt dictum à* σειριάω*, quia tunc fontes & flumina maximè areſiunt, & terra ſiccitate ſqualleſcit,* *deſicco, areſacio.*

44 Obſcura cælo] *Sophocles:*

Vtinam igniferas excitet
Lampades Artemis;
Lyciorum quibus errat per
Culmina montium.

hoc eſt, vtinam ſerenos fundat radios, & clarâ luce micet.

45 Nouo] *inſolita ferrugine, & tenebris obnubilatur. Mogunt.* vano.

vanè. 49 Denegat fructum Ceres] *Sophocles;* —— οὔτε γὰρ
ἔκγονα, κλυτᾶς χθονὸς
αὔξεται. *Item:*
φθίνουσα μὲν κάλυξιν ἐγκάρποις χθονός·

Nil tellus producit, fertilis olim. *item:*

Corrupta fertilis periit ſeges. *ad ſenſum, non ad verbum.*

Opinabantur etiam Ethnici Deum infenſum ſceleribus, non ſinere (vt loquitur Pacuuius) grandiri frugum fœtum, nec miteſcere. *vide Victorium libro 15. variar. cap. 20.*

Ceres] *Segetes ipſæ. Attici (teſtatur Clemens Alexand. in Protrept.) frumentum vocabant, Cererem: Thebani vitem, Bacchum. obſeruo idem apud Romanos. hoc enim ſenſu Næuius:* Cocus edit Neptunum, Venerem, Cererem. *quo loco* Veneri *mallem* Liberum, *vel* Palladem *ſubſtituere. vt cocum ſignificet abliguriſſe, piſces, panem & oleum, vel vinum. nam, vt Venus pro oleribus; exemplum requiro. certe non pro lactucis, aut betâ. Et etiam aliàs ſcio apud Nonium Veneris nomen pro Bacchi nomine ſuppoſitum. Vide inf. ad ver. 488. De hoc loquendi modo Plutarch. in lib. de Iſide;* ὥσπερ οἱ Διόνυσον τὸν οἶνον, Ἥφαιστον δὲ φλόγα, Περσεφόνην δέ φησίπου Κλεάνθης τὸ διὰ τῶν καρπῶν φερόμενον πνεῦμα ποιητὴς δὲ τῆς ἐπὶ τῶν θεριζόντων,

τῆμος ὅτ' αἰζηοὶ Δημήτερα κωλοτομεῦσιν.

vt hi qui Bacchum pro vino, Vulcanum pro flamma accipiunt. ſic & Cleãthes alicubi Perſephonem ait eſſe ſpiritum, qui per fruges fertur.

& quidam poëta de meſſoribus dixit: Cùm lecti iuuenes Cereris iam membra ſecarent. *mox eum morem reprehendit, vt non ſatis pietati conſentaneum. Craſſus verò apud Ciceronem 3. de Orat. quando proprium verbum proprio commutatur, grauem eſſe in oratione modum & ſæpè ſumendum cenſet:* ex quo genere *(inquit)* hæc ſunt: Martem belli eſſe communem, Cererem pro frugibus, Liberum appellare pro vino, Neptunum pro mari, *&c. erat illi fortaſſis ante oculos locus ille Næuij.*

Ceres adulta] *creſcit quidem culmus & ſpicum; ſed ardore exareſcit. fateor, tamen, mallem diſpunctione aliâ, & mente: videlicet,*

—— denegat fructum Ceres,
Adulta, & altis flaua cum ſpicis cremat, *&c.*

Fallit agricolarum ſpem Ceres frugum Dea. ſinit quidem adoleſcere & grandiri fruges; ſed priuſquam matureſcant, præuenit meſſorum falcem. ipſa iam adultum, & altum, & flauum culmum, cum ipſis ſpicis ſuccendit & adurit: atque ita exareſcente culmo, ſterilis fit meſſis, nec vlli rei, non ſeges, ſed palea.

53 Sed omnis] *Baſileenſ.* & omnis. 55 Thalamos] *virum & vxorem.* 56 Quæſtu carent] *Sophocles:*

Aſt innumera ex vrbe,
Quæ cadit indefleta per agros,
Paſſim turba iacet —— *idem etiam Liuius lib. 25.* Poſtremò ita aſſuetudine mali efferauerant animos, vt non modò lacrymis, iuſtóq. cõploratu non proſequerentur mortuos; ſed ne efferrent quidẽ.

60 Properátque] *ipſâ numerorum celeritate properationem indicat.*

63 Suæque] *illi ipſi qui funus curabant, funus efferuntur; & illis exequiis, quibus alios honorabant, ipſi tumulantur. Nec malè;* Duxque *geminæ vnius funeris exequiæ; cui ducebatur, & qui ducebat.*

64 Tum] *præterea, quinetiam.*

Corpora alienis] *Thucydides:* nam alij occupatis, quas alieni extruxerant, pyris, mortuum ſuum imponebant, ignémque ſubiiciebant: alij cùm alter arderet, ſuperiecto, quem ferebant, abibant.

67 Pars quota] *ſignificat non cinefacta, ſed vſtulata tantùm cadauera.*

70 Cadunt medentes] *Thucydides:* Ipſâ curatione alij ab aliis lucem accipiebant. 71 Affuſus] aduolutus.

85 Hoc ſtare certo] *tralatione à militibus ſumtâ, quibus de gradu deijci turpiſſimum.* Gradum, *Liuius, Tacitus, ceteri, vocant locum quem in acie miles occupauit. Neque id* Regium *tantum, ſed virorum omniũ officium. Nam; vt Cornelius ait decus illud Hiſtoriæ; & prudentiæ ciuilis doctor optimus; fortes & ſtrenuos oportet contra fortunam ſpei inſiſtere: timidi & ignaui ſolent ad deſperationem formidine properare.*

91 Gigantes] *Gigantum vox ſumitur ſæpe pro quibuſuis hominibus, feris, robuſtis, audacibus, ſuperbis, impiis, confidentibus in vi brachij ſui. ſic ſumi docent Gennadius in Geneſim, & Theodoretus; item D. Damaſcenus, & D. Chryſoſtomus: cuius hæc ſunt:* γίγαντας, οὐ ξένην πλάσιν, οὐ δὲ ξένην μορφὴν, ἀλλὰ τοὺς ἥρωας, τοὺς πολεμικοὺς, τοὺς ἰσχυροὺς, Gigantes, non in-

uſitatum hominum genus aut peregrinum, non inſolitam formam, ſed Heroas & viros bellatores & fortes: *maxime tamen ſi vaſta ac procera mole corporis forent, quos Theodoretus vocat παμμεγέθεις ἀνθρώπους. Diuus Auguſtinus in Pſal. 32. & 87. docet ſumi pro ſuperbis & fortiſsimis. Diuus Hieronymus pro inexpugnabilibus. & D. Hieronymi diſcipulus Philippus Presbyter lib. in Iob 2. cap. 26.* Gigantes appellat ſcriptura diuina, homines ſuperbos, rebelles, & contumaces, vt fuit ille Nemroth Gigas venator contra Dominum. Diabolus quoque & ſui, tranſlato nomine Gigantes, propter ſuperbiam nũcupantur. *Si tamen liber ille non potiùs Bedæ eſt. à Chaldæis dicuntur Gibbarin, à robore, Prouerb. 2. verſ. 18. Dicti terrigenæ, quaſi terrâ geniti. quod Græcum γίγας ſatis oſtendit quaſi γηγενής. genitus tellure. filios terræ vocat Paraphraſt. Chaldæus Prouerb. 21. ſic ſuprà in Hercule OEteo, bis Hercules vocatur Gigas. Preſsiùs tamen loquens Seneca, & ceteri etiam poëtæ, ſolis Titanibus nomen Gigantum tribuunt.*

92 Modis] *Moguntin.* nodis, *ſed in marg.* modis.

95 Superba] *rectè Mogunt. Herbipol. & primus Venetus*; ſupernâ.

97 Conciperet] *non muto, etſi alij, vt Veneti, & Herbip.* concuteret. *notũ vel ex Alciati Emblem. Leones ſeipſos caudâ flagellare, vt iram ſtimulẽt.*

101 Fortis] *Moguntin.* ſortis. *hoc eſt, ænigmatis, à cuius ſolutione, vel mea, vel feræ mors penderet. mea, ſi nequirem; illius, ſi ſoluerem.*

102 Triſte carmen] *ſcilicet:*

Eſt bipes, eſt quadrupes in terris (ſoláque vox huic)
Atque tripes: mutat vocem ſolum, omnia campis
Inter quæ ſerpunt, quæ cælo & fluctibus errant.
Aſt vbi contendit pedibus iam pluribus; illi
Deficiunt vires, & lentis robora neruis.

Alitis] *Sphingem Echidnæ & Typhonis filiam fabulantur, corpus canis, vultum puellæ, vocem humanam, alas auium, pedes leoninos habuiſſe; & , obſeſſo monte Sphincio, Thebanis ænigmata propoſuiſſe, quæ qui explicare non poterant, occidere ſolitam. cùm verò ſuum ſoluiſſet OEdipus; adeo ægrè id monſtrum tuliſſe, vt ſe de ſaxo præceps iecerit. copioſè iſta narrant Apollodorus lib. 3. Biblioth. Higynus in Fab. cap. 151. & Palephatus, qui docet ex hiſtoriâ natam fabulam, vt & Strabo lib. 9. Sphingem facetè Anaxilas, in Iuuencâ, apud Athenæum, lenæ typum eſſe contendit, alludens ad ænigma paullo ante aſſcriptum.* Solui] *docui de homine intelligendum, qui* infans, *quadrupes*; vir, *bipes*; decrepitus, *aſſumto ſcipione tripes.*

104 Licuit perire] *amiſiſti occaſionem fortiter occumbendi, cùm ænigma Sphingæum ſoluiſti. nunc incaſſum optas mortem. capillatâ fronte, occaſio: præterire ſiuiſti, occipitium caluum non potes prehendere.*

105 Hæc] *ſe oſtẽdit. nam Iocaſta, & cum illâ regnũ, merces interentæ feræ.*

109 Phœbus] *Apollinem poëtæ ſemper cum Phœbo confundunt, cùm tamen vel ſex iuxta Clementem in Protrept. vel quinque iuxta Arnobium lib. 5. fuerint Apollines; & ſolus Iouis F. Phœbus ſit vocatus. huic ceterorum res geſtas aſſcribunt; de hoc, quæ poëtæ canunt, intelligenda omnia.*

Si quam] *ſi fortè aliquam ſalutis rationem & peſtis ſedandæ modum Delphicum oraculum nos doceat : quo Creontem miſi. & ad Apollinem potius quàm quemuis alium Deum ; tum quia hunc veridicum putabant : tum quia Soli peſtilitatis ortum & ceſſationem aſcribebant. vnde non Marti modò ante prælium, ſed & Apollini* Pæan *concinebatur*, ὅτι παύει τὸν λοιμὸν, *quod peſtem ſedet. teſtimonium dicit Homerus Iliad.* ά· *quo loco de* Pæane, *ſeu* Pæeane, *ſeu* Pæone *interpretes videndi, necnon Suidas. Hæc carmina, quæ in peſtilentiæ remiſſione canebantur, etiam* ἐπιλοίμια *dicta*, & *ipſe Apollo* λοίμιος, & ἰήιος, & ἀκήσιος, & ἀλεξίκακος· *Vide Lilium Syntagm.* 7.

IN CHORVM.

Pergit luis magnitudinem celebrare.

110 Cadmi proles] *Thebani. Sophocles:*

O ſtirps noua veteris alumna Cadmi.

111 Vrbe cum tota] *Ouidius lib.* 2. *Metamorph.*

Cúmque ſuis totas populis incendia gentes.

eadem phraſi vtitur Diodorus Siculus lib. 19. *Biblioth. cum dicit vrbes cum ſuis incolis omnino euanuiſſe* ; ὥστε δὲ τὰς πόλεις καὶ οἰκοῦντας ἅπαντας ἀφανισθῆναι. *pulchre* Manilius *de morbi huius rapacitate*:

Extulit antiquas per funera pacis Athenas.

item: Ac tanto quondam populo vix contigit heres.

rectè noſter ; occidis *quia vt hominum, ſic vrbium naturales quidam interitus ac mortes, Stoicis. Vide Pet. Fabrum lib.* 1. *Semeſtrium cap.* 9.

115 Mundo primo] *Orienti.*

Hoc malo; quam *excellentiſsimis.*

117 Cinnamis] *Solinus*: Cinnamolgus perinde Arabiæ auis, in excelſiſſimis lucis texit nidos è fruticibus cinnamorum; ad quos quoniā non eſt peruenire propter ramorum altitudinem & fragilitatem: accolæ illas congeries plumbatis petunt iaculis, deiectaſque preciis vendunt amplioribus: quod hoc cinnamum, magis quàm aliud mercatores probent. *de cinnamomo vide Iſidorum lib.* 17. *Orig. cap.* 8. *Aegynetam lib. de ſimplicib. medic. & Cadamuſtum in nauigationib. Indicis. Sequentes duos verſiculos, vt expeditior ſententia fiat, duxi tranſponendos. in quibus, quidem lib.* conuerſi Parthi; *alij, & in his manuſ.* fallacis *eadem mente.*

123 Inficit Indos[*Moguntin. addit*; igne vicino. *ſed Veneti*; Sole vicino. *vtrumque ab adtextu.*

130 Septem] *quarum apud Pauſaniam in Boeot. hæc nomina. Electrides, Froetides, Netides, Crenecæ, Ogygiæ, Homoloides.*

131 Stat grauis] *plena eſt & perfecta, nihil illi vt grauis dicatur deeſt. ſic illud Virg. lib.* 12. cælum ſtare puluere ; *exponit Maurus, plenum eſſe. & Porphyrion illud Horatij*: Vides vt alta ſtet niue candidum Soracte, *hoc eſt, plenum ſit niue. Nonius etiam inter ceteras ſtandi ſignificationes hanc agnoſcit.* Plenam ſtragem *vocat figuratè, locum ipſum cadaueribus ſtratis oppletum*

132 Funere funus] *Sophocles*:

Haud aliter quam præpete penna
Liqui das ſcindunt auras auium denſata agmina:

Sic

Sic alium aſpicias ſuper alium
Rapidóque ocius igne
Triſtia ferri ad litora Ditis.

Manilius: Alter in alterius labens cùm fata ruebant.

133 Prima vis tardas] *Homerus Iliad. ά. primò correpta veterinaria iumenta, & veloces canes ſcribit. Silius Italicus*:

Vim primi ſenſêre canes : mox nubibus atris
Fluxit deficiens, pennâ labente volucris:
Inde feræ ſiluis ſterni : mox ſerpere labes
Tartarea, atque hauſtis populari caſtra maniplis.

137 Aureo cornu] *Valerius Flaccus lib.*1.

—— dabit auratis & cornibus igni
Colla pater —— *& lib.*3.
Ibat agens lectas auratâ fronte iuuencas.

Sed, ſi Plinio credimus, cùm de minoribus hoſtiis, & inferorum ſacris agat Valerius, poëticè, non verò ritè locutus videtur. Plato in Alcibiade prodidit, exceptis Lacedæmoniis, Græcos omnes boues cornibus auratis ſacrificaſſe. Homerus Odyſſ. γ'. —— βοῦν ἦνιν εὐρυμέτωπον,

ἀδμήτην ἣ οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ,
τήν τοι ἐγὼ ῥέξω, χρυσὸν κέρασιν περιχεύας.
—— bouem iniugem, patalem,
Indomitam, quam nullus ſub iugum duxit vir,
Hanc ego tibi ſacrificabo, aurum cornibus circumfundens,

Cicero 2. *de diuinat.*

Nos circum latices gelidos, fumantibus aris,
Aurigeris Diuum placantes numina tauris.

boum epithetum à Tullio additum, ſolito in poëtarum carminibus vertendis multum ſibi permittere. apud Homerum Iliad. β'., vnde tranſtulit, nihil inuenies quod illi reſpondeat. Aurigeros, *interpretor indutos aurum cornibus. Seneca lib.*1. *de benefic.* Nec in victimis quidem, licet opimæ ſint, auróque præfulgeant. *Trebellius Pollio, in vita Galienorum*; Proceſſerunt etiam altrinſecus centeni albi boues, cornibus auro iugatis, & dorſualibus ſericis diſcoloribus præfulgentes. *ergo etiam iungebantur, & quaſi iugo ſeu paxillo aureo impoſito cornua vinciebãtur. In antiquo lapide Romæ inſculptũ:*

* Vota Fauentinus bis deni ſuſcipit orbis,
Vt mactet repetens auratâ fronte bicornes.

* Hoc eſt, ſuſcipit votum vicennale.

Sed etiam coronabantur victimæ, vt docent Plin. lib. 16. *cap.* 4. *& Lucianus Dial. de ſacrificiis. Vtrumq́ morem confirmat Prudent. de Romano Martyre*:

Huc taurus ingens fronte toruâ & hiſpidâ
Sertis reuinctus, aut per armos, floreis,
Aut impeditus cornibus deducitur:
Necnon & auro frons coruſcat hoſtiæ
Setáſque fulgor bractealis inficit.
Hic vt ſtatuta eſt immolanda bellua, *&c.*

Digitized by Google

& prior Plutarchus Pauli Aemilij triumphum deſcribens: μετὰ δὲ τούτους ἤγοντο χρυσόκερῳ τροφίαι βόες ἑκατὸν εἴκοσι μίτραις ἠσκημένοι καὶ στέμμασι. poſt eos ducebantur auratis cornibus boues centum viginti, vittis ornati & ſertis. *videor obſeruare, non tantùm quando immolandi; ſed etiam quibus diebus agricolæ Cereri operabantur, boues aratores in ipſis ſtabulis ſolere coronari. Tibullus indicat lib. 2.*

Luce ſacrâ requieſcat humus, requieſcat arator,
  Et graue, ſuſpenſo vomere, ceſſet opus.
Soluite vincla iugis. nunc ad præſepia debent
  Plena coronato ſtare boues capite.

142 Segnior curſu ſonipes in ipſo] *Lucanus.*

Belliger aſſumtis ſonipes defeſſus in aruis
Aduectos cùm plena ferant præſepia culmos,
Ore nouas paſcens moribundus labitur herbas,
Et tremulo medios abrumpit poplite gyros.

143 Armo] *concidens in latus. non probo Eguiani ſcripturam;* aruo.

145 Pecudes] *de pecudibus conſule* Wottonum *lib. 5. de different. animal. cap. 93. de diuerſis boum generibus eundem cap. 92.*

149 Lupi ceruos-leonis-vrſis] *de lupis* Wotton. *lib. 5. cap. 78. de ceruis cap. 95. de leonibus cap. 81. de vrſis, cap. 83.* Cerui] *Ouidianum verſum citans Seneca philoſophus legit;* non fidere, *pro,* nec fidere.

150 Irati] *efferati, incitati. ſic exponit ipſemet lib. 1. de ira cap. 3.* Dicendum feras irâ carere, & omnia præter hominem. nam cùm ſit inimica rationi, nuſquam tamen naſcitur, niſi vbi rationi locus eſt. Impetus habent feræ, rabiem, feritatem, incurſum: iram quidem, non magis quàm luxuriam. Non eſt quod credas illi, qui dicit,

Non aper iraſci meminit, non fidere curſu
Cerua, nec armentis incurrere fortibus vrſi. Iraſci dicit, incitari, impingi. Iraſci quidem non magis ſciunt, quàm ignoſcere, *&c.*

151 Nulla villoſis] *vrſis denſitatem cutis & tergoris, vt propriam tribuit, lib. 2. de benefic.* Queruntur quod non magnitudine corporis æquamus elephãtos, velocitate ceruos, leuitate aues, impetu tauros: quòd ſolidior ſit cutis belluis.* denſior vrſis, mollior fibris: quòd ſagacitate narium nos canes vincant; quod acie luminum aquilæ, ſpacio ætatis corui, multa animalia nandi felicitate.

* *Sic m. ſ. Burdegal.*

155 Non ſilua ſua] *ſic legendum ſuadent numeri.*

162 Phlegethon] *Deus fluuij genius: & quia amnis ille igneus; propter peſtilitatis ardorem, huius meminit.*

163 Miſcuit vndis-Sidoniis] *aquis Thebanis. nam Cadmus Sidonius fuit, qui Thebas condidit.*

Styga] *venenatis aquis Stygiæ paludis, amnes, fontes, puteos infecit. ſic alij poetæ: Claudianus in Rufin. lib. 1.*

Ac velut infecto morbus crudeſcere cælo
Incipiens, primò pecudum depaſcitur artus,

Mox populos, vrbéſque rapit; ventiſque peruſtis,
Corruptos Stygiam peſtem diffundit in amnes.

Silius: Et patulam Cyanem, latéque paluſtribus vndis
Stagnantem Stygio Cocyti impleuit odore.

Lucanus, paullo aliter: —— tali ſpiramine Neſſus
Emittit Stygium nebuloſis aëra ſaxis,
Antráque letiferi rabiem Typhonis anhelant.

Styx, fons Arcadiæ ponè Nonacrim, aquam habet, nimio frigore, letalem, adeò corroſiuam, vt omne metalli genus perfringat, ſolâque muli vel aſini vngulâ queat contineri. teſtib. Plutarcho in Alexandro, Arriano lib. 7. de geſt. Alex. Plinio libro 30. cap. 16. & Iuſtino libro 12. Stygiam ergo aquam pro ipsâ morte videtur, vel quouis deleterio ſumere: & fingit factam huiuſmodi commixtionem; quia docet experientia, aquarum corruptione peſtilentiæ vim latiſsimè proſerpere. 167 Nauita crudus] *ſic Virgilius de eodem:*

Cruda Deo viridíſque ſenectus. *& Tacitus in vita Agricolæ:* quibus cruda ac viridis ſenectus, clari bello, *&c. alludens ad Virgilianum illud. multi codices habent,* Nauita Charon. *quod retinui, quia ſic m. ſ. & veteres impreſsi omnes, etiam Lugdun. vt neſciam vnde N. illud,* crudus.

170 Vectare] *Schidæ Burdegal.* portare. *& præcedenti carmine Eguian.* laxata, *pro;* laſſata.

172 Erraſſe locis] *hoc tempore peſtis, multi credebant contingere, & in Loimographiâ dabimus exempla ex Procopio, Cedreno, Sigisberto.*

174 Simulacra virum] *vel quòd ita ſe res habeat, vel quod in cladibus publicis metus ipſe faciat huiuſmodi apparere. Dion, in Tito, auctor eſt, exundante incendiâ Veſuuio, homines giganteæ magnitudinis interdiu, noctúque per vrbes oberraſſe. idem confirmat in Traiano. Pro prodigio hoc habuerunt etiam alij. Petronius Arbiter:*

Ecce, inter tumulos atque oſſa arentia buſtis,
Vmbrarum facies diro ſtridore minantur.

Lucanus, lib. 1. —— venientes cominus vmbras.

Item: Tollentémque caput gelidas Anienis ad vndas,
Agricolæ fracto Marium videre ſepulcro.

Ciceronis Vrania in 2. Conſulatu.

Aut cùm ſe grauido tremefecit corpore tellus:
Iam verò variæ nocturno tempore viſæ
Terribiles formæ, bellum motúſque mouebant.

Dionyſ. Halycarnaſſ. lib. 8. ſub finem, ſcribit, Romæ obſeruata multa prodigia, Deorum iram nunciantia; exauditas ominoſas voces incerto auctore, obſeruatas oculis nouas ſpectrorum facies, & hæc oculis atque auribus hominum ſæpè oblata. & lib. 10. cælum arſiſſe, terram cum mugitu tremuiſſe, varias ſpectrorum facies horrendáſque voces auribus atque oculis hominum frequenter exceptas. Ouidius 2. Faſtorum:

Vix equidem credo. buſtis exiſſe feruntur,
Et tacitæ quæſti tempore noctis aui.

Digitized by Google

Pérque vias vrbis, latóſque vlulaſſe per agros
Deformes animas, vulgus inane, ferunt.

Maiora viris] *cur Critici mutatis? non aduertitis* Maiora veris, bis Cadmeum; *legi carminis aduerſari? quin & Lepidius illud:* Simulacra virum Maiora viris. *Scitis quàm lubenter Seneca ſic ludat. ſententia denique eadem futura; & hoc omnes ad vnum codices aſtruunt. quæ ad explicationem, dicentur Troad. verſu 179. ad illud:*

Emicuit ingens vmbra Theſſ. ducis,

181 Mugiſſe ſolum] *ſic Thyeſte:*

—— imo mugit è fundo ſolum.

Virgil. 6. Aeneid. Sub pedibus mugire ſolum, & iuga cœpta moueri
Siluarum —— *quem locum videtur hic noſter imitatus, nam vtrumque ponit, addens,* bis Cadmeum tremuiſſe nemus.

De Mugitus terræ omine, teſtis etiam Dion, in Tito, in Traiano, & in Seuero. & Saliſberienſis li. 1. Polycratici in fine: Sanè vt plurimum luem hanc terræmotus præcedit, vt docebo in Loimographiâ. Effici autem ſub terrâ ſonitus, qui mugitus imitantur, quod pro portento quidam arripiunt, id naturale eſſe, & ab incluſis exhalationibus, percuſſis vel percutientibus, prouenire docet Ariſtoteles lib. 2. Meteor. cap. 8.

175 Amphionios vlul. canes] *Thebanos canes. idem portentum habet Thyeſt. actu* 4.

180 Piger ignauos] *nunc ſequitur notarum morbi deſcriptio: quas ſimiles præter Lucretium, Thucydidem, Virgilium, quos antea retuli in Aduerſar. etiam alij deſcripſerunt. Ouidius:*

Viſcera torrentur primò, flammæque latentis
Indicium rubor eſt, & ductus anhelitus igni.
Aſpera lingua tumet, tepidíſque arentia ventis
Ora patent, auræque graues captantur hiatu.
Non ſtratum, non vlla pati velamina poſſunt, &c.

Silius Italicus:

Arebat lingua, & gelidus per viſcera ſudor
Corpore manabat tremulo, deſcendere fauces
Abnuerant ſiccæ iuſſorum alimenta ciborum:
Aſpera pulmonem tuſſis quatit, & per anhela
Igneus efflatur ſitientum ſpiritus ora.
Lumina ferre grauem vix ſufficientia lucem
Vncâ nare iacent, ſaniéſque immiſta cruore
Expuitur, membríſque cutis tegit oſſa pereſis.

Lucanus autem:

Iam riget atra cutis, diſtentáque lumina rumpit,
Igneáque in vultus & ſacro feruida morbo,
Peſtis abit, feſſúmque caput ſe ferre recuſat.

186 Tingit] *ſuffundit. ſic om. mei cod. tolerari tamen poſſe;* tendit, *docet Lucan. qui,* diſtentáq; lumina. *ſed ſatis hanc notã noſter cùm addit;* oculiq; rigent.

187 Sacer ignis] *Gloſſ. vet.* ἐρυσίπελας· *Lucanus vocat* ſacrũ morbum: *ſed non intelligendus de morbo qui propriè ſacer vocatur, ſic enim* ἕρπης (*de quo Seneca, & quem ponit, poſt Lucretium, comitem iſtius luis*) *alius, quàm* ἱερὰ νόσος· *verum ſacrum morbum appellat, dirum & abominabilem, eamque ſignificationem confirmat etymologia tradita ab Alexandro Trallιano libro* 1. *cap.* 14. *& Arethæo li.* 4. *de diutur. affectionibus. Sacer morbus* (*vt docui*) *propriè epilepſia, caducus ſeu comitialis morbus, qui vnde nomen acceperit, diſputat Mizaldus Centur.* 4. *Memorabil. aphor.* 2. *Sacer ignis in hominibus Zoſter vel Zona; in gregibus, vocatur puſula, teſte Columellâ lib.* 7. *de re ruſt. cap.* 1.

188 Paſcitur] *exeſt. Silius hoc expreſſit, dicens pereſa membra & cutem ſolis oſsis tegimen. ſic Virgilius.* Miſeros depaſcitur artus. *probat hanc Metaphoram Ariſtoteles de poët. Et eâ vſos Euripidem & Aeſchylum eodem in verſu oſtendit: ſed ita vt quod propter minus accommodatum vocabulum in iſto abiectum viſum, in illo eius verbi mutatione ſplendidum & illuſtre apparuerit. vterque in Philoctete oſtendens quomodo hulcera pedis carnem exederent, ſic dixit Aeſchylus:* φαγέδαινα ἥ μου σάρκας ἐσθίει ποδός·, Phagedæna mihi carnes vorat pedis. *at Euripides epulari dixit,* φαγέδαινα ἥ μου σάρκας θοινᾶται ποδός. *eodem ſenſu Virgil. carpendi verbo vſus:*

——— cæco carpitur igni.

192 Iámque] *toties amplexantur, vt ipſa ſaxa tot amplexibus iam fatigentur.* 195 Elato cuſtode] *Defuncto eo ipſo, qui ægrorum curam gerebat.*

198 Solum hoc] *mori.*

199 Delubra] *maximè Apollinis. cauſam dixi.*

201 Iuuat ipſos ſatiare Deos] *iuuat crudelitatem Deorum explere, & ipſis quaſi exprobrare, in eorum conſpectu emoriendo. ſic Ouidius:*

Ante ſacros vidi proiecta cadauera poſtes,
Ante ipſas; quo mors foret inuidioſior; aras.

Attius: Nunc pergamus, vt ſuppliciis cælitum aras expleam.

IN ACT. II.

Refert Delphicum reſponſum Creo: quo, quia auctor luis, non nominabatur, acerſitus Tireſias conatur extiſpicio verum nomen eruere. Sed incaſſum omnia molitur. eſt autem hic actus plenus reconditæ haruſpicinæ & ſuperſtitionum.

214 Nexa] *Moguntin. & plerique libri ſcripti;* flexà. *rectè. flexiloqua vocauit Cicero. nam li.* 2. *de Diuinat. poſtquam dixerat:* ſed iam ad te venio,

O ſancte Apollo, qui vmbilicum terrarum obſides,
Vnde ſuperſtitioſa primum euaſit vox fera:

Subiungit: Tuis enim oraculis Chryſippus totum volumen impleuit, partim falſis, partim caſu veris, vt fit in omni oratione ſæpiſſimè, partim flexiloquis & obſcuris. *vaticinantibus omnibus, præcipuè Apollini, hãc in fando* ἀμφιβολογίαν *perfamiliarem teſtatur Ariſtoteles lib.* 3. *Rhetor. ideo Tacitus li.* 2. *ſcribit:* Ferebatur Germanico per ambages vt mos eſt oraculis, maturum exitium ceciniſſe. *ideo tradunt Syneſius in lib. de ſomniis, Scholiaſtæ Pindari, & Sophoclis, & Seruius in* 6. *Aeneid. Apollinem vocari* λοξίαν *ab Euripide, Aeſchylo & Pindaro, addo & D. Hieronymum: etſi*

alias cauſas phyſiologiæ accommodas comminiſcantur. alij vt Phurnutus, Aenepides & Cleanthes apud Macrob. li. 1. Saturn. cap. 17. & Izacius in Lycophr. quæ ad hunc locum nihil faciunt. Delphos orbis vmbilicum, ſtatuunt etiam Pindar. Pyth. Ϛ'. Sophocles in OEdipo tyr. Euripides in Oreſte, Plutarchus in lib. de ceſſat. oracul. Ouidius lib. 10. Metam. & Claudianus & alij; quibus Coſmographiæ ratio repugnat: ibi in profundo adytus anguſti ſpecu oracula fundebantur, hoc modo: ponebatur tripes ſacer in adyto, eum conſcendebat Pythia, & inſiſten. tripodi vaticinabatur, agitante dæmone. ita Strabo libro 6. Verius, amentem, vel temulentam ſaltem, malâ ſpecus exhalatione fieri conſueuiſſe, vt placuit Plutar. d. opere, & Plinio lib. 2. cap. 95. Diodorus autem lib. 16. Biblioth. narrat, quomodo oraculum innotuerit. ſcilicet paſcentibus haut longè à ſpecu capris, propius vnam acceſsiſſe, & confeſtim ecce tibi illam ſaltitare quaſi lymphatam, diſcurrere, rotari, cernuari, & motus adeò incompoſitos edere, vt paſtor (Plutarchus eum nominat Coretam) ſtupefactus rei nouitate, ipſemet ſpecus illius periculum fecerit; & ingreſſus, ebrio ſimilis, mente turbatâ, oracula fundens egreſſus ſit. idipſum pluribus aliis accidiſſe, longóque tempore accolas, ita mutuò ſibi futura ſolitos prædicere. Verùm poſtquam per inſaniam non pauci ſe in ſpecum præcipites iecerunt; placuit vnicam virginem deligi, quæ tripode conſcenſo conſulentibus ſatisfaceret. Hæc Diodorus, & Trogus apud Iuſtin. lib. 24.

Ambagæ] *eodem caſu Prudentius:*

Inſtigat bacchantis anus ambage Sibyllæ.

216 Ambigua ſoli nocere Oedippo datur] *ſic quidam m. ſ. Moguntin.* Oedipe. *legendum;* Oedipodæ. *ſic enim meliores quique codices, & Probus agnoſcit Oedipodis & Oedipodæ, & ait ſic vti Senecam, cùm dicit:* Oedipodæ domus. *vbi ſi legeretur;* datur. *haut dubiè de hoc loco: & ſic etiam, Probo teste, hæc fabula Senecæ. Poteſt etiam Græco accentu;* Oedipo, *mediâ productâ legi, vt nonnulli volunt.*

217 Sedem] *ſic Lugdun. Baſileenſ. Lipſienſ. ſed melius Herbipol. & Veneti, cum m. ſ. Burdegal. & Moguntin.* Cædem. *ſcilicet Laij; quem interfectum volunt propter diras, quas illi Pelops, cuius filium Chryſippum rapuerat, imprecatus. auctor Ariſtophanes Grammat. in Euripid. Doſitheus tamen ſcribit Laio Pelopem ignouiſſe. Sophocles:*

Dilucido explicuit Apollo oraculo,
Piaculum hoc, quod terra nutriuit diu
Procul vltimas abigendum oras protinus.

223 Horridũ] *alij lib.* horrida. *Veneti,* horrido. *num legendũ;* horreo.

227 Parnaſſi] *Parnaſſus mons Phocidis dictus à Parneſſo Heroe, teſte Hellanico; vel, ſecundùm alios à Neptuni filio Parnaſſo. priùs Larnaſſus, à Larnace filio Deucalionis, vt ſcribit Andron. alij malunt ipſam arcam Deucalionis, quæ in eo quieuit, Larnacen vocatam, vide Schol. Apollonij & Stephanum. Herodotus duos eius eſſe vertices ſcribit, quorum vnus* Tithoreus, *alter* Hyampeus *vocetur: ceteri* Cyrrham & Nyſſan *appellant.*

229 Caſtalij] *fontis ad ima Parnaſsi, Virgilius & alij ſæpè meminere.*

Sacer Muſis, quæ illum accolunt. apud D. Auguſtinum libro 3. de Muſica ſunt hi verſus, quos ſuſpicor eſſe Pomponij Secundi, nam & eodem opere alios eius adducit, eo non nominato:

* Cunctæ igitur Camœnæ
Fonticolæ puellæ;
Quæ canitis ſub antris
Mellifluos ſonores,
Quæ lauitis capillum
Purpureum Hippocrene
Fonte; vbi fuſus olim
Spumea lauit almus
Ora iubis aquoſis
Pegaſus, in nitentem
Peruolaturus æthram.

* For. culta vel, cincta.

230 Lethea] *dira, vel ſui & decoris oblita.*

Commota] *Oecumenius in cap. 16. Act.* Pythia dicitur mulier quæpiam quæ inſidere ſolet tripodi Apollinis diuaricatis cruribus; deinde hoc modo ſpiritus prauus infernè aſcendens, & per loca mulieris tranſiens, eam inſaniâ replebat; & hanc ſolutis crinibus ſub hæc bacchari, ſpumámq; ore cogebat emittere, & ita in debacchatione conſtitutam, inſaniæ verba proferre. *En tibi oraculi Delphici ritum apertum: & horum, & ſimilium apud poëtas, explicationem; quomodo Pythia intelligenda inſediſſe vel inſtitiſſe tripodi: quomodo illo ψευδοθείᾳ plena: quomodo commota à Phœbo. Nil fingo, en Græca verba:* λέγεται ἡ Πυθία αὕτη γυνή τις οὖσα ἐπικαθῆσθαι τῷ τρίποδι τοῦ Ἀπόλλωνος, διαιροῦσα τὰ σκέλη, εἶθ᾽ οὕτως πνεῦμα πονηρὸν κάτωθεν ἀναδιδόμενον, καὶ διὰ τῶν γεννητικῶν αὐτῆς διαδυόμενον μορίων πληροῦν τὴν γυναῖκα τῆς μανίας, καὶ ταύτην τὰς τρίχας λῦσαι λοιπὸν βακχεύεσθαί τε καὶ ἀφρὸν τοῦ στόματος ἀφιέναι, καὶ οὕτως ἐν παροινίᾳ γενομένην τὰ τῆς μανίας φθέγγεσθαι ῥήματα.

232 Maior humano] *ſic Plutarchus, in Camillo;* φωνῆς δὲ μείζονος ἢ κατ᾽ ἄνθρωπον ἀκοῦσαι: vocem verò humanâ maiorem audiuiſſe. *Liuius appellat vocem* humanâ clariorem. *Porrò ſequens oraculum paullo aliter refert Sophocles in Oedipo tyranno.*

235 Phœbo iam notus [*propter redditum oraculum Laio, quod explicui ſuprà ver. 16. & cuius mentio apud Proclum in lib. de animâ. Alcinoum. cap. 19. & Euſebium lib. 6. Præparat. cap. 6. Euripidis Scholiaſtes refert fuiſſe tale:*

Λάϊε Λαβδακίδη, παίδων γένος ὄλβιον αἰτεῖς;
Δώσω τοι φίλον υἱόν· ἀτὰρ πεπρωμένον ἐστὶ
Σοῦ παιδὸς χείρεσσι λιπεῖν φάος.
Laïæ Labdacidæ ſobolis felix genus optas?
Ecce, dabo carum natum: ſors at feret olim
Illius vt pereas manibus, & lumen amittas.

242 Regi tuenda] *teſte Sophocle.*

Quæ enim peremit in illum, eadem in me quoque

Digitized by Google

Irruere poſſet dextera. itaque ſtatuo me
Mihi ferre opem, dum ei opitulor. *Darius moriens inter cetera hæc Alexandro dici iubet*; Quod ad vltionem pertineat, iam non ſuam, ſed exempli, communémque omnium regũ eſſe cauſam; quam negligere illi & indecorum eſſe, & periculoſum. quippe cùm in altero iuſtitiæ, in altero etiam vtilitatis cauſa verſetur. *ita Iuſtin. Norunt hoc reges. nam (ſcribit Tacitus) Regicidij vltorem eſſe, quiſquis ſucceſſit: & hanc vltionem illis ad præſens munimentum.*

243 Quæritur] *nemo enim ſubditorum vlciſci ſolet necem Regis quem timuerunt. non lugent, nec dolent: lætantur potiùs, & gaudent ſe iugo liberatos. hoc amplius regni ſucceſſoribus ſatagendum, ne inulta regicidia. Quid in hac mente vitij? nec in ſequentib. Nam aptè reſpondet Creo. Non ea (quam putas) cauſa omiſſæ vltionis, & officij: ſed quod maior metus imminens, excuſſit illam ſollicitudinem. Maior hic metus: Sphinx Thebas obſidens, & diras illas ſortes ciuibus proponens, quas mox vocat, nefandi carminis triſtes minas.*

255 Currus] *Moguntin.* tauros.

265 Penetrales Deos] *Penates, de quibus poſtea.*

266 Pater Neptune] *quidam in Cyri:*

Ipſe pater nudam ſæuâ Neptunus arenâ.

quòd ex aquâ genita cuncta multi crediderint. Quare Martianus Capella, multiplicis ſed abſconditæ doctrinæ ſcriptor, Neptuni Genium, omnium rerum genitorem Larem eſſe ſignificat, his verbis: Iunonis Hoſpitæ Genius accitus ex nonâ, Neptuni autem Lar omnium cunctalis. *Plura de primis rerum omnium principiis, Sidonius in epithal. Araneolæ, & Ariſtoteles 1. Phyſ. & 1. Metaphyſ. & ibi Fonſeca cap. 7. q. 2. & Pererius lib. 4. Phyſic.*

*Vulgò malè; *Neptune.* mallem etiam *Soſpita.*

269 Cirrheæ] *Phocidis oppidum, vbi Apollinis oraculum, Plinio diuerſum à Criſsâ, Homero & Pauſaniæ idem. Lucanus lib. 1.*

—— ſecreta velim Cirrhea mouentem
Sollicitare Deum.

270 Degat] *non modò in longum extendat tempus vitam; ſed, & diu viuens, ſecurus in ſolio degat, ſine periculo regnet.* Degat, *habent Baſileenſ. Lugdun. Lipſienſ. & multi m. ſ. ſed tres Veneti & Herbipolenſis;* regat, *quod ex degat, potiùs deprauatum videtur, quàm ex,* reddat.

278 Trigemina] *hoc triuium ducebat, Thebas, Corinthum, in Atticam, & dicebatur* Schiſte. *ita Pauſan. in Phocaic.*

280 Ima] *Moguntin.* arua. *planiciem.*

285 Amnis Elei] *Alphei,* κατ' ἀντονομασίαν. *Herbipolenſ. & Veneti;* amnis Elidis. *ſic Statius lib. 1. Siluar.*

An ſolum Ioniis ſub fluctibus Elidis amnem
Dulcis ad Ætnæos deducat ſemita portus.

286 Prædonum] *Sophocles:*

—— à latronum copiis
Facto impetu oppreſſum refert, non vnius
Dextrâ necatum ——

288 Sor-

288 Sorte] *monitus & iuſſus oraculo Phœbi.*
In tempore ipſo] *valdè oportunè.*
289 Tireſia] *Quia cæcus iſte vates, ideo de quouis cæco nomen eius vſurpatum. Iuuenalis Sat.* XIII. —— fatebere lætus

Nec ſurdum, nec Tireſiam quenquam eſſe Deorum.

vbi antiqua cõment. Dicturus es & viſipotẽtes & exaudibiles eſſe Deos. *ſic corrigo, mutila namque editio;* potẽtes, *ſed opponit cæco, non cuiuis infirmo.*
290 Manto] *Filia Tireſiæ, à cuius lacrymis denominatam* Claron, *ſacram Apollini, ex ſcriptore Thebaidis refert Scholiaſt. Apollonij in lib.* 1. *ver.* 308. *etſi Nearchus & Theopompus aliter, vt refert idem Schol. rara quædam adferens. vide etiam Pauſan. in Achaic. qui prodit: cùm Thebas Therſander Polynicis filius & Argiui cepiſſent; inter captiuos Delphos abductam Manto, cùm eius pater Tireſias ad Haliartum in viâ fato fuiſſet functus. Iuſſi ab oraculo captiui in Aſiam Coloniam ducere, eò tranſmiſère; ad Claron inde poſitis caſtris, Cretenſes cum exercitu occurrère, eóſque ad Rhacium deduxère; qui Manto ſibi in coniugem accepit, & ex eâ Mopſum genuit.*
292 Petant] *membrana Burdegalenſ.* exigant,
299 Candidum tergo bouem] *album. talis hoſtia ſuperorum.*
300 Curuóque] *iniugem. & hoc ſollemne.*
303 Opima victima] *vide Herc. Fur.* 921.
Stetit] *admota aris hoſtia, interim dum vota concipiebantur, eique vinum & mola inſpargebatur; ſi modo tunc non abnueret, neque reluctaretur,* ſtare *dicebatur. Ouidius* 1. *Faſtorum.*

Rode caper vitem: tamen hinc, cùm ſtabis ad aram,
In tua quod ſpargi cornua poſſit erit.

Seneca Herc. Oetæo: Vt ſtetit ad aras omne votiuum pecus. & ſtantes hoſtiæ, *ſolæ idoneæ. talem ſe Amphitryo profitetur Herc. Fur.*

Stat ecce ad aras hoſtia, exſpectat manum
Ceruice pronâ. præbeo, occurro, inſequor.

vide Briſſon. libro 1. *Formul. pag.* 19.
305 Dono] *propriè quæ Diis propitiandis aris inferebantur,* dona, *auctore Nonio. Cicero:* impiis vetuit, ne Deos donis auſint placare; *Ouid.*

Placatur donis Iuppiter ipſe datis. *ſæpe tamen hæc;* munera, *vocantur, contra Donat. & Frontonem, vide Briſſon. pag.* 34.
306 Ingeſſi] *dedi, vt loquitur Herc. Fur.* 917. *Plinius libro* 12. *cap.* 14. ingere thura aris dixit. vtrumque ſollemne vocabulum.
309 Vtrúmne clarus ignis] *Habes in iis quæ ſequuntur Pyromantiæ, Capnomantiæ, & Hieroſcopiæ accuratiſsimam deſcriptionem, cui ſimilem apud alios ſcriptores non inuenio.* Pyromantia *diuinationis genus, quod à flammâ capiebatur:* Capnomantia *aliud quod à fumo:* Hieroſcopia, *extiſpicium eſt. de quibus vaniſsimis ſuperſtitionibus, quid ſentiendum, & quàm execrabiles ſint, docere te poterunt D. Iſidorus lib.* 8. *Origin. cap. de Magis, Rhabanus lib. de præſtigiis Magorum, D. Thomas* 2. 2 *q.* 95. *Ius canonicum c. illud. c. qui ſine* 26. *q.* 2. *c. igitur q.* 4. *& c. nec mirum q.* 5. *& qui ſpecies harum*

magicarum deluſionum accuratè recenſent. Ioan, Salisberienſis lib. 1. Polycratici cap. 12. & lib. 2. à cap. 17. Gaudentius Merula in Memorabilium libris, & fuſiſſimè Michael Medina lib. 2. de verâ fide cap. 2.

Et nitidus] *tres manuſc.* & viridis.

312 Circa ſerpit] *in pleriſque manuſc.* circumſerpit.

316 Iris colores] *De Iridis nomine & etymo conſulendus Plato in Cratylo, & in Theateto. colores tres habet certos, caruleum ſeu vinoſum, ochrinum ſeu purpureum, praſynum ſeu viridem: à quibus alij multi, ſed incerti naſcuntur, auctore Ariſtotele lib. 3. Meteor. c. 3. & 4. & lib. 1. de calo cap. 1. Sunt tamen, qui duos tantum colores admittunt, caruleum & igneum. de cauſis illius, multa Seneca lib. 1. Nat. quaſtion. cap. 3. vt typographi diſtinxerunt. nam in m. ſ. deſunt capita. Multa Ammianus de Iride lib. 20. qua commodius petas ex ipſo, vnde ille, fonte, Ariſtotele, prater id quod tandem addit:* indicium eſt permutationis auræ. à ſudo aëre nubium cõcitans globos, aut contra ex concreto, immutans in ſerenam lætitiã cælũ. ideo apud poëtas legimus ſępe, Irim de cælo mitti, cum præſentiũ rerũ ſit ſtatus mutatio. *Alia qua ad poëſim pertinent, de Iride, Lilius Syntagm. 9.*

320 In tenebras] *fit niger & obſcurus. Statius lib. 5. Thebaid.*

——niger omnibus aris

Ignis——

quod ſollemne obſeruari in capnomantiâ, quam ibi etiam Statius deſcribit. Vide Crinitum lib. 23. de honeſta diſciplina. cap. 23. Pradicitur autem cacitas Oedipi.

321 In partes duas] *loquitur de diſcidio à flammâ rogi Etheoclis facto, cùm in eum Polynicis cadauer fuiſſet iniectum. & acutè fingit hoc accidiſſe in iſto ſacro pyromantico, quod poſtea reipsâ contigit. ſecundum Æſchylum in ſept. ad Theb, Sophoclem Oedipo Colon. Euripidem Phœniſſ. Apollodorum lib. 3. Biblioth. Ouidium lib. 5. Triſt. eleg. 6. Papinium lib. 12. Thebaid. Hyginum cap. 68. & Auſonium epigramm. 136,*

328 Fari] *ſuprà verſu 92.*

Reſponſa ſolue, fare quem pœnæ petant.

Attius, aut quis alius:

Neque me Apollo fatis fandis dementem inuitam ciet.

Vlpianus l. 1. de adili edicto; ſi ſeruus inter fanaticos non ſemper caput iactaret, & aliquid profatus eſſet. Fatidicos, *nos prophetas dicimus voce Latinâ quidem ex Graco, ſed aliter acceptâ, quam veteres vtebantur pagani. Feſtus.* Prophetas Iulius in Adraſto nominat antiſtites fanorum, oraculorumque antiſtites. *Iulij verſus ſic emendat N.*

Cum capita viridi lauro velare imperant

Prophetæ, ſancta caſtè qui purant loca.

Multa ex his Briſſon. lib. 1 Formular.

331 Solet ira] *iram Deorum per exta, eorumq́; iudicia denotari exiſtimabant. Statius 4. Thebaid.*—— aut verum ſpirantibus extis. *Tibullus lib. 1. eleg. 9.* fibram *vocat* Deorum conſciam, *& eleg. 11.* Deorum nunciam. *Ouid. 5. Metamorph.*

Fibra quoque ægra, notas veri monituſque Deorum

Perdiderat——

hæ notæ dicebantur Notæ, triſtes *aut* minaces. *Virgilius* 1. *Georg.*

Triſtibus aut extis fibræ apparuêre minaces.

non bona autem exta, triſtia, irata: & , vt loquitur Ammianus, ominoſa; quando pallida, liuida, tabida, marcida, vitioſa, aut (vt ait Briſſon.) quæ omnibus ſuis partibus non conſtabant; quibus aliquid deerat; quæ aliquâ labe & tetris notis aſperſa; quæ loco mota, & naturali ſitu minimè poſita: at quæ ſplendida, benè colorata, integra, plena, ſolida, abſque vlla denique macula & vitio; hæc bona, læta, felicia dicebantur. Vide Briſſon. pag. 25. & 26.

Ita certis] *ſic Plutarch. in Camillo;* οἵ τε μάντεις ἤγγελον ἐπὶ τοῖς ἱερείοις προφαινομένην θεῶν μῆνιν· à vatibus nunciabatur iram Deorum ſacrificiis præſignificari. *Exta certum quid indicantia, vocabant* Adiutoria*: ex quibus verò nihil poterat coniici,* Muta, *teſte Feſto. hic ergo exta Muta deſcribi, apertum ex iis, quæ ſubdit:*

Nec viuis fibra rapta pectoribus poteſt
Ciere nomen: alia tentanda eſt via.

334 Properè admoue] *Ritum ſacrificandi ſic accuratè Dionyſ. Halycarnaſſ. lib. 7.* ἔθυόν τε εὐθὺς οἵ τε ὕπατοι, καὶ τῶν ἱερέων οἷς ὅσιον, καὶ τῶν θυηπόλων τρόπος ὁ αὐτὸς ἦν τῷ παρ' ἡμῖν· χερνιψάμενοί τε γὰρ αὐτοί, καὶ τὰ ἱερὰ καθαρῷ περιαγνίσαντες ὕδατι, καὶ Δημήτρος καρποὺς ἐπιρράναντες αὐτῶν ταῖς κεφαλαῖς ἔπειτα κατευξάμενοι, θύειν τότε τοῖς ὑπηρέταις αὐτὰ ἐκέλευον. τῶν δὲ οἱ μὲν, ἑστῶτος ἔτι τοῦ θύματος, σκυτάλῃ τοὺς κροτάφους ἔπαιον. οἱ δὲ πίπτοντος ὑπετίθεσαν τὰς σφαγίδας, καὶ μετὰ τοῦτο δείραντές τε καὶ μελίσαντες, ἀπαρχὰς ἐλάμβανον ἐξ ἑκάστου σπλάγχνου καὶ παντὸς ἄλλου μέλους, ἃς ἀλφίτοις ζέας ἀναδεύσαντες, προσέφερον τοῖς θύουσιν ἐπὶ κανῶν. οἱ δὲ ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ἐπιθέντες, ὑφῆπτον, καὶ προσέσπενδον οἶνον κατὰ τῶν ἁγιαζομένων. ἕκαστον δ' ὅτι κατὰ νόμους ἐγίνετο τοὺς ἀμφὶ θυσίας, ὑφ' Ἑλλήνων κατασταθέντας, ἐκ τῆς Ὁμήρου ποιήσεως γνῶναι ῥᾴδιον. *& poſt verſus Homericos:* ταῦτα δὲ Ῥωμαίους ἔτι καὶ εἰς ἐμὲ πράττοντας ἐπὶ ταῖς θυσίαις ἰδὼν ἐπίσταμαι. Conſules ſacerdotéſque quibus fas erat, lotis manibus, & luſtratis aquâ purâ victimis, moláque conſperſis earum capitibus, votíſque nuncupatis, miniſtros eas mactare iubebant: quorum alij ſtantem tum etiam hoſtiam vecte feriebant in tempora, alij cadentem cultris excipiebant; mox direpto tergore, concidebãt membratim, delibatáſque ex ſingulis extis, aliiſq. membris primitias, farre obuolutas, in caniſtris offerebant ſacrificantibus; qui aris impoſitas ſuccendebant, & vinum inſuper adfundebãt: quæ ſingula in ſacrificiis Græcorum factitari ſolita apud Homerum licet videre. (*mox ſubiungit Homeri loca*) eáque etiam ætate meâ Romanos in ſacris obſeruare comperi. *Hæc ille.*

Admoue] *ante aram ſtatue. rituale vocabulum, vt docet Briſſonius, & alij. Piaculare ſacrum cenſebatur, quando aut hoſtia ab ara profugerat, aut icta mugitum dederat, aut in aliam partem corporis, quàm oportebat, ceciderat, auctor Feſtus.*

335 Sparge ſalſa mola] *quando victimis ſalſa mola inſpargebatur, tunc demum dicebantur* immolari, *auctore Seruio in* 4. *& in* 10. *Aeneid. Gloſſar.*

Græco-latin. molacio, ἄλεσμα molator ἀλεστής. *num fortè rectiùs legamus,* ἄλισμα *&* ἀλιστής*? nam* ἅλς *ſalſugo &* mola *in ſacrificiis ſalſa . nam quid* mola *ſit, docet Feſtus, his verbis :* Immolare, eſt molâ, id eſt, farre molito & ſale hoſtiam perſperſam ſacrare. *qui locus interpres huius verſus Senecæ, quem vult Briſſon molam vocare far molitum & ſalitum ; addere potuit & toſtum, hoc eſt, ador ſeu adus ex eodem Feſto & Auſonio. Verùm quia hic non Romanum, ſed Græcanicum ſacrificium deſcribitur, opinor Senecæ molam accipiendam de farre non freſo, ſed integris frugibus. Scribit enim Turnebu lib. 7. aduerſar. cap. 13. Græcis in more poſitum fuiſſe, hoſtiis fruges integras, non tritas nec molitas inſpargere: & argumento eſſe, quod eorum molæ vocentur* οὖλαι *ſeu* οὐλοχύται*, quæ erant hordei integri, & frugum cum ſale admixtæ: vſos autem Græcos, vt Theophraſtus prodidit, in ſacris hordeo non molito, in priſcæ vitæ memoriam, quando homines, ſolidis, non contuſis, aut fractis, frugibus veſcebantur. Hanc ego cauſam cenſeo, cur Dionyſius Halycarnaſſ. dixerit victimæ capitibus inſpergi* Δημητρὸς καρπὺς, fructus Cereris. *& Ouid. lib. 15. Metamorph.*

Imponíque ſuæ videt inter cornua fronti

Quas coluit fruges —— *loquitur enim Samius Pythagoras. & huius conſuetudinis Græcanicæ etiam, ſine Turnebo, me memorem reddidit Suidas :* Οὐλοθυτεῖν, κριθὰς ἐπιχέειν τοῖς θύμασιν. οὐλὰς γὰρ ἔλεγον τὰς κριθὰς, κατ' ἀντίθεσιν τῶν φαιστῶν. ἅπερ ἦν ἄλφιτα ὑπὸ τῆς μύλης κατειλημμένα. τὰς γὰρ οὐλὰς, πρόσθεν ἔκοπτον ἐσθίοντες, οὐδέπω τῆς κατεργασίας αὐτῶν ὡρημένης καὶ τὰς μὲν κριθὰς, μέχρι νῦν ὅλας χέουσιν οἱ ἐπιθύοντες ταῖς σπονδαῖς ἐπὶ σύμβολον τῆς παλαιᾶς τροφῆς. τὰ δὲ πόπανα, τῆς ἄρτι ἕξεως. τουτέστι, τῆς αὖθις. hordeum effundere in ſacrificiis. οὐλὰς enim vocabant hordeum oppoſitione placentarum, quæ farina molâ comminuta erat. οὐλὰς enim eſuri concidebant, eorum confectione nondum inuentâ. ac hordeum quidem etiam hodie integrum affundunt libationibus ſacrificantes, argumentum veteris victus : placentas autem rotundas addunt, ad ſignificandam huius temporis elegantiam. *idem memorat Euſtathius in Homerum. Frons ergo victimæ à Græcis ſolido farre perſpergebatur : poſtquam tamen mactata & in partes erat diuiſa, ſingulæ partes adolendæ, polline, quemadmodum apud Romanos, conſpergebantur, vt ex Homero Dionyſ. lib. 7. affirmauit. Homerus Odyſſ.* ξ'.

καὶ τὰ μὲν ἐν πυρὶ βάλλε, παλύνας ἀλφίτου ἀκτῇ.

Et partem quidem in ignem iecit, miſcens farinæ flori.

336 Placidóne vultu] *hoc neceſſe, ne ſacra ſint piacularia, vt modò dixi. Myrtilus, in Lesbicis ;* Nam ſanè ſacerdotes aquam in aurem victimæ infundere conſueuerunt, vt illa his ſacris annuat. *vide Macrob. lib. 3. Saturnal. cap. 5.*

340 Vnóne] *obſeruabant ergo quoto vectis aut mallei ictu caderent. clarus hic locus.*

341 Oppoſito] *Ferrum, vel cultrum, vel ſecurim accipe. quidam Venet. ſed trium vltimus ;* ſuppoſito. *credo ex Virgilij illo 3. Georg.*

Suppoſiti tinguntur ſanguine cultri. *& lib. 6. Aeneid.*

Supponunt alij cultros. *de quibus locis Vergilianis multa Turnebus lib.* 15. *aduerſ. cap.* 12. *ſed aliquod debuiſſet inter victimas diſcrimen ſtatuere. Nimis enim clarè Myrtilus;* Solent *(inquit)* ſacerdotes, victimis quæ mactantur inferis, humi capita incidere: ſic enim ſubterraneis ſacrificant at cæleſtibus immolantes, colla ſurſum conuertentes, iugulant. *Quod verò alij eum morem nituntur probare his Ouidij ex* 7. *Metam.*

Tum ſuperinuergens liquidi carcheſia vini:

Alteráque inuergens tepidi carcheſia lactis.

mihi non ſatis probant. potius enim inuergens *&* ſuperinuergens *tantùm poſuit pro infundens & ſuperinfundens, & ſi qua alia diuerſitas, potiùs illa ex manus poſiturâ, quàm ex hoſtiæ modo, Naſoni. Seruius enim in* 4. *Aeneid. teſtis in ſuperorum ſacris ſolitos fundere vinum, hoc eſt, ſupinâ manu libare: in Inferorum verò ſacris, non niſi paterâ conuerſâ, quod* inuergere *dicebant. an ergo* ſuperinuergere, *idem quod infundere? amplio.*

350 Per ora multus ſanguis] *Moguntin. Veneti, & Herbipol.* per ora, vultus ſanguis atque oc. r.

352 Sed ede] *Aruſpices exta inſpicientes, & ex eorum notis voluntatem Deorum explorantes,* conſulere *dicebantur. cæcus Tireſias conſulturus, operâ & oculis gnatæ ſuæ vtitur: & dum ſingula quærit, nihil omiſit, nihil præteriit Seneca.*

353 Leui motu, vt ſolent] *hanc inſpectionem ritè fieri putabant ſi, adhuc viuæ pecudis vtero erepta exta, palpitarent, trepidarentq́, vt patet ex Arnobio lib.* 7. *aduerſ. gent. hic dicit;* non leui motu, *quia ingentes tumultus inſtabant.* Vt ſolent] *quando læta nunciant.*

Exta] *ex viſceribus, propriè cor, iecur, & pulmo vocantur exta; quia hæc maximè exſtantia Diis proſecabantur. ſæpe hæc vocula corrupta apud ſcriptores. occurrit nunc Seneca, in cuius li.* 2. *nat. quæſt. cap.* 32, *&* 34. *in Lugdunenſi Griphiano, quo vtor; his.* extra, *pro,* exta *legitur*

356 Cor marcet ægrum] *iam enim Haruſpices Græci cor inſpiciebant; quod Romani, demum poſt Pyrrhi ex Italiâ diſceſſum, facere cœperunt. Plinius lib.* 11. *cap.* 37.

357 Liuéntque venæ] *plena eſt hæc Senecæ ominoſorum extorum deſcriptio: cum qua videtur certare voluiſſe Lucanus lib.* 1. *quem fuerit non inutile cum eâ conferre.*

Terruit ipſe color vatem, nam pallida tetris
Viſcera tincta notis, gelidóque infecta cruore
Plurimus aſpero variabat ſanguine liuor.
Cernit tabe iecur madidum, venáſque minaces
Hoſtili de parte videt. pulmonis anheli
Fibra latet, paruúſque ſecat vitalia limes.
Cor iacet, & ſaniem per hiantes viſcera rimas
Emittunt, prodúntque ſuas omenta latebras:
Quódque nefas nullis impunè apparuit extis;

Ecce videt capiti fibrarum increſcere molem :
Alterius capitis pars ægra & marcida pendet,
Pars micat, & venas celeri mouet improba pulſu.
His vbi concepit magnorum fata malorum,*&c.*

Felle nigro] *probatur hoc verſiculo inſpectoribus etiam atræ bilis folliculum curæ fuiſſe: quem ſuo hîc loco, nempe in iecore, cui adhæret, poſuit.*

359 Semper omen vnico imp.] *duos enim Principes, & de Principatu contentionem minatur.* Vnico] *huic maximè, omni tamen imperio minax. quare huiuſmodi exta Liuius lib.* 27. *& Valerius lib.* 1. *cap.* 6. nimis læta; *vocant. M. Marcello Coſ. duo iecinoris capita viſa, eo qui necem præceſſit die, affirmant, Liuius, Valerius, Plinius, & Plutarchus.*

Cælius li. 4. antiq. c. 17. Turn. li. 11. aduerſ. cap. 27. & 28. & lib. 15. ca. 18. & 19. B. Briſſon. pag. 25. de Form.

360 En capita-bina] *de duplici hoc capite egere viri doctiſsimi Cælius, Turnebus, Briſſonius; ſed non ſatis clarè in re non clarâ. dicam apertius.* Caput *dicebatur initium vel ſummitas ipſarum fibrarum: hoc illi in omnibus extis obſeruabant, potiſsimum in iecore. ideo quando* ἁπλῶς caput dicebant, *hoc* κατ' ἐξοχὴν *de capite iecoris intelligendum Plinius auctor eſt lib.* 11. *cap.* 37. *Capita verò duplicia, vera & imaginaria. verum caput, reipsâ ſemper vnum, niſi quid præter naturæ conſuetudinem in animali: vna namque ſummitas iſta fibrarum. ſi duo vera capita, vt præter naturam, ſic etiam ominoſum putabant, & huiuſmodi exta non bona, ſed triſtia. de veris his capitibus locuti hoc loco noſter Liuius lib.* 27. *Valerius lib.* 1. *cap.* 6. *& Plinius li.* 11. *cap.* 37. *&* *cap.* 1. *lib.* 28. *vbi ſcribit iecinoris caput aliquando geminum inueniri: opimum, quando tam pingue & auctum illud vnicum caput, vt geminum videatur. ſuadet Lucanus cùm ait:*

Ecce videt capiti fibrarum increſcere molem,*&c.*

Alia erant commentitia capita & imaginaria, quæ cunctis ſemper extis ineſſe aruſpices fingebant. Mente namque & cogitatione exta diuidebant in duas partes; vnam, Hoſtilem, *inimicis; alteram,* Familiarem, *amicis ſeu ſacrificium offerentibus tribuebant: atque ex vtriuſque partis colore, tabe, habitu, plenitudine, diminutione; quid aduerſariis, quid ipſis euenturum ariolabantur, vt docet Cicero lib.* 2. *de Diuinat. ſingulas has partes ſuum habere caput fingebant. Vnde iam manifeſtum cur Liuius lib.* 8. *tradiderit;* caput iecinoris, à familiari parte cæſum haruſpex dicitur oſtēdiſſe; *& Lucanus* hoſtilem partem, *noſter* hoſtile latus *nominarint. Ad duplex iſtud latus, partem, ſeu caput, videbatur conſequi etiam duplex* fiſſum, *vnum hoſtile & noxium, alterum propitium & amicum.* Fiſſum, *puto vocaſſe, lineam ſeu tramitem quendam imaginarium, exta & fibras bipartito diuidentem & interſecantem; quem fruſtrà quæras in corporis verâ diſſectione. meminit Cicero in lib de Diuinat. & de Nat. Deorum. Fiſſum hoc diuidebant etiam in* familiare & vitale, *vt notat Turnebus lib.* 4. *cap.* 18. *&* vitale *dictum putat ceterorum extorum;* familiare, *tantum iecoris: & nititur auctoritate Lucani; cuius, vt vides, verba citata ſuperius nihil pro illo; & Ciceronis, qui inquit:* Fiſſum familiare & vitale tractant. *quæ verba non video cur me à ſententiâ meâ dimoueant, ne putem Romanis idem fuiſſe fiſſum familiare,*

proprium, & vitale; idque hoſtili & inimico, & alieno oppoſitum; nec aliud nomen fuiſſe fiſſo iecinoris; aliud extorum ceterorum. Iudicent Critici; mihi quidem ſine vllo diſpendio hæc nugacia deliria ſtulta gentilitatis neſciri poſſe videantur.

360 Vtrumque cæſum] *quando vel cor in extis, vel in iecinore caput non inueniebatur, exta illa vocabantur* peſtifera. *docent Cicero* 1. *de Diuinat. & ex Feſto Paul. Diaconus.*

Cæſum] *Ouid.* 15. *Metamorph.*

———magnoſque inſtare tumultus
Fibra monet, cæſumque caput reperitur in extis.

ſimilem Liuij locum paullo antè exhibui. Triſte hoc oſtentum niſi in graui ſollicitudine & metu, ſi Plinio fides lib. 11. *cap.* 37.

Abſcondit] *non cæſum modo caput erat, ſed etiam in membranæ cuiuſdam inuolucris deliteſcens, vt vix potuerit magnâ curâ & diligenti inueſtigatione inueniri. exempla producit Barnabas pag.* 26. & 27. *Ego etiam nonnulla prior aduerſar.*

363 Hoſtile] *alienum, inimicum.*

Septemque venas] *prætendit venas ſalientes & celeri (vt ait Lucanus) pulſu motas; quod hoſtilium prœliorum ſignum vetuſto Scholiaſti Lucani apud Briſſonium.*

365 Limes] *fiſſum.*

366 Mutatus ordo] *lege Veſalium, & alios Anatomicos, & videbis adcurarationem noſtri etiam in iſtis.*

367 Animæ] *reſpirationis & aëris vitalis.*

370 Omenta] *ſic fatiſcunt, vt quæ debebant obnubere viſcera, rimis ſuis illa potiùs prodant, ſic Lucanus interpretatur. addit,* non molli ambitu, *ſolent eſſe tactu mollia, vt pinguia: ſed nunc ſunt rigida & aſpera. Aliena ab hoc loco, quæ de carnibus immolatitiis omento tegendis referuntur à Turnebo lib.* 7. *aduerſ. cap.* 13.

373 Innuptæ bouis] *ſupra vocauit verſ.* 341. iuuencam, *quæ nondum pepererat: ſed forda tamen erat.*

378 Tentantque] *fingit victimam ſeminecem ſurgere, & conari effugere, quod admodum dirum. Vide Briſſon. fol.* 17. & 18.

379 Inane] *iam extractis extis.*

382 Fugiunt] *etiam Eguian. & Mogunt. vt ceteri mei m. ſ.* reſonant.

384 Aris ignis] *nil mutandum etſi lib. valde varij. ſic plerique. ſed Mogunt.* are ſegnis. *Herbip. & Veneti;* ore ſegnis. *quidam in marg.* arç ſanguis. *quid dirius, quàm ſi ipſe ignis mugiat foco tremente; omnem mugitum dirum conſtat.*

386 Suprema facere ſecuros mala] *vltima grauiſſimaq. mala metum tollunt. ſimile illud Hippol,* Fortem facit vicina libertas ſenem. *Tacitus Annal.* 13. præter ferociam animi extremâ ſenectâ liber. *Papinius:*

Vnde ea libertas; iuxta illi finis & ætas,
Tota retrò, feræque velit decus addere morti.

audax ergo & ſecurus Oedipus; quia miſer; quia ſenex.

Digitized by Google

387 Inuidebis] *tam grauia inſtant mala, vt hæc, quæ dicis ſuprema, præ illis bona & lucra cenſeri debeant: vt hoc tibi tempus aureum & felix adeò videatur, vt etiam inuidentiâ dignum; tibi ipſi, vt tunc inuideas, quam nunc ſortem abominaris,*

388 Scire cælicolæ] *ſciunt ipſi, ſed quod nos vnum ſcire volunt, cetera neſcire.* 390 Nec penna nec fibra] *ſolent iſta duo poëtæ coniungere, augurium nempe cum aruſpicinâ: primus Euripides dixit, obſcura & quæ non liquent, ea nos flammæ inſpectione cognoſcere, & vates illa per extiſpicinam & auguria conicere; ſic enim in ſupplicibus:*

ἃ δ' ἔστ' ἄσημα, κοὐ σαφῆ, γινώσκομεν
εἰς πῦρ βλέποντες, καὶ κατὰ σπλάγχνων πτυχὰς
μάντεις προσημαίνουσιν, οἰωνῶν τ' ἄπο.

Ouidius lib.1. Triſtium eleg.8.

Hæc mihi non ouium fibræ, tonitrúſve ſiniſtri,
Linguáque ſeruatæ, pennáve dixit auis. *Manilius lib. 4.*
Hinc in tanta fidem petimus, quàm ſæpe volucres
Accipiunt, trepidæque ſuo ſub pectore fibræ.

Lucanus autem ——— quis noſcere fibrâ
Facta queat? quis prodat auis? quis fulgura cæli
Seruet? & Aſſyriâ ſcrutetur ſidera curâ?

Penna] *augurium. de quo doctè Michaël Medina li. 2. de vera fide cap. 1. fol. 27.* Fibra] *extiſpicium: de quo idem Medina fol. 29. Porrò pulmonis duas eſſe, iecoris quatuor fibras docet Cornel. Celſus lib. 4. cap. 1. Fibras verò dici extremitates iecoris, docent Seruius, & D. Iſidorus lib. 11. Origin. cap. 1.*

Viuis rapta pectoribus] *ſic Thyeſt. cap. 4.*

Erepta viuis exta pectoribus tremunt.

Rapi illa conſueuiſſe, vt ſpirantia & palpitantia conſulerentur, Arnobij, Virgilij & aliorum teſtimoniis probat Barnabas pag. 23.

393 Ipſe euocandus] *confugit ad Necromantiam, ſiue Sciomantiam, de quâ poſtmodum.*

398 Nam te] *Nota, regibus non licuiſſe intereſſe ſacris inferorum; quibus manes inuocabantur. Nam inferos adiêre (ſecundùm poëtas) Aeneas, & Vlyſſes. Fortaſsis tectum quid & ingenioſum hic latet, & in adulationem Principis; quem negat fas adire inferos. Mos enim inualuerat, mortuos Impp. numero Deorum aſcribere. An etiam reſpexit ad Dialis flaminis conditionem? cui certè non licuit locum in quo buſtum erat, vnquam ingredi; neque mortuum attingere, vt ex Aulo Gellio refert Dominicus Floccus in lib. de Magiſtratibus; quem (mirâ inſcitiâ dicam an pertinaciâ?) pergunt Feneſtellam vocare. cùm ex Feneſtellâ multa ipſe Gellius; ex Gellio multa nominatim Floccus. Sed prius illud amplius placet.*

402 Populare carmen] *hymnus Thebanis peculiaris, & ſolitus. Feſtus:* Popularia ſacra ſunt (vt ait Labeo) quæ omnes ciues faciunt, nec certis familiis attributa ſunt. *populare ergo quod totius populi. Ennius Annal.* Quam de tuas omnes legiones ac populares.

IN CHORVM.

Dithyrambus eſt in Bacchi laudem, eius geſta continens.

403 Redimite] *Bacchi legem iuſsiſſe, vt comites eius nigræ hederæ foliis & corymbis coronarentur, docet Dionyſ. Afer, & Bacchum comâtum pingi conſtat.* Corymbo] *Calpurnius:*

—— Bacchæis Muſa corymbis

Munerat—— *pleraſque laudes Bacchi hic decantatas breuiter recenſuit Propertius lib. 3. eleg. 16.*

Dicam ego maternos Æthæo fulmine partus,
  Indica Nyſſeis arma fugata choris,
Væſanumque nouâ nequicquam in vite Lycurgum,
  Pentheos in triplices funera grata greges,
Curuáque Tyrrhenos Delphinum corpora nautas
  In vada pampineâ deſiluiſſe rate:
Et tibi per mediam benè olentia flumina Naxon?
  Vnde tuum potant Naxià turba merum;
Candida laxatis onerato colla corymbis,
  Cinget Baſſaricas Lydia mitra comas:
Leuis odorato ceruix manabit oliuo,
  Et feries nudos veſte fluente pedes.
Mollia Dirceæ pulſabunt tympana Thebæ:
  Capripedes calamo Panes hiante canent.

harum rerum mythologiam, omnium ferè, ſuggerit Ariſtides Orat. in Bacchum de feſtis, cognominibus, ceremoniis, miniſtris, & aliis. quæ commentarÿ loco ſint huic choro, plurima Strabo lib. 10. & Lilius Syntagm. 8. veſtitum & habitũ ſimilem ei, quem noſter. tradit Tibullus lib. 1.

Sed varij flores, & frons remidita corymbis,
  Fuſa ſed ad teneros lutea palla pedes:
Et Tyriæ veſtes, & dulcis tibia cantu,
  Et leuis occultis conſcia ciſta ſacris.

404 Niſſæis] *Nyſas vel Nyſſas inuenio decem, apud Stephanun, omnes Baccho ſacras vrbes, 1. in Helicone, 2. in Thraciâ, 3. in Cariâ. 4. in Arabiâ, 5. in Ægypto, 6. in Naxo, 7. in Indiâ. 8. ad Caucaſum, 9. in Lybiâ. 10. in Euboeâ. Indiæ Nyſa intelligenda, quando ſine addito dicitur. iuxta hanc fuit mons Mero, ex ſententia Arriani, Philoſtrati, Curtij, Melæ, Plinij; in cuius antro Bacchus nutritus à Nymphis, vt etiam Lucianus ſcribit in dialog. Iouis & Iunonis, & dial. Neptuni & Mercurij. Idem tradit Homerus in Bacchi hymno, addens eo loco primùm à puero bacchari cum nutricibus eius cæptum. vt veriſimile ſit ibi quoque thyrſorum vſum inuentum. quare rectè* Niſſæi *vocantur. Longè tamen ab his diſcrepant, quæ, ex Braſienſium traditione, de Bacchi ortu ſcribit Pauſanias in Laconic. multa etiam non triuialia Diodorus lib. 3. Biblioth, cui montem Mero Arabiæ tribuenti, non aſſentior. Nec etiam Apollonÿ Scholiaſti in lib. 2. ſcribendi Nyſam eſſe montem Indiæ, & in ea naſci plantam ſimilem hederæ, quæ Scindapſos vocetur. ait:* Νύσα

Digitized by Google

ὄρος ἐστὶν ἐν Ἰνδικῇ· καὶ κισσῷ παρόμοιον φυτὸν φυτεύεται, ἐκεῖ ὃ προσαγορεύεται σκινδαψός. *Videtur enim Nyſam cum Mero confundere.*

Thyrſis] *Euripidicus Bacchus:*

Thyrſoque dato in manu, lambente hederâ.

Homerus: κισσοκόμην Διόνυσον ἐρίβρομον ἄρχομ' ἀείδειν.

Hederà coronatum Bacchum, altiſonum incipio canere.

Latinus poëta: Sutilibus Liber committit prœlia thyrſis.

Thyrſus erat lancea hederæ frondibus occultata, vt hedera amicis metum tolleret; hoſtibus, doloſa cuſpis lanceæ vulnus infligeret. ab hoc thyrſo Bacchus thyrſiger, Bacchæ thyrſigeræ Latinis: Næuius Lycurgo:

Pergite thyrſigeræ Bacchæ, Bacchico cum ſchema. Græcis θυρσόλογχοι, *quæ vox doloſam illam cuſpidem indicat. Athenæus auream thyrſolanceam in manu habuiſſe docet Liberum, cùm de illo inquit?* εἶχεν ἐν ταῖς χερσὶ χρυσοῦν θυρσόλογχον. *Tribuitur illi thyrſus, quia luctator doloſus eſt, amœnâ vini ſpecie decipiens, pedéſque vinciens, & caput, niſi vinculis ſobrietatis & temperantiæ diligenter ipſe prius conſtringatur. ita Macrobius & Phurnutus.*

Armati] *ſic Mogunt. Herbip. & Veneti, & Lipſienſ. at Lugdun.* armatæ.

410 Erebi minas] *enumeratas ver.160. & ver.170. cum ſeq. ſup. chor.1.*

411 Vernis comam cingi floribus] *alludit ad epithetum Bacchi* ἄνθιος *quo cognomine cultus Athenis & Pataris, teſte Pauſaniâ in Achaic. vnde Catullus:* At parte ex aliâ florens volitabat Iacchus.

Tibullus lib. 1. eleg. 6. de Oſyri, qui idem Bacchus;

Te varij flores, & frons redimita corymbis.

413 Tyria mitra.] *Propertius Lydiam tribuit. Tyriam accipio pro quauis Aſiaticâ mitrâ. nam Tyriis nullæ peculiares mitræ: niſi velis intelligi de mitrâ purpureâ, quod ſuſpicor. Euſebius lib. 2. Præparat. Euang. cap. 2. ſcribit mitram tribui Baccho, ad cohibendos vapores vini, caput petentes. Statius lib. 1. ſyluarum in epithal. Stellæ:*

——— eat enthea vitris

Atque hederis redimita cohors.

Hoc notât nõnulli. tamen didici *Mithri*, ſiue illud Hæbreum ſiue Chaldæũ, ſiue Syrũ, dominium ſignificare, vnde & Mithridath nomẽ propriũ legis dominum denotans מִהְרִדַת

vbi repono; eat enthea mitris. מיתרא Mitra *autem vox Syriaca tam virorum quàm virginum ornamentum quo caput vinciebant, ſignificans; Latinè,* vitta. *Propertius:* Cinxit & acceptas altera vitta comas.

Fuit hæc Barbaris etiam virorum, Europeis tantùm feminarum, vna mulierum, alia virginum, vt patet ex Propertio. Et virginum non modò profanæ ethnicarum, ſed & ſacra Chriſtianarum; quas hodie vocamus Nonnas, *D. Hieronymo & Arnobio notâ voce. de huiuſmodi mitrâ, Optatus Mileuitanus lib. 2. contra Donatiſt.* compreſſam (*ait*) ab eo puellam; cui mitram ipſe impoſuerat; à qua paullo antè pater vocabatur; nefariè inceſtare minime dubitauit. *ſcilicet Felix Donatiſtarum partis Epiſcopus. & lib. 6. eam vocat* mitrellam, *& ſpiritale genus nubendi eſſe dicit, alludens ad flammeum nuptiale. nam D. Hieronymus hanc mitrellam, paſſim in epiſt.* flammeum *appellauit.*

414 Ederáve] *coronabatur Bacchus ederâ, teſtibus Homero in hymn Demarcho lib. 9. Dionyſiac. & Nonno in Dionyſ. non quauis tamen, ſed nigrâ dumtaxat, quæ propterea dicta Dionyſias & Nyſſæa. quod docet Dionyſius cùm ſcribit Bacchas ſollemnia ſacra peragere, frontem redimitas nigris hederæ corymbis:* —— κατὰ νόμον ἱερὰ βάκχῳ

στεψάμεναι κισσοῖο μελαφύλλοιο κορύμβοις.

plures enim ſpecies hederæ. vna hedera celſa, quæ vel per ſe ſtans arboreſcit, hæc dendrociſſos vocatur, vel iuxta Columellam orthociſſòs: vel per ſe non arboreſcet, ſed indiget adminiculo, ideo ſuis cyrris & clauiculis parietes conſcendit, vel arbores amplectitur, & hæc vel eſt alba quæ Pliniÿ femina, de qua Virgilius: Candidior cycnis, hedera formoſior albâ, *candida non ligno tantùm, vt putat Seruius (cui fortè Hebenus, nigra hedera) ſed fructu & folio, aut ſemine & folio: vel eſt nigra, quæ corymbos furuos habet, & à Plinio mas vocatur, qua in Dionyſiis coronabantur, de qua Virgilius:*

—— atque hederæ pandunt veſtigia nigræ ——

vel eſt omni carens fructu, teſte Theophraſto, multo minoribus quàm ceteræ foliis, plures habens inuolutiones, magiſq́ cyrrhata, quare felix nominatur. Alia hedera terreſtris & humilis, humi ſerpens minutis & raris foliis, chamæciſſos iuxta pleróſque. quod de nigra dixi, confirmat Dioſcorides lib. 2. c. 2. κισσὸς πολλὰς ἔχει διαφορὰς τὰς κατ᾽ εἶδος, τὰς δὲ γενικωτάτας τρεῖς. λέγεται γὰρ ὁ μὲν τις λευκὸς, ὁ δὲ μέλας, ὁ δὲ ἕλιξ. ὁ μὲν οὖν λευκὸς, φέρει τὸν καρπὸν λευκὸν, ὁ δὲ μέλας, μέλανα καὶ κροκίζοντα, ὃν δὴ καὶ ἰδιῶται Διόνυσον καλοῦσιν. ὁ δὲ καὶ ἕλιξ ἄκαρπός τε καὶ λεῦκα ἔχει τὰ κλήματα, καὶ τὰ φύλλα λεπτὰ, καὶ γωνιώδη καὶ ἐρυθρά. *Quæ fere fideliter nos paullo antè, licet fuſiùs; magna etiam ex parte Plinius reddidit ſcribens li. 16. ca. 34. triplicem eſſe ederam, candidam, nigrã, & helicen. has etiã in plures ſpecies diuidi. aliam tantùm fructu candidam aliã & folio fructũ candidũ ferentium, aliis denſum acinũ & grandiorẽ, racemis in orbem circumactis, qui vocãtur* corymbi: *aliis minorẽ acinũ, ſparſioremq́ racemum, has* ſelenitias *dici. ſimili modo in nigrâ, alicui ſemen nigrum, aliis crocatum; cuius coronis poetæ vtantur minus nigris; quam quidam Dionyſiacam vel Bacchicam vocent, maximis inter nigras corymbis. Helicen quoque plures habere differentias. Nigræ ergo ſpecies illa quæ fructum habet* κροκίζοντα, *Baccho ſacra. & ab hac vocatus fuit* hedereus Deus, *teſte Pauſaniâ: quia ſcilicet, vt Plinius auctor eſt eodem lib. 4. primus ſe nigra hederæ foliis coronauit: & quia, vt canit Ouidius 3. Faſtorum,*

Nyſſiades Nymphæ, puerum quærente nouercâ,
Hanc frondem cunis circumpoſuiſſe feruntur,

& in memoriam Ciſſi comitis quem in hederam mortuum mutauit, vt cenſet auctor Geoponicorum; & propter ſimilitudinem quam cum fructu & foliis vitis ipſa hedera habet, quod Plutarcho videtur lib. 3. quæſt. 2. Sympoſ. denique quia frondes hederæ, frigiditate ſummâ, vini fumis reſiſtunt, auctore eodem Plutarcho d. lib. 3. q. 5. Vide Sancium Brocenſ. in Alciat. Emblem. 204. Pierium lib. 51. Hieroglyph. & Miſaldum cent. 1. Memorabil. aphoriſmo 99. Ad ſcripturam quod attinet, ſi ab edendo dicta, ederam; *ſi ab herendo,* he-

Digitized by Google

deram *ſcribere oporteret; nunc quia id incertum, vtrouis modo licet.*

Bacchifera] *quæ fertur à Baccho & Bacchis. non diſplicet etiam quod quidam m.ſ.* Baccifera. *hoc eſt, corymbifera.*

419 Falſos artus] *ſimulans te nympharum vnam tenellulam & mollicellam. vnde etiam propria hæc Bacchi forma cuidam veteri poetæ:*

Notas habemus quiſque corporis formas.
Phœbus comoſus, Hercules lacertoſus,
Trahitque Bacchus virginis tener formam.
Minerua flauo lumine eſt, Venus pæto.
At fronte crinitâ Arcades vides Faunos.
Habet decentes nuncius deûm plantas.
Tutela Lemni diſpares mouet greſſus.
Intonſa ſemper Æſculapio barba eſt.
Nemo eſt feroci pectoroſior Marte.

Virgo] *imò etiam ſub hœdi ſpecie delituit iuxta Apollodorum lib. 3. Bibl.*

421 Luteam] *rectè. non zonam voluit luteam dicere, ſed ipſam veſtẽ, ſicut & Tibullus:* Effuſa ad teneros lutea palla pedes.

Veſtem] *pallam, teſte Tibullo.*

422 Vnde] *Moguntin.* Inde. *muliebrem habitum Bacchi etiam Celſo obiicit Origenes lib. 3 eúmque vocat Menalam.*

425 Regeres] *virgâ potius & lupatis, quam pallâ tam molli. quare rectè v. l.* tegeres. *Herbipol. & Veneti continent;* premeres.

426 Eoæ] *totus Oriens, maximè Scythia & India. Bacchi bellum cum Indis deſcripsêre olim, teſte Apollonij Scholiaſt. Chamæleon lib. 5. Iliad. Ariſtodemus lib. 1. Thebanor. epigramm. & Cletarchus in hiſtoriâ Alexandri Magni; item teſte Stephano Dionyſius in Baſſaricis. ſolus hodie ſupereſt Nonnus Panopolitanus, cuius fructu ex lectione carent plerique quòd Latio nondum ſit donatus.*

429 Senior-Silenus] *Saliſberienſis, neſcio quo auctore Chironem dat Baccho præceptorem, lib. 1. de nugis curialium cap. 4. ceteri omnes Silenum, vt Euſebius lib. 2. Præpar. Euangel. cap. 2. inde Horatius:*

—— famulúſque Dei Silenus alumni.

Nemeſianus de Sileno ſic ex Virgilio;

Tum primus roſeo Silenus cymbia muſto
Plena ſenex auidè non æquis viribus hauſit:
Ex illo venas inflatus nectare dulci,
Heſternóque grauis ſemper ridetur Iaccho.

Sileni filij iuxta Eurip. in Cyclope ſunt Satyri, etiam ab eo dicti Sileni. Nicander in Alexopharm.

ὡς δ' ὁποτ' ἀγριόεσσαν ὑποθλίψαντες ὀπώρην
Σιληνοὶ κεραοῖο Διωνύσοιο τιθηνοί,
πρῶτον ἐπ' ἀφρείζοντι ποτῷ φρένα θωρηχθέντες,
ὄμμασι δινήθησαν, ἐπὶ σφαλεροῖσι δὲ κώλοις
Νυσαίην ἀνὰ κλιτὺν ὑπέδραμον ἀφραίνοντες

ὡς ὅιγε σκοτόωσι κακῇ βεβαρηότες ἄτῃ.

Gorrheus:

Aut veluti expreſſis Sileni agreſtibus vuis;
Cornibus inſignem qui nutriuere Lyæum;
Poſtquam tentarunt ſpumantia pocula mentem,
Primùm oculis variant, titubantes inde per imas
Incedunt Nyſſæ malefidis paſſibus oras.
Talis eos premit epoto vertigo veneno.

quo loco Scholiaſtes tradit dictos à verbo σιλλαίνειν, quod ſignificat conuiciari, & eoſdem eſſe Satyros. Nonnus tamen videtur diſtinguere hoc verſu:

Et ſetoſorum ſatyrorum aculeati ſanguis generis,
Silenorúmque phalangem. *huiuſmodi monſtra multi negant fuiſſe; ſed docent contrariũ D. Hieronymus & S. Athanaſius in vita S. Antonij, Plinius lib.6. ſub fin. lib.7. cap.2. & li.9. cap.54. Pauſanias in Elyacis, & Ptolomæus lib.7. Geograph. Sunt & Bacchi comites quidam, quos Aelianus & alij vocant* Tytiros, *quos plerique eoſdem cum Satyris arbitrantur. Vide Scalig. lib. 1. art. poët. cap. 12. & Natalem Comitem lib. 5. Mytholog. cap. 8. Poſt hunc verſum in Eguiano m. ſ. deſunt omnia, vſque ad verſ.* 472. Senſere terræ, *&c.*

431 Condita] *occulta, ſecreta. Tibullus:*

Et leuis occultis conſcia ciſta ſacris.

Orgia] *myſteria Bacchi, ſic dicta ab irâ Cereris illuſæ in Iouem,* ἀπὸ τῆς ὀργῆς: *& quia in Dionyſi generatione & nece multum abominationis & execrationis fuit, dicta* μυσήρια, ἀπὸ τοῦ μύσος. *ita Clemens Alexandr. in Protrept. Alij quia fabellæ, volunt dicta quaſi* μυθάρια, *vt Euſebius lib. 2. de Præparat. Euang. cap. 5. alij à quodam venatore nuncupata, inter quos Apollodorus in Biblioth.* Myſtæ] *initiati orgiis.*

432 Baſſaridum] *ſic vocatæ Mænalæ, à baſſarâ indumenti genere apud Pollucem & Heſychium. Gloſſæ veteres in Perſium; docent dictas quòd vulpinis veſtibus cingerentur. quia Thracibus vulpes dicuntur Baſſares:* (inde German. Voſſen) *vel à veſte demiſſâ ad talos qua Bacchus vtebatur, quia iidem Thraces talem veſtem vocent Baſſarim. hæc ille. an fortè hinc Hiſpan.* Baſquiña?

437 Ogygio] *Thebano. nam Thebæ dictæ Ogygiæ ab Ogyge rege, quem Corinna nominauit Bœoti filium, teſte Schol. Apollonij in lib. 3.*

438 Nebride ſacra] *Nebris dicata Baccho: nam ille hinnulorum pellibus veſtiebatur. vnde in Epigramm.* νεβρώδης *&* νεβριδόπεπλος *dicitur. gemma etiam his pellibus colore ſimilis,* Nebrotes *vocata, Libero ſacra. ipſæ quoque Baſſarides nebridibus amiciebantur. ſic enim intelligo illud Attij in Bacchis:*

Tunc ſiluestres exuuias ſæuo pictas lateri accommodant.

Nebriſſa Hiſpaniæ ciuitas (Aelio Antonio Grammatico celebris) à nebride nomen accepit, eo quòd illic olim Bacchica orgia frequentia, & Bacchæ veſtitæ nebridibus. docet Silius Italicus:

Nebriſſa Dionyſæis conſcia ſacris,

Quam Satyri coluere leues, redimitáque ſacrâ

Nebride, &c. *Ita præcinctæ ſaltitabant & tripudiabant, vt paullo antè dixit:* —— pede pulſauit ſola —— *quod de peculiari Bacchica ſaltatione accipiendum; quam σικιννίδα nuncupant, de quâ Euripides in Cyclope, Lucianus περὶ ὀρχήσεως, & Athenæus lib. 14. cap. 12. & Ennius:* Bacchico inſultans modo. *Virgilius etiam Aeneid. 11.*

Aut vbi curua choros induxit tibia Bacchi.

à Sicinnide, Bacchi comites dicuntur Sicinniſtæ, Athenæo. Dionyſiacarum ſaltationum tria ſcio genera commemorari, ſingula à Bacchi ſociis inuenta & nominata, κόρδακα, σικίννιδα, ἐμμέλειαν: Peculiariter tamen Senecam ſenſiſſe putauerim de Sicinnide, quia hæc vt magis incondita, ita & lepidior, & concitatior (nam Dionyſ. Halicar. teſtatur lib. 7. ludicris & ridiculis geſticulationibus Pyrrhicæ geſtum ac motus imitatam) & Thyrſigeris Bacchis, Satyriſq. accommodatior: quare Pollux lib. 4. Onom. cap. 14. ſcripſit Cordacem propriam comicis, emmeliam tragicis, ſicinnidem Satyris peculiarem. Sanè apud Euripidem Satyri ſicinnidem ſaltant, apud Terentium verò non ambigo quin Demea de cordace ſenſerit:

Tu inter illos reſtim ductans ſaltabis.

Cordacem à ſicinnide, præter Pollucem, etiam Athenæus & Lucianus diſtinxerunt. ideo perperam Tuſanus confundit.

Pede pulſauit] *terram pede pepulit. Lucretius:*

—— terram pede pellere matrem.

Ennius, pulſare dixit:

Muſæ quæ pedibus magnum pulſatis Olympum.

442 Thyades] *Bacchæ Thebanæ.* Thyades (*ait Pauſan. in Phoc.*) ſunt Atticæ feminæ, quæ in Parnaſſum quotidie venientes, cum Delphicis mulieribus arcana Libero patri ſacra peragunt. *ſed poëtæ latius ſumere conſueuerunt.*

Oeſtro] *Latinè* aſilus, *Græcè* οἶστρος. *Virgilius 3. Georg.*

Eſt lucos Silari circa, ilicibúſque virentem
Plurimus Alburnum volitans; cui nomen aſilo
Romanum eſt, oeſtrum Graij vertêre vocantes,
Aſper, acerba ſonans, quo tota exterrita ſiluis
Diffugiunt armenta: —— *Romanum nomen ſuo iam tempore periiſſe, & Græcum tantùm in vſu fuiſſe ſcribit Seneca epiſt. 59. Oeſtrum quidam cum tauano confundunt, quem Græci μύωπα vocant, in quibus Plinius lib. 11. cap. 28. & Apollonius lib. 1. vbi cùm de oeſtro ageret, dicit:* ὅντε μύωπα βοῶν κλείουσι νομῆες quem tauanum vocant bubulci. *& gloſſarium Latino-Græcum;* Aquilio κέντρον βοῶν καὶ σκορπίων. *Emendandum ex Græco-Latino, vbi;* οἶστρος ὁ μύωψ Tabanus, aſilio. *Quod vero prius illud etiam exhibet,* Aquilio βοῤῥᾶς, *puto apertè prauum, pro;* Aquilo. *Sed; ad rem, Soſtratus lib. 4. de animalib. vt & Ariſtot. in animal. hiſtor. docens* οἶστρον *circa fluuios,* μύωπα *in ſiluis naſci. vide Scholiaſt. Apollon. in lib. 1. verſ. 205. & Wottonum lib. 9. de differ. animal. cap. 213. obtinuit, vt* μετα-

φοιβικῶς *furioſi dicantur Oeſtro perciti ab Euripide apud Galenum lib. 3. de Hippocrat. & Plat, dogmat. cap. 4. & Latinis paſſim. Philoſtratus in Imag. Penthei pingit* τὸν δὲ οἶστρον περιβακχεύσας ταῖς γυναιξίν. oeſtrum pungentem & furiantem mulieres, *vt hic noſter. Aelianus quoque lib. 3. var. hiſtor. refert Lacænas, Sicyonias, & Thebaides olim hoc Bacchi oeſtro infeſtatas; treſque Minyades, Leucippem, Alcippem & Alcithoem eodem aſilo ſtimulatas, infantulum Leucippes, quem hinnuleum putabant, diſcerpſiſſe. Addit Seneca, eodem percitas Agauen matrem, Autonoën & Ino materteras, Pentheum ſuâ manu interemiſſe. ſed non eſt aperta mens verborum Senecæ; cùm addit;* —— oeſtro membra remiſſæ, velut ignotum videre nefas. *Puto, voluit potentiam Bacchi ſignificare. neque videbatur ſatis efficax probatio, ſi diceret Thyades beneficio affectas, vel ſaltem non læſas à Baccho, orgia frequentaſſe. cognatæ illius, iſtæ quidem, & affines, in quas honoris multũ redundabat. addit ergo etiam tunc bacchatum ab illis, fuſam comam, thyrſum iactatum, & curſitatum, & quæ ſolebant alia; quando iam ad ſanam mentem redierant, & parricidij ſui turpitudinem, eiuſque Euhium auctorem cognoſcebant. plus illas videlicet honori numinis, quam naturæ neceſſitudini tribuiſſe, plus Bacchi ſtimulis iam remiſſos, quàm acerbiſſimi doloris præſentem memoriam valuiſſe. Magnifica hæc & dithyrambicâ. ſed quàm flebiliter Pentheum Agaue mater luxerit ita deſcribit Nonnus lib. 46. Dionyſ. vt vix queat mæſtius & lacrymabilius.*

446 Ino] *Ino Athamenti Melicertam peperit, cum quo mariti furorem fugiens, in mari ſubmerſa; credita marinorum Deorum numero addita. Græci Leucothean; Latini Matutam filium, illi Palæmonem, hi Portunum nuncupant. latè hæc Nonnus lib.* θ'. & ι'. *Pauſã. in Attic. & Meſſeniac. Plutarchus in Camillo. Apollodor. lib. 3. Biblioth. Ouid. lib. 1. & 4. Metam. & 6. Faſt. ſed alia longè narrat Ariſtides in Iſthmica to. 1. quem legat, qui multa de Leucotheâ & Palæmone volet. vide etiam verſ. 22. Thebaid.*

449 Tyrrhena] *de Tyrrhenorum nomine & origine multus eſt Dionyſius Halycarnaſ. lib. 1. vbi quæ ex Myrſilo Lesbio adducuntur, validiſſimè confirmant Annianum Myrſilum veri Myrſili quandam eſſe laruam. Tyrrheni olim infames pyraticæ ſtudio, vt docet Cicero in Hortenſio. Vide etiam Strabon. lib. 5. Poſtea Thuſcos dictos cenſet Seruius* ἀπὸ τοῦ θύειν.

449 Rapuit] *cùm Bacchus ab Icariâ in Naxum vellet tranſuehi, prædatoriam Tyrrhenorum triremem mercede conduxit; qui, Deo in nauem recepto, Naxum prætervecti, in Aſiâ Bacchum vendituri vlterius tendere. ſed Bacchus malum & remos in ſerpentes vertit, triremim hederæ ramis implicat, & omnia ſonitu tibiarum replet, pyratas in furorem agit, illi in mare ſe eijciunt & Delphines fiunt. ita Apollod. li. 3. Biblioth. & Ouid. li. 3. Metam. Higynus autem cap. 134. tradit remos in Thryſos, vela in pampinos, rudẽtes in hederam abijſſe: deinde tygres, pantheras & leones in pyratas inuaſiſſe. ſimilia Lucian. in Bacchis, Philoſtrat. in Imaginib. & Homerus in Hymnis, in eo cuius initium;* ἀμφὶ Διώνυσον, *&c. quem, & Ouidij locum cum iſto Senecæ, qui contulerit; loci huius habiturus eſt perelegantem commentarium.*

Digitized by Google

Cærula] *æquor in pratum viride tranſit plenum frondibus, floribus, fructibus. malè Pintiani lib.* Cærulea cum patris. *pro,* mutat; *Mogunt.* imitat. *mallem;* mutas. *nam Nereus mare pacauit, mutante Baccho cærula in prata.*

456 Ramus] *acutè Rapheleng.* remus. *vult hederas ſerpſiſſe per remos: & hypallage fuerit, pro hederæ tenent atque impediunt remos.*

456 Carcheſia] *Cinnæ verſus ex Smyrnâ, coniunxi in aduerſar. nec muto factum. nam non ſinit D. Iſidorus vt* anguinam *legam, & anchoram interpreter. nam lib.* 19. *Orig. ſcribit* Anquina, qua ad malum antemna conſtringitur. *& Cinnæ deinde verſum ſubiungit pro exemplo:* anguinam *illam non nouit. Nonium, qui poſteriorem verſum Catullo tribuit, non moror; ſolet alias quoque memoriâ labi. ſed de carcheſiis agendum. Lucanus lib.* 5.

Hic vtinam curuet ſummi carcheſia mali.

Lucilius: Tertius hic mali ſuperat carcheſia ſumma.

Macrobius lib. 5. *cap.* 21. *Saturn.* Aſclepiades vir inter Græcos apprimè doctus & diligẽs. carcheſia à naualire exiſtimat dicta. ait enim naualis veli partem inferiorem pternam. at circa mediam fermè partem trachelon dici, ſummam verò partem carcheſium nominari, & inde diffundi in vtrumque veli latus, eaque cornua vocantur. *quid ais Macrobi? veli pars carcheſium, pterna, trachelos? non tu quidem hoc dicas: ſed score ſcioli: & operæ nobis, non tu impoſuiſti. credo à te ſcriptum;* naualis mali partem, *quod præter D. Iſidorum lib.* 19. *& Vitruuium lib.* 10. *& Apollonij Scholiaſt. in li.* 1. *ver.* 563. *etiam Lucianus. Heſych. & Pollux confirmãt. in fine etiam concinnius legeretur;* & inde diffundi velum in vtrumq; antennæ latus.

De prauant Griph. & alij. qui; *pateram.*

460 Noua facies]*pro humana, piſcina, quiſquis ille eſt qui exſtat. Myrſilus Lesbius de Origine Italiæ, ſcribit;* Tyrrhenos ob pyraticam & potẽtiam quam in mari obtinebant, & quia multas in omnes terrarum regiones colonias deducebãt, Delphines fuiſſe nominatos: idcircò Græcos fabuloſam hanc Metamorphoſim finxiſſe.

Te ſequitur]*mallem;* & ſequitur. *nam pendet à ſuperioribus.*

467 Diuite] *Totum Orientem aiunt à Baccho deuictum. Ouid. lib.* 4.

Oriens tibi victus, aduſque
Decolor extremo quâ cingitur India Gange.

hîc enumerãtur Lydi, Getæ, Maſſagetæ, Thraces, Scythæ, Mæotis accolæ, & omnes Aquilonares, Geloni etiam & Amazones.

470 Maſſagetes] *Dionyſ. Afer:*

Hos verò retrò Orientem verſus trans reſonantem Araxem
Maſſagetæ degunt, velocium emiſſores ſagittarum;
Viri, quibus nec egomet, nec quiſquis eſt ſodalis,
Appropinquet. multo namque inhoſpitaliores ſunt aliis.
Neque enim ipſis ſuauis frumenti eſt cibus,
Neque ſanè vinum indigenum; ſed, equorum
Sanguini miſcentes candidum lac, epulas apponunt.

471 Securigeri Licurgi] *Lycurgus, Dryantis F. rex Thraciæ, Bacchum omni, quâ potuit iniuriâ affecit, bello ſuperauit, egit in exilium, interfecit, vt ſcribit*

ſcribit Iul. Firmicus lib. de myſteriis & erroribus prophan. religion. cap. 6. Verum ethnici finxerunt contraria, victum Bacchi artibus Lycurgum contemtæ religionis grauiſſimas pœnas dependiſſe. Plutarchus in lib. de poët. legend. ſcribit eum, cùm vites omnes è Thraciâ conaretur exſcindere, ſibi crura ſecuri incidiſſe; huc noſter reſpicit. Higyn. cap. 132. tradit furore correptum, vxorem & liberos trucidaſſe, & à Pantheris, quas Dionyſius immiſerat, in Rhodope laceratum; Apollodorus lib. 3. Biblioth. putat ab equis in Pangæo diſcerptum; Homerus vult excæcatum dumtaxat; alij ſibi manus intuliſſe. multa Euſtathius ad 6. Iliad.

472 Zedacum] *Moguntin.* terræ Bacchum ferocem. *vt repetatur vox quæ in præcedenti; quod ſi quis amplectatur, multis ſe moleſtiis liberarit. Verùm hoc inter lineas: nam in contextu erat;* Zedacum. *quaſi ſit cognomen Bacchi. ſed nullus mihi* Zedacus Bacchus *notus. Zabaſum ſeu Zabaſium non ignoro. an hoc ſubſtituas? ſed puto potiùs gentis alicuius nomen poſitum. libri omnes;* Zedacùm *præter vnum m. ſ. qui;* Zadacum. *credidi aliquando legendum;* Zacarum. *quia non dubitabã de Scythiæ populis aliquibus loqui, tum ex ſequentibus;* Et quos vicinus Boreas ferit Arua mutantes. *tum quia de Scythis & Indis triumphaſſe, teſtatur Ouidius lib. 3. Faſtor.*

Biſtonas, & Scythicos longum eſt narrare triumphos,
Et domitas gentes thurifer Inde tuas.

& communi nomine Perſæ, Scythas omnes Sacas vocarunt, teſtante Herodoto & Plinio. & Sacas eſſe Nomadas, Scythicam gentem docuit Chærylus, apud Strabonem:

μηλονόμοί τε Σάκαι, γονεᾷ Σκύθαι, αὐτὰρ ἔναιον
Ἀσίδα πυροφόροι· Νομάδων γε μὲν ἦσαν ἄποικοι
ἀνθρώπων νομίμων —— Opiliones Sacæ, origine Scythæ tum incolebant Aſiam tritici feracem, à iuſtâ hominum Nomadum gente in coloniam miſſi. *Sed ſyllabæ moduli hoc non videntur admittere. Ad alia igitur coniectanea, & ſi vis, mera mapalia deferor. ſumat quiſque quod placebit; &, ſi nihil, ipſe meliora apponat. quid ſi?* Sagarum. *vicini hi Scythis Melæ lib. 3. cap. 6. quid ſi?* Sedochum, *vt ſint illi quos Tacitus vocat lib. 3. hiſtor.* Sedochezos. *quid ſi?* Siracum, *qui ad Caucaſum Straboni li. 11. vel,* Sydrachûm; *quos Alexander debellauit, apud Iuſtinum & alios. quid ſi?* Zabiûm, *vel;* Gaziûm. *nam hi populi Indiæ cum Debrice contra Bacchum pugnarunt, teſtibus Dionyſio. 3. Baſſaricor. & Stephano. num legendum?* Saciûm. *nã Stephano,* Sacis *incola vrbis Scythicæ Sacæ. num verò?* Sidacum. *nam* Sidacæ *Stephano vrbs Lydiæ, & Lydi etiam à Baccho domiti. Num verò legendum, minima mutatione?* te Dachûm. *hoc eſt, Dacorum: quorum primam Seneca corripere ſolet, vt oſtendam Thyeſt. ver. 602. & Dithyrambo proprium tam deſultoriè, modò res Bacchi geſtas narrare, modò ipſum Bacchum alloqui: denique Geticos arcus paullo antè memorauit, quibus proximi Daci; mox Scythas addit, quibus Daci coniungi ſolent, etiam ab Horatio:*

Poſtea inueni etiam Raphelengio hoc viſum.

Te Dacus aſper, te profugus Scythes.

Hæc diuinatio mihi potior aliis omnibus; illâ quoque quæ quod in die placuit;

P

terræ Iſſidûm feroces, *admiſſo hiatu.vt de Eſſedonibus agat; qui Stephano* Ἰσσηδοὶ ζισιλλάβως: *quorum ferocia & crudelitas inter omnes Scythas decantatiſsima.parentum cadauera deuorabant, & craniis in pocula vtebantur, vt Solinus teſtatur. & prior Mela lib. 2. etſi ex ſolo Herodoto Pintianus Melæ contextum mutet, & homo ſobrius temulentæ genti poculis ademtis iconculas obtrudat.bellas iconculas, quas præfiſcini ad collum geſtent. Poculorum huiuſmodi vſum omnes * omnino codices Melæ confirmant; vt & mos aliarũ gentium apud alios. Liuius lib.33.auctor eſt, Boios Poſtumi ducis ſui caput templo intuliſſe; eoq; purgato caluam auro incluſiſſe, vt ſacrum vas eſſet, quo ſolemnibus libarent: & hoc poculo ſacerdotes, templiq; antiſtites vti conſueuiſſe: & Boiis hanc conſuetudinem ex humani capitis oſsibus bibendi ad ſuam vſque ætatem perduraſſe ſcribit N. lib.1. Annal. Boior. de Celtis Silius lib.13.*

* Confirmãt Hermolaus, Oliuarius, Vinetus, & noſter Scotaus.

At Celtæ vacui capitis circumdare gaudent
Oſſa (nefas) auro, & menſis ea pocula ſeruant.

quod de Germanis, ſcilicet Boiis, intelligendum. Alboinus Longobardorum rex, abſciſſum caput Chunimundi regis ſoceri ſui, in ſcyphum efformauit, & Roſimundæ vxori, Chunimundi filiæ, propinauit hauriendum; quæ ipſi necis cauſa: ſcribit poculi inſpector Luitprandus lib. 2. Hiſt. Longobard. cap. 14. Denique de Cure, Principe Pieczenigerum, idem narrat Sigiſmundus Baro in commentar. rerum Moſconitarum. Hæc ego, de Zedacis. *velim alios meliora, & lubens accinam:*

μάντις δ' ἄριστος, ὅστις εἰκάζει καλῶς.
Vates ille optimus, qui benè coniicit.

478 Gelonos] γελωνὸν *vrbs Sarmatiæ Stephano, condita à Gelono Herculis filio. incolæ Geloni: apud hos naſcitur Tarandus, villoſum animal bouis magnitudine, de quo eadem quæ de Chamaleonte & Polypo, quoad coloris mutationem prodita ab Ariſtotele in lib. de admir. audition. Ariſtoteli enim hunc librum aſcribit etiam Stephanus in* Γελωνὸν, *quod propter Criticos quoſdam temerarios monuerim.*

481 Thermodontiache] *Moguntin.* Thermoduntiadæ.

485 Ophioniáque] *Thebanâ, maximè Penthei.*

486 Prœtides] *ſic ſcribendum, non* Prætides, *Prœti filiæ Bacchum colere recuſabant, teſte Apollodoro lib. 2. Biblioth. & Iunonis formæ ſuam præponebant. vltio mox ſubſecuta. nam in eum mentis errorem inciderunt, vt ſibi ipſis vaccæ viſæ, humanum conſortium fugerent, ſed tandem Aeſculapius, vel (vt alij) Melampus, ſiue vates ſiue paſtor, purgauit, & purgamina in Clytorium fontem abiecit. Teſtatur epigramma apud Vitruuium.*

Fuge meum fontem, in quo Melampus
Abluit furores Prœtidum duros.

Eudoxus in deſcriptione terræ apud Stephanum: Eſt fons in Azaniâ, qui guſtantes aquam eius facit nec odorem vini tolerare: in quem aiunt Melampodem, quando Prœtidas expiauit, purgamẽta inieciſſe. *Plura Callimachus, in hymn. Dianæ. Sex. Empyr. lib. 4. Pyrrhon. hypotyp. & Ouid. vlt. Metam. Seruium & Probum in 6. eclog. Virgilij, conſulere potes.*

Et agros] *Virgilius*: Prœtides implerunt falſis mugitibus agros.

470 Præſidem] *plerique excuſi*; præſentem. *& ſic m. ſ. Eguianus & Moguntin. ſed verſus non patitur. Lipſienſ.* præſidem. *quando aut quomodo Bacchum Iuno coluit præſentem, vel præſidem; fuit illa Vulcano Bacchi operâ reconciliata, quod narrat Ariſtides. ſed quid hoc, ad rem, de qua nunc ſermo? ſedet animo: Iunoni ſpreta à Prœtidibus forma contumeliam fuiſſe acerbiſſimam, ita vt vindictã ſolam animo volueret, læsêre interea miſellæ virginis etiã Liberi numen: qui confeſtim pœnas exegit, immiſſo quem modo dicebam, errore. Tam grata iratæ Iunoni hæc vltio, vt priuignũ quem prius oderat, deinceps amare & colere cœperit. cogita igitur num rectius ſcriberetur*: Vindicem B. c. n. *vel ſi retines* Præſidem. *intellige Bacchũ Naxi Deum tutelarẽ; quem Iuno honorauit conceſſa Naxijs puerperij Breuiorij partûs prærogatiuâ.*

488 Naxos] *Cyclades inſulæ in Aegæo ſunt, Andros, Myconos, Tenedos, Naxos, Delos, Seryphus, Gyaros, Rhenia. omnium altiſſima Naxos, quæ etiam Dia, teſte Callimacho, & Strongyle & Dionyſias vocata, teſte Plinio lib. 4. cap. 12. à vinearum fertilitate. quare à Papinio in Achilleid.* Bacchica *dicitur, vt Baccho ſacra. Scaturibat in ea fons vini, & in Bacchi honorem Naxiis feminis Iuno tribuit, vt octauo ſolæ menſe parerent, quo menſe natus Bacchus, vt refert Stephanus ex Aſclepiade. Sidonius de Burgo*:

——Nyſſa vale Bromio, Phœbo Parnaſſe biuertex:
Non illum Naxos, non iſtum Cyrrha requirat.

Lactantius lib. 1. *cap.* 15. *enumerans quos Deos quæq. ciuitas priuatim ſummâ veneratione coluerit*; vt Ægyptij Iſidẽ, Mauri Iubam, Macedones Cabyrum, Pœni Vranum, Latini Faunum, Sabini Sancum, Romani Quirinum. Eodem vtique modo Athenæ Mineruam, Samos Iunonem, Paphos Venerem, Lemnos Vulcanum, Naxos Liberũ, Apollinem Delphi. *quæ fere ad verbum omnia mutuatur D. Iſidorus lib.* 8. *Origin. cap. de Diis gentium; apud quem tamen recti caſus*; Lemnos, Paphos, Naxos, Delos; *pro accuſatiuo poſiti, vel* ἀρχαικῶς *datâ operâ, vel operarum culpâ. Apud Nonium, in* Gerræ, *reſcibo*; & ſunt gerræ faſcini, qui ſic in Naxo inſulâ Liberi ab incolis appellantur. *vulgo legitur* inſulâ Veneris.

Aegeo] *mare Ægeum ab inſulâ; quam Aegas vocat Homerus, ſacram Neptuno ſpectris infeſtam; teſte Nicocrate: vel à Neptuno, qui Aegeus quoque dicitur, auctore Pherecyde; vel à formâ promontoriorum in mare excurrentiũ cornutæ capræ ſpecie. Vide Schol. Apoll. in li.* 1. *ver.* 1165. 489 Tradit] *ſic ſoli Lipſienſ. ceteri omnes*; tradidit Virginem relictã] *Ariadnen Minois filiã. ex hoc loco patet abductã Ariadnen à Theſeo in illã Diã, quæ & Naxos; non in aliam Cretæ vicinã, quod mirum homini docto excidiſſe, contra ipſum Ouidium, quem exponebat, & alios omnes. Vnde Columella Ariadneæ coronæ ſidus, vocat* Naxium ardorem. *Tertullianus etiam meminerat, ſed operarum errore deprauatus. lib. de coronâ milit. cap.* 7. *excuſi habent.* Dat & Ariadnæ ſertum ex auro & Indicis gemmis Vulcani opus, Liberi munus, poſt & ſidus. *Non damnem, niſi damnarent m. ſ. qui cõtinent* Theſidus, *pro*, poſt & ſidus. *cenſeo ſcriptum fuiſſe, vel*; Theſei ſidus. *vel*; Diæ ſidus. *vel*; Liberi

Digitized by Google

munus, & ſidus; *vel denique;* Theſei munus, Liberi ſidus. *nam Hyginus ſcribit, quoſdam tradere, hoc aureo ſerto à Vulcano accepto, Theſeum Ariadnam ſibi conciliaſſe. De Theſeo flore, quædam Athenæus, ſed ad hunc locum non pertinent. Ex his coniecturis, prior quæque melior.*

490 Meliore marito] *Ouidius:*

Illa, nec inuideo, fruitur meliore marito.

491 Pumice ſicco] *Euripides:*

Tum vna correpto thyrſo verberat petram,
Vnde rorulentus aquę proſiliebat humor.
Alia autem ferulam demiſit in terræ ſolum,
Et iſthic mox fontem vini emiſit Deus.

492 Nyctileus] *quorumdã Bacchi cognominum rationem reddidit quidã*

A ſtrepitu Bromius; quod vociferetur, Iacchus:
Quod curis ſoluat corda, Lyæus erit.

Liber, *ſeu* ἐλευθέριος, *vel quia apud vrbem Bœotiæ Eleutheras colebatur; vel quia libertatem quandam bibentibus ingeneret, dictus, auctore Plutarcho in Quæstion. Roman. ineptum quid Blondus attulit aliud. li. 1. Romæ triumphant. Vocatus etiam* Męnoles, *quod totus inſaniat, Euſebio lib. 2. præpar. Euang. c. 5.* Bryſæus, *ab vuis exprimendis. Perſio* Sat. 1. Byrſęus, *à byrsâ pelle qua in prælijs vtebatur, Diodoro li. 5.* Maſaris, *à Masâ nutrice, Leonico li. 1. var. hiſt. cap. 98.* Oſyris, Phanoces, Adoneus, Pantheus, Bicornis, *Auſonio epigr. 30. Æliano quoque lib. 3. var. hiſt. dicitur;* Phleonas, Protyges, Omphacites, *&c. cum adi. qui vnà cum Nonno in Dionyſiac. & Florilegio Græcorum epigram. plura cognomina Bacchi ſuppeditant. vide Iulianum Aurel. lib. 3. de cognomin. Deor. cap. 5. & Lilium d. Syntagm. 8.*

493 Garruli gramen] *Euripides:*

Quibus denique niuei lactis erat deſiderium,
Summis digitis ſcindentes ſolum,
Ilico lactis flumina habebant: porrò ex ederaceis
Thyrſis, guttis flaua ſtillabant mella dulcibus.

Item: ῥεῖ δὲ γάλακτι πέδον,
ῥεῖ δ' οἴνῳ, ῥεῖ δὲ μελισσᾶν
νέκταρι ——
Fluit & lacte campus:
Fluit vino, fluit & apum
Nectare. *Catullus:*
Quę vbicunque tu puellus loca dexter adieras
Vbicunque ſeſſitaras; noua germine tenero
Feriebat arbor auras redimita pampinis;
Vbicunque ſeſſitaras, noua flumina temeti
Placido viam ſecabant fluitantia ſonitu.

quæ ex Homero, in hymno Bacchi tranſtulit. ex carminibus, quorum initium, οἶνος μὲν πρώτιστα, *&c. In Naxo Bacchi opera ſtato quotannis die mero manaſſe tradit Leonicus d. lib. 1. cap. 99. de quo intelligendum illud Propertij.*

Et tibi per mediam benè olentia flumina Naxon;
Vnde tuum potat Naxia turba merum.

idem Andri, in Bacchi æde, ſingulis annis vel biennijs contingere ſcribunt Plinius li.2.cap.6. Pauſan.in Eliac.& Philoſt.in Imagin. Non vini tantum, ſed & cereuiſiæ inuentorem Bacchũ, colligunt ex Euſebio li.2.de præp.Euang.c.2.

Lesbia] *vina Lesbi laudant Horatius & Athenæus.* Niueiq. lactis] *Mogunt.Herbip.& Ven.* lacus. Candida] *ſic Lipſienſ.ceteri;* candidos.

502 Fulmen] *cuius memoria Baccho, ob matrem peremptam, funeſta.*

504 Oceanus] *terram inſulæ modo comprehendi ab Oceano, & cingi omnem ſignificat. ſic Dionyſius Afer:* οὕτως Ὠκεανὸς ὃς περιδέδραμε γαῖαν ἅπασαν· *quod, teſte Strabone, primus Homerus fuit commentus, ceteri Geographi quoque poſtea ſunt ſecuti: adeo vt Aethicus affirmet Senatui compertum, orbem terrarum mari, vt limbo quodam cingi. nata opinio, quòd terram per ſe globum efficere & rotundam putabant. Verùm nec illa perfectè ſpherica eſt, ſed fundæ inſtar ad Orientem ſe latius porrigit & expandit, vt fatetur ipſe Dionyſius; & nauigationibus compertum eam ſimul cum mari in vnum orbem conuenire, vt docent Philalteus in Ariſtot.de cælo, & noſter Clauius in c.1.Sphe. Sacrobuſti.*

505 Lunâque] *Luna cùm plena fuit, paullàtim lucem deperdit, & obſcuratur, donec Nouilunium ſeu Neomenia ſit: tum ſe recolligens rurſus & corniculans, paullatim amiſſam recuperat: & primò Menoeides, mox Dichotomos, deinde Amphicyrtos effecta, tandem rurſus Panſelenos ſeu plena apparet, & ſic dimiſſos plena ignes recolligit. docet Ariſtoteles & Græci eius interpretes in lib. 2. de cælo cap. 11.*

Dum matutinos] *his ſex verſibus ait: perpetuò Bacchum venerabimur.*

IN ACT. III.

Narrat Creon Oedipo, ipſum Laij indicio reum cædis eſſe; negat Oedipus, & poſt iurgium cum Creonte, eum in carcerem detrudi imperat.

514 Noſſe] *membranæ Burdegal.* ſcire. *Perſimile autem colloquium Tireſiæ & Creontis in Phœniſſ. Euripidis, vnde iſta noſter:*

κρ. Φράσον πολίταις καὶ πόλει σωτηρίαν.
τειρ. βούλει σὺ μέν τοι, κοὐχὶ βουλήσῃ τάχα.
κρ. καὶ πῶς πατρῴαν γαῖαν οὐ σῶσαι θέλω;
CR. Vrbi ſalutem ciuibúſque ediſſere.
TIR. Nunc expetis dicta, auribus mox reſpues.
CR. Quid, non tuendæ flagro curis patriæ?

520 Odere Reges] *verè d. tyrannis Satyrious:*

Accuſator erit, qui verum dixerit.

521 Vile pro cunctis caput] *fuit hæc impij Caiphæ ſententia de Chriſto* IESV *D. N. digna quæ puriore linguâ diceretur. Fuit etiam Syluij Othonis apud Xiphilinum:* πολὺ γάρ που καὶ κρεῖττον καὶ δικαιότερόν ἐστιν ἕνα ὑπὲρ πάντων, ἢ πολλοὺς ὑπὲρ ἑνὸς ἀπολέσθαι· multo enim melius & iuſtius eſt, vnum pro omnibus, quàm omnes pro vno perire.

532 Cupreſſus] *nota arbor. vide Pierum lib. 52. Hieroglyph. Porro hanc ipſam ſiluam ſic deſcribit Statius 4. Thebaid.*

Silua capax æui, validaque incurua ſenecta
Æternum intonſæ frondis ſtat peruia nullis
Solibus. haud illam brumæ minuêre, notúſve
Ius habet, aut Geticâ Boreas impactus ab Vrsâ
Subter opaca quies, vacuuſque ſilentia ſeruat
Horror, & excluſæ pallet mala lucis imago.
Nec caret vmbra Deo. nemori Latonia cultrix
Additur hanc piceæ, cedrique & robore in omni
Effictam, ſanctis occultat ſilua latebris.

535 Annoſa] viuax. *talis enim eſt quercus. vnde ab eâ Feſtus vult dictũ robur; & ſolet diuturni imperij, item firmitatis ac fortitudinis eſſe ſymbolum. lege Pierium lib. 51. Hiero.*

Huius abrupit latus edax vetuſtas] *abſunt hæc omnia ab Herb. & Ven.*

539 Paphia myrtus] *Veneria. quia tam Paphos vrbs, quàm myrtus Veneri ſacra. Paphos quidem Aratori Act. Apoſtol. cap. 2.*

—— Cyprum, Salaminaque linquens,
Pergit adire Paphum; quæ fertur amoribus olim
Dedita, ſacrilegæ manſiſſe libidinis antrum,
Aligeroſque vagos ſtudio coluiſſe procaci:

in quibus verſibus primum vocabulum fortè mendoſum, nam Paphos & Salamis in ipsâ inſulâ Cypro ſunt. Myrtus cur Veneri dicata cauſas recenſet Pierius in Hieroglyph. quas vel modicè docti auditarunt.

542 Enode] *rectum, nullis nodis, vel flexibus deformatum. Moguntin.* Enoda, *ab enodus.*

544 Vna defendit] *ſic Lipſienſ. hoc eſt ſola tuetur. ceteri codices;* vmbra defendit. *vmbra ſimul prodeſt nemori, dum aëris arcet & ventorum inclementiam; & ſimul nocet, dum radios ſolis excludit.*

548 Senior] *volunt Tireſiam tres ætates vixiſſe.*

549 Præſtitit noctem] *dicit, quia, (inquit Callixenus)* inferis quidem ſub occaſum ſolis ſacrificant: cæleſtibus verò Diis, ſub ſolis naſcentis ortum operantur.

550 Foſſa tellus] *Feſto auctore, antiqui Diis ſuperis, in altaribus; terreſtribus, in terrâ; inferis, in effoſſa humo ſacra faciebant. vide Medea. 797.*

Rapti rogis] *& hoc ergo ſollemne, vt non quouis igne in his infernalibus ſacris, ſed hoc tantum quem ex rogo rapuiſſent. ſic in Medea act. 4.*

Tibi ſanguineo ceſpite ſacrum
Solenne damus: tibi de medio
Rapta ſepulcro fax nocturnos
Suſtulit ignes.

Lucanus lib. 6. de Erichto:

—— funereas aris imponere flammas
Gaudet, & accenſo rapuit quæ thura ſepulcro.

& Fumantes iuuenum cineres ardentiáque oſſa
E mediis rapit illa rogis, ipſámque parentes,
Quam tenuere facem ———

Statius lib.4.de hac noſtra Necyomantiâ Tireſiæ:

——— nec rapidas cunctatur frondibus atris
Subiectare faces. *mendoſè. reſcribendum;* raptas *nam id rituale.*

551 Funeſto] *nigro, obſito, fulgurito, vel maculoſo, & impuro. nam ſuperis ſacrificantes puris induebantur. puræ, quæ candidæ, non obſitæ, non fulguritæ, non maculam habentes, non funeſtæ. Erichto apud Lucanum induitur* vario amictu, *hoc eſt, vt arbitror, maculoſo & ſordido.*

555 Ferfundit] *quidam cod.* pertundit.

556 Nigro bidentes] *conferendus cum hoc loco Papinius 4.Thebaid.* bidentes, *bimæ oues.* Oues, *quia verres & aliæ hoſtiæ quæ hoc nomine veniunt, in inferorum ſacris non erant idoneæ.* bimæ, *quia hæc ætas apta ſacrificiis, &* bidentes *non à dentium, ſed annorum numero appellatæ, vt ex Nigidio & Higyno docent A.Gellius lib.16. cap.6. Feſtus, in* bidental, *& Nonius in* bidentes. *bidentes ergo bicones, ætatis ſtatæ; quæ nec* agnæ *ſint, nec* adaſiæ. *Silius lib. 13.*

Corpora lanigerûm procumbunt lecta bidentûm.

Statius de hoc noſtro ſacro, ——— circúmque bidentûm.
Viſceribus laceris, & odori ſulfuris aurâ, *Malè vulgò odoris.*
Graminibúſque nouis & longo ſulfure purgat.

& poſtea: Velleris obſcuri pecudes armentáque ſiſti
Atra monet. ——— *Sed quis hæc melius, quam nefariorum rituum auctor ipſe cacodæmon; qui ea familiari ſuo Porphyrio, apoſtatæ & mago, iſtis verſibus indicauit:*

Indignum, tanti hunc in Chriſtianorum fieri ſcholis; vt, in eius verba philoſophiæ ſacris initientur.

ἐργάζευ φίλε τὴν δὲ θεόσδοτον ἐς τρίβον ἐλθών,
μηδ᾽ ἐπιλήθεο τῶν μακάρων θυσίας εἰαρίζων,
πῇ μὲν ἐπιχθονίοις, πῇ δ᾽ οὐρανίοις, ποτὲ δ᾽ αἴθρης
αὐτοῖσιν βασιλεῦσι καὶ ἠέρος ὑγροπόροιο,
ἠδὲ θαλασσαίοις καὶ ὑποχθονίοισιν ἅπασι.
πάντα γὰρ εἰδέχεται φύσεως μεστώμασι τῶνδε,
ζώων δ᾽ ὡς θέμις ἐπὶ τελευτῆσαι καταγισμοὺς
ἀείσω, δέλτοις δὲ χαράσσετε χρησμὸν ἐμοῖο.
τρεῖς μὲν ἐπιχθονίοις, τρεῖς δ᾽ οὐρανίοισι θεοῖσι.
φαιδρὰ μὲν οὐρανίοις, χθονίοις δ᾽ εἰαλίγκια χροιῇ.
τῶν χθονίων διάειρε τριχῇ θυσίας εἰαρίζων.
νερτερίων κατάθαπτε, καὶ εἰς βόθρον· αἷμα ἴαλλε,
χεῦε μέλι νύμφαις, Διονύσοιό τῆς δῶρα
ὅσσοι δ᾽ ἀμφὶ γαῖαν ποτώμενοι αἰὲν ἔασι,
τοῖς δὲ φόνου πλήσας πάντη πυριπληθέα βωμὸν,
ἐν πυρὶ βάλλε δέμας, θύσας ζώοιο ποδαίου,
καὶ μέλι φερήσας δηΐῳ ἀλφίτῳ ἔνθεν,
ἀλμὺς πελιδάνοιο καὶ οὐλοχύτας ἐπίβαλλε

εὖτε δ' ἐπὶ ψαμάθοισιν ἴης γλαυκὴν ἅλα χεύας
κὰκ κεφαλῆς θυσίαζε, καὶ ἐς βαθὺ κῦμα θαλάσσης
ζῶον ὅλον προΐαλλε· τελευτήσας τὰ δὲ πάντα
ἐς πλατὺν ἠερίων χορὸν ἔρχεο οὐρανιώνων.
ἀστερίοις δ' ἤπειτα καὶ αἰθερίοις ἐπὶ πᾶσιν,
αἷμα μὲν ἐν λαιμῶν κρουνώμασιν ἀμφὶ θυηλὰς
λιμνάζει· τὰ δὲ γυῖα θεοῖς ἐν δαιτὶ πονεῖσθαι.
ἄκρα μὲν ἡφαίστῳ δόμεναι, τὰ δὲ λοιπὰ τάσασθαι,
αἰθμοῖσιν λαροῖσιν εἰπλήσαντες ἅπαντα
ἠέρα ῥ' εὐσταλέον. ἐπὶ δ' εὐχὰς πέμπετε τοῖσδε.

Hæc age, qui nutu Diuorum ingreſſus amice es
Huius iter vitæ. mactanda eſt hoſtia cunctis
Multa Deis: ſeu qui terram, ſeu qui mare vaſtum,
Aëra ſeu qui habitant, latum ſeu qui æthera, ſeu qui
Alta colunt cæli, ſeu qui infima regna barathri.
Quæ quibus obſeruanda modis ſint ſingula dicam:
Tu memori conſcripta animo mea dicta teneto.
Terna quidem Diuis cæleſtibus hoſtia, & ipſa
Candida mactanda eſt; terna & terreſtribus, atque
Atra eadem. gaudent porrò & capiuntur apertis
Terreſtres aris: foueas cum numina contra
Expoſcant atro imbutas inferna cruore;
Nec placeat niſi quæ terræ mandatur humata
Hoſtia. Mel verò nymphæ atque liquentia vina
Offerri lætantur. at ignem accendier aris,
Quæ circumvolitant terras ſibi numina quærunt,
Imponique atrum corpus: tum thura ſimúlque
Iniicier ſalſas fruges, & dulcia liba.
Hæc facito. verùm, quibus eſt data cura profundi;
His ipſo ſemper fer ſacra in litore, totum
Proiicéque in fluctus animal: cæleſtibus autem
Extremas reddes partes, atque igne cremabis:
Quod supereſt propone tibi, dapibúſque reſerua.
Sudet odoratis craſsíſque vaporibus aër.

Vnde apparet terreſtribus & infernis Diis non niſi atra immolari, & nunquam volatilia: & terreſtribus, ſupra aras; infernis, in foueis. Vide Euſebium lib. 4. præparat. Euang. cap. 4 vbi etiam numerum habes hoſtiarum, ternum, quem noſter prætermiſit, vt & ararum; non Statius, lib. 4. Thebaid.

Trunca dehinc nemora aduoluit, mæſtúſque ſacerdos
Tres Hecatæ, totidémque ſatis Acheronte nefaſto
Virginibus iubet eſſe focos. tibi rector Auerni,
Quanquam infoſſus humo, ſuperat tamen agger in auras
Pineus; hunc iuxta cumulo minor ara profundæ
Erigitur Cereri frondes atque omne cupreſſus
Intexit plorata latus.

558 Viuúmque] *Statius:*

> Ter circumacta pyras ſancti de more parentis
> Semineces fibras, & adhuc ſpirantia reddit
> Viſcera ——

559 Manes] *quid propriè Manes, quid Heroes, &c. docet Martianus Capella his verbis:* A medietate aëris vſque in montium terræque confinia, Hemithei Heroëſque verſantur; qui ex eo quòd *Heram* terram veteres dixerũt, *Heroës* nuncupati ibique *Manes*, id eſt, corpori humano præſules attributi, qui parentum ſeminibus manauerunt. Denique hæc omnis aëris à Lunâ diffuſio, ſub Plutonis poteſtate conſiſtit; qui etiam *Sumanus* dicitur, quaſi ſummus Manium. Hic Luna, quæ huic aëri propior eſt, *Proſerpina* nominatur. Verùm illi Manes, quoniã corporibus eo tempore tribuuntur, quo fit prima conceptio, etiã poſt vitam hiſdẽ corporibus delectantur, atque cum his manentes appellantur *Lemures*. qui, ſi vitæ prioris adiuti fuerint honeſtate, in *Lares* domorum, vrbiúmque vertuntur: ſi autem deprauantur ex corpore, *Larnæ* perhibẽtur ac *Maniæ*. Manes igitur hic tam boni, quàm truces ſunt conſtituti; quos ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς δαίμονας memorat Graia diſcretio. In his etiam locis *Sumanes*, eorúmque præſtites, *Mana* & *Manuana*: Dij etiam, quos *Aquilos* dicunt. Item *Fura*, *Furináque* & mater *Mania*, *Intemperiæque*, & alij triptes Deorum degunt. *hæc ille de ridiculâ theologia Gentilium; quæ viſum aſcribere, eo quòd auctor hic non multorum in manibus, & ſunt rara. Sed & Iſidorus lib.* 8. Manes Deos dicunt mortuorum, quorum poteſtatem inter Lunam & terram aſſerunt, à quibus & mane dictum exiſtimant: quos putant ab aëre, qui manus, id eſt rarus eſt, manes dictos; ſiue quia latè manant per auras, ſiue quia mites ſunt in manibus (*fortè leg. quia immites ſunt hominibus*) contrario nomine hoc appellãtur. Apuleius namque (*ſic lego*) ait eos κατ' ἀντίφρασιν dici Manes, hoc eſt, mites ac modeſtos, cùm ſint terribiles & immanes. *Apud Feſtum Paullus idem ſentit;* Manos (*ſic lego*) in carminibus Saliaribus Ælius Stilo ſignificare ait bonos. & inferi Dij manes, pro bonis dicuntur à ſuppliciter eos venerantibus, propter metum mortis: vt immanes quoque, pro valde nõ bonis dicuntur. *Hos malos genios pari adulatione Paracelſus & ſimiles magi honeſtiore vocabulo vocant* Eueſtra.

Qui manes regis] *Sumane. Statius ipſum carmen recenſet:*

> Tartareæ ſedes & formidabile regnum
> Mortis inexpletæ: túque ô ſæuiſſime fratrum,
> Cui ſeruire dati Manes, æternáque ſontum
> Supplicia, atque imi famulatur regia mundi, *&c.*

560 Obſidentem] *Charontem, vel Cerberum.*

561 Rapido] *Lugdunenſ. & Herbip. & Veneti;* rabido.

561 Minax] *Moguntin.* minâs.

563 Aut cogit] *Statius:*

Scimus enim & quicquid dici, noſciq. timetis: *umbras alloquitur.*

565 Libat] *Statius*:

Principiò largos nouies tellure cauatâ
Inclinat Bacchi latices, & munera verni
Lactis, & Actæos imbres, ſuadúmque cruorem
Manibus aggeritur, quantum bibit arida tellus.

Eurip. Mulſum effunde, lactis & vini laticem.

566 Bacchum] *Homerus*: primùm mulſo, deinde verò dulci vino, tertiò demum aquâ. *hanc aquam veteres vocarunt*, arferiam, adferiam *&* adferias, *vt docent Feſtus & gloſſæ veteres. Vinum autem victimæ bis ſuperinfundebatur, primùm ad explorandam an eſſet idonea, vt docent Seruius in* 4. *Aeneid. & Plutar. lib.* 1. *de defect. oracul. poſtea verò victimæ in fruſta concisæ, vt ſit apud Homerum Iliad.* λ'. *& Odyſſ.* μ'. *& Apollon. lib.* 1. *Argon.*

567 Læua] *hæc manus inferis ſacra putabatur. Statius*:

Læuáque conuulſæ dedimus carcheſia terræ.

568 Grauiore] *nam primo carmine non aduenerant: vt nec apud Papin.*

569 Latrauit Hecates turba] *Statius*:

Huius inaſpectæ luco ſtridere ſagittæ,
Nocturníque canum gemitus ——

Tum] *quidam lib.* etiam. *Moguntin.* ter.

570 Tota ſuccuſſo ſolo] *alludit ad augurium*, ſoniuium, *quod terrâ ſpontè tremente; imitatus Virgilianum illud*:

—— tremere omnia viſa repentè.

vide Feſtum, in Soniuio. *Statius*:

Exclamat. tremuere rogi, vox impulit ignem.

571 Audior] *Alludit ad preces* Auditas, *de quibus Briſſon. lib.* 1.

Audior] *hoc eſt impetraui. Statius*:

Iam nequeo tolerare moram, caſſúſne ſacerdos
Audior? *& poſtea*:
Audiris genitor, vulgúſque exſangue propinquat.

572 Rata] *non irrita vel caſſa, ſed efficacia & impetratoria. Vide Briſſon. lib.* 1. *de Form. cap.* 112.

Rumpitur cæcum chaos] *Statius*:

Panditur Elyſium chaos, & telluris opertæ
Diſſilit vmbra capax, ſiluæque & nigra pateſcunt
Tartara, *&c.*

575 Rimas] *egère rimas. Ouidius*:

Fiſſus erat tenui rimâ quam duxerat olim.

Moguntin. ruinas.

585 Sæua proſiluit cohors] *hæc omnia quæ ſequuntur, & plura etiam*

Statius: Primus ſanguineo ſubmittit inertia Cadmus
Ora lacu, *&c.*

confer ſi placet, videbis vincere noſtrum ſæpius, rarò vinci.

586 Vipereum] *nec hoc omiſit Papinius.*

587 Ogygij] *Thebani. mirum quid mouerit Periegeten vt de Thebis Aegyptiis:*

Θήβην Ὠγυγίην ἑκατόμπυλον, ἔνθα γεραιὸς
Μέμνων ἀντέλλουσαι. ἑὴν ἀσπάζεται ἠῶ.

Papius:

Qui celebres centum diuerſis ordine portis
Ogygias habitant Thebas; vbi mane micantem
Auroram claro Memnon clamore ſalutat.

quorum ſententiam non videtur aſſecutus Priſcianus, vertens:

Filius Auroræ Memnon dum regna tenebat.

pertinet enim ad ſtatuæ Memnoniæ miraculum, de quo poſtea.

600 Educat frondes Eryx] educat frõdes Oeta. *Veneti.* Oeta frondes educat. *ceteri. Sequitur autem Seneca illorum ſententiam, qui magicis artibus Manes euocari credebant. At D. Iſidor. lib. 8. ita ſcribit:* Necromantici ſunt, quorum incantationibus vidẽtur reſuſcitati mortui diuinare, & ad interrogata reſpondere. (*νεκρὸς* enim Græcè mortuus, *μαντεία* diuinatio nuncupatur.) ad quos ſuſcitãdos cadaueri ſanguis adiicitur. Nam amare dæmones ſanguinem dicunt. ideóq quoties Necromantia fit; cruor aquâ miſcetur, vt colore ſanguinis facilius prouocentur. Lego; *aqua*, vel; *cruore aqua.*
ait videri ſuſcitatos, quia cenſuit eſſe tantùm phantaſiæ illuſiones. Vide Herc. Oetæum ver. 460. Sunt qui inter Necromantiam & Sciomantiam *diſtinguant. in hac nullo cadauere opus eſſe, ſed ſola vmbræ euocatione; in illâ mortui cadauer adhibendum, & ſanguine aſpergendum, auctor Beroald. in 1. Tuſculan. Cicer. Ergo hîc apud Senecam & Statium lib. 4. Theb. Sciomantia, apud Lucanum lib. 6. vera Necyomantia deſcribitur.*

605 Ales] *Statius lib. 5. Thebaid.*

Qualia trans Pontum Phariis defenſa ſerenis,
Rauca Paratonio decedunt agmina Nilo:
Cùm fera ponit hyems, illæ clangore fugaci,
Vmbra fretis aruíſque volant, ſonat auius æther.
Iam Borean, imbréſque pati, iam nare ſolutis
Amnibus, & niueo iuuat æſtiuare ſub Hæmo.

primus hac vſus comparatione Homerus Il. γ. vbi Troianos gruibus comparat;

Τρῶες μὲν κλαγγῇ τ' ἐνοπῇ τ' ἴσαν, ὄρνιθες ὥς·
ἠΰτε περ κλαγγὴ γεράνων πέλει οὐρανόθι πρό·
αἵ τ' ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον,
κλαγγῇ ταί γε πέτονται ἐπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων,
ἀνδράσι πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι.

Troiani quidem ſonitu, clangoréque ibant ſicut aues,
Velútque clangor gruum eſt in aëre;
Quæ poſtquam hyemem fugerunt, & immenſum imbrem
Clangore hæ volant ad Oceani fluctus
Viris Pygmæis cædem & mortem ferentes.

ab Homero procreati Pygmæi, etiam in Geographicis locum adepti. Qui eſſe volunt, de loco habitationis diſſentiunt. Scholiaſtes Homeri in Aegypto penitùs ponit: Plinius lib. 7. nat. hiſt. cap. 2. in Thraciâ, et etiam lib. 4. cap. 11.

Sed lib.5.cap.29.in Aſiâ; lib.6.cap.30.in Aethiopiâ, lib.6.cap.19. in Indiâ. Ariſtoteles, Ammianus & Philoſtratus volunt in terræ cauernis more formicarum degere. Alb. Magnus lib.1. de animal.cap.3. ait eſſe homines ſylueſtres, & nonnihil humanæ naturæ, quoad primos motus deliberatiuos, obtinere; ſed cap. 21. omnem illis rationis ſcintillam adimit. Paullus Iouius lib.de Moſcouit. legatione vltrà Iapones ſtatuit, & magis ad ſimias, quàm homines accedere docet. Dixi ab Homero procreatos, non quoad nomen (notum id etiam ſacris litteris Ezech.27.in vulgatâ noſtrâ. nam Chaldæa paraphraſ. Cappadoces, *& Septuaginta* Medos; *alij* cuſtodes *Hebræum nomen interpretantur) ſed quoad ſtaturam cubitalem, & ὀρνιθομαχίαν illam. A quodam ſimiarum genere natam fabulam, vult Cardanus, quem vide lib.11. de ſubtilit. & lib.8. de variet. cap.40.*

612 Intérque natos] *Statius:*

Ecce autem magnâ ſubit inuidioſa cateruâ
Tantalis, & tumido percenſet funera luctu
Nil deiecta malis, iuuat euaſiſſe Deorum
Numina, & inſanæ iam plus permittere linguæ.

de Tantalidis Niobes liberis vide Aelianum lib.12. plerique putant ad vnum omnes necatos vnâ: ſed Pauſan. in Corinth. ex Teleſillâ poëtriâ, refert, Amyclam & Melibœā ſeruatas, quia Latonam fuerant deprecatæ; & hanc viridem cutis colorem, quem ex timore contraxerat, deinceps retinuiſſe, indéque Chiam vocatam. 615 Agaue tota quam, *&c.*] *Statius:*

Penthea iam fractis genitrix Cadmeïa thyrſis,
Iam dimiſſa Deo, pectúſque adoperta cruentum
Inſequitur planctu, fugit ille per auia Lethes.

Peior hac] *quidam;* peior at.

620 Atque ab omni deſidet] *ita & Statius non ſemel, lib.2.*

Pone ſenex trepidâ ſuccedit Laius vmbrâ
Vulnere tardus adhuc. capulo nam largius illi
Tranſabiit coſtas cognatis ictibus enſis
Impius —— *Item:*
—— gemuit prope limina nati
Laïus, & notos cunctatur inire penates.

& lib.4. Stabat inops comitum Cocyti in litore mæſto
Laïus; immiti quem iam Deus ales Auerno
Reddiderat. dirúmque tuens obliqua nepotem
(Noſcit enim vultum.) non ille ad ſanguinis hauſtum,
Cetera, ſeu plebes, aliúmne accedit ad imbrem,
Immortale odium ſpirans.

620 Efferat] *ſic Baſileenſ. & Lipſienſ.* afferat, *Herbipol. & Ven.* offerat, *Moguntin.* extulit. *Lugdunenſ.*

624 Stetit per artus] *Moguntin.* ſtetítque artus. *idem;* apertos vultus. *&;* obtentus comam.

634 Præmia] *ſic Moguntin. Herbipolenſ. & Venet.* pretia *Lugdunenſ.*

malè Baſileenſ. & Lipſienſ. prima. Sic autem Theb. actu 1. Oedipus matrem ſuam vocat, precium ſceleris.

638 Egit qui in ortus] *Statius:*

——— illum, illum ſacris adhibete nefaſtis
Qui letho dedit enſe patrem, qui ſemet in ortus
Vertit, & * indignæ regerit ſua pignora matri.

* num melius, (indignum)

639 Vix mos] *ſic Baſileenſ. & Lipſienſ. verè. nam quibuſdam feris eſt mos. ceteri libri*; nec mos. *quod efficacius. De Camelorum hac in parte continentiâ lege Piſidam; de Orbis opificio.*

655 Moras] *cæcitatem, laſſitudinem, natam quæ mori non ſinat.*

656 Reptet] *Moguntin.* repetet.

661 Merope] *Peribœam vocant Apollod. lib. 3. & Hyginus in fab. c. 66.*

675 Sollicita] *ſic alibi vocat*, aurum ſollicitum; *Tibullus*, fores ſollicitas. *Vide Hippol.* 516.

678 Deponam] *Eguian.* deponam mea, *ſine* τό. *vt*

679 Suadeam hoc] *prudenter iſta & πολιτικωτατέρως. ſuſcipere. namque tyrannidem liberum, ſuſceptam ſemel retinere neceſſarium: niſi cum illâ vitam ponere ſit paratus. docet id non vno loco crudelis ille, ſed præceptis imperij tuendi plus ſatis inſtructus Phalaris, cuius nonnulla adſcribam. epiſt. ad Epicharmum 61.* τὸ μὲν γὰρ ἄρξασθαι τυραννίδος, ὀρεγομένου· τὸ παύσασθαι δὲ οὐκ ἔτι διὰ τὸ πολλὰ μὴ δεόντως πρᾶξαι· ὥσπερ οὐδὲ τοξότῃ μεθέντι τὸν οἰςὸν, ἀναλαβεῖν τὸ βεβλημένον. Incipere enim tyrannidem in voluntate appetentis eſt: deſiſtere autem, non iam. quia multa non rectè perpetrata. quemadmodum neque ſagittarij in manu poſitum, recipere telum ſemel emiſſum. *Idem epiſt. 67. & 146. ibi legite; & quæ omnium fuſiſsimè ad Demotelem epiſt. 38. vbi inter cetera, vt homini priuato vtilius tyrannidem non occupare, quàm occupare: ſic tyranno non deponere, quàm deponere tyrannidis principatum. Tutum id quidem & innoxium Sullæ, & Diocletiano: ſed duo iſti dumtaxat: & priorem Cæſar litteras neſciuiſſe cauillabatur. Vt vt eſt, vtilius fortè retinere: ſanctius & ſaluti animæ melius, quouis cum periculo iniuſtè parta dimittere. quis autem ſapiens, & non impius; aliquot dierum vitam æternitati illi præponat? Quanto rectius idem ille Phalaris alibi:* τὸ μηδὲν ἁμαρτάνειν, εἰκότως ἴσως καὶ δικαίως θεοῦ νομίζεται. τὸ δ' ἁμαρτόντα, τούτῳ αὐτῷ πρὸς τὸ μέλλον σεσωφρονίσθαι, ἀνθρώπου. τὸ δέ τοι μηδὲ πταίσαντα καὶ ἀτυχήσαντα πεφυλάχθαι, οὐκ οἶδα ἄλλου τινὸς ὑποληφθῆναι δυναμένους, ἢ κακοῦ. Nihil peccare meritò forſan ac iuſtè Dei eſſe cenſetur: in poſterum autem corrigi eo ipſo quod quis peccauit, hominis. porrò ſe non cuſtodire poſt lapſum atque infortunium, haud ſcio cuius alterius poſſit exiſtimari, quam mali. *Cur ergo qui, quod inuadere non licuit, inuaſit; non id deponat potiùs & reddat, quàm in iniquitate perſeueret?*

683 Et ocium ac ſomnum ſequi] *quidā.* laudare otium & ſomnum ſequi. *omnes certè quos vidi;* ſequi. *neſcio cur hîc alij nolunt*; ſequi, *& malunt*, loqui. *parum eſt regnum & alia ſermone detrectare; nec illud tam fa-*

cilè re aſſequantur; niſi ipſo vitæ inſtituto, & factis ſegnitiē ſimulent. hoc autem ſimulatorem illum ſegnitiæ feciſſe, ex illo Hiſtoricorum prudentiſſimo Tacito manifeſtum. quis credat, otium & ſomnum verbis crepanti, ſi vita factioſus & appetens adminiſtrationis, contraria ſtudia verbis præ ſe ferat? In eo quod; fidem, malunt in ſequentibus, quàm; diem. & ego præfero. etſi nec incommoda ſententia alterius lectionis.

685 Dies] tam diuturni temporis ſpacia an non ſufficiunt ad mei expurgationem? Imò verò (ait Oedipus) hæc ipſa temporis diuturnitas tibi perfidiæ exſequendæ aditum aperit. illâ fretus, latere credis. Sin; fides, legamus: hic erit ſenſus. CRE. tot annis explorata fidelitas, nónne euidens innocentiæ meæ teſtimonium? OED. Imò hæc ipſa fides hactenus à te ſimulata, vt mihi caueam monet. Perfido ſæpè ad proditionem locum fecit præterita fides.

687 Solutus] Hyſtieus apud Herodotum. Quid mihi quærens iſta facerem? aut cuius rei indigens? cui omnia adſunt, quæ tibi; quem tu omnium conſiliorum tuorum communione dignaris? In eandem ſententiam, quædam Scipionis apud Polybium lib. 10. & Ciceronis pro Ligario, ponderauit Victorius lib. 6. Var. lect. cap. 4.

696 Num] Mogunt. non, & etiam ſeq. ver. in quo ſolo Herb. & Ven. nō.

698 Facitis exemplū] improbe, nam Demoſthenes (inquit Ammian. lib. 30.) Græciæ decus affirmat, ſimilitudine, aut impunitate alterius criminis, nunquam dilui id, quod, contra ac liceat, arguitur factum.

699 Dubia pro certis] nam teſte Salluſt. in Iugurth. ingenia regum prona ad formidinem: & Tacito lib. 4. Annal. ſuapte naturâ ſunt potentiæ anxij.

701 Quiſquis] ſenſus. quiſquis verè noxius, & deprehenſus, falsò tamen innocentem ſe eſſe ſimulans, impunè tulit. nunquam verè reconciliatur ignoſcenti. quia, dubius ipſe vel fictus amicus cùm ſit, idem ſibi de alio perſuadet. ita fit vt eum odio proſequatur, quem ſibi dubium, non certum, amicum credit. ſic putem has tenebras penetrari. Quas quod aliter Lipſius diſpellit, probæ diſpunctionis ope, & litterulæ vnius extritione, non improbo. legit:
——quiſquis in culpa fuit Dimiſſus, odit. Omne quod dubiū, puta. & bicipitem eſſe ſententiam inquit. primùm dici, omnem qui accuſatus & dimiſſus, odiſſe eum apud quem & ob quem in periculo. Deinde in vniuerſum Regibus præcipi, vt de quo ambigunt, pro certo habeant, & dubiam culpam vt certam puniant. quo, quid tyranno accommodatius?

703 Odia qui] ſic in Thebaid.

Regnare non vult, eſſe qui inuiſus timet.

Nam regna ſemper odiis obiecta; nec fieri videtur poſſe, vt qui regnant, non alicui ſint odio. infra Theb. 655. Simul iſta mundi conditor poſuit Deus Odium atque Regnum. Nam nullus alteri imperium ſponte ſua concedit, nemo volens ſeruit; & (vt Salluſtius ait ad Cæſ.) quamuis bonus atque clemens ſit, qui plus poteſt; tamen, quia malo eſſe licet, formidatur. Naturâ cunctis odio, qui vel minimâ ex parte libertatem minuit; quæ iuxta bonis & malis, ſtrennuis & ignauis optabilis eſt. Icciro Princeps odia prorſus vitare non poteſt. quamuis (ait noſter lib. de Prouid.) id agat, vt nemo illum me-

ritò oderit, erunt tamen ſemper qni oderint. *Sed hæc odia, quibus ipſe nullam cauſam præbuit, quæ vt minuta, ita ineuitabilia, contemnat oportet, & meminerit illud excelſi & erecti Principis,* REGIVM EST AVDIRE MALE, CVM FACIAS BENE. *Probis probari ſe gaudeat, & præ plebiâ, poſteritatis & annalium æternam malit commendationem.*

705 Timet timentes] *Idem lib. 2. de ira cap.* II. Quid? quod ſemper in auctores redundat timor, nec quiſquam metuitur ipſe ſecurus. Occurrat hoc ſolo tibi Laberianus ille verſus, qui medio ciuili bello in theatro dictus, totum in ſe populum, non aliter conuertit, quàm ſi miſſa eſſet vox publici affectus:

Neceſſe eſt multos timeat, quem multi timent.

Ita natura conſtituit, vt quòd alieno metu magnum eſt, à ſuo non vacet. Leoni inquam pauida ſunt ad leuiſſimos ſtrepitus pectora. acerrimas feras vmbra, vox & odor inſolitus exagitat. Quicquid terret, & trepidat. *Reddit rationem Ennius:*

Quem metunt, oderunt: quem quiſque odit, periſſe expetit.

vnde acceptum illud Ouidij:

——— quem metuit, quiſque perire cupit.

Nonnulla de hac re Franc. Petrarcha lib. 2. dialog. 83. & lib. de remed. vtriuſque fort. 1. & lib. de repub. optimè adminiſtrandâ.

IN CHORVM.

Excuſat Oedipum chorus; & cauſam malorum refert in occiſum à Cadmo ſerpentem Marti ſacrum: & enumerat clades quas ex illo tempore paſſa Thebæ.

713 Sidonio] *Cadmo. Nicander, in Theriacis:*

Σιδόνιοιο Κάδμοιο θεμείλιον Ἁρμονίηςτε.

Harmoniæque & Sidonij fundamina Cadmi.

714 Dirce] *hunc fontem, apud quem ſerpens iſte Marti ſacer degebat, Euripid. in Phœnyſſ. ſemper* Dircen, *Apollonius lib. 3. Argonaut.* Aretiadam *nominat. Dirce Pauſaniæ in Boeot. ſeu lib. 9. eſt amnis.*

715 Natus Agenoris] *multa hoc choro noſter ex Ouidio, multa etiam ex chor. Phœniſſar. Euripid. vbi hæc:*

ἔνθα φόνιος ἦν δράκων
Ἄρεος, ὠμόφρων φύλαξ
νάματ' ἔνυδρα, καὶ ῥέεθρα
χλοερὰ δεργμάτων κόραισι
πολυπλάνοις ἐπισκοπῶν
ὃν ἐπὶ χέρνιβας μολὼν
Κάδμος, ὤλεσε μαρμάρῳ
κρᾶτα φόνιον ὀλεσίθηρος
ὠλένας δικὼν βολαῖς.

Quâ ſe draco circumtulit
Ora cruentus, Martij
Sæuus Dei cuſtos; aquæ
Fluenta qui, vireta qui

Vigilante protexit oculo:
Lauacra quam Cadmus prope
Marmore peremit beſtiam,
Iactu lacertorum truci
Crudele perfringens caput.

Agenori plures vxores fuere, ex Agriope Nili filiâ Cadmum genuit. Pherecydes lib.5. Ἀγήνωρ δὲ ὁ Ποσειδῶνος γαμεῖ Δαμνὼ τὴν Βήλου τῶν δὲ γίνονται Φοίνιξ καὶ Ισαίη, ἣν ἴσχει Αἴγυπτος· καὶ Μελία, ἣν ἴσχει Δαναὸς· ἔπειτα ἴσχει Ἀγήνωρ Ἀργιόπην τὴν τοῦ Νείλου τοῦ ποταμοῦ, τοῦ δὲ γίνεται Κάδμος.

716 Furta] *raptum Europæ, quem pulcrè narrat Theocritus εἰδ' ϰ. ſeu 19.*

719 Monitúque Phœbi] *quia hoc monitu eius factum, Phœbum Patrius vocat, auctorem Thebarum.*

—— gemit auctor Apollo Quas fecit ipſe domos ——

723 Noménque] *ſequitur eos, qui Boeotiam à Cadmi boue nominant, boue inquam Cadmi duce, vt Euripides & Caſtor. ſed Euphorion & Nicocrates dictam volunt, à Bœoto Arnes & Neptuni filio, alÿ à Deucalionis filio, alÿ aliunde. Vide Leonicum libro 1. var. hiſtor. cap. 95. Nec vnum dumtaxat Bœotiæ nomen, dicitur Aonia, Meſſapia, Ogygia, Cadmeis: auctore Stephano in* βοιωτία.

731 Aut fœta tellus] *Euripides,*

δίας ἀμάτερος
Πάλλαδος φραδαῖσι,
γαπετεῖς δικὼν ὀδόντας
εἰς βαθυσπόρους γύας.
ἔνθεν ἐξανῆκε γᾶ
πάνοπλον ὄψιν ὑπὲρ ἄκρων
ὅρων χθονός· σιδηρόφρων
δέ νιν φόνος πάλιν ξυνῆψε φίλα γᾷ.
Poſt Palladis, nullâ ſatæ
Genitrice, ſuaſu dentibus
Conſeuit agros, & ſoli
Sulcos profundos, vbere
Gleba cohortem militum,
Profundit vnde tibia:
Quos reddidit terræ quoque
Clades amicæ ferrea.

744 Recentis] *Lugdunen. fermè ſoli;* ruentis. *non placet.*

749 Herculeæ] *natus quidem iam Thebis tunc Hercules, ſed nondum Megaram duxerat. nam duxit poſt Etheoclis & Polynicis obitum.*

751 Cadmoi fata nepotis] *proſequuntur fabulam Actæonis totam Ouidius 4. Metamorph. & Nonnus lib. 5. Dionyſ. & Callimachus in Lauacro Palladis. Anaximenes lib. 2. de picturis antiquis vult venationis ſtudio, nimiâ canum multitudine, decoxiſſe Actæonem, & inde natam fabulam. quod probatur etiam Palæphato, & Higyno. Reiicit iſta Pierius lib. 7. Hieroglyph.*

malens cornutum fuiſſe Actæonem, teſte Plinio, & ab hoſtibus immiſſis canibus diſcerptum, idque ex Maximo Tyrio confirmat. Pauſanias in Bœot. ſcribit Thebis viâ, quæ Megaram ducit, ſaxum oſtendi, quod nuncupant Actæonis, quia ſuper eo feſſus venatione Actæon dormire ſit ſolitus. Inde Dianam, in fonte proximo lauantem, aſpexiſſe: & Steſichorum prodere, à Dianâ pelle ceruinâ circumdatum, incitatóſque ab eâ in herilem necem canes, ne Actæon Semelen in vxorem duceret. Ita tamen ſe credere furore actos canes dominum laniaſſe, ſicut alium quemuis fuerant oblatum interemturi. Idem cenſuit Iul. Scaliger Comment. in Ariſtot. lib. de plant. 1. addens ſuo tempore idipſum multis venatoribus Corſis accidiſſe. Fabulam Anulus ad paraſitos retulit, facetè. fortè non minùs, qui ad aleatores infortunatos, quibus canes nimis frequenter ſubſiliunt. Porrò ad incuſtoditi viſus pœnam, quam luit Actæon, & Callimachi Tyreſias, ſuſpicor reſpexiſſe Propertium lib. 3. eleg. 12. dicentem aureâ illâ ætate impunè licuiſſe Deas videre:

Nec fuerat nudas pœna videre Deas.

763 Nimium ſæui-pudoris] *Sæua Diana, propter Taurica ſacra, de quibus Eurip. in Taurica Iphig. & alia Triclaria, de quibus Leonicus lib. 1. var. hiſtor. cap. 40. Sed* nimium pudoris ſæui*; propterea quòd etſi viſa Deæ nuditas ex lege Saturni neceſſariò erat vindicanda, tamen licuit minus acerbas pœnas exigere, vel Palladis exemplo, quæ ob ſimilem errorem oculorum damno, idq; penè inuita multauit Tireſiam. quare meritò Minerua ſe aſſerit mitiorem Dianâ, apud Callimachum in Lauacro, vbi hæc elegantiſſimè narrantur. ipſe quoque Actæon apud Nonnum eam ob cauſam Palladem vocat miſericordem. Vide Politianum in Miſcellan. cap. 80. vbi Nonni & Callimachi loca exhibet.*

IN ACT. IIII.

Reſciſcit Oedipus miſerias ſuas, nimiáq; curioſitate in ſummas incidit miſerias. 769 Pulſu] *primi Baſileenſ. hoc corruperunt, reſcribentes;* impulſu. *quos ſecuti Lugunenſ. & Lipſienſ. prius. vt in manuſc. Moguntin. & Herbip. & Venet. continebatur,* pulſu.

770 Trifidas] *de triuio hoc iam egimus.* Pauſan. *biuium vocat in Bœot.*

Qua] *vbi. ſic ſæpiſſimè ſumunt,* qua, *Cicero, Tibullus, Propertius. vide Giofanum in Ouidij 1. de Ponto.*

775 Inter iuuenem ſenémque] *hoc deprauarunt Lipſienſ. primi. ceteri enim;* inter ſenem iuuenémque.

Propior ſeni] *virili ætate affectâ & deſinente mediâ ætate,* μεσῆλιξ: *vt tres tantùm ætates cum Ariſtotele lib. de reſpiratione, agnouerit, iuuentutem, ſeu incrementum, ſenectutem, ſeu decrementum; & virilem ætatem, ſeu ſtatum. Hominis æuum dij aliter diſpertiunt: Hippocrates in ſeptem ſeptenarios, in quinque Varro; qui ſingulis, præter vltimum, annos quindecim aſſcribebat. Soloni quoque ſeptenarij placuêre, vt patet ex eius elegiâ, quam refert Philo lib. 2. de mundi opific. Galenus lib. 3. Aphor. Hippocr. Aphor. 23. quinque partes vitæ humanæ agnoſcit; pueritiam vſque ad* XIV. *annum, adoleſcentiam ſeu pubertatem vſque ad* XXV. *iuuentutem vſque ad* XXXV. *ſtatum ſeu vi-*

Digitized by Google

rilem ætatem vſque ad L, reliquum tempus ſenectutem. Noſter ſignificat fuiſſe ſtatâ ætate; quales Græci καθεστηκότας *vocant, nos* conſiſtentes *putamus: ſed vergentem propiùs ad ſenium, quàm vigorem. Multa Cenſorin. lib. de die Natali, & quædam Crinitus lib.5. de honeſt. diſcip. ca.9. Noſtri philoſophi ad illas Galeni, duas ætates addunt, partem pueritiæ vſque ad VII. annum infantiam vocantes; & eam ſenectutem quæ LXV. annum ſequitur, decrepitam ætatem. ita Tolet. noſter lib.2. de generat. q.11. Valeſius lib.1. controuerſ. cap.8. & Hangeſtus lib.2. de cauſis propriet.14.*

779 Paucos] *ſolum Polyphontem præconem, iuxta Apollod. lib.3. Bibl.*

788 Animam ſenilem] *Varro, Tithono;* Matura anima corporeum corticem facilè relinquit. *Seneca epiſt.*30. Non dubitare autem ſe, quin ſenilis anima in primis labris eſſet, nec magnâ vi diſtraheretur à corpore. Ignis qui valentem materiam occupauit, aquâ & interdum ruinâ exſtinguendus eſt: ille qui alimentis deficitur, ſuâ ſponte ſubsîdit. *Cauſam reddit Ariſt. lib.1. de vitâ & morte, quia ſenes parum habent caloris. Sophoc.* Sopit ſenilia membra momentum leue. *Themiſtius:* appulſus enim videtur ſenilis mortis, at iuuenum mors eiectio & naufragium.

Exſoluit] *ſchidæ Burdegal. continent;* exciuit.

791 Puras] *quibus manus à ſordibus (illuuie, ſanguine, Venere) mundæ non erant, eos Græci Latiniq́ à ſacris arcebant. vide Briſſon. princip. Formular. & quæ Herc. Fur. act. 4. ſce. 1.*

793 Diſcutiunt] *Moguntin.* diſcutient. *idem,* Repetem. *item;* ponat mentem tremor.

800 Admonitu] *Burdegal. membranæ;* monitu.

803 Subditirij] *Moguntin. Herbipol. & Veneti;* ſubditiui.

Regnum] *ſic Mogunt. Baſil. & Lipſienſ. Melius ceteri;* Regum.

813 Tumore] *Euripides:* Paſtoribus tradidit exponendum
Ferreis talos per medium transfigens ſtimulis
Vnde ipſum Græcia appellauit Oedipum.

Ariſtophanes, in Ranis:

—— ὅτε δὴ πρῶτον μὲν αὐτὸν γενόμενον
χειμῶνος ὄντος ἐξέθεσαν ἐν ὀστράκῳ
ἵνα μὴ 'κτραφεὶς, γένοιτο τοῦ πατρὸς φονεὺς
εἶθ' ὡς Πόλυβον ἤρρησεν οἰδῶν τὼ πόδε,
ἔπειτα γραῖαν ἔγημεν αὐτὸς ὢν νέος,
καὶ πρός γε τούτοις, τὴν ἑαυτοῦ μητέρα,
εἶτ' ἐξετύφλωσεν αὐτόν.

—— quando iam primum quidem ipſum natum
Hyeme exiſtente expoſuerunt in teſtâ,
Vt non enutritus fieret patris occiſor.
Poſtea ad Polybum iuit cum corruptione tumens pedes:
Poſtea vetulam vxorem duxit ipſe exiſtens iuuenis,
Et ad hæc ſui ipſius matrem,
Poſtea excæcauit ſeipſum. *Veteres autem à malis & vitiis*

corporis, animi, fortunæ, non minus quàm à bonis ſolitos imponere nomina, teſtantur Varro lib.2. de re ruſt. Valer. Maximus lib. vlt. Plinius lib. 18. ca. 1. Plutarch. in Coriolano, & Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 6. quibus locis de nominum impoſitione accuratè diſſeritur.

817 Prima langueſc, ſenum memoria] *D. Hieron. epiſt. ad Paullum Concordienſem*: Non memoriæ tenacitatem, vt in pleríſque cernimus, antiquior ſenecta diſſoluit. *fit hoc in ſenibus, quia ſenes propter decrementum, in quodam continuo ſunt defluxu, nec rerum ſpecies queunt retinere; auctore Ariſtotele lib. de memoria & reminiſc. cap. 1. Quare quæ de Laur. Bonincontrij aſtrologi memoriâ prodidit Lippus Brandolinus in lib. de humanæ vitæ conditione, & ex eo Cardanus lib. 12. de ſubtilitate, ſunt prodigioſa.*

819 Facie-ac vultu] *diſtinguuntur facies, & vultus. Salluſt.* prorſus in facie vultúque verecundia inerat. *Vultum fingere poſſumus, faciem non poſſumus. Nonius*: Vultus eſt voluntas, quæ pro motu animi in facie oſtenditur. Facies, ipſa oris ſpecies. *ſignificat, vultum eſſe illam faciei & oris compoſitionem, quam pro lubito motibus animi accommodamus. Aliam differentiam Fronto tradidit, vultum hominum propriè, os omnium, faciem plurium eſſe. ſed hoc huc non pertinet.*

822 Pecus] *quadrupedes, propriè. nam latè omnia bruta complectitur, teſte Nonio. Lucretius, de piſcibus:*

Squammigerûm pecudes, & læta arbuſta, feræque.

832 Nil laceſſas] *Mogunt. Herbip. & Veneti*; nihil arceſſas.

Ipſa ſe fata explicant] *declarant propriè*, explicant. *nam Stoicis, fatum eſt connexio & ſeries quædam cauſarum, qua fit, quicquid fit, teſte diuo Auguſtino lib. 5. de Ciuit. Dei cap 8. vbi refert hos Senecæ verſus:*

Duc me pater, ſummíque dominator poli,
Quocunque placuit, nulla parendi mora eſt.
Aſſum integer. fac nolle: comitabor gemens,
Malúſque patiar, facere quod licuit bono.
Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

vidi, qui putaret eſſe ex Her. Fur. noſtri. falsò. ſunt enim ex Seneca Cleanthe, *vt ipſemet teſtatur epiſt. 108. vbi in primo carmine perperam legitur*, domitor. *Quartus etiam ſic ſcribitur:*

Malúſque patiar, quod pati licuit bono;

neſcio, an melius quàm apud D. Auguſtinũ Cleanthis Græca ſuggerit Epictetus in Enchirid. cap. 77.

ἄγε δή με ὦ Ζεῦ, καὶ σὺ ἡ πεπρωμένη,
ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμὶ διατεταγμένος·
ὡς ἕψομαί γε ἄοκνος· ἢν δέ γε μὴ θέλω,
κακὸς γενόμενος οὐδὲν ἧττον ἕψομαι.

840 Phorbas] *Ithemalem vocat Hyginus in fab. cap. 66.*

845 Lætus Cithæron] *Ioui mons ſacer in Bœotiâ, Pauſan. in Bœot. ſeu lib. 9.* Pabulo ſemper nouo] *quia, vt ſcribit Attius;*

Sanctus Cythæron frondet viridantibus fœtis.

etymon nominis diſces ex Lactantio lib. 1.cap. 22. ſacra Liberi patris primus Orpheus induxit in Græciam, primúſque celebrauit in monte Bœotiæ Thebis (vbi Liber natus eſt) proximo; qui cùm frequenter citharæ cantu perſonaret, Cithæron appellatus eſt.

855 Procul ſit omen] *felicia omina aiebant ſe* accipere. *vt apud Virgil. Aeneas: mala auerſabantur, & orabant Deos vt ea auerterent, vt in Philipp. Cicero & alij paßim, vel vt in hoſtium capita conuerterentur.*

862 Huc aliquis] *ſi tertius ab hoc relinquitur Phorbanti, mallem iſtum ſequenti poſtponere, ſic:*

OE. Per tam cruentas vera quærenti vias,
Huc aliquis ignem. flamma iam exc. fidem.

PH. Ignoſce, *&c. Senſus, hic pertinax ſilentium ſonet, & fidem ſecreti prætexit: ſed fruſtrà. mihi per cruentas vias certum extorquere veritatem. date ergo flammas expugnabunt incendia veritatem.* PH. *ignoſce ſilentio, ignoſce ſi videor ferus, quod te expoſuerim; & impotens, quia tormentorum & flammæ metu, arcana fidei meæ commiſſa prodo. ſi cui hæc explicatio coactior videatur, fors coniecturam meam non reÿciet. Legebam:*

OED. Huc aliquis ignem. flamma iam excutiet fidem.
Per tam cruentas vera quærenti vias,
Ignoſce, quæſo: ſi ferus videor tibi
Et impotens. PH. parata vindicta in manu eſt.

vt more tyrannico preces minis miſceat. Phorbas reſpondeat, facilè ſe ignoſcere, cùm eum largè & cumulatè vlciſcatur ipſa natalium & inceſti detectione. Parata, *repono ex Moguntino. idem pro,* ferus *habet;* ſerus, *inuito verſu.*

871 Infandum caput] *ceteri impreßi;* infeſtum. *ſed manuſc. Toſanus;* inceſtum (*probè*) *quem codicem cum Lud. Carrio. I. C. & alios nonnullos cum excuſo exemplari contuliſſet, excuſum, in cuius margine lectionis varietatem annotarat, liberaliter mihi dono dedit.*

878 Iam morte dignus] *Ariſtophanes in Ranis:*

μὰ τὸν Δί' ἰὖ δῦτ', ἀλλὰ κακοδαίμων φύσει
ὅντινά γε πρὶν μὲν ἢ φῦναι Ἀπόλλων ἔφη,
ἀποκτενεῖν τὸν πατέρα πρὶν δὲ γεγονέναι.
Per Iouem non certè, ſed infortunatus naturâ;
Quem prius quidem quam generari Apollo dixit,
Interficere patrem ante & natum eſſe.

Parens] Laie. 879. Aude] Tu Oedipe.

IN CHORVM.

Mediam fortunam optat & laudat, Icari exemplo.

888 Lene ſed modicum] *ſic Mogunt. Veneti, Herbipol. Baſileenſ. & Lipſienſ.* lenis at modicum. *Lugdun. mallem;* lenis ac modicum fluens. *vel,* lenis & modicum.

892 Vita decurrente via] *mira librorum variatio. ſic Lipſienſ. alÿ vt Eguian.* decurrere, *& ſic Herbip. & Veneti. Mogunt. vt Lipſienſ. ſed Lugdunenſ.* Viâ ducurrens, *omnino legendum;* Vita decurrens viâ.

897 Pennis] *non audio Herbip.& Venetos, qui*; regnis.
902 Suam] *m.ſ.Burdegal.* ſuum. *idque magis poëticum.*
908 Exceſſit] *Burdegal.* excedit. *in ſequentibus verſibus, quot libri, tot lectiones. Lipſienſ.* —— quid hoc? poſtis ſonat Mæſtus & famulus manu Regius quaſſat caput. *& ſic multi m.ſ. Moguntin. verò:* —— hicpoſtes ſonant Mæſtus & fam.manu Regius quaſ.caput. *Herbip.* quid hic poſtes ſonat Regios quaſſans caput. *& ſic Veneti. his deeſt carmen integrum. Lugdunenſ.& ceteri*: quid hic poſtes ſonat Regios famulus manu, Mæſtus & quaſſans caput. *omnium optimè. Quaſſare caput mæſti vel irati ſignum. Lucretius:*

Iamque caput quaſſans grandis ſuſpirat arator,

Virgilius:

Ille caput quaſſans ——

IN ACT. V.

Cataſtrophe continens Oedipi excæcationem & exilium,& Iocaſtæ necem. Chorus etiam, qui in theatro remanſerat, fati vim decantat.

950 Genus] *natos ſibi ex matre liberos. ſed mallem cum quibuſdam codicib.* ſcelus: *niſi ſequeretur; ſceleris conuictum.*
926 Quid pœnas] *ipſa Oedipi verba.*
939 Male in lucem editis] *ſolus Pauſanias, quod commemini, in Bœotic. contendit nullos Oedipum ex matre liberos genuiſſe.*
946 Liceat renaſci] *quid ſic legas*: licet, ac renaſci.
956 Maritales oculi] *quibus amorem hauſiſti. Philoſtratus:* ô mali thediſeri Amoris, quàm pulcrum nobis primum ignem è ſpecula oſtendiſtis. *Euripides:*

O cupido, cupido, qui per oculos
Stillas dulce deſiderium, dulcem animis
Inducens voluptatem. *Plato*: nos autem hoc oſtendemus fortè non abſurdè, quod viſus quidem eſt amoris principium: minuit verò ſpes affectionem. alit autem memoria, conſeruat conſuetudo.

Philemon: Primùm vident omnes: deinde ſubit admiratio:
Deinde contemplantur;& deinde ſpes venit:
Ita fit ex his amor. *Lucianus*: Amor primam habet viam oculorum. *Idem affirmat Ariſtot. lib.9. ad Nicom. cap.5.*

960 Mutus] *Eguian. Mogunt.& Bernardini;* vultus. *vnde quis ſuſpicetur;* multus. 997 Orbes] κύκλους. *Sophocles*:

Simul confodere cœpit eius pupulas orbium.

Lactantius de opificio Dei cap. 7. primùm oculorum orbes concauis foraminibus concluſit, à quo foratu frontē nominatam Varro putauit. *Statius ipſa foramina vocat orbes lib.*1. *Theb.*

Tunc vacuos orbes, crudum ac miſerabile vitæ
Supplicium oſtentat cælo.

rotundi ſunt & orbiculares oculi, vt magnas moles queant intueri. vide Cælium lib.16. antiq. lect.& Toledum in lib.2. de anima q.16.

970 Plúſque] *nam volenti ſe elucificare, araneæ telam vel pupulam effodere ſuffi.iebat, neque neceſſe habebat totum globum euellere, vt docet Lucretius lib. 3. Nam; quicquid Albertus Magnus ſcripſerit; non opticis neruis, ſed pupillæ viſus ineſt, teſtibus Ariſtotele lib.1. de hiſt.animal.cap. 9. & Galeno lib.8. de vſu part. cap. 6.*

971 Tantum eſt] *Moguntin.* tantum ergo.

IN CHORVM.

980 Fatis agimur] *Stoicus iſte chorus eſt, & Stoico Senecæ danda venia. Fatum Stoicorum & aſtrologorum damnant patres orthodoxi. adferre poſſum ex Græcis, Iuſtin. Martyr. in Apolog. & Orat. aduerſ. gent. Origenem in Geneſ. & Homil. in Hierem. Euſebium lib. 6. Euangel. præparat. Gregorium Nicen. lib. 6. philoſ. Epiphan. in Phariſ. Chryſoſtom. in Orat. de Prouidentiâ, Damaſcen. lib. 2. orthod. fid. cap. 7. Ex Latinis Tertullian. lib. de fato, & in Apologet. Minutium in Octau. Hieronym. in Iſa. Ambroſ. in Hexam, lib. 9. Auguſtinum toto fermè lib. 5. de Ciuit. Dei. Prudent. lib. 2. contra Symmach. Proſperum lib. 1. de vocat. gent. Gregor. in Homil. de Epiphan. D. Thomas lib. de fato cap. 1. diſertè aſſerit, fatum non eſſe Dei voluntatem. D. Iſidorus lib. 8. Orig. c. vlt. idem iiſdem ferè verbis, quod D. Auguſt. qui lib. 2. ad duas epiſt. Pelagij cap. 5* Si autem quibuſdā omnipotentis Dei voluntatem placet fati nomine nuncupare: profanas quidem verborum nouitates euitamus, ſed de verbis contēdere non amamus. *Euitat ergo D. Auguſtin., non amplectitur fati nomen. Idem lib. 5. de Ciuit. Dei*; Si propterea quiſquam res humanas fato tribuit, quod ipſam Dei voluntatem vel poteſtatem, fati nomine appellet; ſententiam teneat, & linguam corrigat. Cur enim non hoc primùm dicit, quod poſteà dicturus eſt, cùm ab illo quiſpiam quæſierit; quid dixerit fatum? nam id homines quando audiunt, non intelligunt, niſi vim poſitionis ſiderum. *Ibidem cap. 9. tollit rem, tollit nomen. Rem, his verbis:* Nulla fieri fato dicimus, quoniam fati nomen vbi ſolet à loquentibus poni, id eſt, in conſtitutione ſiderum, quá quiſque cōceptus & natus eſt (quoniā res ipſa inaniter aſſeritur) nihil valere monſtramus. *Nomen damnant ſequentia:* Ordinem autem cauſarum vbi voluntas Dei plurimum poteſt, neque negamus, neque fati vocabulo nuncupamus. niſi fortè vt fatum à fando dictum intelligamus, id eſt, à loquendo. *& paulo pòſt:* Hac itaque ratione poſſemus a fato fandum appellare: niſi hoc nomen iam in aliâ re ſoleret intelligi, quo corda hominum nolumus inclinari. *De Fato exſtat longum opus Iulij Sireni, in quo multa lectu digna.*

Credite] *ſic Mogunt. Eibius, Herbip. & Ven. ſed reliqui*; cedite.

987 Certo tramite] *infallibili, fixo, rato. Egman.* ſepto. *Herbipolenſ. & Veneti*; ſecto.

889 Non illa Deo] *Stoicis enim Iupiter ſubeſt fatis prodigia.*

1007 Senſimve raptum traxit] *In Moguntin. videtur fuiſſe*; Qui ſimine, *quod inductum alia manu. Antiquiſſimus Venet.* ſenſúmve. *optimè meo Lipſius iudicio, qui ex m. ſ. ſuo:* Senſitque raptum, dubitat. aſſl. &

explicat: Qualis Agaue cum filio caput abſtulit, & mox facinus ſenſit attonita ſtetit, probaret, an damnaret facinus, ſileret an loqueretur talis hîc, Iocaſta.

1009 Cupiunt] *deſidero te alloqui, ſed exhorreſco.*

1010 Gnati pudet] *vet. lib Eguianus*; Natum pudet.

1013 Mater matris ſonus] *perſpicua ſententia. ſed tamen commodior illius*; matris en, matris ſonus.

1017 Auium] *Moguntin.* alium. *ex eorum ſententiâ, qui vt mundos, ita & ſoles plures. ſed non patitur verſus. in Lugdun. margine habetur*; alterum. *Negat, amplius licere ſimul degere aut verſari nam coniugalem vitam viuere, nec prius licuerat. ſoli Parthi & Perſæ tales nuptias permisère. Catullus epigramm. in Gellium, Ouidius in Metamorph. Lucanus. lib.* 8. *& Q. Curtius Rufus lib.* 7. *auctores.*

1023 Nominis fas] *Filij & matris.*

Nefas] *mariti & vxoris. hæc enim nomina, detecto nunc errore, nefanda: illa, & olim & nunc, quæ fari licet.*

1035 Coniux] *Laius cui prius nupſi. idem* ſocer, *quia filio eius nupſi ſecundis nuptiis.*

1047 Suſpenſa] *ſic Tibullus*:

Et pedibus prætentat iter, ſuſpenſa timore
Explorat cæcas cui manus ante vias.

1057 Depoſitis] *deſperatæ ſanitatis ægris. ſic exponit Seruius illud Virgilij Aeneid.* 12.

Ille vt depoſiti proferret fata parentis.

ſic Cicero: maximè ægram & depoſitam reipub. partem.

1058 Mortifera] *Lyſimachus in hiſt. Thebana*: Cùm mortuus eſſet Oedipus, eúmque amici eius Thebis ſepelire vellēt, Thebani ad præteritas calamitates, quia is eſſet impius, id facere vetuerunt. Tunc illi in locum quendam Boëotiæ, Ceum nomine, aſportantes illum ſepelierunt. Cùm verò quædam calamitates regionem inuaſiſſent, incolæ regionis eius rati ſunt cauſam earũ eſſe, quòd ibi ſepultus eſſet Oedipus. quare iuſſerunt eius amicos ipſum efferre de regione. Illi ob ea quæ contigerāt ambigui quid ſibi agendũ eſſet, eũ capientes, in Eteonum detulerunt; qui cùm vellent eum clam ſepelire, per noctē in loco ſacrato Cereri humarunt, qui locus eſſet ignorantes. Verùm cùm res cognita fuiſſet; incolæ Eteoni miſerunt ad oraculum, qui percunctarentur, quid agendum eſſet; quibus reſponſum fuit, ſupplicem Deæ non eſſe remouendum. quare ibi demum ſepultus eſt. *Sophocles in Oedip. Colon. fingit in Atticæ Colono mortuum: ſed vt Thebis mortuus credatur Oedipus, ſuadet Homerus, Ludorum ad Oedipi tumulum fieri ſolitorum faciens mentionem. Et Pauſanias in Atticis ſcribit ſibi compertum, oſſa eius Thebis allata, intra Areopagi ſeptum, monumento condita.*

COMMEN. IN THEBAIDEM.

ARGVMENTVM.

SPONTE profectus in exilium Oedipus, conatur Antigonam filiam à ſe amouere, vt poſſit ſibi vi vitam euitare: contra hæc patrem ad meliora, quâ conſilio, quâ precibus, traducit. Interea Etheocles & Polynices, impiâ regni libidine ſtimulati, in mutuam cædem feruntur. interponit ſe Iocaſta mater, & *filios* nititur in gratiam reducere. negat Polynices. deſunt cetera. Nolunt hanc eſſe Senecæ, nonnulli: cuiuſcunque ſit; mutila eſt fabula, ſed elegans & proba, vt quæ maximè. Florens Senecæ philoſopho tribuit, & vult geminam, Oedipo: mihi, hæc melior.

IN ACT. I.

SÆVIT *Oedipus, conſolatur & frenat impetum Antigona.*

1 Cæci] *Elegans repetitio,* cæco regimen, feſſo leuamen, *&* infauſtum patrem *iubetur, vt aſſolet,* deſerere, *impingunt in limine, quibus hac culpata.*

2 Quam tanti eſt mihi genuiſſe vel ſic: deſere] *ſic rectiſsimè olim Herbip. & duo priores Veneti. & exponit Gellius Marmita:* ſum contentus genuiſſe te etiam de matre meâ turpiter. *primus Pintianus in ſuâ editione omiſit comma: hoc alij poſtea repoſuerunt, ſed loco non ſuo. Similiter ſequenti verſu Typographi Lipſienſ. per errorem ediderunt;* In recta. *cum edendum;* in recta *foret. neque id mendum occultum, nec huiuſmodi, vt ad id odorandum ſagâ nare opus. nam ſic habetur in Veneto Capcaſæ, & in Lugdunenſibus Griphianis.*

15 Inſtinctas Deo] *ſic legit Bernardin. vt patet ex comment. ſed inuius editionis contextu, ſicut in reliquis Venet. & Herbipolenſ. legitur;* inſtructas. *Moguntin.* inſtructa.

18 Prætulit] *notum quomodo Pentheus diſcerptus, ex Ouid. in Metam. Theocrito in Lenis ſeu Idyll. 27. Eurip. in Bacchis, & Nonno lib. 46. Dionyſ. ignorabat videlicet miſer Pentheus, multa ſimul vno impetu corrigi non poſſe, ſed ſi quid aliud in rebus humanis; ciuilem ſtatum tempore egere, & conſilio.* οὐδὲ ἔγνω καί τοι ἐμπειρότατος πραγμάτων ὤν. ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἀθρόα τινὰ ἀσφαλῶς ἐπανορθοῦσθαι, ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο, καὶ πολιτικὴ κατάστασις καὶ χρόνου καὶ σοφίας χρῄζει; *vt inquit Xiphilinus Pertinacem reprehendens, quos multarum alioqui rerum peritus, dum ſpacio breui reip. corruptum ſtatum conatur reſtituere, ſibi exitium maturauit.*

20 Iuuentus] *Helleniſmus; quam loquendi rationem Græci ab Hebræis mutuati, quibus frequentiſsima: vt patet in ſacris litteris. Poſſet etiam legi;* Iuuencus. *ille ſcilicet de quo Oedip. num.* 611.

—— emergit ſolo
Dextrâ ferocem cornibus taurum premens
Zethus: manúque ſuſtinet læuâ chelym,
Qui ſaxa dulci traxit Amphion ſono.

De Zetho & Amphione, & Dirce tauro alligatâ, dictum alibi, & multa Scholiaſtes Apollonij in lib. 4.*verſ.* 1092.

22 Immerſo] *Mogunt. Herbip. & Veneti;* immenſo. Immerſo *exponerem adeò edito, vt fluctus illum nunquam queant ſuperare. Suſpicor hunc verſum erronem eſſe, & emanſiſſe ex priori loco: fortè ponendus paullo antè:*

Ibo, ibo; quâ prærupta prætendit iuga,
Vel quâ alta maria vertice immerſo premit,
Meus Cythæron, &c. *Sed non ſuffragantibus libris, non ſum auctor, vt mutetur.*

27 Alius] *alij;* altus.

29 Gnatum] *Melicertam.*

31 Montem Cyt.] *qui;* mortem, *reponunt, merè nugantur. o. l.* montem, *& hoc retinendum.*

36 Iam & matris] *valdè hic turbant, qui mutant lectionem. Senſus, nunc & matrem inceſtu cognito necem illi, imprecari, vt olim pater.*

39 Vinctum] *quid me, noxio & iniuſto amore ſic tibi colligas & aſtringis, vt adimas omnem, inuitâ te, moriendi poteſtatem? quid me manibus quoque tuis, vt hederæ ſuis quercum brachiis ſolent, vincis; & probibes manum meam, hanc animam impiam, ex latebris ſuis extrahere? non vult, non amari à gnatâ; ſed vult non ſic amari, vt amor ipſi amaram vitam producat; vt amor illum mori prohibeat, & teneat in vitâ inuitum.*

40 Sanguineũ gerens] *ſic N. cæteri excuſi,* ſanguinẽ genus. *ſine mente*

43 Genitorem] *meum. Laium.*

44 Ego video] *In Herbipol. & Veneti nulla perſonarum turbatio; nec inſerta Antigona, ſed continenter omnia hæc ab Oedipo dicuntur. Mendi origo à Baſileenſibus. velim poſt* exue, *punctum ſtatui. nam mihi hæc Oedipi mens. Interrogat filiam, num videat auum Laium, cuius ipſe vmbram ſibi obuerſari fingit, ſéque illam videre. tum vmbram alloquens, orat; tandem, vt odium ponat. mox redit ad ingenium, ſéque ipſum caſtigat. Quid? egóne vt velim mihi parci? Deſeris me anime, & puſillus fis. amittis vim priſtinam. eriſne dumtaxat fortis in tui partem? pauebis, ad vitæ amiſsionem? Quin potiùs totus eligis perire? Omitte, &c. Quidam ex coniecturâ,* Video ego. *ſed nihil neceſſe. nam proceleumaticus Senecæ non inſolens. Quòd verò iidem poſtea pro;* prædico, *obtrudunt* perire. *reÿcio, quia noſter non ſolet tot iambos continuos.*

47 Recipe] *more gladiatorum, quibus hoc proprium.*

48 Manes manibus] *quos* Manes? *an quia vult ſe ſignificare iam mortuo quàm viuo ſimiliorem? omnes libri* manes. *timeo mutare, nec tamen ſatisfacit. in vultus credo potiùs illi Laius inuolet. an ergo ſcripſerat?* & ecce

inanes manibus infeſtis petit fodítque vultus. *inanes & caſſos, euulſis oculorum orbibus.*

57 Sceptra qui] *Etheocles. Et vide ſis, quid ſit triborias notas dare: adeò caecultiunt, vt putent de Polynice iſtud dictum.*

58 Alter] *Polynices.*

59 Non ſi reuulſo] *ſimilis Philoctetæ Sophoclei pernicacia.*

Φιλ. ὐδέ ποτ', ὐδέ ποτ', ἴσθι τὸ δ' ἔμπεδον
ὐδ' εἰ πυρφόρος ἀστεροπητὰς
βρονταῖς αὐταῖς μ' εἶσι φλογίζων.
Nunquam hinc mouebo,
Ne ſi coruſco ſæuus
Me fulmine vrat Iuppiter.

60 Fulmen] *Nonio,* fulmen *telum ipſum quod iacitur:* Fulgur, *ignis qui coruſcat. Vnde &* Fulgetræ. *de fulminis & tonitrus naturâ videndi Ariſtot. lib. 2. Meteor. cap. vlt. & lib. 3. cap. 1. Seneca lib. 1. nat. quaeſt. Plinius lib. 2. cap. 43. Stobaeus lib. 1. eclog. phyſ. cap. 29.*

62 Dirigam inuitum] *halucinatur Vindocinus Criticus reponens;* diligam, *& immeritò carpit Cordubenſem. abſcedere natam volebat Oedipus,* dirigi *ab illâ nolebat:* diligi, *ſi mori ſinat, non abnuebat. immò laudat, quod amet miſerum patrem: ſed ſui ſibi imperium relinqui flagitarat. Negat Antigona ſe commiſſuram, vt ſolus queat perire. certum ſibi ſimul, ſi periturus, perire.*

64 Quouis vtere] *vnius literulæ additione, & interpunctorum tranſpoſitione reddo clariora:* Quouis vtere duce me. duobus, *&c. ini viam quam voles cunque, dum id me duce. elige quod vis iter, certum eſt adeſſe, & praeire. Non malè, q. l.* vertere.

70 Tellus] *rectius; tellurem, dixit notandæ hiatus profunditati. nam* terra, *propriè ipſa ſuperficies, à terendo:* tellus; *interior & penitior pars, quæ arborum radices ſinu ſuo fouet & amplectitur, iuxta quoſdam.*

72 Lapſi] *ſic etiam Herbip. Veneti, & Moguntin.*

78 Pectore] *Magna & vaſta pectora, fortiora vt plurimũ. ideo magnum pectus pro robuſto & forti.* pectore *omnes omnino codices, & ſic refert Ebius in Margaritâ. nec adeò inamœna repetitio,* pectus *&* pectore: *nec inconſueta noſtro; Et hoc mauult etiam Florens Chriſtianus.*

81 Virgo diſſimilis ſuo? Fortuna credis? aliquis eſt ex me pius] *ſenſum & clarum & obuium reddidi mutatis notis interpunctionum. Florens ſic;* v. d. ſuo? fortuna (credis?) aliquis e. e. m. pius. *non malè. & mox optimè,* vnica Oedipo eſt ſalus; *more Graeco productâ mediâ, vt poſtea ver 313.*

95 Longáſque] *ſic Ouidius:*

Et nondum nati funeris auctor eris.

ſic Optatus Milenitan. viuum homicidium. *lib. 2. contra Parmenian.*

101 Nec tamen in æquo] *Seneca epiſt. 78. ſcribit;* quando dominum conſtat nolle viuere, tam mali exempli eſſe, ſeruos mortẽ impedire, quàm occidere. In æquo] *æquè peccat. Seneca conſolat. ad Polyb. cap. 32.* Vtrumq. in æquo mihi eius beneficiũ erit. *tam gratum vnũ, quàm alterũ.*

105 Regnum mei retineo] *Stoicum. nam hac ſecta nihil homini proprium cenſebat, præter animum & voluntatem; membra, corpus, vitam aliena eſſe prorſus. qua de re & imperio ſui, pulcherrima Epictetus apud Arrianum lib. 1. cap. 29. & cap. 12. & lib. 3. cap. vlt.*

115 Præruptum] *Baſileenſ. & Lipſienſ.* prærutum. *ceteri* præruptum, *contra modulos.*

116 Deuehat] *pleríque codices cum Lugdunenſ.* ducat.

124 Soluat] *Moguntin.* ſoluet.

126 Sacra] *occulta, vel diuina. hoc fontibus Propert. lib. 1. eleg. 18. & alij tribuunt.*

129 Elim] *miror hîc cum Auantio Florentem impingere. nam Aldus olim in Statium docuit Græcos promiſcuè* ἦλιδα *&* ἦλιν. *& Euſtach. Iliad.* β'. περὶ τὴν ἦλιν. *& ex Latinis Ouidius 2. Metam.* Elim, Meſſeniáque arua. *Solet præterea noſter longas ſyllabas corripere, vt in illo, ſi non mendoſo, Hippol.* 28. vocat hunc Philipis.

131 Committens] *Mogunt. in contex.* connectens.

134 Aui pater] *Simile eſt illud in marmore Italico.*

HERSILVS HIC IACEO, MECVM MARVLLA QVIESCIT,
QVÆ SOROR ET GENITRIX QVÆ MIHI SPONSA FVIT.
VERA NEGAS, FRONTEMQVE TRAHIS, ÆNYGMATA SPHYNGIS
CREDIS? SVNT PYTHIO VERA MAGIS TRIPODE.
ME PATER E NATA GENVIT, MIHI IVNGITVR ILLA.
SIC SOROR ET CONIVX, SIC FVIT ILLA PARENS.

141 Animo-animam] *preſsè ſumit. Attius:*

Sapimus animo, fruimur animâ, ſine animo, anima eſt debilis.

Nonius: Animus eſt quo ſapimus, anima qua viuimus.

153 Nemo mortem] *Seneca epiſt.* 12. Malum eſt in neceſſitate viuere: ſed in neceſſitate viuere neceſſitas nulla eſt. Quid ni nulla ſit? patet vndique ad libertatem viæ multæ, breues, faciles. Agamus Deo gratias, quòd nemo in vitâ teneri poteſt. *Huc ſpectat illud Taciti lib.* 13. Deeſſe nobis terra in qua viuamus, in qua moriamur non poteſt. *Vide Arrianum de dictis Epicteti lib. 3. cap. 26. lib. 4. c. 7. & 10.*

165 Hanc] *Baſileenſ.* hac.

174 Cum paruo] *rectè Moguntin. & Venet. antiquior;* tum.

182 Miſeranda magnanimæ] *lego;* magnanime miſerandæ precor. *apage, deprauationem illam & licentioſam quartæ ſedis taminationem* miſerandæ magnanime. *claudicant etiam Lugdun.* magnanime miſeranda.

184 Specimen] *gloriam, decus, vel potius inſigne; diadema vel ſceptrum. Gloſſ.* ſpecimen δεῖγμα. *Apul. li. 4 de aſin.* ad ſæculi ſpecimen glorioſum confluebant. *lib.* 7. ſpecimen nouum. *lib.* 8. hiſtoriæ ſpecimen. *vtitur etiam Lucret. lib. 3. & 5. & Lucilius apud Scholiaſten Iuuenalis:*

Aurum atque ambitio ſpecimen virtutis vtrique eſt.
Tantum habeas, tanti ipſe fias, tantíque habearis.

185 Pollentem inclyti] *optimè codex Capcaſæ Venetus,* pollẽtis inclyto.

Flore] *Bacides*: Amittet florem imperij tunc. Sparta nitentem;

Atque omni rurſus Meſſene habitabitur æuo.

186 Aut vt] *forte* aſt vt.

188 Et hoc decebat] *Attius Meleagro*:

Erat virile iſtuc, ferre aduerſam fortunam facul.

190 Non eſt virtus] *Ariſtoteles*: Mori autem, fugientem paupertatem, vel amorem, nõ eſt fortitudinis, ſed potiùs ignauiæ. Mollis enim animi eſt fugere res laborioſas, non vt honeſtum aſſequaris, ſed vt malum vites. Euripides:

Conſideraui tamen, licet maximis ſim in malis,
Ne ignauiæ ſuſpicionem præberem morte vltroneâ.
Quiſquis enim fortunæ ictus non fortiter ſuſtinet;
Is nec tela viri queat ſuſtinere.
A morte ergo me continebo.

Martialis (cuius verſus Salisberienſis lib. 5. neſcio cui Sorano aſcribit)

Rebus in aduerſis facile eſt contemnere vitam,
Fortius ille facit, qui miſer eſſe poteſt.

eoſdem verſus membranæ Burdegal. continent in Senecæ lib. de paupertate: mirum, ſi liber ille Senecæ, vel verſus iſti non irrepſerunt. In hanc ſententiam multa Seneca epiſt. 24. 26. 30. & 55. Plinius Iunior li. 1. epiſt. Diuum. *D. Hieron. epiſt. 25. & Fran. Petrarcha; lib. 2. de remed. adu. fort. Dial.* 118.

193 Qui fata proculcauit] *hic, cum quinque ſequentibus verſiculis, mirè vitioſus eſt. dicam lectionis varietatem, deinde caſtigabo, demum explicabo. pro;* proculcauit, *quidam lib.* procul cauit, *pro;* abſceſſit. *Lugdunenſ.* abicidit. *Moguntin.* abſcindit, *pro;* nullo eſt opus, *quod eſt etiam in Moguntin. & vet. impreſſis; Lugdun.* nullum eſt opus: *pro;* cupiat, *quod omnes libri exhibent, quidam diuinant;* fugiat, *pro;* velle contempſit, *quidam;* vitã contempſit. *pro;* Qui concupiſcit, *quod in ceteris; in Burdegalen. membran. eſt:* Qui nõ concupiuit *veteres excuſi habent;* Qui nõ concupiſcit. *ego litterulæ v. in b. mutatione, retentâ ſcripturâ cod. Burdeg. totum locum ſic recenſeo:*

Qui fata proculcauit, ac vitæ bona
Proiecit, atque abſcidit, & caſus ſuos
Onerauit; ipſi, ceu video; nullum eſt opus,
Quare ipſe mortem cupiat, aut quare petat.
Vtrúmque timidi eſt. bellè contemſit mori,
Qui non cupiuit, *&c. hoc ſenſu; Qui ſub pedibus ſtrauit & conculcauit legem fati ſui. &c. externa vitæ huius bona, vt vilia & nihil abiecit; omniaq́ hæc impedimenta, & nexus iſtos affectuum & neceſſitudinem abrupit atque abſcidit; & inſultans aduerſæ fortunæ, non modò ab illâ deprimi ſe paſſus non eſt, ſed victæ caput victor pedibus premens eam ipſe depreſſit & demerſit: addens acerbiora iis quæ à fortunâ huic, quantum intelligo, nil opus eſt, cur mente optet, vel vocet verbis aut factis mortem, cur mori deſideret aut conetur. Vtrumque alienum à forti viro. præclarè mortem deſpexit, qui mori nec deſiderauit. Hoc confirmant illa noſtri, ab aliis tam laudata:* Non vult

mori, qui optat. *&*, Hic mortis eſt fructus, optare deſinere. *Simile etiã Ouidianum illud*: Sed timidi eſt optare necẽ. *Florens, hoc loco nobis Deum ex machinâ: ſed nec hòc Seneca opus; nec ipſe Senecam cepit.*

198 Cuius haud vltra] *Seneca pater lib. 4. Declamat.* Hoc tantum inter miſerias ſolatium capio quod miſerior eſſe non poſſum. *Diphilus*:

πένητος ἀνδρὸς οὐδὲν εὐτυχέστερον,
πλὴν γὰρ ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολὴν οὐ προσδοκᾷ.
Haud vllus vſquam paupere eſt beatior,
Haud namque peior metuitur ab eo ſtatus.

Sic Oedip. ſup. Tutò mouetur quicquid extremo loco eſt.

205 Diis quoque inuitis] *Sic Catullus*:

Et Diis inuitis deſinis eſſe miſer.

Sed hic malè Mogunt. Herbip. & Veneti; inuiſis.

218 Nocens] *dictum ſuprà*, innocentem eſſe Diis inuitis. *ſed ab Antigonâ, quæ hoc patri perſuadere volebat. fato, non culpâ, peccarat Oedipus. ignorans fateor, in matrem. occiderat patrem, ignarus quidem eſſe patrem. an ergo ſi à parricidio. etiam ab homicidio illum vindicas? Ipſe, nec à parricidio vult excuſari. reum vbique, & morte dignum ſe clamitat: nuſquam vult innocens videri. omnino itaque loquenti Oedipo non conuenit illa conıectura*; quæ feci innocens. *rectius libri ad vnum omnes*; nocens. *& verè nocens, ſi non re, opinione ſaltem ſuâ.*

221 Ego Laticis] *Caue ſis in metrum peccatum credas. non magis quàm in Medea*: Tibi patria ceſſit, tibi pater, frater, pudor. *vtrobique in prima ſede proceleuſmaticus. bonum ergo factum, quòd manum abſtinuerint. vellem & Florens; qui languidulum illud*; Aut laticis.

222 Almæ parentis] *verè alma patens. ſed cur, Martianus Capella, Cererem* alumnam terrarum *vocat? an quia fruges terrâ aluntur? an quia (damno olim ſcripta, de vi vocis) Ceres homines alit? frequenter* alumni *vocabulum, ſic ſumit Martianus, ſic Plinius; cùm Italiam dicit terrarũ omnium alumnam (etſi id aliter etiam ſumi queat) ſic auctor carminis ad Meſſallam*:

—— communis alumna
Omnibus iniectâ tellus tumulabit arenâ. *& D. Auguſtin. cenſet* Iouem alumnum *dictum, quòd cuncta nutriat. viderunt hoc non Parrhaſius modò, harũ litterarum peritiſſimus, ſed & I.Cti quos nimis contemtim Grammatici Barbaros appellant, Accurſius, Decius, Aldobrandinus, & alij. & immeritò quadam epiſt. ad Muretum, cum Vallâ, contendit Lambinus, eâ notione*, alumni, *vocabulum ſumi non poſſe. Terram quidem ſiue Cererẽ vocari à Platone & aliis* Δημήτηρ *ſcribit Theodoretus lib. 3. curat. Græc.* ὡς δὴ μητέρα καὶ τροφὸν οὖσαν τῶν ἐν αὐτῇ διαιτωμένων ἁπάντων. quaſi matrem altricemque omnium quæ in eâ degunt. *Orpheus*:

Γῆ μήτηρ πάντων, Δημήτηρ πλουτοδότειρα.
Terra mater omnium, Ceres cuncta ſuppeditans.

Hinc factum, vt primum illam principium nonnulli putarint, & fortè Heſiodus & Pherecydes: de quo nos ſuprà in Oedip. factum quoque, vt illam tam

magnificè laudarit Plinius lib.2.cap.65. 227 Omne quo voces meant] *non modò, quà meant; ſed etiam id quò meant; ipſum interim auditus organum, vulgo vocant ſenſorium auditus: ſiue illud eſt neruus cum tympano, ſecundùm Auicennam & Albertum; ſiue aliquid in myringe, ſecundùm Toledum; ſiue aër quidam auditui innatus, iuxta pleróſque, Ariſtotelem lib. de ſenſu, & 2. de animâ. Galenum lib.7. de placitis, Simplic. & alios. Vide Valeſium lib.2. controuerſ. cap.25.*

230 Criminum es] *conſiſtet verſus ſi vox, es, tollatur, vel præcedenti præponatur.* 240 Eripui] *cùm oculos effodi. fruſtra intrudunt;* exipuit, *inuitis libris.* 248 Nex] *Moguntin. Herbip. & Veneti,* nox, *quod retinendum. ijdem mox,* præcoquis. *& Moguntin.* obſtruſum.

253 Egit] *accuſauit.*

254 Tranſtulit] transfero, *dictum quaſi* transforo. *ſic autem legitur in omn. quos vidi libris: præter Lugdun. qui;* tranſuit, *quod fortè germanum. ſic Celſus lib.7.* cùm toties acus tranſuet. *Columella lib.6. de re ruſt. cap.5.* pars orbiculi eâdem ſubulâ tranſuitur.

Ferro] *candente ſubulâ.*

256 Auibus & auidis] *ſic Baſileenſ. & Lipſienſ. ſed* Auidis auibúſque *Lugdunenſ.* Auibúſque auidis. *manuſc. Moguntinenſ. & Herbipolenſ. & Veneti. corrupêre ceteri, vt hiatum vitarent.*

257 Regio] *Actæonis, Penthei, meo.*

Attractas] *inuitatas & allectas.* tractas, *Veneti & Herbipol.* cinctas, *Moguntin. ceteri manuſc.* tinctas, *vt monui in aduerſ. quod propter conſenſum exemplarium, non repudio. vehementius tamen illud prius.*

262 Prò loqui] *Venetus Pintiani;* proloqui.

274 Qui facere poſſ.] *Etheoclen & Polynicen, quorum ſcelus parricidij grauius meo; quia criminoſus ego, ſed neſciens: illi volentes ſcientes in mutuam cædem ruunt. an non poſsint in parentes?*

280 Pacti] *conuenerat inter Etheoclen & Polynicen filios Oedipi, vt viciſsim annuum imperium Thebis obtinerent. natu maior Etheocles, anno peracto, negauit ſe ſceptrum fratri traditurum. abit Polynices, & ad Adraſtum confugit, ductáque in vxorem filiâ, bellum fratri infert.*

287 Vt eſſe genitos] *ſic Statius lib.1. Thebaid.*

—— da Tartarei regina barathri,
Quod cupiam ſpectaſſe nefas: nec tarda ſequetur
Mens iuuenum: modò digna veni, mea pignora noſces.

291 Væcordes] væcordem *Labeo dictum putat,* quaſi ſine corde, *hoc eſt, ſapientiâ. Vnde Romanis catus ille,* corculum.

296 Auidis cruoris] *Epictetus in Enchir.* Hoc Etheoclen & Polynicen diſſidere coëgit; quòd tyrannidem bonam putabant.

313 Oedipus] *Græca terminatione vltimam & penultimam produxit.*

Ægea] *mare Aigeum, quod hodie dicitur Archipelagus, infeſtum eſt & periculoſum; tum propter ſcopulos valdè exſtantes, & vnum ex his figuræ capræ, teſte Plinio lib. 4. tum quia valdè laſciuit fluctibus, caprino more, vt*

ſcribit Izacius in Lycophron. tum quia naues ſolet ſubuertere, & in breuia vada impellere, auctore Periegete, maximè circa Cyclades, vbi potiſſimùm naues affligit & αἰγίζει, vt ait Heſychius. vocatur etiam Aegon à Valerio Flac. Turneb. lib. 19. aduerſa. 2.

—— quanto fremitu ſe ſuſtulit Ægon.

Item: —— Nec tantas quamuis Tyrrhenus & Aegon
voluat aquas —— *& à Statio:*
—— quas ſpumifer aſſilit Ægon.

Item dicitur, Ægeon. *ab eodem Papinio 5. Thebaid.*

Diis Pelagi, ventiſque & Cycladas Ægeoni
Amplexo —— *per Aegeum enim Cyclades diſperſæ, Straboni, Melæ, Plinio. ſed tunc Dei marini nomen accommodatur ipſi pelago, de quo deo Ouidius lib. 2. Metamorph.*

—— balænarúmque prementem
Ægæona ſuis immania terga lacertis. *ſicuti è contra Claudianus huic numini tribuit maris appellationem, in Paneg. de Olyb. & Probini conſulatu:* —— tunc inſula notos
Lambit amica pedes, ridétque Ægeus alumnis
Lenior, & blando teſtatur gaudia vultu.

& in Gigantomachiâ:
Horruit Ægeus, ſtagnantibus exſilit vndis
Longæuo cum patre Thetis.

Nunc Aegeona puto peculiare eſſe numen maris Aegei, non Neptunum; etſi Heſychius aliter, cui in hoc aſſentior, ab Homero ſic vocatum Briareum, addo & Claudiano lib. 1 de raptu. Mare Aegeum integrâ oratione deſcripſit Ariſtides tom. 1. Tranabit] *Moguntin.* tranſibit.

318 Furto nemoris] *poma fuiſſe communis opinio eſt; & fuiſſe quidem a, quæ* citria *vocamus, ex Comicis veteribus & Iubæ commentariis, docet Atheneus lib. 3. cap. 5.*

319 Regiâ ſtirpe edite] *vulgati codices, etiam Morellianus, hunc verſiculum volunt eſſe clauſulam ſuperioris ſenarij interciſi, hoc pacto:* Iubente viuet NVM. Regia ſtirpe edite. *Sed Lipſius meus ex vet. lib. illo optimo, meo iudicio, quàm optumè; in præcedenti verſiculo imperfecto:* Iubente te vel viuet *planè ἐμφατικῶς. in hoc verò,* Exemplum in ingens Regia ſtirpe edite. *diſplicet id illi qui tribus horis hanc tragœdiam recenſuit, impugnat argumentis totidem. primùm quia non temerè omni lectioni vetuſtæ aut ſcriptæ fidendum putat; quod ſanè nec Lipſio, nec cuiquam cui mens non læua, vnquam cogitatum hoc loco cur non fidendum membranis tam fidis, docendum fuit? non cunctis ſimul derogandum. Itaque ſecundum argumentum id conatur, quia valdè ſit inamænus ſonus voculæ* in *repetitæ. verùm nimis delicatis auriculis eum putem, cui hoc tam inamœnum accidat; & de hoc genere in poëtis ſexcenta: quibus ego ſi immorer recenſendis, meritò Morus audiam. Vltimo loco, etſi fatetur (inquit) ipſe Oedipus appetere exempla ſuorum facinorum " in ſuis natis: non propterea id nuncius dixerit, aut cum malo omine Regem " ſuum ſalutauerit. An tu (mi homo) iſta ſcribens mentem Nuncij te aſſecutum "*

putas? dum nimium properas, cæcos catulos effudiſti audi, quid nuncius velit. non ad ſcelera illa aut facinora alludit, ſed ad viciſsitudinis iſtius memorandæ exemplum. quod (quæſo) fortunæ vitreæ atque fallacis exemplum maius, quàm à faſtigio regni, tam beati & tam diuturni, & tot liberorum præſidiis firmati, ſubitò in fundum hunc calamitatum ferè omnium deturbari? nónne qui Regiâ ſtirpe *in hanc fortunam* editus, in ingens *lubricæ ſortis & humanæ inconſtantiæ ſpecimen editus? At malè ominatis verbis nuncio parcendum. non illi, qui* Oedipum *alloquatur; cui hæc omnia, & iis grauiora, in votis, penſiculatiùs* Oedipum *intuêre, & loquentem attentiùs audi; in oculos & aures iſta incurrent.*

319 Iubente viuet] *mutilarunt, vt cum ſequenti vnum verſum efficerent. nam Herbip. & Veneti habent:* Iubente te vel viuet *Mogunt.* iubente vel viuet, *ex more manuſ. in quibus ſyllabæ ſimiles non iterantur. Primi deprauatores puto fuêre Baſileenſes.*

IN ACT. II.

Adeſt Nuncius obſecrans Oedipum vt ciuile bellum impediat. non vult Oedipus; ſed abſcondit ſe in ſiluis, vt inde belli rumores aucupetur, & diras filiis imprecatur.

325 Septena] *ſingulis portis oppoſita ſingula. id tibi ex Aeſchylo in Sept. ad Theb. Eurip. in Phœniſſ. Pauſaniâ in Bœot. Apollodoro lib. 3. Biblioth. Statio in 2. & 8. Thebaid. & Leonico lib. 2. var. hiſt. cap. 8. qui & ducum, & portarum nomina exhibent, petendum.*

328 Scelera] *Herbip. & Venet.* bella. *& ſanè ſequitur;* prohibe pariter bellum & nefas. *nihil tamen muto.*

331 Facinorum exempla] *Mogunt. Herbip. & Veneti;* exempla facinorum. *ſicq́ legendum. In ſeq. carmine, cum prius, etiam in Venet. Herbipel. & Lugdunenſ.* Laudo & agnoſco. *Lipſienſ. deprauarunt, in;* & laudo agnoſco. *repugnantibus manuſc.*

345 Concidat] *præter morem verſus præcipitatur, iambo ſpondei in locum ſuffecto, ad notandum domus lapſum ruentis inopinum. Si non placet; repone;* conſîdat: *tota ſimul ſubſidat.*

355 Frater in fratrē] *has diras à Sophocle accepit: quibus reſpondit euentus. nam cùm in fraterno duello Etheocles vulneratus corruiſſet, mortuum ratus Polynices, ſpolia lecturus ei incubuit; ille aſſurgens gladio excepit & tranſfodit. ſic in iacentem frater fratrem ruit. vide Statium lib. 11. Thebaid.*

IN ACT. III.

Audito rumore Iocaſta exſilit, & ſponte ſuâ properat ad bellum dirimendum. ſuperuenit Nuncius, & orat, feſtinet. iam, iam conflicturas acies.

363 Felix] *ſecutus manuſc. meos, in his Moguntin. quibus hic initium actus noui: quod res ipſa poſtulat.*

368 Nocentes] *egregiè conſulunt ſententiæ, qui reponunt;* nocentem. *Oedipum, illum cubili dignando.*

Peperi] *Etheoclem & Polynicem.*

370 Vt

370 Vt & hoſtem] *Euripid. Phœniſſ.* φίλος μὲν ἐχθρὸς ἐγένετ' ἀλλ' ὅμως φίλος· *Tibullus.* Perfida, ſed quamuis perfida, cara tamen.

Bruma ter] *Rhianus*:

Seruarunt inter candentis deuia montis
Caſtra bis vndenas herbas, totidémque pruinas.

Ouidius: Hic tibi bíſque æſtas, bíſque cucurrit hiems.
Tertia meſſis erat.

384 Quo cauſſa] *quo cauſæ æquitas & iniquitas fortunæ me impellunt, vt amem hoſtem.*

390 Aquiláque] *aquilarum vſum Romani à Perſis ſumsère. de Perſis docet Xenophon Cyriped. lib. 7. & de Cyri expedit. lib. 1. de Romanorum aquilis, vide Lazium lib. 7. comm. reip. Rom. cap. 6.*

391 Septena] *hi ſeptem Reges, Adraſtus (teſte Tyrtæo, linguâ mellifluâ) Amphiaraus, Parthenopæus, Tydeus, Capaneus, Hippomedon, Polynices: his Thebani totidem oppoſuère duces; qui, Creon, Etheocles, Aemon, Ipsëus, Eurymedon, Dryas, Menœceus.*

392 Animo] *Herbip. & Veneti*; Animóque pari Cadmæa proles.

393 Hinc illinc] *Moguntinenſ.* hinc ac hinc. *rectè Herbip. Veneti, & Lugdunenſ.* hinc atque hinc.

402 Mater oppoſita] *Lugdun. & alij quidã;* matris oppoſitu. *vtrumque eodem ſenſu. Dicitur,* oppoſita, *quia vtrique opponebat ſe, quæ mediam interijciebat.*

403 Perge] *alij*; perge ô. *Ceterum qui non obſeruarunt eundem nuncium, qui Oedipum acceſſerat extra Thebas, ad Iocaſtam Thebis acceſſiſſe, & Antigonam diſceſſiſſe cum cæco patre, nec illum deſeruiſſe; nobis illi Antigonam hîc rurſus obtrusère, pro nuncio. Non eſt veriſimile tam citò illam à patre abſceſſiſſe; quæ tam fortiter ſuperius, nec fulmine quidem Iouis ſe ab illo auellendam dixerat. an muliebri leuitate mentem mutauit? non video cur eò confugias, cum piæ virginis ignominiâ. an eodem tempore & patri & matri præſens? nugæ. Thebis erat Iocaſta; in Citherone infelix Oedipodes. fidenter ergo delenda* AN. *perſona, &* NVM. *ſubſtituenda hoc actu.*

412 Fiet] *Moguntin.* fiat.

414 Signac. m. v. ſignis] *Vegetius lib. 3. cap. 5. tria agnoſcit genera ſignorum*; muta *vt ſunt aquilæ, dracones, vexilla, &c.* vocalia, *quæ voce humana pronunciantur ab iis, qui in exercitu ſummam habent poteſtatem,* teſſaras *vocant militares*; ſemiuocalia *quæ tubâ, buccinâ, lituo dantur. Vide Lazium d. lib. 7. à cap. 1. vocum verò huiuſmodi alluſio placuit multis poëtis.*

Homerus:

φράξαντες δόρυ δουρὶ, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ·
ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
Munientes haſtam haſtâ, ſcutum ſcuto oppoſito:
Clypeus itaque clypeum firmabat, galea galeam, virum vir.

Furius Annal. lib. 4.

Preſſatur pede pes, mucro mucrone, viro vir.

Digitized by Google

Virgilius: —— hæret pede pes, denſúſque viro vir.

Lucanus lib. 1. —— obuia ſignis
Signa, pares àquilas, & pila minantia pilis.

Papinius, hac in re nulli inferior. lib. 8. Theb.
Iam clypeus clypeis, vmbone repellitur vmbo,
Enſe minax enſis, pede pes, & cuſpide cuſpis.

417 Ecce ecce motos] *ſic Lipſienſ. & Baſileenſ. primi; antè legebatur non modo in manuſc. meis, ſed etiam in Herpib. & Venet. & etiam in Lugdunenſ. Et ecce. puto hæc tribuenda Iocaſtæ. aut ſi vis dari nuncio, vt faciunt libri; tunc in eodem verſu legendum;* credas tuis.

419 Acies] *exercitus inſtructus: ſed & procincta claſsis aliquando* acies *dicitur.* 427 Furenti ſimilis] *miram præcipitationem ſignificat: ſed aliter Statius lib. 8.* —— aniles Præcipitantem artus, & plus quàm poſſet euntem. Atque etiam] *Eguian. & Moguntin. ſcripti; Herbipolenſ. & Venet. excuſi,* aut etiam.

431 Delapſa] *ex vulgi ſententia & Epicuri loquitur, vt & alij poëtæ: Lucretius:* Non cadere in terram ſtellas & ſidera cernis?

Ouidius, paulò cautiùs: —— de cælo lapſa ſereno,
Quæ ſi non cecidit, potuit cecidiſſe videri.

Stellæ fixæ manent, nec cadunt vnquam.

432 Rumpit] *Moguntinenſ.* rupit.

434 Diduxit] *Moguntin. Herbipol. & Venet.* deduxit.

439 Ceſſatque, telum vibrat in fratrum manu] *hoc primi inuexere Baſileenſ. & ſecutus N. Senſus, telum micat in manu fratrum, & quaſi geſtit in fratrem exire. omnium dextræ quieſcunt, ſoli fratres tela quatiunt, & in mutuum ſanguinē ruunt. infra ait:* trementem haſtam & cupientem excuti. *Alij legunt,* ceſſatque telum vibratum in fratrum manu. *ſic Mog. Herbip. & Veneti. Lugdun. autem* vibratum fratrum manu. *quidam;* vibratum in fratrem manu, *mirè; ſi non foret in quartâ ſpondeus. telum inquit iam miſſum manu in fratrem, viſâ matre. quæ mediam ſe opponit, ſiſtit impetum ſuum, & quaſi ſuſtineatur, deſinit progredi, pendet in ipſo volatu. ferrum pietate mouetur, non mouentur gnati. Porrò telorum vibratio, vindictæ & vltionis exigendæ ſtudium ſignificat.*

IN ACT. IIII.

Continet preces matris, & Polynicis impium reſponſum.

448 Paſſim] ſparſim *etiam Moguntin. Herbip. & Veneti.*

450 Ac dico] audito *Mogunt. Herbip. autem & Venet.* an dico.

Ex æquo mihi dextras datis] *Sic N. cùm inueniret in Baſileenſ.* ex quo dexteras lege datis. *Moguntin. & Lugdunenſ.* ex æquo dextras matri datis? *ſed veteres impreſſi Venet. & Herbip.* ex æquo dextras matri da. *annueo N. lectionem, quia verſui conſona; non quia melior aliis.*

453 In vos] *Eguian.* in nos. *in totam noſtram familiam.*

455 Matrem pace] matri pacem, *Moguntin.*

457 Paratum] *ſic in o.l.m. ſ. & impreſsis, cùm Baſileenſ. repoſuerunt;*

peractum. *quos ſecutus N. ſed ſine causâ melius alterum. nondum enim ſcelus peractum, ſed imminens & propinquum matre inter tela verſante.*

458 Bellum] *non tantùm petit vt prælio abſtineant; ſed pace initâ bellum finiant. hanc prælij & belli differentiam Lucilius lib. 26. apud Nonium;* vt Pop. Rom. victus vi, & prœliis ſuperatus multis eſt ſæpè; bello verò nunquam, in quo ſunt omnia. 469 Maternum] *Euripides:*

> Amplectere vlnis pectus matris, & apprime
> Genas genis cupitis ——

470 Clypeus] *dictum volunt quod celetur inſculptis imaginibus* ἀπὸ τοῦ γλύφειν, *vel quod hominem tegat & oculis furetur,* ἀ κλέπτειν. *Caper negat,* clypeus, *maſculino genere dici, ſed eum ceteri refellunt. Labienus putat neutro genere imaginem, maſculino ſcutum ſignificare: ſed hoc diſcrimen Aſinius, Liuius, & Pomponius reiecerunt. Plinius lib. 2. Dubij ſermonis, indiſtincto genere dici ſcribit, ſed litterâ differre: nam pugnatorium per i dici* clipeum; *quod eſt à clepere, id eſt, celare: imaginem verò per* u *clupeum à cluendo. ſed hoc etiam refellit Cariſius Soſipater lib. 1. Seruius Honoratus inter* clypeum & ſcutum *hoc diſcrimen agnoſcit, vt clypeus fuerit peditum, ſcutum verò equitum, à formâ aptius diſpiſcas. nam ſcutum oblongum, clypeum rotundum fuiſſe, docent Crinitus lib. 19. de honeſ. diſcipl. c. 3. & Turnebus lib. 11. aduerſ. cap. 27. Clypeorum vſum primi inuenere Acriſius & Prœtus, teſte Apollodoro lib. 2. Biblioth. vide Plinium lib. 35. cap. 3.*

472 Tegménque] *caſſidem.* 479 Ne matri quidem] *Eurip.*

> Confido quidem matri, & non confido ſimul.

porrò quod Iocaſta interrogauit, etiam apud Statium lib. 6.

> Anne times, ne fortè doli te conſcia mater
> Decipiam?

482 Dum frater eſt armatus] *lego ex Mogunt. & Pariſienſi, & Lugdûnenſium margine* exarmatur. *ſed alij vett. impreſſi, quibus vſus ſum,* eſt armatus. *vt fatear me ignorare quis primus mutarit; nam prima Veneta & aliæ duæ, item Herbip. habent;* eſt armatus. *Suo quoque ſenſu, ſed minus ſano.*

485 Oſcula] *baſia. nam de matre, vt & Propert.*

> Me lædit, ſi multa tibi dedit oſcula mater.

nam Donatus in Terent. oſcula (*inquit*) officiorum ſunt, baſia pudicorum affectuum, ſuauia libidinum & amorum. *Quare quando diſputant iuriſperiti, an propter oſculum mulier dotem amittat, de ſuauio intelligēdum, quod in Feudis li. 1 tit. 5. §. 11. turpis luſus nomine ſignificatur: & Gellius li. 10. cap 29. ſcribit,* inſtitutum apud Romanos, mulieres cognatis oſculum ferre, vt odore indicium facerent num temetum biberint. *non ſuauium, non baſium dixit, ſed oſculum, quia officij id genus, huius priuilegij expertes fuiſſe infames, neſcio an primus animaduerterim, ex fragmento Ciceronis in lib. 4. de repub.* * Atque etiam ſi qua erat famoſa, ei cognatio oſculum non ferebat. *huius inſtituti veſtigia exſtant apud Propertium lib. 2.*

* Sic repono apud Nonium in *Fama*.

> Quin etiam falſos fingis tibi ſæpè propinquos:
> Oſcula nec deſunt qui tibi iure ferant.

Digitized by Google

Sed illa Donati differentia etiam ab ipſo Cicerone confunditur. nam in Bruto, ſcribit; Brutus qui de matre ſuauianda ex oraculo Apollinis tam acutè coniecit. *& in epiſt. ad Attic.* Atticam noſtrã cupio ſuauiari. *Rectius igitur Varro in libris de vita pop. Rom.* ideóque hoc ab ore dicitur oſculum, non à ſuauitate, vnde & ſuauium, quod ſimile ſit ſuauitati.

498 An vt viderem] *Mogunt. Herbip. & vnus Venet.* Non vt viderem. *ſine nota interrogationis.*

499 Incubant] *non arma, ſed ipſe armis ſolo infixis incubabat poëticè dictum.* 505 Non te] *moris fuit vt mater ſponſos in thalamum primâ nocte duceret: eo cùm ventum, pronuba ſponſam in lecto collocabat. vide Turnebum lib.3. aduerſar. cap.13.*

506 Feſtas manu ornauit ædes] *domus ergo ornabatur, maximè poſtes ianuarum. teſtis Iuuenalis Sat.6. Claudian. de nupt. Hon. & Maria:*

Hi noſtrâ nitidos poſtes obducere myrto
Contendant: pars nectareis aſpergere tecta
Fontibus & flammâ lucos adolere Sabæos.

ijdem oleo inungebantur, & laneâ vitta circumdabantur apud Romanos, teſte D. Iſidoro li. 9. Orig. cap. vlt. alij non oleum, ſed adipem lupinum vel ſuillum memorant. vt Alexander lib.2. Genial. cap.5.

507 Faces vittâ reuinxit] *maternum officium, ſponſæ facem prælucere, ſupra docuimus. noſter indicat, his facibus matres ſolitas vittas ſuas circumuoluere. nam nupturis virginales vittas adimebant, & maritis ſeu matronalibus vittis redimibant. Valerius Flaccus de Medea:*

Vltima virgineis tum flens dedit oſcula vittis.

Propertius lib. 4.

Mox vbi iam facibus ceſſit prætexta maritis:
Vinxit & acceptas altera vitta comas.

vitta ergo alia virginum & alia matronarum, ſicut de mitrâ diximus.

535 Per decem menſum] *Sap.7.* In ventre matris figuratus ſum, decem menſium tempore coagulatus ſum in ſanguine, ex ſemine hominis, & delectamento ſomni conueniente. *Huc refero ſalſum illud ſalitum Pomponij, apud Nonium in verminari, ex, Hirnea Pappi:*

Decimus menſis eſt cùm factum eſt. ita fit, ita ſemper ſolet.
Decumo menſe demum turgens verminatur, parturit.

Rarius ſolent octauo. Ideo Venerabilis Beda in Martyrolog. 7. die Martij, inquit: Dum adhuc ſeruarentur in carcere, & Felicitas parturiret, omnium ſanctorum commilitonum precibus impetratum eſt, vt octauo menſe pareret. *Turnebus lib.4. aduerſ. cap. 15. putat, veteres hac in re decimum ideo menſem poſuiſſe, quia breuiores erant veterum menſes, quàm noſtri, cùm ad Lunæ curſum eos metirentur, non Solis, idq; ex Hippocratis lib. de fœtu ſe colligere, & ſic poëtarum de decumo menſe teſtimonia intelligenda. Ego id confirmo auctoritate illâ Ouidij in ep. Canaces, vbi hos menſes Luna ortu & occaſu metitur: idem quod lib.1. Faſtor. cecinerat:*

Quod ſatis eſt, vtero matris dum prodeat infans:

Hoc anno ſtatuit temporis eſſe ſatis.

diſertè hoc lib.3. Faſtor. Lunaribus circulis accommodat:

Annus erat decimum cùm Luna receperat orbem:
Hic numerus magno tunc in honore fuit.
Seu quia tot digiti, per quos numerare ſolemus:
Seu quia bis quino femina menſe parit.

Neque huic ſententiæ refragatur D. Auguſtini interpretatio, qui lib. Euangel. quæſt.1. cap.5. Quod dicuntur decem menſes *(ait)* prægnantis, nouem ſunt pleni: ſed initium decimi pro toto accipitur. *cur non enim hoc æquè Lunaribus, atque Solaribus menſibus aptetur? vt & illud Tertulliani:* Legitima natiuitas fermè decimi menſis ingreſſus eſt. *qui alluſit, ad formulam Galli Aquilij, L. Gallus D. de lib. & poſtu. hæc adde aduerſariis: ſimul enim collata vberiorem fructum ſuppeditabunt.*

561 Aduſtas ſternis] *hoc eſt, aduris, & ſternis, ſic Virgilius;* ſubmerſas obrue puppes.

566 Has Amphionis] *Euripides:*

Harmoniæ verò ad nuptias
Venerunt cælites, cithara que cantu
Et ab Amphioniâ lyrâ
Mœnia & arx Thebana ſurrexit.

Amphion cum fratre muros Thebanos ædificauit cantu, vt canunt poëtæ: re vera (auctor Palephatus) quia hac lege auditores admittebant, vt viciſſim muris exſtruendis operam ſibi nauarent. Propertius tamen, ſicut noſter:

Saxa Citheronis Thebas agitata per artem,
Sponte ſuâ in muri membra coïſſe ferunt.

pulchrè hæc deſcribit Apollon. lib. 1. & ibi Scholiaſtes à verſu 735. multa ex Homero, Pherecyde, Antimenidâ, & Dioſcoride.

572 Vinctóſque] *multi libri;* victóſque.

584 Facient] *Moguntin.* faciant.

592 Regia frater mea habitet ſuperbus] *Moguntin. Herbip. Veneti;* ſuperbâ. *quare lego:* R. f. meus H. ſuperbâ?

596 Arbitria] *Anaxandrides:*

Dotatam enim ſi fortè pauper duxerit,
Non iam ille coniugem, ſed habet heram ſibi,
Cui ſeruit —— *Menander:*
Cùm pauper aliquis, contrahendo nuptias,
Quas vxor adfert accipit pecunias:
Seſe dat ipſe potiùs, illam quàm accipit.

Cetera pete etiam ex Tiraquello lege Connubiali quinctâ.

598 In ſeruitutem] *Non enim (vt Xenophon teſtatur) bona non accipere tam graue eſt, quàm ſemel acceptis priuari. confirmat idipſum Seneca in lib. de tranquillitate vitæ, item Ariſtoteles apud Athenæum, & Belliſarius apud Procopiũ, Euripides, Cicero, & alij collecti & conſtipati à Tiraquello Connub. lege 15. num. 17. & 18.*

Digitized by Google

Lixa] *Nonio, qui ligna vehunt exercitui*, calones; *qui verò aquam ſubministrant*; lixæ: *ipſæ quoque nauiculæ quæ ligna ſubuehunt, D. Iſidoro lib. 19. orig. cap. 1.*

608 Gargara] *de Gargaro ſeu Gargaris (nam vtrumque dicitur) multa quoque Stephanus; qui quod etiam Italiæ adſcribat, vereor ne in vitio ponendum, & exiguo lapſu, cum Gargano confuderit.*

609 Xanthus] *Scamander.*

611 Fauces Abydi Seſtos oppoſitæ premit] *ſic Baſileenſ. & Lipſienſ.* Fauces Abydos Seſtos op. p. *Moguntin. & Eguianus manuſc. item Herbipolenſ. & Veneti typis excuſi. Lugdunenſ.* Fauces Abydos Seſtóſque op. premunt. *Periegetes:*

σηςὸς ὅπη καὶ Ἄβυδος ἐνάντιον ὅρμον ἔθεντο.

Papius: Seſtos vbi aduerſo portu proſpectat Abydum.

612 Orienti dedit] *Eguian.* opulenti dedit *aſcribo nonnunquam mendas membranorum, vt qui plus ingenio poſſunt polléntque, eas felici coniectatione diluant & emaculent.*

626 Martis incerti] *ideo Mars à Latinis* Communis Deus, *à Græcis* κοινὸς ἄρης, *& ab Homero* ἐπιάλιος *(quaſi dicas neutri parti addictum) vocatur. vide Lilium Syntagm. 10. Thucydid.* incerta namque bellorum.

630 Decernit] *Capcaſæ lib.* decreuit.

Exæquat] *Seneca lib. 2. de tranquill. ad Serenum cap. 14. vt recenſeo:* facit ſe aduerſarium qui contendit, & vt vincat, par fit. *Hinc factum, vt pugnaturi dicantur* in æquum deſcendere: *ſic fuerat locutus Seneca lib. 2. de benef. cap. 13. ſed Griph. codex, quo vtor, mendoſè:* deſcenditque in equum. *Papinius lib. 11. Theb.*

—— tandem ſcis ſæue fidem, & deſcendis in æquum.

ab hac dubiæ fortunæ æquatione putarim hoſtes *nominatos. nam priſcis* hoſtire, *erat æquare: vnde* hoſtimentum *&* hoſtorium.

653 Aſcribo] *tandem mulieres, Iocaſta. cùm aliter nequis; conuiciari incipis.* Dummodò] *quamdiu, ſi modo. porro pro;* regna, *fortè legendum,* regnas. *hac mente; quamdiu inuiſus tuis regnabis, non rex mihi, ſed exſul videbere. ſanè vt mater inuiſum eſſe velit filium regem, non conuenit, niſi iratæ & conuicianti, vt dixi.*

654 Regnare] *ſic Lycus Herc. Fur.*

Ars prima regni eſt poſſe te inuidiam pati.

Sic Oedipus Creonti reſpondet:

—— odia qui nimium timet,
Regnare neſcit —— *(vbi vide quæ de hoc loco dicenda) tyrannicæ ſententiæ: quas plebis improbitas ſæpè veras, & neceſſarias efficit. Sæpè etiam odij cauſæ ex Principum impotentiâ, licentiâ, ſuperbiâ.*

656 Regis & magni] *Ethius:* Regis eſt magni, reor, *&c. non male.*

659 Qui vult amari] *quidam lib. hunc Iocaſtæ verſum tribuunt. mallem cum ceteris Polynici adhuc dari. nam iſte cenſet eum qui velit omnino & pleno cum iure imperare, odioſum eſſe debere ſubditis; qui amari velit, eum non

ſuo, ſed ſubditorum arbitratu regni habenas moderari ; nec huiuſmodi verum regem , multo minùs magnum regem nuncupari poſſe . vult odia nihili fieri. Contra, Iocaſta; imperia dura & quæ pro libidine ; non duratura , cito corruere, cito amitti . fruſtra illum & imperitè præcepta regibus præſcribere , qui rex nunquam fuerit : exſulibus conſilia meliùs daturum , qui exſilium pertulerit. Quod vltimum mordax eſt , & iratâ dignum feminâ ; aptum potiùs ad irritandum Polynicem, quàm ad inducias ab eo impetrandas. Poſſet etiam interſeri Polynicis perſona, vt ille matri, ſalubria ſuadenti , ferociter ſe ſubducat , & neget feminarum eſſe præcepta regnandi tradere. virile id & Regum , non Reginarum : quod à Græcorum moribus non alienum , quibus inſolens feminarum ſceptrum. Hoc irritatam dicto Iocaſtam , in arma ſui ſexus , conuitia prorumpere, & filio exſilium exprobrare. tum hic ordo verborum:

Qui vult amari, languidâ regnet manu.
IO. Inuiſa nunquam imperia retinentur diu.
POL. Præcepta melius imperi reges dabunt
IO. Exſilia tu diſpone. POL. Pro regno velim, *&c.*

& in diſceſſu hæc ipſe iam ſecum, non cum matre. atque ita re infectâ, non impetratis inducijs, tubæ canunt , manus conſeruntur , frater in fratrem ruit. Sed hæc interiere.

663 Imperia] *Euripidis ſententiam huic affinem , mutuatur Dionyſius Halycarnaſſ. lib. 4. Orig. Roman. & impiæ Tulliæ tribuit. poſsis tyrannis omnibus , hominibus ferè . nam vetus ac pridem inſita mortalibus imperij cupido, cunctis affectibus flagrantior , trudit & rapit; non allicit, non trahit. Ab hoc verſiculo deſunt cætera; vt & chori. Noli putare poëtam voluiſſe tragœdiam ſine choris vllis edere . quare friuolum inde argumentum petitur , ad probandum, hanc fabulam Senecæ noſtri non eſſe. Sed pergo ad alias.*

AD NOBIL. ET CL. V.
IACOBVM SVSIVM DOMINVM
LARÆ, &c.

ADIT te *V. C. cum* gemino Hercule Hipolytus, *vterque rediuiuus; hic à ferali voto, ille ab inferis & rogo; non tam meæ (quãquam ope etiam meâ) quàm amici noſtri,* librorum *illius Æſcu*lapij εὐστοχίας *beneficentiâ. Deprehendes in meis multa paßiua; ſed tibi, tuíque ſimilibus nō ſcripta: præterſis, & rudioribus permitte. multa occurrent perpera: veſtræ (ô qui has docti litteras!) cenſuræ cuncta ſubiicio planitus damnate, expungite, perdelete. carus mihi & obſeruandus, quiſquis labentem erigit, deuiãtem dirigit. Morſiunculas vitilitigatorum, & ſciolorum pellicationes, nec metuo; quia vanæ & inertes, nec deprecor, quia bonorum nullus hoc æuo malum neceſſarium euaſit. mordeant, piligerent, calumnientur, vt volent: nominis tantum tui, qui genus maiorum verâ virtute nobilitaſti, prætenturam mihi concede. amicitiæ & neceßitudinis noſtrę coniunctio id ſpondet; fides, humanitas, & eruditio tua confirmant. Poëtam bonũ te numeroſa & priſcę elegantiæ in lucem iam edita carmina loquũtur: & paraturę iſtius Criticæ coryphæis,* Manilius & Germanicus *nimis à te diu preßi, geſtiunt, inſerere; quos niſi tandem repræſentes, vt pollicitus, multum tibi periculum, ne litteratorum chorus pipulo differat, & inſuper* Patrima virgo *grandem dicam impingat, nec vllam moratoriam cautionem admittat. Nunc vterque* ALCIDES *cum* VIRBIO, *te ſibi* TVTANVM *optant, contra inſcitiam & inuidentiam multorum: vt quantum à me vilitatis, tantum à nomine tuo ſplendoris accedat, ſæpe cui ſcriptio periculo, illi præſcriptio fuit tutamento. Vale. Leodici* CIↃ. IↃ. XCII.

COM-

COMMENT. IN HIP-POLYTVM.

ARGVMENTVM.

PEPERERAT Antiope Amazon Theſeo Hippolytum; qui, cùm venationi deditus, Dianam coleret, Venerem auerſaretur, cælibem vitam ducere decreuerat. capta illius pulchritudine Phædra nouerca, amore væſana; dum abeſt apud inferos Theſeus; iuuenis caſtitatem blanditiis & precibus expugnare conatur. impudicã à ſe feminam Hippolytus repellit. Igitur deprehenſa, mutat amorem in odium; & reuerſo Theſeo, inſimulat priuignum oblati per vim ſtupri. fugerat Hippolytus impudicam domum: ſed dum aliò properat, ecce tibi taurus marinus à Neptuno ad diras Theſei imprecationes immiſſus: qui ſe ante currum ſiſtẽs, quadrupedes conſternauit. hi, contemto imperio, quadrigã deturbant, cadentíſque corpus per ſaxa & vepres diſtrahunt atque dilaniant, compertâ nece, Phædra rei veritatem marito aperit, ſéque ſuper laniatos artus gladio trãsfigit. Theſeus plãgit innoxij filij caſum, ſuámque præcipitẽ iram, dirúmq; votum deteſtatur: laniatos artus colligit, &, quo meliori modo poteſt, componit.

HIPPOLYTVS.] *Vet. lib. nonnulli hanc tragœdiam vocant;* Phædram. *atque ita citat Priſcianus lib. 6. vbi ait: Seneca, in Phædra:*

Hippolyte me nunc compotem voti facis.

IN ACT. I.

Parat ſe ad venationẽ Hippolytus; mittit in varia loca venatores, & ſua cuique officia diſtribuit, & venationis Deam inuocat.

2 Cecropij] *in Atticâ Cecrops condidit opidum* Cecropiam; *quod poſtea in arcem Athenarum mutatum fuit: inde Attica dicitur* Cecropia *eique vicinus mons* Cecropius, *Plinio lib. 7. cap. 16. & Apollodoro lib. 2. Biblioth.*

4 Solo] *Deſerto. infrà:*

Quicquid ſolis paſcitur aruis.

Carpeneito] *Strabo, Ptolomæus, Plinius, Mela, Ammianus* Carcine-

tem *ſeu* Carpeneitum, *agnoſcunt. ſed fluuium & ſinum, non ſaltum; & Scythiæ, non Atticæ; quem Arrianus in Peri. lo maris Euxini vocat;* cercinetin. *erat in eo ſinu Triuiæ lucus, admodum indigenis religioſus, auctore Marcellino lib. 22. An ergo hîc legemus,* carcineto? *Non opinor. primò quia nulli codices huc inducunt. nam omnes vel* carpanetho *vt pleri m. ſ. vel* carponeto, *vt vett. excuſi: vel,* carpaneto, *vel,* carpeneito. *Deinde quia degebat in Atticâ Hippolytus: & non niſi Dædali remigio in Scythiam cum ſuis canibus & venatoribus migrare poterat. Solus meus codex ſcriptus:*

Quæ ſaxoſa loca Parnetho.

benè, ſanè perbenè, ſi vnicam litterulam mutes; ſaxoſo. *nam Parnes Atticæ mons nobilis, Thucydidi, Ariſtophani, Luciano, Straboni, Stephano prope Hymettum: laudatus à Pauſaniâ in Attic. copioſâ vrſorum & aprorum venatione: vitibus benignum vocat Statius in Thebaid.*

5 Et quæ Thryaſij] *cùm legeretur,* Thriaſij: *repoſuêre* Thryaſij. *non rectè. Thryon ſeu Thryoeſſa, oppidum Meſſeniæ ad Alphei fluminis vadum: de quo etiam Plinius lib. 4. cap. 5. & Homerus Iliad. ϐ. Strabo lib. 8. & Statius lib. 1. Thebaid. ſi ab hoc oppido deducas* Thryaſius. *ſenſus erit, & quæ loca amnis Thryaſij (videlicet Alphei) rapida vnda, in vallibus edito ſubiectis oppido, verberat. Sed placet vet. lectio;* Thriaſij. *à Thriâ Atticâ, vico tribus Oeneidæ. Thucidid. li. 1.* καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσῖνα, καὶ Θριάσι ἐσβαλόντες. & poſtea cùm Peloponneſiis in Atticæ Eleuſinem & Thriaſium campum deſcendentes. *vbi Scholiaſtes* Θριάσι *explicat,* εἰς τὸ Θριάσιον πεδίον, ὡς Ἀθήναζε, in Thriaſium campum apud Athenas. *idem Thucidid. ſæpius lib. 2. meminit Thriaſij campi prope Eleuſinem: item Ariſtides in Leuctricis, Eleuſim, Thriaſium, & Acharnas coniungit. videndus & Plinius lib. 4. cap. 7. & Strabo lib. 9. Portæ Thryaſiæ nihil huc pertinent, de quibus in Pericle Plutarchus. Ne quid verò diſſimulem, hoc loco legendum;* Thriaſiis vallibus; *vel dicendum nomen loci quem perfluit, ipſi fluuio tributum.*

De Thria Attica etiã Stephan.

Et hoc quoque comperi poſt Raphelengio viſum.

8 Riphæa] *Riphæi montes Scythiæ à perpetuo flatu ventorum nuncupati, de quibus nonnulla dixi Notis in Claudianum. deſcribuntur à Pomponio li. 2. Plinio, Solino, Valerio Flacco, & aliis Latinis; Herodoto lib. 4. & Strabone lib. 7. & 11. Mirum quod Athenæus tradit lib. 6. cap. 4. eos eſſe Galliæ,* Obios, *& poſtmodum* Alpes *vocatos. mirum etiam Volaterranum libro 7. Geograph. ab Hyperboreis diſtinxiſſe. mirũ quod Irenicus nullibi eſſe, nec vnquam fuiſſe arbitratur lib. 7. Exegeſ. cap. 22.*

12 Zephyrus] *dictus quaſi* ζωήφορος *ſalutifer: idem* Fauonius *à fouẽdo:* genitalis mundi ſpiritus, *Plinio. florum pater poëtis. Catullus:*

——— quos propter fluminis vndas
Aura parit flores tepidi fœcunda Fauoni.

idem vester; vernas euocat herbas. *quia primus anni conceptus, eo ſlante, VI. Id. Februar. à ruſticis* catuilitio *vocatur.*

13 Vbi per glacies lenis Iliſſus] *Verſus iſte non habetur in vllo Veneto, nec in Herbipolenſi, nec in Pariſienſi Badiano: ſed habetur in m. ſ. ad vnum*

omnibus, habetur in recentioribus excuſis cunctis, nec vlla variatio niſi, quod quidam; lenis, *alij* leuis. *quod placet. & Mogun. m. ſ. gloſſematio cõtaminatus:*

Vbi congelatus per glacies leuis Iliſſus.

Stephanus neſcio quam vrbem Iliſſon *facit, cùm ſit Atticæ amnis Dionyſio Afro, Platoni, Ptolomæo, Pauſaniæ, Papinio, Melæ ac Plinio. Noui alium* Heliſſon *Elidis, alium Sicyoniorum* Eiliſſon, *de quibus Pauſan. in Eliac. & Corinth. Ceterum diſplicet inſigni Critico, quod hîc habetur,* per glacies *eum fluere. quia ambigit an in Atticâ glacies vlla aut fluuij glaciati. ideo reponit ex coniecturâ;* per glareas, *contractâ in biſyllabã voce ob verſum: vt velit poëta, Iliſſum per ſcrupos & ſaxa volui, Mæandrum per æquabiles arenas. Mihi non perſuadet. nam noſter in Græciâ non vno loco frigora aſperiora facit. hîc ſanè paullo antè niues habuimus in Atticâ, mox eſt frigora. in Thyeſte de Peloponneſo:*

Si quis Taygeti conſpicuas niues;
Quas cùm Sarmaticus tempore frigido
In ſummis Boreas compoſuit iugis.

At opponitur Iliſſo Mæander. ſed quia piger hic, leuis ille. Non tamen negauerim illud; glacies, *mihi ſuſpectum. ſed quid ſubſtituas, in tanto conſenſu librorum?*

In aduerſarius aſſirmauit tantũ non inueniri in antiquâ editione Pariſienſi: non autem in meis lib ſcriptis nõ inueniri: continebatur enim in omnibus. quare hoc mihi falsò tribuunt nonnulli. Cũ his Atticum perperã confundunt.

14 Mæander] *totus verſus deeſt vni manuſc, vt alij aſſerunt: at ego in meis omnibus tam excuſis, quàm ſcriptis reperio, non verſum modò, ſed & integrum Mæandri nomen. nec ſcio quæ illa editio vet. in qua,* Melanes, *niſi Badiana anni* 1514. *Scio* Melanem, *in Achaiæ tractu magnum fluuium, qui Melas dicitur Straboni, Dionyſio & Callimacho. Sed illi nunc hîc locus non eſt. Mæandrum Phrygiæ fluuium nemo neſcit. nam de flexuoſo illius ac ſinuoſo, & anguineo planè curſu pleni ſcriptorũ libri, Lucani lib.* 3. *Claudiani* 2. *in Eutrop. Propertij lib.* 2. *Eleg.* 34. *Ouidij in Metamorph. noſter in Herc. Fur. verſu* 683.

——Qualis incertâ vagus,
Mæander vndâ ludit & cedit ſibi;
Inſtátque dubius litus an fontem petat.

Idem epiſt. 105. Mæander poëtarum omnium exercitatio & ludus, implicatur crebris amfractibus, & ſæpe in vicinum alueo ſuo admotus, antè quàm ſibi influat, flectitur. *hac cauſa cur ἀναβαίνων veteres prius vocarint, vt ſcribit Plutarchus lib. de fluminibus. Verùm vereor ne nimis laboris ſuorum ſit auidus, & neſcio an ridiculus Virbius, qui in Phrygiam ablegat venatores. ſanè: ſi non in Atticâ Mæander aliquis. Non tamen Mæander ibi vocatur, ſed Aſopus. nam Mæander in mare ad Miletum delapſus ſubit æquor, & in Peloponneſo emergens, fit Aſopus; auctore Pauſaniâ in Corinthiac. & Arcadic. Quoniam itaque idem Mæander & Aſopus, & fortaſſis æquè flexuoſus; vel quia, quod vno ei in loco proprium, in altero etiam tribuendum putauit, Aſopum Mæandri nomine ſignificat. Et amat noſter remotiora & minus nota nomina. Phrygius ille Mæander, & Marſyas, pro Dijs colebantur à ſtultâ gentilitate: & fiebat (Dæmonum proculdubiò fraude) vt quæ Mæandro erant oblata,*

Digitized by Google

Marſiæ vndis illa miſceri nequirent; quæ Marſyæ, Mæander reſpuere videretur, vt teſtatur Maximus Tyrius.

Æquales] *Moguntin.* inæquales. *mendoſè.*

15 Piger] *adeò lentus, vt Marſyam, velox flumen, ei admiſtum retardet, & lentius cogat fluere. Claudianus:*

Icarium pelagus, Mycalæáque litora iuncti
Marſya, Mæandérque petunt. ſed Marſya velox
Dum ſuus eſt, flexúque carens: iam flumine miſtus
Mollitur Mæandre tuo; contraria paſſus,
Quàm Rhodano ſtimulatus Arar —— *prælucenti iſta Lucan:*
Quâ celer & rectis deſcendens Marſya ripis
Errantem Mæandron adit, miſtúſque refertur,

Pigrities autem & tarditas hæc Mæandro, ab ipsâ amfractuum multiplicitate. iccirco Strabo σκολιὸν vocat. Anna verò Alex. lib. 4. omnium amnium maximè tortuoſum, & ſe in ſpiras ſemper inflectentem.

16 Amne maligno] *nocet enim agris. nam abluuione ſuâ ex Phrygum & Carum agris tantum deterſit, vt fretum, quod inter Prienem & Miletum olim fuerat, oblimarit, & in continentem verterit. teſtis Pauſan. in Arcad. & Corinthiac.*

Radit] *eradit & euiſcerat. Attius* Oenomao:

—— ſaxum id facit
Anguſtitatem, & ſub eo ſaxo exuberans
Scatebra fluuia eradit rupem. *Fortaſſis do modulos, fragmenti adducti à Nonio in,* anguſtitatem. *Faciunt idem ceteri fluuij licet latentius, præter Nilum; qui benignus potiùs quàm malignus. Seneca lib. 4. nat. quæſt.* Mira natura fluminis, quòd cùm ceteri amnes abluãt terras & euiſcerent; Nilus tanto ceteris maior adeò nihil lædit nec abradit: vt contrà adiiciat vires, minimúmque in eo ſit, quod ſolum temperet. Illato enim limo arenas ſaturat & inungit.

17 Marathon] *Marathon vna ex vrbibus Tetrapoleos Atticæ, Stephano; prope quam campus Marathonius, ſiue Fœnicularius Latinis, cuius imitatione μαραθὼν Hiſpaniæ appell. vt ſignificat Strabo rectè intellectus lib. 3. Atticum illum campum ſtrage Perſicâ nobilem deſcribunt Herodotus libro 6. Pauſan. in Attic. Strabo lib. 9. & Plutarch. in Parallel. hic ſus Marathonius, & taurus Marathonius Theſei gloria; ad quem fortaſſis reſpicit Hippolytus. alia quoque* Marathos *Syriæ, Dionyſio:*

καὶ Τρίπολιν λιπαρὴν, Ὀρθωσίδα τε, Μάραθόν τε.

22 Acarnan] *ſic plerique libri. quidam;* Acarnas. *Moguntin.* Aramon. *Herbipol.* Arcanam. *Venetus vnus;* Arenam. *ſed ſcribo;* Acharnan. *Acarnanes Epiri populi per κ'. Græcis ſcribuntur, apud Ptolomæum in vlt. Europæ tabulâ, Pauſaniam in Arcad. Strabonem lib. 7. 8. & ſeqq. ab his adagio,* Acarnanici equi. *At noſter de Atticis Acharnenſibus; qui per χ'. Thucydid. li. 2.* ἐς Ἀχαρνὰς χωρίον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς, τῶν δήμων καλουμένων. vſque ad Acharnas peruenerunt, maximum vicorum, quos Atticos vocant, &

Scholiaſt. Ἀχαρναὶ δὲ δῆμος τῆς Ἀττικῆς. Acharnæ vicus Atticæ. *ab hoc Ariſtophanis comœdia inſcribitur; ab hoc adagium*, Porcellus Acharnanicus. *Dubium, an Iulianus Imp. de his an de Epirotis agat, cùm ſe ab Antiochenſibus miſſum ait*, πρίνινον, σφενδάμνινον, οὔ τι μὲν τοι καὶ Μαραθωνομάχην, ἀλλ' Ἀχαρνέα μὲν ἐξημισείας, ἀηδῆ δ' ἐς ἄνδρας παντάπασι καὶ ἀνθρώπων ἄχαριν. Ilignum, acernum, neque tamen Marathonium bellatorem, ſed ex dimidio Acharnenſem, ingratum omnibus & inuiſum. *putem de Atticis; & hoc velle, non gloriâ & laude cumulatum, vt qui in Marathone vicère; ſed ſemibarbarum, ruſticum & ſordidum, ſemiporcellum. Sic fortè in illum Antiochenſes ludebant. Nam, Suidâ teſte, Acharnenſes ridebantur tanquam agreſtes & duri.*

Qua tepidis ſubditus auſtris frigora mollit] *Acharnan (aii) incola Attici ſoli maximè Auſtralis, afflatu eius venti qui calidus & à Meridie flans, mollit frigora, hoc eſt, leniora ſentit & lenius perfert. Suſpicor quod Acarnaniæ proprium eſt (quæ licet ad Auſtrum vergat, propter Aracynthum tamen, & alios propinquos montes editiſſimos, admodum obnoxia frigori eſt) id Atticis Acharnis Senecam tribuiſſe, eáſque locorum qualitates & conditiones, vt ſolet, confudiſſe. Sunt, qui Acharnanem montem ſomniant. quamuis ridiculè.*

23 Dulcis Hymetti] *Hymettus mons Atticæ mellis & marmoris iuxtà ferax. de melle, Ouid. 5. Triſt. Statius lib. 2. Siluar. & Valerius Flac. Argon. 1. de marmore, Horatius lib. 2. Od. 18. Plinius lib. 36. cap. 3. & Strabo lib. 9.*

24 Aphidnas] *ſic plerique libri Moguntin.* Athinas; *Bernardin. legit;* Apidanas. *primus Daniel repoſuit;* Aphidnas. *id ceteri ſecuti. rectè.* Aphidnæ *vicus Athenienſium, in tribu Antiochidâ, etiam* Titacides *dictus: nomen accepit à Theſei ſocio Aphidno, de quo Plutarchus in Theſeo. vide Diodorum Siculum lib. 4. Pauſaniam in Attic. & Strabonem libro 9. Stephanus docet Aphidnam differre ab Aphidnis.*

25 Sunion] *Atticæ promontorium, in cuius orâ inſignis portus. auctores Ouid. lib. 4. Faſt. Pauſanias in Atticis, & Scholiaſtes Callimachi.*

28 Philipis] *Moguntin.* Helipis. *Herbipolenſ. & tres Veneti;* Philippis. *Pariſ. Baſileenſ. Lugdun. Lipſienſ. Complut.* Philipis. *Philippi Theſprotiæ, & Thraciæ mihi noti, ex Plinio, Strabone, Appiano, Diodoro: nec minùs cruore Romano nobiles Philippici campi, ſed quid illi ad hanc Hippolyti venationem? omnino quærendus in Atticâ locus. Sed nullum hoc nomine, quod ſciam, ſuggerunt Strabo, Pauſanias, Xenophon, Stephanus, Harpocration, Heſychius, ceteri, qui Attica loca recenſent, iuuarent fortè Atticarum rerum ſcriptores, quos Athenæus & alij citant, ſi exſtarent, Ameleſagoras, Philochorus, Androtion, & Hellanicus. Fuit fortaſsis,* Philipis, *vicus vnus ex illis centum ſeptuaginta quatuor; quorum multa nomina periêre. nam Sigonius. collegit lib. 1. de repub. Athenienſ. cap. 2. & lib. 2. cap. 27. non multa. Ego apud ſcriptores Græcos nonnulla reperio, non procul ab hoc nomine recedentia; quorum fortè aliquod à Senecâ hîc poſitum. An ergo ſcripſit;* Pitthis? *nam* Πιττεὺς *Suydæ, municipium Cecropiæ tribus. An* Iappis? *nam Stephanus ibidem*

Digitized by Google

agnoſcit Ἴαπιν χαράδραν *(quæ an illa, de qua prouerb. apud Heſychium* οἰνόη τὴν χαράδραν, *cuius mentio apud Strabonem lib. 9. non definio:) ſed hic de ſilua, non de ſtagnantibus & paluſtribus ſe locis (quæ tamen apri non auerſantur) loqui ſignificat. Poſſent & ſe ingerere conijcienti,* πήληκες, *&* σφηττὸς *& ipſæ tribus Atticæ Stephano. Sed mihi præ omnibus placet* φλυεῖς, *Cecropiæ tribus, apud eumdem. vt legatur:*

Vocat hunc Phlyeis: vbi verſatur.

ita: ſi quid mutandum. nam ſi; Philipis, *retinetur. fateamur nos locum illum ignorare.* Inter virtutes *(inquit Fabius)* Grammatici habetur, aliquid neſcire. 31 Canibus] *de indole & generibus canum, maximè venaticorum, conſulendi Pollux li. 5. Onomaſt. cap. 5. & 6. Xenophon, & Oppianus in Cyneget. & wottonus lib. 5. de different. animal. cap. 77.*

32 Acres Moloſſos] *ſic dicti à patriâ, Epiri regione.* acres *vocat, & tenendos dicit, quia contumaciores & magis clamoſi quàm ceteri. Lucan. lib. 4.*

Venator leuis ora tenet clamoſa Moloſſi.

33 Creſſæ] *manuſc. quidam,* Cretes. *ſic in Herc. Oeth.* geminóſq. Cretas. *vulgata tamen lectio non repudianda. nam Virgilius:* Nemora inter Creſſia fixit. *&:* Creſſa genus Pholoë. *Propertius lib. 2.*

Sic Deus exſtinctum Creſſis Epidaurius herbis.

35 Spartanos] *Lacones.*

36 Nodo] *ſetaceo id fit hodie; olim etiam aheno vel ferreo, vt & captiuorum & fugitiuorum crura. Pacatus in Panegyr. Theodoſij:* Publicè publicus ſpoliator exuitur, nectuntur manus rapaci, nudantur crura fugitiuo. *corrigo;* nodantur.

39 Nare ſagaci] *propter odoratus acumen aptâ & idoneâ inueniendis ferarum latibulis. Plautus:*

Canem eſſe oportuit, ſagax naſum habet.

Feſtus: Sagax, multi ac ſolertis acuminis. *Item:* Sagaces canes qui ferarum cubilia præſentiunt.. *Afranius, Brundiſinâ:*

Quis tam ſagaci corde, atque ingenio vnico?

Cicero lib. 1. de Diuinat. Sagire, ſentire acutè eſt, ex quo ſagæ anus, quia multa ſcire volunt.

40 Captent auras] *Ad percipiendum odorem ferarum, qui per aërem multiplicatis ſpeciebus (vt vocant) illis offertur. declarant hoc comti imprimis & politi verſus L. Varij:*

Seu canis vmbroſam luſtrans Gortynia vallem,
Si veteris potuit ceruæ comprendere luſtra;
Sæuit in abſentem, &c, circum veſtigia luſtrans
Æthera per nitidum tenues ſectatur odores.

tenuia odorum ſimulacra. 42 Dum ſigna pedum] *ab hoc verſu in manuſc. Egmano & Moguntino, & in excuſis Herbipolen. & Venet. ſequentia diſtribuuntur in Anapæſticos trimetros:*

Dum ſigna pedum roſcida tellus impreſſa tenet:
Alius raras ceruice graui portare plagas. *atque ita deinceps.*

45 Picta rubenti linea pennâ] Linea, *ſeu* Formido, *retis genus eſt. al-*
terno plumarum verſicolorium, maximè rubricatarum, contextu ornatum:
quas interdum vſtulabant, vt graui odore amplius feras terrerent: & tunc
pennæ odoratæ dicebantur. comparatum id genus retis, vt feræ, maximè cerui,
vel in veros caſſes vano terrore impellerentur, quos vicinis in locis occulta-
bant (vt innuit Lycophron.) vel dum latratu canum attoniti, inſequentem à
tergo haſtatum equitem fugiunt, & circum lineam vagantur, ab occultis ſa-
gittariis certo ictu ſternerentur. quam venationem Seneca his verbis lib. 2. de
Clementia ſignificat: Sic feras lineæ & pinnæ clauſas continent. eaſdem
à tergo telis eques inceſſat; tentabunt fugam, per ipſa quæ fugerant,
proculcabúntque formidinem. *Idem lib. 2. de Ira cap. 12.* Nec eſt mi-
rum, cùm maximos ferarum greges linea pennis diſtincta conterreat
(*fortè; conſternet*) & ad inſidias agat ab ipſo effectu dicta formido.
Vanis enim vana terrori ſunt. curriculi motus, rotarúmq; verſata fa-
cies leonē redigit in caueam. elephantes porcina vox terret. Sic itaq;
ferà metuitur; quomodo vmbra ab infantibus; à feris rubens penna. *ad*
quem locum fortè hic reſpexit. Formidinis texturam docet Gratius in lib. de
venatione; vſum, non minus iucundè quàm fusè Pierius lib. 7. Hieroglyph,
cuius verba prolixitatis vitandæ gratia prætereo, poſſunt autem commentarij
eſſe loco, iis quæ poëta de Lineâ. Nonnulla Cælius lib. 16. antiquar. lect. ca. 11.
Turneb. li. 5. aduerſ. cap. 5. & Chriſtoph. Rufus Antexegematorum. fol. 8.

Vet. li. Dominicanorum Burdegalen. *Sic feras lineas & pinnæ eclusas contineas. veniat ergo eques, telis inceßit, &c.* mendosè. ego tamen hunc ita; *ſic feras lineæ & pinnæ cluſas contineant: at ſi à tergo eques, &c.*

Picta] *Oppianus vocat multicolorem* πολύχροον.
Rubenti] *rubrâ, puniceâ.*
Linea] *Nemeſianus.*

Linea quinetiam magnos circumdare ſaltus
Quæ poſſit, volucréſque metu concludere prædas,
Digerat innexas non vnâ ex alite pennas.

Oppianus vocat lineam formidoloſam δειμαλέην μήρινθον.

46 Vano terrore] *inde dicta formido. ad eam refero Arriani locum li. 2.*
de vita Epicteti cap. 1. vbi malè interpres, volucres *vertit pro, pennis. ſic*
enim debebat; Nunc idem quod ceruis nobis accidit; qui cùm pennas
fugiunt, quo ſe cōuertunt? quo abeunt, vt in tuto ſint? ad retia; atq. ita
pereunt permutatis iis, quæ timenda & forti animo toleranda erant.

Cludat] *includat indagine. Lycophron:*

καὶ δευτέραν εἰς ἄρκυν ὀθνείων βρόχων
λῆπτιν ἐμπαίσασαν ἰξευτοῦ πτερῶν
Caſſis peregrinæ in ſecundam indaginem
Vltrò incidentis aucupis pennæ dolo.

Lucanus:

—— dum pauidos formidine ceruos,
Claudat, odoratæ metuentes aëra pennæ.

Auſonius Burdegalenſ.

An cum fratre vagos dumeta per auia ceruos,
Circumdas maculis & multâ indagine pennæ?

Digitized by Google

50 Robur lato dir. ferro] *haſtâ breuiore, qua transfodiuntur apri. nor venabulum, illi προβόλιον, vel ζιβύνην, quod quale eſſe oporteat, docet Xenophon in Cyneget.*

52 Subſeſſor] *in inſidiis latens, ſubſidens, occaſionem captans feras occidendi, vel in laqueos agendi. ſic Seruius. ſed & bellici inſidiatores,* ſubſeſſores, *& Vegetio lib. 3. de re militari, inſidiæ,* ſubſeſſæ. *ἔφεδροι & ἐφεδρεία. hinc ad thalamorum corruptores traductum, quos* ſubſeſſores *vocat Valerius Maximus, vt & Iouem Arnob. lib. 5. vide Turneb. lib. 5. cap. 8. & Budæum in Comment. ling. Græc. pag. 742. Puto noſtrum ſubſeſſorem à Xenophonte vocari, ἀρκυωρόν, retium cuſtodem.*

Clamore] *Quales ponit Xenophon :* ἰὼ κύνες ἰὼ χαχῶς, σαφῶς γε ὦ κύνες, ἐπίσθε ὦ κύνες. io. canes, io. ſegnis, bene ô canes, probè ô canes. *deinde* εὖ κύνες, εὖ ὦ κύνες. bellè canes, bellè ô canes. *tum :* εὖγε, εὖγε ὦ κύνες ἕπεσθε ὦ κύνες, Euge, euge ô canes, inſtate ô canes. *denique* οὐ πάλιν, οὐ πάλιν ὦ κύνες. retrò, retrò ô canes.

55 Ades en comiti Diua] *Sollemne fuit venatoribus vt auſpicatò venationem inſtituerent, initio Dianam (nonnunquam & Apollinem) inuocare, & partem prædæ polliceri, vt docet Xenophon in Cyneg.* καὶ εὐξάμενοι τῷ Ἀπόλλωνι καὶ τῇ Ἀρτέμιδι τῇ ἀγροτέρᾳ μεταδοῦναι τῆς θήρας, &c. inuocato Apolline & Dianâ venatrice venationis partem pollicendo. *Sed & Ioui pars cedebat. Virgil. 3. Æneidos :*

——— ipſúmque vocamus

In prædam partémque Iouem ——— *vnde* ληΐστωρ *dictus prædator.* 56 Pars ſecreta] *nemora & incultæ ſiluæ : vel potiùs Inferi. nam Diana eadem* Proſerpina.

56 Petitur telis fera] *erat enim montium & venatus Dea ; quare ἀγροτέραν etiam vocant Ariſtophanes in Theſmophor. Philoſtratus in Imagin. & Plutarch. in lib. vtra animantia prudentiora, &c. noſter* Agreſtem *inferiùs;* Agreſte placa virginis numen Deæ. *Pauſanias refert huius Dianæ fanum fuiſſe propè Iliſſum, in loco qui* Agre *dicebatur ; quoniam ibi primùm venari Diana cœperit. de quo poſtea. Fuiſſe autem iaculatricem & ferarum interfectricem, cognomina quædam illius indicant. Orpheus & Homerus vocant* ἰοχέαιραν, *quaſi arcas ſagittis gaudentem ; alij* θηροκτόνον *fericidam; vel* ἐλάφονον *ceruicidam, vel* θηροφόνον *belluarum interfectricem nominarunt, teſtibus Suida, Heſychio, & Phornuto.*

57 Gelidum Araxem] *ſic vocauit etiam ſuprà in* Medea.

58 Stanti] *conſtricto glacie.*

59 Getulos leones] *Stephano* γαιτοῦλοι, *Artemidoro & Athenæo* γαιτοῦλοι, *Pomponio in intimâ Africâ; Salluſtio antiquiſsimi Africæ incolæ : equos habuere deformes optimi ipſi equites, auctore Lucano libro 4. mores eorum deſcribit Silius Italicus libro 3. & tradit aſſuetos*

Indomitiſque loqui, & ſedare leonibus iras.

ferociſsimi enim leones illarum partium. Horatius :

Nec Iubæ tellus generat leonum

Arida nutrix.

Tua dextra] *at negat Homerus eam leonum venatione delectari: ſcilicet, quia de Taygetis & Erymantho illi ſermo, quæ loca leonibus carent. Vide Pierium libro 7. Hieroglyph.) Nam quod noſter, idem quoque Claudian. in Panegyri de conſulatu Manlij.*

62 Ceruas] *Homerus etiam ſcribit Dianam capreis & ceruis delectari: & Pauſanias teſtatur in Eliac. Eleos Dianã colere* ἐλαφιαῖαι: *& ſunt nõ infrequentes nummi Hadriani Imp. & Galieni Imp. in quibus Dianæ nomini addita cerui effigies. Cretenſium fortè meminit, quia in Cretâ ceruorum multitudo, & illæ nobiles oſtenſo mortalibus vſu dictamni.*

63 Damas] *damæ, ſpecies ſilueſtrium caprearum; mediæ inter feras & manſueta animalia, etſi ſerò manſueſcant. Vide wotton. libro 6. de differ. animal. cap. 94.*

65 Villoſi-Biſontes] *Biſontem lib. 6. Cæſar cerui figurâ eſſe ſcribit; à mediâ fronte inter aures vnum cornu exſtare valdè excelſum & rectum, & ab eius ſummo ramos, ſicut palmas, latè diffundi: collum iubis villiſque contectum, (vnde Plinio lib. 8. cap. 15. iubati) tradunt Strabo lib. 4. & Solin. cap. 29. Agit de iiſdem wotton. d. li. 5. cap. 92. vbi miror quæ ex Gillio refert incerti auctoris verba dici, cùm Iulij Cæſaris perſpicuè ſint. fortaſſis quia libros de bello Gallico non eſſe Iulij Cæſaris cenſuit; nec planè ſine causâ. nam animaduerti in Iacobi magni Sophologio, lib. 3. cap. 7. lib. 4. cap. 11. lib. 5. cap. 13. lib. 6. cap. 7. & 20. multa adduci ſub nomine Iulij Celſi de bello Gallico, quæ omnia reperiuntur in vulgatis Cæſaris Commentariis. Imò & Albertus Eybius Germanus paullo iunior Iacobo Magno, in Margaritâ poëticâ; cuius antiquum cod. vidi Moguntiæ in Societatis Ieſu collegio; ex nouem Iulij Celſi de geſtis Cæſaris adducit loca pluſquam* XXXIIII. *quæ cuncta in illis Cæſaris Commentariis inueniuntur. & poſtea fol. 153. littera L. hæc verba addit:* Iulius Celſus hiſtoriographus ſcripſit diligenter librum de bello Cæſaris; in quo multa doctrinalia & moralia continentur: vt ſuprà in libris illius poteris comprehendere. *vt videatur non omnino de nihilo eſſe, quorũdam Criticorum ſuſpicio; cui ſtabiliendæ hæc attuli, non meæ ſententiæ præiudicio. Biſontes, Dion in hiſtor. Auguſtâ* Βίσωνες *vocat. non rectè. Irenicus lib. 7. Exegeſ. cap. 11. contendit;* Vizontes *dici debere. quod quâ facilitate illi ſine probatione licuit affirmare, eâdem poſſant alij negare.*

De Cõment. belli Gallici.

66 Latiſque feri cornibus vri.] *Vera deſcriptio. Aimoin. li. 1. hiſt. Francor. cap. 2.* Tertium eſt genus eorum, qui *vri* appellantur: ij ſunt magnitudine paullo infrà elephantos, ſpecie & colore & figurâ tauri. magna vis eſt eorũ & magna velocitas: neque homini neque feræ, quam conſpexerint, parcũt. hos ſtudioſè foueis captos interficiunt. *Et paullo pòſt:* Sed manſueſcere ad homines & manſuefieri, ne paruuli quidem excepti, poſſunt. Amplitudo cornuum & figura & ſpecies, multum à noſtrorum boum cornibus differt. *quæ ſunt ad verbum Cæſaris d. loco. Eadem Strabo lib. 4. Plinius d. cap. 15. Solinus cap. 29. Seruius & alij ad 2. li. Georg. Virgil. Vide Irenicum d. lib. 7. cap. 12. Wottonum vbi ſuprà. Gloſſ. Græcolatin.* Ζέβαλος, Vrus bos ſilueſt.

68 Garamas] *noti populi Africæ, egeni, & mapalibus, pecorúmque pa-ctione vagâ contenti.*

69 Pyrenes] *vide ſuprà Medeæ verſ. 745. in Comment.*

72 Vagus Sarmata] Sarmatæ & Sauromatæ *iidem, Dionyſio verſus gratiâ dicti* Samatæ; *Eudoxo* Syrmatæ, *à fluuio eiuſdem nominis, apud Ste-phan.* Vagos *dicit, quia Sarmatas Nomadas eſſe, & huc illuc incertis vagari ſedibus, Pauſanias teſtatur in Attic. Alibi Seneca vocat intonſos.*

Intonſis teritur ſemita Sarmatis. *vt appareat comã aluiſſe, ſicut Franci. ſanè libertatis tuendæ quàm ſtudioſos, innuit Pomponius lib. 3. cap. 4.*

Vacuis] *incultis, ſolis, ſine opidis.*

72 Diana] *à die dicta: quia lux eius æmula diei, vt innuit Cicero libro 2. de nat. Deorum. eúmque imitatus Firmicus lib. contra Gentiles cap. 19. Luna* hæc, eadem *Lucina* à nocturno lumine nomẽ accepit: hanc etiam qui-dam dici voluerunt *Dianam*, quod per noctem lucens hominibus pe-nè alterum diem faciat.

73 Tua ſi gratus numina, &c.] *ſi venanti adfueris, proſperè cuncta ce-dunt. ades autem illis, qui beneficij tui memores meritos honores tibi exhibent. Honores hi, opinor: initio venationis illam inuocabant, & prædæ portionem ſpondebant, vt dixi: finitâ verò, prædæ caput vel pedes vel exuuias alias arbo-ribus appendebant; vt Mycon ille poëticus;* Viuacis cornua cerui, *& docet Ariſtophanis Scholiaſt. apud Brodeum comment. in lib. 2. Epigram. fol. 216. In honorem Dianæ certis diebus, vt Aug. eidib. feriabantur; quod tum illam vacare credebant. Papinius:*

——ipſa coronat
Emeritos Diana canes, & ſpicula tergit,
Et ſinit ire feras —— *Deinde A. D. eid. Sextil. ſpicatas faces accenſas in Dianæ nemora ferebant, canes infulis exornatos coram eâ ſiſte-*

Turneb. lib. 7. aduerſ. ca. 26. *bant, vnà cum omni venatorio inſtrumento. docet Gratius:*

Spicatáſque faces ſacrum ad nemorale Dianæ
Siſtimus, & ſolito catuli velantur honore:
Ipſáque per flores medio in diſcrimine luci
Strauêre arma ſacris —— *quæ pertinent ad ſanos etiam canes,*

Hinc Diana Latinis Nemorenſis. Græcis νεμιδία. *& ad omnia nemora, non Aricinum dumtaxat, aut agros. Omnes enim canes in Dianæ tutelâ; omnia illi nemora ſacra credebantur; ſicut Ioui omnia mon-tium cacumina, Iunoni omnia prata, vt ſcribit Scholiaſt. Euripid. & Seruius in Virgil. petitq; apud Callimachum à Ioue:* —— δὸς δ' ἐμοὶ οὔρεα πάντα.

Turneb. lib. 5. aduerſ. cap. 4. & lib. 6. cap. 1. —— da verò mihi montes omnes. *Horatius lib. 3. Od.*

Montium cuſtos nemorúmque virgo.

Catullus in ſeculari carmine:

Montium Domina vt fores
Siluarúmque virentium,
Saltuúmque reconditorum,
Amniúmque ſonantium.

Scio peculiaria quædam in ſacris Aricinæ Dianæ adhibita; cuius ſacri memi-

nere Propertius lib.2. Ouid. in Faſtis, & Papinius in Siluis, & ex iis Lilius Syntagm. 12. *Verùm quod de canibus Gratius dixit, commune omnibus etiam Gracanicis putauerim. De venationis autem inuentione, generibus, laude, vituperatione, nonnulla Io. Saliſberienſis lib.1. Polycratici cap.4.*

80 Faue] *fortè ſcrib.* fauet. *iam adeſt inuocata.*

81 Arguti canes] *latratores. ſic loquacem vocat Plautus;* ſine virtute argutum ciuem mihi habeam pro præficâ. *& Nonio, Argutari, loquaciter prologui.*

85 Magna vaſti Creta dominatrix freti] *Thucydid.* Nã Minos eorum quos audiuimus antiquiſſimus, claſſem comparauit, maximámq. partem maris, quod Græcum nunc dicitur, tenuit; Cycladum dominus, *&c. Et Minoëm Creta Regem omnes vicinas inſulas ſibi ſubdidiſſe ſcribit Apollodorus lib.3. Biblioth. multa addit continentis opida maritima, poſt Callimachum, Iulianus, apud D. Cyrillum Alexandri. lib.6. contra Iulian. cauſam reddit Ariſtoteles opportunitatem inſula Creta lib.2. Polytic.c.8: Hinc incipit Phædra Nutrici amorem ſuum detegere.*

63 Audacis Proci] *vide Apollon. lib.1. à ver.100. & ibi Scholiaſt.*

102 Palladis] *hanc nonnulli perperam cum Bellona confundunt. nam Bellona, qua Græcis ἐνυώ videtur tamen & Tertullianus lib. de teſtimonio anima, cap.2. confundere, vel (Deo dante) oſtendemus noſtris in Tertullian. & alios Latinos Patres Racemationibus; ſi tanti illa futura vt lucem ferre poſſe videantur. Firmicus quinque Mineruas ſeu Pallades ponit: vnam Vulcani F. qua Athenas condidit; aliam Ægyptiam, Nili filiam, textrinæ magiſtram; tertiam Saturno genitam, illam bellatricem & pugnacem viraginem; quartam Iouis Cretici F. qua occiſum patri Liberum reuelauit; quinctam Titanida & Pallante ſatam, patricidam, & paternis exuuis ornatam, ab hac dictum Palladium, hanc coli, hanc Pontificali lege ſeruari. auctores Firmicus cap.17. Clemens Alex. in Protrept. Arnobius lib.4. contr. Gent. poſt Tullium lib.3. de nat. Deor. Apuleius autem lib. de Deo Socratis tres agnouit, ſcribens Ægyptiam plangoribus, Græcam choreis, Barbaram ſtrepitu cymbaliſtarum & choraularum gaudere.*

103 Et inter ipſ. penſa lab. manus] *ſic Ouidius 4. Metamorph.*

Et colus, & fuſus digitis cecidere remiſſis.

104 Non colere, *&c.*] *ſæuus & impotens tyrannus Amor, ſeruis ſuis nec loquendi, nec agendi, nec cogitandi aliud momentum liberum relinquit. ideo amantes omnes alia omnia, præter ſua ſomnia negligunt, pietatem erga Deũ, vt hîc Phædra; caritatem & ſollicitudinem proximorum. vt Dido Æn.4.*

Non cœptæ aſſurgunt turres, non arma iuuentus
Exercet, portúſve propugnacula bello
Tuta parant. pendent opera interrupta —— *contemnunt rem familiarem vt Corydon, cui;* ſemiputata frondoſâ vitis in vlmo *nullam honoris ſui curam aut boni nominis habent, vt Sybaris adoleſcens apud Horatium Od.8. lib.1. Salutis denique & reliquorum curam abyciunt, vt paullo poſt veſana iſta nouerca, cui:* —— nulla iam Cereris ſubit cura, aut ſalutis ——

Meritò igitur Socrates Xenophonti dixit: ei qui ſe in amoris retia iniecerit, mox repulsâ libertate ſeruitutis piſtrino ſe mancipare, maximos ſumtus in voluptates noxias facturum; à veri & honeſti & boni indagatione vacaturum; in iis verò rebus, quas nec furioſus curarit, omne ſtudium ſuum collocaturum. ἆρ' οὐκ ἂν αὐτίκα μάλα δοῦλος ἀντ' ἐλευθέρου εἶναι; πολλὰ δὲ δαπανᾶν εἰς βλαβερὰς ἡδονάς; πολλὴν δὲ ἀσχολίαν ἔχειν τοῦ ἐπιμεληθῆναί τινος καλοῦ κἀγαθοῦ; σπουδάζειν δὲ ἀναγκασθῆναι ἐφ' οἷς οὐδ' ἂν μαινόμενος σπουδάσειεν. *Xenoph.* ἀπομνημον. ά.

Donis] *rectè. quia donum propriè quod Deo dicatur, munus & id, & quod hominibus datur. Vnde Ouidius:*

Briſſon. li. 1 Formul. fol. 34.

Munera, crede mihi, placant hominéſque, Deóſque:
Placatur donis Iuppiter ipſe datis.

ſed confundunt diſcrimen poëtæ. nam Tibullus lib. 1. eleg. 5. ait:

——— donis vincitur omnis amans. *& Seneca in Agam. equum Duriam modò donum, modò munus nuncupat. propriè Afranius,* Fratrus *apud Nonium;* Nullam profectò acceſſi aram, quin Deos ſuppliciis, ſumtu, votis, donis, precibus plorans, obſecrans nequiquam defatigarem.

Malè Pariſ. editio vl. ima, vatis, pro votis.

106 Iactare tacitis conſcias ſacris faces] *in Herc. Fur. ait Megara:*

tibi, frugum parens,
Secreta reddam ſacra, tibi multâ fide
Longas Eleuſi tacita iactabo faces.

vtrobique loquitur de Eleuſiniis ſacris; quæ ab Atticis virginibus & matronis honeſtis Eleuſim proficiſcentibus in Cereris honorem fieri ſolebant, quod Thelytus Methymnæus apud Theocriti Scholiaſt. docet. Dicta ſunt Eleuſinia, quia Eumolpi operâ Athenienſes ea ab Eleuſiniis acceperunt: ſiue illa inuenerit, Eumolpus; vt vult Androtion lib. 2. de ſacrificiis; ſiue Danai filiæ, vt cenſet Herodotus in Euterpe. dicta etiam Theſmophoria. de quibus quia carptim tantùm loquuntur alÿ; quæ ego collegi, in vnum hîc faſcem, exhibebo. Fuêre maiora & minora. Maiora antiquiora, & in Cereris potiſsimùm honorem; minora in Proſerpinæ, diu poſterius inſtituta, vt illis Hercules initiaretur. nam maioribus, quod peregrinus eſſet, non licebat, teſte Cælio Rhodigino. Quod ſi verum, ambo Senecæ loca de Minoribus erunt, vt & illud Ciceronis lib. 1. de nat. Deorum: Omitto Eleuſinam ſanctam illam & auguſtam vbi initiantur gentes orarum vltimæ. *& Ariſtidis in Panathenaicis, quando docet quotannis maximam multitudinem initiatorum albo aſcribi conſueuiſſe. Dixi;* potiſſimùm Cereri. *nam vtraque, Baccho, Cereri, & Coræ communia fuêre, vt docet vetus inſcriptio apud Goltzium in Theſauro. pag. 17. Maiora menſe Auguſto, ſeu æquinoctio autumnali celebrabãtur, quod ſignificant Polyæn. lib. 2. Stratagem. & apertè Seneca Herc. Fur. ver. 841.*

Schol. D. Auguſtin. in l. 7 de ciui. Dei, ca. 10. Alex. ab Alex. l. 2. Genial. dier. ca. 14. Lilius Syntag. 14. Cælius li. 16. antiq. cap. 9. Lazius l. 10. comm. Rom. ca. 7. Natalis li. 1. Mythol. c. 10 & li. 5. c. 14. et Briſſ. lib. 1. de Formul.

Quanta; cùm longæ redit hora noctis,
Creſcere & ſomnos cupiens quietos
Libra, Phœbæos tenet æqua currus;
Turba ſecretam Cererem frequentant,
Et citi tectis properant relictis

Attici noctem celebrare myſtæ.

Etſi Plutarchus Iunio menſi id adſcribat, id eſt Boëdromioni, vt & iuxta nonnullos Thucydides, & Ariſtides, in Eleuſiniâ, vbi docet Boëdromione menſe ſolitam quoque Græciam frugum primitias quotannis Athenas, tanquam ad metropolim tum ſuam, tum frugum, deferre. Sed ſi verba illorum inſpicias, videbis nos non cogi, vt ita intelligamus; nec vetari, quo minùs cum Gazâ lib. de menſib. Attic. Boëdromionem, Auguſtum interpretemur. Boëdromionis ergo XX. *die hæc myſteria peragebantur. Fauet nobis Demoſthenes Olynth.* 3. *Fauet Plutarchus in Camillo, & in Phocione, ſed clariùs in Demetrio, vbi,* τὰ μικρὰ μυστήρια τοῦ Ἀνθεστηριῶνος, ἐτελοῦντο· τὰ δὲ μεγάλα τοῦ Βοηδρομιῶνος. parua myſteria Antheſterione celebrantur, magna verò Boëdromione. *Sed quis menſis Antheſterioni reſpondet? Bapt. Pius ca.* 65. *Poſterior. annotat. Aprilem vult; Gaza, Nouembrem; Lalamantius lib. de anni ratione, Septembr. Guarinus & alij, qui cenſent fuiſſe Atticum menſem octauum, Ianuarium. Pius Macrobium teſtem aduocat li.* 1. *Sat. cap.* 8. *Guarinus Suidam. Non defuit; qui in Appendice annotation. ad vitas Plutarchi, ex eodem Plut. in Syllâ, & Appiano lib.* 2. *de bello ciuili, animaduertit principium Antheſterionis Martiis Kal. reſpõdere. cui, nunc quidem, aſſentior. Nam Seneca de minoribus Theſmophoriis agens in Herc. Oetæo, his verſibus:*

Nos Cadmæis Orgia ferre
Tecum ſolitæ condita ciſtis,
Cùm iam pulſo ſidere brumæ
Tertia Soles euocat æſtas,
Et ſpiciferæ conceſſa Deæ
Attica myſtas claudit Eleuſis.

Fiebant ergo iſta minora ſingulis trienniis. & fiebant æquinoctio æſtiuali, hoc eſt, ineunte vere. ſed fiebant Anthiſterione. Anthiſterion ergo Vernus menſis. Hoc tempus. Argumentum certius. Nam Clemens Alex. in Protrept. docet, in maioribus, Iouis concubitum cum Cerere; in minoribus eiuſdem inceſtum cum Proſerpinâ filiâ ſuâ, & inde natum tauriformem filium, celebratum: omniáque plena ibi impudicorum ſignorum, quæ nihil nunc neceſſe narrare: fuit, cùm ſacri Patres *illa refellebant. quare explicarunt Clemens in Protrept. D. Greg. Nazianzen. in ſerm. de Epiphaniâ, Tertullianus lib. contra Valentinian. Tatianus Orat. contra Græcos, Euſebius lib.* 2. *præparat. Euang. cap.* 3. *Athenagoras in legatione, Theodoret. lib.* 7. *de curand. affect. Græc. Arnobius lib.* 5. *cont. Gent. Firmicus de Gentilium errore cap.* 27. *&* 28. *& D. Auguſtinus libro* 7. *de Ciuit. Dei cap.* 20. *Non initiatis ea reuelari non poterant; quos profanos vocabant. ideo Seneca;* Eleuſim tacitam, & ſacra tacita *dixit. & Papinius:*

Túque Actæa Ceres, curſu cui ſemper anhelo,
Votiuam taciti iactamus lampada myſtæ.

Ouidius: Quis Cereris ritus audet vulgare profanis?

Horatius: Vetabo, qui Cereris ſacrum
Vulgarit arcanæ, ſub iiſdem
Sit trabibus ——

Arcebantur ergo profani. Profanos accipio, non tantùm qui non initiati, ſed etiam ſcelerati & crimine aliquo impurati; nam hoc clarè edici ſolitum, docet Lampridius in Alexandro, eaque de causâ Neronem veritum his ſacris intereſſe, docet Suetonius in Nerone: contra M. Antoninū M. philoſophum ſacrarium ingreſſum, eo quòd continentiſſimus eſſet, prodidit Capitolinus. Celebraturæ ſe nouem noctibus à Venereis abſtinebant, teſte Ouidio lib. 10. Metamorph. & 3. Amor. eleg. 9. abſtinebant etiam à vino, ſi Plauto credimus in Aululariâ, & Macrob. lib. 3. Saturn. ca. 11. & Dionyſio Halycarnaſſ. lib. 1. Antiq. Roman. qui addit Romanos ea ſacra Græco ritu celebraſſe. abſtinebant præterea à malis Punicis, iuxta Clementem Alex., quod ea ex ſanguineis guttis Dionyſi nata putarent. Igitur ita paratæ, albis veſtibus induebantur (Ouidius 10. Metam. & 4. Faſtor.) tempora cinctæ viticeis coronis, vel ſecundum alios quernis, cubitis folia ſubſternebant, iuxta Plinium lib. 23. Deinde prodibant præcedentibus virginibus canaphoris, quæ calathos ſeu ciſtas in capite geſtabant, vt ex Claudiano, Propertio, & aliis patet: Theocriti interpres in his Calathis ſacra myſteriorum verba, & libros ea continentes incluſos tradit fuiſſe; alij etiam cuncta myſtica ſymbola & ſecreta; quæ ab Eccleſiaſticis illis ſcriptoribus enumerantur. Myſtis omnibus rituale, lampades ſeu faces manu ferre in quæſitæ à Cerere Coræ memoriam, quod ex Papinio & Senecâ apparet, & ex illo Claudiani: —— ſanctâſque faces attollit Eleuſis. Atque ſic mediâ nocte iter ingreſſæ, Proſerpinam magnâ voce inuocabant, ſéque inuicem ſcommatis excipiebant, vt docet Apollodorus lib. 1. Biblioth. & Natalis vbi ſup. Nocturna autem hæc ſacra fuiſſe, liquet ex Senecâ:

> Tectis properant relictis,
> Attici noctem celebrare myſtæ.

neque mirum, quia Attici diei initium à Solis occaſu ducebant.

Symbolica verba initiatorum, ἐνήστευσα, ἔπιον τὸν κυκεῶνα, ἔλαβον ἐκ κίστης, ἐργασάμενος ἀπεθέμην εἰς κάλαθον, καὶ ἐκ καλάθου εἰς κίστην. hoc eſt, interprete Arnobio: ieiunaui, atque ebibi cyceonem, è ciſtâ ſumſi & in calathum miſi, accepi, rurſus in ciſtulam tranſtuli. Item, ταῦρος δράκοντος καὶ ταύρου δράκων πατήρ. taurus draconis, tauri draco pater. Denique, quod addunt Clemens & Euſebius, In monte occultum bubulcus ſtimulum. Firmicus cap. 28. In Proſerpinæ ſacris cæſa arbor in effigiem virginis, formámque componitur: &, cùm intra ciuitatē fuerit illata, quadraginta noctibus plangitur, quadrageſimâ verò nocte comburitur. Iuxta Athenagoram in Legatione, vera & myſtica Proſerpinæ figura fuit, mulier quadriocula; duos in vertice, duos ſub fronte oculos habens; cornibus minax. territam itaque Cererem, auerſatam filiam quam pepererat, nec illi mammam præbere voluiſſe: inde myſticè Ἄθηλαν, hoc eſt, ablactatam vocari. Hæc Eleuſinia ſacra accepta à Græcis Romani Cerealia vocarunt, de quibus Politianus Miſcellan. cap. 85. & Commentar. in d. cap. 20. D. Auguſtini, vel Ceralia. Gloſſarium, Ceralia Δημήτρια ἑορτὴ Δήμητρος. idque duobus locis. Celebrarunt ea, ſed peculiari ritu Pheneatæ, nominarúntque κιδαρίν, vt docet pluribus Pauſanias in Arcadic.

Briſſon. latè initio d. li. 1.

Stephani editionis Græcæ. f. 12.,

Conſcias] *ſic Propertius Romam conſciam;*

Quod faciat nobis conſcia Roma moram.

quem verſum non mutari à Criticis mauelim.

108 Adiudicatam Præſidem terræ Deam] *Mineruam, quæ Neptunum iudicio vicit. vide Ariſtidem in Panathenaicâ.*

110 Geſa] *quidam lib.* geſſa. *alij;* geza. *alij;* gæſſa. *Scriptores cuncti Gallorum inuentum putant: at Athenæus lib. 6. videtur Hiſpanis tribuere, & Romanos huius teli vſum ab Hiſpanis accepiſſe. hodie ſanè, quod ſciam, geſis Galli non vtuntur; vtuntur Cantabri; quorum ego gentem;* Concanos *; ſolus apud Horatium olim in poſſeſſione ſeruaui ex Silio Italico: nunc eoſdem reſtitui velim, vnde deturbati iniuriâ, apud Strabonem lib. 3. vbi male legitur:* κωνιακοι. *ſcribendum,* κόγκανοι *ex Horatio & Silio. hos enim domuit Auguſtus. Caue cum Coniis Polybij confundas, vt quidam. Concani ad Pyrenæum, Conij ad fretum Herculeum habitabant.*

114 Genitrix tui me] *Euripides:*

PHÆ. O miſera mater, qualis te rapuit amor.

NV. Quo taurum amauit, filia? aut cur hoc dicis?

Paſiphaës turpis nequitia cum tauro nota vel ex Ouidio in Metamorph. Diodoro lib. 4. Bibl. Porphyrio in lib. de abſtinentia à carnibus. Mythologias pete à Plutarcho in pracept. Connubial. & Luciano lib. de Aſtrologiâ.

119 Dædalus] *pro quouis ingenioſo & induſtrio artifice poni ſolet. ideo addit,* quis Dædalus ; *& ſubdit;* ille. *quaſi dicat, Quæris artificem qui tuo queat amori adminiculari? ne ille quidem queat, qui artificio ſuo matri tuæ copiam amoris fecit. de Dædali in ſtatuariâ & Archytectonicâ arte atque præſtantiâ pleni veterum libri, Diodor. li. 4. cap. 13. Plato in Menone, Ariſtot. 1. Polyt. vide Adag.* Δαιδάλου μάχαιρα. & Δαιδάλεια ποιήματα.

120 Mopſopiâ] *Atticâ. Virgilius in Ciri:*

——ritu

Mopſopio tereti nectebat dente cicada *ſic vocati Athenienſes, non à vate Mopſo; ſed à Mopſo Rege, vel Mopſopiâ Oceani filiâ.*

122 Promittat] *lib. Moguntin.* promittet.

124 Cathenas] *Fabula notiſſima ex Ouidio, cui dediſſe cauſam Veneris & Martis concurſum prodidit Lucianus lib. de Aſtrolog.*

125 Omne Phebœum genus] *explicet Ouidius in epiſt. Phædræ*

Forſitan hunc fato generis reddamus amorem,
Et Venus ex totâ gente tributa petit,
Iuppiter Europam (prima eſt ea gentis origo)
Dilexit, tauro diſſimulante Deum.
Paſiphaë mater, decepto ſubdita tauro,
Enixa eſt vero crimen, onúſque ſuum.
Perfidus Ægides, ducentia fila ſecutus,
Curua meæ fugit tecta ſororis ope.
En ego nunc, ne fortè parum Minoia credar,
In ſocias leges vltima gentis eo.

Digitized by Google

131 In primo obſtitit] *pulcrè Lucretius lib.4.*

Nam vitare plagas in amoris ne iaciamur,
Non ita difficile eſt; quàm captum, retibus ipſis
Exire, & validos Veneris perrumpere nodos.

132 Repulítq.] *ſcript.li. Burd. & excuſi plerique continent;* pepulítque.

135 Vere inſolens] *Moguntin.* Veri. *& ita omnes quatuor vett. excuſi: ſic etiam citat Eib. in margaritâ. cur ergo mutarunt Baſileenſ. & ceteri?*

136 Ad recta flecti] *vt enim ſcribit lib.6.de Benefic.cap.30. Reges flecti, quàm vinci, non minus turpe exiſtimant. ideo in Octau. dicenti Seneca Principem remittere aliquid, & cedere nonnumquam debere, reſpondet Nero,* fama ſed *victum feret. verſu* 577.

137 Quemcumq. dederit] *Ita Mogunt. hæc adhuc tribuuntur Nutrici: longè melius. nam non conueniunt Phædræ: ſaltem ſubſequens verſus:*

Fortem facit vicina libertas ſenem.

Ait ergo Nutrix, non ignorare ſe quantum periculum capiti immineat, ab amante & iratâ reginâ: audacter tamen monituram quæ ex alumnæ vſu. quia fortem eſſe iubet ætatis beneficium. mors inſtans. Quod deinde ſcribitur: Obſtare primùm eſt, velle nec labi viâ: Pudor eſt ſecundus noſſe peccandi modum. *non conuenit huic loco. aptius collocetur alibi. nec inter verſus tantùm aliqua turbela; ſed ipſi etiam verſus non ſanæ mentis. Vulgò legebatur, & ita citat Eybius:*

Obſtare primum eſt velle, nec labi viâ:
Pudor eſt ſecundus, noſſe peccandi modum.

ego tamen putem hos duos vltimos verſus hinc amouendos, & inferius collocandos, hoc modo:

Quod eſſe temet autumas dignam nece:
Pars ſanitatis, velle ſanari fuit.
Obſtare primum eſt, velle nec labi viâ:
Pudor eſt ſecundum, & noſſe peccati modum.

quodſi cui probabitur, vt facilè probabitur ſedulo rimanti: is hoc loco legat:

Fortem facit vicina libertas ſenem.
Quo miſerâ pergis, *&c.* *reliqua ſecum ipſa muſſauit Nutrix; hinc Phædram alloqui & increpare incipit.*

Fortem] *Solon, apud Plutarchum, quærentibus quâ fiduciâ minitanti mortem tyranno ſe opponeret, & quaſi ſecurus omnem tuendæ ſalutis curam abiiceret, Nihil ſe metuere fretum ſenectute reſpondit. Quid breui moriturus metueret? quò properabat?* 142 Grauas] *Mogunt.* aggrauas.

143 Monſtra fato] *Stoicorum opinio. nam Peripatetici plerique cum Ariſtotele lib.2. Phyſic. peccata naturæ eſſe, monſtra, & à caſu naſci cenſuerunt. vide Dom. Sot. in li. 2. Phyſ. q.6. Nonnullis tamen viſum, etiam quæ monſtra ſunt, ea naturā intendiſſe, vt Marſilio Germano in li. 2. Phyſic. Notab. 8.*

146 Teneri crede] *ſic Lipſienſes ediderūt, aliique nonnulli Lugdunenſ.* tum tu crede, *ſed primi illud confirmant Mogunt. & alij m. ſ. item Herb. & Bernardini editio. Recentiores Venetis* tamen crede. *peſſ. mè. nam id ex gloſ.*

157 Inter videntes omnia] *Iouem ac Solem, illum paternum, hunc maternum auum. Phœbum omnia videre aiebant, quia cuncta luſtrat & colluceat; Iouem, quia implet omnia. Nihil enim Deo clauſum; ſed quæ nos dicimus, gerimus, cuncta audit & videt. Tertullianus li. de pœnitentiâ cap.* 6. Quantaſcumque tenebras factis tuis ſuperſtruxeris, Deus lumen eſt. *Viderunt ergo nihil Deo occultum, nihil abditum, vt ex Orpheo, Diphilo, & aliis probant Iuſtin. Martyr lib. de Monarchiâ, & Clemens Alexandr. libr.* 5. *Stromat. vbi addit; iccirco à Ieremiâ Deum, dici Deum appropinquantem. Dracontius in Hexam. de Deo:*

Quem non obſcurant quacunque ex parte tenebræ:
Nec cælantur ei quæcumque obſcura geruntur.

Quid mirum, cùm ſemper nobis præſens in medio pectoris noſtri Deus habitet? vide Senecam epiſt. 25. 41. 74. *&* 84. *Deum cuncta cernere multis probat Arrianus de dictis Epicteti lib.*1.*c.*14. *& Lactant. lib.*6. *Inſtit. cap.*24.

161 Conſcius mentis pauor] *ſic m. ſ. ad vnum omnes. ſic quatuor primæ editiones. hoc ergo retinendum, nec* nox *illa iuniorum inducenda.*

163 Nulla ſecurum tulit] *legi velim quæ ab Ariſtotele in hanc ſententiam ſcripta lib.*9. *Nicomach. cap.*4. *& à Plutar. in lib. de tranquillitate animi. Elegantiſſimè noſter epiſt.* 106. Securitatis magna portio eſt, nihil iniquè facere. confuſam vitam & perturbatam impotētes agunt. tantum metuunt, quantum nocent: nec vllo tempore vacant. trepidant enim, cùm fecerunt, hærent. conſcientia aliud agere non patitur, ac ſubinde ad ſe reſpicere cogit. Dat pœnas, quiſquis exſpectat: quiſquis autem meruit, exſpectat. Tutum aliqua res in malâ conſcientiâ præſtat, nulla ſecurum. Putat enim ſe, etiam ſi non deprehenditur, poſſe deprehēdi: & inter ſomnos mouetur: & quoties alicuius ſcelus loquitur, de ſuo cogitat. non ſatis illi oblitteratum videtur, nō ſatis tectum. Nocens habuit aliquando latendi fortunam, nunquam fiduciam. *En tibi optimum Senecæ commentar. ipſum Senecam. Vis alium? Victor Cartennenſis Epiſcopus lib. de pœnitentia cap.* 5. Conſcientia apud quam non moritur omne quod gerimus, quæ nos in factis noſtris accuſat & iudicat; quæ cùm non habeat loquendi vſum, neſcit tamen tenere ſilentium. Poteſt conſcius morte ſubduci, poteſt tibi ad tempus prodeſſe teſtis conſcientia. Nec rectum ſupereſt, & ſine te nō eſt, hęret pectori, nec vnquam te deſerit, & velut quædam pediſſequa, nullo abs te temporis interuallo diſcedit, tenet te reum, & in ſuâ ſemper ditione captiuum, *&c. Mendosè hæc legi, fateor: & quomodo caſtigari debeant, non videre me, fateor id quoque: aliquid deeſſe augurer: an ſic legendum?* Poteſt conſcius morti ſubduci: poteſt id tibi ad tēpus prodeſſe. Conſcientia hęc ſemper tecum eſt, *&c. vult latere poſſe delinquentem, quia, qui id efferat, nullus; latendi fidem nocenti non poſſe contingere, quia non ſatis illi ſcelus occultum videtur. Iuſtus Lipſius corrigit:* poteſt tibi ad tempus procul eſſe: teſtis conſcientia hæc tecum ſupereſt. *nondum conquieſcit in his animus.*

167 Nec inhoſpitalis] *Moguntin.* non.

173 Aula] *Cur domus Minotauri uterini tui fratris, labyrinthus videlicet Dædali, caret inhabitante monſtro maiore?*

177 Cogit ſequi peiora] *Euripides:*

—— honeſta quidem ſcimus & cognoſcimus,
Sed non facimus ——

178 Vadit animus] *Moguntin. lib.* vadit auius. *ſcilicet furor.*

185 Regnat] *Euripides:*

Quiſquis Amorem non magnum iudicat Deum,
Et inter dæmones omnes ſupremum eſſe:
Vel rudis ac indoctus eſt, vel omnis elegantiæ boniq. inexpertus,
Maximum hominibus Deum ignorat.

Simmias ſic introducit loquentem Amorem:

γαῖα θαλάσσας τε μυχοί οὐρανίων πᾶς τε θεός μοι εἶκοι·
τῶν δ᾽ ἐγὼν ἐκνοσφισάμην ὠγύγιον σκᾶπτρον, ἔκρινα τοῖσι θέμιστας
Tellus mariſq. receſſus cæleſtis etiā quilibet Deus mihi cedit.
Ab his ego remoui vetus ſceptrum, & conſtitui ipſis iura.

188 Gradiuus] *Mars. Vnde ſic dictus, vide Lilium Syntagm.* 10. *& Iulianum Aurelium lib.* 1. *de cognomin. Deor. cap.* 6.

192 Figit ſagitta] *Xenophon:* hinc verò eſt fortaſſis, quod Amores ſagittarij dicuntur, quoniam formoſi etiam eminus vulnerant.

194 Turpiter vitio fauens] *Burdegalenſ. Egnianus, Moguntin. manuſ. & quatuor excuſi tres Veneti vett. & Herbipolenſ* turpi ſeruitio fauens. *quid ni?* 196 Addidit] *Moguntin.* addit. *& inter lineas,* dedit.

197 Scilicet terras] *Moguntin.* cælos & terras.

200 Minimus] *ait Næuius:*

Ædepol Cupido, cùm tam puſillus ſis, nimis multum vales.

201 Vana iſta] *Archias:*

Nullum amor offendit, prauis occaſio ſed fit
Mentibus ille hominum; quos mala multa iuuant.

Confer hæc cum iis quæ habentur Octauiâ, *à verſu* 551.

Aſciuit] *Moguntin.* acciuit.

203 Quiſquis] *quidam libri* dum quis. *In ſequenti verſu, Moguntin.* appetit: *pro, vt alij,* appetens.

204 Hunc illa magnæ] *ſic Baſileenſ. Lugdun. & Lipſienſ. at olim vett. excuſi & Eib.* Tunc illa. *Moguntin.* & illum magnæ. *non malè quoad ſententiam, malè quoad numeros. Ex copiâ libidinem naſci certum. & Phocyllides teſtatur:*

Vtiliter nulli nimia eſt data copia victus.
Hoc ſtimulo in turpes homines pelluntur amores.

208 Cur in penates] *Euripides:* In copiâ Venus, non in inopiâ. *Athenæus lib.* 1. In abundantiâ enim Venus. In malè victitantibus non ineſt Venus mortalibus.

222 Canáſque] *ſic Lipſienſ. malè. nec melius Mogunt.* Catúſque. *quis Cattum inferis cuſtodem præfecit? ceteri;* Caniſque. *Cerberus.*

223 Inueniet] *ſoli Lipſienſ.* inuenit,

226 Antiope] *Pauſanias.* Athenienſes verò cùm ad vrbem Amazones aduentarent, à Molpadiâ confixam ſagittâ Antiopam memorãt.

Manum] *Ouidius in epiſt. Phædræ:*

Prima ſecurigeras inter virtute puellas
Te peperit, nati digna fauore parens.
Si quæras, vbi ſit: Theſeus latus enſe peregit,
Nec mater tanto pignore tuta fuit.

229 Feminæ nomen] *ſingulares ſunt Lugdunenſ. qui;* femineum nomen. *noſſe velim vnde id acceperint, alioquin non placet.*

230 Cælibi vitæ] *hanc, vel Terentio teſte in Adelph. veteres Fortunatam putabant, ſed & cælo dignam. Feſtus:* Cælibem dictum exiſtimant, quòd dignã cælo vitam agat. *idem Priſcianus putat, alij à Græco* κοίλιψες *hoc eſt, concubitu carens, deducunt.*

235 Reſiſtet] *exſpectabit, manebit, non fugiet. ſic Herc. Fur.*

Reſiſte Theſeu —— *Liuius lib.* 1. Reſtitêre Romani, vt cæleſti voce iuſſi. *Hunc ego verſum adhuc Phædræ; ſine interrogationis notâ: ſequentem tribui Nutrici, exiguâ mutatione, legendo affirmatiuè, per amaram ironiam. quaſi dicat. ita eſt. mutabitur ille tibi. caſtitate relictâ, impudicitiam ſectabitur. odium in feminas omnes, nouercæ in gratiam, amore femineo commutabit. ſtolida hæc fiducia. crediderim potiùs, tuâ illum cauſâ femineum ſexum exſecrari. Intelligit nutricis mentem Phædra, & ad alia conſilia ſe conuertit.*

241 Patris] *iuſti ſcelerum vindicis.*

Matris] *cuius pectus nefarij amoris capax.*

241 Genus omne] *ſexum femineum.*

248 Pars ſanitatis] *iam ſuprà monui hunc verſum non rectè collocatum.*

252 Hæc ſola ratio] *Crates:*

Fames amorem ſedat. hæc ſi non poteſt;
Hoc grande ſaltem tempus efficit. niſi
Præſtare tempus hoc queat; reliqua ſalus
Eſt laqueus, quem aptes tibi ——

vide Auſonium in Epigr. cuius initium: Suaſiſti Venus alma, *&c.*

255 Dignam ob hoc] *ego ſic ex coniecturâ:*

—— dignam ob hoc vitâ reor:
Quod eſſe temet autumas dignam nece.
Pars ſanitatis, velle ſanari fuit.
Obſtare primum eſt velle, nec labi viâ:
Pudor eſt ſecundum, & noſſe peccati modum.
PHÆ. Non omnis animo, *&c.*

Similia his D. Gregorius Nazianz. in Apologet. Magnum (*ait hominibus*) atque amplum eſſe, ſi minus id, quod rationis primũ eſt ſeruauerint, vt nullum ſcilicet in errorem delabantur: at certè, quod primo proximum, corrigere velint, & in viam, ab errore, reduci ſe patiantur.

Rectè. nam (*vt in Scholiis tradit Elias Cretenſis*) hæc vel ſola iis, qui in peccatum lapſi ſunt, medicina relicta eſt.

258 Laqueóne] *Lucilius*:

Suſpendátne ſe, an in gladium incumbat, ne cælum videat.

Incumbere ferro etiam Ouidius dixit lib. 4. *&* 14. *Metamorph. Tamen id minus Latinum eſſe voluit noſter Aluareſius, quàm incumbere in ferrum.*

259 Arce] *Acropoli de quâ Pauſan. in Att. & integro volumine. Heliod.*

260 Pro caſtitatis] *Fabric. hunc verſum malè attribuit* NVT. *ceteri omnes, Phædræ. ſunt qui emendent;* pro caſtitate, *perſpicuâ ſententiâ.*

268 Contemne] *victa alumnæ pertinacia anus, ſe ad Lenoniam accingit: & impellit in ruinam, quam retinere non poterat.*

IN CHORVM.

Amoris potentiam decantat, quaſi ius in ſuperos, inferosq́; in homines omnis ætatis & ſexus; in bruta, terreſtria, aëria, aquatilia obtineat. Initio autem ſuſpicio me ſubit vel lacûnam aliquam, vel ἀταξίας *quampiam ſubeſſe.*

273 Diua generata ponto] *Catullus*:

Nunc ô cæruleo creata ponto.

idem tradunt Heſiodus in Theogon. Pauſanias in Corinth. & Philoſtratus lib. 2. *Imagin. Ex Cicerone* 3. *de nat. Deor. didici quattuor olim fuiſſe Veneres. vnam, Cæli & Lucis F. aliam, ſpumâ maris genitam, è quâ & Mercurio ſit natus Cupido: tertiam Iouis & Diones F. Vulcani vxorem, Anterotis matrem: quartam Syri & Syriæ F. Aſtarten vocatam, quæ Adonidi nupſit, de qua eſt Luciani liber de Syriâ Deâ, & multa Appuleius lib.* 8. *de Aſino. hæc Dea Sidoniorum* ἀςάρτη, *Hebræis Aſthoreth* עַשְׁתֹּרֶת 3. *Regum* 11. *&* 4. *Regum* 23. *Poëta vt plurimum de ſecundâ intelligendi. Hæc Cynaræ meretrix fuit, cuius digna tali numine myſteria deſcribunt Clemens Alex. in Protrept. & Arnobius libro* 5. *contra Gentes.*

274 Geminus Cupido] *Orpheus, ſiue Proclus*:

Cantamus Veneríſque genus, fontémque perennem,
De quo immortales nati dicuntur amores,
Aligeri —— *Cicero* 3. *de natura Deorum plures ponens Cupidines, duos ex Venere vult natos Erotem & Anterotem. Valer. Flaccus lib.* 7.

Tum Venus aligerûm mater ſic fatur amorum.

Silius Italicus tres ponit libro 7. *&* 11. *Papinius lib.* 1. *Siluar. & in Epithal. Stellæ multos Veneri filios amores tribuit; & in Tiburtino Manlij loquens de Venere*: —— volucres vetuit diſcedere natos.

apud Coluthum Thebæum bis, multi Cupidines vocantur Veneris filij. idem probatur ex lib. Apuleij 10. *hæc communis traditio. Nam Sapho Cupidini tribuit matrem terram, patrem cælum; Simonides, Martem & Venerem; Ibycus & Heſiodus ex Chao natum volunt: Auctor Hymni in Orpheum, Saturni F. dicit. vide Apollonij Schol. in lib.* 3.

274 Impotens] *nimis potens iuxta Donatum in Andr. act.* 5. *& Nonium, qui adducit locum Ciceronis Tuſcul.* 5. qui nihil metuant, nihil agát, nihil concupiſcant, nullâ impotentiâ efferantur. *Nimirum ſolet; In, an-*

gere vim vocis cui præponitur, vt indurus, *apud Ouid. lib.* 16. *Metamorph.* inualidus, *apud Lucret. lib.* 1. *ſic Martianus de Cupidine lib.* 1. nunciauit impotentiam pharetrati volitantíſque ſuperi.

275 Acre nitens] *Moguntin.* Acre renitens. *ſupereſt ſyllaba. hinc vett. impreſſi Herbipolenſ. Venet. Baſil. Lugdun. Lipſienſ. Complut.* acre nitens. *malo tamen* & renidens, *vt manuſc. plerique, & in ſeq. verſu, pro;* iaculatur, moderatur. *quod olim à me iam præmonitum.*

280 Non habet latam] *Herbipol. & quidam Veneti;* tantam, *pro;* latam. *totum verò carmen deeſt Moguntin.*

285 Quæque ad occaſus] *iam pridẽ monui in ſcriptis codicibus alium verſum contineri: poſt me, alij idem ex ſuis rurſus addo Eguian. & Mogunt. id confirmare. omnes ergo manuſc. vnanimiter habent:*

Quæque ad Heſperias iacet ora metas.

pro iſto: Quæque ad Occaſus iacet ora ſeros. *Niſi quod Moguntinenſ. vtrumque ſimul habet.*

286 Maioris] *vet. lib. nonnulli;* Parrhaſiæ. *quod magis mihi ſatisfacit.*

300 Ales] *olor, Ledæ cauſa.*

304 Pérque fraternos-fluctus] *Homericus Neptunus, ait:*

Tres enim ex Saturno ſumus fratres, quos peperit Rhea,
Iuppiter & ego, tertius autem Pluto inferis imperans.
Trifariã autẽ omnia diuiſa ſunt, quiſq. verò nactus eſt honorẽ.
Certè ego ſortitus ſum canum mare habitare ſemper,
Motis ſortibus——

Mala regna] *ſic meus m. ſ. ſic Eguian. ſic Mogunt. qui tamen inter lineas;* noua. *quod amplexi, tres Veneti, & Herbipol. Vtraque lectio poteſt defendi.* Noua, *quia tauro nouum mare, Ioui fluctus inſolitum territorium.*

308 Arſit obſcuri] *Amaſium ſuum Endymionem in Aſcelenis montibus, Latmiiſq; ſaxis, in Caria Luna æterno ſomno conſopiuit, vt docent paſſim poëtæ, & Apollodorus lib.* 1. *Biblioth. venire eò interdiu Lunam, & in hoc antro cum Endymione quieſcere teſtatur Sappho; & Nicander lib.* 2. *de Europa, & lib.* 2. *Ætolicorum; Theopompus, Piſander, Acuſilaus, Pherecydes & Heſiodus. De Endymione à Iunone etiam adamato, & Zelotypia Iouis, quædam ex Epimenide & Magnar. Oearum auctore refert Apollonij Scholiaſt. in lib.* 4. *verſu* 57. *vbi etiam ex Ibyco, & aliis cauſas fabulæ, & Adagionis* Ἐνδυμίωνος ὕπνος *refert varias, vt & Plinius libro* 11. *Lucianus libro de aſtrolog. & Alexander Aphrodiſ. in Problemat.*

311 Nocturnas bigas] *totam curruum Solis & Lunæ fabulam paucis complectitur Fulgentius:*

Soluerat igniuomus, mundi regione peractâ
Quadrupedes, gelidúmque rotis tepefecerat orbem
Rector, & auratis colla ſpoliabat habenis.
Iam Phœbus diſiungit equos, iam Cynthia iungit:
Quáſque ſoror liquit, frater pede temperat vndas.
Tum Nox ſtellato cælum circumlita peplo

Cærula rorigenis pigreſcere iuſſerat alis:
Aſtrigeróque nitens diademate Luna bicornis
Bullatum biiugis conſcenderat æthera tauris.

Solis equi quattuor, Ouidio, 2. Metamorph.

Interea volucres Pyroïs, Æous, & Æthon
Solis equi, quartúſque Phlegon, hinnitibus auras
Flammiferis implent —— *Duo tantùm nominantur à Martiale,* Xanthus & Æthon. *Vt Soli quadriga, ſic Lunæ biga tribuitur. Tertullianus lib. de Spectaculis, cap. 9.* De iugo verò, quadrigas Soli, bigas Lunæ ſanxerunt. *Ex eo quibuſdam additis multa mutuatur Iſidorus lib. 18. Origin.* Quadrigas Soli, Bigas Lunæ, Trigas Inferis, Seiugas Ioui, Deſultores Lucifero & Heſpero ſacrauerunt: *& mox ſingulorum cauſam exſequitur. de Lucifero, ex Statio & Luctatio id aliis obſeruatum, ſolitum mane & veſperi equo vti mutato: addunt colores; matutinum album, veſpertinum atrũ. Dubito: num ex Iſidoro? at ille Lunæ id tribuit apertè, cum causâ quòd nocte & die conſpicua. Sanè Sulmonenſis vates fuſcum Heſpero equum; ſidereus verò ille Pedo ambos, quod vidêre, equos eidem fuſcos adſcribit. Vt planè penes me nutet illud Luctatij, ſideribus ſingularem equum tribuentis. nam & Iouis & Martis ſidus nemo neſcit: illi tamen ſeiuga ab Iſidoro; huic currus cum bigis vel quadrigis à poëtis datur. De Trigis etiam inferorum, non conſtat. nam Claudianus Orpheum ſecutus, Quadrigam Plutonis obtrudit. De Lunâ noſter inferius. Herc. Oetaeus.*

Cuius ad primos Hecate vapores,
Laſſa nocturnæ leuat ora bigæ.

Manilius: Quadriiugis vt Phœbus equis, & Delia bigis.

Papinius: Roriferâ gelidum tenuauit aëra bigâ.

Idem docet Varro, citandus inf. verſu 843. Caſsiodorus autem lib. 3. Varior. ad Fauſtum de Circenſibus: Biga quaſi Lunæ, quadriga Solis imitatione reperta eſt. Equi deſultorij, per quos Circenſium miniſtri miſſos denunciant exituros, Luciferi præcurſorias velocitates imitantur. *Lunam modò ab equis, modò à tauris trahi ſignificauit Fulgentius. Equos tribuunt Homerus in Hymn. Manilius, & Ouidius; quorum vnum atrum, album alium ſcribit Boccatius libro 4. Genealog. Deorum: vaccas alij tribuunt. Auſonius:* Iam ſuccedentes quatiebat Luna iuuencas.

Prudentius de eadem: Nunc biiugas frenare boues —— *at Auienus & Claudianus* iuuencos *ſeu boues mares; ad ſterilitatem Lunæ ſpectantes, vt & ij qui mulas currui eius iunxere; Qui ceruos, ad Lunæ in curſu ſuo perficiendo velocitatem attenderunt, vt Claudianus alibi:*

Dixit *(Luna)* & extemplò frondosâ fertur ab Alpe
Trans pelagus. cerui currum ſubiêre iugales.

312 Gyro] *Gyrus metæ flexus eſt. Auſonius* ἀρχαϊκῶς gœrum *vocauit.* Flecti] *male quidam;* flectit.

315 Grauiore curru] *grauior currus, non quia alius, ſed quia mutatus auriga. ſolebat Luna, nunc Sol.*

316 Pharetras] *vna vet. editio Veneta;* ſagittas.
319 Rudibus] *incomtis, & nullâ lege componi vel ornari ſolitis.*
325 Deiecta] *in meo manuſc.* reiecta.
332 Cingitur] *Moguntin.* tingitur.
Quaque ætherio] *Sic Tibullus.*

Iam nox ætherium, nigris emenſa quadrigis
Mundum —— *ſic o. l. ſ. quos ego vidi, & Herbipol. Baſil. Lugdunenſ. Complut. Lipſienſ. & alij. Veneti, mendosè;* Quáque & ætherio. *Membranæ Lipſij,* Quáque per ipſum candida mundum. *Siue ſic, ſiue vt ceteri, ſenſus idem. & fortè non interpolatum id à quoquam: & vox;* ipſum *docet per ἀντονομασίαν potiùs, quàm ἁπλῶς hoc loco mundum pro cælo poni. alibi frequenter abſolutè cælum mundus dicitur, vt olim docui.*

333 Hæc regna] *cælum, mare, terram. Pintian. li.* Hic regna. *al. præfero.*
335 Grex Nereidum] *Nerei & Doridis filiæ, marinæ nymphæ quinquaginta, apud Orpheum in Hymn. Pindarum in Iſthm. Heſiodum in Theogon. qui & nominat. eadem* Nerinæ. *Aliæ,* Oceaniæ, *ſeu* Oceanitides, *Oceani & Thetyos natæ, quas ter mille tradit Heſiodus, ducentas Virg. 4. Georg.*
337 Ignes ſentit] *Nunc ad bruta. de quibus Nemeſianus eclog. 4.*

Cerua marem ſequitur, Taurum formoſa iuuenca,
Et Venerem ſenſere lupæ, ſenſere leenæ,
Et genus aëreum volucres, & ſquamea turba,
Et montes, ſiluæque, ſuos habet arbor amores.

339 Si coniugio timuere] *Caſſiodorus. 1. varior. epiſt. ad Criſpinianum.* ...eris īnſitum eſt copulā ſuam extremâ concertatione defendere: dum ...mnibus eſt animantibus inimicum, quod naturali lege damnatur. ...idemus tauros feminas ſuas cornuali concertatione defendere, arie...es pro ſuis ouibus capitaliter inſæuire, equos adiunctas ſibi feminas ...olaphis ac morſibus ſibi vindicare. ita pro copulatis ſibi animas po...unt, *&c.* 341 Mugitu] *non malè. nec peius alij appoſitiuè:*

—— & mugitus, dant concepti.
Signa furoris —— *Porrò cerui non rugiunt, niſi quo tempore ſoboli procreandæ dant operam: tunc maximè, adeò vt tempus illud à mugitu Hiſpani vocent* la brama. *Ceruorum,* bardire *&* rugire. *Gloſſ.* ἔλαφος κρά...ζει, bardit, rugit. *aliàs* mugire, *boum proprium. Varro Aboriginib.* Mugit bos, ouis balat, equi hinniunt, gallina pipat, grunnit lepido lacte ſatur molâ mactatus porcus. *Sed quid prohibet ex alijs etiam alia de beſtiarū ſono addere, non vbique obuia? Ælius Spartianus, in Getæ vita;* Agni balant, porcelli grunniunt, palumbes minuriunt, vrſi ſæuiunt, leones rugiūt, leopardi rictant, elephāti barriunt, ranæ coaxant. equi hinniunt. *Addo hirundines* fritinnire, *coruos* crocitare, *turtures* gemere, *lupos* vlulare, *vt & caninum genus, cui etiam tribuitur,* nictare, latrare, gannire, hirrire, ...ingere, *aſini* rudunt, *hirci* hirquitalliunt, ganniunt *vulpes, cygni* drenſant, *anſeres* gingriunt, *cameli* blatterant, *gallinæ* glociunt *&* glocidant, *milui* iugerunt, *grues* gruunt, *minutæ aues* minuriunt, *vt Feſtus docet.*

hac certiora, quàm quæ auctor carminis de Philomela.

343 Virgatas Tigres] *Euripides Tigrim* ϛικτὴν καὶ Ϭαλίαν. *variam, & maculoſam. Silius:*

Caucaſeam inſtratus virgato corpore tigrim.

India decolor] *fuſca, nigra, ſine colore. volunt nigredinem coloris eſſe priuationem poëtæ: ſed falsò. Ouidius:*

Decolor extremo quâ cingitur India Gange.

350 Lucæque boues] *Auſonius:*

Declinas, vt Lucas boues
Olim, reſumto præferoces prælio,
Fugit iuuentus Romula.

de elephantis agens in Zeuxi Lucianus, valdè memoriâ labitur, nam cùm bis dixiſſet vndecim tantùm in prælio habuiſſe elephantos Antiochum contra Galatas; quodam tamen inter duos illos medio loco ſcribit, quatuor illum in cornibus, octo in mediâ acie ſtatuiſſe, niſi fortaſſis pro ὀκτὼ *reponendum* ἑπτὰ. *Sed ad rem,* Luca bos, *elephas;* Lucana bos, *vacca Lucanica. Lucilius tauros Lucanicos dixit, non de elephantis, ſed veris tauris:*

Quem neque Lucanis oriundi montibus tauri
Ducere protelò validis ceruicibus poſſent.

Gloſſar. elephantus, vocluca, barrus. *rectè Lipſius legit;* Bosluca. *de elephantis copioſè wottonus lib. 5. de differ. animal. cap. 75.*

252 Odiúmque perit] *lectu digniſſimi ſunt de hac re Boëtij verſus lib. de conſolat. philoſoph. in Metro cuius initium:*

Quod mundus ſtabili fide, *&c.*

355 Sæuas-nouercas] *Euri.* Inuidere ait nouercas liberis. *Idem Alceſtid.*

Hoſtis nouerca antè natis liberis,
Nihilóque mitior nocente viperâ.

Item: Priuignis ſemper nouercæ infeſtæ ſunt.

Cura] *amor. effectus pro cauſâ.*

IN ACT. II.

Aggrediantur Hippolytum primò Nutrix, deinde Phædra, & iuuenis caſtiſſimi pudicitiam blanditiis, lenociniis, fletu, lacrymis, audaciâ nituntur expugnare. ſuperat ille omnia, & repellit impudicos conatus: Ad fraudem & mendacia tandem muliebri perfidiâ ſe conuertunt.

356 Altrix] *Volunt tranſpoſitum eſſe hunc verſum, & infra inſerendum in fine ſcenæ huius: ſed nec illic aptus. Si hoc loco, cum cunctis exemplaribus, tuearis, dicendum; verba Phædræ eſſe, quæ moræ impatiens, confeſtim vt Nutricem venientem conſpexit, etſi Nutrix nondum quicquam cum Hippolyto egerat; quaſi iam diu abfuiſſet, percunctatur: quid reſponſi? vbi eſt? méne acerſit, an ad me ille? At Nutrix videns tantam alumnæ veſaniam, antequam illi reſpondeat, ad ſpectatores conuerſa, magnitudinem furoris declarat, dicens:*

Spes nulla tantum poſſe leniri malum. *&c.*

359 Torretur] *Virgilius:* Interea tacitum viuit ſub pectore vulnus: Vritur infelix Dido.

360 Furor] *Furorem poſuit pro amore: quod Platoni placuit li.3.de repub. & Ciceroni 4.Tuſc. Eum tegi non poſſe etiam alij prodiderunt. Ouidius:*

Quóque magis tegitur, tantò magis æſtuat ignis.

Idem: ——Quis enim bene celat amorem?
Eminet indicio prodita flamma ſuo.

Antiphanes: κρύψαι Φειδία
ἅπαντα τ' ἀλλά τις δύναιτ' ἄν, πλὴν δυοῖν,
οἶνόν τε πίνων, εἰς ἔρωτά τ' ἐμπεσών.
ἀμφότερα μὴν ὑει γὰρ ἀπὸ τῶν βλεμμάτων,
καὶ τῶν λόγων —— *citat Athenæus libro 2.*

——celare, Phidia,
Præter duo, quis reliqua poſſit omnia:
Amore captus ſi ſit, aut ſit ebrius.
Oculis ab ipſis etenim vtrumque proditur,
Itémque verbis ——

362 Nil idem dubiæ placet] *nulla enim animi, nulla corporis quies in hoc affectu. acutè id Hieron. Amalthæus:*

Perſpicuus vitro puluis qui diuidit horas,
Dum vagus anguſtum ſæpe recurrit iter;
Olim erat Alcippus; qui Gallæ vt vidit ocellos
Arſit, & eſt ſubito factus ab igne cinis.
Irrequiete cinis, miſeros teſtabere amantes,
More tuo, nullâ poſſe quiete frui.

363 Dolor] *amor ergo noſtro, inſania, cura, furor, dolor. veriſſ.*

366 Nec ſe quieti] *Mogunt. Herbip. & tres Veneti;* nunc ſe. *optimè.*

374 Populatur] *omnem vim ac virtutem deſtruit ac deprædatur. hæc vis verbi. noſter alibi:*

Igne furtiuè populante venas. *& Agamemn.*
Arcadij populator agri.

quid ſi ita Pacuuij illud accipias in Chryſe:

Atque ita vt promeruit pater, patriam mihi populauit meã.

quo tamen ſolo fretus teſtimonio Nonius, num nutans? populare *exponit, populi amorem conciliare.*

380 Perfuſæ niues] *ſic Papinius 2. Thebaid.*

Ibant in lacrymas: veluti cùm, vere reuerſo,
Biſtoniæ tepuere niues; ſummittitur ingens
Æmus, & anguſtos Rhodope deſcendit in amnes.

381 Pateſcunt regiæ faſtigia] *quid ſibi volunt veteres edition. in quibus* par. reg. faſt. domus? *nam quod Moguntin.* patebunt, *vitioſum.*

384 Remouete famulæ] *ad prima Nutricis verba ſup. verſu 357. Phædra immemor ſuæ interrogationis, dum Nutrix populum alloquebatur, ex illius ſe conſpectu & publico proripuerat. nunc iterum prodit in ſcenam. Niſi quid ſimile dicas, valdè de loci ſententiâ laborandum.*

Purpuram] *pleríque codices* purpurâ.

385 Tyrij] *Tyrus, metropolis Phœnices; quondam ſeptingentis paſſibus à continente diuiſa mari profundiſſimo, ſed Alexandri Magni iuſſu, aggeribus congeſtis continenti iuncta. nobilis tincturâ purpuræ. Hebræis* צר *Zor.*

386 Quæ fila] *ſuſpicor hic aliquid vel ſupereſſe, vel deeſſe. an fortè leg.?*

——— muricis Tyrij rubor,
Et fila ramis quæ vltimi Seres legunt.

Seres] *de ſerico multa Tiraquellus in legib. connubial. leg. 3. num. 18. de eodem & bombycino Baifius lib. de re veſtiariâ, cap. 5. & 6. & Brodeus lib. 2. miſcellan. cap. 22. de iiſdem & byſſo Volaterranus lib. 28. Comment. Vrban. & Pet. Faber lib. 1. Semeſtr. cap. 16. Inde diſcant iuuenes: ſericum arboribus depecti, byſſum inſtar lini terrâ edi, bombycinum à vermiculis gigni. priora duo, volunt quidam penitus interiſſe. falſum id. nam ſericum illud antiquorum, in Taprobanâ, Tartariâ, Chináque, quin & Calabriâ hodie depecti arboribus, confirmat Iul. Scalig. exercit. 158. cap. 9. Quare fallitur etiam Cardanus, qui lib. 9. de ſubtilit. pag. 363. cenſet ſericum antiquorum verè bombycum opus fuiſſe, & de arboribus confictam fabulam, vel quia hoc veriſimilius videbatur, vel quia apud Seres bombyces in ſiluis naſcerentur, vel quòd incolæ ſerici originem ſic occultare ſe commodius poſſe crederent. Scio Pauſaniæ id viſum Eliac. lib. 2. vt & Piſidæ & Suidæ, & Seruio. ſed his res minus perſpecta. de arborum lanugine docent Plinius li. 6. cap. 17. Dion. lib.* μγ' *Strabo lib.* ιέ. *Arrianus in Periplo maris rubri, Virgilius, Claudianus, & alij plurimi. Byſſum Hebræorum commendat Pauſanias, & in totâ Græciâ non niſi in Elide naſci Eliac. lib. 1. Hodie etiam apud Belgas exiſtimo byſſum naſci. quid enim aliud tenuiſſimum illud & pellucidum Cameracenſium linum? niſi fallor, hoc D. Hieronym. lib. 2. in Iouinianum Atrebatum indumenta, propter viciniam populorum, vocauit.*

387 Expeditos] *breues & ad latus apertos, vt femora nuda: vel ſinus veſtium in pectus reductos. nam vterque habitus Dianæ, eiusq; comitum. Arnobius lib. 6.* Semitectis femoribus Diana. *Liuius Andronicus:*

Et iam purpureo ſuras include cothurno,
Baltheus & reuocet volucres in pectore ſinus,
Preſſáque iam grauidâ crepitent tibi terga pharetrâ.

Virgilius 1. Æneidos:

Namque humeris de more habilem ſuſpenderat arcum
Venatrix, dederátque comas diffundere ventis.
Nuda genu, nodóque ſinus collecta fluentes.

Claudianus libro 2. de raptu, ſic veſtit Dianam:

Brachia nuda nitent: leuibus proiecerat auris
Indociles errare comas: arcúque remiſſo,
Ocia neruus agit: pendent poſt terga ſagittæ;
Criſpatur gemino veſtis Gortynia cinctu,
Poplite fuſa tenus ———

388 Monili] *ornamenta muliebria à Prudentio enumerantur in Symmach. libro 2.*

—— crinalis acus, redimicula, vittæ,

Fibula, flammeolum, ſtrophium, diadema, monile.

389 Diducat aures] *Seneca lib. 2. de tranquill. vitæ cap.* 14. Quid refert, quantum habeat, quot lecticarios, quàm oneratas aures? *& Claudianus:* —— baccis oneret candentibus aures. *plura Faber lib.* 1. *Semeſtr. cap.*16.

390 Donum maris] *nam in conchiliis marinis innaſcitur. norunt id Luſitani mercatores, quibus illa margariti piſcatio curæ in Indico mari.*

396 Qualis] *De Amazonibus multa Apollonius & eius Scholiaſt. in lib.*2. *quædam nos in Claudianum.*

398 Nodo comas] *ſic Horatius* crinem nodo cohibere; *Ouidius*: in nodum colligere; *Curtius Ruffus*, nodo ſinus veſtis colligere.

401 Depone] *Moguntin. manuſc. & Herbipol. Veneti & Lugdun.* Sepone. *nec multum refert, vtrum hic verſiculus ſequenti poſtponatur.*

403 Agreſte numen] *ſic vocat. quia Græci ἀγροτέραν ἄρτεμιν coluerunt, teſte Pauſania in Attic. Artemidoro lib.* 2. *& Polluce lib.* 5. *Dianam inuocat, non amantium modo more; ſed etiam peculiari de cauſâ, vt patrium numen; nam Creta Dianæ ſacra propter copioſum venatum, vide Agamem.* 341. *in comment. vt etiam Hippolyti Deam, cui nihil ille negaturus.*

405 Vna ſolis montibus] *reſpicit ad Dianam* ὀρειὰν, *de qua Heſychius, ſeu* ὀρεσίφοιτον *vt vocat Phurnutus.*

414 Inuerte mentem] *Moguntinenſ. Herbipolenſ. & tres Veneti;* Innecte. *quod in tanto manuſc. conſenſu, miror cur Baſileenſ. ni fallor, primi, mutarint. vult Hippolyti animum in amoris retia pertrahi. aptum vocabulum venatrici ac venatori.*

415 Huc vires tuas] *magna Hecates vires. ideo illi* potentis *peculiare epithetum. Catullus*:

Tu potens Triuia. *Virgilius*:

Voce vocans Hecaten Cælóque Erebóque potentem.

417 Cornibus] *taurino vultu Lunam vocat Syneſius*:

Σοί δὲ ταυρῶπις μήνα. Tibi taurina fronte Luna.

vel quia quando alinoïdes eſt, apparet cornuta; vel quia bos ei apud Ægyptios ſacra, teſte Euſebio libro 1. *præparat. Euang. cap.*6.

420 Nullúſque] *propter Endymionem dictum, de quo paullo antè.*

422 Solemne] *agreſti Dianæ operantem.*

426 Haut eſt fac. mand. ſcelus audere] *Eibius, Herbip. & tres Veneti;* audire. *hoc ſenſu, non eſt facile obedire mandato ſceleri, ſceleſtis iuſſionibus. quidam;* adire. *hoc eſt inchoare. plerique;* audere. *eodem ſenſu.*

434 Domúſque florens ſorte] *Moguntin.* Domúſque ingẽs fronte. *hoc ego, vt & alia huius codicis pleráque menda adſcribo, vt hominibus ingenioſis verum inueniendi via pateſiat.*

438 Quem fata cogunt, hic quidem viuat miſer] *ſic Eybius, ſic Moguntinenſ. & vett. excuſi, & Lugdunenſ.*

441 Queis] *Moguntin. Eyb. Herbipol. Veneti;* Qui.

442 Motibus feſtis facem] *ſic habetur in o. v l. quibus ego vſus: ſic etiam in omnibus excuſis. ſolus Moguntin. lib.* montibus. *deprauatum ex*, motibus. *Alij valdè approbant ſui lib. lectionem;* noctibus. *vt de nocturnis ſacris Triuiæ dicantur, de quibus Propertius:*

Cùm videt accenſis deuotam currere tædis
In nemus & Triuiæ lumina ferre Deæ.

hoc de Aricinæ Dianæ ſacris; quibus operari potuit Virbius, in Latio, adhuc Hippolytus, in Atticâ, non potuit. παράλογοι *ergo illud Propertij.* Motibus, *hoc eſt, curſu & facis feſtiuâ iactatione.*

444 Mobili curſu fugit] *Seneca lib. de breuitate vitæ;* præſens tempus breuiſſimum eſt: adeo quidem, vt quibuſdam nullum videatur. *vnde Græcorum*, στιγμὴ χρόνου. *aliquod tamen eſſe præſens tempus, in fluxu & continuatione præſentis, præteriti, & futuri conſiſtens, docent Peripatetici in lib. 4. Phyſ. Ariſtot. Plotinus de ætern. & tempore cap. 9. Ioan. Franc. Picus lib. 6. de Vanit. gent. doctrinæ, Eugubin. in 1. cap. Gen. & alij.*

Punctum temporis.

446 Toro viduo] *Ouidius in Epiſt.*

Nunc iacet in viduo credulus ille toro.

ſic Catullus. viduas iacere noctes.

448 Optimos vitæ dies] *iuuentam, veteres, auctore Nonio, bonam ætatem vocarunt. Cicero, in Catone:* Quod ſi ipſis voluptatibus bona ætas fruitur. *Ariſtotelis illa huc referenda; quibus teſtatur pari ratione ſe habere veſperam ad diem, qua ad vitam ſenium; ideo rectè veſperam vocari, diei ſenium* γῆρας ἡμέρας, *& ſenium vitæ veſperam* ἑσπέραν βίου, *vel vt Empedocles vocabat* δυσμὰς βίου *occaſum vitæ: quod mutuatus Cicero in Top.* qui adoleſcentiam, florem ætatis; ſenectutem occaſum vitæ velit definire. *Pericles apud Ariſtot. lib. 3. Rhetor. cum vere confert iuuentutem. idcirco Virgilius primam diei partem, quaſi puberem ætatem, meliorem dixit 9. Æneid.*

Nunc adeo, melior quoniam pars acta diei eſt.

Senectus contra, mala ætas appellabatur, vt multis exemplis docet Nonius. reddit vtriuſque rationem Seneca epiſt. 109. Meliora præteruolant, deteriora ſuccedunt. quemadmodum ex amphorâ primùm, quod eſt ſinceriſſimum, effluit; grauiſſimum quodque turbidiſſimúmq; ſubſidit, id exhauriri in aliis potiùs patimur, vt nobis fecem reſeruemus. Inhæreat iſtud animo, & tanquam miſſum oraculo placeat:

Optima quæque dies miſeris mortalibus æui
Prima fugit —— Quare optima? quia reſtat quod incertum eſt. quare optima? quia iuuenes poſſumus diſcere, poſſumus facilè animum & adhuc tractabilem ad meliora conuertere. quia hoc tempus idoneum eſt laboribus, idoneũ agitandis per ſtudia ingeniis, & exercendis per opera corporibus Quod ſupereſt, ſegnius eſt, & lãguidius, & propius à fine. Itaq; hoc toto agamus animo, &, omiſſis ad quæ diuertimus, in rem vnam laboremus: * ne hanc tẽporis perniciſſimi celeritatem, quam retinere non poſſumus, relicti demum intelligamus. Primus quiſque tanquã optimus dies placeat, & redigatur in noſtrũ.

Vulgò, *nec*, malè.

Quod fugit, occupandum eſt. Hoc non cogitat ille, qui grammaticis oculis carmen iſtud legit. Ideo optimum primum quęque eſſe diem, quia ſubeunt morbi, & ſenectus premit & adhuc adoleſcentiam cogitantibus ſupra caput eſt: ſed ait, Virgilium ſemper vnà ponere morbos & ſenectutem. Non, me Hercle, immeritò. ſenectus enim inſanibilis morbus eſt.

Dies] *tempus. quid propriè dies, & quotuplex? malo te Cenſorinus doceat.* Dies, *inquit*, partim naturalis, partim ciuilis eſt. naturalis dies eſt, tēpus ab exoriente ſole ad ſolis occaſum; cuius contrarium tempus eſt Nox, à ſolis occaſu vſque ad ortum. Ciuilis autem dies vocatur tempus, quod fit vno cæli circumitu, quo dies verus & nox continetur: vt cùm dicimus aliquem dies tantùm triginta vixiſſe, relinquitur enim etiam noctes intelligere. *& paulo pòſt; de Ciuili:* Babylonij quidem ab exortu ſolis vſque ad exortum eiuſdē aſtri, diem ſtatuerūt: at in Vmbriâ plerique à meridie ad meridiem: Athenienſes autem ab occaſu ſolis vſque ad occaſum: ceterū Romani à mediâ nocte vſque ad mediam noctem, diem eſſe exiſtimarunt. *hæc ille lib. de die Natali. Vide etiam Plinium lib. 2. cap. 77. & Gellium lib. 3. cap. 2.*

464 Prouidit] *hinc incipit elegans matrimonij commendatio; cui adiunge Auguſti oration. contra cælibes, apud Dionem.*

Mundi parens] *Deus. fatetur ergo cæpiſſe & creatum eſſe mundum.*

466 Sobole] *nimirum cùm noluerit efficere, vt idem numero perpetuo conſeruaretur; genus ipſum vt perpetuo continua reſtauratione & ſuffectione retineretur, cauit.*

467 Excedat] *quia per ipſam:*

——— genus omne animantum
Concipitur, viſitque exortum lumina ſolis:

ideo alma & omnium genitrix dicitur. Vide Plinium libro 2. Nat. hiſt. Apuleium lib. 4. de aſino, Ouidium 4. Faſtor.

468 Exhauſtum] *ſic Lipſien. & nonnulli m. ſ. melius quàm ceteri* humanum. *nam non de ſolis hominibus, ſed cunctis animantibus agit.*

478 Vnius æui turba] *vnius vitæ, vnius humanæ ætatis. ſic αἰὼν Græcis* æuum, *Latini non rarò. Lucretius (vt aduertit Turnebus lib. 20. cap. 22.)*

Perdit enim, quod non proprium fuit huius in æuo. *&:*
Multáque præterea perdit, cùm expellitur æuo.

ait ergo Seneca: ſi à nullo liberi procreentur; iis qui nunc viuunt defunctis, genus humanum interibit. ſic æuum, ſeculum, tempus, ætas, dies, *à poëtis confundi ſolent. quid propriè ſit, Cenſorinus de die Natali, his verbis:* De æuo quod eſt tempus vnum & maximum, non multum eſt quod in præſentiâ dicamus. eſt enim immenſum ſine origine, ſine fine; quod eodem modo ſemper fuit, ſemper futurum eſt, neque ad quemquam hominum magis, quàm ad alterum pertinet. Hoc in tria diuiditur tēpora, præſens, præteritum & futurum. ex quibus præteritū initio caret, exitu futurū; præſens autem, quod medium eſt, adeò exiguum &

Hoc refellūt noſtri philoſophi & Theologi, cùm æuum intelligētiarum creatarum menſuram faciūt.

Digitized by Google

incomprehenſibile eſt, vt nullam accipiat longitudinem, néque aliud eſſe videatur, quàm tranſacti futuriq. cõiunctio; adeò verò inſtabile, vt idem ſit nunquam, & quicquid trãſcurrit, à futuro decerpit. *Et poſtea*: Quicquid enim non habet finem, collationem menſuræ non recipit, quapropter æuum neque annorum, neque ſæculorum numero, nec denique vllo finiti temporis modulo metiri conabor. *Apparet æuũ cum æternitate confundere. D. Hieronymus comment. in Ezech. cap. 26.* αἰῶν *à ſæculo non diſtinguit, & humanæ vitæ tempus interpretatur. Cicero libro* 1. *de natura Deorum, de his ita*: Non enim ſi mundus nullus erat, ſæcula non erant. ſæcula nunc dico non ea, quæ dierum noctiúque numero annuis curſibus conficiuntur. nam fateor ſine mundi conuerſione ea effici nõ potuiſſe. ſed fuit quædam ab infinito tẽpore æternitas, quam nulla temporum circumſcriptio metiebatur; ſpatio tamen, qualis ea fuerit, intelligi non poteſt. quod ne in cogitationem quidem cadit, vt fuerit tempus aliquod, nullum cùm tempus eſſet. *Acutè docet, propriè, & preſſiùs ſæculum, ſi vim vocis attendas, pro certo annorum ſpacio capi: poſſe tamen pro æternitate: & fortè ſub æternitate æuum comprehendit. nam conſueuit æui nomine multum tempus ſignificare, & diuturnum, quod certo fine careat. lib. 6. de repub.* Vbi beati æuo ſempiterno fruentur. *& in Tuſc. ex Ennio*: Romulus in cælo cum Dis genitalibus æuum
Degit——

481 Non alia magis] *campeſtris & ruſticæ vitæ laudes perſequitur. de quo plura habes apud Xenophontem in Oeconom. Ariſtot. lib. 6. Polytic. Varronem lib. 1. de re ruſtica; Columellam initio ruſticani operis, Virgilium lib. 1. Georg. & Horatium in Od. & alios.*

488 Imminens] *ſic rectè repoſuit N. cùm prius legeretur;* imminet. *emendationem illam Eguian. Mogunt. & alij manuſc. confirmant.*

495 Sufficit auro] *de hoc luxu dicemus alibi.*

502 Niueo] *Moguntinenſ.* iuncto.

Iliſſo] *ſic membranæ pleraq;, ſic plerique excuſi: nec id vt videtur, ſyllabâ repugnante. cur illa produci non queat; cùm naturâ. í. anceps vocalis ſit? & multis in libris Græcis* εἰλισσος. *Mogunt. Herbipol. & Venet. primus*; Iliſo. *tertius*; Eliſo. *primus, quod ſciam, N.* Iſmeno. *quod Bœtiæ flumen, ab Iſmeno Pelaſgi F. vide Ouidium 2. Metam. & Statium lib. 9. Thebaid.*

504 Denſa metitur loca] *vet. excuſi in Frãconiâ & ad Hadriã;* metatur.

505 Lerna] *Fons prope Corinthum admodum gelidus, vber aquis etiam æſtu torrido, teſte Pauſan. in Corinth. ſeu lib. 2. ideo noſter;* gelida. *dicit etiam* pura, *quia limpidus. vnde Propertius lib. 2. eleg. 25. de hoc ſonte*:

—— at illi
Aurea diuinas vrna refudit aquas.

Alia palus, Lerna, *in Argiuorum regione, famoſa aquarum fœditate. Papin. 1. Theb.* Lernæi ſtagna atra vadi ——

508 Iuuit aut amnis) *ſic N. rectè Lugdunenſ.* iuuat hic aut. *non malè. veteres impreſſi*, iuuat aut. *vitioſè.*

511 Diffundit vndas] *cùm in Herbipolenſ. & tribus Venetis legatur;* deſundit. *idque manuſc. Eguian. & alij confirment, valere iubendi Lugdunenſ. & Lipſienſ. qui;* diffundit.

515 Solicito auro] *Propertius:*

Solicitas triuio peruigilare moras.

516 Captaſſe fontem] *antiquiſ. aquæ potus, quâ mortales, ad Noachi vſq; tempora, diutiſsimè vitā produxerunt. Boëtius primam illam ætatem deſcribens:* Somnos dabat vmbra ſalubres,

Potum quoque lubricus amnis.

Nam maximè is ſalutaris, ſobrius, aptus, neceſſarius: ſitim ſedat, calorem nimium temperat, elixat alimenta, ac facillimè deducit, caput non grauat, cibos melius quàm vinum digerit, viſum acuit, totum corpus fouet, vt teſtantur Plinius lib. 34. cap. 22. Clemens Alexand. in Protrept. Athenæus lib. 2. Cælius lib. 13. antiq. lect. cap. 14. & Cardanus lib. de aquis.

Fontem] *potius quàm fluuium, quia melior fontana; quia poſt pluuiam leuiſsima, deinde amnica, poſt ex niue vel glacie liquata; grauior hauſta ex lacu, grauiſsima ex palude. vide Cornelium Celſum libro 2.*

Si, celer] *Moguntin. & plurimæ membr.* certior. *Eguian.* celeres. *praue.*

519 Verſantem] *N. ita repoſuit. membranæ;* verſantur, *excepto Moguntin. qui;* verſante.

520 Receſſu] *Eguian.* ſeſſeſu. *num;* ſeceſſu?

523 Hoc equidem reor] *fusè hanc aureæ ætatis innocentiam & felicitatem deſcribit Seneca epiſt. 91. poſt medium, adi & confer cum hoc loco.*

527 Lapis] *terminus. de termino & ritu terminorum ponendorum conſulendus Briſſon. de formul. lib. 5. pag. 480. & Lilius Syntagm. 1. pag. 44.*

530 Vrbes, lacus] *Eguian. lib.* vrbes latus. *ait, vrbes nondum latera ſua turritis mænibus cinxerant, ſic etiam continetur in Moguntino.*

532 Baliſta] *Baliſtæ, machinæ lapidum libratoriæ, deſcriptionem habes apud Ammian. lib. 23. qui docet quid diſcrepet à ſcorpione; & apud Vitruuiū (quem m. ſ. & Eybius ſemper Victurinum, non ſcio an rectè) lib. vlt. cap. 15. & ſeqq. cuius verba recenſet Turnebus lib. 2. aduerſ. cap. 5. de eadem Vegetius, Valturius, & lib. Notitiæ Orient. & Occident.*

534 Iuncto ferebat boue] *pleriſque in regionibus bobus olim arabatur, vt & nunc; in alijs, equis. frequens etiam mulorum aratio, quam reliquis anteponit Homerus. 10. Iliade. ex profeſſo tamen illam ſingulari opuſculo reprehendit, & bubulam cunctis præfert, Arietha Hiſpanus.*

536 Silua natiuas opes) *glandes, & poma & herbæ nondum inuento frumento, eſui fuère, teſtibus Virgil. libro 1. Georg. Tibullo lib. 1. eleg. 3. Ouidio Faſt. 4. Iuuen. Sat. 6. & Plutarcho in Coriola. Multa in hanc rem Bened. Curtius lib. 1. hortor. à cap. 4. Ceterùm videtur ſignificare, ætatis aureæ homines carnibus abſtinuiſſe, quod voluit Porphyr. in lib. de abſtinent. animat. & Pythagoras apud Laërtium, & Ouidium lib. 15. Metamorph. Et ante diluuium id verum, contendunt ex cap. 9. Geneſ. poſt Tertullian. lib. de cibis Iudaic. & D. Hieronym. libro 2. in Iouinian. Iunilius, D. Iſidorus, Strabus & Lyran.*

in d. cap. 9. Pet. Comeſtor hiſtor. Scholaſt. cap. 29. Auguſtin. Steuchus in c. 1. Geneſ. cap. 48. & Genebrard. in Chronograph. imò non abſtinuiſſe illos modò, ſed etiam prohibitum tunc carnium vſum, inſinuat Alph. Toſtatus vulgò Abulenſis dictus, in 1. cap. Gen. Verum hoc aliis non probatur. Nam D. Iuſtinus Martyr ad Orthodox. q. 119. etiam ante cataclyſmum carnibus homines victitaſſe cenſuit. idq́; , vt probabile admodum, receperunt aliquot ætatis noſtræ eruditiſſimi theologi, Franciſc. Victoria in relect. de homicidio. Domin. Sotus lib. 5. de Iuſtit. & Iur. & Hier. Vielmius in cap. 1. Geneſ. Thomas autẽ à Vio Caietanus, in cap. 9. Geneſ. vſum carnium eo tempore voluit nec prohibitum fuiſſe, nec tamen vſurpatum; eo quòd à Deo nondum illis diſertè conceſſus.

537 Rupere fœdus impius lucri furor] *vera bellandi cauſa, auaritia malum. Salluſtius hoc vidit, cùm ſcripſit in eos acerrima haberi arma, quibus victis ſpolia maxima futura: vidit Tacitus, penes quos aurum & opes, maximum illis diſcrimen bellorum imminere.*

541 Venit imperij ſitis Cruenta, factus præda maiori minor] *non improbanda lectio. neſcio cur Herbipol. & duo Veneti;* ven. imp. ſitis, Cruentum facinus præda maiori minor. *De maiorum piſcium rapacitate, quod Varro in Margopoli, idem in Apologiâ Athenagoras, idem etiam D. Baſilius hom. 7. in Hexam. & adiicit;* nil aliud agere homines cùm vim inferioribus inferunt, qui ſua improbâ & intemperanti cupiditate in inſatiabiles ſuæ auaritiæ ſinus homines imbecilles abdunt atque ingerunt. *vultures ego ſaltem velim imitarentur; qui auium innocentiſſimi volucribus ob affinitatem mortuis etiam ſe abſtinent, teſte Plutarcho in Romulo. Æſchylus omnes aues quæ auibus veſcuntur, impuras & immundas cenſet:*

Ορνιθος ὄρνις πῶς ἂν ἁγνεύοι φαγών.

Sanè non lupus lupum necat: homo homini lupus.

542 Pro iure vires eſſe] *vnde Thucydid. lib. 1. ſcribit veteres ex minorum, nec ſatis munitarum vrbium direptione ſibi neceſſaria comparaſſe, neq; id dedecori, ſed gloriæ ſibi duxiſſe. ſolitas etiam potentiores ciuitates, infirmiores omnes ſibi ſubiicere. Saluianus lib. 3. de prouidentiâ, miratur potentiſſimos quoſq; hanc viam in acquirendis diuitiis ſequi, & populorum oppreſſores eſſe: quaſi ad hoc ſe natos putent, vt in pauperibus opprimendis ſuæ potentiæ ac nobilitatis ſpecimen cunctis exhibeant.*

557 Sed dux malorũ femina] *de feminis in hanc ſententiã multa paſſim.*

Orpheus: Deterius, peiúſque aliud quàm femina nil eſt.

Homerus: Deterius, grauiúſque aliud quàm femina nil eſt.

Menander: Theſaurus malorum mulier.

Diphilus: Mulierem bonam inuenire haud facile eſt.

Euripides in Iphigen. Aulid.

Rarus autem captus eſt, vxorem talem nanciſci:
Ceterùm malam habere, eò nihil vſitatius eſt.

Lepidè Eubulus Comicus in Chryſillâ, cùm Medeæ Penelopen & Clytemnæſtræ Alceſtim, bonas coniuges malis oppoſuiſſet, & tertiam adderet improbam Phædram; queritur probarum iam ſibi deeſſe nomina, prauarum examina

mina ſupereſſe. Menander vt omnes improbas doceat: Mulier (*inquit*) à muliere haut multum diſcrepat. *Euripides*: Videte quàm infidum ſit mulierum genus. *Attius Andromachâ*: Muliebre ingenium proluuium. *Neſcio an Cicero* (*certè quidam illi adſcribunt, alij Eumolpo cuidam, ceteri vel Petronio, vel cuidam Porphyrio poëtæ; ego puto eſſe Petronij, qui Eumolpum dicentem introducat*)

Crede ratem ventis, animum ne crede puellis.
  Namque eſt femineâ tutior vnda fide.
Femina nulla bona eſt, vel ſi bona contigit vlli:
  Neſcio quo fato res mala facta bona eſt.

Sed verius, qui ab innocuo ſexu, generale conuicium amouent. Heſiodus:

Neque enim muliere quicquam vir ſortitur melius
Bonâ: rurſus verò malâ non durius aliud.

Simonides Amorgynus:

Muliere nulla res viro præſtantior
Bona euenire, nil malâ peius poteſt.

Theognis; Nil Cyrne bonâ ſuauius eſt muliere. *Euripides ipſe*: Nec diuitiæ, nec quicquam aliud tantum voluptatis habent, quantum vir & vxor boni. *Metrodorus*: Celebras nuptias? domus optimè erit conſtituta. Non ducis vxorem? vitam lenius tranſiges. *Contra Poſſidonius*: Ducis vxorē? non ſine curis eris. Non ducis? eo magis viues ſolitarius. *Ideo Suſarion*:

Malum mulieres; verumtamen (ô populares)
Hoc ſine malo domum inhabitare non quimus.

Philemoni mulier: Malum neceſſarium.

Scelerum artifex] *Euripides, in Medea*:

Feminæ ſunt quidem prorſus imbelles.
Malorum verò omnium artifices ſapientiſſimæ.

Et in Oreſte: Valent enim feminæ inuenire dolos. *Scholiaſtes Euripid. in Hippol.* Sicut enim Deus prudentiā habere dedit viris, ſic maliciam & dolos inuenire dedit mulieribus. *Nicoſtratus*: Quod ad inueniendos nectendóſque dolos omnium vaferrimæ ſunt. *Propertius lib.2. eleg.7.*

Sed vobis facilè eſt verba & componere fraudes.
  Hoc vnum nouit femina ſemper opus.

Si cauſam naturalem huius quæris, lege Mar. Anton. Zimaram problem.24.

559 Bella tot] *notum decennale bellum, & Ilium propter Helenam euerſum. Duris lib.2. hiſtoriæ prodidit propter Thenno à quodam Phocenſi raptam. decennium ſolidum Thebanos cum Phocenſibus lento duello colliſos, & tandem Phocenſium vrbem exciſam. Belli quod Cambyſes Ægyptiis intulit, Nicetis Apriæ filia cauſa fuit, auctore Cteſia. Cum Cyrrhæi Megiſthonem rapuiſſent, exarſit decennale bellum aliud Chryſæum, nec niſi euersâ Cyrrhâ finitum, vt ex Calliſthene Athenæus libro 13. cap. 4. vbi plura narrat. Vide etiam Parthenij Erotica.*

560 Et verſa] *ſic ex manuſc. ſolus Egnianus.*

Digitized by Google

563 Cur omnium ſit culpa[*Euripides in Ione*:

Nam dura mulierum ad viros conditio:
Et bonæ computatæ cum malis
Odio habemur. vſque adeo ſorte infelici natæ ſumus.

ſimilia habet in Menalippâ.

566 Odiſſe placuit] *apud Euripidem ait*:

Nunquam me ſaturitas capiet odij in mulieres.

575 Vnicus genitus puer] *ſolus, vel ſanè præclarus & eximius. ſic Afranius*; Ingenio vnico. *Cicero de ſenectute*. elogium vnicum. *Plautus*: poëtam vnicum. *Turpilius*: homo eſt vnicâ naturâ & ſingulariâ.

578 Vt dura cautes] *Euripides in Medea*:

—— ſed vt petra vel æquoreus Fluctus, audit ——

Sed hæc & ſimiles poëtarum comparationes hyperbolicæ iuxta regulam à Senecâ traditam ſunt intelligendæ. ait lib. vlt. de Beneficiis: Quoties parum fiduciæ eſt, in his quibus imperas; amplius eſt exigendum, quàm ſatis eſt, vt præſtetur quantum ſatis eſt. In hoc omnis hyperbole excedit, vt ad verum mendacium veniat. Itaque ille qui dixit:

Qui candore niues anteirent, curſibus auras:

quod non poterat fieri dixit, vt crederetur quãtum plurimum poſſet. & qui dixit: *His immobilior ſcopulis, violentior amne*: * hoc quidem ſe perſuaſurum putauit, aliquem tam immobilem eſſe, quàm ſcopulum. nunquam tantum ſperat Hyperbole, quantum audet: ſed incredibilia affirmat, vt ad credibilia veniat.

* Scribo, ne hoc quidẽ. malè

585 Dimoue vocis moras] *linguam illi præpeditam ſignificat: quod vehementiſſimi amoris ſignum. Theocritus in Pharm. hoc, & quod præceſſit, poſuit*:

πᾶσα μὲν ἐψύχθην χιόνος πλέον, ἐκ δὲ μετώπω
ἱδρώς μευ κοχύεσκεν ἴσον νοτίαισιν ἐέρσαις.
οὐδέ τι φωνᾶσαι δυνάμαν, οὐδ' ὅσσον ἐν ὕπνῳ
κνυζῶνται φωνεῦντα φίλαν ποτὶ ματέρα τέκνα.

Tota quidem obrigui plus niue: ex fronte verò
Meâ, ſudor abundè deſluebat, ſimilis auſtralibus pruinis:
Neque quicquam eloqui poteram, ne tantum quidem quantum in ſomnis
Murmurant clamantes caram ad matrem pueri.

exprimens nimirum hanc quaſi exanimationem & pallorem amantium. At Alcæus apud Ariſtotelem libro 1. Rhet.

θέλω τί τ' εἰπεῖν, ἀλλά με κωλύει αἰδώς.

Velim tibi aliquid dicere, ſed me prohibet pudor.

Sappho, apud Dionyſium Longinum in lib. de ſubtili genere dicendi:

Ὡς ἴδον σε, βρόγχον. ἐμοὶ γὰρ αὐδᾶς
οὐδὲν ἔτ' ἥκει.
ἀλλὰ καμμὲν γλῶσσ' ἔαγ'.

Item: —— χλωροτέρη δὲ ποίας
Εμμί. τεθνᾶναι δ' ὀλίγω δέοισα,
φαίνομαι ἄπνους.

quæ ſic vertit Catullus: —— nam ſimul te
Cypria adſpexi, nihil eſt ſuper mî
Quod loquar amens.
Item: —— velut herba, pallent
Ora: ſpirandi neque compos, orco
Proxima credor.

586 Tuus] tibi *dilectus. Ouidius in epiſt. Hipſypil.*
Æſonides dixi, quid agit meus? *Propertius lib. 1. eleg. 9.*
Et nil iratæ poſſe negare tuæ.
& lib. 4. Hæc Arethuſa ſuo mittit mandata Lycotæ
Cùm toties abſis, ſi potes eſſe meus.
Catullus: Quem nunc amabis? cuius eſſe dicêris?

590 Aude anime] *mihi neceſſe non videtur inuitis libris omnibus hoc loco perſonas variari. ſeipſam, animúmque ſuum alloquitur.*

Perage] *ſoli Lipſienſ.* perge.

601 At maior tenet] *iubet amor loqui, vetat pudor. Ouidius:*
Ter tecum conata loqui; ter inutilis hæſit
Lingua: ter in primo deſtitit ore ſonus.

602 Hoc quod volo] *In Mogunt. additur;* Me nolle. *& hoc retinuerunt Herbipol. & tres Veneti; Baſileenſ. Lugdunenſ. & Lipſienſes reiecerunt. Ego exhibui, ductus auctoritate vet. librorum magis, quàm quod ſenſus exigat. potuit enim ſubaudiri. ſi recipis; erit initium verſus inchoati. nec dedecet Phædræ perturbationem hæc interruptio.*

604 Ingentes ſtupent] *hominem ita ſtupere faciunt, vt nec verbis nec lacrymis exitus vllus pateat. exemplum illuſtre Pſammenithus rex apud Herodotum in Thaliâ.*

608 Sororem] *ſic Tibullus:*
Non ſoror Aſſyrios cineri quæ dedat odores.
D. Hieron. epiſt. ad Euſtoch. virginem, cùm illam germanam *vocaſſet; ſubiungit hoc caritatis eſſe nomen. & ita ſanè etiam diuinæ litteræ vſurpant. Nam in Canticis ſponſus ſponſam* ſororem, *& illum hæc viciſſim* fratrem *nominat: & pro eo quod Septuaginta* ἀδελφιδὸς, *D. Hieron. vertit, dilectus. Dod* דד *enim dilectum, vel amorem, vel dilectionem, vel amicum, aliquando & patruum ſignificat. In libro Eſther, aſſuerus Rex cap.* 15. Quid habes Eſther? ego ſum frater tuus, noli metuere. *hoc eſt, amicus, vt eo loco Ioſeph Bengerion.*

616 Regna tut. patris] *confirmatur etiam aliorum, vt video librorum fide mei cod. Lectio;* vrbium. *Si quis malit;* patris. *intellige, tui, Theſei.*

620 Miſerere viduæ] *viduam veteres omnem quæ viro caret dixere. Afranius:* O dignū facinus aduleſcentis, optimas benè cōuenientes, concordes eum vires, repentè viduas faciat ſpurcitia patris? *Ego hæc ſic caſtigem:* O indignum facinus! aduleſcentes optimas, bene con. conc. cum viris, rep. *&c. citat Nonius in* Spurcum. *Abſente itaque marito, Latinè Phædra ſe viduam aicit. ſic Clytemnaſtra in Agamemn.*

Digitized by Google

Decem per annos vidua reſpiciam virum?

ſic Amazones nunquam nuptæ in Herc. Fur. viduæ:

Regina gentis vidua Thermodontiæ,

& ſup. Medeæ verſ. 25. —— cohors

Incluſa ripis vidua Thermodontijs.

Vide quæ ibi ſcripſimus, & quæ Troad. verſu 13. Mirare mecum Hieronym. Fracaſtorium, poetam nunquam ſatis laudatum; à quo Putipharis viri & præſentis vxor, non ſemel virgo *nominatur. an quod ille εὐνοῦχος? at nomen illud non vitij, ſed officij & miniſterij eſt; quo ſenſu Daniel & ſocij, Danielis cap. 1., eunuchi vocari videntur nonnullis, etſi Hebræi (teſte D. Hieron.) verè eunuchos fuiſſe cenſeant. Ait autem* Miſerere viduæ, *vt augeat commiſerationem. Sanè Tertullianus libro 1. ad vxorem ſcribit pupilli & viduæ nomina in ſcripturâ ſæpè repeti, vt ſignificetur, quò magis deſpecta ſunt hominibus, eò magis curæ eſſe Deo.*

621 Auertat] *Ominoſum erat vocabulum viduæ: quia ſignificare videbatur Theſeũ deuixiſſe. ideo deprecatur. variæ autem deprecationis huiuſmodi olim formulæ. Octau. act. 1.*

—— quod vtinam numen auertat Deûm.

Oedipo: Procul ſit omen. *adi Briſſon. li. 1. de formulis pag.* 103.

631 Spes amantum credula] *Ouidius in epiſt.*

Credula res amor eſt —— *P. Syrus:*

Amans, quod ſuſpicatur, vigilans ſomniat.

639 Per venas meat] *meat per venas, & ſalire nititur, atque erumpere, ſed nullum luctando pulſandoq́; exitum reperit. venarum meminit, quia venis ad cor amorem transfundi putabant. vnde Virgilius:*

Vulnus alit venis & cæco carpitur igne.

641 Vt agilis altas] *Tibullus:*

Vritur, vt celeres vrunt altaria flammæ.

645 Cùm prima puras barba ſig. genas] *Attius,*

Genas lanugo flora nunc primùm irrigat,

hoc veteres vno verbo; inbarbeſcere. *pulchrè hoc deſcribit Nemeſianus; ſeu Calpurnius potius, eleg. 2.*

—— quoties molliſſima tango
Ora manu, primíque ſequor veſtigia floris
Neſcius, & gracili digitos lanugine fallo.

Et paullo pòſt:

—— etenim ſic flore iuuentæ
Induimus vultus; vt in arbore ſæpe notaui
Cærula ſub tenui lucere Cydonia lana.

649 Pingebat pudor] *hæc manuſc. librorum lectio; vulgatorum;* tingebat rubor. *non mala hæc, ſed illa melior.*

655 Genitor in te totus] *ſic Moguntinenſ. & hoc amplexus Caietanus, Baſileenſ. & Lipſienſ. ſed;* totus; *Herbipolenſ. Lugdunenſ. Bernardin. & pleriq́; m. ſ. ſic lego. toti enim mox aliqua pars opponitur. totus quidem*

virilis es vt pater. forma tamen & pulcritudinis maternæ non prorſus expers.

657 In ore Graio] *ſic Propertius:*

Turpis Romano Belgicus ore color.

662 Corripuit duas] *Ouidiana Phædra in epiſt.*

Hoc quoque fatale eſt. placuit domus vna duabus.
Me tua forma capit: capta parente ſoror.
Theſides, Theſeúſque duas rapuêre ſorores:
Ponite de noſtrâ bina trophæa domo.

Deperijt Ariadna Theſeum, ſoror Phædra Hippolytum.

666 Mittor] *Moguntin. etiam;* mutor. *hactenus omnibus intacta & innocens, tibi ſoli ac primo nocens & impudica fio.*

676 Lucem merge] *hoc ait. quia Solis obſcuratio & obtenebratio Dei iram, futuraſq́; miſerias prætendere credebatur: idque confirmatur exemplo menſæ Thyeſteæ, infra Thyeſte; & pluribus, quæ congeſsit Arias Montanus lib. Ieremiæ cap. 24. idonea hæc cauſſa. ſed ad mentem Hippolyti vicinior; quia nefas ſtirpis ſuæ videre Phœbum & intueri turpe. decebat potiùs præ pudore faciem obuelare, & oculos auertere à tanta fœditate atque dedecore. Mogunt.* luge, merge & tenebras fuge. *& paulopòſt;* tu me tona, tu me fige.

681 Dignus an ſtupris ego] *dignus qui fiam impudicus, qui ſim impudicatus? Aureis litteris ſcribenda verba, & cuiuſuis adoleſcentis Chriſtiani ac ingenui cordi inſculpenda.*

691 O térque quatérque] *Homerus in Odyſſ.*

Ter beati Danai & quater.

Oraculum Clarium apud Pauſan.

Ter felices & quater illi viri exſiſtunt.

714 Non ipſe toto] *Scienter Seneca non niſi naturalis & ingè fluentis aquæ meminit; quæ* viua *dicebatur. ſola hæc ad expiandum idonea. Maximè maris fit mentio, quia, iuxta Euripidem & Tullium pro Roſcio Amerino, omnia noſtra mare mala abluit, cunctas maculas detergit: item quia nihil in ſe ſordidum patitur, ſed confeſtim eijcit atque expuit, quicquid immunditiæ, vel caſus, vel flumina, vel homines in illud deuoluerint. Ideo cenſet Euthymius à Mychæâ Propheta mare baptiſmi nomine decorari. Purgaturi ſe, ſæpius caput aquæ viuæ immergebant. Perſius Sat. 2.* Vide Turn. lib. 17. c. 13. & Briſſon. de lib. 1. à pag. 7. Vide. Pieriũ lib. 31. Hieroglyph.

——— Tiberino in gurgite mergis
Mane caput, bis, térque, & noctem flumine purgas.

aliquando bis tantùm. Ouidius 4. Faſtor.

Bis caput intonſum fontanâ ſpargitur vndâ.

ſæpius ter. Idem 3. Faſtorum.

Térque ſenem flammâ, ter aquâ, ter ſulphure luſtrat.

& Faſtorum 4.

Et manibus puram fluminis hauſit aquam.
Ter caput irrorat ——— *Iuuenalis Sat. 6.*
Ter matutino Tiberi mergetur, & ipſis
Vorticibus timidum caput abluet ———

Digitized by Google

Virgil.6. Æneid. ——— ter ſocios purâ circumtulit vndâ,

Spargens rore leui, & ramo felicis oliuæ.

quandoque ſepties. Apuleius lib. 11. méque protinus, purificandi ſtudio, marino lauacro trado, ſepties ſubmerſo capite fluctibus. *Hoc faciebant Superis facturi, idq́; dicebant* abluere, *vt docet Macrobius lib.* 3. *Sat. cap.* 1. *Virgilius:* ——— donec me flumine viuo

Abluero ——— *abluebant autem manus, pedes, caput, totumq́; corpus. de manibus, Aurel. Victor lib. de viris Illuſtribus.* Prius illum viuo flumine manus abluere debere. *idem teſtatur* Scholiaſtes *Sophoclis in Aiace Lorario, à Briſſonio relatus. de pedibus vetus Horatij interpres ad Satyr.* 3. *lib.* 2. *his verbis;* ſolebant Deos precaturi manus & pedes abluere. *probatur adagione,* illotis pedibus, *& altero,* illotis manibus. *de toto corpore accipio, quando quis dicitur* ἀπλᾶς *lautus, vel purus. Arnobius lib.* 7. quorum templa cùm adire diſponitis, ab omni vos labe puros, lautos, caſtiſſimóſque præſtatis. *idq́; etiam Seruius in* 4. *Æneid. notauit. Interdum ſe tantum adſpergebant, ſcilicet Dijs inferis operaturi, teſtibus Macrobio & Seruio, ſeu pura aqua circumferebant, vt Maro loquitur, vtentes aſpergillo ex oleæ vel lauri ramuſculo. Iuuenalis:*

——— cuperent luſtrari, ſi qua darentur

Sulphura cum tedis, etſi foret humida laurus.

Ridiculi homines. tanquam *(ait Lactantius lib.* 5. *cap.* 20.) libidines intra pectus incluſas, vlli amnes abluant, aut vlla maria purificent. *quod prius Cicero* 2. *de legibus dixerat. quin & Ouidius lib.* 4. *Faſtorum.*

Ah nimium faciles, qui triſtia crimina cædis,

Fluminea tolli poſſe putatis aquâ.

Flumineam à perenni videtur diſtinguere Columella lib. 12. *de re ruſt. cap.* 4. *de promicondi officio ſcribens, vbi poſtquam à Venereis abſtinentiſſimum eſſe debere dixiſſet:* quibus (*inquit*) ſi fuerit operatus vel vir vel femina, debere eos flumine aut perenni aquâ priuſquam penora contingant, ablui. *niſi reponas,* aut perenni aliâ, *& ſubaudias aquâ. Sed & reliqua elementa, ſiue ſimplicia corpora, ex quibus reliqua compoſita, ipſa verò nullis, iuxta Ariſtotelem lib.* 2. *de ortu, lib.* 3. *de cælo, & lib.* 5. *Metaphyſ.; expiationi deputata inuenias, ignem, aërem, terrã. probabo paucis. Seruius in* 6. *Aeneid. illud ſummi poëtæ:*

Explicat hæc ex mẽte Platonicor. fuſiſſimè Leonicus Thomeus in Alneroto, ſiue de tribus animæ vehiculis.

——— aliæ panduntur inanes

Suſpenſæ ad ventos: aliis ſub gurgite vaſto

Infectum eluitur ſcelus, aut exuritur igne;

ad tria ſollemnia expiationum genera retulit. nam aut theda, quem purgari, hoc eſt, igne & ſulphure; aut aqua ablui; aut aëre ventilari, vt fiebat in ſacris Liberi. Virgilius 2. *Georg.*

Aliter de oſcellis Iac. Pamelius in Annot. ad Tertullian. lib. de Pallio, c. 1. *nu.* 18.

Et te Bacche vocant, per carmina læta, tibique

Oſcilla ex altâ ſuſpendunt mollia quercu.

vbi oſcilla interpretor ſimulacra quædam noxiarum animarum, quæ à vento ſeu aëre impulſo cillabantur. Fauet Martianus Capella, ſi rectè intelligatur,

lib. 2. de Nup. Philolog. apud quem Philologia Athanaſiæ gratias agit, quod eam compendiariâ viâ in cælum perduxerit: quod nec Vedium cum vxore conſpexerit, ſicut ſuadebat Etruria; nec Eumenidas ac Chaldęa miracula formidarit; nec igne vſſerit, nec lymphâ ſubluerit, nec animæ ſimulacrum, Syri cuiuſdam dogmate, verberarit. *&c. innuens ex Pherecydæ Syri diſciplinâ hoc manaſſe, & Virgilianum illum locum ex Aeneid. 6. ſimul reſpiciens & explicans. Terentius Varro docet oſcilla mortuorum ſimulacra fuiſſe, in fragmento, his verbis*: Suſpendioſis, quibus iuſta fieri nō ſit; oſcillis, veluti per imitationem mortis, parentandum eſt. *Gloſſarium*, oſcillum προσωπεῖον *aliud etiam oſcilla ſignificant. ſcio, ex Iſidoro lib. vlt. Orig. cap. 14.* Furcillæ dictæ, quod iis frumēta cilluntur. vnde & oſcilla dicta ab eo quod cilleantur, hoc eſt, moueantur ora. *ſed ego ad Virgil. redeo, quem explicat D. Auguſtinus lib. 21. de ciuit. Dei cap. 13. & aſcriptis, quæ retuli verbis, ſubiungit*: Qui hoc opinantur, nullas pœnas niſi purgatorias volunt eſſe poſt mortem, vt quoniā terris ſuperiora ſunt elementa aër, aqua ignis; ex aliquo iſtorū mundetur per expiatorias pœnas, quod terrena contagione contractum eſt: aër quippe accipitur in eo quod ait, *ſuſpenſæ ad ventos*: aqua in eo quod ait, *ſub gurgite vaſto*: ignis autem ſuo nomine expreſſus eſt, cùm dixit; *aut exuritur igni. Verùm, cur terram addidimus? non vt materiam ex qua, ſed vt circa quā. Nam Cicero in Somn. Scipion. eorum animos qui ſe corporeis voluptatibus mancipārunt, corporibus elapſos circum terram volutari ſcripſit; & Plato in Phædone.* περὶ μνήματά τε καὶ τοὺς τάφους καλινδεῖσθαι. circum monumenta & ſepulcra volutari. *Quamquam & materiam ex qua luſtrationes, terram dicere fortè quis queat: tum quia ex meliori philoſophiâ, nec aqua, nec aër nobis pura ſunt, ſed terreæ ſubſtantiæ nonnihil permixtum habent, iuxta Platonem in Tymæo, Ariſtotelem 2. Meteor. Galenum lib. 1. de ſimplicib. medicam. cap. 5. tum etiam, quia ad has expiationes multa compoſita adhibebantur, vt ſal & lens, teſte Clemente Alexandr. lib. 7. Strom. canis cadauer, vnde περισκυλακισμός, teſte Plutarcho in Romulo; oua, caſeus, placenta, caricæ. vide Lilium Syntagm. 17.*

Vulgò legitur, *ad Chald. mira form. dauit.* ego emendaui.

731 Mens impudicam facere, non caſus ſolet] *impudicitia enim, niſi conſentias, nulla violentia cuiquam adfertur. Non polluit libido, ſi aliena: ſi polluit, aliena non eſt. alienum verò cui noſtra voluntas non adſentitur. Vide D. Auguſtinum lib. 1. de ciuitate Dei cap. 18. & 19. Cogitandum id Origeni fuerat. non tam grauiter ruiſſet.*

IN CHORVM.

Laudat chorus pudicitiam & pulcritudinem Hippolyti: deteſtatur viperarum iſtarum perfidiam. Theſei reditum deſcribit.

736 Stella cum longos) *ex phyſica diſciplina dictum, vt docet Ariſtoteles lib. 1. Meteor. cap. 4. & 5. has traiectiones, Plinius lib. 2. cap. 36. vocat ſtellarum diſcurſus: quid portendant, petendum ex Ptolomæo in Centiloquio. Virgil. 2. Georg. ex Arato*:

Sæpe etiam ſtellas, vento impendente, videbis

Præcipites cælo labi, noctíſque per vmbram
Flammarum longos à tergo albeſcere tractus.

741 Clarior quando] *hac apud Græcos comparatione vſi ſunt Sappho, & Q. Smyrnæus, vt alij notarunt. apud Latinos, præter Horat. Ouid. in epiſt. Leandri:* Quantum cùm radiis fulges argentea puris,
Concedunt flammis ſidera cuncta tuis:
Tantum formoſis formoſior omnibus illa eſt.

Statius lib. 2. Siluar. —— illius vnus
Ante decor, quantum præcedit clara minores
Luna faces: quantúmque alios premit Heſperus ignes.

742 Suos ignes] *De Luna Parmenides:* Nocte vagantem circa terram lucem alienam. *Parmenidis ſententiam etiam refert Euſebius libro 3. de præparat. Euang. cap. 3. idem voluit Orpheus, idem Stoici & Pythagorai apud Laërtium lib. 7. & 8. idem Piſidas in κοσμουργ. à verſu 228. hac cauſa cur quam ceteri ſororem, Æſchylus & Euripides filiam Solis Lunam vocarunt. Sed noſter Chaldæos ſequitur. Tartari, teſte Vincentio Belluacenſ. & D. Antonino, diem quod Æſchylus & Euripides aſſerunt.*

Coeunte cornu] *quando plenum orbem conficit. phraſis à Virg. & Propert.*

745 Nec tenent ſtellæ faciem min.] *omnis, pleno lumine fulgente Lunâ, ſtellarum nitor, omne decus euaneſcit. imitatur, vt ſæpe Boëtius:*
Vt nunc pleno lucida cornu,
Totis fratris & obuia flammis
Condat ſtellas luna minores.

Iautè hanc ſimilitudinem Claudianus accepit:
Haud ſecus ac, tacitam Lunâ regnante per Arcton,
Sidereæ cedunt facies; cùm fratre retuſo
Æmulus aduerſis flagrauerit ignibus orbis.
Tunc iubar Arcturi languet, tunc fulua leonis
Ira perit; plauſtro iam rara intermicat arctos
Indignata tegi; iam caligantibus armis
Debilis Orion dextram miratur inermem; *hoc eſt, obtenebratas & quaſi pereuntes, amiſſâ luce, quatuor ſtellas, quæ gladium & clauam illius efficiunt. Vide Higyn. 3. Aſtron.*

746 Qualis] *Papinius 6. Thebaid.*
Sic vbi tranquillo pellucent ſidera ponto,
Vibratúrque fretis cæli ſtellantis imago,
Omnia clara nitent; ſed clarior omnia ſupra
Heſperus exercet radios, quantúſque par altum
Æthera, cæruleis tantus monſtratur in vndis.

Tiberianus, apud Placiadem (vt emendo)
Aureus ſubducit ignes
Sudus ora Lucifer.

Seneca in ludo de morte Claudij; qui locus huic ſimilis:
Qualis diſcutiens fugientia *Lucifer* aſtra,

Aut qualis ſurgit redeuntibus *Heſperus* aſtris.

747 Modo lotus vndis] *plerique veterum crediderunt ſtellas & ſidera humecto quodam alimento nutriri, ei ſq; ſplendorẽ & pulcritudinẽ illis augeri. ſic Empedocles, Plato, Stoici, Plinius li. 2. Homerus Iliad. χ. & noſtri poetæ:*

Flumina ſuppeditant, vnde æther ſidera paſcit.

Virgil. Conuexa polus dum ſidera paſcet. *quo loco Brodæus reponit,* Conuexa palus. *addubito. Lucanus:*

Nec non Oceano paſci Phœbúmque polúmque.

ſic explico Claudianum, qui cùm lib. 2. de raptu dixiſſet Solem & Lunam filios eſſe Tethyos, ſubdit de Luna:

Læuâ parte ſoror vitrei libamina potat

Vberis —— *Ideo Seneca dicit:* modo lotus vndis *quaſi reſtauratus, & ſumto alimento plenior formoſiórque. Sed contra hanc opinionem diſputat Ariſtoteles libro 2. Meteor. & diſertè errorem vocat Marius Victor Commentar. in Geneſim.*

750 Liber] *Seneca lib. de Tranquillit. vitæ ad Serenum cap. vlt. docet inuentorem vini Bacchum, dictum eſſe* Liberum, non ob licentiam linguæ, ſed quia liberat ſeruitio curarum animum & aſſerit, vegetiorémque & audaciorem in omnes conatus facit. *Numeratur inter Deos formoſos, etiam ab illo vetere poëtâ.*

Formâ Mercurius poteſt placere.
Formâ conſpiciendus eſt Apollo.
Formoſus quoque pingitur Lyæus.
Formoſiſſimus omnium eſt Cupido.

India] *De Indiâ multi veteres ſcripsêre, fabuloſi omnes. mentiendi laudem Strabo primam Daïmacho, ſecundam Megaſteni tribuit: nec multum illis cedere Oneſicritum & Nearchum. Bella & Victorias Bacchi de Indis, deſcribit Nonnus in Dionyſiac.*

753 Cornigerum caput] *Bacchum Euripides vocat* Deum tauricornem: *Sophocles*, bouis cornua habentem. *alij*, bicornem. *Bacchi cornuum varia ratio redditur. Feſtus abiit ad ebriorum truculentiam; Plinius, ad eorum furorem lib. 23. cap. 1. Phurnutus & Porphyrion Horatian. ad eorumdem audaciã, quæ cornibus ſignificetur. Plato li. 2. de legib. Xenophon ἀναβαζ. lib. 7. Athenæus δειπνοσοφ. lib. 2. & Nicandri Scholiaſt. in Alexipharm. cauſam volunt, quòd antiquis cornua in vſum poculorum. Plutarch. in Quæſtionib. Græcanic. ſiue (vt vocat Arnobius) in Cauſalibus, q 37. & in lib. de Oſiri, & Diodor. lib. 5. Biblioth. quia primus Bacchus (qui & Oſiris) boues iugo iunxit; vel, vt idem Diodorus Siculus lib. 4, quia Bacchus Iouis Ammonis, qui arietino capite fingebatur, filius. vide Euſtath. in Iliad. θ'. ſed fortè hoc finxere, quia de Moſe ſcriptum legerant, faciem eius* cornutam *Iudæis viſam* (Exod. 34.) *hoc eſt, ſplendentem adeo vt radios quoſdam videatur emittere; quæ vis verbi Hebræi ibi poſiti; & id confirmat D. Paulus 2. Cor. 3.*

755 Nec vultus] *melius alij*, Ne vultus.

756 Omnes per populos fabula diſtulit] *Spurium (vt cum D. Hiero-*

Digitized by Google

nymo & Optato Mileuitano loquar) vitulamen, quod nimis altas video in libris omnibus radices egiſſe. ſed ſpurium: non quia non Senecæ, ſed quòd non ſuo plantatum loco. ſic repono:

Ne vultus nimium ſuſpicias tuos,
Non vinces rigidas Hippolyti comas,
Phædræ quem Bromio prætulerit ſoror.

& poſtea verſu 774.

Quid deſerta petis? tutior auiis
Non eſt forma locis, te nemore abditum
Omnes per populos fabula diſtulit.

Tertu apo. c. 7 *vt diu nihil lateat, etiam quod fama non diſtulit.*

Cùm Titan, *&c. clarâ ſententiâ.* Differre *pro diuulgare, diſpergere, diſſeminare, non ſemel Tacitus & Tertullianus. ſed & Propertius:*

Et te circum omnes alias irata puellas
Differet —— *Ait ergo: quantumuis te celare & in penitiſſima nemora abdere coneris; lux tuæ pulchritudinis te prodidit, & fama tam traduxit per omnium ora.*

758 Anceps forma bonum] *Theocritus:*

Et roſa pulcra eſt, & tempus eam contabeſacit.
Et viola pulcra eſt in vere, & ſtatim ſeneſcit.
Candidum eſt lilium, tabeſcit verò cùm decidit.
Et nix candida eſt, & liquitur cùm concreuerit.

765 Folio vt lilia pallido] *Ex fide manuſcr. vnius, ſic legunt Critici: quibus lubens adſentio.*

769 Formoſi] *antiquus grammaticus Papirianus putat* ἀπὸ τοῦ formum, *hoc eſt, calidum deduci* formoſus. *hæreo. mallem à* formâ.

772 Tempus ſed tacitum] *ſic impreſſi: at ſcripti;* te tacitũ. *Erb* ſi tacitũ.

776 Conſtituit] *non malè Moguntin.* conſtituet. *ſole meridiano: quando cuncti æſtum fugitantes ſub arboribus vmbroſis meridiant. Hiſpani id tempus, à ſiſtendo;* la ſieſta *nominant.*

777 Naiades] Naiades, Naides, Napeæ *fontium præſides nymphæ, de quibus Porphyrius, in antrum Homeri:* Potamides, *quæ fluuios incolunt, Lutatio in 3. Thebaid. Statij* Limnades. *quæ lacus & ſtagna, Phauorino & Apollonij Scholiaſtæ. vide Lilium Syntagm.* 5.

780 Laſciuæ nemorum multiuagæ Deæ.

Panes quas Driadas montiuagi petũt] *hîc hulcus aliquod. docet varietas lectionis. ſic, vt poſui, Lipſenſ. ſed cod. Eguianus, manuſc. & vett. excuſi Herbipolenſ. & tres Veneti:*

Laſciuæ nemorum Deæ
Montiuagiue Panes.

& reliqua illis deſunt omnia. Moguntin.

Laſciuæ nemorum multiuagæ Deæ
Panóſque Driades montiuagos petunt.

Lugdun. Laſciuæ nemorum & montiuagæ Deæ,
Panes, *&c. vt Lipſienſ. Flos aut noſtri Criticorum, decus anti-*

quariorum, princeps eloquentiæ Iuſtus Lipſius ex ſuo m.ſ.in quo; Panáſque Driades montiuagos pet. *emendat*; Panas quæ Dryades montiuagos petunt. *hac mente & ordine verborum*; *Te Hippolyte laſciuæ Deæ petent ob tuam hanc formam; illæ ipſæ Dryades, quæ Panas & Satyros ſolitæ furtim petere. confirmatum Moguntin. ſcriptura. Ego id ſequor. nec diſplicet tamen Eguiani lectio. nam illud*; multiuagæ, *in nullo libro inueni niſi in Saxonicâ illa editione. imò puto puram putam illam, quam Herbipol. & antiquæ editiones retinuerunt, & cetera ab adtextu ſignificat ergo, nec à Dryadibus laſciuis nemorum incolis, nec à ſalacibus Faunis ſecurum futurum. Suſpicatus ſum aliquando ex coniecturâ*:

Laſciuæ nemorum Deæ,
Montiuagíque Panes,
Panes qui Driadas montiuagas petunt.

ſed nihil affirmo.

783 Sidus poſt veteres Arcades editum] *Luna. Lycophroni Arcades*, Antelunares. *Apollonius*, Arcades: illi qui ante Lunã exſtiterunt. *Nonnus*; Arcades Antelunares qui pullularũt ſoli Antiquiores Sole, & priores ortu Lunæ. *Eudoxus*; Arcades credũtur ante Lunam geniti. *Idcirco Strabo ſcribit Græcanicarum vrbium antiquiſſimas videri Arcadicas. Primus hoc de Luna traditur à Stephano confinxiſſe Hippys Rheginus. cauſam fabulæ tradit Lucianus in Aſtrolog. propter primò deprehenſum in Arcadiâ Lunæ curſum; ſcilicet ab Arcade Endymione, vt & interpres Apollonij in lib. 4. ad ver. 264. vbi & alia multa ex Ariſtone Chio, Dionyſio Chalcidenſe, Duri, Mnaſeâ, Theodoro, & Ariſtotele; quæ non vacat aſcribere. hoc tantum, Arcades dictos ab Arcade Orchomeni F. & licet magna illorum antiquitas, non tamen conferendam cum AEgyptiorum vel Phrygum vetuſtate; quos Gentiles vetuſtiſſimos putarunt. AEgyptios quidem Coſmes libro 1. AEgytiacor. Cnoſſus lib. 1. deſcription. Aſiæ, Archemachus in Metonymiis, Apollonius 4. Argonaut. Xenagoras lib. de temporibus, Nicanor, Hippys & alij. Phrygios, Herodotus & Claudianus, etiam AEgyptiorum confeſſione. vide Scholiaſt. Apollonij in lib. 4. verſu 262. ſed ſacræ litteræ docent hos omnes à Chaldæis defluxiſſe.*

785 Nuper rubuit] *exiſtimabãt Lunam mago carmine ſollicitatam rubore ſuffundi, vel ob magarum impudentiam & ſcelera? vel laborantem, vi carminis. Horatius*: —— Lunámque rubentem

Ne foret his teſtis poſt magna latere ſepulcra.

In defectu, idem illi à veneficiis euenire putabant. qua in re tam ſuperſtitioſi Athenienſes, vt eos qui veram Eclipſis cauſam adferebant, tanquam impios, viuos exuſſerint, teſte Plutarcho in Pericle, vbi hac de re fusè diſſerit. Romanos in Macedoniâ belligerantes tinnitum dediſſe, tuendæ Lunæ gratiâ, refert idem in AEmilio. Cõment. Iuuenalis; Sat. 6. Sonitus fieri aſſolet, quando Luna deficit. *Alicubi legerindos hoc Lunæ vitium copioſo fletu proſequi ſolitos, quod arbitrarentur eam à Sole ad ſanguinis vſque effuſionem flagellatam. Ouidius*:

Digitized by Google

Quale roſæ fulgent inter ſua lilia miſtæ,
  Aut vbi cantatis Luna laborat equis.

Papinius: —— qualis per nubila Phœbes,
  Athraciâ rubet arte color.

788 Theſſalicis] *Soſiphanes etiam in Meleagro, teſtatur olim creditum Theſſalicarum mulierum cantibus Lunam ab æthere deſcendere:*

μάγοις ἐπῳδαῖς πᾶσα Θεσσαλὴς κόρη,
ψευδὴς σελήνης αἰθέρος καταβάτις.

789 Tinnitus] *pelvium tinnitu & tubarum ſtrepitu deficienti Lunæ auxiliabantur. Tibullus:*

Cantus & è curru Lunam deducere tentat:
  Et faceret, ſi non æra repulſa ſonent.

nimirum, ſi non exaudiret, minus illi verba moleſta, vt ex Manilij, Ouidij, & aliorum teſtimoniis Turnebus lib. 22. aduerſ. cap 23.

795 Pario marmore] *quicquid dicat Cardanus in lib. de ſubtilit. candidum marmor Parium; candidum, fuit. Vnde Sidonius in Burgi deſcriptione,* Paron candentem *vocauit verſu* 140. *& lib. 2. epi. 2.* Si marmora inquiras; non illic quidē Paros, Caryſtos, Proconnyſſus; Phryges, Numidę, Spartiatæ rupium variatarum poſuere cruſtas: neque per ſcopulos Æthiopicos, & abrupta purpurea genuino fucata conchylio ſparſum inibi ſaxa furfurem mentiuntur. *& in epithal. Ruricij:*

Hic lapis eſt de quinque locis, dans quinque colores,
Æthiopus, Phrygius, Parius, Pœdus, Lacedæmon,
Purpureus, viridis, maculoſus, eburnus, & albus.

Prudentius etiam docet Laconicum marmor, viride; ſynnadicum, maculoſum fuiſſe: Quæ viridis Lacedæmon habet, maculoſaque Synna
Natiuum nemo ſcopuli mihi dedicet aurum.

maculas verò Synnadici ſanguineas docet Papinianus in balneo Etruſci, & Numidicum lapidem aurei coloris fuiſſe. de Pario Plinius lib. 36. *cap.* 5. Candido marmore vſi ſunt è Paro inſulâ; quem lapidē cœpere lychnitum appellare, quoniā ad lucernas in cuniculis cęderetur. auctor eſt Varro.

795 Torua viriliter] *cultu fingitur à quo ſordes & immundiciæ abſint, nec tamen ſuperfluo ornatu comtus; quam mediocritatem & verè virilem habitum laudat Epictetus apud Arianum lib. 4. cap. 11.*

798 Neſcia colligi] *ſic crines in nodum colligi ab Ouidio, in ſinum veſtes à Marone dicuntur.*

802 Licet arceas] *poſſis arcere, ſi velis. ſed nihil dubito in his tribus verſibus aliquid vitij latentis eſſe: ad quod me deprehendendū non iuuant exemplaria.* 804 Iam iuuenis] *Moguntin.* Nam iuuenis.

813 At ſi] *Moguntin. & quatuor veteres edit.* aut ſi. *melius.*

821 Quid ſinat inauſum] *Valerius epiſt. ad Rufinum:* Inſani capitis & præcipitis eſt femina, indeliberatâ ſemper voluntate: præcipuū arbitratur quod vult, & quod non expedit. *habetur inter epiſt. D. Hieronymi. Feminæ etſi (vt aiunt Plato lib. 7. de legibus, & Xenophon in Occon.) in*

ceteris rebus ſint timidiores; in ijs tamen quæ libidinoſè appetunt, excellunt audaciâ, maximè ſi ſe deprehenſas intelligant, vt hoc loco Phædra. Iuuenalis Sat. 6. —— nihil eſt audacius illis

Deprenſis. iram atque animos à crimine ſumunt.

Plautus, in Milite glorioſo,

Neq. eques, neq. pedes præfectus quiſquam tantâ audaciâ eſt:
Qui æquè faciat confidenter, quàm mulieres faciunt.

plurima in hanc ſententiam accumulat Tiraquellus leg. 9. connub. à nu. 158.

823 Et ſceleri] *ſic Moguntin. ſic ceteri mei m. ſ. quibus ſum vſus. nec video cur non hoc germanum. ſenſus: & conatur fidem facere ſceleſto ſuo mēdacio, comâ vulsâ & ſciſſâ, partim ab Hippolyto (qui ſuperius* impudicum crine contorto caput læuâ *reflexit) partim ab ipſamet, ad fraudem confirmandam.*

828 Paria Pirithoo] *Herbip. & Veneti omnes;* Pirithoi. *ſæpè multumq́; ſuſpicatus fui legendum;* Hippolyto, *admiſſo hiatu. nec deſpero olim aliquem id m. ſ. confirmaturum. ſanè ſenſus poſtulat. Ait enim ex Orco pallidū veniſſe Theſeum, & in hoc Pirithoo diſſimilem. atqui id vtrique cōmune, ſi Pirithous remeaſſet nunc nec remeauit. occiſum enim à Cerbero tradunt omnes, ſolumq́; Aegei filium ab Alcide reductum. Vide Apollonij Scholiaſt. in lib.* 1. *verſu* 100. *& deſcripſerat obitū illius Euripides in Pirithoo, ex quo nonnūlla idem Scholiaſt. in* 4. *Argonaut. Et cur, quæſo, Pirithoo ſimilem Theſeum dicat? cur Pirithoum æqualem Theſei, eius comparatione iuuenem appellet? omnia Hippolyto conueniunt. ſimillimus ille Theſeo, Phædra iudice. ſed pallidior nunc Theſeus, quia ab inferis reuerſus iuuenis Hippolytus, pater Theſeus.*

IN ACT. III.

Redit ab inferis Theſeus: decipitur à Nutrice & Phædrâ. occaſio relictus à fugiente Hippolyto gladius. iratus pater exitium filio imprecatur.

832 Vt vix cupitum] *Egnian.* Et vix cupitum *ſine nota interrogationis.*

833 Quarta Eleuſis] *ex hoc loco colligere nequeas Eleuſinia ſacra ſingulis annis fieri ſolita. ſenſus enim; Eleuſis Attica vrbs iam quartò meſſem collegit. Natus ibi Triptolemus. ideo ſubdit,* dona Triptolemi, *hoc eſt, frumentum. Triptolemum, Celei Regis Eleuſinij filium, Ceres agriculturam docuit, & ſeminandi artem, per orbem ſuo curru vectum, hominibus tradere iuſſit. Triptolemum tragœd. compoſuit Sophocles, cuius meminere Dionyſ. Halycarnaſſ. lib.* 1. *& Strabo lib.* 15. *vide Virgil.* 1. *Georg. & ibi Seruium, & Ouidium* 5. *Metamorph. ſed quia de donis iſtis Triptolemi, eorumq́; generibus, valdè controuerſatur inter ſcriptores, etiam Theologos; ad conſtituendam definiendamq́; certam Sacramenti Euchariſtiæ materiam; non ingratum ſtudioſis futurum credo, ſi quid apud veteres ſcriptores hac de re obſeruauerim, hoc loco proponam. cui diſplicent huiuſmodi emanſiones, tranſiliat aliquot paginas. Inprimis didici* fruges *diuidi in* frumenta *&* legumina. *de leguminibus, nunc nihil. hæc enim non computantur inter Triptolemi dona: ſed frumentum dumtaxat propriè acceptum. Nam* frumenti *vox aliquando latiſſimè ſumitur, pro omni fruge, & tunc diuiditur in frumenta hyberna & æſtiua pro ra-*

DE FRVGVM GENERIBVS diligens diſceptatio.

De frumento.

tione ſationis, & tunc etiam quædam legumina continentur. ſic ſumpſit Plinius lib.18.cap.7.quando hyberna frumenta vocat triticum, far, hordeum; æſtiua, milium, ſiſama, & panicũ, quæ tria propriè eſſe legumina docet Columella lib. 2. cap. 7. licet ipſe poſtea cap. 9. inter frumenta *(inquit)* etiam panicũ & milium ponenda ſunt, quamuis iam leguminibus ea contribuerim. *vtens ſcilicet hoc cap. 9. latiſſima frumenti acceptione: cap. autem 7. ſtrictiore. eâdem latitudine Plinius lib. 18. cap. 10.* æſtiua frumenta diximus, ſiſamam, milium, panicum. *Minus latè autem ſumitur frumentum, vt opponitur leguminibus, quemadmodum à Plinio d. cap. 7. quando dicit, prima frugum genera eſſe frumenta & legumina: & à Varrone lib. 1. de re ruſt. cap. 48. quando frumentum dicit eſſe id, cuius culmus ſpicam effert. & tunc, hordeũ eâ voce continetur. ſic ſumunt, qui hordeum frumentis annumerant, vt Plinius d. cap. 7. cùm ait:* primùm ex frumentis ſeritur hordeum. *& poſtea:* hordeum ex omni frumento minimè calamitoſum. *ſic etiam ſumitur frumentum à Palladio initio menſis Nouembr. & initio Decembr. Videtur etiam inter frumenta poni à Columella cùm ait: lib. 2. cap. 9.* proximus eſt his frumentis vſus hordei. *& Iſidoro lib. 17. Origin. cap. 3. Sanè Columellam d. cap. 7. cùm hordeum ponit inter legumina, vel hallucinatum, vel mendoſum puto. Tertiò frumentum accipitur maximè preſſè & ſtrictè, vt opponatur etiam hordeo, & comprehendat ſolum triticum & far. ſic* Plinius *d. cap. 7. cùm ait:* Frumentum verò & hordeum. *item:* frumentum verò & hordeum, vitiáque. *& poſtea:* calamus frumento altior quàm hordeo. ariſta mordacior hordeo. *& ſæpius eodem cap. Item cap.* 8. Frumenti genera non eadem vbique, neque vbi eadem ſunt, iiſdem nominibus. vulgatiſſima far, quod adoreum veteres vocauere, ſiligo & triticum hæc pluribus terris communia. *deinde quarundam terrarum frumenta enumerat,* Arincam, Zeam, Olyram, Tiphen, *ſcilicet minus notas frumenti ſpecies. ita ſumitur ſtrictiſſimè Ezech. 4.* Sume tibi frumentum & hordeũ. *& à Columella l. 2. cap. 6. cùm diuidit frumentum in triticum & ſemen adoreum. & ſic videtur accipere Palladius lib. 6. cap. 1. & lib. 10. cap. 2. & 4. & lib. 11. cap. 1.*

De tritico. *& fortè Nonius cùm dicit, ador eſſe frumenti genus.* Triticum *quoque eodem modo varias habet ſignificationes. prima latiſſima, pro ſubalterna ſpecie frumenti, vt omnia illa contineat, quæ* frumentum *ſtrictè ſumtum, nempe adoreum, & omne quod triticum dicitur, vt adoreo opponitur. ſic videtur accepiſſe Varro lib. 1. cap. 45. & 48. cùm hordeum ſoli tritico opponit, non facta mentione farris: & D. Iſidorus d. cap. 3. vbi expreſſè adoreum vocat tritici genus. item, cùm:* Siligo *(inquit)* eſt genus tritici. *& Plinius d. cap. 7.* Et in tritici genere, pars aliqua pabuli eſt quadrupedum cauſa ſati, vt farrago. *vbi farraginem ponit inter ſpecies tritici; ſed farrago dicitur, quæ ex recrementis farris gignitur in vſum pecorum admixto hordeo vel vitia, iuxta Plinium d. l. cap. 16. Secunda tritici acceptio ſtrictior eſt, lata tamen; pro ſubalterna ſpecie tritici, vt comprehendat plures infimas tritici ſpecies. ſic ſumitur in ſacris litteris Exodi 9. circa finem, vbi apertè ſeparantur far, triticum, hordeum. ſic Varro lib. 1. cap. 44. quando diſtinguit triticum, far, & hordeum. Iſi-*

aius.

nius d. cap. 7. quando dicit, genicula tritico quaterna, farri ſena. *ſic qui diſpeſcunt frumentum in triticum & ſemen adoreum, vt Columella vbi ſup. Plinius cap. 24. & Palladius lib. 10. cap. 2. Columella namque ſcribit tritici genera eſſe complura: præcipua, tria. primum quod vocatur robus, pondere & nitore præſtans: alterum quod dicitur ſiligo, quod pondere deficitur,* (Plinius *cap. 8. candore præſtare, ſed ſine pondere, ſine virtute eſſe) quare* tritici vitium *vocat: tertium, trimeſtre, quod ipſum quoque ſiliginis ſit genus. quo tamen nomine Plinius cap. 7. Columella carpit, cenſens non ſiliginis, ſed propriam, tertiamq́ tritici ſpeciem eſſe trimeſtre, & à Græcis τριμήνιον vocari.* trimenſe *appellat Iſidorus.* P*linius etiam quartam addit ſpeciem, tritici bimeſtris.* Reliquæ tritici ſpecies (*inquit Columella*) niſi ſi quos multiplex varietas frugum, & inanis delectat gloria, ſuperuacuæ ſunt. *Inter has à Columella omiſſas repoſuerim, Arincam, Olyram, Tiphen: licet non deſint, qui olyram eandem cum arincâ, & vtramque cum ſiligine idem putent. vide Plinium cap. 7. 8. & 10. ſic etiam accepit D. Iſidorus d. c. 3. cùm ait*: ſiligo genus tritici à ſelecto dictum. nam in pane ſpecies eius præcipua eſt. *Et* P*linius d. cap.* 8. ſiliginem dixerim propriè tritici delicias. *quia, vt inquit cap.* 9. è ſiligine laudatiſſimus panis, piſtrinarúmque opera laudatiſſima: *quem panem commendat Seneca in epiſt. non vno loco. Hiſpani, robum vocant* trigo ruuion; *Belgæ, Zeelandicum triticum. Siliginem Hiſpani*, trigó candial; *Belgæ, Hyemale triticum.* Trimeſtre *Hiſpani*, trigo tremeſino; *Belgæ, æſtiuum triticum. vnde apparet hodie his gentibus tritici ſpecies eſſe, ſiliginem, robum, & trimenſe. Vltima & maximè propria ſtrictiſſimaq; tritici acceptio eſt, pro ſpecie vt vocant infimâ ſeu ſpecialiſſimâ tritici, vt opinor pro ſolo robo; quod per excellentiã tritici nomen ſibi vendicat. ſic ſumo illa Plinij cap. 8. vulgatiſſima frumenti genera eſſe adoreum, ſiliginem, & triticum. vbi vides eum (non ſatis aptè) vnam ſpeciem ſubalternam, ſcilicet adoreum, coniungere duabus infimis, tritico, & ſiligini: vt & cap. 7. cùm diuidit in far, ſiliginem, & hordeum, & paſſim eodem & ſequentibus capitibus. & cap. 8. cùm dicit ſiliginem in quibuſdam regionibus biennio in triticũ tranſire. quibus locis apertè tritico opponit ſiliginem, quam tamen alibi tritici ſpeciem eſſe fatetur. Fortaſſis denique triticum aliquando ſumitur pro robo & trimeſtri; vt cùm Columella d. cap. 9. ſcribit omne triticum in ſolo vliginoſo poſt tertiam ſationem conuerti in ſiliginem. cur enim addit* (omne) *ſi de ſolo robo id accipiendum? Nunc de Farre.* Far *antiquis omne adoreum, teſte Plinio. alijs tamen farris ſpecies videtur adoreum, vt Seruio, Feſto, Varroni; qui iccirco far adoreum, cum addito nominant. Alijs omne far, dicitur ador vel edor, & pro eodem ſumuntur far, ador, ſemen, & quod vulgus nominat bladum, ita cenſet Ruellius lib. 2. cap 17. Columella quattuor farris ſpecies recenſet. far Cluſinum, candidius & nitidius: far vennuculum, rutilum; & far vennuculum candidum, vtrumque ponderoſius Cluſino: quartum trimeſtre ſemen* (*trimenſe Iſidoro*) *pondere & bonitate præcipuum, cui nomen Alicaſtrum, quia Alicæ ſimile ſit. ſic enim Columella, ex quo emendandus Iſidorus, cuius cap. 3. verba perturbatè leguntur. Cluſinum fortè idem cum* zeâ, *ſiue vt vulgò dicitur* ſpeltâ. *Profectò D. Hieronymus* zeam *ſigni-*

De Farre. Gloſſ. Iſid. Far & ador.

Digitized by Google

ficat populariter ſpeltam vocari, & videtur cum farre confundere, in cap. 4. *Ezech. & in cap.* 28. *Iſaiæ. putantur etiam Herodotus, Galenus, & Dion. Halycarnaſſ. velle zeam & far idem eſſe. ſed Plinius à farre zeam (quam propriè* ſemen *vocari ſcribit) diſtinguit. dicit enim cap.* 8. qui zeâ vtuntur, non habent far. *& cap.* 24. Serere in iugero temperati ſoli iuſtum eſt tritici aut ſiliginis modios quinque, farris, aut ſeminis (quod frumenti genus ita appellamus) decem, hordei ſex. *&c. Gorrhæus etiam ſcribit, zeam, frumenti eſſe genus tritici ſimillimum. Sed Plinius fortaſſis ibi, far ſumſit, pro peculiari aliqua farris ſpecie, vt puta Venniculo, vel potiùs Alicaſtro; vt hoc per excellentiam far dicatur. Alica enim, cui ſimile Alicaſtrum, frumenti genus, nempe adorei ſiue farris, ex Plinio patet, & ex Palladio in Iunio cap.* 12. *& alicæ vitium zea, hoc eſt, quæ iuſti ponderis alica non eſt, zea nuncupatur. ſic enim Plinius cap.* 11. Ex zeâ pulcrius quàm ex tritico fit granum, quamuis id alicæ vitium ſit. *quod ſanè ſpeltæ noſtræ quadrat. Meo ergo iudicio ſpelta ſeu zea farri annumeranda: fortaſſis &* Olyra, Arinca & Typhe. *quamquam de his ambigo. illud mihi ſcire videor,* Typhan *apud* Plinium *pro* blattâ, *ſeu vulgari ſiligine, quod Sotus vir erudit. non inueniri: & imperitè, à quibuſdam Lexicis zeam hordeo annumerari. Apud Plinium etiam inuenias cap.* 7. *in Galliis naſci ſpeciem farris;* quæ (*ait*) dicitur illic brance (*fortè legendum* blanche *vt habet Ruellius, & hoc hodie nomen retinet*) *& Latinis* ſandalam *dici ac eſſe nitidiſſimi grani. fortè eſt* ſcindila *D. Iſidori. His addo vulgum malè accipere vocẽ* ſiliginis, *pro eo quod Galli* ſegle; *Germani* roggenkoren *vocant. nam hoc Latinis dicitur vel* ſecale, *vel* centenum, *vel vtroque nomine, quod arbitror. Centenum dici teſtatur D. Iſidorus, quod centum grana ferat culmus, & nomen adhuc in Hiſpania ſeruat,* centeno. ſecalem, *Ruellius ſcribit frugis eſſe genus, quod Galli* ſeclã *vocãt. de quo ita Plinius lib.* 18. *cap.* 16. Secale Taurini ſub Alpibus Aſiam vocant deterrimum, & tantum ad arcendam famem vtile: fecunda, ſed gracili ſtipula; nigritia triſte, ſed pondere præcipuum. admiſcetur huic far, vt mitiget amaritudinem eius, & tamen ſic quoque ingratiſſimum eſt ventri. naſcitur qualicumque ſolo cum centeſimo grano. *fortaſſis à D. Hieron. in cap.* 4. *Ezech. nominatur,* ſigala. *Plinius à farre diſcriminat. frumentum eſſe nemo ambigit. ad quod tamen, farriſue, an tritici genus reduci debeat, ignoro. mallem ad farra.* Panicum *&* ſagopyrum *ad legumina perſpicuè pertinent. Apud nullum ſcriptorem memini me legere tritici appellatione hordeum comprehendi, nec poteſt niſi prorſus impropriè & nouè triticum pro quouis frumento velis accipere. eſt enim hordeum frumentum quidem, ſed ſi frumentum non ſtrictiſſimè, ſed latè ſumas, vt opponitur leguminibus, vti diximus. Ex frumento* panis *fit, de quo vnum verbum adijciam. Aliquando* panis *ſumitur latiſſimè pro quacunque farinacea maſſa decocta, ex quacunque illa ſit materia, ſiue ex herbis, vt lotometra (de qua Plinius* 22. *cap.* 21.) *vel aſphodelo (d. lib.* 22. *cap.* 22.) *ſiue ex fructibus, vt caricis, caſtaneis; ſiue leguminibus, vt fabis; ſiue frumento, & hordeo, &c. idq; ſiue ad vſum hominum, ſiue pecorum. Secundò accipitur non ita fusè, pro maſſa deco-*

Gloſſ. *Alica* χόνδρος Spelta ὄλυρα.

Sot. in 4. *ſent.*

De Hordeo. Gloſſ. *Hordeum* κριθή.

De Pane.

decoctâ ſolùm ex frumento. Et huiuſmodi panis, vſibus hominum deſeruit, ſiue id ſemper & vt plurimum, vt farreus & triticeus; ſiue apud quoſdam dumtaxat penuriâ melioris, vel tempore neceſsitatis apud quoslibet, vt indigentiam ſubleuet: & talis eſt hordeaceus panis, hodie ſaltem. Nam licet Iudæis & aliis gentibus olim in vſu, non tamen niſi exigente neceſsitate, vel paupertate. quod ad Iudæos, patet id, tempore ſterilitatis & famis. 4. Reg. 4. & in deſerto ac ſolo loco, Ioan. cap. 6. vel myſterij ſignificandi causâ Num. 5. Indis olim panis præcipuus ex hordeo ſatiuo & ſilueſtri, teſte Plinio cap. 7. vbi etiam legas, antiquiſsimum in cibis hordeum, ſicut Athenienſium ritu, Menandro auctore, apparet, & gladiatorum cognomine, qui hordearij vocabantur. & cap. 10. Æthiopes non aliam frugem, quàm milij hordeíque nouere. Sed (vt idem ſcribit cap. 7.) panem ex hordeo antiquis vſitatum vita damnauit, quadrupedúmque tradidit defectibus. Vnde apparet iam Plinij tempore eius vſum deſiiſſe, vt aduertit Volaterran. Philolog. ca. 26. & propterea ignominiæ causâ ſolitos Romanos militibus hordeaceos panes dare. Eodem ſenſu Columella lib. 2. cap. 9. panibus ex milio & panico nonnunquam pro cibariis colonos vti ſolitos teſtatur. & cap. eodem hordei duo genera ponit, vnum quod vocant hexaſtychum ſiue cantherinum, quo iumenta melius quàm bono tritico paſcuntur, homines verò ſalubrius quàm malo tritico: alterum Diſtychum ſiue Galathicum, ponderis & candoris eximij, adeo vt tritico miſtum egregia familiæ cibaria præſtet. Iſidorus tertium genus addit trimenſe, quod cum cogit neceſsitas, verno ſeminatur, & celeriter metitur. Tertiò panis poteſt accipi, pro eo ſolùm pane, quem cunctæ nationes, & in communi hominum vſu, panem ſolent appellare, vt eſt triticeus & adoreus. Quartò ſumitur pro aliquo ſingulari pane, qui non niſi ſecundùm quid panis (de cuiuſmodi piſtorijs videndus Plinius d. cap. 11. & lib. 22. cap. 25. lib. 19. cap. 4. & lib. 20. cap. 15. & 17.) vt ſunt qui anyſo, cumino, & ſimilibus miſcentur; quod ſi fiat modicè, non propterea veri panes eſſe deſinent, dummodo communis panis eſſentia non corrumpatur. Græcis panis, ἄρτος à verbo ἀείρω (hoc eſt tollo) & dicitur quaſi ὡς ἄερα αἴρω. teſte Euſtathio: ſed Thomas Magiſter putat dici, quòd naturam ſeu corpora noſtra eleuet. Et veriſimilius eſt ab ἀείρω formatum αἴρω per contractionem, quod ipſe Euſtathius alibi non diffitetur; quem è contra. Vnde apparet non repugnare Etymologiam, quominus azymum panem, verum eſſe panem dicamus. Hæc de donis Triptolemi, Theologis noſtris futura non inutilia. Queritur Theſeus, ſe quòd reuerſum domum tamdiu moror in limine. illum audite.

849 Et limine in ipſo mæſta] ſic omnes mei m. ſ. ſic tres Veneti, & Herbip. ſed N. Et limine in ipſo vaſta. Lugdun. Liminéq; in ipſo vaſta. Baſil. & limine ipſo vaſta. nonnulli; in limine ipſo mæſta.

860 Poſtis lares] Moguntin. poſtes laris.

873 Primus ſile] ſic manuſc. plerique & Eib. rectè. Moguntin. primùm Herbipol. & Veneti; prius.

878 Dum lachrymant ſui] ſic etiam plerique m. ſ. & ita N. ſed Mogunt. & Lugdun. lachrymandum ſuis. Veneti; lachrymantibus ſuis.

896 Atthæx] *alij*; Actæx. *parum refert, ſignificat aureā cicadam enſis capulo inſculptam vel inſixam. hæc enim Athenienſium regum nota. Quiſquis ille eſt, in Cyri, de Niſo Pandionis Athenienſium Regis filio.*

Ergo omnis caro reſidebat cura capillo.
Aurea ſollemni comtum quoque fibula, ritu
Mopſopio, tereti nectebat dente cicadæ.

Idem teſtantur, Nonnus Dionyſ. ιγ'. *Ariſtophan. Thucydid. Aelian. Philoſtratus, D. Greg. Nazianzenus, & Clemens Alexandrinus, & alij. ſolius Tertulliani verba adſcribam è lib. de velandis virginibus:* Debebunt etiam (*inquit*) & aliqua inſignia ſibi defendere, aut pennas Garamātum, aut crobylos barbarorum, aut cicadas Athenienſium, aut cirrhos Germanorum, aut ſtigmata Britonum. *Niſi valdè fallor, D. Iſidorus lib. 19. Origin. ca. 30. ſcripſerat*: Athenienſes enim cicadas aureas gerebāt, partim in vertice, nonnulli in fronte. *pro eo quod perperam poſtea editum*; Athenienſes enim cyclades aureas. *nimio profectò luxu, & miſeras feminas, ſi aureas in capite cyclades geſtabant, quas vix humeris baiulare quiuiſſent. nimis æſtate graues, nimis hieme algidas; meritò illis laneas Dionyſius ſuffeciſſet. nec dicendum*, cycladem *pro coronâ poſitam. nouum id, & falſum.*

910 Nulláque victum] *ſic m. ſ. & N. ſed Lugdunenſ.* Non vlla. *male Veneti*; non nulla.

Lege melioris ſoli] *Metaphora à plantis ſumta, quæ in melius ſolum tranſlatæ feritatem amittunt & miteſcunt. de Attici, de quo agit, ſoli vbertate ac præſtantiâ legendus Ariſtides in Panathenaicâ.*

916 Turpibus] *ſic manuſcr. hinc vet. impreſſ. per errorem*; turbidus. *vnde Lugdunenſ.* turbidis. *fœdos (ait) animos tegi pulcrâ facie: plumbeum gladium, inauratâ vaginâ.*

914 Triſte] *ſeuerum ac graue. ſic ſumi docet Nonius ex Afranio, Terentio, Cicerone, ſic Seneca epiſt.* 36. Ariſton aiebat malle ſe adoleſcentem triſtem, quàm hilarem & amabilem turbæ. vinum enim fieri bonum, quod recens durum & aſperum viſum eſt: non pati ætatem, quod in dolio placuit. Sine eū triſtē appellent, & inimicū proceſſibus ſuis, bene ſe dabit in vetuſtate ipſa triſtitia. perſeueret modò colere virtutē, *&c.*

921 Ordiri virum] *virilitatem primam experiri. Attius, Amphitryone.* Non paruā rem ordibor. *Afranius, ſuſpectâ*: Tamen animo meo ordiri oportet paulla paullulum. *Claudianus:*

Ordiríque virum non luxuriante iuuentâ.

924 Antiope] *ſic omnes lib. ad normam tamen Cariſij lib.* 1. *dicendum foret*; Antiopa. *ſic autem vocat etiam Philochorus; ſed Trogus & Clydimus Hippolyten.*

929 Orbémque noſtris pedibus aduerſum] *admiſiſſe videtur Antipodes, vt & ferè omnes antiqui, Strabo lib. 1. Cleomedes lib. 1. Meteor. Manilius lib. 1. Mela lib. 1. Plinius lib. 2. cap. 67. & lib. 6. cap. 66. Solinus, Capella, Macrobius, alij. Negaſſe quidem videntur D. Auguſtinus lib. 16. de Ciuit. Dei cap. 9. & Lactantius lib. 5. cap. 14. & Lucretius lib. 1. & ex Neo-*

tericis Galeottus Marcius lib. de vulgò incognitis. Sed eorum opinionem refutant Albertus Magnus lib. de Natur. locorum d. 1. cap. 12. Franc. Iunctinus in Sphæram Sacrobuſti, Lucillus Philaltæus in libros Ariſtot. de cælo, & Stofferinus in Sphæram Procli à fol. 49. Nec hodie fermè quiſquam qui Aduerſipedes non admittat.

936 Abſtruſa] Moguntinenſ. & Burdegalenſ. manuſc. obſtruſa. idem in Claudiani memb. obſeruaui, in Prudētij alij. cur ergo de hac voce dubitemus?

940 Trina] Moguntin. terna.

942 Regnator freti] Arnobius lib. 3. Stygij frater Iouis, Olympiiq. germanus, tridenti armatus ferro, piſtricum dominus atq. menarum, rex ſalſorum gurgitum, & tremebundi motator ſali.

938 Vota mittam] putabant diris & votis quem interfici poſſe. Oedipus Sophoclis; votis ſuis, alteri mortem properatam ſuſpicatur. & apud Petronium alius, votis abſentem interficit hoſtem.

955 Ab ipſo tumidos] ſic Veneti tres, & N. ſed tunc in quartâ ſede pes non legitimus. m. ſ. & Lugdun. & Herbipolenſ. tumidos ipſo ab.

IN CHORVM.

Queritur, cùm cetera rectè regantur à Deo, res humanas negligi. bonis non benè, malis benè cuncta cedere. vetus, ſed iniqua querela; de qua nos alibi. Hunc chorum fermè totum imitatur Boëtius, de Conſolat. Philoſ. Metro. 1. cuius initium: O ſtelliferi conditor poli.

960 Polos] cenſuit ergo polos eſſe mobiles. & verè cum vniuerſo mouentur, tantumq. Mathematicâ abſtractione finguntur immoti. Vide Philaltæum in libris de Cælo, & Carpentarium 2. Phyſicor. cap. 3.

663 Vt nunc canæ] Annum in quatuor diuidit partes, etſi latenter. ver deſcribit, dicens: Nunc arbuſtis redeunt vmbræ: Auctumnum verò: Viréſque ſuas temperat annus, addens. Anni enim fretus, & medius inter æſtus ſummos, ſummumq. frigus, æſtatem & hyemem, quas ſignificat, his verſibus: vt nunc canæ frigora Brumæ nudent ſiluas: & : Nunc æſtiui colla leonis Cererem magno feruore coquant. Elegantiſſimè has anni vices, Catullus depinxit:

Mihi corolla picta vere ponitur,
Mihi rubens ariſta ſole feruido,
Mihi virente dulcis vua pampino,
Mihíque glauca duro oliua frigore.
Meis capella delicata paſcuis
In vrbem adulta lacte portat vbera.
Meíſque pinguis agnus ab ouilibus
Grauem domum remittit ære dexteram:
Tenérque matre mugiente vaccula
Deum profundit ante templa ſanguinem.

quid tenerius, delicatius, purius? Vide ſup. Med. verſu 714.

969 Vaſti pondera mundi] adeo vaſti, vt infinitum cenſuerint Seleucus Erythræus, & Heraclides Ponticus, propter difficilem partium eius enu-

merationem commenſurationemq́;: Verè tamen in ſe finitus eſt. iuxta Ocellum Lucanum, Platonem in Tymæo, Ciceron. & Apuleium in lib. de Vniuerſitate. Stobæum lib. 1. elog. Phyſic. cap. 25.

972 Hominum nimium ſecurus ades] *cùm ſis præſens & adſis, tamen negligis humana. plus eſt negligere præſentia, quàm abſentia. ſed ſunt qui ex coniectura audent;* audis. *vt inquiat;* Cur tu ô magne Deus, cùm cetera mundi cures & dirigas, culparis tamen & audis ſecurus hominum? *hi parùm aduertunt (monendi, non mordendi, dictum gratiâ. ſtringũt amicitiæ iura, monita: ſoluunt cauillationes, id fieri contra verſus legem, ſi retinent diſtributionem verſuum, quam poſt. N ponunt, & quæ m. ſ. eſt;*

—— hominum nimium

Securus, ades, non ſollicitus. *tunc enim;* Securus audis non ſollicitus *nequit inter anapeſticos conſiſtere. Nequibit etiam quamuis ſequamur Lugdunenſ. & alios, qui cùm ſuperius diuiſerint verſum illum:*

Nudent ſiluas, nunc arbuſtis: *conſequenter hoc loco habent:*

Hominum nimium ſecurus, ades,

Non ſolicitus, *&c. nã tũc ſupereſſet ſyllaba;* hom. nim. ſec. audis. *porrò hæc, ex Epicuri ſcholâ; quæ Deos curare mortalia negabat. Virgilians Dido:* Scilicet is ſuperis labor eſt, ea cura quietos

Sollicitat —— *Imò verò idipſum Chryſippus & Stoici, & ex eorum ſententiâ noſter. Theophilus lib. 2. ad Autolic. teſtis,* ἔνιοι μὲν τῆς φύσ. ἀρνοῦνται καὶ τὸ ἐξ ὅλου θεὸν εἶναι: εἰ καὶ ἔστι, μηδενός φασι φροντίζειν τὸν θεὸν, πλὴν ἑαυτοῦ: καὶ ταῦτα μὲν Ἐπικούρου καὶ Χρυσίππου ἡ ἄνοια ἀπεφήνατο. *Stoicos quidem in vniuerſum Deos tollere; vel ſi quos eſſe fateantur, eos nullius cenſere quàm ſui curam gerere. Et hæc Epicuri ac Chryſippi eſſe deliramenta.*

973 Non ſollicitus] *vetus querela. cui ſimilẽ queritur Philoct. Sophoclis:*

ἀλλ' εὖ περιστέλλουσιν αὐτὰ δαίμονες.
καὶ πως τὰ μὲν πανοῦργα καὶ παλιντρίβη,
χαίρουσ' ἀναστρέφοντες ἐξ ἅδου. τὰ δὲ
δίκαια, καὶ τὰ χρής, ἀποστέλλουσ' ἀεί.
ποῦ χρὴ τίθεσθαι ταῦτα· ποῦ δ' αἰνεῖν, ὅταν
τὰ θεῖ' ἐπαινῶν τοὺς θεοὺς εὕρω κακούς.

Rataller.

Curæ id Diis videtur eſſe atque ſtudio,
Vt ſceleribus contaminatos turpibus,
Vt fraude qui fas atque commiſcent nefas,
Illos ſpecus ſubire Tartareos vetent.
Quîs fas & animo iuſtitia ſedet, ſtatim
Mergant acerbo funere. at quid de his, cedo,
Eſſe ſtatuendum exiſtimas? quonam Deûm
Laudemus ore facta? multa perperam
Si ſtatuere, malos ſi eſſe deprehendimus.

tales tui, Philoctetа: quia non Dij. ſolus Deus, & vnus, bonus. ſolus, nihil perperam. Deus *(inquit doctiſſ. ille Panus lib. de Pœnitent. cap. 3.)* in omnia

ſufficit. nihil à conſpectu eius remotum, vnde omnino delinquitur. Quia non ignorat, nec omittit, quominus in iudicium decernat. Diſſimulator & præuaricator perſpicaciæ ſuæ nō eſt. *cur ergo malis benè eſſe ſinit? D. Gregor. in 3. par. Paſtoralis*: Hoſtes Dei, etſi in ſiniſtrâ eius proficiunt, in dextrâ franguntur. quia plerumque vita præſens prauos eleuat, ſed aduentus æternæ beatitudinis damnat. *Alias cauſas tradunt D. Hieron. epiſt. ad Paullam de morte Bleſillæ, & eloquentiſſimus Saluianus Maſſilienſ. lib. 1. de prouidentiâ Dei.*

975 Fortuna] *Chæremon res hominum regi ait fortunâ non conſilio;* τυχὴ τὰ θνητῶν πράγματ᾽ οὐκ εὐβουλία.

976 Peiora fouens] *vide Stobæum Moral. ſerm. 104. vbi multa.*

877 Vincit ſanctos dira libido] *libidinoſi opprimunt caſtos. perperam hoc Daniel expoſuit.*

981 Virtus] *virtutis ſtudioſi præmij loco ſupplicia perpetiantur, iniquam rectitudinis mercedem. hac de re Stobæus Moral. Serm. 105.*

987 Reſtátque mœſtus lugubrem vultum gerens] *tres m. ſ. & in his Moguntin. cum hoc verſu etiam alium habent, quem huic præponunt:* Rigátque mœſtis lugubrem vultum genis. *Eguianus m. ſ. hunc ſolum exhibet, vulgari illo relicto. quod mihi probatur. nam ſi* citato gradu *accurrebat, quomodo nunc reſtaſſe dicit? niſi ſi quantum reſtantem, dolor citare gradū iubebat; tantundem, ire conantem, idem dolor prohibebat betere.*

IN ACT. IIII.

Fugerat impudicos amplexus Hippolytus, & in fuga perierat. obitus hiſtoriam patri nunc Nuncius narrat. deſcribitur etiam Theſei, eo audito, ſenſus medius inter patrem & iram. ſumptus hic Actus ex Euripide in Hippolyto Coronato, cum quo vtile ſit conferre, & cum Philoſtrato lib. 2. de imagine Hippolyti.

988 Nefandos] *non malè Eguian.* nefandi nuncium caſus.

990 Non imparatum] *vt perturbatione vacemus; nullum efficacius remedium, quàm ſi crebrò fruſtrationes & infortunia quæ euenire poſſunt, præmeditemur, vt præſentia (docet Epictet. in Enchir. cap. 7. & ibi in cōmentar. Simplicius) &, vt ait Horat. lib. 2. Od. 10.*

Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem, benè præparatum
Pectus. *porrò vt Theſeus, ſic Eurydice Sophoclea caſum ſibi lugubrem narrari poſtulat, & ait ſe non inexpertam malorum: In* Antigone extrema. ἀλλ᾽ ὅστις ἦν ὁ μῦθος αὖθις εἴπατε·
κακῶν γὰρ οὐκ ἄπειρος οὖσ᾽ ἀκούσομαι.

Gero] *Moguntin.* fero. *Porrò vt hic Theſeus, ita Maronianus Æneas iactat, omnia ſe animo mala præcepiſſe, & ſecum ante peregiſſe. videlicet quia (vt ait Seneca epiſt. 108.)* nemo non fortius ad id, cui ſe diu compoſuerat, acceſſit, & duris quoque, ſi præmeditata erant, obſtitit: at contra imparatus, etiam leuiſſima expauit. Id agendum, ne quid nobis inopinatum ſit: &, quia omnia nouitate grauiora ſunt; hæc cogitatio aſſidua

præſtabit, vt nulli ſis malo tyro. *Idem de tranquill. vita cap.* 11. quicquid enim fieri poteſt, quaſi futurum proſpiciendo, malorum omnium impetus mollier; qui ad præparatos exſpectantéſque nihil adferſit noui: " ſecuris & beata tantum ſpectantibus, graues eueniunt. *Cuiuis poteſt* " *accidere, quod cuiquam poteſt*. hoc ſi quis in medullas demiſerit, & omnia aliena mala, quorum ingens quotidie copia eſt, ſi adſpexerit, tanquam illis liberũ & ad ſe iter ſit: multo antè ſe armabit, quàm petatur. Serò animus ad periculorum patientiam poſt periculum inſtruitur. & *Conſolatione ad Marciam*: Neceſſe eſt itaque magis corruamus, quòd quaſi ex inopinato ferimur. Quæ multo antè præuiſa ſunt, languidiùs incurrunt.

990 Luctifica] *luctuplena. ſic alibi*; caſtificâ mente. *item* terrificum. *quæ ſunt ἀρχαικὰ. ita Catullus*, mentem iuſtificam & voces clarificas, *pro claris & iuſtâ. poſſis tamen ea accipere, quaſi effectũ ſuum ſignificãtia vocabula.*

994 Hippolytus] *ſic Euripides*:

Non eſt amplius Hippolytus. vt rem verbo eloquar.

Letho occubat] *Mogunt.* voto occubuit. *lego cũ aliis;* voto occubat.

1001 Multa ſecum effatus] *apud Euripidem quidem iſta*:

O Iupiter, diſpeream ſi fallam, & ſons ſim ſceleris.
Pater, quàm nos indignè tractet, ſentiat
Aliquando, ſeu mortui ſimus, ſeu luce fruamur ſuperâ.

1004 Tum ſubitò] *ſic Lugdun. melius ceteri*; cùm.

Tumuit] *Moguntinenſ. vt ceteri manuſc.* tonuit.

1010 Saxa cum fluctu] *imitari fortaſſis voluit pulcherrimum illud fragmentum Attij in Argonaut. conſeruatum à Cicerone 2. de Nat. Deorum; quod exhibui, in fragmentis Attij.* 1013 Terram] *Moguntinenſ.* terras.

1017 Quæ nouum tellus caput oſtendit aſtris] *emendaui*; —— quæ nouum tellus caput Oſtendet aſtris? cyclas exoritur noua? &c. *admirantium verba ſunt, & quærentium, quid vnde illa præ ſe voluent? quam mare molem ex profundo euomet?*

1019 Latuere nube] *Ego nil video mutandum, conſentientibus quibus vſus ſum m. ſ. & vulgatis omnibus. ait*: Nube *illâ* latuêre numẽ Epidauri Dei; *hoc eſt, templum Æſculapij*; & petræ Scironides ſcelere nobiles. *Nec neceſſe eſt Senecam rupis meminiſſe, quia meminit Euripides, cùm ipſe petræ Scironiæ meminerit, Euripides litoris tantum. Verba Euripidis iam olim exhibui in aduerſ. quorum hic ſenſus*: —— vt meis oculis

Adimeretur proſpectus litoris Scironij,
Operuit autem Iſthmum, petrámque Æſculapij.

Epidaurus *verò opidum celebre, in mari Saronico ſupra Corinthum (de quo Plinius lib. 4. c. 5.) ſacrum Æſculapio; quod ibi editus fuiſſet à Coronide Phlegyæ filia, ex Apolline grauidâ & morbis omnibus illic mederi cœpiſſet: ab Epidaurijs, ad ceteras nationes cultus manauit. Pauſan. lib. 2. ſeu in Corinthiac.*

1020 Scironides] *de Scirone latrone, & petris ſcironijs nota res, ex Plutarchi Theſeo*, P*omponio Mela, & Notis in Claudian*. P*apinius* 1. *Thebaid*.

Infames Scirone petras —— *de orthographiâ incertum. nam Græci modò per* υ, *modò per* ει, *modò per* ι, *ſcribunt.*

1021 Terra] *Iſthmus Corinthius.*

1025 Spumat] *nonne melius ſitum verſiculorum ſic immutes leni traiectione?* Qualis per alta vehitur Oceani freta,
Spumat vomitque vicibus alternis aquas,
Fluctus refundens, ore Phyſeter capax.

Phyſeter] *bellua marina prægrandis, ex balænarum genere, ore maximo, dentibus ſerratis, columnæ modo ſe attollens, & ex alto velis nauiũ diluuiem quandam infundens, earumq́ alueos quandoque deprimens. eructat, non ore, ſed fiſtulis quibuſdam in vertice prope oculos poſitis. quare verſus Senecæ ſic interpungi debet;* Fluctus refundens, ore Phyſ. cap. *Nec enim credendum, erraſſe Senecam hominem Turdetanum, cùm in eo mari frequens ſit piſcis, teſte Strabone lib 3. vbi eum deſcribit, & à flando vult denominatum. quia cùm fluctus efflat, ſpeciem quandam nubis in columnæ formam effigiatæ ſpectantibus præbet. Ab Orcâ diſtinguitur, quia longior Phyſeter, & dorſuali ſpinâ caret. Oppianus lib. 1. Halieut.* φύσαλον *nuncupat. vide Arrianum lib. rerum Indicarum, qui de Phyſetere eſt intelligendus cùm ſcribit:* ὅτι κήτεα ταῦτα φερόμενα κατὰ τὸν πόντον ἀναφυσᾷ ἐς τὸ ἄνω τὸ ὕδωρ. cete eſſe quæ in mari volutantia aquam ſurſum efflent. *Ælianum libro 9. de hiſtor. Animal. Plinium lib. 9. cap. 4. Solinum in Polyh.* Wottonum *lib. 8. de Differ. animal. & Rondeletium lib. 16. de Piſcibus.*

1028 Inuexit] *ergo venilia monſtrum in litus eiecit, non autem ſalaciâ recedente deſtitutum aquis, neque vi ſuâ fluctus ſcidit.*

1030 In terras] *Moguntin.* in terrâ.

1036 Et quem feri] *mixtus illi color terreſtris tauri, & vituli marini.*

1042 Succo] *ſic Moguntin. Herbipol. Veneti, Baſilienſ. Lipſienſ. Sed credo Lugdunenſ. qui;* fuco. *fuit enim ſic initio ſcriptum, inde vitioſe quidam;* fucco. *mox alij;* ſucco.

1043 Vltima in monſtrum coit facies] *totius corporis forma in monſtrum deſinit. Notum ex Nonio; faciem totius corporis formam deſignare. Pacuuius Nyptr.* facie procerâ virum. *apud Plautum Pœnulo, quidam interrogatus, Nutrix qua facie foret, reſpondet:* ſtaturâ non magnâ, corpore aquilo. *& Salluſt. hiſtor. lib. 2.* Sardiniam dixit eſſe facie veſtigij humani. *hoc eſt, forma. Porrò cod. Eguian. continet;* vltima in tergũ coit facies.

1046 Priſtis] *ingens in Indico mari bellua, piloſa, parit animal. Plinius, lib. 9. cap. 4. & 13. Secundùm quoſdam etiam* ſerra *Latinè, vulgò* Niuella *vel* Caldero, *vel* Malthe: *quod vltimum nomen Suidas nouit:* πρῆστις εἶδος κήτους θαλασσίου. ἡ λεγομένη μάλθη. ὃ καὶ δυσανταγώνιστόν ἐστι, Priſten genus eſſe ceti marini, inexpugnabile, quod Malthe dicitur. *Quæri ſolet, quomodo ſcribendum. Nam in Sidonij libris modò;* priſtis, *modò* piſtrix. *de Tritone:* —— iamque ſuam parcenti piſtre flagellat.
Et alibi: Priſtigeno quæ concha vehit Tritone Cytheron. *In Virgilij codicibus vtrumque inuenias, vt & hoc loco apud Senecam, vbi quinque m. ſ.*

habent; piſtrix, vt & veteres excuſi: recentiores priſtis. Pedo Albinouanus, piſtres vocat, niſi legendum priſtes. Dan. Caiet. hic cenſet, pro ferâ piſtrix, pro naui; piſtris ſcribendum. Ego hoc diſcrimen non admitto. Seruius libro 5. Æneid. ſcribit priſtem à ſectione dictum. ſanè Græcis πρίειν ſecare, πρίσις ſectio, πρίστις ſector. Et hoc animal conſtanter in Græcorum libris, Athenæi, Polycharmi, Epicharmi, Ariſtotelis, Polybij, Æliani, Oppiani, Euſtathij, Suidæ, πρίστης, & πρῆστις: quod Quadrigarij apud Nonium, Valerij Flacci, & Plinij codicibus confirmatur. Quare exiſtimo Latinè huic feræ non niſi priſtis vel piſtricis nomen conuenire. ſanè, vt dixi, hoc loco, quinque ſcripti libri continent; piſtrix, & Feſti, Ciceronis, Auſonij, Arnobij, Annæi Flori, & Auſonij codicibus aſtruitur. & Gloſſ. Græcolat. κητὶς Piſtrix de belua. habet. Latino Græcum verò; Piſtrix κῆτος, καὶ ἀρτοποιός. cur ergo apud Feſtum non poſſit legi; piſtricem, cunctis libris ſuffragantibus? vide de hoc piſce wottonum l. cap. 195. & Rondeletium lib. 16. de piſcibus. De poculo verò eiuſdem nominis Athenæum lib. 11. cap. 11. & cap. 15.

Aut reddit] ſincerum, ne dubita. ſed Moguntin. frangit.

1050 Diſceſſit] in nonnullis antiq. libris diffugit.

1051 Solus immunis] illuſtrantur hæc omnia Ouidiano loco, vnde ſumta. 15. Metamorph. vbi Hippolytus ipſe ſic narrat:

Cùm mare ſurrexit, cumulúſque immanis aquarum
In montis ſpeciem curuari, & creſcere viſus,
Et dare mugitus ſummóque cacumine findi:
Corniger hinc taurus ruptis expellitur vndis,
Pectoribúſque tenus molles erectus in auras,
Naribus & patulo partem maris euomit ore.
Corda pauent comitum: mihi mens interrita manſit,
Exiliis contenta ſuis. tum colla feroces
Ad freta conuertunt, erectíſque auribus horrent
Quadrupedes, monſtrique metu turbantur, & altis
Præcipitant currum ſcopulis. ego ducere vanâ
Frena manu, ſpumis albentibus oblita, luctor,
Et retrò lentas tendo reſupinus habenas.
Nec vires tamen has rabies ſuperaſſet equorum,
Ni rota, perpetuum quæ circumuertitur axem,
Stipitis occurſu fracta ac diſiecta fuiſſet.
Excutior curru; loriſque tenentibus artus,
Viſcera viua trahi, neruos in ſtirpe teneri,
Membra rapi partim, partim * reprenſa teneri,
Oſſa grauem dare fracta ſonum, feſſámque videres
Exhalare animam; nulláſque in corpore partes
Noſcere quas poſſes. vnúmque erat omnia vulnus.

* Fortè; deprenſa.

1057 Seque] Pintianus lib. ſeſe. at Moguntin. Seque præcipitans ſatis Proluſit iræ. Nec minus placet, quàm; præluſit.

1060 Toruúſque currus] ſic legebatur olim in omnibus excuſis. ſed quia

moles,

moles, *præceſſit, videns ego Solæcum monui in aduerſ. legendum vel ex membran.* & torua, *vel ex coniecturâ*; taurúſque. *Mogunt. m.ſ. quemadmodũ & alij quattuor*; & torua. *quod cur non placeat? cur nos ad coniecturas?*

1070 At ille qualis] *Euripides in Hippolyto:*

Et dominus; vt qui iam multo tractandi equos
Vſu tritus erat; habenas corripit
Retentátque; ratem ſeu vir nauticus
Loris; corpora enitens retrò.

de aurigandi arte elegantes ſunt Homerici verſus Iliad. Ψ'. *commendati Platoni in Ione.*

1073 Torto] *quidam libri*; certo. *non placet.*

1071 Currus] *Euripides quadrigam fuiſſe tradit. quomodo ergo Philoſtrato credemus? qui, in Amphiarai imagine, negat Heroum tempore quadrigam in vſu fuiſſe, præterquam ſoli Hectori. quomodo Dionyſio? qui lib. 7. ſcribit Heroibus ſemper bigam vel trigam placuiſſe. Scio Homerũ Achilli tres equos tribuere Iliad.* X V I. *ſed alium poëtam quattuor; qui vidit;* Hectorem curru quadriiugo raptarier.

1082 In lora] *Ouid.*—— loríſque tenentibus artus. *Impreſſi variant. Lugdunenſ. & plerique vett.* Præceps in ora gnatus. *alij*; In lora præceps fuſus. *Moguntin. ſcript.* In lora fuſus implic. cadens. *hanc Hippolyti necẽ, ex noſtro tempore vicinis poëtis ſuauiter Baltaſſar Caſtilio eleg. 2.*

1088 Indignãs] *m.ſ. meus in contextu*; agnoſcẽs. *ſed in marg.* indignãs.

1095 Ambuſta.] *Moguntinenſ.* aduſta. *malè.*

1096 Eiecto] *ſic rectè manuſc. & excuſi ferè omnes. hoc eſt, exſtante, prominente extra ſolum.*

1099 Dominúmque rumpunt] *premi, non opprimi virtus poteſt; ad tempus, non ſemper innocentia vexari. hic ipſe tam miſerè diſcerptus Hippolytus, poſt obitum diuinos honores conſecutus. ſcribit Pauſan. in Corinthiac. primum huic heroï Diomedem rem diuinam feciſſe, lucúmque ei cum delubro, & priſci operis ſimulacro dicaſſe: apud Trœzenios ſolitum eidem ſacerdotem anniuerſaria ſacra facere, & virgines abſciſſum ante nuptias capillum offerre: nec diſtractum ab equis, ſed in cælum tranſlatum, aurigæ ſidus eſſe. Sunt qui à Dianâ vel Æſculapio ſuſcitatum, in Aricinum nemus migraſſe, & Virbium dictum velint, vt Ouid. 14. Metam. & Faſt. 3. Higyn. in fabulis, & Plutarch. in Parallel. Staphylus etiam in Arcadic. ab Aeſculapio curatum, & propterea ſanitatis auctorem à Ioue fulminatum prodidit; ſed repugnant Parrhaſius, Phylarchus, Teleſarchus, & alij, apud Sextum Empyricum contra Mathemat. cap. 16. Gloſſa vett. in Iuuenalem dicunt Virbium vocatum, quia bis in vitam reuocatus.*

1100 Acutis aſperi vepres rubis] *non commutem cum Moguntino, qui*; acuti aſperis vepres rubi.

1108 Formæ] εἶδος, *Cicero & alij formam, ſpeciem, figuram: quæ non tam in cutis colore, aut ſolo vultu, vt quidam putant, quàm in appoſitâ ſtaturâ ad dignitatem, & in aptâ atque decorâ membrorum compoſitione, & confor-*

matione lineamentorum poſita. Qua de re ſic iudicant philoſophi: pulcrum tunc dici aliquem (vtar verbis Daniel. Barbari, XI. Comment. in Porphyr.) cùm partium ordine congruo, & debitis earum interuallis corpus habet diſtinctum, quodq́; aptâ magnitudine conſtat, & vbique decenti colore, tractúq́; decentibus lineamentis conformatur. nam cùm membra ſitum obtinent naturalem, ſuóque loco ſunt aures, oculi, nares, pariq́; interſtitio ſingula collocantur, & modus accedit; qui debitâ proportione ſeruatâ, magnitudinem conuenienter diſponat: tunc pulcritudo ineſt, in quo hæc omnia reperiuntur. tres naſi in longum diſpoſiti faciei longitudinem protrahunt: vtriuſque auris ſemicirculi coniuncti, circularem oris hiatum implent: ſimilis eſt ſuperciliorum ratio. par verò labij, naſi, aurisq́; magnitudo. gemini orbes oculorum vni ſunt pares oris hiatui. octo capita totius corporis protenſionem complent; latitudinemq́; parem in latus brachiorum extenſio facit. His oculorum ſplendor, partium ordo, linearum tractus, & color aptus accedat. Hæc illa ſpecies eſt præſtantiſſima corporis, quam apud Athenæum & Stobæum ſerm. de pulchritudine Euripides, Ariſtoteles, & Iſocrates, & de Saule agens, Theodorus Prodromus imperio dignam cenſuerunt. rectè, ſi animi pulchritudo coniuncta. ſin: quod illa niſi putredo, vermium eſca, inferni pabulum? cui iſta corporis pulchritudo ineſt, curet animum corpori æquare; cui deeſt, animi ornamentis ſtudeat ſeſe exornare. 1111 Funeri confertur] *elegans metaphora, à ſtipis vel tritici collatione.* 1112 Quanto] *Aeſchylus:*

Potens eſt ſanguinis coniunctio; aut familiaris congreſſio.

IN CHORVM.

De inſtabilitate fortunæ, ſecuritate priuatorum, regum periculis diſſerit; breuiter Hippolytum luget, & viam ſtruit ad Phædræ necem.

1121 Minus in paruis] *proſequitur hæc latius Agamem. Chor.1. vbi nonnulla dicam. Claudianus in Epigramm.*

In breuibus nunquam ſeſe probat Æolus vndis:
Nec capit anguſtus Boreæ certamina collis:
Alpes ille quatit, Rhodopeia culmina quaſſat.
Incubuit nunquam cæleſtis flamma ſalictis:
Nec parui frutices iram meruêre tonantis,
Ingentes quercus, annoſas fulminat ornos.

Statius lib.2. ſiluar. in Lucani Genethliaco:

O nunquam data feſta longa ſummis!
Cur plus ardua caſibus petuntur?
Cur, ſæuâ vice, magna non ſeneſcunt?

Mecænas, in Prometheo:

Ipſa enim altitudo attonat
Summa. *hoc eſt, ipſo Senecâ interprete, attonita habet ſumma. ſic Hiſpani vſurpant;* atruenar.

1112 Leuiúſque ferit leuiora] *ſæpenumerò apud Tacitum auctoritate & exemplis hoc inuenias comprobari.*

1124 Præbet ſomnos] *Herpibolenſ. & Veneti;* Præbétque ſomn.

tunc verſus deberet diuidi in duos monometros .ſanè Moguntin. præbétque ſenes.

1125 Duros] *malè Eguian.* diros,*rectè Moguntinenſ. auctior;* Euros excipiunt, excip. Notos.

1129 Humida vallis] *ſolent enim valles decurrẽtibus in eas aquis montanis eſſe humidæ. Acron & Seruius,* humidum *(aiunt) quod extrinſecus madet, vt lapides pluuiâ conſperſi:* vuidum, *quod intrinſecus humorem continet,vt veſtes;quas propterea* vuidas, *Plautus & Horatius;* vueſcere, *Lucretius dixit.addit Acron,* madidum *eſſe, quod extrinſecus vdum. ego ſcio vuida quoque madida vocari, & frequentius* vdum, vuidum, humidum, madidum *pro iiſdem capi.nec mirum, cùm,vel Ariſtotele teſte, humidi plura genera, & in his vuidum.* φανερὸν, ὅτι τὸ μὲν διερὸν ἐστι τοῦ ὑγροῦ· manifeſtum eſt, hudorem humoris eſſe. *& poſtea:* ὑγρὸν μὲν γάρ ἐστι, τὸ ἔχον οἰκείαν ὑγρότητα ἐν τῷ βάθει· humor enim eſt qui in imâ parte propriam humiditatem rei tuetur. *ait Ariſtot. lib.2.de generat. cap.2.*

1135 Plebeia domus] *omnes m.ſ. auctiores hoc loco, ita:*

Humilis tecti plebeia domus.
Circa regna ſonat,
Volat ambiguis mobilis alis,*&c.*

& ſic plerique impreſſi, niſi quod, hi; tonat, *pro,* ſonat, *melius. vt appareat N. hæc interpolaſſe, dum reſcripſit:* Plebeia domus, volat ambiguis Mobilis alis hora, nec vlli, *&c.*

1137 Nec vlli] *Varronis loco, ex parte ego. ex parte alij medicinã, hoc modo:*

Fortuna nulli currum miſſum à carcere intimo
Labi, inoffenſum per æquor, candidum ad calcem ſinit.

1141 Morte] *Eguian.* nocte.

1148 Caſta] *Pallas. non, vt olim ſcripſi inaduertenter, Diana.*

IN ACT. V.

Occidit ſe ipſam Phædra, & Theſeo fraudem ſuam, filij innocentiam aperit. mæſtus pater, filij artus componit, eiq; iuſta rogúmque parat; impiam nouercam in terram, ſine pompâ, defodi imperat.

1162 Amore] *nunc mei. malè Mogunt.* timore.

Odio] *Antiopes, olim cùm illam gladio traieciſti.*

1164 Scinis] *iungi ſolent, Scinis & Procruſtes & Minotaurus. Ouidius in epiſt. Phillidis:*

Cùm fuerit lectus Sciron, toruúſque Procruſtes
Et Scinis, & tauri miſtáque forma viri.

de his latronibus, vide Plutarch. in Theſeo, & Notas in Claudianum.

Creſſius] *Minotaurus.*

1165 Dædalea clauſtra] *Labyrinthum, opus Dædali; à quo res omnis affabre facta,* Dædala, *vel* Dædalea.

1173 Animáque memet] *Moguntin.* animáque Fedram. *lego,* Phædram, *vt amicus Lipſius. cuius coniecturam apertè, vt vides, confirmat ille codex ſcriptus. ſed tamen, vnde illud?* memet. *puto gloſſulam.*

1177 Abſciſſam comā] *ſic inf. Troad. 805. Andromache filiolo morituro.*

—— oſcula & fletus puer
Laceróſque crines excipe —— *Item:*
—— ſume nunc iterum comas,
Et ſume lacrymas, quicquid è miſero viri
Funere relictum eſt —— *& paulo antè chorus:*
—— ſoluimus omnes
Lacerum multo funere crinem.

Moris fuit eorum, quibus cum aliqua neceſſitudo, funera honorare vel abſciſſâ, vel euulsâ comâ. euulſæ exemplum, in Troade: hic abſciſſæ. In illo, apud Ciceronem Tuſculan. 3.

Turneb. lib. 19. aduerſ. cap. 5.

Scindens dolore identidem intonſam comam,

agi de euulsâ, volunt ex verbis ſequentibus Tullij: facetum illud Bionis, perinde ſtultiſſimum Regem in luctu ſibi capillum euellere, quaſi caluitio mœror leuaretur. *idem docent Euſtathius ad verſ. 46. Iliad. Ψ. & Q. Smyrnæus lib. 3.* Detonſæ comæ *exemplum eſt Theſſalorum, qui cum ſuâ coma equorum quoque iubas totonderunt, apud Plutarchum in Pelopidâ. vt plurimum poëtæ hac in re verbis iſtis promiſcuè vtuntur ſine delectu: quod videre eſt apud eos qui moris meminerunt, videlicet Homerus Odyſſ. δ'. Euripides in Iphig. Tauricâ, Oreſte, Troadibus, Alceſtide (vbi etiam equorum iubæ tondentur, vt liqueat hoc Theſſalis in vſu fuiſſe) Sophocles in Lorario Aiace, & Electrâ, Propertius lib. 1. eleg. 17. Ouidius lib. 13. Metamorph. & lib. 3. Triſt. eleg. 3. denique Lucilius, cùm ſcripſit;*

—— mercede quæ
Conductæ flent alieno in funere præficæ,
Multo & capillos ſcindunt, & clamant magis.

Iſte, meâ ſententiâ, tonſus ille lugubris apud Attium, Amphitruone.

Sed quænam hæc eſt mulier, funeſtâ veſte, tonſu lugubri.

Officium idem in puerorum funeribus, ex laudatis Andromachæ verbis colligitur, & Ouidianâ Canace; quæ de puero, quo die natus, à feris diſcerpto:

Non mihi te licuit lacrymis perfundere iuſtis,
In tua nec tonſas ferre ſepulcra comas.

Ponebant vt plurimum comam pater & mater, vt 12. Thebaid. Statij Creon Menæceo filio crinem deſtruit; & lib. 6. cum matre Eurydice, & nutrice Hypſipile, pater Lycurgus Archemoro:

At genitor ſceptríque decus, cultúſque tonantis
Iniicit ipſe rogis, tergóque & pectore fuſam
Cæſariem ferro minuit, ſectiſque iacentis
Obnubit tenuia ora comis —— *vnde diſcamus præterea faciem defuncti ſectâ comâ tegi conſueuiſſe; ſed & ipſum quandoque corpus operiebatur, vt apud Homerum Odyſſ. δ'. & Philoſtratum in imagine Hippolyti, ſic intellige illud Ouidij 3. Metamorph.*

—— fratri impoſuere capillos Sectos ——

1182 Vindicati] *Theſei, ſed Egnianus, Herb. & vet. Veneti;* vindicato.

mihi neutrum placet. quomodo enim Phædra ſancta? aliquid latere video, quod quid ſit non video: niſi ſancta *per ἀντίφρασιν.*

1184 Sedamen] *ex manuſc. & vett. impreſſ. omnibus repoſui*; ſolamen. *mallem etiam ex iiſdem hunc verſ. præcedenti præponi.*

1192 Mucrone pectus impium iuſto patet] *Mogunt.* imperium iuſto. *conijcio legendum*; peruium iuſto. *porrò* mucrone *pro* mucroni, *more veterum, Latinum caſum pro dandi ponentium.*

1193 Viro] *poſt hunc verſum in meo manuſc. habetur iſte:*

Nulla latus comitante quid dubitas dedit. *ſed aſcriptum in margine:* hoc carmen in originali cõmentato nõ inuenitur. *ex quo originali poſtea omiſſum. huic cui fortè aliquod latet incognitum mihi. nam vnde verſus ille erepſerit, neſcio, & cõſtat ſine illo ſententia. ideo non duxi edendum.*

1196 Auerni] *pallidum ab effectu vocat. Nam lacus eſt Campaniæ propter tetrum odorem crediti limen inferorũ dictum tradit Lucret. lib. 6. quia ſit contrarius volucribus. quod & Izacius in Lycophron. probat. nam Græcis* ἄορνος, *præter cycnos nullæ in eo audent lauari, quòd omnes emoriantur, vel tantum ſuperuolantes. tantâ eſt grauolentiâ, auctore Ariſtotele de admirand. audition. num 89. Virgilio, Strabone lib. 6. & aliis. Plinius ſimilem eſſe ſcribit in Epiro: ſed noſter hic nobilior, Baiis contiguus intra Lucrinum ſinum. quondam Styga vocatum rectè colligitur ex Silio lib. 12.*

Ille, olim populis dictum Styga, nomine verſo,
Stagna inter celebrem nunc mitia monſtrat Auernum.

plura pete ab Euſtathio, in Odyſſ. κ'. locum illum ἔνθα μὲν εἰς Ἀχέροντα.

Tænarij ſpecus] *Apollonij Schol. lib. 1. ex Pherecyde ἐν τῇ ſcribit Elatum Icari filium duxiſſe Erimedam Damaſicli filiam, & ex eâ genuiſſe Tænarum, à quo dicatur Tænarus, vrbs, promontoriũ & palus: ſed poſtea addit* ταίναρον *promontoriũ Laconiæ à Tænaro Neptuni filio nuncupatum. Valer. Argon. lib. 1. Tænarum vocat* ſemper patentem, *ſcilicet vmbris deſcendentibus. Lucanus lib. 9* apertam Tænaron vmbris. *nam hic creditur Ditis eſſe ianua. ſitum, ceteraq́ eò ſpectantia fuſiùs reliquis deſcribit Papinius lib. 2. Thebaid.*

Eſt locus Inachiæ dixerunt Tænara gentes,
Quâ formidatum Maleæ ſpumantis in auras
It caput, & nullos admittit culmine viſus.
Stat ſublimis apex, ventóſque imbréſq. ſerenus
Deſpicit, & tantum feſſis inſiditur aſtris.

Et poſtea: Interiore ſinu frangentia litora curuat
Tænarus, expoſitos non audens ſcandere fluctus:
Illic Ægæo Neptunus gurgite feſſos
In portum deducit equos; prior haurit * habenas
Vngula. poſtremi ſoluuntur in æquora piſces.
Hoc (vt fama) loco pallentes deuius vmbras
Trames agit, nigríque Iouis vacua atria ditat
Mortibus, Arcadij perhibent ſi vera coloni;
Stridor ibi, & gemitus pœnarum, atróque tumultu

* Omnino leg. *harenas*

Feruet ager. ſæpe Eumenidum vocéſque manúſque
In medium ſonuere diem, lethique triformis
Ianitor agricolas campis auditus abegit.

deſcribitur etiam eleganter à Senecâ in Herc. Fur. à ver. 661. quo loco plura.

1197 Vnda miſeris grata Lethes] *Lethe fluuius inferorum, cuius potus vmbris præteritarum rerum obliuionem inducere putabatur. ideo miſeris grata. conflictũ id quia mortui plurimarum rerum obliuiſcuntur, de quo nos alibi. Eſt & Lethes ſeu Lethe fluuius Hiſpaniæ Straboni ac aliis, à quibus etiam Limius & Limæa videtur dici: Salluſtius, & Mela, & Plinius,* fluuium Obliuionis *vocant. Epitoma Liuij*, Obliuionem. *de eo Silius lib. 1.*

—— lucentes voluit arenas
Infernæ populis, referens obliuia Lethes.

Placet Medinæ coniectura eum eſſe, qui hodie Guadallete. *Mauris enim* Guadal *flumen. vt* Guadalquiuir *flumen ingens.* Guadiana *pro* Guadalana, *flumen Anæ. propter hoc flumen Pluto apud Claudianum, inquit:*
—— ſunt altera Lethes Flumina —— *nam alterum de duobus. Hiſpanũ, vt Latini, ſic & Græci quidã in patrio caſu,* τῆς Λήθης *amnem, vt Strabo; alij vſurpant in recto,* ὁ Λήθης, *vt Appianus. ab Hiſpanis ante inundationem Arabicæ illuuiei,* Lethe, *dicebatur.* Torpentes lacus] *Cocytus. de quo Herc. Fur. ver. 686.* 1203 Noua nece] *nam (vt ait Petronius) natum votis interfecerat abſentem, in ſolo, monſtrum ſali; aurigam, equi proprij. porrò in carmine præced. Moguntin.* accenſor, *pro,* aſſenſor.

1205 Vindex] *Moguntinenſ.* Iudex. *idem*; verum nefas.

1208 Ad cælũ] *placet vet. Venet. & Herb. lectio* in cælũ, *ſi tamen initio carminis,* ad *pro,* in. *ſcilicet.* Ad hoc redimus. patuit in cælum via.

1211 Vt concremarem] *iam ſæpius monui, veteres cadauera vel melle condire, vel concremare conſueuiſſe. Lucretius lib. 3.*

Ignibus, impoſitum calidis torreſcere flammis,
Aut in melle ſitum ſuffocari ——

1213 Alcide] *dederat Herculi petenti Theſeum reducendũ Pluto, vt narrat Theſeus Herc. Fur. act. 3. de quo intelligendum quod Ariſtides ſcripſit, Orat. in Mineruam, Mineruæ auxilio quendã ab Hercule ex inferis reductũ.*

1215 Effera] *frequens noſtro coaceruatio epithetorum, in exaggerationibus. malè hic nonnulli lib.* efferat. 1224 Et ceruicibus] *maliem, ſi libri aſtruerent,* vt ceruicibus. *ſic enim artius cuncta necterentur.*

1227 Alluens] *ſic o. v. l. Lugdun.* abluens. 1235 Caſti] *non, vt olim, adulterij cauſâ.* 1247 En patrio] *ſic primi, ni fallor, Baſileenſ. cùm prius non malè haberetur;* en patris. 1268 En hæc ſuprema vota] *Mogunt.* dona. *rectius.* 1274 Acquirite] *ſuſpicor expulſum à ſciolis vocabulum vetus, probum, laudatum;* anquirite: *quod ſignificat diligenter, & omnibus excuſſis quærere. eſt quidem vt plurimum iudiciale verbum Liuio & ceteris hiſtoricis, oratoribus, legiſlatoribus. ſed tamen ad alia etiam vtuntur Lucretius, Salluſtius, Cicero. Vide Giſanij Collectanea Lucretiana.*

Iſtã] *Mog.* Fedrã *corruptè puto & ex gloſſa. aptior indignãti vulgata lectio.*

Terra defoſſam premat] *iampridem multa dixeram in Aduerſ. de hoc more Græcorum, Romanorumq́: edidit eadem aliaq́, nonnullis annis poſtea B. Briſſonius V. C. lib. 1. Formul. cùm videlicet eoſdem, quos ego, ſcriptores legiſſet: ego quoq́ nonnulla poſtmodum reperi apud varios, quæ hic exhibebo ex ipſis auctoribus accepta. nam, etſi eadem ex parte alij, cur vetemur ex communi riuo in peculiares incilias aquam deducere? non nouũ id, nec vituperatione dignum, ſed frequentarium & inconſpretũ. In agro Veronenſi hæc inſcriptio:*

Functa iaces hîc, ſed viuis viuéſque Secundo
Lella tuo. debent nec benefacta mori.
Te Tellus, ſanctóſque precor pro coniuge Manes,
Vos ite ô placidi, tu leuis oſſa tege.

Item:

Opto, ſi qua fides remanet telluris amicæ,
Sit tibi perpetuo terra leuis tumulo.

Tibullus eleg. vlt. lib. 2.

Parce, per immatura tuæ precor oſſa ſororis.
Sic bene ſub * tenerâ parua quieſcat humo.

** Hoc eſt, leui.*

Propertius lib. 1. eleg. 17.

Illa meum extremo clamaſſet puluere nomen,
Vt mihi non vllo pondere terra foret.

Ouidius in Epiſt. Didus:

Et ſenis Anchiſæ molliter oſſa cubent.

Auſonius Burdegalenſis:

Vos leuis ceſpes tegat, & ſepulcri,
Tecta defendant cineres opertos.

Hæc cui benè: contra cui malè precabantur, terram grauem, pondus tumuli oneroſum, vt ex Tertulliano lib. de teſtimonio animæ cap. 4. colligitur, ait: Terram grauem imprecatis, & cineri penes inferos tormentum, *&c. vt videlicet ſic depreſſa anima non niſi laborioſè euolaret: vel forte ex Stoicorum delirio, quos Seneca refert credidiſſe animam hominis magno quopiam pondere extriti, præcluſo exitu, perire & ſtatim diſpergi. quod refellit epiſt. 58. ſub finem. hanc conſuetudinem confirmat hîc Seneca. & Tibullus lib. 1.*

Iam tua qui Venerem docuiſti Vendere primus,
Quiſquis es, infelix vrgeat oſſa lapis.

Callimachus, ſibi, ſi quid improbum laudarit, terram non leuem imprecatur:

——— μήτε σὺ κούφη

Γίγνεο ——— *hâc eadem de cauſâ extremâ Troade cadit Polyxena, vt Achilli grauem factura terram. Meminit olim huius moris Britannicus in Iuuenal. Sat. 10. Et fortaſſis propterea non lapidibus, lignis, aut ceſpitibus, quos repererant inſepultos, contegebant; ſed Græci quidem ter puluerem inijciebant, teſte Euſtathio; Romani verò, Varrone auctore, leuem terræ glebam. Vide Muretum lib. 10. var. lect. cap. 19. Lambinum ad Horatij lib. 1. Od. 28. Lud. Guicciardum lib. 1. & 2. de Funerib. Hæc in Hippolytum.*

Digitized by Google

COMMENTARIVS IN HERCVLEM FVRENTEM.

ARGVMENTVM.

QVERITVR Iuno multiuoli Iouis furta, & pellices enumerat, carúmq; liberos, in Herculem tamen potiſſimùm inuehitur, auctum recenti gloriâ victis inferis; Acheronta mouet, & furorem Argos reuerſo Herculi immittit. Abſente Hercule *Lycus* exſul Thebanus, vrbe occupatâ, Creonte Rege ac filiis necatis, confugientem ad aras Megaram Herculis vxorem, ni ſibi nubat, flammis cremare minatur. Superuenit Hercules, & debitâ Lycum ſocióſque cæde vlciſcitur. deinde ſacrificaturus, vertitur in inſaniam; propriam vxorem, atque filios interficit. recedéte denique veſaniâ, & miſeriâ ſuâ cognitâ, vitæ manum inferre ſuæ ſtatuit: ſed euictus Amphitruonis precibus atque lacrymis, ignoſcit ſibi. & cum Theſeo Athenas pergit. confer cum Philoſtrato in imaginibus & Moſchi Megarâ.

IN ACT. I.

FVNGITVR *Iuno Prologi vicem, & ſeipſam incitat ad vindictam ab Hercule, de mentis ſtatu deturbato, exigendam.*

2 Iouem] *Tres Ioues numerat Clemẽs Alexand. in προτρεπτικῷ unum Arcadem, Aetheris filium; alium quoque Arcadem, tertium Creteuſem, ambos Saturni filios. Hunc vltimum Arnob. lib. 4. Cali F. facit: Euſebius lib. 2. Præparat. Euang. cap. 4. eundem tradit, quod plurimum robore corporis & animi viribus valeret, & in alios multa iuſtitiæ exempla ederet, vitámque humanam in multis iuuaret, poſtquam exuit hominem, Iouem vocatum, & pro Deo cultum.*

3 Templa-ætheris] *templum veteres, pro quouis tractu, & quauis hominum Deorúmve habitatione, poſuerunt. Varro id docet initio lib. 6. de ling. Lat.* Templum dicitur tribus modis; ab natura, ab auſpicio, ab ſimilitudine. Naturâ in cælo, ab auſpicio in terra, ab ſimilitudine ſub terrâ. In cælo templum dicitur;

O magna templa cælitum
Commixta ſtellis ſplendidis.

Item: Vnus erit quem tu tolles in cærula cæli
Templa———.

In terrâ, vt in Peribœa:

Scrupea ſaxa Bacchi templa propè aggreditur.

Sub terrâ, vt in Andromachâ.

Acheruſia, templa alta Orci, ſaluete infera.

Et ſubdit Varro: quaquâ intuerant oculi, à tuendo templum primò dictum: quocircâ cælum, quâ tuimur, dictum templum. *Sic Ennius.*

Contremuit templum magnum Iouis altitonantis.

Idem: Quanquam multa manus ad cæli cærula templa
Tendebam lacrymans———

& lib. 6. Fumida iam cæli ſcintillare omnia templa.

Septimius Hymno in Ianum:

Iane pater, Iane tuens, diue biceps, biformis,
O cate rerum ſator, ô principium Deorum;
Stridula cui limina, cui cardinei tumultus,
Cui reſerata mugiunt aurea templa mundi.

ſic enim Victorinus citat: quamuis Terentianus legerit, aurea clauſtra.
Drepanius Florus. Pſal. 27.

Dum templa cæli ad ardua
Elata tollo brachia.

Varro, Bimarco: Tunc repentè cælitum altum tonitribus templum toneſcit. *Ennius Palatium vocauit ſic enim de Epicuro Cicero 2. de Nat. Deorum:* Qui cùm palato quid ſit optimum iudicat, cæli palatium (vt ait Ennius) non ſuſpexit.

4 Pellicibus] *rectè:* locum dedi pellicibus. *nam pellex à pellendo, quòd iuſtam coniugem thalamis pellat.*

5 Tenent] *idem conqueritur Iuno apud Ouid. lib. 2. Metamorph.*

Quæritis, æthereis quare regina Deorum
Sedibus, hîc adſim? pro me tenet altera cælum.

Spurios & mœchas Iouis magno numero enumerant D. Iuſtinus Martyr Apologia 2. S. Theophilus Antiochenus lib. 2. ad Autolycum, Arnobius lib. contra gent. 4. & 5. Euſebius lib. 2. præparat. Euang. cap. 4.

6 Arctos] *hîc pro vrſa ſidere, non pro circulo Arctico, vt ſumunt Homerus, Heraclitus, & alij nonnunquam. Vide Strabon. lib. 1. de Calliſto ſeu Vrsâ multa. Higyn. lib. 2. aſtronom. vide inf. Herc. Oet. verſiculo* 1583.

7 Sidus] *rectè. quia vrſa, non ſtella, ſed plurium ſtellarum conglobatio eſt.*

8 Quâ repente vere laxatur dies] *oritur enim Taurus cum Sole, menſe Aprili, quo tempore iam dies aliquanto longiores, clariores, & tepidiores. dictus enim Aprilis ab aperiendo. Virgilius 1. Georg.*

Candidus auratis aperit cum cornibus annum
Taurus ——

Laxatur] *aperitur.* 9 Vector Europæ] *adductos à me Gætulici verſus N. laudabiliter ſic caſtigauit:*

Non illic Aries verno ferit aëra cornu,
Gnoſſia nec Geminos præcedunt cornua Tauri,

Digitized by Google

Sicca Lycaonius reſupinat ploſtra Bootes. *vide Oedip. chor.* 3.

11 Atlantides] *vide ſup. Medeæ ver.* 312.

12 Fera coma hinc] *quidam m. ſ.* Fera minax. *vnde feliciter Critici;* ferro minax. Hinc] *opponitur,* τῷ hinc; *quod verſu ſexto. Orion enim Auſtrinum ſignum, aduerſum Vrſæ, vt volunt Aratus & Theon. iccirco Manilius:* Arctos & Orion aduerſis frontibus ibant.

Exterret Orion] *etiam quia ſidus terribiliter micans, & ex horridis ſideribus, vt vocant. Plinius lib.* 18. *cap.* 28. Deos] *ſidera Deos vocat, more antiquorum, de quo alibi. Exterret autem Orion ſidera, non omnia, ſed Pleiades; quas cùm matrem illarum inſequeretur, ſimul in fugam compulit, vnam quoque illarum Meropen violauit. auctores Q. Smyrnaeus lib.* 5. *Athenæus lib.* 11. *& Scholiaſtes Apollonÿ in lib.* 3. Orion, *Latinè* Iugula, *de Pleiadibus ſic Heſiodus:*

Quod ſi te nauigationis periculoſæ deſiderium cœperit;
Quando vtique Pleïades, robur validum Orionis
Fugientes, occiderint in obſcurum pontum:
Tunc certè variorum ventorum ſtridunt flamina,
Et tunc nê amplius naues habe in nigro ponto.

13 Aureus] *pulcher. apud neſcio quem:*

Muſa dic mihi opera planè aureæ Veneris.

Mimnermus: Quomodo mî quicquam iucundum ſine aurea Venere? *Vtuntur eodem epitheto Heſiodus & Homerus; quem D. Iuſtinus Martyr in exhortat. ſic Venerem vult vocaſſe; quod in Ægypto templum & agrum eſſe ſciret* Aureæ Veneri *dicatum.*

14 Signa clara Tyndaridæ] *Caſtor & Pollux Iouis & Ledæ filÿ. hodie vocamus S. Hermetem. ſed fulgor potius, quàm ſtella. Nam verum eſt quod prodidit olim Xenophanes apud Stobæum in eclog. phyſic., Dioſcoros non aſtra, ſed nubeculas ſeu exhalationes quaſdam eſſe, ex motu quodam interfulgentes. noſter poëtas ſequitur, inter quos Mercurius Triſmegiſtus, in Cratere;*

ναὶ σοί τ' ἐν ὠκυπόροισι διὸς κούρων ἐπιφάνεια.

quædam Thenetus Coſmographiæ lib. 7. *cap.* 10. *Addam quiddam non multis notum. Hiſpani hunc fulgorem* S. Telmum *vocant. Vnde? quia S. Telmus, Dominicani ordinis lumen, miræ ſanctitatis, plurimis olim nauigantibus poſt obitum auxilio fuiſſe creditur: eius vitam ſat benè, Latinè & Hiſpanicè manuſcriptam legi quondam in Legione ſeu Lugduno Galeciæ, in collegio Societatis* IESV, *à fundatore eiuſdem collegÿ, & vrbis Legionenſis Epiſcopo, Ioanne de Sancto Æmiliano, vltimis tabulis relictam. De Tindaridis verè Homerus cecinit, vtrumque Spartæ ſepultum; licet alÿ ſolum Caſtorem putent. conſule Clementem Alex. in Protrept. Nec eſt quod culpetur Seneca, quoniam hoc tempore nondum Caſtores mortui, vt patet ex Theocrito εἰδ'. 23. Apollodoro lib.* 3. *Clemente Alex. lib.* 1. *Stromat. & Ouid. lib.* 5. *Faſtor. Defenditur enim noſter Anachroniſmi beneficio. ſic Statius* 2. *Thebaid. menſæ Thyeſtææ, diu priùs, meminit. ſic Salluſtius lib.* 1. *montis ſacri & Auentini, vt notat Diomedes lib.* 2. *cap. vlt. Non tantum Tindaridæ, ſed & ſoror He-*

lena in ſidus mutata credebatur, proſperum nauigantibus; iuxta Euripid. in Oreſte; infauſtum & infelix, iuxta pleróſque. Statius huc inclinat, libro 3. Siluar. in Propemt. Celeris:

——antemnæ gemino conſiſtite cornu
Oebalij fratres, vobis pontúſque polúſque
Luceat: Iliacæ longè nimboſa ſororis
Aſtra fugate procul, totóque excludite cælo.

de his conſule Lilium lib. de re nauticâ cap. 9. & Syntagm. 5.

15 Mobilis tellus ſtetit] *Delos. explicat hoc ipſe Apollo apud Euſebium lib. 3. præparat. Euang. cap. 4. & Plinius lib. 4. cap. 12. Strabo lib.* 10. Fabulæ namque tradiderunt Latonam hoc in loco pariendi ſoluiſſe dolores, cùm Apollinem ſimul & Dianam in lucem edidit. Antea quidem, vt ait Pindarus, intolerãda erat inter vndas, variis vndique fluctibus agitata; ſed cùm vicinus doloribus aduẽnit partus, quatuor terreſtribus è truncis columnæ durâ in petrâ ſolido ex adamante continuerunt: vbi felicem enixa eſt ſtirpem.

16 Bacchi parens] *tranſlatam in cælum Semelen, etiam tradiderunt Plutarch. in vita Romuli, Apollodorus lib. 2. Biblioth. & Ariſtides tom. 1. Orat. in Bacch. & in vet. inſcriptione* LVCVM SEMELES *inuenio.*

18 Mundus] *cælum. Mundi varias ſignificationes, ex Diodoro Siculo, obſeruauit N. in Commentar. pereruditо in Manilij lib. vlt.*

19 Sed vetera ſero querimur: vna me dira ac fera] *ſic Moguntin. & alij manuſc. & excuſi Herbipol. & Venet. Poſtea Baſileenſ. & Lugdunenſ. rectè expunxerunt voculam*, ſero, *hoc modo*: ſed vetera querimur: vna me dira ac fera, *&c. fruſtrà (inquit) tempus tero refricandis antiquis & obductis iam vulneribus: recens vnum me peius habet. Thebæ inflixêre, vt & alia multa ex Alcmenâ natus Alcides. N. maluit retinere*, ſero, *& reijcere* τὸ, dira ac. *cui non ſuffragor.* Vetera] ante mala *vocat Maro.*

18 Puellæ ſerta] *Propertius*:

Teſtis ſidereæ torta corona Deæ.

vide Ouid. 3. Faſtor. Higyn. 2. Aſtronom. & ſcholiaſt. Germanici.

24 Ortu] *quædam membranæ*; ortus.

24 Impendit] *cuius generationi cælum vnum diem contribuit. cõtinuatæ enim noctes duæ nullo die intermedio. ſic alibi*: vxor impendit animam marito. *eadem ſententia ex manuſc. in quibus*; impediit. *& ſanè Moguntin. recentior aliis*; impedit: *quod exſtat in Herbipolenſ. & Venetis tribus. Vide Agamemn. verſu* 811.

26 Merſum Oceano iubar] *hoc eſt, iuſſus non lucere vnum diem. iuſſus feriari à diurno labore. Negat Oceanum Herodotus lib. 2. & lib. 4. non quod nullum mare putet, ſed quia tum temporis nondum ſatis notum nomen, ipſi non probabatur, dictus à celeritate Solino, & aliis aliunde. interdum pro ipſo Orizonte ſumitur, vt docet Strabo lib. 1. Geogr. interdum pro ipſo maris Numine, in illo* Super Oceani ſtagna alta patris
Terrarum amfracta reuiſam.

deniq;ue, apud Lampridium, pro balneorum vaſtis lauacris, de quorum amplitudine ὑπερβολικῶς *quædam Ammianus Marcellinus ſcribit.*

27 Viuaces aget-iras] *Sidonius Antipater, de Baccho & Hercule:* Iuno ambobus grauis eſt Dea. *lege Victorium lib. 25. var. lect. cap. 2.*

30 Horridum tellus] *vet. impreſſi;* horrendum tellus. *num ſcripſerat?* tellus horrendum. *& in eodem carmine multi libri, etiã ſcripti;* quid bella? *eſt autem acclamatio Tragica indignationis plena, quâ ſe vinci indignatur.*

32 Ferum] ἀδάλυτον.

33 Et creſcit] *putaram;* excreſcit. *ſed melius q. l. ſ.* increſcit.

36 Patrem probauit] *quæſo, quid ſibi vult Moguntin. ſcriptura?*

Patrem improbauit. gloriæ feci locum
Inde quâ lucem premit aperitque Thetis,
Quâ ſol reuertens, quâ ferens Titan diem, *&c.*

38 Binos] *vel, quia (ſi de iis, qui propriè Aethiopes) Nilo (ſeu Nigri) in duas diuiduntur partes; Orientales Aegyptum & Arabas, Occidentales Atlanticum ſpectant: vel (ſi de omnibus, more veterum, qui ad meridiem maritima incolunt, vt ſumsêre Aeſchylus, Euripides, Homerus, Ephorus) quia diuiſi a ſe inuicem ſinu Arabico, circulo meridiano æqualiter in fluuij morẽ ſecto, vide Strab. lib. . fusè de hac Aethiopum diuiſione tractantem. Homerus:*

Aethiopes bipartiti ſunt extremi hominum,
Quidam ad occaſum ſolis, quidam ad ortum.

39 Toto Deus narratur] *teneo in furto Claudianum manifeſto, cùm in laude Herculis, ſic affatur Iunonem:*

—— licet omnia mundi
Monſtra voces, ipſámque armes ſerpentibus hydram:
Defendet natura Deum; patrémque probabit,
Quod non vis conſtare, Iouem —— *Hercules dictus quaſi Iunonis gloria, eo quòd odio & perſecutione nouercæ magis inclaruit.*

45 Quæ timuit] *deſinite tantum Heroi huic tribuere, vt, contra Senecæ voluntatem, timorem illi adimatis. ſic enim libri ad vnum omnes. ſic infra Herculi amiciſſ. Theſeus:* Et vtérque timuit —— *tam Hercules, quàm Cerberus. & ſi ſpes in Hercule, ſanè & timor: ab inuicem illa nequeunt ſeparari. ſpem verò nec vos ipſi ab eo tollatis. eſt timor, qui cadit in fortem virum; eſt, qui in puſillanimes tantùm. ſed hæc ab Ariſtotele petenda.*

46 Armatus venit] *propter hæc arma dicitur Tertulliano* Scytaloſagittipelliger, *ſoliti autem vt Hercules, ita ceteri Heroës initio pellibus animantium veſtiri, vt docet Pierius lib. 1. Hieroglyph. ſed & prima huiuſmodi hominum indumenta certo certius ex cap. 3. Geneſ.*

47 Inferni Iouis] *Homero ſubterraneus Iupiter, Pluto. de Ioue varia traduntur. Valerius Soranus & alij prudentiores, mundum eſſe putarunt. illius carmina ſunt:*

Iuppiter omnipotens rerum, regúmque, Deúmque;
Progenitor, genitríxque Deûm, Deus vnus & omnis.

quæ à Varrone lib. de cultu Deorum, ita exponuntur (*ait D. Auguſtin. li. 7.*

de Ciuit. Dei cap. 9. vt eum marem exiſtimarent, qui ſemen emitteret, feminam quæ acciperet: Iouémque eſſe mundum, & omnia ſemina ex ſe emittere, & in ſe recipere: quâ causâ (inquit) ſcripſit Soranus, *Iupiter progenitor, genitrixq́.* nec minùs cum causâ, vnum & eundẽ omnia eſſe. Mundus enim vnus, & in eo vno omnia ſunt. *de Iouis variis cognominibus vide eundem D. Auguſt. d. lib. cap. 11. & ibi Commentar.*

48 Opima regis] *rectè. nam opima non niſi hoſtium duci detrahuntur. ſiue à duce, ſiue à gregario, teſte Varrone.*

52 Erebóque] *pro inferno, pars pro toto.*

54 Sacra] *Arcana. ſic Ouid.* medicamen ſacrum. *hinc* ſacraria, *loca quibus ſolis ſacerdotibus aditus patet. Tacitus*: ſed fœdus arcanum habetur, quaſi mutuo cruore ſacratum.

57 At ille] *Moguntin.* ac ille.

56 Atrum canem] *perfamiliare noſtro Cerberum vocare* atrum. *in Menippeâ, de Claudio;* ſubperturbatur, (albam canem in deliciis habere ſolebat) vt illum vidit canem nigrum, villoſum, ſanè nõ quem velis tibi in tenebris occurrere. *ita membranæ Burdegalenſ. in quibus etiam paullo antè, quod vulgò legitur de eodem Cerbero;* bellua centiceps, ſeſe mouens, villóſque horrendos excutiens: *præter τὸ,* bellua centiceps; *omnino deficit. cum causâ, meo iudicio.*

62 Terna] *Moguntin. Herbipol. & Venetus Bernardini*, terra. *recentior Venet. Pintiani;* terra. *an hinc alij?* terna.

68 Expenſo] *Mogunt.* extenſo. *male. quidam m. ſ.* experto. *quod ipſum quoque recipi poſſet. nec deſunt exempla apud Priſcianum: ſed haut dubiè;* expenſo, *melius hoc eſt, librato, & verſato diligenter, quantum valeat.*

71 Immenſæ] *an non immenſa moles totius cæli? cur ergo minus hæc vera ſcriptura, quàm cod. vnius?* inniſæ. *cui; dent veniam: præfero quinque ſcriptorum, & omnium excuſorum fidem.*

77 Quid tanta mandas odia] *ſenſus, quid tu tam potens, Iouis & ſoror & coniux, Deorum regina, tam grauia, tam acerba, tam inueterata odia, aliis mandas exſequenda? cur non ipſa te vlciſceris, & manibus tuis ſæuis? Odium illa ſatis iam aperuerat, nocuerat palàm ſæpius: ſed manibus ſuis nondum, ac ne nunc quidem. Non ergo amplius;* tacita.

81 Doris] *vnde verò Achiui omnes, poſtea Dores dicti docet Plato Dialog. 3. de legibus.* Gigante] *Encelado.* Excuſſo] *Eguianus*; emiſſo.

82 Leuet] *poſt hunc verſ. in Moguntino manuſc. ſequitur:* Mouenda iam ſunt bella, iam ſecum gerat. Sublimis alias, *&c.*

83 Alias luna concipiat feras] *Pythagorei cenſebant omnia quæ apud nos ſunt, flumina, feras, montes, &c. etiam in orbe Lunæ reperiri. vt refert Achilles Statius in Aratum, ſimul addens hinc Nemeæum leonem decidiſſe, Vide Politian. Miſcell. cap. 17. qui primus hîc repoſuit;* alias, *cùm;* altas, *habetur in Herbip. & Venetis primis. Claudianus de Tauro ab* Hercule *domito:*

——taurus medio nam ſidere lunæ
Progenitus, Dictæa Iouis poſſederat arua. *hinc ergo Nemeæus deciderat Leo.*

Digitized by Google

86 Tartari] *eum deſcribit lib. de iudicio Domini Tertullianus:*

Iam vaga à nullo tellus poſſeſſa colono,
Æquoris extremo preſſa, & ſub fine profundo;
Quâ Sol emenſo radio diſterminat orbem,
Et quâ tranſacto conduntur ſidera mundo;
Æther gliſcit atris obſtruſa luce tenebris.

Nota & hic abſtruſa.

Plutarchus in lib. de primo frigore: τάρταρος οὗτος ἀπὸ ψυχρότητος κέκληται· δηλοῖ δὲ καὶ Ἡσίοδος, εἰπὼν, τάρταρον ἠερόεντα· καὶ τὸ ῥιγοῦντα πάλλεσθαι καὶ τρέμειν ταρταρίζειν. Tartarus dicitur à frigore, quòd etiam Heſiodus docuit, tartarum appellans aërosum, & qui horrore tremũt ac quaſſantur, ταρταρίζειν dicuntur. *Plato in vltimo Gorgiâ, Tartarum vocat vindictæ ac iuſtitiæ carcerem.*

90 Mouenda iam ſunt] *Bernardin. Gellius ante annos centum, monuit hunc verſum & præcedentem :* I nunc ſuperbe, *&c. videri interiectos, quod de iſto, non de præcedenti, mihi quidem penè certum. In Moguntinenſ. hic deeſt; ſupra etiam alieno loco poſitus, ponendus infra, vt paullo poſt dicam.*

65 Quâ mugit] *credo qui hoc inuexerunt, de terræ mugitu acceperant, de quo poſtea:* —— cur mugit ſolum? *ſed malo cum m. ſ. Mogunt. & ceteris, item excuſis Venetiis, & Herbipoli;* quam munit. *quam tegit & defendit.*

99 In ſe armatus furor] *rectè Prudentius in Pſychomach.*

Ipſa ſibi eſt hoſtis væſania, ſéque furendo
Interimit, moritúrque ſuis ira ignea telis.

101 Incipite] *Euripid. in* Ἀνδρομέδᾳ, *act.* 3.

ἀλλ' εἰ ἄτεγκτος συλλαβοῦσα καρδίαν,
Sed age pectus durum immota arripe.

103 Agmen horrendum anguibus] *vide ſup. Med.* 14.

107 Caminis] ora, *vocat Lucanus lib.* 1. *In Aethnâ plerique ponunt Vulcani ferrariam officinam, & ibi fornaces eſſe Vulcanios. alij malunt in duabus Aeolis, vt Agathocles ἐν τοῖς ὑπομνήμασι. Pytheas quoque ἐν γῆς περιόδῳ Liparam & Strongylem hac officinâ nobiles tradit; Metrodorus & Theophraſtus ſcribunt eas ad multa in mare ſtadia ignem euomere. D. Pacianus, Orat. de pœnitentiâ:* cuius fumariola quædam maximos montes ſubterraneis ignibus decoquunt. æſtuat indefeſſis flammarum globis Aethna & Liſaniculus & Veſuuius Campanus. *Sed vbi terrarum ſecundus ille? legendum putem,* Aethna ille Siculus & Veſ. *Vide Apolion. & Scholiaſt. in lib. 4 verſ.* 760. *&* 834. *& Plinium lib.* 3. *cap.* 9.

108 Animo] *Moguntinenſ.* animum.

111 Furit] *non peius Moguntinenſ.* furis?

113 Nouercâ] *odio nouercali.*

114 Iam odia mutentur mea Εἰρωνικῶς.

116 Quo nos] *Moguntinenſ.* qua nos. 119 Ioue eſſe genitum] *pro;* hoc proſit, *Herpibolenſ. & Veneti;* hic proſit. *ſed quid illi proſit ioue eſſe genitum? vt velit mori, & nequeat? quaſi non mortui multi Ioue geniti. potius, vt omnes obuios interficiat, nec quiſquam furentem valeat impedire, eive reſiſtere.*

Stabo] *pertinaciter durabo, non patiar me à propoſito vlla laßitudine deduci, perſiſtam & euincam quicquid obſtiterit. ea vis vocabuli, vt inter ceteras ſignificationes eius tradit Rabbi Moſes lib. 1. ductoris dubitant. cap. 13. ſic accipitur illud Habacuck;* ſuper cuſtodiam meam ſtabo, & figam gradum, *&c. Statius lib. 9. Thebaid.*

——— nec enim dat terga, nec vllis
Frangitur ille minis, venientéſque obuius vndas
Intrat, & obiectâ diſpellit flumina parmâ:
Stant terrâ fugiente gradus, & poplite tenſo
Lubrica ſaxa tenet, genibúſque obnixus & hærens.

quid magis ad viuum pictor vllus exprimat?

120 Manum] *aſſentior corrigentibus;* manu. *tela enim ſe libraturam, hoc eſt, directuram; non Herculis manum, minatur.*

122 Admittat illas genitor in cęlum manus] *tam atroci impiatas parricidio. Hoc loco magno mihi vſui cod. ſcriptus, quem Burdigalæ Simon Millangius, amicus meus, à* CL. *V. Præſide des Eguis (ſemper Eguianũ nomino) commodato dedit, auctior enim, & ſuo loco erronem alium ſtatuit; hoc pacto,*

Admittat illas genitor in cælum manus.
Mouenda iam ſunt bella: clareſcit dies,
Ortúque Titan lucidus croceo ſubit.

ſequor te bone ſcriptor; cuius fidem Lipſij mei liber confirmat.

123 Clareſcit dies] *noli ergo hanc oportunitatem parandæ vindictæ omittere: noli certamen diutius differre. inſtat aurora. dies abire iubet. Nec ocioſâ hæc aure prætereunda: ex eorum ſententiâ dici videntur, qui inferos, furias, & huiuſmodi alia terriculamenta nocturno ſolum tempore inter homines vagari cenſebant; luceſcente verò die robur omne amittere, & humanis ſeſe conſpectibus ſubtrahere. Vnde apud Virgilium lib. 5. Anchiſæ vmbra ſolem viri cauſatur, vt Aeneam dimittat:*

Et me ſæuus equis Oriens afflauit anhelis.

& ſub auroram vmbra Theodoſij apud Claudianum,

Dixit, & afflatus vicino ſole refugit.

ſic etiam audio illud Virgilij, apud quem lib. 4. Aeneas:

Me patris Anchiſæ quoties humentibus vmbris
Nox operit terras, quoties aſtra ignea ſurgunt
Admonet in ſomnis & turbida terret imago.

Et illud Tireſiæ apud Horat. lib. 2. Sat. 5. ——— ſed me
Imperioſa trahit Proſerpina. viue, valéque.

quæ non ſinebat inferni leges, ab vmbris quibus præerat, violari; huius legis meminit etiam Propertius; *quæ eſt vera Horatiani loci, & ceterorum iſtorum interpretatio. Propertius lib. 4. eleg. 7. de vmbris agens:*

Nocte vagæ ferimur. nox clauſas liberat vmbras,
Errat & abiectâ Cerberus ipſe ſerâ.
Luce iubent leges Lethæa ad ſtagna reuerti:
Nos vehimur: vectum nauta recenſet onus.

Papinius Thebaid. 2. de vmbrâ Laÿ:

Dixit, & abſcedens; etenim iam pallida turbant
Sidera lucis equi —— *idem noctu lubentius ſuperos, quam interdiu inuiſere hominum domicilia ſignificat:*

—— huc & ſub nocte ſilenti;
Cum ſuperis terrena placent; tua turba relicto
Labetur cælo —— *ideo Berenyces Boſtrychus apud Catullum:*
Sed quanquam me nocte premunt veſtigia Diuûm.

Vide Parrhaſ. in Claudian. & Turneb. l. 14. cap. 4.

Confictum fortè, quia Deus, in mentis quiete, animo à curis vacuo, vt noctis ſilentio & ſolitudine fit, arcana ſua ſæpius hominibus communicat. vel potius quia Gentilium ſuperi, verè inferi & dæmones lucifugi. Memini proditum à quodam Marco Mago & hæretico, quem Pſellus immeritò laudat, lib. de dæmonib., ſex eſſe dæmonum genera, in his vnum Lucifugum, in tenebris habitans. quod vt non negauerim; ita nullo pacto tolerandum puto. quod Ioſephus lib. 1. antiquit. voluerit Angelum antagoniſtam Iſraëlis φάντασμα *fuiſſe; minus etiam Cabaliſtarum audaciam; qui Geneſ. 32. luctam illā Iacobi fuiſſe cenſent cum aliquo ex his malis ſpiritibus lucifugis: quia dicit:* Dimitte me, iam enim aſcendit aurora. *nam mox Iacob ſubdit, ſe Dominum facie ad faciem vidiſſe: & in Hebræo nomen Dei ponitur* Elohim אלהים *& locus à Dei facie dictus* פנואל *Phenuel, iuxta D. Hieronym. in quæſtion. tradit. Hebraic. vbi exſtructam ciuitatē, ipſe Strabo homo Græcus lib. 16. Geogr.* faciem Dei *appellat, ad etymum Hebræum alludens. de qua Dei in Angelo loquentis & operantis apparitione, & ſimilibus veteris Teſtamenti, vide D. Auguſtin. contra Adamant. cap. 9. & lib. 2. de Trinit. cap. 10. & lib. 10. de ciuit. Dei. Angelū enim fuiſſe (quibus nomen Dei Elohim paſſim tribuitur) bonum, dubitare nos non ſinit Ozeas cap. 12. hunc locum quaſi interpretatus. Et apparuiſſe humanâ atque virili formâ colligitur inde quod Moſes virum vocauit; quâ in viſibili effigie, quia tunc conſpici nolebat, ideo inalbeſcente aurora dimitti poſtulabat.*

IN CHORVM.

Chorus iſte totus in omnibus excuſis habetur: ſed in manuſc. quibuſdam deeſt ex parte, & incipit inde: Turbine magno ſpes ſollicitæ. *Bernardin.* hic chorus (*inquit*) non legitur hoc loco, vnde paucis annotabimus. *Daniel teſtatur, hunc chorum in vetuſtiſſimo m. ſ. eſſe mancum, & non videri conuenire hanc primam partem ſublimitati Senecæ. In Moguntin. m. ſ. totus quidem habetur, ſed alio, & prorſus turbato ordine. incipit enim à;* Turbine magno ſpes ſollicitæ; *vſque ad;* Sordida paruæ fortunæ domus, *& ibi inſerit;* iam rara micant, *&c. Siue ergo hæc prima pars Senecæ, ſiue alterius: digna certè, quæ legatur, nec cedit ſubſequentibus. Deſcribuntur vanæ diuitum & magnatum curæ. laudantur quieta & tuta plebeiorum ſtudia: illas damnat, hæc ſibi in optatis eſſe canit.*

125 Nox dicta vagos] *inſtabiles, erraticos, Lunam & ſex ſocia ſidera; quæ vocat,* Ignes] *quia ſtellæ credebantur eſſe naturæ igneæ.*

Syneſius hymn. vlt. ἁ μὲν κεράεν σέλας
πλήσασα ῥόῳ πυρὸς
ἡγεῖτο σελάνα.
Ipſa quidem cornutum lumen
Replens ex fluxu ignis
Præibat Luna.

126 Luce renata] *Herbipol. & Veneti;* nouata.

127 Cogit nitidum-agmen] *in ordinem redigit, compeſcit, claudit.* μεταφορικῶς *à more militari. at Syneſius :* —— ἄστρων ἀγέλα νέμεται —— ſiderum greges paſcuntur: *quia vt paſtor oues, ita Deus ſidera, paſcit, alit, regit, conſeruat. ideo ait Hymn. 6. Chriſtum Dominum alloquens;* τὰν δ' ἄστρων ἀγέλας ἀεὶ νομεύεις· aſtrorum greges ſemper paſcis.

129 Septem ſtellis Arcades vrſæ] *Eguian. & Mogunt.* ſtellæ Archados. *ſed ceteri, cum vulgatis. tunc, hoc diceret ſignum glaciale ſeu hybernum, Vrſæ Arcades, ſeptem ſuis ſtellis vocant lucem verſo temone, hoc eſt, curru ſoluto, peracto labore. ſed illa alia lectio duorum m. ſ. hunc ſenſum exhibet; Septem ſtellæ vrſæ Arcadiæ, ſignum hybernum Aquilonari polo vicinum, verſo temone, vt ſolent aurigæ viâ confectâ, operiuntur diem, & ipſum mane vocant ac ſuſcitant, vt veniat. eiuſq. ſuccedat in laborem. iidem in ſeq. verſu habent;* vocat, *non* vocant. *poëtes, me auctore, ſic iſta ſcribere & ordinare:*

Septem ſtellæ Arcados vrſæ,
Signum celſi glaciale poli,
Lucem, verſo temone, vocat.

frequens enim hiatus in his tragœdiis.

132 Titan ſummum proſpicit Oetham] *Moguntin.* ſummo proſpicit Oetâ. *Eguianus;* euectit Oeta. *neſcio quid ſibi voluerit ſcriptor. Oeta Theſſaliæ mons. in quo mortuus Alcides. hoc autem ait; Solis naſcentis radios iam tam ſplendorem in montium cacumina iacere. id veteres, auctore Verrio,* Manare ſolem *vnde primum diei tempus,* mane : *etſi Feſtus aliam etymologiam proferat,* mane à mano, *hoc eſt, bono, vnde &* Matuta.

133 Cadmeis inclyta Baccis aſperſa die dumeta rubẽt] *dumeta aſperſa die, hoc eſt, radiis ſolaribus nondum perfectè conlucata; ſed tenui luce tantum apparentia, rubent inclyta baccis Cadmeis.* baccæ, *minutiores fructus quilibet, hîc opinor de baccis lauri ſilueſtris; quæ, vt tradit Lucianus in Lucio, rubro colore roſas ementiuntur. Cadmeas dicit, quia nata in Cadmi nemore. cuius mentio alibi :* —— & Cadmi nemus
Serpente notum. *Moguntin. Herb. & Veneti longè aliter:*
Cadmeis inclyta Bacchis
Aſperſa die dumeta rubent,
niſi aſpera, *reliqua tolerabilia. Dumeta, inquit, nobilitata Thebaidum Baccharum orgiis, die aſperſa, rubent.*

136 Labor exoritur durus] *mox homini quaſi manus adducto ſomno ligat, ſoluit eas, & labori reddit dies. Dauid Pſal.* 103. Ortus eſt ſol & con-

gregati ſunt, & in cubilibus ſuis collocabuntur. Exibit homo ad opus ſuum, & ad operationem ſuam vſque ad veſperum. *Et hæc ratio, ſecundùm nonnullos, cur mane Hebræis, Bocher* בֹּקֶר *à verbo Bachar, hoc eſt, quærere & diſcernere: nox verò Hereb, à verbo Harab, quod ligare ſignificat; etſi aliter Hieron. ab Oleaſtro in* I. *cap. Gen. vide ibid. Epiſcopum Argolicenſem.*

Vielmius in 1. ca. Geneſ. בקר ערב

137 Agitat curas] *q. v. l.* curis.

139 Dimiſſo] *Tres Veneti & Herbip.* immiſſo. *paſtoritium vocabulum immittere gregem. aptum admiſſo hiatu.*

140 Nondum ruptâ fronte] *nondum enatis corniculis.*

148 Thracia pellex] *Philomela in Luſciniam mutata. nam in arboribus luſciniæ, in domibus hirundines nidificant. vt Seneca per luſciniæ antelucanã diligentiam; ſic diei ortum, per hirundinis, in quam ſoror Procne conuerſa, ſollicitudinem, deſcripſit Iul. Montanus, apud Senecam epiſt.* 123.

Incipit ardentes Phœbus producere flammas,
Spargere ſe rubicunda dies. iam triſtis hirundo
Argutis reditura cibos immittere nidis
Incipit, & molli partitos ore miniſtrat.

ex quibus illa, ſpargere ſe rubicunda dies, *& aliud,* argutis nidis, *noſter imitatus, cum dixit*: aſperſa die dumeta, *& mox;* querulos nidos. *pro ipſis auibus.* Turbáque circum] *Mogunt.* tubáque certat. *Herbip. & Veneti omnes*; turbáque circa. *neutrum recipio.*

153 Exeſis pendens ſcopulis] *ſimilia de piſcatore Theocriti* εἰδυλ. κα΄.

—— ἐμαυτὸν
ἐν πέτρᾳ μεμαῶτα· καθεζόμενος δὲ δόκευον
ἰχθύας, ἐκ καλάμων δὲ πλάνον κατέσειον ἐδωδάν.

—— meipſum Conantem in rupe piſces capere. ſedens autem obſeruabã Piſces, ex arundine verò ſuſpenſam fallacem quatiebã eſcam.

154 Deceptos inſtruit hamos] *à piſcibus. fallax enim & doloſum genus piſcium, teſte Theocrito. vnde & Moſchus eidyl.* δ΄.

ϗ ἰχθὺς ἄπλανος ἄγρα. & piſcium doloſa venatio.

155 Preſſa] pondere appenſi piſcis depreſsâ.

157 Lineæ] *Setaceus funiculus, cui hamus appendet. Hîc tantum deſcribitur retrahens, ſiue hamatoria piſcatio, & de piſcatore hamotrahone agitur. ſunt & piſcationum genera, retinacularia, tridentea ſeu fuſcinalis, percutiens & ignifera. Plato fuſè de his ſpeciebus egit in ſophiſtâ ſiue de ente: inde licebit petere. retinaculariæ pulcherrimum exemplum præbet Philoſtratus in imagine Piſcatorum. Omiſit Seneca in hac deſcriptione agricolarum matutina ſtudia, de quibus Attius,* in Oenomao:

Forte, ante auroram radiorum ardentem indicem,
Cum ſono in ſegetem agreſtis cornutos cient
Vt rorulentas ferro terras perfidas
Proſcindant, glebáſque aruo ex molli excitent.

158 Quibus eſt vitæ tranquilla quies,
Et læta ſuo, paruóque domus,

Spes & in agris.

Turbine magno ſpes ſollicitæ

Vrbibus errant] *hæc multorum codicum lectio, & ita N. nec video quicquam in eâ vitij aut tenebrarum. totidem verba Herbip., Veneti, & Lugdunenſ. niſi quòd carmina aliter patiuntur, ſed minus accuratè. Mogun. eodem modo, niſi quòd corruptè;* iam ſpes in agris. *pro quo fortè ponendum;* iam ſpes magnis, *aut vt Lipſij manuſc.* ſpes iam magnis, *& tranſponendus verſus vt ipſe indicauit:*

Spes iam magnis

Vrbibus errant, trepidíque metus,

Turbine magno ſpes ſollicitæ.

Læta ſuo paruóque] *veræ diuitiæ ſorte ſuâ contentum viuere. de quo grauiter Cenſorinus lib. de die Natali:* Igitur quoniam quiſque non quanto plura poſſidet, ſed quanto pauciora optat, tanto eſt locupletior: opes tibi in animo maximæ; eæ quæ non modò bona generis humani præcedunt, ſed quæ ad Deorũ immortaliũ æternitatem penitus accedunt. Quod enim Xenophon Socraticus dicit: NIHIL EGERE EST DEORVM; QVAM MINIMVM AVTEM, PROXIMVM A DIIS. *Rectè Epicurum Seneca, lib. de paupertate, reprehendit:* Illa verò non iam paupertas eſt, ſi eſt læta. *in quibus verbis addidi negationem ex membran. Burdegalen. & ex epiſt. 2. vbi ijſdem verbis, referens dictum Epicuri:* Honeſta res eſt, læta paupertas, *ſubdit:* Illa verò non eſt paupertas, ſi læta eſt. cui enim cum paupertate bene cõuenit, diues eſt. non qui parum habet, ſed qui plus cupit, pauper eſt. Quid enim refert, quãtum illi in arcâ, quantum in horreis iaceat, quantũ paſcat, aut fœneret; ſi alienis imminet, ſi non acquiſita, ſed acquirenda computat? Quis ſit diuitiarum modus quæris? primus, habere quod neceſſe eſt; ſecundus, habere quod ſat eſt.

161 Trepidíque] *q.v.l.* timidíque.

163 Superbos aditus regum, duráſque fores] *ſoliti clientes ante patronorũ fores operiri, donec ſalutatum intromitterentur. docet Nonius:* Inuenitur etiam (*ait*) apud veteres doctos, veſtibula ob hanc ſignificantiam dicta; quòd in his locis ad ſalutandos dominos domorum quicunque veniſſent, ſtare ſoleant, dum introeundi daretur copia: atque ob hanc conſtitionem & quaſi conſtabulationem, primos ingreſſus domorũ, veſtibula nominatos. *habebant autem ſuperbi iſti clientium tyranni (quos &* Reges, *&* Dominos *vocatos ex multis locis Valerij Martialis colligitur) libros, in quibus admittendorum erant conſcripta nomina, diſtributa per claſſes, primam, ſecundam, & deinceps: vt nimirũ eo ordine ſalutare permitterentur. ita contingebat, vt qui ſummo mane venerat, partem de ſolidâ nonnunquam exſpectando nocte demeret, antequã intromitteretur, eo quod vltimarum claſſium eſſet. quare meritò vocat,* duras fores, ſuperbos regum aditus, *& experiẽ ſomni clientulũ illas colere. conſuetudinis aſſiduæ teſtis Iuuenalis, Sat. 5.* *Hæc verba poſui partim à me, partim à Turn. caſtigata.*

——— ſollicitus, ne

Turba ſalutatrix iam tota peregerit orbem

Digitized by G

Sideribus dubiis, aut illo tempore, quo ſe
Frigida circumagunt pigri ſerraca Bootæ.

hoc eſt, nocte media. & ipſemet Seneca lib. 6. de benefic. Quid? tu libros, quos vix nomenclatorum complectitur aut memoria aut manus, tu amicorum æſtimas eſſe? nō ſunt iſti amici, qui agmine magno ianuam pulſant, qui in primas & ſecundas admiſſiones digerūtur. conſuetudo eſt iſta vetus regibus, regéſque ſimulantibus. populum, amicorum deſcribere. Eſt proprium ſuperbiæ magno æſtimare introitū ac tactum ſui liminis: & pro honore dare, vt oſtio ſuo propius aſſideas, vt gradū prior intra domum ponas: in quâ deinceps multa ſunt oſtia, quæ receptos quoque excludunt. Apud nos primi omniū Gracchus, & deinde Liuius Druſus inſtituerunt ſegregare turbā ſuam, & alios in ſecretum recipere, alios cum pluribus, alios vniuerſos. habuerunt itaq. iſti amicos primos, habuerūt ſecundos, nunquam veros. Amicum vocas cuius diſponitur ſalutatio? aut poteſt huius tibi patere fides, qui per fores malignè apertas, non intrat, ſed illabitur? *D. Hieron. in epiſt. ad Euſtochium de virgin. ſeruan. dixit,* diſponere ſalutationes; *meminit etiam, in epiſt. ad Pammachium de obitu Paullinæ. Sed & Seneca epiſt.* 4 Non eſt (*inquit*) neceſſe ſuperbis aſſidere liminibus. *vnde elucidatur alius eius locus:*

Licet omne tuâ vulgus in aulâ
Centum pariter limina pulſet:
In tot populis non vna fides.
Pauci Reges, non regna, colunt.

alludit ad multas illas ianuas, quæ in domibus potentiorum: eodem Columella Moderatus lib. 1. de re ruſt. An honeſtius duxerim mercenarij ſalutatoris mendaciſſimum aucupium, circumuolitantis limina potentiorum, ſomnúmque Regis ſui rumoribus augurātis: neque enim rogāti quid ageretur intus, reſpondere ſerui dignantur. An putē fortunatius à catenato repulſum ianitore, ſæpe nocte ſerâ ingratis foribus adiacere, miſerrimóque famulatu, per dedecus, faſcium decus & imperiū, profuſo tandem patrimonio, mercari? *Dion Nicæus (vt docet Xiphilin. in Tiberio) ſcripſerat, etiam ipſos Coſſ. primâ luce ſemper veniſſe domum Seiani: cuius ſalutandi causâ, ſolitam quoque ad eiuſdem fores, tantam hominū multitudinem concurrere, vt ſe mutuo de loco dimouerent & expellerent, metuentes ne, aut ab eo non conſpicerentur, aut viderentur ex vltimis eſſe: quod ille obſeruaret cuncta diligentiſſimè, atque inprimis verba nutúſque primariorum hominum. Vtinam nulla hodie in aulis noſtris talia vanæ adulationis mancipia: Vtinam nulli Seiani! non eſſent illi, ſi iſti non forent. Qui tandem ambitioſo hoc aucupio ad dominium perueniebant, in Africâ* Peruentores *nominabantur, docet D. Auguſtin. lib. 2. de conſen. Euangel. cap. 20.* Tenuit conſuetudo; vt iā etiam vulgò peruētores appellentur, qui ad potentiam quorumlibet, tāquam inacceſſibiles amicos, per conuenientium perſonarum interpoſitionem ambitionis arte pertingunt. *Hi gratiâ ſeruulos pretio corrumpebant, Commentarius Iuuenalis:* Feſto die ſuo ſer-

Suſtuli ex hoc loco Columellæ tria menda.

uis donare cogimur, vt admittamur ad ſalutationem Dominorum. *Adſcribere poſſem duo præterea de ſalutationibus hiſce loca, vnum Tertulliani lib. de pœnitentia cap. 11. & alterum D. Cypriani ad Donatum; ſed non vacat omnia deſcribere.*

105 Hic nullo] *ſic ceteri, præter Lugdunenſ. qui:* ac, *pro;* beatus, *Herbipolenſ. & Veneti duo;* beatas *beatæ opes, quòd beare videantur.* beatus *verò nullo fine ipſe auarus, quia;* quo plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ. *quo quis pecuniosior, hoc auidior. nihil humanum appetitum, præter Deum, ſaturat; in nullo alio conquieſcit. Cenſorinus, de die Natali:* Munera ex auro, vel quæ ex argento nitent, cælato opere nonnunquam materiâ cariora, ceteráque hoc genus blandimenta inhiant ij, qui vulgò diuites vocantur. *vocantur & putantur, non ſunt. quare? quia ſinguli, quod vnus eorum apud Lucilium dicunt:*

Nam ſi quod ſatis eſt, homini id ſatis eſſe potiſſet,
Hoc ſat erat: nunc, cùm hoc non eſt, quî credimu' portò
Diuitias vllas animum mî explere potiſſe?

rectè & verè Varro, Eumeniaibus: —— denique auarus,
Quis ſanus? cui ſi ſtet terra & traditus orbis;
Furando tamen, ac morbo ſtimulatus eodem,
Ex ſeſe ipſe aliquid quærat, cogátque peculi.

S. Columbanus Abbas:

Semper auarus eget, nec habet, quod habere videtur.

Seneca lib. 2. de benefic. Nunquam enim improbæ ſpei, quod datur, ſatis eſt, & maiora cupimus, quo maiora venerunt, multóque concitatior eſt auaritia, in maiorum opum congeſtu conflata: vt flammæ infinito (*ſic membranæ Burdegal.*) acrior vis eſt, quo ex maiore incendio emicuit. *Lucilius, apud Nonium: ſtulti vt arbitror nomine auarum ſignificans, ita ſcripſit, vt ego quidem recenſeo:*

Denique vti ſtulto nil ſit ſatis, omnia cùm ſint,

A Senecâ epiſt. 109. hi verſus veteris poëtæ adducuntur. *Nonius in ſtultum.*

Deſunt inopiæ multa, auaritiæ omnia.
In nullum auarus bonus eſt, in ſe peſſimus.
Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit.
Quod vult habet, qui velle quod ſatis eſt poteſt.

Suſpicor eſſe ex Mimis Laberij, vel P. Syri, vel Matij.

197 Congeſto] *ſic Seneca;* in maiorum opum congeſtu. *ſic Claudianus lib. 1. de rap.* Mens congeſta: *quo loco nos in Not. de hac voce.*

169 Fluctúque magis mobile vulgus] *de plebis inconſtantiâ pulcrè Herodotus:* Etenim populari multitudine, nihil eſt neque inſipientius, neque inſolentius. Itaque eos, qui tyranni impotẽtiam fugiunt, ad intemperantis plebis recidere ſæuitiam, nequaquam tolerandum eſt. Nam tyrannus, ſi quid facit, intelligens facit: at plebi ſuũ eſt, nihil intelligere. Quo enim pacto ſciat, qui neque edoctus eſt; neque honeſtum nouit, ne domeſticum quidem; qui ad res agendas, ſine conſilio

præceps ruit torrenti flumini ſimilis? *& Polybius Megalopolites*; talis eſt quælibet plebs & turba, vt facilè fallatur, & ad quiduis inducatur, vnde illi frequenter, id quod mari, accidit, quemadmodum enim mare naturâ ſuâ innoxium eſt rectè vtentibus & firmum; ſi verò violenti flatus in illud irruerint, tale redditur vtentibus, quales ſunt venti, à quibus circumquaq; impellitur: ita & multitudo talis redditur vtentibus, quales habet duces & conſiliarios. *Statius lib.2.ſiluar.*

—— non mobile vulgus. *Meritò de omni id vulgo: ſed meritiſſimè Horatius de plebe Romanâ,* Quirites mobiles. *nam (quod interpretes non aduertère) ſcribit Herodianus*, etſi vbique vulgus ſemper ad res nouas leuiſſimum, tamen Romana plebs inprimis, quæ ex magnâ variâque peregrinorum etiam multitudine conſtat, longè ceteris mobilior eſt. *& mox apud eundem Maximinus dicit notiſſimam eſſe* Romani populi leuitatem & inconſtantiam. *De omni plebe ſic tyrannus Agrigentinorum epiſt.* 77. δῆμος ἅπας ἄτακτος, ἄνους, ἄπρακτος, εὐμετάθετος ἐφ' ὅ τι τύχοι μεταχθῆναι, ἄπιστος, ἀβέβαιος, ὀξὺς, προδοτικὸς, ἐψευσμένος, φωνὴ μόνον, ἀνωφελὴς, καὶ πρὸς ὀργὴν καὶ πρὸς ἔπαινον εὐχερὴς τ' οὖτ' ἐστὶ, τὸ μετ' ἐνδόξου περιπλακισμοῦ φθείρεσθαι, τὸ δήμῳ πολιτευόμενον ζητεῖν ἀρέσκειν. Vulgus omne incompoſitum eſt, demens, inexpertum, ad quiduis mobile cum fortunâ, infidum, inconſtans, acerbum, proditorium, mendax, vox inanis, inutile, ad irã & laudem procliue. Simile autem cum glorioſâ contumeliâ peſſum ire; & in gerendâ repub. quærere vulgo placeas. 170 Voluit] *melius Moguntinenſ. & Veneti duo, & Lugdun. & Baſil.* tollit, *quam reliqui*; voluit.

171 Clamoſi fori iurgia vend.] *de quattuor cauſidicorum generibus lege Ammian. lib.30. paullo pòſt princip. & cernes aduocatos procuratoréſque improbos ſuis coloribus ornatos. Videtur ad hunc locum reſpexiſſe Apuleius Apolog.* 1. Mercenaria (*inquit*) loquacitate effutierunt; quæ etſi poſſunt ab his futiliter blatterata, ob mercedem & authoramenta impudentiæ, deprehenſa haberi, iam conceſſo quodam more rabulis id genus, quo ferinæ ſolent linguæ ſuæ virus alieno dolori locare, *&c.*

Rabioſi] *à rabie, dicti forenſes rabulæ, teſte Nonio.*

176 Dum fata ſinũt, viuite] *indulgete genio, in vetuſto marmore Romæ;*

Sed quid ego hæc cerno, mea ſunt hîc oſſua in ollâ
Condita. viue hoſpes dum licet, atque vale.

Pœni fortè hoc Epitaphium. nam temporibus D. Auguſtini, etiam & Arnobij, in Africâ non, os, *ſed* oſſum; *nec* oſſa, *ſed* oſſua *dicebant: vt teſtatur D. Auguſtin. in Pſal.* 138. *ſignificans id Grammaticorum ſui temporis conuitiis excipi ſolitum. immeritò. nam Terentio, Gellio, Soſipatro probatur. Sed ad rem. illud poëtarum viuere, mori potius putarim. viuere erit, ſi vitam non ad Sardanapali notum illud, ſed ad Chryſippæam quandam normam inſtituamus. refert Athenæus iſta Chryſippi:*

εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς, σὸν θυμὸν ἄεξε,
τερπόμενος μύθοισι φαγόντι σοι οὔτις ὄνησις.

κὠ γὰρ ἐγὼ σποδός εἰμι φαγὼν ὡς πλεῖστα καὶ ἡσθεὶς
ταῦθ' ἔχω ὅσσ' ἔμαθον καὶ ἐφρόντισα καὶ μετὰ τούτων,
ἐσθλ' ἔπαθον, τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ἡδέα πάντα λέλειπται.

Cum te mortalem cognoueris, excole mentem,
Lætatus ratione. cibi nil copia prodeſt.
Sæpius ipſe malis ſum læſus pluribus eſcis.
Sunt mihi quæ didici, ſunt quæ meditabar, & vnâ
Quæ bene ſum paſſus. ſunt cetera cuncta relicta.

... Athen. lib. 8.

179 Rota præcip. voluitur anni] *N.* vertitur. *non tamen rectiùs; ſed ..què bene. nam & Papinius,*

In terga reuoluitur annus. *& Virgilius:*
Atque in ſe ſua per veſtigia voluitur annus.

vnde & dictum vult Macrobius. De humanæ vitæ periodo multa in aduerſ. ..ddi poſſent nonnulla, ex Phlegontis lib. περὶ θαυμασίων καὶ μακροβίων *& Cenſorino in lib. de die Natali, Crinito lib. 7. de honeſta diſcipl. cap.* 10. *Carda..o lib.* 12. *de ſubtil. & pulcherrima ex inſigni noſtri temporis philoſopho & ..edico Franc. Valleſio Hiſpano, ſacræ philoſophiæ cap.* 7.

Præcipitis] *Hippocrates*: Breuis quidem eſt vita.

180 Duræ peragunt penſa ſorores] *Auctor lib. de mundo ad Alex.* ..res enumerantur Parcæ, pro ratione temporum partitæ. Penſi enim ..ſus, modò perfectus eſt, modò perficitur, modò verſatur. diſpoſitæ ..nt per tẽpora, vt prętęrito vna aſcribatur, quæ Atropos dicitur; quo..am præterita omnia incommutabilia ſunt. futuro, Lacheſis: omnia ..im naturaliter minantur exitu. inſtanti, Clotho: quippe quæ confi..at, & ſua cuique neat. *quod latiùs explicat Theodoretus lib.* 6. *de curat. ..æcan. aff. alias mythologias comminiſcitur Plato in Timæo (quo loco mul.. effutiunt eius Scholiaſtæ) item Plutarchus lib. de fato, lib. de Deo Socratis. ..ib. de facie orbis Lunæ, &* 9. *Sympoſ. q.* 14. *Latina Parcarum nomina au..ctore Caſellio Vindice in Antiquis lectionib., ſunt* Nona, Decima, Morta. *..Liuius in Odyſſ.* Quando dies adueniet quem præfata Morta eſt. *..xſtat de Parcis lib. Marinæi Siculi, multa Soncinus Bentius in lib. de Feli..itate, & Lilius Syntagm.* 6. Parcæ *etiam* Fatæ *vocatæ.*

181 Reuoluunt] *voluere, & eius compoſita propria Parcis vocabula & Fato, vt docet Valens Guellius in lib.* 1. *AEneid Virgil.*

——— ſic voluere Parcas. *& in Georg.*
——— mollia penſa deuoluunt. *Tibullus ex caſtigatione Beroal.*
Quod nolim noſtros euoluiſſe Deos.

Parcæ voluunt, deuoluunt, euoluunt, *fata quando illa decernunt;* reuoluunt, *ſi decreta ſua reſcindunt, & retractant.*

188 Rapidis] *Moguntin.* rabidis. *non probo.*

189 Nulli ſcriptum] *praſtitutum, vt bene exponit Franciſc. Polletus libro* 1. *fori Romani cap.* 9. *Eguianus*; ſcripto. *Nulli inquit ſemel in album morituroru relato, permiſſum extendere terminum.*

Sigon. lib. 2. de iudic. c. 12 & ca. 21 Pelleus li. 5. fori. Ro. ca. 7.

190 Vrna] *Iudices ſortito coniectis in vrnam tabellis legebantur, auctore Aſconio. ſed de hac vrnâ non loquitur noſter: verùm de vrnâ quæſitoris. Quæſitor enim cuſtodiebat vrnas, quæ in tribunali paratæ, ad ſortes ducendas, & ad tabellas in quibus ſcriptæ iudicum ſententiæ, immittendas. Virgilius:*

Quæſitor Minos vrnam mouet. *Statius:* Ibimus omnes,
Ibimus immenſis vrnam quatit Æacus vmbris.

191 Alium multis] *ſimillimus locus apud Syneſium hymno 1.*

τί γὰρ ἀλκά, τί δὲ κάλλος,
τί δὲ χρυσός, τί δὲ φάμα,
βασιλήϊοί τε τιμαί,
παρὰ τὰς Θεοῦ μερίμνας;
ὁ μὲν ἵππον εὖ διώκοι,
ὁ δὲ τόξον εὖ τιταίνοι,
ὁ δὲ θημῶνα φυλάσσοι
κτεάνων, χρύσειον ὄλβον·
ἑτέρῳ δ' ἄγαλμα χαίτη
κατειμένη τενόντων·
πολυύμνος δὲ κεν εἴη
παρὰ κούροις, παρὰ κούραις,
ἀμαρύγμασι προσώπου·
ἐμὲ δ' ἀψόφητον εἴη
βιοτὰν ἄσημον ἕλκειν,
τὰ μὲν ἐς ἄλλους ἄσημον,
τὰ δὲ πρὸς θεὸν εἰδότα.

Quid enim vires, quid forma,
Quid verò aurum, quid fama,
Regiique honores;
Si conferantur cum curis de Deo?
Alius equum citò agitet,
Alius arcum bene tendat,
Alius aceruos cuſtodiat
Opum, aureas diuitias:
Alij verò [*ſit*] Deus coma
Demiſſa ceruicibus:
Celebris admodum alius ſit
Apud iuuenes, apud puellas,
Nitenti decore vultus:
At mihi tranquillam liceat,
Vitam ignotam ducere,
Deo autem notam.

hac de re, & contemnendis omnibus, quæ preclara ſtolidus mundus opinatur, exſtat diſertiſſima D. Gregorij Nazianzeni Od. 2. cuius initium, τί σοι θέλεις γένεσθαι. *Quæ ſic legi, ſic intelligi velim, vt non ad ignauum ocium quenquam excitent: ſed ad ambitionem & auaritiam duas aulicas peſtes fugiendas*

ad

ad publicum commodum, non ſuum; ad Dei gloriam, non ſuam laudem. Præclarè D. Chryſoſtomus in vita S. Babylæ, ſcribit, Bonum virum publicâ auctoritate non priuatâ, ſua omnia metiri. Sanè qui nemini viuit, nec ſibi: niſi nullus ipſe, ſed tunc nec viuit. vide Senecam epiſtola ad Lucill. 56. *Porrò locus hic alio ordine in Moguntin. Herbipolenſ. & Venetis tribus:*

Cælóque parem tollat & aſtris
Alius curru ſublimis eat:
Me mea tellus lare ſecreto
Tutóque tegat.

201 Crine ſoluto Megara] *propter necem patris ac fratrum: de quo more dicam ad Chor.* 1. *Troad. nunc tantùm, ſic intelligi Propertium lib.* 2.

Nec toties propriis circum oppugnata triumphis
Laſſa foret crines ſoluere Roma ſuos.

de bellis ciuilibus, quibus magnam ſtragem, & penè internecionem ciuium lugere Roma coacta, & iam defeſſa.

202 Tardúſque ſenio] *Pacuuius in Hermionâ:*

Habet hoc ſenectus in ſe, cùm pigra eſt ipſa, vt ſpiſſa omnia
Videantur confieri: *cauſa Ariſtoteli, quia ſenes arido terreo abundant, vnde & carioſi & ſitu obſiti.*

IN ACT. II.

209 Antequam lætam domum] *fortè ex Sophoclis Trachiniis, vbi Deianira*] —— λέχος γὰρ Ἡρακλεῖ κριτὸν
ξυςᾶσ', ἀεί τιν' ἐκ φόβου φόβον τρέφω
κείνου προκηραίνουσα. νὺξ γὰρ εἰσάγει,
καὶ νὺξ ἀπωθεῖ διαδεδεγμένη πόνον.
Nam toro ex quo potita ſum Herculis, ſemper alius
Succreſcit ex alio pauor, & illi vt bene
Sit, cura me torquet grauis, & labor
Semper alius alium excipit, certaminum
Nullus eſt modus —— *ſic vertit vir magnus: nimis tamen licentioſè, parúmque fideliter. Moſchi Megara εἰδ. β'.*
πολλοῖσιν δύστηνος ἰάπτομαι ἄλγεσιν ἦτορ
αἰεὶ ὁμῶς· δακρύων δὲ πάρεστί μοι οὐδ' ἱερωή·
ἀλλὰ πόσιν μὲν ὁρῶ παῦρον χρόνον ὀφθαλμοῖσιν
οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ· πολέων γὰρ οἱ ἔργοι ἑτοῖμον
μόχθων, τοὺς ἐπὶ γαῖαν ἀλώμενος ἠδὲ θάλασσαν
μοχθίζει —— Multis doloribus corde crucior
Eodem modo ſemper. neque à lacrymis vlla eſt quies.
Sed maritum dum tam breui tempore conſpicio oculis
Domi noſtræ. nam illi multorum præ manu eſt opus
Laborum; quos terrâ maríque oberrans ſuſtinet.

210 Meat] *mendoſè m. ſ. aliqui, & excuſi veteres;* exeat. *nam* meat *antiquæ notæ verbum, quo Lucretius ter quatérve vſus.*

211 Nec vlla requies] *Euſtathius prodidit natum Herculem quartâ Lunâ, quâ qui naſcuntur laborioſam ſint acturi vitam : & quia talis imprimis Hercules fuit; qui vel pro ſe, vel pro aliis labores multos perferunt,* Tetradiſtæ *ſeu* quartâ Lunâ editi *vocantur. ſed & quinctâ Lunâ aliquid inchoare inauſpicatum fabulantur, ex Virgilij Georgicis. vide Adag.* ἐν τετράδι γεγονότες. quartâ nati Lunâ : *quam Herculis ſidus appellat L. Florus libro 1. hiſtor. cap.* 18.

212 Apprime] *Eguian. lib.* ad prima. *hoc eſt, ad ipſa principia. vix natus, & iam hoſtilia molitur. puto veram lectionem.*

214 Monſtra] *incipit narrare Herculeos labores, quos latè proſequuntur Euripides in* μαινομένῳ, *chor. 1. Apollonij Schol. in lib. 4. Virg. Aeneid. 8. Ouidius 9. Metam. & in epiſt. Deianiræ, Claudianus in carm. de laude Herculis, & Apollodor. lib. 2. Biblioth. in eo diſſentiens, quod hunc furorem cunctis laboribus priorem ſtatuat, quem poſteriorem reliqui. breuiter eos complectitur Martialis lib. 9. Epigramm. penult. ad Domitian. laudes Herculis ornatè celebrat Ariſtides orat. in Herculem tom. 1.*

215 Gemina criſtati] *rectè nuncupat criſtatos. cùm tamen draconem à Cadmo necatum non ſcribat criſtam habuiſſe. quia hic fontis accola, & Philoſtratus ſcribit angues aquatiles criſtâ carere.*

218 Remiſſo] *non turbato. imo cum riſu ſi Claudianum audimus. pugnam deſcribit Theocritus, in Herculiſco ſeu εἰδ. 25. quidam m. ſ. & impreſſi Venet. ac Herbipol.* Remiſſo pectore ac placido intuens. *non quod pectore intuebatur (quis hoc ſomniet?) ſed quod cùm intuebatur, pectore erat pacato, & timore vacuo. alij m. ſ.* remiſſo pectore, vultu ac placido intuens, *abundat vna vox. Lipſij liber dubio procul melius* : remiſſo lumine ac placido in.

220 Tenera manu] *Theocritus* :

θῆρε δύω χείρεσσιν ἀπρὶξ ἁπαλαῖσιν ἔχοντα
συμπλίγδην. Belluas duas tenaciter manibus teneris prementem Conſtrictim.

223 Præluſit] *ſpecimen præbuit pugnæ cum Hydrâ conſerendæ. Hippol.* 1058. præluſit iræ. *Troad.* præluſit tuis iam Troia fatis. *Seneca epiſt. 93.* illi meliori vitæ longiori que præluditur. *Caſſiodorus lib. 1. varior.* Ars enim bellandi, ſi non præluditur, cùm neceſſaria fuerit, non habetur. *militaris ergo vox. has autem præluſiones veteres*, battalias *quaſi* battualias *vocaſſe docuit me Adamantius Martyrius apud Caſſiodor. de Orthograph. Latinum ergo vocabulum Itali, Hiſpani, & Galli vſurparunt, ſed minus deflexum Hiſpani*; batalla.

Mænali pernix fera] *à Mænalo Lycaonis F. dicta Mænalos vrbs Arcadiæ, cuius incolæ viri Mænalij, mulieres Mænaliæ & Mænalitides : apud Stephan. vitiosè legitur;* μαιαλίτης *pro* μαιναλίτης. *ſaltum vrbis vocant* μαίναλα: *eſt & mons Mænalos, & Galatiæ vrbs Mænalia.*

222 Multo decorum] *Euripides* :

Aureo quoque decoram capite
Maculoſam capream

Vaſtatricem venatorum
Conficiens ſpiculo venatorio.

Pindarus, Auricornem ceruam. *habes autem geminum vnâ in re commentum, ceruæ cornua, eáque aurea: cùm in hoc genere in pleriſque regionibus ceruæ cornibus careant. quid tamen obſtat, quominus alicubi ſint cornutæ? nam & multis Callimachus, & huic Herculeæ Diodorus Siculus, & ei quæ Telephi nutrix Anacreon cornua tribuerunt (plura Cælius lib. 7. antiq. lect. cap. 15. Pierius lib. 7. Hieroglyph.) Ego tamen valde ſuſpicor per enallagen* ceruam *Græcos pro* ceruo *poſuiſſe. more Atticorum, qui* τὴν ἔλαφον, *&* αἱ ἔλαφοι, τὰ κέρατα, *articulum femineum iungunt maſculino nomini. Hebræi quoque velocitatem exprimere volentes nuſquam (quod ſciam) in ſacris litteris* ceruorum, *ſed vbique* ceruarum *meminere, Habac. 3. Pſalm. 18. 2. Samuel. 22. & alibi.*

223 Nemeæ timor] *Nemea Arcadiæ Silua. in hac Leo, quem Hercules lacertis ſtrangulauit: dictus & Bembinæus à Bembinâ vrbe Nemeæ. Panyaſis:*

δέρματι θήρειον Βεμβινήταο λέοντος.
Pelliſque fera Bembinatis leonis.

Item: καὶ Βεμβινήταο πελώρου δέρμα λέοντος.
Et Bembinas monſtroſi pellis leonis. *pugnam deſcribant noſter Oetæo verſ. 1233. Claudian. in laude Herc. Theocritus* εἰδ. 26.

226 Suiſque Regem] *iuxta hanc Aeaci legem:*
Si quod quiſque facit patitur, iuſtiſſima lex eſt.

227 Erymanthi] *montis Arcadiæ, vbi & eiuſdem nominis flumen, juxta Pauſan. in Eliac. ſeu lib. 5. pugnam vide apud Claudian.*

228 Taurúmque] *prælium hoc idem Claudian. commemorat. Heraclides Ponticus, in Homeric. allegoriis, per aprum, intemperantiam; per leonem inconſultum & temerarium impetum; per taurum, iracundiam; per ceruam, inanem metum; per Augiæ ſtabulum, vitæ fœditatem; per Stymphalides, auaritiam; per hydram, ignorantiam; per Cerberum, tres philoſophiæ partes, intelligit.*

231 Paſtor triformis] *Geryon; qui gregis dominus: at Opilio fuit Eurytion, eius canis Orthus, Heſiodo in Theogon. Schol. Apollonij lib. 4. & Schol. Pindari in Iſthm. & Silius Italicus:*

——illatrat ieiunis faucibus Orthus
Armenti quondam cuſtos immanis Iberi.

ſic enim olim caſtigauit Laurent. Balbus Lilienſis, in annotat. & emendat. in Val. Flacci Argon. editis Compluti anno CIↃ. IↃ. XXIV. *vnà cum contextu, non indiligenter recognito. Orthus hic Cerberi frater ex Echidnâ; alij Gargittion vocant. Cur vetuſtas Geryonem tricorporem finxerit, varia Palephatus in Fabul. Arrianus li. 2. rer. Alex. Plutarchus in Politic. Lucianus in Toxari, Eunapius in vit. Sophiſt. & Iuſtin. li. 44. de gregibus eius vide Plin. li. 4. c. 2. dictæ purpureæ & aureæ propter flauum colorem. indicat Martial. Epigram. de Bethica:* Vellera natiuo pallent vbi flaua metallo,
Et linit Heſperium bractea viua pecus.

habes alia quædam apud Cælium lib. 6. antiq. lect. cap. 7.

Tarteſſij] *quidam excuſi Venet. & Herbipol. & Lugdun.* Carteſij, *& deducunt interpretes à* Carteia. *eadem quidem* Carteia *&* Tarteſſus, *Plinio, Straboni & Melæ, nec diſſentit Silius, ſi ſeriosè attendas. prius ergo Carteia, inde Tarteſſus, deniquè Gaddir dicta. vide Plin. lib. 4. extremo, Melam lib. 2. & Strabon. lib. 3. à* Carteia *non deducitur* Carteſius; *ſed à* Tarteſſo Tarteſſius, *etiam Ouidio & Silio. quare hoc loco id tuendum cum Baſileenſ. & Lipſienſib. & m. ſ. pleriſque. nam ceteri;* Tarteſius. *malè, vt tamen veram ſcripturam ſtabiliant. apud Appianum mendosè* χαρτήσσος, *pro* ταρτήσσος *vrbi nomen volunt Græci dediſſe flumen* ταρτησσὸν *ortum ex Argenti montibus, vt aiunt Strabo & Stephan.; & idem Strabo poſtea natum ſcribit ex Oroſpedâ, vt videantur mihi montes illi argenti eſſe Straboni,* Oropeſæ *montes. Tarteſſus flumen Græcis, qui poſtea Bethys, teſte Strabone. Steſichorus de hoc ipſo armento agens:*

> σχεδὸν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας
> Ταρτησσοῦ ποταμοῦ παρὰ πηγὰς ἀπείρονας ἀργυροῤῥίζους.
> Nata ex aduerſo ferè inclytæ Erytheiæ
> Tarteſſi amnis ad fontes immenſos argenteis radicibus.

Regio dicta Tarteſſis, Eratoſtheni, Artemidoro, & aliis. Anacreon:

> ἐγὼ τ' αὖ οὔτ' Ἀμαλθίης βουλοίμην κέρας οὔτ' ἔτη
> πεντήκοντά τε καὶ ἑκατὸν Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι.

Non cornu Amaltheæ mi, nũ poſco quinquaginta centúmq. regnare annos Tarteſſis beatis. *Homerus:* ταρτήσσιον ὄλβιον ἄστυ. *Herodotus etiam in Clio incolas vrbis vocat Tarteſſios. Nonnulla de Tarteſſo Liuius lib. 42. & Dionyſius Afer eius opulentiam celebrat. Salluſtius ſcribit à Pœnis ſeu Tyriis dictam,* Gaddir: *ego putem ab Hebræis, quibus Geder ſeu Gader* τὸ *maceriam ſeu ſepem denotat, & eo nomine vrbs in tribu Iudâ fuit, etiam* Gedera, *Stephano, Antiochia. Solin, cap. 26.* In capite Bethicæ, vbi extremus eſt noti orbis terminus, inſula à continenti ſeptingentis paſſibus ſeparatur; quam Tyrij à rubro mari profecti, Erythræam; Pœni lingua ſua, Gaddir, id eſt, ſepem nominarunt. In hac Geryonẽ æuum agitauiſſe plurimis argumentis probatur: tametſi quidam putent Herculem boues ex alia inſula abduxiſſe, quæ Luſitaniam contuetur, *Solini ſententiam ex Dionyſio Feſtus Auienus aſtruit, è quo fruſtrà conantur apud Solinum, legere,* ſeptum, *pro;* ſepem. *ſed & Plinius d. lib. cap. 22.* ſepem *ſcripſit, & ex* τὸ ſepem *potuere librarij deprauare* ſeptem. *nec omne ſeptum ſepes. Vocata etiam* Cotinuſa, *teſte Dionyſio, vocata &* Aphrodiſias, *niſi fallit Stephanus.*

232 Ab occaſu vltimo] *Silius libro 3.*

> Armat Tarteſſus ſtabulanti conſcia Phœbo.

234 Penetrare iuſſus] *Hercules in Africam proficiſcens duas apud Gades columnas dicitur poſuiſſe, & montes, Hiſpaniam connectentes Africæ, diremiſſe. ideo ait:* Vtrimque montes ſoluit, *&c. Mela lib. 1. cap. 4.* Deinde mons eſt præaltus, ei quẽ ex aduerſo Africa extollit, obiectus hunc Abylam, illum Calpen vocant; columnas Herculis vtrumque addit

fama nomini fabulam; Herculem ipſum iunctos olim perpetuo iugo diremiſſe colles, atque ita excluſum antea mole montium Oceanum, ad quæ nunc inundat, admiſſum. *Ptolomæus & Dionyſius ἄλυβας vocãt, ſuſpicor mendo calcographorum. Euſtathius Dionyſij Scholiaſtes has columnas prius Saturni, mox Briarei, demum Herculis vocatas tradit. de his quomodo accipiendum columnæ nomen, accuratè Strabo lib. 3. & Adag.* ςῆλαι Ἡράκλειαι 237 Etiam ruenti] *emenda;* & iam ruenti. *hoc eſt, minanti ſe iam iam ruiturum.*

239 Aurifera ſpolia] *quomodo hæc poma, ipſius Atlantis vſus operâ, Hercules abſtulerit, lepidè narrat Apollodorus lib. 2. Biblioth. eiq; conſentit Schol. Appollonij, addens hanc rationem à nymphis edoctum, quam illæ à Nereo vinculis constricto acceperant. vide Scholiaſt. Apollonij in lib. 4. circa finem, & Euſtathium in Odyſſ.* η. *fuère hæc poma, mala citria, vt docet Athenæus li. 3. cap. 5.*

Serpentis] *cui nomen Ladon, teſte Apollonio & Piſandro.*

240 Lernæ monſtra] *hydram & cancrum ſubſidiarium. vel ſanè ſolam excetram vocat monſtra, propter multitudinem repullulantium capitum; quæ Simonides* XC. *Alcæus* L. *alij* VII. *nonnulli quinque tradunt. Pauſanias contendit vnicum fuiſſe, primúmque Piſandrum multiplicaſſe, vt fera videretur terribilior, & carmini ſuo plus dignitatis accederet. ita Pauſan. in Corinthiac. formam hydræ exhibet Heſiod. in Theogon. confodit Hercules, iuxta plerósque ſagittis, iuxta alios necauit igne. Qui à ſagittis hydræ cruore imbutis, toxicum dictum volunt, parum probabili nituntur coniecturâ. Dioſcorides & Aegyneta etymum malunt, non ab Herculeis ſagittis, ſed à Barbarorũ ſagittis hoc veneno illini ſolitis; Pomponius Sabinus in Virgil. & Brodeus Comment. in Græca Epigramm. à taxo quaſi taxicum deriuant. ſed hoc etiam merito diſplicuit Gorrhæo in Nicandri Alexipharm. & erudito noſtræq; ſocietatis amantiſſ. Martiali Campano in Epigr. Auſonij de toxico. differt enim taxi venenum à toxico. Ego toxicum eſſe puto, quod Hiſpani, ab ipſo vſu, ſagittariam herbam (* yerua baleſtrera*) vocant, & ceruis transfigendis vtuntur. Nam Feſtus vocat ceruarium venenum, & eo ſagittas perungi ſolitas teſtatur. Sic intelligendum, quod Iul. Scaliger lib. 1. Comment. Ariſtot. de plãtis ſcribit toxico Alpinos Pyreneosq; latrones tela inungere. ſanè Nicander in Alexipharm. tradit hunc vſum Gerrhæis & Euphrateis præbuiſſe. vt vt eſt, non ſerpentis ſanies, ſed plantæ genus eſt, vnde conficitur, teſte Dioſcor. lib. 5. & Galeno lib. 2. antidoti; ſeu virgulti, ſimilis arbuſto thuris Lucanus docet lib. vlt.*

> Non tam veloci corrumpunt pocula letho,
> Stipite quæ diro virgas mentita Sabæas
> Toxica, fatilegi carpunt matura Sabæi.

240 Numeroſum] *Euripides:* —— quin & multiplicem clamoſúmque canem Lernæ, Hydram igne perdidit.

241 Non igne] *alij lib. in his Mogunt.* Num.

243 Stymphalides] *aues ad Stymp. aliũ Arcadiæ lacum, vnde illas Hercules fugauit: pennas iaculabantur, inſtar ſagittarum, ferreas, teſte Euripide*

in Phrixo, Claudiano, Pherecyde, Hellanico, & Timagneto; natandi quoque perita, vnde Ploïdes *dictæ, Apollonio, Charonti ac Seleuco: Mulieres fuiſſe vult Mnaſeas, vide Apollonij Schol. in li. 2. ver.* 384. *& ver.* 1050. *Leonicum lib. 2. var. hiſt. cap.* 77. *&* Wottonum *lib. 7. de differ. animal. cap.* 172.

245 Thermodontiæ] *Regina Amazonum, Hippolyta.*

247 Augiæ] *deſcribit hoc ſtabulum Theocrit.* εἰδ. 26. *tradunt tria boum millia in eo ſtabulaſſe, & triginta continuis annis nunquam expurgatum à foris; quando, pactâ Hercules mercede, immiſſo Minieo, iuxta Pauſan. Eliac. 1. vel, iuxta alios, Peneo, ſeu Pignione, aut Alphæo, omnem fimum euerrit. Vide Adag.* Augiæ ſtabulũ. Augiæ] *Mogunt.* Augëi. 249 Paucis auctorem] *peperit orbi pacem Hercules, vnde in Numiſmatib. dicitur* pacifer.

250 Proſperum] *ſceleraque felicem exitum habent, ac impunè cedunt, virtutes vocantur. ſic Iuuenalis hortatur ſui temporis improbos:*

Aude aliquid breuibus gyaris aut carcere dignum,
Si vis eſſe aliquid —— *quando hoc verum, ſi non hoc auo?*

256 Regium capitis decus] *coronam, vel diadema.*

257 Cum capite] *Creontis, quẽ vnâ cum liberis, Megaræ fratribus, Lycus interemit.* 258 Ferax Deorum terra] *Thebæ: de quibus Sophocles:*

οὐδὴ μόναι τίκτουσιν αἱ θνηταὶ θεούς. Non ſolæ (*ſcil. Thebanæ*) Deos pariunt. *Dij Thebani, Bacchus, Palæmon, Leucothea, Hercules. ideo Manilius:* —— florentes oris Athenæ,

Sparta manu, Thebæ diuis —— *Iuſtin. lib. 11. ſcribit: Thebas non viros tantum, ſed etiam Diuos genuiſſe. Ariſtides in Panathenaicâ: Thebanos, dicit, Deorum ortu ſibi placere.*

Quem Dominum] *quàm vilem, quàm improbum: Lycum.*

261 Natus Amphion Ioue] *hic lyrâ vel cytharâ acceptâ à Muſis, ſecundùm Apollon. & Pherecydem; aut Apolline, iuxta Dioſcoridem; aut Mercurio, iuxta Philoſtratum (quam lyram in cælum tranſlatam, fingunt Homerus & Aratus) à Mercurio etiam muſicam didicit, teſte Antiopes auctore, apud Pauſan. in Boeot. & Horatio, & artem cytharædicam homines docuit, auctoribus Plutarcho in lib. de Muſicâ, & Plinio lib. 7. cap. 56. qui addit alios id Orpheo, alios Lino tribuere. imò ipſe Plutarchus paullo poſt Terpandro aſcribit. Amphionis carmine Thebas conditas Euripid. in Phœniſſ. Philoſtratus in Imagin. & alij tradiderunt. Horatius:*

Mercuri, nam te docilis magiſtro,
Mouit Amphion lapides canendo.

265 Fecit] *propter Bacchum dicit, quem Thebani indigetarunt, præeunte Narceo, eius ex Phyſcoâ F. Vide Pauſan. Eliacor. 1. Antiqua Scholia in illud Iuuenal.* Deſcendere iuſſit in cælum, *exponunt*, Deum fecit.

267 Ophionius cinis] *in magnâ lectionis varietate amplector iſtã multorum codicum: cuius ſententia; Thebani oriundi ex dentibus draconis, à Cadmo terræ mandatis, florentes olim, nunc penè ad exitium perducti, quià in libri* atque Ophionius cinis Quo recidiſtis? *ita Moguntin. & omnes veteres impreſſi. Baſileenſ. & Lugdun.* Ciuis atque Ophionius. *ſunt qui præ-*

Ophionius, *habent*; Amphionis. *Oblanca*; cinis atque Amphionis. *perperam. Baſileenſ. & Lugdunenſ. codicum lectio, non mihi improbatur, ſed meis manuſc. non probatur.*

272 Fértque quæ ferri] *ſuſtinet mala, quæ auertit ab aliis; patitur, quæ facit ne alij patiantur. ſic rectè Lugdun. & multi manuſc. & placet. non malè tamen Lipſienſ.* fértque quæ fieri. *Baſileenſ. corruptè*; fert quæ fieri vetat.

278 Depulſas] *ex veſtig. membranar. lego*; diſpulſas.

280 Diducto] *Eguian.* reducto. *Mogunt. & Herbip.* deducto.

282 Iugis] *Oſſæ atque Olympi.*

283 Flumini] *Peneo; qui iuxta Stralonem Macedoniam à Theſſaliâ ſeparat: ſed Cæſari, id Halyacmon præſtat.*

284 Dediſti] *ſic Herbip. & Veneti; Mogunt.* feciſti. *Lugdun.* ſtetiſti.

285 Huc mons & illuc] *continui montes, Oſſa & Olympus, diuiſi, admiſerunt aquarum fluenta, vt per medium ſpacium fluerent. Apollodor. lib. 1. putat hanc diuiſionem factam diluuio Deucalionæo; Seneca lib. 6. Nat. quæſt. terræmotu accidiſſe. ídque valde veriſimile.*

287 Theſſalus torrens] *multa quidem Theſſaliæ nobilia flumina, ſed poſtulant adiuncta, de Peneo intelligi: alioquin etiam per excellentiam ei hoc nomen competit. Apollonij Schol. in 3. ſcribit multa quidem Theſſaliam ornare influentia flumina, præcipua tamen cenſeri quattuor, Peneum, Apidanum, Paniſum, & Enipeum; excellere autem & nobiliorem reliquis Peneum, obſcurare aliorũ nomina.* ὁ Πηνειὸς τῷ ὀνόματι καλλικρατεῖ, ἀνωνύμους τοὺς ἄλλους ποιεῖ.

289 Afferens] *ſic primus Caietan. rectiùs ante illum, vt continent Mog. Eguian. & alij tres m.ſ. Herbip. etiam & primus Venetus*; efferens.

291 Oblitos ſui] *plerique mortuos omnium, quæ in vita egerant, obliuiſci putabant, potatâ Lethes aquâ.*

292 Lucíſque pauidos *Manes lucifugos. vide ſup. in fine act. 1.*

295 Illum] *vnus Mog.* vnum. 297 Reditúſq. lentos] *fortè ad illud Penelopes:* —— lento tibi mittit Vlyxi.

299 Centena tauri colla] *vouet Ioui Taurorum Hecatomben, ſi ſibi detur adhuc Herculis conſpectu & coniugio frui: quod quia conſecuta non eſt; appoſitè irrito voto, & non impetratis optatis, improbatas etiam victimas illam fingit polliceri. quemadmodum apud Virgilium lib. 3. Aeneas cælicolum regi taurum mactat in littore,* cõmittens rem inſolitã & piacularẽ, vt mõſtro locum faceret ſecuturo, *inquit Macrob. li. 3. Saturn. c. 11. notans vetitum, Ioui taurum immolare: quod & Seruius annotauit li. 3. & 9. Aeneid. Atteius Capito li. 1. de iure ſacrificiorum, ait:* Ioui itaq. tauro, verre, ariete immolari non licet. *& poſtea:* Si quis fortè Ioui tauro fecerit, piaculũ eſto. *Labeo lib. 68. innuit etiam Neptuno, Apollini & Marti taurum non immolari. ſicut ergo Maro ad futura reſpexit, vt oſtenderet, non litatam; ſed ſecutum* horrendum dictu & mirabile monſtrũ: *ita noſter pari acumine ad euentum reſpiciens, vt oſtenderet Megaram mariti reditu, non modò non conſecutam miſeriarum, quem ſperabat, finem; ſed in maiores multo miſerias incidiſſe, hoſtiam fecit contrariam, votum improbum.*

Donatus tamen etiam taurum Iouis ſacrificio adhibet, & apud Ouid. lib. 4. Metamorph. Perſeus occiſo ceto, & Andromedâ liberatâ:

Diis tribus ille focos totidem de ceſpite ponit,
Læuum Mercurio, dextrum tibi bellica virgo,
Ara Iouis media eſt. mactatur vacca Mineruæ,
Alipedi vitulus, taurus tibi ſumme Deorum.

Iulianus etiam apoſtata ſuperſtitionis Ethnicæ diligentiſſimus quadam ad Libanium epiſt. ſcribit Berrhoeæ ſe in arce, more regio, taurum immolaſſe, & Silius lib. 15. Scipionem idem factitaſſe:

—— cadit ardua taurus.
Victima Neptuno pariter, paritérque Tonanti.

Et eodem ſenſu Chor. Medeæ 59. Primus ſceptiferis colla Tonantibus Taurus celſa ferat tergore candido, *&c. An ergo iure id Pontificio priuatis interdictum, regibus Deorúmque filiis licuit dumtaxat, iiſq; omnibus qui ſuperiorem in terris non agnoſcebant? ſuſpicor. mira aliàs ſcriptorum diſſidentium pugna. Nec illud quidem Iuuenalis patitur ſubſiſtere, qui Sat. 12. in prin. priuatis quoque ſacrificiis Taurum tribuit. Sed quid ſi Satyricum dicam id reprehendere?*

299 Frugum parens] *non reiicio. nam ſcio, fruges Cereri ſacra, vt inuentrici. Petronius Arbiter:*

Agricolas primos Cereri dare meſſis honores,
Palmitibus plenis Bacchum vincire, Palémque
Paſtorum gaudere manu: latet obrutus omni
Neptunus demerſus aquâ, Palláſque tabernas
Vindicat —— *ſic legunt. atqui tabernæ Bacchi, ſanè vinariæ, cæteræ Mercurij:** cauernas *virgo reſpuit, & , ſi quæ virginales, illas Dianæ venatrici permittit. reddantur litterariæ Deæ;* lucernæ *quas ille tribuerat Petronius, ſed ſenſu ambiguo. ſic Arnobius vocat,* Mineruam lucernarum modulatricem. *Porro pro;* parens: *non malè, Moguntin. Herbipolenſ. & Veneti;* potens. *& niſi fallor hoc Senecæ.*

*Sic reponūt nonnulli.

300 Secreta reddam ſacra] *de ſacris Cereris agit. Vide Hippolyt. 106. in Comment.* ſecreta. *quia non initiatis reuelare non licebat.*

301 Eleuſi] *Moguntinenſ.* Eleuſis.

305 Clauſum] *Moguntin.* claſſum. *ſecundus Venet.* claſum. *num ſcripſit?* caſſum. *mortui enim caſſi. non hoc vt amoueam illud;* clauſum. *ſed vt quid videri queat, indicem.*

308 O ſocia] *Initium colloquij faciunt mei manuſc. & Moguntinenſ. & Herbipolenſ. Non tamen ſuperuenit in ſcenam prodiens Amphitryo; prius enim prodierat vnà cum Megarâ, vt ex fine præcedentis Chori conſtat. quare putem non eſſe à ſuperioribus ſeparanda.*

310 Meliora mente concipe] *melius ominare, ſpera ſortem alteram. faciendum id quamdiu viuimus. Theocritus* εἰδ΄. δ΄

θαρσεῖν χρὴ φίλε Βάττε· τάχ᾽ αὔριον ἔσσετ᾽ ἄμεινον.
ἐλπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες.

Fidere

Fidere decet care Batte. forſan cras melius erit,
Spes inter viuos ſunt, expertes autem ſpei ſunt mortui.

312 Quod nimis] *ſic Menander cenſet, homines miſeros, credulos. & in Heliogabalo, Lamprid.* vt ſe habent (*inquit*) vota hominum ad credulitatem feſtinantium; quicquid optant, verum eſſe deſiderant.

315 Prona eſt timori ſemper] *ſic Lucanus lib.* 1.

——— ſic quiſque pauendo
Dat vires famæ: nullóque auctore malorum,
Quæ finxêre timent ——— *ſic Statius lib.* 3. *Thebaid.*
——— tunc plurima verſat
Peſſimus in dubiis augur timor———

Fides] *credulitas.* 316 Demerſus] *In Moguntino verſus hic Megaræ; præcedens etiamnum Amphitruoni datur. optime.*

320 Biſque diſcedens fretum] *Syrtes duæ, maior minorq́. in mari, quod Africam Aegypto proximam alluit, fluxu & refluxu pelagi, quibus quotidie fit, naues ad ſe tractas (vnde & nomen ſortitæ) in cæca & vada, quibus abundant, compellunt: modò enim arenoſa ſunt loca, modò profundiſſima, & impetuoſis fluctibus cooperta. vide Salluſtium in Iugurth. Pomponium libro* 1. *cap.* 7. *Lucanum libro* 1. *Dionyſius Perieget.*

ἑξείης δ' ἐπὶ Σύρτις ἀγάῤῥοον ὁλκὸν ἑλίσσει
βαιοτέρη· μετὰ τὴν δὲ πρὸς αὐγὰς ἔρχεται ἄλλη
ἄσπετος, εὐρυτέρῃσι βαρυνομένη προχοῇσιν·
ἔνθα κορυσσομένης Τυρσηνίδος ἀμφιτρίτης,
ἄλλοτε μὲν πλημμυρὶς ἐγείρεται, ἄλλοτε δ' αὖτε
ἄμπωτις ξηρῇσιν ἐπιτροχάει ψαμάθοισιν

Papius: Nec procul inde minor rapido cum gurgite Syrtis
Altera inſequitur maior quàm Solis ad ortum
Altera, collectis gremio prægnantior vndis.
Quâ mare Tyrrhenum magno verſante tumultu,
Nunc grauido exundans pelagus ruit impete, nunc ſe
Fert retrò, ſiccáſque fugâ relinquit arenas.

vltimum illud proprium ad noſtri mentem, Priſcianus, ita:

Acceſſúſque furit, ſiccíſque receſſus arenis.

323 Pedes] *Apollodorus lib.* 2. *Biblioth. fabulatur aureum poculum ab Apolline Herculem accepiſſe dono, atque eò Oceanum tranaſſe: quia (vt doceret Macrob.) vſus nauigio, cui nomen,* Scyphus, *alij volunt vſum æreo lebete, pro velo, leonis pelle; pro malo, clauâ; pro rudentibus, pharetræ loris; pro remo, arcu. vnde manauit prouerbium* ἄλλο γένος κώπης. aliud remi genus. *refert Plutar. in Collectan.*

323 Nemo ſe tutò diu] *veritas ipſa teſtatur, eum qui periculum amat, in eo periturum. & Sapiens,* Qui malum quærit, id ipſi euenturum. *Prouerb.* 11. *quærit autem, qui amat* φιλοκινδυνεῖν, *temerè & inconſultè caput periculis obiectare. Med.* 519. ——— caſus ſæpe iam expertos time.
fieri nequit, vt qui ſæpe fortunæ aleam iacit, non aliquando infortunium lu-

cretur. ſcitè Ariſtoteles lib.2. de Cælo cap. 12. εἰσὶ πολλοὺς ἀστραγάλους Χώους βαλεῖν ἀμήχανον, ἀλλ' ἕνα ἢ δύο ῥᾷον, veluti multos talos Coos iacere difficile, vnum aut alterum facile. *Vbi plerique interpretes admodum infeliciter,* Chienſes; *quos Simplicius errare fecit de magnis illius inſulæ talis mirifica ſomnians Philalteo Lucilio ibidem tenebræ, & aberrat à vero, ferreos neſcio quos talos ludicris illius inſulæ commiſcens: quaſi eburnei vel oſſei ſatis æuum non ferrent. Inuitat me magnorum virorum hæc ignoratio; de talis Cois & toto talorum ac teſſerarum genere, quæ partim lectione, partim diuinatione mihi compararam, aliis non inuidere. multa de iis alij; ſed ſtrictim, nec accuratè ſatis aut plenè, vt Sipontinus Epiſcopus in lib.2. Martial. Philip. Beroaldus in Propert. & in Sueton. Cælius Rhodig. lib. 20. Antiq. cap.* 17. *& lib. 4. cap.* 11. *&* 12. *Nicolaus Leonic. in Sanneto, Galeottus Martius de promiſc. doctrinâ cap. 36. Scaliger in exercitat. contra Cardan. Turnebus lib. 5. aduerſ. cap. 6. Lambinus Comment. in Aſinariam Plauti; & Polydor. Virgilius lib. 2. de Inuentorib. rerum cap. 13. Pauca, ſed meliora Lipſius in lauto illo Conuiuio lib. 2. Antiq. Inprimis differunt teſſera & talus. conuincit auctoritas ſcriptorum, & ratio. Auctoritas, Ciceronis in lib. de Senectu. Clementis Alexandr. lib. 3. pædagogi. cap. 11. Martialis, & Ouidij, qui omnes apertè diſtinguunt. Confunduntur tamen non rarò, vt à D. Iſidoro lib. 18. Etymol. vbi* ſuppum & planum *teſſeræ tribuit, quæ tali propria: & Senecâ in ludo; vbi datâ operâ id fecit, ioci gratiâ, vt ex æquo Claudium illis delectatum ſignificaret.* Tum Æacus iubet illum aleâ ludere, pertuſo fritillo, & iam cœperat fugientes ſemper teſſeras quærere, & nihil proficere:

Nam quoties miſſurus erat reſonante fritillo
Vtraque ſubducto fugiebat teſſera fundo:
Cúmque recollectos auderet mittere talos,
Luſuro ſimilis ſemper, ſempérque * petenti
Decepere fidem refugi, digitóſque per ipſos
Fallax aſſiduo dilabitur alea furto.

* Antecti ùs, petentis.

vtrique per turriculam *ſeu* pyrgum *iaciebantur, ne teſſeræ aut aleæ componi poſſent. apud Martialem Pyrgus inquit lib.* 14.

Quærit compoſitos manus improba mittere talos?
Si per me miſit, nil niſi vota facit.

hoc eſt, mea fit opera, vt quamuis velit dolis vti nequeat. ſed tamen peritiores fraudem adhuc nouerant in pyrgo. cur enim alioquin Perſius Sat. 3. diceret in voto ſibi fuiſſe: —— anguſtæ collo non fallier orcæ? *D. Iſidorus:* Iactus teſſerarũ ita à peritis aleatoribus componitur, vt adferat quod voluerit. *imò;* quod voluerint. *mendoſus etiam fortè, cùm ait.* Tabula luditur pyrgo, calculis, teſſeriſque. *opinor mens eius, in tabula talis, calculis, & teſſeris ludi ſolere. hi enim tres tabuliſantium ludi. vel potiùs legendum.* In tabula luditur cũ pyrgo talis, teſſeriſque. *nam calculi manu tantum, non per turriculam iaci ſoliti. Commentar. Iuuenalis antiquus Pythæum Satyr.* 14. Apud antiquos in cornu mittebant teſſeras, mouētéſque fundebant: aut fritillũ pyrgum dixit. *præceſſerat;* fritillus pixis cornea qui

finius dicitur Græcè: *corrigendum cenſet Lipſius;* φιμὸς. *Ratio differre probat, quia diuerſa nomine, formâ, ſitu, numero, ornatu, tactu.*

Teſſera, *ſiue* lepuſculus, *ſiue* iaculum *(hæc illi antiqua nomina, teſte D. Iſidoro) Græcis* κῦβος, *nobis* cubus *vel* quadrantal, *olim &* numeri, *æqualia ſex latera habet, angulos rectos bis quattuor. falſus Cardanus lib. de Subtilit. diſtinguens cubum à teſſerâ. fallitur etiam Foquelinus in Perſium, cubum confundens cum aſtragalo. nam* ἀστράγαλος, *quem poetæ vocant* ἄστριν, *Galli* oſſelet, *Hiſpani* carnicol, *Belgæ* pickelſteen, *Latini* talum *vel* taxillum; *vnâ ex parte ſinuatus & extuberans; alterâ paullo planior & quodammodo concauus, totúſque aduncæ in fibulæ morem conformatus; ſex illi latera valde inæqualia. anguli quattuor inflexi & incurui. Non ago nunc de oſcillis quæ in homine & animalibus, quibus in digitos pedes deſinunt; quæ incertum tali ſint, nec ne, &; ludi ſaltem illis nemini conſuetum: ſed loquor de luſoriis talis, qui animalium biſulcorum & ſolidungulorum. differunt ergo nomine & figura.*

Differunt ſitu & poſitione. quia teſſeræ, *quouis modo cadat, ſitus firmus, & æquè idoneus ad conſiſtendum: nihil in illâ concauum, nihil conuexum, planæ facies omnes.* Talo *nulla facies perfectè plana, quædam extuberant, quædam anguſtiores, aliæ latiores, quædam ad conſiſtendum aptæ, quædam minus, nonnullæ prorſus ineptæ. In cornua ſi cadat, nequit conſiſtere; in latera minus lata, ſtat quidem, ſed minus ſtabilis, quàm ſi in latiores duas ſuperficies; hoc eſt, quàm ſtaret, ſi ſuppus aut planus foret. poſitiones has accepi ab Ariſtotele lib. 2. de hiſt. animal. cap. 1.* πάντα δὲ τὰ ἔχοντα ἀστράγαλον, ἐν τοῖς ὄπισθεν ἔχει σκέλεσιν· ἔχει δὲ, ὀρθὸν τὸν ἀστράγαλον ἐν τῇ καμπῇ, τὸ μὲν πρανὲς ἔξω τὸ δ' ὕπτιον εἴσω· καὶ τὰ μὲν κῷα εἰντὸς ἐστραμμένα πρὸς ἄλληλα, τὰ δὲ χῖα καλούμενα, ἔξω, καὶ τὰς κεραίας ἄνω. Omnia enim talum habentia, in poſterioribus eum cruribus habent, erectum illum in ſuffragine planâ ſui parte foras, ſuppâ verò introrſum ſpectante: ita vt Coa quidem, intus ex aduerſo inuicem oppoſita ſint; illa verò quę Chia appellant, foris; quæ cornua antennarum, ſupra habeantur. *ergo hæ tali partes,* πρανὲς ὕπτιον, κεραῖα. planum, ſuppum, cornua. *Cornua, ſic dicta, quod ab iis tuberculum, ſeu vt alij vocant mons, aſtragali, eo modo dependeat, quo velum vento ſinuante ab antennis. de Chio & Coo mox agemus.*

Quæ ad Coliade venere Cælius d. ca. 12. planè præter rem ſunt. Hæc vera lectio.

Numero in ipsâ luſione differebant. quia talis quattuor vel pluribus; teſſeris duntaxat tribus ludebatur. De talis nota res. inde enim Venerius iactus talorum: inde Plautinus miles quattuor iacit vulturios: hinc Cicero lib. de diuinat. ſi quadringentos talos ieceris. *Martialis:*

> Non ſim talorum numero par teſſera: dum ſit
> Maior quàm talis alea ſæpe mihi.

Ouidius:

> Parua monere pudet talorum dicere iactus
> Vt ſciat, & vires teſſera miſſa tuas.
> Et modo tres iactet numeros: modò cogitet aptè
> Quam ſubeat partem callida, quámque vocet.

quo loco, numeros, *interpretor* teſſeras; *& in vltimo verſu præſtaret forſitan legere;* Quam fugiat. *Idem Ouidius:*

Seu ludet, numeróſque manu iactabit eburnos,
Tu malè iactato, tu bene iacta dato:
Seu iacias talos (victam ne pœna ſequatur)
Damnoſi facito ſtent tibi ſæpè canes.

Ille, Zabulo diabolus.

Siue inquit illa teſſeras iactabit; ſiue tu talas, fac vincat & vincaris. D. Cyprianus lib. de aleatorib. vt paternas ſuas hereditates, ſub hoſtium ſuorum multiformi numero diſpergant? *& paullo pòſt (nam* aleam *promiſcuè etiam pro teſſerâ & talo ponit)* ille (*inquit*) cùm ſe in ſtatunculis & ſimulacris formaret, aliud crimē adinuenit, quo ſe ab imitatoribus ſuis colendum, & ſibi ſacrificandum inſtituit, ita vt qui vellet ſtudio eius adhærere, non ante manum in tabulam porrigeret, niſi auctori huius prius ſacrificaſſet. *quod mea ſententia, de imaginibus idolorum in teſſeris depingi ſolitis, & earum nominibus accipiendum; & quia nominatim luſuri*

Quis ille? Steſichorius? an Euripides, aut Midas?

Herculem ac Venerem inuocabant, vt poſtea docebo. idq́ paullo prius Cyprianus apertè indicauit, dicens: Cùm enim quidam ſtudio litterarum bene eruditus, multum meditando hoc malū & tam pernicioſum ſtudium adinuenit, inſtinctu ſolius Zabuli, qui eū artibus ſuis repleuerat: hanc ergo artem oſtendit, quam & colendam ſculpturis cum ſua imagine fabricauit, *&c. quæ de inuentione huius ludi ſubiungit; ſignificans philoſophum aliquem auctorem. Herodotus tamen teſſerarum, & aleæ inuentum tribuit Lydis Aſiæ populis lib.1. Sed ad ornatum redeamus.*

Ornatus *ergo non idem teſſeris & talis. teſſeræ punctis diſtinguebantur; vnà in facie vnio erat, in alia binio, atque ita deinceps ad ſenionem vſque. Martial.* Hæc mihi biſſeno numeratur teſſera puncto:

Calculus hic gemino diſcolor hoſte perit.

Inde, vt docet Etymologici magni ſcriptor, teſſeræ dicuntur ὀστᾶ στιγμώδη, oſſa punctis diſtincta: *vnde &* numeri *dictæ, vt Turnebus obſeruauit. Talis nulla puncta, nulli numeri inſcripti: ſed iis ipſa figura, poſitura, ipſéque caſus (auctore Polluce) pro punctis numerorum. Sed an tali pingebantur: dicam dubitanter. fuêre multimodi. quidam naturales, quibus etiam nunc pueri & feminæ in Belgio luſitant varicoloribus: quidam artificiales, ex ebore, argento, vel alia materia. naturales aliquo fortaſsis colore, nigro puta, rubróve imbuebant, nullis tamen figuris exornabant. artificiales rurſus alij Romani & Priſci, alij Græci & Aſiatici. Romani fortè veteres, nullis ſimulacris ornati. ſuadet Romanorum parſimonia: ſuadet, quòd Latini ſcriptores talorum effigiem aliquam præferentium, hominum, vel brutorum, vel Deorum, memoriam non præſtent. certè ex Plauto id non colligitur; nam Græco illic more ludebatur: neque ex D. Cypriano, quia verba eius de teſſeris accipi queunt, & ſi de talis, de Barbaris, non Romanis. De poſterioribus, Græcis & Aſiaticis, vt ſors fuiſſe non negem, facit Pollux; qui teſtatur, quoſdam talos Steſichorios dictos, qui octonarij erant; quoſdam Euripideos, qui * quadragenarij fuiſſe & Midam, cuius ſignum omnium fortunatiſſimum.*

** Puto hos diuerſis imaginibus diſtinctos: non verò tot punctis, nec etiā tot numero iactatos: ſed tot nummos auferre ſolitum qui iecisset.*

Denique iactu diſcrepant. nam propriè loquendo tali iactus, ſunt Cous,
Chius, planus, ſuppus, Venus, canis, baſilicus, Hercules, vulturius. Teſ- Aliter Polydorus et alij: ſed hæc puto veriora.
ſeræ iactus ſunt, vnio, binio, ternio, quaternio, ſenio. Coum & Chium,
vt docent Ariſtoteles loco citato, & Ariſtarchus ad illud Ariſtophan. in Ranis:

πέπτωκεν ἔξω τῶν κακῶν, οὐ Χῖος, ἀλλὰ Κῷος.

Euolauit è malis, non Chius, ſed Cous.

& Pollux in Onomaſt. qui tradunt in talis Chium ſemper Coo contrarium;
illum damnum, hunc lucrum adferre. Nominis ratio ab vtriuſque gentis du-
cta moribus. Coos inſula prudẽtes multos, gnauos, & reip. viros vtiles genuit:
Chij vt ſcurriles, leues, ac odio digni peſſimè ſemper audiuerant, teſte Didi-
mo Ariſtophanis Scholiaſte. vnde Strattidis illud prouerbiale; Χῖος παραστὰς
Κῷον οὐκ ἐᾷ λέγειν. Chius hic aſtans non ſinit Coum loqui. Et Lace-
dæmonij olim per præconem edixerunt, Chiis licere intemperanter agere. vide
Plutarch. in apophthegm. Laconic. & adag. Χῖος ἀποπατῶν, & aliud Χῖος
πρὸς Κῷον, quod quo loco Suydas refert mihi non integer videtur, & ex Ari-
ſtotelis verbis d. cap. 2. ſuppleri vel corrigi poſſe. Latinis Cous vocatur Ve-
nus, vel ſuppus. nam ſuppum, quod ex animi ſententiâ contingit. Lucilius
apud Sex. Pompeium: Si das id quod rogat, & ſi ſuggeri' ſuppum.
Suppus talus, qui ſic cadit, vt tuberculum eius ſupra ſit, hoc eſt, ſupinus. Chius
verò, Latinis planus vocatur, & canis, nempe ſuppo contrarius, quando pars
tali appoſita tuberculo, quæ nec plana prorſus eſt, nec planè caua, ſupra conſiſtit,
talo prono. Baſilicus opinor idem cum Venere; vulturius cum cane: etſi Poly-
dorus diſtinguat. Teſſerarum nomina non indigent interprete. Vnio, canis
Latinis, Græcis κύων; ſenio ἑξίτης. fuêre hæc numerica nomina, propria, vt
dixi, teſſerarum; ſed tamen μεταφορικῶς etiam talis accommodari ſolita. non
quod ea puncta vel numeri in talis picta, fixáve: ſed quia quod in teſſeris pun-
cta, hoc in talis poſitura ac ſitus præſtabat. erat enim Chius in talo, æquè dam-
noſus ac vnio in teſſerâ; & Cous tali æquè felix ac ſenio teſſeræ: inde factum,
vt Chius ſæpe vocetur vnio, & econtrà; ſenio Cous, & Cous ſenio. ſic intelli-
gendi Pollux, & Heſychius volens Coum ſex, Chium valere vnum. Binio- Sipôtin. Leonic. Cælius, Polyd. alij.
nem & quinionem quod in talo inueniri negant, fateor: quod ternionẽ, quater-
nionémque talo, vt proprium, aſcribunt; veniam dent, non credo. fefellit eum
qui primus excogitauit, τέτρωρον humanum. nam in humano talo (vt cum He-
rodoto & Iul. Celſo dicam) tuber illud quod Graij τέτρωρον, noſtri quatrio-
nem vocant; quia quatuor coſtis ſeu lateribus fermè quadrangulum; inueniri Lege Veſaliũ lib. 1 de huma. corporis fabri. cap. 33.
ſcio, idémque talis luſoriis nomen fortaſſis attribui putabant poſſe: verùm hoc
à punctorum illis quatrionibus, de quibus agitur, nimis quam alienum. Mul-
tò etiam amplius quod ſcribunt, ſenionem vocari quaternarium nõ magis pro-
fecto, quàm ternarius, quinio; vel equus, mulus vocitetur: æquè enim ſpecie
differunt. apertum id in vnâ teſſerâ, in qua ſemper quaternioni, ternio oppo-
nitur. ſimiliter in vno talo; ſiquidem vnum vni tantum contrarium; quatrio
vnioni non poteſt opponi, cui tamen ἑξίτης opponitur. Dico igitur in talis ſo-
lum vnionis & ſenionis nomen tranſlatum à teſſeris inueniri. Sed aiunt, qui
Chium iactabit trîs nummos, qui ſenionem quattuor lucrabatur: qui

coum ſeu venerem, ſex; *aiunt, ſed aiunt tantùm, non probant, & coum ſeptenariū putāt, ſed putāt, quod ego dixi; Polluci & Suetonio, poſtea citando, magis conſentaneum. aliquid illi veriſimilius dicerent, ſi vellent ternionem nuncupari poſſe latus tali anguſtius, planum ferè quatrionem verò latus tali huic oppoſitum, & litteræ* ∽ *in morem excauatum. Nunc probandum tali nomina ſæpè ad teſſeram, & huius ad illum tranſlata. D. Iſidorus, de teſſerâ loquens:* Iactus quiſq; apud luſores veteres à numero vocabatur, vt vnio, binio, trinio, quatrio quinio, ſenio [*hoc de teſſeris verum, non de talis*] poſtea appellatio ſingulorum mutata eſt, & vnionem canem * trionem ſuppum, quatrionem planum vocabant. *quibus verbis docet præterea, nō fuiſſe quaternionem eumdem cum ſenione. Senio, vt illi fatentur, felix ac dexter: quatrio infelix, teſte Iſidoro; qui planum dicit vocari. planus autem chius, vt vidimus. Quare ſi quatrio planus & planus damnoſus; quomodo quatrio ſenarius? ſenio enim lucroſus. Eſt quidem tam ſenarius numerus planus, quàm quaternarius, ſi Pythagoræorum myſteria ſpectemus: ſed id verum, quà planus numerus opponitur ſolido & lineali; non quâ planum opponitur ſuppo in veterum luſionibus. In his quatrio planus vocatur, vel quia planorum more iacienti imponebat, eiusq́; ſpem fallebat; vel quia ſuppo contrarius. ſuppo namque ſemper planus opponitur, vnioni ſenio. Quòd ſi vnicâ teſſerâ, vel ſingulari talo ludebant (nam vno vel pluribus luſiſſe docet Euſtathius in Homerum) tunc ſenio felix, vnio damnoſus. & tunc vnio, canis vel canicula. Quando verò pluribus, tunc vnio vel canicula dicebatur, quando vno ſitu omnes, vel iiſdem numeris teſſeræ. D. Iſidorus ſcribit,* canem vitari ab aleatoribus, quia damnoſus eſt, & vnum ſignificat; optari ſenionem, quia bonum iactum adfert. *Perſius Sat. 3.*

* Triobonē ſignificat: mallem, trinionem.

Cælius lib. 22 antiq. cap. 15.

——quid dexter ſenio ferret
Scire erat in voto; damnoſa canicula quantum
Raderet; anguſtæ collo non fallier orcæ.

Martialis:

Senio nec noſtrum cum cane quaſſat ebur.

Auctor adagior. in prouerb. Chius ac Coum.

Quem verſum non intellexit, qui putat ex eo, ſenionem quotieſcunque cum cane coniungebatur, iactum efficere infelicem. Cedo enim an venerius iactus *infelix? at hic iaci non potuit, niſi concurrente cane & ſenione. Venerius vno talo iaci non potuit: potuit pluribus, nempe quattuor: tunc quando ſic omnes cadebant, vt omnibus diuerſæ ſuperficies eſſent,* venus iacta *dicebatur. De quaternario numero teſtis eſt locuples Cicero lib. 1. de diuinat. & Lucianus. Quibus addo non arbitrari me,* τῆς κυβείας *fuiſſe venerem, ſed* ἀστραγάλων *dumtaxat. Sane nondum legi venerium teſſeris tributum: & teſſeris ſolebant tantum tribus ludere. omnes in hoc iactu ſuperficies oportere diſſimiles eſſe, optime docet Lucianus, veſanum illum adoleſcentis Cnydij erga Veneris ſtatuam amorem deſcribens:* τῇ δὲ τραπέζῃ τέτταρας ἀστραγάλους Λιβυκῆς δορκὸς ἀπαριθμήσας, διεκλήρευε τὴν ἐλπίδα· καὶ καλῶν μὲν ἐπὶ σκοποῦ, μάλιστα δ' εἴ ποτε τὴν θεὸν αὐτὴν εὐβολήσειε, μηδενὸς ἀστραγάλου πεσόντος ἴσῳ σχήματι, προσεκύνει, τῆς ἐπιθυμίας τεύξεσθαι νομίζων· εἰ δ' οἷα φιλεῖ, φαύλως

κατὰ τῆς τραπέζης ῥίψειεν, οἱ δ' ἐπὶ τὸ δυσφημότερον ἀναςαῖεν, ὅλῃ κνίδῳ καταρώμενος, ὡς ἐπ' ἀνηκέςῳ συμφορᾷ καὶ &c. Super menſâ quattuor talos Lybicæ capræ componens, ludendo experiebatur; quid ſibi ſperandũ foret, & ſcopum quidem iaciendo attingens, maximè ſi Deam ipſam (*Venerem*) iaciendo ſortitus erat, nullo talorum æquali effigie cadente, pronus illam adorabat, ſpei plenus ſe illam potiturum; ſin autem (vt fit) negligentius talos iecißet in menſam, & illi abominabilius ſubſiluiſſent (*nempe canes exhibendo*) vniuerſæ Cnido diras imprecabatur, velut ob cladem aliquam ingentem. *& Martialis Bilbilitanus*:

> Cùm ſteterit nullus vultu tibi talus eodem,
> Munera me dices magna miſiſſe tibi.

tunc (inquit) (munus meum (talos hoſce) magni facies, cùm iis iactis, Venerem fixeris. & in quicquid luditur, abſtuleris. εὔςοχος *ergo iactus, venus*; ἄςοχος καὶ δυσφημότερος *Canicula. Propertius lib. 4.* — *Malè hæc intellecta Merula & Calderino, benè Leonico.*

> Et mihi per talos Venerem quærente ſecundos,
> Damnoſi ſemper ſubſiluere canes.

Idq; ea ratione, vt Galeottus Martius cap. 36. de Promiſcuâ doctrinâ notat: quia Veneris ſidus putatur ſalutiferum & benignum; caniculæ maliuolum & lethiferum. Et fortaſſis hi canes olim Actæonis patrimonium deuorarunt, vt nimis quam multorum hodie. Vt autem in ſingulari talo, ſenioni canicula, apud Perſium Satyr. 3. ſic in pluribus talis, Veneri canes opponuntur, in iſto Ouidij, vt explico:

> Quid valeant tali, quo poſſis plurima iactu
> Figere, damnoſos effugiáſque canes.

nam τὸ plurima, *non ad numerorum puncta referendum, quæ in talis nulla; ſed ad diuerſas facies talorum, quæ plurimæ in iactu Venerio. docet ergo neceſſarium illi* ἀςραγαλοπαιΐας *tenere, vt norit Venerem iacere, & canes non iacere. Itaque ſi Veneri canes oppoſiti: rectè Lambinus canes eſſe prodidit, quando figuræ omnes ſimiles ſubſiliunt, etiamſi in teſſeris (ſi modo ibi hæc nomina; & ſi non nomina, certe euenta ſimilia) omnes ſeniones forent, vel in talis omnes ſuppi. Aliud enim* ſenio, *aliud* venus; *contra quam plerique, ſed minus eruditi. Suetonius namque in Auguſto:* Luſimus, mi Tiberi, γεροντικῶς heri & hodie, talis enim iactatis, vt quiſque ſenionem, aut canem miſerat in ſingulos talos ſingulos denarios. in mediũ conferebat, quos tollebat vniuerſos, qui Venerem iecerat. *Viderunt hoc alij: cur verò hic ſenio ſcæuus, qui aliàs dexter, non viderunt. Arbitror in talo ſingulario, ſemper fauſtum, in multis ſemper infelicem, niſi quando omnes facies diſsimiles. Nimirum, quando vno talo vel teſſera luditur, ratio habetur ſitus, vel numeri, qui plenior aut ſolidior, qualis in illo ſuppus, in hoc ſenio: at quando pluribus talis vel teſſeris, tunc non vnius tali vel teſſeræ numeri aut poſituræ ratio habetur, ſed omnium. Luſerat ergo Auguſtus talo ſingulari, & etiam talis pluribus, ideo inquit:* vt quiſque ſenionem (*ſcilicet in plurium iactu*) aut canem (*in iactu vnius tali*) miſerat. *Ex his apparet hallucinari illos, qui Venerem ſeptenarium putant, vt ſunt Engentinus in Perſium, Beroaldus in*

Sueton. Polydorus Virgil. & alij. Hoc præterea inter Venerem & canes intereſt; quod illam vnius tantùm; hos vnius quando vno talo ludimus, & plurium numero, quando plures iaciuntur appellemus. Sed dices, quomodo talis Venus figi potuit, ſi priſcis talis nec puncta, nec effigies erant depictæ? explicat Leonicus; ſed ita, vt Chium à pronâ parte, Coum à ſuppâ diſtinguat, contra eorum rationem, quæ iam docuimus, & ipſe paullo antè ſcripſerat. opinor, eo ſitu conſiſtere debuiſſe, vt vnus talus ſuppus iaceret, alter pronus, reliqui duo lateri incumberent; diuerſimodè tamen, vt vnius tuberoſa, ſeu ſuppa pars foras, alterius introrſus ſpectaret. In talis pictis, picturæ diuerſitas, Venerem conſtituebat.

Sed qui Vulturij, qui Hercules? an in talis hæ depictæ effigies? fortaſſis in aliquibus, vt & in teſſeris ſeu cubis, quæ non punctis numerorum, ſed iconibus diſtinctæ idolorum vel hominum, qualis haut dubiè Midas, & fortè Euripides, ac Steſichorus, ludi alicuius aut ſpeciei teſſerarum vel talorum inuentores: & tunc hæ effigies certæ erant æſtimationis, quare vna octonarius, alia quadragenarius dicebatur, prout ea iacta tollere vel ponere iubebat. Sanè D. Cypriani verba ſuperiùs citata ſatis clarè indicant in ipſis ſuperficiebus teſſerarum vel talorum (quos ille generico nomine, alearum, complectitur) imagines aliquas exſtitiſſe. quæ enim in illis aliæ ſtatunculæ aut ſimulacra? & doctiſſimo Turnebo (qui tamen Cypriani locum non viderat) ita viſum, quoſdam talos vulturis & reguli imaginibus exornatos, atque ita Plautina verba intelligenda. Græcis ſanè & Aſiaticis ſeu Barbaris id ferè proprium ex Polluce diximus, qui tamen Pollux, nec alius quiſquam vulturij vel reguli vel aliarum auium inſculptarum, ſi bene memini, meminit: & in pictis iſtis teſtatur, non Herculem baſilicum, ſed Midam fuiſſe fortunatiſſimum. Vt vteſt in pictis; certè in non depictis talis aliò recurrendum. Vulturium Lambinus infeliciorem baſilico, cane feliciorem autumat; & baſilicum ac vulturium medios eſſe canem inter & Venerem. id ſi recipias; non video quomodo Plautinus miles quatuor vulturios potuerit iacere: ni vulturium dicas planum latus vnum anguſtius; baſilicum oppoſitum tali latus anguſtius alterum illud quod in ∽ conformatur. ſed hoc vt nouum, fortè & falſum. Putarim potius canes & vulturios eoſdem, quia vulturius à Plauto opponitur baſilico: at baſilicus (vt bene Iuſt. Lipſius) idem qui Venerius; ita dictus, quia cùm regna vini talis ſortiebantur, tunc (Horatio teſte) iacta Venus arbitrum bibendi dicebat, hoc eſt, conuiuarum primus qui Venerium iecerat conuiuij magiſter, & rex conſtituebatur. Opponi baſilico vulturium ex Plauto deprehendi, apud quem in Ciſtellar. miles talos poſcit ſibi in manus: paraſitum prouocat ad aleam. iacit vulturios quattuor. paraſitus arripit talos, & Herculem iactat baſilicum, quem eumdem iactum in Curculione ἁπλῶς baſilicum vocat, & qui eum iecerat, mox, vt victor, & proinde rex conuiuij potationem inchoans, victo magnum poculum propinat. Cur ergo Herculem baſilicum vocat? latet iocus non ſine felle. nam à feſtiuo ſcurrà lepidè, cùm miles canes, ipſe verò ieciſſet Venerem, ſibi baſilicum Herculem, militi aſcribit vulturios. facete. quaſi vaticinans ſibi quidem poſt exantlatas ærumnas paraſiticas, ingem ac

perpetuam

perpetuam conuiuij & vini dictaturā, pro præmio; quod adoleſcenti cupido rei ſperatæ copiam paraſſet; vt Herculem poſt XII. *labores Poëtæ canunt in cælum tranſlatum: contra militi, propter abactas prædas, latrocinia, rapinas, malam crucem, cui affixus à vulturibus laceretur, vt Prometheus ad Caucaſum. fortaſſis etiam militem ſignificare voluit quendam eſſe ſagatum vulturem: quomodo forenſes harpyiæ Apuleio* togati vulturij *dicuntur. vel ſanè quod miles ſpe ſuâ præclarè deiectus fuiſſet: nam qui auidius aliquid appetebant, maximè heredipetæ, veteribus* Vulturij *vocabantur. quoduis horum probabilius puto, quàm cum Cælio lib.* 8. *antiq. lect. cap.* 18. *vulturium dicere talum nominatum; quia tali opes, vt vultures vorant cadauera. niſi ſi Cælius de infelicibus tantùm talis loquitur; alioquin etiam paraſitus quatuor vulturios ieciſſe dicendus, ſi omnes tali vulturij. præterea non omnis iactus infelix, vulturius; vt nec felix omnis, Venerius: ſed ij tantùm qui ſummo gradu.*

Talorum vſus antiquiſſimus fuit, & prior vſu teſſerarum, notus Heroicis temporibus: minus etiam infamis, quam teſſera *ſiue* alea. *propriè enim teſſera alea eſt: & hæc ſemper legibus vetita. cōmune quidem nomen* alea *iis ludis omnibus, in quibus maximam ſibi partem fortuna & caſus victoriæ vindicant; & omnibus ludis opponitur, in quibus prudentia & conſilium, vel corporis robur & agilitas dominantur; quo ſenſu aleæ ludus Romanorū iure prohibetur. D. tit. de aleator. & l. vlt. C. de religioſ. & ſumt. fun. Auth. interdicimus C. de ſacroſ. Epiſc. & cler. & grauiſſime reprehenditur à D. Cypriano d. lib. de aleator. & ceteris patribus, & à Ioanne Salisberienſi li.* 1. *Polycrat. cap.* 5. *& ab hoc ſenſu dubij caſus quibus homulli in varia diſcrimina impellimur, ſolent vocari* alea hominum. *ad Epheſ.* 4. ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων. *Sic Varro circa initium lib.* 1. *de re ruſt.* vbi ſalubritas non eſt, cultura non aliud eſt, atque alea Domini, vitæ ac rei familiaris *ſic etiam ad hūc locum reſpiciens D. Ambroſ. in epiſt.* germanæ tuæ non ius, ſed ſollicitudo deceſſit; non fructus, ſed culturæ labor; non reditus, ſed incerti euentus quædā, vt vulgò dicitur alea. *Propriè tamen loquendo* alea *teſſeram ſeu cubum ſignificat, vulgo nimis notum. & ideo Ammianus lib.* 28. *mihi videtur teſſerā pro aleâ poſuiſſe:* Quidam ex his, licet rari, aleatorum vocabulum declinantes, ideóque ſe teſſerarios appellari cupientes; inter quos tantum intereſt, quantum inter fures & latrones *cùm enim aleâ luderent, tamen ab honeſtiore nomine eiuſdē inſtrumēti appellationem aucupabantur. Solent falli nonnulli, etiam ex doctoribus,* ἀστραγάλους *cum* πεττεία *confundentes. nam ex Euſtathio in Homerū & Athenæo lib.* 1. *manifeſtum,* πεσσὸν *vnde* πεττεία *longiuſculum oſcillum eſſe, quod Aduatici* een koote *nominant. De calculis nō eſt quod moneam. notum ex Martiali lib.* 14. *Ouidio, Petronio, ceteris; vulgò,* furunculorum ludus, *cuius inuenio à quodam philoſopho. Vide Polydor. d. cap.* 13. *& Schaccheidem Hieronymi Vidæ & Cælij Calcagnini, cuius in lib. de talorum, teſſerarū & calculorum ludis (nunc demum nactus fui) cōperi quædam nobis etiam notata, quædam non animaduerſa. Lege & compone cum noſtris: videbis quæ ad ludi intelligentiam aptiora. ſed à fritillo hoc innocuo tandem manum tollamus.*

329 Qualis animo talis inceſſu] *mores enim & habitus exterior, interiorem animi diſpoſitionem ac ſtatum ſignificant. ſic Medeâ:*

Fert odia præ ſe, totus in vultu eſt dolor.

Oetæo: Ecce præcipiti gradu,
Secreta mentis, ore confuſo, exerit.

Item: —— licet ipſa neges:
Vultus loquitur, quodcumque negas.

Thyeſte: —— multa ſed trepidus ſolet
Detegere vultus. magna nolentem quoque
Conſilia produnt ——

Agam. Licet ipſa ſileas, totus in vultu eſt dolor.

333 Obliqua phocis] *litus inflexum & tortuoſum, & altero latere ſinum Corinthiacum efficiens. deſcribunt Pauſan. lib.*10. *& Strabo lib.*14.

Iſmenus] *flumen Bœotiæ, ab Iſmeno quodam dictum, ſacrum Apollini. Vide Scholiaſt. Apollonÿ in lib.*1. *ver.*538. *& ſup. Hippol. ver.*502.

334 Cithæron] *Mons Bœotiæ, quicquid Seruius dicat, à Parnaſſo alius, & ipſe ſacer Apollini, Muſis, & Baccho; ab eo Muſæ* Citheriades. *at Venus* Cytheræa, *ab inſulâ*, Cythere. *Vide Strabon. & Euſtathium.*

335 Iſthmos] *Cherſonneſus, terra ſic mari cincta, vt exigua ſui parte continenti adhæreat. illi* πορθμὸς *ſeu fretum opponitur, maris ſcilicet inter duas continentes anguſtiæ. Iſthmos ſex vidi legendo, hunc Peloponneſiacum; in quo Corinthus, de quo perpetuò noſter intelligendus. Secundus eſt iuxta Rhodum, in Cariâ; tertius in Helleſponto, obiacens Phrygiæ; quartus in Tauris, Mæotim ab Euxino ſeparat; quinctus, Cymbricus; vltimus, inter Gangeticum & magnum ſinum, quem nominant auream Cherſonneſum.*

336 Non vetera] *prius tamen dixerat Euripides*:

——vetúſque inter Cadmæos ſermo eſt
Prius Dirces coniugem Lycum
Hanc ſeptem inſignem arcibus vrbem tenuiſſe,
Quam huius terræ principatum arriperent
Amphion & Zetus nepotes Iouis:
Cuius filius, eodem quo pater dictus nomine,
Non quidem ſtirpe Cadmæa ortus, ſed profectus
Ex Eubœâ, iugulat Creonem, iugulatóque eo terræ imperat,
Seditione morbidâ irrumpens in mænia.

339 Clara virtus] *Nam, iuxta Attÿ Diomedem*:

Non genus virum ornat. generi vir fortis loco.

340 Qui genus] *&c. Claudianus*:

—— & quæ non fecimus ipſi.
Vix ea noſtra puto ——

Idem: —— virtute decet, non ſanguine niti.

rectiſ. Epictetus in Enchir. Non ſunt in nobis corpus, poſſeſſio, gloria, principatus, &c, vno verbo, quæcunque noſtra opera non ſunt. *Vide Ciceronem pro Plancio, & Iuuenalem. Sat.*8.

Aliena laudat] *quia* (*inquit Seneca epiſt.*8. non eſt tuum, quod fortu-

na fecit tuũ. *cuiuſmodi nobilitas. Idẽ epiſt.* 44. Non facit nobilẽ, atrium plenum fumoſis imaginibus. nemo in noſtrã gloriam vixit: nec quod ante nos fuit, noſtrũ eſt. animus facit nobilẽ: cui ex quacunque conditione ſupra fortunam licet ſurgere. *Dionyſius etiã Halycarnaſſ. hominis nobilitatem non niſi virtute cenſet. & Phalaris;* ἐγὼ δὲ μίαν εὐγένειαν, ἀρετὴν οἶδα· τὰ δ' ἄλλα πάντα τύχης· καὶ γένοιτ' ἂν ὁ μὲν ἐκ φαύλων ἀγαθὸς, καὶ βασιλέων καὶ πάντων εὐγενέστατος· ὁ δὲ ἐξ ἀγαθῶν, φαῦλος, αὐτός τε ἑαυτοῦ καὶ τῶν ταπεινοτάτων δυσγενέστατος. Ego verò vnam tantùm generoſitatẽ noui virtutẽ: cetera verò omnia, dona fortunæ. Et fieri poteſt, vt ex malis prognatus, euadat bonus, & regibus omnibúſq. hominibus generoſior: & vt prognatus ex bonis, euadat malus, & ſemetipſo atque omnibus abiectiſſimis ignobilior. *Epiſt.* 120. *Et Velleio iudice lib.* 2. *Optimus quiſque nobiliſſimus. Non tamen negandum illud philoſophi.* 5. *Polit.* εἰκὸς βελτίους εἶναι τοὺς ἐκ βελτιόνων. *vnde Horatianũ hoc.* Fortes naſcuntur fortibus & bonis.

341 Omnis in ferro eſt ſalus] *quàm vana ſit hæc tyrranni ſentẽtia, grauiter oſtendit Petrarcha lib.* 1. *de remediis vtriúſque fortunæ:* G. Ferro mihi tyrannidem acquiſiui, ferro quæſitam, ferro etiam ſeruaturus. F. Ferro forſitan etiam amiſſurus. Præclaras ſanè tibi diuitias comparaſti, eſſe omnibus odioſum atque terrificum; quódque hinc ſequitur, tibi te perpetuo grauem metu, &c. *dialog.* XCV.

342 Ciuibus tenere te inuit. ſcias, ſtrictus] *Moguntin. Herbipol. & Venet. Bernardini:* ciuibus tenetur inuitis ſcias ſtrictus, *&c.*

346 Megara] *cùm Hercules Ergynum Minyarum regem crudeliſſimum fudiſſet Thebanos infeſtantem; Thebanorum rex Creon, vt animi grati beneuolentiam teſtaretur, Herculi filiam ſuam Megaram deſpondit, conceſſâ etiam regni ſocietate. ſed dubiam an hic ille Creon Iocaſtæ frater, de quo in Oedipo noſtri, & apud Sophoclem in Oedipo vtroque ex Antigonâ. videtur. nam ſuprà dixit Megara, Creonte & filiis interemtis, occidiſſe ſtirpem vltimam Cadmidarum. & infrà verſu* 495. *clarè meminit Oedipi vt iam defuncti. quare hæc tragœdia foret poſtponenda Oedipo. ſed quia id non conſtat, & fortè hic Creon alius. videtur etiam Oedipi calamitas iam mortuo Hercule obtigiſſe. quomodo enim ille non interfuiſſet prælio illi nobili ad Thebas? quomodo ad ipſum non potiùs confugère ſupplices, quam ad Theſei filium? ſunt & alia multa huic coniecturæ fauentia. ſed res non tanti.*

Ducet nouitas colorem] *ignobilitas noſtra ornamentum accipiet, & quaſi nouo colore inducto illuſtrabitur. ducta opinor hæc tranſlatio, à parmis albis ingloriorum militum, quæ pingebantur patrato aliquo facinore egregio. Noui homines, quorum maiores publicis honoribus & functionibus caruerunt: inde* nouitas, *huiuſmodi conditio.*

352 Poſſe te inuidiam pati] *Mogunt. Herbipol. Venet.* poſſe inuidiam pati. *ſi hiatum recipias, probum. Burdegal. ſchedæ, & Eguianus:* poſſe ad inuidiam pati, *& ita citat Eibius. alterum magis placet, qui enim non aduerterunt ad frequentes huius poëtæ hiatus, pati,* &, *pati;* ad, *intruſerunt.*

353 Igitur] *membranæ Burdegal. & Eguianus;* ergo.

354 Triſtis veſtis] *pullæ vel atra.*

Obtentu] *ſic quidam manuſc. & omnes vett. impreſſi, item Baſileenſ. & Lugdunenſ primus opinor N.* obtectu, *ex Baſileenſ. cod. margine, vnde & alias multas nouandi cauſas mutuatus.*

355 Præſides aſtat Deos] *ſignificat more ſupplicum ad aras confugiſſe. nam mox dicet:* complectere aras, *&c. ſtabant ad aras & ſtatuas Deorum, vel confidebant, vel illas amplectebantur, & inhærebant: ſicut in ſacris litteris Ioab altaris cornu prehendit.*

361 Odia agant] *ſic m.ſ. mei omnes. ſed Herbip. & Veneti tres, & Eib.* agent. *cet. excuſi,* agant. *Lipſius ex vno cod. reponit;* gerãt. *quia hoc Latinum.*

367 Victo neceſſe] *vetus dictũ: Pacem & concordiã victis vtilia, victoribus tantùm pulcra. ſed melius noſter. nam victis minus animorũ, & neceſſitati parendum: victori amplum & ſpecioſum pacẽ dare; & victoriæ lætitia facili momento luxuriat, & vana euadit. quoniã ex aduerſis ſecũda, & ex ſecundis aduerſa vt plurimũ naſcuntur. ſæpè qui viuit, vincitur; & triumphãs triũphatur; &, qui perimitur, interimit perimentem, & perdit pereundo eũ à quo perditur.*

371 Adſperſam] *q.v.l.* ſparſam,

372 Prius] *adſcribam quæ apud ceteros poëtas huiuſmodi alia notaui, vt iuuentuti exempla ſuppetant, & acceſſio non exigua fiat adagiorum centuriis.*

Ennius: Prius pariet locuſta Lucam bouem.

Propert. lib. 1. Multa prius vaſto labentur flumina ponto,
Annus & inuerſas duxerit ante vices.

Idem lib. 2. Tu prius & fluctus poteris ſiccare Sicanos,
Altáque mortali diligere aſtra manu.

Idem: Quærebam ſiccâ ſi poſſet piſcis arenâ;
Nec ſolitus ponto viuere, toruus aper.

& lib. 3. Flamma per incenſas citius ſedetur ariſtas,
Fluminàque ad fontis ſint reditura caput.
Et placidum Syrtes pontum, & bona litora nautis
Præbeat hoſpitio ſæua Malæa ſuo.

Horatius autem: Sed iuremus in hæc. ſimul imis ſaxa renarint
Vadis leuata; ne redire ſit nefas.
Neu conuerſa domum pigeat dare lintea; quando
Padus Matina lauerit cacumina,
In mare ſeu celſus procurrerit Appenninus:
Nouáque monſtra iunxerit libidine
Mirus amor, iuuet vt tigres ſubſidere ceruis,
Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones:
Amétque ſalſa lenis hircus æquora.

Idem alibi: Priúſque cælum ſidet inferius mari,
Tellure porrectâ ſuper.

Ouid. lib. 1. nova: Vere prius volucres taceant, æſtate cicadæ,
Mænalius lepori det ſua terga canis.

Lib.1.Triſt. Eleg.7.

In caput alta ſuum labentur ab æquore retrò
Flumina conuerſis ſólque recurret equis.
Terra feret ſtellas: cælum findetur aratro:
Vnda dabit flammas, & dabit ignis aquas.
Omnia naturæ præpoſtera legibus ibunt:
Parſque ſuum mundi nulla tenebit iter.

& lib. Dirarum in Ibin:

Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor:
Iunctáque cum Lunâ lumina Solis erunt.
Parſque eâdem cæli Zephyros emittet & Euros,
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus,
Et noua fraterno veniet concordia fumo,
Quem vetus accenſâ ſeparat ira pyrâ.
Et ver auctumno, brumę miſcebitur æſtas:
Atque eadem regio veſper & ortus erit.

Claudianus, In Olybrij & Probini conſulatum:

Ante dabunt hiemes Nilum: per flumina damæ
Errabunt, glaciéque niger damnabitur Indus.
Ante Thyeſtæis iterum conterrita menſis
Interciſa dies, refugos vertetur in ortus.

& de bello Gildonico:

——prius aſtra chaos miſcebit auerno.

& ad Olybrium, in Epigrammat.

——lucem iam condat Hydaſpes,
Et Tarteſſiaco Sol oriare vado.
Candeſcat Geticis Meroë conuerſa pruinis,
Claráque ſe vetito proluat vrſa mari.

apud eundem lib. 1. in Eutrop. illa noua, ſed mordaciſſima;

____procacior alter: ſi talibus (inquit)
Creditur, & nimis turgent mendacia monſtris.
Iam teſtudo volat. profert iam cornua vultur,
Prona petunt retrò fluuii iuga: Gadibus ortum
Armenij texêre diem. iam frugibus aptum
Æquor, & aſſuetum ſiluis Delphina videbis:
Iam cocleis homines iunctos, & quicquid inane
Nutrit, Iudaicis quæ pingitur India velis.

Videtur iam tunc in vſu fuiſſe imaginoſum illud picturæ genus: quo noſtris temporibus Hiero. Boſcius & diſcipulus eius Bruegelius, Aduatici, excelluerunt.

Sidonius Aruernorum Epiſcopus in Panegyr. Maioriani, plura congeſſit:

—— tua viſcera ferro
Maioriane petam: Phœbus ſi nocte refulget,
Luna die: duplex ponto ſi plauſtra nouatur
Parrhaſis: Atlantem Tanais, ſi Bagrada cernit
Caucaſon: Hercynij nemoris ſi ſtipite lintris
Texta Nabathæum pro* remo ſulcat Hydaſpen:

* Omnino legendum; *pro Rheno.*

Si bibit Hiſpanus Gangen,tepidíſque ab Erythris
Ad Tarteſiacum venit Indus aquator Iberum:
Si ſe pollucis perfudit ſanguine Caſtor:
Theſea Pirithoi, Piladem ſi ſtrauit Oreſtæ
Vel furibunda manus;raperet cum Taurica ſacra
Matricida pius —— *hæc Latini: addam nonnulla ex Græcis.*

Nazianzen. in carmine de vitâ ſuâ:
πρόσθεν ῥυήσετ' εἰς ἄνω πηγῶν φύσις,
καὶ πῦρ ὁδεύσει τὴν ἐναντίαν φοράν,
ἤ τι προδώσω τῆς ἐμῆς σωτηρίας.

Billius: Natura ſurſum fontium tendet prius,
Parteſque ad imas flamma labetur vorax;
Quam quid ſalutis perfidus prodam meæ.

Ariſtophanes, in pace:
πρὶν κὲν λύκος οἶν ὑμεναιοῖ. Antequam lupus ouem ducat vxorem
mox: οὔ ποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν.
Nunquam facies cancrum recta progredi.
οὐδέποτ' ἂν θείης λεῖον τὸν τραχὺν ἐχῖνον.
Neque vnquam leuigaris aſperum echinum, *Euripid. Medea:*
ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χωροῦσι παγαί,
Surſum ſacrorum fluminum feruntur fontes.

Palladas: θᾶττον ποιήσει μέλι κάνθαρος, ἢ γάλα κώνωψ.
Citius faciet mel ſcarabeus, aut lac culex.

Theocritus, in Thryſide, ſeu εἰδ. α.
νῦν ἴα μὲν φορέοιτε βάτοι, φορέοιτε δ' ἄκανθαι,
ἁ δὲ καλὰ νάρκισσος, ἐπ' ἀρκεύθοισι κομάσαι.
πάντα δ' ἔναλλα γένοιντο, καὶ ἁ πίτυς ὄχνας ἐνείκαι
Δάφνις ἐπεὶ θνάσκει· καὶ τὼς κύνας ὥλαφος, τοὶ σκῶπες
κἠξ ὀρέων τοὶ σκῶπες ἀηδόσι γαρύσαιντο.
Nunc violas feratis rubi, vos ſpinæ feratis:
Iuniperi pulchro narciſſo floreant:
Omnia denique contraria fiant, & iam pinus pira ferat.
Daphnis poſtquã moritur: iam ceruus canes trahat captiuos,
Et ex montibus vlulæ cum luſciniis cantu certent.

*ſimilia quædam ex Critiâ Athenæus lib.*13.*cap.*26. *Ex Philippo & aliis. Fuluius Vrſinus in* 1. *Virgilij eclog. ad illud :* Ante leues. *Ariſtides orat. in Romam;* donec, *ait,* laminæ ferreæ mari innatent, aut arbores vere florere deſinant. *& orat. pro Quattuor viris;* ad vmbram verba eructare, anthericum metere, funiculum ex arena nectere, telam retexere.

Diem] *Solem. ſic in Herc. Oetæo* ab occaſu dies
Naſcetur *Lucretius de Solis radiis:*
lucida tela diei. *Ouidius*
Siue die merſatur humus *Claudianus*
Merſerat vnda diem.

Diem] *Baſileenſ.* dies. 373 Pax ante niuibus & flammis erit] *hoc noſter inter* ἀδυνατὰ. *Strabo tamen, Plinius, Solinus, Seneca ipſe & Claudianus narrant, in Æthnæ cacumine inter vaſtos illos flammarum fluctus, niues intactas perdurare, miro naturæ miraculo.*

376 Scylla] *vide Medeæ verſ.* 351. *& Thyeſt.* 580.

377 Euripus] Mare [*inter Atticam & Euboeam*] rapidum, & alterno curſu ſepties die, ac ſepties nocte fluctibus inuicem verſis, adeo immodice fluens, vt ventos etiam ac plenis velis nauigia fruſtretur, *inquit Pompon. lib* 2. *cap.* 7. *Plinius tamen, Seneca, Strabo, & alij tantum die ac nocte ſimul ſepties fluere contendunt. Liuius autem lib.* 38. *ita ſcribit*; fretum ipſum Euripi, non ſepties die, ſicut fama fert, temporibus ſtatis reciprocat; ſed temere in modum venti nunc huc nunc illuc verſo mari, velut monte præcipiti deuolutus torrens rapitur. *cauſam huius fluxus & refluxus, cum nequiſſet Ariſtoteles aſſequi, mærore contabuit. auctores D. Iuſtinus Martyr in Admonitor. ad Gentes, & D. Gregorius Nazianzenus orat.* 1. *in Iulianum apoſtatam.*

383. Dominare tumidus] *ſcidæ Burdegal.* dominare dum licet.

384 Sequitur ſuperbos] *Nemeſis, quæ & Adraſtia, & Rhamnuſia, vltrix ſuperbiæ & vaniloquentiæ, de qua ex veteribus multa Ammianus Marcellinus* .14. *ſub finem, explicans eius habitum; & Pauſanias in Atticis, Strabo lib.* 9. *Artemidorus in Onirocrit. Græcor. Epigramm. lib.* 4. *& Macrobius* 1. *Saturnal.* . 17 *ex recentioribus auctor Adag. in adag.* Adraſteia Nemeſis. *Cælius lib. cap.* 9. *Crinitus lib.* 19. *de honeſ. diſcipl. cap.* 6. *Baptiſta Pius cap.* 70. *poſterior. annotamentor. Lilius Syntagm* 16. *Budæus in lib de contemtu rer. fortuitar. Broæus commentar. in lib.* 1. *Epigr. edition. Frobenianæ fol.* 57. *& Pintianus in ot. ad Melæ lib.* 2. *cap.* 3.

Vltor] *Veneti membranæ, Eguian. & Moguntinenſ.* Victor, *quod etiam exat in Herbipolenſ. Venetis, & Lugdun. & Baſileenſ. & ita legit Eyb. melius taen alij codices; vltor ſic Tibullus:*

Neſcius vltorem poſt caput eſſe Deum.

idius: Exiget at meritas vltrix Rhamnuſia pœnas.

Deus] *pro Dea, ex Stoicorum ſententia, qui* Deos *vtriuſque ſexus ſingulos pubant: teſtatur id Pomponius, Sabinus in Cirim Virgilij, & adducit ex* Anti*acho verſiculum:*

Fluminis Aſopi gelidas Adraſtus ad vndas
Templa Deo poſuit, *videlicet Nemeſi. exprimere voluit Sabinus*

a, quæ ex Antimacho Suidas:

ἔςι τὶς Νέμεσις μεγάλη θεός· ἣ τάδε πάντα
πρὸς μακάρων ἔλαχε. βῶμον δέ οἱ εἵσατο πρῶτος
Ἄδρηστος, ποταμοῖο παρὰ ῥόον. *vbi quæ apud Suydam ſequuntur*

utilauit magna ex parte Latinus interpres, vt alia paſſim. Caluus quoe & Virgilius Venerem Deum *vocarunt, imitatione Homeri; qui Iliad.* γ'. *citur* δαίμων, *vt & aliis Græcis ſæpè* ἡ θεὸς *non verò tantùm* ὁ θεός. *Leinus;* Venerem igitur almum adorans. *Valerius Soranus Iouem dixit*

mulierem verſibus ſuprà allatis; Tu genitor genitrixque Deum. *Varro Palem* Deum *nuncupauit*, *Ægypij* Lunam, *vt docet Crinit. lib.* 23. *de honeſt. diſcipl. cap.* 6. *Spartianus in Caracallâ, prodidit Carrhis Dei Luni templum fuiſſe; incoliſq́; perſuaſum, & à doctiſſimis quibuſq́; traditum; eum qui* Lunam *femineo nomine & ſexu nominaſſet, ſemper muliebri dominio pariturum; qui verò marem credidiſſet, hunc liberum à muliebribus inſidiis, viris etiam imperaturum. vnde quamuis Ægyptij, eo genere quo feminam hominem, etiam Lunam* Deam *dicant, myſticè tamen* Deum *vocare. Hoc ſenſu capio illud Næuij lib.* 2. *de bello Punico, etſi Priſcianus aliter interpretatur:*

Prima incedit Cereris Proſerpina puer.

& illud Cornelij Seueri, apud Soſipatrum,

Ignea nam Phœbe ducebat ſidera cælo
Fraternis ſucceſſor equis———

Eodem ſenſu Ouidius de Venere:

Sponſor coniugij ſtat Dea picta ſui. *quæ ritualia eſſe Grammatici nòn aduertunt, vt nec iſtud de Nemeſi, & Venere. alioquin minimè inſolens antiquis, genera nominum cõmutare. ſic Ennius* cupreſſos rectos, à ſtirpe ſupremo, Ilia dia nepos, lupus feta, nulla metus: *Cato*, recto fronte: *Lucretius*, funem auream: *Catullus*, ebrioſam acinum: *Varro*, hunc ſpicum: *Commentarij Pontificiales*, hic ouis hæc agnus, hæc porcus. *Vide Feſtum in* ſpicum, & recto fronte. *Nec abſonum foret, ſi ſcriptum;* vltor ſup. ſeq. à ter. Dea. *ſicut Ouidio*, Dea ſponſor, *& Cornelio*, Phœbe ſucceſſor.

387 Nati, patris] *nonnulli lib.* nati & patris.

388 Fratrum] *Eteoclis & Polynicis. vide Thebaid.*

Totidem rogos] *cum Polynicis cadauer in rogum, quo cremabatur mortuus Eteocles, iniectum fuiſſet, ſubitò flamma diſſiluit in duas partes, ita vt ſuuscuique cadaueri ignis luceret. vide Oedip.* 321.

389 Superba Tantalis *Niobe Tantali filia, Amphionis vxor numero liberorum elata, Latonam præ ſe contemſit, in vltionem Phœbus filios, filias Diana ſagittis transfixerunt, miſera mater præ dolore obiit, & in lapidem transformata qui diu poſtea lachrymare viſus. Callimachus Hymn. Apollin.*

καὶ μὲν ὁ δακρυόεις ἀναβάλλεται ἄλγεα πέτρος,
ὅστις ἐνὶ Φρυγίῃ διερὸς λίθος ἐστήρικται,
μάρμαρον ἀντὶ γυναικὸς ὀϊζυρόν τι χανούσης.

Differt petra ſuos pariter lacrymoſa dolores
Humida, quæ quondam Phrygiis induruit oris.
Nunc quoque marmor hiat, triſte & lachrymabile quiddam:

Ideo Sophocles in Electra Niobem dixit in ſaxeo ſepulcro lacrymari, ſepulcrum vocans corpus ſaxeum: quod videtur imitatus Agathias illo ænigmate:

ὁ τύμβος οὗτος ἔνδον οὐκ ἔχει νεκρόν.
ὁ νεκρὸς οὗτος ἐκτὸς οὐκ ἔχει τάφον.
ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ νεκρός ἐστι καὶ τάφος.

& interpretatus Auſonius Epitaph. 29.

Habet

Habet ſepulcrum non id intus mortuum:
Habet nec ipſe mortuus buſtum ſuper:
Sibi ſed ipſe hic eſt ſepulcrum & mortuus.

habes de eadem Græca epigrammata Leonidæ & Antipatri lib. 3. *Antholog. Vide Auſon. epigramm.* 147. *cuius initium:* Thebarum regina fui. *& Pauſaniam in Attic. & inferius Agamemn. verſ.* 374.

390 Manat in Sipylo lapis] *ex Callimacho & Ouidio, quos infrà in Agamemn. citabo. Leonides:*

πέτρος ἔτ' ἐν Σιπύλῳ Νιόβη δρυόεσσιν ἀυάζει,
Eſt lapis in Sipylo Niobe lacrymas iuge fundens.

Sipylus vrbs & mons Phrygiæ: hîc de monte loquitur. nam vrbs euerſa terræmotu, viuo Tantalo, teſtib. Ariſtot. in Meteor. Strabone li. 1. *& Plin. li.* 11. *ca.* 41.

391 Subrigens] *erigens. à* ſubrigo, *quo Virgil. vtitur* 4. *Aeneid. Seneca lib.* 5. *de benefic.* ſubrectis vexillis. *Plinius de vpupa;* criſtâ viſenda plicatili, contrahens eam, ſubrigénſque per longitudinem capitis. *vtitur etiam Tertullianus ſubrigendi verbo.*

396 Efferatas] *Veneti;* effrenatas. *Moguntinenſ.* effrenas, *ſed inter lineas;* efferatas, *vt ceteri.*

399 Reramque] *Moguntin. Herbipolenſ. Veneti;* gerámque. *amplectere quod lubet. nam non inſuanis iſta repetitio.*

405 Sed ille] *Creon eſt autem antiphora.* Vos] *Lycus cum ſociis. melius tamen Moguntin. Herbipol. Veneti, Lugdun. & Baſileenſ.* nos. *nam ipſe de ſe loquitur.*

Vos improba] *Salluſtius profundam imperij & diuitiarum cupidinem vnam & veterem bellandi cauſam eſſe confirmat.*

406 Queritur] *quid neceſſe partâ victoriâ diſceptare, vtra pars iuſtam belligerandi cauſam habuerit? iuſtè cenſendus pugnaſſe qui vicit, fauêre huic Dij. non cauſæ, ſed euentus inſpiciendus. eò pertinet illud Lucani:*

Victrix cauſa Diis placuit, ſed victa Catoni.

& illud: —— hæc acies victum factura nocentem eſt.

Vulgus enim ab euentu cenſet cauſæ iuſtitiam: ſapientiores à bonâ cauſâ bonum euentum ſperant, non verò ſibi pollicentur perpetem. gnari ſæpè vnde ius ſtabat, ei victoriam non dari.

410 Adores] *Perſis mos fuit genuflexo reges adorare,* προσκυνεῖν *teſte Lampridio in vitâ Alexandri Seueri: vbi addit Halagabalum eum cultum admiſiſſe, Alexandrum verò prohibuiſſe. Græci id deteſtabantur. apud Herodot. in Polyhim. Lacedæmonij eum morem ſibi eſſe negant: apud Probū Atheniensis Conon ſuæ id ciuitati, probro futurum aſſerit: apud Aelianum lib.* 1. *var. hiſt. Thebanus Iſmenias callidè Perſarum regi imponit, ſimulans ſe adorare, cùm annulum ſuum ante pedes deiectum humo ſuſtuliſſet. De Alexandro Macedone Iuſtinus lib.* 12. Non ſalutari, ſed adorari ſe iubet. Acerrimus inter recuſantes Calliſthenes fuit: quæ res & illi & multis Principibus Macedonum exitio fuit. Retentus eſt tamen Macedonibus mos ſalutandi Regis, exploſâ adoratione. *Igitur meritò Lycus negat*

hoc loco à matronâ Thebanâ, ſe hanc demiſſionẽ exigere. At exigunt hodie Hiſpanæ mulieres. vbi vix vlla nobilior aut paullo opulẽtior femina, quæ nõ iubeat vel patiatur, famulos & ancillas potum ſibi præbentes, humiliter προσκυνεῖν. *ô ſuperbiã! maritorum iſta puſillanimitas, qui ſuperbo ſexui, nimiùm indulgent.*

420 Noſtra] *melius Moguntinenſ.* noſtram.

422 Vt ſupera] *ſcripti Mogunt. & Burd.* ſuperna. *& ita Ven. & Herb.*

425 Cogi qui poteſt, neſcit mori] *ex ſententiâ Stoicâ. quorum hoc effatum:* qui non timet mortem, cogi nequit. *Seneca epiſt.* 71. Ego cogitem in eo, qui viuit, omnia poſſe fortunam; potius quàm cogitem, in eo qui ſcit mori, nihil poſſe fortunã? *& epiſt.* 92. Non ſumus in vllius poteſtate, cùm mors in noſtra poteſtate ſit. *Efficaciſſima ſunt illa Epicteti de Laterano, Thraſeâ, Agrippino in hanc ſententiam. Vide Arrianum lib.* 1. *de vita Epicteti, cap.* 1.

432 Imperia dura tolle] *virtus enim circa ardua, dura, aſpera verſatur: nec ad ſolidũ robur vlla perueniat, niſi huiuſcemodi dudũ exercita ſit. Arriani Epictetus li.* 1. *c.* 6. *docet dura imperia Herculeæ virtutis materiam fuiſſe.* In quem (ait) virum euaſurum fuiſſe putas Herculẽ, niſi leo talis exſtitiſſet, & hydra, & ceruus, & aper, & iniuſti quidam homines ac feri, quos ille expulit & expugnauit? quidnam feciſſet, ſi nihil huiuſmodi exſtitiſſet? nónne ſtragulis inuolutus dormiſſet? Itaque primũ non factus fuiſſet Hercules, in talibus deliciis & otio ſtertens per omnẽ ætatẽ. Deinde, vt factus eſſet, quæ fuiſſet illius vtilitas? quis vſus brachiorũ eius? quis tanti roboris? quis tolerantiæ & animi generoſi; niſi tales cõflictationes eũ ad talia certamina excitaſſent, atque exercuiſsẽt? &c.

433 Obiici] *lego:* obici. *ſicut* ſubici, adici, *& ſimilia.*

Feris, monſtriſque] feræ, *naturâ volente formantur:* monſtra, *ipſius naturæ errores ſunt, non valentis efficere quod deſtinarat, auctor Ariſtoteles* 2. *Phyſ. cap.* 8. *&* 4. *de Generat. animal. cap.* 4. *& Galen. lib. de definit. medic. Vide noſtrum Benedict. Pererium lib.* 9. *Phyſic. cap.* 10.

434 Virtutis eſt] *mutili Mogunt. & vett. excuſi, qui;* virtus eſt.

436 Non eſt] anguſtum *enim* eſt iter quod ducit ad vitam: regnúmque cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.

437 Penetrat] *nondum, nec tam citò. an non ergo melius legas?* penetret. *at quidam manuſc.* ſperat. *ſed alij, quòd coniectura ſuggeſſerat.*

441 Pacatum manu] *fuit Alcides per totum fermè orbem* εἰρηνοποιός
Ouid. in epiſt. Deianiræ.

Reſpice vindicibus pacatum viribus orbem,
Qua latam Nereus cærulus ambit humum.

Claudianus, de Hercule:

Thracia pacifero contigit arua pede.

vnde quædam inſcriptiones: HERCVLI PACIFERO.

443 Phlegram] *Phlegra Thraciæ, prope Pallenem, vbi Gigantes contra Deos pugnarunt, & victi ope Herculis. vide Schol. Apollonij, Strabon. Pauſaniam, ceteros.*

447 Mortale cælo non poteſt iungi genus] *vno verſu omnẽ Heroum genealogiam refellit, totam poëſim & theogoniam veterum ſubuertit. ſecutus Platonem, qui in Sympoſ.* θεὸς δὲ ἀνθρώπῳ οὐ μίγνυται. *Apuleius de Deo Socratis:* Vt Plato ait, nullus Deus miſcetur hominibus, *aſſentitur Plutarchus in Numâ: vbi contendit, quæ de Deorum erga homines amore narrantur ad morum ac virtutum dilectionẽ referenda. nunquam enim Deos vel Genios humani corporis, formæve vſu delectatos. Ægyptij tamen, vt ipſe refert & refellit, exiſtimabant fieri poſſe, vt ſpiritus cum feminis rem habeant, eique ſobolis quædam principia ingenerent: cum viro tamen id non accidere. Plato in Cratylo ſcribit, omnes Heroës vel ex amore Deorũ erga mulieres mortales, vel virorũ erga Deas eſſe progenitos. Nec mirum: erant enim illorũ Dij, dæmones. Et quãuis nonnulli exiſtimarint hos mulieribus cõmiſceri non poſſe vt Chryſoſt. hom. 22. in Geneſ. Caſſianus in Patrum coll. 8. ca. 21. Eugubin. lib. 8. de peren. philoſoph. cap. 32. Scalig. contra Cardan. exercitat. 355. & præcipuè id pertinaciter negent Agrippa Magus, &* Wierus *Caluiniſta: certum tamen rectè ſentientibus, poſſe illos eſſe incubos, ſuccubosq́, & ſæpe eſſe ſolere, vt docent D. Auguſtin. lib. 15. de Ciuit. Dei cap. 23. & Iſidorus lib. 8. Origin. planè in fine; quo loco cenſeo pro;* iniui, *reſcribendum;* Inui. *ſic enim Pan vocatur, teſte Macrobio lib. 1. Satur. cap. 22. vel* incubi, *nam Gloſ.* incubus, *Pan, incubo,* ἐφιάλτης. *& Arnobio lib. 4. & paullo priùs, pro;* panitæ, *legendum;* paniſci, *quæ vox nota Ciceroni 3. de Nat. Deor. & Suetonio in Tiberio cap. 43. Idem docent Innoc. 8. in Bulla quæ præfigitur malleo maleficar. Scot. & alij in 2. d. 8. & confeſsiones damnatorum per totam ferè Europam, vt de maleficis Germaniæ narrant Sprenger in Malleo, & Nider in Formicario; de Italiæ maleficis, Grilbandus lib. de Sortileg. & Ioannes Franciſc. Picus lib. de Prænotione: de Hiſpaniæ, Torquemada in Horto florum; & de Galliæ, Meierus annal. lib. 16. anno 1459. Et licet Succubus dæmon verè cõcipere & parere nequeat, quæque huiuſmodi narrantur præſtigioſa & illuſoria ſint; qualia illa apud Vincent. Speculi lib. 3. cap. 26. & Polydor. Virgil. lib. 13. Hiſtor. Anglic. tamen ex incubo naſci filium poſſe, operâ quidem eius, ſed ſemine humano, & ita vt verus pater ſit is à quo id deciſum fuerat, & à dæmone collectum, docent Theologi, vt S. Thom. in 2. d. 8. & ex eo Sprenger in Mall. p. 1. q. 3. Vlricus Molitor in Dialog. de Pythonic. mulierib. cap. 5. 6. & 10. & Bartholom. Spinæus in q. de ſtrigib. cap. 6. eaq́ Scholaſticorũ ſententia auctoritate Patrum confirmatur, quos recenſent Xiſtus Senenſ. lib. 5. Biblioth. annotat. 73. & 77. & Eugubin. vbi ſup. fuit & veteris Synagogæ ſententia, vt patet ex Philone lib. de Gigantib. & Ioſepho lib. 2. antiquit. Iudaic. cap. 3. &, vt malo nodo malum cuneum immittam, ex ipſis nouantibus hereticis id contendunt Thom. Eraſtus in Furnio, Lamb. Danæus Dialog. de Sortiariis, & Ioãnes Bodinus, libro de Dæmonomaniâ. hic quoque regnum eorum diuiſum. Nec Chryſoſtomus, Caſsianus, & alij Patres, aliud negare voluerũt, quàm dæmones naturali animalium more, ſemen ex propriâ ſubſtantiâ decidẽdo, congredi, quia ſenſitiuæ & nutritiuæ facultatis ſunt expertes. Vide Pet. Binsfeldium tractat. de Confeſsionib. Sagar. 5. conc.*

Digitized by Google

448 Communis] *Diis ac Deabus. vide Arnobium lib. 4. contra gent. cuius verba in codice quo vtor, non ſatis rectè ſunt diſpuncta, lego:* Proſerpinam, in Adonim; matrem eius Cererem, in Iaſionem, *&c.*

Diis] *Deos multitudinis numero appellat, vulgum ſecutus. nam ferè quotquot Ethnici ſapientiores, vnicum eſſe Deum, non ignorabant: ſed multitudine, variam ac multiplicem eius potentiam conabãtur ſignificare. indicat hoc Ouidius in Faſtis:*

Scilicet alterno voluit rudis illa vetuſtas
 Nomine, diuerſas ſignificare vices.

apertiùs Iuppiter ſic Deos alloquens apud poëtam:

Cælicolæ, mea membra Dei; quos, noſtra poteſtas
Officiis diſtincta, facit —— *idem mihi ex pluribus obſeruationibus videor colligere.* Tellurem *Pontifices (teſte Varrone) ita colebant, vt quattuor terræ Diis ſacra facerent,* Telluri, Tellunioni, Altori, Ruſori: *quia vni eidémque terræ, ſecundùm multiplicem eius poteſtatem, hæc quatuor nomina conuenire iudicabant, vt Parrhaſius annotauit. Solinus Briareum & Aegæona, vt diuerſos celebrauit; quos Homerus vnum eſſe docet: quia Eubœenſes duplicem eius poteſtatem venerabantur. Stella Veneris, quaſi duplex ſidus, Lucifer & Heſperus dicebatur; quòd idem lucis & tenebrarum præcurſor. ſunt qui eadem de cauſa Plutoni Iouis, Proſerpinæ Iunonis nomen aptatum cenſent. Macrobius Ianum, etiam Apollinem & Dianam eſſe, & omnes Deos ad Solem referri docuit, lib. 1. Saturnal. cap. 9. & cap. 17. cum ſeqq. Vnicum certè Deum & non plures eſſe cenſuerunt Stoici (iuxta nonnullos) ſed multis nominibus appellari ſecundum ſuas proprietates,* Δία *quod per ipſum ſint omnia;* Ζῆνα, *quod vitæ omnium ſit auctor:* ἀθήναν, *quòd in æthere diſtentum ſit eius imperium;* ἥραν, *quòd in aëre;* ἥφαιστον *quòd in igne artificiali;* ποσειδῶνα, *quòd in humore;* δήμητραν, *quod in terrâ, &c. vt commemorat Laertius lib. 7. & apertè affirmat Ariſtoteles in lib. de mundo ad Alex. & Apuleius lib. de mundo ad Fauſtum: idem aſſerunt apud D. Iuſtinum in lib. de monarchiâ & in Exhortatorio, poëtæ vetuſtiſſimi, Sibyllæ, Orpheus, Aeſchylus, Sophocles, Euripides, Philæmon & alij; apud Clementem Alex. lib. 5. Stromat. Xenophanes, Melanippides, Theatrides, Parmenides, Heſiodus, ceteri.*

449 Famuline] *Panyaſis:*

Paſſa Ceres, paſſúſque inſignis Mulciber, éſtque
Paſſus Neptunus, paſſus eſt Phœbus Apollo
Mortali ipſe ſuas operas mercede locare;
Paſſus Márſque ferox irato à patre coactus.

452 Erranti] *Delos, etiam Ortygia & Aſterie dicta, teſte Scholiaſte Apollonij in libro 1. Porrò mira hic varietas in omnibus lib. hæc N. mihi viſa optima.*

453 Num monſtra] *Herbipolenſ.* haut. *Moguntin. & Lugdun.* non.

454 Draco] *hunc verſum ordine conuerſo ſequenti poſtponendum puto, ſic:* AM. Quam grauia paruus tulerit ignoras mala.
 Primus ſagittas imbuit Phœbi Draco.
 E matris, *&c.*

ceterum de hoc Dracone, Pythone, legendus Apollodorus lib.1. Biblioth. ab eo necato ſagittis, Symnias in ouo Apollinem vocat ὀφιοβόλον: hunc draconem nonnulli Græci, Delphinem vocarunt, vt Leander, Callimachus, & Apollonius lib. 2. vbi conſule Scholiaſtem ver. 708. *Sunt qui exiſtiment, ab hoc Pythone, ſpiritum, quo afflati futura quidem prædicebant, Pythonem cœptum vocari, & Pythonicos afflatos ipſos, non Phytonicos.* *Act. 16.*

459 Latuit] *& auidus Saturnus, pro filio, obiectum lapidem vorauit, cui iuxta Scalig. nomen* Bætylon *; iuxta Priſcianum*, Abaddir. *in hoc verſu mallem*; Non, *pro*; Num.

462 Hominem ſcias] *nam à diuina natura prorſus eſt miſeria aliena. Ariſtides, contra Homerum in Iſthmica.* Etenim mala, ærumnæ, calamitates, nec ſunt inter Deos, nec eſſe poſſunt: cum in hunc terreſtrem locum relegata ſint: nedum immortalitatis alicui initiũ præbere poſſint. mala enim ex malis oriuntur, Deorum verò opera bona ſunt, nec hæc aliter ſe poſſunt habere. *Illa impij Epicuri;*

Omnis enim per ſe Diuûm natura neceſſe eſt
Immortali æuo ſumma cum pace fruatur.
Nam priuata dolore omni, priuata periclis,
Ipſa ſuis pollens opibus, nil indiga noſtri.

de vno vero Deo, pia hactenus nã quæ addit aut interſerit, impia, blaſphema.

463 Miſerum neges] *rectè. quamuis ſchida Burdegal.* hominem neges. *quaſi nequeat homo fortis eſſe.*

464 Fortem vocemus] *hanc ſeruitutem fœdiſſimam deſcribit OEtæo verſ. 73, & Ouidiana Deianira, in epiſt.*

Vna recens nobis referetur adultera crimen:
  Vnde ego ſum Lydo facta nouerca Lamo.
Mæander; toties qui terris errat in iiſdem,
  Qui lapſas in ſe ſæpè retorquet aquas;
Vidit in Herculeo ſuſpenſa monilia collo,
  Illo cui cælum ſarcina parua fuit.
Non puduit fortes auro cohibere lacertos,
  Et ſolidis gemmas appoſuiſſe toris.
Auſus es hirſutos mitra redimire capillos.
  Aptior Herculeæ populus alba comæ.
Et mox: Mæonias inter calathos tenuiſſe puellas.
  Diceris, & dominæ pertimuiſſe minas.
Non fugis, Alcide, victricem mille laborum
  Raſilibus calathis impoſuiſſe manum?
Craſſáque robuſto deducis pollice fila,
  Aequáque formoſæ penſa rependis heræ.
Ah quoties digitis dum torques ſtamina duris
  Præualidæ fuſos comminuere manus.
Diceris, infelix, ſcuticæ tremefactus habenis,
  Ante pedes dominæ pertimuiſſe minas.

Nec immeritò Lycus hæc exprobrat. ſummum enim crimen viſum veteribus, & tetrioris notæ, vt docet diſertiſsimè Saluianus Epiſcopus lib. 7. de Dei gubernat. Cùm enim muliebrem habitum viri ſumerent, & magis quàm mulieres gradum frangerent; cum indicia ſibi quædam monſtruoſæ impuritatis innecterent, & femineis tegminum illigamentis capita velarent, atque hoc publicè in ciuitate Romana, vrbe illic ſumma & celeberrima: quid aliud quàm imperii Romani dedecus erat vt in medio reip. ſinu execrandiſſimum nefas liceret admitti? poteſtas quippe magna & potentiſſima, quæ inhibere ſcelus maximum poteſt, quaſi probat debere fieri, ſi ſciens patitur perpetrari. *& D. Hieronymus ſcribit:* caſtitatis amatori fugiendos viros, quibus fœminei contra Apoſtolum crines, hæc enim eſſe argumenta diaboli. *in epiſt. ad Euſtochium de cuſtodienda virgin. Martialis ſimili crimine li. 12. quendam Calliſtratum pulſat. cui infamia latam legem Scantiniam Raeuardus cenſet, in libris Variorum. aſſentior. tamen puto impoſitam pœnam, non qua femineis veſtibus vterentur dumtaxat; ſed qua ad vlteriora, ad quæ veſtitu illo inuitabãt. & quorum hoc habitu quaſi profeſſionem faciebant, vt nonnihil ante citata verba Saluianus ſignificat, dicens per* publicam ſceleris profeſſionem, *&c, quorum vindictam nouiſsima lex* [l. cum vir nubit. C. ad leg. Iul. de adult.] *capitalem eſſe voluit. De ornatu viris indigno, multa egregia Epictetus Arriani lib. 3. cap. 1. quæ vtinam & legeret & audiret nimis comta & cirrata iuuentus huius temporis.*

468 Nardo] *oleo nardino. Prudentius:*

Vt mitra cæſariem cohibens aurata virilem
Combibat infuſum croceo religamine nardum;

de nardo herba, Dioſcorides lib. 1. de vnguenti generibus. vide l. 21. §. 1. D. de aur. arg. leg. Plinium lib. 13. cap. 2. & lib. 12. c. 12. Clementem lib. 2. pædagogi, Athenæ. & alios.

469 Tympani] *exiſtimo de illo loqui, quod Hiſpanis,* pandero, *non bellis, ſed laſciuis apto tripudiis. Iuſtinus lib. 30.* inſtrumentum luxuriæ *vocauit, vt & antiquus poeta,* arma pruriginis. *noſter ſonum eius* non virilem *dicit. vide Iſidor. lib. 3. Orig. extremo cap de Muſicâ.*

470 Mitra ferocem] *ſic Moguntinenſ. & vet. excuſi. ſic omnia, quæ vidi exemplaria ſcripta, impreſſa: vt hæc Lyci adhuc verba de Hercule ſint, quorum mihi conſenſus non aſpernandus.*

475 Laxari] *Moguntinenſ.* laſſari. *minus benè.*

476 Hoc Euryti] *Iolen ſignificat & ſocias: de quibus in Oetæo. ſed nonne Hercules Euryti Oechaliam, poſt furorem, euertit? certum id, vt quod maximè. quare vel per anticipationem hæc dicta, vel de Theſpiadibus, vt & ſequens verſus accipienda, & locus corruptus. ſane Moguntin. & alÿ quidam:* Teutantis teſtatur. *mendoſe, ſed fortaſsis emendandum,* Teuthrantis hoc fatetur euerſi domus. *Ouidius de his virginum gregibus oppreſsis:*

Nec tibi crimen erunt, Teuthrantia turba, ſorores;
Quarum de populo nulla relicta tibi.

bus numero quinquaginta vna nocte deuirginauit, & Sardoûm heroûm matres fecit, auctore Simplicio in lib. 8. Phyſic Ariſtotelis.

481 Eryx] *huius cum Hercule pugnam deſcribit Lucan. lib. 4. Butæ F. fuit, eſtuum certamine victum in Siciliâ Hercules necauit. Pauſan. auctor in Laconic. ſeu lib. 3.*

Antęus] *de hoc alibi.* Libys] *Afer. Sillius:*

——cediτque loco Libys aſper, & omnis,
La tècedit Iber—— *Lucanus:*
Cù miaculum parua Libys amentauit habenâ.

Mythologiam quandam phyſicam de Antæo habes apud Chriſtophor. Rufum Anexegemator. fol. 15.

486 Geryonem] *ſic Herbip. tres Veneti, & Lipſienſ.* Geryonas. *Lugdunenſ.* Geriones *Baſilienſ. Moguntin. & Eguian.*

487 Eſt victus] *ſic Lipſien. ſed ex ceteris omnibus delendum;* eſt. *vt legatur:*

Mortem coactus ante Geriones pati,
Nec vnus vnâ Gerion victus manu.

es fratres erant, vnus ante reliquos necatus; victus vnâ manu non vnus, nempe icorpor.

488 Licet] *malè ſchidæ Burdegal.* decet.

494 Creontis] *Menoetij filius mortuis Oedipi filiis regnum accepit, ſecundum nonnullos.* Labdaci] *Labdacus Phœnicis F. Laij pater, Oedipi us.* 496 Solita] infauſta.

497 Ægypti] *quinquaginta Ægypti filij, totidem Danai filias duxerunt, & is vno excepto necati. ab hoc AEgypto Beli F. AEgyptios dictos, cum prius Melampodes dicerentur, Lucillius & Apollodorus tradiderunt. Verius prius ériam vocatam, vt ſcribit Euſebius in Chronicis; & adhuc prius Miſraim* מצרים *ſeu Meſrim, vt refert Ioſephus lib. 1. antiquit. Iudaic. cap. 12. à Meſraim Chami filio. Danaidum & maritorum nomina commemorat Apollodorus lib. 2. Biblioth.*

505 Congerite ſiluas] *ex Euripide, qui:*

Iubete lignatores truncos quercuum
Incidere, qui vbi in vrbem fuerint deportati,
Circum altaria aptè ligna conſtruite,
Eáque accendite, & ipſorum corpora comburite
Omnium —— *& apud eundem Hermione, fugatum ab aris Andromachen, minatur ſe ignem admoturam. quodam Plauti loco idem aſtruit Turnebus lib. 9. aduerſar. cap. 12.: ſolebant etiam templi valuas obſtruere, & egreſſu præcluſos ſupplices fame expugnare; & interdum tectum demoliri, quo citius aëris iniuria interirent. ita Lacedæmonij Pauſaniam Regem ſuum necarunt, vt ſcribunt Lycurgus orat. in Leocratem, Plutarchus in Pauſan. Diodorus lib. 11. & Aelianus lib. 9. var. hiſtor.*

511 Neſcit tyrannus eſſe] *Agamemn.* 990.

Rudis eſt tyrannus morte qui pœnam exigit.

Seneca li. 2. de Beneſic. Quemadmodum acerbiſſima crudelitas eſt, quæ

trahit pœnam,& miſericordiæ genus eſt citò occidere: quia tormentum vltimum finem ſui ſecum adfert: quod antecedit tempus, maxima futuri ſupplicij pars eſt. *In Medea; cum Iaſon fractus miſeriis diceret,* Infeſta memet perime, *reſpondet illa:* miſereri iubes. *Euripides:*

Cita enim mors facillima homini infelici.

Sophocles in Electra; Mori, graue eſſe negat; ſed, cum mori deſideres, non poſſe illud aſſequi.

520 Templa] *exponit D. Iſidorus, ampla tecta.*

522 En eſt] *Lugdunenſ. & plerique:* En, en ſonitus.

IN CHORVM.

Queritur de fortunæ iniquitate, propoſitis Herculis & Orphei exemplis, quorum geſta celebrat, & deſcribit vtriuſque deſcenſum ad inferos.

523 Quam non æqua] *Pacuuius, Duroleſte.*

Fortunam, inſanam eſſe, & cæcam, & brutam perhibent philoſophi,
Saxóque inſtare globoſo prædicant volubili,
Id quò ſaxum impulerit fors, eò cadere fortunam autumant,
Cæcam ob eam rem iterant, quia nil cernat quò ſeſe applicet.
Inſanam autem eſſe aiunt, quia atrox, incerta, inſtabiliſque ſit.
Brutam, quia dignum atque indignum nequeat internoſcere.

Iniquitatis in numerum ſuorum diſtributione cauſam etiam Ariſtoteles problem. 8. ſeſſ. 29. refert in cæcitatem. colebatur quidem ante Platonis æuum vt Dea, ſed tunc demum illi templa dicari cœpiſſe, ſcribit Simplicius in lib. 2. Phyſic. tex. 47. elegans fortunæ deſcriptio exſtat apud Galenum in orat. Parenet. ad bonas artes: multa de ea philoſophica, Bened. Percrius, lib. 9. Phyſic. cap. 5. hiſtorica & poëtica Lilius Syntagm. 16. Imitatur hoc choro Seneca Euripidis in μαινομ... *Chor. 1. Teſtatur etiam Pauſan. in Corinth. fortunam viris bonis iniquam eſſe exemplo Homeri & Demoſthenis: teſtantur idem alij: ſed vt communis, ſic iniqua mortalium de fortuna querela, ac Chriſtianis hominibus indigna. iuſtiſſima enim hæc Dei lege eueniunt. docuerat id olim Seneca in lib. cui titulum fecerat,* Quare bonis viris multa mala accidant, cùm ſit prouidentia? *è quo Lactant. lib. 5. cap. 23. hoc fragmentum ſuppeditat.*

Deus homines pro liberis habet. ſed corruptos & vitioſos luxurioſè & delicatè patitur viuere; quia non putat emendatione ſua dignos. Bonos autem, quos diligit, caſtigat ſæpius, & aſſiduis laboribus ad vſum virtutis exercet, nec eos caducis ac mortalibus bonis corrumpi ac deprauari ſinit. *horum verborum ſententia exſtat in lib. de prouidentiâ ad Lucilium. hæc ipſa verba in eo non exſtant: & ipſe titulus à Lactantio, ex primis huius libri verbis, conflatus videtur. vt ambigam verbáne ſua Lactant. poſuerit, an alium Seneca lib. de prouidentia ſcripſerit, præter eum quem habemus.*

527 Cæliferam] *humeros quidem cælo ſuppoſuit, ſed an humeros ſine manibus nec nouum vnum corporis membrum pro alio poni: & robur maius, ſi dicas manus cælum ſuſtinuiſſe. Dcinde quid quæſò peculiare* in manu celiferâ? *ſoliſne celis viſus Hercules? ſequor ergo cunctos codices, ſcriptos, excuſos, quos inſpicere potui: qui* cæliferam manum.

532 Multiuagas] *delectatur huiuſmodi compoſitis*; multiuagus, montiuagus, *&c. de Scythis Herodot. in Melpom.* Siquidem nullæ ſunt eis vrbes, nulla mœnia exſtructa: domos ſecum ferunt ſinguli, equeſtréſque ſunt ſagittarij, non pane victitantes, ſed ex pecoribus; pro domibus plauſtra habentes. *Horatius*: Campeſtres melius Scythæ

Quorum plauſtra vagas ritè trahunt domos.

Suidas eos vocat ἁμαξοφάρετας· *vide Iuſtin. lib. 2.*

Hoſpitas] *quia vbi vno die, alio non ſunt: ſed aſſiduè habitationem mutantes, noua quærunt paſcua.*

535 Mutis tacitum] *glaciale mare, quia conſtrictum, fluctibus non agitatur, nec alliſum litori ſonum vllum edit. ideo vocat tacitum, & litora muta. malè Moguntinenſ. & vett. excuſi* multis: *etſi verè multa ibi litora, tot fluuiis influentibus.*

537 Qua plena rates] *quâ prius nauigarant, nunc currus agitant. Virgilius*: Puppibus illa prius patulis, nunc hoſpita plauſtris.

Plinius in Panegyr. Danubius ripas gelu iungit, duratúſque glacie, ingenti tergo bella transportat.

538 Intonſis] Sarmatis *libertatis auidis. ſic Tibullus*: —— intonſos Taurus arat Cilicas. *vide ſup. Hippol. verſ. 71. horum admirabilem induſtriam in loricis conficiendis narrat Pauſan. in Attic. Intonſos etiam poſſis interpretari, capillatos, quomodo Plinius Arabes intonſos dixit; & quos Liuius lib. 1. belli Punici Inalpinos vocauit intonſos & incultos, eos Plinius capillatos. coma enim promiſſa, quibus intonſa.*

546 Suſpiciens] *Hyppolyte vel Antiopa regina Amazonum, de quibus multa Stephanus.* Genu] *genua inclinare obedientiæ & obſequij habitus, ideo malo*; ſuſpiciens *cum Venet. Lugdun. Pariſ. Baſileenſ. Lipſienſ. & Comlat. quàm cum Moguntin. & Herbip.* ſuſcipiens. *etſi hoc tolerabile.*

548 Siculæ Proſerpinæ] *Simonides canit, Vulcanum & Cererem coram Aethnâ, de Siciliæ dominio litem conteſtatos; Aetnam Cereri addixiſſe. Plutarchus auctor eſt, Siciliam à Cerere Proſerpinæ in dotem datam. Ceteri Proſerpinæ & Cereri ſacram inſulam fuiſſe volunt, quòd in ea ambæ natæ, & fruges repertæ. Cicero in Frumentariâ, Claudianus, Diodorus, &c. ideo ait* Siculæ, & regna.

552 Timidis] *hoc malo, quàm*; miſeris. *quia manuſc. corruptè*, tumidis. *quo*, timidis, *confirmatur.*

558 Non reuocabiles] *ſic Mogunt. ſed Herbip. & tres Veneti*; non remeabiles. *ceteri*; irreuocabiles, *vel*; irremeabiles *eâdem ſententiâ: ſic Tertull. lib. de pœniten. dixit*; moras irreuocabiles.

559 Populis pluribus] *inferis. maior enim mortuorum quàm viuentium numerus. quare Herc. Oet. eo Plutonem vocat*; dominũ turbæ maioris: *& inferos, ſeu mortuos vocabant antiqui abſoluè* plures. *&* πλείονες· *Plautus Trinummo*: Quia ego ad hoc genus hominum duraui, quin prius

Me ad plures penetraui —— *hoc eſt, cur non prius deuixi. vide Pet. Victoriũ li. 1. var. le. c. 7. cuius explicationẽ malâ fide ſibi alij adſcripſerũt*

563 Tenui vulnere] *egregij Dij, qui vulnerati; quorum ex vulnere ſanguis, vel ſi Homerum audimus ſanies, manauit. Vulnerata hoc eodem tempora ab Hercule, Iuno, aliò Venus & Mars, à Diomede; Pallas, ab Ornyto; ipſe Hercules, ab Hyppocoontidis. Clemens in Protrept. & Arnobius lib. 4. cont. Gent. teſtantur.* Saucius] *narrant Arnobius lib. 4. Apoliodor. lib. 2. Biblioth. & Homerus Iliad. δ'. addit Heſiodus eodem itinere Herculem Marti multa vulnera inflixiſſe.*

564 Mortis Dominus] *Pluto Dominus omnium infernorum Deorum, Iupiter ſuperorum, Neptunus marinorum. hi tres dicti Ioues, vt alibi docui & quia Domini credebãtur, vno ſub nomine à Samaritis, & Moabitis & ceteris Aſiaticis coli ſoliti, Baal.* בַּעַל *hoc, eſt, dominans, poſsidens, ſubijciens. & quia ab eo, idolorum cultus propagatus, eâdem voce omne idolum ſignificatur. Porrò* Mortis *Dominus, quia Morti imperat.* Mors *Heſiodo Dea, Filia Noctis, morti præſidens. hanc inuocat Tibullus:*

Abſtineas Mors atra precor. non hîc mihi mater.

Gadibus aram Morti ſacratam prodidit Arrianus lib. de Prouidentia.

565 Triſtibus inferis] *mæſtis. verè. non tamen malè Mogunt. Herbip. & Veneti*; triſtis & inferis Proſpectus pat. lucis. *ipſis enim triſtis, quia lucifugæ: nobis lætus, quia lucis filij.*

570 Eurydicen] *vide hac de re elegiam Hermeſianactis apud Athen. lib. 13. cap. 25.* Repetit] *Moguntin. Herbipol. & Veneti*; dum recipit. *non contemnendum. repetiit, recepit, ſed amiſit.*

571 Siluas] *Euripides, Bacchis*: —— vbi quondam
Orpheus cytharam pulſans
Carmine duxit arbores
Duxit & immites feras.

Calpurnius eclog. 2.

Adfuit omne genus pecudum, genus omne ferarum,
Et quæcumque vagis alitum ferit aëra pennis:
Conuenit vmbroſa quicumque ſub ilice lentus
Paſcit oues, Faunúſque pater, Satyríque bicornes;
Adfuerunt ſicco Driades pede, Naiades vdo:
Et tenuêre ſuos properantia flumina curſus.
Deſiſtunt tremulis decurrere frondibus euri,
Altáque per totos fecêre ſilentia montes.
Omnia ceſſabant, illis certantibus. auſa eſt
Dædala nectareos apis intermittere flores. *non quidem hæc de Orpheo, ſed ab eius fabulâ petita. de Orpheo verò eſt illud quod Victorinus adduxit*: Alius citharâ ſonitúque potens volucres pecudéſq; mouere.

Sidonius in Panegyr. Anthemij:

Qui cantu flexit ſcopulos, digitíſque canoris
Compulit auritas ad plectrum currere ſiluas
Cùm ſtarent Hebri latices, curſúque ligato
Fluminis attoniti carmen magis vnda ſitiret.

575 Surdis reſonat] *non quia non audiant, quomodo enim illos carmine oblectaſſet? ſed quia perpetuum illic ſilentium. In quibuſdam libris poſt hunc verſum ſequitur, non qui vulgò proximus; ſed qui quartus. Moguntinenſ. etiam mirè conciſus. nam continet.*

Surdis reſonat clarius in locis.
Deflent Eurydicen vmidi ſedent.

Meâ ſententiâ, ſic diſponendi verſiculi:

Surdis reſonat clarius in locis.
Deflent Eurydicen Threiciæ nurus,
Deflent & lachrymis difficiles Dei;
Et, qui fronte nimis crimina tetricâ
Quærunt, ac veteres excutiunt reos,
Flentes Eurydicen iuridici ſedent.

Nurus] *quæ apud inferos. quorſum enim quæ in Thraciâ, huc accerſantur? deerant videlicet inferis præficæ.*

578 Excutiunt] *diſcutiunt & inquirunt, quod quiſque deliquerit. ſic quod Vlpianus lib. 2. ad Edict.* excutere vires hereditatis, *Seneca in lib. de Benefic.* inquirere in fortunas, *dixit. Sed quia quo plus temporis à commiſſi ad diſcuſſi criminis diem interceſſerit; hoc maior quæſitori diligentia adhibenda; iccirco addidit,* veteres reos.

581 Tandem] *narratur hic deſcenſus & Orphei fabula etiam à Virgilio 4. Georg. & Ouidio 4. Metamorph. Mythologiam tradit Lucian.* περὶ ἀςρολογ. *Licet quoque exponere has feras cum Clemente in Protrept. vt volucres denotent, homines leues; ſerpentes, deceptores; leones, iracundos; ſues, libidinoſos; lupi, rapaces; lapides verò & ligna, bardos ac ſtupidos. Ex eo quod Orpheus dictus feras attrahere cithara modulamine; factum, vt qui in leporariis varia animantium genera, cornu, bucina, vel quo alio inſtrumento norunt conuocare;* Orphei *vocentur, vt indicat Varro lib. 3. de re ruſt. cap. 13.*

585 Deos] *Solem & ſidera, & ſuperos quibus dies ſacra; vt nox Manibus:*

Obtulerit] *Eguian.* attulerit.

IN ACT. III.

Actu ſuperiore narrata Megara, in renuendo Lyci coniugio conſtãtia; tyranni cum eadem & Amphitryone altercatio; victi, impotentes minæ. nunc ecce, dum congeritur ſtrues lignorum, vt ab aris fugentur ſupplices; aduenit Argis Hercules cum Theſeo. cognitis, quæ geſta; occiditur Lycus ab Alcide. interea Theſeus Amphitryoni, quæcumque apud inferos viderat, & de Cerbero victoriam, recenſet.

592 Qui alterna] *vtrumque hemiſphærium.*

595 Iuſſus] *propterea dignus veniâ; quia non ſpontè.*

596 Secreta] *Cerberum: quem videtur Deus damnaſſe tenebris, ne lucem videat. ideo ſup. dixit;* illicitum.

601 Portenta] *reuera* monſtrum *erat Cerberus, non* portentum, *ſi vera Feſti differentia: ſed* portentum *vocat; quia veteres omnia monſtra aliquid putabant portendere; & quia voces hæ ſæpe confunduntur.*

Digitized by

602 Iuſſit] *Iuno. ſed Mogunt.* qui. *Euryſteus. mendoſi hîc Lugdunenſ.* Quì aduexit & iuſſit. *cui lectioni nec ſententia, nec verſus leges fauent.*

605 Omnibus] viuis. 606 Deterior polus] *Antarcticus: qui deterior, quia Stygi ſubiectus, iuxta Virgil.*

612 Offendi] *ſic Lugdun. offenderat quidem Plutonem. ſed nihil hoc ad Dionyſum. audacter ſequere reliquos;* oſtendi. *nempe Cerberum, inferorum ianitorem, & Theſeum qui iam inter plures.*

613 Da] *dic, ſuggere. Virgil.*

Sed tamen iſte Deus, qui ſit da Tityre nobis.

Papinius: Aſopus genuiſſe datur —— *ſic Græci* δίδωσι.

Vltra] *id ſcilicet quod vici & domui.*

616 Vtrúmne] *in manuſc. non diſtinguitur hîc noua ſcena, ſed continuatur præcedenti.* Viſus vota] *ſic apud Maronem, non exſpectato Aeneæ aduentu, ſtupefacta Andromacha, hæret initio, & quærit an ipſus ſit, quem videt. Ait* vota decipiunt viſus; *quia quos iugi cogitatione & deſiderio fantaſiæ impreſsimus; facilè illi oculis videntur aduerſari.*

619 Silentum] *Moguntin. & primæ quattuor edition.* ſilentem. *& ſequenti verſ.* iſte. *melius ſaltem hoc.*

623 Agnoſco toros] *Herculem Athenagoras in legatione, planè ænigmaticè, ex Orpheo, depinxit; draconem ſpiris inuolutum, tricipitem, vno capite leonino, alio draconino, medio humano, id, quia Hercules illis tempus ſignificabat; & tria capita tres temporis viciſsitudines, humanum præſens, anguinum præteritum, leoninum futurum. Vide Macrob. li. 1. Saturnal. c. 20. & ex eo Pet. Suffridum in Comment. Athenagoræ. Porrò in verſu præcedenti, neſcio quid latet: Nam Herbipol. vna voce, ſcilicet;* tuâ, *caret & mutilus eſt: Duo manuſc. aliorum vno verſu auctiores:*

Tenecóne in auras editum, an vanâ fruor:

Ego ſic legerim:

Verúmne cerno corpus, an vanâ fruor
Deceptus vmbrâ? —— *appoſitè* corpus verum vanæ vmbræ oppoſuit. *Et vt illud;* Verúmne cerno corpus, *rectiùs, quàm* tenecóne in auras editum; *ſic rurſus;* an vanâ fruor, *meliùs quàm;* an fallor tua. *Vidi, poſtquam hæc à me ſcripta, idem præoccupaſſe Raphelengium Iuniorem, bonæ & ſpei & indolis iuuenem: ſed nec hoc, nec alia nonnulla in his Commentariis, quæ vtrique eadem placuere me ab illo ſumſiſſe, teſtis mihi eſſe poteſt Reuerendiſs. Torrentius, apud quem mei Commentarij fuere, priuſquam prodirent in lucem Raphelengij notæ; teſtis, ſi viueret, auus eius Plantinus, qui ante mortem & ante morbum, accepto Syntagmate hoc noſtro, illius editionem in ſe receperat: teſtis gener Plantini Moretus, qui propter morbum ſoceri, ne, vt fit in domo funeſtâ, chartacea hæc deperirent, ad Torrentium detulit cuſtodienda; & qui exemplar Raphelengianum ad me demum hoc anno* CIↃ. IↃ. XC. *menſe Febr. tranſmiſit, mihi prius non viſum.*

624 Alto trunco] *oblongâ & altâ clauâ.*

625 Squallor] *Lugentes; ſiue rei, ſiue ſupplices, ſiue funeſtati; neque vn-*

gebantur, neque lauabantur, neque vllam corporis aut munditiarum curam habebant. Terentius: capillus paſſus, nudus pes, ipſa horrida. *Idem:* pannis obſita, neglecta, immunda inluuie. *Varro, Manie;* æger (*ſi hoc melius* quam ager) derelinqueretur, ac periret ſquale, ſcabréque, inluuie, & vaſtitudine. *Lucilius lib.* 26. Squalitate ſummâ, ſcabre ſummâ, in re ſummâ obrutam, neque inimicis inuidioſam, neque amicis exoptabilem. *Idem lib.* 36. Hic cruciatur fame, frigore, inluuie, inbalnitie, inprofundie, incuriâ. *Plura Nonius in* illuuies, *in* inuidioſum, *in* ſqualor, *in* lauit, *& in* ſtolam.

Lugubribus amicta coniux] *hoc eſt, atratis veſtibus. nam color hic lugentibus Græcis ſemper in vſu fuit; vt apparet ex multis locis Euripidis, Homero Iliad. &* Plutarcho *lib. de ſanitate tuenda, & in Apophthegm. Pauſania in Arcadic. ſeu lib.* 8. *Romanæ vero feminæ, non ſemper, vt falsò Blondus & Polydorus autumant, ſed aliquando in luctu candidatæ, vt ex Tibullo lib.* 3. *ſtatim initio deprehendas, & ex Varrone, Dionyſio, Valerio, Ouidio, & Iuuenale docuit Hieron. Magius lib. 3. miſcellan. cap. 14. qui ſatis conuincit florente republ. atris veſtibus vſas confirmato poſtea vnius imperio, etiam albatæ luxerunt promiſcuè feminæ, vt ex Plutarchi Romaic. problem. 26. & Seueri funere apud Herodian. lib. 4. docuit Iuſtus Lipſius Commentar. 2. ad Annal. Taciti. Hodie etiam in multis Hiſpaniæ locis viduæ albatæ incedunt, velo albo à capite ad ſolum dependente. ſimiliter in Franciâ, vbi prætereà latum clauum ex murium Sarmaticorum pellibus albis ſtolæ præfigunt: qui habitus quod reginarum viduarum olim proprius erat, etiam nunc regum viduæ,* reginæ albæ, *vocantur. Quo tempore nondum Romanæ mulieres in funeribus candidam veſtem receperant, aduerti illas etiam pullis vſas. nam etſi vt plurimum pullus cum anthracino ſeu nigro confundatur: differt tamen. Niger, tinctorius eſt; pullus, natiuus; nec vllo tincturæ veneficio imbutus. Vidit hoc Nonius cum ſcriberet:* Pullus color eſt, quem nunc Hiſpanum (*ſic lege*) vel natiuum dicimus. *rectè* Hiſpanum. *nam illo Hiſpani maximè vſi, & vtuntur. ruſſo obſcurior, nigro clarior, leonato proximus.* bethicus *etiam dictus, vnde & veſtiti Martiali* bethicati. *Quod autem dixi pullo vſas, apertè Varro docet lib. 3. de vita pop. Romar. ſi duo fragmenta, diſperſa apud Nonium, congreges, & corrigas, vt arbitror debere;* Vt dum ſupra terram eſſent, ricinis lugerent, funere ipſo, vt pullis pallis amictæ, propinquæ adoleſcentulæ etiam anthracinis; amiculo nigello, capillo demiſſo, proximæ ſequerentur luctum. *deſcribit pompam funebrem, & ſignificat matronas, ſiue illæ propinquæ, ſiue alienæ, ſed honoris & beneuolentiæ causâ præſentes; amiculum dũtaxat nigrum, pallem pullam indutas: propinquas verò adoleſcentulas, non amiculo tantum, ſed etiam pallâ nigra amictas, capillo demiſſo, proximè cadauer ſubſequi ſolitas. De ricinis idem Varro lib. 1. de vita pop. Rom.* Ex quo mulieres in aduerſis rebus ac luctibus, omnem veſtitum delicatiorem ac luxurioſum poſtea inſtitutum ponunt; ricinia ſumunt. *ſcilicet, non in funeris pompa, nam tunc pallis vſa; ſed poſtea, & ante funus durante luctus tempore breue hoc palliolum, idq; prius atrum vel pullum, poſtea album*

In Iphig. Aulid. Phæniſſ. Oreſte Alceſtide,

geſtari [illegible] *pallam ſimul cum palliolo, non videtur. Viri ſine diſcrimine pullati vel atrati, niſi quod pauperiores vt plurimum pullati. ita factum vt pulla veſtis cum atrâ, & pullus color cum nigro paſſim confundantur: vnus tamen Varro teſtis locuples diſcriminis. Tonderi etiam mulieres in luctu ſolitas collige ex iſtis Attÿ, Amphytrione:*

Sed quænam hæc eſt mulier funeſtâ veſte, tonſu lugubri.

627 Pedore] *propriè pro pedum ſquale, frequentius pro quibuslibet ſordibus.*

Nati] *videntur in luctu cum parentibus tonderi ſoliti. Seneca monet li. 5. de benefic.* Regiam clauderet, & filium, quod in rebus aduerſis & luctu moris eſt, tonderet. *huc ego retulerim illud Siſennæ li. 3. hiſtor.* cum complures menſes barbâ immiſsâ, & tonſo capillo, lugubri veſtitu, populum vicatim flens cum liberis circumiret. *Comam ergo detondebant, barbam demittebant, & creſcere ſinebant lugentes.*

631 Videt] *ſic Moguntinenſ. Herbipolenſ. & primus Venetus. primus Daniel videtur intruſiſſe;* vidit.

633 Hanc ferat virtus notam] *vt poſt tot tam laudatas pugnas, tam vili & dedecoroſo hoſte tuam virtutem dehoneſtes. turpe forti, ignauum & degenerem ſanguinem haurire: glorioſum fortes ſuperare, vel ab iis ſuperari. ſic Aeneas Lauſum conſolatur lib. 10. Camilla Orſytum lib. 11. Aeneid. Achilles Cygnum lib. 12. Metamorph. contra Opis indignatur Aruntem Dianæ ſagittis oppetere Æneid. 11.*

636 Reſiſte] *Mane, ſta. Pomponius Comicus:*

Iamne abierunt? iamne obtundunt? iamne ego ſum in tuto ſatis?
Num quis hic reſiſtit, qui nondum labias lirarit mihi?

Ingruat] *à tergo. ſumta vox à gruibus, quæ hoc ordine volant, vt vna alteram à tergo conſequatur.*

643 Eſt lentum] *ſchidæ Burdegal.* lentum eſt. *Ciceronis fragmentum me primum emendaſſe putabam, ſed poſtea præoccupatum aliÿs comperi.*

644 Votum ſecundet] *ad formulam reſpicit, quâ veteres cunctis rebus inchoandis vtebantur. conſule Briſſon. lib. 1. formular. fol. 73.*

655 Quod fuit durum pati] *valde hic mutilus integro verſu Mogunt. Euripides:* Vt iucundum eſt viuenti meminiſſe laborum. *Xenophon:* Et multa de præteritis laboribus commemorantes. *Idem:* Illud ſanè ſciendum eſt, & bona maiorem adferre lætitiam, quo magis quis labore antecedente ad ea perueniat. labores enim obſonium ſunt ſtrenuis. Nam niſi quis re illa opus habeat, quam conſequitur; nihil adeò apparari queat ſumtuoſè, vt ſuaue ſit. *Seneca epiſt. 79.* Deinde quod acerbú fuit, retuliſſe iucundum eſt. naturale eſt mali ſui fine gaudere. *poſſem ſimilia ex Ariſtotele. Homero, & Euripide; ſed illa Guellius ad 1. Aeneid. Virgil.*

655 Fas omne] *Narraturus abdita inferorum arcana, prius à Diis inferis veniam petit, vt, ſi qua erat in reuelando culpa, eam euitet. exemplum præbuit Virg. 6. Aeneid.* 658 Irrita] *caſſo labore. ſed prait aliam mentem Mogunt.* eruta. *nam nihil inſcrutatum tota Aethna reliquit. omnes angulos luſtrauit. vide Claudian. lib. vlt de raptu.*

659 Enna] *nota* Enna, *vel ex Parrhaſij commentariis, vel Scholiis noſtris in Claudian. ſed manuſc. omnes & antiquæ editiones hoc loco;* Æthna. *multo veriùs. omnem enim Siciliam, Aethnam montem maximè, non Ennam ſolam, anxia mater eruit.*

660 Eloqui] *Moguntinenſ.* loqui.

662 Tænarus] *in Maryandinis extractum canit Dionyſ. Periegetes. ex Speleo Heracleæ vicino, volunt Plato in Phædone, & Aretades Cnidius, & Apollon. lib. 2. Nicandri Scholiaſt. Mela lib. 1. cap. 19. Plinius lib. 27. c. 2. & Solinus c. 55. Pauſanias in Laconicis, ita ſcribit:* Hecatæus quidē Mileſius rem non abſurdam commentus eſt, in eâ cauernâ immanē ac tetrum ſerpentem luſtrum habuiſſe: qui ſit icc irco inferorum canis dictus, quod quem morſu impetiiſſet, ſubitò eum vi veneni mori ſtatim neceſſe eſſet. eum ſerpentem ab Hercule ad Euryſtheum pertractū. Homerus verò (is enim primus, quem Hercules extraxiſſet, *Ditis canem* appellauit) neque nomen ei impoſuit, neque de eius figurâ eſt fabulatus, vti de chymæra. Poſteriores & Cerberum appellarunt, & cùm cetera cani feciſſent ſimilem, tria dixerunt capita habere. cùm tamen Homerus, vt homini familiare animal, *canem* dixerit: vel quia draco fuiſſet inferorum, *canem* appellaſſe videri poſſit. *Quod Pauſaniæ, Eumæi ſubulci verba, apud Homerum Odyſſ. ό. ſeu lib. 15. confirmant, quæ laudauit Ariſtoteles lib. 1. Rhetor. ad Theodect. cap. 11. Petronius, in Euſcio:* Cerberum ait fuiſſe forēſem cauſidicum. *ſolus (quod ſciam) Nonnus Scholiis in D. Nazianzen. tradidit Cerberum ab Hercule interemptum.*

663 Inuiſi] *æque bene Mog. & vett. imp. quattuor;* inuicti. *inſuperabilis.*

669 Afflicti] *per tenebras quaſi periclitantis & penè extincti: porrò vocauit hanc viam* cæcam, *quia ipſa non videtur, vt Lucretio* cæca corpora, *aliis* vada *vel* ſaxa cæca. *Græci* ἀπόπληκτα, τυφλά, ἄλη.

672 Vacua-ſpacia] *Stoicis intra mundum nullum, extra eundem infinitum vacuum. Ariſtoteles omnino nullum eſſe vacuum contendit, li. 4. Phyſic. lib. 1. de ortu. li. 2. de cælo. ſed contra Ariſtotelem Cleomedes, finitum mundum in ſpacio ſeu vacuo infinito conſiſtere, nititur probare: quod vacuum in Hymno æternitatis pulcrè deſcripſit poëta Gallus: & admiſerunt etiam Pythagorei; vide Theodoret. lib. 4. Curat. Græcan. affect. Plutarch. lib. 1. placitor. cap. 18. & Aetium in hiſtor. qui duo poſtremi faciunt, vt vehementer ambigam, an alicubi Ariſtoteles ſibi contrarius, extra mundum infinitum illud vacuum poſuerit; ambo enim id illi tribuunt: an verò ipſi oſcitanter in Ariſtotelis mente inquirendâ ſint verſati. Stobæus lib. 2. phyſic. eclog. cap. 22. Ariſtotelis producit auctoritatem, vt probet vacuum reipſa non dari, ſed cogitatione tantùm, vt & Hermes in Catholico, & Plato in Tymæo volunt. Verùm hæc diſſenſio tantùm fortaſſis eſt, inanis de nomine contentio, quis enim ſomniet vacuum, reale quid negatiuum, vt vocant, eſſe? Ego nec Epicureos, nec Stoicos id voluiſſe crediderim, nec Cleomedi, nec cuiquam in mentem veniſſe. Rurſus, quis priuatiuum vacuum extra vltimum cælum, niſi contentiosè, queat negare? Vacuum namque bifariam ſumitur. primo modo vt omnem*

omnino plenitudinem negat: ſecundò, vt conſideratur priuatum omni corpore contento, ſed proximè tamen aptum, illo repleri, ídque ſuſcipere: priuatum inquam vel actu, vel potentiâ. Vide Scaligerum in Exercitat. contra Cardan, Exercit. 5. *cap.* 2.

676 Agger] *Mogunt. tres Veneti, & Herbip.* aër. *ait ab aëre ipſo quem, quaſi præcipitem, agi, & à Chao attrahi: vt citius deſcendat. auxeſis poetica.*

Chaos] *baratrum, confuſio, quæ ibi maxima.*

678 Immenſo] *Moguntinenſ.* immerſo.

677 Gradúmque] *Anacreon:*

Orci enim eſt horrendus
Specus, & grauis in ipſum
Deſcenſus. nam patet ei
Qui deſcendit, nullus aſcenſus.

Propterea Elei Plutonis ſimulacrum effinxère; cui aſtans Nympha clauem manu tenebat. clauis enim, Plutonis inſigne, ſignificat ſic ab eo ſub ſerâ vmbras claudi, vt nulli liceat redire. ita Pauſan. Eliacor. 1. *ſeu lib.* 5.

681 Flexibus] *nouem.* 683 Mæander] *deſumtum hoc ex Ouidio in Metamorph. vide Hippol.* 15. 687 Strigis] *Vide ſup. Medeâ.*

690 Tabido] *Herbipol.* rapido. *Moguntinenſ. & vnus Venetus*: rabido. *ceteri*; tabido. *melius fames enim, quaſi tabes, conficit.*

691 Tegit] *mallem*, tegens. *malè veteres impreſſi*, gerit.

694 Extremo abdita] abdito, *Moguntin.*

695 Baculo] *ſcipione; quam vocem vtitur Catullus, ſed non vt quidam augurantur; verùm, vt arbitror, pro titione, in Epigram. ad Contubernal.*

696 Ferax] *Scidæ Burdegalen.* tenax.

698 Non vlla ramos] *ait apud inferos nullam felicem arborem eſſe, ſed omnes (vt Cato loquitur) infelices.*

708 Eſt in receſſu] *Moguntinen.* ſeceſſu. *idem paullò pòſt*: Manat hinc vno latex Alter, *&c. hoc ſenſu; ab vno eodémque fonte duo manant latices, hinc quieto ſimilis & ſtagnans, Styx; inde turbulentus, & ſpumans, Acheron.* Alter *etiam habetur in Herbipol. & ſic legit Marmita. primus Daniel poſtea repoſuit*; ater. *hoc ſenſu, ex profundo erumpit Styx diſcors ſuo fonti. nam fons ille non adeo ater eſt, & inquietior.*

710 Tacente] *quia ferè immotus: & propter inferna ſilentia. Simonides*: Silentium inter vmbras eſt.

Styga] *Styx Apollodoro lib.* 20. *de Diis, dicta* ἀπὸ τοῦ στυγάζειν τοῖς πένθεσι, καὶ στυγνάζειν τὰ ἐν ᾅδου, *ab inuiſo inferorum luctu. Fuſiſſimè de Styge ex Porphyrio & aliis Stobæus Eclog. Phyſ. penè extremâ.* Sacram *vocat, hoc eſt, inuiolabilem. quia, vt ſubiungit*, hunc iurant Dij. *& Thyeſte.* 666.

——talis eſt diræ ſtygis
Deformis vnda, quæ facit cælo fidem: *huius Dij, iuxta poëtam,* iurare timent & fallere numen. *Lucanus lib.* 6. *vocat* timorē Superūm. *peieranti nouennio nectare & ambroſiâ carendum, decimo verò anno a Deorum conſortio exulandum, vide Homer. Iliad.* ό. *& Odyſſ.* ί. *Apollonium Argonaut.*

gonaut: & eiusq; Scholiaſt. Heſiodum in Theogon. & Virgilium li.6.9. & 10. Aeneid. Tributus hic honor Stygi, vel quia tres eius gnatæ, Victoria, Vis, & Robur; Ioui bello Titanis auxilium tulerunt, vel quia Deorum coniurationem Ioui patefecit (vide Natal. Mytholog. lib. 3 cap. 2.) Ariſtoteles lib. 1. Metaphyſ. cap. 3. cenſet hac fictione poëtas innuere voluiſſe, aquam primum eſſe rerum principium. alias etiam rationes Cælius lib. 27. cap. 5. Sed vnde oritur Styx? quidam cenſent ex Oceano, vt in Theogon. Heſiodus: nonnulli ex petrâ quadam apud inferos, vt idem Heſiodus, & Apollodorus lib. 1. & fortaſſis hoc voluit noſter: alij ex Baiano ſinu prope paludem Acheruſiam: plerique in Arcadiâ prope Nonacrin oppidum, vt Herodotus in Erato, & Pauſanias in Arcadicis.

714 Acheron] *De Acheronte & palude Acheruſiâ multa Stobæus à loco fol. 129. & Scholiaſtes Apollonij ad lib. 2. ver. 353. & ſeqq. & ver. 731. & 748. vbi etiam multa de hoc Herculis ad inferos deſcenſu. At Arrianus lib. 3. de dictis Epicteti cap. 13.* Nullus *(inquit)* Orcus eſt, nullus Acheron, nullus Cocytus, nullus Pyriphlegeton, ſed omnia plena ſunt Deorum & Geniorum.

716 Ditis] *de Plutone quæ ſcire cupis, à Lilio petas Syntagm. 6. quod eſt de inferis, valdè copioſum.* 720 Digerit] *Moguntin.* dirigit.

725 Aſpectum] *non malè Moguntin. tres Veneti, & Herbip.* aſpectus.

726 Veráne eſt fama] *Mogunt.* vera éſtne fama, *non quærit autem, an vlla ſint inferorũ ſupplicia (vix enim quiſquam de hoc dubitabat gentilium) ſed an illa, quæ rumor diſtulerat ita ſe habeant, ſicuti ferebantur. ideo enim paullo pòſt, hoc ipſum quærit, dicens:*

—— certus incluſos tenet
Locus nocentes, vtque fert fama, impios
Supplicia vinclis ſæua perpetuis domant?

nimirum de loco, & illis ſupplicijs ambigebat, quæ vulgò narrabantur, quæ poſtea Theſeus ſingulatim exponit. quo modo accipienda multorum auctorum loca, inprimis Arriani ille, tam aſcriptus, & Platonis, quando lib. 1. de repub. quæ dicuntur de inferis, fabulas vocat; quæ apud Salluſtium Cæſar contra Catonem diſputat; multa Ciceronis, pro Roſcio Ameri. vltimâ Catilinariâ, 2. de Nat. Deor. & Tuſcul. quæſtion. illud etiam quod pœnis inferorum ſubiungit Propert. lib 3. Eleg. 4. alludens ad locum illum Platonis:

An ficta in miſeras deſcendit fabula gentes
Et timor? *& multa noſtri. epiſt. 24.* Non ſum tam ineptus, vt Epicuræam cãtilenam hoc loco perſequar, & dicam vanos eſſe inferorum metus: nec Ixionem rotâ volui, nec ſaxum humeris Siſyphi trudi in aduerſum, nec vllius viſcera, & renaſci cotidie & carpi. nemo tam puer eſt, vt Cerberum timeat, & laruarum habitum nudis oſſibus cohærentium. *Lib. de conſolat. ad Martiam cap. 19.* illa quæ nobis inferos faciũt terribiles, fabulę. Nullas ſcimus imminere mortuis * tenebras, nec carcerem, nec flumina flagrãtia igne, nec Obliuionis amnem, nec tribunalia & reos, & libertate rerum tam laxa, vllos iterum tyrannos.

Hoc falſum, & contra fidei veritatẽ. *imò verum, Senecam has neſciiſſe*

m

luſerunt iſta poëtæ. *Nam huiuſmodi, quæ de Pyriphlegethonte, Lethe, Aeaco, Plutone, Charonte, Tantalo, Danaidibus, &c. iactabantur, ſemper ſapientioribus viſa ſunt anilia deliramenta, & ludicra puerilia. Ideo (vt obſeruauit Muretus lib. 10. var. lect. cap. 17. & lib. 11. cap. 6.) grauiſsimi quique poëtæ, ſic ſemper de illis loquuntur, vt ſimul occultè vanitatem refellant, quàm apertè impugnare non audebant; memores non alia de cauſſa Socratem pro impio habitum. Iccirco putat idem, à matre Vlyſſem apud Homerum moneri, vt quæ penes inferos viderat, ad focum vxorculæ narrare meminerit: Cumq. à poëtis duæ inferorum portæ conſtituantur, vna cornea, qua vera ſomnia emittuntur; altera eburnea, qua falſa euolent, vt produnt Homerus Odyſſ. 19. Coluthus de raptu Helenæ, Virgilius 6. Aeneid. Horat. lib. 3. Od. 27. & Papinius lib. 5. Siluar. in Epicedio patris: ideo fingit poëta Aeneam ſatiatum mirifico iſto ſpectaculo, non per corneam, ſed per eburneam portam emiſſum: etſi alij aliò trahant. Virgilianæ fictioni ſimilem inueni apud Auſonium, in εἰδυλ. de ſupplicio Cupidinis;*

> Quæ poſtquam multa perpeſſus nocte Cupido
> Effugit; pulſa tandem caligine ſomni,
> Euolat ad ſuperos, portáque euadit eburna.

voluit enim hoc corollario teſtari, quæcunque de Amoris cruciatu cecinerat, fictitia, & inania eſſe ſomnia. Poteſt huc etiam referri illud Iuuen. è Sat. 2.

> Eſſe aliquos Manes, & ſubterranea regna,
> Et contum, & ſtygio ranas in gurgite nigras,
> Atque vna tranare vadum tot millia cymbæ:
> Nec pueri credunt; niſi qui nondum ære lauantur.

727 Sera] *optimè Diphilus apud Theodoretum lib. 6. Curat. Græcan.*

> μηδὲν πλανηθῇς, ἔστιν ἐν ᾅδου κρίσις,
> ἥνπερ ποιήσει θεὸς ὁ πάντων δεσπότης.
> Ne te error habeat, eſt ius inferis;
> Quod ille dicet rerum omnium dominus.

730 Alta ſede] *tribunali, non ſubſellio. tribunal altius, & fixum: minorum iudicum ſubſellia inferiora, & loco mouebantur. ſubſelliis, iudices delegati vtebantur: tribunal, erat iudicum ordinariorum, maximè eius, qui inter ceteros primus, & quaſi præſes. vide Polletum lib. 1. Fori Romani cap. 6.*

Quæſitor] *Quæſitores, qui iudicio præerant: ideo illi tribunal tribuit. Cicero pro Fonteio:* quid mihi opus eſt ſapienti iudice? quid æquo quæſitore? *Quærere, nonnunquam ſignificat iudicio præeſſe. Cicero pro Rabirio:* Accuſaui de pecuniis repetũdis, iudex ſedi, Prætor quæſiui. *porro quæſitorum genus duplex, de quo Brodæus in Corollar. ad Polletum lib. 5. cap. 7. num. 2. vide Polletum lib. 3. de foro Rom.*

Sedens] *ſedere ſollemne iudicibus dum iudicabant, de quo alibi: interea conſulere potes Pollet. lib. 1. cap. 5.* Sortitur] *vide ſup. num. 109.*

732 Auditur] *triplex auditorium inferorum proponit, ſuum cuiuſque quæſitoris. In vno ait Aeacum cauſas* audire; *in ceteris Minoem & Rhadamantum ſententiam proferre, & proinde* audiri. *vtrumque videlicet iudicis*

officium, cauſas audire, & ſententiam recitare. ab audiendo, iudicij locus, auditorium *l. lecta D. ſi cert. pet. ſeruant id Hiſpani, nam* Audientiam *vocant, & quos ceteri Senatores vel Conſiliarios; ipſi* Oydores, *hoc eſt,* Auditores, *ipſumq; militarium cauſarum diribitorem Latinâ voce* Auditor *appellant.* Hoc audit] *perperam quidam m. ſ.* hoc agit.

Foro] *ſex fori ſignificationes recenſet Sex. Pompeius. Et Victorinus inquit:* Forus, ſtatus tam in foro, quàm in naui & torculari.

732 Minos] *Minos Cretenſium Rex, iis leges tulit, ſed poſt Talum; quem Lycurgus imitatus. huius Tali nomen apud Sex. Empyricum contra Mathemat. cap. 18. degenerauit in nomen* Thaletis, *vitio Typographorum: & fortaſſis ipſius Thaletis apud D. Cyprianum in libro contra Aleatores, in;* talis Dei. *vehementer enim ſuſpicor D. Cyprianum, aleæ & talorum inuentionem Thaleti aſcribere.*

733 Auctorem ſcelus repetit] *apud D. Matthæum Dominus:* In quo iudicio iudicatis, in eo iudicabimini, & in quâ menſurâ mēſi fueritis, remetietur vobis. *leges ciuiles Roman. vnumquemque eo iure vti iubent, quod in alium prius ſtatuerit. D. quod quiſq. iur. &c. Aeſchylus, quod quiſque patrauit, hoc illum & pati aſſerit oportere.*

δράσαντι γὰρ τοι καὶ παθεῖν ὀφείλεται,

& alius: εἰ δεινὰ ἔδρασας, δεινὰ καὶ παθεῖν σε δεῖ. *Et ita ſit. in auctores ſcelera redeunt. nocent auctori conſilia improba, quod optimè explicuit Claudianus lib. 1. in Eutropium, eo quòd cùm Fl. Habundantius; cuius apud D. Hieronym. mentio in epiſt. de morte Nepotiani, & de quo poëta loquitur: Eutropium magno Reipub. malo ad ſumma euexiſſet, primùm hic ſemiuir auctorem ſuæ dignitatis perdidit:*

Quàm bene diſpoſitum terris, vt dignus iniqui
Fructus conſilij primis auctoribus inſtet!
Sic multos fluuio vates arente per annos,
Hoſpite qui cæſo monuit placare tonantem,
Inuentas primùm Buſyridis imbuit aras,
Et cecidit ſæui: quo dixerat, victima ſacri.
Sic opifex tauri, tormentorúmque repertor,
Primus inexpertum, Siculo cogente tyranno,
Senſit opus, docuítque ſuum mugire iuuencum.

734 Suóque premitur] *Ebius legit;* punitur. *malè.*

741 Animóque parcit] *non contaminat crudelitate. ſed malo, quod eſt in Burdegal. & Egmana, & vt legit Ebius;* animæque *ſcilicet ciuium. Pulcrè Salluſtius, quod dignum vt ſæpius ingeratur: ſibi pro vero conſtare omnium mortalium vitam diuino numine inuiſi; neque bonum, neque malum facinus cuiuſquam pro nihilo haberi; ſed ex naturâ diuerſa bonos malóſque premia ſequi.*

743 Nemoris Elyſij] *Subterranea loca apud inferos, vbi iuſtorum animæ magnâ felicitate frui putabantur, Elyſium vocauerunt, teſte Platone in Gorgiâ. Alij Elyſios campos in orbe Lunæ, alij in circulo lacteo ponebant;*

quidam in Hiſpaniæ continente, nonnulli in inſulis, vel fortunatis, vel Atlanticis, vel Britannicis. ſic enim in varia diſcedunt Homerus, Heſiodus, Euripides, Dion, Plutarchus, & Philoſtratus. Fictum id propter amœniſsima quarundam prouinciarum loca; quæ quod pulchritudine & amœnitate ſua hominum animos curis ſoluerent, veteres Elyſios campos vel nemora vocarunt. talia loca in Aegypto ponunt Herodotus & Duris; in Græcia Virgilius, idque vel in agro Thebano, iuxta Lycophronem, vel in Arcadia iuxta alios, vel propè Lesbum, teſte Suida; in Bethica Hiſpania Strabo ſtatuit, vt arbitror, vel in ea quæ nunc Eſtremadura, *vbi Placentia amœniſsima, vel propè fretum Herculeum & vrbem Xereſium, vbi Sidonia Guzmanæ familiæ patrimonium. Elyſij elegans deſcriptio apud Prudentium hymn. Cathemer.* 5.

Illic purpureis tecta roſariis
Omnis fragat humus, calthâque pinguia,
Et molles violas, & tenues crocos
Fundit fonticulis vnda fugacibus.
Illic & gracili balſama ſurculo
Deſudata fluunt, raráque cinnama
Spirant, & folium, fonte quod abdito
Prælabens fluuius portat in exitum.
Felices animæ prata per herbida
Concentu parili ſuaueſonantibus
Hymnorum modulis dulce canunt melos,
Calcant & pedibus lilia candidis.

Sed illa de Elyſio poëtæ finxerunt, ex iis quæ de Paradiſo terreſtri (de quo nos aliàs fusè) inaudierant.

745 Ampt. certus] *neceſſaria perſonæ interpoſitio ſi per interrogationem iſta. ſed* Mog. *hæc omnia Theſeo tribuit, & abſque interrogationis nota non deterius.* 749 Rapitur-Ixion.] *incipit recenſere nobiliores inferorum pœnas, quas breuiter perſtrinxit Tibullus lib. 1. eleg. 3.*

Illic Iunonem tentare Ixionis auſi
Verſantur celeri noxia membra rota:
Porrectúſque nouem Tityus per iugera terræ,
Aſſiduas atro viſcere paſcit aues.
Tantalus eſt illic, & circum ſtagna: ſed acrem
Iam iam poturi deſerit vnda ſitim.
Et Danai proles, Veneris quòd numina læſit,
In caua Lethæas dolia portat aquas.

Incertus auctor Axiochi; ἔνθα χῶρος ἀσεβῶν καὶ Δαναΐδων ὑδρεῖαι ἀτελεῖς, καὶ Ταντάλου δίψος, καὶ Τιτυοῦ σπλάγχνα, καὶ Σισύφου πέτρος ἀνήνυτος οὗ τὰ τέρματα αὖθις ἄρχεται πόνων. vbi impiorum eſt locus, inexplebiléſque Danai filiarum vrnæ, vbi Tantali ſitis præcordia Titij, Siſyphi inexplicitum ſaxum, cuius finis ab alio incipit rurſus labore.

Ixion] *hunc præter alia ſcelera, primùm humanum ſanguinem fudiſſe volunt (quod tamen falſum) & Iunoni vim inferre conatum, & nube ſtiata*

deluſum Centauros genuiſſe; & à Ioue ἐν πτερόεντι τρόχῳ vt ait Pindarus, vt noſter, in volucri rota *ſuffixum. fuſè narrant Pindarus Pyth. Od.2. Scholiaſtes Apollon. in lib.3. Euſtath. in lib. 1. Iliad. & Didymus in lib. 21. Odyſſ. veram verò hiſtoriam Ixionis texit Tzetza Chiliad. 9. prolixiſſimè ad nauſeam.*

750 Siſyphia] *Lucretius hoc ſupplicium accõmodat ambitioſis hominibus:*

Siſyphus in vita quoque nobis ante oculos eſt:
Qui petere à populo faſces ſæuáſque ſecures
Imbibit, & ſemper victus triſtiſque recedit.
Nam petere imperium, quod inane eſt, nec datur vnquam,
Atque in eo ſemper durum ſufferre laborem;
Hoc eſt aduerſo nixantem trudere monte
Saxum, *&c.*

huius, vt hominis vafri, verſipellis, infidi meminerunt Homerus Iliad. 6. Sophocles in Philoct. Pindarus Olymp. Od. 13. Theognid. in Sentent. & Hygin. Fabular. cap. 201. Eius ſupplicium facetiſsimè Seneca in aleatores deriuat, in ludo de morte Claudij.

752 Abluit] *Eguianus;* obluit.

755 Volucri] *Mog.* vulturi. *ſed hoc patet eſſe ex gloſſulis interlinearibus.*

755 Tityus] *Lucretius:*

Sed Tityus nobis hic eſt, in amore iacentem,
Quem volucres lacerant, atque exeſt anxius angor,
Aut alia quauis ſcindunt torpedine curæ.

eleganter hæc explicat Pierius lib. 18. Hieroglyph.

758 Phineas] *Phineus iuxta Hellanicum Agenoris; iuxta Heſiodum, Pherecydem, Antimachum & Aſclepiadem, Phœnicis & Caſsiopeæ filius, in Paphlagoniâ, vel, vt alij malunt, in Salmydeſſo Thraciæ regnauit. Vide quæ in Med. verſ. 782. dixi, & Scholiaſt. Apollonij.*

766 Squallent genæ] *Moguntinen. & quattuor primæ edition.* lucent: *is ſententia eorum, qui pupillam igneam eſſe cenſent, vt Plato in Tymæo, Galenus 3. de placit. & Valleſius lib. 2. controuerſ. cap. 23. idq́; valde probabile, ſi Ariſtoteleis minus probatum.*

767 Portitor] *vel quia portitorium capit, quo reſpexit Propertius:*

—— vbi portitor æra recepit: *vel quia vehit. nam pro vectore ſimpliciter ſumuntur Columella, Lucanus, & Martialis.*

770 Charon [*Arbiter vocat;* Prothea. *ſed ei omnes ceteri repugnant; niſi fortè Iuuenal. Sat. 3. ſcripſerit.*

—— tetrúmque nouitius horret
Protea —— *non, vt legitur;* Porthmea. *ſed hoc non eſt temerè affirmandum. nam,* Porthmeus, *optimè Charonti quadrat, ſignificat enim portitorem, quod nec Tortellium fugit, & v. l. Iuuenalis, & antiqua ſcholia continent;* porthmea. *quare mallem quod Arbitrum repudiato Proteo legere* Senex nauita porthmeus: *nec fruſtra geminentur hæ voces. aliud enim nautæ, aliud ſæpè potitoris officium.*

Vacuam] *Moguntin. Herbipol. & Veneti tres*; vacuus.

Vndas] *An Charon trepidus fugit? non credo. ſequitur enim reſtitiſſe, ſed Herculi oppoſuiſſe. Veriſſimè ergo emendat Lypſius ex m. ſ. ſuo*; vmbras *& explicat; vacuatâ cymbâ, nouum onus repetiſſe.*

771 Siſte] *duplici de cauſa, & quia viuus, & quia naulum non perſolviſti. credebant neminem tranſuehi niſi portorio perſoluto; quod Iuuenal. Satyr. 3. vocat* trientem, *Græci* δανάκην, *Callimachus, Suydas, Plutarchus. Lucianus verò in Menippo, Charonte & alibi obolum fuiſſe ſignificat. hunc obolum veteres morituri ori imponebant, vt teſtantur Lucianus, Etymologiſ. & Apuleius in Pſyche: addebant mellitam placentam (Suyd. in voce μελιτοῦττα) placando Cerbero, & ſertum floreum, iuxta Polyb. lib. 2. & Clementem Alexandrin. Hermionæi ſoli ſe ab hac neceſſitate immunes putabant, auctore Strabone lib. 8. quia à regione ſuâ ad inferos faciliorem, quàm per cymbam Charontis, viam eſſe iactabant. vide Alex. ab Alex. Genial. dier. lib. 3. cap. 7. Cælium lib. 10. cap. 2. & Victorium lib. 2. var. lect. cap. 7. Mortuorum ergo pretium vecturæ vnus obulus; viuentium duo, vt ſignificat Hercules apud Ariſtophan. in Ranis. Hos ergo fors voluit Charon auferre, cùm exclamauit:* Quò pergis audax? ſiſte, *&c.*

775 Succumbit] *Lugdun. & plerique*, ſuccubuit.

Sedit] *Pintianus lib.* cedit. *reijciendum. Moguntin.* ſedítque.

776 Latere titubato] *ſic Moguntinenſ. Baſileenſ. Lipſienſ. at Lugdun. Venet. Herbipolenſ.* latere titubante, *vel*, titubanti, *quod optimum.*

778 Centauri truces] *Centauros nec fuiſſe, nec generari, aut viuere poſſe contendunt non tantùm poëtæ, vt Lucretius lib. 4. & Ouid. 4. Triſt. eleg. 7. ſed & medici, & philoſophi, & theologi, D. Chryſoſt. in cap. 3. ad Coloſſ. Oroſius lib. 1. hiſtor. cap. 14. Galenus lib. 3. de vſu part. cap. 1. Ariſtoteles 2. Phyſic. Ammonius in lib. Ariſtot. de interpretat. & Cicero lib. 1. de Natura Deorum. Idem tamen Ariſtoteles lib. 8. de hiſt. animal. cap. 28. & lib. 2. de generat. animal. cap. 5. & lib. 4. cap. 3. admittit animalia diuerſi generis aliquando, ſi coierint, poſſe generare: & Plutarch. in lib. an brutis ratio inſit, videtur cenſuiſſe Centauros, Aegypanes, Minotauros, Sphynges, & ſimilia monſtra ex promiſcua hominum ac brutorum mixtione naſci: & viſum ſibi Hippocentaurum ſcripſit Plinius lib. 7. Nat. hiſtor. cap. 3. idem voluerunt, adiungentes, more ſuo, impias quaſdam de Protoplaſto fabellas, Rabbini in Hyobamud in 2. cap. Geneſ. In hanc rem plura Magius lib. 1. Miſcellan. cap. 20.*

778 Multo bella] *ſic Moguntinenſ. Herbipolenſ. & tres Veneti, & Lipſienſ. Lugdunenſ. verò;* ad bella. *quidam;* in bella.

783 Terna] *Mogøntin.* trina.

785 Lambunt colubri] *Eguian.* colubræ; *& veteres etiam feminino genere;* colubra, *vt ex Lucilio docet Nonius.*

Viperis] *Quod de viperarum partu traditur, prolem eroſa matris alue in lucem emergere, matrémque in patris necati vltionem occidere, etſi Philoſtratus & Albertus Magnus reijciant, vt & Creuinus; à ſummis tamen viris*

proditum, Nicandro & eius Scholiaſt. in Thěriac. Plutarcho, Horo, & D. Baſilio, item Plinio, Apuleio, Prudentio, & D. Hieronymo.

786 Longúſque] *ait Cerbero, pro caudâ, draconem dependiſſe: quare poſtea caudem eius vocat,* anguiferam. *Vide G veni num lib.1.de venen. & Cælium lib 6. antiq.lect. cap.13. & 16.*

789 Miſſumque captat] *aure terræ appoſita ſonum ex longinquo captat quod probat experientia, ſed id hominum proprium: at Cerberus canis inferorū & canes ſurrigunt aurem. quare licet in o. l. legatur* ſubiecta, *mallem cum Lipſio legere;* ſubrectâ *quod canibus ſonum captantibus familiare fatebuntur quibus erectæ & patulæ ad verum admittendum aures.*

791 Cedit] *nunquam tam citò; poſtmodum fortè cederet dira bellua. an ergo;* cedit, *quod habent Lipſienſ. & Veneti omnes, ſignificat cedere cœpit; præfero lectionem Egniani, & Moguntini, & Herbipolenſ. & Lugdunenſ.* ſedit *qui iacebat, Hercule adueniente non dignatus in pedes ſurgere, ſed dumtaxat anteriori corporis parte paulisper ſeſe erigere, poſteriore ſedere. & hoc moloſſum.* 798 Clepit] *Pacuuius, Hermione:*

Sermonem hic noſtrum ex occulto clepit, quantum intelligo.

Cicero: rapere pueri, & clepere diſcunt.

799 Dextera robur] *malè Lipſienſ.* dextrâ.

804 Duci iubet] *iuridicum vocabulum, de illis, qui à magiſtratu iurisdictionem habente in carcerem vel vincula duci iubentur ad ſupplicium, quæſtionem, vel inquiſitionem, vel cuſtodiam. Seneca in ludo;* Febrim duci iubebat. *& epiſt.* 4. victor te duci iubebat. *ſic Græcis* ἀπάγω. *Actor.* ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. *rectè vulgata verſio:* examinatis cuſtodibus iuſſit eos duci. *ait ergo Cerberum Herculi addictum, vt quò velit pro arbitrio illum rapiat. ab hac verbi;* duco, *ambiguâ ſignificatione natus ille ſalſiſſimus Næuij iocus inter ridicula à Cicerone de Orat. laudatus:*

Quanti addictus? mille numum. Nihil addo. ducas licet.

... emtor quando licitatione ſuperabat, mancipium; & creditor nexum, ducere iubebatur.

805 Me quoque] *deſcenderat cum* Pirithoo *vt Proſerpinam raperent, & occiſo Pirithoo manſerat captus. tunc Hercules eum in libertatem vindicauit.* 807 Adamante texto] *frequens hæc phraſis, apud Dionyſ. Halycarn. lib. 7. & illos quos citaui Notis in Claudianum lib. 2. in Rufin.*

809 Componit] *prius ſurrectas, nunc adulantium more canum demittit, quod apertè ſequens verſus indicat:*

——ore ſubmiſſo obſequens

Vtrumque caudâ pulſat anguiferâ latus. *ſic motitant canes cum heris blandiuntur.*

813 Lucis ignotæ, bonos reſumit animos] *Nullus codex ab hac ſcriptura diſſidet, ſenſus eſt; poſtquam clara diei lux oculos Cerberi nitore incognito præſtrinxit, non ferens ille & indignans, animum audaciamq́ʒ ſol tam amiſit quod cur diſpliceat? aut cur ad coniecturas abeamus, & non neceſſarias nouationes?*

Digitized b

815 Vectorem] *v.l. plerique*; victorem, *& quadrat præcedentibus, vbi pro*; Reſumit animos vinctus: *tres Veneti*; victus. *victus victorem.*

817 Reſpexit] *vt auxiliares, ope mea ſe indigere profeſſus.*

IN CHORVM.

Laudes Herculis canit Chorus, & redeuntis victoriam Pæane excipit.

829 Properante partu] *Apollodorus li. 2. Biblioth. narrat Sthenelo Euryſtheum natum, qui Mycænis imperauit. fortè quo tempore Hercules erat naſciturus, Iuppiter Diuis dixerat; Qui è Perſei poſteris nunc oriturus eſt, Mycenis regnabit. quare Iuno per inuidiam Ilithyiæ perſuaſit, vt Alcmena partum retardaret, curaretque vt Euryſtheus, Stheneli filius tantum ſeptimeſtris, in lucem prodiret.*

830 Mundi penetrare fundum] *inferos: quos plerique in mundi centro, ſeu infimâ terræ parte collocant; qui locus iuxta Phyſicos, fundus reliquorum; iuxta Mathematicos, omnium medius. Vide D. Thomã p.3. q.97. à.7. & Theologos in 4. ſent. d. 44. ex quibus nonnulli diſtare infernum accuratâ & Geometrica dimenſione volunt à terræ ſuperficie extima, millè centum & nonaginta tribus leucis. At D. Gregorius lib. 4. Dialog. cap. 42.* hac dere *(inquit)* temerè definire non audeo. *& D. Auguſtinus li. 20. de Ciuitate Dei, cap. 16. id ſcire neminem, in qua mundi parte infernus ſit arbitratur, niſi cui diuinus Spiritus reuelauit. Alibi tamen, vt li. 12. in Geneſ. ipſe D. Auguſt. & D. Gregor. d. cap. 42. probabiliorem opinionem eorum putant, tamq́ rationibus firmant, qui inferos ſub terra eſſe credunt, & hoc confirmat Philippus presbyter lib. 2 in Iob his verbis:* Gigantes ſub aquis ita inquit gemere, velut ſi dixiſſet ſub terrâ, id eſt, in inferióribus terræ, vbi inferi eſſe perhibentur. vnde & ipſi inferi nominati ſunt. Aquæ ergo eius naturæ sũt, vt ſine terrâ eſſe nõ poſſint. Sicut ergo inferi in profundo terrarum ſunt: ita terræ in profundo aquarum. *&c. Et ex D. Paullo ad Epheſ. c. 4. id colligitur iuxta expoſitionem D. Hieron. D. Ambroſ. D. Chryſoſt. Theophilact. Theodor. Euthym. & Oecumen. Primaſij; & aliorum. Vide Theſes Ioan.* Buſ*ſ*i *de deſcenſu Chriſti ad inferos fol. 7.*

Alexius Venegas lib. de Agonia mortis, pũct. 4. cap 8.

839 Eleum] *concurrit ad ludos Iouis* Olympici *qui prope Piſam Elidis vrbem celebrantur. Elidi annumerat Strabo, quicquid inter Achaiam & Meſſeniam, vſque ad mare iacet.*

Ludos] *certamina. Lydi cum in Hetruria conſediſſent, Romanos ritus omnium ferè ſuperſtitionum, & ſpectaculorum artificia, & paraturam, docuerunt. ab his Tymæus prodidit* ludos *dictos, idq́ amplexi Tertullianus lib. de ſpectaculis, & D. Iſidorus lib. 18. Orig. cap. 10. cuius verba non prorſus ſana, corrigenda ex Tertulliano, niſi putes ab eo, cuius verbis vtitur, quemque ſequitur, diſſentire. At Varroni,* ludi *à ludo vel luſu dicti.*

840 Quincta cum ſacrum reuocauit æſtas] *difficilis locus, & ab interpretibus propterea intactus, cauſa difficultatis: tum quod falſum videatur Olympia circa æſtatis initium celebrari conſueuiſſe: tum quia non videntur quincto quoque anno ſolita. nam Izacius in Lycophronem, putat quoque menſe quinquageſimo. D. Cyrillus Hieroſolym. Catecheſi Myſtagog. l. 12. ſic*

ſcribit

ſcribit: Olympias apud Græcos vocatur, quod ſingulo quadriennio peracto fieri ſolet certamẽ; propter quattuor annorum curſum Solis, in quibus ſingulis annis tres horas adiiciens diem quarto anno addit. *& verè quattuor annorum ſpacium fuiſſe Olympiadem, olim Glareanus & Budæus, & nunc nouiſsimus auctor lib. de emendatione temporis docet in præfat. lib. 1. & lib. 5. Nec Cyrillus tantùm, ſed & Suidas,* πενταετηρικὸς ἀγών. *& paullo antè de Olympiade, ſic vocari à Græcis* ὁ διὰ τεσσάρων ἐτῶν, *&c. Plutarchus etiam in Apophthegmatib. de Agi, & pleniùs Solinus, & Euſebius. vide N. in theſauro linguæ Græcæ tom. 2. & Budæum in Pand. Alij tamen vt Brodæus Comment. lib. 1. Epigramm. Græcor. & Lonicerus in Pindarum ſpacium quinquennij tuentur. Pugnam ita concilio, vt exhibiti quarto expleto; quincto ineunte. Poëtas verò qui Troianum bellum duob. luſtris duraſſe canunt; eo quòd luſtrum ineunte anno quinto, quod eius initio conueniebat, id anno toti accommodarunt. ſic quinto fieri die dicimus, quod quarto die deſinente, & quinto incipiente luceſcere, factum ſcimus. Sic etiam gloſſarium vetus, Luſtrum* πενταετηρίς. *Auctumnali id ſolſtitio contigiſſe pugnaciſsimè contendit Ioan. Lucidus lib. 1. de emendat. temp. cap. 8. & lib. de vero die Paſſionis Chriſti hypoth. 7. & 8. cuius rationibus adiicio, quòd anni initio exhiberi ſolitos prodiderunt Scholiaſt. Græcus in Pindari Olymp. & Glaucippus in lib. de ſacris Athenienſium: Græcos autem ab auctumnali ſolſtitio annum inchoaſſe prodidêre, Alphonſus Caſtellæ Rex in Tabulis, & Rogerius Bacconus in epiſt. ad Clementem V. Igitur credo Senecam loqui de æſtate confectâ, & quincto anno, ſed inchoato; hoc eſt, de quincto autumno incipiente. Confirmatur, quia libræ meminit auctumnalis ſigni, ac proinde de auctumnali ſeu hiemali æquinoctio ſe agere oſtendit; in quod æquinoctium hos ludos incidiſſe teſtantur Onufrius Comment. lib. 1. Faſtor. & Pererius lib. 4. phyſ. princip. cap. 3. Atque ita omne diſsidium tolli videtur. his adde dicta ad Hippol. ver. 106.*

Æſtas] *annus, ſed inchoatus peractâ æſtate, cœpto auctumno. ſic æſtas ſumitur Her. Oet. 597. ſic* hiemes *à Catullo, & aliis. vide Corradum in lib. 1. Aen.*

842 Et ſomnos] *Herbipolenſ. & Veneti.* in ſomnos. *Manilianũ verſum huc pertinentem, in Notis Claudiani, ante Commentar. nouum viri docti in Manilium, pluſquam ſeptennio recenſueram.*

844 Cererem] *Eleuſinia ſacra, non, vt putat lib. de emendat. temp. Dionyſia.* 846 Noctem] *nam miſtâ noctis initio ad templum Cereris feſtinabant, eo quòd Atticis diei initium ab occaſu ſolis.*

852 Comis nondum poſitis] *Ephebi ad annum vſque quartum decimum cirrati, cincinnati, capillati; poſtea detonſam ſeu poſitam comam Deorum aris conſecrabant, præſertim Apollinis vel Amnium (quia capilli calore & humore potiſsimùm nutriuntur) ſic apud Homerum Iliad. 23. Achilles; apud Plutarch. in vitis, Theſeus; apud Pauſaniam in Arcadic. Leucippus; apud Philoſtratum in Imagin. Memnon; alij apud Statium in Thebaid. li. 8. & Ambraciotæ, apud Varronem: id plerique ad bonam corporis valetudinem impetrandam faciebant, teſte Cenſorino de die Natali. Ponebant & Numinibus barbam ipſam, teſte Suetonio in Calig. cap. 10. & in Nerone cap. 12.*

Vide Pet. Victor. li. 6. Var. lect. cap. 22.

n

Digitized by Google

Qui comam alebant, eos exiſtimo ſic illam plectere nonnunquam ſolitos, vt Sueuorum virgines ſolent. Suboluit mihi ex quodam fragmento Varronis lib.1. de vita pop. Rom. quod Nonius in apertum *refert, & eſt huiuſmodi:* Minores natu capite aperto erant, capillo pexo vtique, innexis crinibus. *pro quo lubēs reſcripſerim;* capillo pexo, vtrimq; innexis crin. *vel;* cap. plexo.

853 Matris & nomen] *infans qui modò deſiit matrem vocare mimam, & patrem tatam, & pultes papas; vt Afranius & Martialis loquuntur; ſed iam ſuis quæque nominibus nouit compellare.*

854 His datum ſolis] *ait pueris, ephebis, & virginibus cereum conuedi ſeu candelā, vt per iter illud tenebricoſum eant intrepidi. dictum, vel ex vulgi opinione, vel ex priſca conſuetudine, pueros dubio adhuc die, prælata candela efferendi, vt ex Tacito & Euſtathio docuit Muretus lib.13. var. lect. cap. 2. ſed cur noſter idem priuilegium ephebis & virginibus tribuit? an quia qui pari fermè pudore & innocentia, æquali prærogatiua digni?* Perſius *videtur & adultis dare, Sat.3. nam de adultis loqui docet adiuncta tibia:*

Hinc tuba, candelæ, tandémque beatulus alto
Compoſitus lecto, craſsiſque lutatus amomis.

ſed hic candelarum meminit, hoc eſt, multarum funalium, quæ maiorum natu: vnicus cereus puerorum. fortè & diſcrimē in tempore. interdiu illis hæc præferebantur; cereus pueris noctu. Tubam maiorum natu funeribus propriam, & alij obſeruarunt, nunc in memoria hærent Nebriſſenſis in Perſium, Brodeus *lib.4. Miſcellan. cap. 30. Magius lib. 1. Miſcell. cap. 13. & Victorius lib. 9. var. lect. cap. 14. ſic tuba in funere Pallantis apud Virgilium; tibia, quæ puerorum, in funere Archemori apud Statium 6. Thebaid.*

Cùm ſignum luctus, cornu graue mugit adunco
Tibia; cui teneros ſuetum producere manes.
Lege Phrygum mœſtâ. Pelopem monſtraſſe ferebant
Exſequiale ſacrum —— *fuit ergo hoc Phrygum inſtitutum: ſed Phryges ab Hebræis mutuati. nam & Iudæorum fuiſſe, patet ex D. Matthæi cap.3. de puella, quam Dominus noſter* IESVS *ſuſcitauit: è quo loco, & alio illo Statij, colligo etiam ditiorum puerorum funeribus tibiam adhibitā. Nam puella hæc Archiſynagogi filia, teſte D. Marco cap. 5. & Archemorus Lycurgi Regis. Igitur primò ad ætatem attendebatur; & quoad pueros puellaſque, nullum inter inopes & locupletes diſcrimen; ſed tantùm illud inter prouectioris ætatis homines. in his, diuitum funeribus tubicines adhibebantur. patet ex Plutarcho in li. vtræ animantes prudentiores ſint &c. & ex illo Perſij beatulo, hoc eſt, diuite delicato, & ex Propertio lib.4. de Corneliæ funere:*

Sic mœſtæ cecinere tubæ, cùm ſubdita noſtrum
Detraheret lecto fax inimica caput.

In pauperiorum funerib. tibicines. Propertius, cùm non ſumtuoſo, ſed tenuiſſimo funere efferri vellet, ait:

Nec mea tunc longâ ſpacietur imagine pompa,
Nec tuba ſit fati vana querella mei. *idem alibi tibiam à tuba diſtinxerat;* Tibia funeſta triſtior illa tuba.

Sed de nuptiali tibia loquebatur, non de exſequiali: de hac autem Ouidius lib. 5. Triſt. eleg. 1. Tibia funeribus conuenit iſta meis.
Haut ſcio tamen an perpetuò hoc diſcrimen obſeruatum. Nam Higynus in Fabulis cap. 274. *docens vnde iſta conſuetudo manarit;* Tyrrhenus (*inquit*) Herculis F. tubam primus inuenit hac ratione, quod cùm carne humana comites eius veſcerentur, ob crudelitatem incolæ circa regionem diffugerunt. tunc ille, quia quidam ſociorum (*ſic ſuppleo lacunam*) deceſſerat, concha pertuſa bucinauit, & pagum conuocauit, teſtatúſq; ſe mortuum ſepulturæ dare, nec conſumere. Vnde tuba Tyrrhenum melos dicitur. Quod exemplum hodie Romani ſeruant: &, cùm aliquis deceſſit, tubicines cantant, & amici conuocantur, teſtandi gratia, eum neque veneno, neque ferro interiiſſe. *hæc ille nullum inter diuites & pauperes diſcrimen ponens. Ego tamen credo tubā in inopum iuſtis nunquam adhibitam: tibiam in diuitum funere, puto vnâ cum tuba, & tibiam næniæ ſolitam præcinere, in pauperum, tibiam tantùm comitari. Cicero lib.* 2. *de legibus propè finem ſcribit moris fuiſſe honoratorum virorum laudes in concione memorari, & cantu ad tibiam celebrari; & ſancitum legibus* XII. *tab. vltra decem tibicines neminem conducere. Et apud Xiphilinum in Seuero, funeri Pertinacis tibia adhibetur, & flebiles threni ad tibiam;* καί τινες ἐλόπλον το ἐτέρου πένθιμόν τι ὑπαυλοῦντος. *Tam tubicines, quàm tibicines à Catone & Atteio dicuntur* ſiticines; *quia, vt Nonius ſcribit, iam* ſitis (*hoc eſt ſepultis*) *ad cantus lamentabiles concinendos adhibebantur. Minus notum quod Dionyſius Halycarnaſſ. lib.* 7. *tradit, in locupletum & illuſtrium virorum funebribus pompis, feretrum præcedere conſueuiſſe ſaltatores quoſdam Satyricos, indutos tunicis hirſutis, quas ſcorteas nonnulli nominãt, & amiculis quibuſdam ex omni florum genere conſertis; vel etiam opertos hirſutis tergoribus, & horrentibus in vertice ſetis terribiles; qui Sicynnim Græcanicam ridiculè per ludibrium ſerias ſaltationes Pyrrhicas deprauantem, imitabantur.*

Igne prælato] *interpretatus ſum candelam ſeu cereum, non facem. quia obſeruaui (quicquid aliis viſum ſcribere) adultis faces prælatas, cereum pueris. perſuadet mihi Seneca extremo lib. de Breuitate vitæ ad Paullin.* At, me Hercle, iſtorum funera tanquam minimum vixerint. non ad faces, ſed ad cereos deducenda ſunt. *hac de cauſſa lib. de tranquillitate vitæ ad Serenum cap.* 11. *faces à cereis diſtinxit.* toties præter limen immaturas exſequias, fax, cereúſque præceſſit. *vbi, caue erres,* immaturæ *dicuntur tam ſenum bis puerorum, quàm verè puerorum. illas fax, has cereus præceſſit. mordaciter* immaturas *dixit, quia qui, non vt oportuit, vixêre, non vixiſſe videntur. Perturbat me tamen Perſius, qui adoleſcenti candelam: quem, ſi hæc Senecæ traditio vera, vt puto; moneo alium aduocatum quærere. cauſam eius non tueor.*

857 Qualis animus] *mæſtus, triſtis, nubilus, loco illi caliginoſo & flebili perſimilis.*

860 Tenebræq; turpes] *de quibus apud Spartianum Imp. Hadrianus:*

Animula vagula, blandula

Hoſpes, comeſque corporis,
Quæ nunc abibis in loca
Pallidula, rigida, nudula,
Nec, vt ſoles, dabis iocos.

citantur à Petrarchâ lib.2.de ocio religioſo, non ſatis emendatè.

861 Color noctis malus] *tenebræ nocturnæ coloris expertes ſunt, ſed colorem illis tribuit atrum, poëtico more. quam malum vocat: quia Romani mala* nigra *vocabant. Horatius:*

——hic niger eſt, hunc tu Romane caueto:

hoc ſenſu Apuleius lib. de philoſophiâ, deteriores animas, vocat fulciores[?]. *Idem lib.1. Floridor.* nec quod iiſdem Indis ibidem ſitis ad naſcentem diē, tamen in corpore color noctis eſt. *& Petronius deſcribens Æthiopē:*

Tinctus colore noctis
Manu puer loquaci
Ægyptius choreutes.

862 Vacuæque] *non omnino inanes, ſed corporis contenti expertes. ſic Virgilius:* Pérque domos ditis vacuas & inania regna.

867 Omnis] *Seneca alibi:* Omne humanū genus morte damnatum eſt, omnes ea conditio deuinxit, cui naſci contigit, mori reſtat. *Steſichorus:* Planè nullus innocens eſt, nullus immortalis. *Idem docet Phanocles. de hac neceſſitate moriendi multa Epictetus apud Arrianum lib.2. lib.2. cap.5. & 6. & lib.3. cap.24.*

874 Thebis] *hortatur populum, vt ſoſpite Hercule Diis gratias agant.*

875 Tangite] *ſacrificate. nam ſacrificantes manu aras tangebant. Briſſ. videndus li.1. Formul.pa.45. hunc autem & duos verſus præcedētes, vt Senecæ, laudat Terentianus Maurus, vt dubitare deſinant hanc fabulam eſſe Senecæ.*

883 Sol medium tenens] *de Syene explicui in Aduerſ. adductâ auctoritate Macrobij, & Lucani: apud quem non eſt quod laborent quidam,* numquam *reponere, pro;* nuſquam. *tantum enim voluit certo tempore, nulla corpora erecta umbram iacere: quod etiam teſtantur Plinius lib.2.cap.75. Strabo lib.17. & Cleomedes in Sphæra. quædam habet Brodeus li.5. Miſcellan. ca.17.*

893 Populo] *cur populus Herculi ſacra, fuſè & doctè Pierius Valerianus lib.52. Hieroglyphicor. Ouidius:*

Aptior Herculeæ populus alba comæ.

IN ACT. IIII.

Occiſo Lyco, ſacrificaturus Hercules incipit furere: occidit coniugem, cum liberis: offert ſe morti Amphitruo, ſed abducitur à Theſeo. defatigatus parricida inuoluntarius, in ſomnum labitur, & ſæua volutat corde ſomnia.

895 Petiuit] *tres manuſc. & Lugdunenſ. cum veter. excuſis* cecidit. *Solus fortè Ariſtides Orat. contra proditores myſteriorum, ea negat* [illegible] *contigiſſe, quæ de furore illius hoc actu narrantur.*

898 Meritas aras] *quibus pro accepto beneficio victimæ debentur. ſic ſumunt Ouidius & alij, quos congerit Briſſonius lib.1. Formul.pag.114.*

899 Laborum ſocia] *Pallas Herculi, ſe ad omnia certamina ducem præ-buit, & Hercules quandocumque ſibi contra hoſtes, quorum metuenda vis videbatur, tela dirigenda, in Mineruæ auxilio ſpem ponebat. auctor Ariſtides orat. in Mineruam. eò reſpicit.*

901 Ægis] *ſcutum Palladis, cui Meduſæ caput infixum contectum pelle capræ Amaltheæ; quam poëtæ modò Ioui, modò Palladi tribuunt. Martialis ait fuiſſe thoracem Palladis, Muſæus & Homerus Iouis thoracem: Lactantius Iouis clypeo; Seneca & Pauſanias Mineruæ ſcuto inducunt. Palladis autem hic habitus pro lorica, ei pellis Pallantis necati, in caſſide, Typhon cælatus; in dextra, haſta pluſquam cubitûm quatuor; in læua ſcutum cum eburneo Gorgonis capite; in talis, pennæ eiuſdem Pallantis & ponè cubans draco. dicitur è Iouis capite haſtam vibrans, vnde & nomen ſortita, proſiluiſſe. Eadem belli præſes & olei inuentrix fingitur: quia videlicet iuſtis bellis pax inuenitur, & bella ad pacem ſtabiliendam geri debent.*

902 Lucurgi] *vide Oedip. verſ.* 471.

910 Exſudet] *vt ceteri m. ſ. Mogunt.* exundet.

914 Dij conditores] *ſuſpicor delendam Theſei perſonam, & omnia adhuc Herculi relinquenda, vſque dum Amphitryo;* Nate manantes, *&c. præterea pro,* Dij, *ſcribendum;* Qui: *vt adhortetur Thebanos ad ſacrificandum, vos, ait, qui colitis vrbis huius conditores, & qui colitis antra zethi trucis & larem regis à Tyro aduenæ, &c.*

915 Zethi] *hoc reponendum monui, pro,* Ceti. *nec nouum mendum. c. pro z. ſic enim apud Melã li. 3. vrbs Carmaniæ* Cethis *dicitur, quæ Plinio* Zethis.

Dirces] *de hoc fonte illa Attij à me caſtigata:* Cùm è Dircæo fonte adueniunt mundulæ, nitidantur. *huius fontis etiam meminit Epictetus Arriani lib. 2. cap.* 16.

916 Larémque regis qui aduenæ Tyrium colis] *ſic recèns excuſi; ſed Veneti veteres excuſi omnes,* Larem qui regis aduenæ Tyrium colis. *Moguntin. & Herbipol.* Larémque regis aduenæ Tyrium colis. *rectè, ſi ſuprà,* Qui, *non* Dij; *vt cenſui.*

917 Date thura] dare thura. *ſollemne ſacrificantium verbum, quo etiam vſus Octau. act. 4. vide Briſſon. lib. 1. Formular. fol. 29. veteres in ſola Sabæa naſci putabant. Nicander etiam in Syria, in Alexipharm.*

πολλάκι δ' ἐν θρύψιας εἰ ὀπταλέῃσιν ἀχοσαῖς,
Γεῤῥαίης Λιβάνοιο χύσιν περιπηγέα θάμνοις.
Illam etiam ptiſanâ perſepe liquato Sabæi
Quæ Libani ramos concreſcit lacryma circum.

Petrus Anglerius in Indicis Decadib. apud Ciaconitas in Pa ia regione thus prouenire teſtatur. de tempore & modo colligendi multa Plinius lib. 12. cap. 14. & 15. Quod verò idem lib. 13. cap. 1. ſcribit: Iliacis temporibus vnguenta non erant, nec thure ſupplicabatur: cedri tantum & cytri, ſuorum fruticum, in ſacris fumo conuolutum nidorem, veriùs quàm odorem, nouerant. *id Senecæ noſtro repugnat, ſed Arnobij auctoritate confirmatur, qui ſic ſcribit:* Nam neque heroicis temporibus, vt perhibetur,

quidnam eſſet thus ſcitum eſt: neque genitrix & mater ſuperſtitionis Hetruria opinionem eius nouit, aut famam. *ſed poëtæ, iure ſuo, quæ ſuis temporibus in vſu erant, antiquioribus aſcribunt. ſic enim Virgil. li. 5. Aeneid. ſic Ouidius* 1. *Metamorph. &* 3. *Faſtor. & alij, qui facilè noſtrum tuebuntur exemplo. Solebant autem, cognito iam thure, priuſquam extiſpicium facerent, illud flammis adolere, earumq́; fumum, motum, ſtrepitumq́; notare, & cum ceteris victimæ portentis conferre, vt ſcribit ex lib. ſignorum & prodigiorum thuris Luctatius in li. 4. Thebaid. Statij. Thuris verò minuti pollen,* manna *illis dicebatur, vt ſcribit vetus ille & doctus auctor Commentarij in Iuuenalis Sat. 9. Gloſſarium Græcolatinũ,* Turſpollen. *μάννα. & poſtea:* Tuſpolline *μάννα. legerem vtrobique* Turiſpollen, *vel* Tuſpollen, *& in comment. Iuuenal. Græcis litteris, μάννα. accepere Græci ἀναλογικῶς ab Hebræorum* manhu. 918 Et hoſtili] *Mogunt.* ex hoſtili.

Expia] *Anticlides lib. Redituum:* Erat enim mos antiquorum, qui nunc etiam aſſeruatur, vt qui cædem hominum vel aliorum animalium commiſiſſent, perenni aqua manus abluerent, ad commiſſi piaculi luſtrationem. *idem docuit Theophraſtus in lib. Caracterum; quem refert Robortellus in lib. de Elegiâ, poſt Scholiaſten Sophoclis in Aiacem lorarium. vide ſuprà Hippolyt. act.* 3.

920 Victima] *quid ſignificet victima, nemo neſcit: fortaſſis tamen nimis patienter hactenus tolerata apud Senecam lib. 4. de beneficiis cap.* 18. quid ſumus præda animalium & victimæ ac belliſſimus & facillimus ſanguis. *reſcribendum enim:* quid ſumus? præda animalium, belluis viliſſimus ac facillimus ſanguis. *quis enim audiuit vnquam homines victimas belluarum? nec poëtæ dixerint.*

921 Opima] *ſicut oues pinguiores & candidiores,* lectæ; *& porci maximi, excepti ad ſacrificia* eximij; *ſic boues totius armenti pulcherrimi & electiſsimi,* egregij, *vel* opimi. *ideo ritè ait,* victima opima; *vt & Seneca* 1. *de benefic. & in Oedip. & Plinius lib.* 10. *& Ouid.* 4. *de Ponto Eleg.* 9.

Albáve opimorum colla ferire boum.

„ *Varro lib. 2. de re ruſt.* Boues altiles ad ſacrificia publica ſaginati, dicun-
„ tur opimi. *Feſtus autem:* Hoſtiæ, *inquit,* opimæ; præcipuæ, pingues: &
„ ſpolia opima, magnifica & ampla. *Græci κάλλιςα λάφυρα vocant, vt Plutarch. in Marcello Etymologiam nominis Plutarchus tradit, in Romulo* ὀπίμια δὲ τὰ σκύλα φησὶν ὁ Βάρρων, καθότι καὶ τὴν περιουσίαν, ὄπεμ λέγουσι. πιθανώτερον δ' ἄν τις εἴποι διὰ τὴν πρᾶξιν. ὄπους γὰρ ὀνομάζεται τὸ ἔργον. αὐτουργῷ δὲ ἀριστείας στρατηγῷ στρατηγὸν ἀνελόντι, δέδοται κατάπεσθαι ὀπίμια. Opima verò ſpolia Varro dicta ſcribit, quòd affluentiam, opem vocant. Veriſimiliùs eſt à rei geſtę opere nũcupata. opus enim ἔργον vocant: & quæ ſua manu cæſo hoſtium Imperatori auferebat Imperator, ſpolia opima poſteri appellarunt. *hæc Græcorum verborum ſententia eſt. ſed quis vnquam Latinorum,* opem *diuitias ſignificare ſomniauit. perſpicuus error vel librarij, vel Plutarchi; & legendum;* ὄπους λέγουσι. *ſimile mendum, in Marcello, exſtat, vbi cùm de ouatione agatur, inter cetera;* ὄϊας

δὲ τὰ πρόβατα Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. ouan pecora Romani vocant. *nihil*
ertius,quam caſtigari debere, ὄϊες δὲ. *hoc enim verum, & ſunt plerique ri-*
diculi Græci in Latinarum vocum originibus explicandis. Nemo qui vel Li-
uium,vel Dionyſ.vel Plutarchum legerit, vnde fauſtuli coniugi Lupæ *no-*
men fuerit inditum,ignorat:Cedrenus tamen fol. 120. *non veretur ſcribere*
ἔθιςο δὲ τοῖς ἐγχωρίοις, λυκαίνας τὰς τοιαύτας (*ſcilicet quæ oues paſcebant)*
καλεῖν γυναῖκας διὰ τὸ ἐπίσης ἐν τοῖς ὄρεσι μετὰ λύκων διατρίβειν. διὸ καὶ τοὺς
τοὺς ὑπὸ λυκαίνης ἀνατραφῆναι μυθολογεῖται. *crede, ſi lubet*, ouium cuſto-
des femineas lupas dictas ab antiquis illis locorũ incolis,quod perpe-
tuò in montibus inter lupos agerent.*cur ergo mariti & filij earum, qui*
magis aſſidui erant ad greges, Non lupi dicti? Idem neſcio quam mixo-bar-
baram vocem commentus; Capitolium, *quaſi* κεφαλὴν πόλεως, *dictum cen-*
ſet.lepida verò vox; Caputpoleũn *vel* Caputpolcorum. *actum de Arno-*
niana & aliorum narratione,de inuento,cum fundamenta iacerentur,Oli ca-
ite. Suauiſſimus porrò eſt, quando Sextilem, à quodam Februario, Manlij
Capitolini inimico, Februarium nuncupatum confirmat. Dies me deficeret, ſi
Cedreni floſculos pergam legere. Vetus quidem poëta apud Terentianum:

Opima adpoſui ſenex
Amori arma Feretrio.

927 Aſtra inoffenſos] *illæſa & inconcuſſa maneat cæli machina.*

929 Ferrum] *omnia arma in vomeres,ligones,raſtra conflentur.*

932 Ignis] *Fulmen.*

939 Cinxere] *lib. Mogantin.* Tinxere:*quod colorum proprium.*

947 Rutilat] *proba vox,hoc eſt,rutilam iubam iactans, quaſi micat. ru-*
tilat autem quia ſidus. nam ſidera propriè rutilantia.

48 Quicquid] *ait videre ſe leonem ad ſaltum paratum, vno ſaltu cuncta*
autumnalia & hiemalia ſimul ſigna,medium zodiacum, tranſmiſſurum, vt
taurum,ſidus vernale inuadat.pro; verni, *tamen Mogunt.* iterum.

Grauis] *nam admodum morbifer.*

952 Huc & huc] *ſic plerique libri. Herbipol. & Veneti;* huc illuc. *ſed natũ*
hia mendoſè quidam m.ſ. huc & illuc, *vt etiamnunc Moguntinen.*

953 Acieque falſum] *furentibus ſæpè mediâ luce tenebræ ſuboriri, &*
ſudus obnubi videtur:quod, imaginatione læsâ, ſenſationumve rum eſſe
dicium nequeat.

956 Immune cælum] *ſuprema illa pars vniuerſitatis,* οὐρανὸς καὶ ὄλυμπος.
variis cæli ſignificationibus Ariſtoteles lib.1.de cælo cap.9.

Immune] *intentatum meis viribus.*

959 Non capit] *fortè Varronis illud imitatur, in Meleagris, apud No-*
nium,de Hercule; Iccirco quem terra non cœpit, cælum recepit.*ſic recen-*
ſeo,in cap.

960 Superis reddit] *loquitur ex ſententia Platonicorum, qui putabant*
animas prius in cælis fuiſſe,quàm in corpora demittantur.

964 Saturno] *aptas haſce Ioui terrendo minas, imitatione Senecæ,Statius*
& Claudianus crediderunt. apud illum 5. *Thebaid. ait Pluto;*

——habeo iam quaſſa Gigantum
Vincula,& æthereum cupidos exire ſub axem
Titanas,miſerumque patrem——
apud hunc Idem ——patefacta ciebo
Tartara:Saturni veteres laxabo cathenas.

Saturni ſepulcrum in Sicilia fuiſſe,ſcribit Philochorus.

966 Titanes] *hi fuêre primi terræ cultores,Cretæ incolæ, ex Cælo & Titeâ nati:qui cum Iouis parentes in vincula conieciſſent ,ab eodem victi fuêre.ita Euhemerus,Eumelus,Diodorus,Lactantius:reliqua quæ de Gigantibus narrantur, fabulæ.*

970 Sub oſſa Pelion] *Virgilium ſequitur,qui Oſſæ Pelium imponit,& huic frondoſum Olympum,ſitus (opinor) rationem habens.nam Herculi Thebis agenti proximus Pelius,inde Oſſa,denique Olympus.At Homerus ad magnitudinem attendit,& quaſi pyramidem conſtruit. nam illi trium maximus Olympus,infimus;& huic mole proximus,impoſitus.Oſſa,& ſupremus vtroque minor Pelius.Vide Strabon.lib.1.De ſitu diſſentiunt Herodotus in Polyhimn. & Ptolemaus tab.10 loquitur autem de Oſſa Theſſaliæ non Elidis.*

Chiron] *Suidas in Theſſalicis prodidit Chironem,vt & ceteros Centauros, ab Ixione genitum:atqui Gigantomachiam compoſuit Græcus ſcriptor,ex Philyra Oceani filia,& Saturno (conuerſo vtroque in equinam effigiem) natum. vxor ei Cariclo. humaniſſimus Cētaurorum & iuſtiſſimus fingitur. Achillis & Iaſonis pædagogus,muſicam,medicinam,toxoboliam eos docuiſſe.hæc communis traditio. longè tamen alia Daimachus & Dionyſius Chalcidenſis, apud Scholiaſt.Apollonij in lib.1. Argonaut,à verſu. 553.*

Suum] *eius enim incola.*

971 Olympus] *Olympi(Straboni li.8.& 10.)quatuor,vnus prope Antandrū diuerſus ab Idâ,alius in Myſiâ;alius in Elide,alius Theſſaliæ, de quo noſter. Alios alij numerant.Heſychius quatuordecim.Lucillius Tharræus ſex. Euſtathius ſcribit à Græcis omnem montem paullo altiorem , vocari vel Idam: vel Olympum,idq́ propter Idam Phrygiæ,& Olympū Theſſaliæ.Olympus ſanè Theſſalicus (cui hoc nomen per excellentiam competit) adeo celſus eſt,vt in eius vertice, nec venti , nec niues , nec nymbi cernantur, vt ſcribunt Homerus Odyſſ. 6. & Philoſtratus in Imagin. ideo Plutarchus in lib. de defectu Oraculorum vocauit,aulam ſuperum.*

978 Pallene] *Pallene vna ciuitas Achaica, alia ciuitas & mons Macedoniæ ſeu Thraciæ,item Theſſaliæ. item Arcadiæ : vt teſtatur Apollonij Scholiaſtes in lib. 1.ſignificans Achaicam ſcribi tantum per ε,Πελλήνη , Arcadicam per α,Παλλήνη, vt & Thraciam;Theſſalicam verò etiam per ε ,Πελλήν. Thraciæ Pallene(de qua noſter)à multis cum Phlegrâ confunditur.ſed Plinius diſtinguit lib. 4.cap.10.& Scholiaſtes Apollonij* Φλέγρα πεδίον Θράκης περὶ Παλλήνην. *confundere videntur Stephanus in* Παλλήνη *vbi multa ex Theogene in Macedonicis,& Hegeſippo,in Palleniacis,Diodorus Siculus li. 5. & Dionyſ. Halycarn.li.1.fortaſſis mendosè Ptolomæus vocauit Patalenen.*

980 Mimas] *perperam hoc loco Oblanca reponit ;* minans. *& Marſus*

apud

*apud Silium lib.*12. Numanta. *eſt enim* Mimas *Gigantis nomen Heſiodo, Euripidi, Claudiano, Sidonio. Scholiaſtes Apollonij;* Μίμας δὲ τὸ χωρίον τοῦ Γίγαντος*-alterius cuiuſdam Mimantis meminit Ammianus lib.* 31.

981 Flammifera] *vt tubarum vſu nondum inuento ab anteſignanis in bello, pugnæ initium coniectis in inuicem facibus fiebat, teſte Parrhaſio; ſic in hac imaginariâ pugnâ Hercules ait furias flammâ prælij ſignum proponere. Sic Papinius lib.*3. *Thebaid.*

Prima manu rutilam de vertice Lariſſæo
Oſtendit Bellona facem —— *& Claudianus:*
Tiſiphone quatiens infauſto lumine pinum
Armatos ad caſtra mouet pallentia manes.

989 Tela ſic mitti decet Herculea. AMPH. quo ſe cæcus inuergit furor] *nihil video cur hæc lectio diſpliceat. Moguntin. tamen:*

—— tela ſic mitti decet.
AMPH. Quo, nate, ſic ſe cæcus inmergit furor.

non dubito quin multis hæc placeat.

Tela Herculea] *Propertius:*

Quis facta Herculeæ non audit fortia clauæ,
Et nunquam adnatas irrita tela feras?

idcirco Virgil. as amoris tela nimis certa, Tirinthia *dixit, vt interpretor illud in Ciri:* —— tela pharetrâ.

Heu nimium tereti, nimium Tirinthia niſu
Virginis in tenerâ defixerat omnia mente.

Inuergit] *antiquum, pro ruit, ſe ingerit, influit.*

993 Medio ſpiculum collo fugit] *idem ſcribit Philoſtratus in Herculis Furentis imagine.*

996 Mycenis] *A Myceneo Spartonis F. Phoronei nepote dictas ſcribit Euripid. Scholiaſt. ſed Oearum magnarum auctor (vulgò putatur Heſiodus) à Mycene Inachi regis filia: Cteſias ab vlulatu ſororum Meduſæ occiſæ, mugitu ſimili; alij à mugitu Iûs: Chryſermus lib.*1. *Peloponneſiacorum ſcribit Gorgophonum Epidaurium, inuento ibi Perſei capulo, iuſſu oraculi, vrbem inde nominaſſe. Vide Pauſaniam.*

Cyclopea] *Mycenas ædificarunt Cyclopes. hos Strabo docet fuiſſe ſeptem numero è Lyceâ dictos* γαστερόχειρας, *quia ſuo artificio alebantur. alij Vulcani fabri Vide infr. Thyeſt. verſu* 405.

699 Columen] *hoc eſt, culmen. ſic paſſim capit noſter.*

1000 En blandas] *Riccius lib.* 1. *de imitat. omnia putat in Scenâ coram geri. Melius Oblanca; Amphytruonem tanquam introſpicientem iſta loqui; ſic tamen, vt cùm hæc intus gerantur, quandocunque loquitur, quaſi per tranſennam populum adſpiciat, Hercules vero iſta gerens non videatur à populo, ſed audiatur tantùm.*

1006 Sonuit] *plerique libri;* ſonat.

1015 Vultus tuos] Imprimis (*inquit Sphintys*) honeſtum eſt matronæ, pudicitiam ſuam erga virũ, per formã liberorum ſuorum teſtari;

quod fit ſi liberi referant typum ſimilitudinis ſui genitoris. *de cauſis verò phyſicis iſtius ſimilitudinis videndi Ariſtoteles lib. 4. de generat animal. cap. 3. Plutarchus lib. 5. de placit. philoſ. cap. 11. & 12. Cenſorinus in lib. de die Natali, Valerius Maximus lib. 9. cap. 14. & Plinius lib. 7. cap. 12. & omnia adducens Tiraquellus 7. lege connubiali à num. 50.*

1017 Renuo] *monueram olim hanc poſſe tolerari, ſed meliorem eſſe multorum librorum*; teneo. *ait veſanus, ſe tenere manu comprehenſam Iunonem, eámque ratus ſe necare, vxorem interficit.* Teneo, *habetur etiam in Venetis. & Herbipolenſi editione.*

1021 Igneo vultu] *Homerus:*

Oculi autem ſibi igni lucenti ſimiles erant. *Lucretius lib. 3.*
Eſt enim calor illi animo, quem ſumit ab irâ
Cum feruеſcit, & ex oculis micat acribus ardor.

vel reſpicit Seneca ad id quod docet Euſtathius Iliad. έ. homines quoſdam, occultâ naturæ proprietate, ſcintillare oculis, felium inſtar, quod de Hercule Ion Chius prodidit. Vide dicta ſup. act. 3. verſu 623.

1025 Nec vſquam eſt] *in tot particulas & tam minutas clauæ ictu diſperſum, planéque contritum.*

Nefas] *hoc primus N. repoſuit; cùm prius legeretur*; nimis. *& vtrumque in libris inuenitur.*

1029 Conuerte] *ô nate inquit ſtipitem hunc, quo puerum mactaſti, nunc torque in me. Neſcio quid N. in mentem vt contra lib. omnium fidem reponeret*; euerte.

1031 Genitor] *parens Herculis: affectui id mouendo magis idoneũ, quàm* ſenior. *minus ſenem occidere, quàm patrem ſenem.*

1034 Bene] *nunc intus peractâ cæde foras progreditur.*

1035 Tibi hunc] *decorum ſeruat. nam furioſus non attendit, quàm ſibi contraria loquatur. En Iunoni ſacrificium parat, quam paullo priùs ſe tenere & occidere exiſtimabat.*

1037 Victimas alias] *Euryſtheo minatur necem.*

1038 Nondum litaſti] *abſolutè poſitum, nec referendum ad ſequentia, vt ſit*; litaſti ſacrum. *ait, non exſacrificaſti. non enim conſummatum putabant ſacrificium, quo non litatum. Eſt verò* litare, *ſacro facto, Diis placatis, poſtulata impetrare. Virgilius*: Tu modò poſce Deos veniam (*ſacrifica*) ſacríſque litatis (*feliciter conſummato ſacrificio, votis potita*) indulge hoſpitio. *Litaſſe ſe rebantur, ſi exta proſpera & læta. vide de litatione Briſſonium lib. 1. Formular. à fol. 32. cui addo id quod Grammatici nonnulli notãt, dici non poſſe* lito exta, *ſacra, ſacrificia, neque id vnquam Romanis placuiſſe: non planè verum videri. frequentius quidem*; lito Deos extis, *ſed & hoc nonnunquam. In primis Seruius fatetur ſic vſum Maronem loco citato, etſi reprehendat. Propertij verò verſus apertior eſt, quàm vt deprauari debuerit fictâ*, excalatandi *voce*: Paſtor & ad calamos exta litabat ouis. *Suetonius in Aug. cap. 96.* circa Peruſiam ſacrificio non litante. *Idem alibi*: Nam victimas Diti patri cæſas litare. *quod & Budæo placuit;*

Seruius in Virgil. & Galeottus Martius cap. 39. de promiſc. doctrina.

& Lactantius lib. 4. cap. 27. Nam cùm Diis ſuis immolant, ſi aſſiſtat aliquis, ſignatam frótem gerens, ſacrâ nullo modo litant. *Niſi accipias ſacra in recto, quod non minus contra mentem Galeotti. Denique Græcorum* χαλλιερῶ, *tam datiuo quàm accuſ. iungitur, vt docet Budeus in Com. fo. 744.*

1039 Stat] *rituale*, ſtat hoſtia ad aram; *& explicat ſubiungens*, exſpectat manum ceruice pronâ, præbeo, *&c.*

1041 Errat acies luminum] *hoc Steſichorus & Panyaſis tradidere. addunt Thebani, præ inſaniâ ipſum quoque Amphitryonem fuiſſe occiſurum, niſi lapide à Mineruâ tacto ictus ſomno ſe didiſſet, eumq́; lapidem vocant;* auctorem reminiſcentiæ. *ita Pauſan. in Boeot. ſeu lib. 9.*

1044 Feſſa] *nimÿ labores ſomnum conciliant. nam illis vehemens calor excitatur; quo liquantur humores; hi cerebrum petentes ibi refrigerantur, & denſati ſomnum adferunt: vel cum labore nimio vitales ſpiritus conſumantur, refrigeratum corpus vim ſomni proferre non valet, ſed opprimitur. Vide Argenterium lib. de ſomno. vnde mirari non oportet tam laborioſum furorem Herculi ſomnum excitaſſe.*

1049 Aut portus] *quæ tanta, vt decidens in mare, ſecurũ portum queat efficere.* 1046 Reciprocos] *ſomni periphraſis.*

Motus] *arteriarum.*

IN CHORVM.

Plangit miſeriam Herculis, ſomnum eius deſcribit, & ſomni numen laudat & precatur, vt vel illum furore ſoluat, vel ad mortem vſque detineat. Denique pueros occiſos lugubri næniâ proſequitur.

1054 Æther] *quicquid vltra ignis ſphæram (ſi certa aliqua huius elementi ſphæra) vel vltra ſupremum corpus ſimplex (ſi ignis certum locum eſſe neges) cælum vel æther vocatur; ſecundùm Anaxagoram,* ἀπὸ τοῦ αἴθειν, *quod ardeat; iuxta Platonem, quòd aëri circumfuſus ſemper currat,* ἀεὶ θεῖ ἀέρα φέρων; *iuxta Ariſtotelem, à perpetuo motu,* ἀπὸ τοῦ ἀεὶ θεῖν. *Vide Auctor. lib. de mundo ad Alex. cap. 1.*

1055 Aetheris] *antiquos;* Cælum Iouem, *hoc;* pro iiſdem ſolitos, *rectiſſimè monui, quicquid dicant. nam Ennius, Thyeſte:*

Aſpice hoc ſublime candens, quem inuocant omnes Iouem.

& alius apud Ciceronem:

Cui, quod in me eſt, exſecrabor hoc quod lucet, quicquid eſt.

oſtendit idipſum augurum formula, qui volentes ſignificare Ioue fulgente tonantéve quid actum, dicebant; Ioue tonante, Cælo fulgente. *Euripides etiam vt multa præclarè, ſic hoc breuiter, inquit idem Cicero 2. de Nat. Deor.*

Vides ſublime fuſum immoderatum æthera,
Qui tenero terram circumuectu amplectitur,
Hunc ſummum habeto Diuûm, hunc perhibeto Iouem.

Quare fortè rectè hic ætherem ſumas pro Ioue; vt Chorus iubeat Iouem eiuſq́; patrem Saturnum lugere filÿ, nepotiſq́; calamitatem. ſed in ſacris quoque litteris; cælum *pro,* Deo *Lucæ cap.* 15. peccaui in cælum.

1064 Soluite Superi] *quidam v. l. pro;* tantis *continent,* tantum. *quid ſi*

ſcribas? Animum monſtris ſoluite tantum,

Soluite Superi —— *nihil aliud poſcimus, quàm vt ſanæ ipſum menti reddatis, liberetis ab inſaniâ: hoc bene erit: ſatis erit.*

1065 Malorum] *ſic Moguntinenſ. Herbipolenſ. & Veneti, & Lipſienſ. at Lugdunenſ.* laborum. *parum refert. vtrumque ſomno conuenit, conuenit legi numerorum. ad curarum & laborum intermiſſionem ſomnus nobis à Deo datus. Ideo Sicyonij ſomnum pingebant leones domantem: quia, teſte Pauſaniâ in Corinth., nullus tam ſæuus dolor eſt, qui ſomno non ſopiatur. Homerus Odyſſ.* 20.

Noctes autẽ ſomn⁹ habet. hic enim obliuiſci facit omnes homines.
Bonorum & malorum, poſtquam palpebras complexus eſt.

Ideo vocatur Homero, dulcis; *Apollinari,* melle dulcior; *Theognidi,* curator malorum; *Pindaro,* comes dulcis. *Euripides;* ſomno dulciſſimum ferenti gaudium. *Item:* quietem ſomni dulcem. *& alibi:* ô amicum ſomni delinimentum, ô auxiliatorem morborum, *Orpheus in hymnis:*

ὕπνε ἄναξ μακάρων, πάντων θνητῶν τ' ἀνθρώπων,
καὶ πάντων ζώων, ὅποσα τρέφει εὐρεῖα χθών.

& poſtea: λυσιμέριμνε κόπων ἡδεῖαν ἔχων ἀνάπαυσιν
καὶ πάσης λύπης ἱερὸν παραμύθιον ἱερόν.

Somne rex Deorũ felicium, & omninũ mortalium hominũ
Et animantium, quotquot latè patens nutrit tellus.
Qui liberas omni ſollicitudine adferẽs dulcem laborũ quietẽ,
Sacroſanctum doloris omnis ſolamen.

multa huic rei Sophocles in Philoctete, & Hermes Termaximus lib. ad Tatium, in eclog. phyſic. Stobæi, & Lilius Deorum Syntagm. 9.

1066 Pars melior vitæ] *quia qui dormit, nihil neq; agit, neq; patitur mali.*

1067 Volucre] *plerique lib.* volucer, *melius.*

Genus Aſtrææ] *Aſtræa dicta Iuſtitia, quia gigantis Aſtræi filia, auctore Arato, cuius interpres Germanicus (huius enim verba aſcribam, vt quattuor fœda menda tollam) ait, vt ego reſcribo:*

Iuſtitia inuiolata malis placidiſſima virgo:
Siue illam Aſtræus genuit; quem fama parentem
Tradidit aſtrorum: ſeu vero intercidit æuo
Ortus fama tui; mediis te læta ferebas
Sublimis populis, nec dedignata ſubire
Tecta hominum, & puros mores ſine crimine ——

Fortè etiã meliùs, *olim,* pro, *illam.*

legas etiam paullo pòſt, pro vulgatis verbis:

Tantum cùm trepidum vulgus, cœtúſque notauit
Increpitans: Patrum ſoboles oblita priorum
Degener, *&c.*

1068 Frater d. l. mortis] *vterque enim Noctis & Erebi filius. quod confictum propter eorum ſimilitudinem; de qua Coluthus:*

ἐπεὶ θανάτοιο συνέμπορος· εἰ γὰρ ἐλύχθη
ἄμφω: ἀναγκαίη ξυνήια πάντα λάχοντα,

ἔργα παλαιοτέροιο κασιγνήτοιο διώκειν.

Somnus morti ſimilis eſt, vtpote frater eius
Simul ſemper incedens. ideo neceſſe eſt minorem natu
Opera & effectus fratris ſenioris imitari.

Lucretius lib. 4. hanc ſimilitudinem, per effecta ſomni declarat;

——ſenſus abit, mutatis moribus altè.
Et quoniam non eſt, quaſi quod ſuffulciat artus,
Debile fit corpus, langueſcunt omnia membra,
Brachia palpebræque cadunt, poplitéſque procubant.

Ariſtoteles lib. 5. de animal. hiſt. docet ſomnum medium quid eſſe inter mortem ipſam & vitam, Pauſanias in Eliac. ſcribit in Cypſeli tyranni monumento, fuiſſe ſimulacrum Noctis, *duos infantes geſtantis, vnum nigrum, alium candidum, cum elogio.* Mortis & ſomni. *Paſſim ergo fratres vocantur, Orpheus*: Qui mortis formam inducens animalia ſeruas.

Nam germana tibi, cum Lethe, pallida Mors eſt.

Homerus: Tum Mortis fratrem ſomnum conuenerat ipſa.
Heſiodus: aut etiam Somnum ad manus fratrem Mortis. D.
Baſilius: temulentia enim Somnum quidem adducit, fratrem Mortis. *Gorgias moriens amicis*: Iam (*inquit*) ſomnus incipit me tradere fratri ſuo. 1069 Veris miſcens falſa] *in ſomnia alia vera, alia falſa, alia ſemiuera.* Futuri cetus & peſſimus auctor] *Artemidorus lib. 1.* ὄνειρός ἐστι κίνησις ἢ πλάσις ψυχῆς πολυσχήμων, σημαντικὴ τῶν ἐσομένων ἀγαθῶν ἢ κακῶν. Somnium eſt motus, vel figmentum animæ multiforme, ſignificans vel bona, vel mala futura. *hæc dicit noſter aliquando verè, aliquando falsè præſignificari, & vt plurimum mendaciſſimè. Quare facetè impius Lucianus lib. 2. verar. narration. fingit ciuitatis Somni incolas (hoc eſt Inſomnia) perrarò vera loqui, & mendaciis vt plurimum homines circumuenire, eſſéque natura mendaces ac ſubdolos: eodem ſenſu Tibullus ſomniis pedes tribuit incertos & labundos, quales ebriorum ſunt, qui officium nequeunt facere.*

Póſtque venit tacitus fuluis circumdatus alis
Somnus, & incerto ſomnia nigra pede. *vide Troad. 437*

1070 Pater rerum] *digeſtionem namq; iuuat, alit, reficit, reparat corporis vires, & ſic quaſi genitalis.*

Portus] *refugium.* Lucis] *laboris diurni.*

1076 Cogis diſc. mortem] *Xenophon*:

Cogitate præterea nihil morti eſſe ſomno ſimilius.

Longam mortem] *Recti ingenij iuuenis, & ſpei bonæ, Donza filius, pro;* morte, *reponit;* noctem: *vt mors dicatur noſtro;* nox longa, *ſicut Propertio & Silio Italico.*

1077 Torpore] *nam ſomno torpeſcimus. Attius Telepho*:

Iam iam ſtupido Theſſalia ſomno
Pectora languent ſenéntque.

1081 Sæua feroci] *quia humor ille ater & acer, quo Hercules abundabat,*

talia ſomnia ſolet excitare, vt ſanguineus placida, teſtibus Hippocrate & Ariſtotele in libris de Inſomniis. accedit, quod furioſi & melancholici percíti flatibus abundant, à quibus immodicè concitati humores, monſtruoſas & confractas reddunt imagines, vt in aqua commota videmus.

1090 Vento ceſſante tumet] *Seneca de tranquillit. vitæ ad Serenum cap.* 5. ſic eſt quidam tremor etiam tranquilli maris, aut lacus qui ex tempeſtate requieuit. *& de vita breuitate ad Paulin. cap.* 2. ſi quando aliqua quies fortuitò contingit, veluti profundo mari; in quo, poſt ventum quoque volutatio eſt, fluctuantur. *Statius lib.* 1. *Thebaid.*

—— ventis vt decertata reſidunt
Æquora, laxatiſque diu tamen aura ſuperſtes
Immoritur velis ——

Claudian. lib. 1. *in Ruffin.* —— ſeu murmurat alti
Impacata quies pelagi, cùm ſtamine* fracto
Durat adhuc, ſæuitque tumor dubiúmque per æquor
Laſſa recedentis fluitant veſtigia venti.

* Officinā textoriam ſomniabāt, qui curarunt edi, *ſtamine.* lege, *flamine.*

Ouidius lib. 2. *Faſtorum.*

Vt ſolet à magno fluctus langueſcere flatu,
Sed tamen à vento, qui fuit, vnda tumet.

hoc noſter imitatus.

1096 Inſontem] *culpam furor tollit, quia libertatem arbitrij vincit, iuxta Theologos. Dionyſ. Halycarnaſſ. lib.* 1. Omne peccatum inuoluntarium veniam meretur.

1114 Regina] *Moguntinenſ.* Regia. *hoc eſt, aula Plutonis.* at Regina, *hoc eſt, Proſerpina.*

1117 Date ſæua] *crudelia. at Herbipol. & Veneti;* ſera.

1122 Sæuo vulnere] *Moguntin.* ſæuos. *non malè.*

1123 Argiuâ palæſtrâ] *palæſtram à quodam Mercurij filio inuentam & nominatam, prodidit Philoſtratus in Imaginibus. Horatius ipſi Mercurio hanc laudem tribuit lib.* 1. *Od.* 10. *Pauſanias in Attic. Theſeo. erat exercitatio liberalis, iuxta illud Terentij:*

Fac periculum in literis; in palæſtra, in muſicis;
Quæ liberum eſt æquum ſcire adoleſcentem, ſollertem dabo.

In Arcadia inuentam ſcribit Philoſtratus; noſter vocat Argiuam *communi nomine, pro Græcâ, vt in illo:* —— qua vecti Argiui delecti viri.
Palæſtra propriè luctationem ſignificat; ſed hic, vt aliàs ſæpè, integrum Pentathlum, ſeu Quinquertium; quo tota puerorum ingenuorum exercitatio conſtabat: nempe diſci iactum, curſum, ſaltum, luctum, iaculationem.

1125 Scythici] *hoc ait, quia Scythæ puerulos adhuc filios ſagittis aſſueſaciebant: ita ſingularem dexteritatem ſibi parabant, & eâ genti ſuæ laudem. quare Lucanus de Parthis, Scytharum ſobole, lib.* 8.

Nec puer aut ſenior lethales tendere neruos
Segnis, & à nullâ mors eſt incerta ſagittâ.

Seneca epiſt. 36. Si in Parthia natus eſſet, arcum infans ſtatim tenderet;

ſi in Germaniâ protinus puer tenerum haſtile vibraret, ſi auorum noſtrorum temporibus fuiſſet, equitare & hoſtem cominus percutere didiciſſet. Hæc ſingulis diſciplina gentis ſuæ ſuadet & imperat.

1124 Flectere docti] *Moguntinenſ.* flectere fortes, forti cæſtu, Forteſque manu. *Herbipolenſ. & Veneti;* flectere forti, fortes cæſtu, Forteſque manu. *dixi olim, quid ſentiam.*

1136 Noti] *ob patris claritatem.*

1136 Viſite] *etiam Moguntinenſ.* viſere.

Reges] *Plutonem & Proſerpinam.*

IN ACTV. V.

Hercules, recedente furore, accedit ad malorum ſuorum lamentationem. ea primò fert impatienter, vſque adeo vt vix ſe à ſibi inferendis manibus, paternâ prece & minis deduci patiatur. tandem parcit ſibi, vt patri parcat; viuit, vt ille viuat: & à Theſeo purgandus Athenas deducitur.

1143 Exuit] *non malè. ſed nec malum;* exiit. *nam in Mogunt.* exiuit.

1150 Tegmen] *Moguntinenſ.* tegimen *& ſic editio Metamorph. vetuſtior centum annis lib. 3. non vt recens;* tegmen,

——Tegimen cui fulua leonis Pellis erat.

1153 Abſtulit] *Moguntinenſ.* abſtrahit.

1157 Inceſtu] Inceſtare, *vitiare & corrumpere, inde,* inceſtus. *latè pro omni ſtupro vel adulterio.*

1164 Pelopis regna] *Peloponneſum Pelopi Phrygio regnatam.*

Dardanij] *Phrygem fuiſſe docebo poſtea: tamen Appollonius lib. 2. Paphlagonem facit; Euphorion, Lydum.*

1165 Auctorem] *Baſileenſ.* actorem.

1169 Thracis] *Diomedis.* 1168 Vindicas] *vlciſceris.*

1170 Libyæve dominos] *Athlantem, cùm hortum ſpoliaui; & Antæum, cùm eum in luctâ peremi.*

1180 Dominator] *Euryſtheus Argiuorum tyrannus.*

1181 Pereuntis] *Lugdunenſ. perperam;* parentis.

1182 Per te] *ſic paullo poſt.* Per ſancta generis ſacra, per ius nominis, *&c. hic ponitur,* per, *pro* πρὸς *vt apud Virgilium:*

Per ego has lacrymas, dextramque tuam te;
Per connubia noſtra, per inceptos Hymenæos.

Vide Cariſium lib. 2. & luctuoſa bonis litteris morte raptum Godſchalcum Steenvvyckium annotat. in Apuleium. vbi de hac formulâ.

1184 Numen ſecundum] *à Ioue.*

1185 Cui præda iacui] *quis arma me præſente diripuit? ſic Claudian.*

——cui præda feror? Tacita] *ſic Euripides.*

Tantum quidem ſcito malorum, reliqua amittito.

1190 Quota] *in Moguntino erat;* quanta, *ſed ab aliquo poſitum* quota.

1192 Manus refugit] *manus refugit contactum patris. vt inf. ver.* 1318.

Hic errat] *Herbipolenſ.* hic erat. *Vnus Venetus;* hoc erat.

1196 Quæ potuit] *Moguntinenſ.* non quęram manum. Quis po-

tuit,*&c. Baſileenſ.* non quæro manum. quis potuit,*&c.*

1197 Vix recedentem] *magna hic diuerſitas, clarâ tamen mente, quidam v.l. vt Eguianus;* vix iam cedentem. *hoc eſt, quem nunc ira tumens vix ipſe queo adducere. minus bene Mogunt.* vix pene cedentem. *Herbipol.* pene vix cedentem. *Veneti;* vix cedentem, *ceteri;* vix recedentem.

1199 Tacuere. noſtrum eſt] *ideo Sophocles in Trachiniis:*

Cur tacitum te hinc proripis? ſilentio hoc
Fateris huius te ream eſſe criminis.

Euripides, Oreſta;

Fatetur tacens, ego verò loquens tibi ſuffecero.

Apud eundem Theſeus:

Ad mutos teſtes confugis? manifeſtè
Res ipſa non loquens, te indicat malum.

Apule. Apolog. Qui ſedulò laboro, vt ne quid maculæ aut inhoneſtamenti in me admittam videar cuiquam, ſi quid ex friuolis præterieto id agnouiſſe potius, quàm contemſiſſe.

1205 Caſpiæ] *de his montibus, qui Tauri pars ſunt, conſule Plinium & Strabonem.* 1206 Pontum Scythen] *Euxinum mare, in quo Symplegades. Lucanus lib.* 1.—— ſtringit Scythicum glaciali frigore pontum.

1208 Abruptum] *Moguntinenſ.* obruptum.

1213 Actis] *Moguntinenſ.* arctis.

Medium mare] *quatuor veteres impreſſi,* & medium mare.

1216 Cremem] *Herbipol* crement. *Lugdunenſ.* cremo, *quod amplius arridet: etſi non reÿciam;* cremem, *quod in ceteris.*

1220 Sæuit] *Herbipol. & Veneti;* furit. *ſed tunc claudicat verſus, niſi ſyllabam adiicias cum emendantibus;* furit. HER. O dira.

1235 O nouercales manus] *crudeles erga liberos, qualis erga me nouerca Iuno.* 1236 Errori dedit] *ſic Moguntinus & prima Veneta edit. reliquæ duæ cum Herbipolenſi & Eguiano;* addidit. *Lugdunenſ.* indidit *reliquè omnes puto germanum;* dedit. *Confirmat hanc ſententiam noſtri, Thucydides:* Non enim (*inquit*) inuiti læſerunt, ſed ſcientes inſidiati ſunt. quod autem præter voluntatem fit, id dignum eſt veniâ. *Æſculapius quoque ad Ammonem:* τὰ γὰρ ὑπ' ἀνθρώπων τολμώμενα, ἢ πλάνη, ἢ τολμῇ, ἢ ἀνάγκη ἣν καλοῦσιν εἱμαρμένην, ἢ ἀσέβεια ταῦτα πάντα παρὰ θεοῖς ἀνεύθυνα. μόνη δὲ ἡ ἀσέβεια, δίκη ὑποπέπτωκε. Nec hominum facinora, vel error, vel audacia, vel neceſſitas, quam fatum appellant, vel ignorantia: cuncta hæc apud Deos reprehenſione vacant. ſola impietas eſt quam vindicta iuſtitiæ vlciſcitur

1246 Altorem] *verè. Mogunt. tamen Herbip. & tres Veneti;* autorem.

1253 In toto furit] *plerique editi;* fuit. *ſed Venetis;* furit. *& ſic multi m.ſ.*

1255 A me timetur] *ſic omnes libri ſcripti, excuſique quos vidi. quare non credo; nobis, reponendum.*

1256 Fructum tui, tactúmque & aſpectum] *ſic Herbipol. duo Veneti, & Lipſienſ. & Baſileenſ.* fructumque tui, tactum & aſpectum: *primus Venet.*

*Venet.& Moguntin.*fructum tui, contactum & aſpectum, *Lugdunenſ.*

1265 Peto] *aſſentior amico corrigenti;* pete, *& rectè explicanti; dele & delue inquit aſpectu aliarum gloriarum vnam hanc noxam. tibimet hoc vnum crimen condona & ignoſce.*

1274 Solito] *malè N.* ſolido.

1276 Herculem iraſci veta] *iram, animumq́ tuum doma. ſic Ouidius:*

Vince animos irámque tuam, qui cetera vincis.

1280 Oberrat] *verſatur in pectore meo immanis iracundia, dirum reuerâ monſtrum, quauis truculentius ferâ.*

1285 Mecum cremabo tota cum domibus ſuis Dominíſque tecta, cum Deis] *Herbip. & Veneti,* cremabo aut tota cum d.ſ. D.tecta, cum Diis. *ceteri vt poſui. niſi quod Mogunt. etiam;* Diis.

1292 Media qua] *quicquid inter terram & ſupremum cælum interiacet.*

1296 Hoc Iuno telum manib.emiſit] *frequens apud I. C.*telum fugiſſe: *& eum dicendi modum Cicero 3. de Oratore commendat. hoc telo nunc minatur Amphitryo, ſe ſibi vitam euitaturum. Alij illud,* vox eſt digna genitore Herculis,*&c. ironicè dictum volunt, hoc ſenſu; digna ſcilicet verba paternis auribus, vt filio ſuo arma, necis inſtrumenta ſubminiſtret. Hoc me dignius, vt quibus telis nepotes mei iacent, ijſdem nunc in meam vtar perniciem. Sed nonne hæc frigent, & iacent? Quin dicat Amphitryo; ſe ſui memorem, quod Herculis patrem deceat dicturum, ſcilicet:* Hoc en, *&c. ſic enim ſuperiùs quoq́ affatur Lycum ver.*509. Hoc munus à te genitor Alcidę, *&c.*

1301 In tuto] *quia ſtat mori.*

1304 Miſerum, &c.] *quia iam ſum miſer, & animo mortem præcepi. Porrò perſonæ his locis variæ in libris. ſecutus ſum pleróſque, & quos rectiùs indicaui diſtribuiſſe nomina.*

1305 Sic ſtatue] *Ad Herculem, iam deliberata morte ferocior ſe conuertit: non ſupplicans, vt prius; ſed minitans.*

1311 Ferro pectus impreſſo induam] *ſic Lipſienſ. & plerique vett. libri. Excuſi pleriq́;* ferrũ pectori impreſsũ. *Caietani lib.* ferrũ pectus impreſſ.

1310 Tarde] *hoc addit, quia multum beneficio detrahit, qui cunctatur. bis dabis, ſi citò dederis. Vide Senecam lib. 2. de benefic. c. 1. 2. & ſeqq.*

1315 Labor] *ſeruati parentis, & victoriæ meimet animi,*

1318 Nixus] *v.l.* niſus.

Ego] *ſoli Lugdunenſ.* ergo.

1323 Tanaïs] *Scythæ* Sylin *vocant, vt & Mæothin* Temerinda. *id eſt, matrem maris, ait Plinius. ſanè Dionyſ. docet vocari,* μητέρα Πόντου. *veriùs tamen Scythicum nomen ſignificare* maris finem. *plura iam de Tanai dicta.*

Nilus] *Aethiopes, teſte Dionyſio,* Sirin *vocant; deinde apud Syenem incipit dici,* Nilus. *fortaſsis de hoc Claudianus:*

——— Siris notiſſimus amnis Æthiopum. *vel monoſyllabâ voce;* Et Sir. not. a. *Dicitur etiam* Niger *ídque ſignificat Hebræum vocabulum, quo appellat Iſaias cap. 23. Sihor* שִׁחֹר *alibi* שִׁיחוֹר *vocatur etiam*

cap. 2. Geneſ. Gihon גִּיחוֹן *nam Ioſephus docet eſſe Nilum; de cuius ortu & incremento philoſophorum, hiſtoricorum, & poëtarum veterum hiſtorias prolixè commemorat Scholiaſtes Apollonij lib. 4. ad verſ. 269. Conſulendi etiam Pierius lib. 46. Hieroglyph. Ludouicus Nugarola in Dialog. de Nilo, & Franciſc. Rhamnuſius in epiſt. ad Fracaſtorium, ipſúmque Fracaſtorium conſule integro libro ei reſpondentem. Ex antiquis optimè diſſeruit de Nili origine & excreſcentiâ, Ariſtides Orator in Aegyptiacâ tom. 3.*

1324 Tigris] *natus in loco edito, qui dicitur Elongoſine, in Armeniâ maiore, Meſopotamiam amplectitur, & Euphratem cum Choaſpe in ſinum Perſicum defert, auctore Solino. Violentum vocat, quia rapidiſſimus. indicat nomen Hebraicum Syro mixtum, vnicam velocitatem ſignificans, vel etiam velocitatis acumen Geneſ. 2. Hidekel* חִדֶּקֶל.

Rhenus] *non Ciſalpinum illud ignobile, ſed Germaniæ flumen clariſſimum, quod deſcribit Dio Caſſius lib. 39. hiſtor. & Irenicus* Exegeſeos *lib. 8. cap. 28. 29. & 30. cuius ſcrinia non compilabo: monebo potius valdè corruptum de hoc fluuio & aliis Sidonij carmen in Panegyr. Maioriani:*

——rigis hunc abluit vndis
Rhenus, Arar, Rhodanus, Moſa, Matrona, Secana,
Clitis, Elaris, Arar, Vacalis, Ligeríque bipenni, Ledus
Exciſum per fruſta bibit——

ſic vulgò in Vineti editione leguntur, emendo:

——riguis hunc abluit vndis
Rhenus, Arar, Rhodanus, Moſa, Matrona, Sequana, Ledus,
Clitus, Elauer, Arax, Vacalos, Ligeríſque * bipenni
Exciſum per fruſta bibit——

Ledus, *in ſecundum carmen tranſtuli, ex fide m. ſ. Sidonij bibliothecæ S. Victoris, quem mihi oſtendit noſter Jacobus Syrmondus, cui etiam aſſentior;* Clitum, *eſſe qui vulgò,* Clanis. *cetera reſtitui ex coniectura.* riguis, *pro;* rigis, *&* Sequana, *pro* Secana; Elauer *ex Cæſare pro* Elaris, *vulgo nunc* Allier: Vacalos *poſui, pro* Vacalis, *vocatur etiam* Vahalis; *denique* Ligeríſque *pro* Ligeríque, *mox poſui aſteriſcum, notam lacunæ cuiuſpiam. nam non cohærent ſequentia: & quis Ligerim vnquam ſic constrictum glacie vidit, vt hauriri eius aqua nequeat?* Clitus *me monet, vt reſtituatur in Regis Alexandrini libro 2. Europæ tab. 7. vbi in Lugdunenſi Gallia collocatur vulgò;* Titus, *flumen. Ad Rhenum redeo. eum veteres credebant ſpurios infantes gurgitibus ſuis abſorbere, legitimam ſobolem innoxiam non demergere. quare recèns natos accolæ in eum deferebant ſcuto impoſitos. Claudianus:* Et quos naſcentes explorat gurgite Rhenus. *tribuit hoc Celtis auctor Epigramm. libro 1.* θαρσαλέοι κέλτοι ποταμῷ, &c. *& Iulianus epiſt. ad Maximum, & Ariſtoteles in Polytic. Germanis, Galenus lib. 1.* ὑγιεινῶν, *Cæſar & Mela. nec mirum, Germani enim dicti Græcis (vt docet N. in Batauia, poſt Irenicum) Celtæ, vnde Theophilactus Rhenum* Celticum flumen, *dixit: & ſic eam vocem acceperunt Nicolaus Damaſcenus apud Stobæum Serm. 42. multa referens de illorum iuſtitia; & audaciam miram celebrantes Strabo lib. 7. Arrianus lib. 1. Alexandri hiſtor. & Ariſto-*

Vide Irenicū lib. 1. Exegeſ. cap. 17.

teles lib. 3. Ethic. ad Nicomach. quem immeritò, more gentis ſuæ loquentem, Geneſius Sepulueda, in Comm. Polyt. reprehendit. Rhenus δίςομος eſt, Aſinio Quadrato apud Strabonem lib. 4. Mela lib. 3. Hegeſippo, Panegyriſtæ Conſtantini, Tacito, Claudiano, & aliis, quia ad Druſi vſque tempora talis fuit, & oſtia eius naturalia bina tantùm: Plinio & Ptolomæo τρίςομος, quoniam foſſâ Druſiana, improbo labore militum, excauata, & artificiali vno oſtio addito, tribus iam cornibus Oceanum ferire cœpit.

1325 Tagúſve Ibera] *De aurifero Tago dicta nonnulla: nunc de Iberis; qui partim Aſiatici, partim Europæi. Priſcianus, illos ab his ortos tradidit: reijciunt nonnulli, vt teſtem ſingularem. ſed ſolus non eſt. nam Dionyſius Alexandrinus id docuit, & Strabo apertè lib. 1. etſi alibi, propter linguæ & ſermonis diuerſitatem, hæſitet. Appianus quoque tres ſententias refert: primam, Eurpæos ab Aſiaticis deducentium; ſecundam, Aſianos ab Hiſpanis; tertiam nihil illis præter nomen commune volentium.*

Gaza] *qui veteris Hiſpaniæ theſauros, auri, & argenti, neſcit, peregrinus eſt in litteris. Vide quæ ex Poſidonio & aliis Strabo lib. 3. Iuſtinus ex Trogo lib. vlt. Panegyriſta Theodoſij, & alij.* Gaza *Perſicum vocabulum, pecunias ſignificans, auctore Stephano in γάζα vnde &* Gazophylacij *nomen manauit, quod in domo Sacerdotum ſeu Leuitarum templo vicinâ, triclinium illud ſignificat ſeu exhedram in qua theſauri aſſeruabantur, Ierem. 35. & 36. Ezech. 40. 41. 42. & alibi; aliquando etiam arcam oblatæ pecuniæ cuſtodem; vt Lucæ 21. & Marci 12. aliquando denique locum iſtius arcæ, vt Ioan. 8.*

1326 Mæotis] *palus Scythiæ ad Phaſidis oſtiũ, diſtincta à Boſphoro Cimmerio, & Ponto Euxino, etſi maxima flumina recipiat, hyeme tamen cõgelatur.*

1336 Amas] *malè apud Lugdunenſ.* amat.

Gratiam refert] *obuia hæc phraſis apud Ciceronẽ. falſus ergo qui ſolius Victoris putat, nec probam ſatis.* 1342 Illa te] *Euripides:*

Ergo relinque Thebas, implendæ legis gratia,
Nóſque ſequere ſimul ad vrbem Palladis;
Illic purgatis manibus tuis à piaculo, *&c.*

De hoc auxilio & conſilio Theſei accipe iſta Ariſtidis Orat. priore de Societate: Cùm Hercules amicum requireret, Theſeus eum Athenas ductum refocillat. 1343 Facere innocentes terra quæ ſuperos ſolet] *Athenis multi quidem fuère iudiciorum conceſſus, quos enumerant Leonicus lib. 2. var. hiſt. cap. 31. & Sigonius li. 1. de repub. Athenienſ. cap. 3. præcipuus Areopagi; cuius vocis penultimam ex Homero, Euripide, & Suida corripiendam potiùs putem, quàm producendam. Nam etſi mihi aliquando id dubium, non quidem propter vulgare illud à fonte deduci; ſed propter Dionyſ. Halycarn. auctoritatem, qui in Origin. diſertè tradit, Latinos* pagi *vocem à Græcis mutuatos; vnde ſic argumentabar, Latini à Græcis vocem ſumsère, Latini producunt; ergo & Græci ſic olim: attamen dubitare deſij, quia nec argumentum illud prorſus ſtringit, & obſeruaui, ſæpiſſimè Latinos Græca, & Græcos Hebræa, vel accentus ratione, vel ignoratione, vel quapiam alia de cauſa, vitioſè pronunciare. In* Areópago *igitur Mars de Halirrhotij cæde cauſam dixit,* *Vide Eman. Aluarez.*

teſte Pauſaniâ in Atticis, omniúmque iudicum calculo fuit abſolutus, vt ſcripsère Apollodorus lib. 3. Biblioth. Dinarchus in Orat. contra Demoſthenem, & Ariſtides in Panathenaicâ. Herculem traditur ſumto Anticyræo bellebore morbo liberatum, à nece verò filiorum Athenis expiatum etiam Sozomenus tradidit: & Menecrates, eum qui expiauit Cybalum vocat. Vidimus Furentem; ſpectemus & morientem in Oetâ.

COMMENTARIVS IN HERCVLEM OETÆVM.

ARGVMENTVM.

REDIBAT ab Oechaliæ expugnatione Hercules, Iolen ſecum adducens, cuius amor belli ſuſcepti cauſa. Non tulit thori ſui violationem, & ante oculos pellicem, Deianira: ſed primò quidem, furore femineo, venena & ferrum cogitat; mox, lenita à Nutrice, reuocat in memoriam Neſſi Centauri conſilium & donum nam hic moriens, cruorem vngulæ inditum Deianiræ dederat, monens phyltrum efficaciſſimum eſſe, ſi eo veſtes tingerentur. Tunicam ergo hac ſanie imbutam, ad maritum trāſmiſit. detulit Lichas comes Herculis, iam iam ſacrificaturo. induit, & mox vt calor eam attigit, ardētiſſima febris, & æſtus immodici, doloréſque grauiſſimi inuadunt. paulatímque vis morbi, carnem & interiora abſumit. Iubet ergo, dolore victus Hercules intellecto Neſſi dolo, pyram in Oethâ monte exſtrui, quâ ſe ipſum cremet: Lycham tamen prius occidit. Deianira ſeipſam conficit, vt marito præmoriatur. Accurrit Alcmena & Hyllus, & adſtāt morienti Heroi: eiúſque poſt obitum Alcmena cineres; Philoctetes, mercedem ſuccenſæ pyræ ſagittas & arcum, refert. Tandem eiulanti matri apparet Hercules, iam Deorū numero aſcriptus. Ceterùm càlidè nimis, qui totam hanc damnant; totam fremitum, tumorem, faſtum eſſe volunt. multa in ea huiuſmodi, & quæ patiētem lectorem poſtulant: ſed non pauca rurſus, lectu & imitatione digniſſima, multa erecta, acuta, do-

cta,abſtruſa.ſed eſt præ ceteris mirè deprauata, nec erat tota in meo manuſcripto, nec in Burdegalen. ſed in Eguiano, Moguntino,& VVinckeliano integra.

IN ACT. I.

NARRAT *res à ſe geſtas Hercules, & preces ſacrificaturus concipit viro forti, ſed gentili accommodatas.*

1 Sator Deorum] *Valerius Soranus de eodem Ioue:*

—— genitor genitrixque Deûm .*ceteris etiam poëtis*, Diuûm pater. 4 Porrigi terras vetat] *cingens & coërcens mare terram inſtar cinguli dicit;* quacunque. *nam Hercules orbem peragrauit, vt pacem orbi pararet. Seneca lib.* 1. *de benefic.* Hercules nihil ſibi vicit. orbem terrarum tranſiuit, non concupiſcendo, ſed vindicando. Quid vinceret malorum hoſtis, bonorum vindex, terrarum mariſque pacator?

8 Parui] *apparui.vide verſ.* 497.

14 Cùm ceſſet] *Mogunt.Herbipol.& Venet.*cùm eſſet. *Eguian.* cùm ceſſit. *hinc natum illud;* cùm ceſſet:*meliùs & rectiùs conceciſſent;* cōceſſit. *priſcum & elegans verbum: cuius ſenſus, planè abiit, ſimul ceßit. Lucret. lib.*4.

Vis animæ, partimque foras eiecta receſſit,
Et partim contruſa magis conceſſit in altum.

*& lib.*1. Omnis enim locus ac ſpacium, quod inane vocamus,
Per medium, per non medium concedat oportet.

*& lib.*5. Inque dies magis in montem ſuccedere ſiluas
Cogebant, intráque locum concedere cultis.

& alius poëta de Sole exoriente:
Conceſsêre Deo tenebræ.

19 Hebro] *Thraciæ amnis, cui Homerus Iouem patrem tribuit cùm ceteri fluuij decantur Oceani filij .vide verſ.* 623.

20 Thermodontiæ] *Amazones propè ripas habitarunt Thermodontis, qui Themyſchiræ fluuius eſt, in confiniis Cappadociæ, ſexagintaquinque oſtiis in mare prorumpens, teſte Apollonio lib.*2. *Negat Seruius triſyllabum eſſe: ſed Græci contrarium conuincunt. nam Aeſchylus, Apollonius, Plutarchus, & ceteri in ſecundâ ſede agnoſcunt ω. quare cenſeo apud Latinos poëtas, Senecam hîc, Virgilium Aen.*11. *Ouid.*2. *Metamorph. Valerium lib.*4.*&* 5. *Argonaut. expunctâ voce quadriſyllabâ, reſtituendum trium ſyllabarum.*

21 Vidi regentem fata] *Lugdunenſ.* ſilentum. *melius ceteri de Plutone,* regentem fata. *talem vocat, & fatetur Lacheſis apud Claudian.in lib.de rapta. in Herc. Fur.dictus eſt* Mortis Dominus.

26 Taurúſque] *de quo Pauſanias in Atticis*: Taurum enim Cretenſes Neptuni ira immiſſum memorant: quòd Minos latè mari toto imperans, nihilo quàm ceteris Diis Neptuno maiorem honorem habuiſſet: è Cretà verò eundem taurum in Peloponneſum traieciſſe, unúmque fuiſſe de XII. Herculis laboribus.

27 Infeſtum] *Moguntinenſ.* infeſta.

29 Fuſum dextera] *Mogunt.* fuſum eſt dextera.

30 Iratis Dijs] *omnia, vbiuis locorum genita, monſtra necauimus, fruſtrà Dij irati mala hæc populis immittebant: nam nos ſuſtulimus. fruſtrà iraſcebantur: minas eorum & flagella diſcuſsimus. Quare, ſi orbis nullas feras audet amplius producere, ipſaq́ Iuno incaſſum ſæuit, nec vllo mihi pacto placari vult: quid eſt (genitor) cur vltra cælum conferre differs? quin potiùs filio, vt hereditatem; forti viro, vt præmium, aſtra largiris? digna mercede, virtus: dignus paternis bonis, gnatus.*

36 Inuadet mala] *languidum certè, nec aptum ſententiæ. ſed nec illud quod reponunt verſui ſatis accommodum. fugit tragœdia, noſter maximè, quinctâ in ſede iambum: ne verſus præcipitet. ego cenſeo,* inuideat mala, *legendum. non tamen planè hoc arridet, & ſuſpicor quid aliud ab auctore ſcriptum.* 39 Redegi] *Eguianus lib.* recepi.

40 Scythicæ] *Herbipol. & Venet.* Scythiæ. *cetera vt reliqui libri ad vnum omnes, quibus Arctoi populi vocantur genus Scythicæ vrſæ. hoc ordine, hac mente. Meas experti vires, populi ſub vrsâ nati, me Indus ſubditus Soli, & Afer ſubditus Cancro. aptior quidem illa coniectura,* frigidum Scythes genus. *ſed coniectura tantùm, contra fidem librorum.*

46 Defecit gradum] *magis hoc antiquitatem redolet, quàm* gradu. *idcirco manum abſtinui.*

51 Quacunque] *Mogunt.* quamcunque.

59 Leue eſt] eſt, *non eſt in Moguntinenſ.*

61 O quanta] *conſentit verſ.* 1793. *vbi nos nonnulla.*

69 Annum fugatæ] *vide Thyeſt. chor.* 4.

70 Cælo iubam] *malè Lugdun.* collo. *quâ quæſo parte, niſi collo? at mirum: quod in cælo.* 71 Trahit] *haurit, bibit.*

79 Irata] *ſoli Lugdunenſ.* iurata.

80 Siculus Heſperium latus] *Sicilia tribus promontoriis in mare excurrens, litteræ Δ. effigiem præbet. ea ſunt Pachynus, Pelorus, Lylibæum. de quibus paſsim Græci, Polybius, Diodorus, Strabo, Dionyſius Stephanus, & Latini, Mela, Marcianus, Plinius, Silius, Claudianus, ex quibus diſcant ſcribendum in recto* Pelorus & Pachynus, *non* Pelorum, Pachynum. *Iuuimus autem hos verſus Senecæ aptâ diſpunctione, & puto, iis quæ dixi in aduerſar. intricata, incepta eſſe omnia deſiiſſe. ſi cui non probatur leuis illa mutatio ex;* iam, *in* cum; *is Lugdunenſ. & nonnullos alios ſequatur, qui;* & vna iam tellus erit. *Sanè non nego, N. valde hæc deprauaſſe. Similis huic loco alius in lib. de conſolat. ad Martiam:* Videbis primùm ipſam inſulam, ab Italia, anguſto interciſam freto, quam continenti quondã cohæſiſſe conſtat. ſubitũ illô mare irrupit, & Heſperium Siculo latus abſcidit.

82 Iungi iubes] *Venet. vnus;* debes. *Herbipol.* debet.

93 Serpente] *Pythone, quem præter ſuprà laudatos etiam Tertullianus,* Delphinem *vocauit, & ſunt qui hinc Apollinem* Delphinium *dictum exiſtiment. vide Iulian. Aurelium lib. 1. de cognomin. intb. Deor. cap. 4.*

96 Gorgon] *Meduſa.* 100 Præfer] *Mogunt.& vett. excuſi;* perfer.

102 Cenoei Iouis] *diſſentit ab aliis Scholiaſtes Sophoclis tradens tum demum templum Cenoeo Ioui ab Hercule erectum: cùm tamen ipſe Sophocles ſignificet iam prius ædificatum. Ouid. 9. Metamorph.*

Victor ab Oechaliâ Cenæo ſacra parabat
Vota Ioui———

Sophocles, in Trachiniis:

———eſt litus Euboici ſinus
Aras ibi ſtatuit odoratiſque Cenæi Iouis
Incenſa faciet frugibus——— *Aeſchylus:*
Euboicum flexum iuxta Cenæi Iouis litus,
Apud ipſum miſeri Lichæ ſepulcrum.

113 Aſtro] *Arturo, vt dixi, & ſic mei lib. ſcripti: aliorum,* Auſtro. *atq; ita Veneti & Herbipol.*

IN CHORVM.

Plangit Iole *patriæ excidium, affectuum internecionem, ſuam ſeruitutem: ſeminam iuuant comites captiuæ, quas ab Oechaliâ adduxerat Hercules.*

104 Ille] *Mog.* iſte. 108 Puppem] *cymbam Charontis. vitam finiuit.*

110 Ferculum] *hoc eſt, non ducetur captiuus in triumpho. ait* Ferculum pompæ. *ferenla namque pomparum propria. Cicero.* vt ſimiles pomparum ferculis videamur. *D. Ambroſius lib. 1. de officiis;* quaſi quædam fercula pomparum. *Ferculum ergo idem quod geſtamen pompaticum: vt in illo Cant. 3.* Ferculum fecit ſibi Salomon. *hoc eſt geſtatorium tentorium in quo thronus Regius.* φορεῖον *Septuag. in Heb.* אַפִּרְיוֹן *apirion. Chaldaic. Thargum* templum ſanctuarij, *alij vertunt* ædificium, *vt Pagnin. alij* tentorium, *alij* lectum *vel* thalamum, *vt Agathius. & D. Ambroſ. optimè noſtra verſio* ferculum; *peſſimè heretici;* eſſedum, *Angliam ſomniantes. ſic etiam pompam vſurpauit Prudentius:*

Fertur per medias vt publica pompa plateas.

Iſidorus lib 17. Origin. cap. 2. Pompa dicta Grecâ ſignificatione, ἀπὸ τοῦ πομπεύειν, hoc eſt publicè oſtentare. *Videtur Seneca alluſiſſe ad illud Paulli Æmilij dictum, qui miſerè deprecanti ſe Perſeo, ne in triumphum duceretur, reſpondit: hoc quidem & prius & tunc eius in poteſtate ſitum, ſi mortem turpitudini præferret:* τοῦτό γε, ἦν καὶ πρότερον ἦν ἐπ' αὐτῷ καὶ νῦν ἐστιν, ἂν βούληται· δηλῶν τὸν πρὸ αἰσχύνης θάνατον.

111 Nunquam eſt ille miſer cui facile eſt mori] *nam ſupplicij & pœnæ euaſionem confeſtim cum morte paciſcatur. præſtat citò emori, quàm lentè cruciari. multis tamen contrarium perſuadet dirus amor vitæ, vt C. Cilnio Mecænati, cuius verſus refert & grauiſſimè inſectatur Seneca epiſt.* 102.

112 Decipiat] *nempe deſtituens fracta vel hians.*

114 Cùm mare diuidunt] *ſuſpicor alicunde hæc irrepſiſſe. Senſus tamen; cum victores venti Eurus & Africus, mare ſcindunt, eiúſque ſibi dominium vindicant. Eurus ab Oriente in Occidentem tendit, alter à Meridie in*

Septentrionem; ita ſimul flantes, vnus decuſſatim, ſcamnatim alter, iuxta quorumdam poſitionem hoc pacto mare ſcindunt. Sed vt ſemel hi flatus intelligantur, notanda hæc deſcriptio ventorum Ariſtotelea, ceteris melior, & accuratior, & aptior poëtis explicandis: alij Geographi Eurum Zephyro &

Argeſtem Apellioti ſcamnatim opponunt. vide Strabon. lib. 1. Notandum verò ſæpe à poëtis collaterales ventos pro præcipuis poni, vt hic ſuſpicor. nam Seneca contrarios ſimul flare non refugit in poëſi, quare tunc Eurus pro Subſolano, & Africus pro noto accipi deberet, & mare diuiderent in crucis formam †. ſi propriè; tunc vt dixi. De ventis olim ſcripſerunt Bion aſtrologus, Eraſtothenes, Poſsidonius, Timoſthenes, & Thraſyalces; qui omnes interierunt. nunc vide Ariſtot. lib. 2. Meteor. & de mundo ad Alex. Senecam lib. 5. nat. quæſt. Plinium lib. 2. cap. 46. Stobæum lib. 1. ecclog. Phyſ.

116 Speret] *Mogunt.* ſperat, *& ſeqq. duobus verſib.* potuit, pro poterit.

Æquore] *æquor propriè ipſa maris planities. Vetus poëta apud Victorinū:*

Mare non amo, quod modo placido cùm ſtetit ęquore, litora cædit.

122 Felices] *idem in Troade dicit Hecubā.*

126 Dolops] *Theſſaliæ populi Dolopes. Schol. Apollonij* Δόλοπες γὰρ ἔθνος Θεσσαλίας. *dictos à Dolope quodam Mercurij filio refert Cleon lib. 1. Argonaut.*

127 Oechaliæ] Oe*chaliæ plures, Euſtathio quinque, hic de Eubœa, quæ dicta Eurysi, vide Strabonem lib.* 10.

Cinis] *ſic ſuprà:* Ophionius cinis. *Claudianus:* Mygdonij cineres. *P. Sabinus:* Iam cinis & tantum flebile Troia ſolum.

Porrò

Porrò eorum quæ paullo antè : Stamus, nec patriæ mænibus (heu) locus. Et ſiluis dabitur. *totus locus corruptus eſt. in vet. edit.* nunc *pro*; nec. *ſententia eſſe debet iſta ſtamus; nec cum cadente patria cadere licuit. nec tamen relictus locus vllus recidiuis patriæ mænibus. inculta omnia & ſola; ſiluis ſuccreſcentibus ceſſura, non ciuibus. quare pro*, & ſiluis *malo*, ſed ſiluis.

129 Indocta fiſtula] calamo agreſti, *vt ait Virgilius paſtoritiam fiſtulam Tibullus.* garrulam; *aly* ſtridulam *vocant; à Græcis* σῦριγξ *propter ſibilum; ex cicutis, auenis, calamis, vel arundinibus conficiebatur, ſingulis primò tabulis, mox binis, tandem ſeptenis cohærentibus, & conglutinatis cera & lino vel ſetis; ita, vt quæ ori inſerebantur, æquales eſſent; qua ſonus & ſpiritus efferebatur, alæ inſtar, inæquales ita Scalig. art. poët. lib. 4. Porrò delicias & curas paſtoritias deſcribens eleganter elegantiſſimus Nazianzenus, nec fiſtulam, nec cantilationem omiſit; in Apologet. quo loco Elias Scholiaſt. fiſtulam ſcribit oblongam & concauam eſſe tibiam; quam cùm paſtores ex calamis aptarint, ac deinde inflarint in eas, paſtorale carmen modulantur; amatorium, vel ſibi ipſis, vel bobus aut pecudibus. Nam & cantus eſſe quoſdam qui bruta animantia ad Venerem excitent; quorum vnum ab incitandis equis* ἱππόθορον *appellent. hæc ille.*

131 Sæcula] *Varro*: Sæculum ſpacium centum annorum vocarunt, à ſene, quod longiſſimum ſpatium ſeneſcendorum hominum id putarunt. *lib. 5. de ling. Lat. Cenſorinus, de die Natali, poſtquam ſæculum definiit eſſe* ſpatium vitæ humanæ longiſſimum, partu & morte definitum. *primò reprehendit eos, qui ſæculum putant eſſe ſpacium annorum triginta; hoc enim ex Heracliti & Zenonis ſententia* γενεὰς *potiùs eſſe. mox ſubiungit ex ſententia Heracliti annos* X X V. *eſſe* γενεὰς: *& ſubdit in ſingulis ciuitatibus variam fuiſſe ſæculi menſuram, & confirmat ex Ritualibus Hetruſcorum. concludit denique, maiores, quòd, natura quantum eſſet ſæculum, exploratum non haberent, ad certum modulum annorum centum ſtatuiſſe, eamq; Piſonis Annalibus ſententiam fuiſſe. Equidem apud Senecam epiſt. 75. in fine ſæculum pro ſpatio quinquaginta annorum deprehendi: quo modo in diuina Scriptura ſumi docet D. Iſidorus lib. 5. Orig. c. de ſeculis, vbi addit à ſequendo dici ſeculũ, ex monophthongo ē, facta æ diphthongo, vt prior licitè producatur.*

132 Quæretur patriæ quis fuer. locus.] *ante non multos annos ſitus Oechaliæ ignorabitur. elegans euerſæ vrbis deſcriptio; qua vſus Seneca epiſt.* … *& Tertullianus in lib. de pallio.*

135 Trachyna] *vocat*, ſaxa rigentia, *& infr. aſpera* Trachyn. *& etymum Græcum id ſonat: & Cynethon teſtatur, vrbem fuiſſe ab Hercule conditam in aſpero & ſaxoſo ſolo, poſt dicta Heraclea. Plinius lib. 4. cap. 8.*

137 Montiuago] *frequens noſtro & Lucretio vocula.*

140 Dircæa mœnia] *Thebas Bœotiæ, à fonte Dirce ſic dictas:*

Fugit] *vera lectio, quæ in Baſileenſ. margine excuſa*, fluit. *nam Iſmenus tardum opponitur Iaccho volucri; fugit hic, ille fluit.*

143 Quæ cautes] *Aeſchylus*:

Ferreum & lapideum cor coërcens.

Digitized by

Homerus Iliad. π'. idem dicendi genus vſurpat. & Tibullus Eleg. 4. lib. 3.

Nam te nec vaſti genuerunt æquora Ponti;
Nec flammas voluens ore Chymæra fero;
Nec canis anguineâ redimitus terga cathenâ,
Cui tres ſunt linguæ tergeminúmque caput;
Scylláque virgineam canibus ſuccincta figuram:
Nec te conceptum ſæua leæna tulit;
Barbara nec Scythiæ tellus horrendáve Syrtis.

Propertius lib. 1. Eleg. 17.

Sit licet & ſaxo potentior illa Sicano,
Sit licet & ferro durior & chalybe.

Ouidius in epiſt. Didus:

Te latus & montes innatáque rupibus altis
Robora, te ſæuæ progenuêre feræ,
Aut mare —— *& in Epiſt. Ariadnæ:*
Nec pater eſt Ægeus, nec tu Pytheidos Æthræ
Filius, auctores ſaxa fretúmque tibi.

144 Titana] *Vſurpatur hoc nomen pro robuſtis, & fortibus, & inexpugnabilibus; etiam in Cantico Iudith:* Non enim cecidit potens eorum à iuuenibus, nec filij Titan percuſſerunt eum, nec excelſi Gigantes impoſuerunt ſe illi. *vbi Græci:* οὐδὲ υἱοὶ Τιτάνων ἐπάταξαν αὐτὸν, οὐδὲ ὑψηλοὶ γίγαντες ἐπέθεντο αὐτῷ. *Athenagoras horum nobis Genealogiam & etymum præbet in legatione:* ἦν γὰρ ὕδωρ ἀρχὴ κατ᾽ αὐτὸν τοῖς ὅλοις, ἀπὸ δὲ τοῦ ὕδατος ἰλὺς κατέστη, ἐκ δὲ ἑκατέρων ἐγεννήθη ζῶον δράκων, προσπεφυκυῖαν ἔχων κεφαλὴν λέοντος, διὰ μέσου δὲ αὐτῶν θεοῦ πρόσωπον, ὄνομα Ἡρακλῆς, καὶ Χρόνος. οὗτος ὁ Ἡρακλῆς ἐγέννησεν ὑπερμεγέθες ᾠὸν, ὃ συμπληρούμενον ὑπὸ βίας τοῦ γεγεννηκότος ἐκ παρατριβῆς εἰς δύο ἐρράγη. Τὸ μὲν οὖν κατὰ κορυφὴν αὐτοῦ οὐρανὸς εἶναι ἐτελέσθη· τὸ δὲ κατενεχθὲν, γῆ· προῆλθε δὲ καὶ θεὸς Γῆ διὰ σώματος· Οὐρανὸς δὲ Γῇ μιχθεὶς, γεννᾷ θηλείας μὲν, Κλωθὼ, Λάχεσιν, Ἄτροπον· ἄνδρας δὲ ἑκατόγχειρας, Κόττον, Γύγην (*ſic lege*) Βελάρεων· καὶ Κύκλωπας, Βρόντην, καὶ Στερόπην, καὶ Ἄργην· οὓς καὶ δήσας κατεταρτάρωσεν, ἐκπεσεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν παίδων τῆς ἀρχῆς μαθών. διὸ καὶ ὀργισθεῖσα ἡ γῆ τοὺς Τιτᾶνας ἐγέννησε. Κούρους δ᾽ Οὐρανίωνας ἐγείνατο πόλνια Γαῖα, οὓς δὲ καὶ Τιτῆνας ἐπίκλησιν καλέουσιν, οὕνεκα τισάσθην μέγαν οὐρανὸν ἀστερόεντα. Fuit enim aqua ſecũdum ipſum principiũ omnium. ab aquâ ſubſidente creata eſt Ilys, his parentibus ortum eſt animal draco, cui adnatum erat caput leonis, corpus verò medium continebat faciem Dei, Herculis aut Chroni dicti. ab Hercule natum eſt ouum immenſæ magnitudinis, quod dum fouetur, vim paſſum ex attritione à ſuo parente, in duas partes diſſiliit, & ſuperior quidem, in Cæli formam perfecta eſt; inferior verò delapſa terram conſtituit. Itaque terra iam integro corpore, iámque dea prodiit. Huic miſtus eſt Cælus, & genuit ex eâ feminas, Clotho, Lacheſin, Atropon: mares verò, centimanos Cottum, Gygen, Briarcum, & Cyclopes, Brontem, Steropem, Argum.

quos etiam vinctos in Tartarum præcipitauit, cùm ſe regno pellendum à filiis intellexiſſet. quamobrem irata ei terra Titanes peperit:

Tum tellus peperit cæleſtes Vraniones, Quos & Titanes alij cognomine dicunt. Quod cæli fuerint vltores ſtellimicantis.

quam de ouo fabulam, ex quo cælum & terra idem mendacij Pater multis in America perſuaſerat.

Ferunt] *ſic in Lipſienſ. lib. & aliis nonnullis rectè. Lugdunenſ. & plerique*: Titana ferum te Rhodope tulit. *quaſi Titanes Rhodopeij.*

149 Commiſitque] *continuatis nullo die intermedio noctibus, loco Luciferi, qui mane debebat oriri, manſit Heſperus dux noctis, eius vices fungens. loquitur quaſi de diuerſis ſtellis, cùm vna ſit, pro diuerſis functionibus diuerſa nomina ſortita. dicerent Scotiſtæ: Luciferum differre ab Heſpero non realiter, ſed formaliter.*

151 Monſtra] *quæ hæc;* peruia monſtra? *nulla, nulla prorſus, quare ante triennium Burdigalæ degens, ex coniectura reponebam,* membra. *neque magno aut claro ingenij Sole, in re tam clara fuit opus. quis non videat, hoc velle; nullam Herculei corporis partem ſauciari poſſe? Sed bene ſit libro, qui idipſum, vt Lipſius teſtatur, confirmat.*

152 Senſit] *ex manuſc. iam pridem recenſui;* ſentit.

Chalybs] *non diſtincta metalli ſpecies, vt peruersè quidam, ſed ferri, purioris, ſincerioris; & durioris ſpecies, certa quadam temperatura conſtans: nonnihil vt puto diuerſum à* στόμωμα, *quod ipſum quoque certa ferri temperatura eſt, iuxta Ariſtotelem lib. 4. Meteor. etſi Daimachus apud Euſtathium putet ſtomomatis ſpeciem eſſe chalybem vtiliſſimam fabrilibus operibus. Chalybs Damaſci præſtat omnibus, Hiſpanienſem laudat Iuſtinus lib. 43. & nomen deducit à Chalybe fluuio propè Bilbilim, & accolas ait Chalybas vocari, quo nomine etiam alij ſunt Scythiæ populi, vberi ferro nobiles, quas nationes optat perire Callimachus apud Scholiaſt. Apollonij in lib. 1. ver. 1323. & lib. 2. verſ. 375. & quia non vno loco chalybes, ideo Catullus, ex Politiani emendatione;* Chalybum omne genus pereat. *Chalybs dici videtur ab Hebræo chalamiſch* חַלָּמִישׁ *ſi vera, quæ Forerius tradit ad cap. 50. Iſaiæ. quo tamen loco D. Hieronymus maluit* petram *cum Septuaginta reddere.* *Vide Magiū lib. 2. Miſcellan. c. 8.*

156 Poterant] Moguntinenſ. *& veteres excuſi ſic habent; alij,* poterunt. *vtrumque recipi poteſt.*

159 Suppoſitus] *Herbipolenſ. & Veneti;* ſupponitur.

160 Vicino Nabatæ] *Dionyſ. & alij Græci ſine aſpiratione* Ναβαταῖοι. *Tamen quia & hæc vox ab Hebræis manauit, dicti enim Nabathæ à Nebaioth ſeu Nabaioth* נְבָיוֹת *filio Iſmaëlis Geneſ. 25. & tota regio ab Euphrate vſque ad mare rubrum. magna ſcilicet Arabiæ portio, Nabaioth ſeu Nabathena.* נְבָיוֹת *Iſaiæ 60. non vereor non ſequi Græcos, & conſuetudinem vulgatam retinere. Porrò cùm ad Euphratem vſque Nabathæi ſe porrigant, meritò illis vicinos dixit Parthos. Moguntin.* vicinus. *non muto.* *Vide D. Hie. in Traditio. Hebraic. in Geneſ.*

165 Patuit] *ſic Moguntin. & ſic repoſ. N. ſed meliùs ceteri vulgati & excuſi;* potuit. *mortis, inquit, vicem habet, iracundum Herculis vultum*

Digitized by

vidiſſe, vt enim quis videt, perit. nec opus eſt ad victoriam magnis ſudoribus; minari ſufficit. verba eius debellant, quos vix aliorum arma & verbera. ideo ſubiungit. nil ſupereſt mali. Iratum miſeræ vidimus Herculem.

Et viciſſe] *placet magis v.l. in quo,* & vidiſſe ſat eſt H. minas.

167 Briareus] *Cæli & Terræ F. Heſiodo, Ponti & Terræ Eumelo; &, ſi eidem Eumelo, Cononi, Virgilio, Papinio, Claudiano & Senecæ credimus, Ioui vnà cum reliquis Gigantibus bellum intulit: iuxta Homerum verò, Valerium Flaccum, & alios, à Thetide perſuaſus, è Ponto in cælum aſcendit, vt Ioui, contra Neptunum & coniuratos Apollinem, Iunonem, & Palladem, iret ſuppetias. Homerus à ſuperis Briareum, à mortalibus Aegæona vocari teſtatur eius frater Gyges, de quo ſtatim. Vide Pierium myſticè hæc explicantem lib. 35. Hieroglyph. Porrò pro;* quo, *bis in hoc carmine, ceteri ferè codices;* qui v. B, qui t. G. *ſed Georgius maluit;* quo, *& non deſunt m.ſ. qui habẽt;* quo. *& ſententia non incommoda. Quid mirum, inquit, nos victos irato Herculis aſpectu, timidas mulierculas; quo aſpectu ipſimet Briareus, eiúſque frater Gyges præ metu obriguerunt, quando vidêre Gigantes, ſocios ſuos, in Phlegra ſuperantem.*

170 Commoda cladibus] *Vide Agamemn. chor. 1.*

173 Templa] *direptæ vrbis deſcriptio pulcra Meleagri exſtat apud Ariſtotelem lib. 1. Rhetor. cap. 7.*

184 Sipyli] *Aeſchylus:* Sipylum Idæam prope terram. *his autem duabus comparationibus vtitur, ſed aliter, Statius lib. 5. Siluar. Vide Agamemn. verſu 675.*

185 Figat] *ſuſpicatus fui olim ſcribendum;* figite. *idq́ eo nunc de magis, quia Lipſienſ. liber ſcriptus habet;* fingite.

186 Eridani] *Padi. notiſsimus amnis, Italiæ fluuiorum rex. cuius in ripis ſorores Phaëtontis caſum deflere creduntur: eſt & alius Eridanus Atticæ, teſte Pauſan. in Att.*

187 Phaëtontiadum] *Phaëtontis ſorores iuxta pleróſque tres; ſeptem, iuxta Higyn. cap. 154.; dum immodicè fratrem lugent, in populos vel alnos conuerſæ electri guttas lacrymantur. ita poſt Pherecydem & Heſiodum Apollonius li. 4. & Q. Smyrnæus lib. 5. Philoſtratus in Imagin. Virg. Aeneid. 10. & Ouidius Metamorph. 2. Iuuenalis Sat. 5. pocula ex electro vocat* Heliadum cruſtas. *vbi licet Gloſſæ vett. legerint* Beliadum, *nihil mutem. Dionyſius etiam de Eridano agens, ſcribit nocturno tempore Heliades mœſtis querelis Phaëtontem fratrem ſuum planxiſſe: & inde fieri vt ibidem accolæ Celtæ auricoloria electra legant, lacrymarum in morem, à populeis ramis defluentia.*

Ἡλιάδες κώκυσαν ὀδυρόμεναι Φαέθοντα,
κεῖθι δὲ κελτῶν παῖδες ὑφήμενοι αἰγείροισι
δάκρυ ἀμέλγονται χρυσαυγέος ἠλέκτροιο.

Priſcianus: Hîc electra legunt alnis ſtillantia Celtæ,
Sucina quæ memorant, mellis viníve colore;
Quæ paleas rapiunt tactu, frondéſque caducas.

Addit paullo pòſt apud Aldeſci & Panticapæ flumina, ex Riphæis nata, ele-

ctrum candidiſsimum, nitidiſsimumq́. gigni. Strabo lib.3. ſcribit in Hiſpania Electrum fieri ſolere: nam auro effoſſo, & aluminosâ terrâ abluto, id quod tunc purgando reijcitur, electrum eſſe, ex auri argentíque mixturâ conflatum. vnde Silius: Electri gemino pollent de ſemine venæ. Gemino, *auri argentíque. His ergo, metalli ſpecies partim natiua, partim artificioſa, & de hoc electro apud Virgilium atque alios quoque mentio. hîc de ſuccino; de quo commentitia multa refert Plinius lib.vlt. cap. 2. Verùm, quod ſcribunt Tacitus in Commentar. de Morib. Germanorum; Germaniæ proprium eſſe, gleſſum & ſuccinum vocari, & inter maris eiectamenta numerari: cui conſentit Plinius & Caſsiodorus lib. 5. variar. epiſt. 2. ij quoque qui Phaëtontiadum fabulam refellunt, Lucianus in Dialog. Deorum in Dial. Iouis & Apollinis, in lib. de electro vel cygnis, & in lib. de aſtrologia, Sidonius lib. 1. epiſt. 5. Strabo lib. 5. Scalig. de Subtilitate contra Cardanum, & fusè Fran. Irenicus lib. 7. Exegeſ. à cap. 2. vſque ad 8. Noua quædam & rara de ſuccino ſuggerit Lud. Guicciardinus in vltima editione deſcriptionis Belgicæ: videndus etiam de Eridano & Phaëtontis ſororibus Goropius in vlt. lib. Origin.*

194 Aſpera Trachyn] *talis re, & nomine. nam Gloſſar.* τραχὼν, ὁ πετρώδης τόπος· *ſentes, cautes.*

195 Cyprias] *Myrrha, Cinaræ Regis Cypri filia, ex ignari inceſtu patris prægnas; vbi reſciuit pater, vix manus eius fuga euaſit, in Arabiæ quoddam arbuſtum conuerſa; è cuius hiante cortice Adonis natus. ſacrum Veneri arbuſtum* myrrham *ſudat, inde dicitur retinere lacrymas Cyprias.*

196 Coniux] *Alcyone, Ceycis regis Traſciniæ vxor, propter mariti naufragium, dolore victa, ſe in mare abiecit, & in Alcyonem auem abiit. Ouidius 11. Metam. & Lucian. in huius nominis Dialogo. plura in Agamemn.*

197 Tantalis] *Niobe.* Sibi ſuperſtes] *ſic vtuntur Plautus & Terent.*

199 Philomela] *Procnen conuerſam in luſciniam volunt plerique. Homerus:*

Sicuti autem quando Pandarei filia Chloreis luſcinia
Bene canit vere recens orto
Arborum in foliis ſedens denſis;
Quæ frequenter vertens fundit perſonantem vocem,
Filium lugens Itylum dilectum.

Tzetzes: Dij verò illas
In aues transformarunt, Procnen in luſciniam,
Philomelam verò rurſus in hirundinem.

Ariſtophanis Scholiaſtes: Procne in luſciniam, Philomela autem in hirundinem mutata fuit. *Idem tradit auctor Rheſi cho. 3. & ſic accipit quædã Ouidij, Horatij, Catulli Pierius. Ouidius.*

Sola virum non vltra prius mœſtiſſima mater
Concinit Iſmarium Daulias ales Ityn.

Horat. Nidum ponit Ityn flebiliter gemens
Infelix auis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium; quòd malè barbaras
Regum eſt vlta libidines.

Catullus: Qualia, ſub denſis ramorum concinit vmbris
Daulias, abſumti fata gemens Ityli.

Sed Catulli locus non multum, Horatij nihil omnino, ad id confert, cui Pierius adducit. tam de Procne, quàm Philomela; tam de hirundine, quàm luſcinia, poteſt intelligi: hirundo magis veris nuncia, prouerbio vulgari & experientia. ideo potiùs Horatius innuit Ityli matrem in hirundinem conuerſam, non tamen exprimit Philomeláne an Procne mater. Sed idem quod Ouidius, Homerus & alij, cenſuit, apud Ariſtotelem lib. 3. Rhetor., Gorgias; qui ab hirundine ſuperuolitante, quod Tobias, minore incommodo, paſſus, exclamauit, αἰσχρόν γε ὦ Φιλομῆλα· turpe hoc quidem Philomela. *& Varro lib. de Ling. Lat.* Luſcinia, quòd luctuosè canere exiſtimatur, atque eſſe ex Attica Progne in luctu facta auis. *idem tenent Ioan. Grammaticus, Schol. in Heſiodum, & Apollodorus lib. 3. Bibl. & Pauſan. in Att. qui propter auium iſtarum flebilem cantum fabulam confictam putat; quam tamen reijcit Plato in Phædone.* 205 Quærulo-queſtus] *ludit vocabulo.*

214 Thoxeu] *Moguntinenſ.* Theſeu, *ſed inter lineas;* Toxeu. *& hoc verum fratris Ioles nomen.* Colos] *hoc enim ancillæ officium, iuxta Plautum, texere, molere, ligna cædere, penſum facere, ædes verrere, &c.*

219 Pro ſæpe dolor, *&c.*] *olim monui;* ſæue, *legi in m. ſ. amplector nunc etiam;* decor, *quod Lipſius ex ſuis. itaque ait* ſæuum decorē, *quia ſibi, quam decorabat, vitam videatur ademturus. itaque Sophocles:*

——formæ decus, cùm intenſiùs conſidero,
Quæ miſeræ ademit vitam.

221 Cuncta domus] *alludit ad cauſam, quā ex Higyno aſcripſi in Aduerſar. Pauſanias tamen in Corinth. ſcribit Eurytum aliam ob cauſam ab Hercule in Iſthmiis interfectum.*

228 Patiens quiſquis] *quicumque æquo fert animo, ſe ex regni culmine, in ſeruitutem decidiſſe, & vultum fortunæ ſci[illegible] adaptare. variè autem baclegũtur in libb. Lipſienſ. vt exhibui, atq; ita quidem ſcripti. Lugdunenſes:*

Patiens quiſquis nouit famulum
Regémque pati, vultúſque ſuos
Variare poteſt, pepulit vires
Pondúſque mali: nec ſeruit inops,
Caſus animo qui tulit æquo.

Moguntinenſ.

Felix quiſquis nouit fam:
Regémque pati vultúſque ſuos
Variare poteſt:
Patiens quiſquis nouit famulum
Regémque pati, pepulit vires
Pondúſque mali caſus animo qui tulit æquo.

Herbipol. & Veneti.

Patiens quis no. fam.
Regémque pa. vul. ſuos variarē poteſt,

Pepulit vires, pond. mali caſus animo
Qui tulit æquo.

Baſileenſ. Pat. q. n. f. R. p. vires pepulit Pont. m. c. a. Qui tulit æquo. *Quare illud;* nec ſeruit inops, *delendũ. nec ad rẽ, quod de inopia ſuggeritur:* Qui tulit] *hoc eſt, quia tulit.*

IN ACTV II.

Deſcribitur vis zelotypiæ in Deianira: mittitur Herculi venenata veſtis per Licham.

233 O quàm] *dictum de hac re Med. verſ.* 581.

238 Innubis dies] inubilus, *Lucretio & Ouidio.*

241 Armento] *non dubitandũ quin rectius;* Armeniâ: *ſed in meis libris omnibus;* armento, *& ſic omnes excuſi, etiam Marmita. quis ergo primus perperſè mutauit? quibus in libris erat aliter? Sciebam in Margine Lugdunenſium haberi;* Armeniâ: *ſcibam ſic Badium emendaſſe omnium primum; ſed neſciebam ex coniectura, an ex codicibus. quare fuit religio mutare, quod vbique inueniebam.*

246 Lymphata] *lymphatus, qui mente abalienatâ furere cœpit,* Romani (*inquit Nonius*) ceritos vel laruatos vocarunt, quòd Cereris aut Larualarum incurſione animo vexarentur. *Græcis* νυμφόληπτος. *Latini L. ex N. fecerunt.* Lymphatos enim (*Varro ait*) quaſi Nympharũ ſpiritu correptos. *ſcilicet credebant Nymphas iratas, ſi conſpicerentur, perpetuo hominem furore multare, vt docent Feſtus* in Lymphæ, *& Heſychius in* νυμφόληπτοι: *quare, vt refert Scholiaſtes, à Theocrito* δειναὶ θεαὶ, potentes diuæ *dicuntur. vnde* lymphationes *morbi. de quibus Plinius lib.* 25. *cap.* 5. *lib.* 28. *cap.* 16. *lib.* 34. *cap.* 15. *li.* 37. *cap.* 3. *&* 4. *vbi interpretatur,* vanos metus. *lib. tamẽ* 30. *cap.* 10. *nõ obſcurè diſtinxit lymphatos, ab iis qui à nocturnis diis Faunisq́; agitantur, hoc eſt, à vexatis vano metu, ſeu Panico terrore; de quo Polyænus lib.* 1. *Stratagem. Politianus Miſcellan. cap.* 28. *& Adag*, Panicus caſus. *ex his fit manifeſtum cur Ouidius lib.* 4. *Faſtor. cecinerit:*

Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ,
Nec Faunum medio, cùm premit arua die.

Peccant, qui lymphationẽ *cum* hydrophobiâ *confundunt; hæc enim aquæ ſimul cupiditatem & fugam generat. de quâ Dioſcorides lib.* 7. *cap.* 2. *Cornel. Celſus lib.* 5. *& Gorrhæus in Definitionib. medicis. A* lymphatione; *ductum,* lymphare *apud Plinium lib.* 24. *cap.* 17. *& Valer. Flaccum lib.* 3.

254 Sonuere poſtes] *apud Cenſorinum, quidam:*

Quis repens ſemipulſus onere grauifores ſtrepitu terrent?

Granius; Peliadibus; Sonat impulſu (*hoc malo quàm impulſâ*)
Regia Cardo. *Plutarchus in Poplicolâ:*

Prętereà cùm eo tempore ędium fores omnes introrſum ductę aperirentur, fecerũt vt huius ſolius ianua foras propelleretur: nimirũ quod is (vt erat eius honoris dono indicatum) ſemper re[illegible] curã gereret, Græcorũ ianuas omnes olim ſolitas foràs rei[illegible] tradũt, teſtimonio à

comœdiis ſumto: ibi enim foras prodituri, intus oſtium pulſant, vt qui ad domum accedunt, aut aſtant, ſtrepitu exaudito, caueant ſibi ne lædantur à foribus in vicum deiectis. *quod teſtatur etiam Dionyſ. Halycarn. lib. 5. Antiq. qui in nomine Poplicolæ primi coſ. cum Plutarcho cenſet,* Marcum *dictũ. Vide Alexand. ab Alex. lib. 5. Genial. cap. 24. Muretũ lib. 1. var. cap. 17. & Turnebum lib. 4. Aduerſ. cap. 16. & lib. 11. cap. 12. vbi docet ex hoc more Athenienſibus ſolemne, cùm exirent, ψοφεῖν; cùm ingrederentur domum, κόπτειν; & illud ſignificari, quando oſtium dicitur* concrepuiſſe; *hoc verò, quando* pultari. *addo ad vtramque promiſcuè referri, quando legimus valuas, cardinem aut oſtium* ſonere, ſtridere, percuti, *vel* impelli, *& ex adiunctis colligendum de ingreſſu an egreſſu ſit ſermo.*

264 Poſſit] *ſic N. cùm legeretur;* poſſum. *at ego mallem;* poſſim

270 Accipe] *vtere me, in Herculem, vt telo miſſili.*

271 Ego ſum nouerca] *liberis, quos iam ex pellice Hercules.*

272 Perfer manus] *ſic Lugdun. & quidam alij, ceteri;* profer.

273 Quod iubes fiat] *ſic N. Lugdunenſ.* quod iubes fiet nefas. *non ſequor Moguntinenſ. lectionem, retentam ab Herbipolenſ. & Venetis*, quod iubes fieri nefas, Reperiri, quid? *melius Lipſienſ. ſi diſpungas, vt curaui excudi.* —— quid ceſſas Dea? Vtere furente. quod iubes, fiat nefas; Reperiri quid heres. *Hortatur Iunonem, iratâ vtatur. tum quærit, quid imperet ſceleris. Tu,* inquit, *ſedulò excogita, quære, inueni, quid Moraris? &, mora prætesa; ceſſes atque deſiſtas* (ſubdit) *per me licet. ipſa per me exigam vltionem. poſſet pro illo imperatiuo,* reperi. *etiam legi;* reperis? *vt interroges Iunonem, an aliquid inuenerit, quod imperet.*

274 Hæres] *malè vett. impreſſi;* habes.

280 Non flamma] *ſic o. l. ſed cum nonnulli in ſequenti carmine pro:* &, *habeant* vt, *hoc retineo, & ad priorem quoque verſiculum appono, leniter etiam tempora mutaui hoc modo:*

Vt flamma curſus pariter, & torrens ferant;
Vt v. p. ſ. c. bibat; Non ibo, *&c. hæc potius contingent; & licet contingerent, tamen non fiet, quin vindictam ſumam.*

287 Præripiet] *Moguntinenſ.* præripiat.

295 Coniux tumentis] *ſolus N. ſic legit, ceteri omnes codices;* timentis. *& probant, qui alio loco timuiſſe hunc Heroëm negant.*

296 Ceſſere captæ] *verſa in Pellicis captiuæ commodum, nam inciſum non ante, ſed poſt,* captæ, *ponendum. ſic Virgilius:*

Et patrio Andromacham iterum ceſſiſſe marito.

Pellici felix fui] *ſic Hypſipile Ouidiana:*

Votis ergo meis alii rediture rediſti:
Hei mihi, pro dirâ pellice blanda fui.

299 Pro me gerebas bella] *quæ ſic deſcribit Claudian. in laud. Serenæ:*

Herculeas vidit, fluuio luctante, palæſtras
Mœnibus ex altis Calydon; præmiúmque laboris
Deianira fuit: cùm pectore victor anhelo

Alcides

Alcides fremeret, retróque Acheloïus iret
Decolor. attonitæ ſtringebant vulnera Nymphæ.
Saucia truncato pallebant flumina cornu.

in vltimo verſu lego; lumina.

300 Achelous] *amnis Acarnaniæ, prius* Thoas *dictus, ab Acheloo Theſſalo nomen accepit. hic pro Deianirâ cum Hercule conflixit. vide infer.* 585.

301 Cum lenta] *Sophocles*:

Procus obtigit mihi (Achelous inquam) in triplicem
Mutatus os habitúmque formam: is à patre
Conſortia thalami ambiit diu mei.
Nunc euidenti obambulabat imagine
Tectus bouis: nunc variis tinctus notis
Terga, vt draco horrebat: figuram etiam hominis
Bouis capite ſumebat——

ita Ratallerus V.CL. cuius ego vt plurimũ interpretatione vtor in Sophocleis.

313 Non erit] *ſic refertur ad ſequentia; alij malunt ad præcedens. nam ediderunt*; erat.

320 Sæua iamdudũ faces] *valdè hîc vel mutili quidã codices, vel redundantes alij. Moguntin. Herbipolenſ. Veneti, Baſileenſ. & Lugdunenſ. non habent multa quæ alij. nam tantùm exhibent*: nam tuum gens Herculẽ Defendet omnis, vna quot pœnas, *&c. at N. edidit*: —— ſæua iamdudum faces In te ferentur. Vindicẽ tellus ſuum Defendet omnis. vna quot. *multo meliùs; ſed optimè liber vet. Iuſ. Lipſij*: ſaxa iamdudum & faces in te, *&c. optimè, inquam, ſi pro*; ferentur, *reſcribas*; feruntur. *vult enim illi hæc ante oculos iam, quaſi præſentia, verſari. vt infrà*:

Iam, iam minaces ire per cælum faces
Specta, *&c.*

326 Tonantem fulmine excuſſo diem] *ſignificat tonitru fulmine poſterius, quia ſic apparet: quod mulierculam decuit dicere. contrà tamen fieri ſciebat Seneca, vt patet ex 2. lib. Nat. quæſt. & docuerat Ariſtoteles, vbi de fulmine & tonitru ex profeſſo lib. 2. & 3. Meteor. quin & ipſe poëta Epicureus cecinerat*: Tonitrum poſt fit vt auribus accipiamus,
Fulmina quàm cernant oculi. quia ſemper ad aures
Tardius adueniunt, quàm viſum quæ moueant res.

nimirum, iuxta multos, viſiles illæ imagines, motus non indigæ, in inſtanti percipiuntur: at ſoni ſimulacra, quia per motum fiunt, ſucceſſiuè ad aures & tractim perueniunt. 336 Scythaſve] *ſuſpicor rectiùs*; Scytháſque.

344 Herculi nuptam licet] *ſic N. alij reponunt*; Herculis nuptam libet. *ſed omnes mei manuſ. & Herbipol. & Veneti, & Pariſienſ. Compluten. & Lugdun.* Herculi iunctam libet. *Baſileenſ. in contex.* victam, *in marg.* nuptam. *Nihil cenſeo contra conſenſum tot exemplarium. Senſus; mori opto, ſed iuncta meo Herculi; ſine illo viuere non poſſum; mori potero, & placet, cum illo: ſed non ſine vindicta. necanda prius pellex, & quicquid ex meo in illa.*

348 Feriat]*proprium victimis vocabulum. Briſſ. lib. 1. Formul. pag.* 19.

350 Vaſtum foues] *quidam libri;* paſtum foues. *primò nutris, & adultum dolorem fouere pergis.*

352 Caſum times] *optimè Herbip. & Veneti omnes;* caſſum times. *fruſtrà ortus error quod in m.ſ. rarò ſuo loco litteræ geminantur, non ſuo ſæpe.*

357 Illicita amantur, *&c.*] *ſic audi illud Taciti:* Fato quodam, an quia præualent illicita, abhorrebat. *Annal.* 13. *& ſimile Petronij:* Vile eſt quod licet, & animus errore lētus iniurias diligit. *ſic ſacræ litteræ* Aquas furtiuas *dicunt* dulciores. *ſic Ouidius;*

> Quicquid ſeruatur cupimus magis, ipſáq. furē Præda vocat.
> Quod licet ingratum eſt, quod non licet acrius vrit.
> Nitimur in vetitum ſemper, cupimúſque negata.

ſic Græcis; dulce pomū cùm cuſtos abeſt. γλυκὺ ὀπώρα φύλακος ἐκλελοιπότος.

358 Fortuna amorem, *&c.*] *ſic apud Papin.* 8. *Thebaid.*

> ——ſponſam cui caſtus amanti
> Squallor & indigni commendat gratia luctus.

multum auget amorem commiſeratio. docet id Iocaſta in Thebaid. quæ licet vtrumque natum pari affectu diligebat, in illum tamen, qui exulabat, non qui regnabat, vehementius propendebat.

359 Vel ipſam] *vel iccirco illam amat, etſi non forent aliæ amoris cauſæ, quia exulat, &c.*

362 Nut. hoc vſitatum] *Ego verò, ſi locus coniecturæ, opinor hunc adhuc verſiculum relinquendum Deianiræ: ſequentem verò Nutrici dandam. Solet (inquit illa) Hercules amare captas. Reſpondet Nutrix, ſolere, ſed breui ſpacio, & mox abijcere: idque probat exemplis Heſiones, Auges, Theſpiadum, Omphalæ. quæ ſanè nullo modo ab ipsâ Deianirâ dici conuenit. cogitate Critici, & adſentemini.*

363 Soror] *Heſione, Priami germana, neſcio an ab Hercule fuerit adamata, liberatam ſcio & ereptam Ceto, &, captâ Troiâ, Telamoni, quòd primus murum occuparat, conceſſam; ex Ouidio lib.* 11. *Metamorph. & Virgilio* 8. *Aeneid. Et quidam tunc Herculem, cùm balænam inuaſiſſet, principio quidem ab eâ deuoratum, ſed euaſiſſe glabro dumtaxat & caluo capite, præ caloris belluini magnitudine, pilis defluxis, ſcribit Sex. Empyricus contra Mathemat. cap.* 16. *quo pacto intelligendum, quod eadem de re obiter Theophilactus prodidit Commentar. in Ionam, triduo Herculem in ventre ceti fuiſſe, & pilorum tantùm iactura factâ incolumem emerſiſſe.*

364 Conceſſa famulo eſt] *Iouis nepos, vt Herculis famulus dicatur. non opinor. Mallem,* famula eſt. *vt enim* Dominæ, *ſic &* Famulæ *nomen inter* ἐρωτικά. *ſic Phædra ſe* famulam *vocari mauult, ſup. Hippol. vel* famulum *intellige ſocium, comitem. fideliſſimus enim Herculi Telamon & Argonautarum omnium amiciſſimus; qui multa cum eo prœlia & labores coniecit. Vide Scholiaſt. Apollonij in lib.* 1. *verſu* 1289.

366 Arcadia virgo] *Augen Hercules, Aloëi Arcadis filiam Mineruæ ſacerdotem, vi conſtuprauit, ex eaq; Telephum genuit: ſed neglexit poſtea. nam ab irato patre in arcam ligneam ſimul cum puerulo, quem pepererat, incluſa*

& mari expoſitæ, opem nullã tulit. Vide Andocydem in accuſatione Palamedis, Strab. lib. 13. Diodorum lib. 5. Apollodorum li. 2. Bibl. & Hyginũ cap. 99. Fabul. hic autem Senecæ locus videtur expreſſus ex Ouid. in epiſt. Deianiræ:

Et mater de te quælibet eſſe poteſt.
Non ego Partheniis temeratam vallibus Augen,
Neç referam partus Ormeni Nympha tuos.
Nec tibi crimen erunt, Teuthrantia turba, ſorores;
Quarum de populo nulla relicta tibi.
Vna recens nobis referetur adultera crimen:
Vnde ego ſum Lydo facta nouerca Lamo, &c.

dixi plura in Herc. Fur. verſu 464.

369 Theſpiades] Teuthrantis neptes, Theſtij filiæ quinquaginta, quas vel totidem noctibus, teſte Apollodoro lib. 2. vel ſeptem noctibus, iuxta Herodorum referente Athenæo lib. 13. cap. 2. vel vnicâ, vt ſcribunt Arnobius, & plerique, cunctas matres fecit.

370 Breuique] encliticam addiderunt, vt hiatum vitarent; ſed illa menti loquentis maculam aſpergit. dele.

371 Tymoli] Tmolus mons Lydiæ, triſyllabus vel diſyllabus antiquis, vt & noſtro, Thebaid: Hinc nota Baccho Tmolus attollit iuga. Virgilius 1. Georg. —— nonne vides croceos vt Tmolus odores. Ouid. 4. de Ponto: Africa quot ſegetes, quot Tmolia terra racemos. Plinius lib. 5. c. 29. ſcribit fertilem eſſe croci & vini. quare apparet vitiosè apud Martianum Capellam lib. 6. cap. de Phrygiâ, editum: Dehinc Tmolus loco florens. amníſque Pactolus. emenda; croco florens.

373 Vdum feroci] Excuſi omnes & Moguntin. Vnum. male. deterior quoque expoſitio interpretum, quaſi texuiſſet, non neuiſſet ad colum. In quatuor m. ſ. legitur. Vtrúmque forti ſtamen. pellucet mihi quiddã in his verbis, aptum menti Omphales, & zelotypiæ Deianiræ. μεταφορικῶς, ſtamen alterum; ipſe amor Herculis, & labor Mineruæ. Sed longè hoc petitum. Quare mallem, vtrimque forti, hoc eſt, fuſum in omnem partem forti manu intorquens. vel, vtraque. Videmus enim, dum fuſum torquent, ſæpe vtramq́; manum adhiberi: minusq́; mirum id in Heroë nendi imperito. Retinui tamen, eruditi & amici coniecturam. nam fit nentium ſtamen vdum ſaliuâ vel digitis aquæ immerſis, vel tanti aſini ſudore madefactis, vt noſter; ſtamẽ vdum. ſic Virgilius vdum librum: —— vdóque docet inoleſcere libro. citatur à Nonio. ſed ſine interpretatione nec ſuo loco, in delibratum. inde, meo iudicio, expellendum. Repetitur enim aptiùs, in librum. Niſi Nonius illic explicuerat verbum; inoleſcere, & interpretatio perierit. tunc poſt, diſciſſum, lacunæ nota ponenda, ante Virgilij verſum. Leue hoc (fateor) & obuiũ: ſed quòd, poſt tot Argæos oculos, remanſit, & ne in vltimâ quidem Nonij editione, nec aliis alibi, me conſcio, fuit animaduerſum.

375 Crinémque mitra] docet nos hæc Herculis ſeruitus, quam ſæua & impotens ſit tyrannis amoris: de qua multa eloquentiſſimus, & inprimis pius Hiſpaniæ ſcriptor Lud. Granata, lib. 1. Ducis Peccator. par. 2. cap. 9. §. 2.

quem librum vtinam cuncti valdè ſibi facerent familiarem. Ignominioſam hanc Herculis obiectionem deſcribunt, Propertius lib. 4. eleg. 10. Ouid. in epiſt. Deianiræ, Albinouanus Pedo in eleg. de obitu Mecænatis, Papinius lib. 1. Achilleid. Lucianus lib. de ſcribend. hiſtor. ex Theologis Origenes lib. 3. contra Celſum, Tertullianus lib. de Pallio cap. 4. & Lactantius lib. 1. diuin. Inſtit. cap. 9. Certum eſt reginam illam petulantem, vocatam Omphalen. Nam quod aliter Prudentius, inquiens:

Fuſos rotantem cernimus Tyrinthium,
Cur? ſi Neæræ non fuit ludibrio? *hoc vulgari modo dictum, quo meretrices omnes, bene habitæ, & ſucci plenæ, quas Attici pugiles, Romani Neæras. ſic enim idem Ariadnam, lib. 1. contra Symmach.*

Hanc iubet aſſumtam feruens poſt vina Neæram,
Secum in deliciis fluitantis ſtare triumphi.

376 Myrrha] *myrrha gummi genus odoriferum, in Trogloditide, Arabia, Sabæa naſcens: Sabæa viliſsima ferè, teſte Plinio lib. 12. cap. 15. & 16. vnguentum ex ſola myrrhæ gutta, σταχτὴ dicebatur.*

377 Leui] *inconſtanti, & citò exſtinguendâ.*

378 Hærere] *rectiſsimè Critici aduertunt hæc tribuenda Nutrici, non Deianiræ.* 381 Inueſtit] *veſtibus ornat, & contegit omni ex parte. elegans vocula.*

384 Deforme foliis] *prius excuſum;* ſolis, *vt in Herbipol. & Venetiis, & retinuêre Lugdunenſ. primi Baſileenſ.* folia *nobis, ſed non Sybillæ. Nudum nemus ſignificat, vacuum foliis, exſtantibus tantùm truncis arborum; ita tamen vt trunci ramos complecti intelligantur. quis enim tantum brumæ rigor, vt ramos etiam cunctos deÿciat? neque id vult noſter, comas tantùm ſignificat decidiſſe: & comæ, folia ſola. Legendum aliquando putaui:* Deforme foliis aſpicis truncum nemus. *nam arbores truncæ poëtis, quæ ſine foliis. ſic Ouidius lib. 8. Metamorph.* Truncat olus foliis. *Verùm, quare ad coniecturas, cùm æquè bona quæ exſtant?*

388 Et partu] *peruersè Lugdunenſ.* ex partu.

390 Eripuit] *æquè fluet verſus, æquè conſtabunt omnia, etiamſi retinemus, quod omnes libri ad vnum exhibent. nimiæ iſtæ deliciæ; quibus iam defluimus.* 391 Perdat] *Moguntinenſ.* perdit.

397 Totis gentibus] *offendit me hoc, & perplacet quod in marg. Baſileenſes exhibent;* notis. *vel ſanè;* cunctis.

385 Sic noſtra longum] *Sophocles:*

—— ad hæc talis ætas eius eſt,
Magis, magiſque quæ venuſtatem augeat:
Mea indies flacceſcit: illa eſt lubrici
Decerpere à quà oculi ſolent florem: aſt ab hac
Pedem retrò ferunt. 399 Quo nimis quiſquis Deos orabat vllos] *ita plerique lib. ſcripti. vnus;* quéve mens quicquam Deos orabat. *Eguian.* quæ nimis quiſquis Deos o. illos. *Mogunt.* quę mẽs quicq. Deus o. vllos. *ſed poſtea in eo recentiori charactere emendatum:* quæ quic-

quicquid. *Primus Venetus*; Quæ enim quiſque Deos. *alij duo Veneti, & Herbipol.* Quo nimis quiſquis Deos orabat vllos. *Quis mihi nunc Oedipum aliquem, qui hæc Sphingea enodet? hæreo, non ſolus: hærent & reliqui. aliquid olim ex coniectura in Aduerſariis, & vt video, eam Raphalengius in contextum recepit, etſi nihil in Notis ea de re: nec an coniecturæ meæ dumtaxat, an codicum etiam approbatione. Mihi quidem, niſi libri ſuffragentur, certum in contextum illum non recipere. vidi qui in Suſpicion. lib. 6. legeret;* Cominus quiſquis Deos, *&c. hoc ſenſu quæcumque mulier ardentiùs aliquid a Diis, nimis optabat meum coniugem ſibi; veterum illa ſuperſtitione Deos de proximo & cominus adorandi; quaſi eminus minus exaudirent: laudant de ritu Senecam epiſt. 41. & Arnob. lib. 6. adferam & aliam, aquè incertam. quid ſi?* —— quid niſi? quiſquis Deos, *&c. hoc ſenſu; quid aliud Deos oraret, quàm thalamos meos, quæcunque nurus aliquid orabat? Afranius apud Feſtum ſimili phraſi vſus*: me auctore mater abſtinebis. quid niſi? *Sed Feſtus ipſe ibidem, ſi non ſcalpro, luce ſaltem indiget. Quare fortaſſis tutiùs, hoc totum ſine quo ſententia & moduli ſibi conſtant, præterire, vel manum abſtinere; & ignorantiam meam fateri. vtinam non in grauioribus. nugæ ſunt iſtæ, quarum ignoratio lenis.*

405 Meruiſſe] *minus eſt honoris & commodi in matrimonio Euryſthei, quàm dedecoris & damni in repudio Herculis. non emam toros regios, vt thalamis Herculeis priuer.* meruiſſe regnantis. *omnes libri quos videre potui. Poſſet etiam recipi, quod ex vno libro Lipſius*: caruiſſe regnantem, *& explicari; vile mihi & leue coniugium Euryſthei, ſi non maritus Hercules: præ quo, deſpicio mortales omnes.*

407 Conciliat] *Quinctilianus Senior Declamat.* I. Maritum & vxorem, niſi liberis initiarentur, non fortiſſimis corporum vinclis inhærere. *Claudian. I. in lib. Eutrop.*

Femina cùm ſenuit, retinet connubia partu,
Vxoríſque decus matris reuerentia penſat.

422 Oechalia] *non illa, quæ poſtea Chalcis, nec ea quæ in tractu Meſſeniaco, de quibus Stephanus & Plinius lib. 4. cap. 9. & 12. ſed tertia Bœotiæ, Eubœæ ti, iuxta nonnullos, Regia, quam Oechalius amnis alluebat, quámque fundictus propter denegatam Iolen, Hercules euertit. conſule Euſtath. in Iliad.* ê.

427 Furit] *ſic Mogantinenſ. ſed in eo emendat.* ferit.

431 Sic] *propter Megaram hoc dicit.*

438 Perimam dolo] *priuatis in odiis, nec ferro, nec dolo liceat: ſed, cùm iuſtum bellum ſuſcipitur, D. Auguſtino iudice q. 10. ſuper Ioſue; vt apertè quis pugnet, aut ex inſidiis, nihil ad iuſtitiã intereſt: hoc Xenophontis in Hipparcho, Thucydidis lib. 5. Homeri, Virgilij, cęterorum probat auctoritas.*

440 Quem nec Nouerca] *ſic Ouidius in epiſt. Deianiræ.*

Quem nunquam Iuno, ſeriéſque immenſa laborum
Fregerit ——

Peremit] *ſic Lugdunenſ. & Lipſienſ. ſed Herbipol. & Veneti*; perimit. *melius ſchida Burdegalenſ.* potuit.

441 Deia. cæleſtis] *hunc verſum qui* NVT. *tribuunt, turbant planè. nam cùm* NVT. *quæreret illáne Herculem perimeret, quem Iuno non potuerat: Reſpondet irata mulier: Ego verò perimam: etſi Iuno non peremerit. Nimirum quia, ſuperi quos volunt vlciſci, miſeros faciunt; homines, quos vlciſcuntur, occidūt & nullos eſſe volunt.* NVT. *ſi illi non vis, parce tibi, & time tam ſæuum facinus, vel tua cauſa.* DEIA. *Cur timeam? expuli metum omnem, nihil timeo. non poteſt non omnes contemnere, qui ante omnia mortem contemſit. mihi mors futura ſolatio, vita ſupplicium eſt. opto mori, non metuo. Ideo ſubiungitur.* DEIA. Contemſit omnes, *&c. pro,* omnes, *malim;* omnia.

446 Cur ſæua modicis] *cur exiguo errori & modicæ culpæ, crudelis & atrocia ſupplicia paras?* Modicis. *eſt in o. v. l. in Herbipol. Venetis, Lugdunenſ. primi Baſileenſ. deprauarunt;* ſæua modicè. *paullo minùs; qui,* ſæua immodicè *legebant.*

448 Paſcit] *nutrit continuò & fouet, nec ſinit intermori.*

452 Artibus magicis] *in dæmonis aut magorum, qui per illum ſua operantur, poteſtate non eſſe, hominem inuitum ad amorem aut lubricæ Veneris conſenſum impellere ex D. Iuſtinæ virginis & martyris, & D. Cypriani illius, qui primò maleficus, poſtea Chriſti athleta fuit, apud Laurent. Surium, vitâ patet, & certo certius eſt. poteſt his artibus ad inſaniam homo perduci, perturbatione phantaſmatum, vel organorum capitis diſturbatione & functionibus impeditis; poteſt memoria vitiari, ſed non poteſt hominis voluntas, dummodo nolit, vnquam efficaciter in peccatum, & proinde nec in huiuſmodi amorem pertrahi. Fidelis enim eſt Deus, qui non patitur nos tentari ſupra id quod poſſumus, teſte D. Paullo, & docent hoc D. Hieron. in hiſtor. S. Hilarion. D. Gregor. Nazianz. orat.* 29. *In Cyprian. & Epiphan. hær.* 30. *Fateor tamen poſſe ſenſitiuum appetitum cogi & neceſſariò ad appetendum induci; & ſic his artibus artius ligari coniuges; vt è contrario vſus quoque matrimonij iis impediri poteſt. c. ſin.* 33. *q.* 1. *vide Silueſ. verb. maleficium.* 46. *& Canoniſt. in tit. de frigid. & maleficia. & in d. c. ſin. Paluda. & alios Theolog. in* 4. *d.* 34. 454 Vernare] *frondeſcere, virere. Propertius:*

Dum vernat ſanguis, dum rugis integer.

455 Fulmen] *Ouidius:*

Illa refrenat aquas obliquáque flumina ſiſtit.

lege; fulmina, *quæ propriè obliqua.*

Concuſſi] *non minora iactitat Simon Magus apud D. Clement. Rom. lib.* 2. *recognit. tempeſtates & procellas magos excitare poſſe, communis ſententia eſt, nixa ſcripturæ & legum auctoritate. vide Binsfeldium Confeſſ. maleficar. concluſ.* 11.

457 Fontibus] *Fontana enim aqua rariſſimè à fluminibus vel mari manat, raro etiam è pluuiis colligitur, frequentius ex terræ cauitatibus ſua ſponte erumpit. ideo noſter ad cauſam crebriorem reſpexit. videndi Seneca lib.* 3. *Nat. quæſt. Georg. Agric. lib. de ortu. & cauſ. ſubterran.* 1. *Anton. Galateus lib. de fluuiorum origine.* 460 Manes] *Empedocles:*

Exſtinctúmque hominem nigro reuocabis ab orco.

ſed falluntur venefici. non enim necromantia ipſas animas defunctorum euocat vi ſua, nec etiam dæmoniis; ſed ſi verè damnati anima appareret, per miraculum id fieret; ſi beati, diuinâ virtute & permiſsione. vt plurimum dæmon earum loco apparens decipit. vt docet ex D. Auguſtin. & Chryſoſtom. D. Thomas. 1. p. q. 117. art. 4. ad 2. At legimus in ſacris litteris Samuelis defuncti animam à Pythoniſsâ excitatam. 1. Reg. 28. & Eccleſiaſt. 49. ſcio. ſed diuina permiſsione. & adhuc diſſentio inter Theologos, vtrum hæc vera apparitio, an illuſoria, & per dæmonis fraudem? ita volunt D. Iuſtin. q. 52. ad Chriſtian. Raban. Maurus lib. de præſtig. dæmon. Iſidorus lib. 8. Orig. D. Auguſtin. in lib. quæſtion. vet. & noui Teſtam. q. 27. & c. fin. 26. q. 5. Cyrillus lib. de adorat. ſpirituum, & Anaſtaſius Epiſc. Nicenus in lib. quæſtion. q. 37. qui liber perperam Athanaſio aſcribitur. tamen veram eſſe potuiſſe ex permiſſione diuinâ, fatetur ipſemet D. Auguſtin. lib. de curâ pro mortuis cap. 10. & pulcrè docent Abulenſ. in d. cap. 28. q. 28. & Alfonſ. Caſtrius lib. 1. de iuſtâ hæret. punit. & Franc. Valleſius de ſacra philoſophia cap. 33. & veram fuiſſe tenent multi Catholici cum Rabbinis. vide D. Thom. 2. 2. q. 95. a. 4. ad. 2. & hoc videtur ſecuriùs. nam ſcripturæ magis conſentaneum, & à pluribus Patribus receptum. vt docet ex Societate noſtra Robert. Bellarminus lib. 4. de anima Chriſti, cap. 11.

463 Leges] *hic pro naturâ rerum ponit. Hippolyt.*

Nec vlla lege victum melioris ſoli.

aliquando vſurpat pro fato, aliquando pro iure.

470 Sit] *rectè corrigunt;* ſtet. *& huic mox opponitur;* fugerit. *quare non mouendum loco.*

472 Vicit & ſuperos] *Sophocles:*

Inuictæ Veneris magna potentia eſt.
Namque vt illa quæ Deos contingunt
Facta omittam, vtque ſuperum patrem
Ludificatus ſit Iouem, furuique
Regem Tartari,
Dominúmque maris; cuius magno,
Terra tremuit concuſſa tridente
Neptunum——— *Idem:*
Inuictus enim Deus Venus.

481 Interim ſcelus] *hoc eſt, interdum. ſic fortè ſumitur à Volcatio Gallicano, in Caſſio:* Fuit his moribus, vt nonnunquam trux & aſper videretur, aliquando mitis & lenis; aliquando religioſus, aliàs contemtor religionum; auidus vini, interim abſtinens. *hoc eſt, aliquando temeto deditus, aliquando abſtemius. ſuadent, quæ præcedunt. Vide inf. verſ. 928.*

Interim ſcelus eſt fides] *hoc eſt quod D. Ambroſ. lib. de Offic. 3. ſcribit:* Eſſe nonnunquam contra officium fidem ſeruare. *& quod D. Auguſt. cenſet. c. ſi ad peccatum. 22. q. 4.* Si ad peccatum committendum fides exhibeatur, fidem appellari non debere. Fidem *hic pro ſilentio poſuit, eam contra ſcelus commendat pulcrè Anaxandrides:*

ὅτις λόγους γὰρ, παρακαταθήκην ὥς, λαβὼν
ἐξείπει, ἄδικός ἐστιν ἢ ἀκρατὴς ἄγαν.
ὁ μὲν διὰ κέρδος ἄδικος· ὁ δὲ τούτου δίχα
ἀκρατὴς· ἴσως δέ γ' εἰσὶν ἀμφότεροι κακοί.

Commiſſa cui ſunt verba,ſeu depoſitum;
Si retegit,eſt iniquus aut garrulus.
Si ſpe lucri,eſt iniquus:hac ſine, garrulus.
Cenſendus autem vterque pariter improbus.

Dionyſius Halycarnaſſ. lib. 11. Pactiones ſi quas inter vos feciſtis arcanas,fidéque dediſtis,ſponſores faciẽtes Deos ſeruatas eas putato impias,vt aduerſus ciues & patriã:at ſolutas, pias. Dij enim ſe ad pulcros honeſtóſque cõſẽſus adhiberi gaudẽt,nõ ad turpes atq.iniuſtos.

486 Eſt in remoto regiæ ſedis loco] *ſic videtur etiam legiſſe Bernardin. Gellius.* 490 Latet] *primus N. mutauit,repoſito*; manet.

492 Theſſalo] *Ixioni;cui nubes Centauros genuit:vnde à Claudiano vocantur*, nubigenæ.

493 Celſus] *hoc malo,quàm illud vnius lib.* trepidus.

496 Achelous] *amnis Acarnaniæ in Epiro,teſte Strabone, olim Thoas, poſt Theſtius,& Axenus auctore Plutharco lib.de fluminibus dictus;oritur ex Pindo,& diu per planiciem lapſus,tandem in Ionium è regione Echinadum, influit, vt docent Thucidides lib.*2.*& Plinius lib.* 11.*cap.*85.

497 Turpis] *alij corrigunt ex vno manuſc.* turpæ. *hanc pugnam deſcribit eleganter Nonnus Dionyſiac.* μγ'.

Cornu] *cunctis fluminibus veteres cornua tribuerunt, vt docui in Not. Claudiani.& notum eſt,& optimè de eo diſſerit Pierius cauſas referens lib.* 3. *Hieroglyph.*

501 Altum gurgitem] *ideo Sophocles Euenum vocat* profundifluum flumen. *Non placant aures meas qui hic reponunt* & pontum. *Nuſquam legi,tam refluxum maris,vel æſtum ſolere vndas Eueni replere & repellere. ſanè non arbitror, nec tam litoralis Euenus,qui prius in Cephiſſum influit, & nomen amittit;Cephiſſus mari illabitur quomodo ergo refluxus per totum Cephiſſum in Euenum vſque? nec indicant Sophocles aut Ouidius, ſed vberiorem ſolito fuiſſe,quod nimbis hiemalibus eſſet auctus.*

504 Vagum] *non malè vagus vortex flumen:& noſter etiam ſuprà vocat Euenum vagum:neque tunc peruius,aut vadari poterat:quare parum proderat ſolitum eſſe vadis tranſire.igitur ſequor meorum omnium tam excuſorum,quàm ſcriptorum ſcripturam.non tamen pugnarim,ſi quis malit,* vadis. *nam & Ouid. ſignificat,cùm ait Neſſum* ſcitum vadorum.

Precium popoſcit] *Sophocles*:

Ab hoc viator Eueni per gurgites
Stata ſolet mercede quiuis traiici.

Strabo: Neſſum hac in parte deſignatum portitorẽ fuiſſe, occiſum ab Hercule vulgatur,cùm inter traiiciendũ Deianirã violare conaretur.

505 Equo] *De Centauris abundè ſuprà egimus,& videndi præter citatos.*

tatos, Lucianus in Hermotimo, & in Antiocho, Plutarchus in Conuiuio ſap. & lib. de vitando ære alieno, Strabo lib.9. Plinius lib. 7. cap. 58. & Tzetza Chiliad.7.hiſtor.99.& 273.

508 Medióque adhuc] *Ouidius ſcribit etiam Herculem exiſſe, Archilochus neutrum, in medio enim Eueno vult occiſum Neſſum, vt docet Schol. Apollonij in lib.1. aptiùs vtroque noſter rem totam.*

511 Tu præda] *rapina enim & præda Neſſo, quæ præmium Herculis. ideo* raptam *vocat Ouidius:*

Dat munus raptæ velut irritamen amoris.

525 Monuit] docuit, *alij. Moguntin. deeſt, ſed inter lineas aliena manu;* monuit. *Porrò de Mychale etiam Nemeſianus Eclog.4.*

Et mille ignotas Mychale circumtulit artes,
Cantauit quod Luna timet, quo rumpitur anguis,
Quo currunt ſcopuli, migrant ſata, vellitur arbos.

526 Magam] *olim Perſis* Magi *ſiderum, & phyſicæ totius periti, vt ex Cicerone lib.1. de diuinat. & Plinij lib.6. & 20. colligitur, dicti Mechaſphim* כַּשְׁפִים *Perſicâ voce ab Hebræis. poſtea cùm plerique relicta ſapientia rerum verarum ac naturalium, ad ſuperſtitioſas, & dæmonum cultum delaberentur; hoc nomen ſolis cœpit maleficis, Goëtiæ ſtudioſis, tribui. Duplex enim Magiæ tum ſpecies conſtituta. Vna, vetus illa, intimæ philoſophiæ nucleus, ipſa naturæ ſecreta callens: altera malorum ſpirituum inuocationibus & familiaritate, & malis carminibus infamis & inauſpicata. Hæc vltima,* Goëtia *vera cùm ſit; audent illam tamen homines impij* Theurgiam *vocare. nec deſunt qui vim illi bonos etiam angelos cogendi & ligandi aſcribant; & quæ hoc poteſt,* albam *magiam nuncupant; quæ malis euocandis dat operam,* nigram. *Sed hæc opinio, vt orta ab Iamblicho, Plotino, Porphyrio, Iuliano, iuratis fidei hoſtibus, Chriſtiano prorſus exſecranda. Semper enim ſiue atra, ſiue candida ſpecioſo vocabulo, cacodæmoni honorem exhibet, & humanis diuiniſque legibus ſupplicia dira debet. Nunquam bonæ beatæq; mentes magis cõmunicant, nec earum ſceleribus vllam opem ferunt, vt rectè docet Bernard. Baſinus de artib. Magicis concl. 8. Hæc ego nunc, & ſæpe de his malis artibus, quod (proh dolor) nimis hodie notæ, nimis, etiam teneræ ætati, familiares.*

Vide Caliũ li.3. variar. lect. ca.43. et Michaelem Medinã lib. 2. de recta in Deum fide cap. 1. & 7.

537 Sinus] *ſanè;* tactus ſinus, *non quadrat. ſed quia v.l.* tactus imas, *legem;* tectus imas. *ſi verſus patiatur. latenter (ait) intima & penita cordis penetralia penetret, ſemel artubus receptus. nunc aſſentior Lipſio reponenti;* tactu intimas. *Herbipol. & quidam Veneti;* tractus ſinus. *vitioſè.*

545 Neruo] *arcu.* 552 Rapidum] *Mogunt.* trepidum.

553 Puellæ] *Europæ Agenoris filiæ, à qua volunt tertiam orbis partem nominatam. Andron Teius tamen prodidit, Oceano nupſiſſe duas nymphas; ex harum vna, natæ Aſia & Africa; ex altera, Europa, & has orbis partibus nomina dediſſe.*

559 Furua] *Moguntinenſ.* fulua. *an ſceptrum Ditis aureum? fuliginoſum potius & anthracinum.*

569 O quod ſuperbæ, &c.] *Ariſtoteles lib.1. Polyt. cap. 11. ait tyrannis*

paucos eſſe veros amicos, quòd ab iis adulatores diligantur. & Seneca lib. 6. de benefic. de iiſdem: vix eſt, qui illis verum dicat, ſed vnum omnibus adulandi certamen, vnum amicorum omnium ſtudium, vna contentio, quis blandiſſimè fallat. *Aeſchylus:*

Ineſt enim hic omni tyrannidi
Morbus; amicis non confidere.

quis ergo illis fidat? quis fidus futurus? fides fidem prouocat, diffidentia perfidiam. 571 Noſtra quos neuit] *Sophocles:*

—— tunicam vt hanc dexterâ textam meâ
Donum Herculi meo feras —— *commendat ſeipſam à lanificio, cuius quàm ſtudioſas eſſe feminas oporteat, docet And. Tiraquellus in leg. connubial.* 10. *à num.*38.

574 Iecur] *huius meminit, quia in eo ſedes amoris. iuxta illud tritum.*

Cor ſapit, & pulmo loquitur, fel commouet iras,
Splen ridere facit, cogit amare iecur.

Iul. Firmicus lib. de errorib. profanar. religion. cap. 5. Tertia pars conſtituitur in iecore, vnde libido naſcitur & voluptas. Illic enim genitalium ſeminum collecta fœcunditas, naturalibus ſtimulis deſiderium cupiditatis exagitat. *Lactantius lib.* 6. *Inſtitut. cap.* 15. Quod ſi (vt medici dicunt) lætitiæ affectus in ſplene eſt, iræ in felle, libidinis in iecore, timoris in corde. *Claudianus in Panegyri de* 4. *conſulatu Honorij elegantiſſimis verſibus humanam deſcribens animam, cupiditates omnes in iecore collocauit: aſcriberem, niſi multi forent. ideo & Horatius:*

Non ancilla tuum iecur vlceret vlla, puérve.

rectè iſta. Amor enim ex bile flaua gignitur, cùm calidæ aridæq́; ſit naturæ, & ignis locum in homine poſſideat. Nam veteres, vt hoc obiter dicam, quattuor humoribus hominem, quaſi elementis conſtare volunt, quæ totidem mundi elementis reſpondeant; ſanguine, pituita, bile flaua, bile atra: ſanguinem quidem, qui calidus & humidus eſt, ex corde oriri, & aëri reſpondere; pituitam ex cerebro manare, humidam & frigidam, aquæ; bilem atram ex ſplene, frigidam & ſiccam, terræ; flauam verò bilem, ex iecore, aridam & calidam, igni. Propter has autem qualitates ſeu ποιότητας *magni mundi elementis tam conſentaneas, hominem* μικρόκοσμον *dictum autumant medici. Quod ipſum ex Theologis nonnulli, vt D. Cyprianus, ex quattuor Græcis characteribus nominis protoplaſti* τὸ ἄδαμ *eliciunt, quibus credunt totidem cardines orbis ſignificari, per prius* τὸ ά, *Orientem* ἀνατολὴν: *per* τὸ δ', *Occidentem* δύσιν; *per poſterius* ά, *Aquilonem,* ἄρκτον; *per vltimum* μ', μεσημβρίαν, *Meridiem: quæ de re multa Eugubinus in epiſt. apologetica contra Eraſmum, Picus Mirandulan. in Orat. & lib.* 5. *Heptapli cap.* 4. *Franciſ. Georg. Harmoniæ mundi cant.* 1. *tom.* 6. *& Pontus Thyardeus in lib. de vniuerſita. addo Marij Victorini carmen Geneſ. lib.* 2. —— Deus omnia noſſe

Quæ bona ſunt, cum luce, dedit; mundóque minori (*homini*)
Quicquid maior habet, ſacro innoteſcere ſenſu,
Séque per hæc, voluit —— *ad Dei nos ergo iſta cognitionem,*

laudem, amorem inuitant. & tamen hunc hominem videas pecudum potiùs vitam viuere, & quaſi belluina mens ei foret, ſtupidum ac vagum, huc illuc circa terram rapi, ſolo inhærere, nec aſſurgere aut erigi in cælum. Quæſtus id Antidamus in Moralibus his verbis Fabrè compactū animal hominem, quis ferat * ſic eſſe pecuatum? quis auerruncaſſit tam Aretinas hominum mentes? *ſic vulgati libri Placiadis hoc fragmentum contribuunt, & ipſe* Aretinas, *interpretatur teſteas vel argillaceas: veteres tamen libri habent;* Aricinas. *fors, an ſcripſerat Antidamus;* arietinas? *hoc eſt, ſtolidas & fatuas. euincit vocula,* pecuatum, *ſed vereor, ne cui petulco hædo, in hanc coniecturam lubeat arietarier.*

* Hoc repono, pro, ex re.

582 Calydoniæ] *alij Calydonij, alij Caledonij: qua in re multum in editis libris peccatur; & legi virum eruditum non ita pridem luculenté cæcultientem.* Caledonij, *Ptolomæo & ceteris Græcis* καληδόνιοι; *ſecunda producta, Scoti in Britannia, tertiam corripiunt, Lucano, Martiali, Auſonio, Claudiano. apud Statium lib. 5. Siluar. in Propemt. Criſpini, vbi de Albione, & apud Sidonium in Panegyr. Auiti verſu 89. hos repono. apud Martialem verò vel repono, vel retineo lib. 1. in his:*

Nuda Caledonio ſic viſcera præbuit vrſo: &
Quincte Caledonios Ouidi viſure Britannos.

Calydonij *contra ſecundam corripiunt, tertiam producunt, & ſunt in Aetoliâ, hoc loco, & in Troade:* An ferâ notam Calydona ſæuâ. *Claudianus:* Mœnibus exaltis Calydon. *idem confirmant Manilius lib. 4. Ouidius in Metamorph. Lucanus lib. 6. Pharſal. Statius 4. Thebaid. Silius lib. 15. & ante omnes Homerus Iliad. β'.*

Χαλκίδα τ' ἀγχίαλον, καλυδῶνά τε πετρήεσσαν.
Chalcida maritimámque & Calydona petricoſam.

Sic etiam ſcribunt Ptolomæus in tab. Thucydides lib. 3. Strabo. ceteri.

IN CHORVM.

Mulieres Calydoniæ deflent Deianiræ ſortem, ſe illi vt fuère in proſperis, ſic in aduerſis comites fidas ſpondent: in ambitionem & auaritiam præpoſteram mortalium & tyrannorum ſtudia inuehuntur, & priuatā fortunam extollunt.

585 Acheloi] *tres ſunt amnes huius nominis, vnus in Phrygia, apud Homerum, à Sypilo defluens; alius Arcadiæ, ponè Lyceum montem, Pauſaniæ in Arcadic. tertius noſter, de quo iam egimus verſ. 496. quem idem Homerus fluuiorum Regem vocat; à quo aquæ omnes vocantur,* Acheloides vndæ, *vel* Acheloia pocula *Maroni 1. Georg. vt obſeruarūt Euſtathius in 2. Iliad. Macrobius li. 5. Saturn. cap. 18. & Brodæus Comm. in lib. 1. Epigr. huius fluminis deſcriptionem à Thucidide poſitam lib. 2. commendat Demetrius Phalereus.*

591 Flauus Lycormas] *Strabo:* Euenus, Lycormas priùs vocatus. *Archelaus:* Lycormas Ætoliæ fluuius, qui poſtea alio nomine dictus eſt Euenus, radicem producit quæ Zariſa nominatur, haſtæ ſimilem, obtuſæ oculorum aciei vtiliſſimam. *vnde dictus Euenus, vide Apollodorum lib. 1. Biblioth.*

594 Nos Cadmeis,&c.] *conſueuimus tecum Bacchi ſacra celebrare, et ſcilicet; quæ Trieterica, tertio quoque æſtiuali ſolſtitio (hoc eſt, anno tertio) veris initio celebrabantur, vt apertè indicant ſequentia :* Cùm iam pulſo ſidere Brumæ (*hoc eſt, finita hyeme, fugato Piſcium ſidere*) Tertia ſoles euocat æſtas (*tertij anni æſtiuum ſolſtitium calores incipit adducere*) Et ſpiciferæ conceſſa Deæ Attica myſtas claudit Eleuſis:: *quo tempore apud Eleuſim Atticæ oppidum, myſtæ Cereri initiati, minora Theſmophoria celebrant; quæ hoc tempore fieri antea docui. De his Trietericis agit Plutarchus lib. 4. Sympoſ. Problem. 5. & Latini Poëtæ paſſim, nullus tamen tam perſpicuè tempus, quo celebrabantur, expreſsit, vt noſter. Ariſtides ſimpliciter Dionyſia videtur vocare, & primo vere celebrari docet :* Primo vere, cùm aguntur Dionyſia, ſacram Baccho triremim per forum circumferri, ſignum rei geſtæ. Aliquando Chios vrbem (*Smyrnam*) inuaſiſſe, vt vacuã, quod ciues abeſſent Dionyſiis operantes; ſed eos, re cognita, vt erant Bacchico cum ſchema, latrones fudiſſe, & naues eorum occupaſſe, & Pyrrhicam vere Baccho ſaltaſſe, & in hoſtium corporibus Dionyſia peregiſſe. *Orat.* 15. *&* 22. *tom.* 1. Cadmeis ciſtis] *calathis Thebanis.*

Orgia] *ſic Græci, quas Latini* cærimonias. *commune enim id nomen omnibus Bacchi ſacris, vel* ἀπὸ τῆς ὀργῆς, *quia Bacchantes non ſine furore, vel* ἀπὸ τῶν ὀρῶν, *quia in montibus præcipuè celebrabantur, vnde & Bacchus Feſto* ὄρεος. Nyctelia *etiam dicta hæc orgia, quia Bacchus noctu colebatur. Virgilius :* —— Vbi audito ſtimulant Trieterica Baccho

Orgia, nocturnúſque vocat clamore Cythæron.

ideo faces & lampades ad templa deferebant (vnde auctore Pauſania Bacchus apud Pallenenſes φαίςριος *&* λαμπτὴρ) *& paſſim per plateas vini crateres ſtatuebantur. ita per noctis & vini licentiam nihil turpitudinis & ſceleris omittebatur, vt narrant Clemens Alexandr. in Protrept. Arnobius lib. 5. & Euſebius lib. 2. Præparat. Euangel. cap. 5. & de Romanorum Bacchanalibus in Liberalibus Liuius lib. 39. Tacitus Annal. 11. Valerius Max. lib. 6. cap. 3. Tertullian. in Apolog. & lib. de Spectaculis, & D. Auguſtin. lib. 6. de Ciu. Dei cap. 9. & lib. 18. cap. 13. Geſtabant autem Bacchantes varia, vnus quidem vitem, alius hircum; alius cophinum, ſeu ciſtam, iuxta Plutarchum, caricis plenam; omnes autẽ phallos, vt ex Plutarcho docet Cælius lib. 7. c. 16. omnes etiam thyrſigeri, & pampinis, hederaq́; coronati; taurum dentibus laniabant, & per ſiluas clamoribus diſſonis vlulantes vagabantur: tibiarum quoque cantu, & cymbalorum tinnitu cuncta perſonabant, & (teſte Firmico d. lib. cap. 6.) quidam ibant nigro amictu tetri, quidam oſtenſo angue terribiles, alij ora cruenti viui pecoris membra lancinabant : & Clemens tradit etiam ſerpentibus coronatos* Euan Euian *vlulaſſe: laceraſſe dentibus virides chelydros addit Prudentius:* —— quod & ebria iam tunc

Ante oculos regis ſatyrorum inſania fecit,
Et feciſſe reor ſtimulis furialibus actas
Mænadas, inflammante mero in ſcelus omne rotatas.

Signum ſanè Orgiorum fuit ſerpens myſteriis initiatus, & Deus ſinum per-

ſtadens,& Draco initiandorum ſinu extractus ; ſymbola quoque, talus, ſphara, nux pinea, mala aurea, trochus, ſpeculum, vellus, turbines, volubiles rotula, pile teretes. collegi ex Clemente in Protrept. Euſebio d. cap.5. Arnobio lib. 5. puto etiam in Orgiis ſymbolicos fuiſſe verſus illos apud Firmicum cap. 19. & 20. ἐκ τυμπάνου βέβρωκα, ἐκ κυμβάλου πέπωκα γέγονα μυστικός: ex tympano edi, ex cymbalo bibi, & myſteria religionis perdidici. *Item:* χαῖρε νύμφιε, χαῖρε νέον φῶς. Salue ſponſe, ſalue nouum lumen. *Notãdum etiam duos fuiſſe Bacchos, vnum Cretenſem, alium tyrannum Thebanum, vt explicat accuratè Firmicus d. cap.6. & quidem qua de Lycurgo & Bacchis Thebanis referuntur ad Thebanum pertinere; qua de Ioue patre & ſacris Trietericis ad Cretenſem ſpectare : & poſtea multis verbis vtriuſque hiſtoriam narrat. Sed mirè poëta amborum geſta confundunt, vt etiam Clemens, Euſebius, & Arnobius. Omnia qua Graci Baccho tribuunt eiúſque Orgia, ab Aegyptiis Oſyridis ſacris Orpheus ad Gracos tranſtulit, vt docent idem Euſebius lib. 2. Praparat.cap.1. & Theodoretus lib.1.Curation. Gracan. affect. Inueniuntur autem plura quoque Bacchi Orgia ; qua commodè ſic diſtribuentur, vt quadam ab ipſo Baccho nomen acceperint, vt* Dionyſia, *qua vel menſe Elaphebolione, iuxta Suidam, vel Boëdromione iuxta Plutarchum in Alexandro, fiebant; vt* Theoinia *Athenienſium*; Leneïa, *apud Gracos*; Bacchanalia ſeu Liberalia *apud Romanos. Alia dicta à tempore quo celebrabantur, vt* Trieterica *iſta*; Antiſteria, *apud Suidam & Thucid.lib.2.* Protygia, *teſte Heſychio*; Nyctelia, *Virgilio & Plut.in Problem. Quadam à vaſis & inſtrumentis, quorum vſus; vt* Choa, *à Themiſtocle inſtituta, de quibus Ariſtoph. in Acharn. & eius Scholiaſ. in Equitib. & Suidas*; chytra, *Suida & eidem Scholiaſ.* Lagænophoria, Pythegia, Aſcolia, *Athenao, Suida, Platoni in Sympoſ. & Plutarcho in Problem. 71. Sympoſ. 3. qua* Aſcolia, *Romani* Vitalia *vocabant, & iis per vtres vnctos ſaltabant, apud Virgil. lib.2. Georg. Nonnulla à re, in cuius memoriam celebrabantur, vt* Apaturaria, *Tertullian. Apologet.cap.39. Cetera ab epulis & comeſſationibus, qua in iis; vt* Phageſia, & Phageſipoſia, *apud Athenaum lib. 7. &* Omophagia *apud Arnobium. de quibus omnibus fuſiſſimè N. lib.1. Conuiuial. antiquitat. cap. 33. Fuêre etiam quadam Bacchi ſacra, dicta* Sagræa, *qua in Sagris Italia, & Hymunte Attica fiebant; quorum (vt puto) poëta, qui exſtant, nuſquam meminerunt, omnium fœdiſſima; qua meritò proſcindunt Clemens Alexand. in Protrept. Arnobius lib.5. & Theodoretus lib.8. Curat. Gracanicar.*

595 Spiciferæ] *Cereri, magiſtra agricolandi.*

602 Vbi iam melior] *Pindarus:* perit honos viro qui priuatur amicis, paucique mortalium in ærumna ſunt fideles, ita vt ſint participes laboris. *hanc in rem Petronij verſus refert Saliſberienſis lib.3. Polycratici. c.7. quorum quatuor iam poſui in Aduerſar. illis annectuntur iſti:*

Grex agit in ſchena mimum. pater ille vocatur,
 Filius hic : nomen diuitis ille tenet.
Mox vbi ridendas incluſit pagina partes ;
 Vera redit facies, diſſimulata perit.

** Correxi primùm, ad mendoſè vulgati.*

noti huic rei confirmandæ Ouidiani loci lib. 1. Triſtium, & lib. 6. de Ponto. Iſocratis in Paraneſi, & Ariſtotelis lib. 7. moral. ad Eudem.

606 Centum-limina] *Vide ſup. Herc. Fur. verſ. 164.*

613 Comes inuidia] *comitatur inuidia felicitatem, & quæ magis edita, hæc flamma vaporant. aduerſæ fortunæ comes miſeratio. Vnde fingebant fortunam cum inuidia colligatā. Statius Papin. lib. 5. Silu. de Abaſcantij pietate.*

Quiſnam impacatâ conſanguinitate ligauit
Fortunam, Inuidiámque Deus? quis iuſſit iniquas
Æternùm bellare Deas? nullámne notabit (*ſic lego*)
Illa domum, toruo quam non hæc lumine figat
Protinus, & ſæuâ perturbet gaudia dextrâ?

& paullo pòſt confirmat à ſimili: —— ſic plena maligno
Afflantur vineta Noto. ſic alta ſeneſcit
Imbre ſeges nimio. rapidæ ſic obuia puppi
Inuidet, & velis adnubilat aura ſecundis.

619 Clarus claras] *m. ſ. Moguntinenſ. & Burdigal.* clarúſque datas. *Eguian. Veneti, Herbipolenſ. & Eib.* clarúſque latas. *hinc Lugdunenſ.* clarus latas. *primus N.* claras. *quod mihi amplius placet. ſic enim alij m. ſ.*

621 Implere] *aduocāda, quæ de inſatiabili opum fame dixi ad Her. Fur. chor. 1.* 622 Gemmiferi] *gemmiferum eſſe Iſtrum docet Dionyſ. Perieg.*

624 Lydia] *ſic omnino Claudianus:*

Non Tarteſſiacis illum ſatiaret arenis
Tempeſtas pretioſa Tagi, non ſtagna rubentis
Aurea Pactoli: totúmque exhauſerit Hermum:
Ardebit maiore ſiti. —— *& mox:*
Quo væſane ruis? teneas vtrumque licebit
Oceanum: laxet rutilos tibi Lydia fontes:
Iungantur ſolium Crœſi, Cyrique thyaræ:
Nunquam diues eris —— *Lydia fluminibus aurea ramenta*

voluentibus nobilis eſt, Hermo ſcilicet & Pactolo. de Pactolo, dictum alibi: de Hermo, Papinius 3. Siluar.

—— Hermíque vadum, quo Lydius intrat
Bacchus, & aurato reficit ſua cornua limo.

(hoc ait, quia Bacchi cornua fingunt aurea poëtæ) Claudianus lib. 2. de raptu:

—— referunt Baccho ſolennia nymphæ
Mœoniæ; quas Hermus alit, ripáſque paternas
Percurrunt auro madidæ —— *Virgilius 2. Georg.*
Nec pulcher Ganges, atque auro turbidus Hermus. *Lucanus*

lib. 3: Paſſáque ab auriferis tellus exire metallis
Pactolon, quâ culta ſecat non vilior Hermus.

Lydia, prius Græcis Mæonia dicta, deſcribitur à Strabone lib. 13. & Plinio lib. 5. cap. 29. de Etymo nugantur Græci, verè ab Hebræo Lud. deſcendit, illis enim Lydia לוד *Habes hîc aurifera flumina vel gemmifera Iſtrum, Hermum, Pactolum, Hebrum, Tagum, Hydaſpen (qui mendosè Ptolemæo ...*

ανις)& Gangem Indiæ: qui vltimus prius Chliares dictus, teſte Plutarcho, de cuius fontibus Strabo & Plinius altercantur, vt de hodierno eius nomine Gaſtaldus & Theuetus apud Ortelium in Synonimiâ, antiquiſſimum illi nomen Phiſon פישון *Gen. 2. iuxta Euſebium & D. Hieron. quamuis Rab. Salomon diſſentiat. vocatur & Getha Ioſepho lib. 1. antiquitat. De his auriferis fluuiis accipio illa Senecæ lib. de conſolat. ad Martiam:* quid lapidum gemmarúmq. fulgor, & inter rapidorum torrentium harenas aurũ interfluens. *& li. 4. de benefic. vt ego membranarum Burdig. beneficio legendum & diſpungendũ didici:* tot metalla defodit, tot flumina emiſit in aëra, ſuper quæ decurrunt ſola, aurum vehentia, argenti, æris *&c. corrupêre, qui vocem,* ſola, *neſciebant. at Seruium audiuiſſent affirmantem,* vnicuiq. rei quod ſubiacet ſolum eſſe ei, cui ſubiacet. *Iſidorus lib. 14. Orig. cap.* 8. Solum eſt omne quod ſuſtinet, à ſoliditate dictum. *vtuntur Cicero Anteq. iret in exil. & pro Cornelio, Ennius Annal. 3. Lucretius lib. 2. & 5. Catullus in Galliambo, & antiquorum verborum ſtudioſius conquiſitor Prudent. in Apotheo.*

626 Zephyro ſubdita tellus] *Hiſpania zephyri flatibus obnoxia, quia occidua. ἱσπανία Græcis rarã ſeu precioſam denotat, inquiunt. ſed ſi quaſi ἰσσπανία, indiga potius & pauper. Verum id per antiphraſin.*

627 Hebrus] *an aurifer? neſcio. non memini. fortè pro tota Thraciâ poſuit quæ fertilis magnâ ex parte. vel corruptum nomen, ex;* Hermus.

628 Ruráque *Moguntinenſ.* vndáque. *ſed carmen reſpuit.*

640 Quota] *Moguntinenſ.* Quarta. *vitioſè.*

648 O ſi pateant pectora ditum] *Eguian.* ducum. *Boëtius lib. 3. de conſolat. philoſoph. vt legitur in membranis D. Mariæ Siluæmaioris:*

Quos vides ſedere celſos *Vulgò, celſa*
Solij in culmine reges,
Purpura claros nitente
Septos triſtibus armis,
Ore toruo comminantes
Rabie cordis anhelos;
Detrahat ſi quis ſuperbis
Vani tegmina cultus;
Iam videbit intus artas
Dominos ferre cathenas.
Hinc enim verſat libido
Auidis corda venenis:
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens:
Mæror aut captos fatigat,
Aut ſpes lubrica torquet;
Sæuos caput tot vnum
Cernas ferre tyrannos.
Non facit quod optat ipſe,
Dominis preſſus iniquis.

650 Bruttia] *mare Bruttium, à Bruttiis Italiæ populis, Coro valdè infeſtatur. βρούτιοι quibuſdam Græcis rectè dicti, auctore Strabone, quia oriundi à fugitiuis, Lucanorum; Lucani verò fugitiuos βρεττίους appellabant. Stephanus etiam ſic nominat. nam in βρέττος & in βρουτία tradit, Brutios dici qui in Siciliâ Brutian vrbem incolunt; Brettios autem in Italiâ dictos ab vrbe Bretto, quam condidit Brettus Herculis filius. & ab hac totam Italiam Antiocho dictam Brettiam. βρέττιοι etiam Ariſtophani noti, & Dionyſio Periegeti. ſic enim rectiùs quidam libri, quàm alij; qui, βρέττιοι.*

953 Patula pocula fago] *nam, vt hodie, & olim pocula ex fago ſiebant.*
Virgilius: —— tibi pocula ponam
Fagina——
Tibullus: Faginus aſtabat cum ſcyphus ante dapes.
Ouidius: fabricataque fago Pocula——
Idem: Terra rubens crater, pocula fagus erant.

656 Non ſtrictos] *alludit ad conuiuium paraſito exhibitum Dionyſij Syracuſani iuſſu, ſuſpenſo de ſetâ equinâ ſupra caput gladio. narrant Cicero 5. Tuſcul. & Macrob. in ſomn. Scipion. & Ammianus Marcellin. lib. 30. qui loquitur ita, quaſi ſapius à Dionyſiis hoc factum fuerit.*

660 Pelagi rubentis] *Erythræi maris.*

662 Lapis] *ſic vocat margaritum, vt & Ammian. Marcellinus lib. 23. vbi ortum & naturam vnionum latè proſequitur: qua de re fusè Arrianus lib. rerum Indicarum.*

667 Ser] *Dionyſius de ſerum operibus, vt vtar Papij verſibus, nam grata mihi recordatio:*
Quis nec cura boum, pecorum nec paſcua cordi,
Florea ſed vaſtæ pectentes gramina terræ
Arte parant variâ veſtes, ſumtuque ſuperbo,
Florida diuerſis quæ prata coloribus æquent.
Non illis operum certarit aranea laude.

672 Quorum] *Moguntinenſ. Herbipolenſ. & Veneti.* Quarum, *dixit ante* illa. 678 Puer] *Phaëthon.*

683 Sulcat] *ſchedæ Burdegal.* pergit. *Baſileenſ.* cùm pergit. *Mogunt.* percurrat. *Venetus primus*: peregerat. *alij duo*, peregit. *Lugdunenſ.* peragrat. *Lipſienſ.* dum ſulcat *quod ceteris melius, vt & illud*; dum pergit.

684 Tenuit Latias Dædalus oras] *Lucianus lib. de aſtrolog. hæc vanis aſtrologis pulcrè adaptat. fabula ipſa nota ex Diodoro lib. 4. Biblioth. cap. 19. Seruio in 6. Aeneid. & Ouidio in Metamorph. & Arte. Veniſſe tunc Dædalum non in Sardiniam modò. & in Siciliam quod Salluſtius & Ouidius; ſed etiam in ipſam Italiam, Cumas & alia loca, præter Virgil. lib. 6. Aeneid. docet Stephanus:* Δαιδάλεια πόλις Ἰταλίας, Δαιδάλου κτίσμα, ἥτις Ἰουλία νῦν καλεῖται. *Iulia ergo vrbs exſtructa à Dædalo in Italia, olim Dædalea. ſed an in Latio propriè dicto fuit? non puto. ſed Latium, ſumitur pro totâ Italia, vt ſolet pars præcipua pro toto. Nec deeſt huic acceptioni idoneum acumen. alluſit ad Saturni latebras, & etymon Latij. nam his ſe primum oris Dædalus credidit: hîc tutus latuit.*

689 Ponto] *Icarium mare lapſu ſuo nominauit.*

695 Phaſelos] *phaſelus, breue nauigium, celebratum Catullo. vide Ser-uium Honoratum.*

698 Medióque rates quærit in alto] *vnde Clitomachus:*

Fortuna ſpirans aduerſa proſperè agentibus
Omnia confundit.

702 Fertur rap. Regina gradu] *mei o.l. ſic continent. Criticorum lib-ellus;* fertur medio Regina gradu. *magis arridet mihi;* rapido. *hoc enim ...imentium: gradum citare. nec de alio cogitandum vocabulo.*

IN ACT. III.

Commemorat Deianira metus ſui cauſas, narranti ſuperuenit Hyllus, & refert quantum mali & miſeriæ munus eius Herculi attulerit. illa graui do-lore & deſperatione percellitur; ſeq; interimit.

708 Cor-ſalit] *videtur ſubſilire, vel, vt Comici loquuntur, lienoſum eſt, ...tem facit hiſtrionicam. hinc ſumebatur diuinatio* ſalitoria.

711 Languidis ventis dies] *Moguntinenſ.* languidus.

714 Vrget] *ſic Philoetas:*

Nec mihi Parca malorum finem adfert, ſed manet
Conſtanter, & præſentibus accreſcunt alia.

...ro ſemel, *quod legit & expoſuit Daniel, eſt in Moguntinenſ. Herbipol. & ...rimo Veneto;* ſimul.

717 Thalamíſque demens] *dementem ſe vocat, quòd pallam miſiſſet, ho-...is ſui ſecuta conſilium, neque priùs re exploratâ. confirmant Mogunt. & om-...es veteres excuſi, qui;* amens, *minùs benè ſed optimè m. ſ. qui;* mærens.

718 Struit] *ſic etiam Mogunt. & Herbip. Lugdunenſ. autem;* aſtruit.

720 Oſtendi arcuit] *ſic emendant, & aſſentior. nam;* oſtendi, *inueni-...ur etiam in Moguntinenſ. Herbipol. & trib. Venet. facilè etiam fuit, ex;* ar-cuit, *facere* arguit. *c. in g. affinem litteram.*

727 Abiectus horret ſanguis] abiectum horret virus. *Moguntinenſ. Herbipol. & Veneti, ſed iiſdem ſeq. verſ.* tepefactum. *Sophocles interpres hu-ius loci:* —— nam lana ea

Qua tunicam inunxi pura, & albo vellere
Detonſa, prorſus in nihilum redacta iam
Euanuit; nec tacta ab vllo, intus qui erant,
Conſumta per ſe periit, & ſummâ petrâ
Dilapſa in auras, tabuit. *& mox;*
Lanam ante paullò, qua togam perunxeram,
Cùm fortè conieciſſem in ignes fulgidos
Solis micantis, mox ea (horreo eloqui)
Feruore vbi eſt correpta, tota neſcio
Quo diffluit modo, ac humi exaret cadens:
Perinde ſerrâ ligna dum ſecantur, ac
Tenuem ſcobis ſi conſpicere puluerem.

Terráque ibi ſpumoſus ebullit liquor;
Haud aliter quàm adueniente auctumno è botris
Expreſſa Bacchi muſta feruent pinguia,
Effuſa humi ——

730 Mimas] *mons Ioniæ, perpetuis obſeſſus nimbus, Homero, Ariſtophani, Thucydidi, Ouidio, Lucano, Silio, Solino.*

Salo] *Mare ſalum, ſiue quod fluctuet,* ἀπὸ τοῦ σαλεύεσθαι*: ſiue quia ſalſum.*

735 Comam] *ipſam illam lanam, qua inunxerat pallam. declarat Sophocles, ſi aduertitis.*

739 Tuménſque] *veriſſimè* ἀταξίας *hîc eſſe monent. dicam poſtea vbi verſus iſte ponendus. Si omnino hîc manere vis. audi m. ſ. Moguntin. & Venetos, in quibus,* timénſque, *& lege,* Timens quæ tacita ſequitur, *vt hæc dicat Deianira, veniente mœſtâ nutrice, cum Hyllo mœſto, & properante. Verùm huic lectioni lex carminis repugnat.*

747 Regia triumphi tēpla Iunonis pete Hæc tibi patent, delubra Præcluſa omnia] *habentur hæc carmina in nonnullis m. ſ. vt in Moguntino in quo tamen legitur,* Regina triumphi, *&* recluſo omnia. *non dubito verſus germanos eſſe. & illud* Regina *coniecturam Lipſij confirmat, qui ſic legit:*

Neſcio quod animus grande præſagit malum.
HYL. Regna, triumpha, templa Iunonis pete,
Hæc tibi patent. delubra præcluſa omnia.
DEIAN. Effare qui me caſus inſontem premat.
HYL. Decus illud, *&c. & interpretatur commodiſſimè: vt iubeat Hyllus matrem agere triumphum, re tam præclarè confectâ: ſacrificare Iunoni, non alijs Diis. quia ceteris Diis mors Herculis mœrorem, ſoli nouercæ voluptatem ſit allatura. ſic enim inferius Chorus, verſ.* 1547.

Soláque obductis foribus Deorum
Templa ſecuræ pateant nouercæ. *obitu ſcilicet Herculis.*

750 Vrit lu. neſcio quæ] *etiam Moguntinenſ. Herbip. Veneti ſic habent. Nec iuuant hilum qui ſe nouare verſus legem profitentur.*

749 Obiit] *deſperat de Herculis vitâ, nondum mortui,* obiit, occidit, interiit, deuixit, mortuus eſt, δυσφημίας *verba; quæ in familiari colloquio veteres refugiebant; tragici conſectantur.* vixit, abiit, fuit, εὐφημίας, *vnde &* abitio, *pro morte, apud Feſtum.*

765 Vaſtum nefas] *Burdegalenſ. lib.* magnum ſcelus.

768 Timet] *Moguntinenſ.* ſtuuet. *an voluit ſcribere,* ſtupet.

Infandum] *malè vett. impreſſi cum Mogunt.* nefandum.

769 Eat] *malè N.* iit. *contra fidem codicum.*

771 Tu illum dicis] tu *deeſt Lugdunenſ.*

774 Omni parte] *hæc verò Eubœæ deſcriptio non eſt ad verum, nec ad Geographiæ legem, ſiue totam Eubœam, ſiue (vt Sophocles) Cenæum duntaxat promontorium metari voluerit. Eſt quidem Caphareus, etſi ad ortum, magis Auſtralis, quàm Cenæum; Euripus tamen minas Aquilonis pati nequit. Vide Sophiani Græciam. Sophocles ait:*

——litore maris
Eubœi eminens
Locus eſt, vtrimque quod fretum, pulſat, vocant
Cenœum. 777 Inſtabiles vagus] *Mogunt.* inſtabilis vagus.

778 Septémque] *conſentit in numero Strabo, ſi rectè intelligatur: Antiphilus Byzantius quodam Epigramm. ſenarium prodidit: alij alium, & fortaſſis ab his omnibus certus pro incerto poſitus.*

779 Iuga] laſſum iubar. *etiam Mog. & omnes olim excuſi, Ven. & Herb.*

781 Rupe celsâ] *ſolemne id fuit, poëta quidam:*

Ingentem Iouis humentis tunc exſtruit aram,
Et ſacra imponit in montibus —— *Herodotus:* Iſtis verò lege ſancitum eſt, vt in altiſſimis montium verticibus eò aſcendētes ſacrificent. *Melanthes:* Omnis autem mons, Iouis mons dicitur: quoniam mos fuit antiquorum, vt ſupremo Deorum, in ſublimi loco ſacrificarent. *Ariſtides Orat. 1. ſcribit, homines, poſtquam vrbes condere cœperunt, Ioui arces conſecraſſe: tum quod in mundi ſummo culmine habitet, tum quia vltrò cedebant munitioribus locis ei, qui ſolus Regum optimè noſſet imperare.* 791 Sabæis] *de thuris collectione conſule Plinium & Solinum. videtur Sabæos ab Arabibus diſtinguere. ſed ea de re nos ſuo loco.*

796 Fugax] *qui conatur fugere manus ſacrificulorum, vno iam ictu ſecuris exſternatus. non indecora hæc comparatio. quia mugienti tauro Alciden gementem confert.*

801 Calpe] *ſequor emendationē Lipſij* Chalcis. *quæ omninò aureola correctio eſt. Euripo Chalcis iungitur & loco & more noſtri. de loco Strabo docet. de more, conſtat. ſic mox:* Semper Euripo properante Chalcis.

Cyclas] *nouem, teſte Higyno & Strabone, inſulæ Sporades vel Cyclades dictæ, quia Delum coronæ & circuli inſtar cingunt. auctor Ammianus lib. 22. multa de his Theuetus lib. 7. Coſmograph. cap. 12. & 14.*

807 Licham] *ſolitus in bello Herculem ſequi Lichas; à quo volunt militares lixas dictos. Feſtus in* Lixæ.

809 Parum ſui] *quidam lib.* paulum ſui.

811 Hac manu] *peritè narrat, quod ſine flagitio repræſentari non poterat. ſecutus autem hoc loco ſum Lipſium; cuius ex m. ſ. illo præclaro præclaræ caſtigationes magno mihi hîc & ſæpè poſtea, in hac potiſſimùm, in qua meus manuſc. mutilus, tragœdia, vſui fuère. ſed prolixum nimis ſingula repetere. profiteor, quæ non dicam me ex coniecturâ meâ vel codicibus meis repoſuiſſe; ex eius animaduerſionibus deſumta.*

812 Herculem perimit] *vt à forti vinci ſpecioſum, ita ab imbecilli turpe & flagitioſum. Attius Armor. iudic.* —— nam

Trophæum me ferre à forti pulcrum eſt viro:
Si autem & vincar, vinci à tali nullum eſt probrum.

numeris reſtitue, minimâ mutatiunculâ. Virgilius:

Aut ſpoliis ego iam raptis laudabor opimis,
Aut letho inſigni. *Vide Herc. Fur. 663.*

817 Getica] *Getas arcu & ſagittis vſos neſcit nemo, qui vel Pontica, vel Triſtia Naſonis legerit. Dionyſius Getas ad Iſtrum ſtatuit, & mox illos cum Dacis & Germanis mirè confundit. Apollonius etiam, iuxta Iſtrum collocauit. Thraces eſſe voluit Herodotus, eúmque ſequuntur Latini poetæ nam & noſter alibi* Hebrum Geten, *vocat ab accolis, & Ouidius ſemper cum Beſsis (qui Thraces origine) & Sauromatis coniungit. & Virg. lib. 4. Georg.*

——flerunt Rhodopëiæ arces
Altáque Pangæa, & Rhæſi Mauortia tellus.
Atque Getæ, atque Hebrus —— *Silius Italicus lib. 2. Punic.*
—— curſúque fatigant
Hebrum innupta manus, ſpreti Ciconéſque Getæque,
Et Rhæſi domus, & lunatis Biſtones armis.

ſcilicet quia vt Tanaim, ita & Hebrum accoluerint. teſtatur Tibullus lib. 4.

Quáque Hebrus, Tanaíſque Getas rigat atque Moſynos.

Plinius & Appianus confundunt cum Dacis, de quibus alibi. Melius diſtinxère Strabo, & Stephanus, vt Getæ magis Orientales ſint Ponto vicini; Daci ad Iſtri fontem, & Germaniam vergant. Stephanus: οἱ Δάκαι οὓς κάλουσι Δάους. Γέτας γὰρ τοὺς πρὸς τὸν Πόντον κεκλιμένους καὶ τὴν ἕω. Δάους δὲ, τοὺς πρὸς τἀναντία πρὸς Γερμανίαν, καὶ τὰς τοῦ Ἴστρου πηγάς καὶ παρ' Ἀττικοῖς δὲ τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα, Δάοι καὶ Γέται. *vbi illud, Dacos etiam Daos vocari, & hos populos (quia vicini ſibi) cauſam præbuiſſe Athenienſibus, vt ſeruis ſuis nomina Dauorum & Getarum imponerent. Getas tradit Spartianus in Caracallâ poſtea Gotthos dictos, & Ioannes Magnus lib. 1. hiſtor. Gotthorum Gotthos eſſe gentem Gethicam probat. Mihi probatur præ ceteris, Originem gentis ex Schandiâ fuiſſe inſulâ, & inde erumpentes, partem propè Pontum, partem propè Cymbricam Cherſonneſum conſediſſe, hos propriè* Gotthos *vocari; illos primò quidem* Getas *(quo nomine Claudianus, vt vſitato magis, vtitur) poſtea etiam, quòd ſe iſti aliis adiunxiſſent, eorumq́; facta acceſsio, omnes* Gotthos *nuncupatos. hoc accuratè confirmat Fran. Irenicus Exegeſeos lib. 1. Hebræis Getæ, vt ceteris Scythæ Magoh à filio Iapheth* מָגוֹג*, vt volunt Arias & alij recentiores linguæ Hebraicæ periti: ſed id videtur non concedere D. Auguſtin. negat enim.* גּוֹג *&* מָגוֹג *ſic accipi debere, tanquam ſint aliqui in aliquâ parte terrarum conſtituti, & de Getis ac Maſſagetis expreſſè reijcit. Vide lib. 20. de Ciuit. Dei cap. 11.*

Vide epiſt. Viuis ante Commẽtar. in D. Auguſt. de Ciu. Dei, hac de re, ſatis agentem ambiguè.

818 Cydon] *incola & vrbs eodem nomine in Cretâ, arte ſagittandi celebres. Virgilius:* Parthus ſiue Cydon telum immedicabile torſit. *hodie fortaſsis* Ciſamus.

Inferius tamen & tela fugient] *tam altè in cælum proiecit Licham, vt tam altè iaci nequeant à Getis vel Cydoniis tela: eoq́; iactu caput auulſum in ſaxa, truncus corporis in mare decidit. immane mendacium.*

822 Malum eſt] *foret concinnius;* ita'ſt malum.

830 Nunc ore] *Sophocles:*

Dolore iterum fero victus ſe humi ſternit. *& addit:*
κοὐδεὶς ἐτόλμα τ' ἀνδρὸς ἀντίον μολεῖν

ἔσπατο γὰρ πέδονδε, καὶ μετάρσιος βοῶν ἰύζων.

Nunc humum ore extenſus ferit, nunc in pedes
Erectus, horrendo eiulat ſono ——

833 Vnda non vincit] *Nonnus Schol. in D. Nazianzenum etiam aquam perpetuum calorem accepiſſe, & inde exſtitiſſe Thermopylas refert.*

834 Et nota] *quæ frequenter adierat.*

837 Nunc puppis] *ſacrificabat in Eubæa ad Cenæi Iouis, ſed inde nauiculâ illatus continenti ad Oetham, vbi exſpirauit.*

839 Deſtituit] *ipſum Herculem relinquit animus, vires deſerunt. paulatim emoritur. non eſt neceſſe hunc verſiculum dare Deianiræ. ſino, vt fuit.*

845 Tantis] *ſceleribus.*

846 Leui telo] *poſſidebant & alij Dij præter Iouem fulmina, vt alibi dictum. ſed duplicem obſeruaui differentiam vtriuſque fulminis. Prior, ex Acrone, quòd aliorum Deorum fulmen, album, vel nigrum; ſolius Iouis, rubrum. Vnde Horatius:* —— & rubente

Dexterâ ſacras iaculatus arces.

Altera, quod alij Dij tantùm poſſidebant grauius *fulmen, quo noxij puniuntur: illud verò quod* ſecunda *ſeu* fauſta *tela vocat Ouidius*, minus *&* leue *noſter, & de quo Claudianus:*

Pacificas rubri torſiſſet fulminis alas;

hoc ad ſolum Iouem pertinebat, & ab eo tantum nonniſi monendi homines gratiâ mittebatur: quia (vt Seneca docuit) ad regem maximè ſpectat iuuandorum ſubditorum cura & ſollicitudo. Stabiliuntur hæc Feſti ruderibus: Manubiæ Iouis tres dicuntur eſſe, quarum vnæ ſunt minimæ, quæ moneant, placidæque ſint. Alteræ, quæ maiores ſunt ac veniant cum fragore, diſcutiántque aut diuellant; quæ à Ioue ſint, conſilióque Deorũ mitti exiſtimentur. Tertiæ his ampliores, quæ cum igne veniant, & quamquam nullum ſine igne fulgur eſt, hæ propriam differentiam habeant quòd aut adurant, aut deforment fuligine, aut accendãt, quæ ſtatum mutent Deorum cõſilio ſuperiorum. *poſtulat ergo Deianira iaci in ſe has vltimas manubias. Sed quid ſibi volunt Gloſſarij Græco-Latini ſcriptores;* Fulgurium, κεραυνοβόλιον ἡμέτερον. Bidentale κεραυνοβόλιον· fulgur ſub manum κεραυνοβόλιον ἀπὸ πρωϊνυκτερινόν. *An vltimum iſtud Plutonis, & legend.* Summanum? *primum verò Iouis, & ſcrib.* Fulgur, Dium? *nam antea;* Diumius Ζεὺς κεραύνιος· *&*, Dium ἀστραπή. *idem ergo, fulgetrum, fulgurium, & Dium: vide infrà Agamemn. verſ. 524.*

851 Telum] *Herodotus:* telum immiſit Deus. *Sophocles:* immitte telum pater fulminis. 852 Perdidi] *Phaëtontem cremaſti, quia mundum incendio corrumpebat: in Hercule mundi ſecuritas & ſalus. perdidi Herculem & eripui mundo. orbem ergo non minus quàm Phaëton perdidi. quare par cauſa par ſupplicium exigit. ſatis acuta hæc, non quæro acumina aliena. non quicquid ſubtilius, & verius. Eadem inf. explicat verſ. 870. & ſeq.*

857 Cur? deme fer.] *cur occupem ferrum? deſit ferrum, vndique tela ad mortem ſuppetent quicquid occurret, in mortem trahet. non deerunt rupes,*

vnde me praecipitem. ſic Baſileenſ. & Lipſienſ. & confirmat vitiata ſcriptura Moguntin. & Herbipolenſ & Venetor. cur demum ferrum? *Non tamen improbo aliud*: Cur deinde ferrum? *ſimili enim phraſi infer.*

Cur deinde latebras, aut fugam vecors petam?

863 Aſperi montis] *malè Moguntin.* aſperi ponti. *rupes aſpera, non pelagus.* 874 Aræ] *Buſyridis.*

884 Haud eſt nocens] *Sophocles:* —— leuior

Peccata punit pœna, quæ non ſponte ſunt

Commiſſa.

885 Facto] *qui ſibi parcit, commiſſo ſcelere. At Moguntinen. Herbipol. & Veneti;* fato. *& poteſt, hac mente; Quicumq; ſcelera ſua in fatum reiicit, & vt fati neceſſitate coacto ignoſcit ſibi. Sic ſua ſcelera Phalaris paſſim excuſat, fati neceſſitate ſe compulſum.*

892 Vinci Hercules nō potuit, hinc cœpit mori] *Et ego minus probam hanc credo, quam (niſi fallor) primus N. intruſit. nam cuncti lib. ſcripti, vett. excuſi & Lugdunen. continent,* Vinci Her. cùm potuit. *nec malè Daniel explicat:* Quando Hercules potuit vinci (*veneno ſcilicet Neſſi. & veſte miſſâ*) & retineri à famulis, credendum eſt illum incepiſſe mori. *nec vnquam reiecta hæc à me. teſtor aduerſaria.*

894 Natum ſepelit] *rectè cenſet Hyllum à ſe occiſum, quia patrem eius occiderat. nam, vt ait P. Syrus:*

Homo toties moritur, quoties amittit ſuos.

896 Sceleris te] *ſic Burdigal. Moguntin. Herbip. Veneti & Lugdunen. & ceteri;* ſcelere *prius elegantius; ſed lex verſus reſpuit; niſi verſus exlex, vt in hac tragœdia fortè ſæpè.*

Nemo nocens] *fati culpam, non ſceleris agnoſcebat Deianira. non (inquit) iccirco nocens videbor, quia pœnam non cogitati ſceleris à me expoſco. nullus enim pœnas à ſe expoſcit eius, quod patrare voluit; ſed eius, quod inuitus nollet patrare, per imprudentiam conſciuit. Reſpondet Nutrix. Id iſtam te potiùs ab infligenda tibi pœna dimouere deberet. plerìſque enim quibus animus innocens, manus nocens, homines ignouerunt. Et quis adeo demens vt fata ſua damnet, quæ in ipſius ſita non ſunt poteſtate? Acutiora ſanè has iis quæ ſubſtituunt.*

900 Fata iniqua] *quæris quis damnet fata? ille damnat cui fata iniqua obuenerunt. mihi talia. iccirco mortem peto, vt fata effugiam.*

902 Indolem] *ſpem pulcram virtutis futuræ, quam ex puerorum vultu colligimus. Indoles enim* καλὴ ἐλπὶς ἐν νεωτέρῳ *in vet. gloſſario, quæ etiam* χαρακτὴρ *dicitur. Porrò in Mogunt. & quatuor primis excuſis;* indoles.

903 Flectens] *Figuntur in corporibus tela, ſed poſtquam flexus arcus. in corpora miſſuri, arcum flectimus: nec nouum, quod arcus proprium, accommodare telis. ideo retineo cum quatuor manuſc. & omnibus excuſis;* flectens. *ſup. Herc. Fur. hac eadem de re:*

Vaſtum coactis flexit arcum cornibus.

905 Fonte Cyniphio] *Cynips vel Cyniphs Africæ fluuius inter duas*

Syrtes ortus. Per Macas in mare Libycum labitur, auctore Herodotò. Pintianus monuit in recto debere ſine aſpirationis nota ſcribi quam exigat in obliquis. ab hoc flumine Silius lib. 3. Macas *vocat* Ciniphios. *Quid ſi fontem Iouis Ammonis, qui arietis ſeu hirci formâ colebatur,* cinyphium *vocarit? is enim Libyæ propriè dictæ. Vide Herc. Fur. in fine.*

909 Fraudem] *Neſſi; à quo licet decepta credulitatis ſtolidæ pœnas à me lubet expoſcere.* 913 Immenſa] *Mogunt.* Immerſa.

922 Cum Alcide] *quid enim deſideret aut quærat in mundo mundi vindice ſublato? an mala perpeti, à monſtris, tyrannis, & feris? Mogunt, Venet. & Herbipolenſ.* quicunque Alciden. *non placet.*

923 Per has aniles] *ita in Hippol.*

Per has ſenectæ ſplendidas ſupplex comas
Feſſúmque curis pectus & cara vbera
Precor —— *& apud Ouidium:*
Inſtat anus, canoſque ſuos, & inania nudans
Vbera, per cunas alimentáque prima precatur.

Iuſtinus lib. 16. cùm vitam etiam per vbera materna deprecaretur.

924 Materna] *Moguntinenſ.* mater obſecro.

928 Interim] *ſecus hæc olim accepta à me. melius Lipſius diſpunxit; vera quidem, quæ de exſpectatione mortis dixeram, & quæ ex multis probari facilè poſſunt, Claudiano in Rufin. D. Hieron. in vitâ S. Malchi, Lactantio lib. de falsâ ſapient. cap.* 8. *Senecâ epiſt.* 105. *Seuero Caſſio apud Senecam ſeniorem lib.* 2. *declamat.* 5. *ſed aptior fors interpretatio, vt* NV. *volenti mori, & aſſerenti crudelem eſſe qui miſerum mori non ſinit; imò verò, inquiat, qui ſinit. nam mori ſemper pœna eſt, ſiue miſer, ſiue fœlix, qui moritur. Poſſit etiam ſic legi:* —— crudelis ille eſt interim. NV. Pœna eſt mori. *interea dum diſſuadet. & diſtinet morituri entem, crudelis eſt.* NV. *imò mors eſt ſupplicium. Verũ fatebor. nec hoc planè ſatis facit. Sic Tertullian. apolog. c.* 19. non tam difficile eſt nobis exponere, quàm enorme; nec arduum, ſed interim longum. *vide etiam ſuprà ver.* 481.

931 Sciat] *ipſe Hercules; qui, ſi moreris, noxiam putabit: ſi viuis expurgandi occaſionem tibi non adimis.* Sciat; *habent Moguntin. Herbipol. & Veneti tres: primi Baſileenſ. mutarunt in;* ſcias.

938 Iuno non auſa Herculem eſt eripere terris] *totum hoc mihi ſuſpectum, vt alieno loco poſitum.*

944 Theſſalum] *Ixionem Phlegiæ, vel, iuxta Higynum, Leontei filium: alius Ixion II. Corinthiorum rex.* 946 Vacet] *ſic o.l. tam ſcripti, quàm excuſi. cur mutatis? iubet enim earum vnam quæ labore irrito aquam hauriebant vacare: ſe obituram vices eius. Illa quæ numero deerat quinquageſima nõ vacat, nũquam apud inferos cum ſororibus forato vaſe vndas; quas perderet, petiit.* 948 Coniux] *Medea.* Mater nocens] *ſup. Medea necat liberos.* Soror] *prius, diſcerpto Abſyrto fratre.*

958 Belias] *Beli neptis, Danai filia. Ouid.* 4. *Metamorph.*

Molirique ſuis lethum patruelibus auſæ,
Aſſiduè repetunt, quas perdant, Belides vndas.

ſed vide ſis hominum ſtultitiam: non defuêre, qui mariticidas, poſtea ducerent; quod quâ induſtriâ perfecerit Danaus, narrant Pauſan. in Lacon.

966 Titan] *Sol, Hyperionis, qui Titanum vnus, F.*

973 Si poteſt] *An armata manus tua telis ſolitis, valet arcum intendere in hoſtem? an verò arma tibi exciderunt, & imbecillam, vi morbi victis viribus, manum arcus contemnit? ſi valet manus tua tela mittere, intrepida coniux. &c. ſic Ouidius:* ——— nec quæ magis audiat arcum. *hoc eſt, quæ promptiùs & fideliùs obediat, & iuſſum vulnus infligat.*

976 Licham] *ab hoc tres inſulæ, Lichades dictæ, Straboni lib. 9. de morte eius, Ouid, 9. Metamorph.*

Sic illum validis iactum per inane lacertis
Exſanguémque metu: nec quicquam humoris habentem,
In rigidos verſum ſilices prior edidit ætas.
Nunc quoque in Euboico ſcopulus breuis eminet altè
Gurgite, & humanæ ſeruat veſtigia formæ:
Quem, quaſi ſenſurum, nautæ calcare verentur.
Appellántque Lichan ——

978 Arcadiæ nefas] *Mænalium ſuem.* 982 Hylle] *Cornutus, antiquiſſimus ferè artigraphus,* Ymetthus, Yacinthus, Yllus, *& ſimilia, vult ſine* H, *ſcribi. Sed Entyches orthographus lib. de aſpiratione:* Omnis vox ſeu Græca ſeu Barbara ſuum ſeruat apud Romanos, tam in vocalibus, quam conſonantibus ſpiritum, vt Hannibal, Rhenus. *quare retineo* Hyllus. 994 Alcidæ] *ſic dictus Hercules, vel ab auo Alcæo, vel ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, fortitudine.*

995 Nec peragens mala] *ſic excuſi m. ſ. variant. In Moguntin. eraſum quod prius, & repoſitum vt hic. lego;* nec peragens, (*ſ. iuſſa*) malè Erres, *&c.*

999 Parcant] *plures membranæ;* parcunt. *& ſic etiam Mogunt.*

1001 Quænam] *Deo laus, videor inueniſſe, quo errorem reuocē; hoc pacto:*

Quænam iſta torquens angue vipereo comam,
Tuménſque tacita ſequitur. & quaſſans caput,
Temporibus atras ſquallidis pinnas quatit?

huic ille ſecundus verſus loco natus; qui ſup. verſ. 729 cuncta interturbabat.

1005 Sedere] *hoc Iudicum. Propertius:*

Et Veij veteres, & vos tum regna fuiſtis,
Et veſtro poſita eſt aurea ſella foro.

In ſacris etiam litteris: Rex qui ſedet in ſolio iudicij. *Vide Iacob. Menochium lib. 1. de arbitrar. iudic. q. 61.*

1012 Suſtine] *Propertius:* Flumina Threiciâ ſuſtinuiſſe lyrâ.

1022 Moritura] *Trachyne ſe interfecit Deianira, non Argis, eiuſq; tumulus ad radices Oetæ montis, adhuc Pauſaniæ temporibus. vide in Corinth.*

1024 Auferre] *hoc numeris aptius. iam antè docui fugere noſtrum iambos in penult. ſede. hoc ait reſtat, impedire morientem. Mox ſe reprehendens Me miſerum, inquit, ſaluâ pietate nequeo. Nam ſi matrem mori non ſino, impius in patrem cui illa mortem: ſi mori matrem non veto, matri debitā violo pieta-*

pietatem. *Nil ergo ſalua pietate piè facere queo: ſed ipſa pietate impius ſum futurus.*

IN CHORVM.

Commendaturus Orphei dictum, in geſta & muſicam illius digreditur; & tandem ex diuerticulo regreditur ad γνώμην omnibus rebus neceſſe emori, homini, animantibus, inanimis, cælo, ipſi morti.

1031 Threiciam chelym *cur hoc improbum? ſic Propertius,* Threiciam lyram, *vocanit. ſic o.v.l. omnes etiam impreſſi quos vidi. ſcio,* Pieriam *dici rectè. nam Schol. Apollonÿ;* Πιερία ὄρος Θρᾴκης, ἐν ᾧ διέτριβεν Ὀρφεύς. *ſed Pieria, Thraciæ: quare non patior illud tolli;* Threiciam. *&, reddo eandem vocem Gloſſario Latino-Græco; vbi malè ſcriptum,* Græcanicum ϑίϑυνον. *Creticum* ἑλληνικὸν. *reſcribo.* Threicium, ϑίϑυνον. *Græcanicum* ἑλληνικόν. *docet Claudianus:* Thyni Thraces erant, quæ nunc Bithynia fertur.

1033 Æternum] *hîc ponitur pro eo, quod finem nullum habet; aliàs pro eo quod finem quidem exſpectat, ſed quem, & quando, neſcitur. vt apud Horatium lib. 1. epiſt.* Seruiet æternum. *quæ explicatio latuit eruditulos noſtri æui, non latuit D. Auguſtinum, ſic explicantem illud Exo. 21. & ſeruiet in æternum, lib. 2. locutionis de Exodo. tom. 3. & lib. 1. quæſtionum ſuper Geneſ. cap. 31. tomo 4. vbi Horatÿ verſum interpretatur: & fuere profectò Hieronymi. Auguſtinus, Ambroſius, Oroſius, Iſidorus omnium litterarum peritiores; quam ſcioli quidam ſuſpicantur; quorum audacia & ſupercilium illa Eccleſiæ lumina loliginis ſuco aſpergere conantium, vix vlterius ferenda bonis & Chriſtianis auribus videntur.*

1036 Sequi fugas] *cuius, aut quas? an per* fugas, *curſum ſuum intelligit? an legendum cum quibuſdam;* fugax. *vt ſit,* Oblitúſque ſequi, fugax amiſſit liquor imp. *hoc amplius placet, quàm quod conüciebam.* Oblitúſque ſtetit fugax Amiſſo liquor impetu.

1047 Centauris obitum ferens] *quos ruina opprimit. Mogunt.* Centaurus orbiter fer. *Tres Veneti, & Herbip* Centauros obiter ferens, *ſecum deferens dum caderet Centauros. ſed placet illa prima.*

1048 Iuxta Rhodope] *Rhodope acceſsit & ſtetit prope Orpheum auſcultatura: hoc confirmat Claudianus. ſed Marmita monuit melius legi;* Rhodopen, *vt videlicet Orpheus in Rhodope, & huic aſtiterit Athos, pro;* Iuxta, *Herbipol. & Veneti continent;* victa.

1050 Suam] *Seruius ſcribit Dryades eſſe, quæ inter arbores habitent: Hamadryades quæ ſimul cum ſua arbore naſcantur & moriantur, vt nomen indicat: & Apollonius recenſens hiſtoriam Peralÿ & Nymphæ arbori ſuæ commorientis, vocat Hamadryadem, lib. 2. verſu 479. vbi in hanc rem multa Scholiaſtes, ex Pindaro, Charonte Lampſaceno, & Mneſimacho: idem de Hamadryadibus prodidit Heſychius; & de nymphis cum quercubus ortis teſtatur Callimachus in hymno Delo, hoc vſus argumento, quòd gaudeant, quãdo quercus copioſo imbre irrigantur; mæreant, quando coma ſpoliantur. has Latini* Querquetulanas *vocarunt, vt docet Feſtus. reprehendit grauiſſimè huiuſmodi deliria Sedulius verſibus, quorum initium:*

Arboreis alius ponit radicibus aras Inſtituitque dapes, *&c.*

quod enim de Dryadibus loquatur, nomen ſuadet. δρῦς *namque non glandiferam modo, ſed omnem arborem ſignificat, propriè tamen quercum. Ideo Seneca dixit:* Quercum fugiens ſuam. *Gallorum ſapientes quia Syluicolæ,* Druidæ, *quaſi* Dryidæ *dicti.*

1054 Iuxtáque] *alludit ad illud Ouidij:*

Sæpè canes, leporéſque vmbrâ iacuere ſub vnâ,
  Et ſtetit in ſaxo proxima ceruа leæ.

1058 Oblita veneni] *ſoli Lugdunenſ.* mali ſui.

1059 Tænarias] *Moſchus:* ——quòd ſi poſſem
Vt Orpheus, qui deſcendit ad inferos, ſicut quondã Vlyſſes,
Et ante eum Alcides: ita ego fortè venirem ad domum
Plutonis ——

1060 Commonitos] *Moguntinenſ.* illi mitos, *ego cenſeo;* non domitos. *tales tunc, quia primus illos flexit cantu Calliopes F.*

1069 Volucres tenet] *mei libri omnes;* volucres: *& Ouidium imitatur, laudatum alias à me: & plures volucres noſter agnoſcit & alibi: Ideo mihi non placet, quod placet amico, vt ex vno cod.* volucrem *reponamus.*

1070 Nauita] *Charon, quem D. Iſidorus lib.* 8. *Origin. videtur confundere cum Plutone. à Charonte dicta* Charonia. *Laberius in ſtaminariis:* Tollet bonâ fide vos Orcus nudas in Charonium. *quod rectè retinuit apud Gellium lib.*16*.cap.*7*. Badius, etſi in explicando halucinetur, quemadmodum & Moſellanus: corrupêre recentiores ſecuti Cælium Rhodigin. lib.*10*.cap.*18*. & lib.*12*.cap.*17*. Vide, ſi placet, Pet. Victorium lib.*16*.var. lect.cap.*16.

1072 Nullo remigio] *aduolante naui ſponte ſua, ad cantum Orphei.*

1066 Nec pomis] *quia famem ſitimq́; non potus aut cibi ſuauitate, ſed concentus dulcedine excuſſit.*

1087 Nata eſt] *ſic Mogunt. cum cunctis impreſſis.*

1095 Colo] *hoc repoſui. legebatur;* polo. *ſenſu nullo.*

1097 Quod natum eſt poterit mori] *Triſmegiſtus, ad Tatium,* πᾶν τὸ γενόμενον, φθαρτόν, quicquid natum eſt interire poteſt. *Ariſtoteles lib.*1 *de cælo; omnia quæ generantur, corrumpi docet. Arrianus lib.* 2. *vita Epicteti cap.*5. Norim ei quod natum ſit, etiam eſſe pereundum: *& multa c.* 6. *& lib.*3*. cap.* 24*. Statius etiam lib.* 2*. Silu.*

——omnia functa
Aut moritura vides. obeunt noctéſque, diéſque,
Aſtráque, nec ſolidis prodeſt ſua machina terris.
Nam populos mortale genus, plebiſque caducæ
Quis fleat interitus? hos bella, hos æquora poſcunt,
His amor exitio eſt.
Vt ſileam morbos; hos ora rigentia brumæ,
Illos implacido lethalis ſirius igni,
Hos manet imbrifero pallens auctumnus hiatu.
Quicquid habet ortus, finem timet.

1103 Libyam] *Africam. hæc Libya dicta à Græcis: & à Salluſtio apud*

Pontium Paullinum; qui locus fragmentis aliorum poteſt addi:

Europámque, Aſiámque duo vel maxima terræ
Membra; quibus Libyam dubiè Salluſtius addit,
Europæ adiunctam, poſſit cùm tertia dici.

nodum ſoluit Lucanus lib. 9.

Tertia pars rerum Libyæ, ſi credere famæ
Cuncta velis: at ſi ventos cælúmque ſequaris,
Pars erit Europæ —— *Arator*:
Europæ, atque Aſiæ, Libyæque tenebitur orbis.

D. Hieronymus duas Libyas ponit, vnam Cyrenaicam (Act. 2.) alteram Aethiopicam, vſque ad meridianum Oceanum pertingens: illa prior Aegypti orta eſt, & mari Libyco nomen dedit. Hebræis Africa ſeu Libya פוט *Put, vel* פול *Pul.* 1112 Deos] *vel interpretare ſidera, more Stoicorum; vel fatere Deos Stoicis mortales.*

1114 Et mors fata nouiſſima in ſe conſtituet ſibi] *An hæc eſt illa ſententia quam Senecæ tribuit Tertullianus lib. 1. de Reſurrect. carnis? ſimilis quidem, non eadem. nam illam Seneca protulerat his verbis:* poſt mortem omnia finiuntur, etiam ipſa. *patet ex Tertulliani lib. de animâ cap. 42. Porrò hic dicit, Mortem fati dominam, poſtquam cunctis manum iniecerit, ſeipſam necaturam.* 1116 Mundum] *ſphæras cæleſtes: alioquin quomodo mundum capiant elementa eorumq́ ſpacium, quæ ipſa pars mundi?*

1123 Fati] *Mogunt.* fatum. *melius alij;* fratrum. *& rectè explicant: Quis trium fratrum, qui orbem diuiſerunt, Iupiter, Neptunus, Dis, capiet omnia, cùm vnum erunt omnia?*

IN ACT. IIII.

Muliebriter eiulanti Herculi ſuperuenit Hyllus. narrat matris obitum, & confeſsi dolum. his ille compertis, oraculi olim accepti memor effectus, legit mortem in Oetæâ pyrâ.

1132 Obſta nouerca] *ſic Lipſicus, peſsimè.* obſtat nouerca, *Lugdunen.* obſtat nouercæ, *Veneti, Herbipolenſ. & Baſileenſ.* obſta nouercæ. *alij: quor manuſc. Moguntinen. qui;* obſtet nouercæ. *polus atrâ nube horridus obſtruat Iunonis oculis, ne me morientem aſpiciat.*

1140 Patri] *Saturno, contra fratrem Iouem.*

1137 Gigas] *Gigantum etymon confirmatur, his Homericis in βατραχομ.* γηγενέων ἀνδρῶν ἔργα Γιγάντων. virorum terrigenatum opera Gigantum *& Orphei, quibus Gigantes vult natos ex Terrâ, & Cæli ſanguine; ideoq́ nomen ſortitos:* οὓς καλέουσι Γίγαντας ἐπώνυμον ἐν μακάρεσσιν
οὕνεκα γῆς ἐγένοντο καὶ αἵματος οὐρανίοιο.

Fabulam pleríque transferunt ad eos qui naturæ duci reluctantur; vel etiam qui magiſtratibus reſiſtunt & aduerſantur, quos Cicero lib. 3. de legibus, refellit, Platonem laudans auctorem. reprehendit Ciceronem Victorius lib. 13. var. lect. cap. 9. quaſi alia mens Platonis: ſed arbitror Platonem id voluiſſe, vt indicant eius verba, à Turnebo in Comment. ad eum Ciceronis locum, adducta. Macrobius lib. 1. Saturn. c. 20. Quid aliud fuiſſe *(Gigantes)* creden-

dumeſt, quàm hominum quandam impiam gentem, Deos negãtem, & ideo exiſtimatam Deos pellere de cæleſti ſede voluiſſe: horum pedes in draconum volumina deſinebant; quod ſignificat, nihil rectum, nihil eos ſuperum cogitaſſe, totius vitæ eorum greſſu atque proceſſu in inferna mergente. *mallem*; vergente. *Ouid. lib. 5. Faſtor.*

Terra feros partus, immania monſtra Gigantes
Edidit, auſuros in Iouis ire domum:
Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues.

in Metamorph. ——cùm centum quiſque parabat
Iniicere anguipedem captiuo brachia cælo.

Seuerus, in Ætnâ:

His natura ſua eſt aluo tenus; ima per orbes
Squammeus intortos ſinuat veſtigia ſerpens. *Sidonius Apollinaris:*

Non hîc terrigenam loquar cohortem,
Admixto mage viuidam veneno;
Cui, præter ſpeciem modo carentem,
Angues corporibus voluminoſis
Altè ſquammea crura porrigentes
In veſtigia fauce deſinebant.

ex his intelliges pleraque è Gigantomachiâ Claudiani, & cur Seneca in Medea de Typhæo dixit: Membra qui diſcors tulit. *Alcymus Auitus Archiepiſcopus Vienenſ. egregius poëta, lib. 4. de Orig. mundi, hæc omnia, quæ de Gigantibus produntur, turris Babyloniæ ædificatoribus adaptat:*

Tempore quin etiam peccatrix terra ſub ipſo
Nutribat ſæuos immania monſtra Gigantes;
Nec tamen effari ſolitum, quo ſanguine cretos:
Communi cunctis ortum de matre ferebant:
Qui genus, vnde patres, prohibent arcana fateri.
Si ſpeciem quæras; humani corporis illis
Plus vultus, quàm forma fuit. ſic linea membris
Conueniens hominem monſtrabat, diſſona molem.
Quapropter deinceps commentis Græcia fictis
Dedecus infandum maſſis informibus auxit,
Et portentoſis deſcripſit corpora membris;
Pubetenus cum forma viri, cùm corporis ima
Supplerent vaſti mixto pro crure dracones;
Artus ſemihominum, patulis qui faucibus, imo
Integros viuóſque homines, crudo ore vorarent.
Tunc etiam aiebant diro terrore Tonanti, &c.

Arcana; quia diſſentiunt patres ex angelorũne an virorum concubitu geniti. neq. id tunc ſaltem, definiunt.

& paullo pòſt:

Montibus impoſitos nec enim fas credere montes.
Hoc tamen & deinceps illos tentaſſe putabo;
Qui coctos lateres, lentóque bitumine iunctos
In ſublime rati manibus ſic poſſe ſuperbis
Suſtolli, &c.

alia habes, diuerſa ab his, apud Pierium lib. 16. & lib. 25. Hierogliph.

1154 Inarimen] *ſunt qui Virgilium & ceteros loqui velint de quadam inſula in ora Campaniæ, quam prius Pythecuſas vocabant, de qua Suidas, Harpocration, Strabo. Pherecydes apud Apollonij Scholiaſt. lib. 2. prodidit eam Typhœo impoſitam, idq́ Latini poëtæ, vt hic noſter, ſequuntur, Quod ſi verum, errauit Ouidius lib. 14. Metamorph. Inarimen, Prochytan, Pythecuſas, tres inſulas faciens. Vide Turneb. lib. 20. Aduerſ. cap. 8.*

1160 Stadia] *ſic pro;* ſtagna, *Mog. Herb. & tres Veneti. primi Baſileenſ. mutarunt.* 1161 Trepidis] *non cecidere Solis equi, nec illis excidit Sol; alioquin periiſſet dies. ſed trepidarunt ſonipedes, titubauit currus, ideo ferè decidit Phœbus. quid opus (ferè dixerã labi)* lapſis *reponere? quatuor mei m. ſ. & ad vnum excuſi;* trepidis. *verè bonum: hoc, bonum: ſed & germanum.*

1163 Per meum] *Sophocleis Ciceronis, ſeu Attij explicatio addita ſufficit, etſi non ad verbum. Euripidis, iſta ſunt;*

——neque ab oculis
Exſtillaui guttas, neque arbitrabar
Eo rem venire poſſe vt ora rigarem lacrymis.

1165 Inſtar] *nónne melius* inſtat. *Non imminet nec ingruit iam iam obruturum me latus abrupti montis.*

1166 Gigas] *ſic ad vnum libri omnes. & fruſtra ſunt qui;* Gygen *ſubſtituunt. imitatur enim Sophoclem, cuius ego iam olim & Attij verba in aduerſar. exhibui. Et ſic ſuprà* Ne quis Gigas Theſſalica, *&c. an &* Gygẽ *relegent. miſerum qui tot incommodas ſedes ſubire cogitur. ſup. ver. 167.* Gyges *legendum ſatis fuſè docui quondam adoleſcens; & illud etiam Apollodori codicem mendoſum videri. Nec vidi qui illic,* Gyas, *ſubſtitueret. videant quibus hoc aſcribant; quos non nominant, ſed ſuggillant; ne quid per calumniam.* 1169 O miſera virtus] *Dion:* Ipſe etiam ad mortem confugit, altáq; voce recitato Herculi iſtos dicto. O infelix virtus! itáne, cùm nihil quàm nomen eſſes, ego te tanquã rem aliquam colui, cùm tu fortunæ ſeruieris. *cuius etiã Zonaras meminit li. 2. & quod paullo aliter refert Plutarchus initiò lib. de ſuſpicione. Lege Pet. Victor. li. 23. var. lect. c. 2.*

1179 Potuiſſem mihi] *Herbip. & Veneti;* potuiſſet mihi. *Mogunt.* potuiſſe. *quidam reponit,* potuiſſem, hei mihi, Iunonis odio. *Senſus. Vtinam mi miſero licuiſſet Iunonis odio occumbere. Suſpicabar;* prodeſſet mihi.

1175 Femina] *Ouid. 9. Metamorph.* Túne meæ necis auctor eris?

1181 Sed nimis] *Moguntinenſ.* ſi nimis.

1183 Amazon] *Titinnius, auctore D. Iſidoro, Amazones, vocat* Vnimammas. *hinc Plauti;* Vnimammia.

1185 Quid tale] *Moguntin.* ſcelere. *fors an ex;* ſimile.

1187 Exceſſit] *ſic etiam Moguntinenſ.*

1188 Ferebas] *ægrè quidem, ſed ferebas tamen; non malè ſic connectitur: nec mihi nexus ſuadet vllam nouitatem.*

1193 Centauris] *quo tempore in Pholoë monte eos vel occidi, vel profligaui, narrat Polyænus in Stratagem. & Diodor. in Biblioth.*

Digitized by Google

1194 Vinctus] *ſic tres m.ſ. & Lugd. ſed Mog. Herb. Ven. Baſil.* victus.

1196 Tunc] *Mogunt. Herbip. Ven.* nunc.

1199 Pro feræ] *Moguntinenſ.* ô feræ.

1210 Monſtriferum] *ipſi potius toti monſtrum Titanes. malè Mogunt. & Eguian.* mortiferum. *placet*; montiferum.

1216 Eheu quis intus] *legunt ex manuſc. ſuo:*

Heu qualis intus Scorpius quis feruidâ
Plaga reuulſus. *placet, niſi quod retineo*; plagâ reuerſus, *cum ceteris omnibus libris, quia ſemel tranſlatus è terrâ in cælū, nunc putat rediſſe in ſolum.* 1222 Primam] *aliàs*; primum. *in ſequ. verſu placet emendari*; latus *ſtatim enim dixerat, ardere iecur.* 1230 Fateor] *cui mala maxima ſemper exilia, minuta, contemtibilia videbantur.*

1233 Lacertis] *ſic teſtantur interfectum Theocritus* εἰδ. *26. Euripid. in Herc. Fur. & Apollodor. lib. 2. Biblioth. errant pictores, qui Herculē manibus leonis os deducentem pingunt. Aduertit Pet. Victor. lib. 4. var. lect. cap. 22.*

1235 Detulit] *Moguntinenſ.* retulit. *Eguian.* abſtulit. *alij*; detulit. *quidam, quos ego non vidi*; depulit.

1238 Calpe] *Calpen montem Paullinus* bimarem *vocat. deſcribūt Strabo lib. 3. & Mela in deſcript. Hiſpaniæ. Eſt & vrbs Calpe Straboni ibidem, quam in Itinerario Antoninus docet à Carteia diuerſam.*

1241 Oppoſui] *de præpoſitione*, ob, *tradit Papirianus, ſequente vocali vel* u, *vel* i. *quando habent vim conſonantium, vel littera* r, *ſemper integram manere; ſin verò* f, m, p, *ſequantur, tunc* b, *in illas ipſas migrare, vt* obeo, obuius, obiicio, obruo; offulgeo, ommuteſco, oppono.

1243 O vires prius in me ſepultæ?] *aliquis his verbis ſenſus. ſed quanto melior ex caſtigatione Lipſij.* Vbi vires priùs in me? ſepultæ. *ſubaudi, quæ priùs erant in me.*

1246 Credetur] credatur *Mogun. primis editionibus totus verſus deeſt.*

1258 Effera es] *Moguntinenſ. Herbipolenſ. & Veneti*; es effecta. *quare ſcribo:* Quæcunque peſtis, ſæua quæcunque es fera.

1259 Palam timeres] *nō auderes aperto me Marte aggredi. in ipſis viſceribus lates & crucias. rectè ſe locus habet. deprauāt, qui*; timori es, *ſupponūt.*

1262 Simile] *inuictum, indomitum, inſuperabile.*

1267 Vidit] dedit *Moguntinenſ.*

1269 Et ante omnes] *hoc eſt, & coram omnibus, in cunctorum etiam oculis oculos meos prima lacrymari coëgiſti.*

1270 Abſtuliſti] *eripuiſti, extorſiſti.*

1270 Durior ſaxo & chalybe] *Moſchus de Hercule, dixit:* ex ſaxo aut ferro animum *habere* fortem in pectore. *Ennius Andromacha:*

Sed quaſi ferrum aut lapis dura'ſt,
Rarenter gemitum conatur.

Ouidius in epiſt. Ariadnæ:

Non poterant figi præcordia ferrea cornu:
Vt te non tegeres, pectore tutus eras.

Illuc tu ſilices, illuc adamanta tuliſti:
Illic, qui ſilices Theſea vincat, habes.

Tibullus lib.1.Eleg.2.

Flebis, non tua ſunt duro præcordia ferro
Vincta, nec in duro ſtat tibi corde ſilex.

1272 Extulit] *quidam*; extudit. *in eodem carmine pro* rictus, *nonnulli libri, in quibus Danielis*; ritus.

1273 Pro tector] *Mogunt.* proſpector. *emendant*; prô rector.

1279 Parrhaſio axe] *axe plauſtri ſeptentrionalis. quod agit Bootes; Calyſtho in vrſam conuerſa fuit, ſeu plauſtrum. A Parrhaſiâ vrbe Arcadiæ, quam Pelaſgus Neſtoris filius ædificauit, & in honorem Parrhaſi Lycaonis F. nominauit, teſte Charace lib. 1. Chronic. tota Arcadia dicta Parrhaſia. Itaque* Parrhaſio, *hoc eſt, Arcadico, propter Calyſtho. vel quia potius videtur* axis *pro ipſo tractu & ora poni*; lentior, *opponitur* duriori. *tam durus, inquit, quam ipſæ rupes Arcadicæ. vide inf.* 1557. 1278 Gethico] *Thracio. nam poetæ Getas cum Thracibus confundunt. oſtenſum ſuperius.*

1283 Reſoluit] *à niuibus ſumta metaph. ſicut ſolis tepor niues in aquam. ſic luctus fletũ reſoluit in lacrymas, ita, ſi cum Mogunt. & m. ſ. legas*; luctus. *ſin cum impreſſis*; virtus. *mens iſta; ſæpenumero fletum ipſum fluere paratum, abſumit virtus, & robur animi abſorbet. Vereor ne quid mendi ſubſit; nam quidam lib.* & lætum virtus ſæpe reſoluit. *alij* fletum vir. ſ. reſ. *alij* fletũ luctus ſ. r. 1286 Vincitque faces] *ſic Lipſienſ. plerique*; vincitque (nefas) ſolis aduſti glaciale iubar.

1287 Glaciale iubar] *ſplendor in glaciem induratarum niuium vel aquarum. miram duritiem niuium. quam calor ſolis nequeat diſſoluere: facilè credãt qui cryſtallum exiſtimant tenuiſſimarum aquarum glaciem concretam, vt Seneca lib. 3. Nat. quæſt. cap. 25. ſed cryſtallo multum terrenæ ſubſtantiæ ineſſe crediderim, cum Platone in Tymæo; & mineralibus adſcribendum, cum Theueto lib. 5. Coſmograph. cap.* 8.

1291 Implicaret] *hoc Daniel repoſuit, prius legebatur vt adhuc in Mog. Eguiano. Herb. primo Veneto; & Lugd.* explicaret, *extenderet, & porrigeret. placet tamen magis*, implicaret, *circumuolueret, amplecteretur, quod ſerpentũ.*

1300 Non minus verum mihi] *optimè reponunt*; cælum. *potui (ait) calũ mihi vindicare æquè atq; Gigantes. robore præſtiti, non ceſſi audaciâ. retinuit pietas. dum patrem puto; quæ tibi ſorte obtigit, partem non eripui.*

1313 Tantum] *tamtus & quamtus*, m; *debent habere medium, vt tam & quam auctores Cæſellius, & Cornutus.*

Ex parente] *patre. Pallas ex ſolo Ioue nata ſine matre, quare* εὐπατέρειαν *&* ἀμάτορα *vocant, Latini patrimam. Catullus*:

Qualecumque, quod ô patrima virgo
Plus vno maneat perenne ſæclo.

1324 Subtrahitis] *Papirianus cenſet*, ſub, *quando præcedit* m, f, p, *tunc* b, *eas conſonas mutare*, ſummitto, ſuffero, ſuppono: *ſequentes verò* c, t, *in* s *migrare, vt* ſuſtineo, ſuſpicio. *dicendum ergo foret*, ſuſtraho: *niſi vſus repugnaret.*

Digitized by Google

1325 Ita nulla] *Moguntinenſ.* iam nulla. 1332 Si me] *hoc perperam. Lipſienſ. cùm legeretur in omnibus excuſis & calamo exaratis;* Ni me.

1333 Excipite] *eripite. ſæpe enim hoc ſignificat.*

1330 Ingrate] *Sophocles:*

O gens nimis ingrata Pelaſgi,
Vbi nunc eſtis?
Veſtri dum ego æquora turgida pelagi,
Dum nemora altis obſita ſiluis
Omnia purgo: pereo infelix.

1337 Corde anhelanti] *cor per arteriam venoſam, aërem refrigerantem, quem pulmones misère, recipit, teſte Ariſtotele lib. 3. de partib. animal. quæ cum ſuperius dixerit pulmones vi veneni exaruiſſe, profectò conſequebatur, quod ſubiungit, æſtuantis cordis ſuſpirium: & quaſi ſuffocatio.*

1339 Spiritus fugiens meo legatur ore] *ex veterum conſuetudine, apud quos proximiores parentes, eorumq; defectu, vt quiſquis amicior, exſpirantem deoſculabantur, & corpus corpori, vultum vultui imponebant, quaſi excepturi ore fugientem animam. meminit moris Alexand. ab Alex. lib. 3. Genial. c. 7. ſed non probat. id præſtabo. Cicero, de Supplicius in Verrem:* Filiorum ſuorum ſupremum ſpiritum ore excipere liceret. *Virgil. 4. Aeneid.*

——& extremo ſi quis ſuper halitus errat
Ore legam——*quo loco Donatus.* hoc dixit quia hunc cariſſimi colligere ſe poſſe arbitrantur. *Ouidius Carm. de morte Druſi:*

At miſeranda parens ſuprema nec oſcula fixit,
Frigida nec mouit membra tremente ſinu;
Non animam appoſito fugientem excepit hiatu.

& mox à filio mater hoc officium requirit:

——excipias hanc animam ore pio.

Quinctilianus ſenior declamat. 6. Non morienti pater aſſedi, non ægri caput molliori ſede compoſui, non fatigatum latus mutaui nõ ſpiritum excepi. *apud Iuſtinum lib. 23. vxor Agathoclis, ait:* ſe nec inuitam periculo ſpiritus ſui empturam, vt extremos viri ſpiritus exciperet. *Denique tria teſtimonia inuenies apud Statium lib. 2. Siluar. Epiced. in Glaucũ. lib. 5. Pietatis in Priſcill. & lib. 5. Thebaid. verſu 52.*

1342 Stelligera] *Moguntinenſ.* ſtellifera.

1344 Vmbræ ſimile] *dilapſa membra. neſcio quid illorum reſtat vero corpori diſsimile, vmbra corporis ſimile; quod eſſe videatur, non ſit. Non video cur hoc damnes.* 1357 Credo] *alij;* crede.

1360 Lemnos ardens] *Lemnos Aegæi maris inſula Vulcano ſacra, de qua multa Valerius lib. 2. Argonaut & Statius lib. Thebaid. crebra eius incendia, fumoſum, nigrantemq; aërem deſcribentes. ſunt, qui veterum quoſdam ſecuti, putent etiam vocari, Aethaleam, Hypſipilæam, Berenicen, Macrim, & Chium. neſcio an rectè. nam, quod ipſi non diffitentur, Liuius libro 37. Chium, Aethaliam, & Macrim, totidem diuerſas inſulas facit; & Dionyſius Periegetes Macrim & Chium à Lemno apertiſsimè diſtinguit. Vulcani offici-*

fficinam in Lemno ponit Cicero lib. 3. de Nat. Deor. Ex hac adfertur terra illa nobilis, quam ſigillatam vocant, de qua multa Theuetus lib. 8. Coſmograph. lib. 11. & meminerat olim Myrſilus lib. 1. Leſbicorum, teſte Natali lib. 2. Mytholog. cap. 6.

1360 Inferni poli] alij; ignifera. mallem; igniferi. ſi inferni, non probum: ſed nondum video mentem. quæ hæc plaga ignifera poli, vel igniferi poli, quæ vetat flagranti currere diem in zona? intelligitis Critici? relinquam inferni, donec vos extricetis. ſenſus interea; Quænam hæc tanta vis caloris, & inteſtinæ flammæ? quam non æquet vel ignis Siculæ Aethnæ plumas abſorbens; vel fornaces Vulcani, qui in Lemno; vel ipſe Pyriphlegethon, aut alia plaga illius inferorum incendia; quæ (vt maius lumen offuſcat minus) ita illæ æſtu ſuo ac tenebris arcent, vel opprimunt radiatum iubar ſolis; impediunt ne in plaga illa & tractu ardente ſol ſuas queat vires exerere. Tantos ibi ergo calores, tam denſis mixtos tenebris, eſſe ſignificat; vt Solis Meridiani lumen refutent. Zona] non vna ex quinque, ſed inferorum territorium.

Flagrante] ignibus, quibus noxij puniuntur.

1362 Pro comites] ſuſpicor librarios, verentes ne ô, non poſſet non abſumi, pro eo ſæpe in his fabulis obtruſiſſe, prô, vt ſuperiùs paullo antè verſu 1199. nunc multo aptiùs: ô comites.

1364 Terris Oceanus maior] quia putabant mare tellurem circumcingere, quæ fuit opinio Ariſtotelis in lib. de mundo ad Alex. Q. Metelli & Cornelij Nepotis apud Melam lib. 3. cap. 5. vide inf. Oedip. verſu 504.

1370 Herculem] Sex. Empyricus lib. 8. contra Mathemat. pag. 261. ſcribit Herculem prius vocatum Alcæum, ſed Herculis nomen ſibi vſurpaſſe, quia is eo tempore Deus exiſtimabatur. Vnde & famam viguiſſe, Thebis olim inventam propriam Herculis ſtatuam, cum hac inſcriptione: ALCÆVS AMPHITRYONIS AD GRATIAS AGENDAS ALTERI.

1377 Scythia Gementem] mallem profectò, Scythiâ gemēte. etiamſi duri illacrymaſſent Scythæ, non tamen ego.

1380 Athos] de hoc monte nos tam nonnulla. vide Stephan. & Apollon. 1. Argonaut. & Adag. Athos adumbrat terga Lemnij maris.

1382 Fulmen excipiēs] quia feriunt ſummos fulmina mōtes, Athos verò celſiſſimus: multo Mimas humilior, minúſque noſtro in ore, etſi aliquando. omnes manuſcr. quos vidi, & omnes excuſi hunc verſiculum purum & germanum deputant.

1388 Hinc & taurus] flagitante verſu, reieci τὸ, &.

1389 Quidquid furit] imo (retractare non pudet) etiam Lugdunen. & plures omnino excuſi, nonnulli etiam, ſed pauciores m. ſ. habent; furit.

1390 Solum quoque ingens] ſolúmque ingens, Moguntin.

1392 Excutient] Moguntin. excutiant.

1396 Sed] principiò Latini, ſedum; deinde; ſet, tandem ſed vſurparunt, vt docent Phocas & Victorinus. Dura ſeries operis] retineo. ſed quid ſibi volunt quædā exemplaria in Lernam cogitatione defixa? Mog. enim; ſed durus ſerpens operis: Herbip. & Veneti quidā; durus ſerpens ophis.

1397 Fauet] *ſic Baſileenſ. & Lipſienſ. non malè.* fouetur *Moguntinen. rei*[illegible]. fouet, *Herbipol. & Veneti.* fauet *plerique omnes m.ſ.*

1399 In orbe] *alij lib.* In orbe veniat, veniat huc. *orta hec varietas, quia in quibuſdam manuſc. tantùm;* In orbem veniat huc aliquis mihi. *vnde typographi, tibicinem addidere carmini, alij alium.*

1400 Hei mihi] *Pintianum exemplar:* Eſt mihi ſenſus quoque excuſſus. *mendosè* 1401 Nimius impulſus] *vet. excuſi;* nimis impulſus. *legebam:* nimius impulſu. 1407 Meruit] *rectius etiam in Eguian. & Mogunt. & Herbip. & Venetis tribus;* meminit.

Alcmene] *Scribit Victorinus lib. 1. veteres nunquam c, & m, coniunxiſſe, vſque ad Iulium Cæſarem; qui primus* Alcmæon, Alcmena, Tecmeſſa; *quos priùs,* Alcumenam, Tecumeſſam, Alcumæonem, *ſcribebant. Cariſius lib. 1. vult dici Andromacha, Alcmena, Danaa, &c. omnia in a, quia Græcè tantummodo in e, producto.*

1414 Gnatum] *teſtatur Victorinus, veteres ſcribere ſolitos* gnatus, gnauus, *& ſimil. Theodoſij verò Imp. tẽpore cœpiſſe tolli g. & dici* natus, nauus.

1417 Pro cap. ſcelerũ dolor] *iuuarim interpunctione;* pro capax ſcelerum! dolor! *deteſtatur diem ſeu lucem vt acerbam, & capacem ſcelerum. mox erumpit in exclamationem. qualis illi frequens, nefas! ſcelus! & ſimiles. omnino non auſim ſine librorum auctoritate aliud verbum ingerere.*

1422 Eripiet] *Sophocles:*

——eò iam redactus eſſet, vt
Parente ſeſe vtroque momento breui
Videret orbatum ——

1425 Compeſce] *Sophocles.*

—— tace filij. *Item:*
Sed tu querulas comprime voces.

1426 Nato ſimilis] *Moguntinenſ.* fato *ſimilis, rectè. omnes tamen reliqui mei codices ſcripti;* nato. *& ſic omnes editiones quas vidi veteres (præter Badianam) ſic tres Veneti, ſic Herbipolenſ. ſic Baſileenſ. ſic Complutenſ. Lipſienſ. & ſic legêre olim Gellius & Daniel.*

1428 Laſſam] *Moguntinenſ.* lapſam.

1431 At inter] *Eguian. & Mogunt.* aut inter, *& ſic excuſi multi.*

1435 Generum] *Heben mihi deſpondet. vide Heſiod. in Theogonia.*

1436 Nitentem] *Herbipolenſ. & Veneti;* intentam. *hinc ego, etſi;* nitentem. *non improbem: ſuſpicabar,* micantem, *vel* patentem.

1437 Zonam] *torridam. de hac & aliis Eratoſthenes:*

πέντε δὲ οἱ ζῶναι περιηγέες ἐσπείρηνται.
αἱ δύο μὲν γλαυκοῖο κελαινότεραι κυάνοιο,
ἡ δὲ μία ψαφαρή τε καὶ ἐκ πυρὸς οἷον ἐρυθρὴ,
τυπτομένη φλογμοῖσιν ἐπεὶ ῥά ἑ μοῖραν ὑπ' αὐτὴν
κεκλιμένην ἀκτῖνες ἀειθερέες πυρόωσιν·
αἱ δὲ δύω ἑκάτερθε πόλοιο περιπεπηγυῖαι,
αἰεὶ κρυμαλέαι, αἰεὶ δ' ὕδατι μογέουσαι.

Quinque autem zonæ rotundæ circumuoluuntur,
Duæ quidem glauco ſunt obſcuriores cyano:
Vna verò ſabuloſa torridáque & rubens,
Verberata flammis, quoniam eam partem
Sibi ſubiectam perpetuò ardentes radij torrent.
Reliquæ duæ, ad vtrumque polum extenſæ,
Perpetuâ torpent glacie, pluuiiſque grauantur.

hunc ergo imitatur noſter, & ſentit non habitari, nimio calore cuncta exurente. contrarium conſtat experientiâ, & nauigationibus Hiſpanorum. qua de re conſule Albert. Magnum lib. de Natura locor. diſt. 1. cap. 6. Contarenum Cardinalem lib. 2. de elementis, Clauium noſtrum Commentar. in Sacroboſci ſpheram. de zonis, ex antiquis, egêre Cleomedes in ſphera, & lib. 1. Meteor. Ptolomæus in Quadrig. tract. 2. Strabo lib. 1. & 2. Cicero in Somn. Scipion. & ibi Macrob. lib. 2. Firmicus Aſtrolog. lib. 1. cap. 4. & vlt. Plin. lib. 2. cap 70. Capella lib. 6. Virgil. 1. Georg. Tibullus lib. 4 Eleg. 1. Ouid. lib. 1. & 2. Metam. aſcribam ſolum fragmentum Varronis, à me numeris redditum:

Mundus domus eſt maxima rerum,
Quam quinque altitonæ fragmine zonæ
Scindunt; per quas limbus pictus
Bis ſex ſignis ſtellimicantibus
Altus in obliquo æthere, Lunæ
Bigas acceptat.

adduxit Turnebus lib. 20. Aduerſar cap. 29. ſed longè aliter.

1440 Deducor] *ſubitò deijcior. Cicero pro Cæcina,* deduci fundo.

1441 A leto] *à morte. vett. excuſi;* à lecto. *& exponunt ab Hebes coniugio. ſincerius m. ſ. quidam;* à cælo. *& rectè exponit Lipſius.*

1445 Hanc vocem] *ſcilicet* (cogis fateri.) *nam quis Herculem queat cogere? aut quis tantus dolor cui ſubcumbat Alcides? qui aliò amandant, hunc ſenſum non ſensêre. Nec mihi liquet, cur Hyllo tribuam. quid enim in Hylli verbis, quod fateri cogatur? an quòd minas Herculis diras vocarit? & quam vocem iubet illum occupare? an quod de ſummo labore dixerat? ſed prius illud parum Latinum, fateri, pro dicere ἁπλῶς. poſterius verò ſubfrigidum.*

1446 Hylle] *de huius robore quædam Pierius lib. 1. Hieroglyph. ab eo deſcendiſſe reges Aegypti Ptolomæos docet Satyrus in hiſtoria Alexandrinâ apud Theophilum lib. 2. ad Autolicum, vbi tamen in Græco contextu nomen Hylli mendoſum.*

1448 Quale] *vett. excuſi,* quare. *Moguntinenſ.* quas.

1456 Suo] *Sophocles:*

Ab alio nemine, ſuâ ipſa concidit interempta dexterâ.
HER. Heu cur meâ non occidit illa dexterâ.

1467 Extulit] *ſic Mogunt. ceteri;* expulit. *num ſcripſerat;* expuit.

1470 Habet] *ſatis eſt ſic exponit Non. illud Virgilij:*

Hoc habet, hæc melior magnis data victima diuis. *& ſic exponere debuit illud Terentij Andr.* certè captus eſt, habet. *Apud Sophoclem*

Hercules: Hei mihi, miſer perij, perij ego funditus,
Lux fulget hæc nouiſſima hei mihi,
Video.

1274 Perempti] *Sophocles*:
—— olim à patre hoc ſummo Ioue
Oraculum accepi: ſuperſtitis Herculem
Nullius occiſum manu iri: vitam ei
Apud inferos Stygij incolam Orci aliquem fore
Qui ei eriperet.

1475 Olim] *ſic Tacitus Annal.* 15. Quod ad omina ſui exitus *verteretur.* 1480 Hunc] *Moguntinenſ.* hanc.

1485 Herculea] *vni manuſc. totus verſiculus deeſt.*

1487 Inclytum] *inſpice Aduerſar. olim à me hæc reſtituta comperies: alij eodem modo, ſed occupatum.* Regnúmq.] *totus hic verſus deeſt Venetis.*

1499 Nox] *duplicata ad me gignendum.*

1504 Quamquam Iupp. credi] *Moguntinenſ.* quicquam. *N.* quamquam. *ceteri excuſi*; quoque. *mallem, ſi libri ſuffragarentur*; tantum. *vel credi pater meus gaudet, etſi non ſit.*

1505 Meis] *mihi impenſis, pro me fuſis.*

1507 Tale Iuno peperit] *ſic om. cod. quos vidi, ſiue à typographis vulgatis, ſiue à librariis deſcripti. ſed alij ex ſuo lib. reponunt*: Quid tale genuit, peperit. *quia deſignari tantùm Iunonem elegantiùs videatur. Diſplicet mihi illa inutilis repetitio,* genuit, peperit. *an quæ peperit, non genuerat? quid addit altera vox alteri, quoad ſententiam? Efficaciùs etiam hæc dicentur, ſi nomen exprimatur, quàm ſi deſignetur.* 1510 Perage] *Mogunt.* perge.

1530 Tuus comes] *Herbipol. Veneti, Baſileenſ. Lipſienſ.* veſter. *Moguntinenſ.* noſter. *Pariſienſ. & Lugdunenſ.* tuus.

IN CHORVM.

Herculis mortem & luget, & mundum conſolatur prædicens Deorum numero adſcribendum; Iouem quoque precatur vt mundi vindici ſublato ſufficiat alium, vel deſinat feras & monſtra producere.

1516 Radiate Titan] *Attius*:
Dextrorſum orbem flammeum radiatum Solis liquier curſu
Nouo. *Item*:
——oculis poſtremùm lumen radiatum rape.
Papinius: Sidereique orbes radiatáque lumina cæli.

1518 Laſſa] *quo incipiente calorem fundere, equos Luna defatigatos nocturno penſo diſiungit.* Bigæ] *Vide Hippol.* 311. *porrò ſic ſingulari numero Liuius lib.* 28. *penatem, Pacuuius plagam, Horatius Quiritem, Plinius & Macrobius groſſum dixere.*

1525 Vnde non vnquam] *Philetas Cous*:
——iter feci ad inferos,
Per quod nullus retrò viator rediit.

1526 Quos nubes radios ſequantur] *nō illud lucidum iubar, quo mundus amœnatur, ſed nubilam faciem; qualis quando pluuias attrahis, & nubes quaſi conuocas, quæ grauidatæ, in imbres diſſoluantur.*

1522 Plauſtro] *has ſeptem ſtellas docent ab Homero & Græcis* ἅμαξαν *dici, & propinquum ſidus* βοώτην; *illas à Latinis* ſeptem triones *vocari, à boum ſimilitudine, quia Romani olim boues terræ cultores,* triones, *quaſi* teriones *nominabant: ipſæ verò ſeptem ſtellæ ita locatæ ſunt, vt ferè duos trigonos faciant, & quandam cum Boote axis vel temonis ſpeciem exhibeant. ita Varro lib. 6. de Ling. Latina, & Gellius lib. 2. cap. 21. de his Ennius, Iphigenia, vt N. emendat:*

Quid noctì videtur? in altiſono
Cæli clipeo temo ſuperat
Stellas, ſublime etiam
Atque etiam cogens noctis iter.

1530 Alium] *quando futurus alius, vir æquè fortis; qui tyrannos & monſtra tollens, tanta terrarum orbem celeritate peragret, vt Sol eius ægrè veſtigia ſubſequi videatur. ait* Alium Herculem. *quia hoc nomen omnibus viris ſtrennuis tribuebant, vt docet Cælius lib. 6. antiq. cap. 7. Sex Cicero, at Varro quadraginta tres Hercules nouit; omnium geſta vni huic aſcribi ſolent.*

1537 Durior terris Helices] *hoc eſt quod ſup. dixit:* Nec Parrhaſio lentior axe. 1543 Immenſas] *Eguian.* intenſas. *non placet.*

1556 Aeacúmque] *Herbipolenſ. & Veneti;* Aeacóſque.

Geminos] *Rhadamantum & Minoëm.*

1557 Fata diſcernens] *Mogunt. vt alij mei manuſcr.* facta diſcernes. *quod placere, aliàs ſignificaui. Iudicum enim facta reorum diſcernere, & pro factis infligere pœnas: quas ſi* fata *vocari contendis. eſto. parum refert. vide inferius verſu* 1988. *quæ ex Stobæo.*

1561 Fatis] *perperam Lugdunenſ.* factis. *ceteri omnes* fatis. *dixit enim ibi:* Iratis Diis non licuit eſſe.

1563 Locum virtus] *Scipio apud Ciceronem 6. de repub.* Omnibus qui patriam conſeruauerint, adiuuerint, auxerint; certum eſſe in cælo ac definitum locum, vbi beati æuo ſempiterno fruantur.

1565 Tepido] *Moguntinenſ.* rapido.

1568 Recepto tu. Alcide] *Mogunt.* recepti tutus Alcidæ.

1570 Leone] *quem in Nemeâ præfocauit.*

Cancro] *quem ſimul cum hydra ſuſtulit.*

1581 Fretum] *amittet mare ſalſuginem; quam, cùm terreo multo ſit commixtum, nequit in totum deperdere. hinc pendet ſolutio problematis attributi Alex. Aphrodiſæo lib. 1. Problem. 53.*

1583 Ponto vetito] *cauſam cur nequeat mari mergi veriorem putant; quia circulus Arcticus altior eſt noſtro Orizonte, ideo ſidera illa Arctica nobis nequeunt occidere. vide Brodeum lib. 5. miſcell. c. 25. & inf. Thyeſt.* 472.

1588 Habeat nec vlla] *Moguntinenſ.* habeat, nullâ *aſſentior legenti:* Horreat nulla.

Qui poteſt] *hoc eſt, quo pacto poteſt. ſed melius Lugdunenſ. & Herbip.* cui poteſt. *quamuis*; qui, *ſit in Venet. Baſileenſ. & Lipſienſ. Moguntinus:* qui putet ſolum, *&c.* poteſt eſſe, *pro* eſt. *ſumitur. vide Canteri notas.*

1590 Intenſum] *lego ex Mog. Herbipol. & Venetis*; impenſum.

1593 Ecquid hoc] *alij*; en quid hoc: *quidam*; Hem quid. *nonnulli,* heu quid hoc. *Secutus ſum Herbip. vnum Venetum & Lipſienſ.*

1593 Mundus] *cælum.* 1597 Laſſus an pondus] *refero* pondus *ad* laſſus, *non ad* titubauit. ἀρχαϊκῶς, *vt captus mentem, &c.*

Atlas] *tres Atlantes inuenio apud Seruium; primum Italiæ regem, Electræ patrem, ſecundum regem Arcadiæ, Maiæ patrem; auum Mercurij: tertium Promethei fratrem Afrum; hic dicitur primus artem nauigandi, ſphæram, & aſtrologiam inueniſſe, Diodor. lib 4. Plinius lib. 2. cap. 8. & lib. 7. cap. 56. D. Auguſtin. lib. 18. de Ciuitate Dei cap. 8. & Iſaacius in Lycophr. ideo dictus ſuſtinere cælum ab Homero 1. Odyſſ. Pindaro 4. Pyth. & ceteris: & cùm Perſeo hoſpitium denegaſſet, oſtenſo Meduſæ capite, in montem induruiſſe, auctoribus Pauſaniâ in Attic. Plinio lib. 5. cap. 1. Ouidio 4. Metam. & Herodoto in Melpome. vel ſanè ſuaſu Iunonis ferentem Titanibus auxilium, Iuppiter in montem transformauit, vt ſcribit Higyn. in fabulis cap. 150.*

IN ACT. V.

Cataſtrophe; continens obitum Herculis, & luctum Alcmenæ & Apotheoſim Alcidæ.

1610 Docuit indomita] *Mogunt. Herbip. & Veneti* indomita docuit.

1617 Fagus] *Theocritus*: vmbroſâ ſub fago.

1621 Loquax] *Sophocles*: Et multiloquæ quercus.

1622 Stat vaſta late] *ſic Herb. & Ven. quos ſequor. alij codices;* ſtat lata vaſti. 1626 Totos] *omnes. ſed amplius arridet quod Raphalengius;* totum. *quamquam parum Latina in hac fabulâ nonnulla.*

1627 Lenta mora duxit ruinam] *ipſæ ſyllabæ non verba modò denotant, quàm ægrè & vix tandem collapſa.*

1630 Diem] *hoc eſt, loca iam clara & à ſole illuſtrata. ſed Mogunt. Herbip. & Veneti*; domus. *ſuſpicatus ſum quandoque legendum:*

Volucres peretrant nemore ſucciſo nemus,
Quærúntque laſſis garrulæ pinnis domos.

vt ludat in voce nemus, primo loco ponens pro vaſtâ illâ arbore.

1635 Alternæ trabes] *alternatim poſitæ.*

1636 Anguſtum] *ſic etiam Veneti & Herb. ſimile mendum inſedit carmina Sidonij ver. 355. in Paneg. Auiti. nam legendum:* —— & anguſtus pennas non explicat aër. *Porrò cùm dicit* tollunt in aſtra, *altitudinē pyræ deſcribit. quia veteres, quo quis ditior opibus, dignitate celſior, virtutibus præſtantior, hoc illi pyram celſiorem erigebant. Virg. 4. Aeneid. de pyra Didus:* ——ſic fata gradus euaſerat altos. *vbi Seruius*: rogi pro qualitate fortunarum fiebant. *& lib. 6. de rogo Miſeni:* —— arámque ſepulcri

Congerere arboribus, cælóque educere certant. *vbi Donatus*

oc factum ait: vt robur & meritum viri ſic appareret. *eaq́ cauſa eſt cur le Patroclo Homerus:*

ποίησαν δὲ πυρὴν ἑκατόμποδον ἔνθα καὶ ἔνθα.

Fecerunt autem pyram centum pedum vtrimque.

Dionyſ. Halycarn. lib. 11. Antiqu. Rom. ſcribit milites Sicinium virum forſiſsimum ſepeliiſſe, & honeſtiſsimè extuliſſe, rogumq́ maximũ aggeſsiſſe: aliaq́ ro viribus impleſſe, quæ, in ſupremum honorem, ſtrenuis viris lex fieri iubet.

1646 Sate Pæante] *vbique noſter Philoctetem facit Paantis filium , & eredem telorum Herculis, ſuperius*

—— læto venit ecce vultu
Quem tulit Pæas, humeriſque tela
Geſtat & notas populis pharetras
Herculis heres. *idq́ prodiderunt Cicero lib. 2. Tuſcul. & omnes ferè tam hiſtorici quàm poetæ quos citant Brodæus lib. 1. iſcellan. cap. 15. & Hercules Ciofanus in Ouidij Metamorph. addo Simiam in Arâ cui vocatur idcirco Philoctetes*, Trinoctis vſtor τριεσπέροιο ϰαύτας· *vt appareat temerè reprehenſum Ciceronem à Petro Victorio lib. 2. ar. lect. cap. 14. Quod ad Briſſoniũ lib. 1. de formulis pag. 37. hac noſtri vers de Apolline accipientem; facilè crediderim typographorum, vel librariorum rrore, Apollinem pro Philoctete poſitũ. nam in virum illũ hic error non cadit.*

1650 Numquam irritas] *felicitas in eo, quòd nunquam fruſtrà iacianur. vide dicta Herc. Fur. verſu* 983.

1658 Facem extremam] *quo rogus incendebatur. nam fax duplex, prior n nuptiis, de qua actum initio fermè Medeæ; altera in funere. ſic accipio illud Corneliæ eleg. vlt. Propertij:*

Mox vbi iam facibus ceſſit prætexta maritis. *nuptialibus.*

tem: —— cùm ſubdita noſtrum
Detraheret lecto fax inimica caput. *funebris.*

oſt de vtraq́: Viximus inſignes inter vtramque facem. *à die nuptiarum, ſque ad funus. Fuit autem (vt exiſtimo) maritus huius Corneliæ (ſi quid ad m) Paullus ille, cuius meminit Seneca lib. 1. de Clementia cap. 9. Funebrium edarum præter Tacitum & Virgilium, relatos à Lazio lib. 3. comm. reipub. Rom. cap. 18. meminit, Seneca de Tranquillitate vitæ ad Serenum cap.* 11. oties in viciniâ meâ conclamatum eſt: toties præter limen immatuas exſequias fax cereúſque præceſſit. *malè lib. excuſus quo vtor,* preſſit. *Vt fax, ita & lectus duplex alter genialis, alter funebris, de quo verſiculus lle Perſij Sat. 3.* —— tandémque beatulus alto Compoſitus lecto —— *& modo citatus Propertij. de vtroque, Seneca pater lib. 6. Declamat.* 6. verſæ ſunt in exſequias nuptiæ, genialiſque lectus mutatus eſt in funebrẽ. ſubiectæ ſunt ergo infelices faces, *&c. de hoc funebri alia quædam Lazius l. cap. 18. De vtraque face inſignis eſt locus Iuſtini lib.* 11. Nonnulli facem nuptiis filiæ accenſam, rogo patris ſubditam dolebãt. *& Ouidij 2. Faſt.*

Conde tuas Hymenæe faces, & ab ignibus atris
Aufer, habent alias mœſta ſepulcra faces.

1659 Hic nodus] *ligneam tradit Seneca clauam Herculis: trinodem addunt fuiſſe & ex oleaſtro. vide Pauſan. in Corinthiac. vbi addit illã refloruiſſe. Herculis arma; varia: lanceam memorant Heſiodus in ſcuto, & Sophocles in Trachin. thoracem aureum à Vulcano acceptum, peltam à Mineruâ & gladium Apollodorus lib. 2. Biblioth. ſed ordinaria pellis, arcus, claua; & quidem hæc illi peculiaris. Vetus poëta:*

Fulmen habet mundi dominus, tenet illud apertè:
  Nec datur æquoreo fuſcina tecta Deo:
Nec Mauors illum, per quem valet, occulit enſem:
  Nec latet in tepido Palladis haſta ſinu.
Num pudet auratas Phœbum portare ſagittas?
  Clámne ſolet pharetram ferre Diana ſuam?
Num tegit Alcides nodoſæ robora clauæ?
  Sub tunicâ virgam num Deus alex habet?
Quis Bacchum gracili veſtem prætendere thyrſo?
  Quis te celata cum face vidit Amor?

& alibi: Fulmina ſub Ioue ſunt, Neptuni fuſcina telum,
  Enſe potens Mars eſt, haſta Minerua tua eſt:
Sutilibus Liber committit prœlia thyrſis:
  Fertur Appollineâ miſſa ſagitta manu:
Herculis armata eſt inuicta dextera clauâ.

1670 Voce feminea] *D. Cyrillus:* Amans lachrymarum ſemper eſt muliebre genus. *Vetus poëta:* Fletus muliebri ingenio eſt additus.

1672 Dolor femineus] *Archilochus:*

Patientes eſtote muliebri luctu depulſo.

1674 Pellicis &c.] *prior hoc Ouidius:*

——— pellex lachrymis lætabitur iſtis.

1675 Comprime infirmum] *Mogunt. Herbipolenſ. & Veneti;* contine firmum iecur. *mallem;* contine infirmum.

1682 Illo] *tam læto & ſereno.*

1683 Tyrannus] *accipio in bonam partem, pro quouis Rege priſco more: vt Virgilius.* Pars mihi pacis erit dextram tetigiſſe tyranni.
& Valerius Flaccus.

Duc precor ad veſtri, quicunque eſt, ora tyranni.

Cornelius Nepos, ſeu Probus; in Miltiade: Tyrannúſque fuerat appellatus, ſed iuſtus. non enim erat vi conſecutus, ſed ſuorum voluntate, eamque poteſtatem bonitate retinuerat. omnes autem & habentur, & dicuntur tyranni, qui poteſtate ſunt perpetuâ, in eâ ciuitate quę libera fuit. *Lucianus in 1. Phalari. ſcribit, tyranni nomen videri potiùs, quam eſſe odioſum.* 1695 Commiſſa] *coniuncta, addita. Virgilius:*

Delfinûm caudas vtero commiſſa luporum.

Manilius: Pars hominis tergo pectus commiſſus equino.
Auſonius: Scylla triplex, commiſſa tribus; cane, virgine, piſce.
Claudianus: ——— quà priſtis commiſſa viro ———

Seneca.

Seneca, Thyeſte: —— penitus premens
Iugulo manum commiſit,

1697 Vtrumque] *Oriens & Occidens.* Scythiæ genus] *Septentrio.* Ardens ora] *Meridies. ſic totum deſcribit mundum; quod vno verbo, omnis plaga.* 1701 Si ſcelera] *Moguntinenſ.* & ſcelera.

1703 Conterrent] *Moguntinenſ.* conturbant.

1710 Approba] *incertum quomodo in compoſitione*, ad, *ſcribi debeat. Cæcilius Vindex*: Si ſequatur (*ait*) *F.* non eſt mutandum, vt adfluo, adfari, adfore. *Papirianus verò*; ſi ſequatur m, migrat in m. vt ammoneo, amminiculum. *Priſcianus*: ſequente g, migrat in g, vt aggero, aggregor. *Cæcilius, Cornutus & Papirianus conſentiunt etiam mutari, quando ſubiunguntur t, p, c, ſ, l, n, accedo, attuli, aſſideo, appareo, alligo, annuo.* Approba *ergo. hoc eſt, fac periculum, experire, tenta: faxo, me dignum iudices.*

1719 Ignaue, iners. inermis eſt] *ſic multi. ſed Herb. & Venetu:* Ignaue, iners, inermis. eſt noſtros, *&c. polcrè caſtigant;* en. noſtros. *ironicè dictũ.*

1723 Rogat *inuitat, quaſi ad conuiuium, vbi nectar & ambroſia. ſunt alia quoque in hac fabulâ nimis hyperbolica. ideo non eo, quô quidam vocat. Nullum vidi codicem, in quo non;* rogat.

Iam me] *Herbipolenſ. & Venetus Bernardini*; me iam.

1725 Pinum ardentem impuli] *moris, vt qui defuncto maiori neceſſitudine deuincti, auerſi rogo flammam inferrent, vel facem impellerent. Virgilius de funere Miſeni*:

—— pars ingenti ſubiêre feretro
Triſte miniſterium, & ſubiectam, more parentum,
Auerſi tenuere facem.

Lucretius lib. 6. de conſanguineis agens:

Subdebántque faces multo cum ſanguine ——

Meminere moris, de Valeriorum & Fabriciorum funeribus agens Plutarch. in Problemat. Romaic. q. 79. & Dion, qui in Seueri funere, filios eius ſcribit pyram accendiſſe. Denique Herodianus eſt auctor, in magnificâ illâ Imperatorum conſecratione, principio facem ab imperij ſucceſſore tabernaculo admoueri ſolitam, mox à ceteris ignem ſubdi. Hîc noſter Philoctetа, heredi & ſucceſſori armorum Herculis, hoc munus tribuit.

1730 Ad durum iecur] *ſic ſolet vocare iecur Herculis.*
—— ſed iecur fors horridum Flectam emerendo —— *& fortè etiã difficilius iecur, quàm reliqua interna comburitur. nam in Thyeſte* 784.
—— ſtridet in verubus iecur. *ingemiſcit ergo ignis, quia cum difficultate illud vrit: vel ſynecdoche, quòd ipſum iecur videtur ingemiſcere, ſtridere, & quaſi queri.* 1537 Sic] *ſiccis genis. vide ſup. verſ.* 1686.

1740 Adhortatur, monet] *Mogunt.* membra, hortatur, monet, Gerit aliquid. 1754 Sinu gerentem] *vtriuſq; parentis, præſertim matris officium fuit, cremata oſſa, & reliquias legere, & collectas aſportare. Tibullus*: —— non hîc mihi mater,
Quæ legat in mœſtos oſſa peruſta ſinus.

Seneca lib. 2. de ira cap. 33. Dignus fuit, cui permitteret ad oſſa filij legenda à conuiuio diſcedere. *& lib. de conſolat. ad Elbiam cap.* 2. Modò in eundem ſinum ex quo tres nepotes emiſeras, oſſa trium nepotum recepiſti. *legebant ergo & in ſinum collecta referebāt matres. Parentum oſſa, ſi deerant parentes, filij legebant. Propertius lib.* 4.

Oſſáque legiſti, non illâ ætate legenda,
Patris, & in tenues cogeris ire lares.

vel eorum penuriâ, alij heredes. Martialis lib. 8. *Epigr.* 56.

Oſſáque defuncti licet olim non legat heres,
Hoc ſibi iam Picens præſtitit officium.

vel alij propinquiores, amicioresq́, vt Patrocli Achilles Iliad. ψ'. *Hectoris fratres & ſocij Iliad.* ω'. *Virgilius de Miſeni funere:*

Oſſaque lecta cado texit Corynæus aheno.

vbi Donatus id aſtruit. Propertius lib. 1. *eleg.* 17. *Hoſtiæ, ait:*

An poteris ſiccis mea fata reponere ocellis?
Oſſaque nulla tuo noſtra tenere ſinu?

Tibullus Neæra lib. 3. oſſa
Incinctæ nigrâ candida veſte legant.

Principum & Imperatorum reliquias legebant Conſules vel maiores Ordines, vt ex Herodiano conſtat & Sueton. Vide Lazium li. 3. *Comm. reip. Rom. c. vlt.*

1755 Crinémque iactans ſquallidum] *agnoſco habitum lugentis matris & comam puluere aſperſam vento committentis. & tu credis, dilecti filij cineres Alcmenam iactaſſe? quid hoſti queat crudelius? ſequor meos codices & excuſos ad vnum omnes: qui conſtanter etiam retinent*, gemit. *rectè. nam ſuperiori verſiculo dictum reliquias geſtaſſe. Dices, oſſa lecta: nunc cinerem. verùm; ſi gerit cinerem, quomodo iactat? cenſeo ſimul & oſſa & cineres tuliſſe, & ſquallidam luctu comam per humeros eius expanſam, & crebro motu capitis, quod dolore vel irâ ſui impotentes ſolent, iactaſſe.*

1757 Gigas] *fuit ſtaturâ talis, ſecundum quoſdam: & apud Indos etiam cognomine, vt tradit Megaſthenes.*

1760 Ille] *ſic perperam N. rectè Herbipolenſ. Veneti, Lugdunenſ. & cæteri;* illi, *Herculi.*

Vix totam] *Propertius lib.* 2. *de Briſeide:*

—— tanti corpus Achillis
Maximáque in paruâ ſuſtulit oſſa manu.

Idem lib. 4. *de Cornelia:*

En ſum quod digitis quinque leuatur onus.

Hortenſius Commentar. in Lucan. tradit Pompeij Magni tumulo hoc carmen inciſum:

Templi pondus erat, modicâ qui clauditur vrnâ.

vereor ne quis verſificator docto homini impoſuerit. Sanè Dion ſcribit Hadrianum de Pompeio dixiſſe: τῷ ναοῖς βρίθοντι πόσον σπάνις ἔπλετο τύμβου.
Oſſa viri magni tenui quàm clauſa ſepulcro *Dio idem prodidit Seuerum Imp. cùm vrnam porphyreticam, quâ oſſa ſua & cineres condi volebat, ad ſe*

perlatam contemplaretur, in hæc verba erupiſſe: χωρήσεις ἄνδρα ὃν ἡ οἰκουμένη οὐκ ἐχώρησεν. Tu virum capies, quem totus terrarum orbis non cepit. *Apud Plutarchum in vita Scipionis habes pulcrum epigramma eiuſdem ſententiæ.*

1763 Totus æther] *cælum & elementa.*

1772 Vnum] *vnicum, non remeabile, nec iterabile: vel* vnum, *æquè diſtans. nam omnes regiones ſupremæ terræ æquali ab inferis internallo diſtant, vt Anaxagoras & Ariſtippus morituri reſpondent, apud Ciceronem 1. Tuſculan. & Stobæum de exilio ſerm. 38. contra Hermioniorum commentum, qui ſe compendium quoddam viarum callere iactitabant, teſte Strabone lib. 8. vel,* vnum, *idem & commune omnibus. nam vt ait Herodianus lib. 2.* οὐδὲ γὰρ μία οὐδ' ἡ αὐτὴ πᾶσιν ἀνθρώποις θανάτου αἰτία. διάφοροι δὲ οὖσαι, εἰς ἓν τέρμα βίου ξυντελοῦσι. Cùm non vna eadémque cunctis hominibus mortis ſit cauſa, ſed aliæ aliis: cunctæ tamen ad eundem vitæ terminum tendunt. *Seneca igitur & Aeſchyli Telephus reſpexere, vnam viam ponentes, ad hunc communem vitæ terminum; Ariſtophanes verò in Ranis, ad varias mortis cauſas, ſpectauit.*

1774 Poſſum] *Moguntin.* poſſem. *Lugdunenſ.* poſſim. *ceteri* poſſum.

1777 Thebane coniux.] *traditur enim Alcumena Amphitryoni Thebano ſuperuixiſſe, & ſecundis nuptiis Rhadamantho coniuncta; à quo volunt quidam Herculem ſagittandi peritiam didiciſſe; quod alij Teuthari bubulco aſcribunt.*

1785 Buſiris] *de huius crudelitate & nece, D. Auguſtin. lib. 18. de Ciuitate Dei cap. 12. Oroſius lib. 1. cap. 11. & alia quædam ex Eratoſthene Diodorus lib. 2.*

1786 Antæus] *de quo nonnulla dicta Herc. Fur. verſu, ni fallor,* 481. *dicitur Lybs, vel Lybis, non à Lybia propriè dicta; ſed à lato Africæ nomine. nam in Mauritania natus, & regnauit in eadem, oppidúmque Tingi ab illo conditum ſcribit Mela, lib. 1. cap. 4.* exſtátque rei ſignum, parma elephantino tergo exſecta, ingens. *ſic enim legendum cenſeo: de eiuſdem regno & ſepulcro in Mauritania, idem Mela lib. 3. cap. vlt. & confirmant Plutarchus in vita Sertorij, & Strabo lib. vlt. pugnam cum Hercule & mortem deſcribunt eleganter Pindarus Iſthm. 4. & Philoſtratus in Imaginib.* *Pintianus aliter, ſed puto fruſtrà.*

Perfidæ] *Afris olim hoc vitium peculiare: vnde,* Punica fides: *nec minus hodiè.* 1790 Totus vretur dolor] *omnem in me indignationem & iram effundet. ſæuiet quantum volet & valebit: nec ceſſabit, donec ſedet dolorem ſuum, & ſibi vlciſcendo ſatisfaciat. victus eſt totus ignis, Metaphoricè; quando deficit, ſublato fomento conſumtaq; omni materia. Vretur ergo, conſumetur & in vltionem impendetur.*

1798 Euryſtheus] *cauſam quæ Herculem coëgerit Euryſtheo parere, iam narraui: addo, detrectaſſe ſeruitium initio, ſed Iouis iuſſu & oraculo Delphico compulſum. Non omnia tamen bella & labores præcepto illius, ſuſcepit: ſponte multa obiuit, vt canunt Pindarus, Callimachus, & noſter ſup. ver. 61.* O quanta fudi monſtra, quæ nullus mihi, *&c.*

Laréſque miſeros] *domum patris mei Electrionis .vide Heſiod. in Scuto, vbi* : ἠοι ἡ προλιποῦσα δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν

ἤλυθεν Θήβας· μετ' ἀρήιον Ἀμφιτρύωνα,
Ἀλκμήνη θυγάτηρ λαοσσόου Ἠλεκτρύωνος.
Aut qualis relictâ domo aut patriâ tellure
Venit Thebas, ſecuta maritum Amphitryonem,
Alcmena, filia ſeruatoris populorum Electryonis.

1800 Et ipſa] *vt Semele.* 1804 Exſectus] *melius hoc, quàm quod Moguntinenſ.* exceptus. *verè enim Bacchus* cæſo.

1811 Hic dira] *in Arcadiâ occisâ Lernæ hydrâ.*

Ales] *in eadem Arcadiâ Stymphalis victa.*

1812 Rex] *multis in locis occiſi ab eo tyranni, in Ægypto, Mauritaniâ, Thraciâ, alibi.* 1816 Hæc] *Thracia liberata ſæuo Diomede.*

1819 Vbi enim negata] *ſic o.l. omnino, niſi quod quidam addunt voculam* eſt. *Quid, inquit, defatigem me commemorandis regnis, quibus gnatus meus pacem peperit? toti mundo præſtitit, quem totum peragrauit: nec vlli fuit iniurius: nulli bono noxæ. Ain, Alcmena? mater es. non credo. negat Eurytus, negant alij innumeri. Acutior coniectura Lipſij* ; vbi ei negata eſt *nec enim pax Thraciæ dari potuit, quamdiu in paco Diomedes. pereundum huic, vt illa non interiret.*

1830 Debitos] *ſic o. v.l. & Herbip. Veneti, Baſileenſ. Lipſienſ. ſoli ferè Lugdunenſ.* indebitos. *Debiti quidem Herculi ſunt luctus. quis non mæreat terris vindicem deceſſiſſe? quæ mater filium talem non lugeat? Tamen, ſi rectè cogites, quis ille & qualis, & maternum exuas affectum ; videbis illum non eſſe lacrymis vel eiulatu plangendum. graue hoc illi. nec decet virtute præditum ; qui viuit & viuet in ore omnium.*

1833 Æterna virtus] *Euphorion* :

Et tum quiſpiam moderatè defuncti nomine triſtetur
Et moderatè lugeat. nam omnino à lacrymis alienum
Parcæ læſerunt. *& Euripides*: Neque ſupra modum dole.

—— μηδ' ὑπέρμετρος ἄλγει. *Philetas* : ἐκ θυμοῦ κλαῦσαι μέγα μέτρια. ex animo lugeas omnino mediocriter. *Veriſſimè Homerus totum mare, ſi in lacrymas verteretur, ne vnum quidem mortuum ſuſcitare poſſe ſcribit. de inanibus lacrymis & luctu multa Stobæus ſerm. 121. apud quem elegans ille Sophoclis locus, huic Menandreo perſimilis eſt.*

εἰ τὰ δάκρυ' ἡμῖν τῶν κακῶν ἦν φάρμακον,
ἀεί θ' ὁ κλαύσας τοῦ πονεῖν ἐπαύετο·
ἠλλαττόμεσθ' ἂν δάκρυα, δόντες χρυσίον·
νῦν δ' οὐ προσέχει τὰ πράγματ', οὐδ' ἀποβλέπει
εἰς ταῦτα, δέσποτ' ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ὁδόν,
ἐάν τε κλαίῃς, ἄν τε μή, πορεύεται.
τί; οὖν πλέον ποιοῦμεν· οὐθέν· ἡ λύπη δ' ἔχει
ὥσπερ τὰ δένδρα καρπὸν τὰ δάκρυα.
Malis mederi ſi valerent lacrymæ,

Et cogeretur mœror illis cedere;
Auro parandæ quolibet nobis forent.
Nunc res acerbæ nil morantur lacrymas:
Sed, ſiue plores, ſiue non plores, ſuam
Vno tenore ſemper inſiſtunt viam.
Quid ergo prodeſt flere? nil, ſed lacrymas
Fert mœror: arbores ſuum vt fructum ferunt.

Quomodo Chriſtianis mortui lugendi, diſce ex D. Hieronymo epiſt. 25. to. 1.

Gemendus] lugendus, *Mogunt.* 1838 Gnatos] *veteres excuſi cum Mogunt.* nato. 1854 In ſaxa] *vt Nioben.*

1860 Genas] *Herbip. Baſil. & Veneti,* genus. *& ſic N. magis placet, vt m. ſ.* genas. Aduoca. *deeſt Moguntino. & neſcio quid vitÿ in hoc verſu, vel phraſ. credidi quandoque;* aduoca humanum genus. *mox enim gentes aduocat. & hiatus creber noſtro.*

1868 Mandans] *ſic corrupit N. nam antea omnes libri etiam Lugdun.* madens. *ſcilicet cruore humano*

1874 Curetes] *Curetum & Corybantum idem officium armorum ſtrepitu, cantu, choreis Iouis vagitum à Saturni auribus abſcondere. parentibus & patriâ differebant. Curetes, qui &* dactyli Idæi *fuere; Hercules Idæus, Pæonius, Epimenides, Iaſius, Idas, teſtibus Leonico lib. 2. var. hiſt. cap. 57. & Parrhaſio in Claudianum. Corybantes fuere, Baulo, Diſaul, Triptolemus, Eumolpus, Eubuleus, Euſebio lib. 2. de Præparat. Euang. cap. 5. In Corybanthum ſacris fraternum parricidium celebrabatur, vt docet Firmicus cap. 12. Cabyro ſcilicet à fratribus illata mors. De Telchinis, Cabyris, Corybantibus, & Curetibus, qui volet, conſulat Clement. Alexandr. in Protrept. Arnobium lib. 5. Euſeb. d. cap. 5. Apollonÿ Scholiaſtem in lib. 1. ver. 1125. & 1129. Cælium Rhodig. lib. 16. Antiqu. cap. 20. Cælium Calcagnin. in lib. cui tit. Equitatio, & Lilium Syntagm. 1.*

1885 Setiger] *aper Erymanthius, Mænalius, Arcadius, Phæa Scrofæ filius, apri frater Calydonÿ.*

1887 Totum pinnis velata diem] *Moguntinenſ.* totum pin. valuat. *olim ſcriptum fuit;* vallata. *hoc ordine; alesq́ vallata pinnis iuſſa ſagittas ſequi totum diem: vt coëgerit illam Hercules integro die fugere, continuè ſagittis inſecutus. & ſit ſynecdoche. eodem ſenſu cape aliam lectionem.*

1888 Cleonæ] *Cleonæ media inter Corinthum & Argos vrbs à Cleone Dolopis F. dicta. vel à Cleone filia Aſopi, Pauſan. in Corinthiac. ibi Hercules leonem præfocauit, alium à Nemeæo, iuxta quoſdam, eundem iuxta alios. vide Pierium lib. 1. Hieroglyph. & quæ nos ſup. ver. 1233. & 1809.*

1891 Sitoniæ] *Threſſæ. Horat.* Monet Sithoniis non leuis Euhius.

1894 Veſcitur] *ſic omnes lib. ad vnum: & expoſui ſenſu non prorſus incommodo. adfirmant alÿ legendum;* naſcitur. *aptiùs. ſed quis prudens meras coniecturas toties in contextum referat? Bernardinus exponit:* Stabula, id eſt, equi non veſcuntur veſtris infantibus. *Daniel Caietan.* aut (*inquit*) paſſiuè poſitum, aut per hypallagen, veſcitur. *vtrumque dici poteſt. Sic*

enim dicimus mare nauigatur, campus curritur, & ſimilia, de quibus Fabius lib.1.cap.4. Diomedes Tindæ in Thracia regnans, fingitur equos humano ſanguine & carnibus pauiſſe, etiam auctore Plinio lib. 4. cap. 11. hic cùm Herculis catamitum Abderum equis epulandum appoſuiſſet, vbi ſuperuenit Hercules, ſuo ipſe ſupplicio periit: equi clauâ necati, vt tradit Tatianus in Orat. ad Græcos, & Philoſtratus in Imaginib. Higynus conſentit, ſed vult Abderum fuiſſe famulum Diomedis, & addit equorum nomina, cap. 30. feritatem eorum Euripides in Alceſtide deſcribit. Philoſtratus equas fuiſſe contendit, quæ furiatæ maribus ferociores: idq́; illorum traditioni aptiùs, qui volunt has fuiſſe equas κτ̓ ἀναλογίαν; *veras Diomedis filias, ſcorta nobilia, quæ hoſpites pecuniis denudare, & exſpoliare conſueuerāt, & propter effrenatam libidinem equas appellatas. Palephato placet fabulæ locum datum, eo quòd Diomedes equis alendis, & præſepiorum multitudine, ſubditorum opes exhauriret.*

1897 Fero] *de feritate nihil, de iuſtitia Geryonis multa legi. ſed anus, præ luctu, verba effundit.*

1915 Ad quod populos] *Aeſchylus:*

Mori, ſimiliter omnium portus eſt, quò appellimus.

Iuncus: homini quoque & aliis omnibus, manſuetis, feriſque animalibus, è vita migrare omnino neceſſarium eſt.

1919 Monſtra] *Monui olim æquè bene in manuſcr. legi*; fatâ. *& ſic poſtea reperi in ſcriptis Burdigalenſ. & Moguntinenſ. ſic excuſi Herbipoli & Venetiis. Numquid (ait) te morantur in ipſo veſtibulo leges fatorum; vel Parcæ fati præſides; quæ aditu arcent. Alij libri*; monſtra. *non prorſus malè. quis neſcit illa in foribus inferorum ſtabulare? illic ſtatuunt Maro, & ceteri, & ipſe Seneca Hercul. Fur. & tertio ab hoc verſu. valent ergo aliquid hoc loco monſtra.*

Morantur] *Ingredi prohibentia.*

1934 Teláque] *totum carmen abeſt à Moguntino.*

1936 Tenentem] *quidam Herculem putant Engonaſim, alij Martis Stellam.*

1945 Non ſemel. *ſic apud Papinium lib. 3. Siluar. in Propemtico Celeris, ait Hercules:*

—— Parcarum fila tenebo
Extendámque colos. duram ſcio vincere mortem.

1959 Vmbra] *nudum Herculis ſimulacrum: ſic ſumit ſup. ver.* 1829. 1919. 1936. *& paſſim. Nam credebant non animas ipſas à corpore ſeparatas, minus vnitas; ſed nuda quædam ſimulacra & imagines,* τύπυς κ̀ εἴδωλα, *ſeu ſpectra, ad inferos deſcendere; animas, in alia potius corpora migrare. de qua opinione ſatis copioſè ſæpè Plotinus diſputat; & Timæus Locrus in lib. de animâ mundi; Ennio tribuit Lucretius:*

—— eſſe Acheruſia templa
Ennius æternis exponit verſibus edens:
Quo neque permanent animæ, neque corpora noſtra,
Sed quædam ſimulacra modis pallentia miris.

Fuit in eadem Virgilius, cùm cecinit:

Morte obitâ quales fama eſt volitare figuras.

Item: Et nunc magna mei ſub terras ibit imago: *fuêre ceteri poëtæ, quando non animas, ſed* ſimulacra, vmbras, figuras *nominant. Cn. Matius Iliad.*13. An maneat ſpeciI ſimulacrum in morte ſilentum.

Tibullus: Vidit vt inferni Plutonis ſubdita regno

Magna Deum ſoboles leuibus diſcurreret vmbris.

Claudianus, quãdo de Plutone: Vmbrarúmq; potens. *& Homerus Iliad.* ψ' *animas vocat*, εἴδωλα καμόντων. ſimulacra mortuorum. *& de hac ipsâ Herculis vmbra alibi:*

τὸν δὲ μετ', εἰσενόησα βίην Ἡρακληείην
εἴδωλον· αὐτὸς δὲ μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι
τέρπεται ἐν θαλίης, καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην.

Poſt hunc vidi vim Herculeam,
Simulacrum: ipſe verò apud immortales Deos
Oblectatur in conuiuiis, & habet pulchrorum talorũ Hebẽ.

de quibus verſibus ſentiebat Seruius in 4. Aeneid. ſic ſcribens: Valdè quæritur apud philoſophos, quid illud ſit quod inferos petat. Nam tribus conſtamus, animâ, quæ ſuperna eſt, & originem ſuam petit; corpore, quod in terram deficit; vmbrâ, quam Lucretius ſic definiit; ſuperi ſpoliatus luminis aër. Ergo vmbra, ſi ex corpore creatur, ſine dubio perit cum eo, nec eſt quicquam reliquum in homine, quod inferos petat. ſed deprehenderunt eſſe * quoddam ſimulacrum, quod ad noſtri corporis effigiem pictum petat inferos; & eſt ſpecies corporea, quæ non poteſt tangi, ſicut ventus. hinc in 6.

* Deſcribit quid ſit ſimulacrum, reiecta ſententia volentiũ eſſe vmbram, ſed vult differre vmbram à ſimulacro.

Corpora viua nefas ſtygiâ vectare carinâ.

Hanc autem rem etiam Homerus requirit, ſimulacro Herculis apud inferos viſo. Et ſciendum ſimulacra hæc eſſe etiam eorum, qui per Apotheoſim Dij facti ſunt. * vnde aut viſi eſſe apud inferos, aut deſcendiſſe dicuntur. Horatius de Libero:

* Hoc pertinet ad explicationẽ loci Tibulliani.

Te vidit inſons Cerberus aureo
Cornu decorum.

Sciendum tamen abuti poëtas, & cõfusè, vel ſimulacrum vel vmbrã dicere. *Hæc Seruius, cuius philoſophia mira eſt, nec ſatis vulgò intellecta. Ego non poëtas tantum ſed & philoſophos iſta confundere, facile euincerem: ſed pudet in re tam putidâ immorari. apertè noſter vmbram pro ſimulacro ponit, & ſic Pomponius Sabinus:* Vmbra *(inquit)* ex homine petit inferos, anima quæ è cælo eſt, vt ſcribit Seneca, petit cælum: corpus terra abſumitur. *Hæc mihi viſa idonea ad noſtri explicationem: nam quæ de tribus animæ vehiculis, & de animâ rationali, qua ſentiendi principiũ eſt; dici poſſũt & ſolent, ex Platone lib. 4. de legib. ea mihi præter rem & mentem poetarum videntur: & Platonici ipſi non ſatis ſecum conſentiunt, in explicando, quò poſt mortem animæ deueniant; quomodo, quando, in quæ demigrent, quando denique corpori reſtituantur, de quibus latiſſimè D. Auguſtin. lib. 9. de Ci-*

Vide Naſcinbenium & Hortenſium in 4. Aeneid.

uitate Dei cap. 11. lib. 10. cap. 30. & 31. lib. 12. cap. 20. & ſuccinctè ſed accuratè ſententias philoſophorum explicans Sermone de Tempore 139. & 143. *vbi quendam Virgilij verſum è 6. Aen. interpretatur, quod alij non aduertunt.*

1961 Furua] *Moguntinenſ.* fulua. *ſed librarius ille fortè blæſus erat, ſæpe l, pro r, ponens.*

1965 Paterna flammis] *Arrianus lib. 3. de dict. Epictet. cap.* 13. Cùm verò ea, quibus opus eſt, non ſuppeditat (*Deus*) receptui canit, ianuam aperit, teque venire iubet. Quò? non in malam rem: ſed eò vnde ortus es, ad amica & cognata ad elementa. Quantum ignis in te fuit ad ignẽ redit; quantum terræ, ad terram; quantũ aëris, ad aërem, quantũ aquæ, ad aquam. *Idẽ in Hermotimo tradit Lucianus: & cauſam conatur Lucretius:*

> Cedit item retrò, de terra quod fuit ante,
> In terras: &, quod miſſum eſt ex ætheris oris,
> Id rurſum cæli relatum templa receptant.

Xenophanes, apud Theodoretum lib. 4. contra Græcan. affect.

> ἐκ γῆς γὰρ τὰ δὲ πάντα, καὶ εἰς γῆν πάντα.
> Omnia de terra ſunt hæc, in terrámque feruntur.

D. Cyprianus in lib. de Idolor. varietate: Caſtor & Pollux alternis moriuntur, vt viuant: Æſculapius, vt in Deum reſurgat, fulminatur: Hercules, vt hominem exuat, Oetęis ignibus concrematur. *Quæ verba eadem inueni in Minucij Felicis Octauio. Suſpicor vnum ab alio accepiſſe; vel in alterutrius librum inſeriã à philoglosſarijs. Arnobius lib. 4. ita ſcribit:* Plutarchus Herculem poſt comitialis morbi ruinas in cineres diſſolutum prodidit. *Quod nonnulli, completo nondum trigeſimo ætatis anno, volunt accidiſſe: & ab hac eius miſeriâ natum prouerbium:* Ardens tunica. *Manethon autem, Euſebius & D. Iſidorus, ſunt auctores, Herculem anno vitæ* LII. *cùm in morbum peſtilentem incidiſſet, ſanitate deſperatâ, ob cruciatus acerbitatem, ſeſe in flammam inieciſſe. Ariſtoteles bile atrâ agitatum violentas ſibi manus cenſet intuliſſe.*

Flammis tua] *putabant, vt quis immortalis fieret, terrenum omne corpori admixtum, igne prius comburi oportere. ſic Ceres 4. Faſtorum. volens Triptolemo immortalitatem conferre:*

> Inque focos corpus pueri feruente fauillâ
> Obruit, humanum purget vt ignis onus.

Martianus Capella, de Philologiâ in cælum transferendâ, lib. 2. formæ ac ſubſtantiæ cœpit formidare corporeæ. Quippe perferendos flãmarũ cęleſtiũ globos, & ignes ardentium ſiderũ mortalibus adhuc artibus, & gracilenta macilitate ſiccatis, non incaſſum tremebunda formidat.

1965 Planctus] *an ad flendum & lugendum anus opus magno apparatu? credo illi ad manum, ad nutum lacrymæ, & clamores feminei. quos ergo planctus parabat; docet D. Hieronym. epiſt. ad Paullam de obitu Bleſillæ; cum ſcribit* planctum aliquando ſignificare, non ipſas lacrymas aut plangentium exanimationem; ſed pompam funeris, & exſequiarum ornatum. *hunc planctum recuſat Alcides. nam alter præceſſerat.*

Proinde planctus pone, quos gnato paris
Genitrix in ortu. luctus in turpes eat.
Virtus in aſtra tendit; in mortem timor.

In Moguntino hi tres verſus deſunt; qui habentur quo aſcripſi modo in Lugdunenſ. In Eguiano ſolo ex manuſc. quos vidi, continentur, ſed ita, quemadmodum Lipſienſes ediderunt, & prius Baſileenſ. & Herbipolenſ. & Venetinam olim non ſatis diligens inſpector fui. Quidam legunt, gnato paret; *à ceteris abſtinent. Mihi videtur*

—— quos nato paras
Genitrix in ortu, luctus in tur. eat. *Hanc mortem putat Natalem diem, quo regeneratus ad immortalitatem; vel ſanè* quos nato paret Gen. inerti luctus in turpes eat.

1968 Virtus in aſtra] *hoc eſt, virtute præditi & fortes in cælum transferuntur: timidi & puſillo animo, cùm nihil præclari geſſerint, vnà cum corpore in poſterorum memoria viuere deſinunt.*

1970 Pœnas iam] *Strabo lib.* 8. Cùm autem Euryſtheus apud Marathonem, aduerſus Herculis filios & Iolaum, duxiſſet exercitum, auxilium ferentibus Athenienſibus, in ipſo prœlio fertur occubuiſſe. reliqua ſanè eius membra Gargetti ſepulta eſſe, caput autem Corinthi ſeorſum; quod ab Iolao circa fontem Acariam ſecus ſemitam, abſciſſum fuerat. *At Apollodorus lib. 2. Biblioth. Euryſtheum vult ab Hyllo interemtum prope petras Scyronias, & caput Alcmenæ allatum, ab eaq́; oculos radio textorio erutos.*

1973 Vinco] *non malè Moguntin.* vito. *nunc non vicit, quæ non adiit; nec liquit etiam vbi iterum non fuit. vitauit tamen iterum.*

1976 Miſera mens eſt credula] *Eguian.* miſera mens incredula eſt, *& ſic Mogunt. ſed meliores m. ſ. & primæ editiones, vt poſui.*

1977 Mundus] *more antiquo ponit pro cælo mundum. Sed cur addit æternus? an putabat reliquis conſumtis incendio, cælum duraturum? docet vbique fermè in his fabulis contrarium. vereor ne ſcripſerit:* mundus æternum. *iam immortalem. & perſuadent triumphi tui tot tam nobiles. pro;* credo triumphis. *Moguntinenſ.* ordo triumphus. *mendoſè ex vno m. ſ. reponunt;* Io triumphe. *mihi, tot reliquis tragœdiis, necdum concinendum; nec ſcio an ſatis ad mentem Alcmenæ, certè ex abrupto.*

1976 Nouúmque] *ſcribit Pauſanias Eliac.* 1. *ſe à Thaſiis accepiſſe, Thaſi eſſe Tyrium Herculem, iam initio ab illis cultum; qui cùm ſe Græcis adiunxiſſent, ſimul Thebanum Herculem eo honore proſequi cœperunt. Marathonios tamen affirmare ſe mortalium primos Herculi diuinos honores exhibuiſſe. ſed Ariſtides id Athenienſibus adſcribit, in Panathenaica. In quibuſdam Thaſiorum nummis argenteis vidi Herculis ſimulacrum cum claua & leonis exuuiis.*

1988 Nunc quoque] *etiam mortuus puni ſontes, ſcribit, opinor ex Porphyrio, Io. Stobæus; Herculem adhuc apud inferos punire noxios, & iaculantis horrendam opinionem inferre; & quod inter viuos ſolebat, apud plu-*

res adhuc ſolere; & Ariſtarcho auctore, non illic ſupplicium pendere, ſed ſumere. τιμωρεῖται δὲ ἐκτὸς ὄντα καὶ τὴν Ἡρακλέα τοὺς ἀδίκους, φαντασίας φοβερὰς ἐμποιοῦντα τοῦ βάλλοντος καὶ τοξεύοντος. ὥσπερ ζῶν ἠμύνετο, ἀμυνόμενος καὶ ἐν ᾅδου τοὺς ἀξίους κολάσεως· οὐ γὰρ δὲ καὶ οὗτος τῶν κολαζομένων ἐστὶ, ὡς Ἀριστάρχῳ ἐδόκει, ἀλλὰ τῶν κολαζόντων.

1976 Miſera mens eſt credula] *ita plerique mei manuſcr. pleri etiam impreſſi. nec falsè. timori prona in peius fides (dixeram id ipſis Senecæ verbis) aſt miſerorum, vbi nil metuunt, ſed ſperant, in ea quæ ſperant atque deſiderant, fides pronior.* quod *enim, noſter ait,* nimis miſeri volunt, hoc facilè credunt. *Miſera Alcmena, nil tamen Herculi metuebat, etſi ſibi nihil; ſed hunc ipſum apparens natus metum ademerat. optabat nati immortalitatem, & inaudierat. aſſentiri vix audebat: quia verebatur, ne quod optabat amans, ſibi ſomnium fingeret. Statim tamen poſtea dubitare deſinit, reuocatis in memoriam præclarè geſtis.* Es numen, *&c. hæc ego confirmandæ huic lectioni, non damnandæ alteri; quæ multorum quoque codicum;* incredula eſt.

1993 Mittens] *ſic manuſc. meliores, in his Eguian. ſed Moguntinenſ. & veteres impreſſi Herbipolenſ. ac Venet. & Pariſ.* Mittes. *poteſt etiam recipi: ſed alterum malo.* *Vale Hercules: magno me ſanè tædio affeciſti.*

AD V. CL. PETRVM ORANVM, SERENISSIMI PRINCIPIS LEODIENSIS Conſiliarium, & ciuitatis Scabinum.

——δέξαι τὴν δὲ τὴν μεταπτιβείδα
μεστὴν Δίος σωτῆρος, ἀγαθοῦ δαίμονος.

DVOBVS *libaui: ſupereſt tertius.* τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι. *tibi, V.C. tibi: ſed more priſco: Tribunalium & Sacrorum. illic pluribus patronis cauſſæ difficiliores demandabantur: hîc tribus crateribus variorum Numinum fauentia conuiuis conciliabatur. Muſicum iſtud conuiuium* Orcheſtræ *Latiæ, magno Muſarum & verorum Sacrorum* Antiſtiti *noſtro dicatum, claudat iſte*

γλυκὺς κρατὴρ ἀναφθέγκτων ἀοιδῶν,

trium Tragœdiarum Thyeſtæ, Troadum, Agamemnonis *pactili ſerto coronatus: vltimus ordine; quia non omnes eodem tempore primi potuere; non meritis, non affectu. nulli cedit vel amor in me tuus, vel mea erga te obſeruantia. primus me* Iuriſprudentiæ *(agnoſco & glorior) præceptis tinxiſti, puram adhuc lanam, planè puerum; ad Themidis illud templum conanti per iter tenebricoſum primus præluxiſti. Iam inde beneficiorum tuorum, & obſeruantiæ meæ nexus cœpit. tam antiqui meriti, tam dudum debitæ gratitudinis, hoc pignus cape. olim* Auditoris, *nunc* Clientis *cum Clariſſ.* Torrentio *&* Lipſio, *patrocinium ſuſcipe. Tibi, qui ad* Iuris ſcientiam, *eloquentiæ ſtudia, & morum probitatem præclarè adiunxiſti, vt Patriæ tuæ meritò* Papinianus *audias; cauſſæ, quam non rei ipſius natura, ſed æui huius inuidia facit difficilem, perorandæ munus reſeruatum. & alioquin;* φθόνος ἔξω θείου χοροῦ ἵσταται.

Leodici CIƆ. IƆ. XCII. *Kal. Julij.*

Eibius in Margari. hanc vocat Tantalum.

COMMENT. IN THYESTEM.

ARGVMENTVM.

VICISSITATE regnandi pactâ, annis alternis Pelopis filij, Atreus & Thyeſtes, Argis imperabant. Interea Thyeſtes aureum arietem, regni fatum, auertit, & Aëropen vxorem fratris in adulterium pellicit: mox pœnas metuens fratri dare, fugit in *exſilium*. ſic euaſiſſe dolens Atreus, quod vi nequibat, *dolo conatur*. in gratiam redire ſe ſimulat; oblatâ regni parte, fratrem *inuitat*, & perſuadet. ei conuiuanti, liberos tres, ante aras immolatos inſtar victimarum, & partim aſſos, partim elixos ignoranti epulandos proponit, ſanguinémque potandum propinat. ſic fit filiorum parens ſepulcrum. denique capita illi & manus crudelis Atreus offert; &, quid comederit, *quid* biberit, enarrat. Luget Thyeſtes, & deflet calamitates ſuas; lætatur è contrà frater, & exultat in tam ſæuo parricidio, quod ipſe Phœbus videre non ſuſtinuerat. Vide Pauſan. in Corinthiacis.

IN ACT. I.

Tantalum Megæra compellit nepotum diſcidia nutrire.

1 QVIS me furor] *quo furore nouo (ô Megæra) percita, quâ vaſaniâ ab inferorum ſede me expellis? ſic omnes quos vidi codices: niſi quod Megunt. deeſt;* ab. *concinnius tamen alij;* Quis me inferorum ſede ab infauſto abſtrahit?

2 Captantem] *Moguntinenſ.* temtantem.

3 Quis male Deorum] *familiare poëtis, Diis mala ſua imputare, vt ex Callimacho in lauacro Pallad. & Aeſchylo in Perſis patet. Archilochus;* Diis omnia aſcribit. *Euripides*:

Aut Deus, aut homo, aut
Quid aliud, iniuriarum
Viam inuiam orditur.

Afranius, Togatâ:

Neſcio qui noſtri miſeritus tandem Deus?

Liuius Andronicus, in Odyſſea:

Inferus an Superus tibi fert hæc funera Vlyxes.

8 Differens] *optimè. tamen Moguntin, Herbipolen. & Veneti;* deferens.

9 Aut pœna Titij ſemper accreſcens iecur] *ſic mei libri omnes. monet Lipſius in ſuo manuſc. eſſe:*

Aut pœna Titij, qui ſpecu vaſto patens
Semper accreſcens iecur
Viſceribus, *&c. & quærit an defectus hic aliquis? an hemiſtichium ab adtextu? hoc poſterius mihi magis veriſimile. nam etiam Bernardin. agnouit illud:* ſemper accreſcens iecur, *& appoſitè dictum; nec quicquam ad ſententiæ plenitudinem, ſine illis,* (qui ſpecu vaſto patens) *neque ad carminis integritatem deſideratur. Præſidenter alij; vnius libri lectionem ſecuti:* ſemper accreſcens iecur, *expungunt: cùm in ipſorum, & meis codicibus cunctis, hæc verba contineantur. friuolum verò; illud deſumtum à gloſſariis, ex ſimili Hippolyti loco. quaſi non ſcriptores paſsim quod alibi dixere: quia placuit, ſoliti repetere. Nec ſatis Latinum illud;* patens vaſto ſpecu. *melius foret,* iacens. *ſed recepta lectio tuenda.*

10 Viſceribus] *Herbip. & Veneti, & Moguntin.* vulneribus. *minus rectè. Tibullus:* Aſſiduas atro viſcere paſcit aues.

13 Tranſcribor] tranſmittor: *à coloniarũ deductione tranſlatũ vocabulũ.*

31 Creſcat] *Clytemnæſtra ſe Aegiſtho proſtituit, & eo iuuante maritum occidit, filium ad necem quæſiuit; qui poſtea matrem interemit. Agamemnon & Menelaus, decennali & tranſmarino ad Troiam bello, Aſiam & Europam grauibus damnis affecerunt: in eo bello maior Atrides, Chryſeidis & Caſſandræ amori ſuccubuit. hæc vaticinij iſtius ſumma.*

40 Fratrem] *Atreus Thyeſtem, & hic illum.*

Natum parens] *Clytemnæſtra Oreſtem.*

41 Natúſque patrem] *quis? quem? cùm de futuris ſceleribus loquatur, & de Clytemnæſtra & Oreſte mentio ſit, puto caſtigandum;* natúſque matrem. *hanc enim fugit.*

Liberi] *Thyeſtæ filij, occiſi ab Atreo patruo, vorati à patre.*

Naſcantur] *ex inceſtu patris cum filia.*

42 Viro] *Clytemnæſtra Agamemnoni. cetera explicui verſu* 31.

53 Accerſe] *Moguntinenſ. & vet. edition. arceſſe.*

54 Culmen] *ſic ſolus Lipſienſ. alij omnes;* altum columen. *ſic manuſc. ſic editi, etiam Lugdunenſ.*

62 Epulæ] *multæ ſunt voces, quæ huic ſynonimæ videntur, nec tamen ſunt, ſi purè & preſſè loqui velimus. Donatus; Cibus (ait)* qui etiam delicatis præbetur: *victus*, in paruis aridíſque alimoniis eſt conſtitutus. *Seruius autem: Dapes (inquit)* regum ſunt; *epulæ*, priuatorum. *Idem: Dapes* Deorum ſunt, *epulæ* hominum. *D. Iſidorus lib.* 20. *Orig. cap.* 1. *Epulæ*, ab opulentiâ rerum dictæ, de lautis, & nõ in quotidianum vſum paratis, intelligendæ ſunt, dum tamen à priuatis parẽtur. nam ſi à regibus, *dapes* vocandæ. *Cibus*, eſt omne id quo veſcimur, dictus quia ore capitur: ſicut *eſca*, quia eam os capit. *Eſt autem & eſca generale nomen, vnde argentum eſcale vocatur à Modeſtino in l. cum quidam, D. de ſupellect. lega. Victus quoque latiùs ſumitur, & omnes id quod eſui, potui, cultui, & vitæ*

l. verbo victus. cū ſeq. D. de Verb. ſignific. l. legatis alimētis. D. de alim. vel cib. leg. l. vlt. D. de alim. vel cib. leg. l. diariis, d. tis.

neceſſitatibus ſeruit, complectitur Iſidoro, ſicuti & alimentum *Vlpiani, Caio & Iaboleno. Ideoq́ Paullus li. 4. ad Neratium cenſet, eum qui rogatus ſit vt quendam educet, etiam ad præſtandum: veſtiarium & habitationem teneri, perinde ac ſi alimentorum legato (quale hoc eſt) nominatim ea forent adiecta. Neratius verò credebat, alimentorum legatum, cibos tantum comprehendere, ideo alia debere exprimi. id Paullus reprehendit. Vtique quando generaliter educatio, vel alimenta legata. Nam ſi* cibaria, *vel* diaria *tantùm relicta, vera foret Neratij ſententia, teſte Vlpiano. quia de cibo tantùm ſenſiſſe ſtator, &* cibus *communi acceptione, nec habitationem, nec* veſtiarium, *nec* calciarium *complectitur. Aliud ergo* alimentum *ſeu* victus, *aliud* cibus. *hic illius pars dumtaxat. Quid ergo ſi* dapes, *ſi* epulæ *legata? cibus dumtaxat debebitur, ſed lautior, & ſplendidior, pro modo tamen facultatum. Confundi hæc ſcio à ſcriptoribus; & carpi, non intellecta, à Laurentio Vallâ, & Florido Sabino; ſed illis reſpondere iampridem Alciatus & Forcatulus: reſponderam & ego in Antiſabino, verùm liber ille vnà cum* τῆς ψευδαρμονιῶν *codice à perfidis depoſitariis in Galliâ olim, ante quàm lucem aſpiceret, auerſus intercidit.*

Non noui] *nam filium Pelopem Diis appoſuiſti.*

63 Liberum] *vacuum à pœnis & curis aliis. ſic à Cicerone ſumitur,* tempus liberum.

66 Dapes] *magnificas & lautas epulas. de Thyeſteis loquitur, quæ propter immanem crudelitatem celebratæ Euſebio lib. 5. Hiſt. Eccleſ. in epiſt. Lugdunenſium Martyrum, Athenagoræ lib. de reſurrect. mortuor. & Oppiano* κυνηγ. *lib. 3. vide Adag.* cæna *vel* menſa Thyeſtea.

67 Fugeres] *Moguntinenſ.* Fugies.

82 Pœnas] *quas patimini.*

86 Pati pœnas] *quantumuis graues & laborioſas, ſeu (vt illas vocat Lucilius apud Nonium) laboſas.*

87 Vt dirus vapor] *vaporem cum exhalatione confundit, more poëtico. nam philoſophis ille ex aquâ calefactâ, hæc ex humefactâ terrâ: Ariſtoteles lib. 1. Meteor. cap. 4.*

88 Vel grauem] *vnus Venet. & habetur in Baſileenſ. marg.* vt grauem.

91 Noſtérque] *docet hoc vet. fragmentum:*

Ioue prognatus eſt, vt perhibent, Tantalus:
Ex Tantalo Pelops, ex Pelope autem ſatus
Atreus; qui noſtrum porrò propagat genus.

Pudeat] *te mei: non, me tui.*

92 Taxata lingua] *Euripides:*

Quod homo exiſtens, cum Diis
Communi menſâ dignus habitus;
Incontinentē habuerit linguam, morbū longè deterrimum.

Cornelius Gallus:

Qui ſatur ante fuit felix conuiua Deorum
Nectare; quæ ſuperis pocula grata Deis,

Nunc cupit humanas epulas:ſed ſemper ab ore
  Vnda fugit. mediis ſtat ſitibundus aquis.
Vnda, bibe, affatur, & diſcito iura ſilenti:
  Conuenit iſta pati lingua proterua quibus.

94 Violata] *volunt legi*; violate. *confirmat Bernardini editio vetuſtiſ. in* *ua*; violatæ.

100 Sequor Meg. Furorem diuide] *ſic Lipſienſ. Lugdunenſ. autem:* MEG Sequor nunc ô furorem, *&c. tres Veneti, Herbipol. & Moguntin.* *r*; ſequor; *addunt verſui præcedenti, & tribuunt adhuc Tantalo. deinde* *lium inchoant*: MEG. Nunc furorem diuide in totam domum. *ſola le-* *tio Lipſienſ. ex his tolerari poteſt. nam vt Megæra dicat ſe ſequi, apertè men-* *doſum: nec minus, vt vtatur deprecatoriâ voce*; ô *vt verò*; ſequor: *addatur* *verſui præcedenti, contra carminis legem. redundabit prius. mutilum erit po-* *ſterius. vel ergo ſequamur N. vel ex coniecturâ meâ*: MEG. Sequere. furo- *r*em diuide, *&c. quid ſtas, quid pedem retrò fers? me ſequere.*

114 Phoronides] *Argiuæ Inachi, vel fontis cuiuſpiam. vox verò*; latus *in* *præcedenti verſiculo Ariſtarchi obelo indiget, etſi inueniatur in o. l. quomodo*; la- *tus, ſi vicina vada gracili terrâ diuidit? nolui tamen malæfidei inquilinum ex-* *pellere, alio nondum inuento, qui potiori iure, & meliore ſententia bono, locum* *occupet. ſed feliciter Lipſius emendat*; lætus. *quia ſcilicet remoto mari, iam* *mergi non verebatur.*

118 Argi ſitim] *ſic Moguntinenſ. Herbipolenſ. & tres Veneti. perperam* *Lugdunenſ.* agri ſitim. *Heſiodus.*

Argus inaquoſum Danaus fecit aquoſum.

120 Periturum] *quem ſcit obtenebratũ iri, ne videat tam immane facinus.*

IN CHORVM.

Monet Argiuos Diis ſupplicent. vt mala & ſcelera imminentia velint auer- *tere: & excurrit in Tantali ſupplicium.*

Achaïcum [*Stephanus*, Argos, *vndecim enumerat: imò cenſet Euſta-* *thius quamlibet vrbem litoralem*, Argos, *vocari poſſe. vt de Peloponneſio in-* *telligamus, addit*; Achaïcum. *Achaia initio dicta Aegialea, à primo Si-* *cioniorum rege Aegialeo, qui vixit anno Nachor. 74. poſtea Danaä, denique* *Achaia, vt auctor eſt Euſeb. Cæſarienſis. peninſula eſt Aegeo & Ionio cincta,* *ab Iſthmo Corinthio incipiens, deſcribunt Strabo lib. 8. Ptolomæus lib. 3. Pli-* *nius lib. 4. Pauſanias, Mela, &c.*

122 Turribus] *nihil ego hîc mutandum duxi, ſed quid in libris continere-* *tur monui. cur illi ad coniecturas? aut quæ neceſſitas curſuum?*

Portus] *hinc inde, pars ad Aegeum, pars ad Ionium.*

Diſſidens] *diuiſum Iſthmo interiecto.*

128 Eteſis] *Aeſtiuos eſſe ventos conſtat ex Ariſtot. lib. de mundo ad Alex.* *Plutarcho in Dione, & Gellio lib. 2. cap. 22 item de genere Aquilonum ex Pli-* *nio lib. 2. & lib. 18. & D. Iſidoro lib. 13. cap. 11. ideo Lucretius dixit:*

Eteſia flabra Aquilonum.

De ſtatu eorum aliqua apud ſcriptores diſcidia, quidam flare per dies quadraginta putant, Timoſthenes apud Schol. Apollonij in lib. 2. per quinquaginta; alij totâ fermè æſtate vſque ad III. *Kal. Septemb. vt Columella li. 2. de re ruſt. Verius quotannis certis tantùm diebus (quod tempus ab Ariſtæo à Diis ad Icarum expiandum fuiſſe impetratum, fabulatur Higynus) exoriri, & nomen indicat. dicti enim Eteſiæ: quaſi anniuerſarii. Quando flare incipiunt, quod Cæſar & Plinius ad* XVIII. *Kal. Auguſt. fieri cenſent; tum* Prodromi, *nominantur, vt docet Ariſtot. in Problemat. Flant ex alia & alia cæli parte, vt Gellius tradidit. ſecundùm Plinium quidem, in Aſiâ ab Oriente, item in Hiſpania; quare non mirum ſi Strabo in lib. 3. cum Euro videatur confundere: in Ponto flant ab Aquilone, ad quod Lucretius, Plinius, & Iſidorus referendi: in reliquis partibus, à Meridie. de Oriente, teſtatus eſt apud Strabonem lib. 3. Poſidonius. de Aquilone, quos dixi & Polybius lib. 4. & Schol. Apollonij. In noſtro mari ab Occidente flare, docent Ariſtoteles, & Diodorus Sic. lib. 2. Biblioth. Quando ab Oriente flant, in Eurum tranſeunt, vel ijdem cũ Euro potius quando ab Occidente in Thraſciam, Caurum. & Fauonium migrant. Ita fit; cum in diuerſis partibus, ex diuerſis lateribus mundi ſpirent, vt ſcriptores pro ratione locorum quæ deſcribunt, aliquando ſecundos & iuuare nauigationem dicant, aliquando aduerſos eſſe, & eam morari, vt Tacitus lib.* 18. Veliferos *vocat noſter, quia cùm per ſe ſint ventorum omnium conſtantiſſimi, etiam nauigantibus exoptatiſſimi. Cicero lib. 2. de Nat. Deor.* Quam tempeſtiuos dedit, quam ſalutares, non modo hominum generi, ſed etiam pecudum. iiſque omnibus, quæ oriuntur ex terrâ, ventos Eteſias. quorum flatu nimij temperantur calores, ab iiſdem etiam maritimi curſus celeres & certi diriguntur. *quare merito* nauales *nominat Varro in Ephemeride*: Nauales Eteſiæ diutius & huberius flauerant, & auctumnum ventoſum fuerat.

Veliferis] *ſic Propertio & Ouidio* carina velifera: *ſic Valerio Flacco* mare veliferum.

130 Stadio] *curriculo; ita dicto quòd ſtadij menſuram expleret: ſtadij inquam Olympici de quo Gellius lib. 1. Noct. Attic. cap.* 1. Nam cum fere conſtaret curriculum ſtadij, quod eſt Piſis apud Iouem Olympium, Herculem pedibus ſuis metatum: idque feciſſe longũ pedes ſexcentos, cetera quoque ſtadia in terra Græciæ ab aliis poſtea inſtituta, pedũ quidem eſſe numero ſexcentum; ſed tamen eſſe aliquantulum breuiora. *Cenſorin. verò in lib. de die Natali*: Stadiũ in hac mundi menſurà id potiſſimum intelligendũ eſt, quod Italicum vocant, pedũ ſexcentorum vigintiquinque. Nam ſunt præterea & alia, longitudine diſcrepantia, vt Olympicum, quod eſt pedum ſexcentum, Pythicũ quod eſt mille pedum. *Teſte Plinio ſtadium efficit paſſus centum vigintiquinque noſtros, hoc eſt pedes ſexcentos vigintiquinque, lib. 2. Nat. hiſt. cap. 23. octo vero ſtadia conficiunt vnum milliare, Polybio lib. 3. & Plutarcho in Gracch. & hæc dimenſio Romanis hiſtoricis in vſu eſt. Vnde apparet Plinium de Italico ſtadio locutum: & D. Iſidorum lib. 15. cap. 16. (quando ſtadium definit octauam mil-*

liaris partem, viam ſcilicet centum vigintiquinque paſſuum; eoq́; modo dicit Herculem id terminaſſe, cùm illud vno ſpiritu confeciſſet, ac proinde ſtadium appellaſſe, quòd in fine reſpiraſſet, ſimulq́; ſtetiſſet) vera quidem tradere, ſed non diſtinxiſſe inter Olympicum, quod Herculis ſtadium, & Romanum, ſeu Italicum quod CXXV. paſſuum. Gellium denique Pythici ſtadij vel ignarum vel immemorem fuiſſe. Eſt & naturale ſtadium, quod Tzetza Chil. 6. hiſt. 3. definit.

πρὶν στάδιον ὠνόμαζον τὸν δρόμον τὸν ὁπλίτην
ὁ τρέχων μετὰ ὅπλων δὲ, ὄρθιον εἶχε δρόμον.
Prius ſtadium vocatum ſpacium illud quod vir armatus
Armis onuſtus ſine quiete vno curſu queat decurrere.

ſubiungit deinde ſtadij curſum & recurſum διαύλον; tres verò curſus & recurſus cum dimidio, δόλιχον; at illam decurſionem quæ duodecim ſtadij decurſus itu & reditu haberet, τέβωρον, vocari.

133 Neu] *Moguntinenſ. Herbipol. & Veneti* nec.

134 Minoribus] *vt* maiores *generali nomine cuncti, à quibus orti ſumus; propriè tamen, qui ſupra tritauum l. quiſque D. de in ius voc. l. Iuriſconſultus. 10. D. de gradib. & affin. ſic, arbitror, quotquot à nobis deſcendunt poſteri,* poſteriores, & minores *nuncupantur, propriè tamen qui vltra trinepotes. Lucretius lib. 5.*

—— quas lacrumas peperere minoribus noſtris.

Valer. Flaccus lib. 3. —— noſtri lucent ea facta minores.

Sortes Claudianæ, apud Trebellium:

Tu qui nunc patrias gubernas oras,
Et mundum regis arbiter Deorum,
An —— veteres tuis nouellis.
Regnabunt etenim tui minores,
Et reges facient ſuos minores.

Supplendum reor lacunam tertij verſiculi ex coniecturâ; Annectes veteres, *&c. Arnobius lib. 3.* Falciferum vetuſtas edidit priſca, & minorum tranſmiſit ætati.

139 Fide qua tulerat] *malè Lipſienſ.* quam, *ex margine Baſileenſ. Petenda hiſtoria ex Pindaro & Scholiaſte Olymp. 1. Apollonio & Scholiaſte, qui admodum prolixè in lib. 1. verſ. 753. Philoſtrato in Imag. Pelopis, & in Imag. Hippodamiæ, Luciano in Charidemo, Izacio in Lycophron. & Sidonio in Panegyr. Anthemij Aug. breuiter, ſi res geſta. Oenomaus rex Elidis ex Euadne Acriſij F. ſuſcepit Hippodamiam; quam (quia reſponſum acceperat à genero ſibi mortem imminere) detractabat vlli in matrimonium collocare. ſed victus turbâ & pertinaciâ procorum; legem tulit, confiſus equorum velocitati, ei ceſſuram filiam, qui curſu quadrigarum vinceret, qui à ſe vinceretur moriturum. Itaque proco certanti Hippodamiam auferendam in curru tradebat; ipſe inſequebatur, manu lanceam quatiens, & ſi aſſequebatur conficiebat. multis ſic necatis, quorum nomina refert Scholiaſtes Pindari; tandem ipſe à Pelope vincitur. Qui, vel Hippodamiæ opera quæ iuuenem deperibat, vel pro-*

miſsâ dimidiâ regni parte Myrtilo, Mercurij & Cleobules filio, Oenomai aurigæ, perſuaſit, vt ſublata fibula, qua modiolis axis affigitur, currum euerteret. Ita Oenomaus, dilapſis in ipſo curſu rotis, ab equis ſuis in partes diſtractus, miſerè interiit. Vnde Claudianus de laude Serenæ:

—— curru Piſæa marino
Fugit tela Pelops. nam * prouidus obice regis
Prodidit Oenomai, deceptus Myrtilus axem.

* Mallem nã perfidus. vel male prouidus.

Accepta Pelops coniuge, ſiue falsò ab ea perſuaſus interpellatam ſe de ſtupro à Myrtilo, ſiue vt ſolus regno potiretur, Myrtilum è Geræſto in mare præcipitauit, quod inde Myrtoum fuit vocatum. Pierius lib. 11. Hieroglyph. longè diuerſa tradit; Amphionem Thebanum Pelopi quædam malefica dediſſe, quæ in ſtadij ſolum defoderet; quibus Oenomai ſonipedes conſternati, dominum occiderint: poſtmodum etiam cunctos equos illâ tranſeuntes exterrari ſolitos, vnde loco ταραξίππου appellationem inditam.

142 Fabula] *rumore & ſermone omnium trita traditio, ſiue illa vera ſiue falſa, Græco more. ſic Hipp.* Omnes per gentes fabula diſtulit. *ſic lib. 3. de Beneſ.* Sic ſeruata nobilis fabula, & duarum vrbium exemplum fuit. *quæ lectio non debuit à Pintiano peruerti. continetur enim etiam in membran. Burdigalenſ. & per duas vrbes Romanam & Grumentinam intelligit.* fabulam, *pro vera narratione etiam Tertullian. in Apolog.*

143 Nauibus] *ipſis nautis & vectoribus. nam quod quidam lib. in margine;* nauitis, *gloſſema.*

146 Diuulſúſque] *ſic N. ceteri;* diuiſúſque.

148 Proſequitur] *alij;* perſequitur. *& in ſeq. Mogunt.* Os æterna ſitit.

147 Hoſpitibus Deis.] *Eguian.* diuitibus Diis. *non placet.*

151 Et curuata] *lego ex Moguntin.* Incuruata.

156 Illudit] *Eguian.* alludit. *& ſic Moguntinen. Herbipolenſ. Lugdun. & ceteri. N. primus, ni fallor,* illudit. *ſic Tibullo, ima palla talis illudit.*

157 Nec quamuis] *ſic Lipſienſ. Moguntin. & Veneti.* hæc quamuis. *idem Eguian. Herbip. & Lugdunenſ. rectè.*

156 Obliquátque] *deflectit, ne aſpiciat; aut ſaltem non niſi limis, & obliqua tuentibus hircis.*

171 Petens] *ſic quidam ex m. ſ. melius, pro;* vocans. *ſic Agamemn.*

Et inter vndas feruidâ exuſtus ſiti,
Aquas fugaces ore decepto appetit,
Pœnas daturus cælitum dapibus graues.

173 Conantémque] *quidam v. l.* conatúmque.

174 Gurgite] *ex alueo fugitiui gurgitis.*

IN ACT. II.

Conſultat Atreus de vindicta à fratre exigenda, &, repudiatis monitis ſalubrioribus ad inſidias conuertitur.

199 Indocile] *indomitum; quia humanitate aut precibus flecti & molliri nequit. vi autem & malo ſubigi & domari poteſt.*

203 Fama te] *hoc argumentum accuratè pependit Heſiodus:*

——— δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο φήμην·
φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κούφη μὲν ἀεῖραι
ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δὲ φέρειν, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.
φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα πολλοὶ
λαοὶ φημίζουσι ———

——— grauem verò mortalium euitato famam.
Fama enim mala, eſt leuis quidem leuatu,
Moleſta verò portatu, difficiliſque depoſitu.
Fama verò nulla prorſus perit, quam multi
Populi diuulgant.

205 Domini] *Iulian. Apoſtata in Miſopog. tam vehementer ſe Domini appellationem ſcribit auerſatum, vt ad exemplum ceteris idem faſtidientibus illud penè interierit. Et ſanè hoc nomen Dei myſticum* אדני, *de quo D. Hieronym. epiſt. ad Marcellam; primum ſibi falſi Dij gentium vſurparunt, deinde humana adulatio in promiſcuum vſum deduxit, non hodie tantùm, ſed & olim. id enim Seneca epiſt. 3. teſtatur:* Itaque ſic priore verbo, quaſi publico vſus es, & ſic illum *amicum* vocaſti; quomodo candidatos, *bonos viros* dicimus; quomodo obuios, ſi nomen non occurrit, *dominos* ſalutamus. *de eadem voce Briſſon. nonnulla lib. 8. Formular. Vidi, qui auſi ſunt ſcribere Hiſpanorum olim peculiare nomen* Domini, *& inde illorum prænomen* Don *profluxiſſe. vtique non magis, quàm* patris patriæ, *aut* boni viri, *quæ Romanis nata. Vnde verò illud* Don *manarit, potuerunt illi ex Moraly & Garibay Chronicis diſcere.*

208 Gloriam] *Cicero in Tuſc.* Gloria eſt ſolida quædam res, non expreſſa aut adumbrata, & eſt conſentiens laus bonorum, incorrupta vox bene iudicantium de excellenti virtute. *hanc definitionem etiam Fabius ex parte fuit mutuatus, & iuxta eam hîc gloria ſumitur.*

217 Priuata] *propria priuatæ fortunæ.*

219 Fas eſt in illo quicquid in fratre eſt nefas] *ſic primi libri, & ſic Fibius citat. Mogunt. eodem modo, niſi quod omiſit;* eſt. *Herbip. & Veneti;* f. e. in illo q. in fratrem e. n. *hinc Lugdunenſ.* f. e. in illum q. i. fratrem e. n.

220 Quid enim reliquit crimine intactum, aut vbi ſceleri pepercit] *ſic o. l. præter Lipſienſ. in quo N. iuſsit ex Baſileenſ. marg. edi?* Quod enim ſcel. crimen int. aut cui l. p. *non malè, ſi m. ſ. confirment.*

221 Specimen] *pro iudicio & argumento poni ſolet. Lucretius libro 4.* Hoc etiam imprimis ſpecimē verum eſſe videtur. *& lib. 5.* Si non ipſa dedit ſpecimen natura creandi. *quoniam verò omina & portenta earum, quas præſignificant, rerum quædam indicia ſunt, rectè arietem aureum, noſter* ſpecimen *nuncupauit; quem Attius* prodigium portento miſſum *vocarat.*

224 Eſt Pelopis] *Athenæus lib. 6. cap. 4. refert ex Herodoro phialam argenteam fuiſſe, quæ in medio agnam auream cælatam haberet. Pierius lib. 10. Hieroglyph. ex Dione & Pauſania narrat Thyeſti quoque agnam auream natam fuiſſe. ſed quod Seneca memorat; communius traditur.*

228 Tantalici] *ſic o. mei libri; at meus (aiunt) vet. lib.* Tantali. *labat verſus. an ergo?* tantalei, *mallem ſi mutandum;* Tantalidæ. *ſic inferius:*

Hinc auſpicari regna Tantalidæ ſolent.

Sceptra] *ait huius arietis lanâ aureâ ſolitos Pelopidas ſceptrum ornare; de quo Pauſan. in Bæot. ſcriptum reliquit Deorum omnium maximè conſueuiſſe Cherronenſes illud ſceptrum colere, quod Ioui fabricaſſe Vulcanum Homerus cecinit, à Ioue acceptum Mercurium dediſſe Pelopi, Pelopem Atreo reliquiſſe, Atreum Thyeſti, à Thyeſte per manus traditum tenuiſſe Agamemnonem: & hoc illos præcipuè ſceptrum veneratos, & haſtam nominaſſe. plura deinde de huius ſceptri cultu & ſacris ſubiungit. Vnde manifeſtum ſit hoc ſceptrum haſtæ ſimile fuiſſe. nec mentitum Iuſtinum lib. 43. cùm tradidit, adhuc Romulo regnante, reges haſtas, pro diademate habuiſſe, eáſque Græcos* ſceptra *nominaſſe. quod intelligendum puto de haſtis breuioribus, qualia ſunt pila Romanorũ, vel venabula Theſſalorum, ferro tamen minus lato; non de oblongis illis Macedonum ſariſſis, quibus hodie pedites vtuntur.*

229 Poſſeſſor] *purpurei coloris oſtentũ confirmat etiam Spartianus. nam in vita Diadumeni inter imperij apiſcendi omina recenſet, in agro patris eius oues purpureas natas duodecim. Putarim hoc omen non ouis, ſed coloris purpurei proprium, quia purpura Regum propria. Aelius enim Lampridius in Seuero oui palumbini purpurei; Vopiſcus in Aureliano, vituli & roſarum: & in Tacito, vini & vitis albæ ſubitò purpuraſcentium; Iul. Capitolinus in Maximino Iuniore, vitis & loricæ meminerunt, & huius quidem verba aſcribam, ſed emendata:* poſita ab eo vitis, intra annum ingentes vuas purpureas attulit. *Item:* Lorica patris eius, non, vt ſolet, ferrugine, ſed tota purpureo colore infecta à plurimis viſa eſt. cùm Grammatico daretur quondam, parens ſua libros Homericos omnes purpureos dedit litteris aureis ſcriptos.

234 Conſorte] *vxore. nam matrimonium* conſortio *dicitur, l.* XCVI. *§. 3. D. ſolu. matr.*

244 Expuat] *vide inf. Troade verſ.* 1168.

247 Impetretur] *ſic N. interrogatiuè. perimant (inquit) alij, qui tyranni eſſe neſciunt, egóne vt patiar, vel precibus tribuam in meo, hoſtes meos, regno, leni morte defungi? Nec reijcienda lectio aliorum codicũ:* lenis in regno meo mors impetratur. *mihi mors pœnæ non imputatur, ſed gratiæ & clementiæ: quibuſcum in gratiam redij, precibus exoratus, lenis mortis facio poteſtatem. reſpicit ad Tiberij dictum.*

262 Mugit] *mugitus terræ, prodigium noſtro & aliis. Oedipo:*

Rupiſſe canem fama & noſtris
Erraſſe locis, mugiſſe ſolum.

Item: —— terra ſe retro dedit, Gemuítque penitus ——

Troadibus; Cùm ſubito cæco terra mugitu fremens
Concuſſa cæcos traxit ex imo ſonos.
Mouêre ſiluæ capita, & excelſum nemus
Fragore vaſto tonuit ——

Virgilius: ——magno cum murmure montis
Circum clauſtra fremit.

Item: Sub pedibus mugire ſolum & iuga celſa moueri.

Claudianus: Ecce repens mugire fragor. *at Ariſtoteli ex cauſis naturalibus prouenit. ait enim lib. 2. Meteor. ſub terra omnes vocum differentias emitti: adeo, vt videatur ſæpè* ὥσπερ λέγουσιν οἱ τερατολογοῦντες, μυκᾶσθαι τὴν γῆν. *vt* portentorum ſcriptores aiunt terram mugire. *& in Problemat. ait in paludibus quæ iuxta flumina ſunt fieri ſonos qui vocantur* bomugi, *quos ſacros Dei tauros eſſe fabulantur. Plinius etiam lib. 2. nat. hiſt.* Præcedit verò *(terræmotum)* & comitatur terribilis ſonus, aliàs murmur, ſimilis mugitibus, aut clamori humano, armarúmve pulſantium fragori, *&c. nam duas ſubdit cauſas.*

264 Moti lares vertere vultum] *Lares Mercurÿ & Laræ, ſeu Lalaræ iuxta Ouid. 2. Faſtor. ſeu Larundæ iuxta Auſon. in Monoſyllabis filÿ, domus genÿ putati; in ſingulis, ſui. Auſonius:*

Nec genius domum Larundâ progenitus Lar.

hi priuati *& familiares, alÿ verò* publici *& communes vrbis cuſtodes, qui* Præſtites *dicti; de his Ouidius lib. 5. Faſtor.*

Præſtitibus Maiæ Laribus videre Kalendæ
Aram conſtitui, paruáque ſigna Deûm:
Vouerat illa quidem Curius, ſed longa vetuſtas
Deſtruit, & ſaxo longa ſenecta nocet.
Cauſſa tamen poſiti fuerat cognominis illis,
Quòd præſtant oculis omnia tuta ſuis.
Stant quoque pro nobis, & præſunt mœnibus vrbis,
Et ſunt præſentes auxiliúmque ferunt.
Et canis ante pedes ſaxo fabricatus eodem
Stabat. quæ ſtandi cum Lare cauſa fuit?
Seruat vtérque domum, domino quoque fidus vtérque:
Compita grata Deo, compita grata cani.
Exagitant & Lar, & turba Diania fures.
Peruigilántque Lares, peruigilántque canes.

Præſtites *ergo etiam* Compitales *viarum cuſtodes; initiò duo tantùm pingebantur; poſt, cùm hæ ſtatuæ interiiſſent, pro duobus illis coli cœperunt, in vicis ſingulis, tres Lares; duo quidem illi priores, & tertius* Auguſti Genius. *ſignificat idem Ouidius:*

Bina gemellorum quærebam ſigna Deorum,
Viribus annoſæ facta caduca moræ:
Mille Lares, geniúmque ducis, qui tradidit illos
Vrbs habet, & vici numina trina colunt.

& lib. 2. Faſtor. ——geminóſque parit, qui compita ſeruant,
Et vigilant noſtrâ ſemper in æde Lares.

Compitalium Larûm ara in Circo maximo ſtatuitur, etiam à Pyrrho Ligorio in eius imagine. Fortaſſis eos Tertullianus lib. de Spectaculis, compiti-

potentes, *vel* compitalipotentes *vocauit, vbi vulgò* comitiopotentes *legitur, vel vt Pamelius cenſet* compitalitij potentes, *quod in eorum honorem* compitalia *celebrata.* Compitales *vocauit Suetonius in Aug. cap. 31.* Compitales Lares ornare bis anno inſtituit, vernis floribus & æſtiuis. *Nec vrbana tantùm compita, lares habebant, ſed omnes etiã publicæ viæ. Indicat Arnobius de Laribus agens lib.* 3. Quos arbitratur vulgus vicorum atque itinerum Deos eſſe, ex eo quòd Græci vicos cognominãt λαύρας, *hi dicuntur in Catalectis Virgilij:* Semitales Dij. *& Plauto* viales lares, *in Mercatore. Eorum nomen incertum fuit: Opinor hos à Prænestinos* Digitios *vocatos. Nam Arnobius tradit, ex Nigidio, non nullos cenſuiſſe Latinis Lares eſſe, quos Græci Dactylos Idæos vocant. hoc nomen Prænestini voluerunt exprimere: vel Digitios dixêre, quòd viam quaſi digito viatoribus indicarent. Fortaſſis etiam digito protenſo ſculpebantur, quemadmodum nunc etiam multæ prouinciæ in viis ambiguis crucibus aut cippis, manus ferreas vel ligneas affigunt, indice extento, iter viatorum dirigentes. Quod ſi verum eſt: non eſt quod Solini lectionem, quam omnes Belgici, Celtici, Germanici m. ſ. confirmant, quantumuis probabili & ingenioſâ coniectatione commutemus.* Digitiorum *hoc nomen ſuſpicor corruptum in Gloſſario Græcolatino, vbi nunc editum.* Κουρῆτες οἱ περὶ τὸν παιάνα. Corybantes Indigites. *mallem* Idæidigiti, *vel* Digitij. *niſi fortè fuerit*, Idæ indigites. *nec Arnobius inſinuat* κατ᾽ ἐξοχήν, Indigetes *dictos, ſed cum addito:* Samothracios. *Lari priuato quiſque domi dicatum* Laratium *habebat, vt de Alexandro Mammæâ teſtatur Lampridius. Orta geniorum & familiarium Larûm ſuperſtitio, inde, quòd antiquitus quiſque ſuos domi mortuos ſepeliebat, eóſque vt Deos domeſticos colebat. de his Plautus, Mercatore:*

> Dij Penates meûm parentum, familiæque Lar pater,
> Vobis mando meûm parentum rem benè vt tueminis
> Ego mihi alios Penates perſequar, alium Larem.

Arnobius de iiſdẽ in lib. 3. In diuerſis Nigidius ſcriptis, modò tectorum domuúmque cuſtodes, modò Curetas illos; qui occultaſſe perhibẽtur Iouis æribus aliquando vagitum; Indigetes Samothracios, quos quinque iudicant Græci Idæos dactylos nuncupari. Varro ſimiliter hæſitans, nunc eſſe illos Manes, & ideo Maniam matrem eſſe cogno-
Gloſſar. Lares ἥρωες. minatam Larum; nunc aërios rurſus Deos & Heroas pronunciat appellari; nunc, antiquorum ſententias ſequẽs, Laruas eſſe dicit Lares, quaſi quoſdam Genios, defunctorum animas mortuorum *quibus verbis Lares cum Manibus confudiſſe docet Varronem. Larì huic Cato, de re ruſtica, villicam, pro copiâ, certis diebus, coronâ in foco iubet facere; & Tibullus menſtrua ſacra tribuit, hoc verſu:*

> Redderet antiquo menſtrua tura Lari. *Iuuenalis Sat.* 12.
> ——— Laribúſque paternis,
> Tura dabo, & omnes violæ iactabo colores, *purpureas, aureas,*

mineas: apud Plautum Euclionis filia, etiam quotidiana:

> Ego Lar ſum familiaris, ex hac familiâ

Vnde exeuntem me aſpexiſtis. hanc domum
Iam multos annos eſt cum poſſideo & colo,
Patrique, auóque iam huius, qui nunc hic habet.
Huic filia vna eſt, ea mihi cotidie
Aut thure, aut vino, aut aliquî ſemper ſupplicat,
Dat mihi coronas—— *familiari ergo Lari facere licebat, quando lugebat: vialibus, bis in anno, Præſtitibus, kalendis MaI. Domeſtici etiam* grundules *dicti Arnobio lib. 1. puto vel à ſuggrundis adiũ, vel à porci grunnitu qui ipſis mactabatur. Horatius:*—— immolet æquis
Hic porcum laribus—— *hoc enim de domeſticis audio: at illud Propertij, de vialibus ſeu compitalibus:*

Parua ſaginati luſtrabant compita porci.

Præter hos, inuenio apud Feſtum, Lares hoſtilios; *à quibus hoſtes arceri putabant. Falli, qui putant Lares mortuorum maiorum omnium animas dictas; & Lemures cum Laribus confundere, docuit ſatis Martianus à nobis citatus in Oedip.* 559. *docuit etiam Apuleius lib. de Deo Socratis, cum ait:* Lar dicitur familiaris; qui ex Lemuribus, poſterorum ſuorum curam ſortitus, pacato & quieto numine domum poſſidet. *Quidam ergo Lemures, non omnes Larum nomine comprehenſi, boni ſcilicet & propitij, auerſis vero & noxiis, Lemurum commune nomen, factum proprium. Lemuribus hiſce* Feralia *menſe Februario fiebant, à feritate illorũ opinor, dicta; quo tempore illis parentabatur tegula in mediâ viâ relictâ; cui viola ſolutæ, & panis meraco vino maceratus; fruges ſparſæ, & ſalis mica, cum coronâ imponebantur, teſte Ouidio lib. 2. Faſtorum, iiſdem inſtituta Lemuria eidib. Maij, vt canit Ouidius lib. 5. Faſtor.*

Lares effingebantur duo iuuenes ſuccincti pelle caninâ (quare Perſius Satyr. 5. vocauit ſuccinctos) aſtante cane, vt ex Ouidio docui, & docent etiam Plutarchus in Problemat. & Pierius lib. 5. Hieroglyph. Solebant iis ſuſpendere varia, in primis mundum muliebrem, qua de re Nonius in Strochinum *& in* reticula, *adducit hoc fragmentum Varronis Sexquiulixè.* Suſpendit Laribus marinas molles, pilas, reticula ac ſtrophia. *quæ hæ* molles marinæ? *an ſpongiæ? Gloſſar. Græco-Latinum:* δέσμη, marina faſcis. *ſed probabilius ibi Lipſius conijcit,* Manua; *quæ vox Gloſſariis Latino-Græcis licet corrupta ſemel in* Mannæ, *& ſemel in* Manue, *id ſignificat. An ergo potius;* molles marinæ *ornamenta ex lana ſuccidâ? nam Gloſſar. Græco-Latinum;* πίνινον, marinum. *&* πίνερον ἔριον, lana ſuccida. *Hippocrati* πινώδη ἔρια. *videtur ergo marina æſypus, vel lanæ ſuccidæ ſordidus floccus. aliquando malui reſcribi, ſuſpendit Laribus;* arſinias, bullas, pilas *&c. item pilæ, pro numero ſeruorum, qui in familiâ; & effigies viriles muliebreſq́, pro numero liberorum domeſticorum, vt Feſtus ſcripſit. Ingenuos puerilem veſtem coram Laribus deponere ſolitos quodam Propertij loco confirmatur; & quando virilem togam ſumebant, eos Laribus bullam donaſſe Perſius docuit Sat. 5.*

Bulláque ſuccinctis Laribus donata pependit.

Serui quando pileo donabantur, cathenas eis ſuſpendebant

Horat.lib.1.Sat.5.——donaſſet iamne cathenam
Ex voto Laribus,quærebat——

* Puto vocatum C, Granium Flaccum

*Differunt Lares, à Geniis,etſi Cenſorinus prodidit * C. Flaccum in lib. de Indigitamentis ad Cæſarem, & multos alios putaſſe eoſdem: nam Genij non ædium tantùm & familiarum, ſed & aliorum locorum; & hominum, & plantarum fuerunt: Lares, Genij quidem, ſed domibus tantùm, & vrbibus, & viis præpoſiti: vnde* domus genium, *Larem vocat Auſonius.*

Penatum *quoque nomen preſſè ſumtum differt à* Larium *nomine: etſi Penates omnes Lares quoque. Nam D. Iſidorus lib.8. Orig.cap. vlt. ſcilic:* Penates, Gentiles dicebant omnes Deos, quos domi colebant: & penates dicti, quòd eſſent in penetralibus, id eſt in ſecretis. Hi Dij quomodo vocabantur, vel quæ nomina habuerint, ignoratur. *Cicero lib.2. de nat. Deor. dictos vult, vel à penu, vel ab eo quod penitus inſideant, vnde* & penetrales *vocari. Extra domum ergo, nulli Penates. ſed Lares non tantum in domo: rurſus non omnes domeſtici Lares, Penates. Quare videmus propriè loquentes ſcriptores, hæc ab inuicem nomina diſtinguere, vt Plautum in Mercatore, Martianum ſæpe lib.1 de nupt. Philog. & alios, & ritus, ac diuerſæ cerimoniæ, atque conditio illorum hoc conuincit, nam Romæ diuerſas illis ædes dicatas, docet Solinus cap. 2. Polyhiſt. Penates, ſanctiores habebantur, & à Troianis accepti; Lares ex maiorum funeribus delecti, ſæpe contemti & violati. Sueton. in Caligula:* Lares à quibuſdam familiares in publicũ abiecti. *Tertullian. in Apologet.* Domeſticos Deos, quos Lares vocant, domeſticâ poteſtate aliquando tractatos, demutãdo aliquando in cacabulum, aliquando in trullum. *Simulacra quoque & effigies longè alia. de Laribus vidimus, nunc de Penatibus videamus; qui & quales. Dionyſius Halycarn. lib.1. ſcribit, à Dardano Troianos ſacra magnorum Deorum accepiſſe ſimulacra: eaq; vrbe captâ, ab Aeneâ erepta; eſſe autem Deos, quibus Samothracij initiantur, & à Romanis* Penates, *à Græcis non vno nomine appellari, ſed dici* πατρῴους *vel* γενεθλίους, *vel* κτησίους, *vel* ἑρκείους, *vel* μυχίους, *quia patrij, gentilitij, hereditarij, conſepti, & maximè ſecreti atque penetrales ſunt. Et traditum à Timæo, nihil aliud eſſe; quam caducea partim ferrea, partim ærea, & Troianum fictile vas. quod Dionyſio non probatur. mauult enim, propè forum Romanum, fuiſſe delubrum, in quo Troianorum Deorum imagines erant poſitæ cum inſcriptione;* DENATES, *quæ* Penates *ſignificat; cum veteres D, pro P, vſurparint. eſſe autem duos iuuenes haſtatos, habitu ſedentium, antiqui admodum operis. In aliis quoque vetuſtioribus templis, ſemper horum Deorum imagines duos iuuenes militari habitu conſpici. Plutarchus verò, in Camillo, duo dolia eſſe non ita magna ibi repoſita, vnum apertum & vacuum, alterum plenum & obſignatum; ſoliſq; ſacris virginibus ea conſpicere licitum; aliaq; de his dolijs ſubiungit. Arnobius d. loco multorum refert ſententias his verbis:* Nigidius Penates Deos; Neptunum eſſe atque Appollinem tradidit, qui muris quondam Iliũ conditione adiuncta cinxerunt. idem rurſus in lib. ſexto exponit & decimo diſciplinas Hetruſcas ſequens, genera eſſe Penatium quatuor; & eſſe

Iouis

Iouis ex his alios, alios Neptuni, inferorum tertios, mortalium hominum quartos, inexplicabile neſcio quid dicens * Cæſius, & ipſe adſequens, Fortunam arbitratur, & Cererē, Genium Iouialem ac Palem; ſed non illam feminam, quam vulgaritas accipit, ſed maſculini neſcio quem generis miniſtrum ac villicum. Varro, qui ſunt introrſus atque in intimis penetralibus cæli, Deos eſſe cenſet, quos loquimur: nec eorum nomina, nec numerum ſciri. Hos *Conſentes* & *Complices* Hetruſci aiunt & nominant, quòd vnà oriantur & occidāt vnà, ſex mares & totidē feminas nominibus ignotis, & iis nationis barbariſſimæ: ſed eos ſummi Iouis Cōſiliarios ac Principes exiſtimari. Nec defuerunt qui ſcriberent Iouem, Iunonem, ac Mineruam, Deos Penates exiſtere, ſine quibus viuere ac ſapere nequeamus; ſed qui penitus nos regant ratione, calore, ac ſpiritu. *Martianus Capella lib.* I. *aliam rationem nominis Deorum Conſentium reddit, de his agens hoc pacto:* Præcipuéque Senatores Deorum, qui Penates ferebātur Tonantis ipſius quorúmque nomina quoniam publicari cæleſte ſecretum nō pertulit, ex eo quod pariter omnia repromittunt, nomen eis ex conſenſione perfecit. *Statimq́; hos Conſentes à magnis Diis diſtinguit, & Magnos Deos* XII. *Iouis Conſiliarios vocat. Non grauabor etiam Macrobij verba aſcribere, eo quòd Arnobianis iſtis multam lucem præferant, ex lib.*3. *Sat.cap.*4. Nigidius enim de Diis lib XIX requirit, num Dij penates ſint, Troianorum Apollo & Neptunus, qui muros eis feciſſe dicuntur. & num eos in Italiā Æneas aduexerit? * Cornelius quoque Labeo lib. de Diis Penatibus, eadem exiſtimat: Hanc opinionem ſequitur Maro, cùm dicit

Sic fatus, meritos aris mactabat honores,
Taurum Neptuno, Taurum tibi pulcher Apollo.

Varro rerum humanarum ſecundo, Dardanum refert Deos Penates ex Samothrace in Phrygiam, & Æneam ex Phrygiâ in Italiā detuliſſe. Qui ſint autem Penates in lib memorato Varro non exprimit: ſed qui diligentiùs quærunt veritatē Penates eſſe dixerunt, per quos penitus ſpiramus, per quos habemus corpus, per quos rationem animi poſſidemus. Eſſe autem medium aëra, Iouem; Iunonem verò, imum aëra cum terrâ; & Mineruam, ſummū ætheris cacumen eo argumento vtuntur. quòd Tarquinius Demarathi Corinthij F. Samothraciis religionibus myſticè imbutus, vno tēplo ac ſub eodem tecto numina prædicta coniungit. Caſſius verò Aemina dicit Samothracas Deos, eoſdémque Romanorum Penates, propriè dici θεοὺς μεγάλους, θεοὺς χρηστοὺς, θεοὺς δυνατοὺς. Noſter hoc ſciens, ait:

Cum ſocio, natóque Penatibus & Magnis Diis.

quod exprimit θεοὺς μεγάλους. ſed & omnia hæc nomina, cùm in vno de ſupradictis nominibus ſeruat, doctrinā proculdubiò ſuam, de hac omni opinione confirmat. cùm enim ait:

Iunonis magnæ primùm prece numen adora;

θεὰν μεγάλην nominat.

*Ex Macrobio lego; *Caſſius.*

Sic vocat Samothracas: vnde orti Phryges, qui propriè Barbari.

* *Hic puto deſiderari Nigidij reſponſionem; quā attulit Arnobius.*

Adſit lætitiæ Bacchus dator, & bona Iuno;

τὴν χρηςὴν. *Dominamq́ potētem,* τὴν δυνατήν. Eodem nomine nominauit & Veſtam, quam de numero Penatum, aut certè comitem eorum eſſe manifeſtum eſt: adeo vt & Conſules & Prætores, ſeu Dictatores, cùm ineunt magiſtratum, Lauinij rem diuinam faciant, Penatibus pariter & Veſtæ. ſed & Virgilius, vbi ex perſonâ Hectoris dixit:

Sacra, ſuoſq́ tibi commendat Troia Penates. Mox adiecit:
Sic ait, & manibus vittas Veſtámque potentem
Æternúmque adytis effert penetralibus ignem.

Addidit Higynius in lib. quem de Diis Penatibus ſcripſit, vocari eos θεοὺς πατρῴους. nec hoc Virgilius ignoratum reliquit: *Dij patrij ſeruate domum, ſeruate nepotes.* & alibi: —— *patriiq́ penates. Hæc Macrob. Hinc patet vt Lares duplices publici & priuati: ſic &* Penates publici, *qui Magni Dij, & Dij patrij:* & priuati, *vnicuique crediti vitæ, ſpiritus, animæ, corporis auctores. quod à Laribus alienum. itaque Lares à Penatibus verè differre; etſi ſæpenumero ſcriptores confundant, vt videtur Cicero in Orat. pro Quinctio. Martianus vt ad Lares redeam, ſingulis Diis ſuum Larem tribuit, æquè ac Genium, & meminit etiam* Laris Cæleſtis & Laris militaris. *Hæc ſi iungantur iis quæ de Genio in Medeam, & de Manibus in Oedipum dixi, non omnino inaccurata futura eſt vocum iſtarum obſcurarum tractatio. Poſtquam ea ſcripſeram, incidi in Fernelij lib. de abditis, & in Lilij Syntagm.* XV. *vbi multa de hiſce rebus; ſed cur ſententiam mutarem, aut me hæc ſcripſiſſe pœniteret, nihil cauſa inueni.*

Lares vertere vultum] *ſic Lucanus lib.* 1.
—— vrbiſque laborem
Teſtatos ſudore Lares —— *ſcilicet Præſtites. Noſter, de domeſticis locutus,* 262 Tumet] *Moguntinenſ. Herbipol. & primus Venetus;* timet. *inferius quoque ait*: quid ruſus times?

273 Odryſia] *de his Anacreon*:

Agite, date, nec ampliùs ita
Strepitu & fremitu
Scythicam potationem, inter vina
Exerceamus; ſed pulcros
Potantes inter hymnos.

275 Animum filio inſpira parens, ſorórque. cauſſa eſt ſimilis] *de ſententiâ inueſtigandâ, exiguus hic labor; de verbis quibus illam expreſſerit, non exiguus exhauriendus. etſi enim omnium lectionū optima iſta, in quam cùm optimi m.ſ., tum etiam excuſi accuratiores. vt Baſileenſ. Lugdun. Lipſienſ. & alij conſentiunt, niſi quod Baſileenſ.* filij, *non*, filio; *tamen vocula illa mihi valde ſuſpecta. Moguntinenſ.* animum filio inſpira parens. Soror eſt cauſæ ſimilis. *Primus Venet.* animum agnati inſpira parens, Soror eſt en cauſa ſimilis. *Duo alij Veneti cum Herbipol.* Inueniet animum gnati inſpira parens, Soror eſt: en cauſa ſimilis. *in marg. Lugdunen.* animum mi inſpira gnatus, parens. *Duas videtur aliis fabulas commiſcere, & rei quam*

molitur accommodare. Tantali qui Pelopen appoſuit Diis; & Terei, cui vxor & ſoror, Ityn dedere conciſum in fruſta & coctum. Sed ego ad vnicam tantùm puto alludere. Nam vult Thyeſti filios apponere epulandos. fecerat in ſimili iniuria idem Procne, vxor Terei. inuocat ergo Procnen & Philomenam, animum ſibi vt trucem illum & crudelem inſpirent, qua tale facinus anſa. & clara omnia, ni foret vocula; filio. *qua turbat. an enim Terei, vel Procnes, vel ſororis filius Atreus? quis hoc vnquam ἐν ὀνείροις? an per; parens, intelligendus Pelops, & huc referendum τὸ,* filio, *ſcilicet mihi? ita cenſet Bernardin. ſed quomodo tunc connectuntur* parens & ſoror*? ego, ſi liceat, caſtigarim:*
——animum ſimilem inſpira parens, ſorórque cauſa eſt ſimilis. aſſiſte, *&c. & ſimilem animum interpreter, aequè impium, aequè iratum, aequè crudelem & ſceleſtum, robur & audaciam parem. porrò hac vſus locutione alio ſenſu Apuleius:* Quod ſi animam inſpires, *hoc eſt, ſpiritum.*

Parens] *Procne mater Ityli.*

Soror] *Philomela.*

Cauſa eſt ſimilis] *nam tu vlta es mariti adulterium cum ſorore commiſſum: ego vlciſcar thori mei iniuriam. nam Thyeſtes Aëropen, vxorem fratris ſui Atrei, conſtuprarat.*

284 Subſidis] *deficis, & decidis, qui erectus antea porrò in eodem verſu ſolus Moguntinenſ.* audendum age.

290 Ioui] *hoc nomen multi deducunt ab Hebraeo,* יְהֹוָה, *ineffabili & tetragrammato: & illud admiratione dignum annotant, apud pleraſque gentes Dei nomen quadrilitterum. dictum de Hebraeis, quibus etiam totidem litterarum eſt Elohe vel Eloha* אֱלֹהִי *Deus, item* אֲדֹנָי *Adonai, Dominus: Graecis* Θέος; *Latinis,* Deus; *Hiſpanis,* Dios; *Gallis,* Dieu; *Belgo-Germanis,* Godt. *addunt & idiomata mihi ignota (quorum penes Ioannem Eckium hom. 5. de ſalutari nomine* IESV. *& Pontum Thyardaeum lib. de vniuerſit. fides ſit) Indis & Antarcticis dici Deum* Topa & Zime; *Medis,* Orſe; *Arabibus,* Alla; *Turcis,* Agdi; *Aſſyriis,* Adad: *Aegyptiis,* Thout, *vel* Theut, *Perſis,* Syre; *Hetruſcis antiquis,* Eſer; *Croatiis; & Sclauis,* Doeg.

288 Inimica credit cuncta. *ſic Theognis:*

> ἔχθρον μὲν χαλεπὸν καὶ δυσμενῆ ἐξαπατῆσαι·
> Κύρνε, φίλον δὲ φίλῳ ῥᾴδιον ἐξαπατᾶν.
>
> Fallere difficile eſt inimicum: at amicus amicum
> Fallere, non magno, Cyrne, labore, poteſt.

Ideo Caecilius, in Suppoſititio:

> Nam hi ſunt inimici peſſimi, fronte hilaro,
> Corde triſti, quos neq. vt apprehendas, neque vt mittas, ſcias.

Lucilius Satyr. lib. 5.

> Improbior multo, quàm quo de diximus ante:
> Quanto blandior, hoc tanto vehementiu' mordet.

Publius Syrus:

> Grauior inimicus qui latet ſub pectore.

Quos amicos remur, ab iis nobis non cauemus: ita facile decipimur.

Digitized by Google

305 Iam tempus] *omni enim tempus ægritudini medetur, vt ait Diphilus:* λύπης δὲ πάσης γίγνετ' ἰατρὸς χρόνος.

309 Peiora] *D. Ambroſius, explicans illud Iob* 13. conſumere me vis peccatis adoleſcētiæ meæ, *ita ſcribit*: Pulcrè id ætatis arripuit ad querelam, quę magis ad vitium lubrica eſſe conſueuit. Habet enim pueritia innocentiam, ſenectus prudentiā, ipſa vicinæ adoleſcentiæ iuuentus bonæ exiſtimationis intuitum, & verecūdiam delinquendi. Adoleſcentia ſola eſt inualida viribus, infirma conſiliis, vitio calens, faſtidioſa monitoribus, illecebroſa deliciis. In tanto igitur, confragoſo & ſcopuloſo mundi huius turbine cur tam crebra naufragia improuidæ aſcribuntur ætati? Vnde præclarè Dauid totius temporis eius veniam ſibi à Domino poſtulauit, dicens. *Delicta iuuentutis meæ, & ignorantiæ ne memineris Domine.* quia tunc maximè calor corporis feruet, & æſtu ſanguinis vaporantis igneſcit. *Lib.* 1. *de interpellat. cap.* 7. *vbi D. Ambroſius initio adoleſcentiam à iuuentute diſtinguit, vt medium ſit ſpacium inter pueritiam & virilem ætatem. cuius initium vocat iuuentutem: poſtea tamen iuuentutis nomine ipſam adoleſcentiam comprehendit, ſicuti hîc Seneca.*

310 In patre, in patruo] *ſic plerique lib. & ſic Eibius. ſed Herbipol. & Venetus primus*; in patrem f.q. in patruum.

311 Sæpe in mag.] *dixi aliqua in Her. Fur. verſu* 736. *quibus adde laudatiſſimum illud Heſiodi:*

οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ, ἄλλῳ κακὰ τεύχων
ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.
Sibi ipſi mala fabricatur vir, alij mala fabricans.
Malum verò conſilium conſulenti peſſimum.

quod dictum Pauſanias in Corinthiac. ſeu lib. 2. *valdè commendat agens de Philippo Macedonum rege, qui, cùm alios veneno necare conaretur, à filio penè veneno fuit ſublatus. veriſſimum ſanè illud veteris tragœdiæ:*

—— qui alteri exitium parat,
Eum ſcire oportet, ſibi paratam peſtem vt participet parem.

huc pertinent multa à diuino dictata Spiritu Pſal. 7. *&* 9. *quæ ſic elegantiſſimè vertit Apollinarius Hiſpaniarum prælatus:*

ἀλλ' εἰς ὃν τῷ ἔτευξε πέσοι κακοεργέα βόθρον·
κὰκ κεφαλῆς οἱ ἄλγος ἐπιστρέψειεν ἑτοῖμον·
καὶ οἱ ὑπὲρ κορυφῆς ἐπιβήσεται ὕβρις ἀεικής.
Sed in eam quam fecit incidit maleficam foueam.
Et ex capite ipſi dolor retorqueat paratus,
Et ipſi in verticem aſcendet iniuria immanis.

& Pſal. 9. ἣν δὲ πάγην κρύπτεσκον, ἐκ ξυνέργατο πέζα.
Quem verò laqueū abſconderunt, ſuus cōprehenſus eſt pes.

314 Naſcuntur] Facilè *enim (teſte D. Greg. Nazianz. in Apologetico)* & ſine duce ac magiſtro malum fieri. *Et hoc prior D. Cyprianus, in prologo ſerm. de Natiu. Domini.* Facile eſt pronum eſſe ad malum: & hac ſine magiſtro, ſine exemplo doctrina ſtatim à pubeſcentibus annis imbui;

iur, & docemur. *hoc de omnibus hominibus verum; de ſupremo illo faſti-io fortunæ, veriſsimum.*

315 Dire] *Lugdunenſ. & Eib.* durè: *ceteri*, dirè.

330 Turbatus] *Meguntinenſ. & alij m.ſ. Item Herbipol. Venet. Lug-un.* ſed trepidus: *& ita legit Eibius. Nota hic artificium poëtæ. non dece-at illos eſſe conſcios. quare? an vt expertes ſceleris? aliena hæc impio Atreo ietas. imò moribus eius conſentaneum, vt nati impietatis paternæ ſint parti-pes, nec ideo tantùm, verùm etiam vt ex inſito erga patres liberorum affe-n, deprehendat, ſuíne an alieni. Cur non ergo conſilij ſui facit participes? uia veretur, ne prodant. ſibi conſulit, ſuo conſilio & crimini conſulit. quid ac-ommodatius tyranno impio?*

Vultus] *Euripides, in Ione, ex vultu cenſet cognoſci, quis generoſus, quis legener ſit. Ouidius:* Heu quàm difficile eſt, crimen non prodere vultu!

335 Fides] *hoc dicere decebat. ſed an ita erat? non opinor. imò tyrannis ulli fidi: timent omnes, & quos timent odêre. an ergo melior lectio?* timor. *on arbitror. nam quamuis hoc verum, dici tamen coram tyranno non opor-uit, nec tutum muſsitare.*

IN CHORVM.

Gratulatur ſibi chorus, quòd fratres in amicitiam redierint, &, vt ſolet apud oſtrum, in ambitioſæ & auidæ vitæ vituperationem; & modicæ ac ſuâ ſorte ontentæ laudē exſpatiatur: & docet, in quo vera regnandi ratio poſita. Quam no tibi verſiculo Auſonius:

Qui rectè faciet, non qui dominatur; erit Rex.

t puerorum nænia apud Horat. quo alluſit: Rex eris, aiunt, ſi rectè facias.

339 Alternis] *Moguntin. Herbipolenſ. Venet. primus,* alternum. *Eibius* lterius, *vitio typographico pro* alternis.

342 Cupidi arcium] *nam antiquitus, teſte Lucretio, Reges in arcibus abitabant, & arces ideo à Græcis, tyrannorum niduli vocabantur. cupidi ergo rcium, hoc eſt, cupidi tyrannidis.*

344 Regem non faciunt opes] *Imitatur hæc Boëtius lib. 3. de conſolat. hiloſ. vt legitur in membran. Burdegalenſ.*

Qui ſe volet eſſe potentem,
Animos domet ille feroces,
Nec victa libidine colla
Fœdis ſubmittat habenis.
Etenim licet Indica longè
Tellus tua iura tremiſcat,
Et ſeruiat vltima Tile:
Tamen atras pellere curas,
Miſeráſque fugare querelas
Non poſſe, potentia non eſt.

345 Tyriæ color] *purpura; quam ſoli Reges, &, qui regiæ poteſtatis ſuc-eſſores videbantur, Coſſ. geſtabant. quare Claudianus in lib. de raptu* reges *ocat,* purpureos: *& Virgilius ait,* purpura regum, *& Statius:*

——— cultúſque inſignia regum Purpureos.
& Lactantius lib. 4. cap. 8. Sicut nunc Romanis indumentum purpuræ, inſigne eſt regiæ dignitatis aſſumtæ, ſic illis vnctio ſacri vnguenti, nomen ac poteſtatē regiam conferebat. *Ideo Optatus lib. 5. vocat regalem* purpurā. *Sed nouum quod à D. Dorotheo, doctrina. 1. ſiue de renunciatione traditur:* Habet vnuſquiſque Regi militans, purpuram in lenâ ſuâ. Ex quo enim rex purpuram ferre cœpit, omnes eius milites togulis ſuis purpurea ſigna appoſuêre, vt ex his appareat regios eos eſſe, & regi militare: *Purpurea ergo ſcruta vel clauos ceteri (ſcilicet Duces & militum regij) integram verò veſtem purpureã, Imperatores, Cæſares & Reges ferunt. ſic Dorotheus cum ceteris conciliandus.*

346 Nota] *Diadema, vel gemma illa regij generis propria, de qua D. Macarius hom. 23.* ὁ μαργαρίτης, ὁ μέγας, καὶ πολύτιμος καὶ βασιλικὸς ὁ εἰς διάδημα βασιλικὸν προσχωρῶν, βασιλέως μόνου χρῄζει, καὶ βασιλεὺς μόνος τοῦτον τὸν μαργαρίτην δύναται φορεῖν· ἄλλῳ δὲ ἀνθρώπῳ φορεῖν τὸν τοιοῦτον μαργαρίτην οὐκ ἔξεστιν. *Picus: Inſignis illa ac preſioſa margarita quæ facit ad diadema regium ſoli regi conuenit, ſolusq; rex illam geſtare poteſt, nec licet vlli talem ferre margaritam.*

347 Auro nitidæ] *Seneca de Clemen. lib. 4.* tectum nitidius auro aut colore ſparſum. Trabes] *non ex auro ſolida, ſed inaurata.*

348 Rex eſt] *qui regit animum ſuum, qui ſibi imperat, qui perturbationibus ſuis dominatur. Sedulius operis Paſchal. lib. 2.*

——ſi iure queat rex ille vocari;
Qui pietate caret, propriam qui non regit iram.

Seneca epiſt. 37. docet Regem eſſe, qui ſe rationi ſubdit, qui ſuo animo imperat. & ſacræ litteræ, Deo ſeruire dicunt eſſe, regnare.

354 Tagus] *notus lippis & tonſoribus, aurifer & gemmifer Pomponio lib. 3. cap. 1. Caſtellanis* Taio, *Luſitanis* Teio: *aliud ante Karthaginenſium in Hiſpaniam aduentum nomen habuit, niſi fallit D. Iſidorus lib. 13. Orig. cap. 21. ſic ſcribens:* Tagum fluuium Hiſpaniæ Carthago nuncupauit, ex quâ ortus procedit fluuius arenis aureis copioſus, & ob hoc ceteris fluuiis Hiſpaniarum Prælatus. *Sed quomodo illum nuncupauit Carthago: vel quomodo prius dicebatur: antequam ſic nuncuparetur? aut quæ iſta Carthago, ex qua Tagus ortus? noua, an vetus? an quæ alia? Mihi de mendo liquet, de caſtigatione non liquet. Conijcio:* Tagum fl. Hiſp. Celtiberia nunc. ex qua ortus. *nam Tagi fons inter Priegum & Toraluam, ad radices montium Celtibericorum, vel ex ipſis montibus ortus, Deus bone! quàm procul à noua Carthagine. nec de veteri quiſquam ſomniet, quæ extra Europam: de tertia nihil comperior. Si tamen pertendas, Carthaginenſes Tagi nomen inuexiſſe; tunc cenſeo poſt;* nuncupauit, *loco nominis loci, vbi Tagi fons, quod intercidit, aſteriſcum, defectus ſeu lacunæ notam, ponendam;* nuncupauit * ex quo, &c. *Sed quod illi nomen prius? niſi fallor, repperi apud Ariſtotelem,* Theodorus. *Ariſtoteles lib. de admirand. auditionibus:* καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ δὲ τὸν καλούμενον Θεόδωρον ποταμὸν ἐμβεβήκασιν τι πολὺ περὶ τὰ χρυσί σμήλη, ὁμοίως δὲ καταφέ-

ur. Et in Iberia flumẽ Theodorus vocatum, circa litora multum arenæ aureæ voluit, vt fertur. *fruſtrà quæras* Theodorum, *alium amnem in Hiſpania, præter beatum & ſalutarem Tagum: quem propter aquæ præſtantiam, & quas fert diuitias, opinor à Græcis, qui vel Vlyxe duce, vel quo alio, Olyſipponem condiderunt, Theodorum vocatum; verè donum diuinum, & Dei munere accolis conceſſum. Porrò an in Aethyopiâ, Tagus? affirmare videtur Sidonius in Panegyr. Auiti:*

Indorum Ganges, Colchorum Phaſis, Araxes
Armeniæ, Tagus Æthyopum, Tanaiſque Getarum.

Sed non affirmat. indignus tam docto Aruernorum Antiſtite error tantus. ſcripſerat, me indice: Araxes Armeniæ, & Gis Æthyopum, *&c. Aethyopiæ flumen;* Gis, *notum Claudiano & aliis, quod &* Niger.

355 Claro] *in vno cod. vetuſto, habetur*; caro.

356 Area] *vocat feruentem, & terendi voculam addit: quia, teſte Varrone, area eſt*, vbi frumenta teruntur & areſcunt.

359 Obliqui] *omnes ignes cæleſtes maximâ ex parte in obliquum feruntur, maximè fulmina: vt docet Ariſtot. in Meteor.*

362 Ventoſi Hadriæ] *mare Adriaticum vt ventis & tempeſtatibus obnoxium damnat Horatius lib. 1. Od. 33. & lib. 3. Od. 9. & 27.*

363 Lancea] *Romana vox, ſi Diodoro Siculo credimus, à Gallis; ſi Varroni, ab Hiſpanis accepta.*

365 Tuto poſitus loco] *eiuſdem ſententiæ ſunt iſta incerti:*

Non eſt; falleris, hæc beata non eſt;
Fulgentes manibus videre gemmas,
Aut teſtudineo iacere lecto.
Aut pluma latus abdidiſſe molli,
Aut auro bibere & cubare cocco,
Regales dapibus grauare menſas,
Et quicquid Libyco ſecatur aruo
Non vna poſitum tenere cella:
Sed nullos trepidum timere caſus,
Nec vano populi fauore tangi,
Et ſtricto nihil æſtuare ferro.
Hoc quiſquis poterit: licebit illi,
Fortunam moueat loco ſuperbus.

Huc ſpectant illa Saturnini grauiſſima, cum ad imperij habenas regendas eũ ſuſtuliſſent, in hiſtoriâ Vopiſci: Neſcitis amici, quid mali ſit imperare, iam & gladij & tela noſtris ceruicibus impendent, imminent haſtæ: vndique ſpicula: ipſi cuſtodes timentur, ipſi comites formidantur. non cibus pro voluptate, nõ iter pro auctoritate, nõ bella pro iudicio, non arma pro ſtudio. adde quod omnis ætas in imperio reprehẽditur. ſenex eſt quiſpiam, inhabilis videtur: ſin minùs (*forte legendũ ſi iuuenis*) ineſt furor. Nam quod Imperatorem me cupitis, in mortis neceſſitatem me trahitis. ſed habeo ſolatiũ hoc mortis, ſolus perire non potero.

366 Infra ſe] *minus bene ſcidæ Burdigalenſ.* iuxta ſe.

367 Nec queritur mori] *Horatius*:

——— hic murus aëneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpâ.

Idem de viro bono & ſapiente:

Hoc ſentit. moriar. mors vltima linea rerum eſt:

& lib.3. Od.3. Iuſtum & tenacem propoſiti virum,
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non vultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolida; neque Auſter
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus:
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.

huc pertinet, quod D. Hilarion latronibus mortem minantibus animoſè reſpondit, apud D. Hieronymum in eius vita.

370 Sparſos] *palantes: & facilè mutantes ſedes, vt Scytharum progeniem decebat, qui* νόμαδες καὶ ἁμαξοφόροι.

Dacas] *quidam lib.* Dacos. *quid inter hos & Getas interſit docui: nunc quomodo Daci diſtinguantur à* Dahis *&* à Danis Daci *&* Dacæ *ijdem, Iuſtino à Getis oriundi, teſte Strabone, Philoſtrato & Stephano. Græci ſæpè vocant* Δάους. *Strabo tamen lib. 7. à Dahis Dacos ſeparat. à Germanis, Danubio diuidi ſcribit Tacitus. Ptolomæus hos fines aſcribit Daciæ. ad Aquilonem diuidi Carpatho monte, à Sarmatiâ; ab occaſu Tibiſco flumine, ab Iazygibus Metanaſtis, à Meridie & Ortu, vſque ad Danubium extendi. Iornandes putat olim Gothiam dictam Daciam. varia nomina diuerſis eſt nacta temporibus, quæ habes apud Abrah. Ortelium in Synonimiâ: diuidebatur in Ripenſem & Mediterraneam ſeu Alpeſtrem, vide Lazium lib.1. Comment. Rom. cap. 5. ſunt qui putant Dacos fuiſſe olim, qui nunc Dani incolæ Cymbricæ Cherſoneſi, ſed falluntur, & iuniorum errorem ſequuntur, qui magno lapſu Danos & Dacos eoſdem faciunt.* Danorum *mentio non exſtat apud veteres ſcriptores: nunc* Dacorum *nomen periit, & ſedes eorum tenent Tranſiluani, Walachi, Moldani, Herdelij, ſeu Sibenburgij, teſtib. Broderitho. Lazio, & Sambuco; nec vnquam Daci in Cymbricâ Cherſoneſo habitarunt, vt fusè docet Irenicus lib. 1. Exegeſ. cap. 30. vt mirer quid docto viro in mentem venerit ſcribere, ab Albinouano hos Cymbros intelligi.* Daci *à Scythis oriundi. nam Plinius, Tzetza, Sudas, Zonaras, Michael Glycas, & Ioannes Curopalates, vel apertè Scythas, vel Patzinacitas vocant; quos eſſe Scythicam gentem non eſt dubitandum. Scythæ, inquam, Daci, ſed Europæi. nam ſcriptores qui ſeparant à Scythis, de Scythis Aſiaticis intelligendi, vt Paullinus de Nicetâ Epiſcopo*: Ad tuos fatus Scytha mitigatur,

In comment. in Appendicem Virgilianum.

Et Getæ currunt, & vterque Dacus
Qui colit terræ medio. *& Fortunatus*:

Thrax, Italus, Scytha, Perſa, Indus, Geta, Daca, Britannus.

& Horatius lib.1. Od.35. Te Dacus aſper, te profugus Scytha.
& lib.3.Od.8. cùm dixiſſet: Occidit Daci Cotiſonis agmen,
ſtatim ſubiungit: Iam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis:

& Suetonius in Aug. & Florus lib.vlt. qui cùm tradant ab Auguſto victos, pulſosq; trans flumen Dacos, aſſerunt tamen Auguſti tempore Indos & Scythas auditu tantùm fuiſſe cognitos. quod verum eſſe nequit, niſi de Aſiaticis accipias. Intimæ Scythiæ Aſiaticæ populi ſunt Dahæ *ſeu* Daæ, *ſeu* Daſæ, *ad extremum fere veteribus cognitum Orientem Stephano* περὶ πόλεων, *Straboni lib.7. Pomponio li.1.cap.8. & lib.3. cap. 21 & Plinio lib.16.cap.17. Grammatici aliud diſcrimen commenti,* Dahas *primam corripere,* Dacas *producere: alij* Dacas *quando maſculina declinatione inflectitur nomen producere priorem, quando femininâ corripere; quod Hortenſius & Glareanus, in Lucanum, explodunt, & exſibilant, & verſu illo Fortunatiani refellitur. Quare plerique cenſent vbicunque prima huius nominis corripitur;* Dahas, *pro* Dacis *ſubſtituendos. ſed mihi non niſi agrè perſuadent. hîc enim Seneca & paullo poſt, vnanimi exemplariũ conſenſu,* Dacas *non* Dahas *primâ breui poſuit: & illorum nemo Senecæ commeminit. apud Lucanum quoque lib. 2. adiuncti Getæ faciunt vt malim* Dacas *quàm* Daas, *in illo verſu:*

O Superi, motura Dacas vt clade Getáſque.

vicini enim populi, & libri ſiue impreſſi ſiue ſcripti variant, & ſolet illos coniungere, eodem lib. Hinc Dacus premat, inde Getes. *& lib.3.*
——iuncto Sarmata velox Pannonio, Dacíſque Getes admiſtus,
os etiam Martianus lib. 6. in quarto Europæ ſinu coniungit. Lucani quoque lib.7. veteres multi continent: Nec vetitos errare Dacas in mœnia ducat. *Nec magis vnũ poſtulat ſententia quàm alterum. nam quamuis Indiæ in præcedenti verſu, Sarmatiæ meminit in ſubſequente. Apud Virg.8. Aeneid.*

Indomitíque Daæ, & pontem indignatus Araxes,

cum Seruio & Pomponio, propter Araxem cui viciniores Daæ. *& apud Silium lib.13. quia de intimis Orientalibus agit:*

——cui peruia Bactra, Daæque.

non Dacas, ſed Daas tuëor in poſſeſſione. Fateor etiam Dacos vt plurimum primam producere apud poëtas, apud Horatium, Lucanum, Paulinum, Fortunatum dictis locis, Virg.1.Georg. Pedonem Albinouanum in Elegia; Statium lib. 4. Siluar. & 1. Thebaid. Iuuenal. Sat.6. Martialem lib.6. Claudianum lib.1. in Rufin. & de III conſulatu Honorij, Paulinum in carm. Natali, Sidonium in Paneg. Maioriani. Qui conſenſus facit, vt ſi quis apud Senecam malet reponere vtroque loco Daas, *hîc:*

Qui ſparſos agitant Daas; *& poſtea:*
Et Daæ Parthis equitem minati. *cum eo non pugnem.*

371 Qui rubri vada litoris] *Non Daci nec Daæ, ſed alij reges qui iuxta mare Erythræum.*

375 Danubium] *Annianus ille Cato in Originib. Danubium vult ab accolis Danis cognominatum. quaſi tunc Dani noti, aut Dani ad Danubium*

vlli. D. Iſidorus lib. 13. Orig. cap. 21. vocatum putat à niuium copiâ, quibus magis augetur; oririq́; à Germanicis iugis, & ſexaginta in ſe fluuios recipere, & ſeptem oſtiis in Pontum influere: quæ à Pomponio mutuatus ex parte. nam nec hic iugorum illorum nomen poſuit, lib. 2. cap. 1. fortè quia non ſatis adhuc notum id Romanis. vnde Horatius lib. 4. carm.

Te fontium qui celat origines
Nilúſque & Iſter.

& ideo Tertullian. Iſtro fallacior, dixit, *iuxta Pamelium: rectiùs fortè tranſtuleris ad accolarum perfidiam: Omiſit etiam Solinus cap. 18. Scio Pintianum apud Melam ex coniecturâ repoſuiſſe:* in Abnobæ Germaniæ monte, *&c. pro eo quod omnes codices habent:* vectis in Germania fontibus. *ſed nimium recedit à contextu. Ego Martianum arbitror lib. 6. quando quartum Europæ ſinum deſcribit; montis nomen poſuiſſe, ſed id vel inſcitiâ librariorũ, vel audaciâ, vel temporum iniuriâ, obliteratum legitur hodie:* * Hiſter fluuius, ortus in Germaniâ, de cacumine montis ad nouem, ſexaginta amnes aſſumens etiam Danubius vocitatur. *Sed Martianus ſcripſerat,* de cacumine montis Adnouæ, ſexaginta, *&c. hoc enim cùm quidam mutaſſent in;* Adnoua, *alij ſtatim in peius;* Adnouem. *In Taciti & Plinij exemplaribus modò* Adnoba, *modò;* Abnoba, *modò;* Arnoba *inuenitur. Ptolomæi libri & Dionyſij libri,* Annubam, *vel* Abnubam *vocat, Rhemnius Fannius,* Abnobam. *Hunc ergo fontem prius occultum, poſt Druſorum in Germaniâ victorias notum, patet ex Plinio, Tacito, Martiano, Dionyſio & Ptolomæo: & neſcio an errarit Auſonius, aut ad priora illa tempora reſpexerit, ſcribens:*

In editione Baſilienſi vltima Pernæ, vnà cùm Iſidoro ex emendatione viri eruditi.

Danubius penitus caput occultatus in oris.
Item: Et fontem Latiis ignotum annalibus Iſtri.

De Danubio, oſtiis, magnitudine, incremẽtisq́; eius quædam dixi in Solinum, plurima Irenicus lib. 8. Exegeſ. à cap. 18. vſque ad 26.

Audet qui] *qui Danubium gelu induratũ pedibus calcare non expaueſcũt.*

379 Seres] *de his alibi multa, ex Dionyſio & aliis.*

386 Machinis] *Baliſtis. vide Veget. lib. 4. Valtur. & alios. caue bombardas interpreteris, cum Marmita. nam nondum tunc inuenta, vt docet Hieron. Magius lib. 1. miſcel. cap. 1.*

390 Rex eſt quíque cupit nihil] *Verſum hunc ex duobus vet. lib. inſerant, & aptus certè. Tamen in meis libris ſcriptis non inueni; nec Eibius eum agnoſcit, nec agnouère vlli interpretes, ante N., non Bernardinus, non Daniel, non Badius, non ceteri, nec vlli hactenus edidère Typographi, quod ſciam. quis ergo deleuit, nondum receptum, vel editum in lucem? porrò ſequentia ſunt ex Euripide, qui in Ione:*

Regni autem, rei multis laudatæ perperam,
Facies quidem amœna; ſed intra ſe triſtia
Condit. quis enim beatus? quis felix?
Qui ſemper metuit. vitámque ſuſpectam habens,
Æuum exigit? priuatus ego potius
Velim viuere beatus, quàm Rex eſſe.

400 Illi] *Euripides, in priore Iphigenia:*

Nam beatum æſtimo, quiſquis ſecuram abſque periculo
Tranſegit vitam ignotus atque inglorius:
Qui verò in honoribus obierunt, minus beatos iudico.

402 Ignotus mor. ſibi] *Tertullian. lib. de Pallio cap. 5.* Vitâ meliore magis in receſſu fruare, quàm in promtu. ſed ignauâ infamique ſcilicet patriæ, & imperio, reique publicæ viuendum eſt. Errat olim iſta ſententia. Nemo alij naſcitur, moriturus ſibi.

IN ACT. III.

Allectus promiſsis Atrei, redit in patriam, non ſine diffidentia & prænotione quadam imminentium Thyeſtes; ſuaſu & adhortatione liberorum compulſus. exit obuiam frater, & eam falſa pacis atque obliuionis præteritorum ſimulatione circumuenit. Notat Higyn. hunc Philiſthenem, eiusq́; fratres putatos Thyeſtæ filios, verè tamen Atrei fuiſſe, atque ita Atreum proprios filios fratri obtuliſſe in menſa. Higyn. fab. cap. 86.

405 Tactum ſoli natalis] *cunctis cariſsima & gratiſsima patria; cuius videre fumum Vlyſſes maluit, quàm immortalis fieri; maximè tamen exſulibus: quia negata ardentius concupiſcuntur. Vide Lucian. in Encomio patriæ.*

405 Patrios Deos] *Dionyſius vocat* ϑεὺς πατρώυς, Penates *Latini.*

406 Si ſunt Dij] *vel illi patrij, vel vlli omnino. digna impio Thyeſte dubitatio; digna irato, propter miſerias in quas illum paſsi incidere. Eſt autem hîc Diagoricus Thyeſtes: ille alius in Attij Antigonâ; qui negat Deos regere, vel curare omnibus, Epicureus eſt. Nam Diagoras & Theodorus tollebant Deos, Protagoras & Epicurus, non Deos, ſed Diis prouidentiam, vt docent Cicero de Nat. Deor. & Lactantius lib. 5. c. 22. & de Ira Dei cap. 9. vnde Claudianus in Ruſin.* —— quæ numina ſenſu

Ambiguo, vel nulla putat, vel neſcia noſtra.

Cyclopum ſacras turres] *Græci Scholiaſtæ tria Cyclopum genera agnoſcunt, Vulcani ſocios, de quibus Heſiodus in Theogoniâ; alios in Sicilia, ex quibus Polyphemus Homericus; tertios quoſdam fabros, de quibus nunc ſermo. Ariſtoteles prodidit turrium conſtruendarum inuentores fuiſſe Cyclopes; ſed Theophraſtus id Phœnicibus aſcribit; verè ſacri ſcriptores Nemrotho, & Babylonicis illis, vt notat Fran. Georgius Harmon. mundi lib. 1. cap. 14. cantu 1. Mycenæ tamen Cyclopum opus. ſup. Herc. Fur.*

Bellum Mycenis reſtat, vt Cyclopea
Euerſa manibus ſaxa noſtris concidant.

Euripides Troad. —— ἵνα τείχεα
λαΐνα κυκλώπεια, ὀυράνια νέμονται.

vbi opus ſaxeum, Cyclopea mœnia, in aſtra ſurgunt. *& in Iphigenia Taurica:* O Cyclopei lares, ô cara patria, Mycenæ. *& Mycenas numerat inter opera Cyclopum Statius lib. 1. Thebaid. item Argos. ſed & Pauſanias in Corinthiac. Luctatius ad illud Statij:* Celſa Cyclopum tecta, *prodidit ea ſic vocari, aut quod à Cyclopibus exædificata, aut quod magnæ molis eſſent. Ea namque quæ mole cenſebantur, Cyclopum opera credi ſolita. Strabo*

lib.8.ſcribit, ſeptem fuiſſe hos Cyclopes ex Lycaâ, qui fabrilis artis egregiè periti, variis ædificiis exſtruendis victum ſibi comparabant. Tatianus Aſſyrius fabrilis artis inuentionem aſcribit: τυῤῥηνοὶ σάλπιγγα, χαλκεύειν κύκλωπες, *&c. in Orat. contra Græcos. quapropter poëtæ Vulcano tres illos alios Cyclopas famulos addiderunt, Bronten, Steropen, Pyracmona, ſeu (vt vocat Heſiodus hunc tertium) Argen.*

Tyrrheni inuenere tubam; fabrilem artē Cyclopes.

408 Nobilis] *vnus m. ſ.* nobilem. *de ſenum iactantiâ ait Ariſtoteles.* Semper enim præterita referunt, quòd ipſa recordatione delectātur.

412 Denſos] *Eguianus;* preſſos. *& poſtea;* qui oculos, *quomodo etiam legerunt Eibius, Bernardin. & Daniel, & ſic Herbipolenſ.*

415 Cùm quid datur ſpectabis & dantem aſpice] *ſic Lugdunenſ. & Lipſienſ. bene: tamen Eib. Moguntinenſ. Herbipol. & Veneti;* cum quod ſpect. & tandem aſpice, *mendoſè.*

427 Deflecte] *placet ex manuſc. aliorum;* reflecte.

441 Potes regnare] *ſecutus ſum lectionem membranarum. nam in excuſis mira turbela. Senſus: Cur, inquit, non redeas pater; cui diadema merces.* THY. *magna ſcilicet* (ironicè) *merces, magna poteſtas offertur; quæ cum ſummo mortis coniuncta periculo. tu mercedem vocas, quæ fortaſſis interitus & exitium? Sed filij ſubſequens reſponſum facit, vt potius arbitrer, hoc dicere Thyeſtem. Inquis, me regnare poſſe poſſum, atque adeo iam regno. cùm enim mortis meæ me penes poteſtas ſit, quod maius regnum optem aut putem? ſi fratri me credo, hoc regnum amittam, atque in illum transferam ius vitæ ac necis meæ; quod ego nunc poſſideo. Cur ergo regnum aliud, tanto cum damno cupiam?* PLYS. *Si non tua, noſtra ſaltem cauſa; qui, niſi regnum Mycenarum accipis; in egeſtate perpetua conſeneſcemus. Si nil cupis, nil ad filios hereditario iure tranſmittes.* THYEST. *Erras. non ille mihi regni partem concedet. regnare duo ſimul nequeunt. regna ſocium non ferunt.*

444 Mauult-poteſt] *Mogunt.* mauis-potes. *ſed Eib. ceteris conſentit.*

447 Ipſum mei] *corporis mei ſtipatores, & gladium quo accingebat. de hoc pauore tyrannorum multa in Phalaridis epiſt. vt* 34. 49. *&* 67.

448 O quantum] *Euripid. in Iphigen. Aulid. Agamemnoni dicenti, eos qui ingloriā & quietam vitam peregêre, beatos ſibi videri; infelices verò qui ambitioſam & publicis functionibus implicatam, ait Senex:*

Atqui iſtud decus eſt vitæ: *Reſpondet Agamemnon:*
Illud verò decus res eſt lubrica.
Dulcis quidem res honor;
Sed vbi acceſſerit, tum diſcruciat.

450 Caſam] *Eibius, Moguntinenſ. Herbipolen. & duo Veneti;* iacentes ſ. n. i. caſas. *ceteri;* calam.

454 Malam bonæ] *quidam v. l.* præſtare, *pro* præferre.

456 Splendidum tectis ebur] *lacunaria domus ebore ornari ſolita, ex veteri quoque Tragœdiâ patet:*

Tectis cælatis, laqueatis
Auro, ebore inſtructam magnificè.

ſed & auro ſolido laquearia Cleopatram impleſſe, canit Lucanus; & de ſui *temporis luxuriâ, idem confirmat Statius lib.1. Thebaid. quomodò fortè acci*-*iendum illud Horatij, quando negat in ſuâ domo aureum lacunar renidere.* *Plinius alicubi Colchis argenteas trabes attribuit. Immanis luxus, & cui* *Deus meritò rependat, tales vt trabes domorum in capita ſuorum dominorum* *incumbant. Pro;* ſplendidum, *ſchida Burdegal.* ſplendidè. *Ceterùm hoc* *argumentum eleganter etiam proſequitur Claudianus in Rufin. lib.1.*

——tibi quærit inanes
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemtas
Terra dapes. rapiunt Tyrios tibi vellera ſuccos,
Et picturatæ ſaturantur murice veſtes:
Hic radiant flores, & prati viua voluptas
Ingenio variata ſuo. fulgentibus illic
Surgunt prata toris: hic mollis panditur herba,
Sollicitum curis non abruptura ſoporem.
Turba ſalutantum latas ibi perſtrepit ædes:
Hic auium cantus, labentis murmura riui.
Viuitur exiguo melius. natura beatis
Omnibus eſſe dedit: ſi quis cognouerit vti.

Narrauit elegantiſsimè Seneca, quam hic deſcribit diuitum inſaniam, luxum, prodigalitatem, ſuperbiam, epiſt. 90. adſcribam verba, hinc enim nonnulla poëta noſter deſumſit: Quouſque fines poſſeſſionum propagabitis? ager "
ni domino, qui populum cœpit, anguſtus eſt? Quouſque arationibus "
eſtris fines veſtros porrigetis, ne prouinciarum quidē ſatione con- "
enti circūſcribere prædiorum modum? Illuſtrium fluminū per pri- "
atū decurſus eſt, & amnes magni, magnarúmq; gentium termini vſ- "
ue ad oſtium à fonte, veſtri ſunt. Hoc quoque parum eſt, niſi latifun- "
iis veſtris maria * cinxiſtis, niſi trans Adriam, & Ionium, Aegeúmq; "
eſter villicus regnet: niſi inſulæ, ducum domicilia magnorum, inter "
ilisſima rerum numerentur. Quàm vultis, latè poſſidete: ſit fundus, "
uod aliquādo imperium vocabatur: facite veſtrū quicquid poteſtis; "
um plus ſit alieni. Nunc vobiſcū loquor; quorum æquè ſpatioſè lu- "
uria, quàm illorum auaritia diffunditur. Vobis dico: quouſque nullus "
rit lacus; cui non villarum veſtrarum faſtigia immineāt: nullum flu- "
nen; cuius non ripas ædificia veſtra prætexant? vbicunque ſcatebunt "
quarum calentium venæ, ibi noua diuerſoria luxuriæ excitabuntur? "
bicunque in aliquē ſinum litus curuabitur; vos protinus fundamen- "
a iacietis? nec contenti ſolo, niſi quod manu feceritis, maria agetis in- "
orſum? Omnibus licet locis tecta veſtra reſplendeant, alicubi impo- "
ta montibus, in vaſtum terrarum, maríſque proſpectū, alicubi ex pla- "
o in altitudinem mōtium educta; cùm multa ædificaueritis, cùm in- "
entia: tamē & ſingula corpora eſtis, & paruula. Quid proſunt multa "
ubicula? in vno iacetis, Non eſt veſtrum, vbicunque nō eſtis. Ad vos "
deinde pertranſeo, quorum profunda & inſatiabilis gula, hinc maria "

* Mallem *cinxeritis.*

„ ſcrutatur, hinc terras. Alia hamis, alia laqueis, alia retium variis gene-
„ ribus, cum magno labore perſequitur. Nullis animalibus, niſi ex faſti-
„ dio, pax eſt. Quantulũ enim eſt, quod ex iſtis epulis, quas per tot cõ-
„ paratis manus, feſſo voluptatibus ore libatis? Quantulum, ex iſtâ ferâ
„ periculosè captâ, dominus crudus ac nauſeans guſtat? Quantulum
„ ex tot conchyliis, tam longè aduectis, per iſtũ ſtomachum inexple-
„ bilem labitur? Infelices etiam, quod non intelligitis, vos maiorem fa-
„ mem habere, quàm ventrem. *Multa quoque elegantiſſima in eandem ſen-tentiam ſequente epiſt. 91. poſt medium, proponit.*

458 Retro] *exemplũ præbet Surrentinũ Pollionis, apud Papiniũ li. 2. ſilu.*

459. Iacta fugamus mole] *Seneca lib. 5. Declamat.* maria agetis introrſum. *& poſtea:* maria ſubmouentur proiectis molibus.

Ventrem improbum alimus tributo gentium] *vili ſumtu paſcimur. non egemus, nec abutimur tributis aut publicis vectigalibus explenda ingluuiei, vt apud Athenæum lib. 4. Xerxes, & alij apud Boyſteum hiſt. prodig. cap. 25. huc pertinent iſta Satyrici:*

Atque ita defecit noſtrum mare, dum gula ſæuit
Retibus aſſiduis, penitus ſcrutante macello
Proxima, Tyrrhenum patitur nec creſcere piſcem.
Inſtruit ergo focũ prouincia.

Seneca epiſt. 61. Quamdiu ergo ſationibus implebimus magnarum vrbiũ campos? quãdiu nobis populus metet? quamdiu vnius menſæ frumentũ multa nauigia, & non quidem ex vno mari, ſubuehent? taurus pauciſſimorũ iugerũ paſcuis impletur. vna ſilua elephantis pluribus ſufficit: homo & terrâ paſcitur & mari. quid ergo? tã inſatiabilem nobis aluum natura dedit, cùm tam modica corpora dediſſet, *&c. Vix autem dubito, quin noſter hoc loco Caligulam notare voluerit. ſic enim de illo; lib. de Conſolat. ad Helbiam matrem cap. 9.* Caius Cæſar; quem mihi videtur natura edidiſſe, vt oſtenderet, quid ſumma vitia in ſummâ fortunâ poſſent: cẽties ſeſtertio cœnauit vno die, & in hoc omnium adiutus ingenio, vix tamen inuenit, quomodo prouinciarum tributum vna cœna fieret.

462 Meæ excluſo Ioue] *malo ad eiuſdem Caligulæ vaſaniam referre, de qua Sueton. lib. 4. quàm ad Auguſti ambitionem, quam inſectatur Prudentius, & narrat Tacitus lib. Annal. 1.*

464 Culminibus me. imp. nutat ſilua] *Seneca lib. 5. Declamat.* Alunt in ſummis culminibus mentita nemora, & nauigabilium piſcinarum freta. *hæc parens: at filius epiſt. 123.* Non viuunt contra naturam, qui pomaria in ſummis turribus ſerunt: quorum ſiluæ in tectis domorum ac faſtigiis nutãt; inde ortis radicibus, quò improbè cacumina egiſſent. *& Tibullus de iſtis hortis, lib. 3. Eleg. 3.*

Et nemora in domibus ſacros imitantia lucos.

tales fortè illi Babylonij penſiles, & alij Thebis, apud Plinium lib. 36.

465 Nec fumant manu ſuccenſa multa ſtagna] *mendosè vnus m. ſ.* nec fumant manu ſuccenſa flammis ſtagna. *vnde tamen non temerè con-*

ycias.n.f.mari ſuccenſa flammis ſtagna.*nam thermas in ipſo mari, docet ipſe Seneca d. epiſt.* 123. Non viuunt contra naturam, qui fundamenta thermarum in mare iaciunt,nec delicatè natare ipſi ſibi videntur niſi calentia ſtagna fluctu ac tẽpeſtate feriantur.*Nihil tamen mutaui in contextu,quia nullam meam coniecturam in eum recipere conſtitui: & quia vulgata lectio ipſa quoque egregia,de vaſtiſſimis illis thermis Romanorum intelligenda.nam Ammianus Marcellin. lib.* 16. *ſcribit in vrbe lauacra ad modum prouinciarum exſtructa,quæ dicebantur* Oceani. *Suetonius de Nerone (quem noſtrum puto perſtringere)* Stagnum (*inquit*) maris inſtar circumſeptũ ædificiis ad vrbium ſpeciẽ.*& poſtea*: Balineæ marinis & * albulis fluentes aquis. Præterea inchoabant piſcinã à Miſeno ad Auernũ lacum,conte ctã,porticibúſque cõcluſam,quo,quicquid totis Baiis calidarum eſſet,committeretur. *Oceanos ergo illos ſeu lauacra priuata, vocat ſtagna, ob magnitudinem,quæ quot manibus calefieri debuerint, ſatis patet. Dixeram de piſcibus aliàs;ſecutus Aſcenſium, virum probum, quem mentitum non reor. Minus tamen id huic loco explicando idoneum.*

* Num legendum? *Albulæ*.

Nec ſomno dies] *Seneca epiſt.* 123. Lucet,ſomni tempus eſt:quies eſt, nunc exerceamur,nunc geſtemur,nunc prandeamus. *ad has luxuriæ peruerſæ voces alluſit. Non deſunt, nec defuere temporibus antiquiſſimis tales,qui tenebras verterunt in lucem,& diem in noctem.quibus* Væ *illud Propheticum imminet, Eſaiæ* 5.

466 Peruigili] *Moguntinenſ.* peruigil.

467 Immane] *obſcurè dictum.Mens iſta:Maximum ille & præſtantiſſimum,& incredibile imperium obtinet, latiſſimè dominatur; qui priuatâ, & tenui fortunâ contentus,tyrannorum & potentiorũ ſuperbiam æquo animo poteſt perferre.Non malè legeretur;*immune,*hoc eſt,ſine noxâ aut periculo, tutum,ſecurum:eodem propè ſenſu.vtrumque dictum verè, nam patientia non ſui modo,ſed illorum ipſorum à quibus patitur, victoriam illi & principatum quendam largitur. Docent adoreæ Laurentij, Vincentij, Clementis Ancyrani & aliorum Dei martyrum; à quibus ſe crudeliſſimi & impotentiſſimi tyranni vinci & ſuperari fatebantur.*

470 Nec appetendum] *viro probo munus & opera, nonnumquam; dignitas & honos per ſe nunquam. hoc ambitioſum, illud Reipub. neceſſarium. nam quod fieri neceſſe,id vt quàm optimi præſtent optimum, huiuſmodi ſunt imperia.quare prudenter Nazianzen.in Apolog.æquè ſibi pernicioſum videri, neminem imperium ſuſcipere,ac omnes imperare velle. Prouerb.* 11. Vbi non eſt gubernator,populus corruet.*propter* ἀναρχίαν *peſtem,in quam grauiter Plato epiſt.*8.*&* 12.*de legib.*

472 Rogat?timendum] *Inimicus rogans,& præter morem ſe tibi amicum ſimulans,& blandiens,vt fertur Italico prouerbio,vel decepit, vel conatur decipere. Dion cum ſcripſiſſet Didium Iulianum integro biduo nihil eorum prætermiſiſſe quæ ad deliniẽdos conciliandosq; ſibi Senatus animos pertinerent, addit:* οὐ μήν τοι καὶ πιθανὸς ἦν, ἀλλ' ὡς ἀκράτῳ τῇ θωπείᾳ χρώμενος ὑπωπτεύετο· πᾶν γὰρ τὸ ἔξω τοῦ εἰκότος, κἂν χαρίζεσθαί τισι δοκῇ

δολερὸν τοῖς νοῦν ἔχουσι νομίζεται. Sed nemo noſtrum ei fidebat, erátque ſuſpecta omnibus eius aſſentatio. nã quod extra modũ fit, licet putetur quibuſdã eſſe gratũ, tamen prudentibus fraude carere nõ videtur.

Errat] *Burdegal. membranæ,* regnat.

476 Perfundet arctos] *Eguianus.* effundat. *de hoc* ἀδυνάτῳ *Vitruuius lib. 9. cap. 7. & Oethæ* 1583.

477 Conſiſtet] *Eguian.* Conſiſtat.

Ionio] *vel ab Ius errore nomen accepit, vt vult Lycophron. & Aeſchylus ſentit: vel ab Ione Xuthi aut Apollinis aut Dyrrachi filio, vel ab Ione quodam Illyrico patre Adriæ (à quo mare Adriaticum dictum) iuxta Euſtathium; vel ab Ionum naufragio, iuxta nonnullos, vel ſecundum Solinum, à quadam extrema Italiæ ora. Eſt autem propriè extrema maris Adriæ pars, quæ inter Epirum & Italiam Mediterraneo coniungitur, quod quidam* Auſonium *appellant: veteres tamen frequentiùs totum Adriaticum, nominarũt* Ioniũ. *Seneca peritè vtrumq; ſeparauit ep. 90. inuenias etiã dici* Adriã, Adrianũ, Adriacum, Saturniũ; *&* Chronium, *& ſæpiùs* Superum. *Plutarchus in Camillo:* τὴν μὲν γὰρ βόρειον θάλασσαν, Ἀδρίαν καλοῦσιν, ἀπὸ Τυῤῥηνικῆς πόλεως Ἀδρίας. τὴν δὲ πρὸς νότον κεκλιμένην, ἄντικρυς, Τυῤῥηνικὸν πέλαγος. Et mare quidẽ ad Boream ſpectans Adriam vocãt, ab Adriâ Tyrrhenicâ vrbe: quod verò illi oppoſitum noto obnoxium eſt Tyrrhenicum mare. *H*oc inferũ *vocari ex ioco ſo dicto Craſſi apud Ciceronem li. 3. de Orat. probatur.* Hæc autẽ, vt ex Apennino fluminũ, ſic ex cõmuni ſapientiæ iugo doctrinarum facta diuortia vt Philoſophi tanquam in ſuperum mare Ionium defluerent, Græcum quidem & portuoſum: oratores autem in inferum hoc Tuſcum & Barbarum, ſcopuloſum atque infeſtum laberentur; in quo etiam ipſe Vlyſſes erraſſet.

483 Quantum poteſt, tantum odit] *ſic quidam manuſc. & Veneti & Lipſienſ. alÿ;* Tantum poteſt, quantum odit.

486 Serum eſt] *Non enim adhibenda cautio, poſtquam accidit quod timebatur; ſed patientiã in damno atque ægritudine opus eſt, vt rectè ait Lud. Maynus lib. 2. de action. hunc verſum citans.*

488 Ego] *proteſtor vos mihi duces præiuiſſe; me inuitum ſubſecutum.*

496 Sic cum feras] *Homerus:*

——cor autem ei intus latrabat:
Sicut autem canis teneros circum catulos iens,
Virum ignorans latrat, cupítque pugnare.

498 Lento] *nihil muto, etſi q. v. l. contineant,* leni.

500 Geſtu] *ſic Herbipolenſ. Venet. Baſileenſ. & Saxonici. ſic etiam m. ſ. omnes, ſed in Moguntini margine eſt;* gennitu. *inde Lugdunenſ.* gemitu. *ſcio gannitum canum, &, vt D. Hieronymus vtitur, vulpium: ſed verſus leges non patiuntur: & quis non nouit motum illum ac conatum canum, ceruice tota, & corpore ſe dominorum manibus eripere luctantium: hunc,* geſtum *vocat.*

503 Spirat] *in marg. Baſileenſ.* ſperat. *& ſic legit Erbius. pulchrè autem hoc*

hoc explicat Seneca ipſe lib.1.de Irâ in principio: Cetera licet abſcondere & in abdito alere: ira ſe profert & in faciem exit, quātóque maior eſt, hoc efferueſcit manifeſtius. Non vides, vt omnium animalium, ſimul ad nocendum inſurrexerūt, præcurrant notæ, ac tota corpora ſolitum quietúmque egrediantur habitum, & feritatem ſuam exaſperēt? Spumant apris ora, dentes acuuntur attritu: taurorum cornua iactantur in vacuum, & harena pulſu pedum ſpargitur: leones fremunt: inflantur iratis colla ſerpentibus: rabidorū canum triſtis aſpectus eſt. Nullū eſt animal tam horrendum, pernicioſúmque naturâ, vt non appareat in illo, ſi ira inuaſit, nouæ feritatis acceſſio. Nec ignoro ceteros quoque affectus vix occultari; libidinem, metúmqne, & audaciam dare ſui ſigna, & poſſe prænoſci. neque enim vlla vehementior intra cogitatio eſt, quæ nihil moueat in vultu. Quid ergo intereſt? quod alij affectus apparent, hic eminet. *adde quæ diximus Med.*386.

506 Præſtetur] *Moguntinenſ. præſtatur.*

514 Pietas] *hæc tua.*

517 Iniectæ] *ſic Saxonica editio & quidam m.ſ. Mogūtinus verò & Herbipolenſ.& Veneti*; iunctæ. *Burdigalenſ. m.ſ.& Lugdunenſ.* intactæ, *ſed in marg.* iniunctæ. *mihi primum plus placet. poſt* intactæ. *cur* intactæ *? quia nullos pedes tetigerant, vt etiam inquit Andromacha in Troadibus. reliquarum lectionum vna & clara ſententia.*

518 Tumor] *ex iracundia conceptus. Herbipolenſ. & Venet.* timor. *hoc eſt, diffidentia priſtina.*

522 Senum præſidia] *ſic numerum liberorum Auguſti*; aulæ adminicula *alibi vocat; Tacitus verò* 5.*hiſtor.* firma imperij munimenta, *Euripidi; Tyrannorum filij*, ἔρυμα δόμων *munimen domus. Alexander Magnus apud Curtium queritur orbitatem ſuam deſpici & ſperni; quod ſine liberis eſſet.*

536 Quàm facile] *Herodotus*: Illud inprimis diſcito humanarū rerum circulum eſſe, qui rotatus, eoſdē ſemper fortunatos eſſe nō ſinit.

541 Iura & arma] *omnia ſiue ad pacem ſiue ad bellum pertinentia.*

543 Vincla] diadema.

IN CHORVM.

Gratulatur fratrum concordiæ, & pacis quietem, cum bellico tumulto, allata maris ſimilitudine, deſcribit & componit.

552 Genuitque bellum] *ſic vnus m.ſ. melius reliqui*; cecinitque.

556 Mauors] *Orpheus non Lebethrius, ſed Ciconæus:*

Mars, Rex, perpetuâ ſaniéque & cæde cruente,
Horrendè, humano gaudens & ſanguine Numen;
Qui gladiiſque, haſtiſque cupis contendere ſemper.

562 Timuere natis] *Lugdunenſ.* tremuere natis. *Moguntin. Eguian. Herbipolenſ. & Veneti omnes*; tenuere natos. *mutat N. in*; timuere natis. *ex illa Lugdunenſi.*

569 Pinnis] *notæ murorum pinnæ, quas Virgilius & non ſemel Ammian.lib.*24. minas murorum *vocant.*

571 Peior eſt bello timor ipſe belli] *Seneca epiſt.* 24. nihil in terris terribile eſt, præter ipſum timorem. *acutè: non verè. nam timore timentur timienda, non timetur timor.*

573 Claſſicorum] *claſsicum olim bucinâ ſeu cornu ſolitum cani, & conuocationis militum ad bellum inſtans ſignum: ſed prœlij conſerendi ſignum, tubâ dabatur: litui opinor ipſam bucinam comitabãtur vel præcedebant. ſignificat hoc Lucanus lib.* 7. ——— ſtridulus aër

Eliſus lituis, conceptáque claſſica cornu:

Tunc auſæ dare ſigna tubæ ——— *apertè etiam Iſidorus lib.* 17. *Origin. cap.* 4. *cui Lucanus, & ipſe Lucano lucem aliquam; his verbis:* Inter tubam autem & bucinam veteres diſcernebant. nam bucina inſonans ſollicitudinem ad bella denũciabat. Virgilius: ——— *qua bucina ſignum Dira dedit.* Tuba autem prœlia indicabat, vt: *At tuba terribilem ſonitum dedit ære canoro.* Cuius ſonitus varius eſt. nã interdum canitur vt bella committantur, interdum vt inſequantur eos, qui fugiunt, interdũ receptui. nam *receptus* dicitur, quo ſe exercitus recipit: vnde & ſigna receptui canere dicuntur. *Claſsica* ſunt cornua, quæ cõcinendi cauſa erãt facta, & à calando claſſica dicebãtur. de quibus Virgilius: *Claſsica namque ſonant.* Apud Amazonas autem non tubâ ſicut à regibus, ſed à reginâ ſiſtro vocabatur feminarum exercitus. *Gloſſar. Græco-Latinum,* περιφερὴς σάλπιγξ. Claſſica. *De claſsicum canendi modo, nonnulla Dion Caſſius lib.* 47. *hiſt. Auguſtæ ita tamen, vt tubæ & claſsici differentiam apertè confundat ſi rectè N. interpretatur. nam Græcum exemplar nunc non habeo, quod conſulam. Etſi generali vocabulo bucinator, tubicinem & cornicinem comprehendat; propriè tamen tuba æneatorum eſt, bucina cornicinum. Cornua lituis plerúmque coniungunt, vt hic Seneca, & Lucanus loco citato, & Horatius quando minaci cornuum murmuri addit lituos ſtrepentes; etſi etiam lituo tubæ ſonitum permiſcuit.* 579 In portu] *ingens tempeſtas, quæ timenda vbi ſecuritas ſperatur: ingens malacia, quæ in truculento elemento & infido ſecuritatem inſultanti cymbæ præſtat.*

580 Charybdis] *Homerus & Virgilius eam celebrarunt. plerique fabulantur anum fuiſſe voraciſsimam, & ab Hercule, quòd eius boues abegiſſet, in mare proiectam, freto periculoſiſsimo Taurominitano nomen indidiſſe; alij malunt à Ioue fulminatam, in eodem pelago in ſaxum ſui nominis commutatam. Allegoricè Anulus, in pictâ poëſi:*

Inuidia obtrectans monſtris eſt Scylla caninis.
Funditus at mergens paupertas, vaſta Charybdis.
Incidet in Scyllam, qui vult vitare Charybdin.
Allatrat liuor mordax, abſorbet egeſtas.
Ex vtroque malo minus elige. qui ſapit, optat
Inuidioſus enim magè, quàm miſerabilis eſſe.

Ideo apud Homerum Cyrce monet Ithacum, vt ad Scyllam potius flectat.

581 Cyclops-parentem] *Polyphemus, de cuius magnitudine Lucilius:*

Multa hominum portenta in Homero verſificata
Monſtra putant: quorum inprimis Polyphemu' ducentos

Cyclops longu' pedes. huic porrò maiu' bacillum,
Malus maximu' ſit quàm in naui, aut corbita in vlla. *putatus*
Neptuni filius. quia, vt ſcribit Ioan. Tzetza: Omnes animoſos & viriles,
ilios & amicos Eraſtus ait Neptuni. *nã pro* ἑταίρους φασὶ, *lego*: Ἔρασος φασὶ.

584 Ætnæis caminis] *κρατῆρες ſeu fauces Aetnæ vt vocat Lucretius lib. 6*:

In ſummo ſunt verticeitem κρατῆρες vt ipſi
Nominitant; nos quas fauces perhibemus & ora.

de his Cornelius Seuerus in Aetnæ deſcriptione, & Strabo lib. 6. Plinius, Soli-nus, &c. ex crateribus euolant ῥύακες, *hoc eſt fauillæ. non* κρατῆρες καὶ ῥύακες *Aethnæi idem. Ariſtoteles in li. de mundo indicat rationem horum incendio-rum*, multæ ſpiracula habent emiſſariáque vaporis, vt Lipara, vt Aethna, vt Aeoliæ inſulæ; quæ quidem ſæpe & ipſæ fluminum more fluũt, ignitáſque ferri glebas euomunt. *De his Tertullianus lib. de pœnitentia extremo; vocans*, Fumariola. *de iiſdem & D. Pacianus in Paraneſi, qua cum Afro illo quem imitandum ſibi ſumſerat, grauitate & eloquentia certauit.*

589 Stagnis] *ideo quietũ Oceanum vetus poëta ſtagnũ dixit*: Super Oceani ſtagna alta patris. Sic è contrario ſtagnũ Genezareth quod de-ſcribit Egeſippus lib. 3. de Excid. Hieroſol. cap. 26. *Stagnum* vocatur. Luc. cap. 5. alibi verò Marc. dicitur. Math. 14. Marc. 6. & Ioan. 16. quia ventis agitatus vt maria crebrò procelloſus.

591 Strata] *tranquilla æquora & iacentia.*

595 Dolor ac voluptas] *Plinius in Panegyr.* At ſicut maris cælíque temperiem turbines tempeſtatéſque commendãt: ita ad augendã pacis tuæ gratiam illum tumultum præceſſiſſe crediderim. Habet has viciſſitudines conditio mortalium; vt aduerſa ex ſecũdis, ex ſecundis aduerſa naſcantur. Occultat vtrorúmque ſemina Deus, & plerúmque bonorum malorúmque cauſæ ſub diuerſa ſpecie latent.

597 Ima permutat breuis hora ſummis] *Plutarchus*: Quod rectè Phalereus Demetrius, dicente Euripide: *Non ſunt opes ſtabiles, ſed durãt in diem. Vel minima nos euertunt. vna adeò dies, Deycere ſumma, extollere infima queat.* rectè quidem hæc omnia ſe habere dixit: melius tamẽ dicturum fuiſſe, ſi pro vno die momentum temporis poſuiſſet. *Similia dixerat (nam à Plutarcho paucis mutatis poſita Euripidis verba quæ Demetrio non prorſus probabantur, credo) Eurip. in Hecuba*:

Nec quibus ſecundæ res ſunt perpetuo ſic futuras fidere.
Etenim & ipſa quondam eram, ſed nunc non ſum amplius:
Opes at omnes vnus mihi rapuit dies.

Celerrimam eſſe rerum viciſſitudinem, docet Simonides:

Etenim celeris muſcæ præpetis
Inſtar, rerum fit mutatio.

quia, vt idem canit: Nulla res inter homines perpetuò firma manet. *Cui non aliquid accidit aduerſi? Pindarus*: Sed enim vita extra periculum poſita, non contigit nec Æacidæ Peleo, neque diuino Cadmo. Dicũtur tamen illi mortalium felicitatem ſupremam habuiſſe.

Simonides.

Neque enim ij qui ſuperiore ſeculo exſtiterunt
Et Deorum dominorum nati ſunt filij
Semidei, laborum expertes & vitij,
Periculiſque carente vitâ
Ad ſenectutem peruenerunt tranſactâ.

ratio reddita à Pindaro;

Nam alias alij ſunt flatus
Alteuolantium ventorum:
Felicitáſque hominum non accedit in longum permanſum.

Eleganter in Nelei carmine ſcriptum fuit:

Topper fortunæ commutantur hominibus.

Quare beatus nemo ante mortem, de qua Diphilus:

Non vlla vita eſt, quæ omnino caret malis,
Curis, doloribus, & ægritudinibus:
Cùm apparuit. ſed mors, eorum vt medicus
Dat requiem iis quibus mala eſt, hos ſopiens.

& prior Euripides, in Andromachâ:

Nemo beatus antè dici mortalium
Debet, quàm videris defuncti vltimam diem;
Quo pacto eâ clausâ migrarit ad inferos. *& in Creſſis:*
τὸν εὐτυχεῖν δοκοῦντα μὴ ζηλοῦτε, πρὶν
θανόντ᾽ ἴδῃ τίς, ὡς ἐφήμεροι τύχαι.
Tanquam beatus nemo laudetur prius
Quàm luce careat. fors enim eſt mutabilis. *& in Heraclidis:*
βροτοῖς ἅπασι λαμπρὰ κηρύσσει μαθεῖν
τὸν εὐτυχεῖν δοκοῦντα μὴ ζηλοῦν πρὶν ἂν
θανόντ᾽ ἴδῃ τίς——
Mortalibus omnibus clarè enunciat, vt diſcant
Eum qui beatus videatur, non beatum iudicare prius
Quàm viderint mortuum——

Item in Troadib.—— è beatis
Neminem ſolidè felicem dicite, antequam extremum obeat
diem. *Sophocles in Oedipo Tyranno:*
Proinde tu, quicumque mortalis ſatus, ſemper diem
Vltimum conſidera, atque neminem, antequam vltimum
Non dolore vllo fatigatus, nec ærumnis feris
Vitæ egreſſus terminum eſt, vnquam beatum prædica.

598 Diadema] *Græca vox, Hebræis* נֵזֶר *neſer, quaſi ſanctificatam dicas: quod Reges ſanctos eſſe deceat. hoc Imperatorem Cæſarémque diſtingui, quod illi Diadema peculiare, tradit D. Athanaſius in libris de Trinitate. Diadema (Latini* faſciam *vocant) regiæ dignitatis inſigne eſt, vt ex lapidum inſcriptionibus, & numiſmatibus patet, & fuſè docet Pierius lib. 41. Hieroglyph. in prin. eſt etiam genus ornamenti feminei, apud D. Iſidorum lib. 19. Origin. cap. 31. ad terræ ornatum traduxit Alcymus Auitus:*

Et naturali campos diademate pingunt.

602 Dacæ] *vide ſup.verſ.*370. Minanti] *malo Dacos Parthis mina- tos, vt quid m.ſ.continent;* minati, *& ſic Lugdunenſ. & ceteri omnes (ni fal- lor) præter Saxonicum exemplar. Dacæ Scythæ ſunt, Parthi Scytharum exſules & profugi. Porrò multi vet.lib. hic;* Daci, *non;* Dacæ.

603 Mouentes cuncta diuitias [*ſic omnes mei & Carionis m.ſ. ſic ex- cuſi Herbip. tres Veneti, Baſileenſes, & Lipſienſes quorum auctoritas opponi poteſt vni illi Batauico codici & Badiano exemplari. Vult ipſum Imperato- rem, qui Reges creët; quem flexo poplite metuunt & adorant populi, cuius ar- bitrio arma ponant Medi, Indi, Dacæ, Parthi: hunc ipſum, in tanta potentia, ne minimo quidem temporis momento metus expertem degere; ſed anxietate plenum pauida trementeq́ manu ſceptrum tenere; & timidè; metuentem ſem- per ne quis eum de ſolio deturbatum opibus ſpoliet; diuitias ſummas, quamuis diuitiæ quiduis mouere, perrumpere, & debellare ſoleant, nō ſine cura & amit- tendi metu, poſſidere. quia caſus mobiles rerum, incertasq́ temporis vices for- midat. Quid hac mente rectius? illā qui approbant, cur non ſapiunt?* Mouen- tes cuncta diuitias *vocat; quia nihil tā ſanctum, quod non violari; nihil tam munitū quod non expugnari pecuniâ poſſit. Sed & Salomon Eccleſ.*10. *pecuniæ obediunt omnia; ſiue, vt alij legunt, pecunia obtinet omnia. Seneca eodem. Py- thia Philippo reſpondit:* Argenteis haſtis pugna, & omnia vinces. *& ſapiens Æſchylus:* Omnia aurum perfringit & perficit. *Ariſtodemus in- quiebat:* Pecunia vir eſt: egenus verò nullus eſt bonus, neque honora- tus. *hominum videlicet opinione. Menander;* Aurum omnia aperit, etiam inferni portas. *Archidamus lib.*1.*Thucyd.* Et bellum ferè non minus ſtat ſumtibus, quàm ope armorum; per illos enim vtilia ſunt arma, præſer- tim hominibus mediterraneis aduerſus maritimos. *De pecuniæ vi hos Iambos ex Euripide verſos Seneca epiſt. ad Lucilium inſeruit:*

Sine me vocari peſſimum, vt diues vocer.
An diues omnes quærimus, nemo an bonus.
Non quare, & vnde; quid habeas tantum rogant.
Vbique tanti quiſque, quantum habuit, fuit.
Quid habere nobis turpe ſit, quæris? nihil.
Aut diues opto viuere, aut pauper mori.
Bene moritur quicumque, dum lucrum facit.
Pecunia ingens generis humani bonum;
Cui non voluptas matris, aut blandæ poteſt
Par eſſe prolis, non ſacer meritis parens.
Tam dulce ſi quid Veneris in vultu micat,
Meritò illa amores cælitum atque hominum mouet.

pulchri & culti verſus, ſed impij & nefarij, & qui meritò Euripidi noxæ.

611 Omne ſub regno grau. regnum eſt] *veriſſimum. nam Eccleſiaſtes ille mortalium ſapientiſſimus:* Si videris calumnias egenorum & violēta iudicia, & ſubuerti iuſtitiam in prouinciâ, nō mireris ſuper hoc nego- tio: quia excelſo excelſior eſt alius, & ſuper hos quoque eminentiores

ſunt alij: & inſuper vniuerſæ terræ rex imperat ſeruienti. *Eccleſ. cap. 5. & Dauid Pſal* 81. Deus ſtetit in ſynagoga Deorum, in medio autem Deos diiudicat. *vbi* κατ᾽ ἀναλογίαν *Dy vocantur iudices & Principes. huc etiam pertinet quod iudicibus à ſe conſtitutis ait Ioſaphat Rex*: Videte quid faciatis: non enim hominis exercetis iudicium, ſed Domini, & quodcunque iudicaueritis in vos redundabit. 2. *Paralip.* 19.

613 Hunc dies vidit] *Commodi temporibus Cleander Phryx è ſeruili conditione ad eum dignitatis gradum fuit euectus, vt & Imperatoris cuſtodiam, & cubiculi curam, & militum præfecturam ſolus obtineret, & imperium animo iam ac ſpe deuoraret: is tamen leuiſſimo momento, cum dignitate, diuitiisq́;, liberos inſuper & vitam ignominioſiſſimè amiſit: quod narrans Herodian. lib. 1. ſubdit:* τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει Κλέανδρος τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐχρήσαντο, φιλοτιμησαμένης (ὡς ἄν τις εἴποι) τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν ἑνὶ δεῖξαι, ὅτι ἐκ τῆς ἐσχάτης εὐτελείας εἰς τὸ μέγιστον ὕψους ἄραι, καὶ πάλιν τὸν ἀρθέντα ῥίψαι ὀλίγη, καὶ ἀνέλπιστος δύναται τύχης ῥοπή. Hæc finis Cleandri fatorum fuit. quaſi in vno illo veluti ambitioſius oſtentaret natura (vt ſic dixerim humana) poſſe ex infimo loco ad ſummũ faſtigium euehi hominem; atque auectum, dein rurſum deturbari quamlibet exiguo atque inſperato fortunæ momento. *Meritò Claudianus:*

Summis ſtare diu Parcarum lege negatur,
  Magna repentè ruunt, ſumma cadunt ſubitò.

619 Craſtinum] *Euripides in Alceſti:*

Omnes mortales mortis trahit neceſſitas:
Nec quiſquam eſt qui certò nouerit,
Num ſit in lucem victuris craſtinam.

Seneca: ep. 92. Nemo altero fragilior eſt; nemo ſui in craſtinum certior. *Theognis:* —— οἶδε γὰρ οὐδεὶς
ἀνθρώπων ὅ τι νὺξ χ᾽ ἡμέρα ἀνδρὶ τελεῖ.
Nouit enim nemo hominum, quid nox & dies viro perficiat.

IN ACT. IIII.

Narratio eſt crudelitatis, quam Atreus in fratris filios exercuit, & paratarum Thyeſti epularum.

622 Turbo] *turbo celerior & concitatior eſt vento. de turbine Seneca libro 7. nat. quæſt. cap. 9.* mira velocitas eius & mira breuitas eſt. *quid ſit docet, inquiens:* efficit turbinem, plurium ventorum inter ipſos luctatio.

632 Effare] *Hinc chorus loqui incipit non à præcedenti verſu, vt in vulgatis. paullo poſt Mogunt.* remittat *pro* remittet.

639 Quis ſit, ſed vter] *ſic manuſc. plerique, ſic Herbipolenſ., duo Veneti & Lugdunenſ. in tertio Veneto eodem modo, niſi quod vitiosè,* ſit, *pro* ſit. *Moguntin.* Non quid ſit, ſed vter effa. *omiſſa dictione;* quæro, *ſine quâ ruit verſus. vitiosè edidere Lipſien.* Quis, ſed vter. *illa alia lectio clara & aperta, vacat caligine & nubilo. Non dubito (inquit) hoc ſcelus, quod horres referre, ab altero fratrum commiſſum; nullus enim auſit alius: ſed ambigo vter illorum, æquè namque ſceleſti ſunt.*

649 Seceſſu] *Lugdun.* receſſu. Arcana, *quia non omnibus ad illam acceſſus*; patet. *quia capax & patula, hoc eſt vaſta. Et quærunt, ſi arcana, quo modo patet? Reſponderat olim Bernardinus: Vltra loca illa omnibus patentia alium eſſe ſecretiorem ſolis regibus conceſſum; qui* patet, *quia erat amplus; non quod omnes ingrediantur. Arcana illa regiâ patulâ, ſed non in propatulo.*

651 Penetrare] *vbi Lararium & Dij Penates.*

657 Lapſis] *ſic Lipſienſ. ſed plerique lib.* laſſis. *non quæ corruerint iam, ſed quæ ruinam minantur.* 662 Tiaras] *tiara. Valer Flaccus lib. 6.*

Subligat extremâ patrium ceruice tiaram.

Iuuenal. Phrygia veſtitur bucca tyarâ. *vbi Schol.* Tyara galea ſacerdotis eſt, quæ per malas veniens mento ſubligatur. Tyara eſt Phrygiũ quod dicunt. 670 Emiſſa buſtis turba] *ſæpe apparere defunctorum animas, nec illuſorias omnes huiuſmodi apparitiones, & quomodo veræ à falſis aliquatenus dignoſci queant, docerem niſi id præſtitiſſet, noſter Pet. Thyræus in Theſibus fuſiſſimis de apparitione ſpirituum, quæ ante annos aliquot Moguntiæ editæ; & ea de re nos fortaſſis aliàs.*

680 Adito] *Moguntin.* abdito.

686 Purpurea] *quia regales victimæ, Thyeſtæ filij.*

687 Salſa] *Egutan.* fusâ, *& ſic vnus Venet. & Herbipolenſ.*

694 Accendit] *Mogun.* attendit. *nimirum illa obſeruat omnia, quæ in extiſpicio ſolita, vt doctum in Oedippo. Herbip.* atcendit, *hinc ceteri excuſi;* accẽdit. *prima en m earum quas vidi impreſſionũ illa Herb. & ante annum* 1500.

695 Lucus] *nam & hoc ominoſum. Tibullus lib. 2.*

Atque tubas, atque arma ferunt ſtrepitantia cælo
Audita, & lucos præcinuiſſe fugam.

de lucis creditum potiùs, quàm aliis ſiluis, quia illi ſacra nemora.

697 Læuo etheræ] *cæli parte ſiniſtra. nam in Græcia hæc gerebantur: & Græci ſiniſtra omina à ſcæua de cælo dari, Romani à dextra putabant. Cicero lib 2. de Diuinat.* Quæ autem eſt inter augures conueniens & coniuncta conſtantia? ad noſtri augurij conſuetudinem dixit Ennius: "
"
Cùm tonuit læuum bene tempeſtate ſerenâ, "
At Homericus Aiax, quærens apud Homerum de ferocitate Troianorum, neſcio quid hoc modo nunciat: "
"
Proſpera Iuppiter his dextris fulgoribus edit. "
Ita nobis ſiniſtra videntur, Graiis & Barbaris dextra meliora. *Memoria labitur. non enim Aiax, ſed Vlyſſes dixit lib. 9. Iliad.*

Ζεὺς δὲ σφὶν κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
ἀστράπτει. Iuppiter autem ipſis Saturnius dextera ſigna oſtendens fulgurat. *Hinc apparet cur Cicero 3. de legib.* Magiſtrum populi aue ſiniſtrâ *dici voluerit. ſcilicet quia hæc Romanis bona. vnde Ennius de Romuli augurio:* Exin candida ſe radiis dedit icta foras lux,

Et ſimul ex alto longè pulcherrima præpes
Læua volauit auis. *& Cicero, in Mario:*
Partibus intonuit cæli pater ipſe ſiniſtris.

Digitized by Google

Romani hac in re diſciplinam Hetruſcam ſunt ſecuti, vt docet Feſtus in ſiniſtræ aues. *& cauſam refert Dionyſ. Halycarnaß. lib. 2. Orig. Cur ergo Cicero in lib. de Diuinat. ad comitia negauit bonum auſpicium, ſiniſtrum fulmen? ſanè neſcio: niſi, quia in mendaciis & ritu fallaciſſimo nulla conſtans veritas. Illud addo, hanc Græcorum & Romanorum diſſenſionem, imaginariam tantum fuiſſe; nam vtriuſque ab Oriente ſigna ſecunda, ab Occaſu infelicia. ſed illis Oriens ad dextram, his ad ſcæuam. quod paucis docebo. Geographia & philoſophia melior dextram cæli partem Orienti, ſiniſtram tribuit Occidenti: eo quod naturalis motus viuentium à dextra cœptus ad ſiniſtram fertur; cælíq. pars dextra Oriens, ſiniſtra Occidens vocetur, & ſol quotidie communi cælorum motu rapidiſſimo, hunc curſum diurno curriculo conficiat, vt Plinius & Hyginus obſeruarunt, eaq. Pythagoræ, Platonis, Ariſtotelis; Ptolomæi, Calcidij & aliorum ſententia fuit. Icirco cecinit Orpheus, Solem cum dexter eſt, Auroram, cum læuus, Noctem gignere: hoc eſt (vt rectè Parrhaſius) ab ortu diē, ab occaſu noctem producere. Icirco Seuerianus prodidit, à Deo in Orientali plaga Solem, in Occidua Lunam fuiſſe creatam: & Claudianus lib. 2. de raptu. fingit à matre Phœbum dextro lacerto, Dianam ſiniſtro portari. Et his antica pars Septentrio, poſtica Meridies: quæ Græcorum & Barbarorum ſententia eſt veroſimilior. Sed Aſtronomi, quia nō vt Geographi ad polarem ſtellam reſpiciunt; ſed Meridiem potius inſpiciunt, vt ſtellarum Planetarumque motus notent; Mundi læuam Orienti, dextram Occidenti: Septentrionem poſticam, Auſtro anticam aſſignant. Sed & Hetruſci, & ex eorū̃ diſciplinâ (teſte Varrone) Romani; quia ipſis in augurio captando dextra cæli pars ab Occaſu, ſiniſtra verò ab Ortu eſſet, & antica ad Meridiem, poſtica ad Septentrionem, vt auctores ſunt Varro & Plinius: factum vt læua vocarēt exortiua; dextra vero occidua, & illa ſecunda, iſta aduerſa putarent. Interdum dextri & ſiniſtri vocabulum accōmodatur Auſtro & Aquiloni. Solebant enim Romani in Auguriis captandis ita ſedes deligere, vt licet anteriori corporis parte ad Meridiem verſi eſſent (hæc enim antica) tamen faciem verſus Orientē deflecterent, vt docet Dionyſ. d. lib. 2. ſicq. Orientem aſpicientibus, Oriens anticus, Occidens poſticus, Borealis cæli pars erat dextra, Auſtralis vero ſiniſtra, conſiderata nō corporis eorū, ſed cæli ſitus ratione. & ſic vti his nominibus Pythagoram, Platonem & Ariſtotelem Galenus teſtatur, ſic etiam Empedocles & Cleomedes: & ſic Lucanus de Arabibus:*

Vide Pier. li. 3. Hieroglyph. Turneb. li. 18. aduerſ. cap. 15. quorum ille fuſius, hic breuius, vterque obſcurè.

Vmbras mirati nemorum non ire ſiniſtras.

quia, vt Solinus ſcribit: vmbræ quæ nobis dextræ, illis ſiniſtræ. *In felici enim Arabia vnde venerant, vmbræ (vt rectè Dodonæus cap. 4. Sphæræ) æſtiuo ſolſtitio in ſiniſtram, hoc eſt Meridiem cadunt; in Italia & citeriore Ægypto ſemper in dextram ſiue Septentrionem. Sed ſi te conuertas ad partem occiduam, tunc cæli pars Aquilonaris erit ſiniſtra, Auſtralis dextra, atque ita vocaſſe Ægyptios teſtatur Galenus; & ſequi videtur Feſtus, quando cæli anticam partem vocat dextram, poſticam ſiniſtram. Nam Romanis antica Auſtralis. Hæc vera quoad cæli ſitum. Nam quoad noſtram poſitionem, nobis ad Occaſum conuerſis, noſtræ dextræ reſpondet Septentrio, ſiniſtra Meridies:*

contra

contra conuerſis nobis ad Orientem, ſiniſtræ Aquilo, dextræ opponitur Auſter. Quare Hebræi, qui ad ortum faciem conuertebant, Auſtrum ſeu Meriliem, per dextrum ſignificant. vt Pſalm. 88. *verſu* 12. *vbi Deus dicitur creaſſe* צָפוֹן וְיָמִין *hoc eſt, vt* D. *Hieron. vertit,* Aquilonem & dexterum; *ſiue, vt Felix,* Aquilonem & Meridiem; *& Paraphraſtes Chaldæus*, deſertum Aquilonis habitatoreſque Auſtri. *Et in idem incidit, quod* Septuaginta *reddunt,* τὸν βοῤῥᾶν καὶ τὴν θάλασσαν; *& noſtra vulgata*; Aquilonem & mare. *mare enim Hebræis* יָם *ſeu maria* יַמִּין *addito dages, ſumitur pro* יָמִין, *Meridie, vt* P*ſal.*106. *verſu* 4. A ſolis ortu & occaſu, ab aquilone & mari. *Non ſolum, quia mare mortuum illis ad Auſtrum, quod homini docto viſum; ſed etiam, quia in Auſtrali cardine proprius Oceani locus, vt rectè Genebrardus. Vnde conijcere nequeo cur alius Reuerendiſſ. & doctiſſ. vir in d.* P*ſal.*88. mare, *interpretetur Occidentem.*

699 Libata] *frequens in ſacrificiis libationum vſus: eaque vt plurimum ex puro vino (purū, quod nec ſpurcum, nec alia labe, ſordibuſve impuratum) aliquando, aqua, vel lacte. de prodigio vini in ſanguinem mutati, dixi in Oedip.*

701 Fleuit in templis ebur] *docet hoc & ſimilia prodigia eſſe naturalia, Plutarchus in Coriolano*: ἱδίοντα μὲν γὰρ ἀγάλματα φανῆναι καὶ δακρυῤῥοοῦντα, καὶ τίνας μεθίεντα νότιδας αἱματώδεις, οὐκ ἀδύνατόν ἐστι. καὶ γὰρ ξύλα καὶ λίθοι πολλάκις μὲν εὐρῶτα συνάγουσι γόνιμον ὑγρότητος πολλὰς δὲ χροιὰς ιαζιν ἐξ ἑαυτῶν καὶ δέξονται βαφὰς ἐκ τοῦ περιέχοντος. οἷς ἔνια σημαίνειν τὸ δαιμόνιον, οὐδὲν ἂν δόξειε κωλύειν. δυνατὸν δὲ καὶ μυγμῷ καὶ στεναγμῷ ψόφον ὅμοιον ἐκβάλλειν ἀγάλματα, κατὰ ῥῆξιν ἢ διάστασιν μορίων βιαιοτέραν ἐν βάθει γενομένην. ἔναρθρον δὲ φωνὴν καὶ διάλεκτον οὕτω σαφῆ καὶ περιττὴν καὶ ἀρτίστομον ἐν ἀψύχῳ γενέσθαι πάντα πάσιν ἀμήχανον· εἰ μηδὲ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν θεὸν ἄνευ σώματος ὀργανικοῦ καὶ διηρμοσμένου μέρεσι λογικοῖς γέγονεν, ἠχεῖν καὶ διαλέγεσθαι. Sudare ſimulacra & lacrymari, guttaſque ſanguinolẽtas emittere, non id quidem omnino fieri non poteſt. Ligna enim lapidéſque ſæpe rubiginem cõtrahunt, quæ in liquorem diſſolui poſſit: colores ex ſeſe edunt varios, aut inficiuntur ab eo, quod eſt circũpoſitum: quominus etiam aliquid jis Dij nonnunquam portendant, nihil videtur obſtare. Edere etiam ſonitum, gemitus ſuſpiriique aſſimilem poſſunt, cùm interiores eorum fortè partes rumpuntur, aut violentiùs à ſeſe diducuntur. Articulatam verò vocem, itaque expreſſam & integram, & quæ intelligi omnino poſſit, ab inanimato corpore edi, creditu eſt perquã durum: quando neque Deus, neque anima, ſine corpore, inſtrumentis & partibus animi capacibus, aptè loqui poſſit.

696 Regium decus] *Diadema.*

703 Deos] *Baſileenſ.* Deas. *quod de Eumenidib. foret intellig.*

716 Primus locus, ne] *ſic mei manuſc. omnes, etiam Moguntinenſ. & ſic Herbipol. & Veneti duo. & Lipſienſ. Alij habent*: Primus pietati ne. *quod non placet. nam verſus non patitur.*

717 Tantalus] *hic celebris illius Tantali pronepos; cui Clytemnæſtra, antequam Agamemnoni nuberet, fuerat deſponſa, cuius etiam oſſa Argis*

Digitized by Google

in cippo quodam aſſeruabantur. Pauſan. in Corinthiac.

719 Stetit] *Solemne victarum verbum.*

722 Commiſit] *non prius premere & fodere deſiit, quàm penitus demerſo ferro manum iugulo appnimeret.* *Eguian.* manus.

725 Hac parte an illâ] *nam & hoc extiſpices obſeruabant. lege Briſſon. lib.*1. *de* Formul. *& hunc locum adde.*

728 Querulum] *ſuperius* Med. *ver.*361. *idem diximus de Orpheo, & hic locus Senecæ ex illo (quem ibi citauimus) Ouidij videtur deſumptus. ſed hæc ex vulgi opinione dicta. nam vt præciſâ arteriâ & ſine pulmonis motu, truncatū caput loquatur, fieri non poſſe docet Ariſtot. li.*3. *de partib. animal. cap.*10.

730 Puerône] *tres ergo nepotes ex fratre iugulauit.*

732 In cæde multa victor] Mog: In cęde multa meat victor. *ſuperfluè.*

738 Fureret] *Moguntinenſ. Herbipolenſ. & Veneti*, ruetet. *ijdem mox*: exſtitit. *vtrumque germanum.*

742 Vtrumque] *pectoris & dorſi.*

746 Obiecit feris] *crudeliſſimū veteres iudicabant cadauer feris obijcere, vel arcere ſepulturâ, vt alibi docui, & poſtea fuſius* Guichiardus *lib.* 1. *de Funeribus cap.* 3. *fortè quia ex Platonis opinione centū annis inſepultorū vmbræ errare credebantur, neque à Charonte in cymbam recipi. Vnde Virg. Æn.* 6. Hæc omnis quam cernis inops, inhumatáque turba; *quibus ideo ait*: Nec ripas datur horrendas, nec rauca fluenta

Tranſportare prius, quàm ſedibus oſſa quierunt.
Centum errant annos volitántque hæc litora circum:
Tum demum admiſſi ſtagna exoptata reuiſunt.

Tertullianus in lib. de anima: Creditum eſt inſepultos non antè ad inferos redigi, quàm iuſta perceperint, ſecúdùm Homericum Patroclum funus in ſomnis ab Achille flagitantē: quòd non aliàs adire portas inferorum poſſet, arcentibus eum longè animabus ſepultorū. *Non ergo inuentor Plato huius delirij; ſed fortè Homerus, quem cæcum mirum non eſt à vero deflexiſſe. nam viſu carentes magna pars veri latet.* Ideo etiam *Lucanus lib.*1. ——— Vmbráque erraret Craſſus inultâ.

erraret, non quia inultus, ſed quia inſepultus. nā inſepulti errabant, inulti vexare tantū occiſores credebantur, qua de re dicam in Octau. ideo ſup. in Oed. Laius, non queritur errare ſe, quia ſepultus; ſed minatur occiſori, quia inultus:

Te, te cruentâ ſceptra qui dextrâ geris,
Te pater inultus, vrbe cùm tota petam. *&c.*

hæc Lucani interpretibus ſeparanda. Tanti ergo veteribus ſepultura, vt nec maleficis putarent denegandam. Nam Hebræis diſertè Moſes vetuit, vltra vnum diem cadauer in patibulo relinquere, Deuteron. 21. *& meminit* Ioſephus *lib.*4. *Antiquitat. cap.* 6. *ideo fortè tam ſolliciti* Iudæi, *ne corpus Domini & latronum cadauera ſabbato in cruce permanerent, quia cùm magnus ille dies eſſet, eo tollere non potuiſſent, & ſic vltra præſcriptum in ligno manſiſſent. Ioan.* 20. *Græcis præter humanum morem viſus facere Creon, cùm Polynicis corpus inſepultum relinqui iuſſiſſet, apud Eurip. in* Phœn. Sophoclem

n Antig. & Statium extremâ penè Thebaid. Apud Romanos etſi cadauera damnatorum petebantur ab amicis ad ſepulturam, negari tamen non poterant. l.1. & vlt. D.*de cadauer. damnat. l. obnoxios C.de religioſ. & ſumpt. fun. In Braccarenſi concilio primo, ſtatuitur, vt non contriti à ſepultura arceantur: ſed ſi confeßi fuerint & egerint pœnitentiam, non arceri voluit ſecundùm concil. Moguntinum, vt refertur c.quæſitum. 11. q. 2. & c.placuit 23. q. 5. Hodie tamen ſingulæ prouinciæ ſuis ac in re moribus vtuntur. Nec deſunt homines, neſcio quam impiè de corporum reſurrectione ſentientes, quibus in animo & ore, illud Mecœnatis apud Senecam epiſt.93.*

Nec tumulum curo, ſepelit natura relictos.

749 Nec ſoluat] *ſic Lugdunen. & plerique excuſi; ſed Lipſienſ. & mei m.ſ.* Ne ſoluat. 751 Sub hoc] *deeſt Mogunt.*

754 Erepta] *multi m.ſ.* eiecta. *alterum malo.*

755 Spirántque] *Mogunt.* ſtrepitántque. *num?* trepidántque. *ſequitur autem pulchra deſcriptio extiſpicinæ, quam confer cum ijs, quæ in Oedipo.*

759 Epulis] *ideo vocatur ab Attio*; epularum fictor, ſcelerum fratris delitor. 763 Datas fidei] V*ide Med. verſ.* 248.

765 Flammatus latex] *apud Euripidem in Cyclope parantur* P*olyphemo* elixa & aſſa. *Valerius Flaccus de Argonaut. in nuptijs Medeæ* :

Pars verubus, pars vndanti deſpumat aheno.

770 Gemant, gemuere] *vidi poſtea in Munguntinenſ. ſic haberi, & ſic omnes excuſi; & tolerari poteſt, etſi aliam lectionem præferam.*

776 Ruptum] *duo manuſc.* raptum.

777 Lancinat] *ſolus Mogunt. ex lib. ſcriptis*; laceret. *Herbipol. & Veneti*; laniat. *probum tamen*; lancinat, *qua voce vſi* P*linius*, P*rudentius, Seneca, & alij. ſup. vſus verbo*; lacerat, *eodem ſenſu*: liberos auidus parens

Gaudenſque laceret, & ſuos artus edat.

783 Curſus] currus *Mog. Herbipol. & Veneti.*

787 Patefient] *ſic ceteri meliùs, quàm N qui*; patefiant.

IN CHORVM.

Obſtupefactus ſubita lucis meridianæ obſcuratione, queritur mundi vicem; cum iam nutantibus, & officij ſui oblitis ſideribus, antiquum chaos inſtare metuit, & auguratur. Multa hîc *aſtronomica occurrunt; quæ attingam, quæ ad mentem poetæ eruendam neceſſaria.*

788 Terrarum] *hominum in terris degentium, metonymicè.*

790 Decus] *ſidera & ſtellæ.*

793 Nondum] *quid (inquit) cauſæ eſt, cur nondum noctis tempus cùm aduenerit, iam nox fit? cur medio die, abeſt dies?*

799 Tertia miſit] *nondum datum ſignum vltimæ partis diei. ſingulas olim vigilias noctis, tubæ vel buccinæ ſigno indicatas docent Liuius lib. 7. & Vegetius lib. 3. idem fiebat interdiu. & ipſe dies in totidem partes diſtinguebatur, in quot nox. Quomodo accipiendum illud Lucani lib. 2.*

——neu buccina diuidat horas. *Et has partes, docente natura, Gallina-*

*naceos prænunciare videmus. Plinius li.*10. quos excitandis in opera mortalibus, rumpendóque ſomno natura genuit. norunt ſidera & ternas diſtinguunt horas interdiu cantu. *Democritus putat accidere, quòd cùm calidiſsimæ naturæ ſit animal, citò cibum decoquat, eóque toties à pectore in omne corpus diſtributo, cantu famem teſtetur, teſte Ciceron. in lib. de diuinat. Aliò poetæ referunt, vt Auſonius:*

—— ter clara inſtantis Eoi
Signa canit ſerus, deprenſo Marte, Satelles.

Cõtra Marsangelum in Diatri. *nempe gallinaceus ales, non vt volunt coruus.* * *hic enim Phœbi, non Martis ales; etſi coruo idipſum Sidonius tribuere videtur*: Oſcines (inquit) coruos voce triplicatâ puniceam Auroræ ſurgentis faciem conſalutantes. *ſic enim lego, vel*; facem. *nam qui* vocem, *repoſuerunt, illi malas Apollinari, ſublatâ luce, tenebras reliquerunt. Singulæ ergo partes diei Græcis quatuor horarum, ſi dies in tres partes diuidebatur. Hebræi & Romani in quatuor* Vide Troad. 437. *ſtationes diem (ſicuti noctem in quatuor vigilias) diſtribuebant, & ſingulæ ſtationes erant horarum trium. prima à diluculo incipiebat; ſecunda à finitâ hora tertia diei; tertia, à diei ſexta exacta; quarta, à confecta nona. vt docet Cornel. Ianſenius in Concordant.* Euang. *at Græcorum prima ſtatio inchoabatur ipſo diluculo, ſecunda, ab hora quinta: tertia ab octaua finita, & incipiente nona.* Senſus *ergo, nondum nona eſt diei hora; ſuperſunt adhuc horæ diurnæ pluſquam quatuor.*

816 Roſcida] *Moguntin.* rorida. *Lugdunenſ.* roſida. *ceteri*: roſcida.

819 Mergere ponto] *Hiſpani veteres fabulantur apud Cleomedem li.*2. Solem ſe Oceano mergentem quendam ſtrepitum edere exſtinctum, qualem à ferro candenti aquæ immerſo fieri videmus. *Poſsidonius quoque apud Strabonem lib.* 1. *vt vulgi fabulam refert apud ſacrum promontorium, in extrema Hiſpania, ſolem occidere & magnum edere ſtrepitum, quaſi ſi mare ſtrideret ſibilarétque, Sole dum in fundum defertur exſtincto. Huc alluſit Auſonius ad Paullinum ſcribens:*

Stridebátque freto Titan inſignis Ibero.

Confirmant eam fabulam Anaxagoras, Democritus, *&* Metrodorus *qui Solem ferrum ignitum, aut lapidem flamma ſuccenſum exiſtimant: nec procul abit Xenophanes, qui* Solem *& Lunam nubes igneas eſſe cenſet: nec ij, qui rotam accenſam, vna in parte apertam, & inde flammas vomentem. maxima enim de Solis & Lunæ, vt magnitudine, ita & ſubſtantia & figura, veterum diſſenſio. Vide Theodoretum lib.* 4. *contra Græ. affect. col.* 4. *&* Ioann. *Stobæum in Eclog.* Phyſic.

821 Auroram] *ſic dicta temporis Dea, quia ortum Solis antecedit. nam, vt ait Varro,* ab igne Solis aureo tum aër aureſcit. *Ait: Miratur Sol occidens, aſſuetus apud Iberos nocturnum hoſpitium ſubire; nunc ſe ab Indis inuitatum & exceptum, quibuſcum prandere & ientare, non cœnare ſolebat.*

823 Tenebráſque] *Iubet Sol meridianus abiens, tenebras ante tempus ſibi ſuccedere: quare Noctem imparatam, & nocturno labori, per diurnam quietem, ſe præparantem, ſemiſomnem ſtratis expellit. cui tamen ſurgenti, &*

filias vocanti, natæ, aſtra, non obtemperant vt ſolent, nec matris currum ſe-quuntur: Luna quoque non prodit è thalamo ſuo. ita denſiſſimæ tantùm tene-bræ ſunt. nullâ Lunæ, nec ſiderum luce conlucatæ.

Parata] *ſic Moguntinenſ. Eguian. Herbipolen. Veneti, & Baſileenſ. pri-mus M.* peractâ *intruſit. mendosè.*

825 Graues vmbras] *non lucet. ideo nullas vmbras facit. nam ſine luce nulla vmbra.* Graues, *hoc eſt, noxias & corporibus minus ſalutares quàm ſo-lares vmbræ. Poëtæ vmbram poſitiuum quid, non lucis priuationem eſſe vo-lunt: & fuit illa ſententia Procli in lib. de mundi æternitate. Et reuera non eſt vmbra vlla ſine aliqua entitate reali, licet valde imperfecta, recepta ab illo luminoſo corpore, cuius eſt vmbra: Tamen quatenus prouenit à corpore opaco, mera tantùm priuatio eſt, vt docet Pererius noſter in phyſ. lib. vlt. ad tertium argum. Procli.* 827 Trepidant, trepidant] *ſic plerique m. ſ. & veteres impreſſi. minus rectè Lugdun.* trepidant noſtra.

835 Dux aſtrorum] *Plinius:* Sol non modo temporum terrarúmque ſed ſiderum etiam ipſorum, cælique rector.

838 Timores] *quos inducunt & augent tenebræ, minuit lux* Lunæ.

840 Curuo breuius] *Lunæ namque menſtruus, annuus Solis curſus. Huius loci fortè memor Boëtius, cecinit:*

Tu frondifluæ frigore brumæ,
Stringis lucem breuiore rotâ.
Tu cùm feruida venerit æſtas,
Agiles noctis diuidis horas.

Sui fratris] *Eguian.* ſuis, fratris.

842 Turba Deorum] *ſiderum, elementorum, mundique, quæ omnia Deos cenſebant Stoici, vt apud Ciceronem diſſerit Lucilius Balbus.*

843 Hic qui ſacris Peruius aſtris] *ſequitur Zodiaci deſcriptio, cui nomē est ab animalibus, quorum in eo ſigna: vnde &* Signifer. *de quo Ariſtoteles l. 2. de generat. Cleomedes* 1. *Meteor. Proclus de Sphera, Aratus, & eius interpretes in Phœnum. Manil. lib.* 1. *aſtronom. Virg.* 1. *Georg. Ouid.* 2. *Me-tam. & Lucanus lib.* 9. *Plinius li.* 2. *c.* 4. 8. 16. *&* 77. *Iulius* Firmicus *lib.* 2. *Aſtron. c.* 1. *Higynus lib.* 1. *cap. de Zodiaco, & Macrob. lib.* 1. *in ſomn. Scipion.*

Peruius aſtris ſacris] *quia per illum decurrunt* Sol *& Luna; vel quia per eum duodecim illa ſigna* exercent varias naturæ lege choreas, *& ſingulis ſingula numina* P*ythagorici præficiebant, teſte Marſilio Ficino li.* 4. *Theolog. Platon. ex quâ ſectâ Manilius lib.* 2.

Lanigerum Pallas, Taurum Cytheræa tuetur,
Formoſos Phœbus Geminos, Cylleniu' Cancrum:
Iuppiter at cum Matre Deûm regit ipſe Leonem.
Spiciferæ eſt Virgo Cereris; fabricatáque Libra
Vulcano: pugnax Mauorti Scorpius hæret.
Venantem Diana virum, ſed partis equinæ
Atque anguſta fouet Capricorni ſidera Veſta.
At Iouis aduerſum Iunonis Aquarius aſtrum eſt,
Agnoſcítque ſuos Neptunus in æquore piſces.

Digitize

844 Obliquo tramite] *ideo obliquus vel inflexus ſolet vocari. Virgil. 1. Georg.*

——— & via ſecta per ambas
Obliquus quâ ſe ſignorum verteret ordo.

Ouidius 2. Metamorph.

Sectus in obliquum eſt lato curuamine limes.

Manilius 1. aſtronom.

Sic per tres gyros inflexus ducitur orbis.

Obliquus autem, quia cum æquinoctiali & tropicis facit obliquos angulos, & ſemper eius aliqua ſigna obliquè in vtraque ſphera oriuntur & occidunt. Et reuera, ſi non ad proprios, ſed ad totius mundi polos reſpicias, ab ijs inæqualiter diſtat. Eam obliquitatem primus deprehendit Pythagoras, licet ſibi laudē Chius Oenopides conetur aſcribere, teſte Stobæo in Phyſic. Eclog.

Zonas] *faſcias quinque ſiue cingula, quibus terras, cœlumque aſtringi quodāmodo, vel ſcindi aut diuidi fingunt, polares duas algidas, æquinoctiali vicinā torridam, & medias temperatas. vide Herc. Fur. 1437.*

845 Longos] *ad differentiam annorū Solariū, qui duodecim ferè menſibus perficiuntur. Sed quis hic longus annus? puto non ille magnus Platonicus, quia cur hunc tribuat Zodiaco? ſed potius ſpaciū triginta ſex milliū annorum communiū; quo, iuxta Ptolemæum, nona ſphæra & inferiores ab Occidente in Orientem mouentur. quam periodū & circumuolutionem tribuit Zodiaco. quia motus iſte non ſuper mundi polos, vt diurnus; nec ſuper vertices correſpondentes arieti & libræ, ſecundæ ſpheræ, vt ille quem vocant trepidationis; ſed ſuper ipſos Zodiaci polos fit.*

Signifer] *nunc ordine incipit recenſere Zodiaci ſigna, de quibus actum ex Q. Cicerone Herc. Oetæi act. 1. & Manilius lib. 1.*

Aurato princeps *Aries* in vellere fulgens
Reſpicit admirans aduerſum ſurgere *Taurum,*
Summiſſo vultu *Geminos* & fronte vocantem.
Quos ſequitur *Cancer*, cancrum *Leo, Virgo* leonem.
Æquato tum *Libra* die cum tempore noctis
Attrahit ardenti fulgentem *Scorpion* aſtro;
In cuius caudam contentum dirigit arcum
Mixtus equo, volucrem miſſurus iamque ſagittam.
Tum venit anguſto *Capricornus* ſidere flexus.
Poſt hunc inflexam defundit *Aquarius* vrnam,
Piſcibus aſſuetas auidè ſitientibus vndas;
Quos *Aries* tangit claudentes vltima ſigna.

In Appendice Virgilianâ. XII. *ſcolaſticorum poetarū deſcriptiones leguntur: quas cum inuicem, & cum hoc Senecæ choro, & citatis Q. Ciceronis & Manilij verſibus, non erit inutile conferre. his ſignis primus impoſuit nomina Cleoſtratus, teſte Plin. li. 2. c. 8. multa de illis Sex. Empyricus aduerſ.* Mathemat. *cap. 21.* 848 Reddit Zephyro] *ineunte verè rurſus vult nauigare, ſed tamen iterū mergetur. alludit ad Phryxi fabulam, de qua alio loco. Zephyrus calidus eſt, vtpote naturam aëris habens. vide Ariſtot. lib. 2.* Meteor.

Nondum benigno vere] *hoc dicit propter Martij aſperitatem & inclementiam. Poſſis etiam melius explicare, quod Aries reddit Zephyro vela, hoc eſt, Zephyrum flare iubet, quo flante nauigationis tempus aperitur. nam aſtrologi volunt aſtra ventis imperare.*

848 Aries] *longũ foret omnes de ſingulis his ſignis fabulas referre. indicabo fontes, vnde curioſi ſitim ſuam expleant. legendi, de ariete Schol. Apollonij lib. 2. Higynus lib. 2. aſtron. c. de ariete. Lucianus in aſtrolog. Galenus in Orat. ſuaſoria ad artes, Plinius lib. 2. cap. 8. 16. 19. & lib. 18. cap. 24. & 25.*

851 Taurus] *de hoc dictũ ad Herc. Fur. de Hyadibus & Pleiadibus ad Medeã. Vide Ouidiũ lib. 5. Faſt. Higynũ d. lib. 2. cap. de tauro, Pliniũ lib. 2. cap. 16. & 42. & lib. 18. cap. 28.*

852 Geminos] *ſiue hi Caſtor & Pollux, ſiue Iaſon & Triptolemus, ſiue Hercules & Apollo, vt ambiguunt Higynus & Ouid. dictis libris,* Baſſus *in Phænom. in ſigno Geminorum, Plinius lib. 18. Nat. hiſt. cap. 24.*

853 Cancri] *de hoc Higynus cap. de Cancro, & Calpurnius in illud Germanici:* Quâ media eſt Helice ſubiectum reſpice Cancrum.
Plinius lib. 2. cap. 16. & 19. & lib. 18. cap. 25. 26. 28. & 35.

854 Leo] *de hoc Higyn. & Baſſus ille cap. de Leone ad iſtã Germanici.*

Horrentéſque iubas & fuluum cerne Leonem:
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accenſa in Cancro iam tunc geminabitur æſtas:
Tunc lymphæ tenues, tunc eſt triſtiſſima tellus.

Leo noſter ait æſtibus flammiſeris ardere. Maximianus:

Æſtifer inde Leo ſequitur cum Virgine fulgens.

Vide Macrobium *lib. 1. Saturnal. cap. 21. &* Plinium *lib. 2. cap. 49. & lib. 18. cap. 24. & 28.*

Iterum] *ſemel deciderat ex Lunari globo in montẽ propè Nemeam, vt teſtatur Nigidius, & Arati Latinus interpres, & Luctatius in lib. 2. Thebaid. & Claudianus in præfat. ad* Florentin. *ideo Callimachus & Pindarus nuncupant ἀπίζαντα. videantur quæ dixi ad* 83. *Herc.* Fur.

856 Virgo] *Aſtræa: & hoc explicui. conſule Aratum, Germanicum, & eius interp. Higynum cap. de Virgine, & Plinium lib 2. cap. 16.*

857 Iuſtæque Libræ] *Lucan. lib. 4.* —— ad iuſtæ pondera Libræ.
Iam dixi, Noctes illam diebus æquare. Iugum, *vocat Cicero lib. 2. de Diuinat. Higynus c. de Scorpio, docet hoc ſidus propter magnitudinẽ in duo ſigna diuidi, & vnius figuram vocari libram; eam intellige, quam chelæ ſeu brachia extenſa figurant, vt indicat Baſſus ad illud Cæſ. Germanici:*

Inſignes cælum profundunt lumine chelæ.

Libram Euſthenius vocat, momentum; *Baſilius,* trutine ſpeciem; *Euphorion,* æquale iugum. *Cũ verò ſit pars Scorpij prior, meritò dicit noſter;* ſecúmque trahent. *vide Plin. lib. 2. cap. 16. & 19. lib. 18. cap. 24. 25. 26.*

858 Scorpion] *Latinis,* Nepa. *Aſclepiadeus, poeta Scholaſticus (nam nomen hoc etiam Poëtis, & Oratoribus olim tributum, nec recens aut Barbarum à Theologis excogitatum, vt ineptè quidam garriunt) ipſum Scorpium*

vocat Chelas; cùm tamen confundi non debeant, Chelæ & Nepa. nam Chelæ etſi, vt dixi, quaſi pars quædam videantur Nepæ; tamen duo diuerſa ſunt ſigna. Chelæ namque ipſum Libræ ſignum. Aratus:

παρθένος αἰδ' ἐπὶ οἱ χηλαὶ καὶ σκόρπιος αὐτός.
Virgo & prope eam Chelæ, & Scorpius ipſe.

Videndi Baſſus d. loco, Higyn. cap. de Scorpio, Firmicus lib. 2. cap. 12. Plinius lib. 18. cap. 24. & 26. aſcribam ſolius Nicandri locum ex Alexipharm.

τὸν δὲ χαλαζήεντα κόρη Τιτηνὶς ἀνῆκε
σκορπίον ἐκ κέντροιο τεθηγμένον, ἦμος ἐπέχρα
Βοιωτῷ τεύχουσα κακὸν μόρον Ὠαρίωνι,
ἀχράντων ὅτε χερσὶ θεῆς ἐδράξατο πέπλων.
αὐτὰρ ὅ γε στιβαροῖο κατὰ σφυρὸν ἤλασεν ἴχνευς
σκορπίος ἀπροϊδὴς, ὀλίγῳ ὑπὸ λαῒ λοχήσας.
τοῦ δὲ τέρας περίσημον ἐν ἄστρασιν ἀπλανὲς αὔτως,
οἷα κυνηλατέοντος, ἀείδελον ἐστήρικται·
At verò algificum Titania virgo creauit
Scorpion, armatum ſtimulo, caudaque timendum,
Bœoto pœnas ex Oarione repoſcens,
Sacram auſo manibus veſtem temerare Dianæ:
Qui latitans parui cæco ſub fornice ſaxi,
Duram improuiſo violauit vulnere calcem:
Cuius ob id, tanquam venantis in aſtra relatum
Sidus, & immotum magno fulgore coruſcat.

quo loco mox Nicander octo ſcorpiorum genera deſcribit, vulgò ſatis ignota.

860 Pennata ſenex] de ſidere Centauri ſiue Sagittarij, multa vobis Baſſus in Germanicum, Higynus cap. de Sagittario, Ouid. 5. Faſt. Plin. li. 2. c. 8. & li. 18. c. 29. Firmicus li. 2. cap. 12. & Macrobius li. 1. Saturn. cap 21.

862 Referens hiemem ægoceros] primum ſidus hiemale Capricornus; cur in aſtra relatus, varia memorant Higynus c. de Capricorno, & Baſſus in Germanicum, Macrob. d. cap. 21. & Plinius lib. 2. cap. 16. & 19. necnon lib. 18. cap. 25. Euphorbus vocat Neptuniam prolem, fortaſſis quia media parte piſcis; aut ad occultam aliquam fabulam reſpiciens. 865 Quiſquis es] de Aquario, vide Higynum in ca. de Aquario, & Baſſum d. loco. Catullus vocat Hydrochoon; Hilaſius, Vrnigerum; Iulianus, aquæ fuſorem; Palladius, aquæ geſtatorem; Aſclepiadius, nimbiferũ; Maximianus, cui nomẽ aquæ faciunt; Vitalis, fundentem amnem; Vomanus, Deucalionis aquas; Euphoribus, quique refundit aquas; Baſilius Scholaſticus poeta (cuiuſmodi & præter Catullum, reliqui qui præceſſère) Quique vrnam gerit. Manilius & Q. Cicero, ſuo nomine, Aquarium; vrnam qui tenet, Auſonius, & iuuenem qui regit aquas, Ouidius 1. Faſtor. de hoc ſidere etiam Macrobius d. cap. 21. & Plinius lib. 18. cap. 24. & 26.

864 Tecum excedent] ſic Venet. & Lipſienſ. & alij, rectè. at Lugdunenſ. cum Eguiano; excident. ſed tum verſus nutat. fortaſſis; tecumque cadent. de ſubita enim ruina mundi agitur.

865 Vltima] *Euphorbus*: —— & Piſces vltimus ordo. *Vomanus*: —— Piſces poſtrema figura. *Aſclepiadius*: —— Piſcéſque nouiſſima forma. *Palladius*: Piſcéſque ſupremi. *loquuti omnes ad normam antiquorum, quibus anni initium à vere. Qua causâ, in cælo Piſces, narrant ex Nigidio Baſſus, & ex Diogenite Brithraco Hyginus, & elegantiſſ. Ouidius lib. 2. Faſtorum. Videndi præterea Macrob. d. cap. 21. & Plinius cap. 16. lib. 2. cap. 29. 13. 55. lib. 18.*

De Boote, Vrſis, *&* Angue *multa nos alibi, & plura Baſſus in Germanicum, & Higyn. d. lib. 2. Item de* Angue *Firmicus lib. 8. cap. 17. De* Vrſa vtraque *Ptolomæus lib. 7. Almageſt. & tracta. 1. quadri. Manilius lib. 1. & Plinius lib. 2. cap. 42. & 72. & lib. 6. ca. 22. De* Boote, Arturo, ſeu Arctophylace, *Ptolomæus d. lib. 7. Manilius li. 1. & 5. Firmicus c. 14. li. 8. Plin. d. cap. 42, 49. 62. lib. 7. & lib. 8. cap. 47. lib. 17. cap. 18. li. 18. cap. 24, 27, 28, 29, & 31. Quæ ſigna, & reliqua hic non enumerata, ſic breuiter Auſonius complectitur*:

Ad Boreæ partes Arcti iunguntur, & Anguis,
Poſt hos Arctophylax, paritérque Corona, Genúque
Prolapſus, Lyra, Auis, Cepheus ac Caſſiopeia,
Auriga, & Perſeus, Deltoton, & Andromedæ aſtrum,
Pegaſus, & Delphin, Telum, Aquila, Anguitenénſque:
Signifer inde ſubeſt, bis ſex & ſidera complent,
Hic Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo.
* Libra, Scorpius, Arcitenens, Capricornus, & vrnam
Qui tenet, & Piſces. Hi ſunt in partibus Auſtri, **Libráq. lego vel; Libra &.*
Orion, Procyon, Lepus, ardens Sirius, Argo,
Hydrus, Chiron, Thuribulum quoque, Piſcis, & ingens
Hunc ſequitur Piſtrix, ſimul Eridaníque fluenta.

828 Percunte mori *Moguntinen. in margine*; aliàs, moriente.

IN ACT. V.

Mirus hic vltimus actus: exſultat in facinore ſuo nefario nefarius Atreus. Epulatur vnguentis delibutus & coronatus infelix Thyeſtes; ſibiq; gratulatur, & miratur non poſſe ſe in tam magnis lætitiæ cauſis non mœrere. Tandem occulti mœroris cauſas frater illi aperit, & quàm diræ dapes illius in viſceribus ſaltant, & cur ſole meridiano non luceat, allatis capitibus oſtendit. hinc remotâ nube, & quaſi velo fictæ reconciliationis, in conuicia & exſecrationes mutuas erumpunt. Non cedit (meo iudicio) hic actus Medeæ, nec Thebaidi, vt ſi ſit iſta Senecæ, queant & illæ ipſius eſſe.

884 Vertice attingens polum] *De impoſſibili conditione I. C. dicunt,* ſi digito, *vel* manu, cælum contigero: *ſed poëtæ de felicibus & ſuperbis, capite aut vertice cælum attingere. Propertius, de iiſdem lib. 1. Eleg. 6.*

Nunc mihi ſumma licet contingere ſidera plantis.

Tam inquit felix ſum, vt calcare videar Deos ipſos, & ſub pedibus habere ſummum cælum. Vbi per me quidem viro docto palmas continere licet.

890 Dies receſſit] *odêre lucem peccaturi, amant noctem: & (vt ait lib. 7.*

Controuerſ. Senecæ Iul. Baſſus) Maiore licentiâ, quæ non videmus, agimus: & quamuis nō minor ſit atrocitas facinoris, formido minor eſt.

895 Tenebras] *erroris & ignorantiæ.*

896 Iaces] *ex more conuiuiorum priſcorum. nam in his iacebant ſeu recumbebant.* 898 Sobrio] *nam malorum ſenſum ebrietas adimit, & lætitiam potiùs quàm mœrorem animo inſerit.*

902 Primus dolor] *quia primi motus tam violenti, vt eos extra hominis poteſtatem poſuerint Philoſophi.*

904 Spiritu expulſo] *non verè, ſed ſopitis ſenſibus, vt in deliquio animæ videmus.* 906 Multa face] *multus enim veterum luxus accendendoriis conuiuiis luminarium, candelarum varij generis, lucernarum ſumtuoſarum, quæ vel aureis & argenteis candelabris, lychnuchis & aliis inſtrumentis fultæ per ſe conſiſtebant, vel puerorum ancillarumve manibus geſtabantur; de quibus D. Iſidorus lib. 20. Orig. cap. 10. Crinitus lib. 17. de honeſt. diſciplin. cap. 6. & N. lib. 3. Conuiuial. antiquit.*

908 Vino grauatum fulciens læuâ caput] *Veteres namque tam Græci quàm Latini, primis temporibus ſedentes comedere ſolebant, vt ex Homero. Iliad. λ. Odyſſ. α. η. & θ. Apollonio li. 2. Argon. & aliis poëtis facilè probatur, & apertè docent Athenæus lib. 1. 5. & 11. Seruius in 7. Aeneid. ad illud Virgilij:* Perpetuis ſoliti patres conſidere menſis.

Macrobius lib. 3. Saturnal. cap. 6. & D. Iſidorus lib. Origin. 20. cap. 11. poſtea inualuit, vt conuiuæ potiùs ſolerent apud Græcos, ἀνακλίνεσθαι, κατακλίνεσθαι, κατακεῖσθαι, ἀνακεῖσθαι, ἀναπίπτειν, ἀναπίζειν; *apud Romanos, diſcumbere, accumbere, recumbere, accubare, cubare; reclinatâ videlicet ſuperiore corporis parte in læuam latus, inferiore in longum porrectâ & extensâ & iacente, capite leniter erecto, dorſo à puluillis modicè ſuffulto: qua de re conſulendi Philander in Vitruuium, Lambinus in Horatianis Commentar. & omnium dicta congerens N. in Conuiuialib. Antiq. lib. 2. cap. 34. Notum etiam quoſdam veterum ſtantes cibum ſumſiſſe, vt de Hannibale, Catone Vticenſi, Varrone refert Alexander ab Alex. lib. 5. Genial. dier. cap. 21.* ſtatarium prandium *vocat Mamertinus Panegyriſta; alij maluêre deambulando cibum ſumere, vt de quodam monacho refert Suidas, Apuleius lib. 1. de Aſino vocauit* ambulatorium ientaculum. *De Hebræis idem dicendū initiò illos aſſediſſe menſis. nam de Ioſepho patriarchâ conuiuio fratres excipiente, legimus:* ſederunt corā eo, primogenitus iuxta primogenita ſua. *Geneſ. 43. vbi in Hebræo eſt* וַיֵּשְׁבוּ, *& Exod. 16.* quando ſedebamus ſuper ollas carniū & comedebamus, *& cap. 32.* ſedit populus manducare & bibere. *Vbi in Hebræo,* וַיֵּשֶׁב הָעָם. *Sedit populus. idem patet ex Gen. 37. Prouer. 23. 1. Reg. 20. ſed poſtea diſcumbendi conſuetudinem vt ceteræ nationes receperunt, docet hoc Philo Iudæus, nam de conuiuio illo Ioſephi agens, cùm ſcripſiſſet eum iuſſiſſe fratres aſſidere, ſubdit:* μήπω τῶν ἀνθρώπων ἐν ταῖς συμποτικαῖς συνουσίαις κατακλίνειν χρωμένων. Non enim ab hominibus diſcumbendi mos receptus erat. *Ideo videmus in nouo Teſtamento non ſeſsionis, ſed diſcubitus mentionem fieri. Luc. 7.* Et ingreſſus domum Phariſæi diſcubuit. *& mox:* vt co-

gnouit quòd accubuiſſet. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη. *&* *mox*: ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται. *& manifeſtum ex eo, quòd ſteterit retrò ſecus pedes eius. nam ſi ſediſſet Dominus, in ſolo illos oſculari ſtans nequiuiſſet*: καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, *&c. Mar.* 14. Et cùm eſſet Bethaniæ in domo Simonis leproſi, & recumberet. κατακειμένου αὐτοῦ. *& poſtea*: diſcumbentibus eis. ἀνακειμένων αὐτῶν. *& Ioan. cap.* 12. *dicit Lazarum fuiſſe vnum ex diſcumbentibus*; τῶν ἀνακειμένων. *& cap.* 13. *dicitur vnus ex diſcipulis fuiſſe recumbens in ſinu Domini*; ἀνακείμενος ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ. *Idem probatur ex vltima cœna Lucæ* 22. *Mar.* 14. *& Mat.* 26. *vbi Dominus cum diſcipulis traditur diſcubuiſſe.*

907 Reſupinus] *iam ſignificat ſaturum & mero plenum, plus quàm par erat, & conſuetudo honeſtè accubantium ferebat, ſe exporrexiſſe, & tantum non omnino iacuiſſe, modicè tantùm eleuato capite, & in cubitum læuum depoſito: qualis eſt habitus conuiuarum ebriorum, apud Horatium*:

Languidus in cubitum iam ſe conuiua reponet, *& quem ex marmoribus Philander repræſentat. Aptè autem vtitur verbum*; incubat, *vt accubitus indecentiam & conuiuæ ſaturitatem exprimat. nam ſcriptores hac in re vocabulum iſtud vſurpare non ſolent. Quare ex hoc Senecæ loco infirma ratione probes, eum docere Heroum temporibus diſcumbendi morem in vſu fuiſſe, contra Homeri ſententiam & Athenæi. quamquam dici poſſet, reſpexiſſe poëtam ad ſui temporis conſuetudinem. Ebrij porrò, & conuiuatoris adſidui* χαρακτηρισμὸν *pulcherrimum qui volet, eum Lyconis inueniet accuratiſſimum apud Rutilium lib.* 2.

Purpura atque auro] *non ſtibadio, vel toro, ſed lecto prētioſis aulæis & ſtragulis purpureis inſtrato; quæ ſtragula Philo Iud. & Clemens Alex. vocant* στρωμνὰς ἁλουργάς. *Cicero*: Conchiliata periſtromata. *Horat.* rubro cocco tinctam veſtem. *de hoc Virgilius*:

Stratóque ſuper diſcumbitur oſtro.

910 Voca tranſcendi mea] *plus quàm optaui ſum conſecutus. non leniter modo de filiis guſtauit, aut primis labris attigit; ſed ad ſaturitatem vſque illos vorauit, & in intimum penetrale corporis demiſit.*

911 Ducit] *ducere, bibere tractim.* ἕλκειν. *Horat. lib.* 3. ducere ſuccos nectaris. *lib.* 4. ducere Liberum. *&*: ducere pocula Leſbij.

Capaci-argento] *patera vel alio vaſe argenteo. nam de facto argento loquitur: quo vaſa contineri Mucius & Vlpianus volunt. l. cùm aurum. l. Q. Mucius. D. de aur. & arg. legat.* Capaci. *quia principio maiora & capaciora Heroum pocula fuere & Principum; plebis & vulgi, minora & anguſtiora, vt docet Athenæus initiò li.* 11. *ſed paullo poſt vulgus hac quoque in parte luxum Principum ſequi cœpit, etiam Romæ, teſte Galeno lib.* 1. *Therapeut.*

Merum] *meri potationem*, ἀκρατοποσίαν *veterès probro vertebant, vt docet Athenæus lib.* 10. *eamque* Scythicam potationem *appellabant, vnde iactatum in Roman. Imperatorem ridiculum illud nomen* Caldius Biberius Mero. *Semper enim modeſtis & temperantibus in more fuit, vinum aquâ diluere, & temulentum Bacchum ſobrijs Nymphis temperare: quod à quo, &*

quando cœperit, quot etiam modis & quantâ aquâ vinum veteres temperare ſint ſoliti, petendum ex Hier. Mercuriali lib. 1. Var. lection. cap. 18. & N. libro 3. Conuiu. antiquit. cap. 11.

912 Veteris] *rubro ergo vino vtebantur, nam id proprium celando ſanguini.* Bacchi] *ſic vinum vocatur ab inuentore, vt volunt poëtæ, Baccho. Nos à Noë inuentum ſcimus, ex Gen. cap. 9. & D. Auguſtino lib. 18. de Ciuitate* Dei *cap. 13. Athenæus ex Hecatæo, ex Melanippo tradit ab Oenæo in Aetolia primum vites inuentas, & inde vinum* τὸ οἶνον *dici, lib. 2. Conuiuij ca. 1. & fieri poteſt, vt Oenæus in Græcia vites primus ſeuerit. Varro* vinum *à vi deducit, quòd menti vim faciat, ſiue quòd ad bonum vel malum vim maximam obtineat: & multi Varronianum etymon Græca vocabuli origine confirmant, dici* τὸ οἶνον παρὰ τὸ οἴω τὸ νομίζω καὶ τὸν νοῦν· *quaſi* prudentiores nos faciat, & mentem dirigat, *ſi moderatè ſumatur; vel quaſi,* οἴω νοῦν, mentem vaſtet, & prudentiâ priuet, *ſi ſine modo. Vide Euſtathium Iliad. & N. li. 3. Conuiu. antiq. c. 7. qui etiã c. 8. & 6. recenſet incommoda ebrietatis.*

914 Abſcondit] *Moguntinenſ.* abſcondat.

Mensâ claudatur ſcypho] *ſolebant veteres cœnam potu terminare, & poculum illud,* poculum boni genij; bonæ fortunæ; boni dæmonis *vocabant; patet ex Euſtathio Odyſſ. π′. Schol. Ariſtophan. in Equitib. & in Pace, & fuſiſsimè Athenæus docet lib. 15. Vtrum verò illa conſuetudo naturæ humanæ vtilis, nec ne, diſputat Chriſtoph. Vega lib. 2. de arte medica ſect.* 4. *& N. d. li. 3. Quod verò poculi genus ſit ſcyphus, & Reges ex eo bibere ſolitos, & qui ſcyphi laudatiſsimi, & de hoc vaſe alia multa Athenæus lib. 11. cap. 17.*

919 Iam cantus ciet] παροινίας, *ſic enim vocatur cantio potantium. eſt autem hic effectus vnus ebrietatis, vt ex Panyaſide, & Eubulo docet Athenæus lib. 2. cap. 1.*

918 Longis hebetata] *Burdigalenſ. memb.* tantis obſeſſa.

935 Veterem] *triſtem, afflictum, calamitoſum, pauidum.*

942 Nulla ſurgens dolor ex cauſa] *mox ait:* Imber vultu nolente cadit. *hæc illi magnæ & imminentis, ſed ignotæ calamitatis prænuncia ſigna opinabantur. Sic Ceres Claudiani; lib. 3. de raptu Proſerp.*

—— nullúſque dies non triſte minatur
Augurium. quoties flauentia ſerta comarum
Spontè cadunt! quoties exſudat ab vbere ſanguis!
Larga vel inuito prorumpunt lumina fletu,
Iniuſſæque manus mirantia pectora tundunt:
Si buxos inflare velim, ferale gemiſcunt.
Tympana ſi quatiam, planctum mihi tympana reddunt.
Ah vereor ne quid portendant omina veri.

944 Vincire] *floribus ſertis, vel corona ſutili aut plexili.*

945 Vernæ-roſæ] *Propertius lib. 3. Eleg. 4.*

Me iuuat & multo mentem vincire Lyæo,
Et caput in vernâ ſemper habere roſâ.

De roſis Chæremon, in Thyeſte tragœdia: ῥόδ' ὀξυφεγγῆ κρίνοισιν ἀργένοις ὁμοῦ

Πολλὴν ὀπώρας κύπριδος εἰσορᾶν παρῆν. Roſas nitentes liliis cum cādidis. Licet videre plurimum fructum Veneris. *alludit ad fabulam Adonidis & ortum roſarum Chæremonis verſus in Græco Athenæo lib.* 13. *ſub fin. non diſiunguntur, vt Natalis diſiunxit. Idem Chæremon in Vlyſſe.* Κόμαισιν ὡρῶν σώματ' εὐάνθη ῥόδα Εἶχον τιθήνη μ' ἔαρος ἐκπρεπίσατον. Roſas habebam Floridum corpus Horarum, & ipſa me ſimul decens alumna Veris. idem in Io. flores omnes vocat ἔαρος τέκνα, *veris filios vocauit.*

945 Pingui] *Pomponius lib.6.ad Sabinum docet veteres vſos vnguentis vel voluptatis, vel ſanitatis cauſa:* Vnguentis legatis, non ea tantum legata videntur, quibus vngimur voluptatis cauſa, ſed & valetudinis: qualia ſunt comagena, glaucina, crina, roſa, myrrha, coſtum, nardum purum; hoc quidem etiam quo elegantiores ſint & mūdiores vnguntur feminæ. *hæc ille d. l. cùm aurum in fine. vnde intelligitur quale fuerit vnguentum illud, quod alabaſtro fracto effudit ſuper caput Saluatoris Magdalena;* vnguenti nardi piſtici pretioſi, *Ioan.* 12. μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου. *vbi piſticum nardum id quod I. C. vocat purum: & vt rectè Alcuinus, fidelis nec extraneis ſpeciebus adulterati, & Euthymius, puræ, & ad puritatem ac munditiem ordinatæ, vtrumque vſum à Pomponio ſignificatum ompleɛtens. Quibuſdam vnguentis ſtatim balneo egreſsi ante cænam ſe inungebant. Vnde Terentius.*

Téne aſymbolum venire, lautum vnctum à balneis.

& Apuleius Aſini lib. 4. calidáque perfuſi, & oleo peruncti in menſas dapibus largiter inſtructas incumbunt. *& vngebantur vel ante focum, vt ſignificat illo loco Apuleius; vel in ſole. Perſius:*

At ſi vnctus ceſſes, & figas in cute Solem.

Iuuenalis:

Noſtra bibat vernum contracta cuticula Solem.

*& teſtatur Galenus lib. de ſanitate tuendâ. Aliis vnguentis perfundebantur, poſtquam accubuerant in ipſo conuiuio, vt docet Ariſtophan. Scholiaſt. & Athenæus lib.*12. *cap.*31. *& lib.*15. *à cap.*14. *& N.d.lib.*3. *cap.*15.

Amomo] *ſpiſſum id fuit. Tertullianus:*

Spiſſo lætum folio confragret amomum.

*plura de vnguentis, Clemens Alex. lib.*2. *pædagog. Seneca lib.*2. *de irâ. cap.*33. *Athenæus d.d.locis. & Pet. Faber lib.*1. *Semeſtr. cap.*6.

962 Sera] *ſerò.* 966 An habet lacrymas] *habet verò gaudium lacrymas. ſed hoc diſcrimen. quæ præ gaudio effluunt, frigidæ; quæ præ mærore, calidæ videntur. quod notandum, ne malè accommodes epitheta. diſcriminis huius apparentis tantùm rationem (nam reuera eodem ſe ſemper modo habent) reddit Fran. Toledus lib.* 2. *de anima q.* 30.

969 Firmet] *Mogunt.* firmat, *& poſtea,* alligat, *& denique,* ſatias.

970 Saties] *ſic Iuuencus:* —— populique replentur

Ad ſatiem dapibus —— *ſed Moguntin.* ſatias. *idq; antiquius. nam eo vtuntur Lucretius & Lucilius apud Nonium.*

Bacchi] *Vini ſic etiam ſuperius ſumſit.* Prodicus Chius Solem) *inquit)*

& Lunam, & fontes, & fluuios, & in ſumma quæcunque proſunt vitæ noſtræ, veteres Deos exiſtimarunt, propter vtilitatem, quæ ex eis accipitur: quomodo Ægyptii Nilum. Et ideo panem quidem exiſtimatum Cererem, vinum verò Bacchum, aquam Neptunum, ignem Vulcanum. *hæc ex illo Sex. Empyricus lib. 8. contra Mathemat.*

975 Nulla pars prolis tuæ] *ea de cauſâ ſolum epulari iuſſit, apud Attium*: Ne cum tyranno quiſpiam epulandi gratiâ

Accumbat menſam, aut eandem veſcatur dapem.

977 Implebo] *Ventrem truncis corporum expleui: nunc manus & catilos, allatis manibus, pedibus & capitibus implebo.*

981 Paternis diis] *quos ſupra,* patrios. *Laribus ſcilicet. nam vina memoriæ defunctorum libabant, teſte Apuleio Lucij lib. 4. nec vina tantùm, ſed dapes etiam, vt monet Horatius; vnde Plauto Lares, dicti* Dij patellarij. *Vide N. lib. 2. Conuiu. antiq. ca. vlt.* Libabant *autem dando, & effundendo vinum. nam pauxillum in terram effundebant Græci & Romani, &, quod ſupererat, ebibebãt, ideo ait*: vina libentur Diis (*hoc eſt, effundantur*) tunc hauriantur. *fiebat id in honorem Iouis, Cereris, Veneris, Bacchi, Solis, Oceani, Neptuni, Larium & Mercurij; cui etiam peculiariter diſcedentes à cænâ linguam ſacrificabant, vt multis docet N. d. ca. vlt. Iudæi verò libamina integra Deo offerebant, neque guſtabant ex eis quidquam. Exod. 25. Leuit. 6. & paſſim.* 987 Subſiluit] *Eguian.* ſubſidit.

988 Ignis] *cænationi adhibitus.*

989. Deſertus] *à Sole, Lunâ, ceteris ſideribus.*

991 Spiſſior Denſis coit caligo tenebris] *hæc eò conficta quòd Atreus primus animaduertit curſum Solis lationi calorum violenter renitentis, vt indicat Strabo lib. 1. & ipſemet Atreus Euripidis apud Achillem Statium.*

δείξας γὰρ ἄστρων τὴν ἐναντίαν ὁδὸν
δήμοις.
Oſtendens namque aſtrorum contrariam viam
Populis. *Vide Lucian. lib. de aſtrologiâ.*

996 Eripiet] *conuerſi iam ſunt in alimentum.*

1002 Vnde] *videbatur ſibi in viſceribus loquentes obaudire.*

1003 Ecquid agnoſcis] *Moguntin.* vt quis.

1004 Fratrem] *imo te agnoſco: fraterno nomine ſcilicet dignum.*

1016 Igneus totas] *ſic o. l. ſed mallem*; igneus tortas. *vel ſale igneus totas figuratè poſitum, pro*; igneas totus, *verſus causâ.*

1019 Immota tellus] *at terram eſſe mobilem, ex antiquis Pythagoræi & Nycetas Syracuſius, apud Ciceron. in Lucullo; & Cleanthes Samius, apud Plutarchum in lib. de formâ quæ viſitur in orbe Lunæ voluerunt, & putant nonnulli Platonem in Tymæo id ſignificaſſe, vt Ariſtoteles & Victorius lib. 22. var. lect. cap. 3. eamque ſententiam latè patrum noſtrorum memoria conatus defendere Cælius Calcagninus, & Nicolaus Copernicus, eorumque argumenta probabilia cenſuit Pontus Thyardeus in lib. de Vniuerſitate. egit ea de re Cælius in li. de perenni motu terræ, & Nicolaus Copernicus lib. de reuolutio-

ſibus.& videtur voluiſſe Gemma Friſius in præfat. Tabularum Bergenſium Ioannis Stadij, ipſeque Stadius in eam propendebat. Sed contrarium, nempe immobilem eſſe terram, docent philoſophi ceteri, & Mathematici & Theologi, ut Ariſtoteles li. 2. de cælo cap. 13. & 14. & ibi Lucilius Philalteus, ipſe Plato in Phædro & apertè in Phædone (de quo mox) Ptolomæus li. 1. Almageſ. cap. 5. & 6. Cicero lib. 1. de Nat. Deor. Plinius lib. 2. nat. hiſtor. cap. de terra. Macrobius lib. 1. in ſomn. Scipion. cap. 22. Manilius lib. 1. Alfragan. differ. 4. Sacrobuſtus cap. 1. Sphera, & in eũ fusè Capuanus & noſter Clauius, ex Theologis. Damaſcenus li. 2. Orthodox. fid. cap. 10. Quod ad Platonem attinet, difficultas oritur ex Tymæi verbis obſcuris. ἰλλομένην περὶ τὸν πόλον: *Quod Platonici contendunt exponendum* σφιγγομένην. *nam* ἴλλομαι *ſignificat tam* σφίγγομαι *vinciri, ſeu* συνέχομαι *contineri, quam moueri & volui, vt docent Apollonij Scholiaſtes in li. 1. & 2. & Heſychius in* ἴλλαι, *&* ἰλλάζω, *&* ἰλλούμενος *Ariſtoteles Platonicum illud in Timæo exponit* κινουμένην *verti & volui terram circa polum. Laborat vehementer Simplicius in d. lib. 2. de cælo ut Platonem contra Ariſtotelem tueatur; & expoſitionem quæ placuit Proclo tenuerunt etiam Alcinous, Iamblichus & Laërtius: & recentiores plerique ...ntur, malâ fide Ariſtotelem in reprehenſione præceptoris verſatum. Ego cenſeo primo quidem, non reprehenſum hîc Platonem, non ſuggillatum ab Ariſtotele; quia apertè ait, quoſdam in Timæo hoc putare, nec nominat Platonem, nec ſententiam refellit, ſed præterit & contemnit. Deinde in Timæo Platonem non ex ſua (nam fixam eſſe tellurem cenſebat, in quo vera dixere Platonici citati) ſed ex Tymæi Locri ſententia locutum. qui Pythagoricus fuit, & Pythagorici in hac opinione fuere plerique, etſi pauci diſſenſerint, vt patet ex Plutarch. li. 3. de Placit. philoſ. Denique cum ex Pythagoreæ ſectæ decretis illa dicantur à Platone, rectius Timæi locum acceptum ab Ariſtotele, quàm à Platonicis. nam τὸ πρέπον ſuadet, vt verba loquentis id ſonent, quod ſectæ eius decreta dici debent: & alioquin etiam vocabulum* ἴλλω *apud Nicandrum in Theriac. ad orbicularem motum refertur. vt vt eſt, ſacræ ſcripturæ magis conſentanea communis traditio, & proinde veritati. Pſal. 23. dicitur Deus* orbem terrarum fundaſſe ſuper maria. *& 101.* initio terram fundaſſe. *hoc eſt, firmaſſe & ſtabiliuiſſe. & apertiſſimè Eccleſ. cap. 1.* terra autem in æternum ſtat. *vbi eſt in Hebræo gomadeth,* עֹמָדֶת; *quem mihi locum indicauit Leonardus Leſſius Societatis* IESV *Theologus. Sed & Iſaiæ* 44. ſtabiliens terram, *vt noſtra verſio. nam in Hebr. eſt* רֹקַע *quod quidam* deduco, *alij expandens verterunt; ſed Septuaginta;* ἐστερέωσα· *& Chaldæus Paraphraſtes, fundaui. Ruſticus Elpidius:*

——cærula ponti
Diffudit, ſolidauit humum. ſuſpendit Olympum.

1022 Tribus] *in tres ſic enim loquitur etiam libro 2. de benef.* in multos diuidenda liberalitas.

1034 Hoc eſt] *ex facinoris cognitione, deprehendit cauſam ſolaris deliquij. Et iſta, vt arbitror, eſt cognitio ex aſtris, de qua Ariſtoteles in Poet. & quam ſcribit à Carcino in Thyeſte memoratam. cùm enim* ἀναγνώσεται, *vel*

Digitized by Google

per dubitationem fieri dixiſſet, vel per ſigna, & horum alia eſſe aduentitia, alia ingenita, horum exemplum ponit aſtra, vt in Thyeſte Carcini. hæret tibi vir doctus Robortellus, ego verum puto, quod dixi.

1038 Veſtigia] *pedes.*

1042 Sanguinis] *Liberos ſanguinem ſuum vocat, quia prolis materia ſanguis puriſſimus eſt teſtibus Hippocrate, Ariſtotele, & Galeno. vide Tiraquellum 15. lege connub. num. 12, 13, & 14. & Valleſium lib. 2. Controuerſ. Medicarum.*

1046 Vmbris] *quæ inſepulta corpora comitantur. comederat natos, non ſepelierat. In præcedenti carmine Eguian.* Contuſa planctu.

1048 Heniochus] *hos pars ad Caucaſum, pars ad Pontum ſtatuit. vide Ptolomæo, Plinio, Stephano, Straboni; ex quo And. Scottus rectè apud Pomponium lib. 1. cap. vlt.* Choraxi, Heniochi, Phthirophagi.

1052 Non vbi reponas] *nam cùm ſceleſta eſt vindicta ſceleris; ſi ſcelus modo carebat; vindictæ modus eſt, nullo modo terminari. ſupra iuſſit Megera:*

——nec ſit irarum modus,
Pudórve: mentes cæcus inſtinget furor:
Rabies parentum duret & longum nefas
Eat in nepotes. nec vacet cuiquam vetus
Odiſſe crimen; ſemper oriatur nouum,
Nec vnum in vno: dúmque punitur ſcelus,
Creſcat——

æquè impiè, in Ione Euripides:

Pietatem colere proſperè agentes decet:
Sed quando quis hoſtes malo afficere cupit,
Huic nulla lex obſtiterit——.

Imò verò obſtat lex Chriſti; quæ iubet iniuriam condonare, odia ponere, vindictam Deo permittere, beneficium pro noxâ reddere, malum (vt ait Apoſtolus) in bono vincere. Obſtat recta ratio. quis enim futurus iniuriæ modus? quæ finis ſcelerum aut crudelitatis; ſi grauiore ſemper vindictâ damnum læſus perſequatur? quanto rectiùs, in Furente Lycus:

Si æterna ſemper odia mortales agant,
Nec cœptus vnquam cedat ex animis furor;
Sed arma felix teneat, infelix paret:
Nihil relinquent bella, *&c.*

Ea eſt cauſa, cur, Athenienſium exemplo, ſapientiſſimæ quæq; & laudatiſſimæ reſpub. amplecti legem maluerunt.

1054 Debui vt] *nihil elidendum, vt nec in illo Virgilij:*

Iſmarus aut Rodope, aut extremi Garamantes.

plura exempla hiatus adfert Giſanius in Collectan. Lucretianis pag. 436. & in litt. A, E, I, O, vbi tamen perperam aliqui verſiculi, in quibus neceſſariò vocalis exteritur, quos facilè deprehendetis.

1055 Verba ſunt iræ data] *fraus iræ facta, quæ, quod ſperabat & putabat, nondum ſibi ſatisfecit. ideo ſubdit;* cecidit incaſſum dolor. *quia experiuntur*

itam vltionem nondum eſt adeptus; 1057 Votiua] recte. non placet; no-
iua, quod vnus m.ſ. continet.

1062 Traiectas plerique libri; traiecto.

075 Proſpicient] Herbipolenſ. & duo Veneti; proſpiciunt. in tertio, de-
ſt totus verſus. Moguntin. proficient.

1076 Te ſumme] ſic ſæpè accuſandi caſus pro recto ponitur, Virgilius 9.
Aeneid. Me, me adſum qui feci. Lucretius lib. 1.

Sciſne etiam quàm multa tibi me fingere poſſum?

tſi apud hos putare quis queat παρέλκως poſitum, Vide Giſanium in Colle-
tan. Lucret. in voce; ſe.

1079 Cõmitte] veteres impreſſi quatuor; commiſce. ijdem mox; ere-
ptum, vt manuſc. & in Moguntinenſ. margine; exceptum. Lugdunenſ.
exematum.

1091 Si nihil ſup. mouet] ex Epicuri & Protagoræ mente.

1095 Perſeueras] Latere.

1101 Piorum præſides Deos] Iouem Hoſpitalem, & ſupplicum præſi-
em Hiceſium vel Hiceteſium. Vide Lilij Syntagm. 2. Cùm verò dicit; cer-
os, communem ſequitur traditionem. nam, vt dixi, non defuere, qui Atrei
beros putabant. Nec etiam, certi, reuerâ. nam pater verè incertus. & iura
on aliam certitudinem agnoſcunt, quàm quæ à nuptiis demonſtratur; vt is
ater eſſe cenſeatur, qui maritus.

1102 Coniugales] quos violaſti adulterio. Vide ſup. Medea act. 1.

1107 Liberos] Agamemnonem & Atreum meos filios.

Matre] Aërope. ſed pepercisti, quia non ſine cauſa tuos credebas. ideo ſupe-
ùs dixit: prolis incertæ fides ex hoc petatur, &c.

COMMENT. IN TROADES.

Hanc Tragœdiam bis Probus vocat HECVBAM; & ſic citant Deſpauterius & alij; omnes eam Senecæ tribuentes. Latini de rebus Troicis veteres ſcripſere, Attius, vnus nobilis ille Tragicus, alter ſcriptor Iliadis, quam ridet Perſius Sat. 1. Attius Labeo; quem gloſſæ veteres dicunt fœdiſſimè verſibus Iliadem & Odyſſæam reddidiſſe ad verbum; & referunt ex eo: *Crudum manduces Priamum Priamique piſinnos*. Gloſſæ vlantur Neronem ſcripſiſſe *Troicon*. & Comment. in Iuuenal. Sat. 8. *libros Troados*. De C. Nanio & Næuio addidi in Aduerſar.

ARGVMENTVM.

EXCISO Ilio, cùm Græci patriam cogitantes, aduerſo flante vento, ſoluere nõ poſſent; noctu apparuit Achillis vmbra, & Polyxenæ ſacrificium, Manibus ſuis offerri, imperauit. Negabat Agamemno, ſe, vt regia virgo in inferias mactaretur, permiſſurum. conſultus Calchas, reſpondit, omitti non poſſe. vnam hanc claſſis morã; ſed alteram potiorem, Hectoris filium Aſtyanactem; hunc quoque necandum. Vlyxes ergo Aſtyanactem è latibulis producit & de Scæâ portâ deiicit. Pyrrhus, abductam ab Helenâ Polyxenã, & connubialibus veſtimentis ornatam, ad tumulum parentis ſui mactat.

IN ACT. I.

Nil continet præter Hecubæ querelas.

4 Troia] *Propriè regionem ipſam ſignificat, in qua Ilium vrbs. Frequenter tamen pro ipſa vrbe. Res ita ſe habet, à Teucro Scamandri F. è Creta in Aſiam profecto, regio illa* Teucria *dicta, & inde Troiani Teucri. Poſtea Dardanus, ex Samothracia, vel metu diluuij, vel fratris infortunio perculſus, in Teucriam peruenit, & ibi Teucri filiam in vxorem duxit, & oraculi monitu in colle Scamandrio, colli Atæ ſeu Noxæ oppoſito, vrbem condidit Dardaniam, vnde & Teucria dicta* Dardania. *Dardanus genuit Erichtonium. Erichtonius pater fuit Troïs; à quo Dardania*, Troia *nuncupata. Huius Trois filius Ilus fuit; qui, victor certaminis, iuſſus ſequi cum delecta iuuentute vaccam errantem, & vbi illa primùm procumberet, vrbem condere, ea in Atæ colliculo quieſcente, à quo loco recedere Dardanum Apollo iuſſerat, oppidum exſtruxit, quod* Ilium *vocauit, vt docent Apollodorus in Biblioth. & Izacius in Lycophron. Vide Canter. lib. 1. nou. lect. c. 1.* 5 Fors] *Moguntinenſ.* ſors.

7 Aſiæ] *Aſia duplex, maior, quæ pars orbis tertia; & minor, quæ maioris Aſiæ pars non maxima: quæ, teſte D. Hieronymo, continet Phrygiam, Pamphiliam, Ciliciam, Lycaoniam, Galatiam, Cariam, & nonnulla præterea;*

quam ſuſpicantur hodie Turciam vocari. Orta hæc nominis confuſio, quia Græci transmarina omnia verſus Orientem, Aſiam vocabant. Sicuti & Latinis maior & minor Libya. minor propriè dicta, vbi erat Carthago: maior impropriè, tota Africa regio. Eodem modo à parte totum denominant Itali & Hiſpani, cùm ridiculè Belgas omnes, Flandros nuncupant: contrà Luſitani, totius regionis nomen parti tantum tribuunt, cùm ſe Luſitanos, Caſtellanos autem Hiſpanos nuncupant, quaſi non ipſi Hiſpanorum portio. Imperauit autem Priamus minori Aſiæ, & parti maioris. nam ſic de hoc bello loquuntur ſcriptores vt totam eo Aſiam afflictam, & quaſi euerſam velint. Ideo hic locus & ſimiles, potiſsimum quidem de minori; aliquo tamen modo de maiori queant accipi. Pollentis] *hoc eſt, potentis.*

Cælitum labor] *exſtruxerat quidem Ilus, ſed Neptunus & Apollo mœnibus cinxerunt Ilium, teſtes Homerus, Euripides, Ouidius, Statius, & reliqui, unde & Triphiodorus vocat*, opus immortalium, ἔργον ἀθανάτων: *& Simmias, in ſecuri, de turribus eius agens*, πύργων θεοτεύκτων, turrium à Diis ædificatarum. *Notandum tamen non omni ex parte illa mœnia à Diis exſtructa. nam cùm fata ſtatuiſſent (loquor ex mente ipſorum) Troiam dirui, & crederent inexpugnabilem futuram, ſi muros integros Dij ædificarent; Aeaco partem laboris demandarunt. Pindarus auctor Olymp. 8.*

—— ἐξ Αἰακοῦ
τὸν παῖς ὁ Λατοῦς, εὐρυμέδων τε Ποσειδᾶν
Ἰλίῳ μέλλοντες ἐπὶ στέφανον
τεῦξαι καλέσαντο συνεργὸν
τείχεος, *&c.* —— poſt Æacum,
Quem filius Latonæ, & latè dominans Neptunus
Cum Ilium eſſent coronaturi
Mœniis aduocauerunt cooperatorem Muri ——

10 Prorſus] *apud Terent. fortè legendũ;* rurſum. prorſum. *nam* prorſum, *non opponitur* ſurſum, *ſed*, rurſum. *curſare* rurſum prorſum, *eſt recurrere & procurrere. Nonius ait;* Rurſus, retrò. *Virgil. 3. Georg.* Rurſus iura patrum cadere. *Ennius Andromeda:*

Rurſus prorſus reciprocat curſus feram.

Varro, Andabatis: Mortales multi rurſus ac prorſus meant. *Arruntius, ue Donatus, in Terentium: Rurſum* propriè retrò; *prorſum*, ante ſignificat. *& alio loco, Rurſum* eſt * intro verſum: *prorſum*, prius verſum. *ſiue, vt Feſtus ait, porrò verſum. Sed poſsis melius hoc loco Senecæ*, prorſus, *interpretari, confeſtim: vt in illo Catonis de feneratione legis Iuliæ:* Camerini ciues noſtri opidum pulcrum habuêre, agrũ optimum atq; pulcherrimum, rem fortunatiſſimam. cùm Romam veniebãt, prorſus deuertebantur pro hoſpitibus ad amicos ſuos. *Vide N. Comment. in Feſtum.*

* lego retrò verſum.

11 Rubenti] *rubrum mare Oceani ſinus eſt, quem Erythræum ab Erythrâ rege appellant. Dion in Traiano.*

Tigrim] *dictum à velocitate, docent Periegetes, D. Iſidorus lib. 14. Orig. cap. 21. & Pierius lib. 21. Hieroglyph. Porrò D. Iſidorus videtur errare*

cum aliis, cùm ſcribit, Tigrim in mare mortuum influere.

14 Pergamos] *alÿ;* Pergamus, *alÿ;* Pergamum; *alÿ* Pergamos. *πέργαμος, ab altitudine dicta, clariſsima Troadis ciuitas, ipſum ſcilicet Ilium, de quo Martianus lib. 6.* ibi inter omnes Aſiæ ciuitates, Pergamum clarius. *hoc ſanè loco Eguian. & Moguntinenſ. & Lugdunenſ.* Pergamum. *Alia Pergamus, Attalicis regibus nobilitata, & inuentione Pergameni, teſte Plinio: aliud etiam Pergamum Idæ promontorium, de quo Strabo: Seruius etiam auctor eſt ipſas arces Troiæ, atque adeò alta loca omnia,* Pergama *olim vocata ad quod alludens noſter, ſubdit:* En alta muri, *&c.*

18 Aſſaraci domus] *Ilium, vbi Ili filius Aſſaracus regnauit.*

22 Lentum Ilium] *vix decennali bello debellatum. ſic Cicero ad Atticum,* lentum negotium *vocat. de bello iſto Attius:*

Annos malos multóſque longinque à domo
Bellum gerentes ſummum ſummâ induſtriâ.

ſic numeris reddo, apud Nonium.

28 Teſtor Deorum numen] *Iuro per Deorum numen: ſic teſtandi verbum ſumitur non ſemel extremâ Octauiâ.*

29 Patriæque cineres] *veteres per, quæ ſibi gratiſsima, iurabant. hic Hecuba per patriam, maritum, liberos lib. 9. Aeneid. Aſcanius per proprium caput, per quod pater ante ſolebat: quo loco multa Guellius in Commentar. eruditione plenis. Antiqui Chriſtiani, etiam per Principum ſalutem; Tertullian. Apolog. cap. 32.* Sed & iuramus, ſicut non per Genios Cæſarum; ita per ſalutem eorũ, quæ eſt auguſtior omnibus Geniis. *Qui mos durat etiamnum in Hiſpania,* Por vida de, *&c.*

31 Stetit] *Virgilius:* ——ſtetit Ilium & ingens
Gloria—— *Ilium, vt dixi, ab Ilo, Apollinis iuſſu, conditum; vnde Apollo Maroni 3. Georg.* Troiæ auctor. *nam Latinis* auctor, *qui iubet vt ſe auctore aliquid fiat. vnde apud Liuium ſæpe;* vt patres fiant auctores. *hoc eſt, fieri iubeant. nam ad iuſsionem malo, quàm ad ſolam ratihabitionem referre.* 32 Liberum magni greges] ὑπερπόλλιχος. *duntaxat enim vel ſeptendecim, vt tradit Cicero 1. Tuſcul., vel quatuordecim, vt Apollodorus lib. 3. vel viginti, vt Theocrit. Idill. 15. vel, teste Homero, viginti duos, Hecuba ex Priamo peperit: ceteri huic ex concubinis nati, ſimul omnes quinquaginta ſecundum Homerum, Virgilium, Dictyn, & Euripidem, aut quinquagintaquatuor, iuxta Apollod. li. 3. & Higynum in Fabulis c. 90. vbi nomina recẽſent.*

35 Credi Deo vetante] *Caſſandra, cùm ab amatore Phœbo, concubitus pollicitatione, vaticinandi artem accepiſſet, eum fefellit: quare iratus, quod donum auferre nequibat, irritum reddidit, addita Caſſandræ oraculis lege, vt nemo illis crederet. Vide Apollodor. lib. 3. Hyginum Fab. cap. 93. Plutarchum in Polytic. præcept. Izacium in Lycophron. Propertius lib. 3.*

Certa loquor, ſed nulla fides. neque enim Ilia quondam
Verax Pergameis Mænas habenda malis,
Sola Parin Phrygiæ fatum componere, ſola
Fallacem patriæ ſerpere dixit equum.

Ille furor patriæ fuit vtilis, ille parenti.
Experta eſt veros irrita lingua Deos.

38 Comes] *Diomedes.* 39 Sinon] *de hoc Virgil. 2. Aeneid. & Tri-hiodorus.* 42 Viuax ſenectus] *trium mulierum ſenectus celebris, Hecu-æ, Sibyllæ, Cumææ, & Aethræ, matris Theſei. Antiquus poëta:*

Quædam haud iunior Hectoris parente,
Cumææ ſoror (vt puto) Sibyllæ,
Æqualis tibi; quam domum reuertens
Theſeus repperit in rogo iacentem.

b eodem tres viri, ad æui ſummam metam progreſſi memorantur, Tithonus, Priamus, Neſtor. 45 Ipſaſque ad aras] *Triphiodorus:*

Æacides verò ſenem, Pyrrhus regem
Ærumnis confectum apud Hercæi Iouis occidit aram.

Noſter Agamemn. Sparſum cruore Regis Hercæum Iouem. *Eam aram deſcribit Virgil. 2. Aeneid. & Hercæum Iouem, patrium Priamo numen, tri-culum fuiſſe ſcribit Cælius lib. 11. lect. cap. 36. & apertè traditur à Philoſtra-o in imagine Herculis Furentis. Meminit huius Iouis Plato in Euthydemo. Hercæum vocatum cenſet Pollux, quia inter aulam & ſepta parietum in do-nus penetrali colebatur; qua de cauſa Penates à Græcis ἑρκίους Deos vocatos ſcribit Dionyſius lib. 1. Origin. Romanar. Pauſanias verò in Meſſeniac. prodi-lit, in ſceleris iſtius pœnam ipſum Pyrrhum poſtea Delphis ab Oreſte ad Apol-inis aram cæſum.*

46 Sæua] *læua, quam veteres ſcæuam dicebant.*

50 Tinctus] *caſtigo:* Enſis ſenili vix tinctus iugulo redit, *ſententia poſtulante, ſic in Agamemn.*

Vidi, vidi ſenis in iugulo
Telum Pyrrhi vix exiguo
Sanguine tingi —— *Tam parum erat ſenili in corpore ſangui-nis, vix vt tingere gladium potuerit, quem penitus receperat.*

52 Æui cardinem] *qui ad exitam ætatem peruenerat.*

53 Quondam ſacrum] *Poteſt intelligi vel de Genio Troiæ, vel de Pal-ladio. Nam cùm Deus dederit ſingulis particularibus Eccleſiis populis ſeu pro-uinciis ſuos Angelos à quibus cuſtodiantur, vt ex cap. 10. Daniel & Ioſuæ 5. Deuteronom. 32. & aliis Scripturæ locis colligunt Patres, Clemens Roman. lib. 2. recognit. Clemens Alex. lib. 6. Stromat. Theodoſius Orat. 10. in Da-niel. & D. Iſidor. lib. 1. de ſummo bono cap. 2. & ex Philone & Nazianzeno Arethas in 1. & 2. cap. Apocal. Et priuſquam Hieroſolymæ caperentur, audi-tam vocem, quæ teſtabatur migrare Numen vrbis, ſcribunt non Tacitus mo-do lib. 5. hiſtor. ſed & Ioſeph. lib. 6. de bello Iudaico, & Nicephorus lib. 3. hiſt. Eccleſ. cap. 4. Gentiles eam ſententiam, ad lubitum peruertêre. nam quoſdam Genios Fatales ſunt commenti, ſingularum vrbium, coloniarum, & prouin-ciarum, vt teſtatur Tertullianus lib. de Idololat. & Symmachus in libel. ad Theodoſium Imp.* Varios (*inquit*) cuſtodes vrbibus mens diuina diſtri-buit: vt animæ naſcentibus, ita populis Fatales Genij diuidũtur. *quod*

refellit Prudentius. Hos credebant Genios, vrbes expugnandas vel ſponte deſerere, vt de Troiâ ſignificat hic noſter, & Petronius Arbiter: Peritura Troia perdidit primùm Deos. *vel ſolemni prece euocatos, vt de Veiis tradidit Liuius lib. 1.* * *Decad. 1. & de prece iſtius euocationis ſumendum illud Petronij, de Græcis:* Contráque Troas Troia inuocant ſacra. *Formulam ex Sammonico Sereno proponit Macrobius lib. 3. Saturnal. cap. 9. Conſule varias lectiones Mureti & lib. 24. Aduerſ. Turnebi, Guellium in 2. Aeneid. & Briſſonium lib. 1. de formulis pag. 70 & ſeqq. Vel potiùs Senecæ locus æquè commodè explicari de Palladio, quod fuit præcipuum Troiæ fatum, & Martianus Capella lib. 2. vocat;* Secretum Troiæ: *quod Vlyſſes & Diomedes ante excidium vrbis nocturno furto aſportarant. Id Clemens Alex. in Protrept. & Arnobius lib. 4. contra Gent. & contra eoſdem Firmicus cap. 16. tradunt fuiſſe Palladis ſimulacrum ex Pelopis oſsibus confectum, & à Scythis Troianis venditum, dicentibus inexpugnabilem vrbem fore, in qua illud aſſeruaretur. Argiui aſſerebant ad ſe tranſlatum; ſed ab Aenea in Italiam tranſuectum communius traditur, & verius vult Pauſanias lib. 2. plura de Palladio Apollodorus lib. 3. Biblioth. & longè alia, quàm diximus Dionyſius Halycarnaſſ. lib. 1. antiquitat. ex hiſtoria Caliſtrati de rebus Samothraciæ, & antiquarum fabularum, collectore Satyro, & Aratine vetuſtiſſimo poëta; Chryſen Pallantis filiam cùm Dardano nuberet, munera Mineruæ dono accepta, in dotem illi dediſſe, duas Deæ effigies & ſacra Magnorum Deûm. Poſtea Dardanum, cùm vix è diluuio effugiſſet, in Samothraciâ conſediſſe: mox deductâ in Aſiam coloniâ effigies illas ſecum detuliſſe; ibi redditum conſulenti Oraculum.*

*Citantur Decades Liuij in antiquiſſimo Martyrologio in vita D. Sebaſtiani, quod adeo antiquũ, vt ex eo Beda & Vſuardus multa deſumſerint.

εἰς πόλιν ἣν κτίσοντε θεοῖς σέβας ἄφθιτον αἰεὶ
θεῖναι, καὶ φυλακαῖς τε σέβειν θυσίαις τε χοροῖς τε
εὖ τ' ἂν γὰρ τάδε σεμνὰ καθ' ὑμετέραν χώρα' ἦ
δῶρα Διὸς κούρης ἀλόχου σέ' ει, ἡ δὲ πόλις σοι
ἔσται ἀπόρθητος τὸν ἀεὶ χρόνον ἤματα πάντα.

Fata dabunt vrbem poteris quâ condere ſacra,
Cælicoláſque illic feſtis colere atque choreis.
Munera namque Deæ ſeruabis arce repoſta
Palladis. hæc quondam cœpit tua regia coniux,
Seruatura tuam duris procul omnibus vrbem.

Ita illas Dardanum effigies in vrbe ſui nominis Dardania repoſuiſſe, ibi aſſeruatas donec Ilium habitari cœpit: eò tranſtuliſſe Reges, & in templo, quod cum adyto in arce conſtruxerant, poſuiſſe. Tandem Troiano bello, Græcos vnum noctu ſurripuiſſe, quod Diomedes ſeiũ in Italiam detulerit: quo etiam Aeneas alterum cum magnorum Deorum ſimulacris deportarit; cuius cuſtodia Romæ penes Veſtales & Nautiam familiam fuit, vt idem lib. 6. docet. De Penatibus ſeu Magnis Diis, non æquè commodè locus accipiatur; hos enim non perdidit, niſi exciſa.

55 Caret ſepulcro.] *proprium ſepulcrũ Priamus non habuit, ſed truncus eius, cùm aliquãdo in litore abiectus iacuiſſet, tandẽ Hectoris ſepulcro illatus.*

Auſonius.

Hic Priami non eſt tumulus, nec condor in iſtâ
Sede: caput Danai diripuêre meum.
Aſt ego cùm lacerum ſine nomine funus haberem,
Confugi ad cineres Hectoreos genitor.
Illic & natum, Troiamque, Aſiamque ſepultam
Inueni, & noſtrum quicquid vbique iacet.

Item: Qui tumulum Priami quærit, legat Hectoris antè.
Ille meus, nato quem prius ipſe dedi.
Hectoris & patris ſimul eſt commune ſepulcrum,
Amborum quoniam iuncta ruina fuit.

56 Superi] *Mogunt. Herbipolenſ. & Veneti,* ſuperis.

57 Domum] *ſic Moguntinenſ. Herbipolen. Veneti, Lipſienſ. alij concinnant;* donum ecce Priami è nuribus. *verius & ſimplicius Lugdunenſ.* Dominum. *de hac ſortitione inferius:*

Verſata dominos vrna captiuis dedit.
An. Cui famula tradar ede, quem dominum voco?

Item: Eligere dominos neſcit.

Item: ——Domini pudet
Non ſeruitutis. *Mox etiam:*
——dominum ſequor.

58 Sortitur vrna] *Sortes Græcorum erant calculi; vel ex humo ficti globuli, mittentium nomina inſcripti; qui in vrnam mittebantur, & verſabantur doli vitandi gratiâ; vt, cuius primum ſors exibat, commodi vel periculi primas ferret, vt docuit Brodæus lib. 3. Miſcellan. cap. 25. Hîc autem agitur de ſorte diuiſoria, quam etiam Chriſtianis licitam aliquando eſſe conſtat ex Patrum ſanctionibus: diuinatoriam & conſultoriam verò improbari vt plurimum cap. ſortes 26. q. 5. vide D. Thomam 2. 2. q. 95. a. 3. & 8.*

60 Heleni coniugem] *vxor Hectoris, Andromacha; ſecundis nuptiis Heleno coniuncta fuit: ſed de priore vxore mentio fit; quam, vt arbitror, illarum aliquam fuiſſe, quas Pauſanias recenſet in Bœot. poſt medium; ita nondeſinio, quænam illarum fuerit. Antenoris vxorem, Theano vocant bis Homerus, & ſemel Triphiodorus.*

66 Fatalis Ide iudicis diri domus] *diſſenſio illa de loco iudicij Paridis nata, ex vicinia Idæ & Antandri. ſatis id accuratè deſcribitur à Colutho lib. de raptu Helenæ, & Ouidio in epiſt. Paridis, Apuleio etiam in Lucio, Luciano in Dialogo* θεῶν κρίσις, *Plutarcho in Homeri vita, Darete initio hiſtoriæ, Izacio in Lycophronem, & Fulgentio lib. 2. Mytholog. Nec Macrobio aſſentior, qui Saturnal. lib. 5. cap. 16. negat Homerum meminiſſe: nam ipſe immemor eorum quæ in vlt. Iliade. Athenæus lib. 12. cap. 1. contendit, illud iudicium virtutis voluptatisque comparationem eſſe: & quia Venus potior iudicata, hoc eſt virtuti prælata voluptas, meritò cuncta confuſa & perturbata fuiſſe. Totius rei hiſtoriam (ni fallor) verè tradidit Suidas in* πάριον. *Eruditum Paridem omni ſapientiâ Græcorum orationem in laudem Veneris compoſuiſſe;*

eamq; Iunoni & Palladi in eo prætuliſſe; & in Venerem quoque hymnum ceciniſſe, quem χορὸν vocarit: poſtea à patre in Græciam ſacrificandi Diis gratiâ miſſum, Helenam rapuiſſe: & bello dediſſe cauſam. ficta hinc reliqua. Vide etiã Cœlium Rhodigin. lib. 19. lect. antiq. cap. 19.

IN CHORVM.

Chorus iſte, ſollemnis leſſi formula. cui ſimilem nondum reperi apud vllum Latinorum. fungitur Hecuba officio præficæ: imitatur autem Chorum I Troad. Eurip. 67 Non rude] *inexpertum lugendi.* 69 Hoſpes] *Paris.* 70 Graias Amyclas] *Laconiæ Amyclas, in quibus nutriti Caſtor & Pollux, & Tindari regia; de quibus Pauſan. in Laconic. & Polybius lib. 15. Aliæ ſunt Italiæ Amyclæ, inter Caietam & Tarracinam, quas* tacitas *vocat Virgilius, quia taciturnitate & ſilentio perierunt. vide Adag.* Amyclæ tacendo perierunt.

74 Sigeis] *Pintianus in lib. 1. cap. 18. Melæ, ex Homero, Herodoto, Thucydid. & Stephano docet,* Rhæteum & Sigeum, *ſine diphthongo in media ſcribendum.* 79 Leua Regina manum] *ad pectus tundendum. In ſeq. carmine; Mogunt. Herbip. & Veneti,* ſequamur.

81 Indociles lugere] *ſic Horat.* indocilis pati. *Claudian.* indocilis flecti.

84 Tepido puluere] *cinere nondum frigefacto, ex recenti Ilij incendio. ſic enim mox chorus:* Sparſitque cinis feruidus ora.

Mos vetuſtiſſimus in luctu & funeribus caput cinere conſpergendi, vt paſſim in ſacris litteris: & apud Eurip. in Hecuba & Supplicib. Homerum Iliad. ψ. Smyrnæum lib. 7. Nonnum Dionyſ. lib. 46.

86 Veſte reuulſa] *ſic Lipſienſ. ſed ceteri omnes Mogunt. Herbip. Veneti, Lugdunenſ.* remiſſa. *Lacerabant etiam veſtimenta, vt apud Homerum Briſeis Iliad. τ'. quo loco moris memor Euſtathius, & Lucianus περὶ πένθους.*

87 Subſtringe ſinus] *veſtem ſub pectore prope vterum necte faſciâ interiore. iubet corpora vteritenus nudare.*

88 Cui coniugio] *antipophora.*

90 Cingat tunicas Palla ſolutas] *etiam Argiuarum hæc conſuetudo in luctu: Papinius lib. 12. Thebaid.*

—— orbæ viduæque ruebant
Inachides, ſeu capta manus. ſua vulnera cuique
Par habitus cunctis. deiecti in pectora crines,
Accinctique ſinus. manant lacera ora cruentis
Vnguibus, & molles planctu creuêre lacerti.

91 Manus] *faciem & pectus vnguibus lacerabant, verberibus etiam & palmis: tumore & liuore variabant. caput pugnis contundebant, & interdum parieti illidebant, vt apud Catullum prædicunt de Troianis Parcæ, & fit apud Euripid. in Andromach. in Troad. Phœniſſ. & Supplicib. & Artemidor. lib. 1. Oneirocryt. cap. 30. Complodebant præterea manus, vna alteram ferientes, teſte Euſtathio Iliad. ψ. verſu 102.*

100 Hoc ex Troia] *Habitus illarum ergo hic fuit. primum crinem nodo ſoluebant, & cinere aſpergebant: tum pectus nudabant & humeros &*

veſtem

veſtem non manu, ſed chorda vel faſcia aliqua ſupra vterum nectebant, ne decideret, ne paterent quæ natura operuit: ſic vtero tenus nudæ, eiulabant, & vnguibus, palmis, pugnis, in ſe ipſas ſæuiebant.

103 Suffulta] *ſubfibulata.*

107 Echo *Sophocles in Philoctete:* —— βαρεῖα

ἁ δ' ἀθυρόστομος
ἀχὼ τηλεφανὴς πικρᾶς
οἰμωγᾶς ὑπόκειται.

Neſciaque loquacem comprimere
Garrula vocem luctus Echo
Ingeminat graues.

Cur verò præcipuè iis qui mœrent, dicatur Echo reſpondere, id fortè cauſſæ, quia genus hoc hominum ſolitudines montium quærunt, in quibus inter ſaxa & rupes, & vallium concaua, voces faciliùs reuerberantur: longo etiam tractu & lento ſonos lugubres edũt, quare vox clariùs & apertiùs repercuſſa reſilit.

124 Tumurus] *Philoſtratus in Imaginibus, ſcribit Hectorem vocatum fuiſſe manum Troianorum, Aeneam verò mentem. Pindarus eum ſolidam & inexpugnabilem Troiæ columnam vocat. Sic Theocrit. Achillem turrim belli vocat εἰδ. 23. Theognis bonos viros, turres & arces populi. Tyrtæus Eleg. 2. Omnes ait bonum & fortem virum intueri, vt turrim quandam, & propugnaculum patriæ.* 126 Hectoris idem] *Auſonius:*

Hectoris hic tumulus, cum quo ſua Troia ſepulta eſt:
Conduntur pariter, qui periêre ſimul.

127 Priamo] *Herbipol. & Veneti;* Priamo noſtro. *prius Podarces vocabatur, ſed quia ab Heſionâ ſorore, dato Herculi, in lytrum, aureo flammeo, redemptus, & in libertatem reſtitutus fuit, Priamus nominari cœpit. Apollod. l. 2. Bibl. Bis autem captus, ſemel ab Hercule, & iterum auſpiciis Attridarum.*

133 Bis pulſata] *quidam cod.* pulſata. *præter legem verſus,*

Bis pulſata Dardana Graio.

alii; pulſari, *præter mentem. ſubuenio incommodo vtrique reſcribendo:*

Dardana Graio bis pulſata Mœnia ferro, *&c.*

ſemel ſub Laomedonte, iterum ſub Priamo.

134 Biſque pharetras] *apud Sophoclem ait Hercules;* Secundò namque meis illam oportet ſagittis vaſtarier. *Valerius Flaccus:*

Namque bis Herculeis deberi Pergama telis
Audierat —— *Vides vnde Valerius ſumſerit.*

137 Funera cludis] *Sic Seneca ſenior lib. 5. Declamat.* 1. Domus meæ fata claudo, nullo miſerior, quàm quòd vltimus morior.

144 Vincta] *Moguntin. Herbipol. & Veneti;* Victa. *ſchidia Burdigal.* victus. *nil muto.*

146 Fallacem] *hoſtis loquitur, ideo prudentia fallaciæ nomine obſcuranda: contra Ariſtoteles, vt Græcus de Græco:*

ἄνερα τὸν πολύμητιν ἐπὶ χθονὶ τῇδε θανόντα,
κλεινότατον θνητῶν, τύμβος ἐπεσκίασεν.

Canterus ita:

Prudentem celebrémque virum poſt aſpera fata,
Hoc gratus tumuli ceſpite cælat honor.

152 Aurea dextra] *num hoc regibus ſollemne, aureis manicis captos in triumphum duci? ſuſpicor. in cathenis ductos, de Perſeo confirmat Liuius Decad.5.lib.5.ſed non addit, ex qua materia.*

153 Pompa] *proprium triumphi vocabulum, patet ex Liuio, Plutarcho, & aliis.* 160 Videt] *ſic omnes codices, quos vidi, & ſic Eibius citat. videt omnia ſecum conſumta, qui nil videt ſibiupereſſe.*

IN. ACT. II.

Narrat Talthybius, quid apparens vmbra Achillis à Danais poſtularit. Iurgantur Atrides & Neoptolemus: litem dirimit Calchas reſpondens, Polyxenam immolandam, & Aſtyanactem de turris faſtigio præcipitandum.

Talthybius] *hic Agamemnonis præco, ab Achille apud Homerum vocatur Iouis & hominum nuncius. ſepultus Mycenis in patria. Ariſtoteles:*

Ταλθύβιον θεράποντα θεῶν κήρυκα καὶ ἀνδρῶν
ὃν δὴ Μυκηναίων δῆμος ἔθαψεν ἅπας.

Talthybium famulum & præconem hominúmque Deúmq;
Hoc ciues cuncti compoſuere loco.

167 Pauet animus] *mirè exaggerat.*

168 Titan iuga] ὅραμα *vigilanti ſibi oblatum narrat, ipſo diluculo. vt autem diſcat iuuentus propriè vti vocabulis diei partium; aſcribam verba Macrobij & Cenſorini, qui dumtaxat in eo diſſentire videntur, quod aliis verbis vtantur, & plures vnus alio partes faciat. D. Iſidorus quoque, ſed minus*
» *accuratè ea de re; & ponit quoddam tempus inter* Conticinium *&* dilucu-
» lum, *quod appellat* matutinum. *adſcribam verba in gratiam ſtudioſæ iuuentutis:*
» *tutis: Cenſorinus lib. de die Natali: Incipio (inquit) à nocte media, quod tem-*
» *pus principium & poſtremum eſt diei Romani, tempus, quod huic proximum*
» *eſt, vocatur,* de media nocte. *ſequitur* Gallicinium, *cùm Galli canere inci-*
» *piunt; deinde* Conticinium, *cùm conticuère. tunc* ante lucem, *& ſic* dilu-
» culum *vocatur*: Mane, *cùm lux videtur Solis. poſt hoc,* ad meridiem. *tum*
» meridies. *hinc;* tempeſtas ſuprema. *poſt* ſupremum, *dicitur* veſper. *inde*
» *porrò* crepuſculum, *fortaſsè ſic appellatum, quòd res incertæ,* creperæ *di-*
» *cuntur; idq; tempus noctis an diei ſit, incertum eſt. poſt id, ſequitur tempus,*
» *quod dicimus,* luminibus accenſis, *antiqui* prima face *dicebant. deinde,*
concubium, *cùm itum eſt cubitum. exinde* intempeſta *(id eſt, multa)* nox;
quia nihil agi tempeſtiuum. tunc ad mediam noctem *dicitur, & ſic* media
nox. *Agellius ex Varrone,* mediæ noctis, *&* primæ facis *meminit lib. 3. Noct. Attic. cap. 2. Macrobius autem lib. 1. Saturn. cap. 3. & Gellians (demec enim quid certius habebo, vt in calamum venerit vocabo) ponit, & alia*
» *addit, his verbis: Primùm tempus diei* (ſcilicet, ciuilis) *dicitur* mediæ no-
» ctis inclinatio; *deinde* gallicinium: *inde* conticinium; *cùm & galli contic-*
» *ceſcunt, & homines etiam tum quieſcunt, deinde* diluculum, *id eſt, cùm in-*

cipit dignoſci dies. inde manè, *cùm dies clarus*. manè *autem dictum, aut quod ab inferioribus locis, id eſt, à Manibus, exordium lucis emergat, aut (quod verius mihi videtur) ab omine boni nominis. nam & Lanuuini*, manè, *pro bono dicunt: ſicut apud nos quoque contrarium eſt, immane: vt immanis belua, vel immane facinus, & hoc genus cetera, pro non bono. Deinde à* manè *ad* meridiem, *hoc eſt, ad medium diem. inde iam ſupra vocatur* tempus occiduum, *& mox* ſuprema tempeſtas, *hoc eſt, diei nouiſsimum tempus. ſicut expreſſum eſt in* XII. *tabulis*, SOLIS OCCASVS SVPREMA TEMPESTAS ESTO. *deinde*, veſpera; *quod à Græco tractum eſt. illi enim* ἑσπέραν, *à ſtella Heſpero dicunt, vnde & Heſperia Italia, quod occaſui ſubiecta ſit, nominatur. ab hoc tempore*; Prima fax *dicitur: deinde* concubia; *& inde* intempeſta; *quæ non habet idoneum tempus rebus gerendis. diſſerit de noctis & diei diuiſione etiam D. Iſidorus lib. 5. Origin. ſed minus diſtinctè quàm Cenſorinus & Macrobius: ſic enim ſcribit*; Matutinum *eſt inter abſceſſum tenebrarum, & Auroræ aduentum; & dictum* matutinum, *quod hoc tempus tempus inchoantes manè ſit. Diluculum quaſi iam incipiens parua diei lux. hæc & Aurora, quæ Solem præcedit. hæc ille. ſed puto mendoſum locum, & caſtigo*; quod hoc tempore inchoante maneſcit. *vel*, quod hoc tempus opus inchoant, & maneſcit. *Nondum enim eſt mane. & tempeſtas illa ante diluculum.*

169 Cæco] *ludit in cæci voce: cæci autem mugitus & ſoni, ſunt incerti ſoni; ſoni dubij, occulti,* ἀόρατοι. *ſic Liuius; Ione:*

Dirige odoriſequos ad cæca cubilia canes.

Lucretius lib. 1. pro opertis.

Sunt igitur venti nimirum corpora cæca:

& ne dubites opponi apertis, paullo pòſt ſubiungit rationem:

Quandoquidem factis ac moribus æmula magnis
Amnibus inueniuntur, aperto corpore qui ſunt.

Idem: At primordia gignundis in rebus oportet
Naturam clamdeſtinam, cæcámque adhibere.

& lib. 4. ignem obrutum, vocat cæcum: *& lib. 6. ſepulta ſordi & abſumta nominat*, viſcera cæca. *ſic Virgil. 12. Æneid.* cæcum murmur. *ſic etiam Ouidius & Horatius. pro*; cæcos, *Mogunt.* totos. *ſed reliqui omnes* cæcos.

Mugitu] *de mugitibus terræ actum à me ſuperius. Thyeſte:*

—— imo mugit è fundo ſolum.

170 Sonos] *Nullus à me viſus lib. in quo non*; ſonos, *haberetur. vnum alij laudant, qui*; ſinus; *congrua ſententia, fateor, de ſpecu; quem mox ſignificat verſu 176. Sed cùm poſt de ſpecu, cur idem hic dicat? an vt* τοῦ λεπτολογεῖν *occaſiones quærat Talthybius? non. ſed quia terram voces aut ſonos emiſiſſe negant. Verùm de ſonis emiſsis aperta res, non cæca, niſi cæcis. an vllus, quæſo, mugitus ſine ſono? terram mugitu fremuiſſe dixit; quid mirum ſi nunc addat, traxiſſe cæcos ex imo ſonos, quaſi laborantis & dolentis gemitus; quam vi perrumpebat Pelidæ vmbra? prius auditus ille mugitus, mox ſoni iſti incerti. De voce emiſsa, nihil eſt: nihil de illa, hîc noſter. videntur idem credere,*

vocem & ſonum. ſed paullo poſt docebo, quid interſit. 178 Theſſalici] *male N. repoſuit;* Theſſali. *nam;* Theſſalici, *Moguntin. & Eguian. & Herbip. & Veneti & Lugdunenſ. & aptior in quinctâ ſede anapæſtus, quàm iambus. Porrò Achilles, prius fuit vocatus* Ligyros: *poſtea dictus* Achilles, *quòd labra mammis non admouerit, teſte Apollodoro lib.* 3. *Biblιot. vel quòd, quando mater illum immortalem reddere conabatur iniectum in ignem, teſte Apollonio, vel in lebetem bullientem, teſte Aegimione: & extraxit Peleus filio formidans, vt narrat Sophocles ἐν Ἀχιλλέως ἐρασταῖς; tunc non potuit tam cito extrahi; vt iam labrum ſuperius flammæ non ambuſſerint, vt volunt Agmeſtor & Lycophron: vel quòd cibis ſolidis & ſucculentis fuerit nutritus, cum videlicet ferinâ, vt ſcribit ex quorundam ſententia D. Nazianzenus; vel leonum viſceribus & vrſorum aprorumq́. medullis, iuxta Apollodorum; vel melle & ferarum medullis, iuxta Philoſtratum lib.* 2. *Imagin. vel denique omni cibo ſolido, & qui mandi poſſet, non ſugi, vt narrat Phœnyx apud Homerum Iliad.* 9. *Eius vmbram dicit;* emicuiſſe, *apto vmbris vocabulo. de his vmbrarum apparitionibus ſiue veris, ſiue falſis, multa Sybillianus peregrinat. quæſtion. Decad.* 1. *& Pet. Boyſteaus in hiſtoriis Prodigioſ. & quem prius citaui Pet. Thyræus. Meritò autem vocat* ingentem *vmbram. Nam & ipſum Achillem ſcribit Lycophron altitudinem æquaſſe nouem cubitorum; quare Virgiliana Dido lib.* 1. *Aeneid. quærit, quàm vaſto corpore Achilles fuerit, vt notat Parrhaſius: & credebant vmbras apparere maiores, quàm viuorum ſtatura fuiſſet. hinc ſup. Oedip.*

Vide Schol. Apollonij in lib 4. & Lycophron. in Caſſand.

—— vaga per lucos ſimulacra virûm
Maiora viris —— *& Thyeſte:*
Maiora notis monſtra.

hinc Virgilius (vt explico) lib. 2. *Aeneid.*

—— atque ipſius vmbra Creuſæ
Viſa mihi ante oculos, & notâ maior imago.

ſcilicet, quia metu perculſi ſic ſibi perſuadebant. Præterea, quo quiſque maior corpore vel dignitate, hoc ἀναλογικῶς vmbram illius vaſtiorem putabant. Quare ſuperiùs de Priamo & liberis eius agens, horum vmbras, præ illius, minores *vocauit ver.* 33. *& apud Maronem lib.* 4. *Aeneid. Dido Regina:*

Et nunc magna mei ſub terras ibit imago.

De hac ipsâ Achillis vmbrâ ſcripſit Philoſtratus lib. 3. *de vita Apollonij, eam Thyanæo duodecim cubitorum longitudine apparuiſſe.*

v. 185 Tardus] *nec hoc tantùm, ſed etiam à Vulcano ambuſtus Xanthus, teſte Luciano, Homero, Philoſtrato in Imaginib. Recentiori nomine dictus,* Scamander, *fluuius Troadis, nauigiis aptus ab Idæ radicibus defluit, & iunctus Simoenti in Helleſpontum influit, teſtibus Homero & Plinio.* θεῖον, *vocat Heſiodus, non tantùm communi fluuiorum epitheto, ſed etiam quia, peculiari ritu, diuinis honoribus colebatur. Nam Homerus Iliad. ε. Sacerdotem illi tribuit, & Aeſchines in epiſt. prodidit, Troianas virgines nupturas eo ſe flumine abluere, & ſic quaſi virginitatis ſuæ delibationem offerre ſolitas. alius eſt Xanthus Lyciæ Homero Iliad.* ζ, *alius Boeotiæ Plutarcho quæſt. Græcan.*

quæſt.41.de cadauerum iſtâ multitudine in Scamandrum impulsâ Attius (ni fallor) Scamandriam vndam ſanctam ſalſo obtexi ſanguine,

Atque aceruos altâ in amni corpore expleui hoſtico.

187 Habenas] *Homerus, Iliad.* χ.

Hectorem & Troiam] *hoc eo pertinet, quod Higynus ſcribit exclamaſſe Achillem cùm Hectorẽ raptaret,* Expugnaui Troiam, *nec immeritò, vt dictum.* 188 Sonus] *vox propriè de humanâ & articulatâ dicitur, teſte Ariſtotele lib.de interpret.ceteri dicuntur,* ſoni. *Interdũ tamen etiam animalia bruta dicuntur voces emittere; ſed minus propriè. Imò Sextus Empyricus, vocem putat rectè definiri, vt ſit proprium ſenſile auditus; ſed reuerâ hæc ſoni, non vocis definitio eſt, vt & illa Victorini lib.1. Grammat.ſed quid requiratur ad* ſonum, *vt* vox *dici mereatur, petendum non à Grammaticis, aut Pyrrhonicis, ſed à veræ philoſophiæ magiſtris Ariſtotele lib.2. de animâ, & lib.5.de hiſt.& Galeno lib.de vocis inſtrument. & lib.7.de vſu partium.Vmbræ & dæmones, teſte Plutarcho in Coriolano, ſonum edere poſſunt, vocem non poſſunt.ideo rectè Seneca;* ſonus.

191 Noſtra maria] *nam maternam originem ſe ab Oceano docere iactitabat; cùm tamen verè illi non* Thetis *mater, ſed Philomela Actoris Filia, vt ex Staphylo docet Scholiaſtes Apollonij in lib.4. verſu* 816.

192 Manibus] *rebus geſtis, victoriis manu partis.*

193 Græcia] *Recentiores Græci nolebant vocari Græci, ſed Hellenes. Romani illos non Hellenes, ſed Græcos vocare malebant.adeo hoc illis nomen inuiſum, vt nec traducto Byzantium imperio Græci audire optarint; ſed ſe Romanos, alios Latinos dicere cœperint: & nugetur Heſychius Romanos, ad vetus nomen* ραικὸι, τὸ γ· *addidiſſe, vt* γραικοὶ *vocarentur. falsò.nam nomen agnoſcunt antiquiſsimi ſcriptores, Lycophron, Thucidides & alij. Ariſtoteles ſanè docet prius tantùm* γραικοὺς *dictos, qui propriè dictam Hellada incolebant; & poſtea eoſdem dici cœpiſſe Hellenes, à quodam Hellene, quod Apollodorus lib. 1. confirmat. Antiqua autem & propriè dicta Hellas vel Græcia, in Theſſaliâ fuit, vbi Dodone & Acheloi fontes: hîc pro totâ illâ, quæ poſtmodum Græcia. Hebræis Græcia dicta Iáuan* יָוָן, *& Græci Ieuanim* יְוָנִים *à Iauan filio Iapheth.* Ab hoc Iauan dicti Iones.

At magno luet] *Moguntinenſ. Herbipolenſ.Veneti;* ac magno luet. *porrò hæc Ouidius ita Metamorph.*13.

Immemoréſque mei diſceditis (inquit) Achiui:
Obrutáque eſt mecum virtutis gratia noſtræ?
Ne facite.vtque meum non ſit ſine honore ſepulchrum,
Placet Achillæos mactata Polyxena manes.

195 Voce] *Herbipol. & Veneti;* nocte. Dimiſit] *Veneti omnes;* diuiſit.*ceteri;* dimiſit. *hæc (inquit) locutus condidit ſe ſub tenebras.*

196 Specum] *quem egreſſu aperuerat, clauſit regreſſu.*

200 Triton] *Tritones vocari Deos marinos minutos, tradit Plutarchus lib.de Oſyride. eos autem ſemiuiros, & ſemicetos eſſe, & verè reperiri docent, Demoſtratus in Halicut. Pauſanias in Bœoti. Plinius lib. 9. cap. 5.*

*Alexander ab Alex.lib.*3.*Genial.dier. cap.*8. *Wotonus lib.* 8. *de differ. anim. cap.*196.*Gilius in addition. ad Aelianum, & alij. Illum tamen maris buccinatorem & ſermonis humani peritum aſſerunt plerique, quem Neptuni filium diximus, & de quo ſolo noſtrum loqui exiſtimo: ceteros Tritones, humanæ vocis expertes indicant, qui de illis egêre: quomodo igitur Hymenæum* [illegible] *Quos nobis Tritonum choros in Orcheſtram inducunt? credo vt cum Nereidibus Aeſchyli concinant & tripudient. legendum puto:* Cecinit ab alio Triton Hymenæum thoris. *confirmat Mogunt. qui habet,* thoro. [illegible] *vult Tritonem in Thetidis gratiam hymenæum futuris nuptiis præcinuiſſe.*

201 Cùm læta] *Hoc iurgium magna ex parte deſumtum ex iurgio Teucri & Atridarum in Sophoclis Aiace.*

Τευ. φεῦ, τοῦ θανόντος ὡς ταχεῖά τις βροτοῖς
χάρις διαῤῥεῖ, καὶ προδοῦσ' ἁλίσκεται·
εἰ σοῦ γ' ὅδ' ἀνὴρ οὐδ' ἐπὶ σμικρῶν πόνων
Αἴας ἔτ' ἴσχει μνῆστιν, οὗ σὺ πολλάκις
τὴν σὴν προτείνων προὔκαμες ψυχὴν δορί·
ἀλλ' οἴχεται δὴ πάντα ταῦτ' ἐῤῥιμμένα.

Teu. Heu quàm citatim mortuorum gratia
Ingrata cedit, atque partes deſerit.
Siquidem hic nec etiam ob parua dictu munia
Meminit tui Aiax, cuius olim gratiâ
Tuo periclo tot pericla exhauſeras:
Sed omnis iſte fluxit ingratus labos.

ſic noſter, excidit Achilles, *&c.*

202 Cuius vnius] *ſimilem ibidem Teucer ſimili in ingratitudine Agamemnonis rerum ab Aiace geſtarum narrationem texit.*

οὐ μνημονεύεις οὐκέτ' οὐδὲν, ἡνίκα
ἑρκέων ποθ' ὑμᾶς οὗτος ἐγκεκλεισμένους,
ἤδη τὸ μηδὲν ὄντας ἐν τροπῇ δορὸς
ἐῤῥύσατ' ἐλθὼν μοῦνος· ἀμφὶ μὲν νεῶν
ἄκροισιν ἤδη ναυτικοῖς ἑδωλίοις
πυρὸς φλέγοντος.

Oblitus adeò es, quando nos in prœlio
Perículoſis impeditos caſſibus,
Nullâ ſalutis ſpe, atque vorſos in fugam
Eripuit iſte vos ſuo aduentu; foris,
Cùm fureret ardens ignis in naualibus.

204 Obiecit] *ſic Lipſienſ. rectè. nam Moguntinenſ.* abiecit. *ex quo mendo aliud, Lugdunenſ. & aliorum excuſorum manauit*; adiecit,

205 Scyros] *dum illic latuit inter virgines Lycomedis.*

Lesbos] *relicta Scyro Achilles, in Lesbum priuſquam ſe reliquæ claſſi Ilium petenti adiungeret, contendit, eamq; inſulam occiſo prius Trambelo Telamonis filio, qui illic habitabat ex quo Apriatem puellam diligere cœperat, & Achilli ſe oppoſuerat, occidit; vt ex Euphorione narrat Parthenius Er-*

tic.cap.26.expugnauit.ibi illi Methymna vrbs moram obtulit, nec illam potiri poſſe videbatur, niſi Piſidice Regis filia ipſius amore correpta vrbem, nuptias pacta, prodidiſſet; quam tamen meritò poſtea ſupplicio affecit, milites iubens vt proditricem lapidibus obruerent. hoc narrat poëta ignotus, qui Lesbiaca ſcripſit, cuius fragmentum dabo ex Parthenio:

ἔνθά δὲ Πηλείδης κατὰ μὲν κτάνε λάμπεδον ἥρω,
ἐκ δ' Ἱκετάονα πέφνεν Ἰθαγένεος Λεπετύμνου
υἱέα, Μηθύμνης τε καὶ ἀλκηέστατον ἄλλων,
αὐτοκασίγνητον Ἑλικάονος ἔνδοθι πάτρης
τηλίκον ὑψίπυλον, θαλερὴ δέ μιν ἄασε Κύπρις.
ἡ γὰρ ἐπ' Αἰακίδῃ κούρῃ φρένας ἐπτοίησε
Πεισιδίκῃ, ὅτε τόν γε μετὰ προμάχοισιν Ἀχαιῶν
χάρμῃ ἀγαλλόμενον θηέσκετο· πολλὰ δ' ἐς ὑγρὴν
ἠέρα χεῖρας ἔτεινεν ἐελδομένη φιλότητος.
* * * *
δέκτο μὲν αὐτίκα λαὸν Ἀχαιϊκὸν ἔνδοθι πάτρης,
παρθενικὴ κληῖδας ὑποκλείσασα πυλάων
ἔτλη δ' οἷσιν ἰδέσθ' ἐν ὀφθαλμοῖσι τοκῆας,
χαλκῷ ἐληλαμένους, καὶ δούλια δεσμὰ γυναικῶν
ἑλκομένων ἐπὶ νῆας· ὑποσχεσίης Ἀχιλῆος,
ὄφρα νυὸς γλαυκῆς Θέτιδος πέλοι· ὄφρα οἱ εἶεν
πενθεροὶ Αἰακίδαι, Φθίῃ δ' ἐνὶ δώματα ναίοι,
ἀνδρὸς ἀρίστου πινυτὴ δάμαρ. οὐδ' ὅγ' ἔμελλε
τὰ ῥέξειν, ὀλοῷ δ' ἐπαγάσσατο πατρίδος οἴτῳ.
ἔνθ' ἥγ' αἰνότατον, γάμον εἴσιδε Πηλείδαο
Ἀργείων ὑπὸ χερσὶ δυσάμμορος· οἵ μιν ἔπεφνον,
πανσυδίῃ θαμινῇσιν ἀράσσοντες λιθάδεσσιν.

N. Hic vbi Pelides Heronem occidit & ipſum
Poſt Hicetaonem Ithageneo natum Lepetynno
Methymno, & cunctum germen qui robore vicit,
Fratrem vterinum Lycaonis, in medio vrbis,
O qualem Hypſipylon? Veneris ſed facta malignæ
Qualia ſunt; namque Æacidem conſpexit vbi ipſum
Piſidice: hic primos inter fuit altus Achiuos
Viribus exſultans, & fortis robore dextrę;
In cęlum extenſis manibus cupit eſſe maritum.
* * * *
Excepit populum reſeratis vndique portis
Stulta puella intra patriam, dulcéſque parentes
Suſtinuit mactari, oculis & cernere ſiccis
Ferrea femineam geſtantem vincula turbam,
Diſtrahi & ad naues, promiſſis læta in Achillis:
Scilicet vt glaucę Thetidis nurus ſit, & exſtent
Æacidæ affines, Phthiorum & regna gubernet,

Magni victoris coniux. ſed neſcia quod non
Hæc facturus erat. nam cladi innexuit atræ
Vna hanc cum patriâ. thalamum ſic intrat Achillis,
Argiuum infelix manibus proſtrata iacens nunc,
Cunctorum vnanimi conſenſu, & adobruta ſaxis.

hæc mora in Lesbo. de qua me nihil memini alibi legiſſe.

212 Pylij ſenis] *Aeolus genuit* Salmoneum, *qui Tironem; quæ peperit Neleum Nectoris patrem.* Pylius *dicitur etiam Ariſtoteli in Peplo in vtroque epigrammate. Auſonius quatuor ætates vixiſſe ſcribit:*

Hoc tegor in tumulo quarti iam prodigus æui
Neſtor, conſilio clarus, & eloquio.

214 Faſſus] *prodidit ſeipſum visâ galeâ & ſcuto, vt refert in Achilleide Statius. iccirco Homerus ait à ferro attractum virum.*

216 Myſię] *duplex Myſia, Europæa & Aſiatica; de hac hoc loco ſermo, cui nomen inditum ſcribit Scylax Cariandenus à Myſo fluuio, qui eam perfluit. Vide Apollonium & eius Scholiaſt. in lib 1: prope finem.*

218 Mitem] *quod retulimus de Telepho ſanato ab Achille, fuſius commemorat Higynus fab. cap. 101. & Anton. Mizaldus Cent. 7. Memorab. aphoriſ. 4. putat fabulam natam inde quod vel Ariſtot. auctore, vulnera telis æreis inflicta, quia cauſticam & ſiccam exhalationem in vulnere relinquunt, facilius curentur. Id confirmari videtur eo, quod cuſpis haſtæ Achillea, vt & enſis Memnonis, & cetera Heroum arma tradita ſint ærea fuiſſe: ex Pauſaniâ docet lib. 1. var. hiſtor. cap. 51. Leonicus; & æs illos eam ad rem temperaturâ quadam indurare ſolitos, ſed eâ amiſſâ ad vſum ferri homines rediiſſe, referunt Proclus & Zezes in Heſiodum. Medicinam Achilles à Chirone didicit, & vt veriſimile eſt Chirurgicam, quæ tunc fortè ſola in vſu. Sanè de Chirone D. Iſidorus lib. 4. Origin.* Medicinam (*inquit*) iumentorum quidam Chiron Græcus inuenit, inde pingitur dimidiâ parte homo, dimidiâ equus. dictus autem Chiron ἀπὸ τοῦ χειρίζειν, quia chirurgus fuiſſe dicitur, vnde appellatus.

220 Eetion] *hic non ille frater Dardani, filius Electræ, de quo ex Idomeneo, & Hellanico, Scholiaſtes Apollonij in lib. 1. ſed Andromachæ pater, Thebarum Aſianarum rex. Vide Homerum Iliad. 6.*

221 Lyrneſſos] *oppidum Troadis. patria Briſeidis. Ouidius:*

Fertur & abductâ Lyrneſſide triſtis Achilles.

vide Homer. Iliad. 1. Ouid. in epiſt. Briſeid. Turnebum lib. 13. Aduer. cap. 15.

224 Tenedos] *inſula. Græcorum inſidiis, qui illic, qua nocte ſimulabant reditum, latuerunt, nata; iacens inter Lesbum & Helleſpontum.*

Quæ paſcuo fœcunda pingui] *vtcumque terminos Thraciæ extendas, nunquam illi ad Cillam vel Tenedum pertingent. quid ergo Tenedo vel Cillæ cum Threiciis gregibus commune? Quare arbitrarer eo decennio, quo Troiam obſederunt, Danaos armenta equorum bellicorũ (quales ſunt Threicii) illic, propter paſcuorum vbertatem, aluiſſe. Sed vtra,* Tenedos, *an Cilla? neſcio. nam neutri videtur ſatis rectè cohærere quod dicitur: & Moguntin. manuſc.*

anuſc. aliiq; nonnulli; mittit, *continent, pro*; nutrit. *vt ſuſpicio me ſubeat, ic aliquid deeſſe, nomen ſcilicet loci, qui equos vel ſubminiſtrabat, vel alebat.*

226 Cilla] *Ciliciæ ciuitas à Pelopis aurigâ ibi ſito nominata, teſte Strabone lib.*13. *Sacra eſt Apollini, ab eâ Cillæo. Pro,* ſacra, *Mogunt.* cara.

227 Caycus] *Myſiæ amnis, ideo à Virgilio in Georg.* Myſus dicitur.

229 Tot vrbes] *duodecim maritimæ, vndecim mediterraneæ, vt glorialur ipſe Achilles Iliad.*9.

231 Iter eſt Achillis] *fortè etiam alludit ad ſummam velocitatem eius, nde* κῦφος, ποδάρκης, πόδας ὠκὺς *cognominatur. Pind. de Achille Nem.*3.

κτείνοντ' ἐλάφους ἄνευ κυ-
νῶν δολίων θ' ἑρκέων·
ποσὶ γὰρ κράτεσκε.
Interficientem ceruos ſine canibus
doloſiſque ſeptis.
pedum enim excellebat velocitate.

& alibi dicit eum: ——— Ἄρει
χεῖρας ἐναλίγκιον
στεροπαῖσί τ' ἀκίαν πόδων. Marti
Manibus æqualem,
Pedibus verò fulmini.

233 Merita] *non eſt quod hanc vocem tollant, proba & ſincera.*

235 Vicit] *expugnauit. vnde etiam ipſe Achilles ab Homero vocatur* ολίπορτος, *non ſemel Iliad. ό· φ' ·ά· quamuis vel ſemel tãtùm, vel nunquam vocatum putent, Cicero, Strabo, & Euſtathius: frequẽtius tamen hoc Vlyſſi ribuit, cuius conſilio vult captam Troiam. At Maroni*;

Priami regnorum euerſor Achilles,

238 Patruíque] *ſic Moguntinenſ. & pleriquem. ſ. & ſic Veneti, Herbip. ugdun. & alÿ. probè. nam Priamus iuxta nonnullos Memnonis patruus.*

239 Pallente] *idem tradit Triphiodorus.*

241 Diis natos] *Moguntinenſ.* Deæ, *Herbipolenſ. & Veneti,* Deâ. *trumuis rectum. vt primus reſtitui in Aduerſar.*

242 Amazon] *Penthaſileam Amazonum reginam Troiano bello, inter rtiſſimos viros, egregia virtutis ediddiſſe documenta ſcribit Iuſtin. lib.*2. *riphiodorus admodum bellicoſam fuiſſe, & Græcos vſque ad naues fugaſſe ribit; quod Cointus copioſius enarrat. Euſtathius refert, ex quorumdam retione, ab eâ primo Achillem interemtum, & maternis precibus in vitam uocatum, eam ipſam occidiſſe. Dares à Neoptolemo ſcribit interfectam. id erius, ſi Achillem illa necauit.*

247 At tuam] *Iphigeniam in Aulide à patre immolatam ad ventos proitiandos tradidere Theognis initio operis, Eurip. in Iphigen. priore, Virgil. . Aeneid. & Ouid.* 12. *Metamorph. Auctor etiam eſt Demarathus lib.* 1. *erum Tragicar. Erechteum ſuam filiam Proſerpinæ immolaſſe; ſuam quoue Marium Dÿs Auerruncanis, tradit Dorotheus lib.* 4. *rer. Italicar. ide Clementem Alex. in Protrept. De Iephte ex voto filiam ſacrificante,*

*cap.*11. *Iudic.conſule D. Greg. Nazianzen. orat.* 20. *D. Ambroſ. lib.* 3. *offic.* *cap.* 12. *& D. Hieron. in* 7. *cap. Hierem. & D. Epiphan. hæreſ.* 55.

248 Et facta] τὸ, &, *deeſt Moguntin. idem;* impetus.

253 Quo plura] *hunc verſum Pyrrho aſcribunt: Sed contra fidem librorum omnium. Nec malè inter ſe nexa, ſi continues. reddit enim Atrides rationem pulcherrimam, & Regum Rege, iam ſene, digniſſimam; cur ſuperbiam Achillis patienter tulerit. At Pyrrhum hoc dicere, minus conuenit. contumelias ille, non modeſtiam cogitat: ira & iuuenta feruore effertur, nihil illi mentis ſanæ, nihil pacatæ mentis: qui conſilium nec datum recipiat, minus vllo conſulat alijs.*

262 Magna momēto obrui] *Iſocrates;* Quod cōgregare ſeu colligere omnium difficillimū ſit: diſſoluere & diſpergere omnium facillimū. *Seneca epiſt.* 92. Longam moram dedit malis properantibus, qui diem dixit non horā momentúmq; temporis euertendis imperiis ſufficere. *quibus verbis Euripidem reprehendit, ſecutus Phalereum. vide Thyeſt.* 597.

263 Tumidos] *Moguntin.* Timidos. *vterque quidem affectus ab Ilio. Superbia, quia euerterant: pauor, quia monebat exemplo, & ipſorum potentiam momento obrui poſſe. Sed de pauore infra commodius, cùm de Priamo: nunc ſolam ferociam Pyrrhi, qua efferebatur vult compeſcere.*

270 Ego eſſe quicquam ſceptra] *ex illis Polynicem dehortantis Iocaſtæ apud Eurip. in Phœniſſ.*

τί τὴν τυραννίδ' ἀδικίαν εὐδαίμονα
τιμᾷς ὑπέρφευ, καὶ μέγ' ἥγησαι τόδε;
περιβλέπεσθαι τίμιον, κενὸν μὲν οὖν
ἢ πολλὰ μοχθεῖν, πόλλ' ἔχων ἐν δώμασι
βούλει; τί δ' ἔστι τὸ πλέον; ὄνομ' ἔχει μόνον.

Quid regna, felicis quid iniuſti Deam
Veneraris, ac tanti facis? honore an putas
Summo colendam? Vanius nihil eſt eâ.
Vis plura corradere? bonis cùm polleas,
Quid profuerit? inane nomen opes gerunt.

271 Falſo vinclo] *videtur (ait) diadema capitis ornamentum, cùm re verâ cathena ſit, & vinculum verticis noſtri: cùm nos capite minuat, veram tollens libertatem, in veram compingens ſeruitutem. Rectè etiam dixit* Vano fulgore tectum nomen. *nam vt ait lib. de diuinâ prouid.* Iſti, quos pro felicibus aſpicitis; ſi non qua currūt, ſed qua latēt videris; miſeri ſunt, ſordidi, turpes, ad ſimilitudinem parietum ſuorum extrinſecus culti. non eſt iſta ſolida ac ſincera felicitas, cruſta eſt & quidem tenuis. Itaq; dum illis licet ſtare, & ad arbitrium ſuum oſtēdi, nitent & imponūt. Cum aliquid inciderit quod diſturbet ac detegat: tunc apparet quantum altæ ac veræ felicitatis alienus ſplendor abſconderit. *tam pari, vt nomen non res vocetur, & fulgore tectū vano non vero. vide Her. Oet. v.* 648.

272 Caſus hoc rap. breuis] *Euripides ibidem:*

ὁ δ' ὄλβος οὐ βέβαιος ἀλλ' ἐφήμερος.

Nec ſtabilis eſt niſi in diem felicitas,
Moguntin.hic; caſus hoc rapit.*melius Herbipol. & Veneti* ; hoc rapiet, *nam Lugdun.& Germani alij*; hæc rapiet.

278 Arcuiſſem] *aſſentior Lipſio ſcribenti*; arcuiſſem. prohibuiſſem. *t,eodem errore, cum rectè inferius legeretur*; vna ab interitu arcuit, *librarius Moguntinenſ.ſcripſit*; Arguit.

287 Dono]*melius Moguntinenſ.* donum.

290 Qui non vetat]*Thucydid.lib.*1. Non enim tam is, qui redigit lium in ſeruitutem,quàm is,qui cùm poſſit hoc prohibere contemit,id facere exiſtimandus eſt:maximè ſi præclarum titulum Græciæ n libertatem aſſerendæ præ ſe ferat. *Ad hunc verò Senecæ locum videtur lludere Saluianus li.7.de Prouidentiâ*: Poteſtas quippe magna & potẽiſſima, quæ inhibere ſcelus maximũ poteſt,quaſi probat debere fieri ſciens patitur perpetrari.In cuius enim manu eſt, vt prohibeat, iuet agi,ſi non prohibet admitti. *hoc etiam pertinet illud Prudentij:*

Nil refert,auctor fuerit factorque malorum:
An opera in vitium ſceleris pulcherrima verti,
Cùm poſſit prohibere,ſinat——

294 Leuatur *Moguntinen.*leuetur *pro*;infuſo,*Burdigal.* effuſo. *& pro*; ominі,*Mogunt.*hominis.

299 Pœna]*indigno virginis regiæ ſupplicio.*

300 Tumide]*inflate,arrogans,æmide,vt veteres dicebant.*

312 Supplex paternus] *vehementer hoc auget crudelitatem. nam Plato ib. 5. de legib. ſcribit omnium, tam in peregrinos quàm in ciues peccatorum maximum eſſe, quod in ſupplices committitur. Quare meritò Triphiodorus oc ipſum exaggerauit,cùm enim narraſſet Pyrrhi facinus; addit illum neque qualem Priamo Pelei caniciem reueritum; neque ipſum Priamum, cui καὶ πὲρ ἐὼν βαρὺ μῆνις, ἐφείσατο τὸ πρὶν Ἀχιλλεύς* etiam grauiter iratus exiſtens Achilles ante pepercerat.*& propterea Neoptolemum vocat* σχέτλιον mpium. 313 Hoſtéſque] *pepercit parens meus ſupplici, ego hoſti non peerci.peruicatia in hoſtem,beneficentia aduerſus ſupplices vtendum ſcio. horum tiæ conſulendum,illi euitandi.*

315 Aiaci] *Iliad.*ί. 323 Theſſalis]*in hoc carmine malo*,Theſſalicis; *in iqu.*Theſſalis.*vt habent Lugdunenſ.ceteri vitioſi.*

329 Nunc miſericors] *ironicè. nam ſenſus poſtulat vt neget miſericorem eſſe.Moguntin.eodem ſenſu*;non,*pro*,nunc. *Porrò loquitur ex aliorum onſuetudine.nam Stoici miſericordiam animi vitium ex altera extremitate rudelitati oppoſitum exiſtimabant,quod probare nititur Seneca li.2. de Clementia.ſed miſericordiam tollere, humanitatem eſt tollere: & delirium illud Stoæ confutatum iam pridem à Patribus Lactantio lib. 6.cap.10.& 14. & D.Auguſtin.lib. 9. de ciuit. Dei cap.5 & de moribus Eccleſiæ lib.1.cap.27. in fine. Miror hodie qui Chryſippum defendant, Lactantium reprehendant. Si de voce miſericordiæ contendunt; audiant quid cap. illo 5. de Græculis Auguſtinus,ne vocem culpent ſeculis omnibus receptam.ſi res diſplicet; quam vo-*

cula notat: tunc, ſi virtutem eſſe negant, ſanè impij; qui, vel Deo adimunt quod illi proprium cuncta ſacræ ſcripturæ volumina proclamant; vel Deo tribui volunt aliquid minus perfectum, & reprehenſione dignum. damnant Eccleſiam; quæ miſericordiam & miſerationem laudat, ſuadet, amplectitur. Chriſtum Dominum damnant, qui non ſemel miſertus & miſeratus aliena mala, non ſemel ingemuit, & fleuit. At inquiunt, de animi affectu loquimur Diſcite ergo rectius tutius philoſophari: & animi has affectiones ſeu paſſiones. per ſe nec bonas nec malas eſſe, ſed virtutis aut vitij rationem, ex recto vel obliquo vſu accipere. Ariſtoteles 2. Ethic. cap. 5. & D. Thomas 2. 2. q. 35. a. 1. docebunt; quos ad vnum omnes hîc ſequuntur, qui ſanè ſapere & ſobrii à ſanis & ſobriis iudicantur.

332 Lex nulla capto parcit] *nam quod bello capti non occidantur, non legis ciuilis ſanctione, ſed hominum magis clementiâ initio receptum, qui captiuos ſeruare, quàm occidere maluerunt. Vnde & dictos ſeruos Iuſtinianus cenſuit §. ſerui autem. de iure perſon. alij malunt à ſeruiendo dictos: & Iuſtinianum rident. idem tamen Pomponio viſum prius;* Seruorum *(ait)* appellatio ex eo fluxit, quod Imperatores noſtri vẽdere captiuos, ac per hoc ſeruare, nec occidere ſolent. *l. pupillus. 139. D. de rer. & verb. ſignif. Quaſi, non antequam ſeruiant, ſeruati ſint. Ait Seneca, licere captos occidere. ita initio creditum Barbaris, Græcis, & Romanis: ſed Romani poſtea ſuſtulere iniquam illam poteſtatem l. 1. D. de his qui ſunt ſui vel al. iur.*

336 Iactas] *alij* iacta. *in præced. verſic. Eibius:* Minimum debet libere.

338 Scelere quæ fratrum] *apud Sophoclem Teucer Agamemnoni:*

Ἀτρέα δ' ὃς αὖ σ' ἔσπειρε δυσσεβέστατον
προθέντ' ἀδελφῷ δεῖπνον οἰκείων τέκνων:
Tuum ſatorem autem Atreum ſacerrumum
Fratri vorandos appoſuiſſe liberos.

340 Atrei &c] *Teucer quoque hanc ignobilitatem non reticuit:*

οὐκ οἶσθα σοῦ πατρὸς μὲν, ὃς προὔφυ πατὴρ,
ἀρχαῖον ὄντα Πέλοπα βάρβαρον Φρύγα;
Neſcis tui qui proſator patris fuit
Pelops vetuſtus, eum fuiſſe barbarum?

341 Ex virginis] *viciſſim ſic Agamemnon Teucro:*

σέ τοι τὸν ἐκ τῆς αἰχμαλώτιδος λέγω.
ἦπου τραφεὶς ἂν μητρὸς εὐγενοῦς ἄπο,
ὑψήλ' ἐκόμπεις, κἀπ' ἄκρων ὡδοιπόρεις.
Tibi dico captæ matris ancillæ genus.
Ingenua quòd ſi ſuſtuliſſet te parens,
Quantum tumeres, téque celſum attolleres.

Furtiuo ſtupro] *hoc Agamemnoni Teucer ingerit:*

αὐτὸς δὲ μητρὸς ἐξέφυς Κρήσσης, ἐφ' ᾗ
λαβὼν ἐπακτὸν ἄνδρ' ὁ φυτεύσας πατὴρ,
ἐφῆκεν ἐλλοῖς ἰχθύων διαφθοράν.
Te mater autem Creſſa protulit, ſuus

Quam deprehendit viro cum alieno pater
Mutiſque iecit pabulum natantibus.

342 Sed nondum viro] *Quærebat apud Suetonium Tiberius, quomodo id temporis Achilles fuerit vocatus? reſpondet Hygin. in fab. cap. 96. à capillorum colore tunc* Pyrrham *dictum. ſic explico & caſtigo iſta Sidonij in carmine ad Felicem:*

Inde Scyriadum datus parenti,
Falſç nomina pertuliſſe Pyrrhæ:
Atque inter tetricæ choros Mineruæ, *&c.*

deſcribit elaborato ſermone, vt ſolet, Tertullianus lib. de pallio cap. 4. Naturam concuſſit Lariſſeus heros in virginem mutando. ille ferarum medullis educatus, vnde & nominis conſilium, quandoquidem labiis vacuerat ab vberum guſtu: ille apud rupicem, & ſiluicolam, & monſtrorum eruditorē ſcrupeâ ſcholâ eruditus. Feras in puero matris ſollicitudinem patiens certe iam vſtricolas, certè iam virum alicuius clanculo functus, adhuc ſuſtinet ſtolam fundere, comam ſtruere, cutē fingere, ſpeculum conſulere, collū demulcere, aurē quoque foratu effeminatus: quod illi apud Sygeum ſtatua ſeruat. planè poſtea miles eſt. neceſſitas enim reddidit ſexum. de prœlio ſonuerat, nec arma longè. Ipſum (*inquit*) ferrum virum attrahit. Ceterum ſi poſt incentiuū quoque puella perſeueraſſet, potuit & nubere. Ecce itaque mutatio: mōſtrum equidem geminū, de viro femina, mox de femina vir. *Hæc Septimius, vnde apparet turpitudo transfigurati ſexus, quam hic Pyrrhi natalibus aſpergit. Nondum virum, veteres* improlem *vocabant teſte Victorino libro* 1. *artis Grammat.* Alludit ad Homeri locum.

346 Paridis] *ſed ex inſidiis iuuante Apolline Paridem, & eminus ſagittâ miſſâ, vt docent Smyrnæus lib.* 3. *Dictys lib.* 4. *Pauſanias in Attic. Ouidius in Metamorph. & alij. ideo ſubdit:*

Quem nec Deorum cominus quiſquam petiit.

352 Rati] *quædam ſchedæ;* ratis.

354 Mundi fragor] *terræmotum; cuius mira deſcriptio apud Xiphilin. in Traiano, genera, quæ ſint tradunt Ariſtot. lib.* 2. *Meteor. cap.* 7. *Seneca, li.* 6. *Nat. quæſt. & Plinius lib.* 2. *cap.* 79. *& ſeq.*

355 Stella] *cometes, quem Seneca ſtellam eſſe cenſuit lib.* 7. *Nat. quæſt. Verius tamen, ſtellæ differunt à cometis, vt docent, Ariſtot. li.* 1. *Meteor. c.* 7. *Plinius lib.* 2. *c.* 22. *& eſt communis opinio philoſophorum & aſtronomorum.*

Longâ flammâ] *extento & diffuſo crine.*

358 Calcha] *de quo recondita quædam Leonicus lib.* 3. *var. hiſt. cap.* 63.

362 Ionidéſve] *virgines Argiuæ. de Ionia diximus nonnulla alibi, eam deſcribit Plinius lib.* 5. *cap.* 29. *Quis primus Ionas in oppida compulerit, cùm nuſquam legiſſem, docuit me hoc fragmentum Nicæneti, apud Parthenium, de Cauno, Biblidis fratre:*

* αὐτὰρ ὅγε προτέρωσε κιὼν οἰκούσιον ἄστυ Miletus.
κτίσατο Τραγασίῃ δὲ χαλκηίδος ἔσχετο παιδὶ ......

ἣ οἱ Καῦνοι ἔτικτε, ἀεὶ φιλέοντα θέμιστας·
γείνατο δ' ἐρασδαλῆς ἐναλίγκιον ἀρκεύθοισι
Βιβλίδα, τῆς ἤτοι ἄεκων ἠράσατο καῦνος·
βῆ δὲ φερένιδιος φεύγων ὀφιώδεα κύπρον,
καὶ Κάπρον ὑληεντα, καὶ κάρια ἱερὰ λοετρά.
εἶθ' ἥ σοι πολίεθρον ἐδείματο πρῶτος Ἴωνας.

℞. Longius inde abiens vrbem conſtruxit: at ipſi
Tragaſiæ vxori ſemper coniunctus ab illâ
Suſcepit Caunum gaudentem legibus æquis,
Atque etiam excelſis ſimilem ſuſcepit ab illâ
Biblida iuniperis; quam inuitus Caunus amauit.
Quare abiit fugiens Cyprum ſerpentibus auctam,
Siluoſúmque Caprum, Carum quoque balnea ſacra:
Poſtque vrbe incluſit conſtructâ primus Ionas.

Hoc loco Ionides dicuntur Inachides ſeu Argiuæ.

367 Turre de ſumma] *Moguntin.* turre de durâ. *Herbipol. & Venetiæ* turre recluſus cadat. *an voluerunt edere;* turre detruſus. *nihil muto, à Baſileenſ. Lugdun. & Lipſienſ. lectione;* turre de ſummâ.

IN CHORVM.

*Hic chorus impius eſt, & animam humanam aſſerit perire cum corpore: quæ Stoicorum ſententia fuit; vt docet Stobæus in Phyſic. eclog. pag. 109. & 106. Zenonis vt tradit auctor lib. de ſpiritu & animâ. tom. 3. Aug. & Seneca, vt patet ex epiſt. ad Lucilium & Conſolat. ad Martiam, & ei meritò hanc ſententiam tribuit Tertullianus lib. de reſurrectione carnis; quæ fuit Stoicis cùm Epicureis communis, & paucis philoſophis, quos recenſent Ariſtot. lib. 1. de animâ, & Plutarchus lib. 4. placid. cap. 7. & Theodoretus lib. 5. Græcans affection. ſed hi inferioris ſubſellij omnes; vt & Plinius lib. 7. Nat. hiſt. & Lucretius Epicureus lib. 3. de rer. Nat. Nam Galenus non ſatis ſibi ipſi conſentire videtur. modò dubitare ſe oſtendit; modò videtur in Epicureorum errorem delabi, ſi Cano credimus lib. 12. de locis cap. 15. modò apertè immortalem fatetur eam quâ intelligimus, vt lib. 9. de placit. cap. 16. & li. de vteri conceptu. Ariſtotelem, etſi quidam velint eum impietatis crimine onerare, etiam grauiſsimi ſcriptores; verius tamen eſt; animam humanam immortalem eſſe credidiſſe, vt mox docebo. De Platone nihil dubitandum; nec fuere; qui dubitent. Non tamen defuere olim hæretici, qui ad reijciendos Moſis libros contenderent ipſum animam noſtram mortalem ſtatuiſſe, dum dixit: Animam omnis carnis eſſe in ſanguine. Leuit. 17. Et eſſe poſſent minus prudentes, qui ex Patribus idem ſe colligere crederent, quorum nonnulli animam humanam (de hac enim ſola nunc loquimur) corpoream eſſe ſignificant; eo quòd ſolus Deus illis incorporeus *, & in ſacris litteris anima ſanguis vocetur, & anima membrorum mentio fit, Lucæ 16. & alia nonnulla quæ adducunt. Verùm hi Patres tantùm voluere, eas Dei comparatione, non poſſe ſic abſolutè incorporeas dici, quemadmodum Deus eſt incorporeus, vt docet Xiſtus Senenſis lib. 6. annot. 35.*

* *Tertull. in lib. de anim. Orig. lib. 1. περὶ ἀρχῶν, c. 8. et tract. 30. in Ioan. Caſsian. in collat. Gennadius in lib. de Eccleſ. dogma. Paſcaſius Diaconus lib. 2. de Spiritu ſancto. Fauſtus lib. 2. de creatur. & alij.*

Et quod anima in ſanguine dicitur, vel ſanguis ei tribuitur, vt Gen. 9. Sanguinem animarum veſtrarum requiram: *ſimilitudine quadam (vt vult D. Aug.) anima dicitur ſanguis, quia vt inter humores omnes potiſſimùm viuit animal ſanguine: ſic etiam intelligimus animam id eſſe, quâ vitam ducimus.* Et eſſe in ſanguine animam nihil aliud eſt (D. Epiphan. teſte hær. 59.) quàm quod ſine ſanguine viuere non poſſumus. Anima autem membra tribuuntur, vt Deo; quia officiis membrorum fungitur. Nulli ergo Theologi, nulli ſani philoſophi hoc opinati, quod vult Seneca; niſi fortaſſis Alexander Aphrodiſæus; qui ex quattuor elementis componit. Quomodo igitur anima habet poteſtatem quarundam actionum, quæ nunquam fuerunt in poteſtate vllius elementi, vt mouendi antrorſum, retrorſum, dextrorſum, læuorſum? nihil enim in vllo compoſito, quod actu non fuerit in principiis eius eſſentiam conſtituentibus: nam principia huiuſmodi ſunt actus eorum, quorum ſunt principia. Hanc hæreſim, quibuſdam Arabibus tribuunt Euſebius lib. 6. hiſt. & D. Auguſtin. hæreſ. 83. quatenus ſemel animas mori contendebant; & poſtea reſurgere non amplius morituras: quod etiam videntur voluiſſe Netopſychitæ apud Damaſcenum lib. de hæreſibus. Et vereor, ne non ſatis longè ab illa receſſerint recentiores quidam Ariſtotelei, qui conantur in eam philoſophorum principem pertrahere, vt Pet. Pomponat. in lib. de anima immortal. & Simon Portius in lib. de mente humana. Pomponatij argumenta diſſoluit Contarenus editis contra illum, etſi non nominat, libb. de animæ immortalitate. Portij argumenta omnia refellunt Mar. Antonius Natta in lib. de animæ immortal, & Iacob. Ant. Marta. Neapolitan. in Apologia contra Portium. & Anton. Mirandulan. in ſingula. certam. lib. 11, 12, 34. vſque ad 39. Fusè etiam Naclantus tomo 2. in diſp. de animæ immortal. & Iulius Caſtellanus Fauentinus in tribus libris de animæ immortalitate; noſtri quoque Fran. Toletus in lib. 3. de animâ. Ariſtot. & Ben. Pererius lib. 6. Nat. princip. cap. 19. & ſeqq. dicam & ego nonnulla, ſed breuiter.

D. Aug. lib. 2. cont. adu. legis cap. 6. vide Xiſt. Senen. lib. 8. bibl. c. vlt.

In primis animam hominis incorpoream eſſe & immortalem voluère præſtantiſſimi quique philoſophi, Mercurius Triſmegiſtus in epiſt. ad Aeſculap. & dial. 1. & poſt eum Pherecydes Sirus eius diſcipulus (erranit Cicero putans hũc primum auctorem) cui illam tribuit præter Ciceron. 1. Tuſculan. Lactantius lib. 6. cap. 3. tenuit idem Thales Mileſius, teſte Laërtio lib. 1. & Pherecydæ diſcipulus Pythagoras, teſte Cicerone, & omnes diſcipuli Pythagoræ, vt Timæus apud Platonem, & Archytas apud Iamblichum in lib. de myſter, quamuis hi errarunt; quoniam de brutorum animabus idem exiſtimabant.

Tenuit Plato conſtantiſſimè in Phædro, Phedone, Timæo, Philebo, Menone, lib. de repub. & epiſt. cuius loca recenſent Fauentinus in d. opere, & Pererius d. lib. 6. cap. 18. Tenuit Galenus, vt dixi; & Hippocrates in lib. de carnibus. Tenuere, magiſtrum ſecuti, Platonici omnes non Chriſtiani modò, vt D. Greg. Nyſſenus, D. Auguſt. D. Iuſtinus, Aeneas Gazæus; cuius manuſcr. exemplar Græcum (nondum prito excuſum eſſe Græcè) habetur Louanij in collegij noſtri Bibliotheca; dialogo, de animæ immortalitate. Sed & pagani quoque Platonici, Plotinus, Iamblichus, Porphyrius, Proclus, Pſellus, Gemiſtus

Phleton, Alcinous, Apuleius, & reliqui. de brutorum animabus etſi in Phædone valde inſinuet eas quoque æternas; verius tamen puto mortales poſuiſſe, vt docent Philopon. in proœm. lib. de animo, Beſſarion lib. 2. contra Trapezunt. & Marſil. Ficin. in Theolog. Platon.

Tenuit Ariſtoteles, etſi Gazeus & alij nonnulli cum Plutarcho, & Aphrodiſæo, Ariſtotelis mentem ſequius interpretentur: vel, cum Scoto, Heruæo & Nypho dubiam fuiſſe putent: tenuit tamen, vt communiter hodie plerique cum D. Thomâ, Albert. & omnibus ferè Scholaſticis; cum Themiſtio, Simplicio, Philopono, Theophraſto, Olympiodoro, & vtroque Ammonio, nobiliores Peripatetici, Contarenus, Mocenicus, Anton. Mirandulanus, Mar. Ant. Ienua, Montecatinus, & alij eum ſunt interpretati. Quid aliud illa ſonant? Λείπεται δὲ τὸν νοῦν μόνον θύραθεν ἐπεισιέναι, καὶ θεῖον εἶναι μόνον· οὐδὲ γὰρ αὐτοῦ τῇ ἐνεργείᾳ κοινωνεῖ σωματικὴ ἐνέργεια: *niſi, ſolam mentem extrinſecus aduenire, diuinam eſſe ſolam, & nullam actioni mentis noſtræ, cum corporeis actionibus communionem intercedere? lib. de animal. gener. cap. 3. Deinde nonne in lib. de animo apertè id ſe ſentire inſinuat?* ὁ δὲ νοῦς, ἔοικεν ἐγγίνεσθαι, οὐσία τις οὖσα, καὶ οὐ φθείρεσθαι. μάλιστα γὰρ ἐφθείρετ' ἂν ὑπὸ τῆς ἐν τῷ γήρᾳ ἀμαυρώσεως· νυνὶ δ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων συμβαίνει· εἰ γὰρ λάβοι ὁ πρεσβύτης ὄμμα τοιονδὶ, βλέποι ἂν, ὥσπερ καὶ ὁ νέος, ὥστε τὸ γῆρας, οὐ τῷ τὴν ψυχὴν πεπονθέναι τι, ἀλλ' ἐν ᾧ, καθάπερ ἐν μέθαις καὶ νόσοις. καὶ τὸ νοεῖν δὴ καὶ τὸ θεωρεῖν μαραίνεται, ἄλλου τινὸς ἔσω φθειρομένου, αὐτὸ δὲ ἀπαθές ἐστι. τὸ δὲ διανοεῖσθαι καὶ φιλεῖν ἢ μισεῖν, οὐκ ἔστιν ἐκείνου πάθη, ἀλλὰ τουδὶ, τοῦ ἔχοντος ἐκεῖνο, ᾗ ἐκεῖνο ἔχει. διὸ καὶ τούτου φθειρομένου, οὔτε μνημονεύει, οὔτε φιλεῖ, οὐ γὰρ ἐκείνου ἦν, ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ, ὃ ἀπόλωλεν. ὁ δὲ νοῦς ἴσως θειότερόν τι καὶ ἀπαθές ἐστι. Intellectus autem extrinſecus aduenire videtur, & ſubſtantia quædam eſſe & non corrumpi. Maximè enim corrumperetur ab eâ debilitatione quæ ſenio contingit. Nunc verò non aliter euenit, quàm in ſenſuum organis. Si enim ſeni iuuenilis oculus daretur, cerneret vt iuuenis. Quamobrem nihil anima à ſenio patitur, ſed quia id in quo eſt patitur, ſeneſcere videtur. ſicut in ebrietatibus & morbis fit. Ipſum igitur intelligere ac contemplari marceſcit, alio quodam interius corrupto: ipſa verò mens impatibilis eſt. ratiocinari autem, & amare, & odiſſe, non ſunt illius affectiones, ſed eius quod mente præditum eſt, vt eâ præditum. Quare hoc corrupto, mens nõ amplius recordatur, nec amat; non enim hæc mentis erant, ſed compoſiti communis quod interiit. Intellectus autem ſeu mens fortè diuinum quid eſt, & paſſionis expers. *Ad quæ verba Philopon. & alij monent addidiſſe* τὸ ἴσως, *non quòd dubitaret, ſed quod nondum id perfectè demonſtraſſet. & manifeſtum eſſe eum de noſtra rationali anima loqui; ineptos verò & vanos eſſe qui aliud exiſtimarunt. Nam mox ſubdit* εὐλογώτατον γὰρ εἶναι τοῦτο πρεσβυγενέστατον καὶ κύριον κατὰ φύσιν: rationi maximè conuenit eſſe nobiliſſimum quiddam mentem, & quando naturæ ordo retinetur, tunc illam ceteris partibus dominari. *Lib. deinde ſequ. ſcribit* nihil vetare quaſdam animæ partes eſſe ſeparabiles à corpore, cùm corporis nullius

Contaren. in lib. 2. de immortal. ani. Mocenicus in lib. 1. de trãſ. homin. ca. 18. 19. & ſeq. Mirandulan. in euerſ. ſingular. certami. ceteri in 3. de anima. tex. 65. & 66.

Lib. 1. tex. 82.

Lib. 2. tex. 21.

nullius ſint actus: etſi partes eius aliquæ ſeparabiles non ſint. οὐ μὴν,
ἀλλ᾽ ἐνιά γε οὐδὲν κωλύει, διὰ τὸ μηθενὸς εἶναι σώματος ἐντελεχείας, *& cet.* tex.21.
poſtea, ſpeculatiuum aliud genus animæ & ſeparabile eſſe ab aliis, ſicut Hugo de
perpetuum à corruptibili *docet*: ceteras autem animæ partes ſeparabi- ſancto Vi-
les non eſſe, vt quidam voluerunt. περὶ δὲ τοῦ νοῦ καὶ τῆς θεωρητικῆς δυνά- ctore lib.
μεως, οὐδέπω φανερόν, ἀλλ᾽ ἔοικε ψυχῆς γένος ἕτερον εἶναι. καὶ τοῦτο μόνον ἐνδέχεται de ſpir. &
χωρίζεσθαι, καθάπερ τὸ ἀΐδιον τοῦ φθαρτοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ μόρια τῆς ψυχῆς, φα- anima c.
νερὸν ἐκ τούτων, ὅτι οὐκ ἔστι χωριστὰ καθάπερ φασί τινες. *Et lib. 3. affirmat men-* 38 *Tripli-*
tem eſſe ſeparabilem, immiſtam, & impaſsibilem, ἀπαθὲς ἄρα δεῖ εἶναι. *item* *cẽ vim ani-*
ἀμιγῆ εἶναι, *&* οὐδὲ μεμίχθαι εὔλογον αὐτὸν τῷ σώματι, *& ſubiungit organis* *mæ id eſt,*
carere. & poſtea, ſenſitiuum non eſſe ſine corpore; intellectiuum ve- *ſenſualẽ, ra*
rò prorſus à corpore ſeparari. τὸ μὲν γὰρ αἰσθητικὸν οὐκ ἄνευ σώματος, ὁ *tionalem &*
δὲ νοῦς χωριστός. *& addit,* intellectum eſſe per ſe intelligibilem & intelli- *intellectua-*
gentem, quoniam in his quæ materiâ carent idem eſt quod intelligit, *lem, philo-*
& intelligitur. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄνευ ὕλης, τὸ αὐτό ἐστι τὸ νοοῦν καὶ τὸ νοούμενον. *ſophi par-*
& clarius, καὶ οὗτος ὁ νοῦς χωριστὸς καὶ ἀμιγὴς καὶ ἀπαθὴς τῇ οὐσίᾳ ὢν ἐνεργείᾳ. *&* *tes vocant, nõ integra-*
hic intellectus eſt ſeparabilis, & immiſtus, & impatibilis ſubſtan- *les, ſed vir-*
tia ſemper actu exiſtens. *& mox,* χωρισθεὶς δ᾽ ἐστὶ μόνον, τοῦθ᾽ ὅπερ ἐστί, *tuales,*
καὶ τοῦτο μόνον ἀθάνατον καὶ ἀΐδιον. Segregatus eſt animus ſolus, quic- *quia potẽ-*
quid eſt, & hoc ſolùm eſt immortale & ſempiternum. *Nec difficile id* *tiæ ſunt.*

tex. 1.4. tex. 6. tex. 7. tex. 15. tex. 19. tex. 20.

ipſum ratione probare. Nam (vt dictum) animus natura Ariſtoteli diuinum quid: & eidem nullum cæleſte ſeu diuinum corruptibile. Item negabat Ariſtoteles, ex nihilo aliquid produci poſſe; quod ſequeretur, ſi anima mortalis. nam eſt illi anima quid ſimplex & incompoſitum. ergo non habet principia in quæ redigatur. idcirco ſi interit, redigitur in nihilum. fit ergo ex aliquo nihil. cur non igitur ex nihilo aliquid? Præterea eſt Ariſtoteli actus, ἐντελέχεια, *& principium eſſendi & agendi. ſed ſi eſt actus, eſt quid ſimplex, non compoſitum. nam compoſitum eſt potentia, partes eius ſunt actus. Rurſus ſi eſt principium eſſendi & agendi; non eſt quid compoſitum. tunc enim partes eius eſſent principium. ſed nullum eſt principium eſſendi, cui præter Deum aliud ſit principium. ergo non eſt Ariſtoteli aliquid compoſitum. ergo illi anima eſt ſimplex. ſed huiuſmodi, ex nullis principijs componitur. ergo nec in vlla poteſt reſolui. Vnde apparet omiſsis alis, quæ adduci poſſent, eos qui volunt Ariſtotelem animam rationalem interitus non expertem cenſuiſſe (vt ait Michael Epheſ. in lib. 10. ad Nicomach.)* οὐδέν τι λέγουσιν ἀληθές. *Quare facilè crediderim, quod refert Themiſtius in 3. de anima, ſcripſiſſe philoſophum* Dialogum *quendam ad Eudemum Ciprium, in quo fusè immortalitatem animi probarit; cum id ipſum non obſcurè à Cicerone lib. 1. de* Diuinat. *& Plutarch. in Conſolat. ad Apollonium, & in vitâ* Dionis *confirmari, iam alij monuerint. Tenuerunt idem philoſophi, quos refert Theodoretus lib. 5. curation. Græcanicar. Eugubinus lib. 9. de perenni philoſoph. cap. 12. & 13. conatur eam Stoicis aſcribere, maximè* Senecæ, *& cap. 16. & 17. Epicteto, eo quòd à* Deo *creatam, Dei partem, abſciſſum quid & emanans à Deo eſſe dixerint, & poſt mortem quietem homines manere, & ſimilia: ſed non aduertit, hæc*

explicanda ex Stoicorum ſententiâ, quibus ipſe Deus mortalis, & finem habiturus, & quies illa, nil niſi ad nihilum penitus redactio: quare Tertulliano, Theodoreto & Stobæo *aſſentior. Animæ verò immortalitatem illi crediderũt; quos propterea occidiſſe ſe, vt perpetuò viuerent, legimus apud Lactãtium li. 3. diuin. inſtit. cap. 18. D. Hieronymum in lib. contra Iouinian. & D. Auguſt. lib. 1. de Ciu. Dei cap. 2. etſi de Vticenſi Catone, quia Stoicus fuit, non immeritò dubites; niſi eâ in parte Academiæ ſectator, cetera Stoicus. Defendunt eandem Cicero 1. Tuſc. Plutarchus lib. de fortitud. & lib. de ſerâ Numinis vindicta, Macrobius in ſomn. Scipionis, & alij: Poetæ quoque Latini, qui partim inferni pœnas ſceleribus propoſitas, partim hanc animorum durationem celebrarunt; vt Seneca, ex perſonarum quæ loquebantur, non animi ſui ſententia, in Herc. Oetæo & Furente, & in Thyeſte, & auctor Octauiæ; & Virgilius, etſi hic fortè animum ex igne velut materiâ compoſuerit: Ouidius, non tam quidem in Metam. 15. inquiens:* Morte carent animæ, *loquitur enim Pythagoras tranſmigrationis auctor, & de brutorum quoque, quam in Triſtibus:*

——nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis, ingeniique bonis.

Manilius lib. 4.

An dubium habitare Deos ſub pectore noſtro,
In cælumque redire animas, cæloque venire.

ſed hoc quoque ad Stoicorum mentem dictum. Claudianus, de anima rationali:

Hæc ſola manet buſtoque ſuperſtes
Euolat —— *denique Silius Italicus lib. 15. & Horatius, poſtquam deſeruit Epicurum; Iuuenalis, Lucanus & alij. Ex Græcis Homerus, Euripides, Æſchylus, Theognis, ceteri innumeri. paucorum teſtimonia adſcribam, ſed illuſtriora. Phocylides:*

ψυχαὶ γὰρ μίμνουσιν ἀκήριοι ἐν φθιμένοισι.
πνεῦμα γάρ ἐστι θεοῦ χρῆσις θνητοῖσι καὶ εἰκών.
σῶμα γὰρ ἐκ γαίης ἔχομεν καὶ πάντες ἐς αὐτὴν
λυόμενοι κόνις ἐσμὲν, ἀὴρ δ' ἀνὰ πνεῦμα δέδεκται.
Nulla lues animas defuncto corpore tangit.
Spiritus ille Dei eſt homini conceſſus imago.
Corpus terra dedit; verſi, niſi puluis, in ipſam
Nil ſumus: aſt animæ ſpiracula ſuſcipit æther.
ψυχὴ δ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρως ζῇ διαπαντός.
Morte carent animæ, & ſenij expertes ſemper viuunt.

Pythagoras:
ἡνίοχον γνώμην στήσας καθύπερθεν ἀρίστην.
ἢν δ' ἀπολείψας σῶμα ἐς αἰθέρ' ἐλεύθερον ἔλθῃς,
ἔσσεαι ἀθάνατος θεὸς, ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητός.
Optima dux ratio aurigæ te more gubernet.
Æthereum poſito cùm liber adiueris orbem
Corpore, tum viues æternum, more Deorum.

Apud Clementem Alexandrin. in Stromat. li. 4. Epicharmus: εὐσεβὴς ᾧ πεφυκώς, οὐ πάθοις οὐδὲν κακὸν κατθανὼν, ἄνω τὸ πνεῦμα διαμένει κατ' οὐρανοὶ

ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ὑπουράνιοι ἐπὶ γαίᾳ πετῶνται ἄλγεσι φονίοισι, ὑπὸ ζεύγλαις ἀφύκτοις κακῶν. εὐσεβῶν δ' ἐπουράνιοι ναίουσι κόλποις μακάρων, μέγαν ἀείδουσιν ἐν ὕμνοις. Si pietatem animo coluiſti, nil mali poſt obitum patieris. ſuperius manet in cælo ſpiritus: impiorũ verò animæ ſub cælo vagæ, doloribus ſummis cruciatibuſque æternis malè exagitantur. Piorum animi cæleſtes, ſinu beatorũ recepti, magnũ celebrant hymnis. *Sophocles*:

Ἔσται γὰρ ἔσται κεῖνος αἰώνων χρόνος,
ὅταν πυρὸς γέμοντα θησαυρὸν χάσῃ
χρυσωπὸς αἰθήρ, ἡ δὲ βοσκηθεῖσα φλὸξ
ἅπαντα τὰ ἐπίγεια καὶ μετάρσια
φλέξει μανεῖσα, ὅταν δὲ ἐκλίπῃ τὸ πᾶν,
φροῦδος μὲν ἔσται κυμάτων ἅπας βυθὸς,
γῆ δ' ἑδράνων ἔρημος, οὐδὲ ἄρ' ἔτι
πτερωτὰ φῦλα βαστάσει πυρουμένη.
καὶ γὰρ καθ' ᾅδην δύο τρίβους νομίζομεν,
μίαν δικαίων, χ' ἀτέραν τῶν ἀδίκων,
εἶναί τε ὅρον, κ' ἄπειτα σώσει πάνθ' ἃ προσαπώλεσεν.

Erit enim, erit illud ſeculorum tempus,
Cùm plenum ignis theſaurum laxabit
Igneus æther, paſtuque flamma
Omnia & terreſtria & ſublimia
Comburet inſaniens. Vbi deinde deſierint omnia,
Nuſquam erit fluctuum omnis gurges,
Eritque terra ſedibus deſerta, nec amplius
Volucrum genus portabit dum ardebit.
Nam ad inferos duas ſemitas exiſtimamus,
Vnam iuſtorum, alteram iniuſtorum,
Eritque terminus. deinde ſeruabit omnia quæ perierint.

Hos tres citat D. Iuſtinus lib. de monarchia.

Philemon.

Οἴει σὺ τοὺς θανόντας, ὦ Νικόστρατε,
τρυφῆς ἁπάσης μεταλαβόντας ἐν βίῳ,
καὶ γῆν καλύψειν, ὡς ἀπὸ τοῦ πάντ' εἰς χρόνον
πεφευγέναι τὸ θεῖον ὡς λεληθότα;
ἔστιν δίκης ὀφθαλμὸς ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ
εἰ γὰρ ὁ δίκαιος καὶ ἀσεβὴς ἕξουσιν ἓν,
ἅρπαζ' ἀπελθὼν, κλέπτ', ἀποστέρει, κύκα.
μηδὲν πλανηθῇς, ἔστι κ' ἂν ᾅδου κρίσις,
ἥνπερ ποιήσει Θεὸς ὁ πάντων δεσπότης,
οὗ τοὔνομα φοβερὸν, οὐδ' ἂν ὀνομάσαιμ' ἐγώ.

Putaſne tu mortuos, ô Nicoſtrate,
Omnibus deliciis in vita potitos,
Terra ita tectum iri; vt deinceps in omne tempus
Effugerint numen: tanquam latuerint?
Eſt æquitatis oculus, qui omnia videt.

Reſpicit ad nomen ineffabile tetragrammatum.

Si enim iuſtus & impius eadem conditione futuri ſunt;
I, rape, furare, frauda, miſce, ſed
Errare noli. eſt & apud inferos iudicium.
Quod faciet Deus omnium Dominus;
Cuius nomen formidabile ne nominare quidem auſim.

Euripides:

ἄφθον βίου μῆκος δίδωσι πρὸς κρίσιν·
ὅς τις δὲ θνητῶν οἴεται τοὐφ' ἡμέραν,
κακόν τι πράσσων τὸν θεὸν λεληθέναι ὕστερον,
δοκεῖ πονηρὸς, καὶ δοκῶν ἁλίσκεται
ὅταν σχολὴν ἄγουσα τυγχάνῃ δίκη.
ὁρᾶθ' ὅσοι νομίζετ' οὐκ εἶναι Θεὸν,
δὶς ἐξαμαρτάνοντες οὐκ εὐγνωμόνως.
ἔστιν γὰρ, ἔστιν· εἰ δέ τις πράσσει κακῶς,
κακὸς πεφυκὼς, τὸν χρόνον κερδαινέτω,
χρόνῳ γὰρ οὗτος ὕστερον δώσει δίκην.
Satis longam vitam dat ad iudicium.
Quiſquis verò mortalium putat, dum interim
Malum aliquod facit, ſe latere Deum,
Is videtur malus: & dum videtur, capitur
Cùm ocium agit iuſtitia.
Hæc perpendite, quicumque exiſtimatis non eſſe Deum.
Bis peccantes non ritè.
Eſt enim, eſt. quod ſi quis malè facit,
Et eſt malus; tempus ſanè lucretur:
Nam tempore poſtea dabit pœnas.

Atqui ſic putandum, ſi ſit anima mortalis. interit enim corpus: ſ. & illa; quid reliquum? niſi vt cum Simonide impio, canamus:

τοῦτο κενεῖς ἀΐδαν, κενεὰ διαπήχεται ἀχώ·

Item:

πάντα γὰρ μίαν ἱκνεῖται λαμπίδα χάρυβδιν,
αἱ μεγάλαι ἀρεταὶ, καὶ ὁ πλοῦτος.
βιοτῆς μὲν γὰρ χρόνος ἐστὶ βραχὺς, κρυφθεὶς δὲ
ὑπὸ γῆς κεῖται θνητὸς τὸν ἅπαντα χρόνον.
Nihil ad inferos præter ſonum tranſit inanem.
Item: Omnia enim perueniunt ad vnam voraginem diram
Et magnæ virtutes & diuitiæ,
Tempus enim eſt breue viuendi. ſemel verò ſitus
Sub terrâ iacet mortuus per omne æuum.

quid, niſi vt cum Sardanapalo felicitatem in rebus fœdiſſimis collocemus. Nam ſi cum corpore perit anima; pro operibus nullum vel præmium ſperandum, vel pœna pertimeſcenda. quod videns D. Auguſtinus meritò profeſſus eſt: ſe, ſi mortalis eſt anima, palmã Epicuro tribuere, & in eius ſententiam mente ſtatim conceſſurũ, lib. 6. Confeſſ. cap. vlt. Sed quid teſtimoniis Genti-

lium colligendis lectorem moror? Omnes ferè nationum omnium ſapientiſsimi ſic olim ſunt arbitrati. de Chaldæis id certum eſt Zoroaſtris, & multorum teſtimonio; item de Iudæis (præter Sadducæos) & Ægyptijs, vt docent, adductis teſtimonijs, etiam Oraculorum, Ioſephus lib. 1. contra Appion. Euſebius lib. 1. de præparat. Euangel. & Lactantius lib. 7. & Philoſtratus in vita Apollonij lib. 8. De Græcis iam docui, & teſtis Plato lib. 10. de repub. & in Apolog. De Perſis & Medis, Xenophon in Cyropæd. de Romanis Cicero 1. Tuſculan. & lib. de Senect. & in ſomn. Scipion. De Thracibus, Theodoret. lib. 5. De Gallorum Druidibus, & Maſsilienſibus, Cæſar lib. 6. bell. Gall. & Valer. Maximus lib. 2. cap. 1. De Bracmanis & Gymnoſophiſtis, Philoſtratus in Apollonij vita, & D. Antonius 1. par. hiſt. tit. 4. cap. 2. Et epiſtolæ Indicæ, & Iaponicæ noſtri ordinis hominum teſtantur, Chinarum, Iaponiorum, & Indorum maximâ ex parte hanc eſſe ſententiam. vt verè Plato in libb. de legibus, & in Apolog. dixerit hunc eſſe ſermonem conſtantem, vnanimique omnium teſtimonio corroboratum, quem fontem aliquem magnum vnde fluxerit, auctoritatemque maiorem, quàm humanam habuiſſe, neceſſe ſit. verè. nam habuit ipſum lumen naturæ, & lumen certius fidei diuinitus cælo miſſum. Vtrumque non difficulter oſtendam, non quòd non plerique iam oſtenderunt, ſed quia vel me ſcribentem iſta delectant, vel vtilitas ipſa rei tantæ, in quâ beatitatis noſtræ ſita fundamenta, ſæpius repetita & inculcata, operæpretium pollicetur. Fidei lumen præferunt ſacræ litteræ, concilia, & conſcripti illi Eccleſiæ patres. Docent enim non obſcurè, primò animam humanam eſſe ſpiritum, vt opponitur corpori & carni. Pſal. 30. In manus tuas commendo ſpiritum meum, ſiue vt eſt in Hebr. רוחי אפקיד deponam ſpiritum meum, & in Græco παραθήσομαι· ſanè Dominus dixit Lucæ 23. In manus tuas commendo ſpiritum meum, & Eccleſiaſtæ cap. vlt. reuertatur puluis in terram ſuam vnde erat, & ſpiritus redeat ad Deum qui dedit illum. vbi eſt pro ſpiritus רוח ruah, Chaldæus autem Paraphr. exponit ſpiritus animæ tuæ. in Græco πνεῦμα, & frequentiſsime D. Paulus ſpiritum ſeu πνεῦμα, ponit pro anima ad Rom. 8. ad Gal. 1. & prior ad Cor. 5. & 7. & poſter. c. 7. & D. Stephan. etiam Act. 7. Et Dominus monet Ioan. 4. Deum eſſe ſpiritum, & propterea in ſpiritu adorandum; quod argumentum nihil valeret, niſi animus quoque noſter, quo Deum vult adorari ſpiritus eſſet. in ſuo ergo genere animus noſter ſpiritus eſt, quo vt Deus in ſuo, hoc eſt, materiæ & corporis expers. Nec ſanè memini τὸ ἁπλῶς in ſcripturâ ſpiritum poni pro animâ brutorum, ſed non addito, ſpiritus vitæ, Gen. 7. vel iumentorum, aut quid ſimile, vnde colligi poſsit, agi de anima brutorum, non vt re ſubſiſtente, ſed tanquam de aëre, qui ſtatim euaneſcit. ſecus autem de hominis ſpiritu, quem abſolutè ſic vocat, & cui tribuit proprias actiones, vt velle, intelligere, etiam poſt mortem. Tractat hoc ipſum ex profeſſo communiter Patres, vt D. Hieron. in 10. cap. Matth. & in epiſt. ad Pammachium, vbi ſententiam Originis, qui corpus aëreum animæ dabat, damnat; vt D. Auguſtin. contra Tertullian. hæreſ. 86. & lib. 10. ſuper Geneſ. ad litt. & in epiſt. D. Gregor. Magnus 1. Moral. D. Chryſoſt. D. Nazianz. & alij. Et definitur in epiſt. Sophronij approbata

רוח׳
חיים:

per Sex. Synod. & in Lateran. conſil. ſub Innoc. 3. c. firmiter. de ſumm. Trin. Secundò docent eandem animam eſſe immortalem, nec vnquam interituram. Scripturæ quidem, Sap. 3. vbi dicuntur Iuſtorum animæ in manu Dei, nec tanget eos tormentum mortis, & ſpes eorum immortalitate plena. capite 4. Iuſtus ſi morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. & placens Deo, raptus eſt, ne fictio deciperet animā illius. Conſummatus in breui expleuit tempora multa. placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properauit illum educere de medio iniquitatum. Tobiæ 12. Eleemoſyna à morte liberat, & facit inuenire vitam æternam. non à corporis morte, ſed animæ. Lucæ 10. narratur anima Lazari fuiſſe in ſinu Abrahæ, epulonis autem in inferni cruciatu. Matth. 10. dicit Dominus homines non poſſe animam occidere, quem locum ibi bene ponderant Chryſoſt. Theoph. & D. Hieronym. Denique Matth. 22. non reſurrectionem modò, quamuis illam præcipuè, ſed & animæ immortalitatem Dominus probat ex illo Exodi 3. Ego ſum Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Iacob. Non eſt Deus mortuorum, ſed Deus viuentium. Quaſi diceret: Ego ſum ille Deus quem nunc pro vobis exorant; alioqui reſpondere potuiſſent Sadducæi, eſſe Deū, quem illi, quando erant, adorabant. & ſic Domini argumentatio foret inualida: nec quiſquam Patrum de hoc dubitauit: accuratè potius nonnulli cōprobarunt, vt Clemens lib. 4. Stromat. D. Ireneus lib. 2. cap. 64. D. Iuſtin. in Dialog. contra Triphon. & in Apolog. ad Antonin. Tertullian. lib. de Reſurrect. carn. & lib. de anima, Gregor. Niſſenus lib. de anima. Lactantius lib. 7. cap. 8. & ſeqq. D. Chryſoſtom. homil. 4. de prouidentia. D. Ambroſius lib. de bono mortis cap. 9. D. Auguſtinus lib. de immortalitate animæ, & lib. de quantitate animæ, & alibi. Hugo Victorinus, ſi ipſe auctor, lib. de ſpiritu & anima, in tertio tomo operum D. Auguſtini. Æneas Gazæus lib. de immortal. animorum, & alij. Et hoc deciſum eſt in Conc. Viennenſi ſub Clemente V. & in Lateranenſi ſub Leone X. ſeſſ. 8. Adeo vt qui non verentur id in dubium vocare, aut à philoſophia alienum aſſerere, ab Eccleſia damnati cenſeri debeant.

Tertiò docet eadem Eccleſiæ auctoritas, animam hominis immortalem, non tantùm ex priuilegio, aut per gratiam, vel miraculum; ſed natura ſua. Nam concilium Lateranenſe expreſſè tradit, verè, & per ſe, & eſſentialiter eſſe talem: & Scripturæ loca citata id videntur inſinuare maximè Lucæ 12. vbi traditur nullos homines vltra corporis necem quicquam poſſe. Et probatur ratione. Nam natura ſua ſunt ſpiritus: ſpiritus autem natura ſua eſt immortalis. Quod verò hæc immortalitas in conc. Conſtantinop. 8. act. 11. dicitur à Sophronio non natura, ſed gratia ſeu beneficio & dono Dei conceſſa, quo phraſi multi etiam ſancti Patres ſunt vſi; hoc ſic accipiendum eſt: vt velint eos animam non de ſuo habere & ex ſe, quaſi non acceptum à Deo. Nam donum dici poteſt aliquādo generaliter quicquid ab alio quis accepit: quo pacto ipſa etiam natura noſtra, & quicquid Deus non eſt, Dei donum eſt; & ipſum quod eſt, Dei hoc gratia eſt. Et ſic Patres voluerunt Animæ immortalitatem Dei donum, & animam diuina gratia immortalem eſſe; quemadmodum eadem gratia eſt anima. Solum namque Deum habere immortalitatem ex ſe & à nullo acce-

ɔtam. & ſic D. Paulus 1. Timoth. vlt. dixit de Deo, qui ſolus habet immor-
talitatem. Alio modo donum dicitur, quicquid naturæ & eſſentiæ rei ſuperad-
litum eſt; & quod non natura rei poſtulabat, vt ſibi neceſſarium; ſed quod gra-
uita liberalitas auctarij loco illi gratioſè fuit elargita. hoc pacto, negandum
nimam eſſe immortalem Dei dono. Natura enim ſua, & per ſe, ſecundùm
ſſentiam, talis eſt. Nam ſi hoc ſecundo modo foret expers interitus; morere-
ur anima vſque ad iudicij diem perinde ac corpus. Quia (Rom. 5.) propter pec-
atum mors introiuit in orbem terrarum. ergo ſicuti propter peccatum, benefi-
ium, corporibus vt non morerentur conceſſum, ſublatum, & proinde mox cor-
orum mors ſubſecuta fuit: ita etiam beneficium illud ab animis ſublatum fo-
et, & ſubſecuta foret mors animorum. At fides nos docet, animos interitus
xpertes eſſe. docet ergo eadem, tales eſſe natura (hoc vltimo modo) non gra-
ia, aut peculiari beneficio. Donum ergo Dei, quia naturaliter acceptum à Deo;
ui libera eſt omnium efficiens cauſa. Poſſet tamen Deus hanc animæ eſſentiam
utare, & animam corrumpere. Omnia enim dependent à Deo, qui ſolus pri-
um principium cunctorum. quare poſſunt omnia alia ab illo corrumpi. ſunt
nimi quidem, entia abſoluta à ſubiecto ſuo & à termino; ſed non à cauſa:
uare ſunt ab alio & per aliud. At omne quod ab alio eſt, ſi id à quo dependet
rincipium liberũ eſt, mutari poteſt. Animus igitur humanus mutari à Deo po-
ſt, & deturbari ab illa, quam habet immortalitate. Nam ſi non poſſet, ideo non
ſſet, quod in ſe haberet aliud principium reſiſtendi diuinæ omnipotentiæ infi-
tæ. At illud principiũ à Deo dependere non poſſet. Deus igitur primum prin-
pium non foret, nec ab illo cetera cuncta dependerent. quo quid abſurdius?

Reſtat naturæ luce idem comprobare. poteſt enim, & quidem efficaciſſimè:
d breuior ſum futurus, quia copioſiſſimè id D. Thomas q. de anima. & in
mma contra Gentes li. 2. & lib. de potentia q. 3. & alibi. & ex noſtris To-
tus hoc prolixè præſtitit in li. 3. de anima. q. 15. & Pererius dicti lib. 6. c.
ɔ. Duas tantùm rationes proponam. Prima ratio deſumitur ex eo, quod dixi-
us pleraſque gentes omnes ſolo naturali inſtinctu ductas, præcipuos etiam
ilosophos quibus fidei Sol non illuxerat, animæ immortalitatem cognouiſſe:
l huiuſmodi iudicium cunctis inſitum, cùm à naturæ lumine naſcatur, non
teſt non eſſe certum & verum. quocirca reliquum eſt, naturæ faces ſatis ho-
inibus ad hoc ipſum intelligendum præluxiſſe. Quæ ratio eleganter & ro-
ſtè deducitur à Cicerone 1. Tuſculan. & mihi inter Platonicas rationes
detur præcipua, cum illa, quæ de diuina prouidentia eſt. Nam ceteræ partim
lſæ, vt quæ de reminiſcentia eſt; partim non rectè propoſitæ & explicatæ, vt
æ de anima ſeipſam mouente; partim probabiles tantùm ſunt. ſed mihi nunc
n videntur examinandæ. conſule, ſi lubet, Nicolaum Leonicum in Bembo,
t. Nicolaum Fauentinum in lib. de animæ immortal. & Iacob. Carpentar.
mment. in Alcinoum digreſſ. 10. Secunda ratio meo iudicio conuincens
ã, & proteruia vel pertinacia non obcæcatam mentem eſt, illa quã D. Cle-
ns Roman. lib. 3. recognit. ait ſe accepiſſe ex ore B. Petri Apoſtoli; ſi Deus
tus eſt, anima immortalis eſt: quamque D. Chryſoſt. hom. 4. de prouidentia,
Lactantius lib. 7. cap. 10. cenſent tam eſſe claram & certam, quam certum

eſt & euidens, meridiano ſplendente ſole diem eſſe, non noctem. Quâ ratione

Negat ea vti philoſophos.

etiam (quicquid dicat Scotus) vſi ſunt in Phædone, & in libris de repub. Plato, & Plutarchus in lib. de ſera numinis vindicta, & Cicero 1. Tuſcul. ego illam ſic deduci reor commodius; Si homo habet liberum arbitrium (vt nunc ſuppono, & habet re vera) actionibus ſuis pœnam, vel præmium meretur. Si meretur præmium vel pœnam; ad diuinam ſpectat prouidentiam (hanc nemo niſi ἄθεος negare poteſt) pœnam illam pro meritis, vel præmium reddere iis, quorum curam gerit: & ſi negligit, iniuſtus eſt. ſed ſi anima hominis cum corpore interit, ſæpe negliget: eſſet ergo iniuſtus. ſæpe negligere, manifeſtum ſunt. Nam videmus non rarò multos improbè & ſcelerate viuentes; quibus per totam vitam nihil ferè mali contingit, dignũ ſceleribus: contra nonnullos iuſtiſſimè & ſanctiſſimè vitæ curſum per agentes, continuis ſemper eladibus & ærumnis premi ac affligi. Si tales multi; vt iuſtus ſit Deus, nec ſuæ curæ commiſſos negligenter habere videatur; neceſſe eſt, hos aliquando præmiũ, illos pœnam & ſupplicia manere. Sed non manet vllus infligendi, vel largiendi locus; ſi cum corpore perit animus tunc enim nihil vel boni vel mali poſt mortem iis, qui nullà ſui parte ſunt, poteſt euenire. Nec aliter diuinæ literæ diuinam iuſtitiam tuentur. Luc. 16. Recordare fili, quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala: nunc autem hic conſolatur, tu verò cruciaris. *Iob 21. & 22. Pſal. 36. & 72. Eccleſiaſtæ. 3.* Sap. 3. *Hierem. 12. & Abac. 1. Nec ſanè ſufficiens eſt virtutis retributio, ipſa delectatio; nec pœna ſceleris, conſcientiæ remorſus. Multi enim in peccando callum obduxerunt, ita vt vix illos vnquam conſcientia remordeat; qui tamen pœna digniores. Et virtus quà virtus eſt, premium; peccatum, qua peccatum, pœnam meretur. Et ſi nulla bona ſunt præter præſentia, cur illa diligere, vitio potius quàm prudentiæ aſcribitur? Quis plures gaudij fructus, quis maiores percepit ex virtutis operibus, quàm vas electionis, gentium Apoſtolus? ille tamen Corinthiis ſcribens. 1. epiſt. cap. 15.* Si in hac vita tantùm, in Chriſto ſperantes ſumus; miſerabiliores ſumus omnibus hominibus. illi enim (*ait* D. *Hieron.*) vel in præſenti gloriantur: nos autem tribulationes hîc quotidie ſuſtinemus. Vt quid (*ait auctor commentar. qui* D. *Ambroſio tribuuntur*) ieiunia, vigiliæ, exitus, munda vita, iuſtitia, miſericordia, mors, ſi pro his nulla merces erit in futuro? Increduli autem vel hac vita fruuntur. *Et Oecumenius*: Si * hac (*inquit*) vita dumtaxat durant noſtra, & in hanc ſolam concluſa ſunt nobis, quæ ſperamus, miſeri ſumus. ſiquidem totum perdidimus, dum futura perdidimus. Et quid dico, inquit, quod in hac vita ſperare miſerandos facit? nam ſi etiam in Chriſtum ſperamus in hac tantùm vitâ, hoc quoque modo miſeri ſumus. Si enim poſt tantos labores & pericula, huius tantum vitæ habebimus bona, * etiam hæc erunt laborum retributiones. *his ſimilia* D. *Chryſoſt. in 1. ad* Cor. *hom. 39. Similia Theodoretus, Sedulius, ceteri Patres: vt appareat omnem Scoto & Henrico, eorumque ſequacibus viam præcluſam, vim argumenti huius, prorſus a[illegible]ctici, eludendi. Quod mihi inſtar omnium videtur, & de quo non immeritò dicas: hoc robur, & æs triplex, hic murus aheneus. Omitto demonſtrationes*

Eſſe euidẽs vnum eſſe Deũ rectorem omniũ, & ſecundũ leges iuſtitiæ retribuere & punire latè probat D. Tho. lib. 3. cõt. Gent. à c. 64 max. cap. 140.

* Male vulgò legitur.

* Repono, exiguæ; vel quid ſimile.

ones alias; quæ à potentiis & operationibus animæ ducuntur: partim ab in-llectu, qui res corporeas cognoſcit, ideo corporeus eſſe nequit, qui cognoſcit & erſatur circa ſimplicium & ſpiritalium rerum naturam & eſſentiam: co-noſcit Deum & intelligentias; cognoſcit per cauſas vniuerſales, effectus; titur argumentatione, diſcurrit affirmando & negando; reflectitur ſupra ipſum & ſuas operationes; percipit ſe & ſuas actiones; abſtrahit à loco, mpore, & omnibus accidentibus ſenſilibus; iudicat inter corpus & ſpiritum; on entia & impoßibilia, cognoſcit; quorum nihil poſſet, ſi non eſſet abſtractus, à materiâ ſeiunctus: nec vllum habet organum corporeum ſibi peculiare. artim à voluntate, quæ iiſdem prædita dotibus, eiuſdem eſt ordinis & gra-us cum voluntate angelicâ. eſt enim libera, vt illa; non ſubijcitur vllis orbium leſtium diſpoſitionibus; eſt capax virtutum multarum, ad quarum actiones vires corporeæ nequeunt porrigere, religionis, timoris Dei, amoris Dei; ver-tur circa bonum, vt bonum, habet appetitum quendam altiorem, & victorem us, qui cum brutis communis eſt nobis; per quem reſpuimus delectationes, & æcunque iucunda ſunt corpori, & quæ præſentia ſunt; concupiſcit dolores & erba quæque præſentia, amore abſentium æternorum: quo naturaliter appe-mus immortalitatem, non vt cetera res; ſed vt nobis debitam ac propriam. liæ appetunt tantùm, quia nollent eſſe deſinere; aut ſaltem, quia in præſenti e cupiunt: nos appetimus eſſe, non tantùm vt nunc ſimus, vel ne eſſe deſina-us; ſed vt ſemper & in æternum ſimus. nequit autem hic appetitus in hac itâ ſatiari: erit ergo quando ſatiabitur. Non enim fruſtrà Deus illum nobis ſcuit. An tu Deum ſimilem putas auaro hoſpiti, qui menſam opiparam con-uis apponat: nec vnquam illos appoſitis veſci ſinat? vexare hoc eſſet, non refi-re; maleficus ille, non beneficus videatur. hæc inquam, & huiuſmodi multa etereo. etenim iam pro Commentar. inſtituto nimis multa dixi; pro rei di-itate & vtilitate vix pauca delibaui.

Valeat ergo Seneca cum ſuis animæ necatoribus. durius hoc vobis fortaßis illum dici videtur, & minus verè. Senſêre hoc mihi credite, Stoici: ſenſê-, quantumuis ornata verba, velut phaleras, ad populum. tribuit hoc illis Ter-llianus, & quos diximus; ſed cunctis clarius doctiſſimus Theodoretus, cu-s propterea verba adſcribam: Zeno (*inquit*) Citieus, à quo Stoicorum ecta defluxit, ea ſectatores ſuos atq; diſcipulos, de animâ opinari in-tituit. Genitale ſiquidē hominis ſemē, quod humore ac ſpiritu prædi-um eſſe cernitur, partē eſſe animæ, quandámque velut abſciſſionem utauit, cōfuſaneámque mixtionem ſeminis patrum maiorúmq. no-rorum de cunctis animæ particulis in vnam collectā, eiúſq. rei causâ orruptibilem eam dixit. Numenius autem Pythagoricus contra hos uectus, hæc inquit: Τὴν δὲ ψυχὴν γεννητήν τε καὶ φθαρτὴν λέγουσι, &c. hoc t: Animam verò iſti generabilem, corruptibilémque affirmant: non amen eam inquiunt, ſimulátque corpore ſoluta ſit ilicò interire, ſed uis opibus innixā perdurare ad quædam temporis ſpatia. Proborum uidem virorum animas ſuperfore, vſque dum vniuerſus orbis incē-io abſumatur: ſtultorum verò hominum ad neſcio quæ tempora eſſe

Digitized by Google

duraturas. Longinus quoque ſic eos manifeſtè accuſat: Ζήνωνι καὶ Κλεάνθῃ νεμεσήσαιεν ἄν τις δικαίως, &c. hoc eſt, Zenoni quidem ac Cleanthæ iure optimo ſuccenſere quis poſſit, qui de animâ quidem ita cótumelioſè locuti ſint. vterque enim eſſe animã ſolidi corporis euaporatum quendã, exhalationémq; dixerunt. *hæc ille lib. 5. de Græc. affectuu. curat. quæ vtinã nonnullorũ affectum in Stoicos minuant. Redeo ad noſtri explanationem.* 371 Vmbras] *ſepultis corporibus animas ſupereſſe.*

372 Oculis Imp. manum] *tam Græcis quàm Romanis ſolemne, vt coniuges, parentes, liberi, & proximi quique morientium oculos conderent, & labia, quæ dolor diduxerat, decenter componerent. Propertius:*

At mihi non oculos quiſquam inclinauit euntis.

Idem: Condita ſunt veſtrâ lumina noſtra manu.

Ouid. epiſt. Penelop.

Dij precor, hoc iubeant vt, euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.

& mox: Reſpice Laërtem, vt iam ſua lumina condas.

In epiſt. Ariadnæ:

Nec mea, qui digitis lumina condat, erit.

De morte Druſi, eleg.

Lumina cæruleâ iam, iámque natantia nocte,
Lumina fraternas iam ſubitura manus.

Et paullo pòſt ait Liuia.

Soſpite te ſaltem moriar, Nero: tu mea condas
Lumina. *P. Sabinus in epiſt. Demophoontis:*
Et quod non condant nati ſua lumina palmæ.

Valerius Flaccus 3. Argonaut.

——Serâ componunt lumina dextrâ.

Statius Papin. lib. 8. Thebaid.

Tunc, quia nec genitrix iuxtâ, poſitúſque beatâ
Morte pater: ſponſæ munus miſerabile tradunt,
Declinare genas ——

Et lib. 5. Siluar. de Abaſcantio:

——ſociósque amplectitur artus,
Hærentémque animam non triſtis in ora mariti
Tranſtulit, & carâ preſſit ſua lumina dextrâ.

Idem confirmant Homer. Iliad. λ. & Odyſſ. λ' Euripides in Hecubâ & in Phœniſſ. Sophocles in Aiace, Stobæus in ſermone de exilio, Plutarch. in conſolat. ad Apollon. & aliâ ad vxorem, Fabius, Plinius, & alij citati à Guicchiardo lib. 1. Funer. cap. 11. vbi, contra Criniti & aliorum ſententiam, rectè explicat quomodo capienda ſit lex Mania, de qua ex Varrone Nonius in ſuggillare; *quæ ſanciebat,* Ne filij parentibus oculos luci claro ſuggillarent.

373 Solibus] *luci vitali.*

375 Non prod. anim. tradere funeri] *imò verò nunquam illa funeri traditur, non rogo vritur, non ſandapila tegitur, & vt verè Propertius:*

Sunt aliquid Manes, lethum non omnia finit,
Luridáque euictos effugit vmbra rogos.

375 Miſeris] *ipſorum ergo felicitas in ipſo interitu. nam vitam animæ, poſt funus, ἁπλῶς miſeriam rebantur Stoici.*

379 Immiſtus nebulis ceſſit in aëra] *putabant animam eſſe quid compoſitum, ex elementis vapori & exhalationi ſimile, & proinde in aërem, poſt certum tempus conuerti.*

380 Nudum] *cadauer crematum in rogo.*

385 Biſſena] XII. *Zodiaci animalia ſeu ſigna.*

382 Aſtrorum Dominus ſol. Hecate] *Luna qua velocitate voluuntur duodecim menſes anni; qua celeritate Phœbus & Phœbe peragunt curſum ſuum; eá properamus ad mortem. tantum enim vitæ, quantum tempori decedit.*

390 Nec amplius] *qui ſemel ad Stygem peruenit, non remeat amplius ad ſuperos.* 391 Fumus] *hanc comparationem ſumſit, vel ab Homero, vel à Platone. Homerus enim:*

ψυχὴ δὲ κατ' χθονός ἠΰτε καπνὸς
ᾤχετο τετριγυῖα ——— *ait*, animam in terram ſimilem fumo fugere turbatam. *volens, non interire, ſed per terram ad inferos deſcendere. Plato verò in Phædone*: εὐθὺς ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος, καὶ ἐκβαίνουσα ὥσπερ πνεῦμα. ſtatim abſolutam à corpore & egredientem inſtar ſpiritus.

Vſquam] *nullibi eſt, quia tanquam nunquam fuiſſet. impiè. ridicula vero ratio. celerrimè ad mortem properamus; vt nubes à vento diſſipantur, vt fumus citò perit; ſic vita hominis. anima igitur hominis moritur. Miſeri, ſi hæc conſequi neceſſariò Stoici rebantur: impudentes, ſi cum ſequi non viderent, vt rationi tamen conſentanea, obtrudebant. Decent mulierculas, dices, e quibus hic chorus. Minus fateor illas dedecent. ſed cur illi mares philoſophi; illi ſuis in oculis ſoli fortes, ſoli conſtantes, ſoli ſapientes & boni; in aliis operibus philoſophicis eadem? ibi certè non mulierculæ loquebantur: ſi non ipſi mulierculis nugaciores. Nobis quidem vitæ ſumma breuis: inſtar aquæ & fumi elabimur, ſed nos, homo noſter; non animus, non mens noſtra. hominem voco, perſonam, ipſumq́; compoſitum. hoc nos ſumus. anima noſtri pars melior.*

Ab ignibus] *ſignificat materiam animæ exhalationem eſſe. ideo mallem legere*, calidus fumus ab ignibus, *quàm*, calidis. *quos tu mihi frigidos ignes? Scio Lucano ignem calidum dici, & pruinam gelidam: ſed vbi natura vtriuſq; erat explicanda. quod hîc minimè neceſſarium: ſed fumi potiùs ſeu exhalationis huius, cui comparat animam; quem vult eſſe ſiccum & calidum, non frigidum & humidum. Nam Ariſtoteli vapor duplex, vnus ex aquâ, alter ex terra. illum (licet verè calidus quoque, ſed minus alio) ſæpè frigidum eſſe ſignificat: hunc perpetuò calidum nuncupat lib. I. Meteor. cùm dixiſſet* ἀναθυμίασιν, *vaporem duplicem gigni, non ſimplicē;* τὴν μὲν (*ſubdit*) ἀτμιδωδεστέραν, τὴν δὲ πνευματωδεστέραν. τὴν μὲν τοῦ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐπὶ τῇ γῇ ὑγροῦ ἀτμίδα, τὴν δ' αὐτῆς τῆς γῆς οὔσης ξηρᾶς καπνώδη, καὶ τούτων τὴν μὲν πνευματώδη ἐπιπολάζειν διὰ τὸ θερμόν, τὴν δ' ὑγροτέραν, ὑφίστασθαι διὰ τὸ βάρος. vnam quæ vapor magis; alteram quæ magis ſpiritus ac vaporem quidē eam exhalationem

eſſe, qui ex humore eſt, qui intra & ſupra terram continetur: quæ autem terræ exſiccatæ eſt, fumidam: quarum ea, quæ ſpiritus naturam habet, ob calorem emineat: quæ autem humidior, præ pondere ſubſidat. *quod ita breuiter Pontanus in Meteor.*

> Terra etiam duplicem exhalat ſaturata vaporem.
> Humidus hic, craſſóque madens ſe corpore vix fert:
> Aridus & calido ſuffimine proſilit alter:
> Accipit hos latè in gremium circumfluus aër.

vult ergo ſpiritum egredi, qualis ἀναθυμίασις καπνώδης καὶ πνευματώδης, *non qualis* ἀτμὶς ὑγροτέρα.

392 Sordidus] *fumi epithetum ab Horatio lib. 4. Od. occupatum.*

393 Grauidas] *pluuiâ prægnantes.*

394 Diſſipat] *ita libri, quotquot inſpexi.*

395 Spiritus] *rector noſtri & moderator animus. Vix enim Stoici admiſiſſent animam eſſe actum informantem corpus, ſed vt ſummum cum Platonicis eſſe formam, qualis eſt nauta in naui, quod ex Peripateticis multi ſunt ſecuti; quibus, informamur ab intellectu quodam ſeparato, quod in non Chriſtianis minus mirandum, quàm in Chriſti fide inſignitis. & minus quàm in Origene (quam ceteri Patres improbant) & Auctore quæſtionum ad Antiochum, q. 10. vbi ſcribit, Animam eſſe in corporis domicilio inſtar columbæ caiuſdem, intra quatuor parietes elementorum concluſam, quibus diſſolutis euolet, quod* ἀλληγορικῶς *accipiendum: minus inquam reprehendendum, quàm in Catholicis, vt profitentur, qui re iam ab Eccleſiâ definitâ, adhuc audent oblatrare: Animam enim rationalem eſſentialiter eſſe formam informantem corpus decreuit concil. Viennenſe ſub Clemente V. & Lateranenſe ſub Innoc. 3. & in Sex. Synod. Quare ſibi caueant iuuenes, ne phraſes illas parum piè philoſophantium Achillini in lib. de intelligentiis, Ianduni in 3. de animâ, Cardani, Anton. Mirandulani, & ſimilium vſurpent; vnum fidei, alterum rationi, vel philoſophiæ conſentaneum eſſe; ſenſitiuam informare corpus, aut ſimilia. nunquam enim fides cum ratione naturali nec verum cum vero pugnat. ſed ſi vnum verum, contrarium falſum ſit oportet. Diſcant iuuenes Ariſtotelem potiùs ſequi, quàm Platonicos aut alios Ethnicos; illius enim pauciores errores, etſi nonnulli. hîc quidem nullus. nam, quicquid Iandun. & alii, etiam M. Ant. Ianua in 3. de anima; & Perſius Teleſianus poſit. 1398. tradiderit; verius eum, quod ſentiendum, ſenſiſſe, vt docet Pererius lib. 6. Phyſ. cap. 21. & cenſuerunt olim D. Iuſtinus Martyr in Parænet. ad gentes, Nemeſius lib. 2. de Philoſ. cap. 4. D. Ambroſ. lib. 5. epiſt. 21.*

Spiritus] *animus. In homine enim duæ tantùm partes eſſentiales, anima & corpus: & anima eadem eſt cum ſpiritu. Scio varia ab antiquis dicta fuiſſe. Fuêre qui hominem putarent eſſe ſolùm corpus, animam nihil eſſe, niſi quid fantaſticum & commentitium. ita Dicæarchus Meſſenius apud Sex. Empyricum in lib. Hypotipoſ. nec alienus ab eo Sextus ipſe cap. 22. lib. cõtra Mathemat. ita hodie Hæretici, quos Libertinos vocant proles H. Riſumichi. Fuêre qui ſolâ animâ humanam conſtare naturam crederent, corpus verò vehi-*

tulum aut veſtem dumtaxat animæ videri: placuit hoc Platoni in 1. Alcibiad. & Dialog. de morte, ſi ipſe auctor; & Fortaſsis Tertulliano lib. de teſtimonio animæ; cum inquit, animam eſſe id quod ſumus, niſi, malis legere; quo ſumus. quo nihil verius. dat enim forma eſſe rei ſed voluit fortaſsis auctor operis imperfecti in Matth. hom. 25. & Georg. Venetus in libris Problem. ſcripturæ ſacræ. verum hoc repugnat deciſioni Concilÿ Viennenſis. (Vide Six. Se- Gen. 46.
nenſ. lib. 5. Biblioth. annot. 25.) Nec fauet ſcriptura huic errori, quando to- Exod. 1.
tum hominem nuncupat animam. facit hoc more ſolito, vt hominem ſpiritali- ad Rom. 7.
bus ſtudiis deditum, vocet animum, eum verò qui carni vacat, carnem. ſed vt ex eo non ſequitur eſſe dumtaxat carnem, ita nec eſſe animum tantum. Fuêre, qui præter corpus & animam in homine tertiam partem agnouerunt ſpiritum, moti quibuſdam ſcripturæ locis; quibus ſpiritus ab anima vel mente videtur ſeparari; & ſpiritui immortalitas, animæ mors videtur tribui. Sed hoc verè nihil eſt; & à Theologis, qui rem exactius perpenderunt, meritò fuit reprobatum. Nam quod ad Roman. 8. dicitur ſpiritus reddere teſtimonium ſpiritui noſtro; non vult eſſe duplicem in homine ſpiritum, ſed ſpiritum Dei gratiæ auctorem, dum gratiam nobis largitur, talem nobis ſui guſtum præbere, vt ipſum nobis quodammodo experiri videamur, & ſenſu percipere. Quod verò 1. Cor. 2. dicit: Quæ ſunt in homine, nemo ſcit, niſi ſpiritus hominis, qui in eo eſt. non eſt aliud, quàm quæ cogitat humanus animus, ipſummet ſolum intelligere. Iam cùm ſpiritum mentis nominat, Epheſ. 4. Hebraiſmo vtitur, pro mente ſpirituali vel ſpiritu mentali vſurpans, mentis ſpiritum. At cùm ſpiritu orante mentem dicit infructuoſam. 1. Cor. 14. ſpiritum pro aëre accepit. nam pro eodem illi tunc, ſpiritu orare & linguâ orare: hoc eſt, voce tantum orare, & ſine mente ſonum dare. quid autem vox, niſi tali modo verberatus aër? cùm ſic ſolâ voce oramus, & aërem in aëra fundimus; quid vtilitatis inde mens percipit? quid animo lucri apponitur? Præterea notandum intèr ſpiritum & animam conſiderari poſſe diſcrimen quoddam, non rei, ſed rationis. Eadem res, quæ eſt hominis forma, quâ informat ipſum corpus dicitur in ſcripturis, anima; quâ verò res quædam eſt omnis materiæ expers, nominatur ſpiritus. Hinc oritur ſanctitatis triplex aſcenſio. Primus gradus, vt ſuperiore animi parte Deo adhærentes, peccatum fugiamus: ſecundus, vt etiam inferiore, quod honeſtum eſt, appetamus: tertius denique vt præterea ipſo corpore ſancti ſimus, & toti à turpitudine alieni. Fuit hæc in Chriſto ſanctitas; ad cuius imitationem D. Paulus nos hortatur, cùm vult nos integros ſpiritu, animâ, & corpore in aduentu Domini noſtri IESV CHRISTI ſeruari. 1. Theſſal. 5. ea diſtinguens, non quaſi ſpiritus ab animâ reipſa diuerſus ſit, ſicut eſt à corpore, ſed vt expleat pulcherrimam illam gradationem, quâ vtebatur. Denique quod nonnunquam in diuinis litteris anima mori dicitur, ſpiritus nunquam: id non ideo fit, quia vt res à re diſtinguuntur; ſed quia ſignificatio nominis vtriuſque diuerſa eſt. ſignificat enim ſæpe anima totum ipſum hominem, qui quando peccat, in mortem incurrit, hoc eſt, æternæ damnationi ſubijcitur, anima quoque ipſa excidit à diuinâ gratiâ. & in locis vbi corporeũ quid aut totius compoſiti tribuitur animæ, tunc ſolet poni Nephes נפש,

quæ vox admodum generalis eſt, & tribuitur tam animali, quàm animæ: ipſi quoque corpori, vt patet Ezech. 18. Leuit. 4. Geneſ. 12. 14. 37. 46. & paſſim. At quando de Dei ſpiritu vel hominis anima vt de re ſpirituali agitur, tunc vel ponitur ruah רוח*, ſine addito, quod non ſignificat corpus, vt Gen. 1. 6. 7. & alibi: vel ſanè Neshama, quæ vox de ſola anima hominis vſurpatur, Pſal. vlt. & Gen. 2. Apparet autem verè dictum, animam & ſpiritum vnam eandemq; rem in homine. Nam ſcriptura, eam; quæ poſt obitum ſupereſt; tam animam, quàm ſpiritum ſolet nuncupare. Igitur reſtat, duabus tantùm partibus hominem componi, animâ, & corpore; ſpiritu & carne. Quod ipſum D. Hieron. ſatis apertè ſignificat ſe ſentire in cap. 3. Danielis.*

נשמה Vide Genebrard. ad Pſal. 150. vbi ex Rabbinis hoc docet.

395 Ipſaque mors nihil] *nam vitæ priuatio.*

398 Auidi] *cupidi mortis; vt, quam credunt, beatitudinem conſequantur.* Sollicìti] *qui pœnas ſcelerum poſt mortem metuunt. ſic ſublatâ ſpe & metu futurorũ nugabatur Epicurus ſe genus humanum incomparabili beneficio affeciſſe: eò reſpicit, vel id ſentit potiùs, quemadmodum Zenon, vt docui ex Theodoreto.* 399 Quo iaceas] *Moguntinenſ.* quo iaceant.

400 Quo non nata] *Eris poſt obitũ, quaſi nunquã fuiſſes editus. impiè.*

401 Chaos] *ſucceſſu temporis omnia in priſtinum Chaos reuolui cenſebant Stoici; & nouos deinde mundos iterum interituros ſecundùm cunctas ſui partes; naſci iterum, mori iterum, nullumq; circuli iſtius finem agnoſcebant. hæc illorum æternitas.* Indiuidua] *non ſeparabilis. Tertullian. de patientiâ cap. 5.* indiuiduas in vno patris ſinu adoleuiſſe.

402 Eſt.] *deeſt Moguntino. Porrò vocat mortem indiuiduam, hoc ſenſu: fieri nequit vt mors parcat animæ, non parcens corpori, vincatur ab illâ, victrix iſtius. ſic enim diuidi mors deberet. at indiuidua. Lepidè; ſi quis lepos in tam excordi ſtultitiâ. Quaſi non tota vis mortis in corpore conſumatur: aut priuatio quid aliud ſit, quàm eius, cuius eſt, priuatio & deſitio. Diuiditur morte, animus à corpore: nec tamen mors ipſa diuiditur. Parcit mors animæ, quia nihil illi poteſtatis, nihil iuris in animam. Compoſitum humanũ diuidi poteſt, pars altera interimi poteſt: anima nec diuiſioni, nec interitus obnoxia. Vnica illa & vno in homine, non in omnibus hominibus vna, vt impiè cũ impiis plerique recentiores Auerroiſtæ, Reginaldus Odo in lib. de animæ immort. Portius lib. de huma. mente. Achillinus lib. de intelligentiis, Anton. Mirandulanus lib. 32. ſingular. certam. Pernumia lib. 4. & lib. 13. Compendij Natural. philoſ., & malo exemplo conatur excuſare Buratellus lib. 4. conciliation. minus, vnica in cunctis viuentibus, ſiue dicas vnicam ſpecie, quod voluerunt Plotinus, & Manichæi apud D. Epiphan. hær. 66. &, vt arbitror, Stoici, ex relatis à Stobæo in Eclog. phyſ. & verba quædam Cardani vehementer inſinuant, in periculi pleno opuſculo de immortal. animæ; ſiue vnam numero, vt Orphici, & Amelius apud Stobæum d. oper. pag. 111. & 112. Sed vnica eſt, in ſingulis hominibus anima; quæ ſimul fit cum homine ſimulq; cum eodem multiplicatur, vt quot fuerunt, ſunt, erunt, homines, tot etiam, nunc ſint, & erunt olim animæ: vt definitũ eſt in Conc. Lateran. ſub Leone 10. Vnica in toto viuentis corpore, & in ſingulis partibus ad ſubſtantiam eius pertinentibus exſiſtit; vnica, in-*

Hi recẽtiores plerique ſic ſe conantur excuſare, vt dicant non hoc eſſe verum, ſed Ariſtotelem tenuiſſe; quod nec ipſum verum.

quam numero, à quâ tria munia intelligere, ſentire, vegetari, per tres potentias procedunt, quæ D. Hieron. epiſt. ad Eldiu. D. Auguſtini, D. Damaſceni & aliorum Patrum ſententia eſt, & à Scholaſticis omnibus ferè defenſa, & haut dubiè ipſius Ariſtotelis videtur, etiam Alexandro, & Plutarcho teſtibus. quare cauendū; ne quis in homine vnam bonam, alteram malam admittat, cum Manichæis, contra quos D. Auguſtin. li. 6. contra Fauſt. cap. 8. & de hæreſib. cap. 46. & alibi, & ex hæreticis huius temporis videtur renouaſſe Illyricus: vel ne duas animas admittat, vnam ſpiritualem, aliam animalē, cū Triſmegiſto in Claue, & Iacobitarum patre apud Gennadium in lib. de dogmat. Eccleſ. cap. 14. Vel ne cum Ochamo quod lib. 2 dicat eſſe duas animas rationalē & ſentientē; vegetatiuam verò tantum formam corporis: vel duas corruptibilem & incorruptibilem, cum Ant. Mirandulano d. lib. 32. vel ne tres numero diſtinctas, cum Philopono in 1. de animo. &, vt videtur, Tignoſo ibid. pag. 129. & Pernumia lib. 4. cap. 3. qui dicit eſſe tres ſpecies eſſentiâ diſtinctas. Philoponum quoq; ſecutus Montecatinus li. 3. de animâ tex. 1. Omnes hi periculosè ſentiētes. Et videtur hoc decidi in 8 Synod. General. act. 10.

Et hæc vna numero anima tres illas potentias, quas animas vocare ſolemus, & aliquando philoſophi partes nuncupant, continet; vt docent cum Ariſtotele plerique omnes. Non tamen ipſa diuiſibilis eſt, aut ad corporis extenſionē extēſa: vt cenſuerunt Chryſippus & Cleanthes apud Greg. Nicenum lib. 2. de anima cap. 2. (nam & hoc Stoici) & ex recentioribus non ſatis piè loquētes Pomponatius lib. de Nutritione & Pernumia lib. 4. philoſ. cap. 2. Sed indiuiſibilis tota in toto corpore, & tota in qualibet corporis parte exiſtens, vt docent D. Auguſtin. li de quantit. animæ lib. 6. de Trinit. & ep. 22. D. Chryſoſt. hom. 5. de Nat. Dei. D. Nicenus d. cap 2. & Tertullian. lib. de animâ, & Caſſiodor. lib. de animâ, & omnes Theologi in 1. d. 8. & in 2. d. 6. & D. Tho. paſſim. Et verò negari nequit, ſi immortalem eſſe conceſſeris. Nec in octo partes diuiditur, vt imperitè Stoici, apud Laërtiū lib. 7. exiſtimarunt. Sed de his alibi. hic nōnulla inſerui, vt iuuenes diſcāt paulatim quomodo de animâ loquendū: nam Ethnici vt plurimū ita loquuntur, vt eorum loquendi ratio fugienda ſit, non imitanda Catholico. 407 Rumores vacui] *Tænara, quidem, & Cerberus: non tamen pœna & ſupplicia æterna; quæ, mirum, ni tu nunc tam impiæ ſententiæ causâ perſentiſcas Annæe.*

IN ACT. III.

Andromacha viſu perterrita, filiolum abſcondit Aſtyanacta, ſed matrem decipit Vlyſſes, & infantem abducit moriturum.

408 Comas] *deeſt Herb. ſed Mog. & Ven. vnus*; manus. *minus elegāter.*

412 Mea membra] *mei Hectoris.* παῤῥητικῶς. *& ſanè viri corpus vxoris eſt, & è conuerſo.* 419 Aliquid] *Moguntin. Herbip. & Veneti.* aliquos.

421 Maximum fructum] *vbi enim tanta calamitas, nihil illi vt queat accedere; ſecuritas menti inſeritur; quæ fructus maximus.*

424 Miſerrimum eſt timere cùm ſperes nihil] *timor enim, cui nihil ſpei admiſtum ſit, deſperationem, malorum maximum, gignit. nam deſperans meliorem ſortem, iacet omnino, neque ſe conatur erigere: & quia illis omnibus abſtinet, quæ ſalutem poſſent adferre, nunquam ex miſeriâ eripitur. huiuſcemodi nobis hominem deſcribit Terentius cùm ait:*

Vt animus in ſpe atq. in timore vſque antehac intentus fuit:
Ita poſtquam ademta ſpes eſt; laſſus, curâ confectus, ſtupet.

Ita viuendum ergo, ſic animus temperandus eſt, vt & mala timeant, qui fortunati ſunt; & miſeri, meliora non deſperent: durent, & rebus ſecundis ſemet ſeruent: hoc eſt ſpem timori miſceant. Sed aduerſantur ſibi ſpes & timor, vt quæ maximè. aduerſari fateor: ſed ita quoq; coniuncta contendo fuiſſe ſemper, & à naturæ quaſi colligata, vt cui nihil ſpei reliquum ſit plerunque ne timeat quidē; & cui metus omnis ademtus fuit, is quoque ſperare deſinat; ſi putat hunc ſibi fortunæ ſtatum ſtabilem futurum. Vnde Hecatho apud Senecam: Deſines timere (*inquit*) ſi ſperare deſieris. *Nimirum, quia qui nihil cupit, ſuaq; ſorte contentus viuit; metu eorum, quæ deſideraret, non adipiſcendorum, planè vacat. Qui tamen graui calamitate premitur, nec vllum ſperat exitum vel finem; ſperare quidem deſiit fortaßis; cur tamen grauiores calamitates metuere nequeat, non intelligo: niſi ſuas omnium grauiſſimas iudicet. Poteſt igitur ſimul quis ſperare & timere: poteſt nec ſperare nec timere? poteſt timere & non ſperare, vt hic Andromacha: ſed ſperare, abſque omni penitus metu, vix poteſt.*

425 E malo malum] *q. v. l.* è magno malum.

435 Viſa] *de viſorum, ſeu ſomniorum generibus, & eorum diuinatione, non pauca Auctor lib. de ſpiritu & animâ cap. 25. D. Gregor. lib. 8. in Iob. c. 18. Saliſberienſis lib. 2. Polycrat. c. 15. Mich. Medina. de rectâ in Deum fide lib. 2. cap. 1. Tibullus:* —— falſúmque auertite viſum.

Propertius: Ne qua tibi inſolitos portarent viſa timores.

Macrobius lib. 1. in ſomn. Scipionis. Omnium quæ videre ſibi dormientes videntur, quinque ſunt principales diuerſitates, & nomina: aut enim eſt ὄνειρος, ſecundùm Græcos, quod Latini *ſomnium* vocant; aut ὅραμα, quod *viſio* rectè appellatur; aut χρηματισμός, quod *oraculum* nuncupatur; aut eſt ἐνύπνιον, quod *inſomnium* dicitur; aut eſt φάντασμα, quod Cicero quoties opus hoc nomine fuit, *viſum* vocauit, *& latius de his poſtea differit. conſule quoque Nicephorū Gregoram in Comm. de inſom. Syneſij*

437 Partes] *nox Romanis in quattuor ſtationes diuidebatur. nam ſingulas Plinius lib. 10. ternarum horarum fuiſſe indicat, & confirmat Cenſorinus de die Natali, & Propertius lib. 4. Eleg. 4.*

Si iam quarta canit venturam bucina lucem.

Sed alia Græcorum conſuetudo videtur fuiſſe vt ex Homero aliàs docui, & hîc confirmatur, quia ſignificat Andromacha poſt mediam ipſo diluculo ὅραμα *oblatum ſibi: vnde conſiderandum an rectè vir doctus morem illum quadripartitarum vigiliarum Græcis tribuerit Commentar. in Æmilium Probum in vita Eumenis, cùm ipſemet Probus eo loco trium tantùm vigiliarum meminerit, eamq; conſuetudinem militum Græcorū fuiſſe non obſcurè ſignificet; idem quoque Diodorus li. 19. Biblioth. & Polyænus lib. 4. Stratagem. confirmant, verbis quæ paulo ante in ipſis illis Comment. referuntur. Noſter Vigilias, vocat* noctis partes, *Aemilius primam vigiliam nuncupat* primā noctem. *Vult ergo Andromacha ex ipſo tempore inſomnij veritatem probare.*

Thea-

Theocritus:

Europæ Venus olim dulce ſomnium immiſit,
Cùm tertia pars noctis ſtabat, & Aurora prope erat;
Cùm ſomnus melle dulcior in palpebris ſedens,
Membra reſoluens oculos dulci vinculo ligat,
Cùm & veracium paſcitur turba ſomniorum.

Ideo Moſchus in Megarâ, poſtquam Alcmenam ſomnium narrantem induxiſſet, ſubdit, vix finito ſomnio, ſtatim Auroram illuxiſſe, & Tibullus li. 3. Eleg. 4. fingit oblatam viſionem; cùm ſummo Phœbus proſpexit ab axe.

Ouidius in epiſt. Herus:

Namque ſub Auroram iam dormitante lucernâ;
Tempore quo cerni ſomnia vera ſolent.

Horatius:

Poſt mediam noctem viſus, cùm ſomnia vera.

Antiquis par Fracaſtorius lib. 1. Ioſephi.

—— haud vani ſpeciem referentia ſomni:
Namque ſub Auroram, cùm ſeſe ſidera condunt,
Caſurâ iam nocte, & Solis nunciat ortum
Lucifer —— *Quæ antea ſe offerrent,* ὀνειροπόλοι *attentione indigua indicabant, teſte Philoſtrato lib. 2. de vita Apollonij, eoq; referebantur Oneirocritica decreta, quæ complexi olim Artemidorus, Geminus Pyrius, Phœbus Antiochenus, Aſtampſychus; Artemon, Antiphon, & Alexander Myſidius, qui mira omnes de inſomniis ſomniarunt. Nec veritus etiam Pet. Pomponatius lib. de incantationib. cap. 8. ſcribere matutina ſomnia veriora, quaſi à defecatione humorum illa veritas dependeret. Stulti, qui putent harum nugarum, habendam eſſe rationem. nomquam illos crediderim vera vidiſſe ſomniantes, quos apparet vigilantes ſomniaſſe. Docent quidem ſacræ litteræ aliqua nonnumquam à Deo inter dormiendum reuelari. vnde & Geòrg. Piſidias:*

Vide D. Auguſt. lib. 12. ſup. Geneſ. D. Greg lib. 4. Dial. cap. 27. Medinã d. lib. 2.

—— καὶ παραινεῖ πολλάκις φόβοις, ἀπειλαῖς, ἐντροπαῖς, ἐνυπνίοις.
—— monetq ſæpius Terroribus, minis, pudore, inſomniis.

quis neſcit? ſed illam diuinationem per ſomnia, qua veteres vtebantur, & quæ ſuperſtitioſis etiam nunc familiaris, affirmo diuinis litteris damnatam, Deut. 3. & Leuit. 19. nugatoriam prorſus, incertam per ſe, ac fallacem, licet aliquando ex accidenti vera ſit, vt docet Ariſtoteles lib. de diuinat. per inſomn.

Nox alma] Nox *veteribus Dea; teſtibus Orpheo, Heſiodo, Arato; hymnum illi canit Statius 2. Thebaid. eiusq; effigiem ponit Pauſan. in Eliac. laudat hymno peculiari Orpheus. ſiderum alumna Euripidi:* O Nox (*inquit*) nigra, aureorum aſtrorum alumna.

Tranſmiſerat] *adduxi olim in Aduerſar. ex Macrobio verba Peſtani Vibonenſis. Nunc veretor, ne liber mendoſus mihi impoſuerit. poſt incidi in epiſt. 6. lib. 16. ad Atticum, vbi Cicero;* Duo ſinus fuêre, quos tranſmitti oportet, Peſtanus & Vibonenſis, vtrumque pedibus & equis tranſmiſimus. *hoc eſt, partim equitando, partim eundo. Credidi ſtatim Macrobij locum ex Cicerone deſumtũ, & à librariis Ciceronis nomen omiſſum, verba retenta;*

& ſic ex duplici ſinu nomen & cognomen ficti ſcriptoris concinnatum: vt videatur mihi Macrobius ſcripſiſſe: ſed & Cicero ait ——— Peſtanus & Vibonenſis, vtrumque pedibus & equis tranſmiſimus. *lacunæ notulas indices reliqui, nam quid deſit ignoro. Hanc meam coniecturam anno* 1580. *Lutetiæ memini me cum Lud. Carrione I. C. communicaſſe, & tunc illam ei placuiſſe; niſi quod Ciceronis quoque verba credebat medici egere.*

438 Clarúmque ſeptem] *nocte affectâ, vrsâ ſe condente. ſic Lucan. intelligendus lib.* 2.

Parrhaſis obliquos Helice cùm verteret axes.

& Ouidius 1. *Triſt.*

Iámque moræ ſpacium nox præcipitata negabat,
Verſáque ab axe ſuo Parrhaſis Arctos erat.

441 Si ſomnus] ὄραμα *igitur oblatum ſtupore potius mentis, quàm ſomno conſopitæ. Non fruſtra hoc additum. nam, auctore Iamblicho, lib. de myſter. Aegyptior, exiſtimabant diuinitus immiſſa viſa, ad aliquid futuri indicandum, vigilantibus; vel ſaltem medio quodam modo ſeſe habentibus, offerri; non verò vt vulgaria ſomnia, ſopore grauatis. Propterea volunt apud Homerum Odyſſ.* 19. *Penelopen Vlyſſi dicere ſuum illud viſum, non ſomnianti ſibi, ſed (vt aiunt) videnti ac palpanti accidiſſe; & Pindaricam Palladē Olymp.* 13. *Bellerophonti iam euigilanti & cernenti frenum aureum dare. Superſtitioſè ergo noſter accuratus, & accuratè ſuperſtitioſus. à quo lubens quærerem, quid ſibi voluerint, qui quo ſomnus profundior, hoc ſomnia certiora iudicarunt; vt Triſmegiſtus, in Pimandro, qui ſe dium illud in ſomnium tum accepiſſe narrat, cùm tali ſopore eſſet oppreſſus, quali qui ob ſatietatem vel defatigationem indormiſcunt, quorum ſomnus non leuis, ſed grauiſsimus eſſe ſolet; vt Homerus, qui 2. Iliad. Agamemnoni Somnum Deum, ſopitis planè ſenſibus, ſcribit apparuiſſe; vt Iamblichus eodem illo opere, qui ſententiæ etiam huius rationem reddit. Niſi fallor, vt ſomniantium ſomnia ſæpe contraria; ſic Iamblichus & Homerus de ſomniis ſecum pugnantia commenti ſunt.*

444 Facibus Idæis] *ſic Attius in Antenoridis facit Hectorem deliberantem, citante Marcello:*

Qui aut illorum copias in campo fundam, aut naues
Vram, aut caſtra mactabo in mare.

461 Spes vnica Phrygibus] *Egnian.* Spes, vita Frigibus. *rectè Lugdunenſ. & ceteri, præter Saxonicum lib.* Spes vna Phr.

473 Immemor] *ſic mei libri omnes. non malè. Memor, illa timebat: ſed immemor, vota fecerat nimis magna, nimis felicia. refer ergo ad præcedentia, & notâ Periodi ſeiunge à ſubſequentibus. videbis non eſſe neceſſariam contextus mutationem.*

479 Puluis altus] *Moguntin.* puluis alta.

482 Sacer] *religioſus. Feſtus ex Gallo Aelio:* Sacrum ædificium conſecratũ Deo: ſanctum murũ, qui ſit circa oppidum: religioſum ſepulcrũ, vbi mortuus ſepultus aut humatus ſit. *tamen ſæpe confunduntur hæc, & ſepulcrum ſacrum, ſanctum, religioſum dicitur. Vide Feſtum in* religioſus.

483 Parens] *Priamus ad mæroris ſolatium nullis parcens ſumtibus.*

485 Feralis] *de feralis ſignificatione, quæ diximus, locus iſte adſtruit. Saluianus etiam Cayni & Abſalonis crimina vocat,* feraliſſima *lib.*1. & 2. *de* [*P*]*rouid. hoc eſt, morte digniſſima; vulgò lethalia, vel mortifera vocamus.*

487 Arcuit] *frequenti mendo Moguntin.* arguit. *ſequentia autem puto* [*p*]*erſonarum incongrua interpoſitione vitiata. ? ellem ſic legi:*

> SE. Hæc cauſſa multos vna ab interitu arcuit,
> Credi periſſe. AN. Vix ſpei quicquam eſt ſuper.
> Graue pondus illum magna nobilitas premit.
> SEN. Ne prodat aliquis, amoue teſtes doli.
> AN. Si quæret hoſtis? SEN. Vrbe in euerſa perit.

Et hoc quoque probatũ Raphelengio.

[*V*]*erebatur mater filium in ſepulcro recondere, ne verè illi ſepulcrum id fieret.* [*I*]*mò (inquit* SEN.) *non eſt quod metuas, hoc ipſum illi futurum ſaluti.* AN. *Fru-*[*ſ*]*tra id ſperamus, nimia eius nobilitas incurret in oculos omnium. erit illi exi-*[*t*]*io, quæ metuenda hoſtibus.* SEN. *latere poterit, ſi conſcius nemo qui prodat. re-*[*c*]*edere omnes à te iube.* AN. *faxo. ſed quid hoſti quærenti ſum reſponſura?* SEN. [*I*]*n manu id. periiſſe in vrbe pereunte.*

496 Occupet] *primum quod offertur, feſtinanter arripiat, vt naufragi* [*t*]*abulam.* Legat] *ſingulis libratis, quod videtur commodiſſimum deligat.*

501 Victurum] *boni ominis gratiâ adiectum. nam in ſepulcris non niſi* [*q*]*ui deuixerunt.*

511 Habes ſepulcrum] *Rutilius Geminus in Aſtyanacte ſuadet illi* ſug-[*g*]rundarium *quærat.*

> Melius ſuggrundarium miſer quæreres, quàm ſepulcrum.

[*q*]*uod referens Placiades lib. de Priſco ſermone.* Suggrundaria antiqui dice-[*b*]ant ſepulcra infantium, qui necdũ quadraginta dies impleſſent, quæ [*n*]ec iam buſta dici poterant; quia oſſa quæ comburerentur non erant; [*n*]ec tanta cadaueris immanitas qua locus tumeſceret. *quibus vltimis* [*v*]*erbis patet aliquid deeſſe. ſunt enim ratio cur non dicerentur tumuli. nam tu-*[*m*]*ulus à tumore telluris dictus videtur: Et buſta vocari illa non poterant, non* [*q*]*uia deërat quod vreretur: ſed quia nefas fuit homines, quibus nondum den-*[*t*]*es enati, cremare, vt docet Plinius lib.*7. *Nat. hiſt. quod ſi voluit Fulgentius,* [*r*]*ectè; ſin aliud, non rectè. ſic intelligendum hoc Iuuenalis:*

> —— nec terra clauditur infans, Et minor igne rogi.

[*h*]*oc eſt, neque crematur, neque ſepelitur; ſed reconditur in ſuggrundario. Sed* [*a*]*n commune nomen ſepulcri illis competit? negat Rutilius. cur autem? opinor,* [*q*]*uod huiuſmodi non ſub puluere aut terra (vt Satyricus ait) humabantur; ſed* [*i*]*n vrnulis vel ſimilibus vaſculis, & in ipſis locabantur ſuggrundiis. Aptius* [*n*]*oſter ſepulcrum Aſtyanacti tribuit, tum quia inter Græcos verſabatur, tum* [*q*]*uia iam puerulus aliquot annorum. Videtur autem loci huius memor fuiſſe* D. *Hieronymus omnis litteraturæ peritiſſimus, cùm in vita S. Malchi, de* [*ſ*]*anctis ſpeluncam ſubeuntibus, ſcriberet;* Si iuuat miſeros Dominus, ha-bemus ſalutem: ſi deſpicit peccatores, habemus ſepulcrum. *Et in epiſt. ad Principiam de Epitaph. Marcellæ;* cúmque & te & illam ad Apoſtoli

D. Petri baſylicā deduxiſſent; vt vel ſalutē oſtenderēt vel ſepulchrū.

518 Dehiſce] *diſcede,& pande ſinus tuos, vt puero latebras præbeas.*

520 Dubio] *ancipiti, cunctabundo, ruſpanti ſimilis. talem pingit Sophocles in Aiace.*

521 Vlyſſes] *Plutarchus,& Latini Grammatici, & manuſc. docent, Latinè ſcribendum;* Vlixes. *ſed ſequor. conſuetudinem communem.*

523 Primum peto] *Talthybius Euripidis:*

Ne me oderis, inuitus enim nuncio;
Quæ in commune decreuerunt Danai & Pelopidæ.

Sophoclis nuncius:

Primùm tibi id de me aſſero;
Nec hoc ſcelus patraſſe me, nec ſcire quis patrauerit.

534 Dicebat Hector] *rebus præclarè geſtis, non verbis; vel verbis etiam, paterno affectu blandiens & bene ominans nato.*

535 Generoſa] *Euripides, non Heraclidis:*

Res enim formidanda eſt hoſtibus, ſurgentes ſeu germina
Generoſi iuuenes, & iniuriarum memores patris.

Idem: Infeſti leonis catulos Non perſecuta fuiſſes malis?

Staſimus:

Stultus qui patrem occidens natos ſinit euadere.

Iulianus in Miſopog. ſcribit; quemadmodum in plantis veriſimile eſt diffundi qualitates quàm longiſſimè latiſſiméque, atque etiam in totum ea quæ gignuntur ſimilia naſci, iis vnde orta ſunt: ſic etiam in hominibus credendum, nepotum mores auitis affines eſſe ſolere.

543 Male relictus] *ſumtum ab Ouidio 7. Metam. vt monuit Herc. Cioſanus. Horatius:* —— neglecta ſolent incendia ſumere vires.
Q. Curtius Rufus lib. 6. Parua ſcintilla contemta magnum ſæpe excitauit incendium.

545 Tecum exigas] *ſi rectè putes omnia.*

546 Poſt annos] *verè aureola correctio, quam ſuggerit Lipſius ex membranis;* poſt hiemes decem, Totidémq; meſſes. *hoc eſt, exacto decennio.*

551 Tenet] *moratur. dixerat idem in Aſtyanacte Atreus. Vide primam partem Syntagmatis.*

560 Latus] *Syneſius inter tormentorum genera collocat, digitalia, pedum luxationem, torcular, naſi & aurium diſtorſiones & labiorum vexationem. Quæ de* fidiculis *olim puer ætatis anno* XIX. *contra doctorum virorum ſententiam ſcripſeram in Aduerſariis anno* LXXV. *editis, ea, veriſſima vt putem facit; quod videam idem placuiſſe Cæſari Baronio de facie, non de eruditione mihi ignoto, in Notat. ad Martyrologium 22. Ianuar. anno 1589. à Plantino noſtro, piæ memoriæ excuſis, confirmantur enim viri eruditi iudicio, quæ tam diu ante puero mihi in mentem & calamum venerant. addo gloſ.* fidicula, ὄργανον βασανιστήριον. 563 Vapor] *fumus mixtus incendio.*

568 Vlyſſem] *quem Homerus vocat gnarum doli omnis, & conſiliorum abſtruſorum; & multorum mentes hominum & mores vrbium vidiſſe ſcribit,*

575 Nam mori] *Eguian.* iam mori.

577 Verberibus] *non vnum genus verberum fuit; ingenui, fuſtibus & virgis; ſerui, flagris aut loris: martyres etiam cathenis, plumbatis, boum neruis, & ſcorpionibus verberabantur.*

580 Neceſſitas plus] *Aeſchylus in Prometheo vincto.*

Neceſſitatis robur inexpugnabile.

Idem: Artificio neceſſitatis debiliora longo.

Euripides. Neceſſitati validæ nil reliquorum quit reſiſtere.

Simonides. Neceſſitati neque Dij queunt repugnare.

Thales: Fortiſſimum quid eſt neceſſitas; vincit enim omnia. *Plato in libb. de Repub. neceſsitatem facit Parcarum matrem. Triſmegiſtus in Aſclepio, Fatum & neceſsitatem copulat indiuiduo vinculo, & Fatum quidē vult omnium rerum initia parere, eorumdem verò exitum à Neceſsitate pendere, quòd illa effectum ſortiri cogat. Democritus, Parmenides, & Epicurus Fatum ac Neceſsitatem vnum idemq́ putabant, teſtes Plutarch. lib. 3. de placit. & Stobæus lib. 1. Phyſic. cap. 8. Qualis autem hic Andromacha, talis à Dione pingitur Porcia Bruti vxor li. 44. ſe non adeò muliebri naturâ eſſe inquiens, vt ad arcana efferenda, flamma, flagra, ſtimuli eam poſsint adigere.*

581 Fides] *ſilentium ſecretum. ſic ſumitur Herc. Fur.*

—— tibi multâ fide.

Longas Eleuſi tacita iactabo faces.

Oetæo; —— fide tacitâ premas. *Item;* Præſtare fateor poſſe me tacitam fidem. *Thyeſte;* —— tacita tam rudibus fides Non eſt in annis. *Oedipo;* Quis fuerit infans edoces. EN. Prohibet fides. *Hippolyt.* Negata magnis ſceleribus ſemper fides. *& alibi.*

608 Auſpicium] Omen.

615 Et huc] *q. v. l.* Sed huc.

618 Alloqui] *conſolari. ſic olim Oblanca expoſuit. Catullus:* Qua ſolatus es allocutione. *Horatius:* De formis ægrimoniæ dulcibus alloquiis. *Ouid. lib. 1. Triſt. Eleg. 4.* Auſus es alloquio ſuſtinuiſſe tuo. *& Eleg. 7.*

—— alloquij parte leuare tui.

622 Reliquit] *In Moguntin. Herbipolenſ. & Venetis hæc adhuc cum ſequentibus tribuuntur Vlyxi, vſque ad;* Vtinam timerem. *melius quàm in ceteris. Pro,* En tremuit, *Moguntinenſ,* Intremuit. *Herbipolenſ. & Veneti duo;* En timuit. *tertius;* En tumuit, *malè.*

624 Quærenda] *ſcrutanda.* 633 Luſtrale] *purgatorium. ſic in Agamemn.* Luſtrale claſſi Doricæ peperit caput.

640 Sedibus ſacris] *Cicero lib. 4. de Repub.* Eoſdem terminos hominū curæ atq. vitæ. ſic Pontificio iure ſanctitudo ſepulturç. *citat Nonius.*

646 Deóſque veros] *Præcipuo enim honore veteribus Dij domeſtici, Manes ſuorum, vt docui.*

654 Hic] *Aſtianax.* 655 Illum] *Hectorem.*

658 Senſu potens] *viuus. Eguian.* ſenſus potens.

668 Buſta] *Feſtus, vel potiùs ex Feſto Paulus docet,* buſtum *propriè*

dici locum in quo mortuus eſt combuſtus; quaſi benè vſtum: ſi in eodem loco ſepeliebatur tunc vocari, ſepulcrum; *ſin alio loco*, vſtrinam *dici. Sed Seruius iſta diſtinctius. nam prodidit, propriè cadaueris cremationem, dici* buſtum, *locum*, vſtrinam; *operis exſtructionem*, ſepulchrum; *inſcriptionem*, monimentum; *exſtructionem lignorum*, rogum; *ſubiectionem ignis*, pyram; *apparatum mortuorum*, funus. *Verùm iſta ſæpè confunduntur. hic* buſtum *pro ipſo ſepulcro.*

Tranſierat furor] *vos adhuc à ſepulcrorum violatione abſtinueratis: & ſanè Ariſtoteles hoc crimen grauiſsimum iudicat lib.* περὶ ἀρετῆς, *cap. de Iuſtitia: & ſepulcrorum dirutores vel ſpoliatores, vt plurimum infeliciſsimè mortuos didici. Pyrrhum Epirotam mulier tegulæ iactu occidit. Strabo lib. 8. Plutarch. in Pyrrho; Sullam pediculi comedere Serenus de re medica, Plinius lib. 7. & 26. Plutar. in Sulla; Lyſimachus ardentiſsima febri interiit, Pauſan. in Atticis, Plutar. in Alexandro; Alexium Imp. fœdiſsimus hydrops præfocauit, Nicatas lib. 1. Annal. alij aliter periêre. Vide Guicciard. lib. 1. de Funerib. cap. 4.*

672 Amazon] *Penthaſilea.* Mænas] *Agaue, quæ Pentheum.*

683 Ignes] *vt cùm rates excuſsit.*

685 Gnatum] *Scamandrium, Neſum, Aſtyanactem. hæc enim tria eius nomina.* 696 Miſero datur] *diſtinguebam;* Miſero datur quodcunque fortunæ datur. *hoc ſenſu. quicquid miſeris conceditur, fortunæ conceditur. illa vt in ſe collatum, fert acceptum, par pari relatura. Parce miſeris, ſi vis tibi fortunam eſſe propitiam. ſed melius Lipſius;* Miſeræ datur quodcumque fortunæ, datur. *ab illis enim beneficiis, quæ in egenos, miſeros, ærumnis oppreſſos conferuntur, beneficij nomen merentur. abeſt aucupij ſuſpicio, abeſt ſpes retributionis.* 697 Coniugis] *Penelopes.* 701 Auum *Laertem.*

703 Exhibe gnatum] *iuridicum & ſollemne vocabulum. vide D. de liberis exhibendis.*

706 Terror] *iam enim à Græcis metuebatur, Auſonius:*

Flos Aſiæ, tantáque vnus de gente ſuperſtes
Paruulus; Argiuis ſed iam de patre timendus,
Hìc iaceo Aſtyanax, Scæis deiectus ab altis.
Prô dolor! Iliaci, Neptunia mœnia, muri
Viderunt aliquid crudelius Hectore tracto.

715 Funera] *ſic Mogunt. & alij m.ſ. Quidam excuſi;* vulnera.

717 Pueri] *Etymologias & gradus ætatum, ſic ex Varrone tradit Cenſorinus in lib. de die Natali;* Varro quinque gradus ætatum æquabiliter putat eſſe diuiſos vnumquemque ſcilicet; præter extremum, in annos quindecim. itaque primo gradu vſque ad annum quartumdecimum PVEROS dictos, quod ſint puri, id eſt, impubes: ſecundo, vſque ad triceſimum annum, ADOLESCENTES, ab adoleſcendo ſic nominatos. In tertio qui erant, vſque quinque & quadraginta annos, IVVENIS appellatos, eo quòd remp. in re militari poſſent iuuare. In quarto vſque ad ſexageſimum annum, SENIORES vocatos, quod tunc pri-

mum corpus ſeneſcere incipiat. Inde vſque in finem vitæ vnicuiuſq. quinctum gradum factum, in quo qui eſſet, SENEX appellatur, quod ea ætate corpus ſenio laboret.

730 Sola] *non virtutes, ſed ira & ſæuitia.*

736 Pelaſgæ] *non Theſſalæ tantum (etſi hæ propriè Pelaſgæ) ſed Græcæ omnes; ſic enim, vt plurimum ſumitur. In magnâ Græcia Pelaſgi dicebantur homines ruſticani. Vide Victorium lib.1. var. lect. cap. 10. De gente ipsâ, quæ-ſiam Dionyſ. Halycarnaſ. lib. 1.*

737 Luctus] *quædam membranæ;* metuq.

738 An has ruinas] *Euripides:*

—— μὴ Τροίαν ποτὲ
πεσοῦσαν ὀρθώσοι; —— númne olim Troiam
Subrutam inſtauraret?

743 Tractus] *raptatus curru, vet. poëta:*

Vidi, videre quod me paſſa ægerrumè,
Hectorem curru quadriiugo raptarier,

Virgilius & Latini poëtæ ter circum muros Ilij, Homerus lib. 22. & 24. Iliad. vſque ad naues, & poſtea ter circum Patrocli tumulum raptatum ſcribit.

745 Famulare] *iugum vocat famulare ſicut alibi* turbam famularem, *Herc. Oetæo; ſicut & Statius 2. Achilleid. & Tertullian. cap. 21. Apologet.* populum famularem.

749 Machinator] *hoſtes hoſtiles virtutes vitijs aſcribunt. nam Vlyſſes non verſipellis aut deceptor, ſed prudens & concilio pollens fuit. vide Strabon. lib. 1. Ariſtidē in Iſthmicâ, & Salisberienſem ex Darete lib. 1. Polycrat. c. 4.*

756 Virtus Vlyſſis] *pulchrè laudat ſeipſum, laude & iudicio ſuorum, mæ-rore & luctu hoſtium, vtrumque expreſſerat Attius in Philoctete:*

Inclyte, paruâ prædite patriâ,
Nomine celebri, claróque potens
Pectore, Achiuis claſſibus * auctor:
Grauis Dardaniis Gentibus vltor,
Laërtiade —— *adſui quartum verſiculum ex Victorino, apud quem ...ale quattuor verſus in duos coaluerunt.*

* *Sic Victorin. & Salisberienſis ex Apuleio lib. 6. Polycra. ca. 28. ſed mallē;* claſſib' ductor.

758 Anchoras] *Anchoram putat Ephorus ab Anacharſi Scytha inuen-tam: ſed eâ diu prius vſi Argonautæ. Vide Schol. Apollonij in lib. 1.* Legere anchoras *claſſicum vocabulum eſt, pro retrahere in nauem, & adducere.*

763 Arbitrio] *arbitratu, quantum & quomodo voles. ſolemnis formula.*

764 Fletus ærumnas leuat] *Iuſtin. lib. 8. Hiſtor.* creſcit diſſimulatione ipſa dolor: hoc altius dimiſſus, quo minus profiteri licet.

In Agamemnone:

Lachrymas lachrymis miſcere iuuat,
Magis exurunt; quos ſecretæ
Lacerant curæ. iuuat in medium
Deflere ſuos. *idem confirmat Ariſtoteles lib. 9. ad Nicoma.*

765 O dulce pignus] *Euripides.* Ὦ φίλτατον &c.

769 Medios] *iuuenis ab Hercule, expugnata Troia, Priamus hoſtium potitus; ſenex calamitatis & miſeriæ omnis nobiliſsimum fuit exemplum, ſtatam ætatem florens opibus, regno, liberis tranſegit.*

776 Luſtri] *nam fiebant ſingulis quadrienniis expletis.*

777 Troici luſtri] *ſi rectum hoc; Ludus Troianus vocabatur*, luſtrum: *ambigo an legendũ;* Troici ludi. *deſcribitur à Dione lib.* 43. 48. *&* 51. *& vocabatur* Troia, *vt Dion & Feſtus ſcribunt. erat equeſtris, & à nobilibus pueris peragebatur.*

779 Inter aras] *choreas ergo in ipſa æde, Deorum in honorem Phryges ducebant, vt & alij. quod etiã Socrates poëta ſignificat apud Athenæũ l.* 14. *c.* 12.

780 Flexo cornu] *Tibullus curuam tibiam vocat, lib.* 2. *eleg.* 1. Obſtrepit & Phrygio tibia curua ſono. *puto fuit, qualis* corneta *vulgaris.* Phrygiam *vocat Tibullus, quod ſit inuentum* Phrigium ſonum *Pelopis Phrygis, vt indicant Theleſtas verſibus mox citandis, & Statius lib.* 6. *Thebaid. vide Herc. Fur.* 854.

Vide Caliũ lib 9. antiq. c. 3. Scaligerum lib. 1. artis poet. cap. 9.

Concitos modos] *Harmoniæ Græcanicæ, & Aſiaticæ quinque fuere genera,* Doricum, Aeolicum, Ionicum, Phrygium, Lydium. *de Græcanicis illis tribus, fuſiſsimè diſſeruit Heraclides, lib.* 3. *de Muſica, apud Athenæum lib.* 14. *cap.* 10. *De Barbaricis iſtis duobus, alij. Per Phrygiam, afflatos numine Iſchiacos ſanari, prodidit Theophraſtus lib.* 1. *de afflatu numinis. Addit Clemens Alexandri.* mixolydiam *&* mixo-Phrygiam, *& inuentores ſingularum nominat lib.* 1. *Stromat. Aduerti Ionium etiam vocatum* Iaſiũ. *hinc apud Apuleium lib.* 1. *Floridorum ſic legitur:* Tibicẽ quidã fuit Antigenidas; omnis voculæ mollis modulator, & idem omnis modi peritus modificator, ſeu tunc vellet *Aeolium* ſimplex, ſeu *Iaſium* varium, ſeu *Lydium* querulum, ſeu *Phrygium* religioſum, ſeu *Doricũ* bellicoſum. *Apud Martian. lib. vlt. vbi quindecim harmoniæ tropos numerat, quinque principales, & duos ſingulis cohærentes, mendosè legitur;* Iaſtius, *quemadmodum etiam apud Caſsiodor. lib.* 2. *variar. ep. ad Boëtium:* Hoc totum inter homines quinque tonis agitur, qui ſinguli prouinciarum, vbi reperti ſunt, nominibus vocitãtur. *Dorius,* pudicitiæ largitor eſt, & caſtitatis effector. *Phrygius,* pugnas excitat & votũ furoris inflammat. *Aeolius* tẽpeſtates animi tranquillat, ſomnúmque iã placatis attribuit. *Iaſtius* intellectũ obtuſis acuit, & terreno deſiderio grauatis, cæleſtiũ appetentiam bonorum operator indulget. *Lydius* contra nimias curas animæque tædia repertus, remiſſione reparat, & oblectatione corroborat. *Lucianus in Harmonide, Phrygio modo tribuit ſonum* ἔνθεον, *Lydio* βάκχικον, *Dorio* σεμνὸν, *Ionio* γλάφυρον. *Iccirco noſter vocauit* cõcitos modos: *Propertius inſanos l.* 2.

Et Phrygis inſanos cæditur ad numeros.

de his Teleſtas Selinuntius:

Primi apud Græcos inter bibendum in tibiis
Aſſeclæ Pelopis, matris montanæ
Phrygium cecinerunt modum;
Iſti verò acutiſonis citharæ cantibus

Lydium hymnum perſonarunt. *Idem ergo inuentores barbaricæ harmoniæ tam Lydiæ quàm Phrygiæ, vt Athenæus docet d. c.*10.

781 Barbarica] *Phrygia. nam propriè Phryges dicti Barbari. Sophocles.* Πέλοπα βάρβαρον Φρύγα. *Catullus*:

Barbaráque horribili ſtridebat tibia cantu.

Priſco ſaltatu] *de quo tripudio Phrygio, Euripides*:

Libyſque tibia, & Phrygiæ
Cantiones perſtrepunt, ac virgines
Alacri cum plauſu pedum
Lætis dabant operam cantionibus.

*vide Athenæum lib.*14.*cap.*12.*vbi de generib. ſaltationum fuſiſſimè.*

783 Flebilius aliquid Hectoris magni nece muri videbunt] *nonne à Bethyco, hoc poëta Burdegalenſis ſumſit? verſus paullo antè retuli.*

790 Quid meos] *Euripides*:

Quid me manibus prehendis? quid inhæres peplis)

707 Talis] *ex Euripideis his*:

Nam me ceu catulum leonis, aut vt vitulam
Montibus alita miſera miſeram
E tuâ manu abſtrahi aſpicies.

803 Iugo] *ſic recentiores codices excuſi at Moguntinenſ. manuſc. & impreſsi Franconicus & Hadriani tres*; viro.

805 Sume nunc iterum] *nato, quem occidendum tradit, vino iuſta perſoluit. ſeruabatur enim hic ritus; vt primo mortui Manes vocarentur; lotis tum manibus oſſa legerent; lecta vino & lacte perfunderent; mox ventis cillanda & ſiccanda exponerent; ſiccata demum aromatibus & odoribus commixta in vrnam reponerent: reliquiis deinde lacrymas ſuperfunderent. teſtes Propertius, Ouidius, Tibullus; qui vnus omnia confirmat lib.*3.

Præfatæ ante meos Manes, animámque rigatæ,
Perfuſæque pias ante liquore manus
Pars, quæ ſola mei ſuperabit corporis, oſſa
Incinctæ nigrâ candida veſte legant:
Et primùm annoſo ſpargant collecta Lyæo,
Mox etiam niueo fundere lacte parent:
Poſt hæc carbaſeis humorem tollere ventis,
Atque in marmoreâ ponere ſicca domo.
Illic quas mittit diues Panchaïa merces,
Eoïque Arabes, diues & Aſſyria.
Et noſtri memores lacrymæ fundantur eodem.
Sic ego componi verſus in oſſa velim.

*vide Guichiardum lib.*1.*de Funerib. cap.*7.

810 Quicquid hic cineris] *oſculabantur cineres, & ſi quos alicubi reſtare opinarentur, ore ſcrutabantur, vt labris legerent. Ouid. lib.*3. *Faſtor.*

Térque vale dixit, cineres ter ad ora relatos
Preſſit. & eſt illis viſa ſubeſſe ſoror.

IN CHORVM.

Ariolantur captiuæ Troades, & conijciunt quo quæque aſportandæ, & cui domino ſeruituræ?

813 Quæ] *apud Euripidem ipſamet Hecuba quærit, ad quam angulum Theſſaliæ, vel Phthiotidis, vel Cadmæi ſoli ſit deportanda.*

814 Montes] *Othrys, Oſſa, Olympus, alij.*

816 Phthie] *Phthiotis vna ex quatuor Theſſaliæ partibus.*

819 Maris domitrix] *ſic vocat propter Iaſonem Argonautarum ducem, de quo in Medea:* —— mare qui ſubegit.

818 Trachyn] *malè quidam lib.* Trace. *non de Thracia ſermo, ſed de Trachyne. indicat res ipſa, indicat epithetum lapidoſa. hoc enim ſonat ipſum vocabulum.* 820 Gortyne] *Cretæ oppidulum à Gortyo Heroë vocatum dictam Gortyne, Gortyna, Gortys, & Lariſſa, teſte Stephano.*

821 Frequens ruſcis leuibus Methone] *Bernardin. legit;* rubis. *Egni. lib. habet,* rutis. *Herbipol. & Veneti;* riuis. *ceteri* ruſcis. *quod retineo. Pro,* Methone, *legit Bernardin.* Melibœa: *& ſanè Melibœa vrbs Theſſaliæ Athenæo, vel litoralis potiùs (teſte Herodoto lib. 6.) Magneſiæ; fuit patria Philoctetæ, de quo hic agitur. Lucanus:*

—— pretióque nefandæ
Lampadis Herculeis fortis Melibœa ſagittis.

Methone Straboni lib. 8. Stephano, Dioni lib. 11. Pauſan. in Meſſeniac. & Ptolomæo Meſſeniæ vrbs, à multis Græcis Mothone *nuncupata. Sed cùm ſubdat Seneca;* Quæ ſub Oethæis, *&c. & conſtet Philoctetem Troiam ſecundo iiſdem ſagittis expugnaſſe, quibus prior Hercules; planè arbitror, vel hic legendum;* ruſcis Melibœa lentis: *vel ſi lectionem priſtinam retines, dicendum Senecam putaſſe Philoctetem Methonenſem, vel Methonem cum Melibœa confudiſſe.*

823 Troïæ] *ſcribendum* Troïæ *triſyllabum. nam aliàs i, vocalis eſſe deſinit. ſicut in* Aiax *&* Graius. *quod vt conſtet, iubent Terentianus & Victorinus ſcribi;* Troija, Aijax, Graijus, Aiio, *& ſimilia.*

825 Olenos] *Elidis vrbs, quam initio paucis incolis habitatam teſtatur Hermeſianax, apud Pauſan. in Eliac. & Strabo ſcribit lib. 8. etiã ſuo tempore deſertã fuiſſe; multa de ea Stephanus. Scholiaſtes Apoll. duas Olenos agnoſcit.*

826 Pleuros] *ſic omnes libri. miror tamen, & conſenſus ſcriptorũ aliorum ſuadet.* Pleuron. *ſic enim Græci omnes* Πλευρὼν. *Statius* Meleagria Pleuron. *Silius:* —— regia Pleuron. *ſic Ouidius & alij. Nota Aetoliæ vrbs, à quâ Strabo partem Aetoliæ, Pleuroniam dictam teſtatur. Helenam Lycophron Pleuroniam nominat. an ergo Aetola? aut in Argiuo agro Pleuron vlla, vnde id nominis ſortita? putat Izacius, ſed toto cælo aberrat. à proauo ſic nominata. Helena Ledæ filia fuit. Leda Theſtij, Theſtius Agenoris, Agenor Pleuronis. vide Pauſaniam in Laconicis.*

837 Sinuoſa Trœſen] *litoralis Peloponeſi ciuitas, Theſei patria, auctore Ouidio.* 838 Pelion regnum Protei] *De Proteo Licentius Hipponenſis cecinit:* Protea namque ferunt veterum commenta Pelaſgum;

Qui dum ſollicitis non vult aperire futura,
Spumat aper, fluit vnda, fremit leo, ſibilat anguis:
Captum aliquando tamen in munera parua volucrum.

Regnauit prius in Aegypto, poſt in Theſſaliâ, vt indicat hîc noſter, & Valerius Flaccus lib. 2. Argonaut.

Proteáque ambiguum Phariis referebat ab antris
Huc rexiſſe vias. *Euripides in Helena:*
Πρωτεὺς δ' ὅτ' ἔζη, τῆς δὲ γῆς τύραννος ἦν
Φάρον μὲν οἰκῶν νῆσον, Αἰγύπτου δ' ἄναξ.
Dum viueret Proteus, tyrannus finium
Iſtorum erat, rex Aegypti colens Pharum.

teſtatur & Nonnus in Schol. in D. Greg. Nazianzeni Orat. 1. contra Iulianum: ſed rem totam explicat Izacius in Lycophron. Proteus, *inquit,* Ægyptius genere, Neptuni filius, ex Thraciâ in Phlegram Pallenes venit, ductâ Aegyptiâ puellâ Torone, ex qua ſuſtulit Tmylum & Telegonum; qui cum hoſpites luctâ victos occiderent, offenſus eorum inhoſpitalitate Proteus, à patre poſtulauit, vt rurſus in Aegyptum ſiſteretur: quo imperato, apertis à Pallene, ſub ipſo mare in Aegyptũ vſque cuniculis, in antiquam patriam fuit reuerſus.

829 Hic] *in Theſſaliâ.* 830 Montis exeſi] *ocris. ſic Liuius Andronicus, quò fortè Seneca reſpexit;* Vt quem Chiro in Pelio docuit ocri.

831 Iam trucis] *naturâ enim & indole trux, ferus, iracundus. Dictys lib. 1. ſcribit primis adhuc adoleſcentiæ annis Achilli vim quandam inconſultam & efferam morum impatientiam fuiſſe. Philoſtratus lib. 2. & 3. Imag. Achillem puerũ pingit feroci facie, truci, magnanimoq́ vultu, vnde Ouidius canit:* Phillyrides puerum cytharâ perfecit Achillem,
Atque animos molli contudit arte feros.

Horatius in Arte poët.

Scriptor honoratum ſi fortè reponis Achillem,
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget ſibi nata, nihil non arroget armis.

Chironem fuiſſe magiſtrum Herculis, Iaſonis, Aeſculapij, Caſtorũ & Achillis, in muſicis, medicis, politicis tradunt Plutarchus in lib. de Muſica, Xenophon in Hippar. Apollonius lib. 3. & 4. Pindarus in Pythic. item in arte equitandi iuxta Philoſtratum lib. 2. Imagin. cuius quod peritiſsimus eſſet, Centaurum creditum vult Tzetzes Chiliad. 7. hiſt. 94. Hermippus eum vocat κένταυρον σοφὸν *Centaurum ſapientem, & auctor Titanomachiæ de illo,* ὡς πρῶτος οὗτος εἴς τε δικαιοσύνην θνητῶν γένος ἤγαγε δείξας ὅρκους καὶ θυσίας ἱλαρὰς, καὶ σχήματα ὀλύμπου.

Primus & ad iuſtum duxit mortalia ſæcla,
nimirum docens,
Iuſiurandum, & ſacra Deûm, cæliqué figuras.

ita Clemens Alexandr. lib. 1. Stromat. cenſuit ergo legum, theologiæ, & aſtronomiæ inuentorem, hoc eſt, totius philoſophiæ auctorem fuiſſe. verum

exemplar, & idea perfecti Principum educatoris & magiſtri.

833 Acuebat iras] *ſtudio laudis & gloriæ ad bellum excitabat.*

835 Varij lapidis Caryſtos] *Lucanus lib. 5. vocat* ſaxoſam: *eſt enim ferax multi & pretioſi marmoris, de quo Stephanus legendus. apud Martianum lib. 6. ſic caſtigo:* Huius oppido Chalcidi, ex aduerſo Aulis & Caryſtos marmoreis fluctibus (*mallem* fruſtis) concolora. *Diſtinxerunt etiã Chalcida à Caryſto, Strabo, Mela, Plinius, vt ſuſpicer Solinum erraſſe. nam* Chalcis *Euboeæ eſt.* Varij] *ſic Moguntin. & Veneti.* rari, *Herbipol. & Lugdun.*

838 Echidnæ] *mallem, vt aliàs docui.* Echinæ *ſic etiam Apollodorus.*

839 Genoëſſa] *mallem cum aliis* Gonoëſſa, *Stephano.* Gonoyſſa.

841 Attica pendens Peparethos ora] *ſi hæc lectio Germana, non habeo quomodo excuſem poetam: qui volet tueri, quærenda illi Peparethos in ora Athenienſium. quærenda, non inuenienda. Si,* Peparethos, *legendum: puto vocem,* Atticâ *mendoſam, poſitam pro;* Arcticâ, *hoc eſt, Boreali ora Græciæ; ſpectat enim Magneſiam, vbi Acte promontoriũ, à quo quis ſuſpicetur,* Actiâ. *Apud Stephanum exſtat Peparethos vna Cycladum cum vrbe eiuſdem nominis: Ortelio* πεπάρηθος *Macedoniæ inſula eſt in mari Aegeo; quondam Plinio dicta* Euonus; *nunc Nigro Mario,* Lemene; *Caſtaldo,* Saraquino; *Beniamino Iudæo* Opula. *Seneca tamen ſignificat in Attica, vel prope, tale oppidum fuiſſe; quia Salamina & Eleuſin coniungit. quare ſuſpicatus ſum aliquãdo reponendum;* Perithædos, *vel potiùs* Sypalettos; *qui ambo Atticæ vici, teſte Stephano, Pauſania, & aliis. vide Sigonium lib. 2. de repub. Athen. cap. 2.*

843 Aiacis Salamina veri] *Dicitur Aiax Telamonius in hyacinthum mutatus. Plinius lib. 21. cap. 11. de hyacintho:* „ Quem comitatur fabula duplex, „ luctum præferens eius quem Apollo dilexerat, aut ex Aiacis „ cruore editi, ita diſcurrentibus venis, vt Græcarum litterarum figura „ legatur inſcripta. *quam explicat Ouidius lib. 10. Metamorph.*

Ipſe ſuos gemitus foliis inſcribit, & αἰ αἰ
Flos habet inſcriptum, funeſtáque littera ducta eſt,

de quo Virgilian. paſtor:

Dic, quibus in terris inſcripti nomina regum
Naſcantur flores?

Quem vulgò hyacinthum florem appellant, in eo vix eſt veſtigium harum litterarum. Dioſcorides, quem Seruius ſequitur, pro vaccinio accipit: Pauſanias in Corinthiac. cum comoſandylo confundit. Ouidius verò ita deſcribit:

Ecce cruor, qui fuſus humi ſignauerat herbas,
Deſinit eſſe cruor, Tyrióque intenſior oſtro
Flos oritur, formámque capit; quam lilia, ſi non
Purpureus color his, argenteus eſſet in illis.

vt appareat eſſe, noſtrum lilium rubrum. nam & Plinius lib. 21. cap. 26. radicem bulbaceã affirmat. Igitur, quia primis nominis ſui litteris, optimè exitu vitæ Aiacis reſpondit, verum *vocat: vel ſignificat rectum & veracem fuiſſe, minimeq́; ſolitum mentiri, qualis ab Homero pingitur: vel,* veri, *id eſt, veracis vatis, quia Teucro fratri regni amiſſionem prædixit, apud Sophoclem.* Dixit

etiam Salamina Aiacis; *quia in illa Telamonius Aiax fuit natus, vt ex Are-tade Cnidio Plutarch. in Parallel. meminit. de hac eadem eſt illud à Lucano dictum obſcuriſsimè lib. 3.*

Tréſque petunt veram credi Salamina carinæ.

quo loco, vt, quæ interpretes, mihi non placent; ita, quod mihi placeat, ipſe non inuenio. Venit in mentem hanc Atticam Salamina veram *vocari ſolitam, ad diſtinctionem alterius Cypriæ, quam Teucer ædificauit, cùm hanc Salamina patrémque fugeret, & quæ ab eodem Horatio vocatur* ambigua. *Vt fortaſsis apud Senecam debeamus reponere:*

Nunquid Aiacis Salamina veram?

ſi non mauis Hypallagen dicere.

844 Calydona] *vrbem Aetoliæ, de qua & apro vide Ouid. 8. Metam.*

845 Titareſſos] *Titareſſus (vt vocat Lucanus lib. 6.) vel Titareſius, vt Græci videntur malle, amnis Theſſaliæ tam pingues habet aquas, vt Peneo, cui influit, non admiſceatur, ſede olei inſtar ſupernatet, auctore Homero Iliad. 2. & Lucano lib. 6. ideo vndas eius vocat ſegnes. Plinius lib. 4. cap. 8. videtur nonnullis vocare* Euroton, *Strabo* Eurotam, *Epytoma eius* Europum. *Homero aquas habet ſuaues. admiſcetur Peneo, ſed vix, vt patet ex Athenæo libro 2. cap. 2. cauſa, pinguedo iuxta Strabonem; leuitas, iuxta Athenæum & Plinium; fluit per Locros, quorum ſunt vrbes, Beſſa & Scarphe. apud Stephanum Heracleo Glauci F.*

Βησσάντε Σκαρφῆντε ϗ Αὐγείας ἱερ.

alia etiam Beſſa Phocidis, & alia Scharphæ Euboeæ. Scarphæ & Scharphia Euſtathio eadem. Sed falli puto. nam vna eſt Scharphia Locrorum diſtincta à Scharphe, de quâ Pauſan. in Corinthiac. & Achaic. alia Scharphia Bœotiæ; Straboni. Pylon ſenilem] *hoc addit, vt de Neſtoris Pylo intelligamus. ſic Ouidius.* Nos Pylon antiquam Neleia Neſtoris arua. *Homerus Odyſſ. γ. Pyli nomine omnem ditionem Neſtori ſubditam comprehendit, Strabone teſte. Homeri Scholiaſtes tres Pylos numerat, vnam Meſſeniæ, quæ regnum Neſtoris, & Coryphaſia: ſecundum Arcadiæ, Neſtoris patriam, quæ & Leopreatica & Triphyliaca; tertiam Eleæ, propè Oleniam petram. Ego Senecæ & Ouidij loca de prima puto accipienda. Pauſanias in Meſſeniac. non videtur tot Pylos agnoſcere.*

848 Pharin] *Pharis vrbs Laconiæ Homero Iliad. 2. & Stephano: Pharæ, oppidum Achaiæ Laconum Colonia, teſte Aemilio Probo in Conone, deducta fortè ab iis, qui Pharin incolebant.*

Piſam Iouis] *Elidis vrbs Piſa, Oenomao regnata ſemper ſingulari numero profertur, Pindaro, Straboni, Diodoro, Stephano, Lucano, Statio, Plinio, Martiano, dicta teſte Schol. Pindari à Piſâ Endymionis filiâ. Sed Hetruriæ ciuitas multitudinis numero profertur,* Piſæ, *vt notat Pintianus in lib. 2. Melæ. cur ergo apud Nonium Attius Oenomao de Græcanicâ,*

Coniugium Piſis, patet eo te itiner tendere?

arbitror non fuiſſe Attiũ ſingularem, ſed ſcripſiſſe; Piſæ. Coronis] *propter Olympia, quibus victorum capita olea coronabantur, vt docebo in Agam. act. vl.*

853 Sparte] *Sparte ſemper pro verbi ipſa ponitur; Lacedæmon aliquando vrbem, aliquando totam prouinciam ſignificat. Pauſanias teſtatur Lelegem in Laconiâ regnaſſe, & ab eo Leleges dictos; huic quinctum ordine Lacedæmonem Heroëm ſucceſsiſſe; hunc Spartam Eurotæ fluminis filiam duxiſſe, & à ſe regione, nomen Lacedæmoniam, ab vxore vrbi, quam in eâ condiderat, Spartæ nomen indidiſſe. Spartiatas, ſacræ litteræ teſtantur fuiſſe de ſtirpe Abraham 1. Machab. 12.*

855 Neritos] *Stephano* νήριτος & νήρικος *inſula Acarnaniæ, quæ & Leucadia; & etiam mons Ithacæ, vide Plinium lib. 4. cap. 1. & 12: vbi docet etiam Zacynthum eſſe Ionij inſulam.*

IN ACT. IIII.

Nunc Helena primò, fraude; mox apertè ſuadet Hecubæ & Andromachæ, Polyxenam vt ſinant à Pyrrho immolari. priùs ſimulat nuptias: mox coacta, iurgio Andromachæ, verum fatetur: accurrit tandem Pyrrhus, & abducit regiam virginem, non reluctantem. mater ad arma muliebria confugit, diras & conuicia.

860 Illætabilis] *mæſtus, triſtis, luctificus, omnis expers lætitiæ. Virgil. lib.* 3. murmur illætabile, *& lib.* 12, oram illætabilem, *Statius lib. 5. Thebaid.* pondus illætabile *dixerunt.*

862 Helena] *de Helenæ morte, & poſt mortē cum Achille nuptiis, aliisq́ nonnullis raris, adi Philoſtratum in vita Apollonij; Protei vaticinium apud Homerum Odyſſ.* δ'. *aut Dioſcurorum apud Euripid. extremâ Helenâ, Iſocratem in Encomio Helenæ ſub fin. Leonicum lib. 2. var. hiſt. cap. 31.*

867 Fraudetur] *Primus Venet.* fallatur *Moguntinenſ. & duo alij Veneti;* fidenter, *idq́ Daniel ait ſe in vetuſtiſſimo & antiquiſſimo Cod. repperiſſe; ego reperi;* fraudetur, *in aliis præter Moguntinenſ. Herbipolenſ. Baſileenſ. Lugdunenſ. Lipſienſ. quod non video, cur non retinendum.*

873 Coniugium] *ſic ſumſit Propertius:* —— quæ viua ſequatur Coniugium. *hoc eſt coniugem.*

875 Petit] *Burdegal. membranæ;* vocat.

877 Thetys] *poſtea ſequitur. hîc legendum;* Tethys. *deprauarūt Saxones.*

878 Suam vocabunt] *magnum id videbatur, ideo poëta ille in Lesbiacis, cuius fragmentum ſupra dedi, ait Piſidicen ſperaſſe futuram ſe Glaucæ Thetidis nurum:* ὄφρα νυὸς γλαυκῆς Θέτιδος πέλοι.

893 Totis] *in Baſil. margine habetur* nuda cutis.

896 Læta] *ſic mei omnes codices, ſcripti, impreſſi: ſed, inquiunt Critici, enorme & nimium hoc eſt, vt cum gaudio aſpexerit pugnantes Paridem & Menelaum. ſatis ſi abſque acri dolore. Enorme fateor, & nimium, vt aſpexerit; ſed, an propterea nimium, vt ab irata & hoſte dicatur; vt improperetur ab enormiter læſa muliercula? non tam illæ quid verum attendunt, quàm quid dolor imperat. nil illis nimium, minora omnia quàm velint, docet experientia. quis conuiciis muliebribus frenum, quis modum imponat? nolim periculum facere, ne meo cum malo.*

901 Digni] *q. v. l.* dignè. 905 Iudice infeſto] *magnum innocentiæ*

argumentum, vt & alia huius defenſionis; qua haut ſcio an quicquam neruoſius, aut ſplendidius, in Helenæ defenſionem, dici queat.

909 Seruitia] *ſeruitium propriè multitudo ſeruorum, ſeruitus conditio ſeruiendi: ſed veteres (vt auctor eſt Cariſius lib. 1.) indifferenter ſeruitium etiam pro ſeruitute poſuerunt. Virgilius;* Seruitio enixæ tulimus.

917 Teucris] *q. m. ſ.* Teucrũ, *nempe Eguian. paullo poſt Mog.* quæ ſecuit.

919 Sin rapta] *ſum ait, innocens; quia non ſpontè Troiam veni, ſed vi compulſa. quia non adulteri blandas perſuaſiones, ſed Deæ Veneris mandata ſecuta ſum, illius pollicitationem nolui falſam reddere. Vtrumque argumentum à Gorgia Rhetore ſumtum; qui in Oratione pro Helenâ, culpâ vacuam docet; quia vel fortunæ imperio, Deorum iuſſu & Neceſſitatis nutu fecit ea quæ fecit, vel vi rapta, vel perſuaſa verbis, vel amore capta; ſingula deinde diſcutit, priora duo potiſſimum, quæ hic abutitur. Non (inquit) ſpontè Troiam veni, ſed rapta à Paride, Paridis potiùs, quàm meo peccato. Nec tamen illius; qui datũ ſibi à Deâ munus, iure ſuo vindicauit. Dignus ille, cui tu, ſoror, ignoſcas. Sed eſto. mea tota culpa, meum facinus, quid te iudicem eſſe poſtulas? an vereris ne beneuolo iudice abſoluar? non eſt quod metuas. idem mihi iudex, qui læſus, maritus adulterio laceſſitus, Menelaus. illi futurum curæ, ne impunè abeat. hæc ſententia ſi;* iratũ *legas, cum Moguntinenſ. Burdegalenſ. & Eguiano & aliis m. ſ. item cum Herbipol. Venetis, Pariſ. & Lugdunenſ. & aliis. Neſcio vnde N. inuexerit;* irritũ. *cui nec deeſt ſententia. An tu, inquit, putas me futilem & caſſum iudicem ſortitam; qui iniuriam ſuam vel nolit, vel non poſſit vlciſci? &c.*

921 Iratum puta] puta. *ſic omnes quos vidi, codices, & Priſcian. docet lib. 15. de aduerb. ſignificare, ſcilicet: vt hic ſit nota irriſionis. Non malè tamen manuſc. qui* mea.

941 Polyxena] *tragœdiam Polyxenam ſcripſit Sophocles; vt citat Apollonij Scholiaſt. in lib. 2.*

944 Viden animus] *Euripides:*

Te quidem miſera mater
Omnigeno luctu defleo;
Meam autem vitam, exitium, calamitatem
Non lamentor. cùm mî mortis obeundæ
Caſus vita potior contigerit.

verba ſunt Polyxenæ. porrò melius hic Mogunt. Herbip. Venet. Lugdunenſ. Vide vt animus ingens lætus audierit necem.

946 Admoueri] *ornari, componi, diſcerni acu, cnaſone, redimiculo ab ornatricibus, ciniflonibus, commotriis.*

958 In tot oſcula] *vide ſup. Thyeſt.* 1022.

976 Caſſandra] *alio nomine dicta Alexandra, teſte Pauſania in Lacon. Natarum Priami pulcherrima, ſi credimus Homero Iliad. γ'. nam cæcus ille idem, non idoneus formæ iudex. Iliad. ζ'. hanc laudem tribuit Laodice, cui Triphiodorus aſtipulatur; de cuius Laodices impudicitiâ quadam ex Hegeſippo lib. μιλησιακῶν ά. narrat Parthenius cap. 16.*

970 Sedibus patriis] *corrupere Baſileenſ. qui primi poſuere,* patris, *quos Chemnicenſis ſecutus.*

979 Breuis] *pro breuiter. ſic ſuprà* prior, *pro prius; ſæpè* ſerus, *pro ſero & ſimilia. porrò quod ait nolenti obtigiſſe, ſumtum à Naſone, qui 13. Metam.*

Nunc etiam prædæ mala ſors: quam victor Vlyſſes
Eſſe ſuam nollet ———

980 Dirus] *Herbipolenſ. & Venet. Durus.*

981 Regibus reges] *ſæpe ſic ludit, vt ſupra;* Liber liberos Troas vide. *variant autem hoc loco excuſi: ſecutus ſum Lipſ. Herbipolenſ. Venet. Baſileenſ. nam Lugdunenſ. addit;* haud. *malè: Moguntinenſ.* regem. *porrò ſequentes verſus mallem tranſponere:*

Quis arbiter crudelis & miſeris grauis,
Quis tam ſiniſter diuidit captas Deus?
Eligere, *&c.* *paullo tunc clariora.*

986 Armis Achillis] *quæ Vlyxi obtigere, indicibus vel Græcis, iuxta Ouidium. Antipatrum, Aſclepiadem, & Sophoclem; vel captiuis Troianis, iuxta Homerum, Q. Smyrnæum & alios.*

989 Spolium] *veſtis corpori detracta,* ſpolium *dicitur; induta verò, à Saluiano lib. 1. de prouiden.* induuium *vocatur: Plinius id arbori accommodat. Gloſſar.* ſpoliatorium ἀποδυτήριον *&* ἐκδυτήριον.

990 Tellus] *Ithaca.*

Num capit] *Moguntin.* nunc. *Lugdun. Baſil. & Lipſienſ.* num. *æquè bene Herbip. & Veneti,* non, *ſine interrogatione.*

992 Sequentur] *Moguntin.* ſequantur.

996 Interim hæc pœna] *Dæmonax philoſophus felicem cenſebat, qui liber eſſet; liberum, qui nec ſperet aliquid, nec pertimeſcat: nihil illi ſperandum vel metuendum, qui ſciat cuncta, ſiue iucunda ſiue acerba, iuxta finem citò capere. Boëtius pulcrè:*

Nec ſperes aliquid, nec extimeſcas;
Exarmaueris impotentis iram:
At quiſquis trepidus pauet vel optat,
Quod non ſit ſtabilis ſuique iuris,
Abiecit clypeum, locóque motus,
Nectit, quâ valeat trahi, cathenam.

adde quæ dixi Herc. Oet. 928.

996 Sortem occupaui, præmium eripuit mihi] *ſic omnes libri, obſcura tamen verba, & arbitror mendoſa.* Daniel *explicat: Sors mihi præmium eripuit. nempe mortem, quia mori mallem, quàm ſeruire ſeruitutem.* Bernardinus; *Voluiſſem potius ſponte cum abire, vt nocerem quam per ſortem. vellem*
„ *autem hoc, quia tunc omnes Troiani mihi eſſent obligati. Hoc amplius*
„ *mihi placet, ſed dicendum clarius. Interea vos (ait) mora & expectatione di-*
„ *rarum, quas imprecari non deſinam, cruciemini. Vellem ſpontè mea vos eſſem*
„ *conuiciis & diris inſecuta: vellem arbitratu meo, non ſortis, Vlyxem male*
dictis onerare licuiſſet; proſcindere, configere licuiſſet iratæ linguæ telis. ſu[...]

hoc mihi præmium miſeriarum mearum. cœpiſſem hunc fructum ex tantâ calamitate. ſed hoc præmium ſors mihi eripuit, præoccupauit illa. ſequar nunc Vlyſſem & inſequar; ſed non ſpontè, non arbitrio meo. An ergo legendum: Sors occupauit, *&c. vel an Synechdoche?*

1000. Reclude] *idem petit apud Euripidem:*

Me verò, deductam ad Achillis pyram,
Immolate, ne parcite——

IN CHORVM.

Laudat illud dictum, Communia mala minus angunt: & quod vulgo dicitur, Solatium eſt miſeris ſocium habere in pœnis; & agit deinde de profectione, & diſperſione futura.

1010 Lenius luctus] *m.ſ. Burdegal.* lentius fletus. *non placet.*

1014 Paruiſſe] *Moguntinenſ.* placuiſſe. *non diſplicet. idem paullo poſt:* remoueto multum. *Porrò quærentibus ſe ſolos eſſe miſeros poſſit quis dicere, quod Epictetus querenti:* Méne igitur ſolum ſecuri percuti? Quid ergo? velléſne (inquit) omnes ſecuri percuti, ne conſolatio tibi deeſſet? *Arrian. lib. 1. de vita Epicteti.*

1030 Et nihil] *multa olim fuêre diluuia. primum generale temporibus Noachi, de quo in ſacris litteris Geneſ. 7. ad perdendam tollendamq́; ex orbe terrarum malitiam, vt ait Lactantius lib. 2. quod pulchrè deſcribit Alcymus lib. 4. cetera peculiaria, primum in Aegypto, Promethei & Herculis tempore menſtruum apud Diodorum lib. 1. ſecundum in Achaiâ & Atticâ bimeſtre rege Attico Ogyge, Pauſan. in Attic. & Diodor. lib. 6. Tertium in Theſſaliâ ætate Deucalionis, quod integra hyeme durauit, Ariſtot. in Meteor. Virgilio in Georg. Ouidio, & ceteris poëtis; & de hoc noſter, & ferè ſemper ceteri poëtæ intelligendi; etſi de eo loquantur, quaſi generale fuiſſet. Quartum Pharonium in Aegypto imperante Proteo, de quo Lucanus lib. vlt.*

Tunc, clauſtrum pelagi, cœpit Pharum. inſula quondam
In medio ſtetit illa mari, ſub tempore vatis
Protheos; at nunc eſt Pellæis proxima muris.

Accuratiſſimam diluuij deſcriptionem inuenies apud Senecam lib. 3. Nat. quæſt. cap. 27.

1041 Queſtum] *Moguntinenſ. Herbipol. & aliqui Veneti;* cætum.

1043 Tuba] *Euripides in Rheſo.* Nam accinctos laboribus oportet Tyrrhenæ tubæ ſomnum exſpectare. *& Heraclidis:* Signũ dedit Tyrrhenica tuba. *vide Agamemn. verſu* 424.

IN ACT. V.

Narrantur cædes Aſtyanactis & Polyxenæ, & Troades captiuæ, ad ſuos quæq́; dominos, rapiuntur.

1055 Dira] *Moguntinenſ. Herbipolenſ. Ven.* dura. *& in ſequentibus, Baſileenſ. in marg.* quid. *pro,* quod.

1060 Sua quemque] *Sophocles:*—— at ægritudinem

Hanc nemo veſtrûm eſt æquè qui, vt ego, ſentiat.
Namque omnium veſtrûm dolor redundat huc.
Omnis me in vnum confluit, me ille, me
Excruciat, & neminem alium. animus meus
Vrbiſque, veſtrámque, & meam ſimul gemit
Vicem ——

1064 Seriem cædis] *habes vtrãque apud Ouidium lib. 13. Metam. ſub f.*

1068 Aſſueta Priamo] *hoc narrat Homerus Iliad. γ'. quæ porta Scæa dicta, quod ad ſiniſtram eſſet, hoc eſt, Occidentem, vt explicui Thyeſt. 697.*

1075 Turre in hac] *Ouidius.*

Mittitur Aſtyanax illis de turribus; vnde
Pugnantem pro ſe proauitáque regna tuentem,
Sæpe vidêre patrem monſtratum à matre ſolebat.

1085 Nefas] *ſepulcri violati.*

1098 Non flet] *Ex illo Ouidij:*

At populus lacrymas quas illa tenebat,
Non tenet ——

1100 Vlyſſes] *De Vlyßis morte, hæc Sex. Empyricus cap. 16. contra Mathematicos: quidam ſcribunt eum à Telegono filio per imprudentiam interemtum; alij à Laro, qui marinæ turturis ſtimulum immiſerat, occiſum; alij in equi formam mutatum. Sanè in Italia ſepultum docet Ariſtoteles in Peplo, vbi illum collocat in Tyrrhenia;* ὅπη Ὀδυσσέως κεῖμαι ἐν Τυῤῥηνίᾳ: *quo peruenerat, poſtquam eum Neoptolemus, ne à cognatis occideretur, Cephallenia & Ithaca cedere iuſſerat. vide Izacium & Canterum in Lycophron. De perfidia in hoſpitem Aeolum, & de parricidio, quo proprium ex Euippa filiũ Euryalum ſuſtulit Vlyſſes, ex Phileta & Sophocle Parthenius* ἐν ἐρωτικοῖς *c. 2. & 3.*

1012 Et ora] *quanta maieſtas oris vel in puero Scamandrio fuerit, neſcio quis apud Attium, inquit:*

——abducite intrò. nam mihi
Miſeritudine commouit animum excelſa aſpecti dignitas.

Notas] *ſimilitudinem patris exprimentia lineamenta.*

1113 Imam] *Mogunt.* vna. *in ſequ. carmine, Mogunt. Herbip. & Veneti;* incurſu. *Baſileenſ. Lugdun. Lipſienſ. & ceteri mei;* incuſſu.

1115 Cerebro pen. expreſſo] *Turpe viſum Euripidi, hæc in re cerebrum nominare, in Troadib.*

Quam ſtudioſè coluit mater cæſariem
Sæpéque deoſculata eſt; ex illâ patet
Confractis oſſibus vulnus, ne turpia loquar.

ſed nec ipſe hoc alibi, nec alij refugêre. Euripides, in Cyclope:

Alterum verò correptum neruo extremi pedis
Illiſit acuto aſperæ cautis fragmini,
Cerebrúmque diſperſit —— *Sophocles, Trachiniis;*
—— ſciſſóque capite
Miſtum cerebrum ſanie per comas fluit.

Homerus Odyſſ. ί.

τῷ κεὶ οἱ ἐγκεφαλός γε διὰ σπέος ἄλλυδις ἄλλῃ
θεινομένου ῥαίοιτο πρὸς οὔδεϊ.

Profectò ei cerebrum per ſpeluncam huc & illuc
Verberato flueret ad ſolum.

& Iliad. γ'.

ὧδέ σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι ὡς ὅδε οἶνος.

Sic ipſorum cerebrum ad terram fluat, ſicut hoc vinum.

idem vſurpat Iliad. λ'. Iliad. ρ'. Iliad. υ'. Athenæus lib. 2. cap. 27. his addit Ariſtophanem & Philoclem. Sed & Lucanus lib. 9.

—— raptóque cerebro
Exſiccata cutis putríſque effluxit ab alto
Humor. *Sidonius epiſt. vlt.*

Vt per abruptum boue concitato
Spargeret curſus lacerum cadauer,
Cautibus tinctis calidâ ſoluti
Pulte cerebri.

1120 Tumulúmque] *Achillis tumulum ſtatuunt in Propontide Homerus Odyſſ. ώ. & in Peplo Ariſtoteles.*

1113 Face] *Moguntin. Herbipol. & Veneti;* modo.

1138 Magiſque ſolito] *ſic Philetum ſub mortem formoſiorem pingit Papinius, lib. 2. Siluarum:*

Attendit toruo triſtis Rhamnuſia vultu,
Ac primùm impleuitque thoros, oculíſque nitorem
Addidit, & ſolito ſublimius ora leuauit;
Heu miſero lethale fauens——

1143 Peritura laudant] *Moguntin. & alij codd. ſcripti, item Herbip. & Veneti;* perituram laudāt. *rectiſsimè, ſi vnica litterula* m, *tollatur. deterius Lugdun.* Vt peritura laudant. *Viderunt hoc alij, & repoſuêre;* Perituram adulant. *fateor eleganti vocabulo, quo & Attius, & Lucretius vſi. ille:*

Pinnatâ caudâ noſtrum adulat ſanguinem.

hic verò: Longè alio pacto gannitu vocis adulant. *& more Græco ſolet cum accuſatiuo iungi, vt Turnebus notauit lib. aduerſ. 2. c. 9. ſed mihi religio coniecturas meras, non fultas exemplarium auctoritate, ſi non cogat neceſsitas, recipere.* 1148 Miſerentur ac mirantur] *ſic Baſil. Lugdun. Lipſien. & plerique m. ſ. Mogunt. verò, Herbip. & Venet.* Miſerātur ac mirantur.

1150 Audax virago] *Ouidius:*

Fortis, & infelix, & pluſquam femina virgo.

& mox verba animi plena ponit:

Vtere iamdudum generoſo ſanguine, dixit,
Nulla mora eſt. aut tu iugulo vel pectore telum
Conde meo. iugulúmque ſimul, pectúſque retexit, *&c.*

Veteres feminam etiam viram *vocabant teſte Pompeio Feſto; ſicut & Hebræis* ISSA *femina,* IS. *vir, Gen. 2. à* virâ virago; *quaſi virum agens.*

1153 Pyrrhus ad cædem piger] *Sophocles.*

Hic verò volens non volens miſeratus virginem
Animæ ferro meatus ſecat.

Ouidius autem:

——ipſe etiam flens, inuitúſque ſacerdos
Præbita coniecto rupit præcordia ferro.
Illa ſuper terram defecto poplite, labens,
Pertulit intrepidos ad fata nouiſſima vultus.

de illa cadente Euripides:

—— ipſa autem licet moriens,
Tamen ſollicita eſt, vt decenter cadat,
Cælétque ea, quæ cælare conuenit
Oculos virum —— *imitatus hoc Ouidius, omiſit noſter: ſed de gemitu vicit Ouidium, ille tantùm Troës gemuiſſe refert; hic etiam hoſtes. De Cornelia Veſtali Plinius lib. 4. epiſt. 11. Euripidis verſum retulit.*

1163 Abduxit ſtatim] *ſic o. l. quos vidi. ſed Mar. Anton. Muretus ex coniectura reponit;* obduxit. *hoc eſt, abſorpſit, haurinit, ebibit. ſic Cicero, ſic alij. Vide Muretum lib. 9. var. lect. c. 10. & Pet. Victor. lib. 15. var. lect. c. 17.*

1564 Tumulus] *noſter vult in Troade ad buſtum Achillis immolatam Polyxenam, vt Virgilius: ſed Euripides in Cherſoneſo ad tumulum honorarium. vide Turneb. lib. 11. aduerſar. cap. 19. de illa Auſonius:*

Troas Achilleo coniuncta Polyxena buſto,
  Malueram nullo ceſpite functa tegi.
Non bene diſcordes tumulos miſcetis Achiui;
  Hoc violare magis, quàm ſepelire fuit.

1168 Expuam] *Seneca lib. 3. de ira cap. vl.* Iam ipſum ſpiritum expuimus, interim dum trahimus. *Lucretius lib. 2.* expuere ex animo rationem: *Martialis tuſſim dentes expuiſſe, dixit. Porrò hanc Hecubæ querelam, pulcriùs proſequitur Ouidius d. lib. 13. in fine:*

Nata, tuæ quid enim ſupereſt? dolor vltime matris
Nata iaces; videóque meum tua vulnera pectus, &c.

1170 An omnia? an me? ſola mors votum meum] *ſic plerique rectè. ſed Herbip. & Ven.* An omnia? an méne ſolam? m. v. m. *non placet. vt nec quod poſtea Moguntin.* & Virginibus meis.

1173 Me ſolam times] *Ouidius:*

—— quo ferrea reſto?
Quídve moror? quo me ſeruas damnoſa ſenectus?
Quo Dij crudeles, niſi vt noua funera cernam,
Viuacem differtis anum? ——

COMMENTARIVS IN AGAMEMNONEM.

ARGVMENTVM.

VIvvm Thyeſtes Atreum vlciſci non potuit; nunc, excitatur ab inferis, & Ægiſtho perſuadet, vt, quemadmodum Clytemnæſtram ad adulterij conſuetudinem pertraxerat, etiam in mariti cædem inducat. potitur votis impia vmbra. nam Agamemnonem, à Troiâ, victorem, domi reducem, in ipſo conuiuio, ſinuosâ ſed imperuia veſte irretitum; vxor & adulter occidunt, mox & Caſſandram ab aris auulſam; Electram verò, quæ Oreſtem fratrem abſconderat, carceri obſcuro mancipant.

In Act. I.

Vmbra Thyeſtæ fungitur prologi vice.

4 Fugio inferos, ſuperos fugo] *ſimile eſt illud Sidonij*:

—— nec eſculentam
Fletus pangimus ad dapes Thyeſtæ:
Fratris crimine, qui miſer voratis
Viuum pignoribus fuit ſepulcrum:
Cùm poſt epulas repentè flexis
Titan curribus occidens ad ortum
Conuiuam fugeret, diem fugaret.

Aſſiduus noſter in hoc antithetico alluſionis genere. Thyeſte:

Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur ſibi.

Item: Quis influentis dona fortunæ abnuit?
Expertus eſt quicunque quàm facilè effluant.

Idem: Quem dies vidit veniens ſuperbum,
Hunc dies vidit fugiens iacentem.
Nemo confidat nimium ſecundis,
Nemo deſperet meliora lapſis.

Thebaide:

Quoties neceſſe eſt fallere aut falli à ſuis,
Patiaris potius ipſe, quàm facias ſcelus.

& paſſim.

5 Pelopeæ] *ſi. Moguntin. & reliqui manuſc. malè Lugdunenſ. & plerique impreſſi*; Pelopeiæ.

14 Trigemina] *Moguntinenſ. Herbipol. & Veneti;* tergemina.

15 Euinctus rotæ] *ſic Eguian. Moguntinenſ. Herbip. Veneti, Baſileenſ. Pariſ. Lugdunenſ. Lipſienſ. & poteſt intelligi* euinctus, *hoc eſt, valde vinctus. nam, e, littera auget, vt euinco, edurus, & ſimil. vbi ſignificat* per.

19 Exuſtus] *ſunt qui;* exhauſtus, *non malè.*

24 Quæſitor] *ex Virgilio;* Quæſitor Minos vrnam mouet.

31 Cœpi] *vix Delphicum oraculum iuſsit inceſtum, vt ex eo naſceretur vindex futurus; cùm impauidus rui in amplexus natæ.*

33 Nata] *Pelopeia.* 32 Irem] *Mogunt.* Veni.

35 Auo parentem] *ſic m.ſ. omnes, quos vidi, ſic Lugdunenſ. & alÿ nonnulli; ſed Veneti tres, Herbipolen. & quidam alÿ.* Auo nepotem. *quare non eſt, quod exclament, & intemperiem mutantium accuſent, nihil à me quidem nec à Saxone Critico mutatum. à quo igitur? etenim ſic legère N., ſic Daniel, ſic Bernardinus; nimirum vt in m.ſ. ſuis inuenère. ſolent enim, ſi quid mutarunt, indicare. Non tamen hoc mihi probatur. ſed retineo;* Auo parentem. *nepotum namque meminit ſecundo verſiculo; & hoc voluit: Genui, ex filia mea, Aegyſtum, qui mihi filius & nepos; cui ego, pater & auus. auus, quia ex filia; pater, quia genui: nam filiæ meæ, pater ego & maritus: Pelopeiæ Aegyſtus, filius & frater: huic illa, mater & ſoror.*

36 Nocti diem] *ſup. Thyeſte actu. 4.*

38 Poſt fata demum ſortis inceſtæ fides] *ſic ad vnum libri omnes. hæc ſententia: Aliquando tandem exitus docet verum fuiſſe oraculum Phœbi; quò reſponſum mihi, filium quem ex filiâ genuiſſem, iniuriarum mihi à fratre illatarum vindictam exacturum. nunc fidis oraculo, ab euêtis; ſed me mortuo, mortuo etiam Atreo fratre. igitur* poſt fata, *hoc eſt, poſt obitum vtriuſque.* ſortis incæſtæ, *hoc eſt, oraculi ſuadentis inceſtū. apta hæc & germana planè.*

39 Rex ille regum] *ſic vocant Cicero in epiſt ad Familiar. & Auſon. in Epitaphio:* Rex regum Atrides fraternæ coniugis vltor,

Oppetiit manibus coniugis ipſe ſuę.

Quid prodeſt Helenes raptum puniſſe dolentem;

Vindicem adulterij cum Clytemæſtra necet?

Ductor ducum] *Ouidius, de eodem:*

—— dux erat ille ducum.

hanc verò loquendi formam, vulgus Grammaticorum haut rectè capit: ſignificat illa geminatio, nihil aliud quàm excellentiam eius quod geminatur. quaſi dicas Regum potentiſsimum, vel ducum fortiſsimum aut nobiliſsimum. mutuati à Græcis Latini, ſic enim iſti δειλαία δειλαίων, miſerias miſeriarum; *& Patres de Euchariſtiâ* τελετὴ τελετῶν; *Dionyſ. Areop. & de Feſto Dominicæ Reſurrectionis* ἑορτὴ ἑορτῶν. *Nazianzenus: Sed & hoc Græci ab Hebræis. nam Salomonis liber Cantica Canticorum, & Nahum 3. locuſtæ locuſtarum. & Apoc. 17. & 19. & 1. ad Tim. 1. c. 4. Dominus dominantium & Rex Regum.* βασιλεὺς βασιλέων, κύριος κυρίων. *vel* κύριος κυριευόντων, βασιλεὺς βασιλευόντων. *Salomonis* שִׁיר הַשִּׁירִים *Nahum;* כגובגובי *quo loco Septuaginta ſimpliciter locuſtam.* ὡς ἀκρὶς. *& Chald. Paraphraſ. vermes locuſtarum.*

42 Poſt bina] *ſic quidam repoſuêre, ſpecioſè & ſcilicet ex hiſtoria fide. veteres tamen libri, & excuſi ferè omnes ante Lipſienſ.* poſt dena. *& vt hoc verum credam facit addita vox* Phœbi. *nam ſolare luſtrum; videtur vocari curſus ſolis annuus, quia decennio Troia expugnata. Ciuile quidem luſtrum, poſt exactum quadriennium; de quo non poteſt intelligi locus: nec etiam ciuile illud luſtrum ſatis concinnè vocetur*, Phœbi *luſtrum. cur enim Phœbi? aut quid illi ſol præſtat?*

48 Cauſa] *necandi Agamemnonis, turbandæ domus Atrei.*

52 An deceat hoc te, reſpice. At matrem decet] *ſic Lipſienſ. Lugdunenſ. autem*: hoc te? reſpice an matrem. *& ſic Mogunt. ſed rectiſſimè tres Veneti & Herbipol.* rogas An deceat hoc te? reſpice ad matrem. decet. *ex matre enim & auia (quæ filium ſibi & fratrem, patri ac marito peperit) natum; quid queat dedecere? ita eſt pulchra vitæ & probæ, ſtimulus ingens vera nobilitas. Veram voco, non terrenam hanc; quæ, vt non contemnenda, haut magni tamen æſtimanda: ſed illam veram, illam communem, illam certam: de qua egregiè Epictetus*: Si quis illud (*inquit*) ſedulò cogitaret, ſe à Deo creatum, Deum patrem eſſe hominum: facilè nihil abiectum, atque vile admitteremus. Nunc quia ad alterã noſtram originem, corporis ſcilicet, qua beſtiis ſimiles ſumus, magis attendimus: fit quoque vt alij lupis ſimiles fiant, infidi, inſidiatores, noxiique; alij leonibus, agreſtes, feroces, immanes; alij vulpeculis, maledici & ſubdoli. *hæc Arrianus lib. 1. de dict. Epicteti cap. 3. & 9.*

53 Noctis æſtiuæ, &c.] *Dies naturalis æſtate longior, hyeme breuior; contra nox æſtiua breuior, productior dies: ſed ciuilis dies vtroque tempore duodecim horarum. Veteres itaque vt ſemper dies ciuilis in duodecim horarũ eſſet, hanc rationem excogitarunt, vt æſtate diurnas illas horas extenderent, hyeme contraherent: & è contrario hyeme extraherent nocturnas, contraherent diurnas, vt docet Paullus Manutius Comment. in epiſt. Famil. lib. 7. epiſt. 30. hinc intelliges illud Ouidij lib. 2. de Ponto in Aduerſat. poſitum: hunc etiam locum Senecæ, qui miratur quod ſit æſtiua nox æquè longa atque foret, ſi eſſet hyberna. loquitur enim de naturali: vt & Propertius*:

Tu quoque qui æſtiuos ſpatioſius exigis ignes
 Phœbe, moraturæ contrahe lucis iter.

& Horatius; lib. 2. Sat. 6.

——ſeu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit—— *hoc eſt breuiore.*

Boëtius verò partim de naturali die, partim de ciuili nocte intelligendus, dum canit: Tu frondifluæ frigore brumæ,
Stringis lucem breuiore rotâ.
Tu cum feruida venerit æſtas,
Agiles noctis diuidis horas.

55 Cadentes] *occidere iam parentes, quod curſum ſuum compleuerint.*

56 Phœbum moramur] *impedimus ortum eius præſentiâ noſtrâ; quam fugit*

IN CHORVM.

Mediocrem fortunam cum excelsâ confert & præfert.

57 O regnorũ magnis fallax fortunâ bonis] *idem dixit Eurip. in Ione:*

τυραννίδος δὲ τὴν μάτην αἰνουμένης
τὸ μὲν πρόσωπον ἡδύ, τὰν δόμοισι δὲ
λυπηρά. τίς γὰρ μακάριος, τίς εὐτυχής;
ὅστις δεδοικὼς, καὶ παραβλέπων βίαν
αἰῶνα τείνει;

Iucunda geſtat ora, quam laudant nimis
Regia poteſtas: at moleſta quæ latent.
Quis enim beatus, aut potens cenſebitur
Semper timore qui prematur: ne qua vis
Inimica vitam rapiat & regnum ſibi?

59 Locas] *Eib legit,* loco, *atque ita Ven. & Herb.*

64 Libycis Syrtibus] *Lucanus:*

Reppulit à Lybicis immenſum Syrtibus æquor.

66 Euxini] *hoc mare principiò propter accolarum inhoſpitalitatem, vel, (vt Theophilus tradidit) latronum frequentiam* ἄξενον *dictum, poſtea operâ Herculis expurgata latrociniis regione, &, accolarum animis, ceterarumgentium commercio aliquantulum emollitis, Euxinum, quaſi* εὔξενον *nuncupatum, teſtibus Ouidio, Melâ, Theophilo, ceteris.*

70 Verſat plauſtra Bootes] *videtur enim quaſi manu plauſtrum regere, vt ſæpe diximus. Anacreon,* ςρέφεται ὅτ' Ἄρκτος ἤ κατὰ χεῖρα τὸν Βοώτου
Cùm iam rotatur vrſa, circa manum Bootæ.

81 Fugiunt aulas] *non de nihilo eſt, quod aulæ vt impiæ, infidæ, impuræ audiunt. ferè enim tales. notum illud Lucani:* —— exeat aula
Qui volet eſſe pius —— *Exſtat elegans libellus Antonij Gueuaræ Epiſcopi Modonedenſis, de Aulæ vituperatione; qui diuturnâ experientiâ multorum annorum, Syrtim illam nouerat.*

85 Sidunt] *Latinè Latina vox, etſi præteritum cogatur à* ſedeo *mutuari, teſte Priſciano lib. 10. Virgilius:* ſubſidunt vndæ. *Lucanus;* Sidentia paſſim corpora. *Statius:* —— ſummiſque inſiditur aſtris.

93 Nubibus ipſis] *ſupra Hippolyt.*

Admota ætheriis culmina ſedibus
Euros excipiunt, excipiunt notos,
Imbriferúmque corum.

96 Feriunt] *ſic Hippol.* —— humida vallis
Raros patitur fulminis ictus.
Tremuit telo Iouis altiſoni
Caucaſus ingens Phrygiúmque nemus,

Herodotus: Vides vt prægrandia animalia, fulmine Deus ferit, nec ſinit inſoleſcere, parua vero nihil lædit? vides vt magna ſemper ædificia, magnáſque arbores huiuſmodi fulminum tela percutiunt? Gaudet enim Deus eminentiſſima quæque deprimere, &c. *Phy-*

Phyſiologicam cauſam inquirit Lucretius lib.6.

Altáque cur plerumque petit loca? plurimáque huius
Montibus in ſummis veſtigia cernimus ignis? *&c.*

99 Placet in vulnus maxima ceruix] *deliguntur & eximuntur à reliquo grege pulcherrimi quique & maximè opimi boues: conſule Macrobium lib.3.Sat.cap.5.Huc pertinent illa ex Nelei carmine, non ita pridem Criticorum induſtriâ rediuiua:*

Namq.nullum peius macerat humanum, quàm de mare ſæuum.
Vires quoi ſunt magnæ, topper confringent importunæ vndæ.

102 Modicis rebus, *&c.*] *pulchrè hac Apollodorus Comicus:*

Habent perampla dona fortunæ metum,
Periculóque non carent prælustria,
Nec vlla celſa tuta ſunt mortalibus;
Quæ euertere vel inuidia, vel tempus ſolet,
Felicitatis culmen vbi quis attigit.
At tutior mediocritas in omnibus.
Neq.mente deprimente ſeſe ad humum nimis,
Neq.contra in altum ſeſe offerente ſuperbius:
Namque minus altè ſi quis è gradu cadat,
Celabitur facilè eius infortunium:
Ingentis ac molis ruina ingens erit.
Nam rebus obſtat inuidia prælustribus:
Subuertit & fortuna quos euexerit.

Apud Euripidem nutrix Medeæ;

κρεῖσσον ἔμοιγ' οὖν, εἰ μὴ μεγάλως,
ὀχυρῶς τ' εἴη καταγηράσκειν,
τῶν γὰρ μετρίων πρῶτα μὲν εἰπεῖν
τοὔνομα νικᾷ, χρῆσθαί τε μακρῷ
λῷστα βροτοῖσι· τὰ δ' ὑπερβάλλον-
τ', οὐδένα καιρὸν δύναται θνατοῖς·
μείζους δ' ἄτας, ὅταν ὀργισθῇ
δαίμων, οἴκοις ἀπέδωκε.
Iudice me libertas
Par, & vitæ æquatio præſtat,
Séque aſſueſcere legibus æquis;
Si non regifico ſplendore: at, at
Tuto conſenuiſſe licebit:
Nam popularius æqui iuris
Primum eſt nomen, & experiundo &
Vſu longè præſtabilius.

Prouerb. 17. Qui altam facit domum ſuam, quærit ruinam. *ut noſter vertit ex Græcâ editione, non ex Hebræâ.*

103 Felix quiſquis] *Euripides in Ione:*

δημότης δ' ἀνεύτυχης.

ζῆν ἂν θέλοιμι μᾶλλον ἢ τύραννος ὤν.

Popularis autem mauelim feliciter
Traducere æuum, quàm tyrannidem aſſequi.

107 Legit] *minus bene Mogunt.* Ligat.

IN ACT. I.ſ.

Queritur Clytemneſtra de marito, & meditatur illi exitium; diſſuadet Nutrix & hortatur ad meliora: ſed ſuperueniens Aegiſthus, rurſus illam in præceps rapit.

114 Pudor] *fieri enim nequit, vt impudica non fueris, quantumuis poſtea pudicitiam colas. ſed ſanè deletur hæc nota, ſequentis virtutis ſplendore. De virginitate verius dixiſſet: ſed loquebatur mulier coniugata, multorum iam liberûm parens.*

115 Incita] *vtitur metaphora ab equis ſumta; quos cùm currere volumus, frenum illis permittimus, vt prono, non erecto, collo inciti euolent. quare non placet Moguntini lectio,* excita. *falſum autem quod ſequitur, ſed perſonæ loquenti accommodatum.* 119 Impia] *Medea.*

122 Socio] *thalami, & pericli. ſic illam paullo pòſt Aegiſthus ſociā vocat.*

124 Soror] *Helena Paridem ſecuta.*

128 Licet ipſa] *vide Medeæ* 446.

129 Proin quid eſt] *ſic Baſilienſ. Lugdunenſ. Lipſienſ. Sed Moguntin. Herbip. Veneti, & Eib.* proinde quicquid eſt. *quo confirmatur vera Lipſij emendatio,* Proin quicquid eſt. *vt prima vox contrahatur in monoſyllabam.*

130 Quod ratio nequit] *In Euripid. Alceſtide Hercules:*

χρόνος μαλάξει, νῦν δ' ἔθ' ἡβᾷ σοι κακόν.

Tempus leuabit, quod recens nunc eſt malum.

141 Regimen] *clauum. hoc eſt, rectam rationem.*

143 Dedi] *Moguntinenſ.* dedam.

148 Perlucet omne] *Seneca lib.* 1. *de clement.* Alia eſt conditio eorum, qui in turbâ, quam non excedunt, latent; quorum & virtutes, vt appareant, diu luctātur, & vitia tenebras habent: veſtra facta dictáque rumor excipit, & ideo nullis magis cauendum eſt, qualem famam habeant; quam qui, qualemcunque meruerint, magnam habituri ſunt. *Et paullo pòſt eundem Neronem compellans:* Tibi non magis quàm Soli latere contingit. multa contra te lux eſt, omnium in iſtam conuerſi oculi ſunt. prodire te putes, oriris, loqui nō potes, niſi vt vocem tuam quæ vbique ſunt gentes, excipiant. *Iuuenalis:*

Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe
Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.

C. Plinius in Paneg. Traiani; Habet hoc primum magna fortuna, quòd nihil tectum, nihil occultum eſſe patitur: principum verò non modò domos, ſed cubicula ipſa, intimóſque receſſus recludit, omniáque arcana noſcenda famæ proponit, atque explicat.

151 Quod metuit] *ſic quidā alij, vt Burdegalenſ. Baſileenſ. Lipſiēſ.* quod meruit. *itē, pro;* obruit, *nōnulli;* obſtruit. *item pro;* capiēda, *habent;* rapiēda,

154 Capienda] *in bellicis hoc conſiliū vtibile: non ad peccandū. Liuius li.* 25. In rebus aſperis & tenui ſpe, fortiſſima quęq. cōſilia tutiſſima ſunt.

155 Coniugij nomen] *malo cum membranis Burdeg.* coniugis.

158 Equidem & iugales] *hoc fuit* πρόσχημα *Clytemneſtræ, quo velabat parricidij ſui turpitudinē, vt etiam ipſamet inquiebat Electra apud Sophoclem:*

ἐπεὶ πατὴρ οὗτος σὸς ὃν θρηνεῖς ἀεὶ
τὴν σὴν ὅμαιμον μοῦνος Ἑλλήνων ἔτλη
θῦσαι θεοῖσιν, οὐκ ἴσον καμὼν ἐμοὶ
λύπης ὅτ' ἔσπειρ', ὥσπερ ἡ τίκτουσ' ἐγώ.

Quando parens iſte tuus vllo quem ſine
Fine, aut modo luges, ſororem olim tuam
Solus Pelaſgûm dedere ſuſtinuit neci
Diiſque immolare: non pari mecum iugo
Subactus is, dum gigneret; quo ego fui
Dum eniterer. *Euripides in Iphig. priore deſcribit, quomodo Agamemnon, vt Iphigeniam poſſet immolare, Clytemnæſtræ ſcripſerit, ſe filiam Achilli deſpondiſſe, nuptias ad exercitum celebrari oportere, confeſtim eam mitteret. Fingitur autem morti erepta Dianæ beneficio, vnde &* Soſpita *dicitur Diana in veteri inſcriptione:* ΑΡΤΕΜΙΔΙ ΑΥΛΙΔΙ ΚΩΤΕΙΡΙ.

162 Tyndaris Cæli genus] *Iuppiter ex Taigeta genuit Lacedæmonem, qui Amyclum, qui Argæum, qui Oebalum, qui Tyndarum, qui Helenam & Clytemnæſtram, quæ peperit Iphigeniam. Dictys lib. 1. vel ſanè Tyndaris, quia Tyndari filia putatiua, vera (vt poëtæ) Iouis filia, vel ex Leda vel Nemeſi: nam ſic Helenæ matrem vocat auctor Cypriacorum:*

Τοῖς δὲ μετὰ τριτάτην Ἑλένην τέκε θαῦμα βροτοῖσι
Τὴν ποτὲ καλλίκομος Νέμεσις φιλότητι μιγεῖσα
Ζηνὶ θεῶν βασιλῆϊ τέκεν κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης, *& quæ ſequuntur apud Athenæum lib. 8. cap. 3.*

Natalis: Hinc Helena admiranda viris eſt tertia nata;
Quam Nemeſis commiſta Ioui pulcherrima virgo
Cælicolûm regi peperit vi fortè coacta, *&c.*

165 Pelopeia] *rectè Mogunt.* Pelopea. *& mox;* ſacrilego.

178 Indomitus] *ſic Moguntinenſ. & Lipſienſ. ſed Lugdunenſ. & plerique excuſi;* indomitis minis. *quod minus arridet.*

179 Ille ſolus] *Homerus:*

Calchas Theſtorides augurum longè optimus,
Qui ſciebat præſentia, futura, & præterita. *De Auguriorum verò generibus, quid in iis naturale, quid ſuperſtitioſum, egregiè (alibi hoc ponere ſum oblitus) diſſerunt Conradus* Wipena *à fago opere de* Diuinatione, *& Auguſtinus Marius lib. cui titulus Bubo Marianus.*

181 Relucentes rogi] *Homerus:*

Semper autem pyræ mortuorum incendebantur frequētes.

182 Græciæ] *Artemidorus:* Soli ex Boëotiis Thebani non bellarunt ad Ilium. *an falsò cùm dicat Homerus:* Quique ſub Thebis habitabant

bene habitatâ vrbe. *ſic olim credidi, & Artemidorũ reprehendi. non meritò. agnoſco errorẽ, malè intellecti Homerici loci, & impoſuerat exemplar mendoſum. Inuenerat Artemidorus, non* ὑπὸ Θήβας, *ſed* Υποθήβας, *vt teſtatur Euſtathius multos legiſſe, & parui oppidi nomẽ eſſe, Hypothebas: quos interfuiſſe teſtatur Homerus, nõ Thebanos. Tamẽ Iuſtinus lib. 28. ſolos Acarnanas ſcribit Græcis ad Troiam non iuiſſe ſuppetias: nec eos in Bœotiâ expreſſos inuenio.*

188 Hem] *Moguntinenſ.* en. *idem*; trophæa Troia.

193 Occupandum] *Varro Ephebo*: Crede mihi, plures ſerui dominos comederunt, quàm canes. Quod ſi Actæon occupaſſet, & ipſe prius ſuos comediſſet. *Iuſtinus*: Nec feciſſe ſe, ſed occupauiſſe inſidias. *vſitatum verbulum Ciceroni.*

201 Perde pereundo] *elegantes ſunt tales traductiones Ouidianæ, in ep. Didus*: Perdita ne perdam timeo, noceámve nocenti.

In epiſt. Deianiræ:

Huic victo victor nempe pudendus erat.

In epiſt. Cydippes:

Si lædis quod amas, hoſtem ſapienter amabis:
Me precor, vt ſerues, perdere velle velis.

Idem: Verba quid exſultas tua ſi mihi verba dederunt.

203 Commori quî cum] *emendabam*; quo cum. *miror non intelligi. dicam planius*, commori quo cum velis, *hoc eſt, commori cum illo quem perire expetis. Locus ille epitomæ Liuianæ, docere id potuit, ſi conſuluiſſent. Quod verò ipſi adferunt, niſi vitium operarum ſubſit, &* cùm mori, *mendosè excuſum: nulli rei. ſi* commori *ſcripsêre, eadem ſententia cum emendatione noſtrâ: niſi quod non neceſſariò verba tranſponant pro lubito.*

210 Melior Aiax] *Homerus*:

Locrenſibus autem dux erat Oileus velox Aiax,
Minor, non tantus quantus Telamonius Aiax,
Sed multo minor —— *minor robore, gloriâ, ſtaturâ. Homerus Iliad.* β.ρ.ν. *& Odyſſ.* λ. *forma & factis vno Achille deteriorem dicit, ſtatura quoque maiorem. Et Pauſanias in Attic. ſcribit tam vaſtum fuiſſe, vt genu patella puerilis diſci magnitudinem æquaret. Vlyſſes Naſonis, vt detrahat hoſti, Oileum vocat, Aiacem moderatiorem.*

213 Memnon] *conſule de Memnone Q. Smyrnæum lib. 2. Memnon Auroræ & Tithoni F. pulcherrimus fuit (teſte Homero Odyſſ. 11.) eorum qui Troianis auxilio venerant; ab Achille lanceâ cõfoſſus obiit. Pindarus Nem. 6.*

—— κὴ ἐς Αἰθίοπας
μέμνονος οὐκ ἀπονο-
στάσαντος, ἐπᾶλτο βαρὺ
δὲ σφιν νεῖκος ἔμπεσ' Ἀχιλ-
λεὺς χαμαὶ καββὰς ἀφ' ἁμάρτων ἀῦς
φαεινᾶς υἱὸν εὖτ' ἐνάρι-
ξεν Ἀῦς αἰχμᾷ
ἔγχεος ζακότοιο.

—— quin & ad Aethiopes
Memnone non reuer-
ſo proſiluit. grauis
autem ipſis concertatio incidit cùm Achilles
in terram deſcendens ex curribus
illuſtris filium occideret Au-
roræ cuſpide
haſtæ iracundæ.

Idem latius tradunt Ouid. lib. 13. Metamorph. & Philoſtrat. lib. 1. de imagin. ſed homo leuis à ſe ipſo diſſentit. nam lib. 6. vitæ Apollon. ad Troiam mortuum negat. Verùm Strabo lib. 13. in Troade ſepultum affirmat. Ex Aethiopia profectum communiter omnes ferè conſentiunt. Pauſanias tamen in Phocaic. mauult Suſis è Perſide Ilium veniſſe. Cineres in aues Memnonides träſformatas, fabulantur Ouidius, Plinius, & Aelianus. de ſtatua & ſepulchro mira ſunt, quæ referunt Ioſephus in antiquitat. Pauſanias in Atticis, Tacitus Annal. lib. 2. & Plinius lib. 36. cap. 7. & antiqua commentaria in Iuuenalis Sat. 15.

213 Xanthus] *de hoc in Troad. actum. vide Homerum Iliad. φ.*

217 Rheſus] *qui ad amnem ſui nominis fuit interfectus, in quem etiam ſe vxor Arganthona, deſiderio mariti proiecit. Vide Parthenium Narration. ſuarum cap. vlt.* 218 Amazon] *de qua Virgilius:*

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis
Penthaſilæa furens, mediiſque in millibus ardet.
Aurea ſubnectens exertæ cingula mammæ
Bellatrix, gaudétque viris concurrere virgo.

Peltam ſic deſcribit Pierius Hieroglyph. lib. 42., vt circulus deſcriptus lineâ diametrali diſſecetur: pars altera, quantum cubiti, manúſque miniſterio deſeruiat, relinquatur altera duobus à lateribus excauetur: ita vt in medio ſpatium ſit inſertando brachio, cuius hoc ſit propugnaculum. extrema ad ſcuti marginem lunentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exemti, inſertandæ ſi opus ſit haſtæ, alter commodus, alter ad inſpectandum inſeruiat.

224 Comprime] *Lib. Eguian.* opprime.

233 Ægiſte] *nimis ſæua primo congreſſu Clytemn. an adhuc hoc carmen Aegiſtho tribuendum?*

244 Quem pœnitet] *imò vera pænitentia nobis Chriſtianis culpa planè liberat. c. magna. de pæn. d. 1. Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 4.*

259 Nec regna] *Ouidius:*

Non bene cum ſociis regna Venúſque manent.

Homerus: οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω
εἷς βασιλεύς.

Non bonum eſt multos eſſe, qui imperẽt, vnus ſit imperator,
Vnus dux. *Hanc cauſam eſſe voluit Muſæus (teſte Ariſtotele) cur aquila tres pullos excludens, duos deturbet nido, vnum educet.*

261 Excitas] *Moguntin.* incitas. *idem pro;* captam, *habet cum Herbipolenſ.* captas. *Venetus primus;* raptam.

263 Dominam] *matremfamiliæ. Plutarchus in Lycurgo ſcribit; Lacones vocaſſe vxores ſuas* κυρίας. *Menander:*

Me quidem, vt conſtat, habet vxor domina.

vtrumq. illic ingeminat; quemadmodũ virum dominum Ouid. in ep. Briſeid.

Si mihi pauca queri, de te dominóque viróque
Fas eſt, de domino pauca viróque querar.

ſic vſurpat idem in epiſt. Hippodamiæ. Heſychius: Dominas Theſſali vxores vocant. *Epictetus.* Mulieres à viris poſt XIV. ætatis annum rectè dominæ vocantur. *Quinctilianus ſenior declamat. 2.* Tu facere potes occaſionem vxor & domina. *viciſſim ſic mariti vel ſponſi, domini; M. Brutus lib. de officio;* Itaque patresfamiliæ domini ſumus. *Virgilius:*

—— connubia noſtra
Reppulit, & dominum Aeneam in regna recepit.

Ouidius in epiſt. Hermion.

Hæc tibi ſub domino eſt Pyrrhe puella ſuo.

Idem: Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras. *Ad hunc locum maximè proprium, quod ex Plutarcho dixi. nam hîc loquitur Spartana.*

267 Det ille veniam] *Proſper Aquitanus:*

Det peccatori veniam peccator, & æquâ
Conciliet Dominum conditione ſibi:

Idem iubet Saluator & Dominus IESVS CHRISTVS, *Matth. 6. & 16. Mar. 11. Idem Apoſtolus ad Epheſ. 4. ad Coloſs. 3. idem Eccleſiaſt. c. 28.*

268 Paciſci] *Seneca lib. 1. de Clementia;* Securitas ſecuritate mutua paciſcenda. 269 Haut noua] *quantumuis diu regina & regi nupta, regni & tyrannidis naturam nondum habes perſpectam. Certè* noua *illis regnorum iura non erant.*

280 Fit nocens] *non inquiritur an innocens, ſed fingitur eſſe nocens. vnde &* factum *crimen in Octau. pro* ficto. *corrumpunt, qui;* ſit, *inuexerunt.*

294 Auctore Phœbo] *ad hoc oraculum refero illud Liuij in Aegiſtho, apud Nonium, in* Solemnitus, *ſed caſtigatum:*

Solennitus à Deo tali lauder lubens.

porro quod præcedenti verſu dixit, & nepos. *explicat Sidonius:*

Non hic Tantaleam domum retexam,
Qua mixtum Pelopeia per parentem
Prolis facta ſoror, nouóque monſtro
Infantem genuit (*ſic lego*) pater nepotem.

297 Quid Deos probro] *ſic Sophocleus Philoctetes reprehendit Vlyſſem prætexentem diuina:*

Οδ. Ζεύς ἐσθ᾽ ἵν᾽ εἰδῇς, Ζεὺς ὁ τῆσδε γῆς κρατῶν:
Ζεύς, ᾧ δέδοκται ταῦθ᾽, ὑπηρετῶ δ᾽ ἐγώ.
Φιλ. Ὦ μῖσος, οἷα κἀξανευρίσκεις λέγειν,
θεοὺς προτείνων, τοὺς θεοὺς ψευδεῖς τιθείς:

YL. Iouis iſta, ſi neſcis, Iouis terra regitur
Arbitrio, auctor eſt rei huius Iuppiter,
Iſtius imperio obſequens facio hæc ego.
PHIL. Scelerate, tune hæc diſcere? dolis tu, tuis
Mendaciis prætexere audebis Deos.

301 Hæc vacat] *Moguntinen. Herbipolenſ. & Veneti*, hæc vacat regia viro. *ſi legas*; Hæc vacat Regi ac viro, *ſenſus, ſe viduam, viro ſolo, & quidem Regi nuptam, non admiſſuram viliores nuptias. viduas quidem* vacuas & vacantes mulieres *olim dictas, aliis obſeruatum.*

302 Quæ inuita peccat, debet & culpæ fidem] *ſic plerique lib. etiam m. ſ. nullo quantum intelligo, ſenſu. æquè exſenſa lectio Herb. & Venetor.* Quæ inuita peccat, oſtendit & culpæ fidem. *& caci hic aliàs Lyncei, muti aliàs arguti: iuuat Moguntin. cod. qui,* Quę iuncta peccat, debet & culpæ fidem. *quæ (ait) cum aliis facinus perpetrauit, ſocio culpæ fidem debet. non licet fide ſaluâ eum, quo cum ſceleſta fuit, deſerere vel prodere. Secedamus ergo, & quod iuncti deliquimus, iunctis conſiliis diluamus.*

IN CHORVM.

Canit Pæanem: qui partâ victoriâ Apollini cani conſueuerat; initiò Apollini tantùm, teſte Suydâ: poſtea tamen pæanes facti Marti & Diis aliis communes; adeo vt omne carmen quo Deorum, vel hominum etiam laudes continerentur, Pæan *dictum fuerit. Nam teſte Athenæo, Hermippus Cyzicenus Pæanes compoſuit in Antigonum & Demetrium, Pindarus in varios, vt tradunt Horatiÿ interpretes.*

311 Coronat] *lauro, teſte Apollonio, laurus enim Apollini ſacra, propter Daphnem in laurum mutatam, vt narrat Parthenius cap. 15. ex Diodoro Eleonſi in elegiis, & Philarcho in hiſtor.*

313 Innuba] *in citato Varronis fragmento mallem legere;* veteres puraſcunt. 314 Stirps Inachia] *Inachi genus, virgines Argiuæ.*

315 Thebana manus] *ſic quinque manuſc. mei: ſic ad vnum omnes excuſi. & quid in hac lectione reprehendendum ού καταλαμβάνω.*

316 Eraſini] *Eraſini plures, vnus in Arcadiâ ex* Stymphalo *gignitur, qui aliquandiu ſub terrâ occultatus, rurſus in Argiuo agro erumpit, de quo Ouidius libro 15. Metamorph. alius in Corinthiacum ſinum illabitur, de quo Pauſanias in Corinthiac. alius Eubœæ propè Erythræam, alius Atticæ Straboni lib. 8. de Attico noſtrum loqui opinor.*

317 Eurotam] *Eurotas Lelegis N. Mileti F.; cùm in Laconiâ ſtagnantem in campis aquam, alueo facto in mare deduxiſſet quod fuit aquarum reliquum in iuſti amnis morem defluens, de ſuo nomine nuncupauit Eurotam. Pauſan. in Laconic.*

322 Arcus victor pace relata Phœbe relaxa] *Moguntin.* Arcus vinculo Phœbe relaxa. *Herbip. & Veneti*; Arcus victor Phœbe relaxa; *quibus omnibus deeſt*, pace relatâ, *quod eſt in ceteris, delendum, nec ne; neſcio. nam vt ſpurium ſit vel germanum ἐνδέχεται καὶ οὐκ ἐνδέχεται. Apollo qui-*

dem cantaturus arcum ſoluere credebatur. Dionyſius Perieget. ait eum, cùm ſe Delphos recipit, id facere: ἰςάμενος χρυσέης ἀναλύεται ἅμμα φαρέτρης. vinculum auratæ pharetræ ſoluit.

328 Lyra] *Lyram, citharam, chelim, barbytum, & phormingem ſolere confūdi aſſentior, Polluci, Suidæ, Guarino, Budæo & aliis, & colligitur ex Homero in hymn. Mercurij & Odyſſ. 8. Martiano libro vlt. & aliis. Sed tamen illi oportet mihi viciſſim aſſentiantur, propriè loquendo eſſe diuerſa. nam ille ipſe Martianus eodem lib. vlt. apertè chelim à barbyto, & à tetrachordo diſtinxit. Pauſanias præterea in Attic. loquens de Memnonis ſtatuâ,* τῆς κιθάρας ἢ λύρας, *inquit: & Anaxilaus apud Athenæum lib. 4.*

ἐγὼ δὲ βαρβίτους, τριχόρδους, πηκτίδας,
κιθάρας, λύρας, σκινδαψούς.

Et Euripides Phœniſſis:

φορμιγγί τε,
τείχεα Θήβας
τᾶς Ἀμφιονίας τε λύρας, &c. phormingis ſono
Muros Thebarum,
Et Amphioniæ lyræ.

Prudentius etiam in Apotheo.

Quicquid caſta chelis, quicquid teſtudo reſultat.

Sunt qui differre velint ex Ammonio κιθάριν *&* κιθάραν, *hanc idem eſſe cum lyrâ, & ab ea eoſdem* λυρῳδοὺς καὶ κιθαριστὰς *vocari; illam à lyra diuerſam, & ab ea* κιθαρῳδοὺς *tantum dici. Sed amplio. D. Iſidoro lyra citharæ ſpecies eſt lib. 3. Orig. nam de cithara cùm agit;* paulatim (*inquit*) plures eius ſpecies exſtiterunt, vt pſalteria, lyræ, barbita, phœnices, & pectides, & quæ dicuntur Indicæ, & feriuntur à duobus, ſimul. *vbi ſuſpicor reponendum ex Anaxilao, & Euripide,* phorminges, & pectides, & quę dicuntur ſcindapſi. *fortè reiecerant, qui Feſto crediderunt ſcindapſum nihili vocem eſſe, nec quicquam ſignificare, qui error Dialecticorū ſcholas occupauit, etiam Græcum Scholiaſtem, Magentinum in lib. Ariſtot. de interpretat. quos refellit vt videtis, Athenæus, refellit Scholiaſtes Apollonij, & Homerus. De* σκινδαψός, *ergo falſi; de* βλίτυρι *neſcio an veri, nam etſi confirmet Laërtius lib. 7. tamen qui vtrumque affirmarat Suidas, idem Iubæ teſtimonio docet blityri* τῆς χορδῆς μίμησιν *eſſe, hoc eſt, vt vertit N. Chordæ imitationē; ego mallem accipere de tinnitu illo, quem percuſſæ fides, mox ſponte edunt ſuâ, quaſi ſubſilientes. addit Ammonius aliam vocem nihil ſignificantem* κνάξ, *pro qua Magentin.* κνάξ. *ſed hæc titiuillitio & tippulis leuiora.*

331 Chorda] *ſcribendum* corda, *ſi credimus Caſſiodoro, qui à corde deducit,* quia (*inquit D. Iſidorus*) ſicut eſt pulſus cordis in pectore, ita pulſus cordæ in citharâ Has primus Mercurius excogitauit: idem prior * in neruos ſonum ſtrinxit:

*Caſtigo *neruos in ſonum*

338 Pelion Oſſa] *Antipater:* Non Oſſæ Pelion imponens;

340 Regia Iuno] *alludit ad cognomen eius,* Regina.

Reginę Iunonis ſupremæ coniugi templum. *ait poëta vetus.*

de

De Iunone Reginæ multa Liuius lib. 5. meminerunt etiam Cicero, Plinius, P. Victor, & Iuuenalis Sat. 12.

—— niueam reginæ cædimus agnam.

Tua-turba Mycenæ] *Mycenas ſunt qui dictas putent à quodam Myceneo Spartonis filio, quos Pauſanias refellit: alij malunt, quia Perſeus, qui eam à Cyclopibus curauit conſtrui, humo ibidem fungum ſuſtulerit, vnde repentè fonte ſcaturiente ſitim depulit. nam fungus Ephippo apud Athenæum lib. 2.* μύκης *dicitur, ſed quia hoc nomen capulo quoque conuenit, Nicander à capulo enſis Perſei, eo in loco lapſi, deducit Mycenas, in Alexipharmac. Homerus Mycenes mulieris meminit; quam Oearum magnarum ſcriptor canit fuiſſe Areſtoris vxorem, Inachi filiam, hæc pleriſque videtur nomen vrbi indidiſſe. Vide Pauſan in Corinthiac. Mycenæ Iunoni ſacræ & peculiares. ait antiquus poeta:*

Dodone tibi Iuppiter ſacrata eſt,
Iunoni Samos & Mycenæ diti:
Vndæ Tænaros æquoríſque regi:
Pallas Cecropias tuetur arces;
Delphos Pythius orbis vmbilicum;
Creten Delia, Cynthióſque colles;
Faunus Mænalon, Arcadúmque ſiluas.
Et tutela Rhodos beata Solis;
Gades Herculis, tumidúmque Tybur;
Cyllene celeri Deo niuoſa;
Tardo gratior æſtuoſa Lesbos.
Aetnææ Cererem nurus frequentant;
Raptam Cyzicos oſtreoſa Diuam;
Formoſam Venerem Cnidos, Paphóſque.

Ouidius 3. Faſtor.

Pallada Cecropiæ, Minoïa terra Dianam,
Vulcanum tellus Hypſipilæa colit.
Iunonem Sparte, Pelopeïadeſq. Mycenæ;
Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.
Mars Latio venerandus erat. *Nam ſingulæ ciuitates ſuos quoſdam Deos habebant; quos Tertullian. in Apologet. cap.* 10. proprios *vocat, & nonnullos cap.* 24. *enumerat*: Vnicuique etiam prouinciæ & ciuitati ſuus Deus eſt, vt Syriæ Aſtarte, vt Arabiæ Diſares, vt Norici Belenus, vt Africæ Celeſtis, vt Mauritaniæ reguli ſui. *& paullo poſt*: Cruſtuminienſium Beluentinus, Narnienſium Viridianus, Aſculanorum Ancaria, Volſiniẽſium Narſia, Ocriculanorum Valentia, Sutrinorum Nortia, Faliſcorum in honore eſt pater Curis.

342 Suppléxque tui numinis Argos] *infrà act.* 4.

Argos iratæ carum nouercæ.

Creditur enim Iuno ibi nata, vnde & Argiua *Homero & aliis, eius effigiem refert Pauſan. Argis illi Hecatombâ fiebat, vt prodiderunt Pindari Scholiaſ. Palæphatus in Incredibilib. & Hyginus in Fabulis. Refert Dionyſ. Haly-*

carnaſſ.lib. 1. *apud Faliſcos templum Iunonis fuiſſe perſimile Argiuo,& vtrobique ſacrorum ritus ſimiles, & cultrices templi ſacrificulas, & puellam innuptam, quam vocant Canephoron, ſacrificium ſolitam auſpicari, & choros virginum patrios hymnos canentium. Homerica Iuno:*

Sunt mihi tres vrbes longè cariſſimæ,
Argóſque, Spartéque, & latis viis inſtratæ Mycenæ

Pindarus vocat Argos, Iunonis domum. *Euripides ait;* per reginâ Deam Argiuam. *& in Heraclidis:*

———diis non inferioribus,
Socij vtimur, quàm Argiui, ô Rex,
Hiſce enim Iuno præſidet, vxor Iouis:
Nobis verò Pallas.

344 Lauros Agamemnonias] *hoc ait, quia mos fuit, vt Ioui ſic & Iunoni tropæa dicandi. vnde & à Lycophrone Iuno tropæa vocatur. malè hic Mogunt. Herbip. & Ven.* claros *pro;* lauros.

346 Multiforâ tibia buxo] *hanc deſcribit Statius lib.* 8. *Theb. his verbis:*

Et moderata ſonum vario ſpiramine buxus.

nam buxus ἁπλῶς *tibia ex buxo. ſic Claudianus:*

Si buxos inflare velim ferale gemiſcunt.

de variis tibiarum generibus & diuerſitate conſule Ariſtot. lib. 8. *Polit. Theophraſtum lib.* 4. *de cauſis plantarum, Pollucem li.* 5. *Onomaſt. Athenæum lib.* 14. *cap.* 5. *&* 15. *& Solinum in Polyhiſt. Cælium Rhodigin. lib.* 9. *cap.* 7. *& Iul. Scalig. artis poët. lib.* 1. *cap.* 20. *cum quo mihi de tibiæ inuentione non conuenit. ille Oſyridi tribuit, ego aliis potius. nam Martianus Mineruæ, & Marſyæ lib. vlt. his verbis:* Pythagoræi etiam docuerunt,férociam animi
,, tibiis aut fidibus mollientes, cum corporibus adhęrere nexum fœdus
,, animarum: membris quoque latentes interſerere numeros non con-
,, tenſi. Hoc etiam Ariſtoxenus, Pythagoráſque teſtantur. Denique be-
,, nignitate largiſſimâ ſenſim ipſam notionē meę obiectationis aperui.
,, Nam fides apud Delphos per Deliacam citharam demonſtraui: tibię
,, per Tritonidem noſtri comitem & Marſyam Lydium ſonuerunt. ca-
,, lamos Mariandini & Aones in laudes inflauêre cęleſtium. Panduram
,, Aegyptios attemtare permiſi. *quo loco vel ex Iſidoro d. lib.* 3. Pādorium, *reponas, vel ex Martiano apud Iſidorum,* Pandura *legendum: niſi dicas (quod vehementer ſuſpicor verum)* Pandorium, *eſſe fiſtulæ ſeu calami paſtoritij genus vt Iſidorus apertè tradit;* Panduram *verò tympani genus, vtrimque membranâ extensâ coopertum, Hiſpanis adhuc hodie,* Pandero, *vocari. Quædam tibia,* Libys *dicta fuit; apud Nomades Libys adinuenit, vt ex Duri Samio docet Athenæ. d. cap.* 5. *Iſidorus Phrygibus laudem tribuit.* Ti-
,, bias *(inquit)* excogitatas in Phrygiâ ferunt: has quidem diu funeribus
,, tantùm adhibitas: mox & ſacris gentilium. Tibias autem appellatas
,, putant, quòd primùm de ceruinis tibiis, cruribúſque hinnulorum fie-
,, rent: deinde per abuſionē ita cœptas vocari etiam quę non de cruri-
,, bus oſſibúſq. fierent. *Buxeas tibias Phrygum inuentum eſſe Iuba prodidit,*

earumq́; mentionem Sophocles, in tympaniſtis, & alibi facit, apud Athenæum lib.4. cap.24. Phrygibus autem inuentio tribuitur, non quia apud illos primò tibia ſit reperta; ſed quia Minerua inuentam propè Tritonida paludem, in Phrygiam abiecit; auctore Propertio lib.2.

Hic locus eſt in quo tibia docta ſones.
Quæ non iure vado Mæandri iacta nataſti,
Turpia cùm faceret Palladis ora tumor.

& Plutarcho in Alcibiad. & Claudiano lib. 2. in Eutropium, quo loco nonnulla dixi.* 350 Lampada iactant] *in quamplurimis ſacris & ludis ſollemne fuit λαμπαδουχεῖν; idq́; diſcurrendo & tradendo ſibi inuicem lampades, vt in Panathenaicis, Vulcaniis, & Prometheis ludis, & in Mineruæ ſacris, teſtibus Herodoto, in Vraniâ (qui à Perſis acceptum morem ſcribit) Pauſaniâ in Atticis (qui, cum pleriſque, à Prometheo acceptum cenſet) Platone lib.1. de repub. & Scholiaſte Ariſtophan. in ranis; & Harpocratione in voce λαμπαδίον: aliquando continuò diſcurrentes facem ferebant, nec defatigati alteri tradebant, vt fiebat in ſacris Eleuſiniis in memoriam Cereris, quæ, duabus facibus in Aethnæ crateribus accenſis, filiam quæſiuerat. Herc. Fur. ver. 300.*

—— tibi multa fide
Longas Eleuſi tacita iactabo faces.

Simile, quid veti damnatas Argiuas feminas in Iunonis honorem præſtitiſſe, noſter hoc loco ſignificat.

350 Coniux candida tauri] *Porphyrius apud Euſebium lib.4. de præparat. Euang. cap. 4. refert Apollinis verſus quos citaui in Oedipum.*

352 Coniux tauri] *iuuenca. Virgilius:*

—— Iunoni cæde iuuencam. *vide Seruium.*

357 Matrona] *omnes, iunior & ſenior. Meliſſus lib. de propriet. ſermonis, matronam dici putauit, quæ ſemel; matremfamilias; quæ ſæpius peperiſſet. ſed hoc ab aliis meritò reijcitur. de hoc diſcrimine egêre Seruius, Nonius, & alij. omnium apertiſsimè Gellius lib.18. cap.6.* Matronam (*inquit*) eſſe propriè quæ in matrimonium cum viro conueniſſet, quoad in eo matrimonio maneret, etiamſi ſibi liberi nondum nati forent: dictámq. eſſe ita à matris nomine, non adepto iam, ſed cum ſpe & omine mox * adipiſcendo, vnde ipſum quoque matrimonium dicitur. Matrem autem familias appellatam eſſe eam ſolam, quæ eſſet in mariti manu mancipióque. aut in eius in cuius maritus manu mancipióque eſſet, quoniam non in matrimonium tãtùm, ſed in familiam quoque mariti, & in ſui heredis veniſſet locum. *Ex quibus verbis apud Seruium puto legi debere;* quæ in familiam mariti, & ſui heredis locum veniſſet. *Feſtus, nec Viduam, nec quæ ſine liberis ſit, matremfamil. dici poſſe tradit. vtrumque falſum. Liberos enim non re requiri, ſed ſpe ſufficere, docent Gellius & Seruius. Viduam quoque hoc nomen retinere, ſi in familiam mariti & ſui heredis locum venerat, patet ex iiſdem, & apertius ex Vlpiano l. pronunciatum. 47. D. de verb. ſignific. & Cicerone, qui in Orat. pro Cælio, Clodiam viduam, vocat matremfamilias. Hos Nonium arbitror ſecutum, & propterea apud illum*

* Mallem, *adipiſcẽdi.*

addita negatione cenſeo reponendum, etſi in mariti matrimonio non eſſet. *Volunt ergo Seruius, & qui eum ſecuti, non omnem matronam eſſe matremfamil.; ſed eas dumtaxat, quæ per coëmtionem, non verò vſu vel confarreatione, in matrimonium conuenerunt. de quo valde dubito. D. Iſidori de hac re loca li. 9. Orig. cap. de coniugiis, & c. de affinitatibus illuſtrari debent A. Gellij verbis, & Seruij: altoquin vix queunt intelligi. vide Paulli Manutij Commentar. in Ciceron. Familiar. lib. 5. epiſt. 10.*

359 Nexilibus] *coronæ, vel ſertæ, vel pactiles, vel ſutiles, vel nexiles ſeu plectiles; ita vocata quod innectebantur, vel è ramulis aut ſurculis plectebantur, vide Turneb. lib. 18. aduerſar. cap. 29. hîc de Oleaginis mentio. nam frondes hæ Palladiæ. Horatius;*

Sunt quibus vnum opus eſt intactæ Palladis vrbem
Carmine perpetuo celebrare, &
Vndique decerptæ frondi præponere oliuam.

369 Coronis] *nota ſignificatio, quæ hîc vſui: minus alia. nam vt Græcis* στεφάνην, *ſic & Latinis coronam pro veſte muliebri (ſuſpicor crocottâ) poni, infrequens; vt apud Virgil. in Cyri:*

Quæ prius in tenui ſteterat ſuccincta coronâ.

Quæ de Etymo nominis prodidit D. Iſidorus; ambigo an proba. nam lib. 19. Orig. cap. 30. Nomen *(ait)* coronæ hâc de cauſâ vocatum; quòd initiò circum aras curreretur, atque ad imaginem circuitus, vel chori eſt formata & nominata coronâ.

362 Compote voto] *citat hoc Priſcianus, & tribuit Senecæ. ergo & hæc tragœdia Senecæ.*

370 Reſpuit] *Moguntinenſ.* reſpicit. *vnde quis conijceret.* deſpicit.

374 Et adhuc] *vide ſup. Herc. Fur. 389.*

381 Cape dona] *Sollemne verbum* cape. *vide Briſſon.* formulas. *pa. 37.*

386 Lauream] *Romani victoriâ partâ multis rebus laurum alligabant, vel præferebant, vel mittebant teſte Plinio lib. 15. Nat. hiſt. cap. 30. præferebantur Imperatori* laureæ virgæ *&* faſces laureati, *Cicerone teſte lib. 2. de diuinat. Capitolino in Gordiano, & Lazio lib. 2. Comment reip. Rom. cap. 4. mittebantur ad Senatum* laureatæ litteræ, *de quibus Capitolin. in Maximi. Marcellin. Cicero, Ouidius, & alij citati à Pierio lib. 50. Hieroglyph. & Lazio d. cap. 4. vbi docet has etiam vocatas* tabellas laureatas. *Sed & lictores lauro ornabantur, vt patet ex epiſt. Ciceronis ad Atticum. Mittebatur ad Senatum* laurea *in Iouis Capitolini gremio reponẽda. nam Gethicæ laureæ Claudianus meminit, Pannonicæ Plinius Iunior, & confirmat Pacatus in Theodoſij Panegyrico. Redimibantur* haſtæ *lauro, vt docet Papinius, de pietate Abaſcantij lib. 5. Siluar.*

Omnia nam lætas pila attollentia frondes.

vt expono, lauri. & ad hunc morem alluſit hîc Seneca. Item ſigna militaria, *ex illo Sidonij*, Atque ſuas ad ſigna iubet reuireſcere lauros. *docet Lazius lib. 7. comment. cap. 4 idem li. 9. cap. 19. docet de* ſtatuis *&* imaginibus Principum, *ex Tacito & Cicerone: differebant autem hæ à ſtatuis*

& imaginibus illis, quæ in Actis ſecundæ Synodi Nicenæ nuncupantur laurataæ, *ſolitis ab Impp. mitti in prouincias, quas obire nolebant, vel non poterant, l. 1. vt publ. lætit. vel Conſulat. &c. lib. 12. Ornabantur præterea lauro* ſubſellia & tabernacula, *teſte Lazio lib. 9. cap. 20. &* fores Cæſarij palatij, *quod videor deprehendiſſe in Conſolat. ad Polyb. cap. 36. Coronabantur etiam lauro* victrices naues, *ni ſimile interpretor illud Propertij li. 3. eleg. 23.*

Ecce coronatæ portum tetigêre carinæ.

Quare mirandum non eſt, ſi pro ipſo triumpho & victoriæ præmio, laurea *vſurpetur. Fuit denique laurus vt victoriæ, ita cuiuſuis proſperitatis nota; adeò, vt qui inſidias vel periculum aliquod effugerant, dicere ſolerent ſe laureum baculum geſtare,* δαφίνην φορῶ βακτηρίαν, *refert Suidas; quò fortaſsis iſtud Senecæ referendum. nam euaſerat Eurybates, de quo multa apud Homerum mentio, cum hero ſuo Agamemnone, naufragium. Porrò quod lauri genus triumphale fuerit, à Plinio petendum d. cap. 30.*

IN ACT. IIII.

Narrat Eurybates reditum Agamemnonis, & ira Palladis, doloque Nauplij illatam Græcis cladem per naufragium. deinde parantur victimæ Diis, & conuiuium reduci marito: Adducuntur Troades captiuæ, & cum iis Caſſandra.

388 Delubra & aras cælitum] *poſtquam, quæ in aduerſariis olim, edita; prodiit in lucem vtile & eruditum opus Bar. Briſſonij de Formulis, vbi lib. 1. pag. 40. multis hanc conſuetudinem ſalutandi* Topicos *hos* Deos *confirmat; de quibus nonnulla Tertull. in Apolog. multa Lilius Syntagm. 1. à pag. 58. eò referendæ variæ inſcriptiones antiquæ, vt* GENIO LOCI, NYMPHÆ LOCI *& ſimiles.*

401 Frater] *quærit de Helena & Menelao. Menelaus vnà cum Helena, euaſit quidem hoc naufragium, ſed diu admodum in Aegypto, & aliis orbis partibus errauit; & tandem in patriam peruenit, vbi tamen fingunt non interiiſſe, ſed viuum in beatorum inſulas tranſlatum, propter nobilitatem, & quia Iouis gener ducta Helena, ita Homerus Odyſſ. δ'. Euridip. in Helena, & Ariſtot. in Peplo.*

408 Exiguas trahens] *paucas & malè multatas naues. de reliquis ait Liuius Andronic.* Partim errant, nequinunt Græciam redire.

412 Acerba fatu poſcis] *ſumtum hoc à Virgilio, vel Aeſchylo in Agamemn. vterque enim idem dixit. Equidem grauiſſimum plerique indicarunt, mala præſentia, vel non bene cōpoſita, vel non planè depulſa dicendo refricare. Et videmus quàm grauatè ægri valetudinis & dolorum ſuorū cauſas iterent. Philemon non dubitat eiuſmodi moleſtiam ipſa ægritudine mæſtiorem vocare;*

πολὺ μεῖζόν ἐστι τοῦ κακῶς ἔχειν κακὸν
τὸ καθ' ἕνα πᾶσι τοῖς ἐπισκοπουμένοις
δεῖν τὸν κακῶς ἔχοντα πῶς ἔχει λέγειν.

417 Dubia plus] *rectè Tacitus lib. 3. hiſt. tradit, nuncios qui clades occultant, ſtulta diſsimulatione, remedia potiùs malorum, quàm mala differre. Non enim, quod Oedipus ait, malorum ignorantia iners modò remedium eſt,*

ſed prorſus nullum, qui medeare latenti noxæ? vbi ſcieris, remedia quæres: & dum inuenis, calamitatis aliquod ſolatium ſit (ſi Curtium audis lib.5.hiſt. Alexandri) ſortem tuam haut ignorare.

423 Regiâ vt fulſit rate] *ſignum flammæ: in cuius hodie locum bombardæ tonitru ſucceſſit. Plurima priſcæ nauigationis legum veſtigia ſeruamus. ſic, vt niſi regia nauis, vel quæ vice illius ſit, diſceſſus ſignum dederit, nulli reliquarum anchoras legere liceat. Item quod hodie, qui magis pij trierarchæ, ſanctorum effigies in puppibus affigunt, & harum imaginum, ſeu, quos referunt, Tutelarium Diuorum nomina nauibus indunt: quem honorem falſis Numinibus ſuis Gentiles exhibebant, vt docet Nicephorus lib.2. Eccleſ. hiſt. cap. 23. nam ea Numina in puppibus pingebant vel ſculpebant, & iis naues dicabant, vnde petenda interpretatio poëtarum, quando de picturis vel cælaturis naualibus agunt. Horatij inprimis,*

Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit —— *præceſſerat enim,*
Non tibi ſunt integra lintea,
Non Dij, quos iterum preſſa voces malo.

& illa Virgilij tertio Aeneid. vbi nauium nomina, Priſtis, Centaurus, *&c. & illa Silij lib.14. fol. 361.*

Ardet nota fretis Cyane, *&c. vſque* Nec mora.

nam olim quidam Deorum, quidam fluminum, vrbium, ferarum nomina malebant & effigies, ſic hodie Dianas, ſtellas, delfines, leænas, aquilas, ceruas inter noſtras triremes. Hæ ſunt nauium Tutelæ, παράσημα. *de quibus Commentar. vetus in Perſium. & Ouidius 1.Triſt. eleg.9.*

Eſt mihi, ſitque precor flauæ tutela Mineruæ
Nauis, & à pictâ caſſide nomen habet.

In epiſt. Paridis:

Accipit & pictos puppis adunca Deos.
Quâ tamen ipſe vehor, comitata Cupidine paruo,
Sponſor coniugij ſtat Dea picta ſui.

Silius lib.14.

Scuta virum, criſtæque, & inerti ſpicula ferro,
Tutelæque Deûm fluitabant.

* Mallem, *aquilâ figuratam, vel, in tutela hab. aquilâ fig.*

ſic accipio illud Lactantij lib.1. Diuinar. Inſtit. cap.11. de Ioue rapiente Ganymedem; aut nauis in quâ eſt impoſitus tutelam habuit in aquilà figuratam; ſicut taurum, cùm rapuit & tranſuexit Europam. *Seneca ep.77.* Nauis bona dicitur, non quæ pretioſis coloribus picta eſt, nec cui argenteum aut aureum roſtrum eſt, nec cuius tutela ebore cælata eſt. *Feſtus Pompeius;* Nauem quæ Iouis tutelam effigie tauri habuerit. *D. Luc. cap. vlt. Act. meminit nauis cui erat inſigne Caſtorum* παρασήμῳ Διοσκούροις. *vbi Oecumenius;* Perpetuò moris eſt nauibus *(inquit)* potiſſimum Alexandrinis, ad proram dextrâ ac ſiniſtrâ, huiuſmodi eſſe picturas. ἔθος ἀεί πως ἐν ταῖς Ἀλεξανδρέων μάλιστα ναυσὶ τοῖς γε τῇ πρώρᾳ δεξιά τε καὶ εὐώνυμα γραφὰς εἶναι τοιαύτας. *Quæ eadem prorſus verba habes*

apud Theophilactum ibidem: quare opinor eſſe Chryſoſtomi, à quo vterque. Valerius quoque Flaccus & Perſius, apud Turnebum lib. 19. Aduerſar. ca. 2. Arbitror omnem nauem alicui Numini conſecratam dictam θεωρίδα, *et ſi peculiare id nomen certæ nauis Athenienſium, de qua Schol. Aeſchyli, & Suidas & auctor adagior. in* Nauis Salaminia. *nam Philoſtrato in Imagin. Bacchi nauis dicitur* θεωρὶς ναῦς, *& Aeſchylus in Sept. ad Theb. ſic appellat cymbam Charontis.* 424 Monuit] *ſic plerique m. ſ. ſed Moguntin.* euonit. *Herbipol.* emomit. *Veneti;* emouit. *Lugdunenſ.* emonuit.

Tuba] *meminit moris Euripides in Troad.*

——— ὀρθίαν ὅταν
σάλπιγγος ἠχὼ δῶσιν ἀρχηγοὶ στρατοῦ
πρὸς ναῦς Ἀχαιῶν.
——— cùm clangorem tubâ
Clarum dederint ductores exercitus
Ad naues Achæorum. *vide ſup. Troad.* 1043.

425 Aurata] *cuius roſtrum auratum. Aurei roſtri etiam Seneca meminit epiſt. 77. decebat hoc nauem regiam. nam vulgus æratis vtebatur, vt docent Plinius, Vitruuius, Suidas: & has vocabant* naues ęratas, *vt Cæſar li. 2. de Bello ciu.* puppes æratas, *vt Horatius;* puppes æneas, *vt Virgilius libro 9. æratæ ergo &, auratæ, eædem quæ* roſtratę, *præfixo ære vel nudo vel inducto auro.* Ceratæ *aliæ, nempe cerâ & pice oblitæ. Roſtratis Heroas vſos negant. Vide* Ioan. *Brodeum lib. 3. Miſcellan. cap.* 13.

434 Lentare] *flectere, ducere. Virgilianum vocabulum.*

435 Niſu] *ſic omnes v. l. ſcioli;* nixu, *ſubſtituunt: ſed non hic tantum, verùm & apud Lucret. Virgil., Horat., Flaccum, & Prudentium idem fecère, inuitis m. ſ., vt docet Giſanius in Collectan. Lucretianis.*

437 Cærulum] *ſic Moguntinenſ. Herbipolenſ. Baſileenſ. & Lipſienſ. recte. Aratus ait:* cæruleo ſeruatæ Oceano.

439 Tonſas] *palmulas, imas remorum partes, quibus aqua tunditur. Virgilius:* lento luctantur marmore tonſę. *niſum ipſum remigantium expreſſit Ennius:* Pone petunt, exin referunt ad pectora tonſas. *de his & plerіſque nauis inſtrumentis, ſic Lucretius:*

Sed quaſi naufragiis magnis multíſque coörtis.
Diſiectare ſolet magnum mare tranſtra, guberna,
Antemnas, proram, malos, tonſáſque natantis,
Per terrarum omnis oras fluitantia apluſtra.

aliud Tonſillę. *D. Iſidorus lib. 19. cap. 2.* Tonſillæ vncini ferrei vel lignei ſunt, ad quos in litore defixos nauium funes alligantur.

440 Fuſúſque tranſtris miles] *plerique codices pro,* miles, *exhibent,* nauita. *æquè bene.* Tranſtra, *loca in quibus ſedent remiges: ſpacium verò ſeu iter per quod ad remiges hortator ſolet accedere, quod à puppi ad proram portenditur, vt arbitror, ab ipsâ adhortandi voculâ, dicebatur* Agæium. *Ennius;*

Tranſtra, forom, pontes, & agęia longa replentur.

ſic emendo apud Iſidorum d. cap. 2. nam quod exſtat, mendoſum; ſed & vereor

argutum iri, quod ita emendem. Verùm Feſto nitor.

Terras procul, quamtum recedunt vela, fugientes. *Virgil. 1. Aeneid.*

Prouehimur portu, terræque vrbeſque recedunt.

Videmus per axem viſualem: ideo cùm hic mouetur, res viſa videtur moueri. extenditur ille & longior fit receſſu; ideo recedentibus, vrbes videntur recedere: acceſſu ad portum contrahitur axis ſeu radius, & fit breuior. ideo vrbes ipſæ videntur ad nos accidere & appropinquare. Vide Cardanum lib. 4. de ſubtilit. Toletum in lib. 2. de animâ. q. 16.

444 Hercæum] *Ouidius de Priamo:*

Cui nihil Hercæi profuit ara Iouis.

malè Moguntinenſ. Herbip. & Veneti; Herculeum. *primus hoc reſtituit Daniel. Vide Harpocrationem, & Pollucem, & quæ nos alibi.*

446 Tranſilit] *velociſſimus enim Delfin. Attius;*

Sicut inciti, atque alacres roſtris perfremunt Delfini.

de piſcium iſtorum pronoſtico accipe, quæ ex Pacuuio Tulius lib. 1. de Diuinat. ſcribit, Achiuorum exercitum, & tot nauium rectores lætos piſcium laſciuiam intuitos, nec tuendi ſatietatem capere potuiſſe: ad quem Pacuuij locum noſter hic videtur reſpexiſſe.

451 Milleſimam] *Aeſchylus* claſſem Græcorum mille nauium. *idem. Eurip. Virgil. Propertius. ſed Dictys naues autumat* MCCXCV.

453 Parent] *Herbip.* patent. 454 Peruicax] *Mogunt.* perſpicax.

460 Suſpecta varius] *Aratus:*

Siquidem obſcuret nigricanti ſimilis
Solem nubes; circum ipſam autem hinc inde
Radij interuoluti findantur:
Certè adhuc in Auroram impedimento indigus eſſes:
At ſi hic, &c. *Lucan. lib. 1. Pharſal.*
Multa quidem prohibent nocturno credere ponto,
Nam Sol non rutilas deduxit in æquore nubes,
Concordéſque tulit radios: noton altera Phœbi,
Altera pars borean producta luce vocabat.
Orbe quoque exhauſtus medio languénſque receſſit,
Spectantes oculos infirmo lumine paſſus.

463 Murmur graue] *mugitus ille maris, taurino ſimilis. ob quem Neptunum μυκτὰν & ταύρειον vocabant, eiq́ taurum immolabant, de quo murmure quædam Ariſtot. in Meteor. ex eo vero quod additur,* collibus ſummis, *patet illum loqui de alio quoque murmure ſeu fremitu arborum & ſiluarum, de quo Virgilius* 10. *Aeneid.*

——flamina prima
Cùm deprenſa fremunt ſiluis, & cæca volutant
Murmura, venturos nautis prodentia ventos.

465 Agitata ventis vnda venturis tumet] *Virgilius:*

——freta ponti
Incipiunt agitata tumeſcere——

Lucanus: ——niger inficit horror

Terga maris: longo per multa volumina tractu
Aeſtuat vnda minax, flatúſque incerta futuri
Turbida teſtantur conceptos æquora ventos.

Siſenna lib. 3. Hiſtoriar. Subitò mare ſubhorreſcere, cæcóſque fluctus in ſe prouoluere. *M. Varro epiſt. ad Cæſarem;* Interea propè ad occidentem ſolem horreſcit mare. *quod ille ad verbum ferè à Pacuuio ſumſit, cuius verſum dedimus in Aduerſar. Cicero lib. 1. de repub.* vt ille qui nauigat, cùm ſubito mare cœpit horreſcere. *hoc eſt, intumeſcere. Cicero lib. 1. de Diuin.*

Atque etiam ventos demonſtrat ſæpe futuros
Inflatum mare; cùm ſubitò penitúſque tumeſcit,
Saxáque cana ſalis niueo ſpumata liquore
Triſtificas certant Neptuno reddere voces,
Aut denſus ſtridor cùm celſo è vertice montis
Ortus adaugeſcit ſcopulorum ſæpe repulſu.

Quem locum noſter videtur voluiſſe exprimere, nam omnia tria pronoſtica poſuit: ——tum murmur graue

Maiora minitans, collibus ſummis cadit,
Tractúque longo litus ac petræ gemunt:
Agitata ventis vnda venturis tumet.

ille celſo montis vertice, *hic* collibus ſummis; *ille* triſtificas voces, *hic* gemere *dixit*: *hic* longo litus ac petræ tractu; *ille*, adaugeſcit ſcopulorum ſæpe repulſu: *Vegetius lib. 4. cap. 41. teſtatur Varronem in Naualibus iſta diligenter excoluiſſe.*

466 Stellæ] *Fabio teſte, ſunt qui putent dictas, quaſi ignis ſtillas. nam ex igne ſtellas putabant compoſitas Thales, Anaxagoras, Democritus, & Anaximander. conſule Theodoretum lib. 4. Græcan. affection. col. 4.*

466 Stellæ cadunt] *ſic legitur in cunctis libris quos vidi. malunt alij ex vno codice; latent. quia verius. fateor verius* κατὰ λόγον: *non verius, ad ſcripturam Senecæ. Non ignorabat ille neque ſtellas neque vllum cæleſte corpus vel totum, vel per partes decidere, vt docet Ariſtoteles lib. 2. de cælo, & communius plerique volentes cæleſtia corpora natura ſua eſſe incorruptibilia, & quinctæ cuiuſdam eſſentiæ, ex Patribus D. Dionyſius, D. Chryſoſtom. Didymus, & D. Baſilius, & Philo Iudæus, omnes etiam ferè cum D. Thoma 1. p. q. 66. Theologi, & cum Ariſtotele plerique Peripatetici. in his Contarenus lib. 5. primæ philoſophiæ, Gab. Zerbus lib. 8. Metaphyſ. q. 3. Perpumia li. 2. philoſoph. & Eugubinus lib. 10. de perenni philoſoph. qui conatur illã Timæo & Platoni aſcribere, vt puto non verè. Sed* ſtellas cadere *inquiebat, vulgi more. quod accenſas quaſdem & emiſſas exhalationes, ſtellas tranſcurrentes vel decidentes vocare conſueuit. Ariſtoteles lib. 1. Meteor.* ἐὰν δὲ τὰ μήκη τῆς ἀναθυμιάσεως κατὰ μικρά τε καὶ πολλαχῇ διεσπειρμένα ᾖ, καὶ ὁμοίως κατὰ πλάτος καὶ μέγεθος, οἱ δοκοῦντες ἀστέρες διάττειν, γίνονται. At ſi exhalationis longitudines, per partes exiguas & frequentes, ęqualiſque latitudinis & magnitudinis ſparſæ fuerint, ſtellæ fiunt, quæ videntur proſilire

Deinde ſubdit earum ortum eſſe duplicem, ex accenſione, & eliſione ſeu ictu. Ex accenſione fieri, cùm exhalatio quæ in longum multo magis, quàm in latum portenditur, non continuata, ſed in frequentes particulas ſparſa & diſſipata. Ex eliſione verò, quando exhalatio in aëre denſo concluſa, frigore denſante & cogente exprimitur. Ideo aliquæ, vt flamma (*inquit*) à lychno accenduntur, & aliquæ eliſione quadam, perinde ac è digitis nuclei iaciuntur, vt & in mare, & in terram, tam noctu, quàm die ac cælo ſereno cadere viſantur. Deorſum autem iaciũtur, quod dẽſitas quæ propellit, in inferum locum iaciat. καὶ γὰρ οὕτως ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ λύχνου καίεται, καὶ ἔνια διὰ τὸ ἐκθλίβεσθαι ῥιπτεῖται ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν δακτύλων πυρῆνες, ὥστε καὶ εἰς θάλασσαν καὶ εἰς γῆν φαίνεσθαι πίπτοντα καὶ μεθ' ἡμέρας καὶ αἰθρίας οὔσης. κάτω δὲ ῥιπτεῖται, διὰ τὸ τὴν πύκνωσιν εἰς τὸ κάτω ῥιπτεῖν τὴν ἀπωθοῦσαν.

Vide Celiũ li. 11. antiq. lect. cap. 5.

Fallitur ergo Plinius, dum, hæc malè accepta imitans, ſcribit lib. 2. cap. 8. videri ſtellas decidere; quia, cùm humore alantur; aliquando nimium humidi alimenti hauriunt: & propter hanc redundantiam humoris, vis ignea eas ſtillas quaſdem accenſas expellit: ſicuti videmus in lampadibus olei accidere, propter liquoris igniti copiam. Sed ille falſo illo fundamento de alimento ſiderum, quod alibi refutaui, nititur. Philoſophatur etiam Ammianus lib. 25. hiſtor. de his ſtellis labentibus; flagrantiſſimam facem cadenti ſimilem viſam, aëris parte ſulcata euanuiſſe exiſtimauit, horroréque perfuſus eſt; ne ita apertè minax Martis apparuerit ſidus. Erat autem nitor igneus iſte quem διάσσοντα nos appellamus, nec cadens vnquam, neque terram contingens. Corpora enim qui credit cælitus poſſe labi, profanus meritò iudicatur, & demens. Fit autem hic habitus modis compluribus, è quibus ſufficiet pauca monſtrare. Scintillas quidam putant ab æthereo candentes vigore, parúmque porrectius tendere ſufficientes exſtingui: vel certe radiorũ flãmas iniectas nubibus denſis, acri ſcintillare contactu, aut cùm lumen aliquod cohæſerit nubi. Id enim in ſtellæ ſpeciem figuratum, decurrit quidem dum viribus ignium ſuſtẽtatur, amplitudine verò ſpatiorum exinanitum, in æſtũm ſoluitur corpus ad ſubſtantiam migrans, cuius attritu incaluit nimis. *Subiungit deinde nonnulla ex Tarquitianis libris de rebus diuinis. Huiuſmodi traiectiones inter tempeſtatis prodigia numerant Arat. in Phænomen. Plinius lib. 18. cap. 35. & Virgilius 1. Georg.*

Sæpè etiam ſtellas cęlo impendente videbis
Præcipites cælo labi——

& Lucanus: ——lapſa per altum
Aëra diſperſos traxêre cadentia ſulcos
Sidera—— *cur ergo putant hîc minus rectè legi*; cadunt, *quàm* latent? *nimirum quia ſæpè tenebræ ſoli Criticorum offenduntur, & labantur aliquando quantumuis clara in hoc freto coniectationis ſidera.* Cadunt ergo ſtellæ, *ſi de veris accipias, quia vt cecinit Lucanus:*

——ſummis etiam quæ fixa tenentur
Aſtra polis, ſunt viſa quati——

467 Cælum perit] *vocula;* &, *deeſt Moguntin. Herbip. & Venetis. has autem tenebras eleganter deſcripſit Pedo Albinouanus apud Senecam lib.* 1. *Suaſoriar.* ——atque aliquis prorâ ſe dat ſublimis ab alta

Aëra pugnaci luctatus rumpere * niſu,
Vt nihil erepto valuit dignoſcere mundo;
Obſtructo tales effudit pectore voces:
Quo ferimur? ruit ipſe dies, orbémque relictũ
Vltima perpetuis claudit natura tenebris.

nec minus. cuius cum eloquentiâ eruditio, cum eruditione ſanctitas certabat, Gregorius Theologus; carm. de vitâ ſuâ.

—— καὶ στάσις τῶν πνευμάτων
ἔῤῥαξε τὴν ναῦν, καὶ τὰ πάντ' ἦν νὺξ μία
γῆ, πόντος, αἰθὴρ, οὐρανὸς ζοφούμενος·
βρονταὶ δ' ἐπήχουν ἀστραπῶν πυάγμασι,
χάλοι, &c. —— cùm turbinis
Puppim repentè vis quatit, nóxque omnia
Inuoluit vnà, non humus, non & fretum
Æthérve cerni, vel poteſt cælum, ſtrepunt
Permixta denſis fulgetris tonitrua, *&c. ita Billius*

472 Aduerſus Euro Zephyr.] *Homerus:*

—— omnes autem concitauit procellas
Omnium ventorum: nubibus autem operuit
Terram ſimul & pontum: ruit autem è cælo nox
Simul autẽ Eurúſq. Notúſq. incidit, Zephyrúſq. vehemẽs
Et Boreas ſerenus ingentem fluctum prouolens.

Ennius Annal. 17.

Concurrunt veluti venti, cum ſpiritus Auſtri
Imbricitor, Aquilóque ſuo cum flamine contra
Indu mari magno fluctus extollere certant.

Virgilius:

Diuerſi magno ceu quondam turbine venti
Confligunt, Zephyrúſque Notúſque & lætus Eöis
Eurus equis. *Seneca lib.* 8. *Declamat.*

Subitò inhorruit mare, ac diſcordes in perniciem noſtram flauere venti: demiſſa eſt nox cælo, & tantum fulminibus dies redditur: inter cælum terrámque dubij pependimus. *Quæ de ventis ab Ariſtot. Theophraſ. Strabone, Vitruuio, Plinio, Vegetio & aliis tradita, congeſſit Rob. Valturius in lib. de re milit.*

475 Strymonius] *poſuerat prius Zephyrum, ſed nunc omittit, & eius loco Caurum ponit, quia procelloſior & vehementior: Eurum retinet, quia ſæuus & tenebricoſius quodammodo, quare* nigrum *vocant. Secundus;* ὁ μέλας εὖτ' εὖρος ἐπόντιος. *& Horatius:*

Niger rudentes Eurus inuertens mari,
Fractóſque remos differat.

† Mallem *viſu.*

Boreas dictus Strymonius, non ab vrbe Thracia, ſed à flumine Strymone, teſte Stephano. Græcus poëta Στρυμονίου βορέαο.

477 Manet in Auſtro] *non manet maris aut tempeſtatis aut procellæ dominium penes Auſtrum; deycitur ille & deturbatur ſtatim à poſſeſsione occupata. Puto nauticum vocabulum*, manere in Auſtro. *alludit ad naturam vtriuſque venti. nam Notus pluuius eſt, ideo ait;* fit grauis nimbis, *&c. Auſter ſudificus, & aquas abſumens.*

479 Nabathæa] *quod de contrariis ventis diximus, ſic ſe habet. qui ex diametro oppoſiti, ſimul flare nequeunt; alter enim ab altero reprimitur: cæteri, nihil obſtat, quo minus ſimul excitent tempeſtatem & mare turbent. ſic Ariſtot. lib. 2. Meteor. cap. 6. Quod rectè monet Vicomercatus ſic accipiendum; non quaſi nullo modo ſimul ſpirare illi nequeant: id enim falſum eſſet, cùm Aquilone & Auſtro ſimul ſpirantibus, excitatâ inundatione Helice & Buris demerſæ fuerint; & aliàs quoque experientia refragetur; ſed quia flatus illi contrarii diu durare non poſſunt, neceſſe eſt alterum illorum alteri cedere.*

483 Atrum chaos] *hoc eſt, fuſcum, obſcurum. non quod vllus color illi; ſed quia nullus certus, ſicut poëtæ* μέλαν ὕδωρ, *& Varro*, fluctum aquilum.

490 Excidunt ignes tamen] *Albutius in Senecæ Declamationibus.* Emicabant denſis vbique nubibus fulmina, tempeſtates horridæ abſconderant diem, intumuerat mare iuſtis quoque nauigiis timendum. *Seneca;* Demiſſa eſt nox cælo, & tantùm fulminibus dies redditur.

494 Prora proræ] *hoc ex Aeſchyli Agamemnone ſumſit.*

497 Sidit] cedit *Mogunt. placet quod Herbip. & Veneti.* ſedit. *non à ſedeo, ſed à ſido, hoc enim Priſcianus dicit mutuari præteritum illius; cùm proprio careat. Pedo Albinouanus:*

—— Iam ſidere limo
Nauigia, & rapido deſertam flamine claſſem.

498 Decimus] *Euripides:* Ægæi maris vada
Vt fluctibus decumanis furant.

499 Omni decore] *vexillis & apluſtris omnibus.*

501 Antemnas] *antemna à gloſſulis quibuſdam dicitur* κέρας ἀκάτιον· *ſed minus rectè. nam illa verè lignum eſt decuſſatim malo oppoſitum, à quo vela dependent: cornuum verò nomen, maximè apud Latinos ſolis extremitatibus antemnæ conuenit, vt patet ex Ouidio, Lucano, D. Iſidoro: nec aliter capiendum illud Horatij, quicquid velint;* —— Sidonij cornua nautæ.

502 Trunca] *non male ſic quidam, ſed plures libri;* fracta. *perperam Mogunt.* ſtructura. 503 Audet] *quidam libri m. ſ.* audent.

Ars ceſſit malis] *ita quidam excuſi, videtur ab N. intruſum, cui ego explicando multa olim in aduerſar. ſed præſtat manuſc. ſequi & vett. excuſos Venet. ac Pariſ. qui continent;* in magnis malis.

513 Pontus atque vndæ ferent] *deteſtabãtur hoc genus mortis, vt quod maximè, quia animam eſſe igneam & prorſus aquis exſtingui putabant, ſicque ſe totos interire, vt ex Homero docet Syneſius epiſt. 3. ideoque Seruius li. 1. Aen. putat heroëm non mortem, ſed mortis genus extimeſcere. vide Pet. Nannij*

Miſcellanea lib. 7. cui adde præter hunc Senecæ locum, alium Pedonis Albinouani: Séque feris credunt per inertia fata marinis
Tam non felici laniandos ſorte relinqui.

& Alexandri Aetoli in Apolline alium de demerſo in puteum aquâ plenum Antheo: κὴ τὸ θ' ὁ μὲν ξείνων πολλὸν ἀπὸ σόματος
ἥελον ὀγκώσει τὸ μεμορμένον· ἡ δ' ὑπὸ δειρὴν
ἀψαμένη, σὺν τῷ βήσεται εἰς ἀΐδην.
Sicque ruit præceps hoſpes in exitium,
Infelix vndas tumulum ſortitus: at ipſa,
Collum fune ligans, huic comes Orcum adiit.

refert Parthenius cap. 14 ex Ariſtotele & Mileſiacis.

Ignaua fortes fata] *optimum hoc. ſic Pedoni dicuntur,* inertia fata. *non aſſentior Moguntin. qui ;* freta.

515 Pudenda] *hoc rectum ſine interrogatione. nec diſplicet cum interrogatione, quod Moguntinenſ. & Veneti:* Perdenda mors eſt? *mors ſine hoſte, ſine vindicta, iactura forti.*

517 Cladibus noſtris daret] *Parœmiam eſſe docet hanc locutionem Suidas. eamq́; vſurpauit præter citatos etiam Sophocles in Oed. Tyranno, & in Aiace, vbi ait:* Miſerandum eſt ipſis hoſtibus ſpectaculum.

non diſſimile illud: Laudaret faciem liuor quoque. *Sic Claudianus:*
—— lugenda Getis & flenda Sueuis
Hauſimus, ipſa meos horreret Parthia caſus. *nam Roma loquitur. eandem phraſim bis inuenio apud Dionyſ. Halycarnaſſ. lib. 4. & 6. Orig. ſemel apud Saluianum lib. 7. de prouidentiæ.*

524 Ecce] *vt in re inopinata, & admiranda. ſic enim Cicero & Virgilius vtuntur, vt notat Aſconius Pedianus.*

Fulmine irati Iouis] *Virgilius:*
Ipſa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignem
Diſiecitque rates, euertitque æquora ventis.
Illum exſpirantem transfixo pectore flammas
Turbine corripuit, ſcopulóque infixit acuto.

huc reſpicit Seneca, & fingit fulmen à Ioue accepiſſe, quia Romani duos tantùm Deos fulminare putabant, interdiu Iouem, noctu Sumanum, teſte Plinio lib. 2. quibus confirmatur validè coniectura noſtra ſuperius indicata de fulgure Dio, & fulgure Sumano. ſuperius Herc. Oet. 852. vel ad maiorem & vehementiorem iracundiæ expreſſionem.

525 Haſta] *Grammatici, & Plato, in Cratylo, dictam innuunt* Παλλάδα, παρὰ τὸ πάλλειν δόρυ, *ab haſtæ vibratione. ideo Pauſanias in Attic. teſtatur haſtatam pingi. haſtam illi Homerus tribuit; & Claudianus tam longam, vt nubes ſuperet.*

526 Ægide] *Diodorus ſcribit Palladis clypeum contectum Aegide, hoc eſt, Amaltheæ capræ pelle fuiſſe, & in medio caput Gorgonis habuiſſe infixũ. Apollodorus quoque lib. 2. Biblioth. & Albricus in lib. de Deor. imagin. volunt Meduſæ caput in medio clypei geſtaſſe. Nec repugnant Ouidius in Me-*

tamorph. aut Virg. 8. Aeneid, aut Baſſus in Germanicum, aut Firmicus li. 2. Aſtronom. cap. de Perſeo; qui tradunt in pectore Diuæ Gorgona deſecto vertentem lumina collo; aptatam, hoc enim intelligo dictum, quia ſcutum pectori prætenditur. Ariſtides in orat. 2. ſcribit Palladem ſolam perpetuò armari Aegide & paternis armis uti. hoc eſt, Aegide & fulmine. propterea Maro: Aegidáq. horrificâ turbatæ Palladis arma. vide Pier. lib. 16. Hierogl.

528 Solus inuictus] pulchre hoc deſcripſit Cointus Smyrnæus lib. 15.

534 Et Aiacem] ſic Moguntin. & Saxonica editio, rectè: alij; Aiacis. quomodo ſi partem ſecum Aiacis tulit, Nil ille motus, &c. niſi capillos fortè, aut exiguum quiddam.

535 Ardua vt cautes] ita Papinius 9. Thebaid. —— hæret
Arduus Hippomedon, ceu fluctibus obuia rupes,
Cui neque de cęlo metus & fracta ęquora cedunt,
Stat cunctis immota minis; timet ipſe rigentem
Pontus ——

540 Furibundum] Mogunt. furibundus, Homerus hæc ita deſcripſerat Odyſſ. δ. Αἴας μὲν μετὰ νηυσὶ δάμη δολιχηρέτμοισι.
Γυρῇσιν μέν μιν πρῶτα Ποσειδάων ἐπέλασσε
πέτρῃσι μεγάλῃσι καὶ ἐξεσάωσε θαλάσσης.
καί νύ κεν ἔκφυγε κῆρα, καὶ ἐχθόμενός περ Ἀθήνῃ,
εἰ μὴ ὑπερφίαλον ἔπος ἔκβαλε, καὶ μέγ' ἀάσθη·
φῆ ῥ' ἀέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης.
τοῦ δὲ Ποσειδάων μεγάλ' ἔκλυεν αὐδήσαντος·
αὐτίκ' ἔπειτα τρίαιναν ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσιν,
ἤλασε Γυραίην πέτρην, ἀπὸ δ' ἔσχισεν αὐτήν·
καὶ τὸ μὲν αὐτόθι μεῖνε, τὸ δὲ τρύφος ἔμπεσε πόντῳ,
τῷ ῥ' Αἴας τὸ πρῶτον ἐφεζόμενος μέγ' ἀάσθη,
τὸν δ' ἐφόρει κατὰ πόντον ἀπείρονα κυμαίνοντα.
ὣς ὁ μὲν ἔνθ' ἀπόλωλεν, ἐπεὶ πίεν ἁλμυρὸν ὕδωρ.
Aiax quidem in naue domitus ęſt longos remos habente,
Ad Gyras quidem primum Neptunus aduexit
Petras ingentes, & ſeruauit è mari.
Et ſane effugiſſet mortem, quantumuis inuiſus Palladi,
Niſi impium dictum protuliſſet. & graue facinus patraſſet.
Dixit, inuitis Diis, effugere ingentes fluctus maris.
Hunc Neptunus magnifica audiuit iactantem:
Statim deinde tridente arrepto manu forti,
Percuſſit Gyræam petram, abſciditque ipſam,
Et vnum quidē illic manſit & alterum fruſtū incidit mari:
Huic ſane Aiax primum inſidens valde lęſus eſt.
Hunc ferebat per mare ingens vndoſum.
Sic quidem ille ibi periit, poſtquam bibit ſalſam aquam.

Periſſe volunt omnes poëtæ cum Homero. idem teſtatur Ariſtoteles in Epitaphiis: & vult in Mycono inſulâ maris Aegæi ſepultum. Verius tamen con-

ſiſſe naufragium, vt docet Timæus Locrus lib. 2. Hiſtoriar. qui ſcribit, poſt captam Troiam, multos Locrenſium naufragio ad Geræas petras interiiſſe, reliquos cum Aiace per ſummas difficultates & pericula tandem in patriam rediiſſe. Sed anno poſtea tertio, quod eorum ditionem fames & peſtilitas; ſimul inuaſerant, propter facinus ab Aiace cum Caſſandrâ nefariè patratum, oraculum conſuluere Locri, quibus reſponſum, debere Troianam Palladem ab illis per mille annos placari; miſsis ſortito quotannis Troiam duabus virginibus Locriis. Manſit illa conſuetudo diu poſtmodum, & Troiani virgines miſſas obuij capiebant & iugulabant, & iugulatas agreſtibus & ſterilibus lignis comburebant. ad bellum vſque Phocenſe retenta hæc conſuetudo & ritus. tunc demum ſacrificij vel impiæ crudelitatis potius immunitas Locrenſibus conceſſa. Timæus his verbis: μετὰ τῆς Τροίας ἅλωσιν πολλοὶ τῶν Λοκρῶν περὶ τὰς γηρέας ναυαγησάντων ἀνηρέθησαν. οἱ δὲ λοιποὶ σὺν Αἴαντι μόλις εἰς Λοκρίδα διεσώθησαν. φθορᾶς δὲ καὶ λοιμοῦ τὴν χώραν αὐτῶν μετὰ τὸν τρίτον ἔτος ἐχόντων, διὰ τὴν μίξιν ἀθέμιτον Αἴαντος τῇ Κασσάνδρᾳ, ἔχρησεν ὁ θεὸς, δεῖν εἰς ἔτη χίλια τὴν Ἀθήνην τὴν ἐν Ἰλίῳ ἱλάσκεσθαι, πέμποντας δύο παρθένους ἐπὶ κλήρῳ καὶ λοχήσει. καὶ μετὰ ταῦτα ἔθος ἦν τοῖς Τρωσὶ πεμπομένας ἀπαντῶσι καταχεῖν καὶ ἀναιρεῖν, καὶ τοῖς ἀκάρποις καὶ ἀγρίοις τῶν ξύλων καίειν. ὅπερ ἐποίουν μέχρι τοῦ Φωκικοῦ πολέμου· τότε γὰρ ἐπαύσαντο ταύτης τῆς θυσίας, μᾶλλον δὲ ἀσεβείας. *Quod Timæi Siculi fragmentum moneo, vt lector conferat cum Plutarchi, ex li. de Sera numinis vindicta verbis, adductis in deſcriptione peſtis. vt Timæus Plutarchi, & hic illius viciſſim verba ſatis, in re non cuiuis nota, breuiter & obſcurè poſita, interpretetur.*

544 Et Hectorem] *quando, quæſo? nam Iliad. γ'. ipſe cum Telamonio vix ægrè ſolum Hectorem ſuſtinet. mera iactatio, & apta furenti.*

546 Tandem] *ſic omnes libri quos vidi: nec ſententia inconcinna, etſi vehementior illa Criticorum emendatio*: Téne horream? Aliena inerti tela mittis dextera, Aliena. *fulmen Iouis. paullo antè*; Fulmine irati Iouis armata Pallas, 556 Fallax Caphareus] *Euripides in Helena.*

Multos præterea ſublatam præferens facem
Flammeam, ad mari circumfluam
Euboeam, Græcos ſuſtulit
Vir vniremis, cum Caphareis petris
Ægæique ſcopulis ſali,
Quaſſas illideret rates
Doloſo prælucens iubare. *vide ſup. Medeâ. 659.*

557 Alterna] *ad Euripum reſpicit.*

562 Lemnon] *nota Lemniarum crudelitas vel ex Valerij Flacci Argonauticis, & Apollonio, cuius Scholiaſt. lib. 1. à verſu* 908. *multa ex Myrtili lib. 1. Lesbicor. Theolyto, Cleone Curio, & Aſclepiade Myrleano.*

Et hinc Chalcida] *ſic legendum ex nonnullis manuſc. nam* Chalcis *Euripo vicina ſæpè nominatur à noſtro, & verſus poſtulat. perperam Eguian. & Moguntin. Herbipolenſ. & Veneti*, & hinc Calcedona. *Lugdunenſ. omiſſa coniunctione*, hinc Calcedona.

563 Tardam] *propter moram quam in eâ Græci traxêre.*

572 Voluntq. maria] *ſic mei lib. o. præter Lipſienſ. qui malè;* voluúntq. Cedit in luctum furor] *ſic Baſileenſ. Lugdunenſ. & Lipſienſ. perperam. rectè Burdegal. Moguntin. Herbipol. & Veneti;* cecidit in lucem furor. *procellæ inquit, detumuerunt, & ceſſare cœpit tempeſtas, vt cœpit aurora illuceſcere.*

581 Cadat] *ſæpe hoc verbum victimis tribuit; vt ſup. chor. præcedente, & in Octau. & eſt ſollemne. vide Briſſon. lib. 1. de Formulis.*

585 Laurus quatit] *Moguntin.* lauros. *ſic ſup.*

Lauros Agamemnonias.

IN CHORVM.

Miſeriam ſuam, & quod non illa nocte, quæ Ilio extrema, cum ruente patriâ interierint, lugent; Ilij ἁλώσιν *narrant, & tandem Caſſandram arripit furor Phœbeius, & quæ Agamemnoni imminent vaticinatur.*

585 Heu quàm dulce malum] *contra Euripides, vt loquenti perſonæ inſeruiat, etſi fateatur, omnibus inſitum vehemens vitæ tuendæ deſiderium, tamen dit infelicem vitam, felici morti præferendam. ibi Iphigenia loquitur, cui mors pœnæ, vita ſolatio; hîc Troades, quibus mors ærumnarum finis; vita miſeriarum aditus. ait illa:*

τὸ φῶς τόδ' ἀνθρώποισιν ἥδιστον βλέπειν
τὰ νέρτε δ' οὐδὲν. μαίνεται, δ' ὃς εὔχεται
θανεῖν. κακῶς ζῆν κρεῖσσον ἢ θανεῖν καλῶς.

Aſpectus huius lucis eſt mortalibus
Dulciſſimus, verum profunda Manium
Haud vllus eſt, qui concupiſcat cernere.
Neque mente ſana eſt quiſquis exoptat mori.
Male viuere autem ſatius, ac mori bene.

Sed veriora, quæ noſter. nam Iamblichus quoque cenſuit; Non eſſe vitam multa diúque agere, ſed bene & feliciter viuere.

586 Effugium] *hoc illud eſt, quod Perſeo Palus Aemilius reſpondit, ipſi & ſeruitutem & ignominiam licere effugere, ſi vellet, qua de re plura iam dixi.*

Miſeros] *Moguntinen.* miſeras. *idem;* æternus. *ſed non placet.*

598 Non vrbe cum tota] *poſtulant numeri vt caſtigemus;* vrbe non tota pop. cad. *Senſus eſt, pax caret cunctis belli incommodis: nihil eorum metuit. mox enumerat belli mala, quæ pax non timet. 1. ait non timet ciuium conuenticula; ne quid in publicam perniciem coitione factâ moliantur. 2. non timet victoris crudelitatem. 3. nec feras acies, aut ab hoſtili globo puluereas nubes excitatas. 4. nec timet neces ciuium cum totius reip. exitio coniunctas. 5. nec incendia vrbium ab hoſtibus excitata. 6. nec metuit indomitum bellum. ſolus* (aliò progreditur) *qui Inferos Maneſq. contemnit, &c. omnia perrumpet, cuncta illi cedent.* 599 Hoſtica muros] *igne hoſtili. ſic Prudent.*

Quem non fragor hoſticus.

Item: —— hoſtica quos iam
Damnatos cohibent ergaſtula.

Si auſim tranſponerem verſum vnum, atque legerem:

Non acies feras
Indomitúmve bellum
Pulvereámque nubem
Motam barb. equi. cat. *&c.*
Perrumpet omne
Solus, *&c.*

603 Videt] *Schidæ Burdegalen.* adit.

606 O quàm miſerum eſt neſcire mori] *quia, vt dixit; mors malorum effugium & portus æterna placidus quiete. Seneca conſolat. ad Polyb. cap.* 28. Si velis credere altius veritatem intuẽtibus, omnis vita ſuppliciũ eſt. *& ſtatim;* In hoc tam procelloſo & in omnes tẽpeſtates expoſito mari nauigantibus, nullus portus, niſi mortis eſt. *multa in eandem ſentẽtiam eodem cap. & conſolat. ad Martiam cap. 19. lib. de prouidentia ſub fin. epiſt. 24, 26, 30, 36, 55, 71, 72, 78, 81, 83, & 100. Multa etiam Plutarch. in Conſolator ad Apollonium, & alia ad vxorem, & lib. 1. de Fortuna Alexandri.*

608 Cùm Dardana tecta Dorici raperent ignes] *ſic recentiores excuſi: nam antiquiores;* raperetis. *m. ſ. quidam hoc confirmant; in quibus,* cùm Dardanica t. D. & aperetis ignes. *ſic Moguntin.*

616 Saltu] *Herbip. & Veneti;* ſaltum. *Lucianus lib.* περὶ ὀρχήσεως *ſcribit Ilium inexpugnabile fuiſſe, donec Achilles (de ipſo enim, non de Pyrrho intelligendũ) ſaltauit, poſt eius verò ſaltum, fuiſſe captũ, direptum, ſolo æquatum.*

622 Molis immenſæ] *Izacius ſcribit Panopei filium Epeum equum Durium fabricaſſe; in quo quinquaginta, vel ter mille, vel, vt putat, viginti tres viri Græci ingreſsi latuerint. profunditatem ſignificat Homerus, cùm ait mox ipſos in equum deſcendiſſe. Deſcripſit equum elegantiſsimè Triphiodorus pluſquam triginta verſibus. plerique poëtæ volunt equũ fuiſſe, alij ex robore, vt Petronius; alij ex abiete, vt Virgilius & Propertius; alij ex corno, vt Pauſanias in Laconicis. idem tamen in Corinthiac prodidit non equum fuiſſe, ſed machinam ſubruendis muris idoneam, quod Vitruuio non diſplicet. Sunt qui velint portam, cuius inſigne pictus equus, ab Antenore Græcis apertam; ſunt qui malint à Græcis equeſtri prælio victos Troianos, in eam calamitatem incidiſſe: nec deſunt qui Græcos poſitis in Hippio monte inſidiis, interceptóque Troianorum exercitu, in vrbem irrupiſſe contendãt, vt videre eſt apud Vitruuium, Palephatum, Higynum, & Fulgentium.*

623 Fatale munus] *notat Seruius ter equorum gratia Ilium exciſum vel expugnatum. primò, cùm Laomedon promiſſos equos Herculi non tradidiſſet: ſecundò per hunc equum ligneum: tertiò cùm Ilienſes Cinnam* III: *Coſ. in vrbem recipere abnuerunt. tunc enim equus valuis interceptus claudendi facultatem ademit. ideo putabant equum Troiæ fatalem. Lugdunenſ. Herbip. Ven. & Mogunt.* Danaúmque fatale munus duximus noſtra.

626 Conditos reges] *quos recenſent Smyrnæus, Coluthus & Virgilius.*

628 Pelaſgi] *De his, dictum alibi. vide Strabonem lib. 5. & lib. 13. Dionyſ. Halycarnaſſ. lib. 1. & Thucidid. lib. 1.*

630 Murmur] tacitum, *ſecretum, incertumq́, non vox, ſed muſſatio quædam.* Percuſſit aures] *verberauit. nam Stoicis, vt Archedemo in lib. de voce, Chryſippo lib. 2. Natural. Antipatro, & Diogeni apud Laertium lib. 7. vox corparatum quid eſt: quia (inquiunt) omne quod facit & patitur corporatum: vox & ſonus patiuntur. cùm à locis ſolidis & lauibus repellantur, vel refringuntur; faciunt cum auribus, vt ceræ annulus, imprimuntur. Idem cenſuit Epicurus, vt docet diſcipulus eius Lucretius lib. 4.*

Principiò auditur vox & ſonus omnis, in auris
Inſinuata ſuo pepulêre. vbi corpore ſenſum.
Corpoream quoque enim vocem conſtare fatendum eſt,
Et ſonitum, quoniam poſſunt impellere ſenſum.

Contra Cyrenæi & Pyrrhonici ſonum nihil eſſe putabant, & Sex. Empyricus hoc conatur Platoni & Democrito tribuere lib. contra Mathemat. fol. 114. *Peripatetici non perfectum, ſed imperfectum quoddam corpus eſſe volunt, nempe qualitatem quandam ſenſilem ex violentâ corporum vel aëris colliſione ac motu natam, nam non eſt propriè motus ipſe, ſed motus conditio eſt, ſine quâ ſonitus non ederetur, & hoc ſenſu à Platone in Timæo, & ab Ariſtotele li. 2. de anima dicitur vox aut ſonus, aëris plaga vel motus aëris reſultantis. Quæ definitio prius placuit Archelao, ſi credimus Laertio lib. 1. Diogeni quoque Babylonio, in lib. de voce. Quod verò Themiſtius in lib. 2. de anima, & alij Græci interp. Ariſtotelis cenſent, poëtas quando dicunt ſonum, vocémve, aures pellere, ferire, &c. tunc ſonitum & vocem pro percuſſione & plagâ ſumi ab illis; hoc de iis tantùm poëtis recipio, qui Stoici vel Epicurei non ſunt. hos enim potiùs credo loqui ex ſectæ ſuæ diſciplinâ. Videndus hac de re Ariſtoteles in prolixo illo & eleganti fragmento ex lib. de audibilibus περὶ ἀκουστῶν, quod nobis conſeruauit Porphyrius commentar. in Muſicen Ptolomæi, & exhibuit Fran. Patritius Venetus in Diſcuſſionib. Peripatet. De hac etiam aëris & auditus percuſſione, & de vocis magnitudine, perculſis & deiectis in Nemeæ ſtadium coruis, diſputat Plutarchus in vitâ Quincti Flamin.*

631 Pyrrhus] *qui neſciebat fingere, ſic enim apud Sophoclem Vlyſſem alloquitur:* Quæ facta Vlyſſe audire animus horret, eadem
Patrare, morte acerbius duco.
Nil fraude facere didici nec ego, neque quo ſatus
Sum patre Achilles. vi virum abducam, à dolis
Abhorreo. *Ipſe Euripideus Achilles ait:*
At ego educatus in ædibus viri iuſtiſſimi
Chironis, moribus inſueui ſimplicibus.

633 Secura metu] *Moguntinenſ.* metus.

634 Gaudet tangere] *ardet trahere equum. hoc ſtudium & alacritatem Troianorum accuratè explicat Triphiodorus.*

641 Feſti patres] *inſolens hoc. mallem* feſtíque patres.

644 Ignes] *poſt rogo mandatum Hectorem. ſic ignem pro rogo Horatius Lib. 4. Od. 12.* Nigrorúmque memor dum licet ignium.

647 Mœnia] *muros. propriè tamen ſunt murorum munitiones. Cæſar.*

ædificata ab exercitu noſtro in muris mœnia. *vide Pinpontium in 2. Aeneid. verſu 234.* 653 Vix exiguo ſanguine] *ſicut Ouidius:*

Exiguum ſenis Priami Iouis ara cruorem
Combiberat —— *nam ſenes fere ſanguine caſſi.*

Tingi] *aliàs;* tingui, *qua voce vtuntur Plinius & Tertullianus.*

666 Nobile carmen] *celebrat hoc carmen etiam Callimachus in* λουτ. *Palladis.* 667 Querula edonis] *ſic Lipſienſ. & ſi bene commemini Baſileenſ. Moguntin. autem Herbip. & Veneti;* triſtis Edonis, *inuitis modulis: Lugdunenſ.* triſtis Ædon. *Bionis Epitaphio Moſchus:*

Neque adeo cecinit vnquam in rupibus luſcinia,
Nec tanto luctu queſta eſt in altis montibus hirundo,
Neque Halcyon deplorauit tanto dolore Ceycis interitum.

Homeri locum retuli Herc. Oet. ver. 199. Euripid. in Hecuba:

—— πάσας ὥς τ'
ἀηδόνος στόμα
φθόγγας ἱεῖσα —— Omnes ſeu os luſciniæ voces emittens.

vtitur eadem comparatione Theognis, & in Trachin. Sophocles, item Oppianus & Smyrnæus relati à Guellio ad 4. Georg. ridicula quædam Pierius ex Ioanne Grammatico, lib. 22. Hieroglyph. de Philomela & Procne; de quibus fragmentum illud vetuſtæ tragœdiæ apud Victorinum:

Struunt ſorores Atticæ dirum nefas.

669 Tectis ſiluis] *ſic Moguntinenſ. Herbip. Veneti, Baſilienſ. Lipſienſ. magis tamen ad verum Lugdunenſ.* Tectis ſummis. *in domo enim, & ſub ſummo tecto nidificant hirundines.*

Biſtonis] *Thracia. Philoſtephanus:* Βίστονες ἔθνος Θρᾳκῶν, ἀπὸ Βίστονος τοῦ κίκονος. 675 Iſtrum cygnus] *Moſchus vbi ſuprà.*

Στρυμόνιοι μύρεσθε παρ' ὕδασιν αἴλινα κύκνοι.
Strymonij cygni miſerabiliter lugete apud vndas.

has ſimilitudines pleraſque, quaſi remouens, callidè poſuit Papinius lib. 5. Silu.

Non ego quas fati certus ſibi voce canorâ
Inferias præmittit olor; nec rupe quod atrâ
Tyrrhenæ volucres voce prædulce minantur,
In patrios adhibebo rogos; non murmure trunco
Quod gemit & duræ queritur Philomela ſorori.
Nota nimis vati. quis non in funere cunctos
Heliadum ramos, lacrymoſáque germina dixit?
Et Phrygium ſilicem, atque auſum contraria Phœbo
Carmina —— *Lucretius de oloribus:*
Cùm liquidam tollunt lugubri voce querelam.

676 Halcyones] *in Octauiâ:* —— atque æquoreas
Vince Halcyonas. *Pacuuius in Teucro:*
Halcyonis ritu litus peruolans feror.

Has volucres earumq́; luctum omnium elegantiſſimè olim deſcripſit Sappho, teſte Demetrio Phalereo in lib. de elocutione. comparationem earum vſurpa-

unt quoque Moſchus, & Euripides. Femella Damar, maſculus Cerylus voca-ur, teſte Pauſania, & Antigono Caryſtio, & Wottono, *quibus non placet Cerylum ab Halcyone diſtingui. quod Ariſtoteli viſum. Nidificant tempore hyemis, quod tempus,* Halcydonia, *dicitur, durat fœtura diebus, vel ſeptē iuxtà Demagoram, vel nouem iuxta Philochorum, vel vndecim iuxta Simonidem, vel quatuordecim iuxta pleróſque, ſeptem ante brumam, ſeptem à bruma, eo tempore mare ſternitur & pacatur, poſtmodum rurſus hiemat. hoc innuit* Theocritus: χ' ἀλκυόνες σορευσεῦντι τὰ κύματα τάν δὲ θάλασσαν τόν τε νότον, τόν τ' εὖρον. Halcyones ſternunt fluctus & mare, & Notum & Eurum. *de natura & nidificatione illarum videndi Ariſtoteles lib.5. de hiſtor. anim. cap.8. Plutarch. lib. quæ animal. magis rat. vtantur, Plinius lib. 2. cap. 49. & lib.10. cap.32. Wottonus lib.7. de differ. animal. cap.143. Quod ad fabulam, Hegeſander & Izacius volunt, in eas mutatas fuiſſe ſeptem Alcyonei gigantis filias: plerique malunt (vt noſter)* Ceycem *regem Trachiniæ, & Alcyonem eius vxorem. vide Lucianum in Alcyone, & Ouid. lib.11. Metamorph. Græci codices, quidam vocem aſpero ſpiritu, alij leni afficiunt: mallem cum pleriſque minus hiare.*

676 Fluctu-plangente] *Lucretius lib.2.*

Nec mare nec fluctus plangentes ſaxa crearunt.

682 Imitata] *fragmento Varronis citato in Aduerſar. addendum exiſtimo hunc quartum verſiculum:*

Phrygios per oſſa cantus liquida canit anima.

liquidam animam, Horatius liquidam vocem *dixit: & prius Lucretius* liquidas auium voces, & liquidum carmē citharæ. Oſſa *verò vocat tibias ex oſsibus fieri ſolitas, teſte D. Iſidoro. Hos Gallos etiam Seneca* ſemiuiros *vocat epiſt.* 109. Nec aliter concitantur, quàm Phrygij ſolent tibicinis ſono ſemiuiri, & ex imperio furentes. *Mulieres videtur vocaſſe Diogenes in Semele, apud Athenæum lib.14. cap.14.*

καὶ τοι κλύωμεν Ἀσιάδος μιτρηφόρους
Κυβέλας γυναῖκας παῖδας ὀλβίων Φρυγῶν,
τυμπάνοισι καὶ βομβοῖσι καὶ χαλκοκτύπων
βόμβοις βρεμούσας ἀντὶ χεροῖ κυμβαλῶν, &c.

Certè audiamus Aſiadis mitras ferentes
Cybeles mulierēs filias beatorum Phrygum
Cum tympanis & ſonitibus & æreorum
Strepitu frementes manibus cymbalorum, *&c.*

Hi tamen ſemiuiri Phryges, Dindymenes vaga pecora, cicurabant ſæuiſſimos leones, ſi Varroni credimus, in ὄνος λύρας, *ſcribenti:* Non vidiſti ſimulacrum leonis ad Iſidem, eo loco, vbi quondam ſubitò cùm vidiſſent quadrupedem Galli, tympanis adeò fecerunt manſuem, vt tractarent manibus. *corruptiſsimè hæc apud Noniū in māſuetè; caſtigaui ex cōiectura.*

684 Turritæ parenti] *Cybelli* turrigeram *vocat Propertius li.3. eleg.16.* turritam. *lib.4. eleg. vlt. quia cùm Mida ciuitas clauſa eſſet, capite muros ſubleuauit, & ita fuit ingreſſa, vel quia,* primis turres vrbibus illa dedit: *vnde*

turriferâ caput eſt ornata coronâ. *prior cauſa ab Arnobio lib. 5. contra gent. poſterior ab Ouidio in Faſt. redditur.*

Laceret brachia] *ſæuitiæ cauſam aſſignat Ouid 4. Faſtor nec in brachia tantum crudeles. Lactantius lib. 5. cap. 9.* qui virilia ſua ferro metant, &, id, quod eſt ſceleratius, vt ſint religionis antiſtites. *de Gallis enim loquitur: quod verò addit;* qui ne vitæ quidem ſuæ parcant, ſed exſtinguendas publicè animas ſuas vendant: *hoc ad liberos homines, munere gladiatorio operas locantes referendum.*

685 Buxum ferit] *buxeas tibias inflat, ſic Statius, ſic Claudianus, & alij;* buxi, *voculâ ſunt vſi: buxo illi canebant, ſed pinu pectora illidebant, & hoc Statius, Claudianus, Lampridius docent.*

986 Atym] *de Aty & Cybele, vide Ouid. li. 4. Faſt. cuius fabula videtur profluxiſſe ex hiſtoriâ Stratonices & Cambali, quam narrat Lucian. in li. de Syriâ Deâ. vide Lilium Syntag. 4. Antiquæ inſcriptiones geminant* t, Attis.

688 Quia vicere modum] *Apud Sophoclem Electra, dicentibus illam luctui modum adhibere debere, reſpondet:*

καὶ τί μέτρον κακότητος ἔφυ φέρε.

At noſtri rogo quis modus eſt mali?

689 Sacratas] *Apollini.* Infulas] *filamenta lanea, quibus Caſſandræ caput velabatur, ex Feſto.* Diripis] *quia promiſſo & fuſo capillo vaticinabantur. Plautus:*

Hariolus fiam, capillum promittam.

Tibullus lib. 2.

Hæc cecinit vates, & te ſibi Phœbe vocauit:
Iactauit fuſâ ſed caput ante comâ.

690 Miſeris] *Albutius apud Senecam lib. 8. Declam. 1.* Magis Deos miſeri, quàm beati colunt. *& poſtea;* Diligentius Dij coluntur irati.

703 Induit vultus] *mutata fuit in canem: confictam fabulam volunt Plautus in Menæchm. & Cicero 3. Tuſcul. propter eius in Græcos maledicta & diras: quod ſignificare voluit Auſonius, his verſibus:*

Quæ regina fui, quæ claro nata Dymante,
Quæ Priami coniux, Hectora quæ genui,
Hic Hecuba iniectis perij ſuper obruta ſaxis:
Sed rabies linguæ me tamen vlta prius.
Fidite ne regnis, & prole, & ſtirpe parentûm,
Quicunque hoc noſtrum σῆμα κυνὸς legitis.

Hæc Hecubæ Metamorphoſis, & ſimiles mutatorum in bruta vel dæmonum vindictâ, vel operâ magorum, fuêre non veræ, ſed præſtigioſæ tantũ, & oculis hominum apparentes. læsâ namque fantaſia illorum, qui ſe transformatos putabant, & aliorum deluſis oculis, tales videbantur. Sic enim intelligenda, quæ de Lycanthropis, & aliis mutatis in iumenta, vel alia animalia prodiderunt, Clemens Roman. lib. 1. & 7. recognit. Nicephorus lib. 2. cap. 27. D. Iſidorus lib. 8. Origin. cap. de Magiâ, Apuleius in Apologet. Lucianus in Lucio, Plinius lib. 8. cap. 22. Saxo in Danicâ hiſtor. Olaus in Aquilonari, Guilhelm.

Tyrius in Hiſtor. belli ſacri, Campo Fulgoſ. lib. 8. exemplor. cap. 11. Vincentius Belluacenſ. lib. 3. ſpeculi cap. 109. Tritthemius in Hiſtor. de Baiano Iudæi, Faius in Energumeno, & Fernelius lib. de abditis rerum cauſis. Nam verè dæmones virtute ſuâ formam propriam & naturalem hominis in aliam tranſmutare non poſſe, & ſoli hoc Deo reſeruatum, non eſt dubitandum. communis enim Theologorum ſchola hoc docet, cum D. Auguſtino lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 18. & lib. 3. de Trinit. cap. 7. & 8. D. Thom. in quæſt. diſputatis q. de dæmon. & in 2. ſent. d. 7. & D. Bonau. eadem diſtinct. a. 2. q. 2. num. 78. Albert. Magnus ibid. ar. 7. Sprenger in malleo maleficar. Spina q. de Strigib. Henricus Colonienſ. tract. de Lamiis, Petrus Mamoreus in lib. de Sortileg. Fran. Victoria in relectione de arte magica circa fin. Alf. Caſtro lib. de iuſtâ hæret. punit. 1. c. 14. Binsfeldius de confeſſ. malificor. concl. 2. & 3. Nam quæ de hac re N. in Dæmonomaniâ, non ſatis ſecurâ.

712 Leuat caput] *flexibile caput fanatici iactabant. vnde Viuianus I.C.* Si ſeruus inter fanaticos non ſemper caput iactaret *l. 1. D. de ædili. edic.*

715 Impatiens Dei] *Vates dicebantur* Deo pleni. *Imitatur Virgilianum locum 6. Aeneid:*

At Phœbi nondum patiens, immanis in antro:
Bacchatur vates, magnum ſi pectore poſſet
Excuſſiſſe Deum. tanto magis ille fatigat,
Effera corda domans, fingitque premendo.

Conatur enim excutere Caſſandra cùm inquit:

Quid me furoris incitam ſtimulis noui, *&c.*

720 Cui bacchor furens] *ex Viuiano Vlpianus:* quamuis aliquis aliquando circa fana bacchatus ſit, & reſponſa reddiderit.

724 Gemino ſole] *Cur ebrij & enthei, quæ ſingula ſunt, gemina ſibi cernere videantur, vt apud Nicandrum in Alexipharm. Philoſtratum lib. 2. de vitâ Apollonij, & alios; cauſam reddunt Ariſtoteles ſect. 3. problemat. q. 10. Lactantius lib. de opific. Dei cap. 9. Hieron. Fracaſtorius lib. de Intellectione fol. 193. Toletus lib. 2. de animâ. q. 16. de hac phraſi vide Muretum lib. 7. var. lect. cap. 24.* 732 Ferrum Amazonium] *ſecurim. Horat. lib. 4.*

——— Amazoniâ ſecuri Dextras obarmet ——— *ipſi Clytemnæſtræ videtur eam tribuere voluiſſe. nam cur Sat. 1. lib. 1. cecinit:*

—— at hunc liberta ſecuri
Diuiſit medium fortiſſima Tindaridarum,

niſi ad hoc Clytemnæſtræ ſcelus reſpiciens?

733 Alta] *Moguntin. Herbipol. Veneti* alia.

739 Frater] *Hector.* 744 Troile] *Auſonius:*

Hectore proſtrato, nec Diis, nec viribus æquis
Congreſſus perij Troilus Aeacidæ.
Raptatus bigis, fratris coniungor honori:
Cuius ob exemplum nec mihi pœna grauis.

750 Victámque] *meam, & Agamemnonis.*

765 Senex] *Tantalus.* 768 Mœſtus] *propter pronepotis necem.*

770 Pater] *tritauus. nam Dardanus genuit Erichtonium, hic Troem, Tros Ilum, Laomedontem Ilus, Laomedontis filius Priamus genuit Caſſandram, Homerus Iliad.* 20. *& Dionyſ. Halycarnaſ. lib.* I. *vide de Dardano Schol. Apollonij lib.*1.*ver.*916.

776 Coniuxque pariter] *multo ſanè rectius cod. ille aliorum*; Et feſta coniux. *obuiam enim prodiiſſe marito decet, lætitiam facie & ornatu veſtium præ ſe ferentem; vt incautum opprimeret.*

IN ACT. IIII.

Furentis Caſſandræ & Agamemnonis reducis colloquium: hic illam cum ceteris captiuis præmiſerat in regnum, quaſi donũ Clytemnæſtræ, reipſa pellicem.

784 Gelido latice] *putabat paſſam* λειποψυχίαν, *cui gelida adhibebatur, auctore etiam noſtro lib.*4.*Nat. quæſt. cap.*13.

789 Helena eſt] *non aderat ibi, ſed furens Caſſandra videt, quæ non erant. Helenæ impuri mores noti. rapta à Theſeo, poſt nupſit Menelao; huius thorum reliquit, adulterum Paridem ſecuta. nec Paridi fida, ſed in Ilio cum priuigno Corytho, Paridis & Oenones filio, commiſit inceſtum, iuxta Hellanicum in Troicis & Cephalonem Gergitthium; vel cum proprio filio, iuxta Nicandrum, quem his verſibus, hoc docuiſſe, cenſet Parthenius cap.*34.

> ἠρίατ' ἐν ἀΐδαο κατοιχομένου κορύθοιο,
> ὅν τε καὶ ἁρπακτοῖσιν ὑποδμηθεὶς ὑμεναίοις,
> Τυνδαρὶς αἰν' Ἀχέουσα κακὸν γόνον ἤρατο βούτεω.
> Hic tumulus Corythi, nuper qui miſſus ad orcum
> Eſt, patrium obſcuris thalamum fœdare hymenæis
> Auſus, amore Helenes; genitus qui eſt ante bubulco.

Sed mihi videtur Nicander potiùs ſignificare, genitum à Paride, cùm adhuc paſceret armenta patris, quo tempore Helenam nondum nouerat.

794 Nullum eſt periculum tibi. caſ. at magnum tibi eſt] *ſic Lugdun. ſed ceteri omnes*; n.e.p. tibimet. *quod verò dixit*:

> Mors mihi eſt ſecuritas, *ab Ouidio eſt, qui*:
> Mors mihi munus erit.

800 Ad quem triumphi] *Ioui deferebantur & dicabantur triumphalia ſpolia, Romæ* Feretrio, *in Græcia* νικηφορῷ; *de quo Liuius belli Macedonici lib.*2.*& Spartianus in Hadriano: vel alludit ad Iouem* Prædatorem, *cui pars aliqua prædæ debita, teſte Seruio* 3. *Æneid. vel denique ad Iouem* Τροπαῖον *ſeu* Τροπαιοῦχον, *cuius mentio apud Plutarchum, Pauſaniam & Ariſtidem. Sed & Romanis Iupiter* Triumphator, *de quo Iuſtus Lipſius, mihi & eruditionis (quæ cunctis nota, quibus litteræ non ignotæ) & pietatis & religionis Catholicæ ardoris, (qui mihi perſpectus) nomine gratiſſimus, me monuit.*

IN CHORVM.

Canunt Argiuæ Pæanem Diis auxiliariis & patriis.

812 Geminauit] *duæ noctes in vnam coaluere, teſt. ib. Ouidio, & D. Hier. contra Vigilantium; vel tres, iuxta D. Gregor. Nazianzenum Orat. contra*

Iulianum.& in Orat. de feſto luminum, Ariſtidem Orat. in Herculem, & Senecam li. de breu. vitæ cap. 16. Nouem, vt Clem. Alexandrinus, ita & Tatianus in Orat. contra Græcos. quare nugas ſit opinor; qui Arnobium, ſolitum ſequi Clementis traditiones, duabus noctibus ſubſtitutis, hac quidem parte, putans emendare, deprauauit. nam Clemens ait; Iuppiter ille tot cum Alcmenâ noctes libidini impendit. nō enim illi libidinoſo nouē noctes longæ. 815 Senis] *Tithonum, Laomedontis vel filium vel fratrem potius, Aurora rapuit, vt ſibi maritus eſſet, & fecit immortalem, ſed vita pertæſus, exuit hominem, induit cicadem. conſule Hygini fabulas cap. 189. & 270. & Apollodorum lib. 3. Biblioth. & Lylium Syntagm. de Aurora. ſenectus huius Adagioni cauſa fuit. Et, ſi aduertiſtis, trium ſenum à Græcis commemoratorum, iam hac & præcedenti tragœdia Seneca meminit.*

826 Fulmineus] *rapidus. ſic vtuntur: quia fulmen celerrimè decidit. ideo Pauſanias putat Ptolomæum vocatum κεραυνὸν, vt docet fusè de hoc diſſerens Pierius lib. 43. Hieroglyph. ſuſpicor Scipiadas ob eandem in bellicis exſequendis, & victoriis obtinendis velocitatem, more Græco, nuncupatos,* duo fulmina belli. *deciderat hic leo ex orbe lunæ. Nam Epimenides quoque inducit quendam dicentem, ſe ferum leonem, pulchricomæ lunæ genus, terribilem, iuba, & fortem viribus, in Nemeam duxiſſe ad venerandam Iunonem.*

> κ) γὰρ ἐγὼ γένος ἐμμὶ σελάνας ἠϋκαμοιο
> ἃ δεινὸν φρίξασ' ἀπεσείσατο θῆρα λέοντα,
> ἐς Νεμέειαν ἄγοισ' αὐτὸν διὰ πότνιαν ἥραν.

831 Morte fœcundum] *Hydram, quæ moriens augeſcebat, renatis duobus pro vno capitibus.*

833 Fratres] *ſimul natos vno in corpore, tres fratres Iberos.*

840 Non pauit] *Lipſ. addidère negationem; quæ in reliquis libris deeſt.*

842 Sæuis] *Moguntinenſ.* ſæuum.

845 Spolium] *baltheum militarem, quem gerebant virgines illæ vnimammæ. Virg. Aeneid. 5.*

> Alter Amazoniam pharetram, plenamq; ſagittis
> Threiiciis; lato quem circumplectitur auro
> Balteus, & tereti ſubnectit fibula gemmâ.

Hippolytes ergo Hercules cum baltheo pharetram accepit, ſi vulgatam lectionem retinemus, rapi ſpolium & ſagittas: *ſed ſi malles emendari;* rapi ſpolium. & ſagittis Nube perculſa *&c. vt ex ipſis nubibus Stymphalidas ſagittis petierit, tunc ſolum baltheum eripuit.*

847 Decidit] *quidam m. ſ.* cecidit. 851 Lamna] *ſic Valer. Flaccus.*

> —— iam pinus gracili diſſoluere lamnâ.

852 Frigidus cuſtos] *Draco, noxius & veneno plenus. ſic Virgilius frigidum anguem vocauit.* 857 Colorem] *ipſa lux colorata non eſt, ſed color ſine luce cerni non poteſt, teſte Ariſtotele lib.* περὶ αἰσθήσεως. *& Lucretio lib. 2. hoc ſenſu color luci à poëtis tribuitur, quia colores illa prodit, quos celant tenebræ.* 860 Totidem diebus] *decimo igitur die Hercules Troiam expugnauit, quod non memini alibi legere.*

IN ACT. V.

Foris exiſtens Caſſandra prophetizat, & quæ intus gerebantur, abſens, vt præſens, narrat. Fugit Electra, & abſconſo traditóque Strophio, paruulo Oreſte fratre ſuo, ſe Caſſandræ in ara adiungit; ſed inde ab adulteris detrahitur, iugulaturq́ Mænas Priameïa.

865 Vicimus victi] *poëta quidam*; —— victos vincere poſſe putet. *tales victorias Græci* Cadmæas *vocant: Latini*, pugnas Oſculanas, *quo adagione Feſtus ait ſignificari victos vincere. Titinnius*:

Hæc quidem quaſi Oſculana pugna eſt, non ſecus.
Quia hinc qui fugere impulſi, ſpolia colligunt.

nã ſpolia legere, victoriæ adeptæ ſignũ. Huc poteſt referri Delphicũ Oraculũ apud "
Gemiſthum Plethonim in fine lib. 2. Victum flere: ſed, eum qui vicit, obiuiſſe. "

871 Epulæ] *ipſe Agamemnon Odyſſ. λ' ſic narrat.*

ὡς ἀμφὶ κρητῆρα τραπέζας τε πληθούσας
κείμεθ' ἐνὶ μεγάρῳ δάπεδον δ' ἅπαν αἵματι θῦεν: &c.

vt circa crateras menſaſque plenas iacebamus in ędibus, pauimentum autem totum ſanguine maduit, *& cetera. deſcripſerat idem conuiuium in Aegiſtho Andronicus, vt patet ex fragmento*:

—— In ſedes collocat ſe regias
Clytemnæſtra iuxtim, tertias natæ occupant. *occiſus ergo inter epulas; quæ reuerendæ ſunt vel in Euxino ponto, inquit Marcellinus li.* 30.

885 Inuij [*ideo hanc veſtem vocant* ἄπειρον, *Sophocles in Polyxenâ, Euripides in Electrâ, & Philoſtratus in Caſſandræ imagine, vbi hanc cædem & conuiuium ornatè deſcribit.*

887 Adigit] *Moguntin. Herbipolenſ. & Veneti*, agit.

888 At ille] *ſic Herculem apro comparat Heſiodus in Scuto.*

892 Diſiicere] *Moguntinenſ. Herbip. & Venetus*; Diſſicere, *ſed plerique m. ſ. & alij excuſi*; diſijcere. *& puto melius hîc conuenire, quam vetus illud & probum, Priſciano & aliis notum. paſſim in Virgilij, Valerij, Ouidij, Prudentij & Lactantij membranis, à mercium iſtarum propolis inuentum.*

Hoſtem quærit] *apud Homerum ait*:

—— αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ γαίῃ χεῖρας ἀείρων
βάλλον ἀποθνήσκων περὶ φασγάνῳ ——

ceterum ego à terra manus ſublatas iactabã moribundus ad gladium.

893 Bipenni] *Nonius*: Bipennis ſecuris anceps & ex vtraque parte acuta. *Iſidorus lib.* 19. *Origin. cap.* 19. *Securis* vocatur eo quòd eâ arbores ſuccidantur, quaſi *ſuccurris*. item *ſecuris*, quaſi *ſemicuris*: ex vnâ enim parte acuta eſt, ex alterâ foſſoria: hæc & apud veteres *pẽna* vocabatur, vtramque autem habens aciem *bipennis*. nam, *bipennis* dicitur, quòd ex vtraque parte habeat acutam aciẽ, quaſi duas pennas. *pennum* autem antiqui acutum dicebãt: vnde & auium pennæ, quia acutæ. & ecce nomen quod reſeruauit antiquitatem, quia veteres dicebant, *pennas*, non *pinnas*. *Hæc ille. ex quibus primùm animaduerto veteres anceps ferrum, adiectiuè vocaſſe* bipenne, *& ſic ſumi à Varrone, quem Nonius citat*; Ferens

Tt

(inquit) ferream humero bipennem ſecurim. *ſicut & in illo eiuſdem Varronis;* Quarum bipennis fulminis plumas vapos Peruſſit —— *Secundo noſtras hallebardas verè bipennes eſſe. nam Vegetius quoque lib. vlt.* Bipennis, ſecuris eſt, habens ex vtraque parte latiſſimum & acutiſſimum ferrum. *Tertiò diſſentire D. Iſidorum à Fabio, nam Fabius, vt vulgò legitur, videtur opinionem illam refellere, his verbis;* Nec miretur, cur ex *ſcamno* fiat *ſcabellum*; aut à *pinna*, quod eſt acutum, ſecuris vtrimque habens aciem, *bipennis*: ne illorum ſequatur errorem, qui quia à pennis duabus hoc eſſe nomen exiſtimant, *pinnas* auium dici volunt. *lib.1.cap.5. vbi legendum puto;* pennas auium dici volunt. *vt Fabius cenſuerit,* pennas *dici non debere; ſed* pinnas.

894 Colla taurorum] *Agamemn. Odyſſ.* λ'. *ſe tauro immolato comparat.*

896 Librat] *Eguianus;* vibrat. 897 Habet] *videtur prouerbium ſumtum à ludo gladiatorio. Prudentius in Pſychoma.*

> Hoc habet, exclamat victrix regina. ſupremus
> Hic tibi finis erit ——

901 Fodientem adiuuat] *ſic in huius auxilij vindictam apud Sophoclem Electra Oreſti auxiliatur:*

> OR. Ego quidem oculis pallio
> Obiecto, matrem aggreſſus ſum,
> Enſem in ceruicem adigens.
> EL. Ego autem hortatu tibi inſtiti
> Simúlque adiutaui gladium.

910 Furabor] *tegam. nam fures rem tegunt, vnde furari & clepere, idem quod tegere. vide Thebaid. ver. 470.*

914 Strophius] *malè Lugdun.* Strophilus. *nã Anaxibia ſoror Agamemnonis Criſo marito Strophium hunc peperit; cuius alius Strophius ex Pylade nepos fuit. Pauſanias in Corinthiac. Scholiaſti Apollonij fons quidam Thebanus* ϛροφὶν. 915 Elea inclytus palma] *palma ponitur aliquando pro ipſa victoria, quod plebeculæ litterariæ non ignotum eſt: aliquando pro palmæ arboris ramuſculo, qui in victoriæ ſignum dabatur (cuius ritus cauſam reddidit ex Ariſtotele & Plutarcho Pierius lib. 50. Hieroglyph.) in Olympiis quidem palmæ ramus cum oleagina corona. quod non*

> Difficile eſt ratione docere & vincere verbis.

Apuleius de Olympionica; Ibat tertius *(inquit)* attollens palmã auro ſubtiliter foliatam. *Vitruuius li. 9.* Athletis, qui Olympia, Pythia, Iſthmia, Nemea viciſſent, Græcorũ maiores ita magnos honores inſtituerunt: vti non modò in conuentu ſtantes cum palma, & corona, ferant laudes, *&c. coronam in capite, palmam manu ferebant. innuit Seneca; paulo poſt.*

> Cape hoc decorum ludicri certaminis
> Inſigne frontis; læuâ victricem tenens
> Frondem virenti protegat ramo caput,
> Vt iſta donum palma Piſæi Iouis
> Velamen eadem præſtet atque omen tibi.

Et de hoc ramo putarim intelligendum illud Virgilij 3. Georgic.

Seu quis Olympiacæ miratus præmia palmæ.

& Horatij Od. 1. lib. 1.

Sunt quos curriculo puluerem Olympicum
Collegiſſe iuuat, metáque feruidis
Euitata rotis, palmáque nobilis, *&c.*

& lib. 4. Od. 2. —— quos Elea domum reducit
Palma cæleſteis —— *& Propertij:*
Eſt quibus Eleæ concurrit palma quadrigæ.

denique Statij lib. 10. Theb.

Natus ad Elæas melior qui ſurgere palmas.

Eoſdem Pindarus ſignificat aureâ quoque coronâ inſignitos: ſed auream eo loco arbitror vel pro foliatâ auro, vel pro pulcrâ, & glorioſâ poſitam.

920 Electra] *de hac ita ſcribit Aelianus lib. 4.* ποικίλης ἱςορίας. Xanthus auctor carminum, qui fuit legatus Steſichori Himeræi, dicit Electrã Agamemnonis filiam antea nõ eſſe appellatam hoc nomine, ſed Laodicem. Poſtquam verò de medio ſublatus eſt Agamemnon, & Aegiſthus vxorem accepit Clytęmneſtram, regnúmq; gubernauit, ipſam caruiſſe coniugali lecto, & in virginitate conſenuiſſe. Quamobrem ἠλέκτραν Græci eam nominarũt, quòd expers mariti vixerit, & lectum coniugalem non cognouerit.

930 Poſcunt fidem ſecunda, at aduerſa exigunt] *amico felici non niſi gratuita fides reddatur; amico afflicto & oppreſſo planè debita, quam non prece impetrare, ſed ſuo iure exigere poſſit. Apud Euripidem Oreſtes ait:*

—— τοὺς φίλους
ἐν τοῖς κακοῖς χρὴ τοῖς φίλοισιν ὠφελεῖν
ὅταν δ' ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί χρὴ φίλων
ἀρκεῖ γὰρ αὐτὸς ὁ θεὸς, ὠφελεῖν θέλων.

—— amicos in malis
Prodeſſe amicis conuenit. nam quàm diu
Fortuna ridet, quidnam amicis eſt opus?
Solus fauentis ſufficit fortis fauor.

932 Inſigne frontis] *Oleaginam coronam, teſtibus Ariſtotele, Pindaro, Plutarcho: conſuetudinis cauſam reddit Pierius lib. 53. Hieroglyph.*

933 Protegit] *lego;* protegat. *ex Eguiano, in quo;* proteguat.

934 Et iſta] *malo;* vt iſta domum.

944 Et ſigna] *totum carmen deficit Moguntin.*

950 Quo more] *Virgines Græcas rarò in publicum prodiiſſe intelligimus etiam ex Euripide, apud quem cùm in Oreſte rogaſſet Electram Helena, vt pro ſe capillorum inferias & libamina offerret ad Clytemneſtræ ſepulcrum; illa verò moneret vt Hermionam potius filiam ſuam eò mitteret, ſi ſic ipſamet Græcorum conſpectum formidaret; reſpondet Helena, honeſtum non eſſe virgines cœtus ſequi:*

εἰς ὄχλον ἕρπειν παρθένοισιν οὐ καλόν.

D. Hieronymus ſcribens ad Chriſtianam virginem, ei præcipit, Nunquam exeat foras, ne inueniant eam, qui ciuitatem circumeunt, ne percutiant, vulnerent, auferantq; pudicitiæ theriſtrum, & nudam in ſanguine derelinquant. Nec ipſas quidẽ maritatas diſcurſatio inutilis vnquam decuit: οἰκουρία *ſemper laudata ab omnibus, & à D. Paulo. Aſcribam vetus epigramma Italicum Fabricæ marmori inſculptum, quo materfamilias laudatur, quod cùm illi & pedes ad vagandum, & lingua ſuppeteret ad garriendum, voluntas defuit.*

Hoſpes quod deico paullum eſt, aſta & pellege.
Heic eſt ſepulcrom haud pulchrum pulcrai feminai,
Nomen parentes nominarunt Claudiam:
Suom mareitum corde deilexit ſouo:
Gnatos duos creauit. horunc alterum
In terra linquit, alium ſub terrâ locat.
Sermone lepido, tum autem inceſſu commodo
Domom ſeruauit, lanam fecit. dixi. abei. *Matronis Romanis*

olim in primâ domus parte ἐν τῷ προθύρῳ *ſtare licebat, & per totam domum vagari; non Græcis, quæ in parte tantum interiore verſabantur domus, quo nemo niſi cognatus accedebat,* quæ *(inquit Cornelius Nepos)* Gynæconitis appellatur*: de qua multa Vitruuius lib. 6. cap. 10. Pars ædium altera, in qua viri degebant,* Andronitis *nominatur, à Laërtio in Diogene Cynico, & Xenophonte in Oeconom. Vide Lambinum in Præfat. Aemilij Probi.*

Virgo] ἐμφατικῶς. *nam Græci* παρθένον *nominant,* ἀπὸ τοῦ παρὰ θέσει τῇ μητρὶ, *quod apud matrem cuſtodita manere debeat. contra Chaldæis ſcortum placuit vocare, foras prodeuntem* נַפְּקָא בָּרָא *quod meretricium ſit foris vagari.*

952 Natam tuam] *Peleus apud Euripidem in Andromacha:*

—— imitantur enim
Materna probra. & id videte mihi ô proci
Bonâ prognatas matre vt ducatis filias.

Et Hebrais notum Adagium, Qualis mater, talis filia: *de quo multa David Cimhi, ad Ezech. cap. 16. Iuuenalis:*

Scilicet exſpectas vt tradat mater honeſtos
Atque alios mores, quàm quos habet? vtile porro
Filiolam turpi vetulæ producere turpem.

953 Pietatem doces] *Moguntin. Herbipol. Veneti;* eia tandem doces.

954 Animos viriles] *idem tribuit Electræ ſoror eius Chryſothemis apud Sophoclem in Electra:*

ποῖ γάρ ποτ' ἐμβλέψασα, τοιοῦτον θράσος
αὐτή θ' ὁπλίζῃ, κἄμ' ὑπηρετεῖν καλεῖς.
οὐκ εἰσορᾷς, γυνὴ μὲν, οὐδ' ἀνὴρ ἔφυς·
Qua freta tandem ſpe ipsâ tam temerariâ
Te audaciâ armas, atque me in periculi
Conſortium vocas? parum te feminam
Expendis eſſe, non virum ſatam.

957 Et eſſe demens] *ibidem:* σθένεις δ' ἔλασσον τῶν ἐναντίων χεροῖν.

Viribus hoſtibus longè & potentiâ imparem.

958 Nobis] *repetit dictum ipſum Clytemnaſtra.*

959 Indomita] *turpe enim verbis cum eo contendere, quem reipſa coërcere valeas. hoc ait apud Sophoclem in Aiace:*

ἄπειμι καὶ γὰρ αἰσχρὸν, εἰ πυθοιτό τις,
λόγοις κολάζειν, ὧν βιάζεσθαι πάρα.
Abſcedo. nam quæ turpido, velle eum
Sermone caſtigare, qui cogi poteſt.

960 Regina frangam] *mira hîc varietas lectionis. notat Lipſius in vno ſuo manuſc. deeſſe multa, hoc modo:*

Regina frangam. citius interea mihi
Ediſſere vbi ſit gnatus. *& addit alia illa eſſe frigidula, eſſe & quæta. Mihi videntur aptiſſima iurgantibus mulierculis, quæ non tam quid det, vel rationi conſentaneum eſt, quàm quod impotens ira in buccam protrudit, effutiunt. Quare non tollenda penitus, ſed ſuo loco reponenda ſunt, vt habentur in Moguntin., vnius præterea litterulæ tranſpoſitione, cuncta concinnanda, hoc pacto:*

EL. Nobis? quis iſte eſt alter Agamemnon tuus?
Vt vidua loquere. vir caret vitâ tuus.
CLYT. Indomita poſthac virginis verba impiæ
Regina frangam citius. interea mihi
Ediſſere vbi ſit natus, vbi frater tuus?
EL. Exiit —— *Senſus cùm Clytemnaſtra quæſiuiſſet, quomodo illa putaret, ſe duobus parem eſſe, & vteretur vocula iſta,* Nobis. *parum memor interfectum à ſe maritum, & adulterum, non maritum, adeſſe: Reſpondit Electra; quid, ais,* Nobis? *quis iſte alter tuus maritus, occidiſti maritum tuum, & tam cito tibi alium iunxiſti? iacet caſus vir tuus. vidua es. vt vidua loquere, nō vt iuncta viro.* CLY. *non immemor ſum me viduam: ſed memor etiā, reginam: quam nequeo animi tui ferociam, materno iure flectere, frangam ſceptro, domabo malo, idq́; citius, quàm verbis tecum velitando. licentia tua conuiciandi, neque frenum neque modum admittit vllum. Interea, hoc vnum quæro, vbi, &c. Retineo igitur;* Nobis. *tranſpono verſiculum ſecundum ex Moguntin. muto;* tu, *in* vt, *ex coniectura. malo cum reliquis,* poſthac, *quam cum Lipſienſib.* poſt hæc. *& cum omnibus aliis,* frangam citius, *quam cum eodem Saxonico lib.* mitius. *cetera confirmant omnes m. ſ. vt olim in Aduerſ.*

966 At iratæ] *membranæ Burdigal.* iniuſtæ.

972 Peractum] *reſtat vt impuratam manum ſanguine maritali, filiali cruore abluas. tunc facinus patraſti, nunc eris miſericors. ablue ergo cruorem illum meo ſanguine. non placet, quod Mogunt.* paratum.

973 Obſoletam] *male Moguntinenſ. Veneti, & Herbipolenſ,* abſoletam. *hinc Tertulliano,* abſoletare manum ſanguine.

983 Aut animam] *ſic Lucretius dixit,* vitam reddere.

991 Rudis eſt tyrannus] *Chryſothemis apud Sophoclem in Electrâ:*

οὐ γὰρ θανεῖν ἔχθιστον, ἀλλ᾽ ὅταν θανεῖν

χρήζων τις, εἶτα μηδὲ τοῦτ' ἔχῃ λαβεῖν.

Neque graue mortem cenſeo, ſed cùm mori
Deſideras, non poſſe te illud aſſequi.

quibus ſimilia quædam exſtant apud Euripidem in Hippol. & ideo Troad. ait Pyrrhus: Mortem miſericors ſæpe pro vitâ dabit.
vide Herc. Fur. 511.

996 Vt inquietam virginem] *putarem ἀταξίαν, quæ in præcedentibus fuit, aliquo modo componi; ſi poſt hunc verſiculum ponantur ſex illi, qui ſuperius habentur, poſt* 983. *hoc modo*

——fratrem reddat aut animam ſtatim
Abſtruſa cęco, *&c.*

& legatur, illic quidem:

——fratrem reddat aut animam ſtatim.
EL. Concede mortem, *&c. hîc verò:*
Vt inquietam virginem carcer domet:
Abſtruſa cæco carcere, & ſaxo, exigat
Æuum, per omnes torta pœnarum modos.
Inops, egens, incluſa, pædore obſita,
Vidua ante thalamos, exul, inuiſa omnibus,
Æthere negato, ſerò ſuccumbet malis:
Referre quem nunc occulit, forſan volet.

1000 Præcedam] *Mogunt* præcedens.

1001 Perferre] *Putabant veteres, animos hominum ſeparatos à corporibus, cùm ad Elyſium veniebant, ſuos agnoſcere, ſermones conferre, & quæ hic gererentur nunciare. Hinc apud Ciceronem lib. 2. de Orat. illud L. Craſſi:* Brute quid ſedes? quid illam anum nũciare patri vis tuo? quid illis omnibus, quorum imagines duci vides? quid maioribus tuis? quid L. Bruto, qui hunc populum dominatu regio liberauit? quid te facere? cui rei? cui gloriæ? cui virtuti ſtudere? *& Pyrrhus apud Virg. 2. Aeneid.*

——Referes ergo hęc, & nuncius ibis
Pelidæ genitori, illi mea triſtia facta
Degeneremque Neoptolemum narrare memento.

Sed hæc gentilium commenta. Nos arbitramur verius, mortuos naturaliter, & cognitione ordinariâ non cognoſcere quæ viuentes agunt, nec ſollicitos eſſe de rebus noſtris, ſicut erant quando nobiſcum in vita verſabantur, quod tradunt Origenes lib. 2. in Epiſt. ad Rom. & D. Auguſtin. lib. de cura pro mort. cap. 13. Beatos tamen alio modo ea cognoſcere conſtat poſſe, ſiue ex reuelatione illis factâ, vt inſinuat. D. Auguſt. d. operis cap. 15. & D. Thom. 1. p. q. 89. a. vlt. ad 1. ſiue ea videntes in Deo. in verbi enim lucidiſſimo ſpeculo intuentur omnia, quæ ad illos queunt pertinere, ex ſententia D. Gregorii lib. 12. Moral. cap. 13. & D. Thom. d. ar. vlt. certè ſanctos videre & intelligere quid agamus, & nos precibus ſuis iuuare, docent omnes patres, etiam Origenes li. 8. cont. Celſum, homil. in Num. & in Ioſue, D. Gregorius Nazianzenus Orat. in Athanaſ. D. Auguſtin. d. operis cap. 15. & 16. Hieron contra Vigilant.

Vide etiam D. Thom. in addit. 3. p. q. 72. a. 1.

& ceteri paſſim, & ex ſacris litteris non difficulter comprobatur, quicquid aduerſarij ganniant, garriant, grunniant. Sed hæc aliunde latius petenda. Mei inſtituti eſt, inſinuare duntaxat, & lectores paulatim à ludicris iſtis poëtarum, ad ſeria diuinæ Scripturæ excitare, & aſſuefacere, ſaniſq; opinionibus puerorum nudas mentis tabulas imbuere. Cur ſi licet illis perfidiam ſuam inſpargere, nos ſalutari antidoto non medicemus?

1008 Furibunda] *ſic Euripides Caſſandram vocat* Baccham, *Virgilius Furentem lib. 2. Aeneid. cum tamen furorem laudat effuſè Plato in Phædro.*

Veniet] *dictum hoc ex illâ veterum opinione, de qua olim tam multa in Aduerſar. Ideo huiuſmodi morientium minas, quaſi fanatico quodam ſpiritu prolatas, diligenter auribus aucupabantur, & memoriâ retinebant, vt annotarunt Seruius, Donatus & alij citati à Guichiardo lib. 1. de funer. & lib. 2. cap. 2. vbi illa etiam adducit, quæ tot annis prior ego in Aduerſar. Addo nonnulla reperiri apud D. Gregor. Magnum lib. 4. Dialog. cap. 26. & Fran. Petrarcham. lib. 1. rerum ſenilium. epiſt. ad Boccatium.*

COMMENT. IN OCTAVIAM.

Priſcianus lib.10.docet à C.Cilnio Mecænate poëma conſcriptum, cui nomen, *Octauia*, & ex illa fragmentum hoc adducit: *Pexiſti capillum naturæ muneribus gratũ.* Sed illa Octauia de qua ibi alia à noſtrâ, vt alibi oſtendi. Hanc *Octauiam*, Iul. Scaliger lib.1. Poët. cap.8. *Neronem* vocat contra librorum fidem, contra rationẽ: quid enim hîc Nero patitur tragœdiâ dignum? Senecæ illam eſſe, docent libri omnes, quotquot vidi. Nec ante hoc æuum quiſquam, quod ſciam, negauit. Senioris tamen vel philoſophi eſſe non poſſe, adeò mihi firmum ſemper & certum, vt eâ potiſſimùm de causâ, ceteras philoſopho quondam ademerim, ne *hanc* illi cogerer adſcribere: quod neceſſariò cõſequi putabam, cum omnes decem *vnius* ſcriptoris arbitrarer. Nunc, comperto errore, reliquas philoſopho reſtitui: *hanc vnam* nondũ. quæ etſi multò illis aliis inferior, nec ſatis idonea: quæ, vt claſſici ſcriptoris, in ſcholis iuuentuti prælegatur, non tamen prorſus indigna priuatâ curâ & ſtudio. Sed cuius iſta Senecæ? certi nihil habeo, ſed coniecturam, mihi probabilem donec quiſpiam certiora. Vixit temporibus Traiani & Hadriani, poëta quidam Annæus Florus, opinor ille, qui iocosè in Hadrianum, & in illum iocoſius Imp. Hadrianus: hunc Cariſius citat aliquando quidem: *Florus. ad Hadrianum*, aliquando: *Annæus Florus ad Hadrianum*: quem ego vix dubito Hiſtoricum illum eſſe, qui vulgo L. Florus vocatur, Camertis, Vineti, & Stadii labore illuſtratus: quem cum membranæ nonnullæ nominent *L. Annæum Senecam*: veriſimile mihi fit, vocatum fuiſſe: *L. Annæum Senecam Florum*. Si patiantur Critici, me quidem iudice *Octauiam* ille domum ducere, & ſibi vindicare poterit. Sed hoc dictum, non quaſi κριτικὸν quiddam vel ὁριστικὸν, ſed vt ἐνδεικτικὸν & ὑπομνηστικὸν duntaxat.

ARGVMENTVM.

CLAVDIVS primis nuptiis Meſſallinam duxit: vltimis Agrippinam, quæ ex Domitio Neronem pepererat. Neroni à Claudio deſponſa fuit Octauia Meſſallinæ & Claudii filia. Nunquam concordes aut beneuoli coniuges vixerunt, multis odiorum fomites ſuggerentibus. Tandem Neroni, cum votis ſuis, liberè potiũdi Poppæa (quam efflictim deperibat), eámque in vxorem ducendi, Claudiâ repudiatâ, obſtare populi fauorem videret; qui ſummo ſtudio Octauiam in ſolio & coniugio Neronis tueri contẽdebat; populi impetũ multorũ cæde repreſſit, Octauiam in Pandatariã deportari, & denique ibidẽ necari iuſſit.

IN ACT. I.

Flebiles hic actus querelas Octauiæ, & nutricis allocutionem continet. 4 Eia age] *Moguntin. etiam* age tot tantis, *quod recepto hiatu placet. Herbipolenſ. & Veneti;* age tot annis *Hinc Baſileenſ. hoc correcturi;* eia age tantis. *Lugdunenſ.* age tot tantiſque. 7 Alcyonas] *vide Agamemn.* 676.

8 Pan-

8 Pandionias] *Luſciniam & hyrundinem. confer has Octauiæ, cum querelis Electræ Sophocleæ:*

οὐ τεκνολέτειρ' ὥς τις ἀηδὼν
ἐπὶ κωκυτῷ τῶνδε πατρῴων
πρὸ θυρῶν ἠχὼ πᾶσι προφωνεῖν.

Non aliter quàm amiſſis puellis
Daulias ales
Triſtes fundam gutture cantus,
Vt noti tandem omnibus
Reſonent patrias gemitus ad fores.

Virgil. Qualis populeâ mœrens Philomela ſub vmbrâ
Amiſſos queritur fœtus; quos durus arator
Obſeruans, nido inplumes detraxit: at illa
Flet nocte, ramóque ſedens miſerabile carmen
Integrat, & mœſtis latè loca queſtibus implet.

Ariſtophanes, in Ranis:

δὴ χείλεσιν ἀμφιλάλοις
δεινὸν ἐπιβρέμεται
Θρηκία χελιδὼν,
ἐπὶ βάρβαρον ἑζομένη πέταλον
κελαδεῖ δ' ἐπίκλαυτον ἀηδόνιον
νόμον, ὡς ἀπολεῖται,
κἂν ἴσαι γένωνται.

Iam labris loquacibus
Graue reſonat.
Threicia hirundo,
Supra barbarum ſedens folium.
Canit autem luctuoſa aëdoniam
Legem, quod perit,
Etſi æqualia ſuffragia ſint.

12 Si quis remanet ſenſus in vmbris] *ſic Seruius Sulpitius apud Ciceronem;* ſi quis inferis ſenſus eſt. *dubitauit etiam Iſocrates, in Orat. Aegyneticâ, & in Euagorâ, & Cicero lib. 15. epiſt. 16. ad Familiar. & videtur hæc formula priſca in hac re fuiſſe: quod multis ex Ouidio, Cicerone, Senecâ, & aliis oſtendit Briſſon. lib. 8. de Formulis fol. 841. Contra Virgil. Aeneid. 6. affirmat apud inferos memoriam & ſuorum affectus manere agens de Dido. Quid dicendum? altioris quidem hoc indagationis. ſed verius videtur, Animam à corpore ſeparatam, vim vegetatricē & ſenſitiuam, earumque ſimulacra, & habitus ipsâ ſeparatione deperdere; non tamen habitus & ſimulacra voluntatis aut intellectus, præter illos qui ſtatui beatorum vel damnatorum repugnant. Amant ergo, & intelligunt animæ à corpore ſeiunctæ. Vide D. Thom. 1. par. q. 89. a. 5.*

16 Vulnera vidi] *Meſſalina cùm fruſtrà ferrum pectori ac iugulo admoniſſet, à tribuno tandem confoſſa interiit.*

Digitized by Google

27 Britanni] *Incertus ille poëta in Aduerſariis:*

Conſpectu deuicta tuo Britannia Cæſar.

ſic enim legendum. nam quod paſsim in inſcriptionibus & nummis vocatur GERMANICVS, *propter leuiculas victorias à ducibus eius partas, fit more iam tunc ab Impp. recepto. Vnica namque Claudij expeditio in Britanniam. Nec repugnat prima ſyllaba, quod olim credidi. Nam communis illa plerique corripiunt: ſed producunt non pauci. Lucretius lib. 6.*

Nam quid Britannis cælum differre putamus.

Iuuenal. Sat. 5. neque Britones vnquam.

Martialis lib. 11. Quam veteres braccæ Britonis pauperis ——

In m.ſ. ſæpe, Britto, & Brittannus. *Græci plerique* Βρεττανοὺς *vocant. de hac victoria Seneca in ludo Claudij. cuius verſus mallem reduci ad dimetros, hoc modo:*

Fundite fletus, edite planctus,
Fingite luctus, reſonet triſti
Clamore forum: cecidit pulcrè, &c. *deinde*
Ille Britannos vltra noti
Litora Ponti, & cæruleos
Scuta Brigantas dare Romuleis
Colla cathenis iuſſit, & ipſum
Noua Romanæ iura ſecuris
Tremere Oceanum. *Vbi ſignificat Brigantum ſcuta ceruleo colore non minus tincta fuiſſe, quàm corpora.* Scotobrigantas, *quos inuehunt, non admitto. ſi nota illa gens Senecæ; non omiſiſſent Plinius, non Solinus, non ceteri ſcriptores diligentiſsimi, ad Ammianum vſque quem primum habent antiquitatis ſuæ teſtem Scoti, lib. 20. & 27. antiquiorem paullo Claudiano, quem illi primum vocant. malè. nam & Prudentius Claudiano ſenior aliquanto meminerat; etſi parum laudabili encomio; eò tamen reſpiciens, quo eodem tempore D. Hieronym. Meminêre victoriæ iſtius etiam Mela lib. 3. cap. 6. etſi Claudium, quo imperante ſcribebat, non nominet; Suetonius in Claudio, Beda lib. 1. Anglicæ. hiſt. Hector Boëthus Scot. hiſt. lib. 3. & Galfridus Monomutenſis lib. 1. hiſt. Britonum commentitiæ narrationis auctor.*

30 Coniugis, heu me, Pater inſidiis] *hoc etiam in Atridæ nece exaggerat Chorus Sophoclis:*

τάκεις ὧδ' ἀκόρεστον οἰμωγὰν,
τὸν πάλαι ἐκ δολερᾶς ἀθεωτάτας
ματρὸς ἁλόντ' ἀπάταις Ἀγαμέμνονα,
κακᾷ τε χειρὶ πρόδοτον.
Sine fine patrem fraudibus impiæ
Implicitum matris Agamemnona, ac
Turpi ploras dextrâ proditum.

32 Tyranno] *in malam partem. nam de Nerone.*

39 Paruit liber diu] —— iuſſit & ipſum
Noua Romanæ iuſſa ſecuris
Tremere Oceanum, *inquit Philoſophus Seneca.*

40 Ora Tanais] *De Tameſi, quæ olim ſcripſeram, illa ſcio me ſibi vindicantibus non debere, neque hoc nomine conſponſionem quinquagenariam recuſarim. Deſcribitur hoc flumen accuratè à Laonico Calchondila, lib. 2. hiſtor. Turcicæ: Stephanus* Tameſim *vrbem & flumen Italiæ, vel ſuo, vel librarij errore maximo, prodidit. Sed fateor aliena ab hoc loco diſputatio de Tameſi. aſſentiendum magni Critici caſtigationi;* En qui Britannis. *quis enim non intelligit, minimo negotio, exeſa ſuperiore parte litteræ B. & ſecundo n. inferius clauſo; natam deprauationem* oritanais? *coniecturam ergo illam non ſatis elaudandam vnquam puto. frugè reperta, glandem deſero, fluuiumque illum, qui ex diuidiculis nō ex ſacro ortus in Senecæ agrū, influebat, quoniā auſpicatò tranſiri nequit, penitus vindicanti cedo, vel potius è memoria exareſcere ſino.*

41 Ignota tantis] *viderunt alij vitium, & emendarunt;* Ignota & ante claſſ. texit freta. 45 Soror] *Octauia.* 46 Ira] *Herbip. & Veneti:*

Illa coacta tegere crudelis viri,
Quem ſecreta refugit —— *mendoſè. ſequor Criticos diſtinctione iuuantes:* Ira c. tegere. crudelis viri ſecreta refugit.

51 Mutat] *ſic Herbip. Veneti & Lipſienſ. & m. ſ. multi; Mogunt.* inmittit. *Lugdun.* mittit. *vult Octauiam non ſequi, ſed negligere conſilia ſua. dolor enim vindictā & vltionē ſpirare cogebat; vel odiū ſaltem & diſcidiū fouebat.*

58 Electra] *ſumtum à Sophocle, apud quem ipſa Electra mœrere affatim & deflere miſerias ſuas cupiens; Niobes adfert exemplum; eámque laudatis prius mœſtis illis auiculis, felicem prædicat, cui, quantum libuit, flere licuerit:*

ἀλλ' ἐμέγ' ἀστονόεσσ'. ἄραρε φρένας,
ἃ Ἴτυν αἰὲν Ἴτυν Γ' ὀλοφύρεται,
ὄρνις ἀτυζομένη Διὸς ἄγγελος.
ἰὼ παντλάμων
Νιόβα, σὲ δ' ἔγωγε νέμω θεοὺς
ἅτ' ἐν τάφῳ πετραίῳ
αἶ αἶ δακρύεις.

Sed mihi mœſta placet auis
Iouis altifremi nuncia
Quæ plorans Ityn,
Ingeminat Ityn.
Eheu Niobe miſera,
Diuis te immortalibus æquo;
Quæ perpetuis tumulum ſaxeum
Lachrymis irrigas.

64 Prohibet lugere timor] *acerbum hoc & crudele. Cicero in Piſonem.* Quis hoc fecit vllâ in Scythiâ tyrannus, vt eos quos luctu afficeret, lugere non ſineret? mœrorē relinquis, mœroris aufers inſignia. eripis lacrymas, non conſolando, ſed minando.

69 Magni reſto nominis vmbra] *ſimilia ſunt illa Laberij;*

Sepulcris ſimilis nil niſi nomen retineo. *Propertij lib. 2.*
Non ego ſed tenuis vapulat vmbra mea.

Lucani de Pompeio ſeneſcente lib. 1.

—— ſtat magni nominis vmbra
Qualis frugifero quercus ſublimis in agro
Exuuias veteres populi, ſacratáque geſtans
Dona ducum, nec iam validis radicibus hærens.

hinc ergo acceptum, vt Ouidianum illud 5. Faſtorum:

Nunc ſum elapſa rogi, flammis, & inanis imago,
Hæc eſt ex illo forma relicta Remo.

Virgilianæ Didus dicto reſpondet.

71 Ceſſat] *q. v. l.* ceſſas. *interrogatiuè.*

77 Qui me ſtygias] *ſic Electra Sophoclis:*

ἀλλ' οὐ μὲν δὴ λήξω θρήνων
στυγερῶν τε γόων, ἔστ' ἂν
λεύσσω παμφεγγεῖς ἄστρων
ῥιπὰς, λεύσσω δὲ τόδ' ἦμαρ. ——

Nunquam diri finem gemitus
Nec lacrymarum faciam,
Dum rutilantia cernam ſidera,
Dum iubar iſtud ſplendidum
Sum viſura diei.

affirmant ambæ ſe quamdiu vixerint in luctu futuras.

88 Superbos humiléſque] *hoc eſt, omne genus hominum. ſed labat verſus: legerem ex coniectura;* ſuperos hominéſque ſimul. *contemtor (ait) Deorum hominúmque.*

89 Capit] *non valet ſe continere, nec moderari habenas influentis fortunæ. Lucretius:* Nec capere irarum fluctus in pectore poſſunt.

99 Toleranda quamuis] *hoc dicere voluit; non eſſe huiuſmodi mala ſua, quæ cuiuſquam patientia pati, aut tolerantia tolerare queat. ne tempus quidem mederi poſſe, ſed morte duntaxat emoritura: ceſſaturum dolorem, cum eſſe quod doleat deſierit. quare, meo iudicio, feliciter caſtigant;* quæuis.

100 Triſti] *amara, acerba.*

105 Crimen] *nullius criminis conſcia ſimuler. nullum meæ neci crimen prætexatur. nam adulterij cum Anyceto inſimulabant.*

113 Morte] *gaudebat morte, quia ſors eius ipſi per mortem Britannici obtigerat. nam niſi Britannicum Nero occidiſſet, imperij partem, quæ Britannici ſors, non fuiſſet adeptus.*

117 Modo facibus armat] *Credebant veteres, vmbras iniuſte occiſorum redire, & nocturno tempore homicidas vexare ac perſequi. vnde Virgiliana Dido Aeneid. 4.*

Omnibus vmbra locis adero, dabis improbe pœnas.

& Platonis auctoritate confirmatur lib. 1. de legib. & à Plutarcho in Cimone, exemplo puellæ à Pauſania necatæ; & Caligulæ, in Suetonij Auguſti hiſtoria; & Rufini, apud Claudianum: & nonnulla hanc in rem Marſilius Ficinus lib. 16. de immortal. animar. cap. 5. Quid? in hoc defunctorum erga

iuiſores odium multi celebratiſsimum illud, quod traditur cadaueribus accidere, vt ſi propius accedat vel ponè tranſeat occiſor, intra certum tempus, vulnera rurſus ſanguinem fundere incipiant, vt fuit obſeruatum à latrunculatoribus frequenter admodū, vt referunt Iuris interpretes, Nauizanus in Silua Nuptiali, Boërius in deciſion. Caſonus lib. de indiciis, Paris de Put. Angelus. Marſil. & alij relati à Magio lib. 3. Miſcellan. 5. Et fuit olim teſtatus de Euphorbi cadauere Homerus in Iliad. Non tamen ſatis aptè, vt ex iis quæ præcedunt, & ſubſequantur apparet, eò trahunt iſta Lucretij lib. 4.

Namque homines plerúmque cadunt in vulnus, & illam
Emicat in partem ſanguis, vnde icimur ictu;
Et ſi cominus eſt, hoſtem ruber occupat humor.

De viuis enim loquitur, vbi præſens anima ſanguinem ipſum impellit & agit in eam partem. Sed quid in mortuo fluxus iſtius cauſa eſſe poteſt? an relicta aliqua ab anima recedente in læſis membris hoſtilis odij veſtigia, & antipathiæ notæ, quæ ſucceſſu temporis euaneſcant? an Deus id detegendæ noxæ gratiâ fieri conſtituit? an quid aliud latentis, & ab ipſa cadaueris forma, aut illa aptitudine, ſeu relatione, quam anima abſens, cum corpore ſuo retinet, energiæ mirificum hunc effectum producit? digna certè quæſtio, quæ exerceat ingenioſos & doctos; conati iam ex Theologis Henricus & Aegydius Roman. in Quodlibet. Ioan. Maioris in 4. d. 15. & Sibillanus Peregrinar. quæſtion. 13. ex Iuriſconſultis, Magius d. cap. 5. Ex medicis Thadæus Florentinus in Iſagogen Ioannit. Ioan. Langius epiſt. 40. & Leuinus Lemnius lib. 2. de occult. nat. miracul. Philoſophi denique, Gaudentius Merula lib. 4. Memorab. cap. 18. & Galeottus Martius lib. de doctrina promiſcua cap. 22. A vero propius abire crediderim eos, qui ad antipathiam confugiunt; cuius alias quoque monſtruoſas penè effectiones complures ſcimus, quas eleganter non exiguo volumine complexus Hieron. Fracaſtorius.

Citatur hic & plures à Magio.

132 Iuſtæ] *veræ vxoris, ad diſtinctionem concubinæ; quam quis non habet animo vxoris.*

137 Emergere vndis] *Moguntinenſ.* emerge vndis, *vt ſit hiatus.*

140 Genitámque fratris coniugem captus ſibi] *hiſtoriæ veritas compellit me caſtigare;* Gnatámque fratris coniugem captam ſibi. *alij reponunt;* Genitámque fratre. *eodem ſenſu.*

141 Face] *vide Med. 27.*

148 Factus reus] *conieceram olim in Aduerſar.* criminis ficti reus. *quod alij poſtea ſibi adſcripſerunt: occupent præoccupata: non imitabor mores eorum, qui nugas iſtas veris amicitiis præponunt. Nec muto, quod olim quoque plus placuit;* facti reus. *ſic enim vetus ille ſcriptor in Cyri:*

Aëriaſque facit cauſam ſibi viſere turres. *hoc eſt, prætexit & fingit. ſic Auſonius, in libris incorruptis:*

Bucula ſum celo genitoris facta Myronis
Aërea; nec factam me puto; ſed genitam.

Facere artificis eſt, gignere naturæ. eò reſpicit Auſonius; quem nollem hîc doctus Xanto vitiaſſet. Alius quoque oculatiſsimus homo in Tibulli m. ſ. perópti-

mis inuenit lib. 4. Crimina non hæc ſunt noſtro ſine facta dolore. *pro,* ficta. *nec debuit, non excudi.*

149 Intrauit hoſtis] *Nero. ſed Moguntin. de ipſamet Octauia;* Intraui hoſtis. *male. nam loquitur nutrix.*

161 Polluit Stygia face] *ſic etiam loquitur inf. ver.*588.

162 Iura naturæ] *nam patrui nuptiis ad omne flagitium exercita, ardore retinendæ potentiæ, eouſque immanitatis prouecta fuit, vt ſe temulento filio comtam & ad incæſtum paratam obtulerit; & commiſſum facinus; niſi Senecæ aſtu diſiectum fuiſſet, vt ex Cluuio & ceteris, vno Fabio Ruſtico diſſentiente, Tacitus commemorat.*

167 Sidus orbis] *Poſidonius:*

οὗτος τοι Ῥώμης ὁ μέγας ξένε πατρίδος ἀστὴρ
Μάρκελλος κλεινῶν Κλαύδιος ἐκ πατέρων.

Claudius hic Romæ quondam memorabile ſidus
Marcellus, patrum ſtirpe ſatus veterum.

Commentar. antiquis in Iuuenal. legitur, Locuſtam, nobilem veneficam, à Nerone increpitam, quod Britannico lentum venenum paraſſet, tam efficax dediſſe, vt antequam Britann. poculum exhauriret, in conuiuio Neronis expiraret. qua de re citatur ibidem fragmentum Turni Arunci, ex Satyris, quod ita recenſeo; Et quæ Cæſareas ſoboles horrenda Locuſta
Occidit, curis dum liberat atre Neronem.

169 Cui lacrymas dedit] *nam ignaram necis, ægerrimè tuliſſe ſcribit Cornel. Tacitus.* 170 Cum rogis artus tuos] *Fuit ergo combuſtus; non tamen exprimitur in Campo Martio, an alibi; puer adhuc, &* IVVENTVTIS PRINCEPS, *vt ex quodam Numiſmate didici.*

171 Membráque & vultus Deo] *Homerus:*

Oculos atque caput ſimilis Ioui fulminatori;
Marti verò ventrem, pectus autem Neptuno.

Rufinus in Epigramm.

Oculos habes Iunonis, Melite, manus Palladis,
Mammas Veneris, talos Thetidis.

His comparationibus abſtinendũ monet ipſe Lucianus in li. περὶ τῶν εἰκόνων

198 Volucer cupido] *Moſcho dicitur* pennata auis. *Proclo*, immortales, alati celebrantur amores. *Orpheus ait;* Iucũdum, magnum, gratum cantamus amorem, Arciferum, alatum, celerem, flammiſq; potentem.

206 Fulſit] *Moguntin. & Burdegalenſ.* fluxit. *vide inf. ver.* 765.

207 Sidera Lædæ] *Dioſcori, Caſtores; quos ſignificare duo hemiſpheria, & hoc Homerum indicare dicentem:*

Alterniſque alias vicibus viuunt, aliáſque
Mortem obeunt, æquum Diis naneiſcuntur honorem.

& pileos eis imponi, & ſtellas ſuperponi, ad ſignificãdam hemiſpheriorum conſtitutionem, ſcribit Sextus Empyricus lib. 8. *cont. Mathemat.*

209 Heben] *Hebe, Priſcis Ganymeda dicebatur; eo quod nectar Diis funderet. huic Phlyaſij multos honores exhibebant, cumq́; maximum quod ...*

ad Hebes aram confugiebant, omnium criminum veniam conſequebātur, teſte Pauſaniâ in Corinthiac. icciro ante Ganymedæ templum compedes & cathenæ captiuorum ſuſpendebantur: ipſa pingebatur formoſæ puellæ habitu, veſte variegata, floribus coronata. Iuuentutis namque Deam credebant, & Diis ipſis Senium auertere, auctoribus Agratie, Ouidio, & Strabone lib. 8. item Philoſtrato in Imagine Atlantis. Venerabiles Dij, qui niſi Hebe pocillaret, ſicut veſtimentum veteraſcerent. Iunonis & Iouis filia fuit, & Herculi fratri, ad matris exemplum nupſit, vt referunt Homerus 11. *Odyſſ. Pindarus* 7. & 10. *Iſthm. Heſiodus in Theogon. Euripides in Oreſte, & Pauſan. in Attic. vide Vincentium Chartarium li.* 2. *de Deor. imag. & Lilium Syntag.* 10.

212 Obſequium] *comitas, cultus, & obſeruantia. ſuperius:*

Vince obſequendo potius inmitem virum.

oportet enim maritum vxor colat, obſeruet, eiq́ obediat & obſequatur, vt enim ſerui ad miniſterium, ſic ad officium vxor habetur. Seneca lib. 3. *de benefic.* Sunt enim, qui ita diſtinguāt, quædam beneficia eſſe, quędam officia, quædam miniſteria. Beneficium eſſe, quod alienus det. (alienus eſt, qui potuit ſine reprehenſione ceſſare) officium eſſe filii, vxoris* earum perſonarum, quas neceſſitudo ſuſcitat, & ferre opem iubet. Miniſterium eſſe ſerui, quem conditio ſua eo loco poſuit, vt nihil eorum quæ præſtat imputet ſuperiori. *Obſequium ergo, vxoris officium.*

** Sic memb. Burdegalenſ. ſine coniunctione.*

213 Altæ, preſſúſque dolor] *ſic Lipſienſ. melius ceteri*, altè preſſúſque dolor. *ſic Maro, altum dolorem corde premere.*

230 Vidimus] *ex fide hiſtoriæ dictum, nam Tacitus* XIV. *Annal. de his temporibus agens;* Inter quæ (*inquit*) Cometes effulſit: de quo vulgi opinio eſt, tanquam mutationem regis portendat. *& Seneca li.* 7. *nat. quæſt. cap.* 17. nec hunc, qui ſub Nerone Cęſare apparuit, & cometis detraxit inuidiam, illi ſimilem fuiſſe, qui ſub necē D. Iulij Veneris ludis genitricis, circa vndecimam horam diei emerſit. *& cap.* 21. Sex enim menſibus hic, quem nos Neronis principatu lætiſſimo vidimus, ſpectādum ſe præbuit, in diuerſum illi Claudiano circumactus. Ille enim à Septentrione in verticem ſurgens Orientem petiit, ſemper obſcurior: hîc ab eadem parte cœpit, ſed in Occidentem tendens ad meridiē flexit, & ibi ſe ſubduxit oculis. *& cap.* 29. Intra ſextum menſem dimidiā cæli partem tranſcurrit hic proximus, à Septentrione motus ſui initium fecit, & per Occidentem in Meridiana peruenit, erigenſque ſuum curſum oblituit. 232 Qua plauſtra] *in Septentrione.*

236 Minantur] *nam Cometes credebatur nunquam impunè videri. Pontanus in Meteor.*

Ventorum quoque certa dabunt tibi ſigna cometæ,
Illi etiam bellis motus, feráque arma minantur,
Magnorum & clades populorum & funera regum.

238 Irata tellus] *Heſiodus:*

Aſt vbi Titanes è cælo expulit Iuppiter
Minimum natu peperit filium Typhonem terra magna

Tartari in amore per auream Venerem.

239 Hoſtis Deum] *Euripides:*

Hoſtis Deûm, cunctique humani generis.

248 Nero ipſe diuo Domitio genitus] *ingenitâ Claudiæ genti (auctore Cornelio) ſuperbiâ, exprobrat Neroni natales. non ortum ex Claudiâ vel Iuliâ gente, quæ Imperatoriæ; ſed irrepſiſſe, & vt ſpurium ſtolonem inſertum in meliorem ſtirpem, genitum Cneio Domitio Ahenobarbo; cui non quadrat,* Diui, *prænomen: ſed vult illud nec Neroni conuenire: ideo legendum opinor;* Nero iſte Diuus. *ironicè. vel;* Nero iſte, Cneio Domitio. *Moguntinuſ. & Veneti habent;* Nero diuo Dom. gen. pa. *ſed claudicat verſus.*

253 Violenti] *Moguntin.* violentam. *hinc Herbip. & Veneti,* violenta. *deprauatè.* 259 Genitricis] *Meſſallinæ.*

260 Legum] *quæ non permittunt eodem tempore duos maritos habere. de portentoſa fœditate Meſſallinæ Iuuenalis Sat. 10. Plinius lib. 10. cap. 63. Tacitus, Sueton. & Sex. Victor.*

267 Truſit] *Moguntin. etiam Herbip. & Veneti,* traxit.

270 Manes parentis néve ſollicita] *credebant Manes nimio planctu & luctu offendi. ideo ſup. Herc. Fur.*

——— planctu iubes
Sentire fatum? parce ——— *Tibullus:*
Tu manes ne lęde meos, & parce ſolutis
Crinibus, & teneris Delia parce genis.

Sollicita. *offende, moleſta ſup. Medea:*

Aliâ ſedens tellure ſollicita Deos.

286 Virginitas] *virginitas in matrimonium allata, quam non ineptè in maritata ſponſi exigunt: commendant hanc ſacræ litteræ & eius à parentibus ſponſæ veſtigia ſeruari iubebant: hanc ereptam imputant Neroni. quare non eſt cur hunc verſum expungant.*

288 Ducis] *Claudij Imperatoris.*

292 Martis genus] *propter Romulum & Remum Martis ac Iliæ filios Romæ conditores. conſule Liuium lib. 1. Dionyſ. lib. 1. & Plutarchum in Romulo, varia tradentes.*

295 Virgo] *Virginia. narrat Dionyſius lib. 11. & Liuius lib. 3.*

Dextera] *caſtigo ad legem numerorum;* dextrâ.

301 Nata Lucreti] *nota Lucretiæ, Tricipitini Lucretij filiæ Collatini vxoris mors ex Dionyſ. lib. 4. Plutarcho in Poplicola, Liuio lib. 1. & Ouid. lib. 4. Faſtor.*

305 Parentis] *Seruij Tullij Regis optimi minor natu filia, narrant Liuius lib. 1. & Ouid. 6. Faſtor.*

307 Rogos] *non caruit rogo, ſed ſollemni ſepulturæ ritu & monumento. docet Dionyſ. Halycarnaſ. lib. 4.*

308 Hoc quoque] *conferatur hic chorus cum initio lib. 14. Annal. Taciti.*

311 Miſit] *nam nauis ita compoſita fuit ab Anyceto, vt eius pars in ipſo mari artificioſè ſoluta, in mare Agrippinam effunderet. auctor Tacitus.*

312 Por-

312 Portus] *Baulos. id villæ nomen : Miſenum promontorium inter & lacum Baianum, flexo mari alluitur. ita Tacitus, Xiphilinus, & Martialis. primùm ab Herculis bobus ibi ſtabulatis,* boalia, *mox* boauli, *tandem* bauli, *teſte Seruio.* 329 Ardens ira] *at Tacitus docet Agrippinam ſilentio & diſſimulatione crimen tranſmittere conatam.*

362 Satelles] *Anycetus libertus claſsis apud Miſenum præfectus, & pueritiæ Neronis educator, vnâ cum Herculeio trierarcho, & Oloarito centurione claſsiario miſſus ad matrem Neronis occidendam.*

365 Miniſtrum] *Oloaritum, Tacitus vocat.*

370 Per fera triſtem vulnera] *multis vulneribus confoſſam, per ſingula ſpiritum tradit emiſiſſe, ex eorum ſententia, qui confoſſos vulneribus, non per os, ſed ipſa vulnera exhalare animam putabant: illi videlicet, qui animam eſſe ipſum ſanguinem credebant, quos Ariſtoteles in libb. de animo refellit.*

IN ACT. II.

Introducitur Philoſophus Seneca ſeculi ſui mala commemorans: & incaſſum monens, *vt ait Sidonius,* ſuum Neronem. *Nam impius Imperator, reſpuit ſana conſilia, & proximum diem, nuptiis cum Poppæâ, deſtinat.*

375 Melius latebam] *Burdegalenſ. membranæ;* iacebam.

176 Rupes maris] *ſcopuloſa enim eſt Corſica, & præfractis rupibus aſpera. Cl. Claudianus:* —— cæcis vitatur Corſica ſaxis.
Seneca de conſolat. ad Elbiam; deſerta loca, & aſperrimas inſulas Sciathum & Seriphum, Gyaram, & Corſicam pete. *& cap.* 8. *vocat Corſicum mare* impetuoſum, *ipſam inſulam* ſpinoſum atque aridum ſaxum. *& in epigr. de ſuo exilio, dicit ſe* ſcopulo infigendũ, *quod in Corſicam mitteretur.*

379 O quàm iuuabat] *Lactantius li. 6. docet philoſophos ſtudioſè in cæli contemplatione verſari ſolitos, & veram in eâ voluptatem oculorum poſuiſſe;* Aiunt multo eſſe præclarius & homine dignius, cælum potiùs, quàm cælata intueri, & hoc pulcherrimum opus intermicantibus aſtrorum luminibus, tanquam floribus adornatum, quàm picta, & ficta, & gemmis diſtincta mirari. *Stoici fuêre huic contemplationi quaſi affixi, vt præ ſe ferebant: quibus mundus quiddam vndique perfectum, omnia vndique complexum, nec quicquam eſſe quod non inſit in eo (nam Deos, mundi partes putabant) hominem natum ad mundum imitandum, contemplandumq́, vt diſſerit Lucilius Balbus apud Ciceronem lib. 2. de nat. Deor. Ipſe Seneca hoc ſibi ardentiſsimum fuiſſe ſtudium, talemq́ vitam, qualis hic deſcribitur, narrat epiſt. 55. & conſolat. ad Elbiam cap. 9. & vlt.*

Quo nihil maius] *Seneca de conſolat. ad Elb. cap.* 8. Mundus hic quo nihil maius, neq; ornatius natura rerum genuit: animus cõtemplator, admiratórque mundi, pars eius magnificentiſſima, *&c.* Parens natura] *Deûm pater Iuppiter. nam Senecæ* Natura *ſummus Deus eſt. Lactantius docet lib. 2. cap. 9. ita ſcribens;* Melius igitur Seneca omnium Stoicorum acutiſſimus, qui vidit nihil aliud eſſe naturam, quàm Deum. *Ergo* (inquit) *Deum non laudabimus, cui naturalis eſt virtus? nec enim illam didicit ex vllo. Imò verò illam laudabimus: quamuis enim naturalis illi ſit, ſibi illam*

dedit. quoniam Deus ipſa natura eſt. Cùm igitur ortum tribuis naturæ, ac de-
" *trahis Deo, in eodem luto hæſitans verſuram ſoluis Geta. à quo enim mundum*
" *fieri negas, ab eodem planè fieri mutato nomine confiteris. Hæc Lactantius*
" *ex Senecâ. Ipſe Seneca fuſius mentem ſuam explicat lib. 4. de benefic. cuius verba adſcribam fideliter, vt in membranis Burdegal. inueni. nam vulgo aliter leguntur;* Quid enim aliud eſt Natura, quàm Deus, & diuina ratio toti mundo & partibus eius inſerta? Quoties voles, tibi licet aliter hunc auctorem rerum noſtrarum appellare, & Iouem illum Optimum ac Maximum ritè dices, & Tonantem & Statorem; qui non (vt Hiſtorici tradiderunt) ex eo quòd poſt votum ſuſceptum acies Romanorum fugientium ſtetit, ſed quòd ſtant beneficio eius omnia, ſtator, ſtabilitórque eſt. Hunc eundē & Fatum ſi dixeris, non mentieris. nam cùm Fatum nihil aliud ſit, quàm series implexa cauſarum, ille eſt prima omnium cauſa ex qua ceteræ pendent. Quæcunque voles nomina ei propriè aptabis, vim aliquā effectúmque cæleſtium rerum continentia. Tot appellationes eius poſſunt eſſe, quot munera. Hunc & Liberum patrem, & Herculem, & Mercurium noſtri putant. Liberum patrem, quia omnium parens ſit; à quo primum inuenta ſeminum vis eſt conſultura per voluptatem. Herculem, quia vis eius inuicta ſit, cúmque laſſata fuerit operibus editis, in ignem receſſura. Mercurium, quia ratio penes illum eſt, numerúſque & ſcientia. Quocunque te flexeris ibi illum videbis occurrentem tibi. nihil ab illo vacat. opus ſuum implet. Ergo nihil agis ingratiſſime mortalium; qui te negas Deo debere, ſed Naturæ. quia nec natura ſine Deo eſt, nec Deus ſine naturâ: ſed idem eſt vtrumque, nec diſtant, niſi officio. *& paullo pòſt:* Sic nunc Naturam voca, Fatum, Fortunam, omnia eiuſdem Dei nomina ſunt variè vtentis ſuâ poteſtate. *idem, ſed breuius, perſtringit lib. 2. Nat. quæſt. cap. 46. veris pauculis multa falſa permiſcens. Triſmegiſtus in ſacro ſermone;* ὁ θεὸς καὶ νοῦς καὶ φύσις. Deus & mens & natura. *Quare cùm Orphici illi veteres, & Pythagorici, & Stoici, & Platonici, idem eſſe Naturam & Deum cenſerent, & Deum vt omnia continere, ſic etiam implere cuncta ſentirent; omnium entium generibus, & formis, & indiuiduis, Naturæ nomen accommodarunt, vt licet videre apud Triſmegiſtum, Hippocratem, Ocellum, Timæum, & Platonem. Et ſanè recentiores etiam nonnulli, non ſatis propriè & diſtinctè loqui videntur, cùm nolunt, quando de efficientiâ aut creatione agimus, Naturam à Deo diſtingui; ſed nunc locus non eſt accuratiùs eos refellendi. Semper Deus naturæ auctor eſt, & Dominus, & Natura pars ipſarum rerum creatarum, à ſuo diſtincta creatore. Manichæi duas naturas affirmabant, vnam Dei, alteram nec Dei, nec ex Deo; regnum lucis & regnum tenebrarum, teſte D. Auguſtino lib. 2. de moribus Manichæor. cap. 3. & lib. 2. de ſermone Domini in monte, & lib. contra epiſt. fundamenti cap. 24. & huius malæ naturæ, quinque alias naturas, vt idem D. Auguſt. docet, ibid. cap. 28. & bonam quidam illam dicebant eſſe ipſum Deum, vt tradit D. Auguſtinus lib. de natura*

Ecce: Deum vult igne periturum.

Frāc. Georgius Harmon. mūdi cantu. 1. lib. 1 cap. vlt.

boni contra Manich. cap. 41. *vt hic quoque deprehendamus hæreticos hoc delirium, quâ Naturæ dominum cum Naturâ confundunt, ab antiquis philoſophis mutuatos. Nec eum, qui propriè loqui velit, hæc nomina temerè confundere debere. Rectè enim D. Auguſtin. d. lib.* 2. *de moribus Manichæor. cap.* 2. Nā & ipſa natura nihil eſt aliud, quàm id quod intelligitur in ſuo genere aliquid eſſe. Itaque vt nos iam nouo nomine, ab eo quod eſt eſſe vocamus eſſentiam, quam plerumq; ſubſtantiā etiam nominamus: ita veteres, qui hæc nomina non habebāt, pro eſſentiâ & ſubſtantiâ, naturum vocabant. *& ſtatim*: cùm in Catholicâ dicitur omnium naturaram atque ſubſtantiarum eſſe authorem Deum, *&c. & lib.* 7. *de Trinit. ſub ſinem*: veteres, qui Latinè locuti ſunt, antequam haberent iſta nomina, quæ non diu eſt quod in vſum venerūt, id eſt eſſentiam, vel ſubſtantiam; pro his naturam dicebant. *Auctor lib. de ſpiritu & anima. c.* 42. Natura ſiquidem eſt quædam vis & potentia diuinitus rebus creādis inſita: quæ vnicuique rei omne ſuum tribuit eſſe. *hoc eſt, perfectionem vltimam eſſentiæ: Quæ quatenus ex eâ aliquid proprium naſcitur*, natura; *quatenus definitione explicatur*, quidditas; *quatenus per eam & in eâ res exiſtit*, eſſentia *vocatur, vt rectè Fonſeca in lib.* 4. *Metaph. cap.* 2. *Hanc & alias naturæ ſignificationes tradunt Ariſtoteles lib.* 5. *Metaphyſ. cap.* 4. *D. Thomas* 3. *p. q.* 2. *a.* 1. *& Boëtius in lib. de duabus naturis; quem fusè explicat addens reliquas naturæ ſignificationes, Bened. Pererius lib.* 7. *de rerum Natural. Princip. cap.* 1. *poſt Themyſtium & Simplicium.*

A tẽporibus Auguſti, vt patet ex Fabio.

381 Curſus] *De Sole veterum ſententias coaceruauit Stobæus lib.* 1. *Eclog. Phyſ. cap.* 24. *De Lunâ cap.* 25. *de reliquis aſtris cap.* 26. Curſus *vocat perpetuum iter per Zodiacum.*

382 Mundíque motus] *ordinatiſſimam illam rerum omnium circumactionem: de quâ Seneca lib.* 4. *de benefic.* quomodo mundi officium eſt circumagere rerum ordinem; quomodo ſolis loca mutare, ex quibus oriatur, in quæ cadat.

Alternas vices] *neceſſitatem & viciſſitudinem oriendi occidendiq́. ſubuereor ne hæc verba;* Solis & curſus ſacros, mundíque motus, *alicunde irrepſerint, legendumq́ ſit;* Cælum intueri, ſolis alternas vices. *ſed nihil ex contextu reieci. quia coniecturas liberas, ſed Criticorum manus legibus ligatas eſſe oportet, ne quid ex ſolâ coniecturâ delere, eradere, expungere audeant.*

Qui ſeſe neſcit] *mundus vel potius æther. omnes quidem libri, vel ſic continent, vt Lipſien. & pleri m. ſ. vel;* Qui ſe ſeneſcit, *vt Moguntin. Veneti, Herbipolenſ. Baſileenſ. & Lugdunenſ. quod germanum reor, non quia ſatis purū, ſed quia in hac tragœdiâ multa non pura. hoc eſt, qui ſuis viribus, nullo extrario corrumpente corrumpit & conſumit ſeipſum: qui veteraſcit in ſe. ſic Pſal.* 101. Omnes (*cæli*) ſicut veſtimentum veteraſcent. בַּבֶּגֶד יִבְלוּ, *quod confirmat paraphraſis Chaldæa, &* παλαιωθήσονται. LXX. *D. Hieron.* atterentur. *Si veteraſcent, quomodo igitur ſtulti Rabbini quidam volunt mundum in perpetuum duraturum; quod ſtultè eos colligere ex Geneſ.* 8. *cap. & pacto ibi à Domino cum Noacho inito, notat Hieron. ab Oleaſtro. Cùm tamen*

pactum illud ad ſolum interitum per diluuium, ſit referendum, vt docet Eucherius lib.1. in Geneſ. Ipſum ſignum (*ait*) in aquâ & in igne oſtenditur: quia ex parte eſt cæruleus (*ſcilicet arcus cæleſtis*) & ex parte rubicundus. quia vtriuſq; iudicij teſtis eſt, vnius videlicet facti, & alterius faciẽdi. Quod teſtamentum poſuit Deus inter ſe & homines, atque omnem animam viuã, ne perdat eã diluuio, arcũ qui apparet in nubibus, *&c. & mox de mundi ſenio. ſic ſcribit:* ſex ætatibus finiendus eſt hic mundus. cuius prima ætas fuit ab Adam vſque ad diluuium, quæ rectè infantiæ comparatur, &c. *Dixerat autem paullo antè, ſextam ætatẽ ſenium vocari. D. Chryſoſtomus idem refert ad diluuium, cuius verba habes in Cathena Lipomani, ipſe quoque Lipomanus ſic exponit. Sed & alij quoque multi veterum, vt Hipparchus, Columella, & Varro, cenſuerunt diuturno eius ſenio cæli ſtatum ac qualitatem mutari. qua de re multa Hieron. Magius lib.1. de mundi exuſtione cap.3. & 10. & lib.2. cap. 6. & nos alia ver. 390.*

In cæcum chaos] *omnia corpora συγκεχυμένα, confuſa, compoſita, & in vnum quaſi conflata; in eadem, ex quibus coaluerunt, reſoluenda aſſerebant: ex chao igitur, ſeu indigeſta potius eius mole (vt ſcribit Ouid. 1. Metamorph.) ortum mundum, in Chaos iterum ait rediturum. Propter hanc omnium in elementa ſua reſolutionem, Aegyptij mundum figura ſerpentis caudam ſuam deuorantis, ſignificabant. Vide Pierium lib. 14. Hieroglyph.*

386 Caſurus iterum] *dixerat idem Lucanus lib. 1.*

——ſic cùm compage ſolutâ
Secula tot mundi ſuprema coëgerit hora,
Antiquum repetens iterum Chaos; omnia mixtis
Sidera ſideribus concurrent, ignea pontum
Aſtra petent: tellus extendere litora nolet,
Excutiétque fretum. fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata, diem poſcet ſibi: totáque diſcors
Machina diuulſi turbabit federa mundi.

Exſtitere de ortu mundi variæ philoſophorum ſententiæ, ſed de illis nunc non agendum. Seneca enim de interitu loquitur. De quo, non conueniunt philoſophi. Eorum præcipuas ſententias ſic paucis complectitur Arnobius lib. 2. Mundum, quidam ex ſapientibus exiſtimant, neque eſſe natum, neque vllo tempore periturum: immortalem nonnulli, quamuis eum conſcribant eſſe natum & genitum. tertiis collibitũ dicere eſt, & eſſe natum & genitum, & ordinariâ neceſſitate periturum. *Quarum prima Ariſtotelis eſt, altera Platonis; tertia Epicuri: Eſt & Stoicorum hæc tertia, item Anaximenis, Anaximandri, Anaxagoræ, Archelai, Democriti, Leucippi, & Empedoclis. Primæ ſententiæ auctores vt Xenophanes, Parmenides, Meliſſus, Philolaus, Ariſtæus & Ocellus; antiquus adeo ſcriptor, vt Plato, & Archytas in Ocelli tantum Nepotum ætatem inciderint, (vide epiſt. Platonis & Archytæ, inter opera D. Ambroſij) & eum in hoc & pleriſque ſecutus fuit Ariſtoteles, cenſebant ex natura ſua mundum eſſe huiuſmodi, Plato vero*

cum ſuis ex Dei tantum placito permanſurum, vt docet Stobæus in Eclog. phyſ.lib.1.ca.24. Nos finem per incendium imminere mundo credimus; quod & veteribus pleriſq; perſuaſum fuit, vt Sibyllæ lib.3. Oraculor.apud D. Auguſtin.lib.18. de Ciuit. Dei. & Hyſtaſpi apud Iuſtinum martyrem apolog.2. & Sophocli apud eundem in lib. de Monarch. & innominato poëtæ apud Clement.lib.5. Stromat. Mundum inquam vel exurendum ſecundum illas partes, quæ diluuio fuere demerſæ, iuxta Primaſium & Anſelmum; vel duo elementa conſumenda, duo relinquenda, iuxta Bedam; vel elementa omnia exurenda, & ipſos etiam cælos ſuperiores, iuxta pleroſque, vt docet Magius lib.2. de mundi exuſtione cap.6. & 7. vel iuxta D. Auguſt. non modica pars inferiorum orbium, vnà cum ſuperioribus exuſtionis expers futura, lib.20. de Ciuit.cap.18. Nondum hoc, quoad cælos ſatis definitum; niſi quod mundus exurendus, vt renouetur in meliorem faciem. Non enim amplius cælum poſtea mouebitur; & elementa mutabilitate cui nunc ſubiacent, carebunt, expertia quoque futura qualitatum corruptibilium, quibus nunc ſunt prædita, licet illorum ſubſtantia eadem ſit futura: quæ D. Auguſtini d.lib. 20. cap.16. Primaſij in Apocal. D. Hieron. D. Thomæ, Ludolfi, & communior ſententia eſt. Vide Magium lib.4. de mundi exuſt. cap.4. & 5. & Engubinum lib.10. de perenni philoſophia. Nollem verò quenquam exiſtimare, vt video nonnullos; quoad hanc Ecpyroſim veteres philoſophos nobiſcum ſenſiſſe. eo quòd Ecpyroſes quædam illis notæ. Multiplex enim diſcrimen eſt. Illis enim huiuſmodi exuſtiones, non vna ſed frequentes; nobis vna. illis certis temporibus & determinatis: nobis incertum planè tempus. illis neceſſariæ, & à naturalibus cauſis: nobis, ex Dei beneplacito, & liberâ Dei voluntate. illis mutui cataclyſmi, & ecpyroſes: eluuio nobis iam præterita, reſtat ſola exuſtio. Illis poſt talem viciſſitudinem, ſemper alius & alius futurus mundus; nobis vnus, idemque. Plerique tamen illorum mundi æternitatem tuentes, has exuſtiones admittebant, & ad æternitatem hoc ipſum pertinere credebant, mundum recoquentes vt Medea Aeſonem. Facilè hoc patebit, ſi dicta gentilium adſcripſero. Hermes itaque Triſmegiſtus in lib. de Mundo, Deum ad amouendam mundi ſenectutem, & ſcelera hominum vindicanda, nunc cataclyſmum, nunc exuſtionem inducere cenſet. Plato in Tymæo, ex Aegyptiorum ſententiâ, idem refert; quod illi nimirum à Triſmegiſto acceperant. Chaldæi cauſam futuri incendij, & excidij mundi, referebant in concurſum quorundam calidiſſimorum aſtrorum. Ariſtoteles inſinuat eandem viciſſitudinem per κατακλυσμὸν ſeu mundi hyemem, & ἐκπύρωσιν mundi æſtatem, lib.1. Meteor. & voluit certis annorum curriculis & ſiderum traiectionibus contingere: lib. tamen 2. negat ex eo mundi interitum, ſed durationem potius ſempiternam, colligi. Euſebius eandem ſententiam tribuit Heraclidi & Empedocli; Athenagoras, Stoicis. Fuit ſanè Senecæ, qui lib. de Conſolat. ad Martiam ſcribit: inundationibus quicquid habitatur obducet, necabitque omne animal orbe ſubmerſo, & ignibus vaſtis torrebit incendétq; mortalia. Et cùm tẽpus aduenerit, quo ſe mũdus renouaturus exſtinguat, viribus iſta ſe ſuis cædent, &c. & lib.3. Nat. quæſt. Arſura enim terrena omnia contendit, quando

Vide D. Tho. in 4.d. 47. q.2 & opuſc. 60.cap. vlt.

omnia ſidera, quæ nunc diuerſos agunt curſus, in cancrũ conuenére. *& eodem lib. ſæpius. Epictetus quoque mundum conflagraturum, etiam ipſos Deos inquiebat, apud Arrianum lib. 3. cap. 13. Apuleius in Triſmegiſto*: malignitatem omnem vel alluuione diluens, vel igne conſumens. *Ouidius lib.* 1. *Metamorph.*

Eſſe quoque in fatis reminiſcitur adfore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptáque regia cæli
Ardeat, & mundi moles operoſa laboret.

Iul. Firmicus lib. 2. Aſtrolog. Tercentum mille annorum maior apocataſtaſis per ecpyroſim, aut per cataclyſmum fieri conſueuit. *Item*: tunc ergo ecpyroſim cataclyſmus ſequitur. *apertius Cenſorinus de die Natali*: Præterea annus, quem Ariſtoteles maximum potiùs, quàm magnum appellat; quem Solis & Lunæ vagarúmque quinque ſtellarum orbes conficiunt, cùm ad idem ſignum, vbi ſimul quondam fuerunt, vnà referũtur. cuius anni hyems ſumma eſt κατακλυσμὸς, quam noſtri diluuionem vocant: æſtas autem ἐκπύρωσις, quod eſt mundi incendium. nam in his alternis temporibus mundus, tum exigneſcere, tum exaqueſcere videtur. *Hoc ergo Stoicis viſum, & ſic omnia putabant interire & renaſci. Renaſci quidem, vt paullo pòſt, inquit*, rurſus vt ſtirpem nouam

Generet. renaſcens, melior —— *cadere enim poſt hanc deflagrationem noua de cælo ſemina, quibus hominum genus inſtauretur, vt diſputat Stoicus ille apud Ciceronem in lib. de Nat. Deorum, & fortè referendum tò illud Maronis*: Iam noua progenies cælo demittitur alto.

Seneca lib. 3. Nat. quæſtion. in fine: Nec ea ſemper vndis licentia erit, ſed peracto exitio generis humani, exſtinctiſque pariter feris, in quarũ homines ingenia tranſierant; iterum aquas terra ſorbebit. terra pelagus ſtare, aut intra terminos ſuos furere coget, & reiectus è noſtris ſedibus in ſua ſecreta pelletur Oceanus, & antiquus ordo reuocabitur. Omne ex integro animal generabitur, dabitúrque terris homo inſcius ſcelerum, & melioribus auſpiciis natus. *adſcripſi ex fide membranarum Burdegalenſium. Similia Plinius lib. 7. cap. 16. cui tamen mundus æternus, ſimilia Macrob. lib. vlt. in Somn. Scipion.*

386 Nunc adeſt mundo dies ſupremus ille] *extremum mundi diem, qui in aſtrorum concurſum reiciebant, vt Chaldæi, Aegypij, Pythagoræi, Stoici, Ariſtoteles, & citati philoſophi omnes, illi quoque deſinitum tempus eius ſe poſſe prædicere putabant, ſicut Beroſus, Plato, Plinius, Seneca d. lib. 3. cap. 29. & alij; nempe poſt annum magnũ, ſeu maximum: quos refellit Aegidius Colomnius Roman. tract. de prædeſtinat. & præſcien. cap. 2. Alij coniegerunt ad Hebraicam illam traditionem, de ſex millibus annorum, ex quodam Heliâ, non Theſbite; quam refutarunt præclarè, Genebrard. in Chronic. & Hier. Magius lib. 3. de exuſt. mundi cap. 16. Certum enim Catholicis eſſe debet, à nulla * pura creatura, nec horam, nec diem, nec tempus illud ſciri poſſe, quia tempus illud pater poſuit in ſua poteſtate, Act. 1. vt docet D. Auguſtin. lib. 18. de Ciuit. Dei, & epiſt. 78. ad Heſychium, & in Pſal. 6. & Primaſius*

* Dico pura *creatura, quia quod nec Angeli, nec Apoſtoli ſciuerunt, Chriſtus Dominus ſciebat, non tamen vt aliis indicaret, vel eos ſcire faceret.*

in Apocal. & ſacræ ſcripturæ eſt omnino conſentaneum. Ipſa tamen mundi fini vicina tempora ſciri poſſe ab hominibus multi exiſtimarunt, & in his Magius lib.3.cap.16. Ex qua ſententia, orta eſt illa communis multorum opinio; cuius etiam veſtigium hîc apertum in poëta; ſuis temporibus finem illum inſtare. Ex quibus quidam indefinitè. Non longè iam abeſſe, vt Amadeus in ſua Apocalypſi, & quidam Ioan. Monachus, quem reliquiſſe orat. de occaſu mundi, & de venturo mundo nouo teſtatur Bar-Cepha p.1. S. Vincentius Ferrerius & multi Patres. Quorum pleroſque nihil aliud arbitror voluiſſe, quam quod Apoſtolus dixit, fines ſeculorum in nos deueniſſe 1. Cor. 10. & quod D. Ioannes, ait, Nouiſſimam horam veniſſe.1. epiſt. cap. 2. hoc eſt, vltimum tempus, ſeu ſeculum, ſeu ætatem, quæ à Chriſti aduentu cœpit adeſſe, vt exponunt Ambroſ. in d.cap.10. & D. Auguſtin. in lib. 83. quæſtion. & epiſt. 80. ad Heſych. Et, ſi temporis ſpacium à condito mundo ad Chriſti vſque aduentum, cum eo quod ad D. Ioannis; vel etiam patrum illorum ætatem, imò & noſtram effluxit compares, quantulum eſt iſtud? vt ponderat Oecumenius poſt Chryſoſtomum, ad locum illum D. Ioannis. Præterea voluère hoc modo excitare homines, ad piè & religioſè viuendum, fugienda vitia & virtutes amplectendas, ab incertitudine diei incertæ, & ſemper imminentis, quæ Apoſtolorum mens fuit, non ignorantium ſuis diebus iudicij diem non futurum, vt cenſet D. Auguſt. d. ep. 80. vtq. Hieron. Sedulius, Theodoretus, Ambroſ. & communiter omnes in 7. & 10. cap. 1. ad Cor. ferè interpretantur. Et hoc voluiſſe D. Chryſoſtom. apertiſſimè colligitur ex Homil. 21. ſuper Matth. & Hom. 33. & 38. in Ioan. item Hom. 34. & 48. oper. imperfect. D. quoque Baſilêum ex Hom. 2. in Pſal. 7. patet, vt & D. Cyrill. Hieroſolymitanum Catecheſi Myſtagog. 15. & D. Nyſſenum orat. in 6. Pſal. ex iis quæ alibi tradiderunt, commendantes irremiſſum huius diei metum atque memoriam. quod idem voluère D. Hilarius lib. 9. de Trinit. ferè extremo, & in Pſal. 118. & Cano. 26. in Matth. Ambroſ. lib. 25. de fide cap. 8. & ſuper Pſal. 118. ſer. 3. & 7. Leo I. Ser. 5. de ieiunio 7. menſ. D. Gregorius in Hom. erunt ſigna. & D. Bernardus Ser. 3. de Vigil. natiuit. & ep. 64. Igitur fruſtra nituntur qui tempus iſtud præſciri poſſe exiſtimant: & præclarè ſcripſit Venerabilis Beda cap. 6. de ratione temp. Omnes quidem Sanctos horam aduentus Domini diligere, ac vt propè ſit deſiderare: ſed eos ſatis periculoſè agere; qui eam propè eſſe aut longè, putare, aut prædicare præſumunt. Multoq. magis vituperandos illos; qui annum ipſum ad certum calculum reducere tentarunt. cùm tamen, vt ait D. Auguſtin. lib. 18. de Ciuit. cap. 53. Deus omnium de hac re calculantium digitos reſoluerit, & quieſcere iuſſerit. Quod enim Apoſtolis quærentibus noluit indicare, nec aliis reuelabit. vnde omnes illi, qui tempus hoc voluerũt numerare; hactenus falſiloqui ſunt inuenti. *poſt quam D. Auguſtini ſententiam, à Theologis pleriſque cum D. Thom. in 4. d. 43. receptam, & huiuſmodi vanorum augurum infelici coniectatione cõprobatam, mirari ſatis nequeo; nunquam deeſſe noua temeritatis auctores. Circa Domini annum 1200. Abbas Ioachim certum annorum numerum definiuit, teſte Tritthemio; de quo D. Thom. ait, illum non prophetico ſpiritu, ſed*

coniecturâ mentis humanæ de futuris aliqua vera prædixiſſe, & in aliquibus deceptum fuiſſe. Circa annum 1300. *quidam Ioannes Pariſienſis ordinis Prædicatorij, cuius liber flammis traditus fuit, mundi finem coniecit in annum* 1569. *Arnoldus de Villanoua, futurum voluit circa annum* 1326. *Vbertinus à Caſali Franciſcanus lib de ſeptem ſtatibus Eccleſiæ, ferè in idem tempus cum Arnoldo conſenſit. Teleſphorus quidam Eremita in lib. de magnis Eccleſiæ tribulationibus, certum quid de tempore illo, ex vaniſſimis perſonati cuiuſdam Cyrilli, Merlini, & Danduli vaticiniis; quibus etiam nitebatur Vbertinus; ſe tradere finxit. Mox poſt annum* 1400. *viſus id nonnullis velle D. Vincentius Ferrerius, quadam epiſt. de Antichriſti natiuitate, etſi mihi de illâ epiſt. nihil certi ſit: facilius crediderim de Manfredo quodam Vercellenſi, de quo poſt Antoninum, id refert eiuſdem ordinis Hieron. Vielmius, lect. 6. in* 1. *cap. Geneſ. Petr. de Halyaco in tract. de concordiâ aſtronom. veritatis & narration. hiſtor. obtrudit annum* 1789. *Nicolaus Cuſanus, longâ diſputatione incidit in annum* 1700. *prorogandum tamen diuinâ clementiâ, in annos pauciores triginta quinque; in lib. de diebus nouiſſimis. Ioannes verò Picus Mirandulanus ſe putat ex Cabalâ & numeris, diem deprehendiſſe, concluſione* 9. *& in quæſtionibus ad quas per numeros reſponſurus erat loco* 38. *& incidit ſupputatio illius in annum* 1994. *Poſt annum* 1500. *Cardanus Mediolanenſ. lib* 2. *de varietate, ſcripſit anno Chriſti nati* 1800. *futuram magnā in lege Chriſti mutationem. fortaſſis ad Antichriſti aduentum reſpiciens. Et paullo antè Franciſ. Meletus, ſub Leone* 10. *ediderat, Quadriuium temporum prophetatorū; quo voluit diem iudicij futurum intra annum* 1530. *&* 1540. *ex cuius delirio forte Lutheranus ille Pſeudopropheta vaticinium ſuum hauſerat; quo miſeris Germaniæ ruſticis perſuaſit, ne agros colerent, vt narrat Ioan. Cochleus lib. de Actis Lutheri. Quare cùm videamus pleroſq; omnes manifeſti mendacij damnatos; quid de Pico, Cardano, Cuſano, & Haliacenſi, quorum dies non venit, aliud exſpectandum? maximè cùm rationes illorum omnes friuolæ & plumis leuiores ſint, vt oſtendit Vielmius d. lect.* 6. *cuius in hac quæſtione ventilanda diligentia iubet me manum de tabula tollere; ne actum agam: neque hæc ipſa fuiſſem adſcripturus, niſi meminiſſem annis ſuperioribus multos hæreſeωn ſectatores, in vulgus ſparſiſſe, per Germaniam, vbi tunc Moguntiæ degebam, Criticūm hunc annum eſſe, vnum ex denario aliquem anni* 1580. *vſque ad* 1590 *qui iam impendet. Certe hoc proniores eſſe debemus ad ignoſcendum poëtis, ſi falsò cecinerunt adeſſe diem illum: & ideo retineo; adeſt.*

De his vide D. Antonini 3. p. ſumm. hiſt. tit. 21. & ſeq.

389 Vt quondam] *Aetates mundi deſcribunt Oracula Sibyllarum, Heſiodus in ἔργ. Virgil. lib.* 1. *Georg. Ouid. lib.* 1. *Metamorph. Aratus & Germanicus in Phænom. hic, noſter auream; poſt, verſu* 400. *argenteam; deinde* 401. *æream, denique* 410. *ferream deſcribit. Porrò quæ de Saturni regno, & eius an hominibus, & noui mundi ortu ſcribuntur, eorum interpretatio à Platone, in Ciuili petenda.*

390 Iuuenis] *Ipſum mundum homini conferebant veteres; & huius imitatione, florentis & marceſcentis ætatis nomina illi tribuebant. Origenes tract.*

tract. 28. in Matth. Sicut ægrotant corpora ante mortem eorum, qui vim non extrinſecus patiuntur: & quemadmodũ in omnibus per infirmitatẽ fit via, ad ſeparandum animã à corpore ſuo: ſic talis ac tanta creatura mundi, cùm corrumpi cœperit, quaſi initium habens & finẽ, neceſſe eſt ante corruptionem, vt langueat, *&c. D. Gregorius Homil. 1. ſuper Euang.* Sicut in iuuentute viget corpus, forte & incolume manet pectus, toroſa ceruix, plena ſunt brachia. in annis autem ſenilibus ſtatura curuatur, ceruix exſiccata deponitur, frequentibus ſuſpiriis pectus vrgetur, virtus deficit, loquẽtis anhelitus verba * intercidit; nam etſi languor deſit, plerumque ſenibus ipſa ſua ſalus ægritudo eſt: ita mundus in annis prioribus, velut in iuuentute viguit, ad propagandã humani generis prolem robuſtus fuit, ſalute corporum viridis, opulentiâ rerum pinguis. At nunc ipſâ ſuâ ſenectute deprimitur, & quaſi ad vicinam mortem, moleſtiis crebreſcentibus, crebriùs vrgetur. *D. Ambroſius lib. de bono mortis cap.* 10. Defecit multitudine generationis, hoc ſeculum tanquam vulua generantis, & tanquam ſeneſcens creatura, robur iuuentutis ſuæ, velut iam marceſcente viriũ ſuarũ vigore deponit. *& cap. 21. in D. Lucam.* Quia in occaſu ſeculi ſumus, præcedũt quædam ægritudines mundi. ægritudo mundi eſt fames, ægritudo mundi eſt peſtilentia, *&c. D. Cyprian. tract. 1. contra Demetrianum;* Canos videmus in pueris: capilli deficiunt, antequam creſcant: nec ætas in ſenectutem deſinit, ſed incipit à ſenectute: ſic in ortu adhuc ſuo ad finẽ natiuitas properat, ſic quodcunque nunc naſcitur mundi ipſius ſenectute degenerat: vt nemo mirari debeat, ſingula in mundo cœpiſſe deficere, cùm totus ipſe iam mũdus in ſenectute ſit, & in fine *Item:* Illud primo in loco ſcire debes, ſenuiſſe iã mundum, non illis ſtare viribus quibus prius ſteterat, nec vigore & robore eo valere quo antea pręualebat; *& cùm id elegantiſsimè partium mundi exemplis comprobaſſet, ſubdit:* Putáſne tu tantam poſſe ſubſtantiam ſeneſcentis rei exiſtere, quantâ priùs potuit nouellâ adhuc & vegetâ iuuẽtute pollere? *&c. multa enim ſunt, & talia, vt cùm illa lego, mei me pigeat, quòd tam ſero ad ſacram iſtam virorum ſanctiſsimorum eloquentiam deguſtandam animum adiecerim.*

Leg. *intercipit. vel interſcindit.*

397 Communis vſus] *nullius tunc labor erat, quare nec vllius proprietas, ſed commune dominium, communis vſus eorum, quæ ſponte tellus cuiuis volenti ſuppeditabat, vt docent Aratus & Ouidius. Virgilij quoque carmen ſic intellexit Seneca ep. 91. Quare nequeo Lactantio aſſentiri, de Virgiliano illo:*

Nec ſignare quidem, aut partiri limite campum
Fas erat. in medium quærebant —— *ita ſcribenti lib. 5.*

Quod poëtæ dictum ſic accipi oportet, non vt exiſtimemus nihil omnino tunc fuiſſe priuati, ſed more poëtico figuratum; vt intelligamus *tam liberales fuiſſe homines, vt natas ſibi fruges non includerẽt, ſed pauperes ad communionem proprij laboris admitterent. *Scimus quidem poſt lapſum, ſemper tellurem, pro ſudore vultus humani fruges protuliſſe, & cuique ceſsiſſe, quæ ſuo labore & induſtriâ perceperat: ſed illam interpre-*

Sic legendũ.

Digitized by Google

zationem contendo à Maronis mente prorſus alienam. ſequitur enim:

——— nulli ſubigebant arua coloni. *Item:* ——— ipſaque tellus
Omnia liberiùs nullo poſcente ferebat. *Sed verſabatur fortaßis ante Cœlij oculos primorum Chriſtianorum in commune mobilia bona conferentium, de qua apud D. Lucam Actor. 4. liberalis caritas: à qua quàm nunc procul!*

398 Et ipſa tellus] *Heſiodus:*

Fructum autem ferebat fertile aruum
Spontè ſuâ multúmque & copioſum.

400 Alia ſed ſoboles] *argentea ætas, de qua Heſiodus:*

δεύτερον αὖτε γένος πολυχειρότερον μετόπισθεν
ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπια δώματα ἔχοντες
χρυσέῳ οὔτε φυὴν ἐναλίγκιον οὔτε νόημα
Secundum inde genus multo deterius poſtea
Argenteum fecerunt cæleſtium domorum incolæ,
Aureo neque natura ſimile neque intellectu.

401 Tertium] *Heſiodus æreum vocat* χάλκειον, *& bellorum ei initia tribuit. credo quia initiò arma ærea.*

402 Sanctum tamen] *initiò, ſed quod mox degenerauit: vel poßis ad Heroas referre, quibus quartam ætatem tribuit Heſiodus, ſed magis placet prior interpretatio, de tertio genere.*

405 Rete vel calamo leui] *quod de lectionis varietate olim dixi in Aduerſariis, dicere volui in omnibus m. ſ. quæ tunc videram legi:*

——— fluctibus tectos graues
Extrahere piſces rete, vel calamo leui
Decipere volucres crate: ceruos aut leues
Tenere laqueo, premere ſubiectos iugo, *&c.*

& ſic etiam in excuſis quibuſdam, ſed non omnibus haberi, etſi in omnibus inueniantur omnino illa verba, quæ N. ſuſtulit: in ceteris, aliqua varietas eſt. M. ſ. Aquitanici quibus ſum poſtea vſus eadem verba habent. Mogunt. autem:

——— reti vel calamo leui:
Decipere volucres crate, calamos queant leui
Tenere laqueo. *Herbip. & Veneti,*
——— reti vel calamo leui:
Decipere volucres crate aut leui
Tenere laqueo ——— *Lugdunenſ. & alij quidam:*
Extrahere piſces rate, vel calamo leui,
Decipere volucres crate vel calamo aut leui
Tenere laqueo. *Sed in margine;*
——— crate, ceruos aut leues, *&c.*

Vides, quid inſcitia cum audacia queat? voluit ergo hoc dicere tantum, ſtudium tunc ſummum fuiſſe brutis inſidias tendere, hominibus abſtinere: vel inquit tauros aratro iugabant; vel ceruorum velocitatem plagis morabantur; vel aues craticula decipiebant; vel pinguiuſculos piſces & abdomine graues, retibus & leui linea extrahebant. duarum ergo piſcationum meminit, num

quod Lugdunenſ. de, rate, *nihil eſt. mendoſè;* a, *pro*; e, *excuſum. retiariæ, & hamotrahoniæ meminit Plato in Parmenide.* Calamo leui] *calamus non ſignificat hîc ſagittam; vt apud Virgilium:* Vulnera dirigere & calamos armare veneno. *ſed piſcatoriam cannam, de qua Theocritus Idyll.* 22. ἐκ καλάμων δὲ πλάτον κατέστιον ἐδωδάν. *vide Herc. Fur.* 154.

405 Laqueo] *etiã laqueis teneri maiores feras docet Hip. ver.* 44. Alius raras portare plagas. Alius teretes propter laqueos. *omne id quo feræ illaqueantur, laqueus. quare & caſſes, laquei. cur non æquè ſic, ac viſcũ fugarum, & lineam compedem? Sed & apud Senec. lib. 3. de ira; laqueis artantur feræ.*

408 Vulnere] *Mog.* vouere. *an ergo,* vomere? *vt eſt in Lugdun. marg.*

410 Interius] *Moguntinenſ. Herbipol. & Veneti*; interior.

412 Eruit ferrum graue] *Herodotus primam ferri inuentionem Scythæ cuidam aſcribit; alij ex Idæis Dactylis vni. Thraces primi gladios incuruos, Illyrij peltam, Amycus cæſtus, Canos clypeum, Noropes gens Norica ferri purgandi artem excogitarunt. ita Clemens Alexand. lib. 1. Strom. Caſsiodor. lib. 1. variar. ſcribit* pugnam *dictam, quod principio pugnis homines conflixerint: poſtea à Belo gladium ferreum inuentum, & inde* bellum *nuncupatum.*

422 Luxuria] *nouiſsimam mundi ætatem, bonorum omnium ſterilem, ſed vitiorum fœcundiſsimam futuram diuinum eloquium teſtatur Matt.* 10. & 24. *Lucæ* 18. 1. *Timoth.* 4. 2. *Timoth.* 3. *& ſancti Patres non omiſerunt, duorum duntaxat aſcribam verba. D. Cyprian. lib. de ſimplicitate Prælator.* Adimplentur quæcunque prædicta ſunt, & appropinquante iam ſæculi fine, hominum pariter ac temporum probatione venerũt; & magis aduerſario veniente, error fallit, extollit ſtupor, liuor incendit, cupiditas excæcat, deprauat impietas, ſuperbia inflat, diſcordia exaſperat, ira præcipitat, *&c. D. Hippolytus Epiſcopus & Martyr, lib. de conſummat. mundi, ſcribit vltimâ eius ætate; omnes ſuo arbitratu victuros, non legibus; filios manus iniecturos in parentes, ab vxore virum neci tradendum, à viro rurſus coniugem capitali iudicio ream peragendam; dominos in famulos futuros inhumanos; ſeruos erga dominos animo contumaci; ſenis canos neminem reueriturum; iuuenilis formæ neminem miſeriturum: diuinas ædes priuatarum domorum inſtar habendas; Eccleſias omnibus locis ſubruendas: hoſtis illius cantica vbique decantanda. Poſt ſtupra, adulteria, periuria, ſortilegia, incantationes magna cura & ſtudio cunctis fore.* In ſumma (*inquit*) ex iis qui Chriſtiani videntur, tunc exſurgent falſi prophetæ, falsíque apoſtoli, homines impoſtores, corruptores, malefici, mentientes alius in alium, adulteri ſtupratores, rapaces, auari, periuri, detractores. Paſtores fient quaſi lupi; monachi expetent quæ ſunt mũdi: diuites, animũ expertem miſericordiæ induẽt: pauperi non ſuccurrent Principes, potentes miſerationes abiicient, iudices iuſtum auferent ex iuſto, muneribúſque excæcati iniuſtitiam probabunt. διὸ πάντες τῷ ἰδίῳ θελήματι ...ατεύσι πατήσουσι· καὶ τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν ἐπιβαλοῦνται χεῖρας· γυνὴ τὸν ἴδιον ...νδρα παραδώσει εἰς θάνατον, καὶ ἀνὴρ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐπὶ κριτήριον ...ξει ὡς ὑπεύθυνον· δεσπόται εἰς τοὺς ἰδίους, δούλους ἀπάνθρωποι αἰθερ;

τήσονται, καὶ δοῦλοι πρὸς τοὺς δεσπότας ἀνυπότακτοι διαθέσει περιβαλοῦνται· πρεσβυτέρου πολιὰν οὐδεὶς αἰδεσθήσεται, καὶ νεωτέρου κάλλος οὐδεὶς ἀντιπρήσεται· οἱ ναοὶ τοῦ θεοῦ ὡς οἶκοι ἔσονται, καὶ καταστροφαὶ τῶν ἐκκλησιῶν πανταχοῦ γενήσονται· αἱ γραφαὶ καταφρονηθήσονται, καὶ τὰ ἐχθροῦ τὰ ᾄσματα πανταχοῦ ἐξάσουσι· πορνεῖαι, καὶ μοιχεῖαι, καὶ ἐπιορκίαι καὶ ἐπαοιδίαι, καὶ μαντεῖαι ὀπίσω τούτων σφοδρῶς καὶ προθύμως ἐξακολουθήσουσι· καὶ καθόλου ὑπὸ τῶν δαιμόνων εἶναι χριστιανοὶ, τό τι ἐγκρ. ἤσονται ψευδοπροφῆται, ψευδαπόστολοι, γόητες ἄνθρωποι, φθοροποιοὶ, κακοποιοὶ, ψευδόμενοι κατ' ἀλλήλων; μοιχοὶ, πόρνοι, ἅρπαγες πλεονέκται· ἐπίορκοι κατάλαλοι οἱ ποιμένες ὡς λύκοι γενήσονται· οἱ μοναχοὶ τὰ τοῦ κόσμου ποθήσουσι· οἱ πλούσιοι ἀσπλαγχνίαν ἐνδύσονται· οἱ ἄρχοντες πτωχῶν οὐ βοηθήσουσιν, οἱ δυνάσται οἰκτιρμοὺς ἀποβαλοῦνται οἱ κριταὶ τὸ δίκαιον ἐκ τοῦ δικαίου ἀροῦσι, καὶ τοῖς δώροις ἐκτυφλούμενοι, ἀδικίαν ἐπισπάσονται. *Num hi alij ſunt, quam hominum ætatis noſtræ mores? quos ipſa quoque Sibyllarum oracula graphicè exprimunt: adſcriberem, niſi vererer tædium adferre feſtinantibus.*

423 Cui vires dedit] *mirè enim augeſcunt vitia, ſi cõſuetudine nutriantur, erroreq́ foueantur. nam quod aſſueuimus, vix relinquere poſſumus; quod putamus fieri debere, vel decere, vel ſaltem licere, deſerere non facilè volumus.*

425 Sæculo] *ætate* graui. *quia vergens, & deprimens tanto tot flagitiorum pondere: quod quàm graue bonis, vel in alio videre, ſciunt qui boni, qui Chriſtianæ caritatis micam aliquam poßident.* Sæculum. *hîc nullum annorum numerum ſignificat: aliàs centum annorum numerum. quemadmodum &* generatio, *l. an vſusfructus D. de vſufr. & l. legatum, D. de vſuf. legat. ſæpe tamen accipitur pro tempore triginta annorum, vt Græcorum γενεὰς ſumi docent Polybius lib. 4. & Euſtathius in Homerum, & alij.*

433 Abſciſſum caput] *hoc ait, quia reipſa Centuriones cæſorum capita ad Neronem retulêre, quibus Nero crudeliſsimè illuſit; auctore Tacito lib. 14. Annal. Præfectus autem, quem hîc alloquitur, non eſt Burrus Afranius, iam veneno ſublatus, teſte Tacito lib. 12. & Suetonio in Nerone cap. 35. ſed alter è duobus, qui Burro, more antiquo, ſucceſſerunt, Fenius Rufus, vel Ophonius Tigillinus, &, vt opinor, hic potiùs, quia validior in animo Principis, teſte Cornelio lib.* 14. *Præfectus prætorio hic erat, hoc eſt, præfectus aulæ, vt multis docet Pet. Faber lib.* 1. *Semeſtr. cap.* 1.

434 Caſtra confeſtim petam] *militum vocandorum gratiâ. tunc ergo habitabant Prætoriani milites in caſtris Prætorianis, à Tiberio in extremâ vrbis parte conſtitutis, vt ex Dione, Tacito, Suetonio docent Onufrius, Lazius, Faber. De his Caſtris ſic legitur in Commentar. vet. Iuuenal. Sat.* 10. (*vbi illa Iuuenalis* domeſtica caſtra *vocat, quia in vrbe*) iuxta aggerē primus caſtra poſuit Seianus, id eſt, ſuper Diocletianas; quæ dicta ſunt caſtra prætoria *& in Sat.* XI. A Suburrâ frequentiſſimâ regione, migrare ad Diocletianas vbi ſolitudo eſt. *habebant tamen ſtationem in ipſo palatio, & more militari excubias ſinguli viciſsim tribuni agebant, vt docet Tacitus lib.* 6. *ideo infra verſu* 774.

Onuf. in Vrbe Rom. Lazius lib. 6. comm. Rom. c. 1. Pet. Fab. l. 6. 1.

Quicunque miles tectis exſultat Ducis,

Defendat aulam —— *hîc verò, ne quenquam à Statione Palatinâ abducat, ad caſtra properat præfectus, vt inde mittat, qui Neronis imperium exſequantur.*

443 Cùm faciam Deos] *cùm ipſe illos indigetem & conſecrem, cuius apotheoſis ritum ex Herodiano & Dione proponunt Pierius lib. 19. Hieroglyph. & prolixius Guicchardus lib. 1. de Funerib. cap. 13. quibus addi poterũt hæc Iunioris Plinij, in Panegyr.* Dicauit cælo Tiberius Auguſtum, ſed vt maieſtatis numen induceret; Claudium Nero, ſed vt irrideret; Veſpaſianum Titus, Domitianus Titum; ſed ille, vt Dei filius, hic vt frater videretur. Tu ſideribus patrem intuliſti, non ad metum, &c. *Vnde patet, cur Nero dicat;* cùm faciam. *patet etiam primum Auguſtum à Tiberio in Deorum numerum relatum. ideo poſtea dicet, ver. 525.* Pietate gnati factus eximiâ Deus. *id veteres* diuinare *vocabant: ſi verè Gloſſ. Græco-Lat.* ἀποθεῶ diuino. *Videtur autem* faciendi *verbum hac in re ſolenne & Briſſonianis formulis addendum. ſic enim etiam Herc. Furente dixit:*

—— hæc quæ cælites
Recepit, & quæ fecit, & (fas ſit loqui)
Fortaſſe faciet ——

ſic Manilius lib. 4.

Iam facit ipſe Deos, mittítq; ad ſidera numen. *vt & Iuuenalis, de fortuna: & Vulcatius inferius citandus. Id alij* dare Deos *dicunt. Valerius Maximus initio operis.* Deos enim reliquos accepimus, Cæſares dedimus. 446 Leuis eſt Dea] *Aureum illud Publij;* Fortuna vitrea eſt, tunc cùm ſplendet frangitur.

449 Iacentem] *remiſſum, lenem, manſuetum, clementem. ſequens τò* inuiſum, *videtur ſuadere, vt hîc legatur;* placentem. *ſed nihil muto. En duo tibi, Odium, & Contemptus, exitia Principum, ſcopuli naufragiis regnorum infames. alterum illud prius ſemper tyrannis adeſſe, ſed poſterius rarius, ſed longè maiorem ad euerſionem habere vim docet Ariſtoteles lib. 5. Polit. cap. 10. Inefficax ferè odium, niſi contemtus accedat. Qui odit, optat noua, non audet: qui contemnit, quia non metuit, aggreditur cõtemtum, ſolio deturbat, & ſolo calcat. hoc Nero ſignificare voluit.*

450 Ferrum tuetur] *Xenophon;* Quare; quod etiam te, Cambyſes, minime latet, non eſt aureum hoc ſceptrum, quod regnum ſeruat; ſed amici fidi ſceptrum ſunt regibus fidiſſimum, maximéque tutum. Verùm ne putes homines naſci naturâ fidos; omnibus enim iidem fidi conſpicerẽtur, quemadmodum etiam alia quæ naturâ gignũtur, omnibus conſpiciuntur eadem: ſed fidos oportet ſibi vnuſquiſque faciat; quorum acquiſitio nullo modo fit vi, ſed beneficẽtia potius. *Herodiani Marcus;* Neque enim; aut pecuniæ vis tyrannidis luxuriam explere, aut ſtipantia ſatellitum agmina tueri principem poſſunt: niſi illi ipſi, quos regas, animum imperanti, beneuolentiámque accommodent. Quippe ij demum diu tutóque imperãt, qui non metum ex crudelitate, ſed amorem ex bonitate, ciuium ſuorum animis inſtillant. neque

enim quos ſeruire neceſſitas coëgit, ſed quos obtemperare ſua quemque voluntas adegit, ij ſunt in agẽdo patiendóque à ſuſpicione omni aſſentationéque vacui, & nunquam imperia detrectant, niſi violenter imperioſéque ſint habiti. Eſt autem difficile in maxima licentia moderari ſibi, quaſique frenos imponere cupiditatibus. *Plurima in eãdem ſententiam Dion iuniori Dionyſio conſulit apud Plutarchum in Dione: & Aemilius Probus, poſtquam narraſſet hunc ipſum Dionem, nõ tam ſuſcepiis, quàm odio tyranni fretũ maximo animo duabus onerariis nauibus quinquaginta annorum tyrannidẽ, quingentis longis nauibus, decem equitum, centum peditum millibus munitam, aggreſſum, adeo facile perculiſſe, vt poſt diẽ tertium quàm Siciliam attigerat, Syracuſas introierit; pro coronide addit;* Ex quo intelligi poteſt, nullum eſſe imperium tutum niſi beneuolentiâ munitum; *Cicero lib. 2. de Offic.* Rerum (*inquit*) omnium, nec aptius eſt quicquam ad opes tuendas, quàm diligi, nec alienius, quàm timeri. *Elegantiſsimè noſter lib. 1. de clementiâ cap.* 12. Interim hoc quod dicebam clementia efficit, vt magnum inter Regem tyrannúmq; diſcrimẽ ſit, vterque licet non minus armis valletur: ſed alter arma habet, quibus in munimentum pacis vtitur; alter vt magno timore magna odia cõpeſcat. Nec illas ipſas manus, quibus ſe cõmiſit, ſecurus aſpicit. Contrariis in contraria agitur. Placido tranquillóq; Regi fida ſunt auxilia ſua, quibus ad communem ſalutem vtitur,glorioſúſque miles, publicæ enim ſecuritati dare operam videtur, omnem laborem libens patitur, vt parẽtis cuſtos. at illum acerbum & ſanguinarium, neceſſe eſt grauentur ſtipatores ſui. *& cap.* 13. Non poteſt habere quiſquam bonæ ac fidæ voluntatis miniſtros, quibus tormentis, & eculeo & ferramẽtis ad mortem paratis vtitur; quibus non aliter quàm beſtiis homines obiectat, omnibus reis noxior ac ſollicitior, vt qui homines Deóſq; teſtes ac vindices facinorum timeat. *cap.* 19. Errat enim ſi quis exiſtimat tutum eſſe ibi Regem, vbi nihil à Rege tutum eſt, ſed ſecuritas ſecuritate mutua paciſcenda eſt. Non opus eſt inſtruere in altum editas arces, nec in aſcenſum arduos colles emunire, nec latera mõtium ſcindere, multiplicibus ſe muris, turribúſque ſepire. Saluum Regem in aperto clementia præſtabit, vnum eſt inexpugnabile munimentum amor ciuium, *&c. Vereor enim ne me delectatio, quam huius auctoris lectione capio, longius abripiat, & nimium multa aſcribere cogat. Nil ſapit, cui Seneca non ſapit.*

452 Cæſarem] *negat Ioachim. Fortius, Cæſarem à cæſo matris vtero dictum, ſed defendit etymon commune Miſaldus centu. 1. memorab. aphor.* 100. *& ego repperi etiam apud Spartianum in Aelio Vero:* Cæſarem (*inquit*) vel ab elephanto; qui lingua Maurorum, *cæſa* dicitur; in prælio cæſo, eum qui primus ſic appellatus eſt, doctiſſimi viri & eruditiſſimi putãt dictum: vel quia mortua matre ventre cæſo ſit natus, vel quod cum magnis crinibus ſit vtero parentis effuſus, vel quod oculis cæſiis, & vltra humanum modum viguerit.

456 Deſpectus enſis] *eum innuit, quem Imperatores in ſignum ſummæ poteſtatis gerebant, de quo ex Senecâ, Suetonio, Tacito, & Dione Pet. Faber d. lib. 1. cap. 3. hunc, inquit, contemnunt quia rarò ſtringitur; nondum in ceruices nobilium promiſcuè ſæuit, faxo; ne contemnant amplius iuſſa mea: vt quod volo velint, quod nolo nolint quoque. Latuiſſe hunc enſem volunt Critici; & nunc minari; detegendum. quomodo, tot interfectis, latuit? an fortè tectus vaginâ tot necauerat? paucos interemiſſe ſe Nero putabat: plures minatur. Omnes, quos vidi, codices;* deſpectus. *& ſtatim ſe* contemtum *vocat.*

464 Enſe] *rectè. nam viri nobiles iam tum gladio, ſecuri ignobiles feriri ſolitos, docet idem Faber cap. 4. Nec ſatis rectè, qui contrà nituntur.*

465 Carum] *v. l.* & carum.

471 Hæc ſumma virtus] *clementia: in cuius laudem integrum Seneca opus ad Neronem.*

471 Petitur hac cælum via] *Arrianus;* Sed pergite vt cœpiſtis Macedones & ſocij. viros enim fortes & labores ac pericula non recuſãtes, præclara & illuſtria facta ſequuntur; eáque demum vera & ſolida voluptas eſt; ſi cùm vixeris honeſtè, mortuus immortalẽ gloriam poſteritati relinquas. An ignoratis Herculem progenitorem meum, nunquam ad tantam gloriam venturum fuiſſe, vt in Deorũ referretur numerum, & ex homine Deus haberetur; ſi vel Tirynthi, vel Argis, vel in Pelopõneſo, aut Thebis ſegnis ſediſſet? Quin etiam ne Dionyſi quidem; qui Deus Hercule maior habitus eſt; exigui labores memorãtur. *Tertullianus in Apologetico teſtatur, maledicti genus fuiſſe, ſi quis antè* ἀποθέωσιν *Imperatorem vocaſſet Deum. Multos tamẽ Imperatores, vt Caligulam, Domitianum, & alios, hoc nomen vſurpaſſe, vel ab inuitis, memini. M. Antonius Imp. Fauſtinæ vxori in hæc verba ſcripſit:* Non enim eſt quicquam, quod Imperatorem Romanum melius commendet gentibus; quàm clementia: hæc Cæſarem, Deum fecit: hæc Auguſtum conſecrauit: hęc patrem tuum inprimis Pij nomine ornauit. *citantur à Vulcatio, in Caßio. Seneca in Ludo de morte Claudij,* Principes pietate & iuſtitiâ Dij fiunt. *quæ tamen omnia deſunt in membran. Burdegalenſ. Cicero lib. 1. de legib.* & illos, quos in cælo merita collocauerunt, Herculem, Æſculapium. *&c. Et lib. 2. de Nat. Deorum:* Suſcepit autem vita hominum, conſuetudóque communis, vt beneficiis excellentes viros in cęlum famâ & voluntate tolleret. hinc Hercules, hinc Pollux, *&c. prolixè hac de re Lactantius lib. 1. cap. 15.*

479 Nutúque] *Moguntin. Herbipolenſ. & Veneti;* Nutuique.

480 Inuidia] *Si vulgatam plurium lectionem tuearis; ſenſus erit: victam pio totius reip. conſenſu inuidiam. Senatum Neroni, vt digniori, ceßiſſe: nec minori affectu iudicium Senatus ſecutos reliquos. hunc conſenſum vt exprimat, ſuum cuique ordini decenter attribuit; votum plebi, fauorem equeſtri ordini, iudicium patribus. Alij tamen ſuggerunt:*

Inuidia t. v. conſenſu pio
Ceſſit. Senatus, Equitis accenſus fauor.

Plebiſque votis, atque iudicio Patrum

Tu pacis auctor —— *Pro; accenſus, quod ceteri Lugdunenſ. aſſenſus, idem habet;* votis, *& ſic Moguntinenſ. Herbip. & Venet. omnes tamen, quos vidi codices, habent,* Plebiſque v. eſt atque iudiciumpatrum; *vel;* Plebiſque v. a. iudicium patrum eſt. *vt quod ſequitur;* Tu pacis, &c. *à præcedentibus non pendeat: ſed nunc, bla ndimentis illum aggreditur.*

484 Orbem tu ſacra ſpecie regis] tu, *deeſt multis libris, & Eibius omiſit. Herbip. & Veneti;* ſpecie ſacrâ. *Moguntin.* orbem ſapientiâ ſacrâ. *Sanè iſtud,* ſpecie, *me offendit; ſed non habeo, quod ſubſtituam.*

485 Patriæ parens] *Seneca lib. I. de clementiâ;* Hoc, quod parenti, etiam Principi faciendum eſt; quem appellauimus PATREM PATRIÆ, non adulatione vanâ inducti. cetera enim cognomina honori data ſunt. Magnos, & Felices, & Auguſtos dicimus, & ambitioſæ maieſtati quicquid po tuimus titulorum congeſſimus, illis hoc tribuentes. Patrem quidem patriæ* appellauimus, vt ſciret ſibi datam poteſtatem, quæ eſt temperantiſſima, liberis conſulens, ſuáque poſt illos reponens. *Agit de hoc nomine, quaſi in liberâ repub. degeret. Nam tunc meritis tantùm deferebatur. vnde illud:*

* *Sit membr. Burdigal.*

Roma PATREM PATRIÆ Ciceronem libera dixit.

Sed tranſlato in Monarchas imperio ceſſit dignitati, & ſimul cum imperio in ſucceſſores à Senatu initio imperij deferendum migrabat. Teſtem producam Plinium Iuniorem in Panegyr. Traiani, ſic loquentem: At tu etiam nomen PATRIS PATRIÆ recuſabas. quàm longa nobis cum modeſtia tua pugna? quàm tardè vicimus? Nomen illud, quod alij primo ſtatim Principatus die, vt Imperatoris & Cæſaris receperũt: tu vſque eo diſtuliſti, donec tu quoque beneficiorum tuorum parciſſimus æſtimator, iá te mereri fatereris. Itaq; ſoli omnium contigit tibi, vt PATER PATRIÆ eſſes, antequam fieres.

486 Quicquid excelſum] *conſilium Periandri. Ariſtoteles 5. Polyt. cap. 10.* ex quo fonte conſilium Periandri. Thraſybulo datum manauit, ſpicarum ſupra alias eminentium mutilatio, & quaſi decurtatio, perinde quaſi ciues excellẽtes ſemper de medio tollere oporteat. *Sed exſtat epiſtolà Thraſybuli, qua hoc ipſum Periandro ſuadet, & apertè conſilium ſuum explicat.* Tu ergo (*inquit, vt D. Ambroſij vtar interpretatione*) ſic facito, ſiquidem tyrannidem tutò tenere cupis, atque in ea conſtabiliri. Ciuitatis Principes tolle, ſiue illi amici, ſiue inimici videantur: quippe tyranno amici quoque ſæpe ſuſpecti ſunt.

490 Ciues] *Moguntin. Herbip, & Veneti, & Eibius;* viros.

498 Ille qui meruit pia] *Senecà lib. I. de Clementiâ:* Hęc Auguſtus ſenex, aut iam in ſenectutem annis vergentibus. In adoleſcẽtiâ caluit, arſit irâ, multa fecit ad quæ inuitus oculos retorquebat. *& paullo poſt:* Fuerit moderatus & clemens. nempe poſt mare Actiacum Romano cruore infectum: nempe poſt fractas in Siciliâ claſſes, & ſuas, & alienas; nempe poſt Peruſinas aras, & proſcriptiones. *His dictis nunc Nero*

Sene-

Senecam inuadit, proprio illum, quod dici ſolet, gladio: propter hæc ſimilia Auſonius ait illum ſanitiam Neronis armaſſe.

505 Expoſita] *Ciceronis, L. Paulli & aliorum, qua de re Cornelius Seuerus diſertiſsimè, lib. 1. Suaſoriar. ſenioris Senecæ:*

Oráque magnanimûm ſpirantia pæne virorum, *&c.*

511 Philippi] *vel, iuxta Ptolemæum vrbs vicina Thraciæ, vel ipſius Thraciæ iuxta Plinium; vel Theſſaliæ, iuxta Ouidium, Florum & Seruium: vel, quod certum omnino, Macedoniæ, teſte D. Lucâ Act. 16. ad Stridonem fluuium à Philippo condita. Theodoretus totam prouinciam, Macedoniæ partem, cenſet Philippos dictam, eiúſque metropolim Theſſalonicam fuiſſe; ſed vereor ne falsò. nam 1. Theſſal. cap. 2. diſtingui videntur Philippi à Theſſalonicâ, & apertiùs Act. 17. vbi à Philippis, Amphipolim, & Apolloniam, & inde Theſſalonicam D. Paullus proficiſcitur: & cap. 16. apertè ſcriptum;* inde Philippos, quæ eſt prima partis Macedoniæ ciuitas colonia. *&, ne vocem, ciuitas; ſic dici putes, vt Latinè veteribus, ciuitas Treuirenſium, ciuitas Heduorum, &c. in Græco;* ἐκεῖθεν τε εἰς Φιλίππους· ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις κολώνια. *In campis Philippicis pugnatum à Caſsio & Bruto, contra Octauium & Antonium. Qui putant in iiſdem à Cæſare & Pompeio acie decertatum, quamuis vti queant auctoritate Virgilij, Ouidij, Lucani; falluntur tamen. nam Pharſalici, qui exitiales Pompeio, à Philippicis, qui Bruto, magno abſunt interuallo. Vide Glarean. in annot. ad lib. 1. Lucani.*

512 Cædentes] *ſic N. alij;* cedentes. *malè: ait ciues à ciuibus ſæpe necatos in mari. parum tamen Latinè.*

517 Aegyptus] *incæſtam vocat, quia nupta ſoror fratri, Cleopatra Ptolemæo. de Aegypto, ſcribit Apollonij Scholiaſtes in 4. veteres diſſenſiſſe. nam quoſdam Aſiæ, alios Libyæ aſcripſiſſe. litem Dionyſius Alexandrin. dirimit. nam tradit Nilum diuidere Aſiam ab Africa, & ab occaſu quidem Africam, ab ortu Aſiam eſſe. pars ergo Aegypti maior, quæ citra Nilum, ad Mauritaniam, Africa; quæ vltra Nilum minor, ad Arabiam, Aſia: & hoc manifeſtè conuincunt, quæ de Pelluſio poſtea ſubiungit. Atque ita concilio ſcriptores, qui modò Aſiæ, modò Africæ annumerant.*

538 Quod] *quia decreuit ira vlciſcendum contemtum hunc mei; quæſiui vxorem me dignam, & inueni.*

539 Inueni] *ſic o. l. præter Lugdun. qui;* inuenit. *ſcilicet dolor.*

541 Ferox] *Pallas.* 542 Probitas] *videtur deſumtum ex Ariſtotele lib. 2. Oeconom. vbi docet in vxore, animî quàm corporis dotes eſſe laudabiliores: qua de re etiam Lucianus* ἐν εἰκόσι.

546 Omnes in vnam] *de Poppæa Tacitus;* Huic mulieri cuncta alia fuere, præter honeſtum animum. quippe mater eius ſuæ ætatis feminas pulchritudine ſupergreſſa, gloriã pariter & formam dederat. opes claritudini generis ſufficiebãt. ſermo comis, nec abſurdum ingenium modeſtiam præferre, & laſciuiâ vti. rarus in publicum egreſſus, ídque velatâ parte oris. *Comment. vetus tradit hanc adeo diligentem colendæ formæ fuiſſe, vt eam in exſilium quinquaginta aſinæ ſint ſubſecutæ, quarum*

lacte candorem corpori conciliabat. Inuentrix etiam medicamenti, quod ab ea Poppeanum, de quo Iuuenalis Sat.6.

550 Cæli tyrannum] *de eodem Anacreon.* Hic verò Deûm dynaſta. *Menander;* Amor præ Diis omnibus pollet robore. *Sophocles;* Ille enim imperat, & Deos quaſi frenat.

551 Freta] *nam Nereides ibi figit, Tethym, Thetidem, ipſum Neptunum; de cuius amoribus & laſciuiis Ouidius in epiſt. Heronis.*

552 Ditíſque] *in Proſerpinam, vide Claudian.*

554 Arcúſque] *quomodo? an facem arcu iaculatur? miror non exuri neruum. Ethius legit;* Artúſque, *hoc eſt, manus.*

557 Otio] *otio & luxu nutriri amorem docet Alexander Aphrodiſ. in Problemat. & alij citati à Lilio Syntag.13. & Tiraquello in legibus connubialibus.* Otio *addit* lætæ fortunæ bona: *quod veriſsimum. nam ſe comitari ſolent. quoniam fortuna ſecunda, niſi labore diſtraharis, negligentiam gignit, otij matrem. Cato quadam oratione;* Scio fortunas ſecundas negligentiam prendere ſolere: quod vti prohibitum irem, quod in me eſſet, meo labori non parſi.

560 Hanc eſſe] *Hæc Neroni non Senecæ tribuenda olim monui. ſequentia non videntur mendi expertia.*

564 Qui truces] *Argentarius:*

Quid video in gemmâ hac? Amor eſt, auriga leoni
Inſidet, & frenis ora ſuperba regit.
Vna manus flagro cædit; moderatur habenas
Altera. nulla magis ſigna placere queant.
Sed metuo immitem puerum. Mortalibus ægris
Quid faciet qui ſic corda ferina domat?

566 Iugétque] *nonnulli m.ſ. & vet. impreſſi;* iungátque.

567 Vix ſuſtinere] *emendaui hunc locum in Aduerſar. & video idem probari poſtea aliis: ſic etiam Eguian. Moguntinenſ. & Veneti. male autem Lugdunenſ. Baſileenſ. & Lipſienſ.;* Deus *pro,* dolor.

570 Maiora] *multa ſibi populus permitti vult, quæ Principi tamen ipſe non permittit. Seneca conſolat. ad Polybium cap. 26.* Cæſari quoque ipſi, cui omnia licent, propter hoc ipſum multa non licent. *nam rectè Tragicus,* Οὐ τοὺς κρατοῦντας χρὴ κρατεῖν, ἃ μὴ χρεών. Non licere ea imperantibus, quę fas nō eſt fieri. *Theodahadus rex apud Caſsiodor.* Cùm poſſit omnia, profitetur perſuaſum animo ſuo, ſola ſibi licere laudanda. *Apuleius quod ad hunc Senecæ locum lib. 1. Florid.* Tantum habet vilitas excuſationis, quantum dignitas difficultatis.

571 Furor] *Moguntin. & Veneti, cum Eguiano;* Fauor.

576 Negare] *aſſentior corrigenti:* Necare. *In ſequenti carmine, Herb. & Veneti;* remittat. *ſed ceteri excuſi cum meis m.ſ.* permittat: *vide quæ ſuprà Hipp. ver.135. dicta.*

579 Carpit tamen] *cùm enim (teſte Thucydide 1. hiſt.) præſens imperium ſemper ſubditis graue ſit: multum operæ pleri ponunt, vt queant*

—— humili læſiſſe veneno *detractionis* ſumma. Nec *ferè volunt*, impoſitos vnquā ceruice volenti Ferre duces, *vt ait Parthenopæus vates.*

586 Cum] *pro* quando, *per*, qu. *ſcribendum, diſtinctionis cauſſa, voluit* Caſſiodorus lib de Orthograph. *Cæcilius vindex, vt in illo Ennij:*

Cùm legionibu' quum proficiſcitur Induperator.

Huic Curtius Valerianus aſſentitur. Sed Anneus Cornutus, apud Caſſiodorum, ſemper. Q. recipit, etiam cùm præpoſitio eſt; & Iulium quendam laudat eius ſententiæ ſuffragatorem; quem puto non eſſe Iulium Cæcilium vindicem, cùm diſſentiat: fortè, Cæſar eſt.

586 Diem] *videtur intercidiſſe chorus; vel alium in locum irrepſiſſe.*

IN ACT. III.

Prodit ex inferno Agrippina, & dirum finem filio impio, ipſiq́; Poppææ minatur; cui eadem in ſomnis dormienti per viſum apparent. Deinde Octauiæ querelis excitati Romani ſæuiunt in ſtatuas Poppeæ.

592 Vertet] *vt nuptialis fax mutetur in funebrem & feralem. Mogunt.* vertat.

595 Nox] *idem tradit Tacitus. Lugdun. & alij nonnulli;* Vox.

599 Comitum] *Crepereij Galli, & Aceroniæ.*

602 Intra penates] *in villa Auguſta lacus Lucrini.*

604 In nomen] *titulos, nomen, memoriam damnare conabatur.*

606 Mortis metu] *Minatur mortem iis, qui nomen vel titulos meos non eraſerint; qui mei memoriam coluerint. Vel,* mortis metu; *quia t[illegible]s ſe tutò regnare non poſſe, quamdiu mei memoria parricidium eius in memoriam reuocabit; non laturis impij & prophani parricidæ imperium.*

611 Tumulúmque gnati, poſcit auctorem necis] *Claudius, inquit, apud inferos exprobrat mihi necem ſuam, & necem filij Britannici; & petit occidi Neronem auctorem duplicis parricidij. hic ſenſus lectionis huius, quæ quorumdam m. ſ. eſt. Baſilienſ. & Lipſienſium: Alij, vt Herbipol. Veneti, & Lugdunenſ.* —— fatum mihi, Tumulúmque naſci poſcit auctorem necis. *mendosè. Moguntin.* Fatum mihi, Tumulúmque, Vlciſci p. a. necis. *ſententia congrua. imputat (inquit) mihi, necem, & tamdiu, ne mors innoteſceret, dilatam ſepulturam (quod Suetonius narrat) vtriuſque ſceleris pœnas me à Nerone exigere, poſtulat. Sed huic lectioni verſus ratio repugnat.*

626 Sceleribus] *ſuppliciis, quæ debentur ſceleribus tantis.*

633 Meus occidiſſes] *an non occidet alienus? an quia malus, non tuus? recipe lectionem m. ſ. Moguntini;* Mecum occid. *mihi commortuus, nec ſupplicia perferres in inferno, nec vllo terrore perturbareris. Fuit hæc opinio Gentilium de infantium vmbris. vnde ſup. habuimus.*

His datum ſolis, minus vt timerent
Igne prælato releuare noctem. *vbi dicta quædam.*

640 Coniunx.] *cum N. in ſecundâ ſyllabâ ſcribi placuit Velio Longo; ſed,* coniux, *ſine N. tuebatur Niſus Grammaticus antiquiſſ.*

642 Feſto] *propter nuptias Neronis & Poppeiæ.*

648 Mortem] *ſic Moguntinenſ. ſed retineo;* vel morte.

656 Socerum diri miſeráda viri, Potes hæc demẽs ſperare memor?] ſocerûm, & ; hæc *omnes libri, quos ego vidi. alÿ reſtituunt alia nihil muto. ſenſus: Quid tu vitam tibi polliceris? potéſne huiuſmodi ſperare, demens, quoties recordaris Claudÿ patris mei, qui ex me Socer Neroni, & Appÿ Silani, qui pâter Iunÿ Silani, mihi deſponſi; quos ambos Nero ſuſtulit? eum, qui talis in ſoceros; clementiâ vſurum arbitraris in te, quam præcipuè odit. Diſtulit te in ipſum nuptiarum cum Poppæia diem. cæderis victima coniugÿ: vt olim Silanus Iunior, ſponſus tuus, tuis ne fieret Hymenæis potens. ſanè ſup.* 145. *victimam hunc Silanum vocauit.* 665 Claudia] *Octauia Claudÿ F. ſic illam vocat frequenter, propter gentis Claudiæ nobilitatem; quæ ante Imp. Tiberium Conſulatibus* XXX. *Dictaturis V. Cenſuris.* VII. *Triumphis.* VI. *Ouationibus* II. *fuit illuſtris, teſte Suetonio, in Tiberio.*

679 Affigat humo] *Eguian. lib.* affligat *probè ſic inf.* 789. ara fulgens ora Poppeæ gerens Afflicta vulgi manibus. *Lucretius lib.* 2.

Præterea quamuis animantem grandior ictus,
Quam patitur natura, repente adfligit ——

Horatius: —— affligit humo diuinæ particulam auræ.
quod qui Latinum negant, in Latium ablegandi. Idem Horat.

Aut alius caſus lecto te adflixit. *Silius lib.* I.
Adfligunt proni ſquallentia corpora terræ.

Suetonius, de Domitiani ſtatuis, ſolo âffligi videret: *quod de iiſdem Plinius iunior;* iuuabat elidere ſolo ſuperbiſſimos vultus. *Item*: imagines eius detrahi, & affligi ſolo iuberet.

IN ACT. IIII.

Narrat Poppæa nutrici ſomnium, quod illa vana interpretatione conatur eludere. Chorus formam Poppeæ laudat, & furorem Romanæ plebis narrante nuncio, dira minatur plebi.

686 Madent] *plerique v. l.* manant.

690 Culpa Senecæ] *an potius inſimulat Senecam mortis Agrippinæ, quæ vna maximè his nuptiis obſtabat (vt ex Taciti Hiſtoria patet) qua ſublata de medio, Senecam feciſſe viam, & aditum quaſi amori Neronis ac Poppeæ aperuiſſe, ſignificat? an denique, quod fieri ſolere Plutarchus ſcripſit, diſcipuli delicta in magiſtrum retorſit? quod Auſonium feciſſe comperior, in Gratiarum actione pro Conſulatu, his verbis*? Diues Seneca, nec tamen conſul, arguetur rectius, quàm prædicabitur, non erudiſſe indolem Neronis, ſed armaſſe ſæuitiam.

691 Maximum numen Venus] *vis ſcire, quam magnum, quamq́ſanctum numen. audi Firmicum Chriſtianum cap.* 10. Audio *(inquit)* Cyniram Cyprium templũ amicæ meretrici donaſſe, ei erat Venus nomen: initiaſſe etiam Cypriæ Veneri *(ſic legendum)* plurimos, & nouis cõſecrationibus deputaſſe: ſtatuiſſe etiã, quicũque initiari vellet, ſecretè Veneris ſibi tradito aſſe, manũ mercedis nomine Deæ daret. Quod ſecretum quale ſit, omnes taciti intelligere debemus: quia hoc ipſum propter turpitudinẽ manifeſtius explicare non poſſumus. Bene ama-

tor Cinyras meretriciis legibus ſeruit: conſecratæ Veneri à ſacerdotibus ſuis ſtipem dari iuſſit, vt ſcorto. *In quibus verbis, putem, paucis mutatis, caſtigari debere:* Secreto Veneris ſibi tradito, aſſem in manum, mercedis nomine, Deæ daret. *Idem fœdiſsimos ritus docet, quibus Aſſyrij ſuæ Veneri faciebant, cap. 4. Arnobius autem lib. 4. contra Gent.* Quis à rege Cyprio, cuius nomen Cyniras eſt, ditatam meretriculam Venerem, Deorum in numerum conſecratam? *cui conſentit Theodoret. lib. 3. curation. Græcar. affection.* Maximum *ergo* numen.

Bion: Magna quidem Venus. *Theocritus*: Venere ex magnâ.

Sophocles: Magnum ſanè robur Veneris,

Semper refert victoriam. *Ita quando non vult nec conatur homo reſiſtere. Nam qui vult, cum Dei gratiâ, vincit.*

693 Thura] *de more aquæ & ignis adhibendorum in nuptiis natum, vt* aqua & igne accipere *dicatur quis, quam matrimonio ſibi coniungit. l. Sernio Sempronio §. Virgini, D. de donat. int. vir. & vx. Varro apud Nonium, ſi rectè recenſeas, confirmat morem, lib. 2. de repub.* Contra nouo marito cùm ignis è foco in titione ex felici arbore, & in aquali aqua allata eſſent. *& Lactant. lib. 2. Inſtit. cap,* 10. ideóque à veteribus inſtitutum eſt, vt ſacramento ignis & aquæ nuptiarum fœdera ſanciantur: quod fœtus animantium calore & humore corporentur atque animentur ad vitam. *Sollemnem fuiſſe ab Romuli æuo probat Dionyſ. lib. 2. antiq. Roman. alludit Ouidius lib. 4. Faſtorum.*

An, quod in his vitæ cauſa eſt, hæc perdidit exſul?
His noua fit coniux. hæc duo magna putant.

Vide Feſt. Pompeium in voce Facem.

695 Aras mero] *Sacrificantes vinum è paterâ aris, vel prunis, vel thuri dato ſuperfundebant: ideo ritè hic datio thuris vini libationi præmittitur. Vide Briſſon. lib. 1. Formular. fol. 30. & ſeq.*

697 Læta omina] *malè vnus cod. antiq.* agmina, *loquitur de Ominibus nouæ Auguſtæ bene precantium. de quibus acclamationibus nuptialibus diximus ſup. Medeæ 58. de his etiam Tacitus Annal.* 15. Iam Senatus (*inquit*) vterum Poppeiæ commendauerat Diis, votáque publicè ſuſceperat; quæ multiplicata exſolutáque, & additę Supplicationes, templúmq; Fecunditati, *&c. Initio quoque anni pro ſalute Principis vota à Sacerdotibus & magiſtratibus nuncupabantur, de quibus ex Horatio, Plinio, Suetonio, Tacito, Lazius lib. 2. Commentar. cap. 5. Fiebant & acclamationes fauſtæ initio imperij (vide Lazium li. 9. cap. 2.) etiam in adoptionibus Imperatorum, & nominis Patris patriæ vel Auguſti, aut ſimilium datione, vt ex intimâ antiquitate docet plurimis Pet. Faber lib. 1. Semeſtr. cap. 14. Suſpicor idē in nuptiis eorum factum, & ſolemnem illum verſum præmiſſum,* Quod bonum, felix, fauſtum, fortunatúmque ſit; *quem Cicerone teſte lib. 1. de diuinat. rebus omnibus præfabantur. Hæc* fauſta omina, *à Suetonio in Caligula,* fauſta nomina, *vocari notatum iam aliis. videndus de ominibus huiuſmodi Briſſonius lib. 1. de Formul. à pag. 100.*

706 Confuſa noctis metu] *Ouidius:*

Nec minus heſternæ confundor imagine noctis.

715 Sparſa] *Scio ſanguineas inferorum thedas, & ſcio ſanguineas fingi vmbras violenta morte ſublatorum: ſed quia alterum mox epithetum tribuitur Agrippinæ,* ſæua: *ideo hic mallem* ſparſam.

716 Diducta] *non male. ſed Mogunt.* ſubducta. *& ſic etiam Eguian. ſed plerique v. l.* diducta.

725 Criſpinus &c] *ſenſus conſtat: vix carmen. & vereor ne quid mendi lateat. nam quidam lib.* Feſtinus. *Mogunt. Herbip. & Veneti,* Priſtinus. *in Baſileenſ. margine;* priſtinos.

726 Mea] *nona ſcilicet illa, quæ apud inferos nacta. mallem;* meus, *ſi quis lib. confirmaret. ſuum vocat Neronem.*

734 Quæcunque] *Nonnus dicit;* ſomnum eſſe exemplar operis perfecti. qualia enim quis interdiu perfecit, talia noctu cernit. Bubulcus dormiēs cornutos agit boues in paſcua. Retia venatoris oculus ſomnians videt. Terræcultores autem quieſcentes aratro terrā ſubigunt. *De Ennio & Homero idem confirmat, teſtimonio Ciceronis, Plutarchus in Hannibale, & eo fortaßis ſenſu dictum ab Ennio:*

Nec quiſquam σοφίαν, Sapientia quæ perhibetur:
In ſomnis vidit prius, quam ſam diſcere cœpit.

quia ſcilicet niſi interdiu illam animo verſes, ſomnianti fātaſia nō obijciet. vnde Adagio, Anus quod volt ſomniat. *D. Gregor. Nazianzenus:* Somnia cùm curas referāt nocturna diurnas: *exſtat huic rei locus inſignis apud D. Ambroſ. lib. 1. de Virginib. in principio ferè. & non deſunt, qui eo ſenſu interpretentur illud à diuino Spiritu dictatum:* Multas curas ſequuntur ſomnia. *Neque mirandum, cùm inſomnium Ariſtoteli nihil ſit aliud, quàm affectio & opus interni ſenſus, ex aſſeruatis in ſanguine & ſpiritibus vitæ imaginibus; quibus liberius & diligentius mens intendit, quàm interdiu, vtpote ſolutior & magis vacua à perturbationibus, & curis, & laboribus diurnis. Ideo Herodotus:* Conſueuerunt (*inquit*) ipſa ſomniorū viſa plerumque fruſtrari, ob ea quæ quis interdiu mente agitauit.

749 Tuus] *rectius quidam;* tuo.

751 Numen Deum] *ſimiliter in Ranis Ariſtophanis, poſtquam Aeſchylus narrauit terribilem ſomnij ſpeciem ſibi oblatam, mox fluuiā aquā parat expiationem:* Ὦ νυκτὸς κελαινοφαὴς
ὄρφνα, τίνα μοι δύστηνον
ὄνειρον πέμπεις ἐξ ἀφανοῦς,
Ἀΐδα πρόπολον
ψυχὰν ἄψυχον ἔχοντα
μελαίνας νυκτὸς παῖδα
φρικώδη δεινὰν ὄψιν
μελανονεκυείμονα,
φόνια φόνια δερκόμενον
μεγάλους ὄνυχας ἔχοντα.

ἀλλά μοι ἀμφίπολοι λύχνον ἅψατε
κάλπισί τ᾽ ἐκ ποταμῶν δρόσον ἄρατε.
θέρμετε δ᾽ ὕδωρ
ὡς ἂν θεῖον ὄνειρον ἀποκλύσω.
ἰὼ πόντιε δαῖμον,
τοῦτ᾽ ἐκεῖν᾽. ἰὼ ξύνοικοι
τάδε τέρατα θεάσασθε.

O noctis nigræ
Tenebra, quod mihi infelix
Somnium mittis ex latenti,
Infernum miniſtrum,
Animam inanimatam habentem
Nigræ Noctis filium,
Horridum grauem aſpectum,
Nigrâ mortui veſte,
Crudeliter, crudeliter aſpicientem
Magnos vngues habentem,
Sed mihi famulæ lucernam accendite.
Vrnis ex fluuiis rorem eleuate.
Calefacite autem aquam,
Vt diuinũm ſomnium abluam.
Heu marine Deus,
Hoc illud, heu cohabitantes,
Hæc Monſtra videte.

ubi etiam Neptunus ponitur: vt Deus ſomniorum malorum medicus, ſeu auerruncus. Romani aliter expiabant. vt ſtatim docebo. Sacrificabant autem, vt ex Plauto colligitur, Ioui prodigiali, qui fortaſſis Sophocli dicitur ζεὺς ἀλεξήτωρ. *malorum depulſor; Luciano, in ſomnio,* τεράστιος. *Heſychius* τεραστίους θεοὺς *agnoſcit, qui ab auertendis & depellendis malis etiam* ἀλεξίκακοι ἀποπομπαῖοι, ἀποτρόπαιοι σωτῆρες *à Græcis; à Latinis Auerrunci, Auerruncani, & Tutani, vt docet Varro, &, Depellentes vocabãtur, de quibus Lilius Syntagm.1. Hi fuere, teſte Luciano.* Iuppiter; *Ariſtophane,* Appollo; *Platone, Varrone, & Lactantio,* Hercules; *nauigantibus verò,* Caſtores, *vt Clemens Alexandrin. in* προτρεπτ. *ſcribit. Budæo, in commentar. etiam* φύξιοι *dicuntur. Sanè dæmones ſomnia & morbos immittere, & expiationibus luſtrationibuſque placari, Laërtius tradit in vita Pythagoræ. Tibullus li.1. eleg.5.*

Ipſe procuraui ne poſſent ſæua nocere
Somnia, ter ſalſa deueneranda mola. *ſcilicet matutino tempore. Papinius lib.9. Thebaid.*

Ante diem gelidas ibat Ladonis ad vndas
Purgatura malum fluuio viuente ſoporem. *& ſubiungit id fieri ſolitum ter merſis in aqua crinibus. Ouidius in epiſt. Herus:*

Nec minus heſternæ confundor imagine noctis,
Quamuis eſt ſacris illa piata meis.

Tibullus rurſus lib.3.eleg.4.

At natum in curas hominum genus omina noctis;
Farre pio placant & ſaliente ſale.

Ex quibus omnibus colligo Romanos ſomnia expiaſſe mola ſalsâ; Græcos verò & Barbaros, ablutione viui fluminis. nam & apud Apollonium lib.4. Circe ſummo mane terrores nocturnos aquâ ſumtâ expiat. ideo Senecam & Tibullum de Romanorum expiatione, Ouidium verò & Papinium de Græcanica loqui cenſeo; atque ita intelligenda, quæ Lactantius lib. 2. cap. 15. & Cælius Rhodigin. lib. 1. cap. 23. & ſeqq. & lib. 27. cap. 27. ſcripſerunt. Ad pacatum verò quietumq́ & terrore vacuum ſomnum impetrandum, eiſdem Diis linguas comburere ſolitos, docent Scholiaſt. Apollonij & Pierius lib. 33. Hieroglyph. Apud Delum Briſo Dea ſomniorum præſes & interpres colebatur. Vide Athenæum lib.8.

753 Terrorq; in hoſtes] *ergo non tantum auerſabantur viſum nocturnum, ſed etiam hoſtibus imprecabantur, vt apud Euripidem Hecuba. itaque Alcmena poſtquam triſte ſomnium narrauit apud Moſchum in Megara, ait:*

——τά δὲ πάντα πρὸς Εὐρυσθῆα τρέποιτο
οἴκου ἀφ' ἡμετέροιο——
——ſed hæc omnia ad Euryſthea vertantur
A domo noſtrâ. *Vide Briſſon. lib.1. de Formul. pag.124.*

734 Precibus ádora] *ſollemnis formula* precibus adorare. *Briſſonius docet eodem lib.1.*

755 Manet] *Moguntinenſ. Herbipol. Veneti.* maneat. *improbè.* Manet, *procul eat, vanus ſit. diffluat. Tibullus:*

——quicquid triſte timemus,
In pelagus rapidis euehat amnis aquis.

758 Ledæ] *Theſtij filiæ, iuxta Lucilium, qui apud Nonium;* Theſtiados Ledæ; *item Eurip. in Iphig. Aulidenſi, Theocritum in Dioſcoris, Apollodorum lib.3. Biblioth. & Higyn. in fab. cap.77. non Thyeſtæ, vt vel auctor Commentar. in Auſonium, vel (quod arbitror) operæ, quamuis accurati & diligentis Typographi Milangij. vide Troad. 862.*

766 Fluxit] *ſic primi m.ſ. mox alij per errorem;* fulxit. *inde deniq; quidam* fulſit. *Pindarus Pit.12. ait Perſeum Danaës filium, ex auro ſponte fluente, natum:* υἱὸς Δανάας, τὸν ἀπὸ
χρυσοῦ φαμὲν αὐτοῤῥύτου
ἔμμεναι —— *Euagrius Diaconus in vita D. Antonij:* ille in Dianæ fluxit ſinum. ipſe amator & pretium. *caſtigo;* in Danaes. *ni aliter legas in Græcis D. Athanaſij codicibus. Alius autem eſt (vt hoc obiter moneam) Euagrius iſte à Græco hiſtorico: nam tempore hic recentior: Diaconus autem Theodoſij ſenioris tempore vixit, & tres libros de vitâ ſanctorum Monachorum, quos in Aegypto vidit, conſcripſit; quos vidi Burdigalæ in bibliothecâ Collegij Societatis Ieſu, perantiquis characteribus in membranis deſcriptos, ſatis eleganti, licet nudo ſtylo: in quorum lib.3. ſe à Narbona in Aegyptum nauigaſſe ſcribit, & Bethleemi D. Hieronymum conueniſſe. dignus*

ſcriptor,

ſcriptor, qui lucem aliquando aſpiciat. alius omnino ab illo cuius feruntur à nonnullis Patrum vitæ. ſed ad rem redeo. P. Sabinus in epiſt. Paridis:

Imperat ille Deus, cùm vult in cornua tauri;
Cùm vult in pennas * deſtruit ille Iouem.
Non foret in terris tanto miranda decore
Tindaris: heu, flammis nata puella meis,
Si ſua non cycno mutaſſet Iuppiter ora;
* Fluxerat in Danaës aureus ante ſinum,
Piniferámque Iden falſus luſtrauerat ales,
Inter Agenoreas conſtiteratque boues.

** Emenda diſtrahit, vel detrahit.*

Hoc videtur imitatus Euagrius.

Statius, in Epithalamio Stellæ;

Falſus huic pennas, & cornua ſumeret æthræ
Rector, in hanc verò cecidiſſet Iuppiter auro.

C. Sollius Sidonius:

——— cui Iuppiter eſſet
Delia, taurus, olor, ſatyrus, draco, fulmen, & aurum.

Fabulam Lactantius explicat lib. 1. Inſtit. cap. 11. Danaën violaturus Iuppiter, aureos nummos largiter in ſinum eius infudit. hæc ſtupri merces fuit. at poëtæ qui quaſi de Deo loquebantur, ne auctoritatem creditæ maieſtatis infringerent, finxerunt ipſum in aureo imbre delapſũ: eâdem figurâ quâ imbres ferreos dicunt, cùm multitudinem telorũ ſagittarúmque deſcribunt. *Atque hoc ſanè non obſcurè ſignificauit Lyræ Latiæ princeps Horatius.*

774 Quicunque tectis] *quotquot in Palatio ſtationem habent.*

775 Aulam] *Prætorium, Palatium.*

776 Trepidi cohortes] *Tigillinus & Rufus metu pauidi, pauidos etiam & cunctantes Prætorianos, qui in caſtris (vt dixi) degebant, non tam adducunt quam vi trahunt. Poſſis etiam per* præfectos *intelligere tribunos prætorianos, quibus ſingulis mille milites parebant. lege Fabri Semeſtria, li. 1. c. 3.*

777 Præſidia ad vrbis victa] *ad cohortes vigilum; quas Auguſtus ſeptem conſtituerat, vt binas quæq; vrbis regiones tueretur l. 3. D. de offic. præfec. vigil. de quib. Statius li. 1. Sylu. in Sotir.*

Vide Fabrũ, c. 5. d. lib. 1.

Ergo alacres quæ ſigna colunt vrbana cohortes.

Tiberij tempore tres tantùm erant, cùm Prætoriæ plures eſſent: poſt Tiberium rurſus auctæ vrbanæ, vt ex Tacito, qui apertè Prætorias ab vrbicis diſtinxit, docet Lazius lib. 6. Comment. cap. 1. *Has vrbanas cohortes nunciat victas: & iis ſuppetias ire latum Prætorias, quæ in caſtris erant; quin iam propinquas eſſe conſternato populo; qui licet videat illas inſtructis ordinibus ſigna inferre, reſiſtit tamen, nec metu cedit: ſed magis ac magis furore accenditur.*

783 Claudiæ Diui] *Octauiæ Neronis.*

788 Aut ara] *in aris non ſculpebantur Auguſtarum ora, quod quidem nunc ſciam. Mogontin.* Aut auro fulgens ora. *pulcrè ſi carminis norma patiatur, concinno igitur;* Auróve fulgens. *omnes, ait, ſtatuæ Poppeæ imaginẽ referentes; ſiue marmoreæ, ſiue aureæ eliduntur in ſolo, & conculcantur*

Digitized by Google

Bernardin. videtur legiſſe ; autære. *quod ſibi tamen alij aſcribunt.*

791 Diducta laqueis] *nullum vidi codicem, qui non,* diducta. *nec mutõ. nam etſi ſtatuis altioribus ſoliti reſtem inijcere, atque ita detrahere: ſæpe tamen per partes diffringebãtur, & diffractæ membratim huc illuc in varia loca laqueis trahebantur. & vidimus vtrumque hiſce temporibus ab Iconomachis Belgij noſtri fieri.*

793 Quæ timor recipit meus] *appoſitè hæc tribuũt choro interloquẽti, & admiranti ad mira iſta, & nõ præuiſa. Legebã;* quæ timor reticet meus. *quæ me timor vetat eloqui: tam impia ſunt & contumelioſa in Principem.*

794 Parant populi, niſi iræ] *diſtingue;* parant, populi niſi iræ, *&c. niſi permittat Poppæam iratis ciuibus. mallem quoque;* cõiugem tradat nouam.

804 Læſi triſtes] *mallem, ex coniecturâ;* cæſi.

IN ACT. V.

Iubet Nero Octauiam deportari in pandatariam.

814 Olenta] *rectè monet Marmita, hîc incipere quinctum actum.*

823 Exſtinguat] *Caſellius & Papirianus orthographi docent verba, quæ ab S. incipiunt, cum præpoſitione,* Ex, *compoſita, S. litteram retinere, vt* exſtinguo, exſpecto, exſulto.

837 Nutu] *Moguntin.* nutui.

838 Quem] *Tigillinum, cui Nero propter morum ſimilitudinem amplius fidebat, quam Fenio Ruſo.*

839 Caſtris] *Prætorianis. nam præfectus prætorio, dicebatur etiam caſtrorum præfectus, vt hic & apud Herodianum lib. 3. & 5.*

842 Audiſti] *obtemperaſti, & mandata es exſecutus. ſic enim ſumitur.* audire *vt & ἀκούειν.*

Miles ducem] *auget crimen. quia militaris diſciplinæ vinculum, promptâ & fidâ conſtat obedientiâ. nec ferè grauius vllum militare delictum cenſetur contumaciâ erga ducem. l. omnes. 6. D. de re milit.*

844 Impio ferro] *tu quod Nero iuſtiſſimum vult videri, in os illi voces impium? opinor caſtigandum;* Cecidere motus impij ferro duces. *hoc enim ad vtriuſque mentem. Vidit hoc etiam Raphelengius.*

846 Coniugem caram] *ſic omnes mei libri. at vnus ille Lipſij;* tantam. *quod probant. miror. melius alterum & magis exaggerat dolorem Neronis. ſi quid mutandum; mallem* ſanctam, *quàm,* tantam. *ſic ſup.* —— ſanctos coniugis vultus meæ. *verum, vt dixi, cur mutemus, quod probum?*

853 Ne parcat] *ſic omnes, præter Lugdun. qui;* peccet. *nec male.*

861 Quis concitare potuit. PRÆ. Haud quenquam reor.

NE. Mulier, *&c.*] *ſolus Moguntinenſ. præit veram lectionem:*

NE. Qui concitare potuit. PRÆ. Haud quenquam, *&c. ſic loquuntur. PRÆ. quis queat concitatum plebis iratæ furorem placare? NE. qui valuit concitare. PRÆ. Non arbitror ſeditionem factam hortatu cuiuſquam, ſed ſubitâ quâdam conſternatione. NE. Non ita eſt. ſed mali auctor mulier; cui mala mens, malus animus, &c. ſimpliciora hæc fateor, ſed puto veriora. certè nixa auctoritate librorum.*

862 Dedit natura] *de muliere Simonides Amorgynus:*

Neminem beneficiis demeretur: ſed illud ſpectat.
Et hoc quotidie conſultat ſecum
Vt malum aliquod facinus, idque maximum edat.

866 Quæ tam ſera damnatam premit diu nocentem] *Omnia ego ab illis* Mulier cui, *&c. Neroni tribuo. inuehitur in muliebrem maliciam, hæc (ait) non niſi timore & pœnâ, frangi poteſt. Et pœna quidem iam diu debita Octauiæ, nimis ſerò damnatæ: ſed licet ſera pœna, nunc ſaltem illam premat. Hæc mens; verba menti reſpondebunt optimè, ſi legas:* —— quæ tam ſero damnatam, premat diu nocentem.

868 Interim] *Moguntinenſ. Herbipolenſ. & Veneti*; interimi. & ſane poſtea interimi iuſſa.

875 Fleuit] *proſequitur finem multorum, quibus aura popularis exitio: peſtilens ventus, ſi vacua cerebro capita, aut mentes ambitione atque ſuperbiâ turgidas, ſubeat. Adſcribam vero ſiue M. Ciceronis, ſiue Cornificij verba, quæ ad chori huius interpretationem faciunt ex lib. 4. ad Herennium, vbi de* ANNOMINATIONE *agens, ſic ſcribit:* Plura nomina caſibus commutatis ita facient ANNOMINATIONEM: Tiberium Gracchũ rempub. adminiſtrantem prohibuit indigna nex, diutius in ea commorari. C. Graccho ſimiliter occaſio eſt oblata; quæ virũ reip. amantiſſimũ ſubitò de ſinu ciuitatis eripuit. Saturninum fide captum, maiorũ natu perfidia, vita priuauit. Tuus, ô Druſe, ſanguis, domeſticos parietes, & vultũ parẽtis adſperſit. Sulpicio, cui paullo ante omnia concedebant, eũ breui ſpatio, non modo viuere, ſed etiam ſepeliri prohibuerũt. *His enim omnibus funeſtus P. R. fauor fuit. Porrò pro;* Gnatos, *Herb. & Ven.* Gracchos.

878 Lingua claros] *Q. Mucius apud Ciceronem, lib. 1. de Orat. Omnium ſe, quos meminit eloquentiſſimos, excepto Craſſo & Antonio audiſſe. ait, Tib. & Caium Sempronios: mox etiam illos diſertos vocat, & omnibus vel naturæ, vel doctrinæ præſidiis ad dicendum paratos.*

879 Legibus acres] *fuere enim multarum patriciis timendarum legum auctores. nam Velleio teſte, legibus ſuis ciuitatem largiebantur omnibus Italis, diuidebant agros, vetabant quenquem ciuium plus D. iugeribus poſſidere, conſtituebant portoria, nouis coloniis prouincias replebant, iudicia ad Equites à Senatu transferebant, plebi frumentum dari inſtituebant, nihil immotum, nihil tranquillum, nihil in eodem ſtatu relinquebant. Nec eſt quod mireris* leges *dici, quæ tantum* Plebi ſcita *erant. nam neque hoc Liuio, neque aliis probatis ſcriptoribus inſolens eſt; nec caret ratione. Quia quo tempore Gracchi rempub. vexabant, iam ante multos annos lege lata fuerat ſancitum, vt Plebiſcitis etiam Patricij tenerentur: quã legem, quia prius à L. Valerio Potito, & M. Horatio Barbato coſſ. rogatam, poſtea Q. Publilius Philo Dictator, & poſt Publilium etiam Q. Hortenſius Dictator, renouauit, ideo illam Dionyſius, Horatio & Valerio; Liuius, Publilio; Gellius, Hortenſio tribuit; Pomponij quoque, I. C. locus li. 2. D. de orig. Iuris, in exemplar. excuſis, & calamo exaratis, modo Horatiam, modo Hortenſiam præfert.*

880 Te quoque leuis] *M. Liuius Druſus trib. pleb. conatus Senatum cum plebe in concordiam reducere, iudicia vt æquâ parte penes Senatum & Equites eſſent, lege tulit. vnde in Senatus, qui ad ſe illa in ſolidum transferri malebat, odium incurrit, incertumq́; à quo, domi ſuæ fuit interfectus. teſtantur Liuius lib. 70. & ſeq. Appianus lib. 1. Seneca ſiue quis alius, in lib. de conſolat. ad Martiam capite 16. & libro de Tranquillitate vitæ ad Paullin. Porrò,* leuis *ad mentem probum, & in m. ſ. omnibus: ſed verſus claudicat. ideo primus Badius repoſuit;* leuir, *quem ſecuti Lugdunenſ. Baſileenſ. autem maluère;* lenis, *quos ſecutus N. præter mentem Octauiæ, quæ crudelem potius fortunam cenſet. Opinor caſtigandum.* Te quoque Liui, ſimili letho.

881 Fortuna] *vulgi more fortunæ cuncta tribuit, quem morem grauiter arguit Plinius lib. 2. cap. 7.* Inuenit ſibi ipſa mortalitas numen quo minus etiã plana eſſet de Deo coniectatio. Toto quippe mundo & locis omnibus, omnibúſque horis, omnium vocibus Fortuna ſola inuocatur, vna nominatur, vna accuſatur, vna agitur rea, vna cogitatur, ſola laudatur, ſola arguitur, & cum conuiciis colitur. Volubilis à pleriſque etiam cæca exiſtimata, vaga, inconſtans, incerta, varia, indignorum fautrix. Huic omnia accepta, omnia feruntur expenſa, & in tota ratione mortalium ſola vtramque paginam facit: adeóque obnoxiæ ſumus ſortis, vt ſors ipſa pro Deo ſit; quâ Deus probatur incertus.

Alludit ad Pacuuij verſus quos Cicero refert.

881 Faſces] *non quidem lictorij faſces, tribuni enim lictore carebant, auctore Plutarcho in Problemat. ſed ipſa magiſtratus dignitas. fuit enim tribunus plebis magiſtratus, vel inuito Plutarcho, vt ex Cicerone, Salluſtio, Aſconio, & aliis docet Paullus Manutius in Comment. lib. 1. epiſt. ad famil. epiſt. 7. ſic faſces ſumſit ſup. ver. 672.* 889 Poſſis] *optimè Moguntin.* —— flentem miſerã Cernere poſſunt. 894 Fortuna iubet] *Eguian. Mog. Herbip. Veneti;* regina. 895. Si mihi] *hic & mox;* ſi *ponitur pro,* ſiue & ſeu. 898 Cur] *ambigebant veteres, an* Quur *ſcribendum, ſed, teſte Curtio Valeriano, vſus obtinuit, vt,* Cur *ſcribatur.*

919 Nec ſibi quicquam] *Euripides in Ione;*

Surſum deorſúmque
Agimur rebus modo proſperis, modo afflictis.
Mutantur autem flatus. *Bathon in Aetholo;*
Aduerſa tibi, cùm ſis homo, ſors ingruit.
Eſt nempe monſtrum perpetua felicitas.

Vitam, gloriam, formam, cetera huius vitæ bona, fluxa, incerta, precario tantùm conceſſa mortalibus, vt docet Venantius Fortunatus lib. 7. de miraculis D. Martini, iis verſib. qui etiam lib. 3. de vitâ hominum referuntur. quẽ nobis ſcriptorem mutilum, quàm integrum edere Baſileenſes maluerunt: ſed vtinam hunc ſolum ſcriptorem, non alios multos ſimili perfidiâ laceraſſent Catholicæ Eccleſiæ, & ſacræ Antiquitatis hoſtes! Porrò locus iſte ab Eibio, citatur hoc modo: Nec ſibi quiſquam ſpondere poteſt
Firmum & ſtabile, pérque caſus
Voluitur varios, *&c. planè mendoſè. Lugdun. etiam* per quẽ caſus.

ceteri plerique; perquàm. *latet aliquid mendi. nam Veneti quoque habent,* quiſquam, *&* ; voluitur. 936 Iulia] *à Claudio pulſa in exilium. Tacitus lib.14.* 939 Genitrix] *Meſſallina.* 945 Cui] *Agrippina Claudij vxor.*

946 Non funeſta] *ſic omnes ferè libri, nec mutandum interrogatoriè dictum, non negatoriè. N. ex margine Baſileenſ primus (puto) inuexit,* Num.

951 Me quoque triſtes] *fingebatur Octauia mitti in exilium propter adulterium cum Aniceto, & cum tibicine quodam Alexandrino, & delictum inſuper abacti partus. falſa & cõmentitia omnia :* Paucis autem interiectis diebus *(vt ait Tacitus)* vinculis reſtringitur, venæq; eius per omnes artus exſoluuntur: &, quia preſſus pauore ſanguis, tardius labebatur, præ feruidi balnei vapore enecatur. additúrq; attrocior ſæuitia, quod caput amputatum latúmque in vrbem, Poppæa vidit. *De Octauiâ accipio, quod Nicephorus lib.2. hiſt. Eccleſ. cap. 37. ſcribit Neronẽ eò crudelitatis proceſſiſſe, vt matrem, fratrem, & coniugem ferro ſuſtulerit. nã Poppeã inuitus calce necauit.* 960 Tandem Phariæ] *ſic omnes excuſi, & m.ſ. Vaticanus quem ſemel tantùm inſpiciendi mihi Romæ otium fuit, & alij m.ſ. Belgici tres. Moguntin.* tandẽ variæ. *Eguian,* tandem phare. *quæ ambo ex illo priore deprauata conſtat.* Phariæ, *ſi retines, duplex occurrit explicatio. Vna, quòd iuſſu Neronis ſe in Aegyptum mitti credebat, vt ait Bernardin. nec mirum, ſi conſternata muliercula Pharum pro Pandatariâ intellexerit, vel etiam quia nauis fortè Alexandrina, quâ deuehebatur; vel mortem ſibi ominata, à Pompeij nece, & oraculo illo Sibyllino apud Lucanum lib.6.*

Haud equidem immeritò Cumanæ carmine Vatis
Cautum, ne Nili Peluſia tangeret ora
Heſperius miles. *& clarius apud Dionem lib.39. Altera* Phariam

terram *dici ipſam Pandatariam, vicinam Capreis, vbi fuiſſe Pharum, Suetonius & Papinius teſtantur. Non ignota mihi Pharus Siciliæ, & Siciliam olim ſolitam diuidi, in Siciliam citra Pharum, & vltra Pharũ, & Neapolitanum regnum, cuius Pandataria portio, Siciliam citra Pharum dictam. ſcio, ſed hæc diuiſio, opinor, diu poſt Neronis ætatem cæpit, rectiúſque diceretur Sicilia citra & vltra fretum. Fuit & alia Pharus, Dalmatiæ oppoſita, Straboni; quæ Ptolomæo & aliis Pharia, hodie Liſna. Fuit & Hiſpaniæ quædam, teſte Aethico, & Strabone lib.3.* Pharum, *quaſi* φαιὸς *dici, vult Egyſippus lib.4. ipſius rei vſu, eo quòd longè à nauigantibus conſpiciatur. De huiuſmodi lumine, mira quædam & paucis cognita Beniamin Iudæus in Itinerario, penè extremo. Tertullianus lib. de pænitentia extremo, Reges illuſtria pænitentiæ exempla vocat duos* humanæ ſalutis Pharos. *Ingenioſa tamen eſt Critici optimi coniectura, qui reponit* Pandotariæ. *ad fidem hiſtoriæ.*

968 Seuæ virginis] *Dianæ. reſpicere videtur ad iſta Lucretij lib.1.*

Aulide quo pacto Triuiai virginis aram
Iphianaſſai fœdarunt ſanguine fœdè
Ductores Danaum —— 969 Triuiæ] *cur ſic dicta Diana? Vide Varronem lib.6. de Ling. Lat.* 972 Maurorũ] *nouum non eſt Afros omnes, Mauros dici. Africæ portio Aegyptus, ſaltem quæ cis Nilũ in Aegypto*

Buſyris hoſpites immolauit, de quo Minucius in Octauio: Tauris Ponticis & Aegyptio Buſyridi ritus fuit hoſpites immolare. *de quo etiam D. Auguſt. lib.* 18. *de Ciuit. cap.* 12. *Euſebius, Diodorus, Ouidius, Statius, Claudianus, &c. &,* Quis illaudati neſcit Buſyridis aras? *Fuit in Africa Antæus, qui hoſpites luctâ victos necabat. Fuit in Aegypto Heliopolis, in qua Manethos teſtatur, tres quotidie homines Iunoni immolatos. vt ex illo referunt Theodoretus lib.* 7. *curat. Græcan. affect. & Euſebius lib.* 4. *præparat. Euangel. qui paullo pòſt etiam teſtatur in Lybia, non minus quàm in Arabia, puerum necari ſolitum, & ſub ara ſepeliri. Quis verò credat Heliopolitanos ciuibus potius quàm alienigenis litaſſe? citò illis defuturi ciues, ſi tres quotidie immolandi. Pæni etiam humanam hoſtiam vel Herculi iuxta Plinium; vel potius Saturno immolarunt, initiò quidem liberos proprios, poſtea verò alienos, vt colligitur ex Sanchoniatonis, Dionyſij, & Diodori verbis ab Euſebio relatis; & quia* ἁπλῶς *puerorũ, vt Auguſt. lib.* 7. *de Ciu. Dei cap.* 9. *& Oroſius lib.* 4. *vel etiam abſolutè humanæ hoſtiæ meminere, vt ex Peſcennio Feſto Lactantius lib.* 1. *cap.* 21. *Theodoret. lib.* 7. *& Tertullianus in Scorpiaco; qui ſignificat etiam ſua ætate occultè perſeueraſſe hunc morem, etſi Tiberius crucifixis ſacerdotib. cum ſuſtuliſſet: Auguſtus primùm ciuibus interdixerat; vetuerat Tiberius reliquis; &, ſi Suetonio credimus, Claudius: Sed crudelitas ea demũ Hadriano Imp. toto penè orbe, publicè ſaltem, ceſſauit. in cuius fortè gratiam hic noſter L. Annæus Florus Seneca meminit Africæ. Imò Tertullianus non de Pœnis tantùm, id ait; his verbis:* Scytharũ Dianam aut Gallorum Mercurium, aut Afrorum Saturnum, hominum victimâ placari apud ſæculum licuit. *Quid ergo? an non in Africa hoſpites vulgò immolati; ſi non à Pœnis: (hoc enim facilè fatear) certè à Buſyride? certè ab Heliopolitis? De Tauris tamen notius id, non diffiteor. teſtantur Eccleſiaſtici ſcriptores, quos retuli, & præterea Clemens Alexandrin. in Protrept. & Euripides cum poëtis ferè omnibus. aptius etiam hoc loco: quia Aulidis & Iphigeniæ meminit, cuius ſors Octauiæ in votis; & quo illam chorus à ventis ferri deſiderat. Triuiæ namq; in Africa, talis ara nulla. An ergo recipiemus ingenioſam illam coniecturã Lipſij;* Taurorum Barbara tellus? *fidẽter reciperẽ, ſi vel vnum exemplar faueret. nunc me timidũ dici, vel ſuperſtitioſum perfacilè patior, cum vulgata lectio, quod oſtendi, explicari non incommodè poſſit. Moguntino totum carmen deeſt. Et ſanè ſuſpicor intruſum ab aliquo. Addiderim iſtud Iuuenalis Sat. xv.*

——Mæotide ſæuior ara Ægyptus —— *quia ſcilicet Tauri homines immolabant; Aegyptij occiſos epulabantur. ſic Seneca iſte Mauris vel Tauris Romanos ait crudeliores, quia Romani ciues, hoſtes illi vel hoſpites necabant. Ad locum iſtũ Iuuenalis de ſacris Tauricis multa vetus Scholiaſtes cui Thoantis nomen reddendũ, ibi deprauatum, & notandum fragmentum iſtud Salluſtianum:* Namque omnium ferociſſimi ad hoc tempus Achæi atq; Tauri ſunt, quod quantũ coniicio locorũ egeſtate rapto viuere coacti. *adde collectis aliorũ labore, & de his Achæis Periegetem cõjunct.*

977 Hoſpitis] *peregrinorum & aduenarum.*

978 Ciuis] *crudelior Roma Afris, & Aulidenſibus. illi peregrinos im-*

molant: Remi nepotes,ciuicis victimis Deos placant. Ciuis *enim legitur in Eguiano & Moguntino & ceteris m.ſ. & in Lugdunen. ſed Veneti, Herbip. Baſileenſ. & Lipſienſ. legunt;* cuius: *quod recipi nequit, niſi interrogatoriè legas* cuius gaudet Roma cruore? *nempe filiæ Imperatoris ſui. Sed ne ſic quidem placet. nam ciuis peregrino opponitur.*

VALE LECTOR, *quiſquis es: & his fruere, quæ tibi conſcripſi, graſſante anno* 1586, *ſæuiſſimâ peſte, Burdigalæ; quando per quartanæ febris moleſtias licebat; quæ me anno tunc integro tenuit, & à grauioribus Theologiæ, philoſophiæq́ ſtudiis, ad leniora hac auocauit; vt aliquo bono proximorum tempus tranſigeretur, & nunc anno* CIↃ. IↃ. LXXXIX. *Louanij ſubſeciuis horis recognoui: vt veriſsimè & aptiſsimè cum Terentiano, queam, abſoluto Commentario, dicere;*

Forſitan hunc aliquis verboſum dicere librum
Non dubitet: forſan multo præſtantior alter
Pauca reperta putet, cùm plura inuenerit ipſe:
Deſes & impatiens nimis hæc obſcura putabit.
Pro captu lectoris habent ſua fata libelli.
Sed me iudicij non pœnitet, hæc bene vobis
Commiſi, quibus eſt amor, & prudentia iuxta,
Et labor in ſtudiis ſemper celebratus inhæret:
Vos ſequar: in veſtro ſatis eſt examine cautum.
Hæc ego conſcripſi bis ſenis menſibus æger
Pendebam ambiguum trutinâ ſub iudice corpus,
Alterutrum nutans, & neutro pondere ſidens.
Nam neque mors auidè nigros pandebat hiatus,
Nec vitam forti retinebant ſtamine Parcæ.
Sic varios tam longa dies renouando dolores
Duxit ad hoc tempus, ſemper ſine fine minando:
Quom potui tamen obrepens incœpta peregi,
Quo vitę dubius vel ſic vixiſſe viderer;

imò potius tibi, cui nequibam aliter, vel ſic, prodeſſem. Ignoſce igitur mihi, quæ peccata comperies; quæ rectè ſcripta Deo tribue datori bonorum omnium, cui laus & gloria in ſæcula ſæculorum. Denique quicquid à me dictum, ſcriptum, dicetur, ſcribetur; totum id Sacræ Romanæ, Catholicæ & Apoſtolicæ, Eccleſiæ cenſuræ atque iudicio ſubdo, ſubijcio: quam mihi mentem quæſo, Deus Opt. Max., vti hactenus tribuiſti, perpetuam vt eſſe velis.

FINIS.

INDICES TRES,
SYNTAGMATIS
Tragœdiæ Latinæ.

TYPOGRAPHVS LECTORI S.

VT *commodior tibi fiat & fructuoſior vſus* SYNTAGMATIS *huius, tres Indices curaui concinnandos.*

Primus RERVM & VERBORVM Grammaticus *ea complectitur quæ ad* POESIM, HISTORIAM *& ſcribendi dicendíque præcepta, omnem denique* ANTIQVARIAM *pertinent.*

Secundus totus CRITICVS, *continens ſcriptorum omnis generis nomina, quorum locis vel explicationis Lux vel correctionis Medicina adminiculatur.*

Tertius ceteris dignitate præſtantior & emolumentis ad DIVINÆ *& humanæ* PHILOSOPHIÆ *viam, hoc eſt, veram* SAPIENTIAM *prælucet, ſuggerens* MATHEMATICA, PHYSICA, MORALIA & THEOLOGICA, *quorum in vniuerſo opere mentio facta. Vale.*

INDEX PRIMVS,
GRAMMATICVS, ORATORIVS, POETICVS, & HISTORICVS.

A

ACATALECTICA, catalectica, hypercatalectica, & brachycatalectica. Pag. 74
Acatus. 24
Achæi duo, 23
Acrobatica. 19
Actus quot & quales tragœdiæ. 8
Adonij leges. 90
Aegra ſanitatis. 94
Aequiter. 94
Aeſchylus. 21
Aeſchynes. 25
Affluens ornatu. 95
Afranius Burrus Præfectus Præt. & cum Senecâ moderator Neronis. 45
Afranius Burrus occiſus. 45
Agathon. 24
Alcaici Dactylici leges. 90
Alcæus. 22
Alceſtis tragicus. 23
Alcimenes ſeu Alcimedes. 25
Alexander Aetolus. 23
Alexandrinorum in Magiſtratus laſciua dicacitas & petulantia. 34
ἀναβαθμὸς, ſeu gradus imus. 19
ἀναγνώρισμος. 10
Anamioſtropha. 73
Ananias. 78
Anantiades ſeu Acantides. 23
Anapæſticum aptiſſ. tragœdiæ. 86
Anapæſticorum leges. 84
Anaxandrides. 23
Anaximander, 26
Anculare. 95
Annæus ſcribendum non Annius. Annæi Hiſpani, Annii Romani. 30
Antiphon 24
Antiſtrophica 73
Antonii Delrii & aliorum præmatura canicies. 30
Aphe ἀφὴ. 48
Apollodorus. 25
Apollophanes. 22
Appollinaris. 26
Apparatus tragœdiæ qualis nunc adhibendus. 19
Aqua Virginis Romæ. 57
Archilochus. 78
Arion. 26
Arion. 75
Ariſtius Fuſcus. 28
Ariſtones tres. 25
Ariſtophon. 25
Ariſtonymus. 26
Ariſtarchus. 23
Ariſtodemus, 24
Arius. 78
Artabazes. 26
Aſclepiades. 25
Aſclepiadeum vnde dictum, quomodo differat à Choriambico. 7
Aſinius Pollio. 28
Aſtydamantes duo. 22
Auent auidè. 96
Auguſtani Equites ſub Nerone. 45
A. Gellius, an Agellius. 59
A. Gellii iniquum iudicium de Senecâ 60
αὐλήματα. 19
Autocrates. 26

B

BAIAE. 48
Baſſus. 29
Bedæ ſcanſio Trochaicorum. 84
Bion 22
βροντεῖον. 19
Bucolici hexametri. 77

C

C. Cilnius Mæcenas. 28
Cæſar Dictator. 27
C. Iulius. 27
C Næuius etiam tragicus. 27
Callias. 25
Callimachus. 24
Cantarus. 25
κεραυνοσκοπεῖον. 19
Carcinus. 25
Carcheſium. 95
Carcini duo. 23
Caſsius Seuerus alius. 27
Caſsius Seuerus Parmenſis. 27
Cataſtaſis. 10
Cataſtropha. 10
Ceroma 48
Cephiſodorus κήρωμα. 22
Cecides. 75
Chærilus. 22
Chæremon. 25
Chærephon. 23
Charoniæ ſchalæ. 19
Chori an conueniant Comœdiæ. 3
Chori officia. 14
Chori veterum. Ibid.

Chori tragici, quid. Ibid.
Chori cur inſtituti. Ibid.
Choricæ perſonæ quæ. Ibid.
Chori perſonæ quot, & in quos ordines diuiſæ, & qui modi progrediendi, ſtandi, regrediendi. 15
Chori motio, & ſaltationis forma atq. lex. 16
Chorus an loqui poſſit aliquandò, & an plures quàm vna perſona. 16
Chori Strophe, Antiſtrophe, Ode ſeu Epodos. 16
Choragus. 16
Chorus an olim ad tibiam cecinerit. 16
Chorus an ex pueris conficiendus. 17
Chori partes, πάροδος, ἐπιπάροδος, ἄφοδος, μετάστασις. vel πάροδος, στάσιμον, κόμμος. 16
Choræus & Chorius quomodo differant. 80
Choriambici leges, 87
Cleomenes. 75
Cleophon. 25
Codrus ſeu Cordus, & de tragœdia eius Theſeo, vel Theſeide. 28
Comœdia Prologos Tragœdia verò προφάσεις habet, & cur. 5
Confluges. 94
Conlatrare. 54
κοινῇ & ἀκοινῇ. 48
κονίζειν. 48
Conſecuta dictio, pro intellecta. 94
Controuerſiæ, Declamationes & Suaſoriȩ non Philoſophi, ſed patris eius. 31
Corduba Colonia Patricia. 31
Coryphæus, κορυφαῖος & πρωτοστάτης. 16
Cornutus ſtorius. 28
Cothurnus, an Hiſpanorum *chapin*. 18
κράδης. 19
Crates Thebanus. 23
Criſin habere. 57
Criſpinus ſeu Criſpilius 29
Cubilia certa. 95
Cumæ. 45
Cyliſcus vel Phyliſcus. 25

D

DACTYLICI carminis leges. 86
Demologus. 26
Deus ex machinâ loquitur. 13
Diagoras Melius. 75
Dicæogenes. 24
Dij. vel cælites an in ſcenam inducendi. 13
Diodorus. 26
Diogenes duo. 24
Dion. 24
Dionyſiades. 26
Dionyſides. 26
Dionyſius Iunior. 24
Dipodia & monopodia. 74
Diſpoſitiones ſeu affectiones verſuum. 74
διθυραμβώδης. 75
διθύραμβον οὐκ ἔχει ἐκαττόνα. 75
Dithyrambica poëmata. 6
Dithyrambi auctor primus & alij Dithyrambographi. 75
Dithyrambi natura, lex & modes. 74
Dithyrambi exemplum chorus Oedipi, cuius ſcanſio inueſtigatur. 76
Dithyrambus cur. κυκλικός. 75
Dithyrambus vnde dictus. 74
Diſtropha, triſtropha, & tetraſtropha. 73
Dorillus. 26
Dramatica. 1

E.

EARINVS puer Senecæ. 57
Ebutius. 60
Elbiæ fratria, Senecæ matertera. 33
Elbiæ ingenium, & virtus. 31
Elbia Romam venit. 33
Elegiaci an in tragœdiâ. 78
Elocutio ſeu dictio qualis eſſe debeat. 11
ἐμβατὰ ſeu ἐμβάδια. 18
Empedocles. 25
ἰῶραι. 19
Ephippus. 26
Epicharmus. 26
Epigenes Sicyonius. 20
Epigenes. An dederit occaſionem Prouerbio, οὐδὲν πρὸς τὸν Διόνυσον. 22
Epiſodium. 9
Epitaſis. 9
Epiſtolæ D. Paulli & Senecæ ad inuicem an aliquæ fuerint, & an quæ extant. 61
Epodica. 73
Eteſiæ manè neſciunt ſurgere. 57
Eubulides. 25
Euphantus. 25
Euphorion. 22
Euripides Iunior. 22
Euripides, quot eius fabulæ. 21
Euripi. 57
Exegematica. 1
Exodus. 9
Exodium, 10
Extemplò. 94
ἐξώστρα ſiue ἐγκύκλημα. 19
Ezechielus. 26

F.

FABVLA. 10
Fabulæ Græcanicæ. 6
Fabulæ patheticæ. 11
Fabulæ ſimplices. 11
Fabulæ connexæ. 11
Fauces Neapolitanæ. 48
Fauſtus tragicus. 29
Fligo. 94
Flos Liberi. 95
Flore Liberi ſe ſauciare. 96
Friguttire. 96
Fuam. 94

G

GALLIO Iunior & Mela fratres Senecæ, vtriuſque mores, & mors. [illegible]
Gallio alius Plinio [illegible]
Gallioni cuidam tributa Rhetorica ad Herennium. 38
Gallionis ſenioris obitus. 34

Galliones duo, Senior & Iunior. 36
Gauſapatus. 47
Geſtatio lecticaria ſalutaris imbecillis. 52
γελοῖα. 19
Glaucus. 20
Glyconij leges. 88
Gorgias. 24
Gracchus. 28
D. Gregorius Nazianzenus. 26

H

HARMONIA. 3
Heliodorus. 25
Heraclides Ponticus. 25
Hercules Licymnius. 6
Horillus. 26
Herois. 94
Heroici etiam Iambici. 77
Hexametri verſus leges & exempla. 77
Hilarotragœdia. 6
Hilarotragœdiæ noſtri temporis an probandæ. 7
Hilarotragœdiarum inuentor. 25
Hipparchia. 26
Hippias. 23
Hira, & Hiera. 57
Homerus. 26
Homerus Iunior 23
Humus maſcul. genere. 93
Hymnus. 74
Hypæpus. 74

I

IAMBICI carminis, inuentio, natura, lex. 78
Iamdiu. 94
Iamdiu. 96
Imito. 93
Inauritus. 60
Includere ſuras cothurno. 94
Inferi an introducendi in ſcenam. 13
Inhumigo. 94
Inoris. 60
Inorata res. 96
Innixus luna. 96
Ion Chius. 23
Iſocrates duo. 25
I*ulij* tragœdia. 27
Iul. Maternus, ſeu Mamercus. 28
Iulus, ſeu Vlus. 74
Iunius Gallio frater Senecæ, idem Ann. Nouatus. 36
Iunius Gallenus Gallio, quidam. 38
Iuxtim. 94

L

LÆTARE. 93
Lampridius Tragicus. 29
Laſſus. 75
Leonteus. 26
Liberalium cantoribus præmia. 1
Limare caput. 95
Lithyerſis. 74
Linterni villa Scipionis. 48
λογεῖον. 18
Lucanus Mellæ filius. 35
Lucianus Paſiphontes. 26
Lucilius Senecæ amicus an Parthenopæus, an de Parthenope ſcripſit. 47
Lucilij duo, Balbus, & Iunior, qui cum Satyrico quandoque fors confunditur. 60
Lucii prænomen. 30
L. Afranius etiam Tragicus. 27
L. Annæus Seneca. 24
L. Annæi Flori hiſtoria an noſtri Senecæ. 64
L. *Attius*, An *Actius*, an *Accius*. 27
L. Liuius Andronicus. 26
L. Pomponius ſcriptor Atellanarum. 28
L. Varius. 28
L. Verus Antoninus tragicus. 29
Luctatius Grammaticus. 67
Luna arcus. 96
Lyſippus. 25
Lycophron. 23

M

M. Aimilius Scaurus. 28
M Annæus Lucanus. 28
M. Attilius. 27
M Pacuuius. 27
M. Terentius Varro. 27
Martia filia Cremutij. 62
Martini Dumienſis opuſcula. 64
Melanippides. 75
Melantheus. 24
Meliſſus Mecænas. 28
Melitus. 24
Melopia. 12
Menippeæ an ad Tragœdias. 7
μιμῳδοὶ. 19
Mimi ὀρχηστοδιδασκαλοι. 17
Monocoli, dicoli. 73
Monometri, dimetri, trimetri, &c. 73
Monometrorum varia genera. 90
Monoſtrophica. 73
Monſtra & terrifica an in ſcenam inducenda. 20
Mores & perſonæ quomodo exprimendæ. 11
Morychus. 24
Morſimus. 22

N

NAVCRATES. 24
Neanthes. 25
Nearchus. 25
Neophron ſeu Neophon. 25
Nequino. 95
Nero Imperator. 28
Nero quando cœperit Senecam contemnere, & remp. peſſundare. 45
Neronem ab inceſtu compeſcuit Seneca. 44
Neronem Seneca à cæde multorum compeſcuit. 45
Neronis reſponſum. 46
Neſis. 47
νεωτερισμὸς. 19
Nicolaus Damaſcenus. 26
Nicomachi duo. 24
Nothippus. 25
Nouatilla à Senecâ adoptata. 39
Numerus. 3

O

OBITO miſerulo, 95
Obuarare. 96
Ocris. 95
De Mæcenatis Octauiâ. 28
Octauij Auguſti tragœdiæ. 27
Octauia, non eſt philoſophi: reliquæ ſunt. 64
Odoriſequi canes. 95
Opitulo. 94
Optabile. 93
Orcheſtra. 18
Orcheſtræ hemicyclus. 19
Ordo iſtarum Tragœdiarum, quis, 68

P

PACCVS tragicus. 29
Pæan & Philelias. 74
Palliatæ. 6
Parapetaſmata. 19
παραχορήγημα. 17
Parthenius. 26
Parthenope. 47
Paſtoritiæ noſtri temporis tragœdiæ. 7
πᾶθος. 10
Paullina vxor Senecæ. 38
Paullina conatur mori cum marito. 50
Paullinus Pompeius. 38
Pecus, de piſcibus. 94
Perbitere. 95
Pericommata. 73
Pericletus. 75
φαίακτοι. 19
φοινίτια 10
Phalencij leges. 89
Philocles. 22
Philocles περιφλάξει. 23
Philiſcus Corcyræus 23
Philoſtratus. 26
Philoxenus. 26
Philoxenus. 75
Pindarus. 26
Phrinichus. 21
Phrynichi duo. 22
Phormus ſeu Phormys. 22
Piſonis coniuratio. 47
Plato. 23
Pleiadis Tragicæ, qui auctores. 23
Planipedes. 17
Plena Deo. 36
Podium ſeu epiſcenium. 18
Poëmata κοινά. 1
Poëmata μιμητικά. 1
Poëmatis nomen quàm latè pateat, & comprehendere etiam fabuloſa quæque ſolutis numeris ſcripta. 3
Poëſis eſſentia, non in metro, ſed in imitatione poſita. 3
Poëſis imitatio quibus fiat 3
Poëſis & picturæ differentia. 2
Poëtices genera tria, δραματικόν, ἐξηγηματικόν, μικτόν. 1
Poëſis ſpecies. 3
Polyphradmon. 22
Polyides. 24
Polyidus. 75
Pompeius Paullinus. 61
Pomponius Mela an ex hac Annæorum familia. 30
Porcius Latro. 36
Præceps præcipis. 94
Prætextatæ. 6. & 8
Pratinas. 23. 75
Procare. 94
Procitum, à procio. 95
Progymnaſius. 57
Prologus. 9
Proſcenium. 18
Protaſis. 9
Pſychroluta. 47
Pſychrolutes. 57
P Nouanius Gallio. 36
P. Ouidius Naſo. 28
P. Statius Papinius Agauen vendidit. 28
P. vel Q. Pomponius ſecundus. 28
Pulueris conſperſio duplex athletis. 48
Puppius an tragicus. 27
Purum putum. 96
Puteolanæ pylæ. 56
Pythangelus. 25

Q

Q. Ennius. 27
Q. Catulus. 27
Q. Cicero. 27

R

RARENTER. 95
Regredere. 96
Rheſi auctor. 22
Rhinton. 25
Rodolphi Agricolæ lapſus. 56
Rubrenus Lappa. 29
Ruminari. 95
Rutilius Geminus. 27

S

SACAS ſeu Sacadas. 26
Sannion. 24
Sapphici leges. 89
Satyri qui antiquis, ſicynniſta, caneſcens, impubis, pubeſcens, ſilenus & papposilenus. 6
Satyri quomodo admoti & amoti à tragœdia. 6
Satyros Latini an tragœdiis miſcuerint. 7
Satyrotragœdiæ Latinorum. 7
Scæua Memor Auruncus. 29
Scazon ſeu χωλίαμβος, eiúſque norma. 79. & 82
Scazontis inuentor. 82
Scena nunquam nuda relinquenda. 13
Scenica pars. 8
Scenicæ perſonæ quæ, & quoties ſcenam ingredi, loqui, quótue eſſe poſſint, aliquando remaneant in theatro. 13
Scenæ forma. 18
Seneca vnde dictus. 30
Senecæ Maiores. 31
Senecæ pater eodem nomine & prænomine. Mater *Elbia* ſeu *Helbia*, non *Albina*. 31
Senecæ pater & mater quales. 31
Seneca quando pulſus in exilium. 33
Senecæ maternus auus. 13

Senecæ frater, non filius Mella. 36
Senecæ vxores duæ, prior ignota, poſterior nobilis. 38
Senecæ filiolus infans mortuus. 39
Seneca quomodo Romam & quando venit, an captiuus. 39
Seneca primo Pythagoræus, poſt Stoicus, vſus Socione & Attalo præceptoribus. 40
Seneca à balneis calidis, & vino, & vnguentis, & molli culcita abſtinuit, & aliquamdiu ab eſu animalium. 40
Senecæ adoleſcentia quomodo tranſacta. 40
Seneca cauſas egit, & eloquentia illi ferè exitialis. 41
Senecæ de Motu terrarum liber quando ſcriptus. 41
Senecam ſimulatio tabis morti eripuit. 41
Senecæ an alius Conſolatio ad Marciam, quãdo. 41
Senecæ quæſtura. 41
Seneca in exilium pellitur in Corſicã, & quam fortiter illud tulerit, & quæ cauſa. 41
Senecæ Conſolatio ad Polybium. 42
Senecæ abiecta adulatio. 42
Seneca ab exilio reuocatus. 42
Seneca Neroni additus præceptor. 43
Senecæ ſomnium. 43
Senecæ ἀποκολοκύντωσις. 43
Seneca, quos libros in exilio ſcripſerit. 43
Senecæ Prætura & Conſulatus. 43
Seneca Senator. 43
Senecæ geſta ſub Nerone. 44
Senecæ liber de Clementiâ, quãdo ſcriptus 44
Seneca & Burrus diu ſæuitiam Neronis compeſcuerunt, & Agrippinæ ambitionem infregerunt. 44
Seneca an auctor patricidij Neroni contra Dionem Caſſium. 44
Seneca liberatur aliquot calumnijs Dionis 44
Senecæ orationes à Nerone dictæ iuſſu Senatus columnæ argenteæ inſcriptæ. 44
Seneca an auctor ſeditionis Britannicæ. 44
Senecæ defenſio apud Neronem, & petitio miſſionis. 45
Senecam accuſantium calumniæ. 45
Senecæ Campana peregrinatio. 47
Seneca venenum effugit. 47
Senecæ Nomentanum. 51
Senecæ ſeceſſus. 47
Senecæ liber de Beatâ vitâ, quãdo ſcriptus. 47
Senecæ epiſtolæ ad Lucilium, & Naturales quæſtiones quando ſcriptæ. 48
Senecæ liber de breuitate vitæ. 48
Senecæ mors. 48
Senecæ ætas. 50
Seneca defenſus à Dione. 50
Senecæ corporis habitus, & morbi. 51
Senecæ mores & vita à calumnijs Dionis vindicantur. 53
Seneca an Chriſtianus. 52
Seneca quã contraria ſenſerit fidei noſtræ. 52
Senecæ diuitiæ quantæ, & quo in illas animo fuerit. 54
Senecæ virtutes verè philoſophicæ. 55 & 56
Senecæ exercitatio. 57
Senecæ modus ſtudendi, viciſſim legere & ſcribere. 58
Senecæ itinerandi ratio. 58
Seneca liuidus aliquantulum. 58
Senecæ ſcripta, de ijs iudicium Fabij. 59
De Seneca veterum præclara iudicia. 59
Senecæ operum ſyllabus, quę vel reliqua ipſa, vel memoria tantum. 60
Senecæ mater Heluia, non Elbia. 61
Seneca Hieroſolymitanus quidam Epiſcopus 30
De ingenti vi memoriæ Senecæ ſenioris. 31
Senibus quoque diſcendum. 56
Sententiæ quæ. 11
Septenarij. 74
Septuosè. 94
Serenus. 61
Sermo. 5
Seruilij Vaciæ villa. 47
Similiter diſſimilia carmina. 73
Simmias. 78
Simonides. 26. 28
Solennitus. 94
Sophocles. 21
Sophocles tres. 22
Soſitheus. 23
Soſiphanes ſeu Soſicles. 25
Spectatio. 12
Spintharus 24
Studia philoſophiæ ad morbi vim ſuperandam profuere Senecæ. 51
Statius Annæus. 50
Stephanus Monachus. 26
Sthenelus. 24
Stichica poëmata. 73
Strattis. 24
στερφῶν. 19
Subices. 96
Succeſſor nequit interfici. 45
Sulpitius trib. pl. 27
Suſpirium ἆσθμα, meditatio mortis. 51
Syſtematica poëmata 73
Syrma. 18

T

TABELLARIAE naues Alexandrinæ. 56
Tabernariæ. 6
Tabernariæ. 14
Tæniæ. 96
Teleſtas. 75
Terga crepitent pharetrâ. 95
Theodectes. 24
Theodorus. 25
Timotheus. 26
Titus Veſpaſiani F. 26
Theatri ſtructura & ornamenta. 18
Theodectes. 26
Theodotus. 24
Theognis. 24
θεολογεῖον. 19
Theophilus. 25
Theopompus. 24

Theſpis. 20.12.75

Thymile ſeu pulpitum. 18

Timeſitheus. 24

Timones duo. 26

Togatæ. 6

Trabeæ, duo. 28

Tragica ἐμμέλεια. 17

Tragicæ perſonæ quæ, & de actoribus primis, ſecundis, tertijs. 12

Tragicarum perſonarum formæ variæ, & veſtes ornatúſque. 17

De modis tragicorum verſuum. 73

Tragicus an aliquid poſſit comminiſci & fingere. 5

Tragicus apparatus. 27

Tragœdia quid & vnde dicta. 1

Tragœdia vnde dict τρυγῳδία. 2

Tragœdia an admittat aliqua humilia, falſa, iocoſa. 4

Tragœdia olim cum Satyris mixta. 4

Tragœdia an ſoluta oratione poſſit ſcribi. 7

Tragœdia quotuplex. 8

Tragœdia vetus & noua. 8

Tragœdia quomodo ſolita ſaltari. 17

Tragœdia ſaltatoria, & gradaria ſeu ambulatoria. 17

Tragœdia an admittat Hexametros. 77

Tragœdiæ analogiæ. 1.2

Tragœdiæ antiqua præmia. 1

Tragœdiæ definitio. 2

Tragœdiæ diſcrimen à comœdia & dithyrambo. 2

Tragœdiæ nomen olim cõmune comœdiæ. 2

Tragœdiæ nota præcipua. 3

Tragœdiæ quæ communia cum alijs poëmatiis. 3

Tragœdiæ grauitas quibus comparari queat. 5

Tragœdiæ exitus an lætus eſſe poſſit. 5

Tragœdiæ vtilitates. 5

Tragœdiæ partes ſecundùm quantitatem. 8

Tragœdiæ duratio terminanda vno die. 9

Tragœdiæ partes ſecundùm qualitatem. 10

Tragœdiæ Muſica ſeu tonus. 17

Tragœdiæ iſtæ decem an Senecæ philoſophi, an alterius, latè quæſitum. 64

Tragœdiæ iſtæ à viris doctis laudatæ, Petrarcha, Politiano, Riccio, Mureto, Lipſio & alijs. 69

Tragœdiam quis inuenerit, & qui eam excoluerint, Græci Latiníque ſcriptores. 20

Tragœdiarum iſtarum *optimæ*, Thebais, Medea, Thyeſtes: ſecundas tenent, Oedipus, Hyppolytus, Hercules Fur. & Troades; vlmum Agamemn. & Oetæus. 68

Tranſitio. 17

Trochaici verſus leges. 82

Troſſuli. 56

τρὺξ & τρυγικὸς. 1

Tullij. 96

Turanius. 21

Turnus Satyricus. 29

Tyrunculorum impetus quàm vtiles in virtute capeſſenda. 40

V

VARII an Virgilij *Thyeſtes*. 27

Varij plagium. 27

Varro. 29

Veliuola maria. 94

Verba quæ lecta, quæ inuſitata, & quæ peregrina. 11

Verba quæ nouata, quæ tralata. 12

Virgilij adulterium. 27

Virgilius an tragœdiam compoſuit. 27

Vpingus. 74

X

Xenocles. 16

FINIS INDICIS PRIMI.

INDEX SECVNDVS
CRITICVS

Locorum in varijs auctoribus correctorũ vel explicatorum.

ACHÆI Alcmæon Satyricus, & Vulcanus Satyricus. 7
Agathonis ἄνθει. 8
A. Gellius. 60
Anaxandrides. 23
Apollophanes. 22
Ariſtarchus. 23
Ariſtophanis, Acharnenſ. 1
Ariſtophanes. 22. 23
Ariſtotelis. 4. 15. 16
Aſtydamantis Hercules Satyricus. 7
Athenæus 75
D. Auguſtinus. 24. 62
Auſonius. 43

B

Boëtius. 84. 85. & 88

C

Callias. 25
Cantarus. Ibid.
Carcinus. Ibid.
Cenſorinus. 79. 83. 84.
Cephiſodorus. 22
Chæremon. 25
Clemens Alex. 75
Commentarium vetus Iuuenalis. 28

D

Diomedes. 3. 6. 79
Dion Caſſius. 39. 53
Dion & Xiphilinus. 41
Donatus. 18. 27

E

Euripidis Cyclops. 7
Euſebius in Chron. 37
Eutropius. 68
Etymologicum Græcum. 15

H

D. Hieronymus. 37. 40. 61
Hegeſander. 75
Hephæſtion. 23
Horatius. 75

I

Iacobus Magnus. 61. 62. & 63
Iuuenalis. 29

L

Lactantius. 63. 64. & 66
L. Annæus Florus. 64
L. Attius. 27
Luciani. 1

M

Mæcenas. 28
Martialis. 61. 40. 66
Martialis an Cocus dictus. 65

N

Nicomachus. 24

O

Ouidius. 23. 24. 27. 28. 36. 48. 79

P

Parthenius. 26
Paullus Diaconus. 68
Pauſanias. 26
Philiſcus. 23
Philocles. 22
Phormys. Ibid.
Pindarus. 75
Placiades. 29
Plautus. 23
Plinius. 25. 48
Plutarchus. 24. 26
Pratinas. 75
Priſcianus. 28. 79

Q

Quinctiliani locus. 36

R

Rheſi auctor. 22

S

Salisberienſis. 63
Seneca multis locis. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 47. 48. 51. 57. 58.
Seruius. 27
Sidonius Apollinaris. 67
Sophoclis. 14
Statius Papinius. 37. 66
Suetonius. 27

T

Tacitus. 46. 49
Tacitus ſeu Quinctilianus de claris Oratoribus. 37
Terentianus. 79
Terentianus Maurus. 67
Theocriti Schol. 23
Theodectes. 24
Theſpis. 75
Tertullianus. 52. 62

V

Virgilius. 24. 27. 36
Victorinus. 27
Vitruuius, an Victurinus. 18
Vlpianus. 43

X

Xiphilinus. 30. 31. 61

Z

Zonaras. 45

CC

INDICVLVS TRAGICORVM,

quorum fragmenta collecta, correcta, conlucata.

PARTE PRIMA.

Livii Andron. Tragœd. 93. & 161.

- Achilles. 93. 161
- Adonis. Ibid.
- Aegyſthus. Ibid.
- Aiax. 94. 162
- Andromeda. Ib.
- Antiopa. Ibid.
- Centauri. Ibid.
- Equus Troianus. Ibid.
- Helena. Ibid.
- Hermiona. 94
- Ino. 94. 162
- Laodamia. 95. 162
- Proteſilaus. Ibid.
- Tereus. Ibid.
- Incertæ. 95

Q. Ennii Tragœd. 96. & 163.

- Achilles. 96. 163
- Aiax. Ibid.
- Alceſtis. Ibid.
- Alcmæon. Ibid.
- Alexander. Ibid.
- Andromacha. 97. 164
- Andromeda. Ibid.
- Athamas. 98. 164
- Creſphontes. Ibid.
- Creſſæ. 167
- Duloreſtes. 99
- Erechteus. 99. 164
- Eumenides. Ibid.
- Iliona 99. 165
- Iphigenia. Ibid.
- Hectoris Lytra. 100. 165
- Hecuba 101. 165
- Medea. 101. 167
- Menalippus. 103
- Nemea. 166
- Phœnix. 103. 166
- Scipio. 104 166
- Telamon. Ibid.
- Telephus. 104. 167.
- Thyeſtes. 105. 167
- Incertæ. Ibid.

Cn. Naevii Tragœd.

- Ægyſthus. 108. 167
- Alceſtis. 108. 168
- Danaë. Ibid.
- Duloreſtes. 108
- Heſiona. Ibid.
- Iphigenia. 109. 168
- Lycurgus. Ibid.
- Phœniſſæ. 110. 168
- Proteſilaus. 110 168 169
- Telephus. 110
- Incertæ. 110. 169

Pacuvii Tragœd. 111. & 169

- Anchiſes. 11[illegible]. 169
- Antiopa. Ibid.
- Armorum iudicium. Ibid.
- Atalanta. 112. 169
- Chryſes. 113. 170
- Duloreſtes. 114. 170
- Hermiona. 116. 171
- Iliona. 118. 171
- Medea. Ibid.
- Medus. 119 172
- Nitra. Ibid.
- Paulus. 120 172
- Periboea. Ibid.
- Tantalus. 122. 173
- Teucer. Ibid.
- Thyeſtes. 123
- Incertæ. 123. 173

L. Accii Tragœd. 125. & 174.

- Aeneadæ, ſeu Decius. 125. 174
- Achilles. 126
- Ægiſthus. 126. 174
- Agamemnonides. 126
- Alceſtis. 126. 175
- Alcmæon. Ibid.
- Alpheſibœa. 127. 175
- Amphitryo. Ibid.
- Andromacha. 128 176
- Andromeda. Ibid.
- Antenoridæ. 128. 176
- Antigona. 129. 176
- Argonautæ. Ibid.
- Armorum iudicium. 130. 176
- Aſtyanax. 130. 177
- Athamas. 131. 178
- Atreus. Ibid.
- Bacchæ. 132. 178
- Brutus 133 [illegible]
- Chryſippus. Ibid.
- Clytemnæſtrâ. 134 [illegible]
- Deiphobus. 134 [illegible]
- Diomedes. Ibid.
- Epigoni. 135 [illegible]
- Epinauſimache. 135 [illegible]
- Erigona. 136 [illegible]
- Eriphila. [illegible]
- Euriſaces. [illegible]
- Hecuba. [illegible]
- Heleni. Ibid.
- Iliona. [illegible]
- Ion. [illegible]
- Medea. [illegible]
- Meleager. [illegible]
- Melanippus ſeu Menalippus. [illegible]

L. ACCII.
- Minotaurus. 141.181
- Myrmidones. Ibid.
- Neoptolemus. 141.181
- Niptræ. 142
- Nyctegreſia. 142.182
- Oenomaus. Ibid.
- Pelopidæ. 143.182
- Perſidæ. 143.183
- Philoctetes. Ibid.
- Phinidæ. 145.183
- Phœniſſæ. Ibid.
- Prometheus. 146.184
- Telephus. 147.184
- Tereus. 148.184
- Trachiniæ. Ibid.
- Thebais 149.185
- Troades. Ibid.
- Incertæ. 150 185

ILII. { Theutras. 151.183

GRANII. { Peliades. 151.186

MEMORIS vel MVMMII. { Hercules. 151.185

IVLII CAESARIS. { Adraſtus. 151

GRACCHI. { Thyeſtes. 151.186; Atalanta. 151

Q. LVTATII CATVLI. { Alcmæon. 186 151.163

L. VARII. { Thyeſtes. 152.186

MAECENATIS { Octauia. 152

OVIDII NASONIS vel OSSIDII GETAE. { Medea. 152

P. POMPONII SECVNDI { Incerta. 152

RVTILII GEMINI { Aſtyanax. 152

INCERTORVM TRAGOEDIAE. 152 & ſeqq. 186.

FINIS.

INDEX
RERVM ET VERBORVM
PARTIS I. SYNTAGMATIS.

Abdico, pro abnuo. 112
Abhinc. 111
Abiugat 19
Abnueant. 104
Abnuto. 156
Abſtabula. 115
Abſtulo. 172
Abſyrtum Medæa obtruncat & ſpargit. 155
Accepſo. 123
Accidere. 112
Accidit vox ad aures. 140
Accius altus & fortis. 169
Accommodo, 132
Accumbere menſam. Ibid.
Acheron. 154
Achilles Hectoris corpus Priamo reddidit. 156
Amphiaraus terrâ abſorptus. 156
Acrimonia acris. 110
Acritas. 142
Acritudo. 141
Actij, ſeu Accij ſeu Attij præconia. 174
Acturum. 109.142.116
Adagio, Serò ſapiunt. 162
Adauctare. 125
Adcido. 101
Adjtus. 139
Adiugare. 114.118
Adiutare. 116
Adiutem. 128
Adſpecti in Genit. 131
Aduereor. 127
Aduerſa nulla fortem animum deiiciunt, vel bonum ingenium turbant. 143
Adulo. 147
Adulteria Reginarum quàm grauia. 155
Aduolatus. 146
Aeges. 115
Aegiſthus potius Liuij, quàm Næuij. 167
Aemulus virtute. 130
Aequiperare merito. 116
Aequipero. 123
Aequiter. 133
Aequiter pro æquales. 129
Aequor cæli. 132
Aeſculapij liberi. 154
Aeſti. 114
Aeſtuat. 130 fortè legendum, *aſtudat*.
Aetas mala. 127
Aeternabilis. 133
Aethra. 151
Aethra nitens. 160
Acuum agere in armis aſſuetus. 120

Agnota. 117
Agnus aureus Pelopidarum. 155
Aibant. 138
Alcmæonis hiſtoria. 163
Alexandra tragœdia. 164
Alexandri ſeu Paridis mors. 163
Algu 128
Alligat vultum mœror. 113
Alpheſibœa hiſtoria. 175
Altiſonum. 99
Altiſpex regionum. 131
Altus pro celſo & pro profundo 103
Anfracta terrarum. 137
Amiciter. 116
Amicorum errores ferendi fortiter. 103
Amicus certus in re incerta. 106
Amnis femin. 135
Amnis alta. 136
Amolior. 117
Amolior me. 111
Amplare. 123
Amyclæ. 134
Ancillans. 140
Anguinum. 123
Anguſtitas. 127. 143
Animæ ventorum. 141
Animalis ſonus. 123
Animatus, 140
Animi 141
Animus & anima quomodo differant. 135
Anni mali multique. vt ſuprà. 142
Anni multi & mali, *contrarium eius quod in Scriptura dicuntur*. Dies vitæ pauci & mali. 128. 34
Antiſtita. 131
Annis. 101. 166
Anxiferi. 149
Anxitudo. 117. 137
Apollinis oraculum de Paride. 153
Apollo crinitus. 151
 Delphicus. 157
 Sanctus. Ibid.
Applicare ad manſuetum victum ex immani. 138
Applicauiſti. 125
Apta pennis. 106
Aptus. 117. 140. 150
Aquilonis ſtridor horrifer. 144
Arationis deſcriptio. 142
Arcu iaculantis deſcriptio. 157
Areopagitica petra. 99
Argi. 158
Argutis linguis. 109
Arietari. 133
Ariolatio. 153
Armentæ. 123
Arrigere arma. 99
Articulatim. 155
Aruæ. 109
Aruas. 125
Aſpecti in Genit. 127
Aſſentio. 136. 141
Aſpellor. 147
Aſpernabilis. 144
Aſſectari. 107
Aſſiduus cuſtos. 158
Aſſimilare. 152
Aſtrologorum, augurum & ſimilium deteſtatio. 106
Aſtu. 139. 142
Atalanta. 140
 eius hiſtoria. 169
Athamantis inſania, 178
Atra ſaxa. 134
Atreus. 158
Atta in Gratulatione. 179
Attendere aurem. 134
Attendo petere. 135
Attigas. 157
Attollere. 111
Aucupo. 114. 130. 158
Audibo. 104
Auerruncaſſo. 119
Auerrunco. 113. 121
Audire minus eſt, quàm auſcultare. 113
Augificare. 97
Anguium ſpiræ. 137
Augures, & extiſpices damnantur. 113
Augures reprehenſi. 131
Augura. 147
Auguro. 103. 127. 143
Augurum deteſtatio. 156
Aiutamini. 114
Aures & auditus differunt. 129
Aurora candens. 158
Aurora & aura differunt. 124
Aurora index ſolis. 142
Auroræ pater. 158
Aurum ſqualidum. 143
Auſere. 118
Axenum fretum Ponti, 158. de Euxino.
Axim. 131

B

BACCHAE thyrſigeræ. 109
Bacchus, Deus Cadmo generatus. 148
Balare. 134
Balenarum & Phocarum deſcriptio. 108
Barba horrida pedore, nidoris ſitu, & intonſis infuſcans pectus. 116
Barbaricæ opes. 134
Benefacta male locata, malefacta ſunt. 106
Betere. 119. 120
Bicorpor. 137. 140
Biformatus. 143
Blandiloquentia. [illegible]
Blitea lectio. [illegible]
Bona omnia à Deo. [illegible]
Boni nimium, cui nihil mali. [illegible]
Bonorum pericula multa. [illegible]
Bount. [illegible]

C

CABYRVM delubra. [illegible]
Cæli caua, [illegible]

Cæli clypeus. 99
Cæli clypeus altiſonus. 157
Cælo atque terræ proloqui. 102
Cæmentæ. 107
Callere. 112. 126
Calui. 119
Caluitur. 116. 125
Caluor. 138
Calypſonem. 123
Camo. 135
Camilla. 119
Camœnæ. 160
Campter. 113. 122
Canis icta lapidem petit, non iacientem. 112
Caperata frons. 108. 115
Capiſſam. 112
Caprigenum pecus. 120
Capſit. 140
Captare. 155
Cardo. 151
Cardo in Maſcul. 154
Cardo altiſonus.
Caritatis operibus nihil exhibendi decedit. 106
Caſabundus. 109
Caſſus ſanguine. 123
Caſtitudo. 146
Caſtra in Sing. 125
Caſta ſacra. 144
Caua cęrula candent. 103
Cauatio. 164
Caucaſus. 147
Cauſari. 139
Cautim. 127. 143
Celebrare. 139
Celebreſcit. 135
Celebri, & accelebraſſe, pro celeri & accelerafſe. 126
Celeranter. 129
Celerè. 120
Centaurus. 148
Cerberus. 149
Cernere, pro certare. 111
Cernere armis. 136
Cernere de victoria. 100
Cernere vitam ſub armis. 102
Certiſſent. 114
Certe. 104. 109. 113. & 140
Cidere. 137
Citum. 153
Circuli annui. 128
Circumueſtire. 159
Clangor. 147
Clarere pro lucere. 104
Clepo. 144. 155
Clepere auribus verba. 135
Cluentur. 118
Clupeare. 117
Cogitata, dicta, facta interdiu, recurrunt in ſomniis & ſe offerunt dormienti. 133
Coire, pro ſimul ire. 152
Colchi. 158
Collocare nuptias. ibid.
Collum. 135
Comitaſſet. 136
Comiter. 105
Commiſereſceret. 115
Commiſereſcite. 100
Commiſſum. 119
Compara. 136
Comparare & agitare ſecum. 148
Comparo. 138
Componere. 130
Compoſita dicta. 126
Compos malis. 134
Compos opprobriis inuenta. 108
Conciere. 99
Concio. 129
Concorditas. 117
Concubium, pro coniugij actu. 101
Conferre ſe in pedes. 100
Confieri. 117
Confingere facinus. 148
Conglomerare mala in aliquem. 105
Coniector. 153
Conlocare ſe in locum. 140
Connectere caput cum coronâ. 139
Conſentire & diſſentire partem. 113
Conſido. 104
Conſiptus. 162. 166
Conſolari lapſum facilè, ſed ſi ipſe labaris non triſtari & vti ſuis monitis difficillimum & rariſſimum. *hoc eſt quod voluit Terent. Omnes cùm valemus*, &c. 159
Conſolationis egregia ratio. 142
Conſpicere in aliquam. 148
Conſpiritûm animæ ſuauitas. Ibid.
Conſpiritus & conſpiritans. 184
Conſternari. 116
Conſul, à rectè conſulendo. 135
Contemplo. 108
Contendere. 148
Conuiſo. 146
Copem diem. 121
Cornifrontes. 174
Corona. 139
Cornuare. 157
Cornuti. 142
Corporare. 97
Cerritus. 132
Crambis & Parthenius Phinei filij. 183
Crepera res. 166. 147
Crepo. 167
Creſphontis hiſtoria. 164
Crocotæ. 109
Cuiatis. 126
Cuiatis eſſet. 147
Cunctare. 100 127
Cupida cupienter cupere. 103
Cupido cepit. 102
Cupienter. 145
Curæ quàm noxiæ. 130
Curare omnibus. 129
Curuifrontes 113
Cur volubilis, cur cæca, cur ſaxo inſiſtens, inſana, bruta? nullam eſſe. 117

Cythæron 160
Cythæron ſanctus. 132

D

DANVNT. 118
Dari ad caſum. 133
Dat, pro dicit. 115
Delebiliter. 125
Decolor ſanguis. 148
Dedico, pro dico. 127
Dedolare ad amuſſim. 182
Deſit. 137
Deflagrata fana. 101
Deianira edita partu Oenei. 148
Dei deſcriptio. 113
Deos eſſe, ſed humana non curare, dicit impius apud Ennium neſcio quis. 106 *Moneo verò hoc loco quod in Notis non occurrit, Ciceronē in lib. de Nat. Deor. 1. Pacuuio in Teucro tribuere verſum quo dicti ratio redditur, qui cum his aliis optimè cohaeret, ſiue ſint Ennij ſiue Pacuuij, hoc pacto:* Eg. Deûm genus eſſe ſēper dixi & dicam cælitûm; Sed eos non curare opinor, quid agat humanū genus. Nā ſi curent; bene bonis ſit, male malis. quod nunc abeſt. *Priores duos habes* 106 *vltimum verò* 122.
Deiugare. 114
Delectare pro extrahere. 105
Delicare. 126
Delicatè & doctè. 158
Delitor. 151
Delphini. 129
Delphinorum laſciuia. 161
Delphis primum oraculum fudit Apollo. 157
Demetrius Attij comœdia. 179
Depoſitus. 148
Depoſitus, animus in malis. 127
Deprecor. 98. 99
Derepentè. 100. 103. 131. 153
Deſpicere ex alto in altum. 105
Deſubitò. 108. 137
Detexere aliquem. 153
Deuago. 133
Deuorabo. 125
Deuotare & deuorare. 174
Dia. 139
Diabathra. 109
Diana. 151
Dictio. 177
Dictio, pro Oraculo. 121
Dignare. 117. 118. 140
Digner domo. 132
Dignor. 141
Dilemma contrarium duplex. 98
Dilemma, fruſtrà accuſare aliquem. 153
Dionyſus, pater vitiſa[illegible] Semelâ genitus, Euhius. 132
Dirce fons. 185
Diſcobinatè. 179
Diſcorditas. 117
Diſertim. 137
Diſpicere. 102
Diuidiæ diſcordes. 145
Diuidos. 128
Diuitare. 131
Diuitia. 133
Domiporta. 123
Domutio 118. 131
Draco Heſperidum. 149
Dracontem. 145
Dracontis. 146
Duce pro duc. 100
Duis pro des. 119
Duo, pro duos. *Sic Cicero quoque in Epiſt.* 135
Duplicare. 110
Duriter. 103
Duûm. 155

E

ECCOS. 114
Ecfare. 121
Efformo. 138
Egregiſſima. 128
Elimino. 115
Eliminor. 140
Elimina. 141
Eliminare extra ædes. 102
Eliminat. 150
Em. 139
Enitere. 154
Ennij, Creſſæ, Ambracia. 167
Enodari. 104
Epicroco. 109
Epicrocum. 168
Eraſini audacia. 162
Erigonæ mors. 179
Eriphile mors. 180
Erumpit ſe. 135
Erymanthia bellua. 149
Eſſis. 125
Euenat. 121
Euenta rerum mediis quibus eo nitimur correſpondent. 155
Euhoe. 98
Euitare vi vitam. 97. 154
Eumenides ſeu Furiæ cæruleæ. 152
Euiſcerata. 123
Euiſceratum. 149
Euiſceratus. 153
Euripidis Melanipparum argumentum inueſtigatum. 181
Europa. 143
Eurotas. 157
Euryſaces. 180
Euryſtheus. 148
Exalbeſcere metu, id eſt, palleſcere. 106
Examen mitiûm. 155
Exanclari. 97. 99. 141
Exanclo. 134. 148
Exanclo an exantlo. [illegible]
Excalpere. 164
Excetra tetra. 149
Excitare glebas [illegible] molli. 142
Exerciti. 155
Exin. 153
Exorſus. 114

Expectorare. 135. 146. 160.
Expectorare ſapientiam ex animo. 105
Expedibo. 99. 112. 121. 142
Expendere pœnas. 144
Expergite. 129
Expers liberûm. 138
Expes, & expers. 139
Experta bona. 150
Experto. 118
Exputando euoluere. 152
Exerciti in Genit. 130
Exſacrificare. 153
Exſenſa mente. 108
Extemplò. 138
Extiſpicium. 139
Extiſpices. 156
Extollere genus liberorum. 155
Extûm, prodigiûm, horriferûm, portẽtûm. 113

F

FACERE modi aliquid. 158
Faceſſi. 122
Faceſſo. 99
Facul. 121
Famulanter. 148
Famulitas. 112. 148
Fartus & ſatiatus. 146
Fata fari. 153
Fatiſcam. 136
Fatiſcere. 116
Fatum ſupremum. 144
Fauentia. 142
Fauſta omnia. Ibid.
Faxim. 104. Faxit. 144
Fax obuoluta ſanguine atque incendio. 153
Feminata virtus. 149
Ferocitas & ferocia differunt. 123
Ferox. 148
Fertilitatis magnæ deſcriptio. 156
Ferum feroci contundendum ſæuiter. 131
Feruat. 126
Feruere. 109. 147
Feruit. 140. 142
Fidelitas. 141
Fides, pro fidei. 152
Finis fæmin. 145
Flacent. 126
Flexamina. 117. 122
Flexiuicè. 115
Fligi. 126. 136
Flora flammis. 110
Florere inſignibus. 147
Flori crines. 111. 133
Flos Liberi. 121
Flos Liberûm. 140
Flucti. 114. 124. 148
Fluctuũ marinorum ſtrepitus deſcriptio. 145
Fluuia. 143. Fœnis. 136
Fœtis, pro fœtubus. 132
Fonticolæ. 160
Fors differt à fortuna. 128. 130
Fortaſſe an. 129
Fortunæ deſcriptio. 116
Fortuna ſerit. 103
Fortuna opes, non virtutem quit auferre. 147
Fræni. 139
Fretum cæli. 105
Frageſco. 137. 150. 126
Frater pro patruele. 130
Frendere. 111
Frendere fruges ſaxo. 149. 169
Frigit. 139
Frondentes comæ. 108
Fruges, phryges. 106
Fuam. 100
Fuat. 115. 133
Fulgere. 119
Fulgere tædis. 132
Funeſto more colloqui. 132
Fungi officium. 115
Furialis veſtis. 148
Furiarum caſtrum. 146
Furiarum deſcriptio. 152
Furiarum vna, de muliere noxia. 153
Furor vitæ prodigus. 160
Fuſcina. 129
Futile. 103

G

GALLANTI voce. 175
Gelus. 146
Gemina. 118
Geminitudo. 112
Genà genua comprimere arta. 107
Genam genæ imprimere. 106
Generibus, pro generis. 127
Genus non ornat virum, ſed vir fortis ipſum genus. 135
Gerere amicitiam atque inimicitiam promptam in frontem. 107
Gigantes. 148
Gliſcere. 120
Glomerata ſæclis clades. 147
Gnatula. 134
Gracilens. 110
Gracilitudo. 118
Grandæuitas. 117. 126. 132
Grandeſcere. 140
Grandinat. 120
Grandiri. 115
Gratulari re male geſta. 101
Graue beneficium. 131
Greſſio. 120
Grumum. 143
Guttatim. 101

H

HABERE. 144
Habet campus. 106
Hecubæ ſomnium de Paride. 153
He, he. 105
Helenæ periphraſis. 155
Helenæ raptus. 161
Helleſpontus. 158
Hem. 130
Herbam conferre. 139
Herculis in Oeta cruciat⁹ & lamẽtationes. 148
Heu. 157
Hilum. 142

Hippocrene. 160
Hiſcere. 130
Hoc, cælũ, æther, Deus conditor omnium. 113
Hoc quod lucet, quidquid eſt. 107
Homerum quomodo ſoliti citare veteres. 165
illi citabant à materia nomine dato, nos à litteris numeralibus.
Hominis deſcriptio, ſqualidi, mæſti, & horridi. 156
Honeſtitudo. 141. 143
Horia. 168
Horreſcere tela. 99
Horrificalis. 147
Hoſtificè. 128
Hoſtificus. 127
Hoſtimentum. 98
Hoſtio. 122
Hoſtiris. 100
Humus humida. 151
Humus, Maſcul. 186. 186
Hydra Lernæa. 149
Hyemes turbinum. 139

I

ICIT in præter. 108
Identidem. 150
Ignauire. 125
Ilico. 138
Ilionæ ſceptrum. 171
Iliones ſeu Laodicæ hiſtoria. 165
Ilium nomen. 142
Ilius, quis. 185
Illuuies. 156
Imbuere manus morte. 140
Imbutus ſanguine. 130
Initiari. 157
Immane. 128
Immanis contrarium manſueto. 138. 145
Immittere peritè frenos feris. 139
Immune facinus. 150
Impendio fit. 108
Imperare ſibi. 145
Implicare ſe in turbam. 131
Impos. 135
Improbatus. 102
Inachus, antiquus, rapidus, abundans. 135
Inaudire. 111
Incertare. 114
Incicorem. 124
Incilare. 116, 134
Incilare probris. 140
Increpo. 105
Incurſio acris. 136
Incuruiceruicum. 122
Incuruiſcere. 156
Indecorabiliter. 133
Indecorare. 140
Indecoris vita. 131
Indelictum. 138
Indomito more. 148
Inenodabile. 127
Infabrè. 119
Infans. 131
Infantes quadrupedes. 136
Inferni deſcriptio. 97. 154
Inferorum rigida craſſa caligo, via alta & ardua. 154
Inflacebunt. 105
Inflatu. 147
Infrenare iram. 141
Infrenari 100
Infrenus. Ibid.
Infuſco. 156
Ingenium. 120
Igratificus. 160
Inibi. 118
Inito. 111
Iniuria differt à contumelia. 111
Iniurioſè. 109
In mundo eſt. 107
Innata frons. 125
Innocentiæ & puritatis commendatio. 103
Inorabili. 177
Inrimari. 113
Inſiſtere iugo legum, *aſtiuè.* 158
Inſolentia 155
Inſolentia facit vt auidius quid & obſtinatius intueamur. 155
Inſomnia. 111
Inſtillo. 147
Integrare. 114 118
Interfectus, de inanimatis. 139
Interuentum eſt. 112
Inuado. 131
Inueſtio. 98
Inuideo. 140
Inuolare. 133
Io, Ionis. 150
Ioca. 110
Ioni. 158
Ionium mare. 158
Iouis aries 186
Iouis iuſiurandum, fides. 106
Iouis ſatelles 146
Iracundiæ medetur oratio *tempeſtiua*, intempeſtiua verò nocet. 159
Iraſci ob ſuſpiciones falſas, ſtulte. 103
Iſiaci coniectores. 106
Iſthmos. 155
Itiner. 104. 113. 115 119. 140 & 14[illegible]
Itera dum. 99
Itere. 145
Iteris. 110. 12[illegible]
Iteris ignoti. 109
Iugare. 100
Iugatus. 109
Iuno implacabilis. 148
Ius melius virtute, ſeu fortitudine. 100

L

LABOR neceſſarius ad bona conſequenda. 160
Lacænarum virginum ſtudia virilia. 1[illegible]
Lacerta in Plural. 1[illegible]
Lacerti quæ pars brachij. 1[illegible]
Lacrymis indulgere turpe & infructuoſum. 142
Lactans & Lactens differunt. 16[illegible]

Lactare.

Lactare. 139
Lactat error. 118
Lætare. 143
Lætificus. 156
Lætitudo. 127
Lamentas. 117
Lanugo flore genas opacat. 124
Laodamiæ variæ. 162
Lapire. 121
Largi 134
Latex Femin. 151
Lauabantur olim pueri recens nati in clypeis. 97
Lauere. 97.101.108.139.160
Laudari à laudatis bonum. 111
Laus parta, ſeruanda. 136
Lautus. 151
Lelius poëta. 162
Lembus. 134
Lemnus. 143. 144
Leo Nemeæus. 149
Leuare. 140
Leuare laudem. 142
Leuius poëta. 162.163.168
Leuij Sirene & Erotopegnia. 163
Leuinius, ſeu Leuius, ſeu Liuius. 168
Liber cultor cythæronis. 160
Libriſpices. 183
Limare caput 163
Linguæ biſulcis actu criſpo. 119
Lingua promontorij. 111
Lingua morem gerere. 108
Liquatæ guttę. 147
Liuius Andronicus primus Tragicus Latinus, Romæ prælegi ſolitus, non probatus Horatio. 161
Lucam-bouem locuſta prius pariet. 105
Lucifera lampas, Sol. 136
Lucti. 142 143
Luctifica. 147
Lumen de lumine. 106
Luſtrari. 108
Luſtrauit manus. 149
In Luſtris quieſcere. 107
Luteum. 123
Lycurgus Dryantis filius. 109
Lycurgi exitium. 168
Lymphæ flauæ. 120
Lytra & luſtra idem. 165

M

MACOR. 121
Mactabo. 129
Mactaſſint malo. 104
Macte, macte. 145
Madefactum. 115
Magnatè. 113
Magniſonans. 145
Magnitas. 132
Mala ætas. 120
Malaciæ. 109
Malæ. 154
Malè parta malè dilabuntur. 110
Malum parans alteri, ſibi exſpectet. 154
Manciolis tenere. 100
Mandere malis. 155
Manſues. 140
Manticulari, & manticulator. 124
Manubiæ. 108
Mare interbibere. 110
Marſus Augur. 106
Martes. 135
Matreſcere. 116
Matutini temporis deſcriptio. 142
Medea Draconem ſopiuit, draconigenas domauit. 159
Medicina. 146
Medus Medeæ filius. 172
Mehe. 186. 158
Melanippa quæ. 181
Melanippi varii & eorum hiſtoria. Ibid.
Meleagro fatalis torris. 139
Melo. 129
Melos. 109.150
Melus. 121
Memorabilis. 147
Memorabis. 112
Memordiſſe. 138
Menelaus. 158
Mente tranſuerſa. 155
Mertaret. 141
Mertet. 129
Metus nulla. 107
Minerua. 159
Minitabiliter. 111. 125
Minitas. 108
Mira mera. 180
Miſcere molem maiorem, & maius malũ. 155
Miſerarent. 131
Miſereri, miſerari, & commiſerari. 138
Miſerete. 101
Miſeretur. 125
Miſeri cupiunt miſerias ſuas aliis eſſe ignotas. 137
Miſeritudo. 127. 130. 131
Moderat. 120 135
Modicus gradus. 132
Mœna. 107
Mœrare. 182
Mœrus pro muro. 97. 98
Mœſtitudo. 147
Molitur. 144
Mollitudo. 120
Mollitur mare montibus. 147
Moneris & monerint. 111. 113
Monſtrificabilius. 177
Monſtrum eſſe. 103
Morabilioni. 130
Morares. 107
Moro. 118
Mortalia. 109
Mulciber. 144. 146
Mulieres vim ſuam contendunt ad maieſtatem viri. 148
Multi, pro malis. 136

Digitized by Google

Multimodis, 121.160
Multiplicabilis, 149
Muneulæ, 149
Mundus virginalis, 150
Munerare 181
Muneres, 167
Munificus nemo, niſi volens, 116
Mutire, pro ſeditioſè loqui, vnde noſtrum Belg. Muten, & Gall. Mutiner. 104
Mutum, *de belluis*. 136
Myrtilli mors cauſa exitij Tantalidarum, 159
Myſteria concepta, 144
Myſtica vada, 150

N.

Næuius melior Comicus quàm Tragicus. 167
Nati lugendi, mortuis congaudendum, 159
Naturæ munera, 152
Nauci habere 106.167
Nauis aduenientis deſcriptio. 129
Nebulum. 180
Neptunus omnipotens. 157
Nequitum. 124
Neruus equinus ad arcum, 144
Nerei filii piſces cetacei. 98
Neximus. 134
Nigrere. 114
Nigrere nimbis. 132
Niſus leues iacere. Ibid.
Niteſcit cælum. 156
Nitidantur. 149
Nitiditas. 132
Nitido. 98
Niuit. 110
Nobilitare. 148
Nobilis pro noto. 234
Nobilitas miſerias nobilitat. 148
Nobilito. 115
Noctis iter. 99
Noctis tranquillę & quietæ deſcriptio. 104
Nomen & numen. 148
Nomina veteribus ominoſa. 177
Nominum ratio in victimis & ſacris. 178
Nox Erebo creata, fuſcis crinibus. 158
Noxitudo. 130
Nuditas corporum vitanda. 106
Numerare, pro donare. 139, ſic *Numerus pro dono ſeu munere.*
Numero. 143
Numero ſcire. 110
Numerus. 129
Nuncupare nomen. 156
Nuptiæ innuptæ. 157
Nyctegreſia, nyctegerſia, nyctegræreia. 181

O.

Obduco. 110, 125
Obediens cui fiat, non quis faciat conſiderat 136
Obeſo corpore & pectore. 108
Obeſſe. 128
Obiacere. 100
Obire Acherontem. Ibid.
Obitum. 129
Obliterare. 126
Oblitus cum accuſ. 142
Obnoxius. 117
Obnoxius & innoxius oppoſita. 103
Obnoxius noxæ. 140
Obſcæna dicta. 142
Obſcænum. 111, 178
Obſcænum quid, aues obſcænæ, fames, dicta, nomina obſcæna. 177
Obeſſe. 176
Obſidio. 101, 124
Obſitum. 129
Obſtinatius. 135
Obtinatus. 110, 124, 127
Obtinet. 118
Obſtruſum. 181
Obſtupida. 113
Obterere artem. 156
Obtui. 136
Obuallatum. 128
Obuiolare. 150, 185
Oceanus pater. 157
Occupo. 100, 115, 128
Occupo impetum facere. 138
Odium ex metu, ex odio imprecatio. 106
Oeta. 142
Offendere ad vnum ſcopulum & telum. 151
Offerre ob mœnia. 158
Ogygia mœnia. 155
Oneratus cum genit. 121
Opere magno. 142
Opinio. 137
Opino. 99, 114
Ops. 150
Ora obuertere ob os(*i. eloquent* à) alicuius. 116
Oratio nobilis & plebeij æqua non æque valet. 101
Orbificor. 139
Orbitudo. 117, 127
Ordibor. 128
Oreſtes. 157
Oreſtis accuſator quis. 164
Oſſum vocabulum ab Africanis retentum, vt patet ex Auguſtino & Arnobio. 124
Oſtentum. 119
Oſtentum ſe obtulit. 132, 133
Otij incommoditas quanta. 100

P

Pacuuius doctus. [illegible]
Pædagogandus. [illegible]
Palatium cæli. [illegible]
Pallæ. [illegible]
Pallas Gigas. [illegible]
Pango, pegi. [illegible]
Paſſum. [illegible]
Paris, vocatus Alexander. [illegible]
Pariter. [illegible]
Pariter, vt. [illegible]
Paricidium, de nece fratris. [illegible]
Parti in genit. [illegible]
Partire. [illegible]
Partiuit. [illegible]
Partus tribuitur viro, vt cauſſæ. [illegible]

Patagia vox etiam Tertulliani. 109
Patientiâ poſſunt omnia ferri. 158
Patria eſt, vbicunque bene eſt. 125
Pauſa. 135
Pauſam dare. 104
Pectus ſcabrum illuuie. 156
Pecua. 131, 134
Pecuda. 109, 139
Pedetentim. 120
Pegaſus almus. 160
Pelei exilium. 166
Pelops. 158
Pennigerum. 144
Pentheus, 132
Perbitere. 101, 121
Percepſet. 152
Percipit. 119
Perdoleſcit. 136
Perennes amnes. 104
Periboe Lelantis vxor 172
alia Eurymedontis filia. Ibid.
Perpes. 117, 118
Perpetrare 119, 123
Perpediar. 135
Perpropinquum. 133
Perrogitare. 122
Pertimefactus. 121
Peruicacia & pertinacia quomodo differant. 141, 181
Peruicus. 130
Peruiuo. 139
Peruolgans. 122
Peruolgare. 105
Peſtis textilis. 148
Petendum non eſt, quòd nefas concedere. 135
Philoſopha ſententia. 123
Philoſophandum factis, non dictis. 173
Philoſophandum paucis, non omnino. 107
Phinei hiſtoria. 183
Phœbæ alma. 132
Pietatem cauere impium. 154
Pigraſſe. 135
Pigrem. 136
Pigrent. 134
Pinnata cauda. 147
Pinſere humum cubitis cadendo. 97
Plaga. 113
Plera 123
Pleros. 114
Ploratus virginalis. 149
Pœnitebant. 111
Pœnitudo. 122
Pœniturum. 136
Poluis femin. 167
Polydorus vltima proles Hecubæ. 157
Pomponij ſecundi laus. 186
Populare. 114, 131
Porcent. 136
Porcet. 104, 113
Poteſtas motus, pro poſſe mouere. 99
Poteſtur. 107, 114
Poti, pro potiri. 118
Potior cum nominat. vel potius cum accuſ. 121
Potiri eum. 110
Potiri ſceptrum. 146
Præceps præcipis. 162
Præſidens. 158
Prægradare. 113
Prægrandi. 112
Præſente his. 140
Præter propter vitam viuere. 100
Prætextatæ quæ. 174
Pretium præſens ferre pro factis. 108
Priami mors. 154
cadauer. Ibid.
Hectoris raptatio. 154
Probis probari præſtat quàm multis. 136
Probrum. 138
Procedere gradum. 99
Procne tragœdia recens. 184
Proferre pedem. 99
Profetæ. 151
Proficiſcor exilium. 145
Progenij. 120
Prolixitudo. 116
Prologium. 124
Proluuium. 128
Prometheus doctus ignem clepſit cæleſtem, & mortalibus diuiſit. 144
Promicanda oratio. 111
Promethei ſupplicium & lamenta. 146
Propagare. 158
Propages. 111
Properiter. 123, 147
Propexi. 133
Propinquitas. 113
Propria. 130
Propter. 104
Propteruitas. 122
Proteſilaodamia fabula. 168
Prouegere. 173
Prouideo. 122
Pubeſcere pampinis. 156
Pugnare cum forti, vtrumuis contingat, vinci vel vincere præclarum. 130
Puluis craſſa. 105
Puluis flauus. 120
Putare. 151
Purpurei capilli. 160
Putare. 105
Putrere. 122
Putret annis corpus exſangue. 136

Q.

QVADRIGAS irarum, 107
Quadrupedantis. 101
Quæſere. 98
Quamuis. 157
Quaſſu. 120
Ques, pro qui. 119
Queſdam. 142
Queuntur. 150
Quie dicari. 110
Quit. 147
Quita ſum. 149
Quis in Feminin. 102, 107, 119

R

RADIATVM. 133.146
Rarenter. 97
Ratum eſt. 140
Reapſe. 112. 117
Reciprocare. 98
Reciprocus & reciprocare. 122
Reciproca tela. 144
Recludere iram. 155
Redantruare. 114
redantruare, an redandruare, an redamptruare. 170
Redhoſtire. 127
Reſlo. 129
Regibus multi infideles, pauci boni. 151
Regni nec fides nec ſocietas ſancta. 106
Religio. 140
Reliquiæ Priamei cadaueris, ſacræ Phrygibus. 154.
Reliquias cadauerum vexare fœdum. 154
quid martyrum?
Remiſſa vita, pro obita. 156
Remus. 122
Repens. 159
Repentibus ratibus. 115
Repagula. 155
Repandiroſtrum. 123
Repedare. 119. 124
Repotia. 118
Repotialis liber. 171
Repudium. 150
Reſarrire 125. 174
Reſiduus & reſes. 150
Reſonunt. 134
Reſpergo. 129
Reſtibilet. 122
Reſtinguere. 153
Reſupinare. 129
Riſito. 110
Robor. 111
Rodus. 134. 140
Rogitarum. 102. 160
Rorulentus. 142
Roſidus. Ibid.
Rudentiſibilus. 123
Rumitant. 110
Rurſus prorſus, 98
Ruſpans. 139
Ruſpari. 142
Rutilare. 150

S

SACER. 158
Sæuiter. 131
Sæuum Aduerb. 103
Sagmina. 1'0
Salacia. 124
Salluſtii verba ex Pacuuio, ſi fidus Marcellus qui refert. 170
Salmacidus, Salmacidum. 167
Salmacis. 167
Salmacis ſpolia. 105
Salmacia. 167
Salti. 140
Salum vndantem. 1[illegible]
Sanctesſcere. 150
Sanctitudo 146. 148
Sanguen. 101. 125. 128
Sanguen metu exalbeſcat. 160
Sanguen timido refugit. 106
Sanguis ater. 155
Sanguis ſalſus. 98
Sapit fruſtrà, qui non ſibi. 103
Sas, ſapſa. 122
Satias. 131. 159
Satu. 143. 147
Satullo. 182
Scamander. 179
Scamandri vnda ſancta, corporib' expleta. 136
Scapere. 122
Scapreo. 164
Scatebra. 143
Scatere fontes. 156
Sceleſtum facere, quod tale dicis. 104
Schema. 109
Scibas. 104
Scindere comam. 150
Scirpea claua. 110
Sciſciderit. 103
Scius. 122
Scrupea. 140
Scrupuloſi.
Secordia.
Secundo lumine, id eſt die. 102
Seges. 128
Segnitas. 125. 128
Semela. 184
Senectus differt à ſenio. 121
Senectus tarda. 156
Senere. 121. 122. 147
Senium. 121. 127
Senium acerrimum. 136
Sentes orarum vltimę. 157
Sepulchrum, portus corporis & *requies*. 156
Sermone differre. 140
Serila. 120
Seueriter. 100
Sibi non ſapiens ſemitam, alteri viam monſtrat. 106
Signitenens. 9[illegible]
Silentii ſecuritas & laus. 9[illegible]
Siſtis 160
Sliſco. 125
Socerus Maſculin. 122
Solis Currus & lumen. 146
Solitas. 1[illegible]
Som. 1[illegible]
Somniorum ſortes. [illegible]
Somnium Tarquinii eiúſque explicatio. [illegible]
Somno curam ſuſpenſam leuare. 1[illegible]4
Somnus ſtupidus. 14[illegible]
Sonere. 97. 100. 132. 1[illegible]
Soniti. 1[illegible]
Sonores melliflui. 1[illegible]
Sonunt. 1[illegible]
Sortes & vaticinia ex numeris nominum. ſuperſtitio peruetus. 1[illegible]

Sortes Pythagoricæ. 177
Sortio. 98
Sparta. 134
Sparrici. 184
Species. 138
Spectus. 115
Specus Femin. 114
Specus inferum vaſti. 100
Spernere pro ſeparare. Ibid.
Spiræ Sparteæ. 124. 174
Spiſſum. 117
Splendet & horret campus haſtis. 104
Spolia ex laudibus capere. 149
Squala veſtis. 104
Squalo. 122
Squalitas. 147
Squalitudo. 138
Stabilimen. 155
Stagna maris. 137
Stirps maſc. 112. 122
Stirps liberûm. 105
Stolâ. Ibid.
Stola ſæua. 106
Strepiti. 100
Stridere inferorum prop. 175
Struere nefas. 160
Stultum nimis cupiditates cupere. 103
Suauiſſonum. 168
Subaxet. 117
Subiecto. 122
Sublimæ. 145
Sublimare. 103
Sublimen candens. 105
Subſcus. 120
Succuſſet. 145
Succuſſu. 120
Sudat terra ſanguine. 100
Sufferam. 134
Suggrundarium. 152
Summa 125. 126
Summum pro maximo. 128
Summuſſare. 97. 164
Superbiloquentia. 155
Supereſcit. 134
Super ſatis agere. 113
Superſtitare. 103
Superſtitioſus. 153
Suppetias ferre. 151
Suppliciis explere cælitum aras. 135
Suſcitare ſententiam. 106
Suſpirantes curæ. 253
Syluani melos. 129

T

TABERE. 97
Tabifica. 142
Tabificabili. 139
Tæniæ. 141
Tagere. 117. 122
Tamen. 121
Tantalus. 158
Tardigenulum ſenium. 108
Tardigrada. 123
Tardities. 135
Tarditudo. 126
Tauria ara. 180
Taurigenum ſemen. 138. 141
Telamonis exilium. 166
Telamonis laus. 156
Telegonus. 172
Telephi miſeria, vulnus, mendicitas. 167
Temeriter. 127
Temeritudo. 116
Temo plauſtri Bootis. 99
Tempeſtates. 123
Tempeſtatis deſcriptio. 116
Templa cęlitum magna. 101. 125
Templa inferni, ſeu Acheruſia. 97
Tenacia. 100
Tenebrica. 149
Tenſarii. 150
Terei dramata multorum. 184
Termen. 141
Terra exhalat auroram. 124
Terricula. 136. 147
Teſca loca. 143. 144. Saxa teſca. 144
Teſtudinis deſcriptio. 123
Tetinerim. 117
Tetinerit. 134
Tetiniſſe. 119
Tetrare. 121
Tetritudo. 144
Tetuli. 99. 128. 157
Texitur claſſis. 153
Texta. 142
Texus. 137
Thębais fortè Pomponii II. 186
Thælis pro Thetis. 167
Theſauri mortis. 100
Theſaurus mortis, Orci, incendiorum. 165
Theſprotus. 158
Thoas. Ibid.
Thyaſiari. 173
Timiditas. 121
Timos. 110. 168
Tolerantia virilis virtus. 139
Tollere. 153
Tonſilla. 119
Tonſillæ. 145
Tonſu. 127
Topper. 107. 110. 124
Torto diſtrahere. 115
Tortu. 149
Trabes in ſing. 101
Trabica. 125
Tralitans flammam. 101
Tranſdo. 137
Tranſuerberatus. 146
Trionum moderator Bootes. 110
Tripudians. 132
Triſtis. 148
Triſtitias. 113
Triuia Titanis, Hecate. 105
Troiæ excidium. 154
Tueor. 123
Tumulti. 100. 125 142
Turba. 131. Tutare. 109. 121
Tyndareo gnata. 148

V.

VAGVVS à telis. 134
Vagare. 118, 121, 139, 148
Vagare vento. 100
Valentia. 108
Vanans & lactans. 126
Vanitudo. 115
Vapos. 110, 128
Varij laus. 186
Vaſtam vrbem ferro facere. 150
Vaſteſcere. 145
Vaſtifica. 149
Vaſtitates. 131
Vaſtitudo. 122, 137, 139
Vber frugum. 136
Vecors. 148
Veliuolæ naues. 97
Veliuolantes naues. 153
Veliuolum. 162
Venenum *pro pharmaco*, 146
Venor, paſſiuè. 102
Venus. 157
Vereri cum genit. 117, 127
Vereor eſſe. 137
Veritatem profari aut cernere amor & ira impediunt. 97
Verruncare. 125, 133
Verſutiiocus. 158
Veſci arce. 114
Veſci armis. 112, 130
Veſci dapem. 132
Veſci præmiis. 146
Veſcuntur oculi facinus. 131
Veter. 138
Viam erranti monſtrare. 106
Vicanus aruſpes. 106
Viciſſitas. 145
Viduus. 147
Vi nequis? clam conandum. 124
Vinulum. 166
Vinum, Deus maximus. 158
Viperino morſu. 145
Virginal. adiectiu. 153
Viſceratim. 98
Viſum. 133
Vitalis pro viuente. 105
Vita nulli eſt in vitâ propria. 139
Vitulari. 107, 109
Viciſco. 99
Vlto. 115
Vlyxis laudes. 145
Vlyxis mors. 172
Vmbræ obſcuræ animarum, falſo ſanguine imagines mortuorum. 154
Vmbilicus terrarum Delphi. 157
Vnanimitas 114
Vnda latrat, cachinnat. 141
Vngulus. 112, 118
Vnosè. 118
Volatilis. 144
Volcani templa in locis in quos delatus quando à Ioue cælo deiectus. 144
Volucres bipedes. 109
Vruare ſe circum ad pedes. 98
Vſura Solis. 149
Vulgus. 135, 137

Z.

Zeuxis riſu mortuus. 158

LECTOR S.

PRO bellariis Orcheſtricis breue apophoretum deguſta; cui non plauſum, ſed veniam peto; trilingue, triſyllabum, trilitterum vno in nomine ERRORES, pars mei; qui crebris lituris, adnotamentiſque nebulas offudi; pars præli, quod præfeſtinâ, me vrgente, properatione non cæcos (vt aiunt) ſed maculoſos catulos effudit. Vt, vt eſt: dona, non damna: prudentiæ fuerit, notare & agnoſcere; ſedulitatis corrigere, & recognoſcere; comitatis & clementiæ, miſereri & ignoſcere. Notaui, non omnes, quid opus planè conſpicuos? ſed præcipuos; qui meâ taciturnitate vel tranſitione tua, moram adferre, & nauigio litterarium hoc æquor deſiderij velis expanſis ſulcanti remorã poſſent adfigere. cur culpes, qui malum comiter piſciculum oſtendit, vt tollas? cur damnes Pharon, intempeſta in nocte claris ignibus cæca vada & abruptos fluctibus ac æuo ſcopulos illuſtrantem? cur vulnerum iraſcaris medico; quæ fugiente autographi atramento Typographi medicinam fugerunt? tuam quoque fortaſſis, niſi, quem ſubiunxi, Indiculus præiret. Nunc tibi facile ſanare; ſi vis vti, & quæ legis probè capere. Negligis, & mauis carpere petulcè ac ſubſannare? licet, non moror, ad hanc menſam non inuito, nec inuito beneficium obtrudo. tantùm obtendo contra liuoris hirrientem caniculam hoc triplicis caninæ litteræ textu ſcutum horridum, non mutum; ſed oblatrans, & garrulum qualis Argûs carinæ compages.

Conſtat vocula r Latino ρ Græco, & ר Hebraico.

LOCA SCRIPTORVM
in hac ſecunda Parte elucidatorum in Aduerſariis.

Primus numerus paginam, ſecundus denotat verſum.

ABRONI Silonis. 238. 121
Aeſchyli. 198.1771
Agathiæ. 78 515
Albinouani. 116 1275
D. Ambroſij. 171.661
Ammiani Marcellini. 40. 133
Antipatti. 119. 22
Anacreontis. 211. 273. 313. 863
Apollodori 158. 167. 262 1115. 266. 102
Apollonij. 8. 89.276. 465.294. 115.
Apuleij. 101. 643.240 218.287.826
Ariſtotelis. 44 266. 79. 535. 97. 526. 183 220. 597. 281. 631.303. 465.
Ariſtophanis. 198. 1771
Arnobij. 181. 1098. 286. 811
Artemidori 268. 182
Athenæi. 37. 175
Attij. 11. 202. & 208.65. 1051.73. 324. 99. 557. 133 500. 161. 254. 207. 110.224. 765 235. 16.
Auctoris Creticorum. 194 1583
D. Auguſtini. 220. 597
Auicennæ. 79. 535
A. Sabini. 246. 459

B

Bathonis. 314, 918
Boëtii Seuerini. 135. 581. 180. 1033. & 1056

C

Cæſaris. 193. 1118
C. Cilnij Mecenatis. 283.684
Callidemi. 255.835
Callimachi. 238.133
Calphurnij Baſſi. 117. 9
Capitolini 158 167
Cariſij. 553
Caſſij Parmenſis. 181. 1056
Catonis Cenſorij. 206 92
Catulli. 6.37. 8 89. 9. 109. 72. 277. 98. 557 103. 742. 112. 132. 237. 76. 270. 262. 172. 769.
Cenſorini. 18. 186. 188
Ciceronis. 98. 557. 133. 512. 136. 643. 101. 129. 144. 162. 178. 183. 184.186. 187. 188. 151. 1199. 152. 1245. 210. 224. 211. 264. 235. 15. & 16. & 34. & 36.
Cinnæ. 144. 915
Claudiani. 8. 82. 9. 109. 16. 375. 32 862. 44. 266, 90, 274, 95, 417, 104, 775, 120, 72, 123, 179, 126, 165, 137, 672, 143, 895, 166, 455, 180, 1030, & ſeq. 183, 1160, 230, 1022, 240, 2, 8, 258, 989, 275, 460, 287, 826.
Clementis Alexandrini. 143, 867, 181, 1008
Cod. Theodoſiani li. 3. tit. 14. l. nulli. 78. 515,
Cæcilij. 79, 535, 161, 254
Columellæ. 52, 118
Criſpini. 172, 769

D

Dauidis. 87, 172
Demetrij Phalerei. 219. 597
Didymi 108, 143
Diodori Siculi. 234, 11
Diomedis. 277, 475
Dioniſij Catonis. 207, 92
Donati. 79, 535

E

Egnatij. 225 86
Ennij. 14, 298, 84, 36, 187, 1270, 223, 711, 314, 893.
Epicteti. 270. 262
Euripidis. 5, 1, 114, 1177, 116, 1275 128, 356, 136, 685, 208, 143, 219, 597, 220, 597, 262, 1115, 269, 216, 278, 524, 295, 141.
Euſebij. 208, 143

F

Fabij. 186. 187
Firminiani Simphoſij. 113, 1139
Fulgentij Placiadæ. 163, 172, 769

G

Galeni. 255. 820
Gellii. 39, 91, 98, 557, 99, 134. 549. 164. 37
Germanici. 15, 314
Garciæ Laſſi. 134. 549
Getulici. 117, 9
Græci adagii de Malæa. 9, 149
Gracchi. 161, 254

H

Heliodori. 255, 820
Herodoti. 54. 687, 234, 11, 244, 435. 303, 465
Heſiodi. 33, 880, 54, 613, 158. 167, 207, 118
D. Hieronymi. 87, 205, 234 11, 287, 826
Higyni. 128, 336, 158, 167
Homeri. 8, 89, 79, 535, 118, 14, 119, 37, 124, 179, 208, 43, 233, 244, 435, 268, 182, 276, 465, 294, 115.
Horatii. 12, 215. 97, 526, 105, 796, 158, 167, 208, 143 211, 273 266, 96, 272, 322.
Hugonis Falcandi. 8, 81.

I

Incerti poëtæ. 292, 27
Inſcriptio vetus. 192, 1275
Inſtitut. Iuſtiniani, de Nuptiis in princip. 78, 515.
Ioann. Diaconi. 208, 143
Ioan. Næuizani. 144, 913
Ioan. Tzetzæ. 13, 232. 208, 143
Iobi. 87, 172

Ionis.

Ionis Chij. 146.1021
Ioſephi. 234.11.307.647
D. Iſidori. 249.560
Iul. Firmici. 261.1150
Iulij Obſequentis. 46.361
Iuuenalis. 116.1275

L.

Lactantij. 271.267
L. an vſufructus. D. de vſuf. 123.& ſeq.
L. municipiis D. de vſu & vſuf. leg. Ibid.
L. final. C. de ſacroſ. Eccleſ. Ibid.
L. 1. D. de dolo malo. 246.441
L. 101. D. de reg. iur. 79 535
Lex 12. tabularum. 97.526
L. ex emto. 11 §. qui autem D. de act. emp. 301, 405.
L. Gallus de lib. & poſtu. 79,535
L. 96 l. 112 D. de verb. ſign. §. flumina Inſt. de rer. diuiſ. 277.479
L. 4. D. de inoffic. teſtam. 92.550
L. malum D de verb. ſignif. 234.11.234.11
Lex Numæ. 97,526
L. qui tacet. D de reg. iur. 151,1199
L. Si filiusfamilias, & l. ſi tamen. D. de S. C. Macedon. 151,1199
L. ſi vxor. §. iudex D. ad l. Iul. de adult. 271, 267.
L. vt pomum. D. de ſeruitut. 106,92
Libanij. 34,933
Liuianæ epitomæ. 269,202
Liuij. 123.169.157.110
Lucani. 9,149.121,107.143,883, 256,868,276, 465,177.479,290,1008.
Lucani Medea. 5,1
Lucilij. 153,1309,192,& 1475
L. Pomponij. 264
Lucretij. 44,166,137,672,237,107
Lud. Dulcis. 144,920
Lycophronis. 104 783

M.

Macrobij. 65,1028, 178,109,205.241,220, & 221,245,237.
Manilij. 27, 657
Martialis. 287, 826
Martirani Coriolani. 155, in prin.
Maximi. 98,557
Maximiani. 93 360
Melanthis. 172,780
Menandri. 98,557,270,262
Meſſallæ Coruini. 298,280
Metelli Numidici. 98, 557
Metrodori. Ibid.
Mimographi. 257 868
Moſchi. 8,81,79,535
Muſæi. 165,452, 143,361

N

Nelei carmen. 220,597
Nemeſiani. 180,1055
Neophronis. 34.933
Nonij. 6,57,15,322,37,101,109,115,130. 161, 164, 166,167, 168, 169, 170, 174, 175, 179, 180, 186, 108, 914, 136, 643, 149, 1126, 268,193,264.

Octauij Auguſti. 71,112
Oraculi Pythici. 220,603
Originis. 48,422
Orphei. 118,16,294, 115,297,198
Ouidij. 11,209,79,535,100, 608,104,764, 150,1163.158,167,166,455, 167, 502, 176, 867 185,206,92,220, 597, 272, 319, 273,374, 276, 465,287,826.307,646.
Ouidij Medea, an ex centonib. 5,1

P.

Pacuuij. 147,1053,161,254,268,191
Palephati. 144,913
Palladæ. 100,608
Parmenidis. 103,742
Pauſaniæ. 203,1970
Pedonis Albinouani. 159,191
Petronij Arbitri. 140,770,281,623
Phanoclis. 143,867
Philæmonis. 98,557
Philiſci. 204
Philoſtrati. 244,11,263,1166
Philoetæ. 172,713
Pindari. 208,143,219,597
Platonis. 7,771,165,452
Plauti. 98,557,100,616
Plinij. 42,187,79,535,161,254
Plutarchi, 103,742,161,254,119, 597
Pompeiorum epitaphia. 182,1108
Pomponij Sabini. 117,9
Porcii Lucini. 264,377
Poſſidonij. 98,557
Priſciani. 103,129, 163,167, 168,169,172 158,167.
Probi. 117. 9
Propertij. 7.77,27,709,116,1265,165,452,238, 133,& 140,218.
Pythagoræ. 208,143

Q

Quinctiliani. 11,203,14,276,26,30,133, 512,142,852,196.181.
Q. Curtii. 217,536,134,11
Q. Smyrnæi, ſeu Calabri. 269,217
Q. Tullii Ciceronis. 156,69

R.

Raph. Cumani. 95,464

S.

Saleii Baſſi. 81,596
Salluſtii. 133.512,151,1199,157,80
Sapientiæ Salomonis. 79,535
Saxonis Grammatici. 143,895
Scholiaſtæ Apollonii. 158,167
Scholiaſtæ Euripidis. 260,1043
Scholiaſtæ Sophoclis. 260,1043
Scribonii. 42,187
Secundi philoſophi. 98,557
Senecæ. 78,515,188,193,1525,207,110,234.8, 238.121,277,479.
Seruii. 15,322,42,187,127,299,134,541, 149,1126,224,765.
Silii Italici. 147,1046,234,6,287,886
Simonidis. 219,597
Sophoclis. 118,14,191,1470,155. in prin.195 1621.

Solini. 123,179,255, 835
Solonis. 220,597
Staſimi. 8,89
Statij Papinij. 66,1,123,179,149, 1126,239 185,276,465,287,826.
Stephani. 157,102,164
Stobæi. 54, 933
Strabonis. 105,783,134,549
Suetonij. 133,512,239,159,249,560
Suſarionis. 98.557
Suydæ. Ibid.& 183
Sydonius Apollinaris. 120,72,122,132
Symmachi. 172,769

T.

Taciti. 133,500,300.363
Terentiani Mauri. 177
Terentii. 47,402,66,9,79,535,98,557,99,563, 147,1053.
Tertulliani. 5,1
Themiſtii. 266,75
Theocriti. 8, 89
Theodectæ. 219,597
Theſſali. 244 439
D. Thomæ Aquinatis. 144,920
Thucydidis. 220, 605
Tibulli. 58,753,100,609,123,179
Titinnii. 108,914
Trogi Pompeii. 122, 107
Turpilii. 42,178,150,1163,[illegible]

V.

Valerii Flacci. 12,227,276,465,[illegible],693
Valerii Maximi. 220,560
Varronis. 9,110,92,350,101, 102,109,115,[illegible], 193.1518,513.880.
Varronis Attacini. 182,1103,2[illegible],4[illegible]
Vegetii. 134,545
Velleii Paterculi. 1[illegible]4
Vibii Sequeſtri. 167,502
Virgilii. 5,13,& 20,6,57,8,82.16,351,21 554, 42, 187, 46, 336,& 341.58,753.65,1028, 72, 277,79, 535, 93, 360, 103.747, 105, 796, 118,14,123,179,132, 481,134,547,147,1053, & 149,1126, 150, 1163.157,103,165.452.183, 1155,192,1475,211, 263,218, 562,235,16,279, 622.
Vlpiani. 78,515

X.

Xenophontis. 136,615.

INDEX.

RERVM ET VERBORVM PARTIS II. SYNTAGMATIS.

Prior numerus paginam, poſterior verſum denotat.

ABDERE penitus ferrum exactâ dexterâ. 263, 1154
Abdico, abiuro, abnuo. 20, 507
Abduxit terra cruorem. 263, 1162.
Abies enodis. 52,541
Abnuere bella. 212, 327
Abolere luem ferro. 10,183
Abrumpere clauſtra. 188,1309
Abſcondere enſem in vulnere. 223,724
Abſoluere manus alicuius. 55,662
Abſtrahere natis. 9,145
Abſtrahere reuulſam ſolio. 85,94
Abſyrtus frater à ſorore Medæa diſſectus. 6.
Abſyrti laceratio 9, 132
Abſyrtus. 19,473
Abydus. 81, 610
Acarnan durus. 83,23
asper & ſtrennuus. 83, 22
Acaſtus Rex Theſſaliæ. 13,257
Acaſtus. 18,415 21,521
Accisa ferro. 147,1046
Achelous cuius filius. 24.635
Achelous. 562,[illegible]
Achelous mutari ſolitus in varias formas, ſerpentis, tauri viri, tauricornis. 162,301
Achelous ab Hercule victus, vno cornu exutus, ceſſit Deianirâ. 167,[illegible]
Deſcriptio Acheloi victi. 167,[illegible]
Acheron 53, 578,203,1948,230,[illegible]
Acheron, vnus in Bruttiis, alter in Epiro, & [illegible] tribuitur inferis. [illegible]
Acheron mœſtus. [illegible]
Acheron imus. [illegible]
Deſcriptio Acherontis. [illegible]
Acheron inuius retro, ſeu renauigari. [illegible]
Acheron vnde profluat, & quo impetu. [illegible]
Acheruſia palus. [illegible]
Acheruſia templa alta pallida. [illegible]
Achilles Thetidis filius, Nerei nepos [illegible]
Theſſalicus dux. [illegible]
de matre eius varia. Ibid. [illegible]
Achilles Telephum vulnerat, Thraces & [illegible] ſos fudit. [illegible]
Achillis vmbra apparet, & Polyxenam [illegible] ſcit mactari. [illegible]
Hectorem traxit. 232,[illegible]

Achilles medicinã didicit à Chirone. 240,218
Achillis iter, alterius foret gloria & ſummum decus. 240,230
Achillem nullus Deorum cominus petiit. 243, 345.
Achilles occiſus à Paride. 243,346
Achillis genus ex { mari. inferis cælo. } 243,315
Achillis tumulus 262,1120
Achilles indomitus. 268,178
Achilles totuus armauit manum procacem. 269,208.
Achilles celer curſu & ſaltu, déque ſaltu eius admirandum exorto fonte. 280,616
Acies oculorum turbida. 145,953
Acies ſtat in armis nudatis. 75,388
Acierum diſpoſitarum, & ruentium in pugnã, deſcriptio. 75,385
Acriſius. 311,765
Acrotonis incolæ longæui. 123,179
Acta pro litore. 550,1163
Actæon citus. 58,755
Actæonis interitus. 57,751
Actæonis Mythologia. 66. 14
Actæon celer. 66,15
Actæon iacuit præda ſuis canibus. Ibid.
Actæus. 150,1163
Actæus Rex. Ibid.
Acuere ſe & iras parare. 111,1056
Acutè vlulare. 216,496
Accumulatio, terribile, dirum, peſtilẽs, atrox, ferum. 119,32
Accumbentis menſæ habitus. 227,910
Actum eſt abundè. 206,104
Actutum aderit. 100,621
Adagium, 287. 865. { vicimus victi. victores victi. victa vinces, euerſa reſurges. victor à victoria perditus.
Adagium, 227, 884. { vertice ſeu capite cælum aut ſidera tangere, attingere, ferire, cælitum excelſiſſimus. æqualis aſtris gradior.
Adagiales formæ celeritatis. 76,427. { Sagitta Parthica. Ratis impulſa vehementi vento. Stella cælo delapſa.
Adagia celeris curſus. 76,419. { Vẽtus vehens agit procellæ turbine. Sphinx vel ſtymphalis fert ſuis pinnis. Harpyia rapiet per vias altas aeris.
Adagia, de re valdè contaminatã. 102.714. { non eluat } Tanais, aut Mæotis, aut totũ mare.
Adag. cui forma cedat Venus. 305 539
Adag. de craſtino nemo ſecurus, & ſimilia in eandem ſententiam. 220,619
Adagialia de crudeli facto quis hoc fecit. 262,1103. { Colchus. Scytha. Caſpij accola. Buſiris. Diomedes.
Adag. domus Pelopeia, vel Pelopidarum genus 205,22.
Adagia duri & immitis. 187, 1270. & 1278. { durior ſax o. chalybe. ſymplegade. freto. ferro. Hæmo. Parrhaſio axe.
Adagium, fugacior Harpyis. 208,159
Adag. fulmen hos nexus non ſoluat. 67,60
Adagia, ſeu prouerbiales locutiones ad exprimendam fugã vel receſſum valde lõgũ: licet. 108, 927. { 1. vltimo mundo Oceani plagis & terra dirimat. 2. habites apud antipodes. 3. poli verticẽ tranſſcenderis. 4. vltra nubes ſublatus, ſupra hiemes, & niues, & ventos.
Adagia, de homine duro & ſæuo. 158, 141. { genuit Caucaſus, aut Cautes Scythiæ. tulit te Rhodope. Tigris eum lactauit an eſt aliquis Titanum.
Adagia Impoſſibiliũ. 68, 89. { Amnis regeret aquas in fontem. Sol noctem adferet, Heſperus diem. Flumina in caput ſuũ retro labẽtur. Sol equis conuerſis recurret.
Adagia impoſſibiliũ. 216. 477. { Arctos prius mare perfundet. Siculi æſtus vnda conſiſtet. Ionio pelago matura ſeges ſurget. Nox atra dabit lucem terris. Fœdus iungent cũ { flammis aquæ. morte vitã. mari ventus
Adagia impoſſibilium. 163. 335. ante. { ab occaſu dies naſcetur Indis Phœbus glacialem polum tepida afficiet rotã.
Adagia impoſſibilium. 296, 220. iungentur ante. { Sæua ſideribus freta. Ignis vndæ. Tartaro triſti polus, Lux alma tenebris, Roſcidæ nocti dies.
Adagia impoſſibilium 194, 1580. { Seges naſcetur in profundo. Fretũ dulci vnda reſonabit. Vrſa fruetur ponto vetito.
Adagium de impoſſibili, Prius pariet locuſta lucam bouem. 92, 350
Adagia impoſſibilium propiñquã fieri: 993 565 { Citius iũges aquas ignibus. Syrtis præbebit amica ratibus vada. Sol orietur ab occaſu. Lupi damis præbebunt ora blanda.
Adagia impoſſibilium. 161, 280. { Flamma & torrens pariter fluent. Vrſa bibet Pontum.
Adagia impoſſibi- { 1. Dies orietur ab occaſu, claudetur ortu. 2. Pax fida erit niuibus & flãmis. 3. Sicilia coniungetur Italiæ.

[A]lium nunquam aliquid fore indicãtia. 129, 372. ante
4. Euripus quieſcet & ſtabit.
5. Arctos mare perfundet.
6. In Ionio mariſegetes naſcẽtur
7. Nox lucem dabit.
8. Flammæ cũ aquis cum morte vita, cum mari ventus fœdus iungent.
9, Syrtis erit amica nauibus.
10. Lupi damis ora præbebunt blanda.
11. Freta ſideribus iũgẽtur, Tartaro polus, lux tenebris, roſcidæ nocti dies.
12 Glacialis polus & Scythæ vicino ſole æſtuabunt.
13. Mare dulci aqua reſonabit.
14. In æquore cerui paſcentur.
15. Freta deſerent nudos piſces in litore.
16. Ararim Parthus, Tigrim Germanus bibet.

Adagialis locutio, vix vrnam implet 198 1760
Adag. Maſculus malus, femina bona. 98 557
Adagium, de magnis malis, vel hoſtis miſeratur. 278, 518
Adag. Monſtrum Sphinge magis perplexum. 54, 641.
Adag. Neſcis quid veſper vehat. 220, 614

Adagia perpetuitatis; tãdiu, quam 194, 1594.
Vere flores naſcentur,
Hieme folia decident,
Folia æſtate renaſcentur,
Poma auctumno fugiente cadent.

Adagia ſignificãtia in perpetuum aliquid fore, dum 51, 503.
Sidera mundi current.
Oceanus orbem ambiet.
Luna ex corniculante implebitur.
Lucifer diei prænũci⁹ erit.
Arctus nõ mergetur mari.

Adagiũ prompti animi quiduis faciendi & patiendi pro alio 73, 313.
Tranare fretum Aegæum.
Aethnę ignes ore excipere
Offerre ſe Draconi Heſperidum furenti.
Præbere iecur alitibus.

Adag. Quot ſerui tot hoſtes. 209, 207

Adagia remoti loci. 173, 742.
Fuge vltra Herculis labores
Quære ſi quid patet vlterius terris, freto, ſideribus, Oceano, & inferis.

Adagium, Sæuior pelagi fretis. 294, 128

Adagia de re valde ſæuâ. 160, 235.
Scylla & Charybdis minus timendæ.
Nulla nõ fera eſt melior.

Adagia de magno ſcelere & inexpiabili? 154, 1320.
Quis Tanais aut quis Nilus, &c. aut aliud flumen eluet?
Non Arctoum mare, non Mæotis, non ipſe Oceanus poſſit.

Adagium, ſequi per omnia. 102, 697.
per mare.
per ignes.
per rupes & amnes.
circuire mare & aridam.

Adagia vetuſtatem exprimentia. 144, 916.
Iam inde à Belidis.
Iam à natali Athenarum.
Iã ab altâ origine Cadmi.

Adagium, Vultus Deo ſimilis. 295, 172
Adagium timoris vehementis, Metuere plumas zephyris motas. 58, 758 *quamquam hic ad formidinem venatoriam reſpexerit.*
Adamante texto vincire. 141, 807
Adducto nodo crines reuocare. 41 417
Ad hæc exempla manus poſcuntur. 210, 248
Adhortatio lenonia ad voluptates. 95, 437, cum ſeqq.
AdIce. 14, 277, 19, 470, 294, 124
Adire mentem per artus. 168, 537
Aditum veneris dare. 189, 1354
Admetus. 131, 450
Admittere totam mortem. 67, 47
Admouere victimam. 46, 334
Admouere verba alicui. 77, 460
Admugire. 195, 1641
Adoleri. 101, 641
Adoleſcentia feruida eſt regenda. 302, 438
Adoro, pro honoro. 150, 4[illegible]
Adorare manu. 144, 9[illegible]
Adraſti regnum. 75 [illegible]
Adria ventoſus. 213 [illegible]
Adriaticum. Ibid.
Aduerſa capere Regium, & quo ſtatus mãgis ſit dubius, & moles imperij cadentis labat; hoc fortem certo gradu preſſius ſtare, 39, 81
Aduerſa ſuperis regna. 5, 10
Aduertere placidum numen. 109, 131
Aduocati ſeu Cauſidici officium. 11, 199
Aduocati ſeu Cauſidici, vel potiùs rabulæ forenſis ſtudium. [illegible]
Aduoca genas in planctum. 200, [illegible]
Aduocare Deos probro. [illegible]
Adytum. 222, [illegible]
Aeacus. 193, [illegible]
Aeacus ſocer Thetidis. 138, 733
Aeactæ pignus à Sole datum. 22, 578
Aëdon. 314, 899
Aedituens, ædituus, æditumus. 42 199
Aeëtes pater Medeæ. 11, 229
Aegæa freta. 73, 333
Aegæum & Ionium Iſthmo diſpeſcitur. 157, 80.
Aegæum pelagus vaſtè longum. [illegible]
Aeger animus videt falſa pro veris. 42, [illegible]
Aegis. 143, 900 [illegible]
Aegiſthi origo ex oraculo. [illegible]
Aegoceros. [illegible]
Aegyptus Rex. 332, 4[illegible]
Aegyptus incæſta. [illegible]
Aemonius arcus. [illegible]
Aemus Arctæus. [illegible]
Aenigma de Oedipi calamitate & fortuna 69, 124.
Aeoli inſulæ. 219, [illegible]
Aequatur hoſti, qui campo ſtetit. [illegible]
Aequa ſpacia carpere. 112 [illegible]
Aequæuus grex. [illegible]
Aequior tulit. 260 [illegible]

Aequor tumidum. 257,879
Aequor ventoſum. 309,699
Aër peruius ventis. 96,472
Aërope vxor Atrei. 210,129
Aëra cient bellum. 75,389. Virg. *are ciere viros.*
Aera Ephireïa. 215,454
Aerumnæ bene collocatæ. 215,428
Aes Corinthium. 31,797
Aeſopi commentum. 163,357
Aeſculapius. 28,698
Aeſculapius Deus Epidauri. 110,1019
Aeſtus lethiferi. 38,37
Aeſtuat ſcopulis fretum. 279,556
Aetas inter iuuenem ſenémque, ſed ſeni propior. 58,776
Aetatis cuiuſque propria officia & gradus. 95,447
Aetate fruere mobili curſu fugit. 95,445
Aetas fluit per tacitum. 214,398
Aetas mollis. 263,1144
Aetatum mundi deſcriptio.
aureæ. 97,524,301,393
argenteæ. 301,400
æreæ. 301,401
ferreæ. 97,538,301,411
Aether pro aere ſeu luce. 106,845
Aether clarus. 191,1436
Atheris parens quis,& ęther quid. 147,1053
Aetheris nomine vſi veteres,pro ſummoDeo, cuius nomen neſciebant, ſed eſſe putabant aliquem alium à Ioue. 147,1053
Aetherio ſonitu gemere (hoc eſt tonare.) 15 344.
Aeternum nihil fit. 180,1033
Aethiopes bini 119,38
Aethiopes Macrobij,quamdiu viuant. 123,179
Aethna cui Giganti impoſita. 18,410
Aethna flammarum voluens globos. 73,314
Aethna vertex Siculus,ſub quâ Titanes. 120,80.
Aethna vertex Siculus. 188,1306
Aethna mons,eiúſq; incendij cauſæ. 219,582
Aethnęum antrum. 85,101
Aethnæi ignes,camini,crateres,cauernæ,ora, cauſa incendiorum. 121,107
Aethnæi camini. 183,1155
Aeuum primum,item fractum. 58,775
Aeuum melius,iuuentus. 142,850
Aeuum velox. 124,174
Afer ventus. 277,475
Affectus contrarii amoris & odij. 33,à 905
Affectuş duros mollire. 73,310
Affectu pari duci. 77,461
Affectus ſani. 88,211
Afficere diem. 163,337
Afflictus ſolo. 154,1116
Afflat Sol. 191,1440
Afflictus Sol. 137,668
Afflictos piget gaudere licet fortuna felix redeat. 228,940
Affligere humo. 308,677,311,789
Africa,plaga perfida. 199,1786
Africanum fretum bis diſcedens, & bis recurrens. 128,320. *duplex ergo Venilia & duplex Salacia.*
Affuſa amplexu tegam corpus totum. 77,475
Agamemnon. 212,325
Agamemnon,drama à quibus editum. 264
Agamemnon exemplum prębet moderati regis,& dat præcepta regnandi, & vtendi victoriâ clementer. 241.& 242
Agamemnon quomodo à Ioue ortus. 273.382
Agamemnon Rex Regum, ductor Ducum, 265,39
Agamemnonis & Pyrrhi iurgiũ amariſſimum & mordaciſſimum. 242,309
Agamemnonis laudes, & quibus hoſtibus ſuperſtes ac inuiolabilis. 269,204
Agauen. 62,932
Agaue furibunda. 54,615
Agaue Pentheum diſcerpſit. 66,17
Agaue Pentheum filium occidit. 74,563
Agenor. 56,714
Agenor virum ſtrenuum ſignificat. 56,747
Agere exulem. 54,648
Agere diem auerſum in ortus. 230,1038
Agere feminam. 289,955
Agere populos in bella. 73,325
Agere reum. 72,251
Agere ſemel in ortus, & regerere matri fœtus 54.638.
Aggeratio ſimilium, deteſtor, horreo, fugio, exſecror. 99.564
Aggerere flammas. 231,1068
Aggeſtis nodis 27,689
Agit tellus motus ſpumeos. 173,737
Agitare choros. 142,878
Agner. 143,895
Agreſte numen Dianæ. 94,402
Agrippina Claudio nupſit. 291,21
Agrippinam quomodo duxerit Claudius. 294,141.
Agrippina occiſa à Nerone filio. 294,125
Agrippinæ Diræ & querelæ. 306.& 307
Agrippinæ memoria damnata. 306,602
AgrippinamGermanici vxorem quomodo afflixerit Tiberius. 314,929
Agrippinæ naufragium & mors. 299,309
Agrippinę Neronis matris mors. 314,945
Agriope vxor Orphei. 135,570
Ahenum ſpumans. 205,60
Aiax Oileus Caſſandram in æde Palladis vitiauit. 251,668
Aiax veruş. 255,843
Aiax melior,pro maior. 269,210
Aiacis Oilei,temeritas & mors. 278,529
Aiacis Oilei mors. 26,660
Aidoneus Rex Moloſſorum. 137.662
Alani feri & deformes. 220,629,& 631
Alceſtis pro marito Admeto mortua, reuixit. 26.663.
Alcides magnus. 286,809
Alcon. 216,454
Alcyones. 282,676
Alcyones æquoreæ. 291,8

Alexander Moloſſus. 138,714
Alia ſidera, alius Sol. 64,1017
Aliena rogorum. 38,64
Alienigena membra. 167,505
Alienus maritus, qui adulteriis deditus. 117,2
Aligerûm genus. 91,337
Alite querula blandius murmur. 96,506
Allabi genubus. 101,664
Alleuare. 134,1316
Alligare famem dentibus. 208,160
Alligare ſolidam pacis certæ fidem. 229,972
Alloqui. 250,618
ALLVSIO. amore captæ captus. 268,175
Alluſ. Agros nobile nobilibus ciuibus 285,804
aſpectus timet, quicquid timetur. 138,725
aut perdet, aut peribit. 209,202
audit auditur. 138,733
bene ne malis eſſe videret, in re bona nequam eſſe. 215,416
capi non poterit, niſi vellet capere. 211,289
capitis decus raptum cum capite. 126,256
captiua capiet. 163,335
clarus claras. 170,619
Alluſio contrariorum, apertus opertus. 54,623
Alluſiones contrapoſitorum, cum repetitione eleganti. 79,520, & 523
Alluſio, credula credet. 309,351
Alluſio cum repetitione, quem gemis, cuncti gemunt. 174,759
Alluſio dilemmatica, fata ſi iuuant, habes ſalutem; ſi vitā negant, habes ſepulcrū. 247,509
Alluſio. Dominus mortis timuit mori, 134,564
dum falſum nefas exſequor incidi ſceleſtus vindex in ſcelus verum. 115,1205
dum miror perit mirandi cauſa. 173,735
durus mollit. 83,22
eat ad labores hic labor. 153,1315
exoritur maius è malo malum. 245,426
fert quæ vetat fieri. 127,272
Item, victor ad victam domum. 127,277
ferte quo fertur. 221,639
florum flori flores mittere. 101,758
fracta frangit. 279,571
fugio inferos, fugo ſuperor. 264,4
fugiens ſcelus nouiſſque faciens. 67,23
funere funus. 40,132
genitor gnatis premor, premóque gnatos. 231,1053.
Geryon victus ante Geryones, vna manu non vnus. 132,485
Herculem perimit Lichas, Hercules perimit Licham. 175,812
Herculis iræ, Herculis arma, minor illo ſupplice ſupplex. 253,728, & mouet ac mouent. 735. nullas ſpes habet, ſi tales habet. 740.
hoſtis eſt quiſquis hoſtem non monſtrat. 150,1166.
inauſa audere. 205,19
inermes offeram armatis manus. 251,670
indomitum domare. 73,307
lacrymas lacrymis miſcere iuuat. 281,660
lapſa videbit ſidera labens. 226,849
Alluſio, linqueret cùm iam nemus omne fulcro Plenus Alcides vacuum metallo. 287,855
lethi facies letho grauior. 42,180
lethi genus letho triſtius. 254,782
leuius leuiora. 113,1128
leuis mihi cui totus mundus leue pondus incubuit. 198,1762
magna magnis. 159,170
malum in malis. 61,78
metui cupiunt, metuíque timent. 264,34
me decet pœnas pati, nō eſſe pœnā. 206,86
meum pectus gemitu non meo. 229,1002
meis armis petas inermem. 150,1170
minoribus placeat culpa maior. 207,134
miſerū videre nolo, ſed dū fit miſer. 227,908
miſer ex potēte fiat, ex miſero potēs. 205,36
& ob ſcelera pulſi, redeant in ſcelera. 205,37
montes montibus. 272,334
minor, maior, regnum ſub regno. 220,612
quem dies vidit veniens ſuperbum, húc dies vidit fugiens iacentem. 220,614
nemo confidat nimium ſecundis, nemo deſperet meliora lapſis. Ibid.
mortis locus peior ipſa morte. 138,705
nate ſerò Phrygibus, matri citò. 246,468
nati per nefas nullū putant nefas. 73,300
nec vnum in vno. 205,31
nocens eſt prorſus, quicunque tā bono fratri viſus eſt nocens. 217,517.
Alluſio in, vicit palam nulla peſtis, & omnem peſtem vici palam. 192,1614
non flet, qui fletur. 262,1098
non eſt lacrymis modus, quia quæ patimur, vicêre modum. 282,688
notus omnibus ignotus ſibi. 284,408
nullum relinquam facinus, & nullum eſt ſatis. 210,25
pœnas dabit, dat, dedit. 136,643
par parem. 193,1541. *prius autem, par aanrrabij vim habet, hoc ſenſu, æque omnibus occidit, quem æqualem tellus Ioui ſuerat.*
paruos parua. 254,780. liber liberos Troas vide. 254,790
patris è regno pars pater. 67,55
pater gnatum obruat, premátque patrem gnatus. 252,639
pectus pectori coïre. 77,470
perde pereundo virum, bonæ virginis boni coniugator amoris. 289,201
Phœbus & Phœbi ſoror; ſoror ſagittis aptior. Phœbus lyræ. 144,945
piè facere ſaluā pietate. 71,180
prora proræ nocuit & lateri latus. 277,494
qui eſt pius, qui non eſt pius. 75,429
quicquid ſupereſt, habebis: quódque non ſupereſt, habes. 236,1033
quiſquis comes tyranni cecidit & pœnæ comes. 143,899
quo ſtante ſtetit. 235,31
referre queſtus murmure querulo. 160,225
Regibus reges dedit. 259,421
Regum relicto rege 271,291
Rex regum, ductor ducum. 205,38

Alluſio, ritus caſtos non caſta Venere exuet. 88,259.
ſceleris precium magis ſcelus. 71,269
ſcelus ſcelere obruit. 268,151
ſcelera ſemper ſceleribus vincens. 268,169
ſed neſciens, ſed neſcientes. 231,1069
ſede ſedens. 138,731
ſparſim ſpargite. 26,448
tanta geſſit bella dum belli parat. 240, 232
terra decreſcet, pelagúſq; creſcet. 260.1047
terræ ſenſere abeſſe terris. 128,249
te tibi reſtituit. 215,434
Tethys, Thetis. 256, 879
tranſit Aiacem & ratem, ratíſque partem ſecum & Aiacem tulit. 278,533
tumidus ſecũdis, timidus aduerſis. 242,300
vera ex Achille ſpolia ſimulato tulit. 245,446
victor vincitur. 173,751
victor ſimilis victo. 274, 408
virum ſimulacra viris maiora. 41,175
viuit & viuat precor. 60,855
vlciſci inultum. 68,91
Alluſio vocis. 39, 108, & 109
Alluſio vocis poſſe. 88,214
Alluſio, vrere ardentem putes. 198,1742
Alluſio, vultus tuæ Phœbes, aut Phœbi mei, tuúſque potius. 101,652
Alnus. 52, 540
Alnus alta. 83, 10
Alpheus cur ſacer, ſub mare perſequitur Arethuſam. 8, 81
Alpheus celer. 96,503
Alphei laus. 207,130
Alphei vndæ ſacræ. 207,115
Alta humus. 50, 494
Alta par. 243, 323, & 325
Alta ſubiacent periculis, fulminibus ventíſque. 266,496.
Altè cadere. 164, 406
Alternis nomen mutare. 286, 816
Altheæ fratres. 25, 644
Althea, pia ſoror, impia mater, eiúſque fax. 30, 780.
Althæa mater Deianiræ. 178,952
Altiſonus. 111,1131,168,530
Altiſona regna. 279,578
Altiuago ſpeculo: 30,790, Si auſim, corrigam; *altiuaga è ſpecula*, poſtea melius; *ſpeculoque.*
Altum. 172,697
Altum pro abſcondito. 46,330
Amãtibus exoptata ſtella Heſperus, ſero videtur oriri. 7,72
Virginibus pariter metus & votum. Ibid.
Amantes cur in oculos intueantur. 62,956
Amantes poſt vagos ignes ſolẽt hærere. 64,378
Amantes nequeunt dormire, cibos auerſantur. 93,366, 93,370. defecti viribus. 93,372
Amantes pallent. 903,373
Amantes nulli vident quid deceat. 101,664
Amantes furentibus ſimiles. 206, 56
Deſcriptio fuſa, ſimul amantis & odientis. 33,900
Amantium mira inconſtantia, nihil idem diu volentium. 92,362
Amantium oculi quomodo faſcinent. 165,452
Amãtur illicita, excidit quicquid licet. 163,357
Amare in filio vultum patris. 101,643
Amazones. 12,213
Amazonum deſcriptio. 50,478
Amazonium genus. 88, 229
Amazones connubia vitant. Ibid.
Amazon torua. 101,655
Amazon. 285,1183
Amazones. 234,13
Amazon peltata, picta pharetras, & manu ſecurigera. 269,217
Amazones primæ equo vſæ. 94,397
Amazonum expeditio in Atticam. Ibid.
Amazones ſentiunt iugum Veneris 99,574
Amazonum regina non potuit Herculem vincere: dicitur celibis ſemper tori & vidua. 126 244.
Amazones armigeræ, vnde dictæ; quod vnâ vel vtraque mammâ careant. 108, 907
Solẽt aliquamdiu colere caſtitatem, & poſtea corpus vulgare. 108,908
Amazonum regina Herculi ſe victam dedidit baltheo & armis depoſitis 134,541
Amazones viduæ, 134,541
Amazonius cultus. 284,732
Amazonum arma. 269, 217
Ambage flexâ. 42, 214
Ambeſum. 116,1261
Ambitio prodiga. 139,758
Ambitio impotens. 213,350
Ambitioſi deſcriptio. 123,168
Ambitioſi hominis cõditiones & pœna. 225,808
Ambitioſi hominis deſcriptio. 139,749
exitus infelix
Ambiguus infans, *de monſtro.* 102,690
Ambigua voce verba perplexè iacere. 101,636
Amentum. 105, 809
Amici falſi cum fortunâ mutant. 170, 602
Amicitia in vtraque fortunâ colenda. 226,849
Amicitiam atque inimicitiam in fronte promptam gerere. 281,631
Amnis pronus. 87,180
Amnes rapidi. 18,411
Amnis vagus. 96,509
Amnes ignei inferorum. 114,1175
Amomum, craſſum, ſpiſſum, pingue. 228,946
Aſſyrium optimum.
Amoris carnalis violenti, deſcriptio. 85,99
Signa ergo moralia hæc enumerat.
1. Fuga quietis & ſomni.
2. Curæ continuæ.
3. Ardor inextinctus ſemper augeſcens.
4. Neglectus omnium ſolitorum ſtudiorũ.
5. Tædium in quotidiano penſo.
6. Auerſio quædam à cultu diuino, & omni pietate. 7. Imitatio ſtudiorum quibus quem amas deditus eſt.
8. Scire meliora, ſequi deteriora.
9. Sana conſilia ſequi cupere & rapi in præceps. 10. Deſperatio, & conſultatio de nece ſibi conſciſcendâ. 89,257

Digitized by Google

11. fruſtrà conari tegere flammam ſe nimis clatis ſignis prodentem. 92,359
12. tenebris gaudere, ſolem fugere, & oculos demittere mæſtos 93
13. ſumma inconſtantia & mutabilitas in corporis habitu & actionibus omnibus.
14. cibi & ſalutis incuria.
15. virium, coloris, decoris iactura.
16 tremor greſſus.
17 aſſiduę lachrymæ.
AMAT ISTA, QVI MALE AMAT.
Amor nullum agnoſcit modum. 17,396
Amoris ſeu Cupidinis potentia & commendatio, 87,184, & 88, 185
Amor verus nihil timet, ſecura ſibi putat omnia. 18,416
Amoris ſagittę certiores Phœbi ſagittis. 88, 192.
Amori cur ſagittæ attributę. Ibid.
Amore etiam feri vincuntur. 89,239
Amoris numen finxere opulenti libidini dediti. 88,194
Amor odium tollit. 92, 352
Amori ſeu concupiſcentiæ naſcenti obſtandū, nam quo ſerius, hoc ægrius ſuperes. 86,130
Amorem quidam oculatū pingi volūt. 97,526
Amor oculis hauritur. 61,956
Amor gignitur ciborum copiâ. 88,205
Amoris remedia, fames, tempus, mors. 89,252
Amoris ſeu cupidinis vituperatio, & quomodo pro Deo habitus. 88,194. & 201
Amorum gens mollis. 90, 274
Amor nouercas vincit. 92,355
Amor vultu detegitur, nec poteſt abſcondi, 92,360.
Amor nihil niſi furor. 93,360
Amor horridus. 169,580
Deſcriptio vehementis amoris. 101,637
Amoris vis deſcribitur per omne animantium genus; 1. hominum qui ſub quatuor mundi cardinibus degunt. 2. iuuenum, ſenum, virginum. 3. Deorum, Phœbi, Iouis, Lunæ, Herculis, Nereidum. 4. regnat amor, in æthere, terrâ, mari. 5. imperat auibus, tauris, ceruis, tigribus, apris, leonibus, balęnis, elephantis. 6. vincit odia nouercalia. 99, cum ſeqq.
Amor ſæpè obſtinatis induit frenos & mutat odia. 99,573
Amor cur cæcus veræ cauſæ. 97,526
Amor iuuenilis impetu primo furit. 296,188
Amoris faces, quas fingebant. 164,377
Amor fallax. 100,631
Amor ſuperos vicit. 167,467
Amor perit flammis. 254,802
Amor non poteſt cum timore. 209,207
Amor, Deus inuictus, certa tela eius 168,538
Amor verus quos tenuit, tenebit. 218,552
Amor iuſtus reparat amiſſas vires 216,476
Amor verus odit nec patitur moras, 135,587
Amor vulgaris, alius à diuino. 99,274
Amor iratus, eſt magnus dolor. 165,452
Amor coniugalis perennis manet. 296,190
pellicis amor, cum formâ perit. Ibid.
Amor igneus & amantes ardere, cur? 164,377
Amor tyrannus cæli mare penetrat, & omnia peruadit. 305, 549. feras mulcet, 565
Amor quid, vnde gignatur, nutriatur; cur Deus creditus, vis eius cur arcus & ſagittæ illi datæ; Veneris & Vulcani filius. 305,551
Amor eſt cauſa bellandi. 165,425
Amphion chelym tenens, traxit ſaxa ſono. 510 611.
Amphion mollis. 144,985
Amphionii canes. 41,178
Amphion carmine ſaxa aduocans muros Thebanos conſtruxit. 126,262
natus Ioue, vel Theoboonte.
Amphion humanior Zetho. 66,20
Amphionis moles, mænia Thebana. 90,566
Amphitryo. 186,1246
Amyclæ Graiæ. 236, 70. armiferæ. Ibid.
Anachoriſmi figuræ exempla. 118,14
Anchiſes vates fuit. 46,328
Ancæus. 24,643
Ancæus ab apro interfectus. 25,643
Andromache luctus ſuper filio morituro. 255, 765.
Anguis caput cęruleum. 56,729
Angues cæleſtes duo, maior & minor, 27,694
Angues criſtati. 125,215
Anguis maximi ſe erigentis, deſcriptio 56,725
Anguis medius inter vrſas, lubricus 226,872
Angues torti. 206,97
Anima dura, inexpugnabilis. 70,165
Animam diu cum morte luctantem effundere. 69,141
Animam hominis cum corpore interire. 244 toto choro.
Animam in ore primo, vel primoribus labris tenere. anima cucurrit ad labia 151,1109
Anima leuis, feſſa ſenio, malis quaſſa 151,1107
Animę tenues. 106,462
Animos bonos reſumere. 141,814
Animi dubii cupientis & timentis eruere veritatem, deſcriptio. 43,206
Deſcriptio diuerſitatis animorum vulgi. 262, 1128.
Animi iacentes ſurgunt. 260,1021
Animum mitem gerere alicui, 99,571
Animus nulli malo impar. 153,1264
Animos magnos magna mala frangunt. 255, 742.
Animus precibus, ferro minis non ceſſit: ſed corpus vim tulit. 107,881
Annus climactericus, maximè. LXIII. valdè periculoſus. 124,179
Anni pręcipitis rota volucri die voluitur. 124, 179.
Annum poëtæ aſſimilant rotæ, vel ſerpenti caudam voranti. Ibid.
Deſcriptio annorum 75,371. {
Bruma ter niues poſuit.
Ceres tertiâ falce decubuit.
Vndenæ herbæ, totidem pruinę.
Meſſor decies ariſtas ſecuit.
Ide decies canuit nimbus.

Deſcri-

Deſcriptio quatuor anni temporum. 109 965.194 1594.
Deſcriptio anni per niues & meſſes. 236.74
Annoſa templa. 174.781
Annumerare membra. 116.1259
Anquirere. 116 1274
Antæus. 199,1186,101,1066
Antæus Lybis. 132.481, 155. 2
Antæus, cur terræ filius. 155 24
Antemnæ. 277, 500
Antenoris coniux. 236, 60
ἀντίεγοι quomodo naſcatur. 169 452
Antiope vxor a Theſeo occiſa. 88,216
Antiope capta à Theſeo. 94.397
Antiopem Theſeus occidit. 108.924
Antiopa vexata à Dirce. 144 915
Antiſtare. 174 769
Antonii fuga. 304,513
Antonii Bolognii & Ducis Amalphitanæ infelix connubium. 118,12
Antonomaſiæ exempla, 233. { Troas. Poëta. Pontus, Prudentia & prudentes.
Antipodes. 108.929
Anus grandæua. 200, 1857
Anxiterus. 183,1163
Aonius latex. 8,80
Aonia virgo. 8 105
Aper ſpumeus, ſpumiger, Spumans. 92,346
Aper Arcadius, 256, 828
Aprorũ dentes cur fulminei, quia reuera vrũt, ſcitum hoc antiquis. 287.826
Aper Mænalius. 125,228
Apri indici. 287,826
Aperite lucem, promere ortum. 40,121
Aperire ſaltus. 83. 18. *principium ſaltubus dare, ſic aries dicitur annum aperire in Herc. Fur.*
Aphydnæ paruæ. 83.24
Apparare inſonti crimina. 105.822
Apparare officium. 192,1484
Apparare bella, 268 192
Apparitiones ſpectrorum malorum tempore peſtis. 41,174
Apparitionis terrificæ deſcriptio. 239 165
Appellere greges aris. 144, 907
Appetere exempla facinorum. 74.331
Appetere priſca. 105 796
Applico puppim litori. 140.768
Apprime ſtatim. 125, 212
Apollo, qui Tripodas mouet. 8.86
Apollo & Bacchus, idem, 43, 227
Apollo cur λοξίας. 43 214
Apollo formoſus, & cæſarie comptâ 105,793
Apollo pauit Admeti greges. 131,450
Apollinis in ſacris coronæ laureæ. 272.311
Apta canis vinclo. 216, 496
Aptare formam lacrymis. 159, 194
Aptare digitis ſmaragdos. 91,917
Apum examen denſum nectitur alto globo. 53.602
Aqua frigida prodeſt deliquium animi paſſis, calida tumentibus vel defeſſis. 285,784
Aqua ſacra, 96 508
Aquales nubes, 275,859
Aquarii vrna. 226,867. qui ſit. 227. 864
Aquila bellica. 5,190
Aquila mota pugnam vocare mos. 75, 390
Aquilo frigidus. 54.651
Aquilo niuoſus, & niualis. 174. 776
Aquilonarium pugilum robur. 143,895
Aquilo ſtrymonius 276,475
Arabia εὐδαίμων ſeu beata. 49.110 eadem quæ felix ab indoctioribus.
Arabs diues. 174,790
Arabum beatæ ſiluæ. 40,117
Arabum donis colore. 285.803
Arabes Phœbum colebant. 174,790
Arabes diuites, ſeu beati. 28,712
Arabum odore arbores. 144.909
Arabum ſilua diues. 84. 68 *cinnamis beata, vt dicit alibi.*
Aræ magnæ. 279,581
Aræ ſacrificę. 309 693
Aræ pię. 96.456
Aræ ſanctè colendæ, & ab innoxiis. 209,93
Aras inter. 85,105
Arator curuus 170.634
Araxes gelidus. 17,373.84, 57
Araxes niueus. 48,427
Arbiter 167,483
Arbitri inferorum. 179, 1005
Arbiter pœnarum. 70, 166, 204, 14
Arbiter æqui. 138,729
Arbitria dura felicis thalami. 81, 596
Arbitria gregis ſub illo. 60, 839
Arbitria, 257, 924
Arbores funeſtæ, taxus, cupreſſus & ilex. 221, 655
Arboris magnæ & annoſæ quàm ægrè ſuccidatur, deſcriptio. 195,1612
Arboris magnæ & opacæ, deſcriptio. 52,542
Arboris annoſæ deſcriptio. 51,536
Arbuto ſub leui membra ſtratus. 96,508
Arcades ante ſolem geniti. 201, 1881
Arcades ſole vetuſtiores. 105,783
Arcades luna antiquiores. 104, 783
Arcades populus vetuſtus. 193,1534
Arces cælitum. 38, 47
Arcitenens Dea. 102,706
Arctos frigida. 292,27
Arctos alta. 51.507
Arctos agit claſſes Argolicas. 117, 7
Arcticus polus nobis celſus, Antarcticus ſub pedibus. 122,128
Arctophylax. 15,314,226,876
Arcturus. 15,314
Arcus non audit. 178.975
Arcyæ. 85,75
Ardens plaga. 136,67
Ardere (*amare*) & odire. 22,583
Ardeſcit mundus triſulca face. 102, 678
Ardoris maximi deſcriptio. 189, 1359
Arenæ an Latinum. 193, 1318
Argi nobiles. eorum antiqua ſitis ex ſiccitate maxima. quis puteos adinuenerit. 207, 118

Argiui genus Inachi. 212. 336
Argiuę vrbis laudes. 285,804
Argo audax. 23, 607
Argos. 72,283.111.1054.147,1037
Argos Achaicum. 207, 121
Argos Iunoni ſacrum. 272.342
Argo compacta manu Palladia, 17,365
Argo carina vocalis, metu obmutuit. 15.349
Argolici. 201,1888
Argonautarum varia encomia, adeo vt & Dij dicti. 12, 227
Argonautarum fere omniũ diri exitus. 23,607
Arguere ſceleris, *conuincere*, 177, 896. *ſic rectè ſumitur in vulgata noui Teſtamenti verſione*; arguet de peccato.
Ariadne à Theſeo rapta, & in Naxo relicta Baccho nupſit. eius mythologia. 50,489
Ariadnæ mitis Minos, 88.243
Ariadnæ in cælum relata ſydus, 101, 660
Ariadnæ corona inter ſidera 118, 18
Aries aureus vel purpureus portendit imperium poſſeſſori. 210,229
Aries aureo vellere. 19 471
Arietis cæleſtis fabula. 226. 849
Aries radiante villo aureo. 260 1034
Arimaſpus diues. 170,622
Arma vincunt leges. 130,400
Arma non ſeruant modum. 130 402
Arma nudata, *int blanck haruas*. 75,389
Armentarius. 42, 147
Armenta fortia. Ibid. 149
Armenia ſilua. 1223.734
Armentorum tria genera antiquis. 273.353
Armi toti. 140, 794
Ars feminea. 105, 825
Artes auctoribus obſunt. 39,70
Artibus magicis tincta & illita. 22,576
Ariſtæ, pro anno. 136, 76
Ariſtoteles tertius. 233
Artus ignaui. 42,181
Arturus dominatur mari Eubœæ. 157,103
Aruales fratres Iudices Terminalium. 97,527
Arundo. 159, 157
Arundo fortis, pro ſagitta 149,1115
Arundo pro ſagitta. 151, 1194
Aſciſcere ſibi vana. 88,200
Aſellus pandus, turpis. 48, 429
Aſia pollens. 234.8
Aſpergi die. 122,134
Aſperat caput nubes mœſtiſſima. 138. 721
Aſſarici domus, tellus. 234,17
Aſſaracus vetus. 287 874
Aſſerere ſibi cęlum. 188, 1301
Aſſenſor facilis iræ. 115, 1202
Aſſonare. 49,461
Aſſyria tellus. 85, 86
Aſſyrij odores. 94.394
Aſſyrium venenũ. 215,454. Aſſyrius color. Ibi.
Aſtra noctiuaga. 225,816
Aſtræa. 136,69
Aſtræa terras reliquit. 302,418
Aſtra credita Hiſpanico mari ſe condere, & currus ſuos equoſq; tingere, potiſſimum Sol. 225,818
Aſtra vaga. 100.183
Aſtrepere. 110.102
Aſtricæ choreæ. 276, 419
Aſtruere fraudem. 172, 718
Aſtus callidi. 247,528
Aſtu doloque tegere. 86.152
Aſtyanax. 281, 625
Aſtyanax præcipitatus ab Vlyſſe. 261,1069
Athalanta. 152, 481
Athamas. 67. 23.226,849
Athenis arx Palladi ſacra. 84,230
Athos. 180,1046.183, 1151, 189,1582. 197,1728
Athos Aemonius. 28,720
Athos præruptus. 158,144
Atis Cybeleius. 236.72
Atlas. 194,1597, 202 1905
Atlas maximus, gigas. 120,72
Athlas cælum humeris ſuſtinet. Ibid:
Athlas cælum ferens, 245, 12
Atlantides Eoæ. 118, 10
Atlãtides ſtellæ tempeſtatem denũciant, ideo vocantur ponto ac ratibus timendæ. tres earum à Ioue conſtupratæ. Ibid.
Atratinus 233
Atreus ferus, acer, truculentus, nec potens mentis. 218. 147
Atreus iugulat & cõſcindit in fruſta, & apponit patri epulandos filios ipſius, nepotes ſuos 223,722
Atrum pro triſti. 115,1212
Attalicæ opes. 215,454
Atthex gentis inſigne, 107, 837
Atthæa gens. 113.1146
Atthidum chori. 85,105
Atthis, & Atthæus, 150,1163
Atthius & Atthis. Ibid.
Attica prius Acte. Ibid.
Attica terra innocentes ſuperos facere ſolita. 184,1342
Attollere facem feſtis motibus. 95. 443
Attonitum regno pectus fune. 73,302
Atys Phrygius. 282,686. noua mulier. 283
Auaræ mentis furor inflammat. 96 483
Auaritia. 120,59
Auaritia nullo poteſt auro expleri. 170,622
Auaritia fugienda. 139, 758. deſcribitur
Auarorum hominum deſcriptio. 208,143. Auaritia vnde gignatur, impedit orationẽ, filias gignit inſomnes curas, indurat, & monita reſpuit, prohibet vti bonis, metu paupertatis iugiter cruciat. 208,143
Auarus nullo fine beatus eſt: pauper in auro congeſto. 121.197
Auari deſcriptio. 122,185
Auctorem ſcelus repetit. 138, 724
Auctor futuri, 148 130
Auctumnus grauis. 145.948
Aucupari verba. 74,180
Audaces iuuat fortuna. 10, 159
Audaces ſenes, vicina libertate. 80,137
Audax ire. 114, 548
Audax quid propriè ſignificet. 116,147

Audire illi preces. 162,294
Audire,& audiri iudicium proprium. 138,733
Audiri. 133, 521. vox ritualis.
Auernus. 251,680
Auerni pallidi fauces. 125. 1196
Auerno flebilius. 113,1144
Auerruncatores Dij. 310,750
Auerſus dies. 230. 1038
Auertere 19, 472
Aues auidæ. 72, 256
Aues garrulæ. 49,454
Aues fremunt. 96,506
Aues obſcenæ. 29, 732
Aues querulæ. 96, 506
Auferre fletum. 187,1270
Auge vim paſſa ab Hercule. 163, 366
Augeſcit dolor. 26, 671
Auget cumulus hic voluptatem. 219, 975
Augiæ ſtabulum. 126, 247
Auguſtus quomodo in cælum putatus aſcendiſſe. 303,471
Auguſti bella ciuilia. 304,500
Auidis natura parum eſt. 170, 631
Aula alta, *cælum*. 296, 217
Aulæ regum (*domus ſuperba*) non habent vnquã, vel raro fideles miniſtros. 169,569
Aulæ fallacis facile bonum. 292, 34
Aulas fugiunt,iura,pudor,fides cõiugij. 266,79
Aulica vita inquieta & miſera. 122, 163
Aulicorum ſtudia & prætenſiones variæ & vanæ. 170, 617
Aulicorum ſtudiorum & ſcelerum ambitioniſque, &c. deſcriptio. 170, 617
Aulis. 23,623,268,171,314, 970
Aulis tarda ratibus. 279,563
Aura populi. 96, 486
Auras trahere. 53,599
Auræ leues 14, 304
Aure ſubiectâ ſonum captare. 140,389
Aures onera tæ. 171, 661
Aurium deſcriptio. 71, 216
Aureus aries Pelopidarum. 210, 224. & 229
Aureum pro pultro. 118,13
Auri cæcus cupido. 97, 524
Auri vis & potentia. 311,765
Aurium ſonores. 42, 188
Auriga carinæ. 5, 2
Aurigæ qui fertur equis, nec audit currus habenas, deſcriptio. 111,1065
Aurigæ periti deſcriptio, 110,997, & 111, 1068
Auro ſolicito ſuperbi bibunt. 97,515
Aurora roſcida, Pallantias. 225,816
Aurora luxit Memnonem filium & obſcura meauit. 241,239
Auroræ maritus Tithonus. 286, 820
Aurum textile. 22,572
Auſpex dextera, quæ auſpicatas faces præfert. 7, 68
Auſpicari regium decus capiti. 261,8
Auſpices nuptiis adhibiti. 256, 862
Auſpicia metuũt, qui nihil mai' timẽt. 250,609
Auſter luctificus. 54,632. Auſter Libycus. 276,476. pluuius. 277,479
Auſter nebuloſus. 22, 584
Auſter madens. 136,71
Auſter dominatur in mari Siculo. 110,1008
Auſtri calidi. 38,37. Auſtri tepidi. 83,21
Aſſueta turris Priamo. 261 1068
Αὐτόχθονες cur Arcades & Attici. 105,783
Autumnus. 208,167
Axis Scythicus. 185, 1182

B

BACCA conchæa. 216,454
Baccæ lauri amaræ, baccæ olearum. 52,538
Baccæ Cadmeæ. 122,133
Baccharum deſcriptio. 49, 436
Baccatum. 94,383
Bacchus. 296,208
Bacchi deſcriptio. 48, 405, 132, 471
Bacchus cur coronetur. 48, 414
Bacchi cornua. 48,408
Bacchus corniger, & de eius cornibus; *ταυρόκερον*, *δίκερον*, *βούκερον*, Græci. 103, 753
Bacchus cur Mænala dicatur. 48, 422
Bacchus domitor Lycurgi & maris rubri. 143, 902
Bacchus duxit Ariadnam. 50,489
Bacchus exonerat graues curas. 95, 444
Baccus fulmine eiectus vtero matris. 131 456
Bacchi geſtorum mythologia. 49, 465
Bacchi habitus. 132,471
Bacchi laudes. 48, per totum, & ſeq.
Bacchus lentâ viâ cælum petiit. 120, 66
Bacchus, Liber, perpetuum iuuenis comâ intõsâ, cuſpide pampineâ, & mitratus, & capite cornigero. 103,750
Bacchus liquidus. 52 566
Bacchi luci. 153,1285
Bacchi miraculo vinum & lac ſubitò effluxit è ſolo Naxi. 50, 495
Bacchicus modus. 51, 508

Bacchi varia nomina ſeu epitheta. 50,492.
Bacchus pater. } vnde?
Bromius. } vnde?
Lyæus. } vnde?
Eleleus parens. } vnde?
Ignigena.
Iterum ſatus.
Bimater.
Niſæus.
Thyoneus.
Lenæus.
Vuæ genialis conſitor.
Indetonſus.
Nyctileus.
Iacchus.
Euan.
Euius.

Bacchi & Ariadnes nuptiarum deſcriptio. 50; 490. cum ſeq.
Bacchi ornatus, forma, comitatus. 48, 411
Bacchus proles fulminis. 8, 84
Bacchus puer virgineo amictu latuit Iunonem. 48,418

Bacchus Semelis filius; cur quidam malunt Proſerpinæ. 118,16

Bacchi victoriæ de 49. & 50.
- Indis.
- Getis.
- Maſſagetis.
- Thracibus.
- Zedacis.
- Mæotidis, &
- Scythis Nomadibus.
- Gelonis.
- Amazonibus.
- Penteo.
- Prœtidibus.

Bacchus pro vino. 229, 974, 984. 988, 52, 566
Bacchus virginea figura pingebatur. 48,408
Bacchus tener. 132,472
Bacchus à Tyrrhenis raptus. 49, 449
Bætis, flumen lentum & languidum. 29.727
Baiæ litus Euboicum. 147, 1046
Barba prima puras genas ſignat. 101,645 primum opacat flore lanugo genas, barbula prima, prima iuuenta genas flore veſtit. Ibidem.
Barbæ graues. 198,1750
Barbaricus triumphus. 222, 666
Barbarici poſtes, opes. 234, 16
Barbarica templa. 254,781
Baliſta petraria. 97,533
Baliſtæ deſcriptio. 97,532
Baſſaris. 74,365
Baſſarides. 49,432
Belieis. 178,958
Belidæ. 144,916
Belligerum caput. 77, 472
Bellicum canere. 209,187
Bella cruor delectat. 130,403
Belli exitus incertus ſemper, 82,626
Belli exitus attendendus, non cauſa. 130,406
Belli fortuna. 82 619
Bella ferro cincta. 137, 694
Belli fortuna ſemper in ancipiti loco eſt. 825 619
Bello impio vinci optimum. 77,492
Belli incommoda. 129.364
Bellum mortiferum. 138,689
Bellorum origo & cauſa prima à cupiditate & libidine. 97,538
Bella prima qualia nondum inuento apparatu militari. 98, 543
Bellum ſanguineum. 95, 464
Bellona. 185, 1310
Bellona triſtis. 266,81
Bellua maris. 92,350
Bene eſt, peractum eſt. 36,1018
Bene eſt, abundè eſt, iam ſat eſt. 227,890
Bene eſt, abundè eſt. 211,279
Bene habes. 64,998,147 .1034
Beſſa. 256, 847
Biarco. 143 895
Bicorpor. 185, 1165
Bidentes tardæ. 40. 135
Biformis. 114,1167
Biformi nota crimen exhibent. 102,688
Biformatus. 185.1163
Bigæ 286.814
Bigæ, an biga dicendum. 193,1518
Biiuges 112,1098
Bimaris Corinthus. 45,282
βίος βραχύς. 124.179
Bipenne. 275.489
Biſontes villoſi, 84, 64
Biſtones ales. 283 670
Biſtones vltimi. 180, 1043
Blandiloqua vox. 271, 290
Blandiloquentia. 289
Bœotia, dicta à boue. 56,719
Bœotiæ ſolum vber. 69,130
Boëtus, 216,454
Bœotia loca 55, 666
Bonum ingenium nulla humilitate infirmatur. 39,82
Bona mentis atque animi, ſubiecta ſunt nulli, perpetuo manent. 305,543
Boreas Arctous. 244,393
Boreas gelidus. 208 99
Boreas inſanus. 113,1127
Boreas. 276, 472 horrifer. 277, 479
Bootes. 15,315,207.230
Bootes immunis à mari. 266.71
Boreas Sarmaticus. 207, 116
Boreas ſiccus. 182.1107
Bos innupta. 47.373, iuuenca ſiue geniſa.
Bos Italis maxima quadrupes. 92. 350
Bouis iniugis deſcriptio. 56,719
Boues lucæ. 92 351
Boues vtriuſque ſexus immolari auratis cornibus ſoliti, 41,157
Breuis, pro breuiter. 254 979
Breuia vada. 279 558
Briareus vaſtus. 159 157
Briſeis. 240 122
Briſeis Achilli ablata. 268 186
Britannis. 292.27
Britanni victi à Claudio. 292,27
Britannia ante Claudium planè libera, Ibid.
Britannicus veneno locuſtæ necatus. 293 45
Bromius 163 154
Bruma cana, 109,964
Brutus. 304, 392
Bruttium fretum, 171, 658
Bruttium mare. 218.578
Bubo luctifer. 137 680
Bubo mœſtus. 69 713
Bucina, non buccina, 289 709
Buſiris. 194.1785
Buſſalorum domus Romæ. 209,22
Buſiridis feriatæ 262,1124
Buſiris hoſpites immolare ſolitus. 132,482

C.

CADAVER, *de viuo corpore.* 67.36
Cadere terra repente 99 558
Cadmeides. 139 757
Cadmus Aſſyrius, ſeu Phœnyx. 69 124
Cadmus aduena, Tyrius: 144,910

Cadmus in anguem mutatus. 130,392
Cadmi domus effera, ſemper læta cruore cognato. 54,626
Cadmi hiſtoria mythologicè explicata. 57,847
Cadmeum nemus. 41,176
Cadmus nobilis. 126,255
Cadmus Sidonius. 56,713.
natus Agenoris. 715
Caducus. 53,600
Caducum naufragium. 275,459
Cæcare. 215, 416
Cæci gradientis deſcriptio. 65,1047
Cæci modi. 39.92,69,132
Cæcus pes. 66, 11
Cæcum iter. 252,724
Cædes fera. 314.913
Cædere gregem. 147, 1056
Cælites equi. 100,626
Cælifera manus. 135 527
Cælo nil maius natura genuit. 300,579
Cælum non petitur molli via. 131,436
Cælicolæ ſeu ſpiritus non poſſunt Veneris iugi hominibus. 131, 447
Cæium ſacrum 187,1297
Canæ ſpumæ. 274,437
Cælum trahere, hoc eſt ſidera & numina. 26, 670
Cælibis vitæ incommoda & deteſtatio. 96,475
Cœpta exſequi. 99,394
Calamitatũ, quæ expugnatas vrbes inuoluunt, deſcriptio. 159.173
Calamitatum magnarum maximè ancipitis & magnæ viciſſitudinis ſceptri, deſcriptio. 205, 33
Calais. 140, 758
Calamus impar. 90,297
Calchas interpres Deûm. eius peritia vaticinandi, augurandíque, vaticinium de nece Polyxenæ & Aſtyanactis. 243 352
Calchas augur. 247.532
Calchas ſolus fata mundi videt. 268,179
Calere leui face. 164.377
Caligo cæca 79,516
Caligo ſpiſſa alligat grauibus vmbris, verum: nam ibi tenebræ palpabiles. 138,709
Calliſtûs fabula, & allegoria. 117,6
Calpe 194 1565
Calpe bimaris. 45.282
Calpe Ibera, 186,1251
Calpe ab Hercule fracta. 186,1238
Calydoniæ, 169,582
Calydon. 255,844
Cancer curuus. 226,856
Cancer feruens. 99,286
Cancer præclarus. 136, 69
Cancer ſidus Libyæ. Ibid.67
Canceri ſidus. 194 1571
Candere pallore. 106,828
Candida ſęcula. 15,329
Canere bellum. 218,255
Canes arguti. 85,81
Canes taciti. 84,31
Caneus gurges. 309,698
Canis cæſi domino adulantis deſcriptio. 141, 809
Canis Stygius. 88,222
Cani ſplendent. 88,245
Caniculæ ſidus æſtiferum. 38,39
Cani pus venerandi. 152,1247
Canthus. 24. in prin.
Cantibus ſolamina quærere. 181,1088
Cantus placat inferos. 134, 569
Capere animos. 118, 1057
Capere brachia in amplexus. 188,1340
Capere fortunam ſuam. 293,89
Capere minas. 161, 266
Capere, pro perferre. 39,81
Capere ruinas magno animo. 130,411
Capeſſere partem imperij. 217,527
Caphareus. 174,775
Caphareus fallax. 279, 156
Capharides petræ. 175,802
Capilli flagrantes picti ſtorace. 94,383
Capilli rudes. 91,918
Capi multis profuit. 257,881
Capit aſſueti doloris modum. 210, 254
Capita duo iecoris omnis mali. 46,360
Capit frenos dolor. 216,497
Capricorni iubar. 136,69
Captare. 294,133
Captare fontem manu. 97. 518
Captis ſat eſt viuere. 246,474
Capto lex nulla parcit aut pœnam impedit. 245, 332
Captus animum animo. 121,108
Capulo manum reddere. 77.481
Caput abeſt, nec vſquam eſt, de minutim confracto & attrito. 146, 1024
Caput arx corporis. 42,184
Caput iecoris non apparere ominoſum. 40, 361
Caput lene aquæ. 96,508
Caput proximum Phœbo. 45.191
Carcer cæcus, 249,585
Carchesia. 49,456, 52, 565
Cardo maſcul. 10, 177
Cardinem extremum mortalis æui premens. 236, 53
Carmen magicum voluere. 52, 561
Carmen nobile, non ignobile. 281,666
Carnabon Getarum rex. 28, 698
Carpere vitam ætatem. 143,873
Carpeneitus ſolus. 83,4
Caſæ ſordidæ. 158, 125
Caſſia. 215, 454
Caſpia iuga. 213, 376
Caſpiæ rupes. 151, 1205
Caſpium mare. 262, 1103
Caſſa conſilia. 249, 569
Caſſa præſidia occupas. 254,792
Caſſo ſidere. 31,790
Caſſum timere. 163, 352
Caſſus. 251, 678
Caſtalius fons. 43, 228
Caſtalium nemus. 56,712
Caſtalia ſancta, *Delphi*. 44, 276

Caſtifica mens. 87, 168
Caſtitas & pudicitia paupertatis & ſobrietatis comes aſſidua. 88,203 & 208
Caſtor eques 105, 807
Caſtor & Pollux. 12. 230
Caſtor & Pollux lucida ſidera. 297, 207
Caſtor Tyndarei filius, Pollux Iouis. 118,14
Caſto pectore nefanda ocyus exturbare, 86, 129
Caſtos mala paupertas ſequitur, adulteri verò regnant. 109, 983
Caſtus, incæſtus, *oppoſita*. 114, 1179, & 1190
Caſtus, intactus, rudis. 108, 920
Caſus culpa caret. & hæc duo differre. 151, 1200
Caſus & furor conantur. 74,355
Caſus impotens. 171, 715
Caſus rotant humana. 113,1120
Caſus ſæpe experti timendi. 21,519
Caſum ſequi optimum, vbi animus errat. 267, 145
Caſum ducem quæ petit, cęca temeritas eſt. 267, 146
Caſus varius. 22,569
Cato Vticenſis reprehenſus. 70,190
Caucaſus. 151,1208,158,142,197,1728
Caucaſus. 189,1376. horridus, 189,1375
Caucaſus inhoſpitalis. 6,43.231, 1047
Caucaſus ingens. 113,1131
Caucaſus niualis. 191,1449
Caucaſus ſparſus cruore Promethei, & opertus niue perpetua. 28, 709
Cauda, lunata, falcata. 49,465
Cauſa bona, ſed in modo aliquando culpa, 75, 379
Cauſari. 11,102
Cauſſam tueri infeſto iudice. 257,905
Cauendi tempus ſerû in mediis malis, 214,488
Cauum rupis. 74,360
Caycus. 240, 227
Cecidere ventis ſuæ vires. 219,589
Cecrops in Aquarium mutatus. 227,864
Cecropius mons. 82, 2
Cecropis vrbs. 144,916
Cedit labor in vanum. 87,181
Cedri enodes 52, 541
Celebrare choros. 170,593
Celebrare toros. 309,701. talamos 309,712
Celeritatis magnæ deſcriptio. 76,419
Celeritatis magnæ deſcrip. 111, 1058, vix ſummam humum gradu tangens citato.
Cenæus Iupiter 157 102
Cenęum promontorium & templum. 174, 773. & 780
Centauri 145, 968,185,1193
Centauri truces. 140,777
Centauri deſcriptio an vlli tales vel hippocentauri eſſe queant, adfabulatio, & nomina eorum vnde ducta, latè diſcuſſum. 167,505
Centum pro multo. 260, 1019. perfectiſſimus numerus.
Cephalenûm dux Vlyſſes. 247,517
Cerberus. 53, 581,187,855
Cerberi deſcriptio. 142,782, 264,[illegible]
Cerberus ater 155, [illegible]
Cerberus canis. 41,[illegible]
Cerberus, canis inquietus. 301, 1024
Cerberus canis triceps; anguineam caudā habens. 186, [illegible]
Cerberus cauet ne animæ inferis egredi queant. 244,[illegible]
Cerberum Hercules extractum per Græciam deduxit oſtentui. Cerberus canis quid ſignificet 126,[illegible]
Cerberus ſecundùm *quoſdam* canis regis Moloſſorum, ſecundùm *alios ſerpens*. 137, 662
Cerberus quis, & qualis. 142, 782
Cerbero viſo dies lauans. 120,60
Cerberi terna colla. 120,62
Cerberus triceps. 264,13
Cerberus tria capita habuit, alij volunt quinquaginta, alij centum. 53,581
Cerberus triformis. 185, 1200.
Cerberus vinctus. 148,1[illegible]6
Cerebrum album molle lacteum, concretum, diſperſum, penitus expreſſum. 262, 1115
Cerebri expreſſi etiam veteres plures meminiſſe. 262, [illegible]
Ceres. 5[illegible]
Ceres alma, frugum parens. 71, [illegible]
Ceres Eleuſinia, ſecreta. 142, 844
Ceres frugifera. 71, 219
Ceres pro frugibus. 109,966
Ceres frugum parens, potênſque. 127,299
Ceres humerum Pelopis comedit. 2[illegible]8 [illegible]43
Ceres ſpicifera. 170,598
Certa deſcendi ad preces. 161,667
Cerua aureis cornibus, 186, 1216
Ceruæ Cretæę. 84 [illegible]
Cerui fugaces. 14, [illegible]
Cerui *ſueta ruſticorum quadam*. 58 [illegible]
Cerui timidi, efferantur amore. [illegible]
Cerui tuti. [illegible]
Cerui viuaces, quàm diu viuant. [illegible]
Ceſpes mollior oſtro Tyrio. 17[illegible],644
Ceſpite nudo ſomnos ducere. 46 [illegible]
Ceſpes ſanguineus in Magicis. 31,7[illegible]8. *hoc eſt ara ex ceſpite tincta ſanguine immolatur* & [illegible]
Ceſſet in pœnas furor. 18,[illegible]6
Ceſſere vultus. 164,[illegible]
Ceu video, [illegible]
Ceyx. 150, 197, & [illegible]
Chalcis. 255, 835, 255,8[illegible]
Calcis vaſta 17[illegible]0
Calciope ſoror Medeæ. 31.[illegible]
Chalcodoris. [illegible]
Chalybs. [illegible]
Chaos. 182,1112,24[illegible]
Chaos atrum. 27[illegible], 4[illegible]
Chaos atrum. 1[illegible]
Chaos cæcũ. 29,74,55,572, 300, 375,172,[illegible]
Chaos æternę noctis. 5,9,1[illegible].6[illegible]
Chaos dirum 11[illegible]
Chaos deforme, olim creditum etiam Deos preſſiſſe. 22,5[illegible]
Chaos extremum. 150, 42

haos inane. 230,1007
haoniæ arbores. 56,728
haonis quercus loquax. 195,1621
harentonium. 237,107
harondæ lex de lucta reiecta. 200,1833
haron. 41,168,139,752
harontis deſcriptio. 41,166,139,762
haron dirus. 140,770
haron vox Aegyptia Portitorem ſignificat. inde χαρώνια. 181,1070
harybdis 18,407,218 582
harystos marmore nobilis. 255,835
helys canora. 242,320
helys dulcis. 40,461
ιμαρ pos. 68,71
himæræ hiſtoria & mythologia, 31,828
himæræ mediæ flamma. Ibid.
himæræ flamma. 66,20
hiron Pelii incola. 145,970
hironis parentes,iuſtitia,in cælum tranſlatio, mo s,aſtrum ſagittarij. 226,859
hironis antrum quale. 255,830
hiron fuit Achillis pedagogus,docuit bellica & muſicam. 255,833
hironeum vulnus. 240,218
hlamys picta. 222,666
hori. 85,105
horos nectere. 163 367
hryſe. 240,223
hryſes dux Phœbæus. 268,176
bi faciles viléſque. 171,655
ere bellum 75,589
ere cantus feſtáſque voces: 227,919
iere flumina. 136,69
iere nomen. 47,392
iere queſtus. 75,387
iere ſuperos ad ſacra. 262,1100
illa. 240,226
inis Ophionius, item Mygdonius. 127,266
inis rebellat. 39,107
innama. 40,117
innus. 182,1098
ircinus. 42,187
irrheum oraculum. 191,1472
rrhæa templa Phœbi. 157,92
irrhææ vates. 44,269
ſtæ Cadmeæ. 170,595
tæ vndæ. 97,510
tatus. 201,1900
tatus irâ. 32,852
thæron. 66,13,126,233,128,334,145,978, 53,1285,207,126
thæron in accuſatiuo. 67,31
thæron. 60,844. lætus ſemper nouo paulo. 845
thæronis iugum niuoſum. 59,808
thæron noxius. 72,256
thæron ſacer,capax ſcelerum. 62,930
timus, 31 790
ra. 62,951
tus mundus. 109,958
amore cælum complere. 174,795
laeſcit dies. 121,124
Clarifico. 113,1139. Claritas. 220,614
Claſſicum cornu canebatur. 56,733
Claſſicorum graue murmur. 218,577
Claua grauis. 146,1023,148,1084
Claudere menſam ſcypho. 227,914
Claudij Cæſaris domus fata 292,43 { ipſe occiſus ſcelere coniugis. coniux occiſa parricidio. filius veneno ſublatus. filia miré vexata
Claudij Imp victoria de Britannis 291,26
occiſus veneno ab Agrippina vxore. 292,30
Clementer acto colle. 45,281
Clementes Principes cælum petunt. 139,743
diúque feliciter viuunt. Ibid.
Clementiæ eſt quo celſum ſuperi altius leuarint,mitius lapſos premere. 252,694
Clementię laus. 138,738,194,1560
Clementia magnum timoris remedium eſt. 302,436
Cleonæ. 199,1809,201,1888
Cleoneum caput. 141,797
Clepere. 10,155,210,224
Clepere ingenti tegmine ſe. 141,798
Cloatius Verrius 207,110
Clothocolos manu proiecit. 174,767
Clotho grandæua. 291,15
Cludere enſem vagina. 77,467
Cludo. 69,148,84,47,191,1439
Cluſerit. 88,221
Cluſi, pro clauſi. 19,458. cluſam, 464
Cluſus. 31,820,72,246
Clypeus Argolicus, rotundus. 68,87
Clytorius amnis. 54,486. aqua pota reddebat abſtemios. Ibid.
Cnoſius rex, 61,892
Cnoſſiaci ictus. 159,161
Cnoſſius Labyrinthus 101,647
Coactę locutioni pœna nulla inſligenda. 51,529
Coacta omnia grauia. 303,452
Coactis cornibus arcum flectere 146,991
Cocyti inertis fœda palus. 137,685
Cocytus iners. 142,869
Cocyti rigentis ſtagna. 203,1960
Coërcere ſe. 95,452
Cogere. 122,127
Cogi qui poteſt, neſcit mori. 131,425
Coit in monſtrum vltima facies. 111,1044
Cognoſcere ſuas manus. 178,959
ſororem. 178,952
Coit ſanguis frigidus. 43,224
Colchus. 262,1103
Coli leues. 163,372
Coli pœna inuidioſum & odioſum. 242,299
Collocare ærumnas. 215,428
Color malus pro nigro. 142,861
Columen altum. 205,53
Columen impulſum labet. 146,999
Columen occidit. 234,7
Columnæ nobiles variis maculis. 221,650. *de marmoreis agit ſic alibi*, maculoſáque ſynna.
Colus Parcarum. 63,987
Colu Palladia. 169,565

Coma ignis. 45,311
Coma nullâ lege iacens. 105,801
Comæ ſplendidæ, *de canis.* 88, 245
Coma ſiluarum. 194,1594
Comæ temerè iactæ colla perfundunt. 94,391
Comare caput. 98, 546
Comantia colla. Ibid.
Comas nodo cogere, & emittere. 94,398
Coma veneni. 173, 735
Combibere. 50,494
Cometa tempore Neronis in Septentrione. 297,230
Cometa longâ ſemitam flammâ trahens. 243, 355
Comminij fabula 83
Commiſit Lucifer Heſpero vices. 158,148
Commiſſus. 194 1564
Commiſſa nox. 197, 1695
Committere. 6,36
Committere curas auribus. 100, 605
Committere bella. 233,1082
Committere manum iugulo. 223, 724
Committere verba 69, 132
Commoda effigiem parem dolori. 161,265
Commodare manum. 188, 1303
Commodare ſcelus. 33, 906
Commodes ſecretus aures, 99.597
Commonitus. 180,1060
Communio rerum an vtilior, quàm diuiſio. 301, 397
Comparatio arboris ambiguè quò cadat. 93, 362
Comparatio arboris non acciſæ, 95,455
Comparatio æquoris poſt tempeſtatem adhuc tumentis vento iacente. 172, 710
Comparatio æſtus naues ſorbentis. 137, 675
Comparatio Aetnæ. 162, 226
Comparatio Aethnæ incendiorum, 121,107
Comparatio Aethnæ ignis. 85,102
Comparatio Amazonis vel Mœnadis. 251,672
Comparatio Amazonis pugnantis. 94,396
Comparatio apri 288,888
Comparatio auis metuentis pullis ſuis ab accipitre. 61. 903
Comparatio aurigæ cum nauta. 111, 1069
Comparatio cum Baccho. 17,382
Comparatio Bacchæ furentis. 171,700
Comparatio canis venatici. 216, 496, Ibid 498
Comparatio catuli alicuius feræ generoſæ iraſcentis. 261,1092
Comparatio cautis vel ſcopuli marinos fluctus contemnentis. 99, 578
Comparatio Deorum. 295, 171
Comparatio diei & lunæ. 160,238
Comparatio Euxini ponti. 266,65
Comparatio flammarum Aethnæ & Lemni. 189, 1359
Comparatio flammæ inferni. 189,1361
Comparatio flammæ trabes exurentis. 101, 645. item ſtipularum, vel ſepium ardentium.
Comparatur fletus ingens prouerbiali modo lacrymis. 159, 186 { Niobes. / Phaëtontiadum. / Sirenum. / Myrrhæ. / Halcyones. / Phylomelæ. }
Comparatio florum vernorum. 53, 601
Comparatio fluctuum maris Ionij. 53, 605
Comparatio fluctuum ſpumantium. 173,731
Comparatio foliorum decidentium. 55,600
Comparatio formæ cum floribus & folijs. 103, 758
Comparatio freti Bruttij 171,650
Comparatio velocis fugæ cum { procella. / coro. / flamma ſtellæ labentis. } 103, 733.
Comparatio fulminis. 174,799
Comparatio fumi & nebularum. 75,394
Comparatio fumi euaneſcentis. 244,391
Comparatio furentis cum Mænade 17, 382
Comparatio gruum ex Thracio in Aegyptum commigrantium, vt Pygmæos bello laceſſant. 53, 605
Comparatio Harpyiæ. 76,424
Comparatio ignis in cinere malè relicti. 248 543
Comparatio Iridis. 45,315
Comparatio iuuenci abrepti à leone fruſtrà matri ſe applicantis, 254,793
iuuenci creſcentis. 248,526
lactis vel liquoris cribro expreſſi & ſalientis. 262,1115
leonis. 62,919, 223, 734
leonis ægri. 195,1642
Comp luctus cum fletu. 291, 8 { Alcyonum. / Luſciniæ & / Hirundinis }
lunæ. 8, 96. 49 461
cum lunâ plenâ 112 240
querulæ luſciniæ, cycni, halcyonis & hirundinis. 181,665,675,676
Mæandri. 137, 684
maris adhuc tumentis tempeſtate ceſſante. 148,1068
tranquilli maris poſt ingentem tempeſtatem. 218 577
maris poſt ventum tumidi. 281 768
Mœnadis entheæ. 162,244
montium celſorum & ſcopulorum. [illegible]
montium igniuomorum. 86 205
mulieris iratæ cum flamma, vento, Iſtro, &c. 22,579
nauis actæ contrariis vento & æſtu. 34,[illegible]
nauis ab æſtu repulſæ. [illegible]
nauis à vento impulſæ. [illegible]
nautæ remigantis à fluctibus victi & rapti præceps. 87, [illegible]
nebularum. 53,[illegible]
niuium defluentium calore. 91, 378, [illegible]
liquatarum niuium cum fletu. 187, 1260
ſolutarum niuium. 173, [illegible]
nubium fugatarum. 244, [illegible]

Comp

paratio orni vel molis cadẽtis 147,10.7
paratio oſtri ſeu purpuræ, 8.99
paratio Phaetontis. 122, 1087
paratio Phyſeretis 110,1026
paratio piſtris. 111. 10.7
paratio popę immolantis. 288, 894
puli ad ſpectacula vel ludos concurren-
.142 737
ocellæ fluctuantis. 267, 139
ocelloſi turbinis. 76 420
lchritudinis cũ marmore Pario. 105.794
gittæ emiſſæ. 175 816
gittæ Parthicæ. 76,428
cyllæ & Charybdis 160, 255
getis luxuriantis liberè 95,454
ierum. 48,409
olantis ſphingis vel ſtymphalidis. 76, 412
uarum foliis decidentibus deturpatarum,
formæ mulierum ſeneſcentium. 164,379
olis. 93,376
olis cadentis & afflicti. 163,1199
olis exorientis. 8,100
olis & ſtellarum. 8,94
ellæ cælo decidentis. 76, 430
yrtium. 265,64
uri accepto vulnere fugientis & furentis.
74, 796
uri cadentis ad aras. 285, 773
hetidis. 309 692
auris liquati. 173. 734
igridis fœtæ. 161, 242
igridis Furentis, 31, 862
eiunæ Tigridis. 222, 763
urbinis. 240,229
euis vaporis. 296, 190
elorum vento expenſorum, 61. 885
eneris & Palladis. 305, 539
irgæ teneræ, & arboris ſurgentis. 248,540
ulgi & fluctuum fluminis, vel maris pro-
cellæ. 123, 269
mpendii deſcriptio. 85, 83
mponere aures. 141, 806
mponere minas, diem, arma. 212, 338
mponere niues in iugis. 207,127
mponere opes. 123,166
mponere parem diem. 106, 836
mpoſitis armis. 76, 418
mpoſituræ. 215,416
mpote voto. 273,362
mprecatam oportuit. 310, 750
munt cornua. 136, 69
ncedo, 155 14
ncedere. 225 816
ncedere iniuriæ, 70 190
ncepto orbe. 169, 415
ncipere & preces. 144, 925
ncipere verba & preces. 262,1099
nceptum Lyæum ferre, 162,244
nclamare Deo. 63,975
ndere diem atris nubibus, 101, 672
ndiſcere. 289,937
nduplicatio pulcra. 244.9 5
nferre, 201, 1864
Conferre decus cælo. 192, 1504
Conferre in aras. 144, 910
Conferri funeri. 112, 1111
Conflare lares. 74 345
Confligere, certemus fine, 21,517
Confuſa proles. 87, 171
Congemo. 147,1046
Congeſti acerui donorum. 144,916
Congeſto in auro pauper. 125, 167
Congredi. 64,1014
Coniugales Dii. 232,1105
Coniugator amoris. 269, 201
Coniugum amor ligari ſolet magicis 16 452
Coniugi donum dari. 81, 595
Coniugi fides ſacrata. 2 6.79
Coniuges modicis viris nuptæ quàm felices, præ diuitum coniugibus. 171 à 658
Coniuges malæ, Medea, Procne, Althæa, Beliades. 178, 951
Coniugis nomen ſacrum. 268, 911
Coniugis probitas, fides, mores, pudor, placeant marito. 305, 541
Coniux ſancta. 252. 697
Coniux tauri. 272.350
Connubii illegitimi liberi matris conditionẽ ſequebantur. 78,515
Conſcia fax. 85, 106 *nempe myſteriorum arcanorum.*
Conſcientia peccati præſens pœna. 87, 161
conſcius mentis pauor, animus ſemet timẽs. Ibid.162
Conſcientiæ affligentis deſcriptio. 87, 161
Conſcius dies noxæ. 66,9
Conſcium iubar ſacris tacitis præbere. 5,6
Conſcius laudis. 185,1205
Conſcius pauet omnes ſtrepitus. 96, 493
Conſecrari poſt fata. 305,523
Conſequi externa, 78, 511
Conſequi telo fugam. 168. 516
Conſilium malum conſultori peſſimum. 139, 734, 1 7,868
Conſilia magna nolentem quoque produnt, 212,330
Conſors, & conſortium. 211, 234
Conſors thalami. 210,234
Conſpectus, 79,524
Conſuetudo an ex vno actu. 104.778
Conſuetudine mala fiunt leuiora. 307,646
Conſulere natis quàm thalamis. 19, 413
Conſultor quis. 257, 868
Conſummare ſacrum, 147, 1038
Conſtat numerus. 113, 1230
Conſtruitur lues ratibus. 110, 1014
Contactus, pro taminatus. 102, 711
Contemnere merita. 9, 120
Contemnit mori qui non cupiſcit. 71, 197
Contentus. 162,295
Contigit fructus ex te. 152, 1251
Contingere manum, 119,370. & 373
Cõto aſſiduo laſſata brachia vix refert 41,179
Conto longo ratem regere. 140, 767
Contrahere pauca ſæcula. 138, 151
Contruſa penitus caſis corpora. 41,147

Digitized by Google

Conuexa. 83,12
Conuexa ſupera. 88,219
Conuictus ſcelere. 62 916
Conuictus, pro victo. 18,417
Conuicium in bonam partem. 9,109
Conuitiorũ ratio Euripis comparatur. 123,169
Copulari tædis. 132, 492
Coquere & excoquere mentem & animum, de ira, dolore, curis. 121,106
Cor capax ſcelerum. 70,159
Cor palpitat & ferit ſollicitum corpus. 153, 1298.
Cor ſalit attonitum. 172,708
Corimnus. 233
Corinthus. 6,35
Corinthus ἀμφιθάλασσος. 45,282
Corinthus, bimares terræ Siſyphi. Ibid.
Corinthus premens fauces gemini maris. 220 .630
Corneæ haſtæ. 98,544
Cornibus iunctis arcum parare. 168,548
Cornibus primis cutem findere. 248,537
Corniger i greges. 59,810
Corniger ponti horridus. 112,1079
Corpus nitidum. 93,375
Coronæ laureæ. 272.311
Corona oleagina, & populea. 144,911.912
Coronari an ſoliti primis an ſecundis menſis. 228, 945
Coronæ veterum in cõuiuiis ex quibus herbis, ſeu coronariæ herbæ. 228,945.
- roſis in capite.
- myrto, Naucratites corona dicta.
- vitice.
- loto.
- palmâ.
- hyacintho.
- aci, anyſa, coriandria, &c.
Cornua arcus. 146.991
Cornu bellicum. 56,733
Cornu copiæ ſeu Amaltheæ. 7,65
Cornu flexum. 254,780
Cornu leuis. 98,544
Corſica ſaxoſa. 300,376
Corus. 18,412,260,1032.218,578
Corus aſper. 280,594
Corus dominatur in ponto Euxino. 110,100
Corus imbrifer. 113,1128
Corus nubes glomerat. 103,734
Corus rapidus. 276,480
Corybantes. 201.1875
Corymbis lyncem flexura. 74,375
Corymbus nutans. 48,403
Corytus Scythicus. 149, 1126. quomodo ſcribendum, & quomodo differat à *Corythus*.
Cratæis. 129,376
Crate venatio, quomodo fit. 301,406
Craſtinum nemo ſibi poteſt polliceri. 220,622
Credere carbaſa ventis. 122 150
Credere ſe cælo. 76,414
Credere vitam. 14 304
Credi periſſe, cauſa multis ab interitu arcuit. 246,488
Crepuere arma. 218,564
Creſcit æquale latus monti. 221,645
Creſſa. [illegible]
Creſſæ canes pugnaces. 84,85
hirſutæ. Ibid.
Creſſius. 114,1166
Creta dominatrix maris. 85,84
Cretæ centum populi. [illegible]
Cretæus labyrinthus, domus cæca. 86,121
Cretes. 99,1555
Cretes boni ſagittarij. [illegible]
Crete cærula. 101, 1872. clara Tonante tellus centum populi. 101,1873
Crete ſpacioſa centum vrbibus. [illegible]
Cretenſibus immiſſus à Neptuno Taurus. 156,26
Creticum fretum. 101,658
Creuſæ veſtes ardentes. 41,817
Crimen ſæculi vagor. 60,875
Crines effuſos ſpargere. 132,473
Crines effuſi ſine lege. 48,418
Crinis horret, & ſtat territis. 172,707
Crinis ſordidus patrio puluere. 158,110
Criſtatus radijs. 95,417
Criſtæ galearum. 98,546
Croceus color ſolis orientis. 121.125
Crudi rictus. [illegible]
Crudus pro crudeli. 115,1215
Cruor lentus irrigat altas plagas. 46,446
Cui BONO, Caſſianum dictum. 14,176
Culter coruus venatorum. 84,53
Culpa par odium exigit. 165,45
Culpa trahit inſontes. 14,283
Cuncta pollens. [illegible]
Cupidini cur alæ tributæ. [illegible]
Cupido geminus. 51,600
Cupido geminus filius Veneris. 90,274
Cupido præfert tædas in nuptiis Bacchi. [illegible]
Cupidines plures vnius Veneris filij. 90,274
Cupido cur puer, pharetrâ plenâ, & cur nudus. 90,276
Cupido nec matri parcit, ſed illi timendus teliger puer. 108 548
Cupido teliger, & duplicia eius tela. 169,538
Cupido turpis premit animum iugo, & vinci vetat. [illegible]
Cupidinis vis & victoriæ. [illegible]
Cupido volucer. 296,198. leuis & fallax Deus. Ibid.
Cupiſco. [illegible]
Cupreſſus. [illegible]
Cura acrior domat feritatem. [illegible]
Cura artus populatur. [illegible]
Curæ leues loquuntur, ingentes ſtupent. 100, 604
Curæ ſecretæ magis exurunt. [illegible]
Curæ ſollicitæ. [illegible]
Curæ vltrices. [illegible]
Curetes. 201 [illegible]
Curiæ habendæ locus. [illegible]
Curioſitas ſciendi occulta noxia. [illegible]
Curioſitas noxia. [illegible]
Curioſitas quàm noxia. [illegible]
Curriculum. [illegible]
Curru aliti. [illegible]

Currus candidi Lunæ. 104,784
Currus pro naui. 5,2
Currus trepidantes. 111,1061
Cybele mater. 236,72,113,1132
Cybele turrita parens. 282,684
Cyceon ſeu cinnus quid. 181,1098
Cyclas. 210,1018,274 800
Cyclades. 219,596
Cyclopea ſaxa. 146,996
Cyclops Neptuni filius ferus reſidens in Aetnâ. 218,583
Cyclopum turres. 214,408
Cycnus Neptuni filius ab Achille occiſus, canâ comâ iuuenis nitebat. 239,181
Cycnus niuea proles Neptuni. 269,215
Cydon. 175.817
Cygni colunt Iſtrum & Tanaim. 282,674
Cygni morientes canunt. 91,301
Cyllarus equus Caſtoris, Spartanus. 105,807
Cymbia. 52,565
Cynereia virgo, *Scylla*. 93,362
Cyniphius fons in Libya. 177,909
Cynoſura minor frigida. 226,874
Cynoſuram Pœni, Helicen Graij ſequuntur. 27,657
Cynthia. 171,640
Cythæron ſacer. 50,483
Cytheriacæ aquæ. 90,273
Cytheron Rex Patæenſium Iunonem decipit. 163,357

D

DACAE minati equitem Parthis. 219,594
Dacę ſparſi. 213,372
Dędalus. 61,900,86,119
Dædaleus labyrinthus in Creta. 114,1166
Dædalea ope. Ibid.
Dędali volatus. 172.684
Damę veloces. 84,61
Dami timidæ. 14,149
Danaë. 310,765
Danaës hiſtoria, & mythologia. 311,765
Danaidæ. 250,606
Danaides. 139,756
Danaides cruentæ. 132, 497. facinus earum, ſupplicium & mythologia.
Danaidum vrnæ foratæ. 29,749
Danais longa ſemper mora in portu. 239,162
Danaus puteos Argis inuenit. 207,118
Dantem aſpice cùm donum ſpectas. 214 417
Danubius. 28,723,213,378
Dapes, *carnes immolatitia*. 45,307
Dardanus. 284,770
Dare credulum animum rebus lætis. 233,3
Dare in cineres. 69,113
Dare Diti 58,770
Dare iugulum. 265.43
Dare lumina in terram. 141,821
Dare modum. 149,1140
Dare in medium. 250,628
Dare in præceps arces. 266,78
Dare in planum, 74,343
Dare ſe aliquo. 99,582
Dare ſe retrò. 70,[illegible]
Dare ſibi ſpacium ac tempus. 267,128
Dare ſpolium. 167 468
Dare telum. 178,976
Dare terras. 191,1442
Dare thura flammis. 144.916
Dari in omnes ſpecies. 167,496
Dari templis. 305,523
Dat ſe læua pharetrę. 94,193
Datum fatis forti letho. 198,1747
Daulias ales. 159 192
Debere lucem. 198,1767
Debere necem ferę. 185 1211
Debita tulit datus tumulo. 250,603
Decentior. 208,150
Decimeſtres plerique partus, & quo ſenſu dicunt ſcriptores decem menſibus matres vterum ferre. 79,535
Decircino. 27,657
Declamatores olim egregij Hiſpani. 11,203
Decolor. 92,344
Decolor ſanguis. 183,1163
Decor incomtus magis refulget. 101,654
Decor tener corporis. 93,375
Decreſco. 198,1757
Decretum. 1,194
Decretum eſt mihi. 177,921
Decreta morte ſeu deliberata, 269,210
Decumanus fluctus, τρικύμια. 277.498
Decus collo. 149,1115
Decus regum. 13 243
Decus & pręſidium. 173,749
Dediſcere captam. 256,883
Dediſcit animus ſerò, quod diu didicit. 250,632
Dedita morti. 41,147
Deducere fila fuſo properante. 91,323
Deducere orgia 48,431
Deducit aures lapis. 94,189
Deductas naues tenere. 248,551
Defecta ſenſu. 309,707
Defectus. 93,372
Defendere ſomnos. 216,459
Deferre ab aſtris. 186,1235
Deficio gradum, & gradu. 156,46
Defigere amorem. 168,524
Deflectere in recta gradum errantem. 66,3
Deforme lethum fletu facere. 196,1671
Defundit fons largus vndas citas. 97,510
Degenerare. 41,142
Degere ætatem in malis. 85,89
Deianira Oeneis. 169,583
Deianiræ pater quis. 167,502
Deiectus mente. 121,111
Deinde. 190,1406
Deintegrare. 27,672
Deioneus à genero occiſus, 139,749
Deiphobus. 284,745
Delia. 158,149
Delicatæ domus. 88,209
Deliquium animi patientis deſcriptio. 99,583

Digitized by Google

Delius. 131,450
Delos, errans terra, profugæ Latonæ latebra, & puerperij locus. 131 451
Delos erratica ſtetit natis in eâ Phœbo & Dianâ. 118,15,
Delos Latonia. 273,365. prius errans, firmata.
Delphicæ laurus. 37,16
Delphin currus. 49,466
Delphinum deſcriptio. 49.461
Delphinorum laſciuientium deſcrip. 273,445
Delubra ſancta, 42,199
Demetere caput ferro. 290,983
Democrit' Abderites quomodo ſe excæcarit. 215.416
Dentes auidi. 114,554
Deus degener. 96,392
Dentes vulnifici. 92,345
Deponere minas. 177.926
Deponunt comam arbores ſucciſæ. 28,722
Depoſiti. 61,1055
Deprecans. 288,1320
Deprecor. 68,74
Deprehendit quies verba. 168,533
Deprehenſum fulmen ſtat. 166,470
Deprendere curſu. 125,223
Deſcribitur euocatio Manium ab inferis. 47 393
Deſidere ab omni turbâ. 54.620
Deſperatio ſæpe cauſa ſpei. 249,180
Deſperet nihil qui nil poteſt ſperare. 10,163
Deſſet, pro deeſſet. 78,514
Deſtinare diem thalamis. 306,556
Deſtinare locum vulneri. 70,157
Deſtinatæ victimæ. 218,546
Deſtituunt poma famem. 139,754
Deſtructus, *de homine* 307,625
Deterius ſeruare inuitum, quam volentem occidere. 68,101
Deteſtabilis. 205,25
Detinere animam in luce. 152,1257
Detrahit aures lapis. 171,661
Deucalion & vxor diluuio ſuperſtites. 260, 1038
Deucalion factus Aquarius. 417,864
Deuocare. 166,460
Deus pro Dea. 129,384
Deus dat puri ætheris hauſtus tutos. 43,220
Deus cùm ſemel cœpit felices premere, vrget. 172.713
Deus hic finit florere malos, affligi bonos 109 970
Deus mitis dabit meliora tempora. 293 81
Deus mundi parens maximus. 91,464
Deum naſci ſemper magno conſtitit 131 460
Deum parum curare res humanas, *querela impia.* 109,968
Deo vni Stoici varia nomina pro diuerſis officiis tribuebant. 119,47
Dij credebantur vrbes deſerere exſcindendas, & euocari. 236,53
Dij communes quatuor qui. 256,807
Dij coniugales. 232,1105
Dij & Deæ gentilium humanos *talamos* amplexi 131,448
Dij ferales. 29,740,222,671
Dij hominibus ſeruiuerunt. 141,449
Dij Inferorum difficiles. 13,175
Dij immites, & Dij veri. 251,644
Dij leues. 253.2
Dij Magni duodecim, nominantur. 185,807
Dij Nuptiales enumerati. 5.1
Dij olim crediti inter *homines verſari.* 6
Deos omnes mors perdet & chaos. 181,1112
Dij pallentes, *inferi.* 53,583
Dij piorum præſides. 232,1104
Dij præſides. 129 355
Dij qui in proſperis, qui in *aduerſis* adiri ſoliti ſupplicationibus, 350 750
Deos recipere, facere, iubere. 126,265
Deos ſatiare. 42,200
Dij ſelecti, octo nominantur. 285,807
Dij ſeu Genij locorum ſingulorum. 273,388
Dij (Sol & Iupiter) omnia vident. 87,147
Diis veteres tam mala quam bona tribuebant. 204,3
Deuota capita iræ. 221.714
Dexamenus. 167.502
Dexteræ fidei pignus, & cur. 13,148
Dextra fidei pignus. 110,269
Dianæ inuocatio & laudes. 84,54,94 404
Diana nimium ſæui pudoris, 58,703
Diana regina nemorum, cuſtos montium, & nemorum. 94,474
Diana, ſæua virgo. 314 966
Diana, virgo aſpera. 8 57
Dicata altaria. 6,39
Dictynna. 50,795
Diducere acies. 26 434
Diducere pectus. 295,1667
Diducit variam nunc huc nunc illuc. 34,37
Diduco. 117 210
Diducta tellus. 309,718
Dies dubius effulſit. 57,1
Dies hic faciet finem dolori aut vitæ, 101,668
Dies lucidus. 108 943
Dies pro luce. 222,114
Deſcriptio naſcentis diei. 122,124.291.1
Dies nuptialis. 163,348
Diem orbi diuidere. 5,1
Dies optimi vitæ, in adoleſcentia. 91,448
Dies purpureus. 200,1536
Dies religioſi. 64 1028
Dies & nox olim in tres partes diuidebantur. & hæ partes buccinarum ſono indicabantur 225 799
Deſcriptio diei in noctem vergentis, 275 456
Deſcriptio diei triſtis & peſtilentis. 37 2
Dies pro vltimo die. 181.1114
Differre tauillam longe. 219
Differre membra. 204 6
Differre per populos. 203
Difficile in medio ſiſtere: facile ab extremo in aliud extremum ruere. 232
Difficilis. 314
Diffuſa ramis arbor. 52,144

Digerere animas. 138,720
Digito longè notare. 260,1052
Dignus eſt bona perdere, qui neſcit vti, 95,439
Dij, pro diei. 136,69
Dilectus an delectus ſcribendum? 143,893
Dilemma. 152, 1242
Diligenti manu librare tela. 21, 534
Diluuium ſub Deucalione. 260,1037
Dimittere ſuperos. 227,889
Dimittere tela manu. 168, 539
Dimouere moras vocis. 99,585
Diocletiani bonum dictum. 51,520
Diogenes Cynicus an Tragicus. 37
Diogenis Oenomai fabulæ. Ibid.
Diomedis equi. 199,1787.286,838.
Diomedis greges. 262, 1106
Diomedes Ithaci comes nocturnus. 235,39
Diomedes rex Thraciæ ab Hercule necatus. 125,225
Diomedis Thracis truces currus. 150, 1168
Dionyſius Cato. 206, 92
Diræ Gentilium apud varios ſcriptores. 44, 258
Diræ Hecubæ. 255,993
Diræ Herculis. 151,1205,& 1220
Diræ Megaræ. 132,493
Diræ quas Medea Iaſoni imprecata. 5, 19
Diræ Theſei. 115,1218
Diræ Thyeſtæ. 231,1079
Dircea mœnia. 158, 139
Dircea vallis. 51,531
Dirce. 38,42,41,178.56,714
Dirce diſcerpta à tauro. 60,20
Dirce Iſmenis. 43,254
Dirces mors, & allegoria. 144,915
Dirce ſacra. 69, 126
Diruere facilius quàm ædificare. 241,262
Dis. 85.1197
Dis auidus. 284. 748
Dis auarus. 140,781
Dis ferus. 53, 598
Dis horridus. 108, 948
Dis implacabilis. 47,597. *Horatij epitheton.*
Dis infernus. 264,1
Dis inuictus. 137, 663
Diris vmbræ æternæ. 71,234
Dis vmbroſus. 29,741
Diſcedit domus in multa ſpatia. 221,651
Diſcere ab aliquo, & ex aliquo. 130,397
Diſcuſſa nox. 163, 333
Diſcuſſa oſſa. 186,1226
Diſcutere fores. 166,458
Diſcutere tenebras. 227, 897
Diſicere. 288,892
Diſpello. 274,411
Diſpenſum ſidus. 136,69
Diſpeſco. 31,790
Diſpoſto. 104,762
Diſponere ſupplicia. 204,15
Diſponere, verbum militare. 75 391
Diſpoſitum monile. 171,659
Diſſentire cum aliquo. 87,263
Diſſeptus mundus. 15,335
Diſſicit. 244,393
Diſtinctum aurum. 91,320
Diſtinguere acu. 171, 665
Diſtinguere crinem. 256, 884
Diſtinguit aurum nitor gemmarum. 22,575
Diuerſam te amoue. 247,512
Diuerſum. 108,935
Diuidere amplexus, oſcula, 230, 1022
Diuido orbi, & in orbem. Ibid.
Diuidere in domum. 106,100
Diuidere in oſcula. 258,958
Diuidere mare. 158, 114
Diuidiæ diſcordes. 73.324
Diui qui Laconibus 295, 171
Diuinatio χειρομαντικὴ. 745.436
Diuiſio rerum cur inſtituta. 301,397
Diuiſum caput. 265,45
Diuites pleni curis & inſomniâ. 171,646
Diuitiæ cuncta mouent. 220,603
Diuitiæ ad veram gloriam vtiles. 120,59
Diuus Domitius. 297, 248
Docta fila mouere. 272,348
Docta manus. 256,884
Docta manus frenis moderandis. 116,1254
Docti flectere, ludere. 149,1124
Dodonea quercus multiloqua. 195, 1621
Dodonia quercus fatidica 191, 1471
Dole, vt paſſus. 165, 446
Doleo morte. 185,1207
Dolops gelidus. 158, 125
Dolor accendit ſemet, 26,672
Dolor altè merſus exundat. 62. 924
Dolor pro amore. 93,363
Dolor cuncta ſuperat. 187, 1277
Dolor dubius. 21, 554
Dolor errat per omnes formas. 161, 252
Dolor eſt leuis, qui capax conſilij. 10,155
Dolor eſt iniuſtus æſtimator rerum. 248.544
Dolor eſt in tuto. 153,1300
Dolor eſt in vultu. 19,446
Dolor facit tela. 98,547
Dolor fiendens. 137, 692
Dolor, ira 70,153
Dolor pro ira. 74, 348, & paſſim.
Dolor pro ira. 98,547
Dolor magnus nequit ratione flecti, aut regi. 257,902
Dolor magnus ſibi ipſi finem non facit. 254, 785
Dolor miſeros non leuat. 94.401
Dolor nulla pœna contentus. 162,295
Dolor omnis proceſſit in vultus. 162, 247
Dolor rabidus. 65,1060
Dolus quomodo differt à fraude. 246,481
Domare indomitum pecce. 73,307
Domare malo. 243, 348
Domare malis. 312,832
Domare profundum aduerſo pectore. 91,306
Domina, materfamilias. 270, 262
Domini nomen, ſuperbum, à multis reiectum Impp. 209, 205
Domini ſuperbi ſeruos ſibi hoſtes faciunt. 209 207.

Dominos rarò iuſtè carpimus, aut contemnimus. 9, 109
Dominus eſt ſuper omnes dominos. 220, 607
Dominus pro marito. 257, 916, 271, 280
Domito. 95, 463
Domus interioris deſcriptio. 221, 648
Domus læta ſuo & paruo 122, 158
Domus pudenda Pelopi & Tantalo. 220, 627
Domus, quarto caſu. 102, 1914
Donare aliquem pace. 77 456
Donare cuicunque terræ. 256, 851
Donare, pro condonare. 64 1001
Donatus ſuppoſititius. 205, 3
Draco Heſperidum. 73, 316
Draconis Heſperidum deſcriptio. 73, 317
Draconigenæ. 57, 736
Draconigenæ Thebani. 53 587
Draco peruigil Colchicus ſoporatus. 19, 472
Dryades ſingulæ arboribus connatæ & comites. 180, 1050
Dubius dies premitur nocte vicinâ. 263, 1141
Dubius fulgor. 137, 668
Dubius gradus & vultus. 247, 521
Dubij thori. 169, 585
Ducere cælum nebuláſque. 91, 299
Ducere enſem. 62, 936
Ducere in nefas. 280, 90
Ducere merum argento capaci. 227, 914
Ducere noctem querelis. 93, 367
Ducere rimas. 53, 575
Ducere ruinam cadentem lentâ morâ. 195, 1628
Duces cruenti. 138, 737
Duci iubere. 140, 804
Dumeta horrida. 158, 135
Dumeta rubent adſperſa die. 122, 134
Dumoſa auia. 65, 1060
Dura fruſtrà timentur. 215, 448
Durate. 116, 1257
Duro. 199, 1773
Dux ducum. 13, 233
Dux, pro principe. 197, 236, 198, 288
Dux, pro ſacerdote. 268, 176

E.

EAt huc & illùc aula diſiecto obice. 146, 998
Ebrietas ex inferno nata. 118. 16
Ebrij & Enthei cuncta quæ ſingula ſunt, vident quaſi gemina. 283 724
Ebrij inſanis ſimiles. 66, 18
Eſchinæ faciles vento. 255, 838
Echo quid. 237, 107. Fabula eius Aenygma mirus locus in Gallia. Ibid.
Eclypſis vera cauſa. 31, 790
Ecquando. 205, 59
Edera Bacchifera. 48, 414. *non minus rectè dicatur*, baccifera.
Ederæ viuaces. 49, 455
Edere carmen. 51. 499
Edere vitam. 38, 54
Edoceo 70, 153
Edonæ ſiluæ. 239, 191
Edonis querula. 281, 167
Eërion. 240, 219
Efferare. 71, 206
Efferre in apertum vultus opertos. 54, 623
Efferre lacrymas. 11. 1272
Efferum. 17, 195, & 191
Efflictim amare. 101 615
Effrena. 179. 584
Effrena coniux. 1, 103
Effrena mens. 3, 255
Effreno impetu. 289, 940
Effringere animam. 191, 1448
Effundere modos dulces. 276, 580
Effuſæ coma. 48, 403
Egeſtas comes exilij. 228, 924
Egeſtas triſtis. 212, 303, 228, 924
Egeſtas turpis. 138, 689, 312, 826
Elatus, mortuus. 42, 194
Elea palma. 288, 914
Electra. 118, 10
Electra, 288, 920, dicta prius Laodice. 289
Electræ luctus. 292, 58
Elephanti vnde boues lucæ. 92, 350. quando primum viſi in Italia. Ibid.
Elephanti turrito corpore, tætri anguimani. 92, 350
Elephãtorum vulgò dicti dentes, cornua ſunt. Ibid.
Eleus amnis. 45, 285
Eleuſinia ſacra. 142, 843
Eleuſinia ſacra tacita, 84, 106
Eleuſinia ſacra ſecreta, cur. 127, 300
Eleuſis Attica. 170, 599
Eleuſis gaudens tacitis ſacris. 255, 842
Eleuſis quarta. 106, 835
Eleuſis tacita *femina operans ſacris.* 127, 301
Elidere cantus ære adunco ſtridulos. 56, 33
Elim. 69, 129
Eliminare. 65, 1081
Eliſæ. 162, 140
Elis clara coronis. 256, 849
Eleucificare exitum vitæ. 215, 416
Elyſium nemus. 238, 155
Elyſius campus. 258, 943
Elyſij nemoris loca læta. 239, 744
Elyſij nemoris luci. 178, 955
Emerendo flectere. 169, 575
Emetiri longinqua, cluſa, obſtruſa, diuerſa & inuia. 108, 935
Emeritus dies. 288, 925
Emoliri fretum. 276, 174
Enceladus. 182, 1208
Enceladus ferox. 183, 1143, 183, 1157, 198, 1733
Enceladus ſub Aethna. 28, 40
Endimionis & Lunæ fabula. 97, 308
Enectus, 177, 214
Eniſpæ expoſitæ Boreæ. 255, 840
Ennius vetuit mortem ſuam lugeri. 100, 1833
Enodis. 52, 521
Enſem trementem, iamque cupientem excuti. 77, 468
Enſis eat per artus. 175, 843

Enſis ſtricti furor nec reprimi nec temperari facilè poteſt. 130,402
Enſis tranſmiſſus per latus ſtridet. 183,1164
Enthea manus. 54,628
Enthea lauri. 279, 584
Enthei artus, 285,774
Enthei curſus. 17,382
Entheus gradus. 251, 672
Eoa terra. 48,426
Eoæ arbores. 171, 668
Eoum mare. 171,662
Eos. 201, 1864
Eos ſummouet noctem. 170, 614
Ephebi. 142, 852
Epidaurus. 110,1019
Epinicium. 141,830
Epithalamium. 6, 56
Equi luciferi. 79,535
Equitate per vndas. 5, 2
Equo primæ vſæ Amazones. 94, 397
Equus Troianus quàm magnus & quot in eo duces incluſi. 280 622
Eraſinus. 272,316
Eraſmi ridicula verſio. 34,923
Erebus. 47,39448,409. 120,54
Erebi clauſtra. 188,1309
Erebi Deæ vltrices ſcelerum. 314, 957
Erebus profundus. 41,160
Ergynus alius ab Atynno. 24, in prin.
Ergynus ſucceſſor Typhios. 21, 618
Eridanus. 159,187
Erinnys diſcors. 210, 250
Erinnys flammifera. 145,981
Eriones pronubæ. 54,644
Erinnys tenet limen auratum. 170,609
Erinnys torua. 53,591
Erinnys triſtis. 291,24,314,906
Erinnys vltrix 297,262
Erinnys vrens ſuperbos. 266 82
Eripere. 67,53
Eripere ſidera & cælum, *oculis, nocte inductâ.* 109,953
ἔρως & ἀντέρως. 90,174
ἔρως vnde. 166,452
Errare incerto curſu. 122,144
Errare meruit, qui facto ſcelere per errorem, poſtea ſibi parcit. 176,885
Errare tortis flexibus. 49,461
Errat hic aliquis dolus. 216,474
Error auius. 248,561
Error cæcus. 148, 1094
Error à culpa vacat. 179,981
Error ingens ſæpe ſceleris locum habet. 152, 1237
Error à ſcelere differt. 152, 1236
Eruditio ſignificatà per fabulam Danaës, & aureæ pluuiæ. 311, 765
Erycina. 88,198
Erymanthus. 125, 227
Eryx. 53,600
Eryx ceſtibus fractus ab Hercule, 131, 481
Eryx inuius ſaxis. 21,708
Eſſe ſub dolore. 70,189
Eſt impetus. 97,526
Et ecce. 76,417
Eteocles & Polynices, cuius filij. 9·, 274
Eteſiæ veliferi. 207, 128
E turba omnium. 261, 1099
Euboeæ deſcriptio. 174,773
Euboicum mare Auſtro timendum. 157, 103
Eubuli Oedipus. 37
Euenus. 167,500, 170,591
Euentus nuſquam minus quàm in bello reſpõdent. 82,619
Euictus. 20,491,147,1046
Euincere. 169,562
Euincere iura. 134,557
Euincere precibus. 10, 184
Euincit nemus arbor ceiſo vertice. 95,455
Euinctus corpus rotæ. 264, 15
Euiſceratus. 184, 1163
ἔυλιτα Diana. 5, 2
Eumenides. 179, 1000
Eumenidum deſcriptio. 5,13, 284,755
Eumenides, Deæ vltrices σεμναίδιαι. 5,13
Eumenidum domicilij deſcriptio. 121,98
Eumenides ignem comâ ſpargentes, & manu viperea verbera incutientes. 120,87
Euocare herbas. 83,12
Euoluti fluctus. 173,731
Euphratis ortus, & finis. 234,10,11
Euphrates. 292, 27
Euphymiæ exemplum. 58,785
Euripidis Medea, an falsò illi tributa? 5, 1
Euripus fugax vicibus alternis. 129, 376
Euripus inſtabilis. 174,775
Euri Phebæi. 171, 667
Euripus properans. 255, 237
Euripus ſepties fluit & ſepties refluit. 174, 775
Europa, puella Aſſyria. 169, 551
Europa rapta à Ioue in figurâ 91,502
Europa Tyria. 117,9
& eius raptus hiſtoria. Ibid.
Europa, veram gloriam. 56,747
Europe. 310,759
Eurotas. 272, 317
Eurotes. 69,127
Eurus 276,472
Eurybates. 273,387
Eurydice. 181, 1082
Eurydice vxor Orphei mortua marito reddita, ſed iterum amiſſa. 134, 570
Euryganea. 72,274
Euryſtheus. 150,1179, 199,1795
Euryſthei exitus calamitoſus. 203, 1970
Euryſtheus & Iuno feſſi imperando, Hercules inde feſſus agendo 110. 78
Euryſtheus natus properante partu. 141, 830
Euryſtheus triſtis. 183,1163
Eurytion. 167,502
Eurytus. 157 ,100,192, 1487
Eurytus cur occiſus. 160, 206
Exactus enſis per artus. 175,843
Ex æquo date. 26, 433

Exagitare manum monſtris. 133,528
Exanimatus, 38,54
Exantlare. 183, 1163
Exarmari. 77,482
Excetra terra. 183,1163
Excidere. 240. 202
Excidit dies cœlò. 205,50
Excidit dolor. 191,1445
Excidere ſibi. 99, 588
Excidunt regna. 205, 32
Excipere malis. 188,1332
Excipere ſecreta thalami. 59,805
Excipe prima bellum. 75, 406
Excubitor. 216,459
Excuſſi artus. 172.707
Excuſſis telis. 133 516
Excuſſo flagello. 35, 960
Excuſſo verbere ſonat. 145 981
Excutere cælo lucem. 6,28
Excutere Deum pectore. 45, 298
oraculum fundere.
Excutere ignem digitis. 9, 112
Excutere veteres reos. 134,579
Excutit membra pauor. 264, 5
Exemplum facere. 56,697
Exemplum in ingens editus. 73,320
Exemplo ſuo puniri. 138, 735
Exequias viui ducere, 68,95. Funus viuo videntíque ducere. Ibid.
Exequi nefas. 115, 1205
Exhibere crimen, detegere. 102,688
Exhibere gnatum. 252,703
Exigere ferrum hac parte. 36,1005
Exigere ferrum in aliquem. 9,126
Exigere ferrum vltra corpus. 223, 742
Exigere mortem quâ voles. 70, 158
Exigere ſecum. 248,545
Exigere ſpiritum ferro. 64,1027
Exilij aut fugæ remotiſſimæ, deſcriptio. 108, 977
Exilium trepidum. 228, 924
Exilium vlterius Erebo. 151,1223
Exitium iuris ſacri. 60, 876
Exoleta memoria. 59, 821
Ex parte regere. 211,298
Expellere ex animo. 21, 557
Expellere diem inuiſum. 141,823
Expellere vitam. 191, 1467
Expenſo robore tumere. 120, 68
Expers iuris gens. 262, 1105
Expertus. 21, 519
Expiare manus. 144,919
Explicare arma longè ac latè. 82,628
Explicare ſtatum rerum dubium. 271,306
Explicant fata. 191, 1470
Explicent ſe odia. 2[illegible],323
Explicui mare. 166,456
Explicare iugum. 166, 458
Explorare inſidias circum ouilia. 41,149
Exprimere animam reluctantem. 46 344
Expuere moram lethi animam. 263,1168
Expuere ſpiritum. 21[illegible],244
Exſaturare dolorem. 65, 1060
Exſequi ſupplicia. 67 [illegible]
Exſertare linguam. 27. 687
Exſerta vterotenus. 196, 1667
Exſilit polo fulmen. 176, 846
Exſilium exſuli imperare. 4[illegible]9
Exſpectat hoſtia manum ceruice pronâ, 14[illegible], 1040
Exſtat enſis in tergo receptus in pectore. 223, 743
Exſulis mœſti deſcriptio. 21[illegible]
Externas nuptias ſeu peregrinas contrahere vetitum Thebanis, Romanis, Athenienſibus & Hebræis. [illegible]
Externis inimica iurgia durant. 218.[illegible]
Extrahere animam. 70, 165
Extrema mala ſecuritatem præſtant. 71,199
Extrema primo nemo tentauit loco. 268, 153
Extrema tellus dat modum Oceano 149,1140
Extremus decor magis ſolito ſplendet. 262, 1198
Exuere animâ & ſcelere. 114,1173
Exuere fidem. 248, 560
Exundans ſolum alto ſanguine. 269, 228
Exundat vapor. 144, 9[illegible]
Exuo, *pro exero & manifeſto, quia qui ſe exuunt nudant & manifeſtant membra.* 67,44

F.

FABVLA par ſomnio ſollicito. 244,407
Facem in nuptiis mater præferre ſolita. 294, 141. item pueri. 295
Facere cælum timendum. 157, 76
Facere inſidias ſomno alicuius. 10[illegible],779
Facere laus eſt, quod decet, non quod licet. 302, 448
Faces de medio ſepulcro raptæ in Magicis. 21,779
Faces Eleuſiniæ longæ. 12[illegible]
Faces furiarum de rogis ſumptæ. 14[illegible]
Faces iactari ſolitæ in Eleuſiniis. 8[illegible] 106
Faces iugales. 16[illegible],268,158
Faces nuptiales. 32,838,78,507, 44.272, 262,1131, 91,24,132,495
Faces nuptiis præferebantur, ſpineæ, &
Faces rogo detractas furiæ ferebant. 121, 104
Facies pro corporis parte extrema. [illegible]44
Facies & vultus differunt. 59 [illegible]
Facies nitens igne ſidereo. 116, [illegible]
Faciem pulcram inducere animis turpibus. 108, 916
Faciles cibi. [illegible]
Facilis dari. [illegible]
Facilis excipe verba aure patienti. [illegible]
Facilis pati [illegible]
Facinoroſi ſe inuicem perſequuntur, nec tutum illis quicquam. [illegible]
Facinus altum hærebit. 164, [illegible]
Facit animos. [illegible]
Facit idem occidenti. [illegible]
Facit manus. [illegible]
Facit criminis reus. [illegible]
Factus ſeptimo menſe ſimilitudinem paren-

tum

tum induit. 146,1015
Fæcunda pœnis pectora. 139,755
Fagi veteres. 96,508
Fagus patula. 171,653
Fagus vmbras perdit. 195,1617
Falces magicę. 28,722. ahenæ. 29,722
Fallere Syrium. 104,775
Falli, vnum è cladibus. 258,935
Fama annus. 160,206
Fama cælotenus erecta habet terras ſuppoſitas. 162,314
Fama garrula. 124,193
Fama leuis & vana, multos notat, metuit excelſa carpit tamen. 306,579
Fama loquax. 310,755
Fama loquetur. 160,206
Fama, miratrix ſenioris ęui. 103,739
Fama vix vero fauet, peius merenti melior & peior bono. 90,268
Fames auri. 302,419
Famis dolor & vis. 249,583
Famis quęſtio, 250,583
Fames hians. 204,4
Fames maleſuada. 312, 826. ſæua. 712,82
Fames mœſta, tabido rictu. 137,690
maleſuada. 138,695
Fames remedium amoris primum. 89,252
Familiares. 209,205
Famulare iugum. 253,746
Famularis manus. 169,564,175,835
Famularis turba. 227,902
Famulatus grauis ſors dura & acerba. 110,988
Fari. 45,292
Fari, προφητεύειν. 46,328
Fas aut commune nefas. 207,138
Fas & nefas nominis. 64,1023
Fas, fides & ius omne perit. 205,47
Fas omne mundi. 136,655
Fata dira Numinum. 116,1265
Fata inuicta. 185,1177
Fatalis arbiter. 283,726
Fatale malum. 86,113
Fatale munus, fatalis equus. 281,623
Fata viam inueniunt; vt nil laceſſas ipſa ſe explicant. 59,832
Fato fit nemo nocens. 64,1019
Fatidici. 46,328
Fatidicus vates. 262,1099
Fati minę rapaces. 95,465
Fatigare ſaxa amplexu. 42,193
Fati vis quanta Stoicis. 63,980. cum ſeq.
Fatum auidum. 48,411
Fatum Chriſtianis, nihil. 63,980
Fatum ferre. 36,999
Fatum pręcox. 72,250
Fauere ritè. 7,58
Fauor. 303,461,307,645
Fauor, Latinum. 296,182
Fauor fortunę. 241,268
Fauor fragilis. 96,487
Fauor nunquam ſtabilis. 213,351
Fauor ſecundus. 87,158
Fauoris veri gloriam qui petit, animo magis, quàm voce laudari volet. 209,108
Fax atra. 5,15
Fax funebris. 38,54.115,1211
Fax pro titione. 30,779
Fecimus cęlum nocens. 38,38
Fel. 186,1220
Felices qui cum conuerſione fortunę ex bona, in malam, ſtatim n oriuntur. 157,104
Felices, qui domi in patriâ manent, paucis cõtenti. 15,330
Feliciſſimus, qui minimo contentus, 15,333
Felicitatis eorum qui proximo apud reges ſunt loco, deſcriptio. 55,687
Felicitas humana ſimilis rotę, fumo & vmbrę; & cur. 219,597
nulla certa niſi à morte. 220,597
Felicitas non eſt concutienda. 59,833
Felicitas temporis longi nulla. 288,924
Felix iacet, quicunque quos odit premit. 163,310
Felix priuatę vitæ deditus. 266,101
Felix quiſquis bello moriẽs, omnia ſecum conſumta videt. 238,159
Felix raro, ſenex. ſed felicitas breuis vitę comes. 171,643
Felix ſibi pauper non videtur, donec videat felices cecidiſſe ex alto. 171,673
Felix ſupplici vicem redde. 20,482

Femina 98,557.
- Dux malorum.
- Artifex ſcelerum.
- Cauſa
  - Incœſtuum.
  - Bellorum.
  - Euerſionis regnorum.
- Dirum genus.
- Malâ nil peius, nec grauius.
- Haut facilè inuenitur bona.
- Theſaurus malorum.
- Omnes vno ludo doctæ.
- Vna ab alia nihilum differt.
- Infidum genus.
- Quędam malę, quędam bonę.
- Bonâ nil melius aut ſuauius: malâ nil amarius aut triſtius.
- Felicius nil viro vxorem habente piam & bonam.
- Femina bona.

Femina (bos) intentata iugo. 6,61
Femina non capit nomen hoſtis. 313,857
Feminæ ad mala conſilia, dolos, fraudes, technas aptiores & callidiores viris. 99,557
Feminæ furor caſſus. 251,678
Feminæ furor præceps nil inauſum ſinit. 105,821
Feminę iratæ dolor maximus. 189,1352
Feminæ miſerę quot propter aliquot malas omnes inuiſæ malè audiant. 99,563
Feminea nequitia, robur virile. 13,267
Feminæ pronæ & doctæ flere, vnde femineus dolor, clamor, vlulatus, eiulatus, querelæ. 196,1670
Feminei doli. 267,116
Feminei ſexus deteſtationes. 98,557
Feminas non decet regnare. 100,616

Feminata virtus. 184,1163
Feminis olim, maximè virginibus, indecorum in publico verſari, laudabile domi manere, ideo in publicum protrahi vetitæ. 289,950
Feneratoris nummos ſimia extra feneſtram ſpargebat. 211 229
Feræ fœtæ nocturno tépore pabulantur 83,19
Ferale arcanum. 167,465
Feralis, de quibus dicatur. 150,114
Feralis ignis. 52,5,8
Feralis ratis. 299,310
Ferale ſaxum. 139,761
Fera, mors. 150,1145
Ferant tactus, h. queant tangi. 32.835
Ferculum. 157,110
Ferox pro fero. 67,21
Ferte pro auferte. 146, 1010
Ferre ex alto in planum. 266,85
Ferre facinus occultum. 45,287
Ferre ſcelera. 153.1277
Ferre in tutum. 160,216
Ferro ſe inducere. 46,3 0
Fer te huc. 34.945
Fer ugo dulcis. 83,12
Feſcennini. 8,86.9,109.& 113
Feſſa ceruix labat. 147,10 4
Feſſus quid. 147,1044
Feſta conuicia. 9 113
Feſtæ matres. 281.639
Feſti patres. 281.640
Feſtinatio noxia. 135,588
Fibra ſupplex. 285,803
Fidem quærere in ſcelere. 105,823
Fidem ſecunda poſcunt, at aduerſa exigunt. 289. 930
Fidem tacitam decet præſtare, ſi ſcelus abſit: in ſceleſtis autem, fides eſt ſcelus. 167.480
Fidere ſuæ virtuti nemo debet. 131,464
Fides admittit arcanis. 168, 36
Fides iuſtitiæ fundamentum. 301,192
Fides longa præſtat aditum nocendi perfidis. 55,686
Fides materna. 248,560
Fides matris. 77,177
Fides negata ſemper magnis ſceleribus.8 160
Fides rara, vbi ceſſit melior fortuna. 170.602
Fides regium limen nunquam intrat. 271,285
Fides precio parata, precio vincitur. 271, 287
Fides ſtulta, celare quod prodas ſtatim. 249, 581
Fides tacita non eſt in annis rudibus. 212,317
Fides tuetur melius principem, quàm ferrum. 303 450
Fidiculæ pro vngulis 249,560
Fidiculæ quid. 248,560
Fige me ſaxum. 1 9,186
Figere faces luminibus. 35,964
Figere mortem. 168,519
Figere ſigna primo mundo, 40,115
Filii, parentibus, filiæque matribus vt plurimũ ſimiles moribus. 289,952
Filius pars patris 306 585
Filij pro nepotibus. 212,682
Fine demto, h. *fine modo*. 95,511
Fine nullo beatus, 121, 166
Fingere & ſoluere comas. 93 169
Finis ſenſus malorum. 106.840
Firmamen. 157,1249
Fiſtula indocta, paſtoritia. 158,129
Fit nocens, non queritur. 271,281
Fixis vnguibus lacerare. 70, 162
Flagitij principium nudare corpora. 7,77
Flammæ aſſurgentis deſcriptio. 45,319
Flamma comprendit dapes. 14 .307
Flammæ coronales. 14,108
Flammæ furunt in cælum pluribus minis. 103, 1955
Flamma rapax. 158, 121
Flamma vndis augeſcens. 175,833
Flammatum pectus amore ſubito. 242, 103
Flammatus. 17,487
Flammatus latex. 214 768
Flammeum. 309 191
Flauus rubor. 101.650
Flectere carmen. 272,319
Flectere mentem. 68 77
Flentus iugiter deſcriptio. 93 78
Flere quis non poteſt honeſtè, quod voluit accidere. 112, 1115
Fletum virtus reſoluit. 187 1283
Fletus inſequitur genas. 161,249
Flexum. 43 214
Flexura rotæ. 215 798
Florem decoris ſinguli carpunt dies. 305,544
Flos Græciæ, flos iuuenum, Heſperiæ, [illegible], ἄνθος ἱερόν, Περσῶν. &c, 12,126
Flos iuuentæ primæuus. 100, 617
Flos regni. 70, 185
Flos rerum, flos pueritiæ venuſtiſſimus ad intuentium iucunditatem. flos æui, flos Liberi, Bacchi, veteris vini. 100.617
Flos veteribus, dictum quodque optimũ, [illegible] vt flos ætatis.
Fluctuat ſeges zephyro. 158,698
Fluctuatur meum cor. 34 942
Fluctus ſolo alludere. 44 266
Fluuij Deûm genus. 8, 61
Fluui exundantis deſcriptio. 467 500
Fluctuum plangor, clangor, cachinni. 282,678
Fœdera mundi. 15 335 23 606
Fœdum pro ignobili. [illegible]
Fœdus vmbrarum & viuorum. [illegible]49
Fœta per ſe arua. [illegible]
Fœta tellus. [illegible]
Fontis amœni deſcriptio. [illegible]
Fons piger. [illegible]
Fons placidus. 58.[illegible]9
Foratum ferro. 59. [illegible]
Foratus. [illegible]
Fores ſuperbæ. 215 414
Forma eximia periculi & noxæ vt plurimum plena. 105. [illegible]
Formæ facinorum. 29. 156
Forma nec in auiis locis tuta. 304.774
Forma quàm fugax. 104,767. vtendum dum licet, 775

Forma vagans nullum colorem ſeruat. 32,859
Formica morbus 42, 187
Formido venatorum qualis. 84,46. *punicea*,
Formidinis venatoriæ deſcriptio. 84,46
Formis rex Medorum. 26,428
Formoſi apud antiquos, Iaſon, Phœbus, Bacchus, Castor Pollux. 8, 82
Formula benè precandi. 252,697
Formula deprecationis. 292,55 293 78
Formula deprecandi malum omen. 100,620
Formulę deprecandi. 229, 998. { quicquid hoc eſt, parcat fratri & natis. In vile hoc caput abeat procella
Formula imprecandi terram grauem, & formula precandi terram leuem. 116,1275
Formula iuſiurandi per Iouem & Solem. 107, 885
Formula leſſus lugubris. 158, & 159
Formula obſecrandi. 14,285. 20,478,107, 865,150,1182 288 925
Formula obſecrationis. 152,1245
Formula obſecrandi, per comas aniles, per vbera materna. 177 914
Formula precandi terrã ſine puluere. 116, 275
Formula, quâ ſe homicidæ ſoliti excuſare. 153, 1295
Formulæ, victimam contrectare, componere, attendere, ferro admouere. 222,690
Fors. 233,5
Fortem decet nõ eſſe ſub dolore, nec dare terga malis. 70, 189
Fortem quemcumque videri, miſerum neges. 132,465
Fortes metuit & iuuat fortuna. 10,159
Fortior debet imperare imbecilliori. 98 542
Fortitudinis eſt, ingentibus malis obſtare, nec ſe vertere, ac retrò dare. 70, 191
Fortitudini coniungenda iuſtitia. 56,747
Fortitudinis locus non eſt, ſi ſpei nihil. 10, 160
Fortitudo & deſperatio in quo differant. Ibid.
Fortitudo magna eſt lapſum ex alto culmine, in plano ſtabilem greſſum figere; & malorum ingenti ſtrage preſſum, pondera regni fracti non inflexâ ceruice pati, & non degenerem, neque malis victum, impoſitas ruinas rectum ferre. 228,927
Fortuna belli. 81, 629
Fortunæ cedendum. 297,252
Fortuna cæca malè diuidit ſua munera. 109, 975
Fortuna cui vltima eſt, nil dubium timet. 267, 147
Fortuna, dicta hera. 314, 893
Fortuna & regnum quit auferre, virtutem nequit 39,82
Fortunæ inconſtantia. 220,617
Fortunæ influentis dona abnuit, quicumque expertus eſt, quàm facilè effluant. 217,537
Fortuna leuis, cito repoſcit quæ dedit. tenenda preſſis manibus, lubrica eſt, teneri non poteſt, verſatilis nemo diu felix. 217,536
Fortuna iniqua rarò maximis virtutibus parcit. 128,324
Fortuna inuida viris fortibus, præmia bonis iniqua diuidit. 133,523
Fortuna iuuat, metuítque audaces & fortes, celebris ſententia; & quis auctor primus. 10, 159
Fortuna leuis eſt Dea, obſequenti parcius crede. 302, 446
Fortunæ leuitas. 313,882
Fortuna maris. 274, 412
Fortunam malam licet præferre bonæ. 215, 455
Fortuna maximè dominatur in bellis. 81,619
Fortuna minus furit in paruis. 113,1121
Fortuna multos liberat pœnâ, metu neminem. 87,165
Fortuna mutabilis, haut quaquam quemquam ſemper ſecuta. 113, 1139
eius deſcriptio. Ibid.
Fortuna non poteſt animum aut virtutem auferre. 10, 176
Fortuna prior amorem magis inflammat. 163, 358
Fortuna premit ignauos, repellit timidos. 10, 159
Fortuna probanda, ſi ſuperſit locus virtuti. 10 160
Fortuna ruitura ſeuat, quicquid in altum tulit. 266,100
Fortuna ſtat intra me. 21,520
Fortuna ſuperba & impotens flatu nimis magnos dat tumidos ſpiritus. 270, 247
Fortunæ terga dare, non eſt virile. 39, 86
Fortuna tranſit humiles & modicos, potentes & altos quærit & perdit. 172,698
Fortuna velox nulli fidem præſtat. 113,1139
Fortuna vires ipſa conſumſit ſuas. 282,694
Forum clamoſum. 123,171
Fraga dumetis paruis vulſa. 97,514
Fragmina laceræ puppis colligere. 158 115
Fragor bellicus. 130,415
Fran. Martinij commendatio & epitaphium. 95, 360
Frangere flumen, 48,427. *remis & contis*,
Frangere minas fluminis. 168,511
Fraus non idem quod dolus. 246,481
Fraus pro delicto, & pro pœna. 246, 481
Fraus regnat in aulis. 109,978
Fratri malo nocere nefas. 210, 218
Fremitus flebilis aures pepulit. 108,847
Frena dare. 267, 114
Frenare ratem. 5,3
Frenare ſemet. 269,203
Freno propiore Luna cælum legit. 30,791
quia timet detrahi contrahit habenas.
Frenos induere obſtinatis. 99,573
Freta ſæua. 296,220
Fretum vaſtum. 85, 84
Frigidum arctoum. 297,233
Frigora pigra. 136 69
Frigus pigrum. 29, 736
ab effectu, & quæ cauſa. Ibid.
Frondes caducæ. 53, 600
Frons plagæ. 99, 280

Frons prima aciei 75, 399
Frons turbida. 95,430
Fructus aduentitius crediti. 100,617
Fructum tui pero. 152, 1257
Fruge ſacra ſparſi boues. 96,497
Frugis. 28, 706
Frui ætate. 95,444
Frui irâ alienâ. 119,34
Frui vita. 297, 243
Fucus rubens. 111, 1042
Fugæ longinquæ deſcriptio 173,742
Fugare ex oculis vultum flebilem. 136, 639
Fuga trepidus celeri pede concitus. 107,898
Fugiat vultus fortuna prior. 160, 227
Fugit ſpiculum medio collo. 146,994
Fulgurare. 277.475
Fulmen Aethnæum. 87, 155. *à Cyclopib. fabricatum in Æthna, auctore Virgilio.*
Fulmen Aethnæum. 168, 541
Fulmen bipenne. 275,459
Fulmen Iouis duplex, maius & minus. 131, 1084
Fulmen obliquum. 213, 360
Fulmen triſulcum. 88,188
Fulminum duo genera, quædam grauiora & magis noxia, quædam leuiora. 176,846
Fulminum iactum qui Dij poſſideant. 278,524
Fulmina triſulca. 204,1991
Fulmineus, leo, pardus, dens, 286, 827
Fuluus. 62,920
Fumant vrbes ſtupris. 98,557
Fumus ſerpit in cælum. 260, 1055
Functi. 204,14
Functos humus tegit, aut ignis ſoluit. 223, 751
Fundare vires. 128,345
Fundere carmina. 181, 1078
Funebris manus. 112,1102
Funerea Roma. 312,765
Furari vultus veſte. 141, 798, 288,910
Furens ardore ſacræ virginis. 268, 177
Furens in luctum. 196, 1666
Furenti ſimilis, aut etiam furit. 76, 427
Furere amore caſto. 101,642
Furere, & mente excidere incipientis, deſcriptio. 144,938
Furere incipiens putat omnia tenebreſcere. 144,938, ſéque videre quæ non videt.
Furere incipientes, videntur ſibi videre furias inuadentes. 179,1001
Furiæ, agmen horrendum anguibus. 121, 102
Furiæ pro amore. 91,337
item furor. 92,343
Furiarum deſcriptio. 179,1001
Furiæ, Ditis famulæ. 121,100
Furiæ Medeam ſtimulantes. 35,957
Furiale. 183, 1163
Furialis. 10,157
Furiarum flagellum ex anguibus. 25,960
Furiis penates agere. 205, 24
Furit incenſus amore 268, 189
Furor pro amore, & amantes furunt. 93, 360
Furor attonitus. 311.778
Furor cæcus. 146,990
Furor cogit ſequi priora. 87,177
Furor impotens. 52, 851
Furor in ſe armatus, in ſe ſæuit. 121, 97
Furore perculſa & efferata, 311, 780
Furor vrit animos. 311,785
Furor poteſt inſontem præſtare. 148, 1095
Furoris proprium in ſeipſum ſæuire. 151, 1219
Furtim lacrymas fundere. 150,1178
Furtiua oſcula ancipiti gradu carpere. 104,775
Furtiuè venas populari. 90,279
Furtum pro adulterio. 97,520, 282,671
Furtum bonum. 147,[illegible]
Furtum, in bona parte. 252,[illegible]
Furtum pium. 289,927
Fuſum. 91,323

G.

GALEA tegmen triſte belligeri capitis 87 473
Galli cultris brachia lacerabant. 282,684
Galli Sacerdotes Cybeles, turpes & fœdi. 282, 682
Ganges. 48,427, 168,515, 170,630
Gangeticum nemus. 32,862
Gangeticæ ſiluæ. 223, 709
Ganymedes tranſlatus in Aquarium. 227, 864
Garamas inops. 84, 67
Garamas ſparſus. 182,1104
Garamantes. 258,143
Gargara grata Cereti. 81,6[illegible]8
Gaudens malo 64,18
Gazis famem implere. 170,621
Gazis inhiare. 123 167
Geloni diſperſi. 50,477
Gelu torpeſcunt membra. 14,925
Geminatio cum correctione, Nullum me teſte fiet nefas, Aut ſi quod me teſte, non fiet vnum. [illegible],412
Geminatió, nempe, nempe. 201,1968
Geminatio, totus totus. 201,1870
nunc, nunc. 201,1877
Gemmiferæ aures. 171,661
Gemit ſilua. 92, 348
Gemit minax arbor impreſſo vulnere. 195, 1625
Gemitus terræ. [illegible]
Gemini. [illegible]
Gemmantes. [illegible]
Genæ. [illegible]
Genæ concauæ lucent. 14[illegible], 766
Genæ minaces ardent igne truculento 6[illegible]
Genæ quid ſignificent. 9[illegible]
Genæ rubentes flagrant. [illegible]
Genæ ſuffuſæ igne ſcelus minantur. 29[illegible]
Generis ſacra. 252,12[illegible]
Generoſa. 2[illegible]1, [illegible]
Generoſa ſemina exſurgunt in ortus ſuos : & liberi necatorum metuendi occaſoribus. 247, 535
[illegible] auidus Deus. [illegible]
Gentile. 93,577

Gentile poculum. 229.984
Gentilis. 152, 1245
Gentilitia ſacra. 152, 1245
Gentilis frons. 144,912
Genubus aduolui. 93,306
Genus frigidum vrſæ. 156, 40
Genus pro ſexus. 88, 242
Genus redit ad auctores, & degener ſanguis primam ſtirpem refert. 107,904
Genus Scythiæ. 197, 1697
Genus ſuum iactans, aliena iactat. 128. 139
Genus tetrum nullâ victum lege melioris ſoli 108,909
Geræſtus. 207,139
Germani fratres. 161, 278
Gerere odia. 912,318
Gerere pectus non imparatum ærumnis. 110, 991
Geryon. 150, 1169
Geryon ferus. 201,1097
Geryon non vnus. 132,485
Geryon paſtor Iberus. 185, 1201
Geryon triformis paſtor & Rex. 125, 230
Geryon triformis. 286, 833
Geryonis tripectora tergemini vis. 126, 231
Geſa rigida. 85, 110
Getæ. 216, 463
Geta vagus campis. 87,166
Getæ populi centum. 155,26
Getica manu harundo miſſa. 175,816
Gigas. 183,1166. terra editi. 183,1163
Giganta crede. 188,1300
Gigantes. 185,1208
Gigantes an aliquando fuerint quod ita vnus auctori viſus. 39, 91
Gigantes feri. 39,90
Gigantes, in inferno. 215, 808
Gigantes pares montibus. 231,1084
Gigantes peſtiferi. 145, 975
Gigantes qui, & Mythologia. 182,1137
Glaciale. 187,1287
Glacialis. 99. 287
Gladii victoris ſemel ſanguine infecti vecors, libido eſt. 242,283
Glebæ vber. 41,156. *hoc eſt, gramine & herba hac enim vbertas glebarū, fortaſſis tamen rectius legeretur*; vbere glebâ. *eniſi eodem, ſed clariore*
Globus vndarum inhorruit, & ſeſe ſoluit. 111, 1029
Glomerat vis cauernas. 219, 583
Gloria vera & æterna paranda habitu virtutis acquiſito. 125,221
Gloriam veram quærentis typus Cadmus. 57, 747
Gloriæ veræ iter laborioſum, 56,757
Gonoeſſa ventoſa. 255, 834
Gorgon. 157, 96
Gortyne parua. 255, 821
Gracchorum exitus. 313,870
Gracile flumen. 169,589
Gradiuus. 184, 1341
Gradiuus belliger, vnde hoc nomen Marti. 88, 187
Gradiuus trux. 188,1310
Gradibus quibus in cælum conſcendatur, 303, 470
Gradus vaſtus. 168,509
Græci nō habuere Aquilas inter ſigna militaria. 75, 590
Græcorum naues ad Troiam quot numero. 274,451
Gramen molle. 215, 454
Gramen tenerum. 216, 454
Gratari. 61,881,288,915
Gratia. 230,1026
Gratia improba. 87,161
Gratiam meritis referre. 184, 1336
Gratiam rupit ira. 218,254
Gratia fontem eripit vindictæ. 44, 273
Grauantur terræ pedem. 207,105
Grauata ratis, 87,180
Graue eſt de regno in ſeruitutem cadere. 81, 598
Grauem terram facere cadendo. 263,1158
Greges opimi. 60,843
Deſcriptio paſcentis gregis, iuuenci, vaccæ, hœdi. 121,141
Greges virginum. 132, 477
Grex *de pueris*. 133, 106
Grues hyeme Aegyptum petunt, æſtate Thraciam incolunt, bella cum Pygmæis gerunt. 53, 605
Gyas. 159, 167
Gyges tumidus. 159,167. centimanus.
Gyrus breuior Lunæ, 91, 312. *quia menſtruus ſolis annuus.*

H.

HABERE cælum. 185,1181
Habete coniugem. 167,499
Habere motum. 166, 458
Habere populum ſub ictu. 221,647
Habet ex nobis, 192,1494
Habet, peractum eſt. 64,998, 191, 1455, & 1470,288,896
Habetur ſibi felix. 171, 673
Habitus impatiens ſui mutatur. 93,570
Habitus regni. 70, 185
Hædus petulans, petulcus. 122,144
Hæmus. 23,590,189,1381
Hæmus Geticus. 187, 1278
Halcyone. 159, 196
Halirrothius. 154, 1343
Hamos deceptos inſtruere, 122, 154
Harmonia Cadmi vxor in anguem mutata. 13 . 392
Harpyia. 30, 782
Harpyia auis auida. 139,759
Harpyia obſeruans famem Phinei. 76, 425
Haſtile Theſſalicum. 94,394
Haurire genas. 80,540
Haurire latus. 288,886
Hebe. 296, 209, 144,902
Heben Hercules duxit 286,807
Hebraiſmus & Helleniſmus. Zethi iuuentus

Digitized by Google

pro Zetho. 16.20. *vide tamen, an non aptius de comitione Zethi in patrando facinore.*
Hebrus. 155, 20,170,627, 199,1816, 286,840
Hebrus fluuialis. 24.627
Hebrus gelidus. 201,1893
Hebrus Getes. 180,1040
Hebrus rapidus. 69, 116,81,607
Hecate. 22.577,129,376. 193,1517, 244,388
Hecate audax. 32,841
Hecates canûm latratus. 53 569
Hecatæ latratus & canes. 32 840
Hecate cuius filia. 31 814
Hecatæ faces. 32, 841
Hecate triformis. 5,7.94, 410
Hecatombe. 96,498, 127,199
Hecatombes deſcriptio. 96,498
Hector cuius filius, an Priami. 284.739
Hectoris forma 246,465
Hector Græcorum naues incendit, Patroclum occidit. 245,447
Hector magnus. 242, 321
Hectoris laudes. 238,121. & 123
Hector ſola mora bello & Danais. 269, 211
Hecuba in canem. 282,703
Hecuba quot liberos habuerit 235,32
Hecubæ ſomnium de Paride Troiæ exitiali. 235, 36
Helenæ defenſio. 257,926
Helenæ mater Nemeſis an Leda: & cur dicta ex onomata. 256,862
Helenæ Menelaus ignouit. 271, 273
Helena formoſa. 310,766
Helena quot malorum cauſa. 257, 891
Helena turpis. 262,1134
Heleni coniux. 236, 60
Helice niuoſa. 193, 1537
Helle. 260,1035
Helles fabula. 226, 849
Helleſpontus. Ibid.
Heniochus. 23 ,1051
Herbæ colos tinxere. 171, 668
Herbæ gemmantes. 216 454
Herba grauis tumeſcit ſuco. 144.954
Herbæ lætæ 41, 145
Herbæ pubentes. 29 722
Herceus Iuppiter, 274, 444
Herculeæ preces. 144,926
Hercule eſt opus, Herculem vera iraſci. 152, 1238
Hercules ἀλεξίκακος Deus toto orbe. 119, 39
eius arma, quid ſignificent. 119,45
Herculis amicæ. 163, 363
- Heſiona.
- Auge.
- Theſpiades.
- Omphale.
Herculis anima à Ioue, immortalis; corpus ab Alcmena ſolum igne conſumtum. 203, 1965
Hercules an vnquam fleuerit. 183, 1163
Hercules aprum occidit. 125,217
Hercules Augiæ ſtabulum expurgauit. 126, 246
Hercules cælum tulit. 157, 96
Hercules Cerberum canem extraxit è Tartaro. 206 841
Hercules ceruam Mænaliam, æripedem & auricornem curſu cepit. 125,221.
& quid fabula ſignificet.
Hercules Charontem domuit. 141,773
Herculis claua qualis. 196.659
Herculi cur claua & pellis leonis ſint attributa. 196, 1664
Hercules Diomedem propriis equis veſcendum appoſuit. 126.225
Hercules diruptis montibus Theſſaliæ Peneo viam præbuit; alij Neptuno adſcribere malunt. 127,283
Hercules domitor ferarum, & *orbis pacator.* 204,1986
Hercules duos angues, infantulus *adhuc*, manibus præfocauit; mythologicè quid? 125. 215
Hercules Europam ab Africâ diuiſit, & per medium ruenti oceano viam patefecit. 126, 236
Hercules Eurytum occidit, & familiam oppreſſit. 132,476
Herculis & Cerberi pugna. 141,795
Herculis filij ab eo occiſi quot & qui. 150 1159
Herculis forma ac facies, fuiſſe valde *toroſum*, an puſillus ſtatura 136,623
Hercules furore actus liberos & vxorem ſuam clauâ & ſagittis necat. 146,1004
Herculis gemina nox. 158,147
Hercules genitus duabus noctibus continuis, die nullo intermedio. 1.9.24.
Hercules Geryones occidit. 132 485
Hercules Geryone occiſo eius greges abegit aureo vellere ornatos. 125.218
Hercules horridus. 167,495
Hercules Hydram vicit. 126, 240
Hercules inuulnerabilis. 118.10
Hercules interfecit Taurum *Creteuſem* 125, 229
Herculis labores. 155,16.
- Leo Arcadiæ.
- Stymphal.s.
- Mænalius aper.
- Serpens Heſperidum.
- Hydra.
- Diomedis equi
- Hippolitæ baltheus.
- Cerberus extractus ab inferis.
- Antæus, Buſiris, Geryon necati.
- Taurus Cretenſis domitus.
Herculis labores & monſtra domita corruptos motus animi compreſſos notant. 121. 226
Herculis primus labor leo necatus. 144.924
Herculis laudes & labores. 286 811
Herculis laudes 141,830. cum 203.
Hercules leonem Nemæū ſuffocauit. 125,224
Hercules magnus. 131, 453
Hercules magnus, antiſtans diuinis virtutibus. 174,769

Hercules magnanimus. 128,309
Hercules mala aurea Heſperidum ſuſtulit. 126,238
Hercules mare Africanum pedes vel poculo, ſeu olla vectus traiecit. 128,323
Herculis manu pax data Orienti, Occidenti, & Meridiei. 143,882
Herculi monſtra deerant, cunctis domitis; lætus imperia Iunonis excipiebat: armatus leonis pelle, & ſagittis imbutis Hydræ veneno. 119,45
Plutonẽ domuit Tartaro expugnato. Ibid. 47
Herculis morbus, & interitus, & querelæ lamentabiles. 175. & ſeq.
Herculis mors. 24,637
Hercules nens & ſeruiens Omphalæ. 163,372
Herculeus nodus. 196,1659
Hercules orbis domitor, Graiûm decus. 136, 618
Hercules occidit ceſtibus Erycem, luctâ Antęum, ad aras Buſiridem. 132,481
Hercules occidit Draconem Heſperidũ horti cuſtodem & mala retulit. 133 529
Herculis Omphalę famulantis deſcrip. 91 316
Hercules Omphalæ Reginæ turpiſſima inter colos & penſa ſeruiuit, & paſſus fuit ſe meretricio ornatu ac habitu feminco excoli 132, 465 quid nos doceat. 464
Hercules Omphalæ ſeruiuit, 163,371
Herculis ſeruientis Omphalæ deſcrip. 132,464
Hercules Omphales ſeruitio ſe ſubdidit, & inter ancillas neuit. 91 316
Herculis opera Gigantes in Phlegra à Ioue victi. 131,443
Herculis peregrinationes, laudes, virtutes. 156,40
Hercules populea coronatus. 144,911
Hercules pro Atlante cælum humeris tulit. 120,72
Hercules Pylon expugnauit. 134. 560.
& Plutonem vulnerauit. Ibid 563
Hercules quas amauerat, adeptas ſtatim reiicere ſolitus. 163 562
Herculis querelæ. 183,1160
Hercules quot noctibus genitus. 186,811
Herculei rogi, & eius mortis per ignem, deſcriptio. 195,1635
Herculis ſagittæ nunquã fallebant. 196,1647
Hercules ſpoliauit nemus Heſperidum. 73, 316
Hercules Scythiam & mare glaciale penetrauit ac calcauit. 133,534
Hercules Stymphalides peremit. 126,243
Hercules ter parricida. 177,904
Herculis tela quàm certa. 145,989
Hercules Theſeum ab inferis reduxit. 115, 1213
Herculei tori. 105,804
Hercules tumidus. 158, 141
Hercules vicit Amazones. 134, 542
Herculis vultus & ira pro morte. 159,165
Hercynia ſilua etiam Orcinia. 28,713
Hermione. 262,1133
Hermus. 113,355
Heroës tam elixis, quàm aſſis vſi. 224,765
Herpes. 42,187
Heſiona rapta ab Hercule conceſſa Telamoni ſocio in vxorem 163,364
Heſperidum aurea poma, an mala, an oues. 73,317
Heſperidum aurea mala. 287,848
Heſperidum mala, & Draco. 133,528
Heſperidum cuſtos ſerpens vigil. 126 239
Heſperidum draco. 287,851
Heſperium nemus. 73,316
Heſperi deſcriptio. 103. 746
Heſperugo dux noctis, idem Heſperus, Veſperus, Veſperugo, Lucifer, Eous, Phoſphorus. 33,877
Heſperus. 7,71.158,148.286,817.103,746
Heſperus noctis nuncius, lauatur vndis. 1703 747. Lucifer. 103,749
Hic conſentio, illic diſſentio. 87, 163
Hippodamiæ ſcelus 207.139
Hippolyta ſecundùm quoſdam vxor Theſei. 88, 226
Hippolytes balteus. 287,844
Hippolyti mors. 111,1065
Hippolytum, qui tragœdiam ediderint. 83
Hippolytus etiam dictus Demophon, Tyndarides, Virbius. 85,97
Hippolytus oſor mulierum, cultor cælibatus. 88. 228
Hirtæ comæ angue vibrato. 140,788
Hirundinis, & pullorum fritinnientium deſcriptio. 122,145
Hirundo ſtridula, pellex Thracia. 122,145
Hiſpani gens ſobria & minimi potus. 233
Hiſpania ſubdita zephyro. 170,625
Hiſpanorum mira & vetus de ſole fabula. 225 818
Hoc age, & faxo. 33,904.
Hoc, pro cælo. 147,1053
Homero, qui ſcriptores antiquiores de rebus Troianis præceſſerint. 233
Hominem ſcias quemcunq. videris miſerum. 132, 462
Homines immolarunt variæ gentes 242,297: Carthaginenſes. Celtæ. Scythæ. Leucadij. Albani. Achæi. Lacedæmonij. Ariſtomenei. Pellæi. Phocenſes, Lesbij. Lycij. Rhodii. Salaminij. Gothi.
Honor Bacchi & lactis. 52,565
Honores vani. 96,489
Horæ hybernæ & æſtiuæ. 265,53
Horridum viſu & auditu. 43,223

Horridus cultu & aſpectu. 139,163
Horriſonus arcus. 155,17
Horti penſiles. 216,465
Hoſtem amare. 75,370
Hoſtiarum cornua ſolita inaurari. 40,137
Hoſtiæ obſcœnæ, ſeu infauſti & ominoſi ſacrificij deſcriptio. 40,135
Hoſtię ſimiles colenti. 176,874
Hoſtile latus in victimis. 47,363
Hoſtis Deûm hominúmque. 297,239
Houtingus. 143,895
Humanas res fortuitò regi. 109.976. *Epicurum ſequitur.*
Humanum genus nihil ſibi ſpondere poteſt firmum & ſtabile: dies ſemper nobis metuenda perquam varios caſus voluit. 314,908
Humare & igni tradere extremo. 232,1093
Humilia & parua longè ſecuriora & optabiliora, magnis ac editis. *hoc oſtenditur exemplis petitis à natura rerum.* 113,1120
Humilitas, pro depreſſione violentâ. 39,81
Hyades. 14,312,30,769,126,855
Hybla. 53,601
Hydaſpes diues. 170,628
Hydaſpes gemmifer, aqua eius tepida. 29,725
Hydra anguis quę pullulat. 155,19
Hydra. 28,701. reparans ſe ſua cæde. 702
Hydrę angues centum. 185,1191
Hydræ caput fœcundum. 187,1290
Hydræ capita fœcunda. 140,780
Hydra Lernæa 73,317,126,240,286,831 quid ſignificet. Ibid.
Hydrę virus. 177,912
Hydrę vis. 66,20
Hyemis deſcriptio. 28,715
Hyemes permutare. 53,605
Hylæ raptus. 104 778
Hylę mors. 25,647
Hyllus filius Herculis & Deianiræ. 179,982
Hymen. 257,894
Hymenęus. 5,1 9,110.72,262
Hymenęi deſcriptio. 7,67
Hymenæum canere. 240,200
Hymenęus Bacchi filius. 9,110
Hymenæus nuptiis faces pręferebat. 7,67
Hymettus dulcis. 83,24
ὕπαρ. 244 435
Hyperborei viuunt annis mille. 123,179
Hyperionius, Sol. 95,417
Hyperion. 277,475
Hypocriſis & fictæ animi virtutes, pulcrè depinguntur. 108,915
Hypocritę deſcriptio. Ibid.
Hyrcani ſaltus. 85,70
Hyrcana tellus niuibus perpetuùm operta. 221,633
Hypſipile. 279,261

I

IABOLENVS an motę mentis. 12,215
Iacchus Ogygius. 49,437
Iacchus pro vvis. 41,157
Iacet in titulos. 292 [illegible]
Iactantior gloria. 221,629
Iactare crinem. 198,1755
Iactetur manu poſt fata. 251,654
Iactum facere, iactu nauigia exonerare 260,1036
Iacui pręda. 150,1184
Iamdudum. 11,191
Ianuam trahere. 14,[illegible]
Ianuæ Gręcorum foras aperiendo reijciebantur. 161,254. contra Romanorum.
Iapyx, pro medico. 25,652
Iaſonis mors. 23,614
Ibera gaza. 154,1924
Iberi ſub occaſu poſiti. 293,1520
Icari fabula, ad longum; 61,892
Icarium pelagus. 61,898. vnde dictum.
Icari ſubmerſio, nomen dedit Icaro freto. 172,686
Ictus ſceleris. 79,530
Ida Cretę. 238,[illegible]
Ida mons. 222,[illegible]
Ide. 236,[illegible]
Ide celſa. 260,1048
Ide niuoſa. 81,609,72,[illegible]
Idem cum tertio caſu. 68,99
Idmon, augur, Argonauta, cuius filius, *mors.* 25,652
Idmon pro vate. 25,652
Idyia mater Medeę. 11,209
Iecur capax tumidi ſanguinis. 186,[illegible]
Iecur pauidum palpitat. 172,710
Iecur ſedes amoris. 169,574.[illegible]
Ignarus vinci. 161,[illegible]
Ignis aquâ auctus. 33,[illegible]
Ignis clari deſcriptio. 46,[illegible]
item obſcuri & fumidi. [illegible]
Ignis immugit aris. 47,[illegible]
Ignis ſupremus, rogus. 18,60
Ignis ſacer. 91,529
Ignei oculi. 240,1021
Ignes pro amore. 87,172
Igneſcit mare. 219,583
Ignorantia eſt iners remediũ malorum. 52,519
Ignotus pro hoſte. 5,20
Ilex breuior. 195,1638
Ilex nigra. 221,655
Iliades. [illegible]
Ilij fata tria Palladij furtum, mors Troili, Sceę portę euerſio. 284,[illegible]
Ilij laus. 246,[illegible]
Iliſſus lenis. 8,13
Iliſſus. 96,[illegible]
Iliſſus niueus. 96,[illegible]
Ilium columen Aſiæ, cęlitum labor, ab Apolline & Neptuno mœnibus circumdatum. 234,8
Ilium & Ilion. 235,22, & [illegible]
Ilithyia. [illegible]
Illitæ purpura & auro veſtes. [illegible]
Illuſæ auro veſtes. [illegible],454
Illuſtris. [illegible]
Imbuere nigro colore. [illegible]

Immane

Immane. 216,471
Immane quantum. 26,671
Immenſa peſtis. 177,913
Immenſum dolor feruet. 74,352
Immenſus. 193,545
Imminere morti. 106,852
Imminere parte tecti præcipiti. 35,994
Imminere regno. 96,488
Immiſcet veſtis cutem. 177,829
Immittere gregem paſcuis. 122,138
Immori manibus. 102,709
Immoritur manus vulneri. 65,1040
Immugire. 47,383
Immugit totum mare. 110,1013
Impellat lapis humeros. 178,941
Impendere in inferias. 242,298
Impendere vitam in facta. 185,1170
Impenſè colere. 275,376
Impenſum ferrum tenere. 194,590
Imperare menti. 227,920
Imperandi cruenta ſitis. 98,540
Imperia excelſa fortunæ obiacent. 37,11
Imperia ſoluere. 112,1080
Imperia violenta nemo diu continuit, moderata durant. quóque fortuna altius euexit, hoc ſe magis decet ſupprimere felicem, & varios caſus tremere. 241,257
Imperit ie. 73,124
Imperator bonus calliditatem audaciæ & potentiæ prudentiam debet coniúngere. 119.45
Imperatur malè cùm regit vulgus duces. 306,573
Imperium nec appetendum, nec, ſi dat Deus, abnuendum. 216,472
Impetus eſt. 97,516
Impietas lambens ſuum ſanguinem. 12,98
Impetu aduerſa perſtringere 153,263
Impietatis in patrem vltio, & exemplum 288,901
Impiatus facinore. 114,1181
Implexi doli. 39.101
Implicare caput per artus. 187,1290
Implicare corpus tenaci laqueo. 112,1083
Implicitus. 206,79,288,891
Imponere ferrum victimæ. 46,340
Impoſſibilia, citius { dies hyberna erit longior. & nox æſtiua longior. } 104,765
Impotens. 60,865
Impos ſui. 267,117
Impotens animus. 129,349
Impotens puer Cupido. 90,275
Impotens regnum. 145,965
Imprimere bipennim. 174 796
Impuberes ſoliti comam alere. 14,852
Impudicam mens, non caſus facit. 103.732
Imputare. 13,234.86,143
Inachus antiquus, priſcus. 212,336
Inachus rapidus. 69,116
Inachus volucer. 158,138
Inachia ſtirps. 272,113
In æquo eſt. 68,99.& 101
Inanes vultus. 67,403
Inane & vacuum an aliquid in rebus. 137,572
Inarime Tyrrhena. 183,1154
Inauditi damnati, necari non poterant. 11,199
Inauditum damnare tyrannicum. 11.199
Inaures. 171,661
Inauſpicatum. 56,723.64,1012
Inceſta fax. 297,259
Incaſſum. 6,26,288,890
Incaſſum dolor cecidit. 231,1068
Incerta proles. 212,327
Inceſſere. 13,136
Inceſtificus. 71,123
Inceſſu talis, qualis animo. 128,329
Inceſtus, pro non caſto. 114.1179. & 1190
Inceſtum cum parente vitant etiam feræ, & inſcius earum pudor naturæ leges ſeruat: *h. parent legi naturæ quam non nouerunt*. 108,910
Inceſtus cum matre, & criminis deteſtatio grauiſſima, deſcriptio. 54,637
Inceſtus pro quauis illicita copula. 150 1157
Incipientis lanugine malas conueſtiri, deſcriptio. 101,645
Incidere in regnum. 37.14
Incita. 283,715
Incitatus gradus. 259,998
Incitati ictus. 70,161
Incita prona omnem nequitiam. 267,114
Incitus curſus. 67,28
Inclytus: nobilis. 246.462
Inclytus palmâ. 288,914
Incogitatum. 162,297
Incognita cauſa nemo damnandus. 53,695
Inconſtantiæ & æſtus amantium deſcriptio. 93,362
Incubare telo. 176,865
Incubare ferro. 89,258
menti. 90,268
Incubare pinnis anxiæ nocti. 218,571
Incubat armento in multâ cæde. 223,735
Incubant arma haſtæ defixæ. 78 500
Incubat illi. 214,402
Incubat mœſtæ dolor. 85,908
Incubo pratis. 4,145
Incumbere in iras. 33,901
Incumbit ſibi. 234,14
Incurrere. 162,247
India decolor. 91,344
Indiæ populi peruſti. 10,484
Indica aromata 144,908
Indicium ſalutis publicæ. 51,516
Indicum mare gignit baccas vnionum. 94,385
Indoles. 247,503
Indoles generis. 246,493
Indoles generoſa. 74,334
Indoles natorum. 107,866.177,902
Indoles recta. 95,452
Indociles lugere. 236,81
Induere ferrum pectori impreſſum. 153,1311
Induere manum cerebro. 70,180
Induere pectus in tela. 246,1027
Indus Araxim potat. 17,372
Indus Phœbi propioris. 219,591

Indus ſubditus Phœbo. 156,41
Inertis eſt neſcire quid liceat ſibi. 302,447
Inexpugnabilis. 70,165
Inextricabile. 69,133
Infamia & contumelia multos deterret à peccando. 209,203
Infans modo doctus nomen matris. 142,853
Infantium apud inferos priuilegium vti prælato lumine. 142,857
Infantia primum limen vitæ. 149,1132
Infelix qui ſe neſcit. 214,402
Inferias dare. 70,172
Inferias ſoluere. 115,1193
Inferni deſcriptio. 134,550. 138,698
Inferi, Dij triſtes. 135,610
Infernus domus ſilens nocte perpetuâ. 88,220
Infernus domus ſilens triſti nubilo. 136,618
Inferni epitheta: Dira[illegible]riarum loca. Carcer inferorum. Sonti turbæ plaga decreta. 151,1220
Inferna facies. 38,49
Inferorum faces cruentæ. 35,959
Inferi, fundus mundi. 141,830
Inferis holocautoma fiebat. 52,564
Inferorum iter ab Hercule patefactum, retrò cæcum. 252,724
Inferorum iudices fronte tetricâ. 134,578
Inferorum iudices, & forum iudiciale. 138,730
Inferorum monſtra, mundi ſecreta. 135.595
Infernus, mundus obſcurus. 91,307
Inferno nox perpetua, ſed flammea. 189,1361
Inferis occidente ſole ſacrificabatur. 52,549
Inferni pœna. 138,734
Inferorum pœnæ præcipuæ. 307, 615: Tantali ſitis. Labor Siſyphi. Titij ales. Ixionis rota.
Inferi, populi leues. 138,707
Inferi præcipites. 134,145
Inferos qui ſemel adiit, nunquam redit. 88, 219
Inferos adire facile, redire difficile. 137,674
Inferno nullus remeauit. 193,1525
Inferi regnum triſte. 5,11
Inferi, regnum tenax; quia nulla indę redemptio, nec datur reditus. 100 622
Inferi rerum mœſtus finis, & mundi vltima. 138,701
Infernus Rex. 85,94
Inferis ſacrificantes nigra veſtiti pallâ ad pedes vſque demiſſa. 52,551
Inferorum ſupplicia & carcer. 139,747
Inferorum tenebrę quantę & quales. 142,860
Inferum caligo craſſa rigidáque, mala, turpis
Inferis tribuuntur faces cruentę. 309,715
Inferna tetigit, poſſet vt ſupera aſſequi. 131, 422
Inferi triſtes, eorum limes inuius. 134,565
Inferni veſtibulum quibus incolis habitatum, eiúſque deſcriptio. 137,687
Inferorum victimę retro trahebantur. 52,557
Inferis nigræ victimæ ſacrif. 52,5[illegible]
Inferorum victimæ inuergebantur, *lac, mel,* vinum, & aliquando oleum. 52,5[illegible],556
Inferos vltra nil iacet. 14[illegible],891
Inferi vnâ via an pluribus adeantur. [illegible]
Inferi, vocantur plures populi. 134,[illegible]
Inferre ſe Deis. [illegible].95
Inficere oculos irâ. [illegible],629
Inficit flammâ ſol Indos. [illegible]
Infirmiori parti ſemper animus fauet. 7[illegible]
Influentis fortunæ dona. 21[illegible]
Infringere. 18[illegible]
Infuſos artus coniungere. 54,945. ſic Mart, Coniugis infuſus gremio.
Ingellus. 143,835
Ingeminatio ſeu ἀναδίπλωσις. 64,1009
Ingenerare. 166,465
Ingenia recta ſe melius in laudes ferunt, ſi nobilem animum vegeta libertas alit. 95,457
Ingenium indocile flecti non poteſt, frangi poteſt. 209 199
Ingerit ſe manus clypeo. 77,481
Ingratis & hoſtibus benefacientes à Deo coronam accipiunt. 50,[illegible]
Inhærens manus. 6[illegible]
Inhorreſcere. [illegible]2,[illegible]31
Inhorreſcit mens malis. 2[illegible]4,[illegible]14
Inire pro incedere. 51 5[illegible]8
Iniugis vacca immolabatur Iunoni. 27[illegible],350
Iniqua imperia non durant. [illegible]
Iniuſtitiæ regnantis typus, ex quatuor. 1. ſcelera habentia exitum felicem virtutes vocantur. 2. boni ſontibus parent. 3. ius eſt in armis. 4. leges timor opprimit. 33[illegible],[illegible]
Innectere mentem. [illegible]
Inobſequentes frenis equi. [illegible]
Innocens tibi ſit, quiſquis pro te eſt nocens. 20,503
Innocens Diis inuitis. 7[illegible]
Innocentem mors ſola eripit fortunę. [illegible]
Innocuus. 149,1130
Innocuus & innoxius qui differant. 122,157
Innocuus errat aperto æthere. 96.[illegible]0
Ino. 49, 446. Bacchi matertera.
Ino. 22[illegible],140
Inocciduæ ſtellæ. 292.[illegible]
Inops mentis. [illegible]
Inores oſtreę. [illegible]
Innuba, ἄγαμος. [illegible]
Innubis. 160, 238. [illegible]
Inus ſeu Inonis hiſtoria, ſcelera & fuga. [illegible]
Inſania ſolâ morte ſanatur. [illegible]
Inſerere ferrum pectori, 1[illegible]
Inſerere ſceleri. [illegible]
Inſcius vitę. [illegible]
Inſideo ſaxum. 69 [illegible]
Inſociabilis. [illegible]
Inſolens veri. 8[illegible]
Inſolet. [illegible]
Inſopitis tractibus. [illegible]
Inſpirat ventus ſalo. 110,1[illegible]
Inſtant certatim eruere. [illegible]
Inſtruere cibos. [illegible]

Inſtituere fruges mortalibus. 127,299
Inſtinctus Deo. 66,18
Inſtinctus Venere. 91,338
Inſulæ ſacratæ. 282,689
Inſultare, pro tripudiare. 50,508
Inſuper. 38,64,39,98
Integrare. 26,672
Intendere dextram. 21,532
Intenta rabies. 193,1533
In tempore occurrere. 45 288
In tempore ipſo occurrit. 169,567
Interim. 167,481
Interim hæc pœna in loco eſt. 255,997
Intonare acre vel magnũ modis altis. 272,327
Intonare magnum. 111,1062
Intono. 147,1046
Intractabilis. 88,128,90,270,99,578
Introrſus actus. 207,106
Intueri ſerenis vultibus. 121,219
Intuor. 107,896, 288,912,309,721
Inuadere Deos. 18,424
Inuergere. 52,565
Inuergere ſe. 146,990
Inueſtire nemora. 164,381
Inuidet nemo mala. 156,36
Inuidiæ capax. 246,476
Inuidiam Diis lugendo facere. 200,1859
Inuidia comes regni. 170,613
Inuidia peſtilens. 96,487
Inuidia lethalis liuido. 56,747
Inuidere malis. 47,387. *tam lenia præ aliis ducere, vt felicitati imputes,*
, nunc. 70,153
Inundare ſanguine. 50,485
Inuiſam me ſubit voluptas. 35,999
Inuita quæ peccat, debet & culpæ fidem, 271, 307
Inuitum ſeruare, occidere eſt. 68,99
Inuius renauigari. 138,715
Ioannis de Stampis longæua vita, 124,179
Iocaſta. 64,1005. ſe occidit. 65,1040
Iocaſte. 130 385
Ioculares caſus. 38,50
Iolæ mors. 160,220
pulcritudo. 160,217
Iole. 192,1488
Ioles pertinacia. 160,206
Iolchos parua. 19,457
Iolcos. 254,818
maris domitrix. ibid.
Ionides. 243,363
Ionium mare. 55,603
Ionium ſalum. 173,732
Iphigenia. 314 966
Iphigeniæ immolatio. 268,158
Iphigeniæ parentes, mactatio, & mutatio. 241, 247
Ira amori iuncta, violentiſſ. affectus. 32,867
Ira cæleſtis quos premit miſeros facit; humana, nullos. 165,441
Irati deſcriptio. 32,852
Valde irati deſcrip. 62,921
Iræ data. 21,556
Iræ & cupiditatis vlciſcendi deſcriptio. 17,386
Iræ vehementis, & infanda molientis animi deſcriptio. 211,260
Ira neſcit regi cùm ſanguinem ſpirat. 217,505
Ira nihil putat vetitum. 205,39
Iram deponere Regibus difficillimum. 11,203
Ira par formæ. 140,787
Ira præceps. 97,539
Irati optant ſimul perire cum hoſte. 209,190
Ira tecta nocet. 10,153
Iratorum vultus ac oculi ardere videntur. 146,1021
Iracundiam vincens, hoſtem maximum vincit. 251,1238
Ire in enſes. 165,444
Ire in hoſtes. 6,27
Itê tacitis tenebris. 9,114
Irremeabiles viæ. 134,546
Irreuocabilis. 134,558
Iridis deſcriptio. 45,315
Iris imbrifera. 45,315
prænuncia nimborum.
Irrorat vultur aperto roſtro. 28,789
Iſmariâ vmbra. 159,192
Iſmarius. 199,1787
Iſmarus. 158,142
Iſmenon tacitus virente ripâ. 272,318
Iſmenos. 38,42
Iſmenus. 128,333, 150,1162
Iſmenus languidus tenui flumine. 158 140
Iſter. 22,584, 137,85, 168,515, 189,1363, 220,631
Iſter ſtans. 84,57
Iſter (conglaciatus) præbet fugam. 221,631
Iſter gemmifer. 170,621
Iſter multa ora habet, nempe ſeptem. 30,763
Iſthmi circumlocutio, terra quæ duobus fretis comprimitur. 110,1021
Iſthmos. 75,375, 128,335, 137,83, 207,111
Iſthmi deſcriptio. 44,266,207,111
Iſthmus. 279,560
Iſthmus Corinthius. 6,35,207,123
Ithaca. 219,588
Ithace nocens ſaxis doloſis, hodie *Compare* aut *val de compagno*. 256,856
Itineris qua itur ad inferos, deſcriptio. 137, 663
It magnus. 165,418
Ityn. 282,668
Itys ſeu Itylus. 159,199, & 200
Iubar glaciale. 187,1287
Iubar ſolis. 275,459
Iubatæ feræ. 149,1129
Iudex amputare debet ſuperfluas cauſidicorum velitationes. 11,199
Iudex futurus ſanguine humano abſtine. 139, 745
Iudex odio vacare debet. 233
Iudicia ſortiri. 138,732
Iudicis eſt cognoſcere, regnãtis iubere. 11,194
Iudicum proprium ſedere. 179,1005
Iugales tedæ. 309,688
Iugali face crimen abſcondere. 99,595

Iugalis vnda & ignis. 309,693
Iugare. 305.565.309,699
Iugari. 243, 361. Iugum ferre, iugum imponi ſolitum ſponſis, Iuno iuga. Ibid.
Iuga, pro vnico curru. 6,34
Iugari thalamis. 142 851
Iuga torrida. 158, 135
Iugum curuum. 56,721
Iugum geminæ ſtirpis, 95,431
Iuliæ mors. 314,936
Iul. Cæſar occiſus. 304.494
Iulij Cæſaris Oedipus. 37
Iunia Caluina. 295,148
Iungere ſpecum terra coëunte. 239.197
Iuno Argolica. 285.802
Iuno Bacchum coluit. 50,488
Iuno irata Ioui quomodo lepidè illi fuerit reconciliata. 163,357
Iunonis ira implacabilis Herculi & Baccho. 119, 22
Iuno Iouis coniux & ſoror. 117, 1
cur hoc fictum. Ibid.
Iuno Iouis ſoror & coniux. 272,338
Iuno maxima. 296, 215
Iuno Regia. 272,340
Iuno τέλεια. 5, 1
Iunonis templa regia. 173.746
Iunoni vacca candidâ fiebat. 272, 350
Iuno vult furere, vt poſſit Herculem furore percellere. 121, 110. *an imitatur illud Horatianum, Si vis alios mouere ad flendum, prius ipſi tibi flendum eſſe?*
Iunonis zelotypa querela de Ioue & Hercule. 117, 1
Iunonis zelotypia. 296,200
Iupiter altiſonus. 113, 1131
Iupiter ætheris parens, cur. 147,1053
Iupiter amore victus, mutatur in cycnum, & in taurum. 91,297
ducit cælum & nebulas. Ibid.
Iouis amores. 310,756
Iupiter Cenæus. 157,102.174,773
Iupiter cæleſtium rector parenſque. 133,515
Iupiter creator cælitum. 107,885
Iupiter in cycnum, taurum, aurum. 296, 204
Iupiter ductor Deorum. 127,298
Iouis filij, qui. 181,1137
Iupiter Fulminans. 138,724.169,558
Iouis furta. 56,716
Iupiter latuit infans in antro Dictæo. 131, 458
Iupiter Magnus. 238 138
Iupiter magnus Olympi rector, & mundi arbiter. 125,204
Iupiter mundum concitans. 64,1028
Iupiter mundum quatit, & fulmen vibrat. 86, 154
Iupiter mutatus in { Cycnum. Taurum. Aurum. } 310,757
Iouis Neptuni & Plutonis ſortes. 119,49
Iupiter niger. 197,1703
Iupiter nutu mundum tremefacit. 273,379
Iouis pellices & liberi. 117,4
Iupiter Piſæus. 189,934
Iupiter Prodigialis. 310,750
Ioui ſacra ſolita fieri in montibus. 174,780
Iupiter ſator Deorum. 83,156
Iupiter τέλειος, nuptialis ſeu patrator. 5,1
Iupiter in taurum mutatus. 169,551
Iouis in forma tauri Europam rapientis mare tranantis, deſcriptio. 95,452
Ioui tauros immolare licuit. 127,299
Iupiter triumphator, ad quem ſpolia deferri à victoribus ſolebant. 185,1100
Ioui Troiani cur tres oculos affinxere. 119,47
Iupiter vbi natus. 238,133
Iura naturæ in tuto ponere. 57,24
Iuridici ſedent. 295,581
Iuris cura. 210 215
Iuſſum omne, leue eſt. 136, 59
Iuſta facere. 236, 65
Iuſta functis habere. 36,998
Iuſta perſoluere. 64,998
Iuſta ſoluere. 116,1240
Iuſta, vnde? 71,215
Iuſta & iniuſta vxor. 294,[illegible]
Iuſtitia cælum incolens. 19,440
Iuſtitia conſeruat regna. 210, 215
Iuſtitia quondam à terris in cælum euolauit. 301,392
Iuſtum eſſe facilè eſt cui vacat pectus metu. 302,435
Iuuat ordinare ſcelus. [illegible]
Iuuat ire, libet ire, eſt impetus ire. 83,109
Iuuencus nondum ruptâ fronte, [illegible]. 141
Iuuenem lætitia decet. [illegible]
Iuuenes facile audiunt peiora præcepta [illegible] cerei in vitium. [illegible]
Iuuenes ſenum parentum præſidia. [illegible]
Iuuenile vitium eſt regere non poſſe impetum. 241, 249
Iuuenta. 95,447
Iuuentam triſtem colere. 95,460
Iuuentam triſtem ſoluere. 95,447
Iuuentus, teneris in annis non ſatis clara [illegible] des, Pudore victus cùm tegit flammas amor. 305, 533
Ixion. [illegible]
Ixionis pœna. [illegible]
Ixionis rota. 178,944 181,[illegible]
Ixion. 139, 749. quid ſignificet fabula. Ibid.

L.

LABANT ſubito agitata motu templa. [illegible] 520
Labdaci clara domus. [illegible]
Labdacidæ. [illegible]
Laboo cur inſanus. [illegible]
Labes pudoris. [illegible]
Labias. [illegible]
Labores matrum. [illegible]
Laborum fructus optimus, eos poſtea narrare, & meminiſſe. [illegible]

Lacedæmoniæ virgines exercentur ſtudiis virilibus. 7,77
Lacheſis. 63, 986
Lac niueum. 50, 494
Lachrymis dolor leuatur,& exhauritur. 233, 764
Lachrymas continere interdum lethale. 253, 764
Lachrymis dolor minuitur. 281,661
Lachrymæ in ſummis malis pereunt. 38,59
Lacus pro foſſis. 97. 530
Lacus torpentes. 115, 1197
Laërta. 252, 698
Laërtes pauper 219,588
Læta prata viridi facie germinant. 138, 698
Lætifica. 249, 595
Lætitiâ ſtupent membra. 136, 620
Læua, dicta ſcæuâ 236, 46
Læuus an leuus ſcribendum. 222,697
Laius. 54,623,67,41
Lambunt colubri caput. 140, 783
Lambunt flammæ, 198,1752
Lamia. 129 376
Lamna. 287,831. differt à bracteâ
Lampades igniferæ 215,454
Lampada votiuam iactare. 272,349
Lana mollis bibit ruborem. 171,665
Lancinare. 214,780
Laniatus efferus. 116,1241
Languifici calores. 136,69
Languor piger. 42,181
Laniger. 40,134
Lanuginis primæ ætas. 101,645
Lapis lubricus. 194,5
Lapis quærit relabi. 179, 1008
Lapithæ ebrioſi. 140,778
Laqueata tecta. 216,454
Laquei teretes. 84, 245
Lares. 211, 264
Laſſa membra. 168, 535
Laſſus tumor 173,732
Latebræ curuæ. 41,152
Latebram rebus occultis negare. 46,362
Latex ſacer in Magicis, proprius ſanguis. 31, 811
Latinæ confectæ. 45,321
Latona peperit in Delo. 273 365
Latini inter ciues Romanos poſt Antonin. 78, 515
Laudandus nemo ante obitum. 220, 597
Laudant cuncti ferè magis peritura. 263,1143
Laudari præſtat animo quàm voce. 209,209
Laus vera etiam humili contingit, potenti non niſi falſa. Ibid 210
Laude certare Ioui. 199,1805
Laudes ſuas in tutum recipere. 156, 39
Laudis eſt. 194,1560
Laurus amara baccis. 32,538
Laurus carum nemus Phœbo. 49, 453
Lauro fores vireſcant. 205, 55
Laurum in haſta gerebant nuncij victoriæ. 273, 386
Laurus in plurali. 37,16
Laurus Phœbea. 43,127
Laurus victoriæ Iunoni offerebantur. 272 345
Laura bis vellera. 215, 454
Laxare diem. 173, 723
Laxatur dies tepente vere. 117, 8
Laxare humeros pharetrâ. 174, 785
Laxatur thus. 173, 754
Lea. 284, 736
Lecticarij. 171, 661
Leda. 310, 358
Leda etiam Nemeſis. 256,862
Ledæ genus. 167,126
Ledæ ſidera. 296,207
Legem dare rudibus capillis. 91, 918
Legere anchoras. 253, 758
Legere dominæ colos, fuſóſque. 160,218
Legere locum fraudi. 246, 478
Legere mortem. 192,1479
Legere ore ſpiritum fugientem. 188, 1339
Legere ripam fluuij. 96, 503
Legere terras remo propiore. 266,106
Leges aſtrorum. 194, 1572
Leges inter arma ſilent. 130,400
Leges naturæ. 166 463
Legiſlator legi pareat. 130.399
Lembus. 87, 180
Lemnos ardens. 189, 1360
Lemnos nobilis ſcelere. 279, 556
Lenonia adhortatio ad voluptates. 95, 437 cum ſeq.
Lentare remos. 275,434
Lenti Dij. 274, 399
Lenti portus. 23,623
Lentum. 235, 22
Lentus 136, 643
Lentus audis & vides ſcelera. 101, 669
Lentus odor. 217, 501
Lentus reditus. 127,296
Leo æſtiuus. 109, 966
Leonis cæleſtis irati deſcriptio. 144,939
Leo fuluus. 62, 920
Leones Getuli. 84,59
Leo Herculeus de cælo deciderat. 226,855
Leo Idæus. 49, 457
Leo iubatus. 223,734
Leo Libycus. 61,619
Leo Marmaricus. 180, 1055
Leo mota cauda iram concipit. 39,96
Leo Nemæus. 38.40
Leones Pœni. 92,347
Leones ſæui. 293,84
Leonis ſidus. 136,69, 144, 944, 194, 1570
Leonis ſidus ardens æſtibus flammiferis. 226, 857
Lerna. 207, 114
Lerna puro gelida perlucet vado. 96,505
Lernæa ſpicula. 30, 784. hoc eſt Herculea tincta veneno hydræ.
Lesbia vina. 50,495
Lesbos. 240,205
Leſſus Hectoris. 237, 95
Priami. 2 8,129
Lethæi amnes. 185, 1205

Lethes deſcriptio. 137,679
Lethe. 140,776,183,1160,193,1548
Lethæum profundum. 86,146
Læthea vates. 43,230. *ſic dicitur Pythia, fortè quia poſtmodum oraculi à ſe dati non meminerat.*
Lethe immemor. 178 934
Lethe quieta labitur vado placido. 137, 679
Lethes vnda grata miſeris. 115,1197
Lethi pauidum genus humanum. 148, 1075
Letum. 73,304
Lethum carpit, trahitque mortalem turbam. 96,473
Lethum dare. 5, 17
Leuare aſpectu nefandi cælum & terram. 66,7
Leuare. 77.472
Leuamen. 21,548,258,960
Leuamen feſſi 66, 2
Leuamen malis. 276,487
Leucas, Leucates, Leucadia. 173, 732
Leucates. 110,1011
Leucothoë. 49,446. Cadmeïa. 446
Leuiora Deus leuius ferit. 113, 1122
Lex ætheris. 30,757
Libare. 144,920
Libare manu vina. 273,363
Libare paruo hauſtu. 70,175
Libare vina paternis Diis. 229,985
Libelli, qui Cato de Moribus dicitur, quis auctor. 206, 92
Libere minimum decet cui multum licet. 243, 334
Liberi dicuntur ſanguis, viſcera, pars parentum. 239, 1042
Liberi, de filiis & aliis deſcēdentibus. 222,681
Liberi patrem referentes magnum bonū, quia teſtes maternæ pudicitiæ. 146,1015
Liber inſtituit liquoris vitigeni laticem. 127 299
Liber ſpei metúſque, 96. 490
Libertas vegeta. 95, 458
Liberum diem dare. 206, 63
Libido cohabitat diuitibus & luxui, 88 203
Libido dira comes magnæ fortunæ. 88,205
Libido dira ſanctos vincit. 189. 977
Libido quæ agit mentes ſuccenſas. 97,539
Libra æquat diem nocti. 106,835
Libra iuſta, 226, 860
Libræ ſignum æquat dies noctibus. 142,843
Librare clauam. 146, 1023
Librare manum alienam. 121, 120
Librare medium iter. 62,900
Librare ſummos pedes. 261, 1081
Librato pendula tuum pondus. 136,1275
Libya & Arctos ſerpentum feraces. 27, 682
Libya, pro Africa. 150, 1170,182, 1103
Libycæ meſſes. 213,355. areæ. 356
Libys. 132, 481
Libys ſubditus Cancro. 156, 41
Licere, & decere quomodo differant. 302,448
Licens turba, hoc eſt, licentioſa. 104, 777
Licet admittat in cælum. 121, 122
Licet numeret, 163, 341
Licet ire. 163,344
Licet petas. 250,1178
Licium magicum. 27.680
Ligare nodo propiore. 84, 36
Limitem agere ad ſuperos. 141,969
Lina (pro velis) toto ſinu tendere. 11,320
Linea pennarum pictarum. 84,47
Linea ſentit piſcem. 122,156
Lingua refrenanda. 206.92
Lipare. 219,[illegible]
Litare. 147,1[illegible]
Litare dolori aliqua. 36,1019
Litare numen. 310,[illegible]
Litatur numen ſuperûm. 314,972
Litem mūdus ater. 704 mortis *locus*. 138,705
Litem ſummo in loco religare. 15,323
Lituus. 56, 714
Litui deſcriptio. *Ibid.*
Litus in medio æquore ſperare. 138,116
Litus pro fluctibus, qui illiduntur litori. 6 35
Lituis ſtrepentis ſtridor, ſonus acutus, inſtrumentum incuruum. 218, 574
Liuiæ Druſi vxoris mors. 314,915
Liuor niger edáxque petit degeneri dente. 96, 491
Lixa. 81, 597
Locare iras & verba. 121,173
Loci horribilis & infeſti ſpectris *deſcriptio.* 221,670
Loci ſterilis, à defectu pomorum, herbarum, frumenti deſcriptio. 138,700
Loci ſurdi. 134,[illegible]
Locus vacat liber ab omni arbitrio. 90,[illegible]
Loquacitas vitanda. 206,92
Loqui iuſſus, ſi taceat, ſoluit imperium. 51,527
Loquuntur, *narrari poſſunt.* 10[illegible],604
Loris implicati & decidui aurigæ deſcriptio. 112. 1083
Loqui volentis, ſed non audentis, quod proprium inhoneſtis narrationibus, *deſcriptio.* 99, 600
Lucanus defenſus à Scaligero. 65,1060
Lucifer. 158,148
Lucifer prædicit diem. 51,526
Lucina. 273,366
Lucina Iuno. 5. cuſtos genialis tori. 5,2
Lucis color. 287,[illegible]
Lucis redditæ munus dulce. 99,[illegible]
Lucretiæ mors. 291,[illegible]
Lucri furor impius. 9[illegible]
Luctamen. [illegible]
Luctari eripere ſe iugo. 111,[illegible]81
Luctifera flamma. [illegible]
Luctifica lingua negat vocem dolori. [illegible]
Luctifica manus. 12[illegible]
Luctifica ſacra. [illegible]
Luctifica verba. 26,[illegible]
Luctus ater. [illegible]
Luctus auellens comam. [illegible]
Luctus eat in turpes. [illegible]7
Luctus in luctu nouus exoritur. [illegible]
Luctus, lacrymæ, dolor, & lamentatio digna hoſpite inferno hoſpitia, 10[illegible],550

Lucus vmbrans. 138,717
Luci ſacri & antiqui deſcriptio. 51,530
Ludit aciem. 137,670
Ludere cruore. 249,565
Ludi Olympici fiunt quinto anno. 142,840
Ludi Troiani. 254,777
Lues conſtruitur. 110,1014
Lues generis. 107,902
Lugentis feminæ deſcriptio. 193,1545
Lugendi mos. 237,83
Lumen afflicto malis. 152,1250
Lumina tumida. 36,1019
Lunæ deſcriptio. 44,253
Lunæ amantis Endymionem, deſcriptio. 91 307
Lunæ biga. 193,1518
Lunę bigæ. 286,814
Lunę cornua, cur Diana cornuta. 94,417
Luna deperiens End. curſus ſuos tradidit regendos fratri. 91,309
Lunares feminæ ouiparę. 276,862
Lunę in orbe omnia, quæ ſub lunâ, inueniuntur. 120,83
Luna iunxit ignes ſuos coëunte cornu. 103, 743
Lunę lumen alienum. 8,97
Luna an proprium lumen habeat, an alienâ luce luceat, & inde dicta. 103,742
Luna à Magis vexatur, & detrahitur 30,792 & in aduerſ. 790
Lunæ plenę deſcriptio. 103,741
Luna plena recolligit ignes dimiſſos. 51,505
Lunam precabantur amantes feminę, vt Solem viri. 94,404
Luna roſcida. 225,816
Luna rubens, cenſebatur fatigari Magico carmine, laturi ſuppetias laboranti, tinnitus dabant æreis peluibus. 104,785
Lunam Theſſali cantus detrahebant. 94,419
Lupi damnis infeſti. 99,570
Lupi rapaces. 41,149
Luſtrale caput. 268,163
Luſtra quęrere preſſo roſtro. 84,39
Luſtrale ſacrum. 250,633
Lutea veſtis. 48,421
Lux alma. 283,722,296 223
Lux, adſpicit. 168,551
Lux atra. 115,1212
Lux dubia. 84,41
Lux mala. 277,492
Luxuria peſtis blanda, maximum malum. 301, 421. rapit & perdit. 428
Luxuria Romanorum in piſcationib. & villis extruendis prope Baias. 216,458
Luxuriat ſeges tenera lętis ſatis. 95,455
Luxu diffluentium deſcriptio. 216,455
Luxus rapere. 95,447
Luxus regius. 97,515
Lyæus formoſus. 51,507
Lyęus thyrſiger. 9,110
Lychas. 191,1458
Lichas ab Hercule occiſus. 175,812
Lichas gnauus. 169,567. fidele nomen regibus. 570
Lychas ſocius Herculis. 157,99
Lycia tuta crebris portubus. 81,613
Lycus ab Hercule occiſus. 143,894
Lyci parentes an ignobiles. 128,336
Lyci tyrannis deſcribitur. 127,268
Lycormas flauus. 170,591. Salſam herbam gignit, dictus poſtea Euenus; ab Eueni morte. 170,591
Lycurgus. 143,902
Lycurgus an rectè vetuerit Spartā cingi mœnibus. 126,261
Lycurgus ſecuriger. 49,471
Lydia. 170,622
Lydia ferax ditis regni. 91,324
Lymphatus. 162,246
Lymphatus furor. 17,386
Lynceus quam acuti viſus. 13,232
Lyra leuior. 272,318
Lyrneſſos parua. 240,221

M.

MACHINA ſtridens tardum opus ducit. 80,570
Machinæ, quid. 214,387
Macies turpis. 158,119
Macula leues caput ſparſere. 42,183
Maculare patrem. 264,28
Maculati lares. 74,344
Mactare. 147,1041
Mactatur victima. 144,922
Madidantes pennas nouo nectare. 83,12
Męandri ambiguus fluxus. 83,15 & 16
Mæandros flexuoſus. 81,605
Męander piger & malignus, arenas radit. 83, 15
Męander vagus incertâ vndâ ludit, &c. 137, 685
Mænas. 74,363.162,245
Mænas cruenta. 32,848
Męnas impatiens Dei. 283,715
Męnibus ciuitates circũdare an vtile. 126,261
Mæoniâ acu. 171,665
Męotis barbaris vndis mari Pontico incumbens, gelida. 102,714
Mæotis frigida. 50,474
Mæotis gelida. 157,1326
Magarum mos pedem nudare & crinem ſoluere. 29,752. & in aduerſar.
Magica an vim habeant ad alliciendũ in amorem? ſæpe adferre inſaniam. 165,452
Magici effectus miri à Medea. 29,753. & ſeq. & in aduerſ. 773
Magici effectus miri, 166, 453. & ſeq.:
- Conciliare amorem coniugum.
- Hieme virides frõdes producere.
- Fulmina ſiſtere.
- Fretum cõcutere ceſſante vento.
- Mare turbidum pacare.
- Fontes nouos è terra elicere.
- Saxa mouere & ſiluas.
- Fores clauſas aperire.
- Vmbras euocare, & Manes cogere loqui, eoſdem fugare.

Mari, terræ, inferis, cælo, imperare.
E nocte diem, è die noctem facere.
Leges naturæ vincere.
Lunam deducere.
Bruma meſſes producere.
Flumina in caput reuocare, & eorum curſum refrenare.
Terram arefacere.
Pabula ſanguineis guttis cruentare.
Facere vt lapides mugitus raucos edant.
Oſſa rogo tepido deuocare.
Magica precatio ſeu incantatio Medeę. 29, 740
Magici ritus varij. 29,728
Magici ritus. 30. & 31. per totum.
Magicis ſacris quæ ſigna exauditarum & efficacium precum. 53, 570
Magicus ſtridor. 166,460
Magiſter iuris & pij amoris. 74, 329
Magna commoda patent magnis cladibus. 159, 170
Magna difficiles habent exitus. 172, 714
Magna & celſa non eſſe tuta probat exemplo. 266,90
- Nauium & venti.
- Turrium altarum.
- Roborum annoſorum.
- Collium celſorum.
- Corporum maiorum.
- Victimarum electarum.
- Remigantis prope litus.
Magnus & maior humano. 182, 1103
Magnũ eſt quod magna mole petitur. 59, 829
Magna male penſantur ruinis. 172,691
Magna momento obruuntur. 241, 262
Magna placent falſis nominibus. 21 ,447
Magna ſidunt ipſo pondere. 266 87
Magum carmen. 166,467
Maia. 118,10
Maiores hoſtiæ. 41,137
Maiorum dumtaxat hoſtiarum cornua inaurabantur. 41,137
Malum alitur & creſcit. 85, 100
Mali alterius finis eſt gradus futuri. 125,207
Malum acceſſit propius, iam non ſunt minæ. 73 325
Mala cælo ac terris pariter metuenda. 6, 46
Malis cedendum eſt. 247,507
Mala communia minus tangunt. 260, 1013
Malis creſcere. 119,33
Malorum cumulus maximus, ſi caſus efficit abominanda, quæ optaſti. 113,1116
Mala dubia plus torquent, qui refugit ſuas clades ſcire, grauat timorem. 274,415
Malum eſt in malis vinci. 68,78
Mala extrema timorem omnem abijciunt, & tutum faciunt. 71,200
Mala iam vicere metus omnes. 282,691.
Malis in rebus via præceps capienda. 268,154
Malum maius timore. 111, 1030
Malum maius Medeâ. 102,694
Malis mandare. 311,413
Malè natis pœna non eſt mori. 270, 213
Mala magna non latent. 10,156
Mala ſuprema faciunt ſecuros. 47,386
Malus nemo gratis. 14,276
Male parta male dilabi. 210,319
Mala tria Græcis, ignis, mare, mulier. 9,121
Malum quid. 207, 110
Mala tria Græcorum. 17,362
Malea flectens moras nauibus. 5,149
Malefica mens. 251,751
Maligna manus. 9 456
Malum pro veneno. 168 124
Manat metus. 310, 754
Mandare odia. 120.77
Mandare queſtus ſecreto abditos dolori. 10,150
Mandere vulnera conciſa. 140, 770
Manere in auſtro. 276, 477
Manere pro refertum eſſe. 42, 199
Manent te exempla. 130,394
Manes detinere ſuos. 71, 235
Manes diri. 194,1598
Manes æterni. 193,1123
Manes imi. 35,967
Manes impij. 5,10
Manes inferûm. 309 [illegible]
Manes obliti ſui, luciſque pauidi. 127,291
Manes, populi & Dij leues. 158,707
Manes remoti. 141, 834
Deſcriptio Sacri Manium Euocatorij. 52, à verſu 590
Maniun Euocatorum & aduenientium ad inſa ſacrifici incantantis deſcriptio. 53 [illegible]
Manſueta & victa mala. 215, 427
Manſurus ad quas eris. 202,1934
Manto fatidica filia Tireſiæ. 272,119
Manto filia Tireſię. 46, 200
Manubiæ. 278, 524
Manus coruſca. 87, 155
Manus ſuas in alio cognoſcere & laudare. 178, 959
Marathon. 83, 17
Marcent Tempe. 145, 979
Marcens viſus. 285, 785
Marcet taurus. 4[illegible],145
M. Liuij Druſi mors. 315,880
Marcidus. 7, 69
Marcidus comam. 164,576
Mare cæruleum. 114,1155. 274 [illegible]
Maris congelati deſcriptio. [illegible]
Mare dubium. [illegible]
Mare glaciale, mutis littoribus tacitum. [illegible]
Mare inſanum. 102,698
Mare malum. 91, [illegible]
Mare Perſicum. [illegible]
Mare procelloſum. 38 [illegible]
Mare regnum Neptuni. 91, 126
Mare rubens. 234, 11
Mare rubrum. 241, [illegible]
Mare rubrum gemmiferum. 17, [illegible]
Mare ſæuum. 65,114
Maris tumeſcentis & procelloſi ſine vento deſcriptio. 110,1004

Mare tumidum. 49,450
Mare tonuit ex alto. 110,1004
Maria Dei genitrix Virgo, quamdiu vixerit varia opinio. 124,179
Maritare glebas. 83, 12
Maritimis moribus experiri. 93, 362
Mariti ſępe vxorum preces debent reijcere. 205, 56. cauere occaſiones adulterij, & oculos continere. Ibid.
Mariti vis in quo conſiſtat. 142,852
Maritus vxori debet præſtare continentiam, quam ab illâ exigit. 271, 267
Marmaricus leo. 284, 735
Marpeſſa. 170, 591
Marpeſia cautes. 99,578
Marte aperto, an inſidijs iacet. 44, 275
Mars bellicum ſpirans, Gradiuus: pacem colēs Quirinus. 88,187
Martis dubiæ incerti vices. 82, 626
Martis & Veneris catenæ. 86,123
Mars ob cædem Halerrothij in Areopago cauſâ dictâ abſolutus. 154 1343
Mars pater. 292 27
Martis pectore latior. 105,805
Martem quæ Dea cohibeat. 6, 63
Mars quomodo genitus. 143.902
Mars ſæuus. 79,527.95 464
Maryandini. 138,714
Maſculus malus. 98,557
Maſſagetæ miſcent pocula equino cruore. 49, 470
Maſſagetes. 46,470
Materia facilis ſceleri. 102,682
Materiale. 171,661
Mater, coniux, pro affectu coniugali & materno. 34,92?
Mater *de arbore*. 248, 541
Matris ſimul & vxoris ambigentis natum an maritum præferat, deſcriptio. 251,641
Matris nomen potens & cum dignitate. 100, 606
Matrem qui violat, nullam non auſit. 67,48
Matrimonio contrahendo quæ ætas congrua. 243, 342
Matrimonij & propagationis animalium neceſſitas ac bona: & damna quæ ſubſequentur, ſi ceſſet. 96, 468
Matrimonio pariter durum carere, & potiri. 98,557
vxor malum neceſſarium. 98,557
Matrona maior & minor. 273,357
Mauors bellicus. 98,548
Mauors ſeu Mars homicida & amans ſanguinis recentis. 218,556
Maurorum tellus barbara. 314,971
Maurum litus. 186,1250
Medeæ declamatio quædam, non eſt Libanij, ſed alterius. 34,933
Medeæ Diræ. 11,208
Medeæ & Magorum Dij. 5, 6
Medea ferox. 19,442
Medeæ filij quot. 35.955 quomodo vocati, 956. quomodo occiſi. 955.
Medea impotens iræ & amoris. 32, 864
Medeæ pharmacum. 33,889
Medea peior mari. 17,362
Medea pro quauis mala femina. 17,361
Medea reddit feminas dirum genus. [occidit pharmacis Creontem & Glaucam, gladio Mormorum & Phereten; Athenis Aegeo nupſit, ſed ab eo quod Theſeo inſidiaretur in exilium pulſa. 99,561
Medeas tragœdias qui ſcripſerint Græci & Latini. 5, 1
Medentes cadunt. 39,70
Medeus. 99,561
Mediâ viâ incedendum: ne ex altiore præcipitere. 171, 675
Medicinæ loco ſæpe ferrum & ignis. 268, 152
Mediocris ſeu medij ſtatus laudes. 61, 883. & 892
Meduſæ fel. 32,830
Meduſa ſignificat ignorantiam. 311,765
Medus. 219,593
Medus pugnax pharetra. 28,710
Megęra. 179,1004
Megaram cum liberis Hercules occidit. 146, 100
Megęra diſcors Dea. 121, 93
Megæræ domicilium. 121,92
Megæra quatiens geminas faces. 210, 251
Megæra vnde dicta. 35,962
Megiſtho Cetei filia Lycaonis neptis in ſtellam polarem verſa. 117, 6
Melampus Prœtidas expiauit, & piamina in Clytorium abiecit. 50, 486
Meleagri mors. 25,645.30,779
Meliora ſciens, ſequitur deteriora. 87,176
Membratim perire. 70,170
Memnon. 234,10
Memnon niger. 269,212
Memnon. 240, 238. ob eius mortem Aurora diem negauit. 241,239
Melior memoria ſubeat. 21,555
Memoria obruta & exoleta. 59,820
Memoria redit tenue per veſtigium. 58,768
Memoria rerum aſperarum præteritarum eſt dulcis. 136,655
Memoria ſenum prima langueſcit. 59, 817
Memoriam ſpacio obrutam leuis nota ſępe reuocat. 59, 821
Męnala. 201,1883
Mendeſius hircus. 206,56
Menelaus. 212,316
Menelai caſtitas. 271,275
Menſæ ſacra colunt. 229,982
Mentis generoſus ardor, regi non poteſt, ſed malis vires capit. 292,52
Mens intus agitat. 6,47
Mente induere Caucaſum. 6, 43
Mens præſaga ſui mali, ante mittit ſigna. 228, 958
Menſûm. 79,535
Menſurâ qua menſi alii, nobis Deus remetitur. 188,901
Mercurius Tegeæus, nepos Atlantis ſolus ha-

bebat ius degendi apud ſuperos & inferos, & faciebat gemino mundo commercia. 120,49
Meretricius amor & illecebra quàm noxia, & quomodo ſuperare oporteat. 126,243
Mergere lucem. 102,676
Meritæ aræ. 143 898
Merita etiam malos vincunt. 269,575
Meritis ſuis quiſque ſpectandus. 99,563
Merope. 44 272 55,660
Meſſalina nupta Claudio nupſit C. Silio. 297, 259. occiſa ferro. 298, 265
Meſſalinæ mors. 314,940
Meſſes pro anno. 237,76
Metæ Herculis. 156, -5
Metella ſacrificata & mutata. 241,247
Metere flammâ frugem ſoli. 74.341
Metu ante vulnus perire. 146,1022
Metus bellici deſcriptio. 118, 1555.
leues turmæ ſonant frenis.
enſis hinc illinc fulſit agitatus.
pallidæ matres tenuêre & pectoribus adpreſsêre natos.
vxor armato marito timet.
hic turres ſtabilit.
ille muros renouat.
ille portas cohibet plauſtris.
vigil. pinnis de nocte incubat.
Metus feminei. 6, 42
Metus frigidus. 111,1050
Metus ignaui. 29.88
Metus magni ſeu conſternationis, deſcriptio. 111,1048
Metus pars fieri. 15,138
Metus pendens. 53, 594
Metus quàm torqueat. 259,926
Metus reddit inimicos, quos cogit laudare. 209, 207
Metus trepidi. 128,162
Met *ſuperfluum*. 285, 794
Memet, pro me. 60,847
Methones laus. 255 821
Micant artus. 47, 376
Micat cruor citatus anguſto vulnere. 46.345
μῆλα, ambiguum. 73,317
Miles noua. 79,535
Mile colonis arua ſecare. 171, 635
Mimas. 145,980
Mimas lubricus. 273,730
Minas concipere. 39, 97
Minas tollere inanes, & morſu tentare. 261 1095
Mineruæ & Neptuni certamen de Athenarum nomine. 144,912
Minor præda maioris. 98,541
probatur ex piſcium & accipitris.
Minor quicquid à te expaueſcit, maior hoc tibi dominus minatur. 220,611
Minoïs. 86,126
Minoïs ſella. 279.1005
Minos. 61,892.205,23.264,24
Minos Cnoſſius. 138 735
Minos latè mari & centum populis imperans. 86, 149
Minos Scyllam malè tractauit. 88,241
Minotaurus. 114,1166
Minyæ. 1,233
Miſcere decus ex æquo. 101,656
Miſereo. 213, 761
Miſericors amat ipſas ærumnas. 163,358
Miſericors ſæpe dabit mortem pro vitâ. 243, 328
Miſeriores ſunt nobiles miſeri. 20,746
Miſeris animos ſpiritúſque magnos oportet fugere & ſumere quos caſus dedit. 247,[illegible]
Miſeris colendos maximè Deos reor. 282,690
Miſero datur quodcunque fortunæ datur. 2[illegible], 696
Miſeris dira libido eſt flendi. 228,954
Miſer eſſe mauult, eſſe qui felix poteſt. 215, 444
Miſeri facilè credunt. 203,1976
aliquando meliora, aliquando peiora. *Ibid.*
Miſerias ferre leue eſt, perferre graue. 211,307
Miſeriæ fortiter ferendæ. 226,849
Miſeros hoc vitium proprium ſequitur, rebus lætis nunquam credere. 228,939
Miſeros magis fortuna conciliat ſuis 75 386
Miſerorum mos querendi, nullum ſibi locum ſupereſſe ſecurum. 199,1795
Miſerum neges, virum fortem. 132, 463
Miſer nemo, niſi comparatus. 260, 1028
Miſeris nil morte melius. ideo tyranni miſeris mortem negant, felices necant. 133,[illegible]
Miſer nunquam eſt, cui facile eſt mori. 157, 121
Miſeris nullus pudor. 98,64
Miſeri properant audire ſuas miſerias. 171, 752
Miſeri quod nimis volunt, facilè credunt. 128, 312. & quod metuunt, hoc putant nunquam poſſe tolli aut amoueri. [illegible]
Miſeri ſpontè reprehendendi, ſed miſeri fato miſerandi & veniâ digni. 55.418
Miſerrimi tuto nonant ſtatum. [illegible]
Mitrâ barbarâ (*h. Phrygiâ*, frontem premere, 132, 470
Mitra. 264.775
Mitra Tyria. 48.4[illegible]
Mitra vitilis. [illegible]
Mitto pro dimitto. [illegible]
Moderari tela certo ictu. [illegible]
Modicis rebus longius æuum eſt. [illegible]
Modeſtæ menti deditus. 74.[illegible]
Modeſtiam in conſcientiam ducere. [illegible]
Modi cæci [illegible]
Modi muſici. [illegible]
Modicus maritus. [illegible]
Modulans. 24 [illegible]
Modulata in varios ſonos. [illegible]
Modulatus canorus. 126 [illegible]
Modum excedentia, pendens inſtabili loco [illegible] 909
Modum pati 202.[illegible]
Modus pro termino. 149.1[illegible]
Mœror lacrymas aſſuetas amat. 228,[illegible]
Molâ ſalſa taurorum colla aſpergere. 46,[illegible]
Moliri manu tela. [illegible]

Mollire ferum pectus precibus. 69,140
Molles viri. 282,682
Moloſſi acres. 84,32
Moneta cur mater muſarum. 32,765
Moneta ſeu Mnemoſyne Muſarum mater. 312, 765
Monilia baccata. 94,383
Monile diſpoſitum. 271,659
Monile. 22 573
Monſtrum eloqui. 273,728
Monſtra fato imputantur. 86,143
Monſtrum impium, ſæuum, immite ac ferum. 153,1279
Monſtri ingentis marini deſcriptio. 110,1019
Monſtra in aditu inferni, centauri, hydra. 202,1923
Monſtri irati deſcriptio. 39,95
Monſtri loco eſſe. 136,55
Monſtro maiore impleri. 210,253
Monſtra noua. 297. 230
Monſtrum paruulum. 146,1019
Monſtrifera Paſiphaë. 102,685
Montibus aut abietibus pares homines. 231 1082
Montes omnes dicti montes Iouis. 174,780
Montes opaci. 41,155
Montiferus. 185,1209
Montigena Dea. 283,684
Montiuagus. 104,781
Montiuagum pecus. 158,136
Mopſopia. 116,1271
Mopſopia ars. 86,120
Mopſus Apollinis & Mantus filius. 25,653
Mopſus Ampyci filius vates & Argonauta. eius mors. 25,653
Mora fatorum. 238,121
Moras graues pedibus addere. 55,655
Mora omnis eſt nimium longa properanti. 274,422
Moras non patitur amor. 135,587
Mora ſæpe ſanauit quod ratio nequiit. 267,150
Morbus ægrè ſuſtinens caput. 53,593
Morbus auxilium trahit. 39,70
Morbus tremens. 137, 693. pallens. 138,689
Mormorus. 99,561
Mori cui facile, nunquam miſer. 157,111
Mori cupientem vetare, eſt occidere. 68,100
Meridies noctis. 275,459
Moriendum cunctis. 202,1915
Mori & interire omnia. 244,380
Mori miſero diſſuadens, crudelis eſt. 177, 928
Mori neſcire miſerum. 280,606
Moriendum omnibus. 142,867
Mori pœna, interdum donum. 177 930
Mori poſſe poteſtas ſumma. 215,443
Moritur, quicquid natum. 181,1097
Mori quis non poteſt impediri, vbi conſtituit mori, & par eſt emori. 90,264
Mori qui ſtatuit, fruſtrà tenetur. 177,920
Mori qui non vult mundo ſecum moriēte, eſt vitæ nimis auidus. 227,884
Mori ſi cupias, vita eſt durior morte. 290,992
Moriuntur multi ſingularum ætatum, ſenes, iuuenes, infantes, &c. 142,850
Mors amoris modus aut requies. 93,362
Mors amoris vltimum remedium. 89,252
Mortis deſcriptio. 41 164
Mors aut naturæ neceſſitas, aut laborum ac miſeriarum quies. eam qui damnatis præſtat, indulget. 133,502
Mortem contemnere fortium. 70,190
Mors excuſſit per colos turpes. 185,1178
Mors æqua tulit in tutum. 160,216
Morte dirâ triſtius lethi genus. 254,782
Mors dura, 148,1068
Mors eſt æqua. 245,433
Mortis encomium, felices facit miſeros. 157, 106
Mors eripi nequit. 69,153
mille ad eam aditus. Ibid.
Mors eſt vbique. 69,151
Mors facit fortes vicina. 86,137
Mors felices ſequitur, miſeros fugit. 158,122
Mors, finis pœnæ, non pœna. 210,245
Mortis formæ mille. 98,549
lethi viæ mille. Ibid.
Mors grauis illi, qui notus nimis omnibus, ignotus moritur ſibi. 214,402
Mors horrida. 202,1945
Mors innocentes liberat iniuriis fortunæ. 62, 934
Mors innocentes ſola deceptos facit, 176,888
Mors ipſa vltimo loco moritura. 182,1113
Mors libera vocat miſeros, effugiū malis, portus æternâ placidus quiete. 280,586
Mors libertate donat. 86,137
Mors malorum medicina. 220,595
Mortem metu conſumere, & parum ſui pœnæ relinquere. 175,810
Mors mihi eſt ſecuritas. 285,793
Mors minus pœnæ habet, quàm mora mortis. 177,928, 259,996
Mors miſera non eſt, commori quî cum velis. 269,201
Mortem non licet nobis properare. certo venit ordine, nec differri poteſt. 124,185
Mors non poteſt deeſſe, nec auferri volenti mori. 107,875
Mors nulli properanda. 142,866
Mors nunquam ſera. 142,864
Mors optanda, ſine metu mortis mori. 256, 868
Mors optima eſt perire dum lacrymant ſui. 107,878
Morti os vaſtum & alæ expanſæ tribuebantur, 41,165. *illud, quia nunquam dicit,* Sufficit. *hoc quia repens & inopina inuadit.*
Mors pallida, 134,554
Mors perit. 185,1174
Mortem perdo. 1103
Mortem poſt nihil, ipſaque mors nihil. 244, 396
Mors prima miſeros fugit. 258,953
Mors propè admota excutit magnifica verba. 249,574

Morti plures ſe offerunt, quam dolorem fortiter ferant. 70,190

Mortem qui contemſit, omnes contemſit. 165, 443

Mors rapit ætatis & ſexus omnis homines. 142,848

Morte ſcelus ſanandum. 152 1261

Mors ſenes facit audaces, hoc eſt quod ait; Fortem vicina facit libertas ſenem. 47,386

Mors ſenum ſimilis igni ſponte extincto, aut pomis caducis maturitate; iuuenum, flammæ vi oppreſſæ. vel pomis crudis vi auulſis. 58,788

Mortem ſibi velle inferre, aut eam optare victum infortuniis, non virtus, ſed imbecillitas, 70,190

Mors ſola votum miſerorum. 263,1170

Mors ſquallida. 29,742

Mortem timentes multi in mortem incurrunt. 63,993

Mors vna ſolamen mali amoris, & pudoris læſi maximum decus. 114, 1184

Mortis varia genera, mare, ferrum, doli. 96, 474

Morientium vaticinia ſæpe vera. 290.1008

Mors velocis ſpacij meta nouiſſima. 244.397

Mori volens ob errorem, indicat ſe nocentem fuiſſe. 176,887

Mortale cælo non poteſt iungi genus, 131,447

Mortifera. 287,883

Mortuos cremari inſtituit Heraclitus, in melle ſeruari Democritus. 223,747

Mortui fortiter, non ſunt lugendi. Charondæ lex de non lugendo dura: ſeruandus ea in re modus. 200,1833

Mortui non facilè ad vitam reuocantur. 89, 269

Mortuis oculos claudendi mos. 244,372

Mores ad bonos nunquam eſt via ſera. 270 243

Mos cadentium virginum curam honeſtatis gerere. 263.1157

Mos comburendi cadauera. 223,747

de more. 272,312

Mos miſerorum addubitare quo ſe recipiant, & opinari vias omnes ſibi præcluſas. 19,451

Mos in nuptiis & lætitiâ columen domus ornandi, & fores lauro coronandi, & lętos ignes accendendi. 205.54

Mores priſci. 105,796

Mos pulſandi ianuam antequam aperiretur ne adſtantes læderentur. 161,254

Mos vt regionem aliquam ingredientes, Deos locorum illorum prius conſalutent. 273, 388

Moris ſani. 88,207

Morum ſenium triſte. 195,796

Cæleſtis motus, quem Raptum vocant, deſcriptio. 109,958

Mouet claſſis. 263.1178

Mouere iram. 297,253

Mouere gradu. 141,816

Mouere ſeu iacere caput in magicis. 31,80

Mouetur tutò, quicquid extremo eſt *loco.* 311 834

Mugitus ceruorum. 91,342

Mugiunt fibræ. 131, 1066

Mulcere aures cantu. 43,454

Mulciberi ignes. 31,125

Mulieres ægerrimè ferunt thalami initium. 22,581

Mulieris conſternatæ metu deſcriptio. 309,728

Mulieris læſæ quanta iracundia. 206,56

Mulieri natura pronum animum malo dedit, pectus ad nocendum *dolis* inſtruxit: ſed vim negauit, vt ne inexpugnabilis eſſet, ſed ægras frangeret vires timor & *pœna.* 313, 861

Muliebre non eſt regna tutare *vrbium.* 100 616

Mulierum ornamenta. 171,661

Mos mulierum Troianarum in luctu crinem ſoluere: ſed & Græcarum, Gallic. & Italicarum. 237, 83

Multifida pinus. 9. 111

Multifora tibia. multiforatilis. 272,346

Multiplicabilis. 283,1163

Multitudinis deſcriptio ab 53,598: Nebulis. Frondibus caducis. Floribus vernis. Fluctibus maris. Gruibus Aegyptum *petentib.*

Multitudinis deſcriptio. 142,837

Multitudinis ingentis morientis deſcriptio. 38, 67, & 40,125

Multiuagæ Deæ laſciuæ nemorum. 104.783

Multiuagi flatus. 219,583

Mundus ætherius. 91,332

Mundus annoſus. 51, 523

Mundus citus, cælum ſtellarum. 109,958

Mundi fœdera. 119, 49

Mundus interiturus, vt pulcrior renaſcatur. 300,388

Mundus nitidus, pro cælo. 18, 406

Mundus pro cælo. 120,68,& 70,145,957, & 963. 148,1100, 157, 96, 194, 1591, 201, 1900, 202,1907 & 203, 1077

Mundus pictus, pro cælo. 221,835

Mundus pro cunctis eius partibus, etiam pro inferno. 118,18

Mundus, pro inferno. 91,307

Mundus poſtquam interierit, quò deuenerit, aut quo loco capietur. 182,1116

Mundus quomodo interiturus. 181, 1103

Mundi quatuor cardinum deſcriptio. 99,284 193, 1520

Mundus ſanctus. 21, 405

Mundus ſedet. 151,1292

Mundi ſignificatio pro certo Romæ loco. 64, 1028

Mundus ſtelliger. 151, 1204

Munus dum properat cernere, perdidit. 131, 588

Munus indictum. 91. 458

Munus pro promiſſione. 105, 942

Murex Africanus. 171, 664

Tyrius, Ibid.

Murex Tyrius, 94, 385
Murmur altum. 62.922
Murus patriæ. 238, 123
Muſicæ vis. 134,571
Muſcus tenax. 111,1041
Muta loca, 140,793. muta ſepulcra.
Mutor vni tibi. 101, 666
Mycale maga. 168, 525
Mycenæ. 146, 996, 209, 188, 218, 563, 230, 1009
Mycenæ Iunoni ſacræ. 272. 340
Mycenæ Pelopis ſæui. 256, 854
Myrrha Sabæa. 164, 376
Myrrhæ lacrymæ. 159,196
Myrtili ſcelus, falſa accuſatio, mors. 107,139
Myrtoum mare. 208, 140
Myrto puella. Ibid.
Myrtoum mare. 221, 662
Myrtus Paphia. 52, 539
Myſia ferox. 240.216
Myſtæ. 142,845,170,599
Myſtæ Bacchi laſciui. 48, 430

N.

Nabatha. 159, 160
Nabathæa regna, 276.479
Nænia Hectoris. 237, 95
Priami. 258 129
Naiades improbæ, æſtuantes. 104,778
Nardo madent comæ. 131, 467
Nares patulæ fremunt hiulcis hauſtibus, 111, 1040
Narratur Deus. 119,40
Naryciæ domus. 238,146
Naſamonium nemus. 295, 1640
Nata cuncta, morti obnoxia. 281, 1097
Natalis cauſa. 265, 45
Natales magni ſollicita habent precia. 131,460
Natales Principum celebrari ſoliti. 171, 672
Natat domus ſanguine. 265. 44
Nati ex iuuenibus minus fortes. 243,342
Natura cedit ſuis legibus. 87, 175
Natura concepit Herculem in laudes Iouis. 192,1503
Naturam ducem vitæ ſequi. 96, 479
Natura magna parens Deûm. 109,956
Natura omnes ſibi vendicat. 92,351
Natura parens immenſi operis artifex. 300, 380
Natura tenet parentes potenti ſanguinis vinculo, vt inuiti etiam doleant amiſſos liberos quos perire optabant. 112,1112
Naturam vertere nefandis ignibus. 87,172
Naualia, 243, 323
Naufraga tabula. 260,1030
Nauigantium audacia & pericula; & quis primus? 14, 301
Nauigantibus litus & terræ recedere videntur, ſtante autem naui ſtare. 260, 1045
Naui fatiſcentis & naufragij deſcriptio. 299, 315
Nauita dubius vitæ credit carbaſa ventis. 122, 150
Nauplij mors. 25, 658
Nauplius Græcos in naufragium duxit. 279, 556
Naxos. 50,489
Ne, an Nae *ſcribendum*. 147,1052
Nebris ſacra Baccharum. 49,438
Nebulæ leues. 53, 598
Nebulæ turpes. 260,1053
Nec. 162. 314
Necare rectam indolem. 95, 452
Neceſſitas plus poſſe, quàm pietas ſolet. vis eius maxima. 249, 580
Nectere aſtus pectore. 247, 521
Nectere dolos & ſcelera. 257,928
Nefas Arcadiæ, *de apro*. 170,978
Nefas eſt deterius monſtris. 86,141
Nefas longum exit in nepotes. 105, 18
Nefas nullum exemplo caruit, 98,552
Negare poteſt, qui diu dubitat. 26,441
Nemæa. 155,16, 201,1882
Nemeæa peſtis. 185.1191
malum. 186, 1233
Nemeæus leo. 186,825. fulmineus.
Nemeſis. 120,384
Nemeſis dicta Leda. 256,862
Nemoroſus. 174, 795
Nempe. 202, 1908
Nemus aureum Heſperidum. 155, 18
Nemus vmbrà ſpoliare. 21,609
Nemus gemit tantis armentis. 174,783
Nendi deſcriptio. 91,323
Nephele. 216,849
Neptuni deſcriptio. 44,253
Neptuni filij, qui & quales. 128, 336
Neptunus magnus pater. 102, 714
Neptunus mari imperat. 91,304
Neptunus pater, & quare. ex aqua qui voluerint philoſophi nata omnia. 44,266
Neptunus pater. 279,550
Neptunus profundi freti ſæuus dominator. 114, 1154
Neptuni ſceptrum ſecundum. 135.598
Neptunus, ſpiritus eſt mare commouens: cur dictus pater Polyphemi 218,581
Nequitiæ modus, res eſt ſtulta. 268,150
Nereus, 49,456,256, 881,85,87
Nereus cæruleus. 5.507
Nereus pater. 292 27
Nereus pro mari 51,507
Nereus vetat terras porrigi. 155, 4
Nereidum grex cæruleus. 91,335
Nerite 173,732
Neritos breuis. 256,855
Neronis ad imperium eligendi conſenſus & concordia totius Pop. Rom. 303,477
Neronis ſcelera. 297, 239
Neronis ſcelera in matrem. 306,592
Neruus grauior. 168, 544
Neruus ſagittas excutit. 141, 989
Neſcire Latiniùs, quàm non ſcire. 32,865
Neſcire nefas eſt ſors proxima puris manibus. 148. 1098
Neſcire quædam vtilius. 59, 817

Neſciſſe cupies, noſſe quæ nimium expetis. 51, 514

Neſſus centaurus, filius Ixionis & Nubis. 167, 492

Neſſi mors & facinus & officium. 167, 501. 514

Neſſus perfidus vector. 30, 776

Neſſi ſanguis ſolis radiis efficacitatem nocendi conſequebatur. 173, 720

Neſſi ſanguis venenatus. 177. 918

Neſſus ſemifer 191, 1466

Neſtor Larandenſis. 233

Neſtor, Pylius ſenex. 240, 212

Nexiles coronæ. 273, 359

Nictare. 216, 496

Nictare & vlulare acutè. 84, 36

Nidificum ver. 28, 714

Niger gurges paludis infernæ. 54. 553

Nigra pro malis. 208, 143

Nigrans polus. 284, 753

Nilus tepidus. 53, 605

Nimis imperare pennis. 61, 897. *hoc eſt, nimis magna ab alis petere, nimis conari.*

Nimius impulſus dolor. 190, 1401

Nimium puta, quicquid dolorem paſcit. 165, 445

Niobes filij, quot. 54, 613. variæ ſententiæ.

Niobe in ſaxum lacrymans mutata. 273, 372

Niobe in ſaxum flebile mutata. 159, 184

Niobes mors, & allegoria fabulæ. 130, 389

Niobe, ſeptem mater liberorum. 35, 954

Niobes ſuperbia. 54, 614

Nitere vnguentis. 224, 779

Nitidæ auro trabes. 213, 347

Nitor lucis percuſſis oculos. 141, 813

Niualis 191, 1449

Niues Arctoæ. 51, 606, 187, 1284

Niues canæ. 108, 932. *Ennianum epitnetum.*

Niues Idææ. 81. 609

Niues pro anno. 236, 75

Niuoſa. 193, 1537

Niuoſus & niualis. 174, 776

Nixans 139, 750

Nix Riphæa. 83 8

Nobilior manu, *celerior & aptior.* 105, 806

Nobilis ſcelere: 110, 1020, 279, 562

Nobilitare. 253 746

Nobilitas in mala parte. 74, 339

Nobilitas magna, graue pondus premit. 246, 490

Nobilitas miſerias nobilitat. 253, 746

Nobilitas vera à factis propriis, non à ſanguine vel maioribus. 128, 337

Nocens eſt, cui ſcelus prodeſt. 14, 276

Nocens nemo ſe iudice abſoluitur. 87, 161

Nocens nemo ſibi ipſe pœnas irrogat 177, 897

Nocens nemo. qui inuitus peccat. 152, 1236

Nocens non eſt, qui non ſponte peccauit. 176, 884

Nocentium proprium trepidare. 87, 163

Noctes æſtiuæ hybernis breuiores. 104, 764

Nocturnus æther. 94, 418

Nocturnus obambulat. 41, 149

Nodi ſequaces. 112, 1084

Nodoſa verba. 39, 101

Nodus pro clauâ. 196, 1659

Nomina humilia, ſoror, famula. [illegible]

Nomina propria quomodo ex vnâ linguâ in aliam vertenda. 34, 923

Nonacrinæ vertex gelidus. 194, [illegible]

Noſſe pati famulum regémque. 16[illegible], [illegible]28

Noſſe ſeipſum ſumma ſapientiâ. 214, [illegible]

Notæ, iræ diuinæ 46. 331. viſcerum. 332

Notæ manus laude. 1[illegible], 468

Naute nobilis patris. 26[illegible], [illegible]

Notat viſus certa. 138, [illegible]

Nothi ſeu ſpurij vt plurimum improbi: interdû tamen fortes ac boni. 283, [illegible]28

Noti ſoluti. 164, 382

Notus. 276, 472

Notus fuluus acérque. 277, 475

Notus pro amico, ignotus pro hoſte. 5, 20

Notus tepidus. 173, 719

Noua nupta. 51. 497

Nouare. 62, [illegible]

Nouenarius numerus Magicus. 30, [illegible]

Nouena ſerpens, hoc eſt, nouies interna ſeu annexa ſerto. 10, [illegible]

Nouercas amare priuignos, monſtri ſimile. 101, 635

Nouercâ dignum, nouercalis manus, nouercæ nomen impium, nouercarum ſæuitia & perfidia. 92, 355

Nouercâ dignum aliquid facere. 121 1:3

Nouercâ funeſtâ peior pater. 114, 1138

Nouercales manus. 152, 1135, 267, 118

Nouercarum quantum in priuignos odium. 92, 355

Nouerca ſæua. 92, 355. iniuſta, terribilis. Ibid. crudelis, pertinax.

Nouis rebus ſtudere tuto poſſunt, quorum in extrèmo loco res eſt. [illegible]

Nouitas colorem ducit ex inclyto genere per nuptias. 1[illegible], 345

Nouit quies paucos, *h. pauci fruuntur & agnoſcunt quietem.* 12[illegible], 174

Noxa. 66, 9

Noxij deprehenſi & dimiſſi ſine punitione, odere omne id quod dubium putant. 56, 7[illegible]

Noctis æternæ plagæ, *inferi.* 4[illegible]

Nox æſtiua & nox hyberna. [illegible]

Nox alma, quia alit, vel quia mater ſiderum. 245, 437

Nox alma. [illegible]

Nox alta. [illegible]

Nox cæca. [illegible]

Noctis color malus. 142 [illegible]

Noctus cubile. [illegible]

Nox in quatuor, aliquando in tres partes diuidi ſolita, illud à Romanis, hoc à Græcis [illegible] 437

Nox, oculos premit. 1[illegible]

Nox pro nece. [illegible]

Nox roſcida. 283, &c. [illegible]

Noctium ſidus, Luna. [illegible]

Nox ſilens. 41,178
Nox tenebroſi ſpecus. 290,995
Nox vera. 53.585
Nubere. 234,13
Nubes feriunt rupem. 174,780
Nubis pulvereæ excitatæ deſcriptio. 75,394
Nubilum. 38 44
Nudæ palæſtræ Lacedęm. 7.77
Nudare corpora meritò reprehenſum. Ibid.
Nudare totos ſinus viſcerum. 70,160
Numa religioſus. 292,27
Numen ſecundùm tui nominis. 150,1183
Numinum vis ſumma 133,515
Numerare prędonem ſuum. 56,718
Numeroſa. 193,1532
Numeroſus. 126,140
Numerus par inferis ſacer. 53,569
Nunc῀ malorum ſolent antè à ſe amoliri cauſam criménque. 247,523
Nupta pro vxore. 189,1350
Nupta, *vxor.* 191,1465
Nuptæ vltimum malum, palàm mariti poſſidens pellex domum. 270,257
Nupta tua. 116.53
Nuptiales aræ. 268,166
Nuptijs auſpices adhibiti à Troianis, Græcis, Romanis. 256,862
Nuptiæ cum fratris filia illicitę. 294,141
Nuptiæ cum multo maioribus noxiæ. 118,12
Nuptię ſecundę periculoſæ & noxię. 226.849
Nuptię ſolebant à ſacrificio inchoari. 309,693
Nuptiales tædę, faces, ignis. 257,889
Nuptię vtiles ad firmandas vires tyrannis, & ignobilibus ad nobilitatem ſibi parandam. 128,3 5
Nutrices, *mammæ,* 309,690
Nutu parere. 312 836
Nux quid. 207,110
Nyctileus latex. 50.492
Nyphates. 32,862
Nyſa. 17,384

O.

OAxes rapidus. 69,116
Obducit ora color morti ſimilis. 99,584
Obducta longo temporum tractu moues. 60,851
Oberrare contra obuium. 112,1076
Oberrat mihi, pro in me. 153,1281
Oblatas ſperno illecebras. 163,357
Obliquare oculos. 208,159
Oblita venenat ſerpens. 280,1058
Oblittero. 21,557
Obloqui. 230,1015
Obnubilum. 142,860
Obruere iudicium, celare. 51,516
Obruta. 173,755
Obſcœnus. 29,732
Obſequendo potius vince immitem virum. 295,176
Obſequium amicos, veritas odium parit. 51,520
Obſidet animum femina. 98,557
Obſitum tenebris. 142,860
Obſoleta dextra. 290,973
Obſtinati. 99 573
Obſtinatum conſilium tenere. 106,851
Obſtrepere laudi, 246,1030
Obſtrictus animus coniugi. 271,276
Obſtruſa. 168,936
Obſtruſum. 72,251
Obſtutu languido iacens vultus ſtupet. 270,238
Obrectus lare. 146,1032
Obtegere agros cadaueribus. 82 635
Obtentu veſtis velatá. 129,354
Obuium contra oberrare, obuium ore incurrere. 112,1076
Obuius letho animus. 263,1145
Occaſus pro morte. 198,1609
Occaſu tepidus. 194,1565
Occidere cum vrbe totâ. 40 111
Occultarum rerum ſecreta non ſunt curioſè rimanda. 59,825
Occupare. 176,882
Occupo. 268,193
Occupare arcana. 167,482
Occupandum eſt ſcelus. 165,435
Occupare laudem. 188,1304
Occupare luctum. 174,761
mortem. 772
Occupare preces. 76,416
Occupanti ſcelus in medio poſitum. 209,203
Occupabi ſortem. 255 997
Oceanus æſtu fallax. 292,27
Oceanus genitor Nympharum. 154,1327
Oceanus genitor vndarum. 102,714
Oceanus omniuomus. 277,475
Oceanus orbem clauſum ambit. 51,504
Oceanus pater rerum. 44,266
Oceanus vterque. 200,1837
Ocium facere. 218,562
Ocius ac dico. 26,449
Octauia quomodo Neroni coniugata 294,132
Oculis amor hauritur. 166,452
Oculi ὁδηγοὶ & ſedes amoris. 62,956
Oculi duces in amore. Ibid.
Oculos ſuos eruentis deſcriptio. 63,962
Oculi fax ignea. 175,806
Oculi ferunt ſigna Phœbææ facis. 93,376
Oculorum flamma & lux. 140,766
Oculi fulgore magnó excæcantur. 214,413
Oculi maritales. 62,956
Oculi micant gentile & patrium. 93,377
Oculi, noſtrum ſidus. 114,1169
Oculorum rubedo, & rigor. 42,187
Oculi venientium ex locis vmbroſis diem vix ſufferunt. 106,834
Odium Deorum. 60,876
Odium debet victus deponere, cùm victor arma poſuit. 130,408
Odia finienda non æterna agenda. 129,362
Odij fraterni & ſcelerum grauiſſimorum deſcriptio. 205,40
Odij, & exſecrationis vehementis deſ. 99,504

Odores Aſſyrij. 94,390
Odryſij. 211,273
Odryſia menſa. Ibid.
Oeatum quis auctor. 30,779
Oechalia. 159,161,158,127
Oechalia vno die expugnata & diruta. 165, 423
Oedipodes. 62,943,64,1003
Oedipodes impius. 132,494
Oedipodæ ſoli datur noſcere ambigua. 43, 216
Oedipus. 130,386
Oedipus antè Iocaſtus vocatus. 59,806
Oedipi comitatus. 54,653
Oedipus dictus à pedum vitio. 59,805
Oedipi Diræ in ſeipſum. 60, 868. & 62,990
Oedipum mala & peſtes comitabantur. 65, 1058
Oedipus pelli iubetur in exilium. 54,647
Oedipi preces, quibus inuocat. 1. omnes cælites. 2. Iouem. 3. Solem. 4 Lunam. 5 Neptunum. 6. Plutonem. & poſtea ſubiungit imprecationes diras. 44, 247
Oedipum tragœdiam qui ſcripſerint Græci & Latini. 37
Oenomai mors. 207,139
Oeſtrus. 49,443
Oeta. 24, 639. 122,132 176, 859
Oethe. 145,980. 195,1616
Oethe nemoroſa. 174,795
Oetæum nemus. 192,1481
Oetæus rogus. 30 777
Officium ſupremum reddere. 253,760
Officium triſte, *funus*. 192, 1484
Olea primum nata Athenis. 144,912
Olenia capella. 14,313
Olenia arua. 45,283
Olenos, rarus teſtis an habitata. 255,823
Oleum pingue. 52,566
Olim, *de futuro*. 192,1475
Oliuum liquiduum. 215,454
Olympus. 145,971
Olympus ignifer. 109,957
Olympus ignuomus. 88 205
Olympus pinifer. 272,338
frondoſus, 337
Olympus pro cælo. 225,794
Olympus ſtelliger. 201,1904
Olympicum ſtadium. 207,103
Omen feralis loci tremiſco. 246, 487
Omina imminentis mali 214. 419. & 215. 437
- metuere cùm cauſam neſcias.
- hærere animo.
- cupere reuerti.
- mouere nolentem gradum.
- vultum verſare.
- ſtupere pigro ingreſſu,
- ſe in incerto tenere.
- aliò quam nitaris retrahi, genua labare.
Omenta. 47,370
Omina nuptialia. 309,697
Omen ſit procul. *formula Diſſhymia auertenda*. 60, 855
Ominoſus canum vlulatus. 42,[illegible]
Ominoſum ſi hoſtia ante ictum rueret. 40, 135
Ominoſum ſi ex atrâ plagâ turpis ſanies loco cruoris proflueret. 42, 140
Omiſi regimen è manibus: 167,140
Omnis pro nullus. 101,664
Omphale Lydia, 163, 572
Oneratus frugum & floris Liberi. 100, 617
Opes fluxæ. 96,459
Opes optare ſolas quas donet. 171, 656
Opima colla gregis. 242, 295
Opimæ diuitiæ. 73. 324
Opimi greges: 144,907
Opima victima. 45,309
Opima victi regis. 119, 48
Opimum, pro ſimpliciter pingui. 181,1039
Ophiuchus ſeu Anguitenens. 27. 698
quis? Ibid.
Ophionij, *Thebani*. 50,486
ὄψει ἐσυντίν. 244,411
Opponere caput obuium. 75,408
Opponere ſe medium. 77,457
Oppoſitus. 75, 402
Oppoſita commoda & incommoda paupertatis & priuatæ fortunæ. 171,613
Oppoſito fulmine tege vultus. 135, 597
Opus eſt nullo. 70, 195
Oraculum datum Creonti ab Oedipo miſſo. 43, 233
Oracula Delphica ambigua. 43, 214
Oraculi Delphici deſcriptio. 43. 227
Oraculum de nece Herculis. 192, 1474
Oraculum Laio redditum de Oedipo 43. 235
Oraculum à Phœbo redditum Cadmo de Thebis condendis. 56, 710
Orandum cum fide. qui timidè rogat, docet negare. 99, [illegible]
Oratione à Deo nil niſi quod æquum petendum. [illegible]
Orantes pias manus ſummittunt. 46. 226
Ora tingens nitida purpureus rubor. 93 373
Orbes. 63, 967. κύκλους, cur oculos vocent. 967
Orbem circuitis cornibus luna alligat. 8 [illegible]
Orbis & ſpiræ ſerpentium. 27,690
Orbes mundi, *h. caleſtes orbes*. 104, 56[illegible]
Orbis ſeu mundus ignotus & nondum inuentus. [illegible]
Orbitas fractis annis malum triſte. 116 [illegible]
Orci veſtibulum & fauces. [illegible]
Ordinare ſcelus: [illegible]
Ordiri virum. [illegible]
Ore ſecreta mentis exerere. [illegible]
Oreſta. [illegible]
Oreſtes ſimilis patri. [illegible]
Origo alta. 144. [illegible]
Orgia condita. [illegible]
Orgia Bacchi. 170, 596. celebrari ſolita ſingulis trienniis verno tempore. [illegible]
Orientis & Occidentis deſcriptio. [illegible]
Orion quomodo genitus ex pelle bubula. quomodo & cur occiſus variæ ſententiæ. Dianam

nam præſumſit attentare. iactantia eius punita, à Diana amatus. 118, 12
Orionis ſidus exterret alia ſidera. Ibid.
Orpheus. 15, 348. 16, 357. cantu Syrenes ſuperat.
Orphei antiqui opera quibus tributa. 24, 643
Orphei cantus flumina, ſaxa, arbores, feras, inferos demulſit: & quid ſignificet hęc fabula. 134. & 135
Orphei duo. 24, 643
Orphei fabula de vi Muſicę eius, quid ſignificet. 181, 1098
an aliquando fuerit? an ſcripſerit? Ibid.
Orpheus inferos adiit, & cantus ſuauitate impetrauit vxorem ſibi reddi; quam retroſpiciens iterum amiſit. 13, 570
Orpheus Iunior auctor Argonauticorum. 25, 643
Orphei laus & geſta. 12, 229
Orphei laus & mors. 24, 625
Orphei opera ſalui Argonautę 12, 229
Orpheus Rhodopeïus. 135, 571
Orpheus, ſacer, Calliopes filius. 180, 1030
vis muſicæ eius; Torrentes ſiſtere, nemora attrahere, volucres cęlo detrahere, montes aduocare, Dryades, arbores, ſpeluncas cum feris & ſerpentibus, inferos mulcere, & vxorem ſuam ad ſuperos reducere. 180, 1034. & ſeq. Thracius vates vel Threïcius. 181, 1098
Orphei vxoris mortem deflentis & cantu celebrantis deſcriptio. 134. 570
Ortus diei deſcriptio. 121, 124
Oſcula infigere. 14, 289
Oſcula ſororia. 100, 608
Os nitidum. 93, 373
Oſſa. 145, 970, 188, 1309, 272, 337
Oſſa mortuorum ſancta. 38, 66
Oſſa Theſſalica. 183, 1150
Oſſa Threſſa. 225, 814
Oſtentarium. 210 229
Oſtrum. 8, 99
Oſtrum Iliacum. 287, 873
Oſtrum Tyrium. 171, 644 228, 956
Othrys. 182, 1138. 185, 1166
Othrys eductus vltra nubes. 167, 494
Otiô amor fouetur & nutritur. 305, 556
quomodo creditur Deus, & quæ ficta de eo. 305, 551
Oua, cœnacula ſita. 256, 862
Ouare ſcelere. 115, 1201

P.

PABVLVM. 72, 254
Pacifica tibimetipſa mentem tuā. 269, 225
Pactolus aurifer. 81 604
Pactolus auro rura inundat. Ibid.
Pactolus Lydius. 49, 467
Pæan: 157, 91
Pęanis exemplum. 272, 310
Pędor fœdus. 54, 625
Pædore fœdo obſitus. 234, 626
Pædor ſedet. 164, 390
Palamedis mors. 279, 564
Palęmon Bacchi cognatus numen non vile. 49, 448
Palear. 111, 1041
Palęſtra Argiua. 149, 1124
Palla. 189, 1354
Palla caſta. 113, 1149
Palla Medeæ. 22, 570
Palla tenuis. 91, 328
Pallas. 273, 355
Pallas adiudicata Dea pręſes Atticę. 85, 108
Pallas belligera adiutrix Herculis. 143, 900
Pallas Herculis conſanguinea ſoror. 188, 1313
Pallas pręfecta lanificæ & textoriæ. 85, 102
item & bellis. Ibid.
Pallas præſes arcium. 89, 259
Pallas veneranda Athenis. 113, 1146
Pallene. 145, 978
Palma. 82, 638
Palma Iouis Piſęi. 289, 934
Palus limoſa. 52, 547
Pampineus. 48, 430
Pandroſia. 138, 714
Pandum dorſum. 275, 446
Panes montiuagi. 104, 781
Pangęus. 28, 721
Pangæus Edonus. 49, 434
Panther. 301, 405
Papa quo caſu occidi poſſit. 145, 920
Parare ſe in exitium toto furore. 6, 51
Para ſic te. 33, 898
Paraſitorum mores & exitus. 24, 635
Parcarum coli. 181, 1081. & 1096
Parcarum coli irreuocabiles. 134, 558
Parcæ dederunt fœderum leges Ioui & fratribus. 119, 49
Parcarum fila. 124, 180
Parcarum trium nomina quid ſignificent. 124, 180
Parcere animo. 139, 740
Parcere cælo. 188, 1302
Parcite diffundere. 99, 563
Parce ſenectę deſertæ. 152, 1248
Parcere ſuo muneri. 9, 142
Parcere voto. 108, 950
Parcis, vbi votum eſt mori. 188, 1321
Parectatus. 101, 645
Parentibus contra Deum non licet obtemperare. 132, 497
Parentum crimina filijs noxæ non debent eſſe. 118, 16
Parentum cura ſagax. 86, 150
Parens it per omnes liberos. 265, 34
Parentum philoſtorgia. 112, 1112
Parentum præſagia non vana. 27, 278
Parentes pro cunctis aſcendentibus. 222, 682
Parentum ſcelera quando in liberis punienda. 232, 1099
Pareo pro appareo. 155, 8
Paret, paruit. 167, 497
Pare colores, *faciê*. 227, 905
Parêre. 275, 453

Paria humanis naturæ iure cuncta. 98,541
Pariat tibi. 192,1494
Paris dirus iudex. 236, 66. hoſpes Priameius Phrygius. 236,70
Paridis iudicium in Idâ, an Antandro. 236, 66
Paridis tela certa. 269, 211
Parium marmor. 105,795
Parnaſſi deſcriptio. 44, 280
Parnaſſus biceps. Ibid.
Parnaſſi duo vertices, alter Baccho, alter Apollini ſacer. 43,227
Parnaſſus niualis. Ibid.
Parrhaſius axis. 187,1280
Parrhaſis cerua. 286,827
Partem mei exiguam mihi reliquit. 188, 1342
Parthi. 307, 621
Parthus certior Cretenſi ſagittario. 159, 161
Parthi fallaces à tergo iaculantur in fugâ. 40, 118
Parthus fugax. 292, 27
Parthi leues. 28. 710
Parthus lingua Scythica fugax. 26 428
Parthico modo tela ſpargere. 105, 813. *hoc eſt, miſſis poſt tergum ſagittis cæcis.*
Parthus tela ingerit fugiens. 213.385
Parthi vnde dicti. 26,428
Partus à ſeptimo ad decimum menſem naturalis: imo, vndecimum annum, x I·I I. menſem. 79,555
Partus conciliat ferè animos coniugum. 164, 407
Paſcere flammas, & dolorem ſuum fouere. 163, 382.
Paſcere minas. 188,1317
Paſiphaës fabula. 86, 114
Paſcuum fatale. 210, 232
Paſſus, pro relinquens. 73,317
Paſtorum officium. 122, 137
Patalis, ἰωφωτοπός. 84,65
Pater commune epithetum Deorum, & mater Dearum. 24 655
Paterfamilias. 209 205
Patris imperium perfer. 153,1314
Patet in medio. 175,830
Patet pectus mucrone, pro mucroni. 115. 1192
Patuit peractis omnibus feris. 167,497
Patent terræ in labores & in pœnas. 135,604
Patitur multa mala, qui timet maiora. 151, 1188
Pati iuſſa dominum terra. 97, 535. *videlicet quando dictum Adæ, In ſudore vultus tui veſceris pane tuo.*
Patimur leuia, ſi flenda patimur, hoc eſt, quæ fletu mitigari queant. 245, 410
Pati Phœbum. 43.231
Patiens vlciſcendi copiam habet. 10,153
Patienter plura feras quo plura poſſis. 241, 255
Patientiæ laus. 226,849
Patientia lenit mala. 160, 228
Patiētia neceſſaria in ærūnis ferendis. 130,589
Patria liberis præferenda Regi. 243, 331
Patriæ parens. 303,471. 304,484
Patriæ patri maior virtus ſeruare ciues. 302, 437
Patriam perdére eſt graue, ſed grauius timere. 257.918
Patriæ tactus ſummū bonū exſulibus. 214,406
Patroclus 280.612
Patroclus ſimulat Achillem armis. 245.446
Paucarum crimen in omnes diffundere iniquum, ſed ſuis quæque meritis ſpectandę. 99, 563
Pauidus lucis. 127,202
Pauor rapuit ſpiritum. 346,10
Paupertas & morbus lethalia. 41. 147
Paupertas horrida. 58. 64
Paupertas humili tecto contenta, benè latet: quatiunt altas ſæpe procellę aut euertit fortuna domus. 313,878
Pauperum ſecuritas. 171,645. & 652
Pauperum ſomnus certior. 97.518
Pax alat gentes. 144.928
Pax placida. 74 348, 351
Pax quanta tulit obitus. 196,1683
Pax quieta. 218, 566
Pacem reduci velle, victori expedit, victo eſt neceſſe. 119, 167
Pacis ſecuritas & bona. 280, 592
Peccantis ex fragilitate, cùm ſciat ſe peccare & nollet, deſcriptio. 67,177
Peccare non vetans, cùm poſſit iubet. 242,190
Peccaſſe, prima & maxima peccantium pœna. 87, 165
Peccata grauia, quę quis horret, metuenda, etiamſi fieri non poſſe putes. 37,26
Peccatum nullum niſi ſit voluntarium. 152, 1236
Peccatū omne debet eſſe voluntariū. 176, 884
Peccato ſic reſiſtitur, primò nolle labi & obſtare: ſecundò noſſe grauitatem & pudere. 86, 138
Pectus conſcium omnium ſcelerum. 92, 217
Pectus ferum, durum, ſæuum in iras. 81, 682
Pectus nudare & ſe cultris vulnerare in Magâeis. 31, 808
Pectore remiſſo ac placido ferre. 325, 218
nam iſtud, tulit, pectori; præcedens verò, intuens, vultibus eſt accommodandum, licet verſus cauſa retrogrado collocarit ordine.
Pectus trepidum gemino ſilentio labat. 43,207
Pecunię nihil inperuium, inuiolabile, ſanctum, vel occluſum. 222,605
Pedes nautici. 26.128
Pede prolato Notos trāſuerſos captare. 13,121
Pede ſupplici. 43,225
Pegaſeo gradu, volatu. 244.384
Πειθὼ Suada, Lepor, Suadela. 51
Pelagus recumbit ſtagno mitius. 289 190
Pelei & Thetidis nuptiæ. 309,629
Peleus Thetidis maritus, cur exſularit. 25,587
Peliæ membra decocta. 9,134
Peliæ mors. 26,664
Peliæ mortis hiſtoria. 21, 259
Pelias. 20,476
Peliacus. 245,456

Pelides ferox. 280, 612
Pelion. 145,970,183,1150, 272,337
Pelion habitata à Proteo. 255, 828
Pelium nemus. 23,609
Pelion Theſſalicum, 225,814
Pellere pondus & vires mali. 260,231
Pellit cor horror. 34, 925
Pelopea. 268,165
Pelopeus. 264,8
Pelopeiæ domus ſcelera, 205,22
Pelopea ſceptra. 269,194
Peloponneſus centum vrbes habuit. 156,26
Pelopidarum arcis deſcriptio. 221,643
Pelopidarum aries aureus 210,224 & 229
Pelops Dardanius, Peloponneſo imperauit. 150,1164
Pelopis & Tantali fabula moribus accommodata. 208,143
Pelopis humerus eburneus. 208,143
Pelopidæ, tragœdia à diuerſis edita, quo argumento fuerit. 204, in prin.
Pelorus Siculus. 137, 80
Pelta lunata. 94,393
Pelues ſolitæ pulſari ad iuuandam lunam laborantem. 30,795, & in aduerſ.
Penates. 211,264
Penetrales Dei. 44,265
Penetrales Dij. 74, 340
Penſa. 83,105
Penſare. 172, 691
Penſare merita. 188,1334
Penſo. 198,1746
Penthaſilæa. 241,242,269,217
Pentheus. 49,442,66,18
Penthei fabula moraliter explicata. 66,18
Pentheus lacer. 54,617
Peparethos. 255, 841
Pepulit aures facinus. 130,413
Peracta eſt pars matris. 180,1014
Peracta vis eſt. 32,842
Peractum eſt. 64 998, 188,1338
Perage, dum faciunt manus. 35,986
Peragere feras. 167,407
Peragere fatum. 174, 768
Peragere mortem. 70,180
Peragratus. 66, 14
Peraráre pontum. 25,650
Perhibere flammas alicuius. 169,557
Perculſus & percuſſus ſæpe pro eodē. 225, 828
Perdere ſcelus. 232,1099
Perdere virtutem in occulto. 33, 975
Peregrino nubere illaudatum. 9,115
Perempta perdit 39, 104
Pererrare diem. 195, 1630
Pererrare locum roſtro tacito. 217,502
Pereunti licet tecum trahere. 18, 428
Perfidiam pati præſtat, quàm facere. 77,293
Perfundit imos pedes palla. 52,553
Pergamos. 234, 14
Periclymenis mors, mutatio & allegoria. 24, 635
Periculis ſe nemo diu tutus poteſt offerre: quē caſus ſæpe tranſit, aliquando inuenit. 128,325
Perire preces paſſi. 285,725
Perithous. 106, 828
Perit mors. 185,1174
perdo mortem. 185, 1203
Perit ſcelus. 35, 995
Peritura ferè cuncti magis laudant. 263,1143
Perlucere. 267, 149
Permittere ſibi aliquid. 270,262
Pernox. 30,790
Perpetuum. 103,751
Perplexitas Hylli. 180, 1028
Perquam. 314,908
Perſei fabula & Mythologia. 118, 12
Perſei fabula moribus accommodata. 311, 765
Perſes. 91, 324
Perſeis Luna. 31,814
Perſeus aureus. 118,13
Perſeus relatus in cælum. 157,94
Perſtrinxit flamma. 278,530
Per te. 150, 1184
Per te, pro, te per. 288 925
Pertinax & peruicax quomodo differant, illud vitio, hoc laudi datur. 133, 500
Peruagatus furor ſe ipſe frangit. 284,771
Peruincere. 136,655
Peruoluunt rotæ membra. 112,1094
Peturere. 35, 965
Peruſtum pectus curis. 21, 548
Pes ardens. 175, 750
Peſtis atra. 65,1060
Peſtes. 184,1163
Peſtilentiæ deſcriptio. 37, & ſeq.
Peſtis deſcriptio. 37,38, & 40. per totam pag. cum ſeq
Peſtis ac mortalitatis tempore credebāt inferna monſtra terris vagari. 41,160
Peſte correptorum conditiones ac ſigna. 42, 180. 1. ignauus languor membrorum. 2. rubor in vultu. 3. leues in capite maculæ. 4. caput adurens vapor flammeus. 5. genæ quaſi tinctæ ſanguine. 6. oculorum rigor. 7. ignis ſacer corpus exedens. 8. ſonores aurium. 9. naribus cruor niger ſtillans. 10. gemitus quaſſans intima viſcera, creber & ſtridulus. 11. æſtus & ſitis inexpleta, ſed potu creſcens.
Peſtis cur æſtiuo tempore ſæuior. 38, 50
Peſtis malum auidum. 53,589
Peſtiferæ manus. 134,568
Peſtes pro ſerpentibus. 27,681
Peſtis pro veneno. 14,152
Peſtis ſparſura luem populis. 206,89
Peſtis tempore cur prius pecudes quàm homines corripiantur. 40,133
Petitus ambitu tanto. 18, 400
Peto pœnas. 35, 964
Pet. Vellel contra Vlpianum repreſſum conuicium. 12,215
Phædra peperit Theſeo, Demophoontem & Antigonum. 95,432
Phaëton. 176, 852
Phaëtontis audacia & lapſus. 171,677

Phaëton cuius filius, & quid ſignificet eius fabula. 23,600
Phaëton falſus Sol, eius ruina. 112,1087
Phaëtontis ſorores. 159, 188
Phaëton vſtus fulgure. 31, 827
Pharetræ leues. 149, 1116
Pharetra pro neruo. 146, 992
Pharia terra. 314 963
Pharos æmula Lynæ. 44, 254
Phaſeli. 171,696
Phaſiaca coniux. 178,948
Phaſiaca regna. 267,120
Phaſis. 6,44,30,762,31,211
Pharis. 256,848
Phaſis Colchus. 107,904
Phaſma. 244,435
Phemius Ithacenſis. 233
Pheres. 99,561
Philipis. 84,28
Philippi Secundi ſymbolum, Nec ſpe, nec metu. 259, 996
Philippi triſtes. 304,510
Philoctetes genus Pæantium. 292, 1483
Philoctetes hæres Herculis pharetræ & telorum, filius Pæantis. 195,1602
Philomela in quid conuerſa. 159,199
Philomenæ ſtuprum, mutilatio, vltio, 206,56
Philtra. 165,452. iis dementati Lucretius. Antiochus, Caligula. Ibid,
Phineæ menſæ. 139, 758. quid ſignificent.
Phlegethon. 41,162,106,845,115, 1222. 206, 73,230,1018
Phlegethon ater. 284,749
Phlegra. 231,443
Phlegræi hoſtes. 225,812
Phocea regio. 58, 772
Phocis grata Baccho. 44, 279
Phocis obliqua. 128,335
Phœbi & Dianæ adhuc infantium, deſcriptio. 95,417
Phœbus canit epithalamium in nuptiis Bacchi & Ariadnes. 51, 499
Phœbas effrena. 279,584
Phœbi encomium ſeu inuocatio. 135,591. almus rector lucis, decus cæli, flammifero curru, illuſtre caput lætis terris exſerens. 135,592
Phœbæum genus vlta Venus nefandis amoribus immiſſis, Paſiphaë & filiabus. 86,125
Phœbus intonſus. 103, 751
Phœbi nitentis rota flammea. 179,1020
Phœbe noctiuaga. 44, 254
Phœbus pauit armenta Admeti, captus amore eius. 99,295
Phœbe præſes ſacri magici. 30,770
Phœbe rubicunda. 103,744
Phœbi ſeu Solis domus duæ. 155, 2
Phœbes vultus. 101, 652
Phœniceum & puniceum an idem. 8, 99
Pholoë, ſeu Pholus Theſſal. 158,134
Phorbas Triope F. 28,698
Phorbas. 60,840.
Phoronides venæ. 207,114
Phoſphoros. 122, 129
Phrygij modi conſcelti. 254, 780
Saltatus. Ibid. 781
Phryxus. 260,1035
Phryxeum mare. 174,775
Phryxi & Helles fabula explicata. 226,149
Phyſeter refundit aquas hauſtas. 110,1026
pia officia nullus metus debet impedire. 44, 245
piæ auderent impium nefas. 15,261
pietas in regno adipiſcendo non colenda. 81, 645
pietas redire ſolet vnde ſummota eſt. 216,475
Pietas ſancta. 298,285
Pietate vera nulla vis maior. 218,557
pietas opprimit ferrum, & abnuentes ducit ad pacem manibus iunctis. 218,559
Pignora pacis, filij Principum. 314, 920
Piſos ſenilis. 256, 847
Pindus, 145, 979, 166,466,183, 1151, & 1167, 188, 1308, 189,1380, 197, 1728
Pindus celſus. 167,491
Pindi gelata iuga. 100,611
Pindus ingens. 28,721
Pindus niualis. 17,114
Pindus Thrax. 155, 1284
Pindus Threïcius. 49, 415
Pineæ, & ex corylo. 6, 57
Pingitur æther ſtellis. 14,110
Pinus. 52,541
Pinus enodis. Ibid.
Pinus minans aſtris. 295, 1618
Pinus pronuba. 6,57
Pinus pro face pinea. 121,101
Pinus pro naui 15, 116
Pinus ſacra Cybelli. 216,78
Pirenides vndæ. 24,765
Pirithous. 88, 248
Pirithoi pater. 115, 1250
Piſa Iouis. 216, 148
Piſcari claſſibus. 216,468
Piſcatoris deſcriptio, pendentis ab excelſo ſcopulo. 122.152
Piſces. 226.368
Piſcium ſignum obſcuro lumine. 136, 69
Piſcis tremulus. 112, 115
Piſeæ domus inclitæ curribus & curribus. 207, 121
Piſtrix ſorbet qui reddit rates. 111,1067
Placare focos. 231, 1100
Placido vultu pati admotam manum & ſica. 46, 336
Plagæ. 101,405
Plaga montis. 60, 144
Plagæ raræ. 8,441
Plangente leniter fluctu. 282,698
Plangentiũ habitus feminarum. 237,83
crines ſoluti per colla fluentes
puluere ſeu cinere conſperſum caput
lacerti exerti.
corpus vtero tenus nudatum.
ſoluta tunicæ palla ſuccinctæ.
manus pectora tundentes, & crinem vellentes.

Platæa Aſopi filia. 163,357
Platanus virens. 104,775
Platonis & Lycurgi leges quædam notatæ. 7, 77
Plauſtrum cæleſte. 15,115,122,130,226, 875, 245,438,266,69
Plauſtrum gemens. 85,77
Plauſtrum tardum. 56,721
Plautus. 302, 431, 303,459
Plectrum leue. 142,320
Pleiades. 14,311,118,10
Pleiadum greges. 8 95
Pleuros Dianæ inimica. 255, 826
Plexippus. 25.644
Ploratus virginalis. 184.1163
Plutonis deſcriptio. 44,256,138,721
Pluto, dictus Iupiter. 119, 47 { infernus, ſtygius. profundus. dirus.
Pluto dirus Iupiter. 135,627
Pluto dominus regni tenacis. 100, 622
Pluto dominus turbæ maioris. 169, 560
Pluto & Proſerpina vmbrarum domini. 134, 569
Plutonis forma. 138, 721
Pluto, Iupiter infernus, ſortitus pari Ioui. 119, 47. & 53
Plutonis manus peſtifera, telum præferens cuſpidem tergeminam. 134,561
Pluto mortis dominus. Ibid. 564
Pluto pluribus imperat. 134, 559
vulneratus. 563
Pluto rapax. 113,1149
Pluto regens fata. 155, 22
Plutonis regia, ſolium, forma. 178,768
Pluto rex tertiæ ſortis. 141,831
Pluton ſuperbus. 183,1140
Pluto vmbrarum arbiter, noctis arbiter, potēs vmbrarum, qui vitam lethúmque regit. 135,581
Pocula fagina. 171,653
Pœnæ. 5, 13
Pœnæ nobiliores inferorum, Siſyphi ſaxum, vnda Tantali, rota Ixionis, vultur Tityi, vrnæ Danaïdum. 178,940. & 181, 1067
Pœnæ grauiſſimæ deſcriptio. 204,16
Pœna ſera damnatam premit diu nocentem. 313,865
Pœni quæſiuere iam olim orbem ignotum. 27, 657
Pœnitet quem peccaſſe, penè eſt innocens. 270,244
Pœnitentia & contritio. 100 389
illi peragendæ ſolitudo montium aptiſſima. Ibidem.
Pollens domus. 209, 189
Polluit viſo monſtro. 135,600
Pollux, pugillator, cæſtibus aptior. 8, 89
Polus ater. 148, 1103
Polus Auſtralis. 181. 1102
Arctous. 182,1105
Polus deterior, inferi ſeu Antarcticus. 135,606
Polus glacialis. 117, 6
Poli inferni deſcriptio. 106, 832
Polus niger, inferi. 169, 559
Polus nigrans. 178,935
Polus nitidus, Arcticus. 141, 820
Polus niualis. 266,70
Polus peior. 174,770
Polus præceps. 44, 249
Polus purus. 6, 30
Polus ſtelliferus. 104, 784
Poli verſantur celeri cardine. *ipſi tamen immoti, moto hōc circa ipſos.* 109,960
Polybus. 44,272,55,661,58,783
Polynices gener Adraſti. 75,374
Polyphemi quis pater. 118,581
Polyxena deſponſa cineribus Achillis. 239, 193
Polyxena deſponſa Aemonio rogo. 281, 636
Polyxena deſtinata Achilli ſponſa in campis Elyſiis. 258,941
Polyxenæ immolatio facta à Pyrrho, 262, 1121
Polyxena quando mortua. 263. 1166
Polyzelus Rhodius, 28, 698
Poma mitia. 208,163
Pomum quid. 107, 110
Pompa. 157, 110
Pompa exequialis. 40,126
Pompa fieri. 238,153
Pondera mouentia cæleſtes orbes. 109,970
putat cælum non ab intelligētiis, ſed ſuo quodam pondere libratum in mundo moueri, hoc eſt, ipſa cuiuſque cæli, vel totius potius mundi anima.
Ponatur ira, tumor ex animo eraſus abeat. 217,520
Pone. 111,1045
Ponere ferrum. 77, 483
Ponere ferrum madens. 201,1868
Ponere minas. 17, 391
Ponere odium alicui. 88,236
Ponere væſanos tumores animi. 81,584
Ponere vires. 155,19
Ponere vndas tumidas. 169, 588
Ponticum mare cur dulceſcit. 11,213
Pontus. 6,44, 166,465
Pontus inſanus. 92,349
Ponti mobilis vaga vnda. 147,1055
Pontus Scythes. 151,1210
Pontus vitreus. 114,1166
Poppea. 305,565, 306,570
Poppeæ ſomnium & falſa interpretatio. 309
Poppeæ ſtatuæ deiectæ. 308,676. 311,787
Populare, & populares, quid. 47, 402
Populatur artus cura. 93, 374
Populatur lapis ora. 112,1092
Popularis ſermo, 129,351
Populato decore. 277,499
Populus cana. 169,578
Populus cana. 174, 787
Populus cogitur facta domini tam ferre, quàm laudare. 209, 205
Populi fauor quàm noxius multis. 311, 860
Populus gaudet magiſtratus indignis cōferre,

colit & odit eoſdem. 109,980
Populus Herculi dilecta. 143,893
& cur ei ſacra.
Plures populi apud inferos,quàm ſuperos. 134, 539
Populus ſemper exigit maiora à ſummo. 306, 569
Populea ſilua Herculi ſacra. 195, 1639
Porcuticum ſeu Nomion poëma: 4
Portentum pro monſtro. 135,602
Porſtiæ Bruti mors. 70,153
Po co cauſam 179,1011
Poſſeſſus atrâ noĉte. 187,1292
Poſſidet fortuna locus. 248,562
Poſteriores non ferre 139,758
Poſteritas ſemper tardè credula. 300,351
Poſtes varii pulcra teſtudine. 215, 454
Poſtes ſonat. 61,911
Potentes aggredi periculoſum. 18, 430
Potens mei non ſum. 102,698
Potens placidè, 138, 738
Potens ſæuire. 261,1094
Potens tenebrarum. 60,869
Potens ventorum. 44,254
Poteſtas omnis impatiens conſortis. 235, 443
Potuiſſem mihi cadere. 185, 1180
Potuit pro fato vultus iniquior. 159, 165
Præbere moras fluminibus. 134, 572
Præbet vultus lacrymas malis. 187, 1265
Præceps cadit in ora. 112,1083
Præceps pars tecti. 35,994
Præcludere fatis. 239, 180
Præcoquis & præcox. 72, 250
Prædatur flamma dapes: 52, 557
Prædita mulier. 30,790
Prærutum ſaxum. 69, 115
Præferre fraudi Deos. 55, 669
Præferre, prænunciare: 157, 100
Præfulgens. 234, 6
Prægredi. 177,895
Prælucere thalamis: 257, 889
Præludere. 125, 221
Præludere iræ. 111, 1058
Hydræ, fatis Troiæ. Ibid.
Præluſit per iſta dolor. 33, 906
Præpeti curſu euolare. 111, 1058
Præpes nimbus. 279, 550
Præpetes pennæ. 76, 424
Præſagit animus malum. 15[illegible], 1147
Præſagia interna luctus futuri. 228, 944. & 129, 966
Præſagit mala paternus animus. 72, 278
Præſcriptum nomen ferre. 75, 400
Præſes Dea. 85,303. *ſic in Oedipo Bacchum Naxi præſidem vocauit*; Præſidem Bacchum coluit nouerca.
Præſidia miſer occupet,ſecurus legat 247, 495
Præſtare 70,179
Præſtare fidem. 72,259
Præſtare inſontem: 148,1091
Præſtare tacitam fidem. 59, 799
Præſtringere aciem boni ingenij obiecto ſplendore falſi honoris. 235, 414
præſtringo vnde dictum, an dicẽdum præſtinguo. 248,559
prætendere, 253,755
prętendere iuga pręrupta. 66,13
prætentare iter baculo. 58,657
prętentare ſe. 111,1057
prætoriani milites. 311,775
precarium. 2[illegible],214
precibus caſtis adiri. 85,106. *caſti, qui à ſe Venere abſtinebant (vnde Caſtum Cereri,tum Palladi operatura. quia virgo Dea.*
precibus colere. 169,580
prece iuſſi. 166,459
preces ſupremæ. 192,1486
premere dextram introrſus. 70,173
premere & aperire lucem. 119,36
premere pelagus. 274, 395
Premere ripas. 96,509
premere tacitâ fide. 167,477
pendere. 8,104,& 105
pendere altum remo. 260,1044
preſſis frenis ora conſtricta trahere. 112,1073
priamus à pyrrho occiſus. 281,652
priamus cur felix iudice Tiberio. 239, 159
priamus iacuit truncus inſepultus. 238, 138
bis captus. 238, 130
primus mundus, Oriens,maxime India. 40, 115
priami pueri preces flexêre Herculem. 252, 719
priamus totâ Troiâ ſepultus. 235,30
occiſus à pyrrho ad aram Iouis. 236,44
priamus ſupplex Achillis, 242,112
principis artes pręcipuæ, eminere inter illuſtres viros,conſulere patrię parcere afflictis, ferâ cęde abſtinere, tempus iræ orbi quietem ſeculo ſuo pacem dare. 303, 466
principem iacentem vulgus calcat, inuitum opprimit. 3[illegible], 449
quid tueatur eum, [illegible]
principi infirmum præſidium timeri, & [illegible]rum. Ibid.
princeps malus cauſa cur populus affligatur nonnunquam, 297, 235
princeps obſequatur placidè ciuibus. 3[illegible]
principem cogi nefas. 30[illegible]
princeps qua lege ſolutus, & qua non. 13[illegible]
principem timeri decet, at plus diligi, 3[illegible] 451
principes vera neſciunt, quia gaudent palpari, veritatem odêre. [illegible]
principis vis maior quàm populi. [illegible]
principis vita cenſura perpetua eſt. [illegible]
prior pro prius. [illegible]
procax, & procari. [illegible]
procacitas & procacia. [illegible]
procellæ inſanæ turbo. [illegible]
procella inſana, *vt ſupra mare inſanum.* [illegible] 733
procne. 178,953. 282,[illegible]
procne an in luſciniam. [illegible]
procruſtes [illegible]
procruſtes metus Cecropiis. 2[illegible]

Prodere armo prono. 14, 144
Proditores odio quibus proſunt. 207, 139
Prodigia & oſtenta adverſa. 222, 693.
- lucus tremiſcit.
- aula nutat ſolo ſuccuſſo.
- à lęuâ ſidus currit ducens atrum limitem.
- vinum libaminum in cruorem mutatur.
- Diadema bis térve lapſum.
- flet an templis ebur, ſeu ſimulacra.

Prodigia. 21, 261
- Solum mugit ex imo.
- Tonat dies ſerenus.
- Domus vt fracta crepuit.
- Lares moti vultum vertére.

Prodigia varia 229, 986.
- creſcit pondus ſcyphi.
- vinum fugit ab ore.
- menſa ſubſilit ſolo trepido.
- ignis vix lucet.
- tenebreſcit dies.

Prodigium, ſi dies ſerenus tonet. 21, 263
Proetides. 50, 487
Proetides de formâ cum Iunone contendere auſæ. 50, 486
Proetides mutatę in vaccas opinione ſuâ ob ſuperbiam à Melampo expiatę. 50, 486
Proficiſci exilium. 65, 1051
Proficit cura. 69, 150
Proflare calores ore. 136, 69
Profundi lati patens vnda. 149, 1108
Prognes crudelitas. 206, 56
Prologium, proloquium. 247, 523
Promethei furtum ignis, & pœna, & ars ignis Magici temperandi. 31, 822
Promethei herba. 28, 709
Promethei ſcopuli. 151, 1206
Promontorij deſcriptio. 68, 67
Pronuba. 262, 1132
Pronus Deus. 108, 940
Prope à cælo. 145, 978
Prope à letho. 174, 763
Prope fui à cælo. 191, 1441
Properare. 144. 937. 156, 35
Properare & feſtinare quomodo differant. 141, 866
Properato eſt opus. 106, 8?0
Properatur ordo longus Agminis mœſti. 40, 126
Propius. 78, 498
Propter aquæ rinum. 215, 454
Prora aurata. 174, 425
Prorſus. 234, 10
Proſum. Ibid.
Proſerpina dicta Iuno inferna & profunda. 119, 47
Proſerpinam mater tota Aethna quæſiuit. 137, 659
Proſerpinæ nomen Domina Ditis. 5, 11
Proſerpina Sicula. 134, 548
Proſpera animos efferunt. 270, 252
Proſpectus lucis. 134, 566
Proteſilaus. 280, 616
Proteus. 115, 1200
Proteus portitor inferorum. 140, 770
Proteus in Theſſalia, & Aegypto regnauit. 255, 818
Proruit. 277, 475
Prorutus tumulo cinis. 573, 648
Protrahatur mors lenta. 131, 419
Protuli tibi pacem. 155, 8
Prouidentiâ Dei omnia quę patimur aut facimus diriguntur. 63, 983
Prouidentia Dei, circa perpetuandam generatione hominum gentem. 93, 463
Proximus à primo, longe à primo. 79, 535
Pruina gelida. 122, 137
Pterna. 49, 456
Puberes effecti comam ponebant, & prætereà nudabantur coram iudice. 142, 852
Publica commoda priuatis præponenda. 124, 195
P. Valerij Poplicolę priuilegium. 161, 254
Pulcritudo formæ, anceps bonum, exigui temporis breue donum, citò perit. 103, 758
Pulcritudo Hippolyti deſcribitur. 103, & 104
Pulchritudinem minuunt ætas & partus. 164, 388
Pulcritudo noxia Iolæ, & alijs. 160, 220
Pudor, cùm perijt, redire neſcit. 267, 115
Pudor nullus miſeris. 38, 64
Pudor rebus afflictis grauis, eſt comes. 228, 925
Pudor ſerus tegens conſcios vultus. 137, 691
Pudor tui. 185, 1185
Pudor vetat fieri, quòd lex non vetat. 243, 335
Pueris conuenit mitem ſenem pręcipere. 302, 435
Puellaſcere. 272, 313
Puerperæ ſimili prole laudantur. 146, 1015
Pugnaturus fretis. 147, 1046
Pulmonis fibræ. 186, 1219
Pulmo ſanguineus. 47, 368
Pulſare vadum fluuij. 169, 587
Pulſare Iouem vocibus. 196, 1669
Puluere atra nubes diem abſcondit. 75, 394
Puluis pro cinere. 158, 120
Pumex ſiccus. 50, 491
Puppius poëta. 200, 1833
Puræ genæ, lanx pura, argentum purum, locus purus, chartæ puræ. 10?, 645
Purpura dibapha. 171, 664. 215, 454
Purpura, venenum Aſſyrium. 215, 454
Purum ferrum. 192, 1580
Pygmæi. 53, 605
Pylades. 289, 937
Pylos Neſtorea. 134, 560
Pyrene ferox. 84, 69
Pyrrha. 260, 1038
Pyrrhus occidit Priamum ad aras Iouis Hercæi. 236, 45
Pyrrhus ingenio aperto & ſimplici. 281, 631
Pyrithous procus audax. 85, 93
Pythiæ oraculum edentis deſcriptio. 43, 230
Python. 28, 700
Python ab Apolline occiſus. 157, 93
Python ab Apolline primò necatus. 131, 454.

Q.

QVA cœpit error eat. 148, 1094
Quadriga an Latinum. 193,1518
Quærere diem vel lucem. 168, 519
Quæſitor. 138,730
Quæſitor Cnoſſius. 264, 24
Quam iuuat. 97,517
Quando, læta duris miſta in ambiguo latent, animus incertus cùm cupiat ſcire, timet. 43, 207
Quanquam, pro tantùm vel ſaltem. 192,1505
Quantulum. 66, 8
Quaſſare caput. 61,912.146,450
Quaſſa domum ſors aggrauat. 110. 993
Quaſſa fides imperij. 210,238
Quatere frontem. 52,552
Quercus annoſæ. 51,533
Quærentes ſtare. 23, 624
Queſtu mala grauare nil iuuat. 39,81
Quid ſæuior. 314,913
Quicquid potes, quicquid non potes. [illegible], 567
Quieſcere laudes. 194,1584
Quies alta prꝙſtatur rebus paruis. 216,470
Quies miſerias lenit. 21,559
Quies placida. 309,710
Quies pro morte. 168,534
Quies ſecura paucos nouit, qui tenent tempora nunquam reditura. 123,174
Quietem æternam obtinet, pro obiit. 58,785
Quietem ſæpe ſimulant inquieti. 55,684
Qui nimium poteſt, vult poſſe quod nõ poteſt. 88,214
Quirinus. 88,187.292,27
Quis Deus fecit. 218, 562
Quis locus fuerit quꝙretur. 158,132
Quis malè Deorum. 204, 3
Quiſquis pro quæcunque. 165, 399
Quocunque manus profer. 161,272
Quod debet, vt fiat nefas. 74,356
Quod quiſque fecit viuus, hoc apud inferos patitur, auctorem ſuum ſcelus repetit: nocens exemplo ſuo punitu. 138,734
Quod volo, nolo. 100, 602
Quo parat ictus. 35,958
Quo ſe dabit fortuna. 99,583
Quoties neceſſe eſt fallere aut falli à ſuis; patiare potius ipſe quàm facias ſcelus. 77,493

R.

RABVLAE deſcriptio. 123, 171
Radians frons. 186, 1237
Radiatus Titan. 201,675.193,1516
Radices tortę. 28,718
Rami *cornua ceruorum*. 58,753
Ramus ſiue aſpergillum cum aqua ſtygis in magicis. 31, 805
Rami lene tremunt ventis percuſſi. 96,507
Rapere in præceps. 270,260
Rapere, pro auellere, caput. 34,910
Raptor nefandi ſtuprj. 103,723
Raptus Deo odioſus. 2[illegible]8, [illegible]
Raptus vitandus, eiúſque ſupplicium. 139, 755
Rata verba. 53 5[illegible]
Rates credulæ. 9[illegible] 528
Rauennate prꝙlium. 28[illegible],305
Rebellare. 39,107.218,955
Recedit animus. 262,307.312,324
Recedens mihi. [illegible]1,1196
Recens. 204,12
Recens anima. 138,7[illegible]
Receptores perinde plectendi ac facinoroſi. 209, 188
Recidiua Pergama ponere. 246, 4[illegible]
Recidere hoſtium ſtirpem. 262, 1128
Recidere ſiluis comam. 194,1394
Recipere diem. 285,784
Recipere pectus turbatum. 18, 425
Recipe preces placidus patiens. 252 694
Recipere in tutum. 256,39
Reciprocus. 2[illegible],445
Reciprocos motus agit ſpiritus. 147.1049
Reclinis. 188, 1338
Reclinis haſta. 78, 499
Reclini pectore. 195,1[illegible]41
Reclinis ſolio. 94, 3[illegible]
Reclude ferro pectus. 259, 1020
Recondere ſe multiplici domo. 9[illegible], 521
Rectus in pedes. [illegible] 1082
Rector veri. 138,729
Recuſant lucem oculi. 93,[illegible]62
Reddere dolori. 99,[illegible]7
Reddere fidem pactam. 309,950
Reddere iræ populi. 31[illegible],[illegible]95
Reddere ſpiritum dolori. 312,[illegible]
Reddere patrem gnato. [illegible]
Reddere vitam, mori. 358,117
Reddere vitam. [illegible].969
Redimere ſe parte. [illegible]
Redire in iura Veneris. 94,4[illegible]
Reductâ manu toreum excutere. [illegible]
Referre gratiam, Latinum. 296,182
Refert magis vnde cadas, quàm quo. 228, 926
Reflectere caput læuâ crine contorto. 202, 704
Regerere aquas in fontem. 68, [illegible]
Regerere crimen. 102,[illegible]
Regum aditus ſuperbi, fores duræ. 122,[illegible]
Regis alti eſt ſpiritum regi dare. 24[illegible]
Regum certa & ſumma virtus, miſeris prodeſſe, ſupplices protegere, [illegible] 123
Regi curat. [illegible]
Regem decet patriam liberis prꝙferre. 2[illegible], 331
Regiæ domus omne vitium perlucet, Regum peccata occultari nequeunt. 2[illegible]
Reges donis capi ſolent. 31 [illegible]
Reges δωροφάγοι. [illegible]
Reges dubia pro certis timent. [illegible]
Reges duri & ægre flecti volunt vbi [illegible]rint. 86, [illegible]
Regum exempla vulgus ſequitur. 204,[illegible]

Regiæ frontis nota. 213,146
Regum imperia æqua & iniqua ferenda. 11, 195
Regij imperij pudor malus eſt miniſter. Reges qui timet, pudorem debet exuere. 95, 426
Regum ira ſemper eſt grauis. 20, 494
Regi licet, quod Ioui. 132, 488
Regis magni eſt odia premere. 82, 656
Regium magno animo ruinas ſuas capere 39, 82
Regum miſeriæ, & pericula continua. 170, 609
Regia nota capitis. 217,533
Regi nefas vmbras inuiſere. 47,398
Reges odere dicta quæ iubent dici. 51 520
Reges pauci non regna colunt. 170,616
Reges quâ iuuat eant. 210,217
Regem quid propriè faciat, regũ & regni infelicitas, periculáque, rex quis dici mereatur *fuſiſsimè.* 213 fere per totum.
Reges Roma pulſi. 298 292
Regi Regum ſalus maximè tuenda. 43,242
Regum repudia non dant exitum. 271,283
Regum rex. 127,913
Regum ſecreta non aperienda. 134.750
Reges ſibi iu lices ... aliis maligni, id eſſe regni maxim an p... putant; ſi quicquid alijs non licet, ſibi licet. 271, 270
Regia ſuperba 81,593
Regum ſuperbam liberi aſtringunt fidem. 59, 804
Reges ſuos Perſæ & Aſſyrij adorabant, non verò Græci. 130,410
Reges timendi. 10,168
Reges timere furtiuum genus. 283,728
Reges veri inſolentes. 86, 136
Rex iniquus gratiſſima Ioui victima mactatur. 144,923
Rex volet honeſta, nemo non eadem volet. 209, 212
Regeſta fata. 269,223
Regimen. 23,618,267,140.282,702
Regimen parentis cæci 66,1
Regnandi grati iâus violandum. 82, 645
Regnandum languidâ manu ei qui vult amari. 82, 858
Regnantem multa vetat amor ſuorum. 82, 657
Regnare, & inuiſum eſſe duo neceſſariò coniuncta. Deus odium & regnum ſimul poſuit. 82, 655
Regnare eſt pœna. 82,645
Regnare neſcit, qui timet nimis odia. Regna cuſtodit metus. 56, 703
Regnare non vult, eſſe qui inuiſus timet. 82, 654
Regnare volenti, certiſſima via ſimulare modica, & ocium ac ſomnum ſequi. 55, 682
Regnator magnus Deûm. 101,668
Regnum Aeethæ quantum. 31,211
Regna ad te ſecundum reſpiciunt. 47,400
tu es ſecundus hæres regnorum,
Regni ars prima, poſſe inuidiam pati. 229, 352
Regni clarus nitor fulgore falſo oculos auferre ſolet. 214,416
Regnum docet vias fraudis & ſcelerum. 212, 313
Regno excidere in ſeruitutem graue. 81, 598
Regnum, fallax bonum, blandâ fronte multa mala tegit. 37, 6
Regnorum fortuna quam fallax ſit & dubia. 265 57, & ſeq.
Regnum habere, caſus eſt; virtus, dare. 217, 530
Regno imminere. 96,488
Regnum ingens poſſe pati ſine regno. 216, 471
Regni inſignia & potentia vana & falſa. 241, 270
Regni inſigne. 67, 41
Regnum inſtabile eſt, vbi non eſt pudor, nec cura iuris, ſanctitas, pietas, fides. 210,215
Regna inuiſa non diu retinentur. 82, 659
Regna miſeris donat & celſis rapit. 164, 412
Regnum non capit duos, nec regni ſociis vlla fides. 215,443
Regna non ferunt ſocium. 270, 259
Regni nulla ſancta ſocietas, nec fides eſt. 82, 664
Regnum omne ſub grauiore regno. 220,612
Regnum pollens inclyto flore. 70, 185
Regnum precarium, vbi tantùm honeſta licent dominanti. *ly annica ſententia.* 209,233
Regna poſtponenda priuatæ fortunæ, quia minus tuta. 55,674
Regna, quæ. 302,413
Regna quolibet precio bene conſtant. 82, 664
Regna ſcelere parta omnibus ſunt exilijs grauiora. 82,624
Regna ſecunda. 23, 598
Regno ſeruire. 96, 488
Regnum ſui retinere. 68,105
Regnum ſui, verum regnum. 213. per totum.
Regnorum ſtatus fortuna agitat vice incertâ. 14 286
Regna ſubiacent fortunæ inconſtantiæ; nec ijs confidendum. 12,221
Regnum vſurpatum non eſt ſtabile. poteſt firmari coniugio ſtirpis Regiæ. 128,344
Releuare mari flammam. 91,336
Releuare noctem igne prælato. 148, 855
Religare funem. 23,613
Religare ilia baltheo. 134.542
Reliquiæ, *de cineribus.* 200, 1827
Remaneant vt ſunt. 103,729
Remedia periculis peiora. 19,433
Remedijs turpibus abſtinendum. 51,517
Remeemus illuc, vnde non decuit prius abire. 270, 240
Remetiri diem. 6,31
Remex. 314,9
Rêmi ex alno. 52.540
Remex inferorum vnus. 134.555

Remigium. 181, 1072
Remi lenti. 91, 305
Remiſſæ membra œſtro. 49, 443
Remittere longè aquas laceſſentes. 99, 579
Remitte metum. 95, 432
Remolitus. 133, 503
Renidere. 17, 390
Renidens. 90, 275
Renidet auro domus. 215, 454
Reparare amores. 268, 184
Reparare vbera vacua. 121, 142
Repens, pro repentè 31, 318
Repenſans. 240, 204
Repens ſonus. 35, 970
Repetitio, accidat, accidat. 259, 1006
ſemper ah ſemper. 1012
Repetitio, dulce, dulce. 259, 1009
maculate, maculate. 259, 1004
Repetita lana. 171, 665
Repetitio, mare cùm viderẽt, & nihil præter mare cùm viderent. 260, 1038
Reponere. 77, 471
Reponere animo aſtus. 99, 587
Reptare incertum viæ. 55, 656
Reptauit infans. 125, 217
Reſcindere vulnera. 70, 163
Reſerare polum arte. 243, 353
Reſeruari alicui malo. 38, 31
Reſidentem iram flammis excitare. 270, 261
Reſoluere manum à corpore. 67, 53
Reſoluere membra ſomno feſſa. 104, 775
Reſoluere, pro ſoluere. 145, 966
Reſonant greges. 47, 382
Reſperſus nube. 173, 722
Reſpicere. 204, 1988
Reſpiciat Deus benè cogitata. 216, 490
Reſpicere Iouem in vota. 197, 1690
Reſpicere manus. 241, 817
Reſpondere ſuis ſcelere. 288, 902
Reſiſtat rota. 29, 744
Reſiſtere. 88, 235. *erretor.*
Reſiſtere. 17, 381. 175, 821
Reſiſtens rota. 115, 1230
Reſtitit. 24, 627
Reſtagnare. 52, 546
Reſultat caput illiſum ſcopulis. 112, 1090
Reſumit animam. 155, 26. *mallem tamen hoc loco legere*, animum. *quia Antæus cadens non animam, ſed vires & robur reſumebat.*
Reſupinus. 227, 910
Reſuſcitari difficile. 89, 263
Retento animam exiguam. 65, 1055
Rete 301, 405
Rete nexile. 85, 75
Rete viſcum fugarum, linea compes. Ibid.
Retrò, pro antea. 252, 724
Retro vnde nemo rediit. 136, 48
Retortus. 101, 674
Reuinci comam. 174, 787
Reuocare crines nodo adducto. 48, 417
Rhadamantus. 138, 733
Rhadamanti lex. 126, 226
Rhegium vnde dictum. 157, 80
Rhenus ferox. 154, 1129
Rhenus rapidus. 292, 27
Rheſus. 234, 9
Rhodanus. 83, 587
Rhodope. 158, 143
Rhodope Threſſa. 180, 1030
Rhodope Thracia. 193, 1536
Rhœſus bellicoſus. 269, 216
Rhœtęum litus. 237, 105. 262, 1120
Rictus, *hominis*. 229, 589
Rimari tranſitus itineri. 153, 1309
Rimoſa ſaxa. 219, 583
Ripa torrens. 45, 468
Ritè dare victimam. 243, 364
Ritè fauere. 6, 58
Ritualia extiſpicinę. 224, 757.
- Exta viuis pectoribus eripere, notare, an tremant. & an venæ ſpirent. & cor ſaliat.
- notare calentes venas viſcerum, fibras tractare, & fata inſpicere, poſtquam hoſtię placuère, dimiſſim eas ſecare.

Ritualia Manium euocandorum, 1. locus obſcurus. 2. ſcrobs effoſſa. 3. ignes rapti rogo. 4. Sacerdos amictus atrà pallâ. 5. quaſſatio capitis. 6 coronatus taxo ſacerdos. 7 victimæ nigræ. 8. retrotractæ. 9. viuæ flammis impoſitę. 10. Manium, & Plutonis, & Cerberi inuocatio. 11. carminis Magici velox ingeminatio. 12. ara & focus ſanguine conſperſus, & ſcrobs ſanguine impleta. 13. pecudes ſolidæ exuſtæ. 14. libamina lactis & vini affuſa manu lęua. 15. vox ſemper intenſior donec rata verba.
Ritus antiquus eis, à quibus affecti beneficiis magnis, aras erigendi. 119, 39
Ritus dandi munera ſponſæ. 131, 426
Ritus in ſacrificiis. 222, 683.
- victimæ caput vitta purpurea ligare.
- thus & vinum adhibere.
- culter victimam ſalsi molà tangens.
- Sacerdos canebat carmẽ lethale.

Ritus in ſacrificio. 222, 687.
- Sacerdos ſtabat ad aras,
- victimam contrectabat, componebat, ferro admouebat,
- Attendebat

Ritus nuptiales. 78. 503.
- Mater ducebat in thalamum primum.
- Aedes feſtas ſua manu ornabat.
- Suâ vittâ faces reuinciebat.

Ritus pius. 83, 366
Ritus placandi vmbras cæsâ ad ſepulcrum comà 274, 167
Ritus priſcos colere. 96, 482
Riui garruli. 50, 495
Riuales, qui. 69, 114
Robora annoſa. 56, 726
Robur tenax. 196, 1667
Rogare ſcelera. 226, 1238
Rogus accreſcit cremandis trabibus. 133, 543
Rogus regius. 316, 1278

Roma quando condita, 298, 280
Romani populi vis. 308, 663
Rorare nebulas. 136, 69
Rorat cacumen ſummũ expulſo ſalo, 110,1024
Roriferum. 83, 11
Roſæ capiti gratæ, cur. 104, 766
Roſans ſpeculum. 31, 790
Roſarum coronis veteres cur in conuiuiis vſi. 228, 945
Roſarum ſplendor ſanguineus. 83, 12
Roſcidum. 225, 816
Roſcida tellus. 84, 42
Roſei alumni. 95, 417
Roſtra canum. 85, 77
Roſtris pontum ſecare. 85, 87
Rotat caſus. 172, 715
Rotatum circa bis ter, mittere. 146,1004
Rotare dextram aſſiduo verbere. 141, 800
Rotari miſſum. 251, 652
Rotare ſaxa. 68, 72
Rota volucris. 139, 749
Rubicunda ſuppara. 15, 327
Rubor contrarius amantibus color, 93, 373
Rubor flauus. 101, 650
Rubor purpureus. 93 373
Rubrum litus. 213, 373
Rubrum mare. 40, 120
Rudes anni. 212. 317
Rudis ad partus. 79, 535
Rudis dextra. 240, 117
Rudes manus. 33, 907. dextra. 33, 914
Rudes rami pro armis. 98, 543
Rudes ſpiritus haurire. 61, 877
Rude vulgus. 236, 67
Rudens. 178, 530
Ruere in furias. 91, 337
Ruit in pronum. 223, 730
Ruere in ſemet. 96, 478
Rufrius Criſpinus ſubmerſus. 309, 723
Ruinâ iter quærere. 120, 67
Ruinâ latâ porrectus. 147,1046
Ruinâ proſternere. 252, 685
Ruinam trahere. 147, 1046
Rumores vacui. 244, 406
Rumor vagus. 74, 361
Rupes ætheria. 176, 858
Rupes exeſa. 74, 359
Rupta fides. 82, 649
Rurſum volui à ſummo vertice. 139, 750
Ruſticæ & in agris vitę cõmẽdatio. 96. à 480. { ab antiquitate. à vitiis & peccatis quib' liberat. à libertate. à ſtudiis innocuis. à iucunditate, &c.
Rus innocuum. 144, 929
Rura rorifera. 83, 11
Rus vacuum. 96, 500
Ruta quæ optima 52, 538
Rutilans auro cornu. 49, 137
Rutilare. 145, 947

S.

SABAEI ſub aurorâ poſiti. 193, 1519
Sabæi truncis. 174, 790
Sacra cædes, 206, 94
Sacra fames auri. 72, 277
Sacra nuptialia. 14, 298
Sacra pro arcanis 120, 56
Sacra ſpecie orbem regere. 303, 483
Sacer cruor. 72, 278
Sacris & diuinis ahenea ſolita adhiberi. 29, 722
Sacer ignis artus paſcitur. 42, 187. an idem quod ἱερὰ νόσος. eius vis.
Sacer ignis, quid morbi, 42, 187
Sacer libellus. 72, 277
Sacer pro malo. 91, 329
Sacrificæ preces. 6, 38
Sacrificare pollutis cæde manibus olim nefas, ideo ſe prius expiabant. 144, 918
Sacrificij fatidici deſcriptio 45, 300
Sacrificiis inferorum culter victimæ collo ſupponebatur: in ſuperorum verò quaſi imponebatur. 46, 341
Sacrificus. 143, 892
Sacrificij infauſti ſigna, *Ex igne*; ſi ſubito flamma occidat ſubito refulgens, ſi non rectus ignis circa latera obſcurus ſerpat, ſi varicolor, ſi in partes ſe ſcindat, ſi aris immugit. *Ex libamine*; ſi vinum in ſanguinem permutari videatur. *Ex victima*, 1. ſi lucem fugiat & ſolem orientem auerſetur 2. ſi non vno ictu, vel nõ rectè concidat, & ægrè moriatur. 3. ſi ſanguis lentè, vel non rectè effluat; ſed retrorſum itinere obliquo. 4. ſi exta non leui motu trepident, ſed totas manus quatiant. 5. ſi venis inſolitis cruor effluat. 6. ſi cor merſum lateat, aut ægrũ marceat. 7. ſi venæ liuent. 8. ſi fibris pars deſit. 9. ſi iecur tabidum felle nigro ſpumet. 10. ſi iocinoris capita duo. 11. ſi hoſtile latus robuſtius. 12. ſi turbata inteſtina non ſuis in locis exiſtant, & vtero lex nulla. 13. ſi victima miniſtros cornu petat, aut iam cæſa, trunco corpore gradum tentet. 14 ſi viſcera manu fugiant. 45, 300 cum ſeq. *Ibidem oſtenditur contraria his ſigna, fruſtra fuiſſe credita.*
Sacrum fatidicum. 45, 302
Sacrum regni. 236, 54
Sacrum, pro materia ſeu inſtrumentis Magicis. 17. 680
Sæculi feliciſſimi deſcriptio. 144. 326
Sæculo graui premimur. 302, 425
Sæua manus. 236, 46
Sagaci nare aures captare. 84, 38
Sagittæ Geticæ. 49, 469
Sagittantis deſcriptio. 146, 991
Sagittipotens. 136, 69
Sagittarij ſidus. 226, 863
Sagittas veneno quæ gentes imbuant. 28, 711
Salamis. 255, 843
Salit cor pauidum. 224, 758
Salum altum. 91, 330
Salutantum vnda. 215, 454
Salus certa & ſera. 136, 620
Salutem dubiam afflictis dare, eſt negare. 43, 215

Saluti perpetuæ potius, quàm breui voluptati conſulendum. 98,557
Salus vnica, ſi quam ſalutis.&c.
Salus vnica victis, deſperatio. 68,89
Sanari piger turpi medicinâ. 51,517
Sancire munus iureiurando. 108,941
Sanguine iram exſtinguere. 112. 823
Sanguis pro liberis. 128, 308, 146, 1020, 230, 1042
Sanguis retrò verſus redit per ora. 46,348
Sanguis tumidus 186, 1218
Sanguine ſuo aram tingebant Magi. 31,808 *id adhuc hodie ſolent.*
Sanguis viridis calidúſque. 45,297
Sanitatis pars velle ſanari. 89, 248
Sanus. 88, 207, 211
Sapiens bonum ferre poteſt modicè, & malum fortiter ac leuiter. 270,152
Sapiens ſolus felix. 214,401
Sapientia peregrinando, quàm domi deſidendo citius acquiritur. 56,747
Sarmatæ fortes. 213, 377
Sarmata frigidus. 159, 160
Sarmatæ intonſi. 134. 538
Sarmata vagus. 85, 71
Sata læta. 95,453
Satiatus longâ vitâ. 142,849
Saties me tenet. 229,974
Satis præſidia erunt. 200, 1828
Sator generis. 6,28
Saturæ veſtes oſtro. 228, 956
Saturare ſpecum cruore. 52,564
Saturnus cur Iouis & Iunonis pater, pro tempore ponatur. 117, 1
Saturni filiorum ſortitio. cælum Ioui, Neptuno mare, Plutoni inferi. 91,304
Saturnus Iouis pater vinctus apud inferos. 182, 1140
Saturni regnum. 301, 391
Saturni vincula. 145,964
Sauromatæ vagi. 85,71
Saxa frigida. 41,193
Saxificus. 143. 900
Saxum horridum, quod viuâ radice tenetur. 187,1270
Saxum noctis æternæ. 19,464
Scæa porta. 261, 1068
Sceleris coacti culpa ad auctorem redit. 256 870
Scelus eſt in propinquo. 76,416
Scelus facile aut medium. 17. 392
Scelus fecit, cui prodeſt. 20,500
Scelera frangere 136,57
Sceleris fructus nullum ſcelus putare. 22,564
Scelus hic errat. 151, 1192
Scelus horridum. 35,978
Scelera in magiſtrum redeunt. 257,868
Scelera inter populos atque vrbes ſita 96. 492
Sceleris in ſcelere ſupplicium. 87,163
Scelus inuiſum. 121,97
Scelus mandatum audere non facilè. 95, 425
Scelera magna poſteritas nulla probat, ſed nulla tacet. 209,191
Scelera magna nunquam latent. 87,160
Sceleris magni deſcriptio exaggeratoria, ignotum, efferum, inuſitatum, quod populi horreant, quod factum omnis ætas neget, quod pudeat parricidam. [illegible], 264
Sceleri modus debetur vbi facias ſcelus (*hoc verum*) non vbi reponas (*hoc impium*) 211,1054
Scelera moribus imputantur. 86, 143
Scelus morte ſanandum. 152, 1261
Scelus nefandum, triſte, & aſpectu horridum. 146, 1002
Scelera non intrant caſam humi iacentem 115, 452
Sceleris nomen errori non dandum. 152,1256
Scelus non vnum in vno. 22,4[illegible]
Scelus nullo in æuo credibile, & quod poſteritas neget. 224. 756
Scelus nunquam ſecurum. 87,163
Scelus paucarum fit omnium culpa. 99,563
Sceleribus per ſcelera ſemper tutum eſt iter. 267, 115
Scelus pro ſceleſto. 66, 9
Scelere qui penſat ſcelus. 232, 11[illegible]
Sceleſti ſeculi deſcriptio. 98 [illegible]
Scelera ſæpe in magiſtrum redeunt. 138 [illegible]
Scelera ſæpe redierunt in magiſtrum. [illegible] 311
Scelus ſcelere qui obruit, auget quod metuit. 268,151
Scelus ſceleri ingerere. 223, [illegible]
Scelerati ſemper timent prodi fruſtra. nam ſcelera nunquam permanent occulta 206, 56
Scelera taxantur modo maiore noſtra. 139, 745
Scelere velandum eſt ſcelus. [illegible]
Sceptra furua. [illegible]
Scharphe. [illegible]
Schironis villa. [illegible]
Scindere pontum. [illegible]
Sciniis ſæuus. [illegible]
Scironia ſaxa. [illegible], 1220
Scironides petræ nobiles ſcelere. [illegible], 1220
Scholiaſtæ Græci quàm neceſſarij. [illegible]
Scopuli exeſi. 128, [illegible]
Scorpius acer. 226. [illegible]
Scriptores de fluminibus olim varij. [illegible]
Scrobs ſeu ſpecus in ſacris inferorum effodi ſolita. 52, [illegible]
Scrupea vada. 279, [illegible]
Scrutari lumina. [illegible]
Scylla. 15,350, 16,351, 18,427 & [illegible]
Scylla. 129, 375 fabula eius quid ſignificet quæ mater eius, quæ forma. [illegible]
Scyllæ fames. [illegible]
Scyros. [illegible]
Scyros regnum Scyrium. [illegible]
Scythica arundo. [illegible]
Scytharum domus multiuagæ. [illegible]
Scythæ opes ab Indis petebant. [illegible]
Scythæ paſſim vagi. [illegible]
Scythes pontus. 186, 1240
Scythicus rigor. 101, 657

Scythes. 151, 1209
Scythes ſparſus. 87, 167
Scytha ſedis incertæ. 261, 1103
Scythæ vagi. 234, 12
Secreta claudunt in pectore, fides & timor, ſed magis fides. 212, 335
Secreta & arcana inferorum deregentiũ mos, veniam precandi. 135, 594 & 136, 656
Secreta mundi. 135, 595
Secreta principum non euulgan'a, quámque id periculoſum. 206, 92
Secretum vitiis dari. 267, 148
Secundæ res carent modo. 55, 694
Secundis in rebus modum pati. 209, 195
Securiger. 49, 471
Securus à tuto differt. 87, 163
Sed, ſed. 231, 1064
Sedamen. 114, 1183
Sedere ad colos. 163, 372
Sedere iudicum. 135, 581
Sede ſedens iudex. 138, 730
Sedet animo. 69, 140
Sedit cymba 140, 774
Seditionibus quomodo occurrendum, 66, 18
Seges dat agricolæ magnum fenus. 95, 454
Seges metitur decima, pro anno x. 58, 783
Segnis it dies. 18, 399
Segregem ſpargere. 115, 1204
Semele Bacchi mater, à Ioue amata fulminata & in cælum tranſlata, quid allegoricè nos doceat. 118, 16
Semele. 202, 1913
Semina flammæ. 32, 832
Semina ignis. 215, 416
Seminiverbium.. 6, 26
Semiuir. 288, 886
Senecæ contradictio. 65, 1040
Senecæ culpa. 309. 689
Seneca defenſus à Riccio. 65, 1060
Senecæ exilium & reuocatio. 300, 371
Seneca ſtudioſè Ouidium exprimit. 117, 1
Senecta tarda. 142, 848
Senectus cana venit ad pigros: & ſordida fortuna paruæ domus, humili loco ſed certa ſedet. 124, 197
Senectutis incommoda. 59, 8.7
Senectus iners adiuuat baculo gradũ. 137, 695
triſtis. 138, 689
Senectus nimis viuax. 146, 1026
Senectus ſibimet grauis. 53, 594
Senectus tarda, tardos & graues homines reddit. 125, 203
Senectus viuax 235. 42
Senem frons triſtis decet. 95 452
Senum memoria laſſa longo ſitu ſublabitur. 159, 8:8
Senilem animam mollis exſoluit ſopor, 58 788
Senilis iactantia. 214, 408
vnde. Ibid.
Senium. 108, 914
Senium deforme. 105, 820
Senium molle ducere. 44, 270
Senſus ſacer, arcanus, velox. 310, 734
Sepes denſa. 74 361
Sepoſitum mare. 15, 338
Sepire flammis. 311, 794
Septentrionales populi ſemper vagantes. 99, 288
Septentrionis, Meridiei, & Occidentis deſcriptio. 194, 1563
Sepulcra ſacra. 250, 640
Sepulcrum ſedes ſancta. 247, 508
Sequeſter, ſequeſtrum, ſequeſtratio, ſequeſtrare. Latina. 296, 182
Sequitur manum enſis inuitus, vitio pacis ſordidus. 218, 166
Ser, & de Serum ſiluis ſericiferis. 171, 667
Serere moras fando. 14, 281
Serenum. 83, 12
Seres ducentis viuunt. 123, 179
Seres Euro ſubditi. 171, 667
Seres nobiles vellere. 213, 381
Seres vltimi, ad Orientem. 94. 386
Seres vltimi. 164, 414
Serici depectendi mos. 171, 667
Sericum texendi artificium. 94, 386
Seri victoria, præclariſſima. 152, 1238
Serò nemo ad id venit, vnde nuſquam, cùm ſemel venit potuit reuerti 142, 864
Serpere æquo vado. 169, 589
Serpens latebroſa. 41, 152
Serpens lenta. 162, 301
Serpentum lingua trifida. 27, 687
Serpentium oculi ignei. 125, 217
Serpens peſtem perdidit, cui non deeſt, ſed torpet venenum. 14, 152
Serpentis vaſti deſcriptio. 27, 686
Serta pampinea. 48, 430
Se ſibi non credere. 38, 27
Seſtos. 81, 610
Seruire Cupidini modicè ac parcè. 163, 357
Seruitia ferre, durum, inuiſum & graue. 257, 908
Deſcriptio offerentis ſe ad omne ſeruitium. 100, 610 { ire per ignes. / ire per montes gelatos & niuoſos. / ire per hoſtium agmina.
Seruit latus Auſtro. 174, 776
Serui manſuetè tractandi. 209, 307
Seruitium omne ferre. 100, 609
Seruitium turpe amoris 88, 194
Serus pro ſero, adiectiuum pro aduerbio. 27. 686
Setiger. 201, 1885
Sicaniæ nubes. 189, 1359
Sicca mors. 171. 640
Siccus ærumnas tuli 187, 1267
Sicilia cur tellus Doris, & cur Doricâ maximè dialecto Siculi vſi. 120, 81
Sicilia olim Italiæ iuncta, poſt abrupta fuit & mari diuiſa. 157, 80
Sicula ſaxa. 159, 187
Siculum bellum nauale ab Auguſto geſtum. 304, 510
Sicyonia. 94, 383

Sidera aquis paſci, & lotione pulcriora. 103, 747
Sidera candida. 91, 331
Sidera Dei vocantur. 118, 12
Siderum modo fulgere. 112, 1109
Sidus noſtrum. 114, 1169
Sidera verſa retrò retorta agant obliquos curſus. 101 673
Sidit onere. 277, 497
Sidonium ahenum. 171, 664
Sidoniæ vndæ. 41, 163
Sidus orbis, ſidere pulcrior. 295, 167
Sidunt. 266, 87
Sigæon. 274, 432
Sigeon altum. 258, 931
Sigei campi. 136, 74
Sigeum litus. 238, 138
Signa clari corporis. 262, 1111
Signa exauditæ incantationis Magicæ. 53, 569
Signa vicinis micant collata ſignis. 76, 414
signifer 75, 389, 226, 847
Signum ſoluendi naues dabatur face accenſâ, in naue præcipuâ & tuba. 274, 423
Silanionis Iocaſta. 37
Silenus. 48, 429
Sileni deſcriptio. Ibid.
Sileni à Satyris an diuerſi? 49, 429
Sileni Mythologia. Ibid.
Silenus ſenior. 48, 429
Sileni vnde dicti. 49, 420
Silentium aliquando plus nocet regno, quàm locutio. 51, 525
Silentia muta. 138, 689
Silentûm vulgus. 29, 740
Sileri quod vis ab alio, primus ſile. 107, 813
Silicernium ſilentum domus, ſilentes Dij. 138 712
Silex dura. 99, 578
Silius defenſus à Sigonio. 65, 1060
Siluæ comæ decoratæ. 41, 154
siluarum decor ſeu honor; folia. 54. 651
siluæ pars ſecreta terrarum. 84, 55.
silua pro arbore. 52, 543
siluæ ſuper tecta. 216, 465
siluæ vmbroſæ. 83, 1
simia nummos feneratoris extra feneſtram diſpargens: ſymbolum. 211, 229
semifer. 178, 964
simois agens fluctus purpureos cæde. 269, 214
simplex carmen. 272, 329
simulabant ſe ad ſanam mentem rediiſſe, qui malum meditabantur. 21, 554
simulacra candelabrorum vice. 275, 454
singularis, ſingula, ſingularia. 260, 1026
sinis ſupplicium, pinu incuruata homines diſcerpere, ſublatus à Theſeo. 115, 1218
sinister Deus. 255, 82
sinon fallax. 235, 39
sinuare neruum. 151, 1196
sinus cæci & vndique fluentes. 288, 891
sipylus. 159, 185. *non Sypilus.*
Sipylus. 2[illegible], 1[illegible]
sipylus Phrygius. 150, 389
sirenes, meretriculæ, vel deſidia, vel voluptas. 16, 355
sirenum parentes, nomina, cõtentio cum Muſis, ſupplicium, odium & inſidiæ hominibus tenſæ, Muſica, Hiſtoricus, & Mythologicus ſenſus. Ibid.
siren Theſſala. 89, 192.
sirus. 273, 419
siſte. 206, 67
siſtit. 162, 247
siſyphus. 20, 512, 29, 747, 179, 1008
siſyphus. 139, 749. *quid ſignificet.* 750
siſyphus Cous. 233
siſyphi pœna. 204 5
siſyphi pœna apud inferos. 115, 1126
siſyphi ſaxum. 278, 940, 264, 16
sitis arens. 204, 6
sitis feruida. 254, 19
sitis ſæua. 249, 183
Sitoniæ matres. 201, 1891
sit ratio, ſit natura, ſit furor. 99, 565 *quia omne odium vel ex irâ, vel ex antipathiâ quadam, vel ex iuſtis cauſis ſuſceptum.*
situ æterno torpet. 138 703
situ quaſſæ turres. 218, 569
situs ſquallidus. 96, 459
smynthea ſpolia. 268, 176
sobole noua ſemper damna reparantur. 96, 466
socia pro vxore. 128, 308
socios malorum habere ſolatium. 259. & ſeq.
soccus luteus. 93, 520
sola. 49, 424
sola arua. 84, 66
solamen. 21, 539, 24[illegible], 6[illegible]
solamen afflictæ domus. 54, 544
solamen vnicum annis feſſis. 92, 257
solatæ domus peſte. 1[illegible] 4
solatium luctus, ſocios habere. 259, 1008 & per totum chorum.
solis deſcriptio. 44, 850
sol auus Medeæ. 11, 210
soles candidi. 79, 176
sol coruſcum lucis ætheræ iubar. 107, 556
sol cuncta videt. 6, 28
sol dominus aſtrorum. 244, 137
sol dux aſtrorum. 226, 835
solis equi cærulei, *non colore pilorum ſed aſpergine maris.* 122, 5[illegible]
solis & Lunæ curſus. 226, 8[illegible]
solifera plaga. 159, 160
solis iugales equi, an gryphes. 22[illegible]
solem quotidie interire & rurſus naſci, Epicurus cum antiquis aſtrologis credidit. 1[illegible], 818
sol, Lampas Phœbæa. 63, 8[illegible]
solio lex alia, alia priuato toro. 27[illegible] 26[illegible]
sol lumen rebus infundit. 84, 1[illegible]
sol medio die obſcuratus refugit epulas Thyeſteas. 224, 787

Sol occidens rotam mergit Oceano. 167, 488
Sol oriens cur dicatur deſerere, vel adſpicere montium cacumina. 122, 132
Soles, pro diebus. 79, 516
Sol radiatus. 193, 1516
Solis vtraque domus. 147, 1061
Solenne canere, 272, 347
Solenne carmen *Epithalamium.* 51, 498
Sollemnis ignis. 9, 112
Sollicitare Deos. 1, 271
Sollicitare manes. 298, 270
Sollicitum aurum, ſollicitæ fores. 97, 516
Sollicitum pendere. 59, 795
Solium rude. 138, 721
Solon ſe lugeri iuſſit. 200, 1833
Solſtitij deſcriptio. 141, 842
Solue manum inhærentem. 66, 10
Soluere curis. 85, 100
Soluitur curis pectus vel animus. 266, 75
Soluere iocos. 9, 114
Soluere monſtris animum. 147, 1062
Soluere ream. 177, 932
Soluere reſponſa. 45, 292
Soluit ignis membra, 223, 751
Solum. 83, 4
Solum quid. 251, 663
Solum mugit. 41 173, 133, 520
Somnia poſt mediam noctem, vera credebant. 245, 437
Somnia ſunt, quales diurnæ cogitationes. 309, 734
Somnia terrifica veteres ſacrificiis expiabant. 311, 754
Somnia vana, eorum ſedes. 138, 689
Somnus certior premit ſecura duro verſantem toro membra. 97, 518
Somnus curarum domitor pectora ſoluit. 266, 74
Somnus domitor malorum, requies animi, humanæ vitæ pars melior, mortis frater; miſcens vera falſis, certus & ſimul peſſimus auctor; futuri, comes noctis, rerum pater, portus vitæ, requies lucis, par regi famuloque, placidus leniſque feſſos fouens, cogens longam mortem diſcere, perfugium laborum & ſollicitudinum, pax animi, rerum quies, &c. 148, 1064
Somnus leuis. 96, 510
Somnus morbo leuat. 147, 1051
Somni multę laudes & epitheta. 148, 1064
Somnus Noctis & Erebi filius. cur dicatur genus Aſtrææ. 148, 1067
cur frater mortis, & docere mortem. 148, 1068
Somno ſubito oppreſſi & cadentis furioſi, deſcriptio. 147, 1041
Somnus ſoluit membra, vnde λυσιμελὴς. 294 115
Sonipedum conſternatorum deſcriptio. 112, 1079
Soniti. 161, 254
Sopor. 244, 435
Sopor conſanguineus leti. 138, 689
ſopor dolorem vincit. 190, 1427
ſopor infert mortem. 168, 535
ſopor ſegnis. 137, 689
ſororia oſcula. 100, 608
ſororis & fratris nomen, cur inter Amatoria. Ibid.
ſors ex æquo mala cùm ſæuit & cùm parcit. 10, 433
ſors melior. 158, 137
ſortem nemo recuſat ferre, quam omnes patiuntur. 260, 1015
ſortis nodoſa verba & implexi doli. 39, 101
ſors nulla longa. ima permutat breuis hora ſummis. ...è explicatur. 219, 597
ſors Phœbeia, Oraculum Phœbi. 45, 288
ſors pro ęnigmate. 39, 101
ſors, *oraculum.* 191, 1471
ſors tertia. 135, 608
ſortiebantur captiuos vrnâ. 259, 973 981
ſortiebantur victores captiuos, vt & alia multa ſorte decidebant. 236, 58. *huc à nonnullis refertur ad Græcam ſignificationem illud Dauidis, ſi dormiatis inter medios cleros.* Pſal. 67.
ſortitio filiorum Saturni. 119, 49
ſpacia inferorum ampla locis vacuis. 137, 672
ſpacia vel ſtadia Lethes. 183, 1160
ſpacioſa nauis fuſis velis. 219, 592
ſpargi litus naufragâ tabulâ. 260, 1030
ſparſim. 26, 448
ſparta muris carebat. 8, 79
ſparta nobilis gemino fratre, *Caſtoribus.* 69, 128
ſpartani, audaces & feræ auidi. 84, 35
ſparte. 201, 1882
ſpecimen. 68, 89. 70, 184
ſpecimen fratrum & gentis gerere. 138, 722
ſpecimen imperij. 210, 222
ſpecimen omnis affectus capere. 17, 390
ſpecus. 167, 483
ſpecus exeſæ rupis. 131, 459
ſpecus gelidus. 104, 775
ſpelunca temporis. 123, 179
ſpes amantũ credula. Spei deſcriptio. 100, 631
ſpes cur ſollicita. ſperari bona & mala. ſpes pro timore, & ſperare pro triſtari, & ſpes pro mœſtitia. 122, 161
ſpes & metus ſollicitę parentis filij 79, 516
ſpes improba eſt credula. 211, 295
ſpe, maxima quis & difficillima aggreditur. 211, 290
ſpem ponant auidi, ſolliciti metum, 244, 398
ſpes quam torqueat. 259, 996
ſpes ſata ex caligine, nutricem habet credulitatem, ſuſtentat veſtigia tereti ligno, à tergo illi plaudunt comites gaudia, præit ore timor pallidulo; cęlum intento lumine ſuſpicit (quia hinc compos voti fiet) ſereni vultus eius nubilantur, (quando irrito voto cruciatur) baculo innixa vetula, (quia ſenium obrepſit dum cæcæ opinioni fidit) pedibus titubat (quia ſpes lubrica ſępe fallit) viridis color eius, analogiâ herbarum & frugum. 100, 631

Spes ſollicitæ. 122 261
Sphinx. 76, 422
Sphingis ęnigma. 39, 102. & de eadem quis plurima. Ibid.
Sphinx cæcis modis verba nectens. 39. 92
Sphinge magis perplexum. 54. 641
Sphinx ore ſemifero, dolos nectens. 69. 120
Sphingis peremtæ merces. 39, 105
Spicula pennata. 226, 863
Spina deficiens equo qua iungit hominem. 167, 505
Spiritum ex alto ciere. 17, 487
Spiritus rudis. 61, 877
Spiritus truces. 241, 251, & 267
Splendeſcit ignis. 205, 56
Spolium. 183, 1146
Spolij & muneris differentia. 139, 760
Spolium quid. 258, 989
Sponſæ munus dari ſolitum à nouo marito. 131, 426
Spurij iurę infames. 284, 728
Spurij nullum peccatum verentur. 73, 300
Squallet ager vaſtis aruis. 129 365
Squallida nubes. 37, 1
Squallidi crines ſerpentibus. 5. 14
S. T. T. L. 116. 1275
Stamen vdum intorquere. 164, 373
Standi vox quid ſignificet. 121, 119
Stantes comæ. 143, 892
Stare cum fato, pro pugnare. 187, 1292
Stare, famulorum. 164, 375
Stare, ſtat grauis ſtrages. 40, 131
Stat cauſa famáque in arcto & ancipiti. 153, 1306
Stat hic finis cædis. 304, 508
Stat hoſtia ad aras. 147, 1039
Stat nefas. 223, 747
Stat pecus ad aras, 174, 782
Stat tollere. 129, 350
Stat victima ante aras. 45, 303
Statue ſic, quicquid ſtatuis. 135, 1305
Statuere modum & finem cladi ac ærumnis. 125, 205
Status felix non eſt concutiendus. 59, 833
Statum rerum dubium ac minacem conſilijs iunctis explicare. 271, 307
Stellæ cadentis deſcriptio. 76, 430
Stellæ, ignes vagi. 122, 125
Stellæ minores non tenent faciem lunâ plenâ. 103, 745
Stellæ quomodo decidant. 76, 430
Stelligera ceruix. 188, 1342
Sternere tergum ludo virginum. 91, 303
Sterni ſuâ mente. 179, 994
Sternuntur venti & vndę. 180, 1039
Stillare lentis ignibus. 231, 1064
Stipes letifer. 180 208
Stirps vltima. 126, 255
Storax Idæus. 94, 383
Strata. 219, 593
Strepit cælum. 110, 1006
Stridet arundo. 146, 993
Stridet enſis. 183, 1264
Stingere litus. 172, 694
Stringere polum. 26, 410
Strix infauſta ominosáque. 137, 687
Strix rauca. 29, 733
Strophius. 2[illegible] 914
Struere menſes. 2[illegible]47
Struere nouum crimen. 268, 149
Strues funebris 63, 112
Strues populi. [illegible]
Strymonium flumen. 286, 8[illegible]9
Strymon gelidus. 53, 6[illegible]5
Studiorum & curarum quibus homines exorto ſtatim die occupantur, tam eorum qui rure degunt, quàm qui in palatijs & vrbibus, deſcriptio. 122, & 123
Stuprum pro adulterio. 210. [illegible]1. 258, 101
Stymphalis. 30, 783. 201, 1887, 287 846
Stymphalides. 186, 1235
Stymphalis ętheria. 190, 1388
Stymphalis atra nube diem ſubtexens. 76, 423
Stymphalides ſolitæ pinnis obductis diem condere. 126, 143. quid ſignificet fabula. Ibid.
Styx. 41, 163. 185, 1196. 1200
Stygis aqua. 31, 805
Styge Dij ſua promiſſa ſanciebant. 108, 941
Styx fera. 134, [illegible]
Styx inferna. 47, 396. 230 1008
Stygis lacus ſuperis iurati. 18[illegible], [illegible]65
Stygem perpetuam ferre. 86, 147
Stygiæ preces. 54, 623
Styx profunda. 47. 402
Styx tacita. 8 100, 623 158, 712
Stygis vnda facit cælo fidem, cuius dij iurare timent & fallere numen. 222, 669
Styx vnda ſuperis iurata. 284 751
Subdit ſtimulos timor dolori miſtus. 267, 133
Subditiuus gnatus. [illegible] 803
Subducere ſinum bonis. [illegible], 452
Subducere velo. 275, 459
Sub ictu. 79. 510
Subigere remigijs. 87, 180
Subinde. 71, 232
Subire animo pari. 71, 352
Sublabi ſitu. [illegible], 8[illegible]8
Sublaqueare. [illegible], 4[illegible]4
Sublimus. 36, [illegible]
Subrigens. [illegible]
Subſedit ſiluæ. [illegible]
Subleſſor. 84, 5[illegible]
Subſidit animus ante rem. [illegible]
Subſtrictis frenis ora ligare. [illegible]
Subtexere diem atrâ nube. 76, 4[illegible]
Subtexere noctem atra nubila ventis impellentibus 10[illegible]
Succeſſus facit quædam ſcelera honeſta. [illegible] 596
Succiduo genu. 28[illegible], 784
Succincta canes, 16. 3[illegible]
Succiſa mater fœtu toto. 200, 1843
Sucus nociturus. 140. 6[illegible]4

Succi

Sudes aduſtæ 145.481
Sudor gelidus. 62,922
Sueuorum venena: fines olim latiores. 28,713
Suffigit inſolens trabes multo auro. 96,495
Suffigere nouos ſtimulos dolori. 71,206
Summum bonum in Dei contemplatione. 56, 747
Summiſſum caput. 147,1044
Summittere gregi prata æſtiua. 60, 846
Sunion. 85,25
Supera. 133.504
Supera *opponitur*, Infernis. 131,422
Supera loca. 86, 144
Super circáque vigent. 136,69
Superbè mouerat. 261,1097
Superbia commune nobilitatis malum. Superbi pro nobi'ibus. 234, 6
Superbię vindex Nemeſis. 118,12
Superbia vitanda. 130,389
Superbifica manus. 120,58
Superbos ſequitur à tergo Deus victor. 129, 384
Superbi ſtant fragili loco. 233, 5
Supercilia vetula, priſca; pondus, nubes ſupercili', notę grauitatis. 105,796
Superficies quid. 251, 663
Superi ſæui. 262,1100
Suppara. 15, 328
Suppara feriunt nubes. 172,699
Supplices ab aris fugandi ritus igne circumſtructo. 133, 505
Supplices genua tenebant. 217,519. & 522
Supplicum lugentium habitus. 136, 625
Supplicum mos genua tangendi. 13, 247
Supplices pedibus manus admouebant. 252, 691. 1708
Superſtes ſibi. 283,705
Superſtitio inferûm regnat in mediâ luce. 222, 675
Suppoſitus. 191, 1444
Suppoſitus malis. 188,1331
Suppoſitum mare. 111, 1055
Supremus dies, ſolibus obſtitit. 244. 372
Surdus locus. 134,575
Surdum verber. 87,161
Surrectis telis. 75,398
Surripere fraude genitales toros. 271, 298
Sus Erymanthius. 155 17
Suſtinere. 179 1012
Suſtinere viam. 105,791
Suſtine manum. 231,1048
Sutilis cymba. 140,775
Suus. 103,742
Syagrus. 233
Syene negat corporibus vmbram, *an verum?* 143, 883
Syderites. 240,218
Sylla. 302,431,303,459
Syllani mors iniuſta. 294,147
Syllani tres. 295
Symplegas. 151, 1211. eius deſcriptio.
Symplegadis deſcriptio. Ibid.
Symplegades. 19,455
Symplegades profundi clauſtra. 15, 342
Symplegadum concurſus & compulſatio. 15, 341
Symplegades, ſcopuli vagantes. 23,610
Symplegas vaga. 187,1271,189,1378
Syrius torrentior. 104,775
Syrma barbaricum auro decorum. 131,474
Syrma fluidum. 48, 423
Syrtis incerta. 99,568
Syrtium deſcriptio, arenæ fluctuantes more maris turbati, &c. 128,320
Syrtes Libycę. 211,292,265,64

T.

TABES cruoris. 24,641
Tabeſcere in riuos ſolutis niuibus. 23, 590
Tabidi iuuenci. 41,148
Tabifica cæli vitia. 39, 79
Tacendi libertas minima quæ à rege peti poteſt 51, 513
Tacere multis diſcitur viæ malis. 212, 319
Tacere vbi non licet, nil licet. 51,526
Tacitum pro occulto. 32,8,1
Taciturnitas an, & quando indicium fatendi. 151, 1199
Tacitus æſtus, tacitum vulnus, de amore. 93, 360
Tænara. 244, 403
Tænarus. 137,662.141,812
Tænariæ fores, fauces, porta. 180,1059
Tænarus Spartanus. 135,586
Tænarei ſpecus. 115, 1196
Tænaris vincula ſeu ferrum Tænarium. 41, 170
Tagus clarus radiat aurato flumine. 176, 625
Tagus turbidus fluens gazâ Iberâ. 154 1314
Tagi vnda aurea. 213, 354
Talionis lex. 125,226
Talionis lex apud inferos. 138,734
Tameſis. 292, 27
Tanais frigidus habens ſeptem oſtia. 234,10
Tanais rex Scytharum. 26, 428
Tangere animum. 215. 454
Tangere colla, *Rituale verbum*. 40,134
Tangit pudor. 73, 301
Tantalus. 28,698,29,745,284,765
Tantali cruciatus. 206,97
Tantalus cur punitus. 206,56
Tantali fames & ſitis deſcribitur. 208, 149
Tantali fames. 264, 19
Tantalus filium ſuum Pelopem occiſum Diis appoſuit epulandum. 208, 143
Tantalus Phrygius & eius pœna. 181, 1073
Tantali pœna. 115,1227,139,751
Tantali pœna vnde conficta. 259, 996
Tatali ſupplicium. 204, 2
Tantalicus. 210, 228
Tantalidæ lucus eorum ſacer. 221, 653
Tanti eſt mihi. 66,282,651
Tartara. 230, 1013
Tartarus. 69,145
Tartara profunda. 108, 948

Digitized by Google

Tartari quanta profunditas. 120, 86
Tartarus triſtis. 296, 222
Tarteſſium litus. 126, 231
Taurorum bella pro vaccis. 91, 338
Taurus cęleſtis vector Europę. 117, 9
de eo variæ opiniones. Ibid.
Taurus Cretenſis. 125, 229. 286, 830
Taurus flammiuomus. 32, 829
Tauri igniuomi Colchis. 19, 466
Taurus inhoſpitalis. 87, 167
Tauri marini deſcriptio. 111, 1033
Taurus Scythes. 107, 903
Taurus ſidus. 226, 854
Tauri ſidus vernum. 145, 950
Tauri torui. 86, 116
Taurus trux. 162, 302
Taxus mortifera. 52, 555
Taxus nigram comam habet. 137, 686
funeſta.
Taygete. 118, 10
Taygeti iuga. 7, 77
Taygeti niues. 207, 124
Tecta aurea. 171, 646
Tedæ iugales. 305, 564
Tedæ non ferunt ſocium. 270, 259
Tædæ nuptiales. 51, 500
Tegi mille columnis. 96, 494
Telæ Palladis. 85, 102
Telemachus. 249 592
Telephi vulnus & ſanatio ab Achillis haſtâ Pelia le. 240, 218
Telephium vulnus. 240, 218
Tellus & Heroës malorum auerruncatores. 350, 750
Tellus ferax. 147, 1054
Tellus florida. 216 454
Tellus leuiter premat. 250, 602
Telum abundè eſt, quicquid in mortem trahit. 176, 857
Tela certa. 84, 56
Tela dolor facit. 98, 547
Tela exeunt certo neruo emiſſa. 121, 119
Telum manibus ab alio emiſſum, vel effugit manum. 153, 1295
Tela neruo regere. 88, 191
Tela proterua. 88, 199
Tela ſecunda. *fulmina.* 176, 846
Teli ſignificatio, quàm lata. 176, 851
Temerè in propinquos nil decet conſtitui. 302, 434
Temet, pro te. 99, 586
Tempe. 127, 285. 145, 979
Tempe frigida. 215, 454
Tempe opaca. 255, 814
Tempe Theſſala. 19, 457
Temperare populos. 138, 707
Tempeſtatis admodum accurata & longa deſcriptio. 274. & ſeq.
Tempeſtatis & naufragij deſcriptio. 276, 465
Tempeſtatis prognoſtica. 275. 445. & 460
- Delphini per mare laſciuientes.
- Sol occidens maculoſus & varius.
- Mergi reuolantes.
- Cornix in litore gradiens.
- Luna liueſcens & obſcura.
- Stellarum traiectiones.
- Ortus ſtellarum horridarum. Hędorum. Arcturi. Orionis.
- Mugitus & murmur maris.
Templa collapſa ſuis Deis. 159, 172
Templis Deos obruere. 74, 344
Templa laqueata. 215, 454
Templa Orci. 142, 860
Templa ſummi ætheris. 117, 3
Tempus amoris remedium ſecundum. 89, 252
Tempori aptari decet. 10, 175
Tempora canentia. 91, 301
Temporis elabentis velocitas tanta, vt nullum eſſe quidam cenſuerint. 95, 444
Tempus facit ęrumnas leues. 212, 305
Tempora non reditura tenere'h. *vti tempore, frui vita, non ſinere elabi.* 323, 175
Tempus nos auidum deuorat & chaos. 244, 399
Tempus nullum breue malis ad nocendum. 142 92
Tēporis perpetui per varia adagia deſcriptio.
- Dum terra erit in cæli medio.
- Dum certas vices mundus euoluet.
- Dum numerus deerit arenis.
- Dum ſolem dies, noctem aſtra ſequentur.
- Dum ſiccas polus verſabit Arctos.
- Dum flumina cadent in Pontum. 18, 401
Tempore ſenſus malorum accreſcit. 212, 306
Tempus tacitum ſubruit, & deterior ſemper horâ ſubit præteritâ. 104, 776
Tempora turgida. 48, 430
Tenebræ æternæ. 58, 596
Tenebris ſe furor irritat. 242, 284
Tenebricoſum iter. 142, 860
Tenebrarum ſubitarum deſcriptio, & præter naturæ ordinem claro die. 144, 938
Tenedos famâ nota. 240, 224
Teneat labor ruris omne ferrum. 144, 930
Tenentis firmiter, ſeu nexus indiſſolubilis deſcriptio. 67, 59
Tenere ad cantus. 266, 463
Tenere faciem. 303, 745
Tenere fugam. 168, 518
Tenent lacrymæ. 158, 119
Tenere oras. 172, 684
Tenere, pro imperare. [illegible]
Tenere ſe in incerto, animus pendet. 214, 424
Tenere vota. 32, 838
Tenes grauius animos incertos. 211, 640
Tentare irrita bella. 142, 889
Tenui ligno nauigans à morte diſſitus. 308
Terentius defenſus à Nauagerio. 65, 1060
Tereus. 212, 273
Terei fabula & hiſtoria, & ad mores applicatio. 255, 56
Terga maris. 133, 534
Tergemina moles. 231, 1065

Tergeminum, an trigeminum dicendum, an vtrumque potius? 44. 278
Tergus. 111, 1043
Terminus cur ſacer, Termino Deo quomodo fieret, & quo loco, & de termino lex Numæ non XII tabularum. 97, 516
Termini deſcriptio. 97, 525
Térque, quatérque felices. 102, 691
Terræ filij qui 181, 1137
Terræ dehiſcentis ſcelerato deſcriptio. 230, 1006
Terræ hiantis deſcriptio. 68, 70
Terra nobilis. 199, 1810
Terram ore petebant viri fortes morientes. 143, 893
Terram principium rerum omnium, poſt Ariſtotelem aliqui, ante nulli cenſuerunt. 44, 266
Terra ſe retrodat, & gemitus. 53, 577
Terræmotus & hiatus deſcriptio. 53, 576
Terrificant. 21, 527
Terrigenæ ex draconis dentibus. 19, 470
Terrigenæ ex draconis dentibus nati mutuis concidunt vulneribus. 57, 736
Terror armorum obſidet. 135, 616
Terrore conſternati deſcriptio. 172, 706
Teſtudo. 2 5, 454
Tethys. 114, 1156, 143, 885, 154, 1327, 86, 1250
Tethys magna. 256, 879
Tethys placidum numen. 256, 880
Tethys premit & aperit lucem. 119, 36
Tethys vtraque, 201, 1099
Teritur nemus alno. 83, 10
Deduci in thalamos. 71, 270
Thebæ Cadmeæ. 43, 224
Thebæ Ciliciæ. 240. 219
etiam numero ſingulari, *Thebe*.
Thebæ, ferax Deorum terra. 126, 258
aliæ quoque laudes.
Thebarum portæ ſeptem. 40, 130, 153. 1291
Thebarum ſceptrum gerere nulli impunè. 82, 648
Thebas ſeptem duces obſedere. 74, 326
Thebæ ſolum opulentum & vber. 129, 331
Thebaides qui ſcripſerint Græci vel Latini. 66, 1
Thebani an apud Troiam militarint. 268 182
Thebani, Cadmea progenies & proles. 75 392
Thebani cum Baccho ad Indos extremos profecti. 40, 114
Thebanorum laudes. 40, 110, cum ſeq.
Thebana mœnia ad citharæ ſonum coëuntibus ſaxis exſtructa. 80, 569
Thebani muri quomodo exſtructi modulatu: & quare id fictum. 126, 261
Thebani oriundi à Cadmo. 40, 110
Thebani Reges omnes calamitoſi, & ſcelerati. 130, 385, 395
Terrigenæ Thebani. 126, 259
Thermodon. 12, 215
Thermodontia gens. 126, 245
Thermodontiæ. 155, 21
Theſauri & diuitiæ non demunt curas, 266. 75
Theſei apud inferos pœna. 115, 1223
Theſeus, œſtrum. 28, 698
Theſeus & Pyrithous inferos petiêre, Proſerpinæ rapiendæ gratiâ. 85, 903
Theſea fides. 150, 1175
Theſei perfidia erga vxores. 85, 91
Theſeus Labyrinthum ingreſſus, longa fila collegit curuâ viâ. 101, 648
Theſeus occidit Minotaurum, & taurum Marathonium. 111, 1064
Theſeus oleâ coronatus. 144, 912
Theſei reditus ſemper dirus, ſemel Aegeo patri, iterum Hippolyto filio. 114. 1160
Theſei tria vota ſeu optata, quæ illi Neptunus promiſſa præſtitit: quorum vltimum mors Hippolyti, optanti luctuoſa. 108, 946
Theſpiades. 163, 369
Theſſalia ſterilis. 158, 134
Theſſalicum haſtile. 94, 304
Theſſali venefici. 159, 190
Thoas. 279, 262
Thoxeus. 160, 214
Thraces in conuiuiis prælibantur. 211, 273
Thracium nefas. 205 56
Threicia chelys. 180, 1031
Threſſa. 225, 814
Threſſa phalanx. 269, 216
Thriaſiæ valles. 83, 5
Thule vltima. 17, 379
Thus Eoum, thure aræ exſtruebantur, *hoc eſt, cumulo thuris augebantur & attollebantur*. 45, 305
Thuris collectio. 174, 790
Thuræ flammas ſpargere. 169, 577
Thyas ſaucia Baccho. 172, 701
Thyades. 49, 442
Thybris. 28, 698
Thyeſta 224, 785
Thyeſtis adulterium, & inceſtus. 205, 31
Theſtij filiæ quinquaginta. 286, 811
Thyeſtæ filii, Tantalus, Plyſtenes, & tertius adhuc infans. 223, 720, 728, 733
Thyeſtes oraculo monitus Pelopeïam filiam ſuam oppreſſit. 265, 33
Thyeſtes qui ſcripſerint. 204, in prin.
Thyeſteæ preces. 231, 1079
Thyeſtes tragœdia Caſſii Parmenſis, an L. Varij fuerit; Diogenis an Philiſij 204. in prin.
Thyeſtea via. 288, 906
Thymum odorum. 50. 496
Thyrſus Bacchi. 144, 903
Thyrſus leuis. 49, 440, 132, 474
Thyrſi Niſæi 48, 404
Thyrſiger. 9, 110
Tiberij dictum de Priamo. 239, 159
Tiberij dictum & factum tyrannicum. 133, 512
Tibia ex buxo. 272, 346
Tibia ſacrifica. 279. 580
Tigris ablatis catulis furit. 32, 860
Tigris Armenia, 62, 920

Tigris in mare rubrum influat. 234,11
Tigris Caſpia, virgata. 158, 145
Tigrides concipiunt vento. 32,862
Tigridis famelicæ inter duos iuuencos, dubiæ quem aggrediatur, deſcriptio. 223, 710
Tigris Gangetica. 49,458
Tigris Perſica vnda violentus. 154, 1323
Tigris premens altum gurgitem. 28, 723
Tigrides ſpeculis propoſitis tardantur ab inſequendo, dum putant ſe catulos videre. 32, 861
Tigres truces. 293, 85
Tigres variæ. 84,62
Tigres virgatæ. 92,343
Tilia leuis. 52, 538
Timens vanos metus, veros fatetur. 56, 699
Timentes non ſolent vera videre. 75,397
Timent timentes tyranni. 56, 705
Timere, cùm ſperes nihil, miſerrimum eſt. 245,424
Timere nihil, malorum eſt fructus maximus. 245.422
Timere ſolet leuius, qui propius timet. 247, 514
Timeri malum: quia peremtum nemo queritur, quem incolumen timuit. 44, 243
Timet multos quem multi timent. 56, 706
Timor belli eſt peior bello. 218. 573
Timor & pauor augent omnia mala. 75, 397
Timor matrem detexit. 250. 625
Timor præcludit locum fraudi, confidentia expoſita inſidiis. 22,565
Timor ſemper coget à tergo reſpicere. 247, 530
Timor ſemper fides prona in peius. 128, 315
Timoris ſigna. 172, 706,
- tremunt ſeu trepidant artus.
- crinis horrore erigitur.
- terror in animo firmus.
- cor-ſalium.
- iecoris palpitatio.
Timore ſtupentis deſcriptio. 250, 622
Timor tendit in mortem. 203, 1968
Timori tutiſſimum ſpem ſimulare. tutiſſimum eſt inferre, cùm timeas gradum. 102. 719
Timor vltimus in vota cogit. 278. 506
Tingit ara liquor. 144,921
Tingit rubor ora. 93,373
Tingitanorum antiquitas. 155, 24
Tinguo. 31, 817
Tinnulæ chordæ. 255, 832
Tiphys 5, 3
Tiphys audax. 15, 346.& 318
Tiphys mortuus vbi. 23, 617
Tiaras Pelopis Phrygius. 221, 664
Tireſias cur cæcus factus. 45, 290
Tireſias vates, ſenex, cæcus, tremulus, 45, 289
Tiſiphone dira. 179, 1010
Tiſiphone pallida. 41, 160, 140, 770
Tiſiphone ſæua caput vallata ſerpentibus. 145,983
Titan. 158, 143
Titanes, 145,966
Titanes auſi imperium Iouis rumpere Aethna oppreſſi. 120, 79
Titan feruidus. 147,1039
Titanes inceſti. 120, 49
Titan medium conſtituit diem. 104, 776
Titan montiferus. 185, 1209
Titan radiatus, ſiderum caput. 101, 675
Titanes ſub Aethna ardentes. 188, 1306
Titan ſubit ortu croceo. 121, 125
Titareſſos ſegnis. 256, 826
Tithonus. 286, 820
Titubare pondus. 194, 1597
Titubans latus. 140,776
Titulum dare. 88, 196
Titulus extremus. 185,1205
Titulus quis tragœdiæ imponendus. 233
Titus Ollius. 308, 654
Tityus. 145,976, 225,808
Tityus. 139, 755, quid ſignificet. 139, 755
Tityi pœna, vultur, 115,1128
Tityi pœna. 204. 8, 205,10
Tityi volucres & iecur depaſtum. 181,1069
Tityi vultur. 264, 18
Tollere ignibus ſubditis membra aheno. 205 59
Tollere minas. 261, 1094
Tollere parem cælo & aſtris. 114, 194
Tonare ab omni parte. 151, 1304
Tonantes ſceptriferi. 6, 59
Tonat fulmen. 174, 799
Tondere iecur. 139, 755
Tondere iecur fecundum. 264, 18
Tondeo, ſeu κείρω de terra & aliis. 69,130
Tonimus tympana. 283, 684
Tonſæ. 275,439. 277.492
Toper fortunæ commutantur hominibus 219, 597
Toreuma. 285, 454
Tori ardui. 121, 1129
Tori fortitudinis indicium. 196, 623
Tori ſtygij, *infelices*. 297, 262
Tormentorum ſeu quæſtionum diuerſa apud veteres genera. 248, 60.
- vincla, robur, mala manſio.
- flammæ, ſeu tædæ, ſeu laminæ, pix,
- Eculeus.
- vngulæ.
- fidiculæ tum quæ funiculis, tum quæ vngulis fiebant.
- pondera plumbea.
- flagra, verbera, tauræ, rota.
- hyſtriches, &c. aliáque Græcorum ex Syneſio.
Torquere vultus. 175, 826
Torrens adiect. 2 : 14
Torrens rapax. 68, 71
Torrens rapidus. 280, 1354
Torrens vnda. 102, 648
Tortor animus. 87, 161
Tortâ caudâ. 140, 385
Tortus 207, 96
Torta vada ducere. 67, 126

Torti flexus. 49, 461
Tortum telum. 22, 580
Torto verbere frequens terga coërcet. 112, 1073
Torus regius. 264, 9
Toruitas. 86. 116
Toruum intueri. 160, 140
Torus. 201, 1865
Totos flatus optare. 15 325
Toxeus. 25, 644
Trabs pro face, trabale telum, trabales claui, trabalis haſta, ſceptrum trabale, trabs pro haſta. 121, 104
Trabs pro telo magno. 35, 962
Trabs Theſſalica, Cypria, pro naue. 267, 120
Trachelon. 49, 456
Trachyn lapidoſa generat bonos equos. 255, 816
Trachyn rigenti iugo. 191, 1430
Trachyn, rigentia ſaxa. 158, 134
Tractare totas ærumnas. 261, 1066
Tradere annum *dicitur ſidus ſideri.* 136, 69
Tradere pennas nouo ſoli. 122 146
Traducere cymba. 140, 770
Trahere. 127, 306, 254, 773
Trahere auras. 149, 1141
Trahere cæleſtes auras. 177, 891
Trahere domum impulſam. 176, 882
Trahere nimbos. 136, 71
Trahere noctes vigiles. 171, 647
Trahere ſpolia. 155, 21
Trahitur tibi famula. 164, 409
Trahere ſepulcrum è ſummo aggere. 251, 664
Trahe ſegnis. 67, 47
Trames ſerpens cauâ conualle. 45, 283
Tranſactum ferrum per pedes ligabat artus. 62, 857
Tranſactus ignis. 101, 680
Transferre pedes ferro. 72, 254
Tranſcribi in malum. 204, 13
Tranſmittere enſem. 183, 1164
Tranſmitte telum per pectus 232, 1092
Tranſmitto, pro tranſeo. 245, 437
Tranſtra. 275, 440
Tremiſco. 246, 487
Tremor vagus errat per artus. 171, 706
Tricce. 254, 820
alia à Trachyne. Ibid. ſterilis. Ibid.
Trieterica Delphica. 43, 227
Trifida via. 58, 772
Trigemina & tergemina. 264, 14
Triopas Theſſalus. 28, 698
Tripodes Medeæ. 30, 787
Triptolemi dona 106, 835
Triptolemus iudex inferorum. 139, 732
Triſtis. 183. 1163
Triſulcum fulmen. 251, 1091
Tritonis genus, forma, officium. 240. 200
Triuia. 273, 364, 314, 969
Triuiæ currus. 30, 789
Triuij deſcriptio. 45, 277
Triumuiratus & proſcriptio. 304, 500
Troas, Troades, an Hecuba, tragœdia v i i i. ſit inſcribẽda: & defenſa vulgata inſcriptio, 233
Troiades, Troes, Troiana qui ſcripſerint. Ibid.
Troezen ſinuoſa. 255, 827
Troia bis expugnata ſagittis Herculis. 238, 131
Troiæ excidium nocte, & quâ? 280. 607
Troia nunquam bene iacens. 248, 549
Troiam expugnauit Hercules decem diebus. 287, 862
Troiani incendij deſcriptio. 215, 16
Troicum luſtrum. 254, 777
Troici ſoli. 246, 470
Troili mors. 284, 745
Truncus tenet per medium inguen eiecto ſtipite. 112, 1095
Trux regnum. 138, 724
Tubâ ſignum dabatur nauticum. 260, 1043
Tubæ vocales. 221, 661
Tubâ vſi Troiani belli tempore. 260, 1043
Tuens acerba. 73, 317
Tueri munus. 251, 666
Tui dextra, pro tua. 186, 1215
Tumidæ domus. 266, 84
Tumor innatus vulneri. 60, 858
Tumulus ſacer. 246, 482
Turbo rerum imminet. 269, 197
Turbines rotæ. 178, 944
Turbo vehet præcipitem per auras. 220, 625
Turget humus in herbas. 83, 12
Turpis manus. 190, 1411
Turpe non eſt, quicquid miſeros fortuna iubet. 252, 709
Turris decus muri. 261, 1074
Tuta eſt, perire quæ poteſt, debet, cupit. 249, 573
Tutus, & ſecurus differunt. 87, 165
Tutus eſt, qui miſerior nequit fieri. 71, 198
Tutum præterire. 105, 819
Tuum ex illo, de liberis. 34, 923
Tulliæ facinus & mors. 298, 303
Tymolus 163, 371
Tympani ſonus non virilis. 132, 469
Tyndaris. 262, 1132
Tyndaris cæli genus. 268, 162
Tyndaridæ, ſeu Dioſcori. 118, 14
eorum ſignum ſeu ſidus clarum, & album dicitur, cur dicti alterna morte defungi. Ibid.
Tyndaridæ ſidus geminum ſuccurrunt nautis. 114. 551
Typhœus. 18, 410, 30, 773, 183, 1153
Typhœi, ſeu Typhonis fabula & adfabulatio moralis, de ambitioſo homine. Typhœi deſcriptio, parentes, ſupplicium. 225, 808
Typhon ferus cuius filius. 297, 238
Typhon immanis. 198, 1730
Tyrannidis deſcriptio. 126, 250
Tyrannidis deteſtatio. 194, 1560
Tyrannidis lex, excelſa demetere. 393, 465
Tyrannus eſſe neſcit qui cunctos morte vlciſcitur; ſed qui miſeros vetat, felices iubet perire. 133, 510
Tyrannus eſt rudis, morte qui pœnam exigit. 290, 991

Tyrannus impotens. 138, 737
Tyrannis nemo fidus, quia fidunt nemini. 169, 569
Tyrannus opponitur Regi, 270, 252
Tyrannorum pœna. 137, 737
Tyrannos quos liceat occidere, quos nō liceat, deciſum. 144, 920
Tyranni, Regéſque multis ſtipati populis; vix vno fido. 170, 605
Tyrannus Regum. 242, 302
Tyranni rentur ſibi maximum probrum ſi ſint multi. 209, 175
Tyrannorum ſalus omnis in ferro, & enſe ſtricto. 128, 340
Tyranni vt plurimum violentâ nece moriuntur. 171, 640
Tyrium ſtamen. 91, 328
Tyrrheni piratæ in feras, nauis in nemus commutantur à Baccho. 49, 450
Tyrrhenum, 299, 309

V.

VACAT locus tutus ab omni arbitro. 167, 483
Vaccinia nigro imbuta. 83, 12
Vacuo mundo regnare. 120, 67
Vacuum aliquod vtrum in mundo, vel extra mundum, ex ſententiis philoſoph. 137, 672
Vadum pronum. 87, 182
Vagans. 37, 13
Vagi ignes. 164, 378
Vagum funus de corpore diſcerpto. 6, 46
Vagus fertur in orbem. 169, 572
Valeriæ Meſſalinæ mors. 291, 10
Valerij Poplicolæ domus depoſita. 215, 454
Vallatus caput. 145, 984
Vallis humida. 113, 1129
Vapor dirus tellure ruptâ. 206, 87
Vapor grauis & ater. 38, 47
Vapor lentus. 186, 1221
Vapor leuis. 296, 290
Vapor, pro flamma. 249, 564
Variare vultus ſuos. 160, 230
Variabilis. 113, 1139
Varius ſol. 275, 460
Varronis Oedipothyeſtes. 37
Vateſcunt agri ſcelere. 65, 1051
Vaſtifica bellua. 183, 1163
Vaſtus gradus. 273, 384
Vaſti planctus. 196, 1668
Vaſtum (*pro magno*) nefas. 174, 765
Vaticinium de Nouo orbe detegendo. 17, 378.

Vaticinia morientiū 290, 1008
- Hectoris, de Achille.
- Aiacis, de Agamēnone & Vlyſſe.
- Orodis, de Mezentio.
- Dryadis, de Eriſichtone.
- Domitij, de Cæſare.
- Calani, de Alexandro Magno.
- Socratis, de Anyti filio.
- Caſſandræ, de Clytemnæſtra.

Vaticinia morti proximorum ſolet exitus confirmare, probatur exemplis. 290, 1008
Vaticinium per viſum, quaſi interſis. 287, 868
Vatis entheæ Deo plenæ deſcriptio. 283, 706
Vbera cara. 88, 256
Vber glebæ. 4, 156
Vbique calere. 164, 377
Vector. 168, 585
Vel. 132, 493, 199, 1780, 200, 1829, 209, 190
Vel exaggeratiuum 39, 81, 51, 514, 668
Vela facere. 142, 869
Velata pinnis totum diem. 201, 1887
Veliferus. 207, 128
Velis maria tegere. 265, 48
Veliuolantes naues. 235, 14
Venabuli deſcriptio. 84, 49
Venabula corpore fixa gerere. 174, 796
Venaticæ canes cathenis ligabantur. 84, 36
Vendere rabioſa iurgia. 123, 172
Venenorum feracia loca, Pontus, Theſſalia. 166, 465
Venena magica quibus locis naſci credita. 28, 707
Venenum pro colore. 215, 458
Venenum non fictilibus, ſed auro bibitur. 215, 453
Venerearum rerum damna. [illegible], 526
Veneti ſpurios in conſilium non admittunt. 284, 728
Veniam facile det, cui venia eſt opus. 271, 267
Venire in medium imperium. 292, 27
Venire in orbe. 196, 1399
Ventrem improbum gentium tributo alere. 216, 461
Venti contrarij an poſſint eodē tempore ſtare. 277, 479
Venti contrarij, boreas & africus, eurus & zephyrus. 158, [illegible]
Ventus igneus. [illegible]
Ventus inſanus. [illegible], 429
Venti phrenetici filij Septentrionum. 275, 459
Ventus quomodo gignatur. [illegible]
Ventus volucer. [illegible]
Venus. [illegible]
Venus cur fingatur mari edita. [illegible]
Venus mari genita. [illegible]
Venus Martem domat. [illegible]
Venus numen maximum. [illegible]
Venus potens Deus. [illegible]
Venus ſæua. [illegible]
Venus ſancta. [illegible]
Venus ſupplet ac reſtituit exhauſtum genus. 96, 468
Venus teſtudinem calcans. 280, 970
Vepres aſperi rubis acutis. 112, 1100
Vera dicentes pro accuſatoribus habentur. [illegible], 520
Vera gloria, ſordidis latebris eſt præferenda. Et illa ſola vera, quæ Dei. 124, 105
Verba conueniant factis. [illegible]

Verba ſunt iræ data. 251,1058
Verber ſurdum. 87,261
Veritas cognita aliquando nocet. 59,827
Veritas nunquam latet. 250,613
Veritas odit moras. 60,850
Vernare. 166,454
Ver floriferum. 54,649
Ver tepens. 294,1594
Vernus. 145,950
Vernus color. 83,12. *viridis.*
Verſare dolos. 281,623
Verſare res celeri citatas turbine. 220,623
Verſare reos vrnâ. 264,24
Verſat oculos facies. 284,733
Verſâ vrbe. 153,1289
Verſum Ilium. 268,190
Verſum pro euerſo. 99,560
Vertere ſolum infeſtis armis. 80,560
Veſcor ſtabulis. 201,1894
Veſperi deſcriptio. 167,188
Veſper ſtella nuncius horæ ſeræ. 225,797
Veſtis picta. 287,875
Veſtis Sidonia, *purpurea.* 132,466
Veſtitus genas, veſtis pro barbâ. 160,213
Veſuuius. 88,205
Vetat arbor ſolem. 195,1622
Veterum mores. 105,796
Vetita & illicita amantur magis, 163,357
Vexant frigora partius faciem. 105,792
Vexata Noto vnda. 148,1089
Vexilla litteris aureis nomina ducũ inſcripta. 75,400
Vexilla, vela, vexillationes equitum. 75,400
Via ad inferos triſtis & metuenda. 141,835
Via nota & communis tuta, ignota ſemper periculoſa & obnoxia. 23,600
Via ſe ſpargit in campos, ſecat ſolum. 44,278
Vibrata tela continere. 26,437
Vibrans thyrſus. 66,18
Vibrat telum in manu. 26,439
Vices mortis habet. 157,105
Vices retroreuerſæ generis & ſtirpis. 60,870
Vices vagæ rerum. 263,1144
Viciſſitas. 73,324
Viciſſitudo anni temporum. 109,963
Viciſſitudo fortunę quanta. 219,597
Viciſſitudo rerum. 220,617
Victima ampla & opima. 144,922
Victimas annuere popæ bonum omen, reluctari malum. 46,336
Victima opima, bos iniugis & candens, ſtans ante aram. 45,299
Victimę pingues. 142,876
Victima reſpicere debebat ad ortum. 46,338
Victima vno vulnere debebat cadere. 46,340
Victis vna ſalus deſperatio. 68,89
Victor feroces impetus primos habet. 247,494
Victori licet facere quodcunque libuit. 241,334
Victor timere quid poteſt? quod non timet. 285,795
Videre nos putamus, quæ optamus. 136,617
Viduæ dicuntur omnes mulieres viro carentes, vt virgines, item nuptę ſed abſenti vel ſeni. etymum nominis. 12,215
Viduæ terræ. 40,111
Viduæ virgines. 269,195
Vidua ante thalamos. 290,988
Viduare dextram enſe, 107,864
Viduata tedis coniux. 22,582
Viduus, & vidua, etiam de virgine, & coniugata dici ſolere. 234,13
Viduare, viduertas. Ibid.
Viduus torus. 95,446
Vigor. 6,42
Vilitas ſui. 70,190
Vim vi licet repellere. 154,1345
Vincere ærumnas. 188,1329
Vincere obſequio blando virum. 293,83
Vincibilis. 31,790
Vinci fortiter eſt in malis decus extremum. 280,920
Vincor duobus. 185,1189
Vindicatus. 114,1182
Vindicta leuis eſt quam ferunt paruæ manus. 33,900
Vindicta ſæpe obfuit. 150,1186
Violę pictæ dulci ferrugine. 83,12
Violenta vix. 311,812
Violentus animus. 119,28
iuuenis. 119,44
Violentus. 286,822
Violentus maritus. 297,253
nata. 299,305
Vipereas manus inſerere cælo, 159,168
Virago audax, quid. 263,1150
Virago Diua. 84,54
Virago dura. 282,664
Virgatum. 158,145
Virginia à Patre occiſa ne ſtupro violaretur. 298,295
Virginibus pudor quanta cura ſeruandus. 117,6
Virgines, quamdiu tales in pretio & felices; poſt, miſeræ 129,376
Virgo ſidus. 226,859
Vires eſſe pro iure. 98,542
Viriæ. 171,661
Viriliter. 105,796
Virorum proprium, dura tolerare, equos domitare, bellare. 95,462
Virtus animoſa altè cadit. 125,200
Virtute à vera nullis periculis quis deterreri debet. 124,195
Virtutis eſt domare quæ cuncti pauent. 131,434
Virtus fecit iter in aſtra & ſuperos Herculi. 202,1940
Virtus ferit notam ab hoſte degenere. 136,633
Virtus habet locum inter aſtra. 294,1562

Virtus in aſtra tendit. 203,1968
Virtus inſtat forti. 136,62
Virtus laudis conſcia. 185,1205
Virtuti locus ſemper & vbique. 10,161
Virtus miſera, dictum Herculis. 185,1169
Virtus miſera. 183,1169
Virtus nihil erit, ſi ceſſent imperia dura. 131, 432
Virtus nunquam fertur ad vmbras ſtygias. 203, 1980
Virtus poſt multa opera ſolet laxari. 132, 475
Virtus, pro fortitudine. 39,88. & 82
Virtus pro fortitudine. 70,190
Virtus pro fortitudine. 131,432. & ſeq.
Virtus pro fortitudine. 136.633
Virtus triſtis perfert recti præmia peruerſa. 109,983
Virtus vetat defleri mortuum fortem, degenerem iubet. 200,1831
Virtute vinci docuit indomita omnia. 195, 1610
Virus languet & comam perdit. 173,735
Virus ſatum in veſtes. 168,536
Viſcera atra. 204,10
Viſcus fœtum Promethei. 31,820
Vis fidem vincit. 131,420
Viſu carentem magna pars veri latet. 45, 295
Viſus hebetes vix ferunt inſuetum diem, torpet acies luminum. 136,651
Viſus noctis. 309,706
Viſorum tria genera. 245,436
Vita aliena à curis & prorſus priuata ſui tantum curam gerens laudatur à poetâ, *ſed id non omnino rectè.* 124,195
Vitæ aulicę deſcriptio. 122,164
Vita citato curſu properat. 123,178
Vitæ cunctis amor ineſt. 280,586
Vita decurrens media via tuta. 61,890
Vitâ dignus peccator, qui ſe morte dignum eſſe autumat. 89,256
Vita eſt ingrata cuius acceptę pudet. 20,505
Vitam hora prima quæ dedit, carpſit. 142, 873
Vitę humanæ terminus, quot annorum? variæ ſententię. 123 179. plerique centeſimum annum, alij octogeſimum: multi tamen viuaciores. Ibid.
Vitę innocuę quies tranquilla. 122,157
Vitæ priuatæ ac pauperis comparatio cum vitâ Principum ac potentum. 171. per totum.
Vitæ priuatę comparatio cum vita Principum, & pauperum cum locupletibus, fuſe. 215. à verſ. 448
Vitę priuatę & ocioſę laus & votum. 214,394. & 215,448. cum ſeq.
Vitam quilibet eripere poteſt, mortem nemo. 69,152
Vitę ſumma breuis nos vetat ſpes longas inchoare. 124,179
Vita tenet miſeros in luce blandâ. 178,967
Vitę tuendæ cauſa quemuis inuadentem licet occidere. 145,910
Vitellius. 295,148
Vitia cæli. 39,79
Vitigenus liquor. 127,199
Vitium impotens virtus vocatur. 163,421
Vitis curuat brachia. 41,158
Vittæ. 186,948
Vitta funebris, in Magicis. 31,823
Vittæ nuptiales. 78,127
Vittæ viriles. 101,649
Viuax flamma. 31,825
Viuax ira. 119,22
Viuendum lætè, dum licet. 123,176
Viuere teſte cælo. 97,523
Viuit animus. 6,41
Viuo animali fibræ extrahebantur. 47,391
Vixit bene, qui bene vixit. 214,395
Vix indicat, & ſæuit. 175,825
Vlmus opaca. 138,689
Vltima fortuna, vltimum bonum, vltimum malum. 267,146
Vltima ſtrages ruentis Græcię. 268,181
Vltionis occaſionem prodit, qui odium profitetur. 10,154
Vltrices Deæ. 36,966
Vlyſſem decipere difficile. eius aſtus. 249, 568
Vlyſſes fallax. 258,146
Vlyſſes. Ithacus cautus. 235,38
Vlyſſes ſubdolus. 281,631
Vmber ſagax. 216,498
Vmbræ deſcriptio. 193,1552
Vmbra magni nominis. 193,69
Vmbrę amplexum & contactum fugientes, deſcribuntur à poëtis. 246,459
Vmbræ mœſtæ apparentis deſcriptio. 246, 449
Vmbræ homicidas ſuos perſequuntur. 35, 964
Vmbræ graues. 225,828
Vmbrę quales 193, 1552. viles. 1555
Vmbræ quid ſimile. 180,1144
Vmbras ſeu ſpiritus mortuorum non apparere viuis. 244. ferè per totum.
Vmbræ tenaces. 117,678
Vmbrare. 206,813
Vmbrans. 128,717
Vnanima coniux. 68,773
Vnda inops. 18,48
Vnda ſalutantum. 271,454
Vnda torrens. 302,698

Vnguentis ſoliti inungi in conuiuiis. 228,946.
- amomo, in capite & comâ
- Metopio, Mendeſio } in cruribus & pedibus
- Phœnicino, in malis & mammis
- Herpyllino, in genub' & collo
- Siſymbrino, in brachio.
- amaracino, in ſupercilijs & comâ.
- commagenum, nardinum, crininum, &c.

Vnin

Valo. 216, 454
Vnius æui turba. 96,476
Vocare pinum de mediâ nube. 195,1619
Vocare pugnam. 75, 390
Vocalis camœna. 24, 625
Vocale ſonet chelya. 272, 326
Vocant te fata ſolita regni. 130, 395
Vocat aliò lacrymas. 159, 178
Vocat ſors famulas. 158, 137
Volucer. 148, 1071
Volucres garrulæ. 193, 1631
Volucres pictæ. 91,337
Voluere amnem præcipitem. 169, 590
Voluptas carnis quàm noxia. 129, 376
Voluptas & dolor inuicem ſuccedunt, & colligatæ fuerunt à Ioue. 219,595
Voluptas magna habet lacrymas. 229, 969
Voluptas nuda in ſtudiis fugienda. 66,14
Vomer. 170, 633
Vortex rapax. 168,509
Vortex vagus. 167, 503
Votiuis donis templa colere. 85, 104
Votiuum pecus. 174, 782
Votiuo ſacro rogare, 153, 514
Vota deſtituere, 254, 768
Vota emitti à naufragis ſolita. 278, 506
Voto erit hæc manus. 176, 855
Votum eſt ſub hoc, quod eſſe ſupplicium ſolet. 224, 754
Voti formula, vouemus bouem inauratis cornibus tibi futurum. 41,137
Votum impiorum, ſecum perire omnia. 18, 428
Voto locus, dum timentur peiora. 71,200
Votum manus ſpopondit. 187, 1296
Voti menſura eſſe. 164, 400
Vota mittam quo tela mitti nequeunt. 108, 937
Votum, mori. 188, 1322
Vota mortis ſera demens facis. 39, 103
Voto numen placare. 42,200
Votis omnibus petitus. 42, 205
Vota parentum. 254,770
Vota prono Deo concipere. 108, 940
Votum ſecundet, qui poteſt, noſtrum Deus. 136, 644
Votorum ſumma attingere. 217,889
Vota tranſcendere. 913
Vota ſunt in manu. 200, 1844
Vota viſum decipiunt. 136, 617
Vrbes occidunt. 40,111
Vrbibus errant ſpes ſollicitæ trepidique metus. 122, 161
Vrgere mortuum graui nece. 200,1831
Vrgeri irâ. 297,217
Vriferi latis cornibus. 84, 65
Vrit gloria miſerum pectus. 170, 620
Vritur totus dolor. 199, 1790
Vrna inferorum citatos populos recipit. 124, 190
Vrna inferorum, 264,24
Vrna prætoris. 87,161
Vrſæ. 30,759
Vrſæ Arcades ſignum glaciale. 122, 127
ſeptem ſtellas continent. Ibid.
Vrſæ duæ, Cynoſura & Helice. 27, 657
Vrſæ duæ nunquam mari perfuſæ. 226, 869
Vrſa glacialis. 149, 1137
Vrſa mari non tingitur. 51, 507
Vrſa Parrhaſia. 99, 287
Vrſa Scythica. 156, 40
Vrſæ ſidus Arcadium. 50, 476
Vrſæ ſidus non mergitur Oceano, & quare. 194, 1583
Vrſi villoſi. 14, 151
Vteri cluſi moras ſoluere. 72, 246
Vt pro, ex quo. 75,372
Vt pro, licet. 36,1009
Vtraque pars æquo iudici audienda. 11, 199
Vulcani deſcriptio. 88, 188
Vulcanus Iunonis filius. 143, 902
Vulcanus opifex fulminis. 88, 188
Vulcania tellus. 88,205
Vulgaris notæ ſcelus. 33,905
Vulgus bonis infidum. 96.486
Vulgus æquoreum, *monſtra marina*. 109, 455
Vulgus fluctu mobilius. 223, 169
mari ſolere comparari & fluctibus.
Vulgi loca legentis ad ſpectandum noui aliquid, deſcriptio. 261, 1077
Vulgus medium. 88, 211
Vulgus præceps. 213, 352
Vulnificus. 92,345
Vulneri patuit locus. 21,550, Sic S. Leo Serm. 4. De ieiun. ſept. menſ. *Nec vulneri facilè locus patet.*
Inuulnerabilis deſcriptio. 158. à 150
Vulſa è ſinu. 268, 187
Vultus boni redeant ad læta. 228, 937
Vultus cadit in ſomnum. 147, 1043
Vultu crimen & affectus animi ſolet prodi. 92 360
Vultus fortunæ aptandus. 160, 227
Vultus furoris. 17,396
Vultus incendens flammeum iubar. 245, 447
Vultus loquitur quodcunque negas. 172, 705
Vultus nec ignotus, nec ſatis notus. 60, 842
quod aiy videor hunc vultum noſſe.
Vultus præ ſe ſcelera truculenti ferunt. 289, 945
Vultus peſſimos induere. 29,751
Vultus riget, 31, 852
Vultus ſidereus, ignis ſidereus. 48, 409
Vultu totus dolor ineſt, licet ſileas. 267,128
Vultus turbatus multa ſolet detegere: eſt index paſſionum animi. 212,329
Vxores caſtæ ſolent viros ad mortem pregredi. 177, 895
Vxor diues vult imperare marito. 81, 596
Vxoris iratæ dolor peior hydra. 161, 284

X.

XANTHVS. 81, 609

Xanthi curſus cadaueribus impeditus. 239, 183

Xanthus gerens armis corpora immiſta. 269, 213

Xerxes mari plagas infligi iuſſit, 15, 337

Z.

ZACAR. 50, 472

Zacynthos parua. 256, 855

Zedaci. 50, 472

Zelotypiæ affectus quàm vehemens in vxoribus. 160, 233

Zelotypiæ affectus varij & contrarij, mixti ex Zodio & amore. 161, 251

Zephyrus. 276, 472

Zephyrus lenis. 138, 698

Zephyri leues. 38, 38, 314, 964

Zephyrus maritus Tigridis. 32, 862

Zephyrus pater veris, & florum. 83, 12

Zephyrus tepens. 226, 848

Zephyrus vernas herbas euocat mulcens aurâ roriferâ. 83, 18

Zethes. 140, 758. quid re ſignificet,

Zethes, & Calais filij Boreæ & Orithyæ. 13, 231

Zethis & Calais mors. 24, 614

Zetus. 30, 712

Zetus in Muſis deditus & muſicæ. 144, 915

Zethus Dircen tauro alligauit. 66, 23

Zethi iuuentus. Ibid.

Zetus premens taurum. 53, 613

Zethus trux agreſtis, durus cum fratre Dircen tauro indomito diſcerpandam alligauit. 144, 915

Zodiacus ſeu ſignifer. 226, 847

Zodiaci & ſignorum eius deſcriptio, 226, 848

Zodiaci ſigna XII. 136, 69.
- *Piſces*. cient flumina verna.
- *Aries*, noctis dieiq; curriculum æquat.
- *Taurus*, prænuncius florum.
- *Gemini*, pandunt æſtatis primordia.
- *Cancer*, minuit lumina longa.
- *Leo*, languificus calores ore proflat.
- *Virgo*, fugat vaporem.
- *Libra*, æquat diurnis nocturna tempora.
- *Nepa*, denudat ramos.
- *Sagittipotens*, iaculatur frigora.
- *Capricornus*, brumam adducit.
- *Aquarius*, rorat nebulas.

Zona ignea, Phœbi iter. 291, 1416

Zona morbus. 42, 187

Zoſter. Ibid.

INDEX SCRIPTORVM QVORVM LOCA HAC III. PARTE

Vel lucem explicatione, vel medicinam caſtigatione accipiunt.

LECTOR S.

Numerus vnicus paginam denotat: ſed vna ſæpè pagina frequentiùs ſcriptor idem iuuatur.

EX SACRA SCRIPTVRA.

GENESIS, 183. 224. 298, 327. 410. 439. 445. 453
EXODI, 193. 198. 337. 410. 446. 453
LEVITICI, 438. 439
NVMERORVM, 201
VDICVM, 434
REGVM, 172. 201. 235. 339. 410
TOBIAE, 446
VDITH, 306
ESTHER, 35. 187
OB, 78. 380
SALMORVM, 59. 225. 235. 398. 401. 415. 445. 531
ROVERBIORVM, 87. 241. 410. 471
CCLESIASTIS, 415. 445. 550
ANTICORVM, 187. 303
CCLESIASTICI, 319
SAIAE, 23. 67. 297. 307. 415
EREMIAE, 59 67. 169 299
ZECHIELIS, 124. 198. 299
ANIELIS, 81. 188
OSEE, 224
ICHAEAE, 189
AHVM, 478
ABACVC, 223. 235
. MATHAEI, 81. 411. 446
. MARCI, 81. 299. 411
. LVCAE, 291. 299. 410. 438. 439
. IOANNIS, 201. 299. 400. 411. 413. 445. 478. 535
ACTA APOST. 81. 339. 445. 494. 534 538. 545
. PAVLI, 34. 249. 445. 447. 448. 453. 478. 535. 545

EX CONCILIIS ET CANONIB. ECCLESIAE.

Concilij Nicæni 2. 492
Conc. Conſtantinopol. 446
c. quæſitum. 11. q. 2. *In Thyeſte.*
c. ſi ad peccatum. 22. q. 4
c. placuit. 23. q. 5. *In Thyeſte.*
c. Epiſcopi. 26. q. 1. 81

EX PATRIBVS ANTIQVIS, GRAECIS.

Anaſtaſij Niceni, qui auctor Queſtionum in Scripturam. 319. 452
Auctoris operis imperfecti in Matth. 452
Baſilij. 553
Caſſiani. 259. 438
Chryſoſtomi. 259. 539
Clementis Alexandr. 325. 467
Clementis Romani. 509
Cyrilli Hieroſolym. 535
Dorothei Abbatis. 382
Euſebij Pamphili. 72. 325
Gennadij. 438
Gregorij Nazianzeni. 232
Greg. Niceni. 535
Nicephori Calliſti. 509, 557
Oecumenij. 448. 494
Originis. 68. 108. 191. 438. 537
Seueriani. 400
Syneſij. 225. 232
Theodoreti. 545
Theophylacti. 298. 314. 494
Theophili. 347

EX PATRIBVS LATINIS.

Alcymi Auiti. 340
Amadei. 535
Ambroſij. 249. 380 535. 537
Antonini Flor. 11
Aratoris. 118
Arnobij. 193. 260. 325. 374. 377. 512. 532
Auguſtini. 95. 131. 134. 149. 221. 230. 332. 337. 442
Bedæ. 24. 87. 148
Bernardi. 535

Caſſiodori, 23. 40. 174. 464. 547
Cipriani, 52. 244. 248. 360. 537
Claudiani Mamerci, 42
Euagrij Diaconi, 552
Fauſti, 438
Gregorij Magni, 22. 535. 537
Gregorij Turonenſis, 24
Hieronymi, 20. 23. 106. 178. 182. 199. 200. 262.
Hilarij. 39. 535
Iſidori, 6. 9. 19. 23. 34. 40. 44. 121. 123. 174. 175. 199. 200. 242. 246. 259. 338. 368. 382. 386. 394. 426. 427. 488. 490. 492. 495. 509
Iuli. Firmici Chriſtiani, 11. 162. 325. 548. 549.
Lactantij Firmi. 48. 264. 291. 435. 494. 509. 529. 537. 552
Leonis, 535
Marij Victorini, 322
Minucij Felicis, 360
Optati Mileuitani, 22. 106. 138. 382
Paciani, 222. 395
Paſchaſij Diaconi, 438
Paullini, 339. 384
Philippi Presbyteri, 87
Prudentij, 73. 89. 316. 435. 522.
Saluiani Maſſilienſis, 262. 435
Sedulij, 337
Seuerini Boëtij, 55. 192. 205. 327. 405. 479
Sidonij Apollinaris, 14. 24. 40. 62. 196. 207. 208. 253. 298. 323. 350. 383. 404. 437. 477. 486. 492
Tertulliani, 5. 22. 52. 115. 149. 163. 194. 215. 220. 302. 335. 339. 370. 373. 386. 437. 438. 453. 557
Venantij Fortunati, 384. 556
Victoris Cartennenſis, 169
Vincentii Ferrerij, 535

EX HEBRÆIS.

Cabbaliſtis, 224
Rabbinis, 531

EX IVRISCONSVLTIS.

Attei Capitonis, 239
Labeonis, 239
L. 2. D. de orig. iur. 555
D. tit. de aleator. 249
L. an vſusfructus D. de vſufr. 542
L. 96. §. 3. D. Sol. matr. 372
L. legatum. D. de vſufr. lega. 540
L. legatis alimentis. L. diariis. L. vlt. D. de alim. vel cibar. lega. *Thyeſte*.
L. cum aurum. D. de au. & arg. leg.
L. Seruio Sempronio §. virgini. D. de donat. int. vir. & vxo. 549
L. 1. & vlt. D. de cadauer. damn. *Thyeſte*.
L. pupillus. 139. D. de rer. & verb. ſig. 436
L. verbo victus. cum ſequ. D. de re. & verb. ſign. *Thyeſte*.
Auth. Interdicimus. C. de ſacroſ. Epiſ. 249
L. cùm vir nub. C. ad leg. Iul. de adult. 262
L. obnoxios, & l. vlt. C. de relig. & ſumt. fun. 249
L. 1. C. vt publi. lætì. vel conſul. *lib*. 12. 492
§. Serui autem. Inſt. de Iure perſ. 436
Feudorum; 147

EX MEDICIS, GRÆCIS.

Aetii, 68. 171
Galeni, 200. 293. 400. 438
Nicandri, poëtæ, 511
Tralliani. 68

EX PHILOSOPHIS, GRÆCIS.

Alexandri Ægei, 56
Alex. Aphrodiſæi, 349
Ammonii, 488
Ariſtotelis, 68. 114. 241. 243. 271. 298. 299. 382. 400. 415. 440. 441. 498. 500. 526. 528. 533
Artemidori, 483
Cleanthis, 131
Epicteti, 442
Epicuri, 227
Hecathonis, 29. 456
Iamblici, 458
Magentini, 488
Nicolai Damaſceni, 298
Pherecydis, 241
Platonis, 339. 400. 414. 415. 506
Plutarchi, 165. 193. 238. 271. 391. 503
Porphyrii, 72. 119
Pſelli, 224
Sexti Empyrici, 429
Simplicii, 241
Themiſtii, 506
Xenophontis, 162

LATINIS;

Apuleii Madaurenſis, 609
Ciceronis, 34. 86. 89. 93. 101. 148. 180. 182. 185. 212. 242. 243. 339. 399. 400. 407. 415. 439. 457. 496. 518
Columellæ, 115. 190. 198. 199. 218
Lucretii, 173. 359. 368. 427. 521
Marci Terent. Varronis, 8. 10. 13. 16. 19. 41. 80. 147. 198. 211. 215. 240. 252. 269. 347. 368. 375. 487. 497. 502. 508. 513. 514. 549
Martiani Capellæ, 9. 77. 96. 141. 173. 191. 325. 360. 386. 422. 464. 468. 490.
Palladii, rei ruſt. ſcript. 198. 199
Plinii Senioris, 84. 102. 107. 110. 141. 147. 161. 198. 199. 200. 214. 297. 299. 322. 368. 386. 404. 468. 499. 501. 509. 534. 556
Salisberienſis, 14. [illegible]
Senecæ, 5. 25. 28. 39. 44. 45. 51. 63. 92. 98. 101. 150. 159. 131. 138. 140. 180. 186. 221. 227. 228. 229. 242. 264. 297. 305. 327. 330. 370. 389. 434. 441. 456. 499. 522. 527. 534. 544. 543. 544
Vegetii. 31

EX MATHEMATICIS, GRÆCIS.

Cleomedis. 400
Eudoxi, 302
Ptolomæi, 65. 237. 298. 299. 326. 385

LATINIS,

Germanici Cæſ. 39. 292.
Higyni. 73, 85, 407.
Iulij Firmici *Aſtrologi.* 502,
M. Manilij poëtæ. 238, 4?5, 442, 541
Vitruuii Pollionis. 183.

EX ORATORIBVS ET RHETOR. GRAECIS,

*A*ndocydis. 56
*A*ntidami. 323
*A*riſtidis. 165, 214, 299, 324
Iuliani Apoſtatæ. 157. 240, 298
Luciani Samoſat. 12, 176, 293, 505, 509
Philoſtrati. 209, 485

LATINIS.

Ciceronis, inter Philoſophos
Latini Pacati. 158
Plinii Iunioris. 68
Quinctiliani. 47, 371, 514

EX GEOGRAPHIS, GRAECIS;

Dionyſii *Alexandrini.* 65. 100, 200, 209. 555
Stephani. 64, 65, 150, 155, 234, 523
Strabonis. 62, 65, 156, 167, 224, 236, 298, 299 368, 433

LATINIS;

Pomponii Melæ. 114, 214, 298. 299, 355 386, 416
Rhemnii Fannii. 386
Solini. 88, 236, 374, 468

EX HISTORIOGRAPHIS, GRAECIS;

*A*rriani. 159, 207, 298
Diodori Siculi. 105
Diogenis Laërtii. 488.
Dionis Coccei. 161
Dionyſ. Halycarnaſſei. 65, 100, 200, 209, 555
Herodoti. 200, 219, 244
Ioſephi Iudæi. 224
Laonici Chalcondylæ. 23
Myrſili Lesbii. 110
Polybii 65, 167
Thucydidis. 165
Timæi Locri. 503
Xenophontis. inter Philoſophos.

LATINIS.

*A*emilii Probi. 60. 456
*A*mmiani Marcellini. 6, 48, 52, 98, 249, 328
*A*ymoini, ſeu *A*nnonii, 161
Cornelii Taciti. 91, 93, 299, 368, 386
Guilhelmi Tyrii. 509
Hegeſippi. 51, 299
Iulii Capitolini. 372
Iulii Celſi. 161
Iulii Cæſaris, 161, 298
Iuſtini. 74, 3?7, 372
Lucii Flori. 234, 385, 520
Olai Magni, 509
Quincti Curtii. 45
Saxonis Grammatici. 509
Salluſtii. 214, 218, 484
Siſennæ. 570
Suetonii. 247, 209, 385, 391, 437
Titi Liuii. 64, 102, 420, 422, 555
Epitom. Liuianæ. 214, 484
Trebellii Pollionis. 89. 169
Valerii Maximi. 1?2
Volcatii Gallicani. 319, 541
Vopiſci. 24, 383

EX POETIS, GRAECIS;

*A*eſchyli 93, 192, 355
*A*gathiæ. 216
*A*lexandri *A*etoli. 501
*A*ppollodori. 341
*A*pollonii. 32, 110
*A*riſtophanis. 157, 160, 355
*A*uctor Lesbiacorum. 470
Callimachi. 407
Carcini. 415, 416
Chæremonis, 413
Diogenis Tragici. 508
Euripidis. 15, 93, 192, 209, 474
Heſiodi 141, 289, 428
Homeri. 35, 38, 161. 273, 218. 222, 255, 271 351, 359, 394, 402, 434, 451, 458, 471, 483, 525
Lycophtonis. 466
Moſchi Siculi. 457, 552
Nicandri. inter Medicos.
Nonni. 15, 271
Oppiani. 207, 407
Parthenii. 501, 511
Philemonis. 443
Pindari. 407, 458, 515
Sapphus. 187
Secundi. 499
Symmiæ. 260, 314
Socratis Iunioris. 56
Sophoclis. 6, 85, 256
Triphiodori. 435
Tzetzæ ſeu Tzezæ fratres { Ioannes. 395
Izacius ſchol. 466 }

SCHOLIOGRAPHI GRAECI.

*A*pollonii Scholiaſtis 105
Euſtathii. 215, 433
Nicandri Scholias. 36
Sophoclis Scholias. 303
Tzetza in Lycophron. ſuperius poſitus.

EX LATINIS POETIS;

*A*ctii, ſeu *A*ccii, ſeu *A*ttii. 30. 37, 109, 156 212 331, 414, 420, 429, 403, 469, 474
*A*franii. 164. 187
*A*rruntii. 419
Auſonii 8, 215, 256, 376, 381, 380, 404. 462, iuncta 465, 525, 545, 548
Calui 255
Catulli. 14, 106, 116, 162, 187, 206, 224, 307, 310
Cinnæ, 112
Claudiani. 8, 15, 19, 20, 62, 143, 174, 192, 193

214,220, 223,255,294,297,298,299,313, 335, 370,381,387,400,490,501.
Cornelij Seueri. 256
Ennij. 8,34,110,359,399,495,547,550
Furij. 40
Getulici. 227
Granij. 311
Gratij. 162,163
Horatij, 6,7,18,42,46,78,80, 162,167,223, 230,310,333,337,375,385,389,457,467,469, 479,494,510,515
Iulij Montani. 226
Iuuenalis, 227,238,240,308,390,459,540, 541,558
Laberij, 6,338
Leuini. 255
Liuij Andronici. 32,513
Lucani. 40,54.93,103,213,257,272,294,378, 385,394,400, 402, 403,451,458,469,473, 524,526
Lucilij. 30, 139,176,212,229
Lucretij, inter Philoſophos.
M. Manilij, inter Mathemat.
Martialis, 140,235,242,243,246,247,262, 269,323
C. Matij. 359
Mecænatis. 210,520
Næuij. 85,256
Ouidij Naſonis. 5,13,14,15,16,45,58,61,90, 100,101,148,173,208,212,215,240,,243,244, 247,256,260,295, 301,311, & in Indice, verbo, *Faunorum terror*.318,333,336,341,360, 442,457,458,468,469,479,494,502,514, 549,552.
Pacuuij. 5,177
Pedonis Albinouani. 207,284,499,501
Perſij. 242,246,351,375,418
Petronii Arbitri. 13,185,240,325,422
Plauti. 6,10,15.197,244,248,265,374,414
Pomponii Comici. 59,148
Pomponii ſecundi. 94
Propertij. 13, 46, 53,117, 129,147, 167,180, 182,215,223,233,247,290,351,375,409,490, 493,515
Prudentij, inter Patres.
Rutilii Gemini. 459
P. Sabini. 553
Septimii. 2:7
Silii Italici. 61,80, 111, 114, 214, 235,236,239, 289,309,332,385,494
Statii Papinii. 12,13,14,18,45,77,106,115.119, 125,128,143,162,182,212,213,218,219,224, 323.326, 490,491,507,515,552
Terentii. 46,110,347,419
Tiberiani. 192
Tibulli, 6,8, 11,36,58,90,106,141,215, 255, 266,293,359,389,457,465,526,552
Titinnii, 512
Turni Aurunci. 526
Turpilii. 27
Valerii Catonis, *qui auctor*; *Ciris*, 67,525
Valerii Flacci. 11,16,56,89,143,213,235, 301,425
Valerii Sorani. 220
Virgilii Maronis. 29.67.81.82.93.101.106, 110,149,180,188,190,191,193,207,208, 223,238,239,255,260,289,290,[illegible],301, 323,341,359,360,374,381,385,402,[illegible], 428,442,468,494,496,502,515,518,525, 534,537.

EX POETIS SCHOLASTICIS.

Antimachus quidam. 2[illegible]5
Aſclepiadeus. 407,408
Baſilius. 407
Euphorbus. 407
Euſthenius. 407
Hilaſius. 408
Iulianus. 408
Maximianus. 408
Palladius. 408
Vitalis. 408
Vomanus. 408

EX COMMENTARIIS IN POETAS LATINOS.

Calpurnii Baſſi in Germanicum, 73,84,[illegible]
Donati, in Terent. 147,240,419
Incerti, ſed veteris in Iuuenalem. 24,97,243, 308,526.558
Luctatii, in Statium. [illegible]
Pomponii Sabini in Virgilium. 255
Seruii in Virgilium. 8,106,[illegible], 301, 359,491

EX GRAMMATICIS ANTIQVARIIS ET RHAPSODIS, GRAECIS.

Athenæi. 55,154,[illegible]
Gloſſaria vetera Græcolatina & Latinogræca, 24, 100,110,176,331,337,374,375,[illegible]
Heſychii. 143,153,[illegible].429
Pollucis. [illegible]
Suydæ. [illegible]

LATINIS.

A. Gellii ſeu Agellii. 40,147,[illegible], 555
Capri. 147
Cenſorini. 6,182,376,426
Diomedis. 38
Dominici Flocci, ſeu Feneſtellæ. [illegible]
Feſti Pompei. 121,[illegible],317,[illegible]
Inſcriptiones antiquæ. [illegible]
Labieni. [illegible]
Macrobii. 112,239,340,377,[illegible],426,[illegible]. & ſeq.
Martiani Capellæ, inter Philoſophos.
Nonii Marcelli. 10,13,16,30,32,[illegible],62, 80,85,112,115,147,148,156,164,[illegible], 198,208,227,229,269,315, 347,[illegible], 450,469,491,508,513,549
Papiriani. [illegible]
Placiadis. [illegible]
Priſciani. 123, 153,[illegible]
Probi Gramm. [illegible]
Terentiani. [illegible]
Victorini. 237,266,429,463 507.

d

TERTIÆ PARTIS
INDEX RERVM ET VERBORVM.

Numerus vnicus paginam notat.

ABADDIR. 261
Abderus ab equis deuoratus. 358
Abitio. 330
Abluere quid. 189
Abnoba, ſeu Abnuba, ſeu Adnoba, ſeu Adnoua, ſeu Arnua. 386
Abſyrti varia nomina, vbi & qua ætate à Medea occiſus neſcitur. 79
Abydus. 150. Abyla. 216
Achaïa, quomodo prius dicta. 307
Acharnæ. 156. an frigori obnoxiæ. 157
Acarnan, & Acharnan, quomodo differant. 156
Acarnanes non iuerunt ad Troiam. 484
Adag. Acarnanici equi. 156
Adag. Acharnanicus Porcellus. 157
Acharnenſes ruſtici, ſordidi, duri. 157
Acaſtus Alceſtim rapuit. 57
Acaſtus Theſſaliæ rex. 35
Accidere quod vni poteſt, etiam omnibus. 206
Acclamationes ſolemnes initio imperii, in adoptionibus Impp. in nuptiis. in datione titulorum ac Nominũ Augti. Pat. Pat. &c. 549
Accipiendum non eſt, quod pudet debere. 50
Accubitus antiquorum in conuiuiis qualis. 410
Accuſatiuus pro recto caſu. 417
Acceronia. 547
Achæi feri. 558
Acheloi amnes tres, & qui, aquæ Acheloïdes vnde, à quo eorum dictæ, & Acheloïa pocula. 323
Acheloi cum Hercule pugna. 320
Acheloi nomina & ſpacia. 320
Achelous Theſſalus à quo fluuius dictus Achelous; huius cum Hercule lucta, & variæ in varia transformationes. 313
Acheron ſpumans & turbulentus. 272
Achilles alienus à ſimulando. 506
Achilles, ante dictus *Ligyros*, & quare: labra mammis non admouit: à matre volente immortalem reddere in ignem cõiectus, à patre extractus, ſed labro ambuſto: nutritus in infantiâ non lacte, ſed ſolido cibo, ferinâ, & leonum viſceribus, vrſorum, aprorúmque medullis, & melle: magnus ſtaturâ, quantaque eius vmbra. 428. vera ei mater quæ. 429
Achillis arma Vlyſſi obtigerunt. 472
Achillis currus an quadriiugus. 209
Achillis haſta medicinã didicit à Chirone. 432
Deſcriptio Achillis in habitu puellari. 437
Achilles iuſtè ſupplicium de proditrice ſumpſit 431
Achilles Lesbon expugnauit Tranbelo occiſo. 430
Achilles occiſus ab Amazone, ſuſcitatus à matre, Amazonem occidit. 433
Achillis probrum cum latuit quaſi virgo inter virgines. 437
Achillis pueri formæ & morum ferocia. 467
artem muſicam & equeſtrem didicit à Chirone centauro. 467
Achilles quomodo deprehenſus ab Vlyxe. 432
Achilles quomodo vocatus in aulâ Lycomedis, 437
Achillis ſtatua apud Sygæum aure foratâ. 437
Achilles Troili occiſi cadauer, vt & Hectoris traxit bigis alligatum. 510
Achillis tumulus vbi. 475
Achilles turris belli. 425
Achilles vrbes in itinere ad Troiã cepit viginti tres. 433. eius ſumma celeritas & epytheta ob eam. 433. ceruos ſine canibus aut laqueis curſu ſolo aſſequebatur; Manibus Marti, pedibus fulmini par. 433. expugnator vrbium dictus. 433
Acies, de claſſi. 146
Acinus ebrioſa. 256
Acropolis. 172
Actæon. 484
Actæonis fabula, vnde nata, an quod ille venationis ſtudio & ſumptibus decoxerit. 128
Actæonis hiſtoria: mors: an cornutus: ſaxum eius: ferinâ indutus. occiſus à Diana, vel quod lauantem vidit nudam, vel ne Semelen duceret. ſignificat fabula paraſitis deditum vel infelices aleatores. 129
Actæonem qui canes deuorarint. 247
Acte, Actium. 468
Acus crinalis. 179, 471
A'δαυ quattuor elementa, quid myſticè deſignent. 322
Adagiale, Non dimittam etiam ſi fulmen medium intercidat. 138
Adagia, pro es durus & ſæuus. 342, & 343. { durior es ſaxo aut chalybe, habere animum ex ſaxo aut ferro, ferrea præcordia, fers tecum ſilices, & adamanta, vincis ſilices. præcordia ſunt tibi duro ferro vincta. ſtat tibi duro corde ſilex. durior ære Parthaſio. }

Digitized by Google

Adagialia { exſequias viuo ducere. auctor funeris nondũ nati. viuum homicidium. } 138

Adagia eiuſdem ſenſus 513 { Victoria Cadmea. Pugna Oſculana.

Adaſiæ. 119

Adaugeſcit 497

Adeſſe. *fauere.* 11

Adſeria, & arſeria, 122

Adice. 49

Adiectiua pro aduerbiis. 472 { ſerus pro ſerò. prior pro prius. breuis pro breuiter.

Ad in compoſitis quomodo ſcribendum. 353

Adiutoria extra. 99

Admiſſiones. 228

Admouere victimam. 99

Adnubilare. 326

Adoleſcentia ætatum omnium maximè periculoſa, & in peccata pronior. 380

Adoleſcentes à xv. vſque ad xxx. ab adoleſcendo. 462

Adoleſcens triſtis melioris ſpei, quàm hilaris. 202

Adonai nomen Dei, dæmones vſurparunt. 371

Adonis. 309

Adonis amatus à Proſerpinâ. 260

Adonis maritus cuius Veneris. 172

Ador & adus. 100

Adorare precibus. 551

Adorandi cominus Deos ritus Gentil. 317

Adorandi Reges mos. 257

Adoreum ſeu Ador. 198, 199

Ad prima. 234

Adraſtia. 255

Adria, Adrianum, Adriacum, Adriaticum. 392

Adrias, à quo mare Adriaticum. 392

Adria vrbs. 392

Adria turbidus 384

Adriaticum mare ventoſum. 383

Adſpergere quid. 190

Adulare. 475

Adulta lacte vbera. 203

Aeacus. 232

Aeaci lex de talione. 235

Aeacus partem mœnium Ilij ædificauit. 419

Aëdon. 507

Aegæon 260

Aegeon idem cum Briareo. 308

Aegeon Aegeus mare & numen. 143

Aege inſula, Aegeum mare, Aegeus Neptunus. 115

Aegeum mare, periculoſum, & vnde dictum 142

Aegeus. 306

Aegis Palladis quid. 501, 502

Aegon, mare. 143

Aegyalea. 57

Aegyaleus. 79

Aegialeus, & ab eo Aegialea Achaia. 367

Aegris graue dolorum cauſas iterare. 493

Aegyptus an Aſiæ an Africæ aſcribenda. 545

Aegyptiorum antiquitas. 195

Aegyptii cur Mundum ſignificarint notâ ſerpentis caudam ſuam deuorantis. 532

Aegypti filij quinquaginta à Danaidibus ſuis vxoribus, vno excepto, necati omnes nocte nuptiali. 263. eorum nomina. Ibid.

Aegyptii occiſos homines epulabantur. 558

Aegypti Reges Ptolomei ab Hyllo deſcendũt. 347

Aegyptus vnde dicta. 265

Aegyſthus ſororis ſuæ filius, patris ſui nepos. 478

Αἰγινῖται. 6

Aemidus, pro tumido. 435

Aemonius non Hæmonius. 63

Aemus ingens. 127

Aenæ Gazæi exemplar Græcum vbi inueniatur. 439

Aeneas Troianorum mons 425

Aeneatores. 394

Aeneorum armorum vetuſtiſſimus vſus quomodo deſierit. 432

Aenygma de ortu Aegiſthi. 486

Aeolus. 21 210

Aeoliæ inſulæ. 222, 305

Aeolius ſeu Aeolicus modus, ſimplex, effectus eius. 464

Aequabiliter. 482

Aeque confidenter, quàm. 197

Aequor propriè quid. 304

Aequum in æquum deſcendere. 150

Aeratæ naues. 495

Aeratæ puppes ſeu æneæ. 495

Aeria. 263

Aerope vxor Atrei à Thyeſte conſtuprata. [illegible]

Aeſculapii mors. [illegible]

Aeſculapi patria. 206

Aeſculapius ſuſcitauit Hyppolytũ, & ideo fulminatus. [illegible]

Aeſculapii templum. [illegible]

Aeſtigerus. 54

Aetati æreæ cur bellorum principium tribuatur. 538

Aetatis aureæ deſcriptio. 183

Comparatio ætatis cum amphorâ. [illegible]

Aetatis gradus & etymologiæ ex Varrone. 462

Aetates hominum, & quot & quæ: ſecundum varios, variæ. 229

Aetas media μειράκιξ. [illegible]

Aetatem pati [illegible]

Aetates quatuor mundi. [illegible]

Aeterni ſignificatio. [illegible]

Aeternitas. 212

Aeternitas Stoicorum qualis. [illegible]

Aeteſiæ, qui, & quales, & quomodo, ac quando flent, quibus propitii. 307, 308, cur velitæ & nauales [illegible]

Aethale, ſeu Aethalia. [illegible]

Aether bullatum [illegible]

Aether immoderatus. 201

Aetherius mundus. [illegible]

Aether nitidus. [illegible]

Aether obliquus. 347

Aether pro Ioue. [illegible]

Aether, quid, & vnde dictus. 291
Aethiopicum marmor purpureum. 196
Aethiopię diuiſio in duas partes duplex, vnde dicti Aethiopes bini. 220
Athna. 270
Aethnæ camini. & ora. 222. & fumariola. 222
Athnæ camini, fauces, crateres. 395. cauſa. 395
Aethnę in vertice inter incendia niues durant. 255
Aethna iudex inter Cererem & Vulcanum. 265
Aetna ſacra Cereri. 489
Aethra. 421
Aethra Pithéis. 306
Aeuum differt ab æternitate. 182
Aeuum pro vita, ſed propriè aliud. 181
Affectus omnes animi in faciem apparent, ira autem eminet. 393
Affligo, afflictus; humo, ſolo, terræ, planè Latina, contra quoſdam. 548
Africa an tertia pars orbis. 339
Afri olim & hodie perfidi. 355
Afri omnes Mauri dicuntur. 557
Afri qui crudeles in peregrinos 558: Buſyris, Antæus, Heliopolitani, Arabes, Lybij, Pæni.
Afri Saturnum humanis victimis placabant. 558
Agęium. 495
Agamemnon inter epulas quomodo ab vxore & adultero occiſus. 513
Agamemnon qua fraude obtinuit ab vxore, vt Iphigeniam ad exercitum mitteret. 483
Agamemnon Rex Regum, ductor ducum. 478
Agaue. 124. 462
Agaues facinus & luctus. 111
Agenoris multæ vxores Damno, Iſæa, Melia & Agriope. 128
Agenor Pleuronis filius, 466
Agere ocia. 178
Agiles horæ. 479
Aglas Areas feliciſſimus oraculo Apollinis, quia patrium agellum nunquam exceſſerat. 40
Agere locus. 160
Agricolarum matutina ſtudia. 226
Agriope. 128
Agrippina. 557
Agrippina eò ambitione prouecta vt filio ſe ad inceſtum obtulerit. 526
Agrippinę interfectores qui. 529
Agrippinę nex. 529
ἀγροτέρα Diana. 179
Aiax. 466
Aiax Melior, Telamonius. 484
Aiax minor, Oileus, Locrenſium dux moderatior. 484
Aiax Oileus naufragium euaſit. 503
Aiacis Oilei mors & impietas. 502. & ſepulcrum. 502
Aiax Salaminius, ex Atticâ. 469
Aiacis Telamonii forma & corporis magnitudo. 484
Aiax Telamonius in quem florē mutatus. 468
Aiax Telamonius veri amator & vates. 468
Aijo. 466
ἀνάλφα. 235
αἰών. 181
Albeſcere. 192
Albis. 44
Alboinus cur ab vxore necatus. 114
Alcæus Amphitrionis. 345
Alceſtis an & quomodo pro marito mortua ab Hercule vitę fuerit reſtituta. 57
Alcides. 336
Alcimedæ dux. 21
Alcippus conuerſus in cinerem, qui clepſydræ inditus horariæ. 177
Alcmenę crudelitas in caput Euryſthei mortui. 361
Alcmena cuius filia. 356
Alcmęon an Alcumæon. 346
Alcumena an Alcmena. 346
Alcumena ſecundis nuptiis Rhadamento nupſit 355
Alcyone in auem ſui nominis. 309
Alcyone: eius filię ſeptem. 508
Alica, & Alicaſtrum. 199 200
Alea hominum. 249. Domini, vitę ac rei familiaris alea euentus. 249
Aleæ nomen commune, ſed ſtrictè teſſeram ſignificat. 249. Vetita alea legibus, & improbata Patribus, & viris bonis. 249
Alea promiſcuè pro talo & teſſerâ. 244
Aleator ardens Veneris ſtatuam. 246
Alecto. 43
100
Alexandri Aphrodiſęi ſententia de animæ immortalitate. 439
Alexander Magnus adorari voluit. 257
Alexandrinæ naues in prora ad dextram & ſiniſtram habebant pictas tutelas. 494
Alexander Seuerus prohibuit ſibi genu flecti. 257
Alexius Imp. Hydrope periit. 462
Alimentum. 366
Aloëus Arcas. 314
Adag ἀλλόγνιος κῶπος 241
Alloqui, conſolari, *alloquium*, conſolatio. 461
Alludere. 370
Alluſiones antitheticæ. 476. & 484:
fugio inferos, ſuperos fugo.
notus omnibus, ignotus ſibi.
Influentis fortunæ dona, facilè effluunt.
Quem dies vidit veniens ſuperbum, hunc dies vidit fugiens iacentem.
Nemo confidat nimiū ſecundis, nemo deſperet meliora lapſis.
Neceſſe fallere aut falli.
Patiaris potiꝰ quā facias ſcel.
Perdis quod amas; vt ſerues velis perdere.

Alluſiones in nomine 472. { liber vide liberos, Reges regibus dedit,

Alluſiones ſeu Traductiones 484. { Perde percundo, Perdita perdam, Noceam nocenti, Victo victor pudendus, Verba dederunt verba.

Alluſiones ex vocum cóploſione 145. & 146 { Signa vicina ſignis; pede pes, mucro mucrone, viro vir } preſſatur; δόρυ δουρὶ, σάκος σάκει, ἀσπὶς ἀσπίδι, κόρυς κόρυν ἄνερα ἀνήρ. clypeus clypeis. vmbone vmbo, enſis enſe, cuſpide cuſpis, pila pilis.

Alpheus, amnis Eleus per excellentiam. 96
Alpheus cur ſacer. 20
Ioui amicus. de eius cinere, & itinere ſub mari. 21
Alphæus. 238
Alpes. 210
Alpis frondoſa. 174
Alta & magna ſunt periculis obnoxia; humilia & exigua ſunt tutiora. 210
Altiora ventis & fulminibus magis obnoxia. 480
Altiſonus. 327
Altitudo attonat ſumma. 210
Altor, *Dei nomen*. 260
Alumna quid. 141
Amalthæa capra. 39
Amalthæę cornu. 236
Amantes creduli, & nimię ſpei. 188
Amantes nunquam quieti. 177
Amantes vri & torreri dicuntur. 176
Amatoriæ voces 187 { meus, tuus, ſuus. ſoror, frater.
Amazones. 179
Amazonides. 485.
Amazonum habitus & arma. 512
Amazonum ſedes. 301
Amazones ſiſtro vtebantur proba tubâ. 394
Amazones vnimammes. 341
Ambage. 94
Ambens. 52
Ambulatorium ientaculum. 430
Amethyſtina purpura. 24
Amici pauci miſeris manent fidi. 325
Amicus. 571
Amicus creditus facilè fallit, & nocentior eſt inimico manifeſto. 379
Amicitiæ iura monitis ſtringuntur, cauillationibus ſoluuntur. 204
Amnes ſonantes. 162
ἀμνήστιας lex. 416
Amomum ſpiſſum. 413
Amores brutorum omnium, ſed & arborum. 175
Amor commiſeratione augetur. 314
Amor cur modum neſciat. 46
Amores, cur ſagittarij. 173
Amor Diis imperat, cæli dynaſta. 546
Amor, eſt furor: tegi nequit. 177
Amor ex bile flauâ gignitur. 322
Amor leones ſubiugat. 546
Amoris libido ex copiâ naſcitur. 170
Amoris numen fictum, vana eſt hominum mentibus imaginatio inſita. 170
Amorem oculis hauriri, ſpe minui, ali memoriâ, conſuetudine conſeruari: viſum ſequitur admiratio. hanc ſpes, hanc amor. 133
Amor otio & luxu nutritur. 546
Amor per venas ad cor meat. 188
Amores plures ex Venere fratres. 172
Amoris potentia. Ibid.
Amoris principiis obſtandum. 168
Amoris quàm potens numen. 570
Amor, Senecæ dolor, furor, inſania. 177
Amoris ſeruitus quàm dura: & amantes, quomodo omnem ſui, virtutis ac ſalutis curam penitus negligunt 163. & 164
Amoris tria, ſucceſſiua ſibi, remedia, 1. fames. 2. tempus. 3. ſuſpendium. 171
Amoris tyrannis impotens. 315
Amoris vehementis ſigna. 186. 187. { velle ac conari loqui; nec poſſe, frigore obrigeſcere, frôtem frigido ſudore diffluere, pallere, pudêre loqui, difficulter ſpirare.
Ampelinus color. 24
Amphion. 337
Amphion maleficus. 370
Amphion muſicâ muros ædificauit. 149
Amphion quem in muſicis magiſtrum habuerit: quomodo Thebanos muros cantu ædificarit, cytharœdicę auctor. 228
Amyclus. 433
Amyclę duæ, Laconicę & Tacitæ ſeu Italæ. 424
Anachroniſmus figura frequens ſcriptoribus. 218
ἀναγνώρισις quotuplex. 416
Anarchiæ peſtis, 391
Anaxibia ſoror Agamemnonis. 514
Ancaria. 489
Ancæus. 53
Ancæus ab apro occiſus. 53
Ancillę officia. 310
Anchorâ qui primi vſi. [illegible]
Andri fons vinaceus. 147
Andromacha. 345
Andromachę pater. 412
Andronitis pars ædium. 5[illegible]
Angeli cuſtodes hominum ex rectâ fide. [illegible]
Angeli cuſtodes Eccleſiarum & prouinciarum. 421
Angeli Magis nunquam communicant nec epulantur. 215
Anguis cæleſtis, quàm vaſtus, eius ſitus, & forma, an fuerit draco Cadmi, an Heſperidum, an Python. [illegible]
Anguis cæleſtis. [illegible]9

Angui-

Anguicia. 80
Anguina. 112
Animæ à corpore ſeiunctæ an functiones aliquas potentiarum ſuarum retineant; & quas 521
Anima à ſpiritu non differt in homine. 452
Anima cęlum petit. tria eius vehicula. 359
Anima corpore egreditur inſtar fumi vel ſpiritus. 451
Anima forma corpus informans, etiam ſecundùm Ariſtotelem 452. quibus locutionibus hac in re Catholico abſtinendum. 452
Animam fugientem appoſito hiatu excipere. 344
Anima humana in genere ſuo ſpiritus eſt. 445 & ſic abſolutè in Scripturâ datur ei hoc nomen ſpiritus. 445
Anima humana quomodo quibuſdam Patribus dicatur habere membra & eſſe corporea. 439
Animæ hominum, quo poſt mortem deueniāt, quomodo & quando, & in quæ demigrent, & quomodo corpori reſtituantur. 359

Animā immortalem cenſuerunt omnes omniū nationū ſapientiſſimi. 445
- Chaldæi,
- Iudæi, præter Sadducæos,
- Ægyptii,
- Gręci,
- Perſæ ac Medi,
- Romani,
- Thraces,
- Galli Druydæ, & Maſſilienſes,
- Bracmanæ,
- Gymnoſophiſtę,
- Chynæ, Indi, Iaponii plerique.

Animam immortalem eſſe qui tenuerint. 438, 439
Animæ immortalitas probatur. 439 etiam ex ipſo Ariſtotele. 439, 440
Anima immortalis pleriſque Philoſophis. 441 442
Animæ immortalitas quomodo Dei donū 447
Animas impiorum circum terram volutari, ſeu circum monumenta. 191
Animas ipſas putabant non deſcendere ad inferos, ſed ſimulacra quædam. 358
Animam in ſanguine eſſe, quomodo intelligendum. 439
Animam mori cum corpore tenuerunt Stoici. 438

Animam mortalem poſuère, 438, 439
- Epicurei,
- Stoici, &
- Aphrodiſæus,
- Pauci alii philoſophi,
- Arabes hæretici.

Anima nec vna numero in omnibus hominibus, nec vna ſpecie in cunctis viuentibus; ſed vna numero in ſingulis hominibus, ita vt non ſint plures nec pauciores ipſis hominibus. 454. in ſingulis inquam non plures animæ, ſed vna ſola tria per tres potētias munera exercens. refelluntur multi periculosè de hac re loquentes ſentientéſve. 455
Anima noſtra ex naturâ ſua immortalis, non tantùm ex gratiâ ſeu priuilegio. 446
Anima noſtra indiuiſibilis tota in toto, & tota in ſingulis partibus. errores circa hoc. 455
Anima noſtra immortalis etiam ſecundùm poëtas. 441, & ſeq.
Animam ore pio excipere. 344
Anima quomodo ſanguis vocetur. 439
Anima ſeparata à corpore an ſuos adhuc agnoſcat, eorum recordetur, & curam gerat? ponitur ſententia Ethnicorum, & Chriſtiana veritas. 518
Animi affectiones & paſſiones per ſe nec bonę nec malæ ſunt, fiunt ex vſu vel abuſu. 436
Animi & Animę diſcrimen. 139
Animus & voluntas, ex Stoicorum ſententiâ, ſola homini propria. 139
Animus pro conſtantiâ & fortitudine. 30

Adagialia quibus exprimitur crudelitas & ſæuitia animi, 306
- eſt durior
  - ſaxo Sicano,
  - caute,
  - ferro,
  - chalybe.
- Non genuère te, quos parētes tuos nominas ſed progenuère
  - Mare ſeu fretum,
  - Chymæra,
  - Cerberus,
  - Scylla,
  - Scythia,
  - Syrtis,
  - Leæna,
  - Saxa,
  - Robora,
  - Feræ.

Animi ſtatus ac diſpoſitio, exteriore habitu & moribus ſignificatur. 249
Animalia cuncta produnt notas irę ſuæ. 393

Animalium variæ voces. 175.
- *Ceruorum*, bardire, & rugire, & mugire.
- *Boum*, mugire.
- *Ouium*, balare.
- *Equorum*, hinnire.
- *Gallinarum*, pipare, glocire, glocidare.
- *Porcorum*, grunnire.
- *Palumbi rum*, minurrire.
- *Vrſorum*, ſæuire.
- *Leonum*, rugire.
- *Leopardorum*, rictare.
- *Elephantorum*, barrire.
- *Ranarum*, coaxare.
- *Hirundinum*, fritinnire.
- *Cornorum*, crocitare.
- *Turturum*, gemere.
- *Luporum*, vlulare.
- *Canum*, vlulare, nictare, latrare, gannire, hirrire, ringere.
- *Aſinorum*, rudere.
- *Hircorum*, hirquitallire.
- *Vulpium*, gannire.
- *Cygnorum*, drenſare.
- *Anſerum*, gingrire.
- *Camelorum*, blatterare.
- *Miluiorum*, iugere.
- *Gruum*, gruire, & clangere.
- *Minutarum auium*, minurire.

Annominatio. 555
Anni diuiſio. 63
Annus magnus quis, & quis maximus. quis vertens. vnde dictus annus. alius lunaris, & alius ſolſtitialis. 44
Annus maximus quis. 534
Anni partium deſcriptio. 63
Annus Solaris, magnus & longus quomodo differant. 406
Anni tempeſtates quatuor. 203
Anni tempeſtatum deſcriptio. 203 { Veris, Aeſtatis, Auctumni & Hyemis.
Annus vnde dictus. 231
Anquina. 312
Anquire re. 214
Anteus. 295
Anteus in Africa hoſpites lucta victos necabat. 558
Antæus in puteum demerſus. 501
Antæus Lybis ab Hercule victus. 263
Antæus vnde dicatur Lybis, vbi regnarit, & de eius morte ac parmâ. 335
Ἀνταναχλασις, ſeu figura contrariæ ſignificationis. 36
Antarcticus, polus deterior. 268
Antedecor, quantum præcedit. 192
Antemnæ & cornuum diſcrimen. 500
Antemala. 219
Antenor quomodo Troiam prodiderit. 505
Anteros filius Veneris. 172
Antheſterion quis menſis. 165
Anthracinus color. 269
Anticanis 84
Antigenidas. 464
Antiochia. 236
Antiopa, an Antiope. 202
Antiopa à Molpadiâ occiſa, ſecundùm alios à Thæſeo. 171
Antipodes eſſe, licet multi negarint. 202
Aduerſipedes. 203
Antiquiſſimi populi Chaldæi, Phrygij, Ægyptij Arcades. 195
Antiſabinus auctoris interiit fraude depoſitarij. 366
Antiſteria. 325
Anus feſtinantis deſcriptio. 146
Adag. Anus quod volt ſomniat. 550
Anycetus. 524, 557
Anycetus libertus. 529
Aonia. 128
Aonia, de Bœptia. 20
Aones. 490
Aonium, Barbato opponitur. 24
Aonius pro Thebano. 20
Apparitiones an aliquæ defunctorum. 399
Apparitiones veteris Teſtamenti, quales. 224
Appaturaria. 325
Aper Calydonius frater Erymanthij. 357
Aper Erymanthius frater vterinus Calydonij. 357
Aphidnę. 157
Aphidnus ſocius Theſei. 157
Aphidna differt ab Aphidnis. 157
Aphrodiſius. 236
Apidanus. 239
Apis Dædala. 266
Apluſtra. 495
Apocaſtaſis. 534
Ap. & Iunij Silanorum mors. 548
Apollini an licebat Tauro facere. 239. 240
Apollo cantaturus arcum ſoluit. 418
Apollo cur auctor Troię. 420
Apollo formoſus. 193
Apollinis oracula ambigua, vnde iſtius dict. 57
Apollo quomodo auctor Thebarum. 128
Apollines ſex, & quis eorum Phœbus. 87 Apollo.
Ἀπόσπτα. 271
Apotheoſis ritus. 541
Aprilis ab aperiendo. 217
Apri comparatio. 513
Aquam colebant ſub nomine Neptuni. 414
Aquarum leuiſſimæ & optimę. 1. pluuia. 2. fontana. 3. amnica. malę ac graues, 1. ex niue aut glacie liquata. 2. deterior ex lacu. 3. peſſima omnium paluſtris. 183
Aquale. 549
Aqua nigra. 500
Aqua nulla poteſt peccata detergere. 193
Aqua principium omnium. 106
Aquâ vinum miſcere, olim in vſu apud ſobrios 411
Aqua viua & fluens iugiter ſola purificationi idonea. 189
Aquæ potus in vſu vſque ad Noacchum ſaluberrimus. eius commoda. 183
Aquæ ſacrę { fluuij Deorum filij. fontes, paludes & ſtagna. 28
Aquarius aduerſum Iunoni aſtrum. 405. dicitur
„ *Iunoni*, quia cùm Ganymedes vulgò credatur; ſic ambiguum Manilij carmen accipio:
„ & ſi auſim, corrigerem; *At lunus aduerſum*
„ *Iunoni Aquarius Aſtrum eſt*, productâ licentiosè prima ſyllaba, *Aquarij*.
Aquarius quis. 408. eius varia nomina & epitheta. Ibid. { Hydrochous, Vrniger, vnam qui tenet aut gerit, Aquæ fuſor, geſtator, rector. Refundens amnem, Aquæ Deucalionis.
Aquila cur tres pullos excludens, è nido duos deturbet, vnum educet. 415
Aquilarum ſignis in bellis vſi Perſę & Romani. 145
Aquilones. 187
Aquilonaris pars ſiniſtra. 420
etiam Hebręis. 421
Aquilo Strymonius. 189
Aquili. 121
Aquilus. 187
Aquili fluctus. 100
Arabes Eoi. 405
Arabes intonſi. 185
Arabes puerû necabant & ſub ara ſepelibat. 338

Arabia vnico r ſcribendum. deſcriptio Arabiæ felicis 62. triplex, Petræa, quæ etiam Nabathæa. Deſerta quæ etiam Scenites; & Felix, quæ Saba & Sabæa. Arabes latrocinijs infames. inde Hebræis Arabs pro latrone. 63
Arabiæ vmbræ. 400
Arachna. 58
Aracynthus. 157
Areopagus, an dicendum penultimâ correptâ an productâ. 299
Ararum beneficiũ ſupplicibus quomodo Gentiles inutile reddebant. 263
Arar. 298
Arar Rhodano mixtus fit velocior. 156
Aratio quæ melior; quæ equis, quæ mulabus, an quæ bubus fit. 183
Araxes. 383, 385
Araxes fluuius. 17
Araxes gelidus. 160
Araxes non idem cum Thermodonte. 44
Arbiter bibendi. 248
Arcades antelunares cur dicti, & de eorum antiquitate. 195. vnde dicti. 195
Arcadiæ ſiluæ ſacræ Fauno. 489
Arcanum pro ſacro, 221
Arcas. 195
Arces niduli tyrannorum. 381
Archipelagus. 141
Ἀρκυώρος. 160
Arctophylax. 39, 409
Arctos. 192, 217, 480
Arctos Parrhaſis. 458
Arcturus. 192
Adag. Ardens tunica. 360
Area quid. 383
Arenarum numerus an infinitus. 46
Areſtor. 488
Aretiadas. 127
Argeus. 483
Argantona deſiderio mariti in flumen ſe præcipitem dedit. 485
Argenteis haſtis pugnandum. 397
Argenti montes in Hiſpania. 236
Argi ciuitates vndecim. & de qualibet vrbe litorali nomen. 367
Argiuæ ex voto Iunoni lampades iactabant. 491
Argiui propriè Pelaſgi. 34
Argiuus pro Græco 294
Argo carinam habebat vocalem, ex quercu fago, tiliáve vnde dicta. 42. quę eius materia,
Argonautæ quâ & quomodo in patriam redierint, mira varietas. 32
Argonauticorum ſcriptores. 38
Argo prima nauis. 10
Argos cur ſacra Iunoni. 489. Argiuæ Iunonis effigies, & Hecatomba. 489. ritus illi ſacrificandi, & chori canentium. 490
Argus ina quolum prius. 367
Argus materia ex Pelio nemore. 53
Arguti nidi. 226
Argutus de cane, & de homine argutari. 163
Argynnus Agamemnonis catamytus. 53
Ariadnæ corona, ſidus 219
Ariadna à Theſeo abducta in Diam, quam vocant Naxum. de eius coronâ ſeu ſidere multa. 115
Ariadna Theſeo per amorem prodidit fratrem Minotaurum. 167
Aricinæ Dianæ ſacris quædam peculiaria 162
Aricinum nemus. 209
Aries aureus Pelopidarum. 172
Aries cæleſtis 407
Aries non poterat mactari Ioui. 239
Arietis ſidus. 217
Arietina, vel Aricina, vel Aretina mens. 313
Ἀρόυνεις. 23
Arinca. 198, 199
Ariſtonis dictum de ſeueris adoleſcentulis 202
Ariſtoteles animam humanam immortalem conſtituit probatur locis & auctoritate, & librum olim ea de re ex profeſſo ſcripſit, qui periit. 441
Ariſtoteles cur mortuus. 255
Ariſtotelis ſequentia quæ de animæ immortalitate contra multos. 342
Arma variorũ Deorum. 353.
- Iouis, fulmen.
- Neptuni, fuſcina.
- Martis, enſis.
- Palladis, haſta.
- Phœbi, ſagittæ.
- Dianæ, pharetra.
- Alcydæ, claua.
- Mercuri, virga.
- Bacchi, thyrſus.
- Amoris, fax.

Armorum quorundã inuĕtores. 539.
- Bellus gladium ferreum inuenit.
- Thraces, gladios incuruos.
- Illyrij, peltam.
- Amycus, cęſtus.
- Canos, clypeum,

Arctos. 218
Arſinię. 375
Artes ex occaſionibus repentinis naſcantur. 23
Artos ab ἀίρω. 201
Arturus fluu. 17
Arturus. 409
Aruſpicina. 104
Aſcolia. 325
Aſeleni montes. 173
Aſia Maior, & Minor, quæ. 418
Græcis omnis tranſmarina regio, Aſia. 418
Aſilus, aſinio 110
Aſininum lac candorem cuti conciliat. 546
Aſopus, alibi Mæander. 155
Aſpergi die. 225
Aſphodeli panis. 200
Aſſaracus. 410
Aſſyria diues. 465
Aſſyrij Reges ſecuritatis notam, ſceptrum porrigebant ſeu virgam auream. 35
Aſſuetudo & aſſiduitas malorum lacrymas adimit. 86
Aſtarte. 172, 489
Aſterie. 260
Aſthoreth. 172

Aſtra an pars cæli, an infixa tantùm, pro Diis habita. 57
Aſtrorum parens quis. 292
Aſtræa. 407
Aſtræa in cælum fugit relictis terris. Aſtræus gigas parens aſtrorum. 292
Aſtræa in cælum recepta. ſancta. 47
Aστραγάλισις. 249
Aſtragalus ſeu Aſtrios, quid Hiſpanis, Galliſque. 245
Aſtyanactis laus, & mors 462
Aſtyanax qua turre deturbatus. 474
Aſtyanactis tria nomina. 462. { Scamandrius. Neſus. Aſtyanax.
Atæ collis. 418
Athanaſio falsò tributus liber Anaſtaſij Niceni. 519
Athenæ florentes oris. 238
Athenæ ſacræ Palladi. 484
Athenis varij conceſſus iudiciales. 299
Athenienſes Cereri & Proſerpinæ diuinos honores decernunt. 11
Athenienſium mos ingrediendi & egrediendi domum. 312
Athenienſium Regum ſymbolum, cicada aurea, in enſis capulo, aut in fronte aut occipitio. 202
Athos. 337, 345
Athos. 64. eius altitudo.
Athracia ars, *hoc eſt magica.* 195
Athlas. Ibid.
Athlas quomodo deceptus ab Hercule. 237
Athlantes tres. 350 quis eorum aſtrologiæ artis nauigandi & ſpheræ inuentor. cur cælum ſuſtinere dictus & in montem obriguiſſe 530
Atlantides. 218
Atrebatum telæ. 178
Atreus pater Pelopis, huius Tantalus, huius verò Iupiter. 366
Atreus primus aduertit aſtrorum motum proprium, contrarium motui raptus. 414
Atreus putans necare filios fratres, ſuos occidit. 387
Atreus tres nepotes iugulauit. 402
Atropos. 14, 231
Atticarum rerum ſcriptores qui periêre. 157 { Ameleſagoras. Philochorus. Androtion. Hellanicus.
Atticæ vici centum ſeptuaginta quatuor. 157
Atticis diei initium à Solis occaſu, 166
Attici ſoli præſtantia. 202
Attius Labeo. 418
Attonare. 210
Atys, ſeu Attis. 509
Auaritia belli cauſa. 184
Auari inſatiabiles auro. 326
Auari ſemper egentes, ſemper auidi: non habent, quod videntur habere. auaro omnia deſunt. 339
Auctor. 420. patres auctores fieri. Ibid.
Auctor reminiſcentiæ, quis lapis dictus. 291
Auctrix. 79
Auctumnum. 558
Aucupium mendaciſſimum. 228
Audire, obtemperare. ἀκούειν. 554
Audiri. 112
Auditæ preces. Ibid.
Auditus organum, quod. 142
Auernus vbi. pallidus. 213. vnde vocetur, omnibus auibus lethalis præterquam cycnis. duplex. olim ſtyx vocabatur 213
Auerroiſtarum recentiorũ Italiæ improbi modi loquendi de animà. 452, 454, 455
Aues quæ auibus veſcuntur immundæ 184
Auge ab Hercule vitiata, quomodo interierit. 314. 315
Augia. 469
Augiæ ſtabulum quantum, & quomodo ab Hercule mundatum. 238
Augurium. 104
Auguriorum genera, & quid in iis naturæ conſentaneum, quid ſuperſtitioſum. 483
Auguribus Græcis & Barbaris proſpera ſigna dextrâ cæli à parte; Latinis autem à læuâ. 399
Augurum ſitus in auguriis captandis. 400
Augusti ambitio diuinorum honorum. 390
Auguſtus in adoleſcentià ſæuus & crudelis. 544
Auguſtus primus à Tiberio Deus factus. 541
Aula. 553
Aulicæ peſtes duæ, ambitio & auaritia. 532
Aulæ vituperatio pio ab eà exeundum. 480
Aulis. 608
Aulis Euonymi filius. 54
Aulis ſæua. 557
Aulis vnde dicta, & cur remora, 54
Auraræ proræ, 425
Aures decentes quantæ. 210
Aureſcere. 424
Aures gemmis onerabant veteres. 179
Aureum pro pulcro, 218
Aurigæ ſidus. 229
Aurigandi ars. Ibid.
Aurigeri boues. 59
Auritæ ſiluæ, 285
Aurora Tithonum rapuit. 512
Aurora vnde dicta. [illegible]
Aurum etiam inferni portas aperire, 397
Aurũ virtutis ſpecimen. tanti habebes, quantum habes. 319
Auſonium mare. [illegible]
Auſter. [illegible]
Auſter dux turbidus Adriæ. [illegible]
Auſtralis pars dextra. etiam Hebræis [illegible]
Auſtri ſpiritus imbricitor. [illegible]
Axenus Acarnaniæ. [illegible]
Azymus panis, verus panis.

B.

BAAL nomen Iouis, Plutonis, & Neptuni. 266. & omnis idoli.
Babylonia turris. 340
Babylonij ſeruis ſeruiebant quinque diebus. 25
Baccæ candentes, *perla*. 179
Baccæ quid. 215
Bacchanalia. 324
Bacchantiũ ornatus, clamor, ſymbola. 324, 325
Bacchari. 510
Bacchifera, & Baccifera. 108
Bacchi apotheoſis. 238

Bacchi cognomina varia. 116
- Bromius à ſtrepitu.
- Iacchus à vociferatione.
- Lyæus à curarum abſolutione.
- Liber ſeu Eleutherius àliberãdo.
- Mænoles ab inſaniâ penitâ.
- Bryſæus ab vuis exprimendis.
- Byrſæus à pelle qua in prœliis vſus.
- Maſaris à nutrice Maſa.
- Oſyris.
- Phanoces.
- Adoneus.
- Pantheus.
- Bicornis.
- Phleonas, &c.

Bacchus comatus. eius victoriæ & laudes. 105
eius veſtitus. Ibid.
Bacchi comites hederâ & corymbis coronati. 105
Bacchus corniger, tauricornis, bicornis & cur illi cornua tributa, rationes variæ. 193
Baccho cur mitra tribuatur. 106
Bacchus de Scythis triumphauit. 113
Bacchi duo, Cretenſis & Thebanus. 325
Bacchus hederâ nigrâ ſolitus coronari. 106
inde hederens Deus 107
Bacchus & Bacchæ Nebridibus cingebantur. 109
Bacchus Florens ſeu Ἀνθεύς, cultus Athenis & Pataris. 106
Bacchus formoſus, Iouis fulmine occiſa matre Semele extractus. 21
Bacchus formoſus. 193
Bacchus inuentor cereuiſiæ. 117
Bacchus Lydius. 326
Bacchus, Mænala. 108
Bacchi miracula quædam. 116, 117
Bacchus nauem in vites, nautas in belluas mutat. 111
Bacchus ὄρθιος. 324
Bacchus Orientem ſubiugauit. 112
Bacchi opera Iuno Vulcano reconciliata. 114
Bacchi orgiorum ritus, & genera diuerſa 324, 325
Bacchus φαίνεσθαι & ταυρῶπ. 324
Bacchus primus iunxit iugo boues. Iouis Ammonis filius. 193
Bacchus pro vino. 412, 413
Bacchus pro vite. 85
Bacchica ſaltatio quam Bacchæ tripudiabant. 109
Bacchus thyrſiger, cur. thyrſigeræ Bacchæ. Bacchicum ſchema. floribus coronari ſolitus Bacchus & hedera 106
Bacchus veſte virgineâ, & ſub hœdi ſpecie delituit: illud vt Iunonem falleret, hoc vt Typhonem lateret 108
Bacchi victoria de Indis. 108
Bacchus vinitorum numen. 240
Bacchus vitis inuentor. 193
Bacchus vnde fictus in femore Iouis celatus. 45
Bactra. 385
Bætica. 64
Bætys non Bæthys, vnde dictus. etiam Certis, Percis, & Tarteſſus. 64. nobilis oliuetis & auro, & pecorum lanis. Guadalquiuir. 65
Bætylon. 261
Balineæ maximæ Romæ. 391
Balnea veterum vaſta. 220
Baliſta. 183
Baltheus, 178
Baltheus Amazonum. 512
Barbæ incipientis deſcriptiones. 188
Barbarus & Barbaricus pro Phryge & Phrygio. 465
Barbari qui, vnde dicti: à vocis formatione, non à barbâ, nec loco, ſtrictè, Phryges. Barbaria. Barbaricum pelagus. Baruerta. Barbareſcos. 27
Barbytos. 488
Bardite. 175
Barrire. Ibid.
Baſilicus iactus 245, 248
Baſſara quid. Baſquina Hiſpanica. 109
Baſſares, Thracicè vulpes. 109
Baſſaris & Baſſarides. Ibid.
Batalia, quaſi batualia, Latina vox ad alias linguas migrauit. 234
Bauli, ante Boauli & Boalia. 529
Beatis omnibus eſſe licet per naturam, dummodo poſſeſſis bene vtantur. 389
Beatus ante mortem nemo dicendus. 396
Belenus. 489
Belgicus color. 189
Belias, Belides. 335
Bellandi cauſa auaritia & cupido regnandi. 257
Bellona. 289
Bellona, Ἐνυώ. 163
Belli & prœlij differentia. 147
Belli iuſtitiam vulgus ab euentu æſtimat. 257
Belli mala, quibus pax caret enumerata. 514
Bellorum prima & vera cauſa, auaritia. 184
Bellum vnde dictum 539
Belluæ in nonnullis corporis & ſenſuum dotibus hominem vincunt. 90
Belus 263
Beluentinus. 489
Bembina, vnde Bembinæus leo. 235
Beneficia dantem delectant, & ſemel collata cauſa ſunt rurſus conferendi. 28
Beneficia in egenos & miſeros, verè beneficij nomen merentur. 462

Beneficium morâ minuitur, augetur celeritate. 297
Benefacta non debent mori, 215
Beneficium quomodo diſcrepet ab officio, & miniſterio. 527
Beneficiis ſuis parci cupiunt homines. 28
Berenice inſula. 344
Berrhœa. 240
Beſſa. 469
Beſſi. 332
Bethys. 236
Bethicus color. 269
Biblis. 438
Bicornis. 89
Bidentale. 333
Bidentes, bimæ oues. 119
Biga. 348
Bilis atræ folliculus inſpectus. 102
Bimeſtre triticum. 199
Binio. 245, 246
Bionis dictum ſalſum de comam in funere vellente Rege. 212
Bipennis, adiectiuum. 513
Bipennis quid & vnde dicta, item quid bipenne. 513
Biſontium deſcriptio. 161
Biſſones. 161
Biſtones armis lunatis. 332
Biſtones, vnde Biſtonis. 507
Biſtoniæ niues. 177
Bithynia. 337
Biuira. 32
Bladum. 199
Blatta. 200
Blatta idem cum purpura. blattia. blatteatum. blattela. 24
Blatterare. 175
Blaterata. 230
Βλίτυρι. 488
Boas fluu. 17
Bocherà verbo bachar, dies. 226
Boëdromion, quis menſis. 165
Bœotia prius Aonia 20
Bœotia vnde dicta, eius varia nomina. 328
Bœotij dicti, Aones, Ectines, Tembyces, & Hyantes. 20
Boiorum crudelitas. 114
Bomba dæ. 386
Bombycinum. 178
Bomugi. 373
Bona huius vitæ fluxa & inſtabilia, 556
Bona iucundiora, quæ maiori parta labore. 270
Bonincontrij memoria prodigioſa. 131
Bonus vir, 371
Boreas. 210. 500
Bootæ plauſtrum. 480
Bootes. 349, 4[illegible]9
Bootes Lycaonius. 218
Bootes piger. 227
Bootes tardus, piger, ſegnis. 39
Boeotus Neptuni & Arnes filius. 328
Bos innupta. 203
Boues pulcri & opimi ad victimarios ducuntur. 481
Boum genera. 90
Bractealis. 89
Brama. 176
Brennerus mons. 68
Brettia. 328
Brettus F. Herculis, Brettus vrbs, Brettij, qui. 328
Briareus. 160, 306, 308
Briarei columnæ. 257
Briarei parentes, diſſenſio an in Gigantomachiâ pro Ioue, an contra Iouē pugnarit. 308
Brigantes vſi ſcutis cæ ulis. 522
Brimo dicta Hecate cur. item vnde Perſeis 74
Briſeidis patria. 432
Briſo apud Delum Dea ſomniorum præſes, & interpres. 552
Britannica purpura. 24
Britanni. 323
Britannicum Nero ſuſtulit. 524. veneno. 526
Britannicus Princeps Iuuentutis. cadauer eius combuſtum. 526
Brito, Britannus, Britannia, habent primā ſyllabam communem; licet ſæpe in maſculino ſit Britto & Brittannus, Græcique Βρεττανοὺς vocent.
Britomartys. 73
Britonum ſtigmata. 202
Bruma frondiflua. 421
Brutia. 328
Bruttij populi vnde dicti; Bruttium mare Ibid.
Bubalus. *ſed falsò auctor Gloſſarij Græcolatini eūdem cum vro poſuit; vri nulli in Italiā, ſed apud Sarmatas & alios Septentrionales, at Bubalis ſcatet Italia.* 161
Bubo obſcæna auis. 65. in eam mutatus Aſcalaphus. 65
Bucinæ, litui, cornuum, tubæ, differentia. 394
Buccinum. 22
Buccina, buccinæ. Ibid.
Bulbus agreſtis. 36
Bullatum. 174
Burdigalenſis peſtis anni cIↃ.IↃ.XXCVI. 559
Burrus Afranjus. 540
Buſiris. 355
Buſiris hoſpites necabat. 518
Buſtum. 461, & 462
Buſtum ab vſtione cadaueris. 4[illegible]9
Butes. 16[illegible]
Buxus. [illegible]9
Buxus pro tibia. 690
Byſſus quid, etiam hodie. an in Græcia, an in Belgio. [illegible]

C.

C, & M, nunquam immediatè coniunxere in vnā voce veteres, & ideo dixere: Alcumena, Tecumeſſa, Alcumæon. [illegible]6

Cabyrus, Cabyri. [illegible]57
Cabulus. [illegible]76
Cæca via, cæca ſaxa, cæca vada. 2[illegible]8

Cæcus de { ſonis, & mugitibus, & murmure. / cubilibus. / corporibus. / naturâ. / ignibus. / viſceribus. } 427
Cadauer infantis, cui nondum dentes enati, nefas fuit vrere. 459
Cadauera feris obiici aut ſepulturâ prohibere, habitum ſemper crudeliſſimum. 402
Cadaueribus profluens ſanguis indicium præſentiæ occiſoris: & cur. 525
Cadauera vrebãtur, vel melle condiebãtur. 214
Cadere 504
Cadmea, dicta Boeotia. 84
Cadmeis. 128
Cadmęum nemus. Cadmeæ baccę. 225
Cadmus feliciſſimus 395
Cadmi mater Agriope Nili filia. 128
Cadmus Sidonius, Thebas condidit. 90
Cadmus Sidonius. 127
Cęlebs vita antiquis dicta Fortunata & cælo digna. vnde deductum nomen cælibis. 171
Cæleſtis. 489
Cæli an igne conſumentur. 533
Cęli contemplatio præcipuum philoſophorum ſtudium. 529
Cælum & terra ex ouo. 306
Cęli iter difficile & vi occupandum. 258
Cælorum materia incorruptibilis ex quinctâ quadam eſſentiâ. 497
Cæli partium poſitura; dextra, ſiniſtra, antica, poſtica; quę Naturalis, quę Barbarorum & Græcorum; quæ aſtronomorum, Hetruſcorum, & Romanorum. 400
Cælum pro Ioue. 291
imò pro vero Deo. Ibid.
Cælum quibus gradibus petatur. 543
Cælorum ſenium & atritio. 531 532
Cęlus ex Terrâ genuit Parcas & Gigantes. 306
Cærimoniæ. 324
Cæſa, linguâ Maurorum elephas. 542
Cæſaris nomen vnde. Ibid.
Cęſar primus dixit Alcmæon, Tecmeſſa, Alcmena. 346
Cęſtuum certamen. 21
C Gracchi exitus. 555
Calais & Zethes à quo & cur occiſi. 55
Calami duplex ſignificatio. 539
Calamitoſos ac pauperes nemo deſpiciat, quia eorum iniurias Deus vlciſcitur. 35
Calamitoſum frumentum. 198
Calamos qui primi inſtaurint. 490
Calathi. 166
quid in illis. Ibid.
Calathi raſiles. 261
Calathiſci virgati. 14
Calchas. 437
Calchas augur. 483
Calcem ad candidum. 211
Calciarium. 366
Calculantes. 535
Calculus. 249
Calculis ludere. 242
Caldius Biberius Mero. 411
Caledonius. 325
Caligulæ prodiga gula, & impietas. 309
Καλλιερῶ. 290
Calliſtheni libertas cauſa mortis. 257
Calliſto. 217
Calliſto in vrſam. 343
Calones. 150
Calor vitę indicium. 67
Calpe. 336, 331
Calpe bimaris. 342
eſt & vrbs alia à Carte II. Ibid.
Calydon. 469
Calydon & Calydonius. 325
Cambalus. 509
Cambyſes cur bellum intulerit Ægyptiis. 185
Camelorum continentia. 125
Cameracenſis byſſus. 178
Cananæus pro mercatore. 63
Canæthoræ. 166
Cancri ſidus. 407
Canephoros virgo. 490
Canes alcę. 129
Canis ęſtifer. 84
Canum genera & indoles. 158
Canes in aleâ & talis. 244 245. 246, 247, 248
Canis luctantis & gementis comparatio. 392
Canum nares ſagaces. 158
Canes olim ligabantur nodo aheno, ferreo, aut ſetaceo. 158
Canes omnes in Dianę tutela. 162
Canis ſagacis deſcriptio. 158
Canis ſidus ſeu caniculę. Caniculares dies. caniculæ effectus. canis & caniculæ nomina ſępe confunduntur. differunt tamen, & quomodo. 84. 85
Canes ſuos dominos laniarunt. 92
Canum vlulatus inter portenta. 129
Caniculam iacere. 246
Caniculæ ſignum maliuolum. 247
Cantabri. 167
Canticula. 59
Capellę ſidus. 39
Capere. 492, 524
Caphareus. 57, 330, 303
Capreæ. 517
Capricornus hiemale ſidus & varia eius nomina. 408 { Aegoceros. / Neptunia proles. / Capricornus. }
Capricorni ſidus anguſtum. 405 406
Captus. 438
Caput extorum nullum, vel cæſum; nota triſtis 103
Capita duo in extis, minax monarchę nota. 102, & de his.
Capitis quaſſatio iræ vel triſtitię nota. 133
Captis parci non ſcriptâ, ſed naturæ lege receptum. 436
Carbaſei venti. 465 *forſan, quia lintea nauium ex carbaſeâ materia; quæ ventis ſoliti inflare?*

Carcheſium. 112
Cardinei tumultus. 217
Carnium eſus an ante diluuium cœperit, & ſaltem an licitus fuerit. 183
Carpere. 93
Carpinitus, Carcinites. 153, & 154
Carrhis templum Luni Dei, vbi Lunam dicere nefas. 256
Carteia. 236, 342
Carteſius. 236
Carum balnea. 438
Caryſtos fert marmor. 196
Caryſtos marmorifera, ſaxoſa. 468
Caſpii montes. 296
Caſſandra Apollinem decepit: eius vaticiniis legem addiderat Apollo, Ne quis crederet. 420
Caſſandra etiam dicta Alexandra, quàm fuerit formoſa 471
Caſſandra furens, Baccha. 519
Caſſandræ ſtirps. 516: Iupiter, Dardanus, Erichtonius, Tros, Illus, Laomedon, Priamus, Caſſandra.
Caſſandræ ſtuprum quàm ęgrè expiatum. 503
Caſtigare ſermonem velle, quem poſſis re coërcere turpe. 517
Caſſi, mortui. 240
Caſtalius fons ſacer Muſis. 95
Caſti corpore eſſe debent qui ſericum charmeſino tingunt. 23
Caſtificus. 206
Caſtor. 218
Caſtor & Pollux. 360
Caſus ſæpe experti timendi. 241
Caſus vocandi pro nominatiuo. 31
Cataclyſmi gentilium. 533, 534
Καθιςηκοται. 130
Catonis Vticenſis ſententia de animæ immortalitate. 442
Cattus an cuſtos inferorum. 170
Caucaſus inhoſpitalis. 17
Caucaſus, quæ Tauri pars. venenis fœtus. vnde dictus. 59
Caudex. 38
Caudicariæ naues. Ibid.
Caunus. 438
Caurus. 499
Cauſſæ bonorum & malorum plerumque ſub diuerſâ ſpecie latent. 395
Cauſſidicorum vitia, & vituperatio. 230
Cauſſidici vndè dicti. 37
Cautio ſera poſtquam accidit quod timebatur. 392
Comparatio cautis, aut fluctus & ſimiles Hyperbolicæ, quomodo capiendæ. 186
Cautis fluctus contemnentis comparatio. 502
Catullitlo. 154
Caycus. 433
Cecropia. 4[illegible]
Cecropia opidum, & regio. Cecropius mons, Cecrops. 153
Cedere alicui. 312
Celerina, & celerinus. 19
Celeritatis qua flamma aſcendit, comparatio. 188
Celeritatem ſignificans ſacra Scriptura in Hebræo contextu ceruæ non cerui ſolet mentionem facere. [illegible]
Celtarum propria quædam filios in flumine explorare an ſpurii. quam audaces, iuſtique. 298
Celtarum ſęuitia. 114
Cenœum. [illegible]
Cenœi Iouis templum & ara. 303
Centauri. 321
Centauri ab Hercule in Pholoë ſuperati. 341
Centauri nubigenæ. 320
Centenum. 200. Hiſp. centeno. 320
Cephiſſus. 223
Cerberus. 306
Cerberus an ſerpens? ab Homero primùm dictus canis inferorum. ab aliis poſtea triceps. ſecundùm quoſdam ab Hercule occiſus. ſignificat forenſem cauſſidicum. [illegible] 118
Cerberus canis niger & villoſus. Ibid.
centiceps. Ibid.
ſuperturbari. 271
Cerberus vnde ab Hercule extractus. 47[illegible]
Cerebrum calidum.
Cerebri effluentis perfracto capite mentio frequens & deſcriptio. 474 [illegible] 116
Cerealia ſeu Ceralia ſacra. 165
Ceres Actęa, item arcana. 260
Ceres amauit Iaſonem. [illegible]
Ceres Athenienſes docuit frumenti ſationem. 14[illegible]
Ceres cur alumna dicta. 160
Cereri fruges ſacræ. 370
Cereris labor in quærendâ filiâ. 85
Ceres pro frumento. 317
Cereuiſię inuentor. 311
Ceriti, qui Cereris irâ mente alienati. 64
Ceritis. [illegible]
Cerua ęripes & auricornis ab Hercule certa victa. [illegible]
Ceruæ an cornua habeant. [illegible]
Cerua pro ceruo ſolet à Latinis more Græco & Hebræo poni. Ibid.
Ceruarium venenum. 30
Cerui. [illegible]
Cerui etiam laqueis teneri ſoliti. [illegible]
Cerui quo tempore mugiant & ament. [illegible]
Cerylus. 309, [illegible]
Ceyx. 323, 331, [illegible]
Chalcis. [illegible]
Chaldæorum antiquitas. [illegible]
Chaldæa miracula. [illegible]
Chaldæus pro mathematico. 187
Chalybs an ferrum an ſpecies diſtincta. [illegible]
Chalybs fluuius Hiſpaniæ, eiuſdem nominis chalybs opt. [illegible]
Chalybes populi Aſiatici & Europæi. [illegible]

Chaos. 272, 532
Chaos aliquando pro Orco, & aëre. quid verò ſit propriè. 11
Chaos atrum cur dicatur. 500
Character. 334
Charmen. 23
Charon, Charonia. 338
Carybdis. de meretrice. 42
Carybdis hiſtoria, & allegoria. 394
Chelæ, cum Nepa non ſunt confundendę. 407
Chelys. 488
Chermes. 23
Charmeſina. 24
Cherronenſes ſceptrum Pelopis venerati. 372
Cherſonnenſi ſex; præcipua, aurea. 250
Chienſes, tali. 242
Chimęra igniuoma, eius forma. ſcortum ſignificat & laſciuiam. 74. & Rhetoricam. Mons Lycię eſt. 75
Chymæra. 306
Chimæræ montis flammæ aquâ accendebantur, fœno aut terrâ exſtinguebantur. fabulæ de eo vnde natæ. 75
Chiron an Bacchi pręceptor. 108
Chiron centaurus peritus muſicæ, medicinæ, & ciuilis ſcientiæ; artis equeſtris, vnde & Centaurus creditus; ſapiens. ad iuſtitiā homines induxit, docens illos iuſiurandum, ſacra Deorum, & cœli figuram; hoc eſt aſtronomiam, theologiam, & leges. ſic philoſophię totius auctor & inuentor. Philyrides dictus. 467. idea perfecti principum educatoris. 468
Chiron magiſter. 467 { Herculis, Iaſonis, Aeſculapij, Caſtorum, Achillis.
Chiron vir iuſtiſſimus. 505
Chiron vnde dictus, auctor veterinarię, Achillem docuit chirurgica. 432
Chirurgia antiquiſſima. Ibid.
Chius & Cous qui iactus. 243, & 245
Chius. 344
Chij malis moribus, & adagiis notati. 245
Chliares. 327
Chloris vnde dicta. 124
Chloreis. 309
Choa. 325
Choaſpes. 298
Choreæ à Phrygibus in honorem Deorum in ipſis templis. 464
Χρυμαίτιεως. 456
Chronium mare. 392
Chronus. 306
Chryſaor. 75
Chryſe vxor Dardani, quam dotem attulerit. 422
Chytra. 325
Cibaria. 366
Cibus, epulę, dapes quomodo differāt. 365, 366
Cibus primus mortalium è terrâ, fruges & herbę. 183
Cicada Atticorum regum inſigne. 167
Cicada Atticorum inſigne. 202
Cicones. 55, 332
Cidaria ſacra Pheneatarum. 165
Cilices intonſi. 265
Cillari. 190
Cillere. 191
Cilla vnde nuncupata, ſacra Apollini. 433
Cillęus Apollo. 433
Cilnij Mecęnatis verſus nimis molles. 303
Cinctus geminus. 178
Cinis, pro reliquiis vrbium dirutarum. 304
Cineres legebant labris, ore ſcrutabantur, oſculabantur ter. 465
Cineribus caput conſpergendi mos in luctu. 424.
Ciniflones. 471
Cinna Ilium diripuit. 505
Cinnamum, cinnamolgus. 88
Cinthij colles. 489
Cinxia. 9
Circenſes. 174
Circumlita peplo. 173
Circumuectus. 291
Cirrha, vnde Appollo Cirrhęus 96
Cirrhi Germanorum. 202
Ciſamus. 332
Ciſus Bacchi comes in hederam. 107
Ciſta Eleuſinia. 166
Ciſta in orgiis Bacchi 109
Cithara. 488
Cithæron, mons Ioui ſacer. pabuloſus & virens. 131 vnde dictus. 132
Cithæron. 250
vnde Muſæ Citheriades. Ibid.
Citria poma, Heſperidum. 143
Ciuilis ſtatus tempore & conſilio indiget. 136
Ciuitatis accepio varia. 545
Clarificus 206
Claros vnde dicta. 97
Claſſicum quid, vnde, quomodò & quando dabatur. 394
Claua Herculis, qualis. 352
Claudiæ gentis nobilitas. 548
Claudiæ gentis ſuperbia. 528
Claudij Imp. expeditio & victoria Britannica. 522
Cl. Marcelli laus. 526
Claudius quomodo apud inferos teſſeris luſerit. 242
Cleandrum Phrygem quomodo repente ſublatum in altum, mox ad ima fortuna deuoluerit. 399
Clementię laus. 542, 543
Cleonęus leo, an idem cum Nemæo. 357
Cleon vir, Cleone feminâ, Cleonę vrbs. Ibid.
Cleopatra fratri Ptolomæo nupta. 545
Cleopatræ luxus in laquearibus. 389
Clepere, κλέπτειν. 29
Clepere. 514
Clepſedra ſymbolum amoris. 177
Clientes & amici patronos ac dominos ſalutare quotidie ſolui, ſed non niſi admiſſi. 227

Clitus flumen. 198
Clitus ſeu Clanis. Ibid.
Clotho. 14, 231
Clypeus quid, vnde, an maſculinum, an neutrum, clipeus & clupeus an differant, quomodo differat à ſcuto. quis primus vſus. 147
Clytemnęſtræ crudelitas & impudicitia. 365
Clytemnæſtræ mantellum quòd prætendebat parricidio mariti, vltio filiæ. 483
Clytorius fons, vnde eius aquæ noxiæ. 114
Cnaſo. 471
Cn. Domitius Ahenobarbus. 528
Cnidos ſacra Veneri. 489
Coa & Chia in talo. 243
Cous & Chius. 245
Κοὰξ vel κνάξ. 488
Cocco cubare. 383
Coccus quid. 23
Cocytus. 214
Codices. 38
Cogere vocabulum militare, ad multa refertur. 225
Cogi nequit, qui vult & ſcit mori. 258
Cognitio ex aſtris, quę Ariſtoteli in Poët. 415
Colchorum trabes argenteæ. 389
Colorem ducere. 251
Color ſine luce inuiſus. 512
Coloris varij quę cauſæ. 24
Columbę Dodoneæ quercus quales, quæ reſponſa reddebant. 42
Columen. 289
Columna ſolita moueri flante Borea. 55
Columnæ, Saturni, Briarei, Herculis quomodo ſint accipiendæ. 237
Coma in funere, ſcindi, euelli, aut detonderi ſolita. 212
Comedere ſoliti quidam ſtantes, quidam etiam ambulantes. 410
Comedere veteres ſoliti initiò ſedentes, poſt cœpti accubitus, iterum poſtea reditum ad ſeſſionem: & hac in re mores Romani, Græci, Hebræi. Ibid.
Comere. 25
Cometa à ſtellis differt. 437
Cometes tempore Neronis, qualis. 527
portendit regis mutationem. nunquam impunè viſus, quid minetur. Ibid.
Commentarij de bello Gallico Cæſaris, an Celſi? 161
Comi 10
Comiſſum, pro coniuncto, addito, adhærente. 353
Comitialis morbus. 93
Committere. 17, 402
Committo 353
Commori cum quo velis. 484
Comoſus. 108
Commotriæ. 4[illegible]1
Comoſandylum. 468
Communia mala minus angunt. 473
Communi & publicâ, non ſuâ & priuatâ vtilitate cuncta metienda viro bono. 233
Communio rerum qualis aurei ętate. 519
qualis primitiuorum Chriſtianorum. 518
Compitipotentes, Compotalipotentes, Compitalitij potentes. eorum ſacra. Compitalia. Compitales lares, etiā vicorum & viarū 174
Complices. 377
Complices delictæ, culpæ fidem debent 487
Componere teſſeras. 242
Compoſita omnia, in elementa ſua reſoluenda. 532
Compote voto. 493
Comprendere luſtra ferarum. 158
Conari gemitum. 342
Concani Hiſpaniæ. 169
Concedere. 292, 301
Conchiliata periſtromata. 411
Conchylio fucata. 196
Concolora. 468
Concubium. 426
Concubia. 427
Conditio impoſſibilis, Si digito manúve cælum attigero. 409
Conferre. 210
Congeſtus. 129
Conijcere ferrum. 476
Conij Hiſpanię. 169
Coniugales L ij vnde dicti. effigies eorum cur in geniale cubiculum inferri ſolitæ. ſeremfiniti. 6
Coniugatorum connexio. 35
Coniugum amor parum firmus, ſi liberi deſint. 517
Coniugium pro Coniuge. 470
Coniugia ſua defendũt & vlciſcuntur feræ. 175
Coniux an Coniunx ſcribendum. 547
Coniux Tauri, pro vaccâ. 491
Conon. 217
Conſcientia non ſinit noxios eſſe ſecuros. eius teſtimonium & tormentum. 169
Conſcius. 167, 216
Conſentes. 77, 177
Conſiliarij Iouis. 377
Conſilia fortiſſima in aſperis & deſperatis rebus tutiſſima ſunt. 651
Conſilium malum danti peſſimum. 380
Conſiſtentes. 113
Conſolationis genus ſuperari à forti viro. 170
Cenſors & conſortio. 227
Conſtabulatio. Ibid.
Conſtitio. 106
Conſulere, extiſpicinæ verbum. 406
Contentus arcus. 420
Conticinium. 118
Contęabuere. 131
Contruſum. [illegible]
Contumacia in ducem dilectum militis ſi vſis. 119
Conuenientes perſonæ. 218
Conuiuæ ebrij accubitus qualis. 422
Conuiuæ olim iacebant. Ibid.
Conuiuij quo cæſus Agamem. deſcriptio 111
Adag. Coos multos iacere difficile, vnum aut alterum facile. 348

Coï benè olim audierunt. 245
Coï & Chii tali. 242
Copia victus parit libidinem. 170
Κόττυς. 312
Copulatus. 175
Cora. 11
Corbita. 395
Corculum. 142
Corda, *non* chorda. 488
Cordax. 110
Cordis inſpectio quando cœpit apud Romanos. 101
Cor quomodo anhelum fiat. 344
Cor ſalit, lienoſum eſt, artem hiſtrioniam facit. 329
Cor ſedes ſapientiæ. 322
ſed & timoris. Ibid.
Corinthus in Iſthmo. 16
Corinthus Iouis filius vrbi nomen dedit. 17
Corneliæ veſtalis obitus honeſtatis memor. 476
Cornua antiquis in vſu poculorum. 193
Cornu, & cornicen. 394
Cornu flexum, *corneta vulgò*. 464
Cornua fluminum. 320
Cornu in quod teſſeræ mittebantur. 242
Cornua nauium. 500
Cornua nauis. 112
Cornualis concertatio. 175
Cornibus ſignificatur, ebriorum truculentia, furor, audacia, 193
Cornutum pro reſplendenti. 193
Cornua victimarum inaurata. 89
& paxillo aureo iuncta. Ibid.
Lacedæmonii cornua victimarum non inaurabant. 89
Coronari victimæ ſolitæ. 89
ſed & in Cerealibus. Ibid.
Corona, στεφάνη, veſtis muliebris. 492
Coronæ ſunt vel { pactiles. ſertæ. ſutiles. nexiles. plectiles. } 492
Coronæ vnde dictæ. 492
Corporari. 549
Corporis totius quanta protelio & proportio. 210
Corpus vterotenus nudabant in luctu. 424
Coruus ales Phœbi. 404
Corybantes qui. 357
eorum officium, & ſacra.
Corybantes. 374
Corymbi. 105
Coryphaſii Pylos. 469
Corythus filius Paridis. 511
Coſinuſa. 236
Cothurnus purpureus. 178
Cotrus. 306
Cotiſon 385
Cranii occiſorum nationes multæ pro poculis quondam vſæ. 114. Eſſedones, Boii, Longobardi, Celtæ.
Craſtinum nemo poteſt ſibi promittere. 382
Credere vitam, ratem. 38
Creduli bonorum ſunt, qui optāt: creduli malorum miſeri & qui timent 241
Creon Iocaſtæ frater, an Herculis ſocer, Megaræ parens. 251
Creon ſucceſſit Oedipodis liberis in regno. 263
Creperæ res. 426
Crepereius Gallus. 547
Crepitant terga pharetrâ. 178
Crepuſculum 426
Creta dominatrix maris. 263
Creta ſacra Dianæ. 489
Cretæus. 11
Cretenſes cerui. 161
Cretenſes Domini Mercurialibus ſeruiebāt. 25
Cretes & Creſſæ. 158
Creuſa. 49
Crios, hoc eſt aries, nomē pædagogi Phryxi, 43
Criſpatur veſtis. 178
Criſſa an diuerſa à Cirrha. 96
Criſtâ carent angues aquatiles. 254
Criſtati qui angues ac dracones. Ibid.
Criſus Strophii pater. 514
Criticorum Cacoëthes. 69
Criticorum rixæ de præoccupatis coniecturis exploſæ. 28
Crobyli Barbarorum. 102
Croceus ortus Solis. 223
Crocotta. 492
Cronia Athenienſium. 25
Cruda ſenectus. 91
Cruſtæ rupium. 396
Cryſtallus ex qua materiā. 343
Cubus 243
Cui præda? 295
Cuiuis poteſt accidere, quod cuiquam poteſt. 206
Culmoſi fratres. 48
Culpæ, fidem debere. 487
Cum, *an* quum ſcribendum diſſenſio. 547
Cunctalis. 96
Cuninæ. 8
Cupido cuius filius variæ ſententiæ. 172
Cupido Deorum formoſiſſimus. 193
Cupiditatis & flammæ comparatio. 229
Cupidines plures vnius filii Veneris. 172
Cupido volucer, pennatus, arcifer, celer, iucundus, magnus, gratus, flammis potens. 526
Cupidus eſt pauper. 217
Cupreſſus. 118
Cura pro amore. 176
Curę magnę mutum reddunt. 187
Cur *an* quur ſcribendum. 556
Cures Rex Pieczenigorum. 124
Curetes. 374
Curetes qui. 357 eorum officium, & nomina. Ibid.
Curis. 489
Curitis. 9
Curritur campus. 358
Curſus Solis & Lunæ comparatio. 451

Cyaneæ. 41
vagantes, coëuntes. Ibid.
an hæc vera. Ibid.
Cyane patula. Ibid.
Cyaneus. 27
Cybalus Herculem expiauit à parricidio. 500
Cybele turrita turrigera, quia muros capite ſubleuauit, vel quia inuentrix turrium, 508
Cyclades inſulæ quæ. 114
Cyclades nouem. 331
Cyclas, geſtamen muliebre. 202
Cyclopes { Brontes, Sterops, Argus. } 306
Cyclopes fabri ſeptem, dicti γαςερόχειρες, ædificarunt Mycænas; alij à fabris Vulcani. 289
Cyclopum genera tria. 387 { Vulcani ſocij { Sterops, Brontes, Pyracmon, ſeu Arges. } Monoculi illi in Sicilia, quorum Rex Polyphemus. Fabri quidam peritiſſimi architecti ſeptem. }
Cyclopum opera credita, quæcunque vaſta & molis magnæ. 387
Cycni ſtrymonij. 507
Cydonia cærula. 188
Cydon. 332
Κύκνος. 85
Cyllene niuoſa, ſacra Mercurio. 489
Cymbri. 384
Cynips. 334, 335
Cyniras. 309
Cyniræ amica Venus, ab eo conſecrata & facta Dea. 548
Κυνοσοῦρα. 509
Cynoſura. 60
Cypreſſus rectus. 256
Cyprus. 118
Cyprus ſerpentum altrix. 438
Cypſeli monumentum. 293
Cyrrha cur euerſa. 185
Cytharœdicam quis primus docuerit. 238
Cythere inſula vnde venus Cytheræa. 250
Cyzicos oſtreoſa ſacra Proſerpinæ. 489

D.

D. pro P. veteres vſurparunt. 376
Daæ, Daſæ, Dahæ. 385
Daca, in nominatiuo. 384
aſper. 385
quantitas. Ibid.
Daciæ termini & diuiſio. 384
Daci. 113. 332
Daci etiam Dani. 332
Daci, Dahi, & Dani quomodo diſtinguantur. 384
Daci & Dacæ idem. 384
qui à Scythis alij. 384
Dacus quantam habeat primam. 385
Dactyli Idaci, qui. [illegible]
Dactyli Idæi. 574
Dea ſponſor. 256
Dædala, & Dædalea. [illegible]
Dædali fabulæ mythologia. [illegible]
Dædali fuga, an in Italiam, an in Latium, [illegible]
Dædalus ſtatuarius. inde ceteri Dædali, & opera Dædalea. [illegible]
Dæmonactis ſententia quis felix [illegible]
Dæmones an poſſint corpora de loco in locum celeriter mouere 10
Dæmones diem odêre, & lucifugæ. [illegible]
Dæmones incubi an queant gignere, & ſuccubi an concipere aut parere. [illegible]
Dæmonia vnde. 7
Damæ. 161
Damar. 508
Danaa. 346. 347
Danaën ſub auri ſpecie Iupiter grauidam fecit. 552, 553
Danaës fabulæ allegorizatio. Ibid.
Danai filiæ quinquaginta. 263
earum nomina. Ibid.
Danaus. 556
Danaus Argiuis aquam tribuit. 307
Dani & Getæ nomen in comœdiis vnde natum. [illegible]
Dani qui, [illegible]
Daniel & ſocij an verè Eunuchi. [illegible]
Danubius. [illegible]
vnde dictus, & quo fonte. [illegible]
Danubius, Iſter, Matoa vnde dictus Danubius, eius ortus & curſus veteribus incognitus. [illegible]
Danubius quàm durus gelu. [illegible]
Dapes, quid. [illegible]
Daphne in laurum. [illegible]
Dardanus. [illegible]
Dardanus ex Samothracia, Dardaniam condit, inde Dardania, Troia. [illegible]
Dardanus Penates attulit in Phrygiam, inde in Italiam Aeneas. [illegible]
Dare. [illegible]
Dare comas, diffundere ventis. [illegible]
Dare Deos. [illegible]
Dare vocabulum rituale. [illegible]
Dat ſe bene. [illegible]
Daulias ales luſcinia. [illegible]
De. [illegible]
Debrix. [illegible]
Decertata æquora. [illegible]
Decima, nomen Parcæ. [illegible]
Alluſio Decus per dedecus. [illegible]
Decolor. [illegible]
Decumanus fluctus. [illegible]
Deducere filá police. [illegible]
Deducor. [illegible]
Defundere. [illegible]
Deianira vbi ſe occiderit, & de tumulo eius. 336 [illegible]
Delia. [illegible]
Delicata capella. [illegible]
Delfines velociſſimi, tẽpeſtatẽ prænũciant. [illegible]

Delitor ſcelerum. 403
Delos errans. 260
Delos mobilis, Latonæ partu firmata. 219
Delphi orbis vmbilicus an ſit? quomodo oraculum ibi reddi ſolitum. quomodo inchoatum adiri. 94
Delphinius Apollo, vnde. 302
Delphin, pro Dracone. 261
Delphi ſacri Apollini. 489
orbis vmbilicus. Ibid.
Delus. 331
Denares. 376
Depoſitus. 135
Deſcendunt montes in amnes. 177
Deſerta claſſis flamine. 590
Deſperatione ſæpe victoria gignitur, & audacia. 29
Deſultorii equi. 174
Detondere comam. 212
Deucalion. 35
Deucalionis aquæ. 408
Deucalionæum diluuium. 239
Deucalionis tempore diluuium, in Theſſaliâ, per totam hyemem. 473
Deus animam humanam poteſt necare. 447
id etiam colligitur ex ſacra Scripturâ, cùm Chriſtus negat hominibus vim animas occidendi.
Dij, ἀλεξίκακοι, ἀποπομπαῖοι, ἀποτρόπαιοι, σωτῆρες, τρ·ξίοι, Depulſores, Auerrunci, Auerruncani & Tutani. 551

Deorũ commendabantur quædam membra. 526
Oculi Iouis & Iunonis.
Caput, Iouis fulminantis,
Venter, Martis.
Pectus, Neptuni.
Manus, Palladis.
Mammæ, Veneris.
Tali, Thetidis.

Dij Coniugales Græcis ac Latinis, 6. & ſeq.
Iupiter, γαμήλιος.
Iuno, γαμηλία, Natalis.
Venus.
Hymenæus.
Pitho.
Diana, Euclia.
Genius.
Neptunus Genethlios.
Dij Genitales, Nixij & alij plures. 8

Dij credita veteribus quæcunque vtilia, Sol, Luna, fontes, &c. 414
Dei cum Noëmo fœdus ſeu pactum de mundo non perdendo amplius quale. 531, 532
Deus cuncta videt & malefacta etiam poſt hâc vitam punit in inferno. 441, 444
Deum cur vocent, Δὶα, ζῆνα, ἀθηνᾶν, ἥραν, ἄπαιστον, πανδαία δημιουργόν. 260
Dij depulſores malorum quomodo Græcis ac Latinis dicti. 551
Dij, dicti Iudices & Principes. 398
Dij domeſtici præcipuo in honore. 461
Dij & Deæ quos homines amauerint. 260
Deus & Natura idem Stoicis. 519
non nobis. 550
Deum excutere, 510
Deos facere. dicare cælo, inferre ſideribus, inducere maieſtatem. 541
Dium Fulgur. 333
Deus gaudet eminentiſſima quæque deprimere. 480
Dij Genitales. 8

Dij Gentilium ab hominib⁹ vulnerati. 266
Pluto. ab Hercule.
Iuno. ab Hercule.
Venus, à Diomede,
Mars à Diomede, Mars quoq. ab Hercule.
Pallas ab Ornyto.
Hercules ab Hippocoontidis.

Dij Gentiũ quarũdam peculiares. 115
Iſis Aegyptiorum.
Iuba Maurorum.
Cabyrus Macedonum.
Vranus Pœnorum.
Faunus Latinorum.
Sancus Sabinorum.
Quirinus Romanorum.
Minerua Athenienſium.
Iuno Samiorum.
Venus Paphiorum.
Vulcanus Lemniorum.
Bacchus Naxiorum.
Apollo Delphorum.

Dii gentilium ſenii expertes, operâ Hebes. 527
Dii irati diligentius coluntur. 509
Deorum iram extis & fibris denunciari putatum 98
Dii locorum, ſeu Topici. 493
Diis mala bonáque cuncta adſcribebant. 364

Dii malorum ſomniorũ depulſores. 551
Neptunus.
Iupiter prodigialis ſeu ἀλεξίτορος ſeu τεράτιος.
& omnes Dij Auerrunci. Apollo. Hercules. Caſtores.

Comparationes cum peculiaribus Deorum membris pulcris. 526
Deus, mens, natura idem Triſmegiſto. 530
Dii mortales Stoicis. 339
Deos negligere mortalia, Epicurei & Stoici volunt. 204. quia videbant in hoc mundo bene malis eſſe, male bonis. quare Sophocles Deos ait malos eſſe, & perperã multa ſtatuere. 204. Sed nos Chriſtiani ſcimus in omnia Deum ſufficere; omnia videre, & iudicare, perſpicaciæ ſuæ præuaricatorem nõ eſſe, cur Deus aliquando malos hic toleret, & ſinat abundare? 205
Deorum, nihil egere, Diis proximum quàm minimum egere. 227
Dei nomen apud omnes fere gentes quadrilitterum 379
Deos non commiſceri hominibus. 259
Dei non peccare, hominis ſe corrigere, mali prorſus ſe non cuſtodire ab iterum labendo. 325

Deorum notæ propriæ. 108
- Phœbus comoſus.
- Hercules lacertoſus,
- Bacchus virgineâ formâ.
- Minerua lumine flauo, Venus (pæto.
- Fauni criniti.
- Mercurius decentibus plantis.
- Vulcanus claudicans.
- Aeſculapius barbâ intonsâ.
- Mars pectoroſus.

Deus omnia videt, vbique pręſens eſt, & in medio pectoris noſtri habitans. vocatur Deus appropinquans. nihil ei abditum aut occultum. 169
Deus pater communis; quod ſi ſemper cogitaremus, beſtiis ſimiliores nos non exhiberemus. 48
Dii Paterni, item Patellarij. 414
Deo pleni vates. 510
Dii præſides piorum. 417
Deûm proles, filij. 32

Dij proprij prouinciarum & vrbium. 489
- Aſtarte, Syriæ
- Diſares, Arabiæ.
- Belenus, Norici.
- Cæleſtis, Africæ.
- Reguli ſui, Mauris.
- Beluentinus, Cruſtuminienſium.
- Viridianus, Narnienſium.
- Ancaria, Aſculanorum.
- Narſia, Volſinienſium.
- Valentia, Ocriculanorum.
- Nortia, Sutrinorum.
- Curis pater, Faliſcorum.

Deos quidam negabant. 387
- eſſe vt Diagoras. & Theodorus.
- regere humana, vt Epicurus, & Protagoras.

Dii qui ſancii ab hominibus vel eorum ſerui. 260
- Ceres.
- Mulciber;
- Neptunus.
- Phœbus. Mars.

Deus ſidera ducit, & paſcit inſtar ſui gregis. 225
Deos Stoici & Poëtæ vtriuſque ſexus putant. Ibid.
Dii ſunt exaudibiles & viſipotentes. 97
Dii vicorum & itinerum. 374
Deum vocari ante apotheoſim, genus maledicti. 543
Deum vnicum eſſe etiam Ethnici, qui ſapientiores, crediderunt. plures Deos vulgus arbitrabatur. ſapientiores Deorum multiplicitate dumtaxat voluerunt ſignificare multiplicem Dei vnius potentiam & efficacitatem. 260
Dei voluntatem aut iuſſa ſceleri prætexere nō nouum ethnicis; Aegyſtho, Vlyſſi. 486
Dextræ ſolitæ dari firmandæ promiſſioni, & pignus fidei habitæ. dextras aureas argenteaſve Romani ſoliti mittere ſignum pacis. Dextra vnde dicta. 34. dextram etiam porrigebant Apoſtoli. hoſpites ſupplices apprehendebant, datam à recipientibus eos in fidem. firmabatur ea iuſiurandum. dabatur in fœderibus & ſalutationibus. 35
Dia. 184
Diaboli poſſunt morbos & ſomnia immittere. 551
Diabolus vocatur Gigas. 87
Diadema femineum. 179
Diadema naturale campi. 397
Diadema, quid. 396 quoddam femineum. 397
Diagoras & Theodorus Deos tollebant. 387
Diali flamini illicitum mortuum attingere. 104
Dianam amantes inuocabant. eadem Numen Cretenſium patrium. 179
Diana ceruorum venatrix, ἐλαφιαία ab Elæis colitur 161
Diana cur ſæua, aut ſæui nimium pudoris. eius ſacra apud Tauros. 159
Dianam delectari leonum venatione. 161
Diana eadem Proſerpina, montium & nemorum pręſes. venatus Dea ἀγροτέρα. Agreſtis. eius fanum in Agre. cognomina eius quædam à venatione ducta, ἰοχέαιρα, θηροκτόνος, ἐλαφηβόλος, θηροφόνος. 160
Dianæ Epheſię templum combuſtum qua nocte natus Alexander magnus. 9
Diana eripuit Iphigeniam, inde Soſpes dicta. 483
Dianę & comitum deſcriptio. 178
Dianæ & comitum eius habitus. Ibid.
Dianæ Eucliæ ſponſi ſacrificabāt, de eius templo & arâ. 6
Dianæ honores exhiberi ſoliti, ante venationem inuocatio & ſponſio partiariæ prædę: poſt venationē prædæ caput, pedes, aut alia exuuiæ arboribus aut aris eius adfixa item feriæ Aug. eidib. eid. ſextil. ferre thedas ſpicatas in Dianæ nemora. 162

Dianæ in dominio putabant eſſe. 162
- canes.
- nemora, ſiluas, ſaltus.
- amnes.
- montes

Dianæ in honorem eid. ſextil coram eâ (in more aliquo, ad aram ipſius) canes infulis ornatos vna cum omni venatorio inſtrumento ſiſtebant. Omnia nemora Dianæ ſacra vt & montes. 161
Dianæ labra. [illegible]
Diana Lucina, Lucifera. 9 cur. Ibid. vnde dicta. 10
Diana montana, ὀρεία vel ὀρειφοίτη quam Græci. 172
Diana nocte inuocari ſolita vnde dicta Hecate & triuia, de tribus eius capitibus 10
Dianæ numen Agreſte ἀγροτέρα Gręci. 179
Diana omniuaga vnde. 8
Diana ſeu Proſerpina. Maga. Domina dicta. 11
Dianę tria nomina, facies, inſtrumenta, munera, colores. 72 vnde Dictynna. 75

Diana virgo aſpera. 21
Diana vnde dicta. 9,162
Diaria. 366
Dictamnus vbi innotuit, 161
Dictynnæ, Britomartys, & Dianæ. 73
Δίκτυον. 73
Didij Iuliani blanditiæ ſuſpectę. 391
Diducere aures. 179
Dies alius ciuilis, alius naturalis: naturalis æſtate productior quàm hyeme: ciuilis, ſemper duodecim horarum. 479
Diei maneſcentis deſcriptio. 226
Diei pars melior quæ, & dies optimi, qui. 180
Dies pro locis claris. 350
Dies pro Sole. 254
Dies quid, & quotuplex naturalis, ciuilis. diem vnde variæ nationes auſpicabantur. 181
Dies rubicunda incipit ſe ſpargere. 226
Dies vltimus mundi ſciri non poteſt, & quotquot prædicere conati, falſi vates. 534,535 & ſeq. quomodo capienda quę ſancti Patres de hac re videntur dixiſſe. 535
Differre, pro diuulgare. 194
Differre remos fractos. 499
Differentia inter { buſtum, vſtrinam, ſepulchrum, monimentum, rogum, pyram, funus. } 462
Differentia inter ſacrum, ſanctum, religioſum. 458
Digerere pennas innexas. 159
Digitij. 374
Dignitas quantum difficultatis, tantum vilitas habet excuſationis. 546
Dignus an ſtupris, ego? *aurea ſententia.* 189
Diluculum. 426 427
Diluuia, quæ olim fuêre in orbe. quatuor. eius deſcriptio accurata. 463
Diluuia philoſophorum, alia à noſtro diluuio de quo in Geneſi. 533, 534
Diluuiones. 534
Δημήτηρ vnde Ceres. 141
Diocletianæ. 540
Diomedes. 295
Diomedis equorum mythologia. 358
Diomedes primus ſacrificauit Hippolyto. 229
Dion quam paruâ manu Dionyſium Syracuſis expulerit, fretus amore ciuium. 254
Dionyſia ſacra. 324,325
Dionyſias. 114
Dionyſij conuiuium prudens paraſito exhibitum. 328
Dioſcori, ſeu Caſtores, ſignificant duo hemiſpheria, & cur pilei eis imponantur, & ſtellæ capiti appingantur. 516
Dioſcurorum vaticinium. 470
Dirce alligata tauro. 137
Dirce fons, & amnis. 127
Dirce fons Muſis ſacer. 20
Dirce. 305
Diſares. 489
Diſpellere flumina. 225
Diſponere ſalutationes. 228
Diſpulſus. 219
Diſſeptus, diſſepio, diſſepimentum. 42
Diſſicere probum, ſed & Diſiicere. 511
Diuinare, pro Deum facere. 546
Diuina natura omnis mali expers. 261
Diuinationum genera quędam deſcripta. 97, & 98. { Pyromantia. Capnomantia. Hieroſcopia & aliæ. }
Diuinatio ſomniorum. 456
an vlla? 457
Diuites extrinſecus videntur felices; interius ſi videas, infeliciſſimi. 327
Diuitiæ bellis expoſitę. 184
Diuitum inſania, luxus, prodigalitas, ſuperbia. 389
Diuitiarum modus primus, habere quod neceſſe eſt: ſecundus, habere quod ſat eſt. 227
Diuitiæ non ſatiant, ſed quo quis ditior hoc cupidior. 228
Diuitiæ res vana. 434
Diuitiæ veræ, ſorte ſua contentum eſſe. 127
Diumius. 358
Dod Hebr. quid ſignificet. 187
Dodonea quercus. 42
Dodonea ſacra Ioui. 488
Dolopes, vnde dicti. 304
Dolops Mercurij filius. 304
Dolor pro ira. 47
Dolor diſſimulatione creſcit, lacrymis leuatur, 463
Dolor femineus. 353
Dolus in bello licitus; extra bellum, illicitus. 317
Domiduca. 9
Domiducus. 8
Domina, cognomen Proſerpinæ. 12
Domini dicti patres, & Dominæ matres familiarum ſeu vxores. 486. ideo coniungi ſolita iſta, *Domina vxor, Dominus vir.*
Domini nomē, odioſum multis. non fuit proprium Hiſpanorum. 378
Domini quibus diebus ſeruiebant ſeruis. 25
Dominus. 227,428
Dona & munera propriè quomodo differant. 97
Don Hiſpanicum pręnomen, vnde; 378
Doni & muneris differentia. 164
Donum Dei aliquid duobus modis dici. 446, 447
Dores. 221
Dorius, ſeu Doricus modus bellicoſus, ad quos aptus effectus. 464
Draco Colchicus an occiſus ab Iaſone. 48
Draco filius Illys. 306
Draco frigidus. 512
Draconem Marti ſacrum Cadmus occidit. 129
Draco vnde dictus. animal inſomne, peruigil. Palladis ſtatuæ adiectus à Phidia. 496
Drenſare. 175
Driades. 266

Draſiana foſſa. 299
Druydes, quaſi Dryides. 338
Δρῦς. Ibid.
Dryades. 311
Dryades quomodo differant ab Hamadryadibus. 337
Adag. Dulce pomum cùm cuſtos abeſt. 314
Ducere ἕλκειν. 411
Dummodo. 150
Adag. Durior terris Helices. 349
Durius equus, ex qua materiâ. 505
Dymas. 509

E

E, in compoſitione aliquãdo auget, vt euinco, edurus, euinctus 478
Ebrietas adimit malorum ſenſum & tollit omnem mærorem gignens ſtolidam lętitiam. 410
Ebrietatis effectus vnus παιωνίαν canere. 412
Ebriis cur ſingula viſu duplicentur. 510
Ecce. 581
Echinades. 320
Echinę, non Echidnę. 468
Echo garrula. cur dicatur præcipuè mœrentibus reſpondere. 425
Eclipſis cauſſam veram proferre Athenis capitale, falſę & ridiculæ cauſæ gentilium, & pręcipuè Indorum. 195
Alluſio in φῶς ῥύσεται. 233
Ecpyroſis quam Chriſtiani credunt, multis differt, ab Ecpyroſi quam multi gentiles cognouerunt; ponuntur differentiæ, & eorum opinio explicatur. 533
Ecpyroſis tempore Phaëtontis. 52
Ectines. 20
Edera an hedera. 107
Ederæ genera, Nigra quę Dionyſias & Nyſſæa, alba. helix, recta, ſeu dendrociſſos ſerpens, ſeu chamœciſſos, ſelenitia. Bacchica. cur Baccho ſacra. 107
Edor. 199
Edonis. 507
Educatio legata. 366
Educatoria numina. 9
Eduſa. 8
Etiones duo. 432
Egere humanum, ſed Diis proximum quàm minimum egere. 227
Eiliſſos. 155
Elæci colunt Dianam Elaphiæan. 161
Elauer. 298
Electra. 350
Electra animo virili fuit. 516
Electra cùm prius Laödice diceretur, cur vocata nouo nomine. 515
Electrum vnde, & quid. 308
eſt duplex. 309
Electryon. 356
Elementa qualia futura poſt mundi incendium. 533
Elementa nulla nobis nunc pura. 191
Elephantes porcina vox terret. 159
Eleuſiniis Cereris ſacris initiati tantum admittebantur, prophani arcebantur nefas ea vulgare. pœna gentilis excommunicatio (ex illo loco Horatij) 165. prophani etiam criminoſi. celebraturi nouem noctes abſtinebant à Venere, vino & malis Punicis habitus, veſtitus, & geſtamina ac Symbolica verba initiatorum, & pompa ſacri ſacrum latio & iactatio. inuocatio Corę, & mutua ſcommata. 166
Eleuſina maiora ſacra, quomodo differant à minoribus. quibus Diis ſacra. quo tempore celebrata maiora. quod argumentum maiorum minorumque. ſigna eorum impudica. non initiatis nefas referre ideo Eleuſis tacita, & ſacra tacita. 165
Eleuſinia Romani ritu Græco celebrarunt. 166
Eleuſinia ſacra. 491
Eleuſiniorum ſacrorum deſcriptio. vnde dicta. duplicia fuere. 164
Eleuſis. 154. 187
Elidis. 96
Elim & Elida in accuſat. 159
Elongo ſine. 298
Emenſo radio. [illegible]
Emicare. 418
Emmelia. 110
Emunire. 542
Enceladus. [illegible]
Adag. Ενδυμίωνος ὕπνος, & de amore in eum louis ac Iunonis Zelotypiâ. [illegible]
Endymion amaſius lunæ, in Cariæ montibus ſopitus longiſſimo ſomno. 173
vnde fabula ficta.
Endymion Arcas primus Lunæ curſum deprehendit, inde fabula amatium eſſe Lunæ. 145
Engonaſis. 318
Enipeus. [illegible]
Enna. [illegible]
Ennenſes Proſerpinam indigetarunt 11
Enodus. [illegible]
Enſis Imperatoriæ poteſtatis Nota, iam olim. 543
Entheus. 45. Enthei curſus: Enthea limina. Entheatus. 45
Adag. ἐντιτρεῖσθαι γεγηθότα [illegible]
ἀντίπειον: [illegible]
Eon arbor. [illegible]
Eõus. [illegible]
Epeus. [illegible]
ἔφεδροι & ἐφεδρεύω. [illegible]
Ephemerum. [illegible]
Epidaurus. [illegible]
Epilimia. [illegible]
Epulę etiam in Euxino Ponto venerandæ [illegible]
Epulę, quid. [illegible]
Adag. Equę Theſſalicę, mulieres Lacedæmoniæ. [illegible]
Equus machina bellica. [illegible]
Equus pro naui, equiſones pro nauis ſeu remigibus. [illegible]

Equus Troiæ ter fatalis. 505
Equus Troiani auctor, magnitudóque,& an verus equus? & variæ de hac re traditiones. 505
Eradere. 156
Eraſini plures fluuij: vnus ſub terram ſe recondens alibi ruſus emergit in Argiuo agro. 487
Erebus. 811
Erebus maritus noctis, pater ſomni & mortis. 292
Erechteus propriam filiam Proſerpinæ immolauit. 433
Ergynus ab Hercule occiſus. 251
Ergynus Neptuni filius ſucceſſor Typhis occiſus ab Hercule. 53
Eridani duo. 308
Erinnys. 13
Erymanthus caret leonibus. 161
Erymanthius ſus. 235
Erytheia. 236
Erythræa. 136. *ſuſpicor apud Steſichorum citatum à Strabone, ex Solino legendum ἐρυθρείας; vel ex Strabone apud Solinum Erythiam: ſed placet magis prius.*
Erythræum mare. 328. 385. 419
Eryx ab Hercule cæſtu victus 263
Eryx ab Hercule victus. Mons Siciliæ, cuius deſcriptio breuiter. 61
Eſca, quid. 365
Eſcale argentum. 365
Eſcarlatte. 23
Eſſedones. 114
Eſſentia. 531
Etheoclis, & Polynicis mutua cædes. 144
Etheoclis perfidia. 142
Eteoclymene. 21
Euadne. 369
Euagrij duo Hiſtoricus & Diaconus, Diaconi lib. tres M. S. de vitâ ſanctorum. 552
Euan Euius. 324
Euboea. 330
Euellere comam. 212
Euenus 323
Euenus profundifluus, nomen amittit in Cephiſſo. 320
neſtra. 121
uicti rogi. 451
uippa. 474
umenides. 213
umenides, deæ vltrices, dictæ Pœnæ. 12
umenides ſeu furiæ tres. 13
umenidum viſu & verbere audito ad inſaniam credebant homines adigi 78
unuchus officij nomen. 188
uocandorum ex hoſtili vrbe Deorum ritus. 422
uocare, quibus proprium. euocati milites. 70
uonus. 468
uphemus. 53
uphratæi ſagittas veneno liniunt. 237
uripus. 330

Euripidis verſus, qui illi fuere damno, 397
Euripus Euboicus quoties fluat & refluat. 255
Euripi fluxus & refluxus quot. 331
Euripideus iactus. 248
Europa. 217
Europa an dicta ab Agenoris filia, quæ hoc nomine. 321
Europa à Ioue rapta tauriformi. 167
Eurotas, fluuio Eurotæ fluxum & nomen dedit. 487
Eurotos, Eurotas, Europus. 469
Euri. 266
Eurus & Africus quomodo oppoſiti. 303. & 304.
Eurus lætus Eois equis niger. 499
Eurus nubifer. 78
Euryalus Vlyſſis filius. 474
Eurybates. 493
Eurydice. 266
Euryſtheus à quo occiſus & vbi ſepultus. 361
Euryſtheus. 355
Eurytus cur cæſus. 310
Euryti domus euerſa ab Hercule. 262
Eurytion opilio Gerionis. 235
Euxinum, 31
Euxinus pontus. 17
Euxinus pontus prius Axenus vocatus, & quæ vtriuſque nominis cauſa. 480
Exaqueſcere, & exigneſcere. 534
Exarmare iram. 472
Exaudibilis. 97
Excalitare, vos fictitia. 290
Excelſo excelſior alius. 397
Excingere. 14
Excutere reos. excutere vires hæreditatis. 267
Exempla non excuſant crimen. 126
Exercitatio puerorum ingenuorum corporalis conſtabat. 294 { diſci iactu, curſu, ſalto, luctâ, ſagittatione } *hoc apud Græcos, nam Romani natationem in flumine adiecerunt, equitare quoque & cominùs ferire.*
Exhalatio, quid. 366, 451
Exhibere. 461
Exilium cum egeſtate peſſima imprecatio. 14
Exortiua ſigna. 400
Expenſum ſeu expertum robur. 221
Explicare. 131
Expoſitum mare in omnes tempeſtates. 505
Expirare flammas. 501
Expuere ſpiritum. 476. expuere rationem ex animo. expuere dentes. 476
Exſtaſes magicæ. 81
Exſtinguo, exſulto, exſpecto ſcribendum. 554
Exta viuis eripiebantur ex ritu. 104
Extiſpices intuebantur quam in partem hoſtia caderet. 402
Extiſpicinæ diuinatio hîc deſcribitur. 98. & 99
Extorum caput, quid, quotuplex, verum imaginarium, verum, ſi duplex, ominis peſſimi. Imaginaria ſemper duo. Extorum pars, Fa-

miliaris, & pars Hoſtilis ſeu latus hoſtile. Duplex etiam Fiſſum, hoſtile & noxium, Amicum & vitale, item Familiare. 102
Exta nimis læta, quę. 102
Extorum nomine quæ veniant. 101
Deſcriptio extorum ominoſorum. 101
Extorum ominoſorum deſcriptio. 101
Exta peſtifera, quæ. 103
Exta quæ triſtia, irata, ominoſa; quę contra læta, bona, felicia. 99. Exta, adiutoria, & muta. ibid.

F

Fabula, pro verâ narratione. 370
Facere Deum. 238
Facere ſibi cauſam. 525
Facere verbum ſolemne in indigetatione. 541
Facies. 207
Facies & vultus quomodo differant. 131
Faciei longitudo decens quæ. 210
Facinora, ſunt pignora malè natorum. 142
Factum crimen, pro confícto. 525
Fæniculárius campus. 156
Faginus. 328
Fagopyrum. 200
Fagus patula. 328
Fagus vmbroſa. 350
Faliſca Iuno quomodo coli ſolita. 490
Falſiloqui. 555
Famę cura habenda. 371
Fama vitrea. 78
Fames maior quàm venter. Belgæ dicimus, habere.
Famulæ nomen, amatorium. 314
Famulare iugum. famularis turba. famularis populus. 463
Famulus, pro comite. 314
Fanaticus. 98
Fanatici caput iactabant. 510
Far 199 eius genera quatuor, Cluſinum, vermiculum candidum, & rubrum; & trimenſe. 199
Fari, propheticum vocabulum. 98
Farrago. 168
Faſces pro dignitate. 556
Fatæ. 231
Fatidicus. 98
Fatilegus. 237
Fatum an differat à neceſſitate, & quomodo. 461
Fatum ignauum, & iners. 501
Fatum, quid Stoicis. 131
Fatum quid. 530
Fatum, quo ad rem, & quo ad vocem Orthodoxis Patribus diſplicere; etiam ipſi D. Auguſtino, 134. Stoicis Iuppiter ſub Fati lege. 134
Fauni caput pinigerum. 489
Faunus pater. 266
Fauonius, florum parens. 154
Fauor. 171, 383
Fax duplex; vna in nuptiis, alia in funeribus. 351
Fax funerea. 15
Fax nuptialis in morte alterius extinguì ſolita. 15
Facem nuptialem apud Romanos in nuptiis ingenuis puer matrimus patrimuſq; in ſeruilibus ſeruus pręferebat: apud Grecos, mater. 15. ancillę, Vulcanus, aut Hymenæus. 16
Fax nuptialis. 15. quinque. à puero Dædacio patrimo matrimoque. 14
Faces olim pugnæ ſignum. 289
Fax pinea in nuptiis, quomodo potuerit etiam eſſe ſpinea. 17
Fax rutila. 239
Februalis & Februa. 9
Fecunditatis templum. 549
Feliciſſimi hominum dicuntur fuiſſe Peleus & Cadmus. 395
Adag. de magnâ felicitate. 409. } cælũ attingere { vertice, manu, plantis.
Felicitas Stoicorum, prorſus interiſſe. 458
Felix, qui liber: liber, qui nec ſperat quicquam nec optet; nec ſperare nec optare quicquam illum, qui nouit proſpera & aduerſa cito mutari. 473 / 522
Fel ſedes irę. 185
Femina bona, nil melius; nil mala, peius. 185
Feminâ dux malorum. nihil ea grauius, deterius, peius. theſaurus malorũ. bonam inuenire rarum & difficile; malam habere vitatiſſimum. vix duę bonæ poſſunt nominari Penelope & Alceſtis, malę innumerę. 184
Feminæ imbelles, ſed peritiſſimę in maiotechnis, dolis ſceleribus; & in fraudibus ac malitiâ, viris pręſtant, & cur. 185
Feminæ in libidinoſis audaces, maximè in deprehenſę. 197 / 322
Feminę laus lanificium.
Femina, infidum genus, omnes ſimiles, mulebre ingenium, proluuium. nulla bona, aut bona, miraculum. puellis non credendum. 185
vndæ fides tutior, quàm feminæ. 186
Feminarum temeritas & pertinacia. 549
Fenius Rufus.
Feræ & monſtra quomodo differant.
Ferarum nomine quid in fabulis ſignificetur moraliter.
Feralia ſacra Lemurum.
Feraliſſima peccata, hoc eſt lethalia.
Ferculum pompæ. 503. Salomonis ferculum 503 / 330
Ferina lingua.
Ferire, vox Ritualis.
Ferre accepta alicui, ferre expenſa.
Comparatio ferri, & cautis.
Ferri inuentor quis.
Ferrugo, Hiſpaniæ purpura.
Feſcenninorum ritus 25. & 26. exempla.
ſcriptor. vnde dicti Feſcennium. 104
Fibræ pulmonis & iecoris quot.
Fibula.
Fides amicis, afflictis & aduerſa fortuna . . .

ſis debita magis quã beatis ac felicibus. 515
Fides citharę Delphis inuentæ 490
Fides fidem, diffidentia perfidiam prouocat. 321
Fides non ſeruanda in ſceleribus. 319. extra ſcelus diligentiſſimè ſeruanda. 320
Fides pro crudelitate. 241
Fides pro ſecreto. 319
Fides, pro ſilentio. 461
Fidiculæ quid. 460
Fiſſum. 102
Fiſtula paſtoritia, indocta ſtridula, garrula quomodo confecta, & quid eâ cani ſolitum 305
Fit nocens. 486
Flamen. 294
Flammeolum. 179
Flammeum ſacrum. 106
Flandri lato nomine, qui Hiſpanis. 419
Flexiloqua, 93
Flora lanugo. 188
Flos Aſiæ. 462
Flos Græciæ gloriæ pubertatis. generis humani. 32
Flores nectarei. 266
Flores omnes veri liberi. 413
Flumina aurifera & quædam gemmifera. 326 { Iſter. Hermus. Pactolus. Tagus. Hydaſpes. Ganges.
Flumina cur cornuta. 310
Fluonia. 9
Fluuij, excepto Hebro, Oceani filij. 301
Fluui plerique radunt terras & exulcerant. 156
Foliata palma auro. 514
Fontanæ aquæ origo. 318
Fontium capita ſacra. 139
Fontes latentes quibuſdam notis cognoſcuntur 35. Forda bos 103
Formam eſſentialem hominis ſoli Deo licet in aliam commutare. 510
Forma, ſeu εἶδος corporis in quo poſita. 209
Formidabilius Medæâ & Phædrâ. *Adag.* 44
Formidinis, & venationis per Formidinem, ſeu pennas varicolores deſcriptio. 159
Formido venatoria deſcribitur. 159
Formoſior formoſis. *Alluſio.* 192
Formula benè mortuis precandi (*terram leuem*) malè autem imprecandi (*terram grauem*, aut quid ſimile) multis aſtruitur. 215
Formula bene precandi, Votum ſecundet. 270
Formulæ deprecandi dicta ominoſa. 188 { Auertat Deus. Procul ſit omen &c.
Formum, vnde formoſus. 194
Forum. 495
Fortes cito naufragium faciunt. 48
Forti cum hoſte contẽdere, vel à forti ſuperari glorioſum, à vili & ignauo, turpe. 272
Fortes & ſtrenui debent contra fortunam ſpei inſiſtere: timidi ſolent deſperare. 86
Fortes in cælum transferuntur. 361
Fortunæ deſcriptio, cæcitas, iniquitas & horum cauſæ. templa ei Platonis æuo cœpta dicari. nulla eſt huiuſmodi fortuna, ſed ea cuncta Dei fiunt voluntate. 264
Fortunæ aleam qui ſæpè iacit, aliquãdo infortunium lucratur. 241
Fortunæ aduerſę expoſita magna & alta: ſecura verò humilia & parua. 210
Fortunæ colligata Inuidia. 326
Fortunæ cuncta tribuendi prauus vulgi mos. 556. eius numen. 556
Fortuna, inter Penates. 377
Fortuna, leuis, & vitrea. cùm ſplẽdet frangitur. 541
Fortunam loco mouere. 385
Fortuna modica & priuata tutior & diuturnior. 481
Fortunæ mutatio fit momento. 395, 396
Fortuna non poteſt animo nocere. 30
Fortuna nihil poteſt in eo, qui ſcit mori. 258
Fortuna nulli à principio ad finem felix. 211
Fortuna proſperè agentibus aduerſa ſpirat 329
Fortunâ res hominum regi. 205
Forum clamoſum. 230
Franci olim comam alebant. 162
Fratris nomen dilectionem indicat. 187
Fraudatores ſuâ fraude corruunt. 380
Frenare nauem. 10
Fretum. 250
Frigidus, pro noxio. 512
Frigoris efficacitas maximè ad torporẽ & pigritiam. frigoris incommoda, frigidum pro noxio & mortifero. 67
Fritillum reſonans. 242
Fritinnire. 175
Frondiflua bruma. 479
Frondifluus. 405
Frons rectus. 256
Frons vnde dicta. 133
Frugum quæ genera diligenter diſputatũ. 197 & ſeq.
Frumẽti vox quot modis capiatur. *Latiſſimè.* pro hybernis & æſtiuis, & quibuſdam leguminibus 197 *ſtrictius*, vt e. cludit ſola legumina. *ſtrictiſſimè*, vt hordeum excludit, & complectitur ſolummodo far & triticum. 197
Fulgetræ, fulgur, & fulmen, quomodo differãt. 138
Fulgur. 137
Fulgur Dium, & fulgur humanum. 501
Fulgurium. 333
Fulgur humanum. 333
Fulmen. 137
Fulmina & cęteri ignes cælo in obliquum decidunt 383
Fulminare, quorum Deorum. 501
Fulmineus. 512. fulmen belli. 512
Fulminum iactus Iupiter, & alii quoque poſſidebant; ſed duplici diſcrimine, vno, coloris; alio ponderis. fulmen, album, nigrum, ru-

Fulmina montes ſummos feriunt. 345
Fulmen obliquum. 318
Fulmen poſterius tonitru. 313
Fumariola. 222, 395
Fumi Comparatio. 451
Fumus ſordidus. 452
Fundus, priuatum, imperium, publicum, 389
Funebris pompæ ordo. 269
Funeralis ritus comam abſcindendi, & ſuper mortuum ponendi. 212
Fungi virum. 437
Funis aurea. 256
Funus. 462
Fura, Furina. 121
Furari pro tegere. 514
Furere credebantur, qui Eumenidum, vel Bellonæ aſpectu aut verberum ſono fuerant externati. 78
Fur furem ſaxa mentiuntur ſparſum, *ſcilicet* maculis albis. 196
Furiæ. 12. earum deſcriptio & habitus, anguibus comatæ, cum face ſanguineâ & flagello, anus macilentæ. 12. ritus eis ſacrificandi. 13
Furiæ facem nuptiis infelicibus præferebāt. 13
Furiæ prælii ſignum proponere facibus dicebantur. 289
Furioſi cur putent duo ſe videre. 510
Furor pro amore. 177
Furor culpam excuſat. 294
Furor vatum laudatur à Platone. 519
Furtiuę aquæ dulciores. furtiuum pomum dulce. 314
Furunculorum ludus. 249
Futiliter. 230

G.

GAdes. 236
Gades ſacræ Herculi. 489
Gadibus fuit ara mortis. 266
Gaddir. 236. à Gader Hebræo, quid ſignificet. 236
Gigantum nomen, ortus, fabula, & variæ Mythologiæ. 339. & 340. forma. 340
Gigantum vox quid ſignificet propriè 86, & 87
Galli Cybeles, tibicines, ſemiuiri, vel feminæ dicti, ob turpem morbum. eorum deſcriptio. 508. cicurabant feras, maximè leones. 508
Gallicinium. 416
Gallinacei diſtinguunt tria noctis & diei tempora, & quę cauſa vel naturalis, vel fabuloſa, 403. Sunt Martis ſatellites 404. *hodie etiam-num Alemānis, iam olim belliccoſa gentis, ſollemne eos in caſtris habere.*
Galli Mercurio homines immolabant. 558
Galli Phryges corpora ſua ſecabant. 509
Galenus dubius de animæ immortalitate. 438
Ganges. 383
Ganges pulcher, 326. qui eius fontes, & quomodo prius vocatus, quomodo nunc. 327
Gannire. 175
Gannitus canum & vulpium. 392
Gannitus vocis. 475
Ganymeda. 526
Garamantum inſigne, pennæ. 202
Garamas. 162
Garganus. 150
Gargara, & gargarus. 150
Gargettus. 561
Gargittion. 215
Gaza quale vocabulum. Gazophylacii multiplex ſignificatio in ſcripturis, 289
Gazii. 115
Gedera. 236
Gelida animi deliquio adhibita. 511
Gelonum vrbs, Geloni gens. *Gelonus* Herculis f. 114
Gemina apparent ebriis & furioſis, quæ tantum ſunt ſingula, 510 & quare?
Geminata vox excellētiā ſignificat eius quod geminatur 478 — Latinis { Rex Regum. Ductor vel dux ducum. } Græcis { δειλαία δειλαίων, τάλαινα ταλαινῶν, ἱερὰ ἱερῶν, βασιλεὺς βασιλευόντων, ſeu βασιλέων, κύριος κυρίων ſeu κυριευόντων. } Hebræis { Canticū Canticorū. Locuſtæ locuſtarum. }
Gemini, qui. 427
Geminorum ſidus. 217
Genuinum conchylium. 196
Genarum nomen quæ ſignificet. 76
Gena. 305
Genera nominum antiquis commutare 216
Generationis actio viris, perpeſſio ſola feminis ab Ariſtotele tributa. 8
Generatio quot annorum tempus. 540
Γενεαλόγος. 6
Genialis torus, ſeu lectus, à Genio dictus 9
Geniculum. 129
Genius Deus coniugalis, à gignendo dictus, Deorum filius, hominum parens, Natalis Deus, Deus coniugatorum. in quorum ędibus duo genii culti. genialis torus & epulæ geniales. cunctis dati cuſtodes. munus Geniorum & doctrina de iis veterum Philoſophorum. 6. duo ſingulorum genij quotidie Genio ſacrificabatur. non animatis, ſed mero fuſo. floribus, thure non porco Genium placare & curare quomodo differant. Geniales homines. Genio indulgere. Geniū defrudare. Genius Deus voluptatis. ſeruant quoque Genius. Genij dæmones dicti [illegible] Genium. à viris colebatur. an & à feminis feminas quoque Geniū habuiſſe creditas 8
Genij & lares, quomodo differant. 176
Genij fatales vrbium, & prouinciarum. 421
Genij expugnandas vrbes crediti deſerere, vel ſponte, vel euocatos certo ritu. 422
Genius loci. 413
Genitales Dii. 7
Genitales Dii. 8. etiam Gręcorum. 8
Genitalis ſpiritus. 124

Genua amplectebantur ſupplices. mons ratio. & exempla. 34
Genua quid, & vnde dicta. 34
Genua inclinare habitus obſequij. 265
Genus non ornat virum: ſed vir genus. 250
Genus pro ſexu. 171
Geræſtum. 370
Germana nomen caritatis. 187
Germaniæ ſuccinum. 309
Germani olim Celtæ vocati Græcis. 298
Rheni duo an tria oſtia, cõciliata diſſentio ſcriptorum. 299
Germani pueros docebant vibrare haſtilia 294
Gerræ. 114
Gereæ ſiue Gyreæ petræ. 502
Gerrhæi veneno ſagittas linunt. 137
Geriones. 263
Geryon. 235 cur tricorpor. 235
Geryonis iuſtitia 558
Geryonis pecus vnde abactum. 236
Geſa vel Geza, Gallorum, & prius Hiſpanorum ſecundum Athenæum. 167
Geſtus canum. 392
Getæ. 501
Getes. 385
Getha. 327
Gethæ. 543
Getæ ſagittarii vbi ſiti, quomodo à Gotthis ſint diſtinguendi, & quomodo à Dacis. 332
Getuli in penitâ Africâ, antiquiſſimi incolæ, equites optimi, cicurare leones ſæuiſſimos periti. 160
Gibbarin, 87
Gigantes ope Herculis ſuperati. 259
Gihon. 298
Gingrire. 175
Glaciale Mare, cur mutum. 265
Gladio nobiles, ſecuri ignobiles necabantur. 543
Glauca. 49
Glauca oliua. 203
Glaucus. 17
Gleſſum. 309
Glocire & glocidare. 175
Gloria, quid. 371
Glorioſum cum forti pugnare, turpe cum degenere & timido. 270
Goëtia. 321
Gogh. 332
Gonoëſſa, *non* Genoëſſa. 468
Gorgones tres quæ, vnum oculum tres habebant, earũ forma. 75. Gorgonides inſulæ 75
Gorgophonus Epidaurius. 289
Gortynia canis. 158
Gortynia veſtis. 178
Gortys, Gortyna, Gortyne, à Gortyo Heroë. 466
Gotthi an Getæ. 332
Gracchorum eloquentia, & acres leges. 555
Gracchus primus diſpoſuit ſalutationes. 228
Græci auerſabantur genuflexionem coram regibus, Lacedæmonij, Attici, Thebani, Macedones. 257
Græcia hyeme niues nouit & glaciem. 135
Græcia propriè dicta, quæ. 429
Græci non ſemper Hebrça rectè pronunciant. 299
Græci recentiores *Græci* dici nolebant: ſed potius, *Hellenes*. imò & poſtea *Romanorum* nomen vſurparunt. 429. *hinc intelliges, cur & quo ſenſu lexicographi quidã & ſcriptores dimiſi iam Imperij tempore, tradiderint*, Sibyllarum *nomen Romanam analogiam habere*.
Gradiuus vnde Mars. 170
Gradum frangere. 262
Gradus quid. 86
Graiius. 466
Grammatici virtus, aliquid neſcire. 158
Gramen latè ſumitur, ſed quid propriè ſacrum quod victori porrigebatur corona graminea. 63
Grana, Granitum, Granarium. 24. Granata. 24
Grando quomodo gignatur. 52
Groſſus. 348
Gruire. 175
Grundules vnde dicti. 375
Gruum migrantium comparatio. 123
Guadellete. 214
Guadalquiuir. 214
Guadiana. 214
Gubernæ. 495
Gula quanta quorumdam, cui vectigalia publica non ſufficiebant. 390
Gyara. 529
Gyaris dignum. 238
Gyges. 341, 306, 308
Gynæconitis pars ædium. 516
Gyrus, olim goerus. 174

H

Habenæ pro clauo. habenæ animæ. 41
Hæmon. 35
Habet. 514
Habet, hoc habet. 347
Adagium, Habet. *vel*, Hoc habet. 524
Habilis arcus. 178
Halcyon. 507 de his auibus multa. 508
Halagabalus genuflexo ſe adorari permittebat. 257
Halcydonia quando. 508
Hallebardæ noſtræ. verè bipennes. 514
Hallitum extremo ſuper ore legere. 344
Hallirhotius à Marte occiſus. 299
Halyacmon. 239
Hamadriades, & de earum arboribus vitæ ſociis. 337
Hamotrabones. 226
Hariolus. 509
Harmoniæ Græcanicæ & Aſiaticæ quinq; genera. 464 { Doricum. Aeolicũ. Ionicum. Phrygiũ. Lydium. } ad hæc reducẽda { mixoLydium & mixoPhrygiũ }
Harmonia. 127
Harpiæ quales. 71

Hebe. 359, 346
Hebes ante templum compedes & cathenæ cur à captiuis ſuſpenſæ. eius ſtatuæ habitus, Iuuentutis Dea, & quæ ſenium Diis auerteret. cuius filia Herculi fratri ſuo nupta 527
Hebe pocillatrix Deorum; quos illi honores Phlyaſij exhibuerint. 526. aſilum eius templum. 527
Hebrus. 266, 332
Hebrus Iouis filius. 301
Hebrus Oeagrius. 54
Hebrus, pro Thracia. 327
Hecate. 174
Hecates comites canes crediti. 75. eâ aduentante terra tremere, & thedæ fulgere. 75
Hecates cur Triuia latè. 72
Hecate cuius filia. 74. cui nupta. eius ſtudia. 74
Hecate, peculiari epitheto, potens. 179
Hecate quam iracunda 75. dicta Brimo, & Perſeis. 74
Hecate triformis an Aecate ſcribendum vnde dicta. trifacies. triuia. trigla ei ſacrificabatur. cur hæc omnia. 10
Hector quoties & vbi raptatus. 463
Hector tractus. 462
Hector Troianorum manus, columnáque 425
Hecubæ filij, quot, 420
Hecuba in canem mutata, cur fictum. 509
Hecuba, quæ Senecæ Tragœdia. 418
Hecubæ vita, ſupplicium, mors, votum. 476
Helena ab auo Pleurone, dicta Pleuronia 466
Helenæ accurata defenſio. 471
Helena cauſa belli Iliaci. 185
Helenæ mors & poſt mortem cum Achille nuptiæ. & de iis vaticinia Dioſcurorum vel Protei potiùs. 470
Helenæ ſidus metuendum nauigantibus. 218 219
Helenæ ſtupra & inceſtus cum { Theſeo. / Paride. / Corytho, filio Paridis; / cum proprio filio. } 511
Heleni coniugis prioris nomen ignotum; poſterioris Andromacha. 423
Heliades, Heliadum cruſta. 308
Heliadum rami. 507
Helice. 60
Helice niuoſa. 349
Helice Parrhaſis. 458
Heliopolitani Aegyptij quotidie tres homines Iunoni immolabant. 558
Heliſſos. 155
Hellas, quæ vera. 429. Hellen. 429
Hellenisinus iuuentus Zethi, pro Zetho. 137
Henricus ſeu Hermannus Riſvvich. 451
Heniochi. 416
Hera, terra. 121
Heraclæa. 271
Heraclea. 305
Herbam porrigere. *Adag:* 63
Heræus Iupiter. 496
Hercules à balænâ deuoratus, triduo in ea ſepultus, quarto die incolumis, pilorum tãtum iacturâ. 516
Hercules an mortuus ante Oedipum. 211
Hercules an poculo traiecerit Oceanum. 245
Hercules apud inferos; ſontes punit, non vero illic ſupplicia pendit 361. 362
Hercules à quo didicerit ſagittare. 355
Herculis arma, exuuiæ leonis, arcus, claua 220
Herculis arma varia recenſentur, ſed ordinaria; pellis, arcus, claua. 352. ideò à Tertulliano vocatur, *Scytalosagittipelliger*.
Hercules Athenis à parricidio expiatus. 299. 300
Herculis claua an lignea. 352
Herculis columnæ apud Gades. 236
Hercules dictus PACIFER, quod orbem pacarit. 238
Herculis dictum, de virtute. 141
Herculis & Acheloi lucta pro Deianira. 312
Herculis forma & habitus. 268
Herculis furorem primi Steſichorus & Panyaſis finxere. 291
Herculis generationi mundus diem impendit. 219
Hercules helleboro ſanatus inſaniâ. 300
Hercules Hiſpaniam ab Africâ diremit. 236
Herculem iacere, ſeu, Herculius iactus, 248
Hercules infans duos angues necauit. 214
Herculis labores & laudes. 212
Herculis labores moraliter quid ſignent, 255
Hercules lapidis ictu liberatus à furore. [illegible]
Hercules leonem quomodo necauerit. 142
Herculis mira forma. 306
Herculi nulla à labore & certamine quies. 213
Hercules natus quartâ Lunâ. 214
Herculis oculi ſcintillabant. 290
Herculis ope Gigantes ſuperati. 219
Hercules orbis pacator, PACIFER. 218
Hercules; quæ ſtella. 358
Hercules quando & quomodo mortuus. 140
Herculem quâ de cauſâ, & vbi Argonautæ deſeruerint. 66
Hercules quadraginta tres; quin & ſecd cti omnes viri fortes. 149
Herculem quid impulit ſeruire Euryſtheo. multos labores etiam ſponte ſubiuit. 215
Hercules quomodo impeditus à Pallade ne Amphitruonem occideret. 298
Hercules quot noctibu genitus. 511 [illegible]
Herculi redditum oraculum à mortuo occiſum iri. 248
Herculis ſeruitus quam Omphale impendit, deſcribitur. [illegible]
Herculis ſeruitus. [illegible]
Herculis ſidus, pro quartâ Lunâ. [illegible]
Hercules ſtaturâ & cognomento Gigas [illegible]
Herculis ſtupra aliquot recenſita. [illegible]
Herculea tela quam certa. 214
Hercules terram circuiuit, malorum & monſtrorum hoſtis & domitor, bonorum vindex, terræ mariſque pacator. [illegible]
Hercules Troiam decem diebus expugnauit. 512
Herculis Tyrij ſtatua. 568

Hercules vbi primùm coli cœptus. 361
Herculis verum nomen Alcęus. 345
Herculeæ virtutis materia fuere dura imperia. 258
Hercules vnde dictus. 220,530
Hercynia.eius quædam aues pennis ſplendent. 63
Hereb, à verbo Harab, nox. 226
S Hermetis fulgor exoptatus naufragantibus. 218
Hermionij iactabant ſe compendioſam ad Inferos viam ſolos noſſe, & ire. 355
Hermus. 326
Heroës. 374
Heroum arma ænea. 432
Heroës an vſi quadrigis. 209
Heroum generatio fabuloſa & de mēdacio 259
Heroës non vſi nauibus roſtratis. 495
Heroës vnde & qui. 121
Herſili epitaphium & Marullæ. 139
Heſione data Telamoni coniux. 314
Heſione Priamum redemit. 425
Heſperia, vnde Italia. 426
Heſperidum mala, citria fuêre, quomodo ea Hercules per Atlantem mct ſuſtulerit. 237
Heſperidum poma, qualia. 143
Heſperi & aliorum ſiderum comparatio. 192
Heſperugo. 76
Heſperus. 77,192,260
Heſperus & Lucifer, quomodo differant. 309
Hiatus apud poëtas exempla. 416
Hidaexel. 298
Hilarius poëta alius ab Epiſcopo. 39
Hilarus, pro hilaris. 81
Hippius mons. 505
Hippocrene. 95
Hippodamię certamen, & curſus, proci, victoria. 369
Hippolyta Amazonum regina. 238
Hippolytes baltheum rapuit Hercules, an & pharetram. 512
Hippolytus à morte diuinos honores conſecutus. primus coluit Diomedes. eſſe ſidus aurigę. ſuſcitatus à Diana vel Æſculapio Aricino nemori præpoſitus, Virbius dictus, & vnde. 209
Hippolyti currus quadriga. 209
Hippolyti mors deſcripta. 208,209
Hippolyti odium in feminas inſaturabile. 186
Hippus. 17
Hirquitallire. 173
Hirtire. 175
Hirundinis deſcriptio pullos nutrientis. 226
Hirundinis ſtercus incidit in Gorgiæ faciem. 310
Hirundo triſtis. 226
Hiſpal, & Hiſpalis. eius laus. 64, 65
Hiſpanarum mulierum ſuperbia, quę ſe adorari volunt; maritorum ignauia qui ſinunt impotenti ſexui tam largas habenas. 258
Hiſpanię electrum. 309
Hiſpania quondam Africæ coniuncta. 236
Hiſpanię theſauri olim quanti. 299
Hiſpania Zephyris obnoxia, vnde dicta. 317
Hiſpanienſes Chalybes. 307
Hiſpani, pro Caſtellanis, impropriè. 419
Hiſpanicum; *Por vida de tal*, vnde. 420
Hiſpanus color quis. 269
Hoc age, formula loquendi in ſacrificiis. 51
Hoc, pro cęlo aut Ioue. 291
Hœdi. 390
Homicidas vexari credebant à ſpectris occiſorum. 524
Homines ad imaginem Dei creati, belluinam amant vitam. 325
Homo an mutari queat in aſinum, lupum, canem &c. 509,510
Homo animal fabrè compactum. 325
Hominum audacia 37
Homo conſtat tantum animâ & corpore. 452
Homo homini lupus. 184
Homo non conſtat ſolo corpore, nec ſola anima; nec corpore, anima, & ſpiritu. 452, 453
Hominis partes tres, anima, vmbra, corpus. 359
Homo quatuor humoribus conſtat, quæ quatuor elementis, ſed & quatuor mundi cardinibus reſpondent: vnde & paruus mundus vocatur. 322
Homines quibus à belluis ſuperentur. 90
Homo ſibi nullam ſortem diuturnam ſpondere poteſt. 556
Honor aſpectu dulcis, adeptu cruciat. 388
Horę, Leæ. 11
Horę pręſides anni. 63
Horatius deſertor Epicuri. 442
Hordearij dicti gladiatores. 201
Hordeaceus panis quando & vbi in vſu. 201
Hordei genera, hexaſtychum ſiue canterinum; diſtychum ſiue Galathicum; trimenſe. 201
Hordeum comprehēditur media ſignificatione frumenti. non vero ſtrictiſſima. non eſt legumen. 198,200
Horreſcere. 497
Horti Babylonij. 390
Adag. hoſtē amare. *exemplum & deſcriptio amoris pulchra apud Valerium illum in Cyri, & Propertium, de amica illa Tatij.* 145
Hoſtia, vnde dicta, & quid propriè. 19
Hoſtiæ ſuperorum candidę. 97. iniuges ibid.
Hoſtiæ Superûm & Inferûm contrario ſitu. 101
Hoſticus fragor, hoſtica flamma, hoſtica ergaſtula. 504
Hoſtiæ latus & fiſſum. 102
Hoſtilij Lares. 375
Hoſtis Deûm. 528
Hoſtis, Hoſtimentum, Hoſtorium, Hoſtire. 150
Humani fœtus in vtero poſitura. 34
Humidum quomodo differat ab vuido & vdo. 213
Hyacinthus ex cuius natus cruore flos, eiuſque deſcriptio. Hyacinthus Apollinis cura.

468. quis flos hodie Hyacinthus. 468
Hyades. 407
Hyades etiam Hœdi, & Suculę, quot & quæ ſtellæ. 39
Hyantes. 20
Hydaſpes. 64
Hydra Lernæa quot capitum, & quomodo victa ab Hercule. forma eius. 237
Hydrochous. 408
Hydrophobia. 311
Hylæ raptus & in eum amor Herculis Hylę pater quis? an Hercules? 56
Hylus. 347
Hylus, an Yilus. 336
Hyllus occidit Euryſtheum. 361
Hyllus Herculis filius. 56
Hymenæus Bacchi & Veneris filius, eius laudes & officia. 25
Hymenęum concinebant pater aut mater, quod miſſum mali ominis putabant. vnde hoc nomen nuptiali carmini inditum. hiſtoria de Hymenæo iuuene Athenienſi & eius amoribus ac nuptiis. 26. Ab Atticis orta conſuetudo eius nomen inuocandi. Hymen etiam dictum carmen alternis canebatur. ſcriptores Hymenæorum varij, quorum quidam interiere; quidam exſtant collecti 27
Hymenęus, Deus nuptialis, 13
Hymenæi genus, deſcriptio, & officium. 19, 20
Hymettus melle & marmore inclytus. 157
Hyperboles natura, & Hyperbolicę comparationes quo pacto intelligendę. 186
Hyperborei. 154
Hyperion. 336
Hypothebę. 484
Hypſipilęa. 344
Hypſipilæa tellus, Lesbus 489
Hyrcani datâ dextrâ iuſiurandum firmabant. 35

I

IActatio vitioſa ſui faſtidium & odium adfert. 28
Iaculum, *teſſera*. 243
Ianitor catenatus. 228
Iani laudes. pater. tuens. biceps, biformis. catus rerum ſator &c. 217
Ianthina purpura. 24
Ianuę Græcorum olim ſolitæ foras reiici, Romanorum verò introrſus reduci in aperiendo. 311
Ianuam aperturis intus ſtrepitum excitandi conſuetudo. 312
Ianuæ multæ in domibus diuitum. 228
Ianuam pultari, concrepuiſſe, ſonere, ſtridere, impelli, percuti, an differant. 312
Iapis. 157
Iaſion amaſius Cereris. 260
Iaſius modus an Ionius dictum varium, & γλάφυρον, eius effectus qualis. 464
Iaſon iuſſu Pelię nauigauit. 57
Iaſon mare ſubegit. 466
Iaſonis per Aeſon, mater quæ dubium. 21
vnde dictus, medicinæ peritus. 21
Iaſon quæ beneficia acceperit à Medæà. cuius draconis dentes ſeminarit. 48
Iauan. 429
Iberi Europęi & Aſiani, & vtri ab aliis orti. 299
Ibylla. 64
Icarium mare. [illegible]
Idæi Dactyli, ſeu Digiti. 374
Idmon vbi mortuus. 56
Iecur difficilius vritur [illegible]
Iecur ſedes amoris. 322. ſed & omnium cupiditatum. 322
Iephte filiam ſuam ſacrificauit. 4[illegible]
Deſperatio ignauorum propria. 86
Ignis & aqua quomodo nuptiis adhibita. 549
Igne & aqua accipere. 549
Ignis pro rogo. 506
Ignem veteres coluerunt ſub nomine Vulcani. 414
Ignorantia nullum eſt remedium mali. 49[illegible]
Iliaci muri, mœnia Neptunia. 462
Illætabilis, de 470. { nuptiis, murmure, orâ, pondere.
Illicita vehementius cupiſci. 314
Illigamenta capitis 262
Ilij mœnia, quomodo à Neptuno & Apolline exſtructa, non tota. 4[illegible]
Illiſſos. 1[illegible]
Illiſſus, an primam poſſit producere. 182
Illiſſus fluuius Atticę. 175
Illithyæ pro naſcentibus nummus dabatur. 10
Ilium. 416, 420
Ilium ter equi gratiâ expugnatum. 505
Illudere. 170
Ilus, à quo Ilium. 418
Ilys. 306
Imago inanis. 524
Imago noctis. 531
Imber ferreus pro multitudine telorum, aureus pro quantitate magnâ numorum. 553
Imbricitor. 499
Immanis, pro non bono. [illegible]
Immedicabile. [illegible]
Immoderata omnia prudentibus ſuſpecta. 392
Immolare. [illegible]
Immortalis vt quis fiat, prius omne terrenum ex eo igne conſumendum. 360
Immittere gregem. [illegible]
Impatientia auget miſerias & dolores. 10
Impendere. 219
Imperantis omnis ætas culpatur. 123
Imperatoris & Cęſaris diſcrimen in quo. 396
Imperia appeti poſſunt, propter munus & operam

operam; propter dignitatem & honorem, non poſſunt. 391
Imperia dura qui tollit, virtutem tollit. 258
Imperium neminem ſuſcipere, aut omnes velle imperare, pariter perniciosum eſt, 391
Impietatem ſolam Deus punit. 296
Implicare: 343

Adagia, rei impoſſibilis 254.
ceruus trahet captiuos canes,
vlulæ cum luſciniis cantu certabunt.
laminæ ferreæ innatabunt mari,
arbores deſinent vere florere,
talia etiam,
ad vmbram verba eructare,
Anthericum metere,
funiculum ex arena nectere,
telam retexere.

Adagia, impoſſibilium; ſiue negādiuñquā futurum. 252. *Prius*
pariet locuſta Lucam bouem,
flumina ex mari exibunt,
Annus à fine incipiet,
Siculos fluctus ſiccabis,
Manu aſtra cælo detrahes,
poterit piſcis viuere in ſicca arenâ & aper in mari,
flamma ſedetur per ariſtas incenſas,
flumina ad caput ſunt reditura,
Syrtes placidum pontum præbebunt,
Malæa erit fida nautis ſtatio,
ſaxâ imis vadis leuata renabunt,
Padus lauabit cacumina Matina,
Apennius procurret in mare.
Tigres ſubſident ceruis,
columba miluio adulterabitur,
armenta non timebunt leones,
hircus amabit oceanum,
Tellus erit ſupra mare, & mare ſupeſtus cælo.
Volucres vere, cicadæ æſtate tacebunt.

Adagia impoſſibilium, quibꝰ ſignatur aliquid nunquā futurū. 253. 254 *Prius*
canis terga dabit lepori.
Sol conuerſis equis recurret.
Terra feret ſtellas:
cœlum aratro findetur,
Vnda flammas, ignis aquas dabit,
humor deſinet eſſe contrarius igni,
lumina Solis erunt coniuncta cum Luna.
Zephyrus & Auſter ſpirabunt ex eadem cæli parte,
Notus flabit ex Septemtrione,
Thebani rogi fumus concors erit & vnitus,
Ver auctumno, bruma æſtati miſcebitur,
Oriēs & Occidens erunt eadē regio
Nilus orietur ex parte Boreali,
Damæ errabunt per flumina,
Indus damnabitur glacie,
Dies quæ tempore Thyeſtis fugit in occaſum, redibit in ortum.
chaos miſcebit aſtra Auerno.
Hydaps peſcondet lucem,
Sol orietur vado Tarteſſiaco,
Meroë candeſcet pruinis Geticis,
Vrſa ſe mari proluet,
Teſtudo volabit,
vultur proferet cornua,
fluuij prona iuga retro petent,
Armenij texère diē ortum Gadibus,
Æquor erit aptum frugibus,
Delphin aſſueſcet fluuiis,
cocleis homines erunt iuncti,
Phœbus nocte refulgebit, Lunâ die,
Vrſæ ponto mergentur,
Tanais per Atlantem, Bágrada per Caucaſon fluet,
Germani pro Rheno Hydaſpen ſulcabunt,
HiſpanusGangēn bibet, Indus aquabitur in Ibero,
Caſtor Pollucem occidet, Theſea Pirithous, Oreſtes Piladem,
flamma tendet ad partes imas, vnda ad ſupernas,
Lupus ouem ducet vxorem,
Leuigaueris echinum.
Scarabeus mel, lac culex faciet,
Rubi violas, iuniperi narciſſum, pinus pira feret.

Improles. 437
Impotens & impotentia. 172
Impudicum facit ſola mens. 191
Inachia. 213
Inachus volucer. 305
In æquo. 138
Inalpini intonſi. 265
Inarime. 391
In auget, vt inualidus, indurus, impotens. 172
Inbalneities inluuies inprofundies, 269
Inbarbeſcere. 188
Incendiaria auis. 65
Incendium magnum oritur ex ſcintillulâ. 460
Inceſſus mentem detegit. 249
Inceſtare, inceſtus. 295
Inciliæ. 215
Incicta veſte. 465
Incinctæ mulieres oſſa legebant. 354
Includere ſuras cothurno. 178
Increſcere. 120
Incubare. 410
Incubo, & Incubus. 259
Incubi an vlli dæmones 259
Incumbere ferro, & in ferrum. 172
Incumbere in menſas. 413
Incumbere lectis. 210
Indago. 159
Indeliberata voluntas. 196
India decolor. 176
Indi à Baccho domiti. 108
Indiæ ſcriptores plerique fabuloſi, vt Daimachus, Megaſthenes, Oneſicritus, Nearchus, 193
Indicæ. 488
Indifferenter. 471

Indiuidua. 454
Indocilis. 370
Indocilis cum infinitiuo. 424
Indoles. 314
Indoſcythæ. 49
Indumari. 499
Indus piceus. 14
Induuium. 472
Infantes quomodo & vbi ſepeliri ſoliti. 459
Infantium vmbrę metus & ſupplicij apud inferos expertes. 547
Infernum veteres νύκτα vocarunt. 69
Inferus. 364
Inferorum ianua vbi & qualis. 213
Inferi dicti plures, quare. 265
Inferorum Dij, Magicis ſacris inuocabantur. 11. eorum arę. 11
Inferis facturi non abluebantur ſed aſpergebantur. 190
Inferis fiebat effoſſâ humo, igne de rogis rapto. 118. veſte obſoletâ & furuâ & demiſſa ad pedes victimâ nigrâ. 119
Inferorum ianitor triformis, *Cerberus*. 214
Inferorum iter vnum, Inferi ęqualiter ab omni terræ ſuperficie diſtant. 355
Inferum mare. 392
Inferis nemo rediit. 348
Inferis nulla felix arbor. 272
Inferorum pallentia caſtra. 289
Si quis inferis ſenſus, *Formula vetus*. 521
Inferorum terriculamenta nocte vigent, & clareſcente die euaneſcunt. 223
Inferis trigæ, aliquando quadrigæ datæ. 174
Inferi triſtes. 11
Inferi triſtes lucifugi. 266
Inferos viui adierunt & inde redierunt in fabulis. 338. { Orpheus, Vlyſſes, Hercules.
Infigere ſcopulo acuto. 501
Infinitum an aliquid, ſaltem Dei potentiâ. 41
Infulæ. 509
Ingerere vocabulum ſollemne. 97
Ingratus maximè, qui obliuiſcitur 48
Ingruere. 270
Inhoneſtamentum. 296
Inhorreſcit mare. 499
Inimicorum blanditiæ, vt plurimum doloſę. 391
Inimicum non facilè decipias. Inimici qui peſſimè noxij. 379
Innectere mentem. 179
Innectere ſigna impuritatis. 262
Innubilus. 311
Inoffenſus. 211
Inoleſcere. 315
Inopia victus mater caſtitatis. 170
Ino ſubmerſa & Dea putata. 111
Inquirere in fortunas. 267
Inſepultorum vmbræ creditæ centum annis errare, nec recipi apud inferos. 402
Inſequire. 175
Inſidię quæ latent, magis nocent. 19
Inſiditur. 213
Inſomnium. 456
Inſomnium quid. 550
Inſopibilis. 74
Inſpicare. 25
Inſpirare animum, vel animam, 59
Integrare carmen. 521
Intemperiæ. 121
Intenſior oſtro flos. 168
Intentatas iugo, iniuges, iugum non paſſas, intactâ ceruice, iugum nondum expertas, rudes operum, ἄζυγες, ἀκατάρτιστους. 18
Interduca. 9
Interfectorum vmbræ vexabant occiſores viuos ex corporibus in præſentia occiſoris ſanguinem emanare docet experientia. de cauſa diſputatum. 525
Interim, pro interdum. 319
Interim. 355
Intermittere. 266
Interrita mens. 208
Interrogationum ſpecies variæ. 47
Intonſus, pro auido libertatis, vel capillato. 265
Inuergere. 101, 189
Inuertere mentem. 179
Inueſtire. 316
Inui. 219
Inuidia Scyllæ. 384
Inuidia ſemper comitatur felicitatem. ideo fingebant colligatam inuidiam fortunæ. 326
Inuidioſior. 93
Inuidioſum eſſe melius, quàm miſerabilem. 394
Adag. Inuitis Diis. 143
Inulti credebantur vexare necis ſuæ auctores. 402
Inuoluntaria merentur veniam. 294. 296
Ioalus occidit Euryſtheum. 361
Iolcos maris domitrix. 466
Iolchos, non Hiolcos vel Hiolchos. 47
Iones. 429
Iones primus quis in oppida coegit. 4..
Iones varij. 372
Ionium mare quodam loco dulceſcere. 31
Ionium mare vnde dictum, & quid proprie. 592
Ionium vnde dictum. Ionius Illyrius. 4..
Iouialis Genius. 3..
Iphianaſſai. 5..
Iphigenia in Aulide à patre immolata 433
Iphigenię genus 485 { Iupiter, ex Taigeta, 1 / Lacedæmon, 2 / Amyclus, 3 / Argæus, 4 / Oebalus, 5 / Tyndarus, 6 / Clytemnęſtra, 7 / Iphigenia. 8
Ira, furor, irę ſigna & deſcriptio luculenta. 45
Ira grauis conſilium reſpuit & rationem. 47

Iræ iniquitas facit pertinaciores. 31
Ita in ſe ſæuit. 221
Iras locare. 230
Ira non poteſt vultu tegi. 393
Iram vincere oportet eum, qui cetera vincit. 257
Irati ruinis ſimiles 47
Iratorum oculi videntur ignei. 290
Ire in leges ſocias. 167
Iris agreſtis. 36
Iridis nomen, etymologia, colores, cauſæ. 98
Irim de cælo mitti cur poëtæ finxerint. Iris portendit auræ permutationem. 98
Irreuocabilis. 265
Irritamen. 111
Iſchiaci ſanantur harmonia. 464
Iſidis ſtella 84. 85
Iſidis templum. 508
Iſis vela inuenit vel Icarus. 40
Iſmeniæ Thebani factum callidum. 257
Iſmenus, à quo flumen vocatum. 250
Iſmenus flumen & vir. 182
Iſmenus languidus. 305
Iſſidæ. 113
Iſtor. 64. aurifer. ibid.
Iſter, eiúſque brachia. 32
Iſter Iſtro fallacior. 386
Iſtri fontes. 332
Iſtri oſtia quot. 70
Iſtmos. 250. ſex commemorantur, 250
Iſthmus Corinthius. 16, 17
Italia terrarum alumna. 141
Ithemales. 131
Ἰτιὸς. 255
Itylus. 309. idem, Itys. ibid.
Iudæi quando veſcebantur hordeaceo pane. 201
Iudæis vltra diem vnum corpora in patibulis „ relinquere ſuſpenſa non licuit. 402. *Gabao-* „ *nita, qui Iudæi non erant, ſed reliquia Amor-* „ *rhæorum, id in Saulis liberis nõ obſeruarunt; ſed* „ *eos reliquere in crucibus donec ſuper eos ſtillaret* „ *aqua de cælo. 2. Reg. 21. vbi cauſas huius facti* „ *multas Dionyſ. Rickelius collegit.*
Iudaica vela imaginoſa. 253
Iudicia mala in iudices redundant. 398
Iudicium extremum de malis & bonis poëtæ cognouêrunt. 443. 444
Iuga. 9
Iugatinus. 8
Iugalis Iuno. 9
Iugere. 175
Iugula. 218
Iugum nuptiale. 6
Iulia vrbs Italiæ, Dædalea vocata, opus Dædali. 328
Iuliæ pœna. 557
Iulianus nomen domini deteſtabatur. 371
Iul. Celſus quis ſcriptor. 261
Iuno à Iuuando. 9
Iuno dicta 9. { Iugalis. Opigina. Vnxia.
Iuno dicta 9. { Cinxia, ζυγία. Socigena. Interduca & domiduca. Lucina & Luceia. Februa, februalis, fluonia, Curitis, &c.
Iuno Diues. 488
Iuno, Lucina, & Iugalis. 9
Iunoni mactabatur vacca candida intentata iugo. 18
Natalis Iuno. 7. & 8
Iuno Natalis à feminis colebatur. 8. à viris etiam. 8
Iunonis odium tenax profuit Herculi ad gloriam. 220
Iunoni prata ſacra. 182
Iuno, Regina. 488
Iuno Soſpita. 96
Iupiter vir & femina 256
Iupiter, æther, cælum, hoc, pro iiſdem. 291
Iuppiter alumnus. 141
Iupiter Amoris vi mutatus in 553 { Taurum. Cycnum. Aurum. Aquilam. Dianam. Satyrum. Draconem. Fulmen.
Iupiter Ammon arietino capite. 195
Iouis Ammonis fons. 335
Ioui an licuerit tauro facere. 239, 240
Iouis altaria in montibus locari celſa. 331 *ſacra etiam littera teſtantur, Iſraëlis idola in excelſis coli ſolita, quæ ſuſtulit Ioſias. 4. Reg. 23. & 2. Paral. 24.*
Iupiter à iuuando. 9
Ioui cacumina montium dicata. 162
Ioui ceterorum Deorum nomina cuncta conueniunt. 530
Iuppiter cur dictus omnia videre. 169
Iupiter Deorum ſator. 301
Iupiter dictus Romanis 540 { Optimus, Maximus. Tonans. Stator, & vnde. Fatum. Fortuna.
Iuppiter Europam tauri decepit forma. 167
Iupiter Herceus 421
Iuppiter Hoſpitalis & Hiceteſius. 417
Iouis manubiæ, trium generis. 333
Iouis mœchæ & ſpurij. 217
Iupiter niger, Pluto. 213
Iupiter, nomen trium fratrum filiorum Saturni. 266
Iouis nomen vnde. 379
Iupiter Prædator, vnde dictus. 160
Iupiter progenitor Deûm Regúmque, genitrix quoque eorundem, vnus & omnis Deus, cur mas & femina dictus eſt mundus. 221. eius cognomina. 221
Ioui ſciuga ſacra. 174

Ioui ſpolia triumphalia dicabantur, & prædæ pars cedebat. 511
Ioues tres. duo Arcades, & tertius Cretenſis. iſte præcipuus & cur habitus pro Deo. & cuius filius. 216
Iupiter Triumphator, Prædator, & Feretrius Romanis, Græci colebant τροπαιοῦχον, & νικηφόρον, & τροπαῖον. 511
Ioui verre aut ariete non immolabatur. 239

Iurabant veteres per res quaſque ſibi gratiſſimas, vt per. 420 {
patriam.
maritum.
liberos.
caput.
Genios.
ſalutem Principum. }

Iuſta nauigia. 500
Iuſti & boni conſtantes ſunt, nec mortem aut tyrannos metuunt. 384
Iuſtificus. 206
Iuſtitia cur Aſtræa dicta. 292
Iuuenes, quia bello remp. iuuare poſſunt, ab anno XXX. vſque ad XXXXV. 462
Iuuenis inbarbeſcentis deſcriptio. 188
Iuuentus, optimum vitæ tempus, & cur. bona ætas. dies. flos ætatis. optima dies.
Vt veſpera ad diem, ſic ſenium ſe habet ad iuuentutem. 180
Iuuentus, Zethi, vel Iuuencus Zethi. 137
Ius in viribus. 184
Ius mugitus. 289
Ixion. 320
Ixiones duo. 335
ὑπτίβιος. 305

L.

LAbdacus. 263
Labor & laſſitudo quomodo cauſa ſomni. 291
Labor præcedens iucundam facit memoriam, & boni adoptionem dulcorat. 270
Labores obſonium ſunt ſtrennuis, 270
Labyrinthus opus Dædali. 211
Lacedæmoniæ deditæ ſtudijs virilibus. earum forma 20
Lacedæmon. 483
Lacedæmon Heros regioni nomen à ſe indidit, vrbi vero Spartæ ab vxore. 470
Lacedæmonium marmor, viride. 196
Lacerare. 403
Lacertoſus. 108
Lacheſis. 231
Lacrymæ fructus mœroris, vt poma arborum. 357
Lacrymæ gaudentium an frigidæ, triſtium calidæ. 483
Lacrymas memores condere ſepulcro. 465
Lacrymentur cur homines cùm ad genua concidunt. 34
Lacunaria ſeu laquearia ebore & auro ornata. 388. imo & ex ſolido auro. 389
Ladon. 551
Ladon ſerpens cuſtos horti Heſperidum. 237
Læua manus inferis ſacra. 111
Læuâ manu Dij aduerſa dare crediti, homines in triſtibus rebus vti ſoliti. 57
Lagenophoria 385
Laius Chryſippum rapuit, quæ cauſa necis. 94
Laijus. 265
Laij oraculum. 95
Laij vmbra apparens Tyreſię. 114
Lalara ſeu Lara ſeu. Larundo, mater Larum. 373
Lamiæ, aliæ à Strigibus, inania terriculamenta: quam vana de illis ſcriptores tradiderint breuiter recenſitum. Lamiæ ſecundum quoſdam Empuſæ. Lamia Regina Punica, quàm ſæua: 66. & alia ad Automolas. Lamię feræ & de illis an ſcripturæ quædam loca capienda. 7
Lamna gracilis. 511
Lampades tradere λαμπαδοῦχεῖν, multis in ſacris ſollemne, & vnde mos natus: lampades iactare nec alteri tradere ſollemne in alijs ſacris. 491
Lamus Herculis filius ex Omphale. 115
Lamus Lydus. 261
Lancea, an ab Hiſpanis, an à Gallis accepta vox. 363
Lancinare. 403
Lanugo irrigat genas. 188
Laodices filiæ Priami pulcritudo & impudicitia. 471
Laomedon promiſſos equos Herculi abnuit. 505
Laqueus quid. 519
Lararium priuatum cuique. 374
Lariſſa Cretæ. 465
Larnax heros & arca. 94
Lares. 414
Lares etiam Deorum, Lar cæleſtis, Lar militaris. 378
Lares, Laruæ. 121
Lares porco placabantur. 7
Lares quid. *priuati*, qui innumeri, & publici qui *Præſtites* dicti, & eorum ara, & ſtatuæ ſignificatio; & *Compitales*, olim duo, poſtea tres. 373
Larum ſacrificia. 374. 375

Lares varij quidam 374. & 375 {
familiares ſeu priuati.
Præſtites
Compitales.
Viales
Grundules.
Hoſtilij. }

Laruæ. [illegible]
Laruati, à Laruis dementati. [illegible]
Larum ſimulacra & habitus, & quæ illis ſuſpendi & à quibus ſolita. 375. 376. [illegible]
Larus. [illegible]
Laſciuia inuadit ſaltu leonino, [illegible] igneam inducit, venenum ac [illegible] vltimò infundit. [illegible]
Laſſus pondus. [illegible]

Latini Græca non ſemper rectè pronunciant. 299
Latium pro totâ Italiâ. 328
Latium ſacrum Marti. 489
Latonæ in partu mirum. 219
Latrones Alpini & Pyrenæi ſagittas veneno imbuunt. 237
Lautitis. 95
Laurea. 492, 493
Lauratæ. 492
Laureatæ litteræ, & tabellæ. 492
Lauri bacculum geſtare. *Adag.* 493
Lauri genus quod triumphale. 493
Laurus in accuſat. plurali. 594
Laurus nota victoriæ, & omnium proſperitatis. 493

Lauro partâ victoria Romani ornabant. 492, & 493
- virgas & faſces lictorum.
- lictores ipſos.
- litteras ad Senatum.
- haſtas militum, ſeu pila.
- Iouis Capitolini gremium.
- ſigna militaria.
- ſtatuas & imagines Principum.
- ſubſellia & tabernacula,
- fores Palatij Cæſarij.
- naues victrices.

Laurus ſacra Apollini cur. 487
Lauri ſilueſtris baccæ. 225
Lauti, puri, caſti, *ritualia*. 190
Lecticarii. 179
Lecti conuiuales quomodo inſterni ſoliti. 411
Lectus duplex, genialis & funebris. 351
Lectus teſtudineus. 383
Leda. 218
Leda mater Clytemnæſtræ. 483
Leda Theſti filia. 466
Leda Theſtii filia. 552
Ledus. 298
Legere anchoras. 463
Legere, & occupare oppoſita. 459
Legere oſſa, *rituale*. 353, 354
Legumina { milium. ſiſama. panicum. } 198.
Ἀντιψυχία. 511
Leneïa. 325
Leleges dicti Lacones à Lelege. 470
Lemene. 468
Lemniæ crudeles. 503
Lemures. 121
Lemuria. 375
Lemurum & Larum differentia. 377
Lemnos Vulcano ſacra, eius incendia, & varia nomina. 344
Lena, acutè Sphinx dicta. 87
Lentare. 495
Lentum; negotium, bellum. 420
Leones Getuli. 160
Leo genus lunæ. 512
Leonem Hercules ſuffocauit. 235
Leones ſe cauda ad iram acuunt. 87
Leo preatica Pylos. 469
Leonis ſidus. 407. Aeſtiferum cum Cancro, 407 deciderat iſte leo ex cælo, quò rurſus illatus. 407
Leo terretur facie rotarum verſatarum. 159
Leones tympanis cicurantur. 508
Lepuſculus, *teſſera*. 243
Lerna fons, & palus. 182
Lesbium vinum. 117
Lesbos. 430
Lesbos grata Vulcano, æſtuoſa. 489
Lesbos ſacra. 54
Leſſi ſollemnis forma. 424
Lethæa ſtagna. 223
Lethe fluuius inferorum, obliuionem inducens. item Hiſpaniæ. 214
Lethes aqua obliuionem adfert. 239
Lethe ſomni ſoror. 295
Lethum non finit omnia. 451
Leuana. 8
Leucadia. 470
Leucothea. 10
Leucothea. 111
Leuiora leuius feriuntur. 210
Lex Mania de oculis claudendis. 430
Lex, quid ſignificet. 319
Libabant vina memoriæ defunctorum. 414
Libatio ſequebatur thurificationem. 549
Libationes in ſacris, & materia earum. 408
Libationum ritus, & quorum Deorum. 414
quomodo libarint Iudæi. 424
Libellorum fata pro lectoris captu. 559
Liberalia. 324
Liberalia ſtudia, litteræ, Muſica, palæſtra. 294
Liberalitatis affectus, velle beneficia ſua perpetua. 28
Liberi conciliant & conſeruant coniugum amorem. 317
Liberi præſidia & munimen parentum. 393
Liberi ſimiles patri pudicitiæ matris teſtes. 289
Liber pater, vnde dictus. 530
Liberi ſidus. 115
Liber vnde nominetur Bacchus. 193
Libertini, proles cuiuſdam H. Riſwich. 452
Liberum tempus. 366
Libitinæ (ſeu Veneri ſeu Proſerpinæ) pro morientibus nummus pendi ſolitus. 10
Libra cur iuſta dicta, ſidecis eius magnitudo, habet varia nomina. 407 { iugum, chelæ, momentum, trutina. }
Libya. 338, 339
Libya feruens, æſtifera, ſitiens, peruſta, nimio calore munita, ſqualens, anhelans, ſemper ſolibus torrida, vnde dicta, omnigenûm ſerpentium ferax. 57
Libya, Maior & Minor, quæ. 419

Libya pro Mauritaniâ. 355
Libyæ vnde tanta ſerpentium multitudo, an ex Meduſæ, vel Typhonis, vel Titanum cruore, an ex Phalangio & Arachnâ. 58
Libys, *pro* Libs. 263
Libys tibia. 465
Libys tibia ab auctore cognomine. 490
Licentia iuſta in Dominos rara. 25
Lichas. 331
Lichæ mors. Lichades inſulæ. 336
Licita vilent. 314
Lienoſum cor. 329
Ligâre funem. 53
Lilium rubrum noſtrum, Hyacinthus Ouidij. 468
Limæa ſeu Limius flum. 214
Limina ſtridula. 217
Limnades. 194
Linea formidoloſa. 159
Linea piſcatoria. 226
Linea venatorum. 159
Linus. 238
Lipara. 222
Lipara. 395
Liquida anima, & vox, liquidum carmen. 508
Litare labias. 270
Liſæniculus. 222
Liuius Druſus diſpoſuit ſalutationes. 228
Liuij Druſi mors. 555. 556
Liuij in Decades diſtributio antiquiſſima. 412
Liuor quoque laudaret. *Adag.* 501
Litare, quid. inueniri etiam apud ſcriptores probos, litare cum accuſatiuo, contra Grammaticos quoſdam. 290
Lituorum quis vſus. 394
Litus & petræ maris gemunt, quando tempeſtas imminet. 497
Lixæ. 150
Lixæ vnde dicti. 331
Locare verba & iras. alieno dolori linguæ ſuæ virus locare. 240
Loco mouere. 383
Locrenſes Soliti Troiam quotannis duas virgines mittere, quæ ſtuprum Caſſandræ neceſuâ expiarent. 503
Locuſta venefica quam præſens venenum pararit. 526
Loquacitas mercenaria. 230
Loquacitas Tantali punita. 366
Loqui caput truncum à corpore non poteſt. 402
Loricæ admirabiles Sarmatarum. 265
Lotometra. 200
Loxias Apollo. vnde. 93. & 94
Luca bos. 176. Lucana bos. 176
Luceia. 9
Lucifer. 77. 260
Lucifer. Sudus & aureus. 192
Lucifer idem cum Heſpero, quomodo. 307
Lucifer vehitur equo ſingulari, ſed mutato bis in die. 174
Luci incædui veteris deſcriptio. 118
Lucina. 9
Lucina, Iuno & Diana. 9
Lucina vnde dicta. [illegible]
Lucretiæ mors. 528
Lucri faciendi, vel iacturæ vitandæ cauſâ cuncta cunctos facere. 57
Luctificus. 106
Luctu, filij cum parentibus tondebantur. 270
Luctum fletu probibere, tyrannicum 525
Lugentes comam tondebant, barbam ſinebant creſcere. 270
Lugentes feminæ crinem ſoluebant. 238
Lugentes manus complodebant, & iis pectus feriebant capútque, faciem vnguibus lacerabant, caput parieti illidebant 424
Lugentium ritus; nec vngi, nec lauari, nec vllam curam habere munditiei aut corporis. 268
Lugentium veſtitus ater. interdum feminæ Romæ albatæ. ſed & in Hiſpaniâ hodie & Galliâ: item pullus color. 269
Lumen purpureum. 10
Luminarium & lucernarum luxus in veterum conuiuiis. 410
Lunæ ac ſiderum minorum comparatio. 192
Lunæ ad cetera ſidera comparatio. 192
Luna à lucendo. Lucifera. 9
Luna annumeratur planetis. 9
Luna an propriam lucem aliquam habeat. 192
Luna argentea. 192
Luna bicornis. biga ei tribuitur, vel equorum vel taurorum, vel vaccarum, vel iuuencorum, vel mularum, vel ceruorum, curſus eius breuior ſolari. 174
Lunæ bigæ. 106
Lunam carmine deduci.
Lunæ cornua, à quibus illa tauriformis dicta. 179
Lunæ currus & ſubiugales, qui & quales. 173 & 174
Lunæ deficienti, ſonitu. 105 & tinnitu peluium, ac tubarum ſubueniebant. 106
Luna dicta νυχία, & quare, noctium Dea 69
Luna Endymionem amat. 173. & fabulæ Mythologia
Lunæ in orbe feræ, ſiluæ, flumina, & quæ apud nos
Luna præſes veneficiorum.
Luna pulchricoma.
Luna putata rubore ſuffundi à magis.
Luna quarta editi infelices.
Luna quid.
Luna quomodo ex corniculante plena fiat. Facierum eius nomina.
Lunæ rubentis ſeu deficientis comparatio 195
Lunus Deus. Luna, cur maſculino genere. 256

Lupus fœta. 256
Lupi 90
Luſciniç & hirundinis comparatio. 521
Luſcinia vnde dicta. 310
Luſtrale. 461
Luſtrum ciuile quadriennii exacti, ſed luſtrum ſolare ſeu ἐ hœbi eſt annuum. 479
Luſtrum ſingulis quadriennüs expletis. 464
Lutea palla. 108
Lux colorata an ſit, & quo ſenſu poëtæ illi dent colores. 512
Lucis pauidus. 259
Luxus & auiditas inexpleta diuitum. 389
Lyçum annoſum. 465
Lybes puerum necatum ſub arâ condebant. 558
Lybica capra. 247
Lycanthropi. 509
Lychnitis lapis. 126
Lycormas flauus. 313
Lycurgi in Bacchum iniuria, & punitio. 112 113
Lyrcus Creontem & liberos eius occidit. 238
Lycus Dirces maritus Thebas ante Amphionem & Zethum tenuit: ab hoc ortus Lycus tyrannus quem Hercules occidit. Seneca tamen facit ignobilem. 250
Lycus fluuius. 17
Lydia diues, vnde habeat nomen, & quomodo prius vocata Græcis, & Hebræis. 326
Lydię & Phrygię harmonię inuentores Pelops ac ſocij. 465
Lydius modus, querulus, effectuſque eius. 464
Lybæum. 302
Lymphare. 311
Lymphatio morbus. 311. differt à terrore Panico. ibid.
Lymphatus. 311
Lyncei perſpicax viſus 32
Lyncei ſeu Zahuris an vllihodie. 33
Lyra cæleſtis, quæ, aut cuius. 238
Lyræ & aliorum ſimilium inſtrumentorum diſcrimen, & confuſio. 488
Lyrneſſos. 432
Lyſimachus ardenti febre periit. 462

M

M, nunquam antiquos in eadem voce poſuiſſe immediatè poſt C. litteram. 346
Machinę. 386
Macris. 344
Mactare caſtra in mare. 458
Maculæ, genus retis. 159
Madidum quid. 211
Mæander. 261
Mœander. 272
Mæander, flexuoſum flumen. 155. miraculum fraude d... quoddam. 156
Mçander oblata Marſyæ reſpuit. malignum eſt flumen. & cur. 156
Męnala ſacra Fauno. 469
Mænalus Lycaonis F. à quo Mænalos vrbs. vnde Męnalij, Mænaliæ & Mænalitides. Mænala ſaltus, Mænalos mons, Mænalia vrbs. Mænaliam ceruam Hercules vicit. 234
Mæotis hyeme glaciatur. 299
Magæ Hecaten non ſine prçfatione inuocabant. 74
Magia duplex. 321. alba, & nigra. ibid.
Magiæ vis & efficacitas quanta ſecundum veteres. & an veri tales effectus. 69. & 70.
Magiæ Diabolicæ an aliqua, quæ ſine præſtigiis contingant. effici ab ipſo dæmone. & quç poſſit. quibus ea modis operetur. An tempeſtates excitare queat &c. 70
Magica carmina an Lunç colorem mutent. 195
Magicç exſtaſes. 81
Magicæ herbç quædam. 61
Magicæ herbæ lucente luna legebantur & cur. 65
Magici Dij & foci. 11
Magicis artibus ſenſitiuis appetitus cogi, & homo perturbatione phantaſmatum ad mentis inſaniam perduci; voluntatis tamen libertas ad amandum neceſſario, aut efficaciter non poteſt, poſſunt artius coniuges affectu & ardore quodam; liberâ tamen voluntate ſemper, colligari; & ex aduerſo etiam ipſe vſus coniugij poteſt impediri, de facto. ſed cum peccato. 318
Magicis æs potius quàm ferrum adhibitum & quare. 64
Magici ſacri deſcriptio. 78
Magicis verbis an vlla vis inſit & efficacitas 68
Magi an poſſint animas mortuorum euocare, & conſpiciendas prçbere. 318, 139
Magi aut dæmones an poſſint formas animalium verè mutare, vt ex homine in lupũ &c. 509 510
Magi nomen, quid ſignificet. 321
Magi tĕpeſtates & procellas poſſunt excitare. 318
Magicis cantibus an ſerpentes attrahi & rumpi conſueuerint. affirmatur. 59. ſed à dæmone ſit effectus. 60
Magna momento obruuntur. 414
Magna repente ruunt. 398
Magni Dij, alij à Conſentibus. 377
Magiſter populi aut ſiniſtrà legendus. 399
Magiſtris imputantur delicta diſcipulorum. 548
Magoh. 332
Maia. 350
Maiæ. 335
Maiores, qui. 369
Mala malis accreſcunt alia. 329
Mala maxima metum tollunt. 103

Mala non bene compoſita dicendo refricare omnes horremus. 493
Mala tria, ignis, mare, mulier. 44
Maleæ caput formidatum. 213
Maleficæ an vnquam verè corpore transferantur in alia loca. 81
Maleficiis equos exſternari. 370
Mali cur ſemper pauidi & inquieti. 169
Mali Cydonij lanuginoſi, cum prima barbula comparatio. 188
Malorum impunitas perſuadebat Ethnicis Deos non eſſe. 81. punitio, Deos eſſe. 82
Mali ſibi ipſis nocent. 380
Mali ſui fine gaudere, naturale eſt. 270
Malthe. 207
Malum quærens, inuenit. 241
Malus quis ſpontè fit, nec ad malum magiſtro indigemus aut doctrinâ. 380
Manare Solem, quid. 225
Manere in Auſtro. 500
Manes. 374
Manes an carmine euocentur. 123
Manes diem fugiunt. 223
Manes ite placidi. 215
Manes luctu nimio offendi. 528
Manes ſunt aliquid. 451
Mane. 426. 427. mane pro bono. 427
Mane vnde dictum. 225
Mania lex de ſugillandis oculis. 450
Mania, Manus, Mani. 121
Maniæ. Manes. Mana. Manuana. 121
Mania mater Larum. 379
Manſues. 508
Manto Tireſiæ filia, Rhacio nupta, Mopſum genuit. ab eius lacrymis Claros dicta. 97
Manturna. 8
Manua. 375
Manubiæ Iouis, quotuplices. 335
Manum, bonum. 225
Marathon Marathonius campus. Marathos. 156
Marathonij primi Herculem vt Deum coluerunt. 361
Marathonius taurus, & ſus. 156
Marcidus quid. 20
M. Antoninus, ingreſſus ſacrarium Cereris. 166
Mare credit litus. 304
Maris poſt tempeſtatem adhuc inquieti & tumentis comparatio. 294
Mare horreſcit, cum tumeſcit. 497. inhorreſcit. 490
Mare nequit totum dulceſcere, quare. 349
Mare ſordes omnes eiicit, & maculas abſtergit. 189
Mare terram ambit. 258
Mare totam terram an cingat. 117
Margariti piſcatio, ex conchis Indici maris. 179
Margaritum. 328
Mariandini. 490
Marina. 375
Marithi thori, marita ſacra. 9
Marius ſuam filiam Auerruncatis Dis ſacrificauit. 435
Marmoris Parij comparatio. 196
Marmorum genera & colores. 196
Marſæ magę. 59
Martis & Veneris adulterium cur ſictum. 167
Marti an licebat taurum immolare. 239. 240
Mars cauſâ dictâ in Areopago abſolutus. 299
Mars incertus, Communis Deus, neutri parti addictus. 350
Mars quam crudelis & malus. 15
Martis ſtella. 358
Marſyax flumen, oblata Mæandro reſpuebat, 156
Marſyas Lydius. 490
Marſyas Mæandro mixtus tardior fit. 116
Martius Draco à Cadmo interemptus. 127
Mariandini. 271
Maſſagetarum feritas, & cibus. 111
Materfamilias quæ. 491, 493
Matheſis diuinatoria. 104
Matth. Flacij Illyrici error de anima. 455
Matoa. 64
Matricidá. [illegible]
Matrimonij commendatio. 181
Matrimonio ineundo iuſiurandum appoſi ſolitum. 11
Matrimonium, quaſi omen matris fiendæ. 491
Matrona flumen. 208
Matronę & matrisfamil. differentia. 49[illegible]
Matronis Romanis licuit per totam domum vagari & in veſtibulo domus ſtare; Græcis, non egredi extra Gynecęum. 586
Matrum mores filiæ imitantur. [illegible]
Matuta. [illegible]
Matuta. [illegible]
Matutinum. [illegible]
Mechaſphim. [illegible]
Meare. [illegible]
Meda. [illegible]
Medea Cholchis, an Corinthia. [illegible]
Medeę currus ab anguibus vectus. [illegible]
Medeæ deliberatio. [illegible]
Medea dicta Anguicia. [illegible]
Medeæ exhibiti honores diuini. [illegible]
Medeę filij duo. [illegible]
Medeæ herba, quæ. [illegible]
Medeæ mater Hecate. [illegible]
Medeę mater ſecundum diuerſos, vel Idyia. Ephire. Hecate. Euryhte. Neæra. Afrodia. Antiope. 10.

Medeæ ptoci. 32
Medea poſt obitum Achilli nupſit. 81
Medeę Trag. argumentum. 5
Medea vbi nupſerit Iaſoni, ſententiis certatur. 26
Medicamentum aliquando capitur in malam partem. 60
Mediæ noctis inclinatio. 426
Medi ſagittiferi. Media non dicta à Medo, nec Medeâ, ſed à Madai. 62
Meduſæ caput Perſeus abſcidit, eius ex ſanguine Pegaſus, Chryſaor, & gemimina anguium. aſpectu homines lapideſcebant. 75
fabulę explicationes. Ibid.
Meduſę ſororum vlulatus. 289
Megara cur nupſerit Herculi. 251
Megiſtho cauſa libelli Chryſæi. 185
Melampodes, Ægyptij, 263
Melas. 155
Melanes. Ibid.
Melanthii Medea. 5
Meles. 64
Melibœa. 124, 466
Melicerta. 111, 137
Memnon, Auroræ & Tithoni filius, formoſiſſimus, ab Achille lancea perfoſſus. 484
ex Æthiopia an ex Perſide venerit, ad Troiā: cineres in aues Memnonides, de ſtatua ac ſepulcro eius mira. 485
Memnoſis enſis. 432
Memnonis ſtatua vocalis. 123
Memoria pręteritorum malorum & laborum eſt iucunda. 270
Memoria ſenum cur labilis. 131
Menę. 203
Menelaus effugit naufragium Grecanicum, & in Ægypto & aliis orbis partibus diu errans, tandem in beatorum inſulas viuus tranſlatus. 493
Menſis vnde dictus. 9
Menſes veterum lunares. 148
Mercurialia Cretenſium. 25
Mercurius formoſus. 193
Mercurius cordas citharę inuenit. 488
Mercurius palæſtræ inuentor. 294
Mercurio vitulus mactabatur. 240
Mercurius vnde dictus. 530
Meridiari. 194
Meri potatio olim vitio data. 411
Mero mons. 105. ibi Bacchus nutritus.
Thyrſi vbi inuenti. 105
quid fuerint 106
Merope. 125
Merope vna Pleiadum. 218
Meſrim aut Meſraim. 263
Meſſallina. 557
Meſſallinę libido. 528
Meſſalinæ mors. 521
Meſſapia. 128
Meſſis, pro anno. 145
Metalla latentia ſub tellure notis deprehenduntur. 35
Metamorphoſes plæreque quales. 509
Metari loca. 182
Methone. 466. etiam Mothone.
Methymnam vrbē proditione obtinuit Achilles. 431
Metus nulla. 256
Meus. 187
Μικρόκοσμος cur homo dicatur. 322
Midę ciuitas. 508
Midas iactus. 244, 248
Militaris diſciplinę vinculum obedientia. 554
Militaris pœna, panis ex hordeo. 210
Milium. 198
Mimantes duo. 289
Mimas mons. 330
Mimas. 345
Minaces notæ fibrarum. 99
Minæ murorum. 393
Minięus 238
Minerua adiudicata præſes Athenarum. 167
Minerua iactu lapidis Herculem ſopori dedit & furore liberauit. 291
Mineruę ſacra. 491
Mineruæ vacca mactabatur. 240
Alluſio, Minimum eget, qui minimum cupit. Quod vult habet, qui velle quod ſatis eſt poteſt. 229
Miniſterium quid. 527
Minores, omnes deſcendentes. 369
Minos. 232, 301
Minos latè mari imperauit, & cur. 163
Minotaurus. 211
Minurire & Minurrire. 175
Minyades (Leucippe, Alcippe, Alcithoe) infantulum quē credebant hinnulum diſcerpsêre. 111
Minyę qui, & vnde dicti Minyeus fluuius. 33
Minyas Rex. 34
Miſenum. 529
Alluſio, Miſereri ac mirari. 475
Miſerię extremę beatitudo: miſeriorem non poſſe fieri. 141
Miſeriæ fructus maximus, nihil timere. 455
Miſerias auget & exaſperat impatientia. 50
Miſeri Deū colunt amplius, quàm felices. 509
Miſerrimi, iam ſecuri. 103
Miſeri ſunt creduli & facilè ſperant. 241
Miſer nunquam, qui poteſt & vult mori. 303
Adag. Miſerandus hoſti, vel hoſtem miſerear. 501
Miſericordia verè virtus, contra Stoicos, non autem vitium. 435
Miſeritus. 364
Miſſi. 174
Mithridath. 106
Mitra aurata. 262
Mitra ſaciarum Nonnarum. 106
Mitra Tyria, Ludiâve, an Hebraica, an Syriaca vox virginum, & matronarum. 106
Mitrella. Ibid.
Modificator omnis modi. 464
Mœnetius. 263
Mœnia quid propriè. 506

Mola. 100
Molatio & Molator. 100
Moloſſi ; acres & clamoſi. 158
Monarchiæ ſtatus optimus. 485
Monile. 179
Monimentum. 462
Mons nullus mediam aëris regionẽ ſuperat. 62
Montes ipſi ſacri Dianæ, ſed cacumina Ioui. 162
Montifer. 342
Monſtra quomodo diſcrepent à feris. 258
Monſtrorum generatio an à natura intenta, an fortuita tantum. 168
Monſtruoſa impuritas. 262
Montiuagus. 305
Moſopij vnde Athenienſes. 367
Mopſus vates. 56
Morientium proximi os ori imponebant, quaſi animam excepturi egredientem. 344
Morientium vaticinia ſæpe non vana, & ideo illa veteres diligenter aucupabantur. 519
Morimur toties quoties noſtros amittimus. 333
Mori neſcire, miſerum. 505
Mori omnia. 337
Mori ſibi, vt aliis naſcaris ſtultum. 387
Morituri formoſiores videntur. 475
Moritur, quicquid natum. 338
Mori volens nequit impediri. quia mortis viæ innumeræ. 139
Mori volentem impedire æquè iniquum, ac nolentem occidere. 138
Mortis cauſæ multæ, terminus vnus. 355
Mors communis portus. 358
Mors Dea, noctis filia, aram habuit Gadibus. 266
Morte durior, mortis exſpectatio. 335
Morte euadimus miſeriam. 303
Mors filia Erebi & Noctis. 292
Mors grauis non eſt deſideranti mori, ſed huic dilatio dirum ſupplicium. 518
Mors, longa nox. 293
Mors mortcura Stoicis. 339
Mors non timenda iuſto. 384
Mortis nulla euaſio. 56
Mors portus. 505
Mortem qui non timet, cogi nequit. 258
Morti quid ſuperſit. quid illa non adimat. 231
Mors ſenum prompta & facilis. 130
Mortem ſibi inferre, imbecillis non robuſti eſt. 140
Mors ſine hoſte ac vindicta, perditur. 501
Mortis ſolatium. non perire ſolum. 383
Mortem tyranni inuiti concedunt pro beneficio. 263, & ſeq.
Morta 231
Mortui exſpertes ſpei. 241
Mortui moderatè lugendi, maximè qui præclarè vixerunt. 356
Mortuos omnium obliuiſci. 239
Mortuorum oſſa cineres, & reliquias parentes legebant, & aſportabant. 353, 354. Imperatorum Magiſtratus. 354
Mortuis plerique ingrati, & beneficia ab iis accepta cito effluunt. 430
Mortui, qui duum viuerent maximi quàm parui. 354
Mortui rogum proximi cognatione incendebant. 353
Mortuis viuentium lacrymæ inutiles. 356
Moſa. 298
Moſis facies cornuta quomodo. 183
Moſis libros cur quidam hæretici reiecerint. 438
Moſyni. 352
Motator. [illegible]
Motus feſti. [illegible]
Mucrone pro mucroni. [illegible]
Mugit aliquando terra 372. ſed cauſa naturalis. 373
Mugitus maris. 496
Mugitus terræ ominoſus quibuſdam, ſed naturalis. 98
Muliebrem habitum viris ſumere nefas. [illegible]
Muliebria ornamenta quædam 176: acus crinalis. redimicula. vittæ. fibula. flammeolum. ſtrophium. diadema. monile.
Mulieres bonæ propter malas odio habentur 186
Mulieres cauſæ multorum bellorum. [illegible]
Mulieres fletus amantes. [illegible]
Multa cadunt inter calicem ſupremaq; labra. Adag. [illegible]
Multifidæ faces, ſeu ſpicæ. [illegible]
Mulier ſemper malum machinatur. 355
Mundi ætas alia aurea, alia argentea, alia ærea, vltima ferrea. 536
Mundi ætas nouiſſima, fœcundiſſima futura ſcelerum omnium, virtutum ſterilis. 540
Mundus an ſex mille annis ſtabit. [illegible]
Mundus, cælum. [illegible]
Mundi creatio ridicula ſecundùm Theologiam gentilium. 306
eadem Americorum. ibid.
Mundus creatus & cœpit iuxta Stoicos. [illegible]
Mundi de æternitate & interitu, variæ ſententiæ philoſophorum. [illegible]
Mundi comparatio cum ægro, ſene, & [illegible] quæ ſæpe periit. [illegible]
Mundus & ei grata contemni debent. [illegible]
Mundi finis futurus per incendium, & quæ antiquis hoc cognouerint: & an interiturus ſecundum omnes ſuas partes. [illegible]
Finis mundi quando futurus neſcit vllus. [illegible] pura creatura: quomodo nec Filius [illegible] nis? [illegible]
recenſentur qui conati prædicere certum annum, pſeudoprophetæ inuenti omnes hactenus. [illegible]

Mūdi finis tēpus Hariolantium Catalogus; qui annum auſi definire. 536
Abbas Ioachim.
Ioannes Pariſienſis.
Arnold' de Villanoua.
Vbertinus à Caſali.
Teleſphorus quidam Eremita.
Cyrillus quidam perſonatus.
Merlinus.
Dandulus.
Manfred' Vercellēſis
Franciſ. Meletus.
Lutherani varij.
horum tempus iam effluxit.
Petrus de Halyaco.
Nicolaus Cuſanus.
Ioannes Picus Mirād.
Hieron. Cardanus.
horum tempus adhuc fluit.
Mundum Græci diuidebant in Pelaſgos & Barbaros. 27
Mundum incendio conſumendum ex Sophocle. 443
Mundo laudes quas dent Stoici. 529
Mundo pereunte aſtrorum omnium curſus & leges turbabuntur. 532
Mundus pro cælo & aliis. 219
Mundus quàm vaſtus, an infinitus. 203 204
Mundus Serpens caudam ſuam vorans. 532
Mundum veteres homini comparabant, ideo illi iuuentutem & ſenectutem tribuebant, etiam ex ſ'atribus nonnulli, ſed Metaphoricos 537
Mundo vno exuſto aut ſubmerſo, Philoſophis nouis ſemper ac aiij. 533 & 534
Munus à dono quomodo diſtinguatur. 97
Munus quo pacto differat à dono. 164
Murex. 22. Tyrius, Phocaïcus. 23
Muſicā feroсiam animi mollibant Pythagoræi. 490
Muſti aſperi comparatio. 202
Muta exta. 92
Mycenæ dictæ vnde? variatum ſententiis, à Mycenæo, à fungo, à capulo, à Mycene muliere Areſtoris vxore, vrbs ſacra Iunoni. 488
Mycenæ opus Cyclopum. 387
Mycenæ Pelopeiades, ſacræ Iunoni. 489
Mycenæ Inachi F. 289
Mycenæus, quis Mycenæ vnde dictæ. 289
Mychale maga, & mira quæ fecit. 321
Mynus. 488
Myconos. 501
Myops. 110
Myronis. 525
Myrrha, mulier, arbor, fucus. 309
Myrrha Sabæa viliſſima. 316
Myrtili, parentes, fraus, mors. 370
Myrtoum mare. 370
Myrtus Veneria. 118
Myſia duplex. Myſus flumen. 432
Myſus flumen. 433
Myſtæ, initiati. 165
Myſteria vnde dicta Bacchi & Cereris. 109

N.

NABAIOTH. 307
Nabathena & Nabathia, & Nabathęi ſcribendum cum aſpiratione. 307
Naiades & Naïades. 194
Naiades. 266
Napeæ. 194
Narceus Bacchi ex Phyſcoā filius patrem indigerauit. 238
Nardum piſticum ſeu purum. 413
Nardus, nardinum oleum. 262
Naſſia. 483
Naſi quæ decens magnitudo. 210
Naturæ duæ ab hæreticis Manichæis inductę. 530
Natura quod veteribus Philoſophicis, Orphicis, Pythagoræis & aliis. 530
Natura ſubſtantia, eſſentia, quidditas ſæpe pro iiſdem; differunt tamen mentis conſideratione diſtincta. 531
Natura, ſummus Deus Senecæ. 529, 530
Natus & nauus dici cœptū temporibus Theodoſij, prius gnatus & gnauus dicebatur. 146
Naualia, liber Varronis. 497
Naualis. 268
Naues Græcorum ad Troiam, quot. 496
Naues per Metaphoram equi. 10
Naufragium Græcorum pone Euboeam. 57
Nauigandi cauſa auiditas. 42
Nauigandi ritus aliqui vetuſti, etiā hodie in vſu. 494
Facultas diſcedendi & ſignum olim flammā ex naui principe; hodie bombardæ ſono; datur.
Tutelariū Deorum effigies puppibus inſculpebant vel pingebant: hodie Sanctorum.
Quidam olim fluminū, aut animantium malebant nomina & picturas; id nunc multi nautæ imitantur.
Nauigantibus cur quantum portu prouehuntur terræ videntur recedere; quantum accedunt ad portum, videntur accedere vrbes. 496
Nauigarit quis primus. 38
Nauigationis laus. 40
Nauigatur mare. 358
Nauis ab æſtu & vnda contra ventum impulſu contrario agitatæ comparatio 78
Nauis machina quam Nero matri pararat. 528
Nauium partes ſeu inſtrumenta quædam ex Lucretio & Ennio. 495.
fori,
tranſtra,
guberna,
antemnæ,
pontes,
prora,
mali,
tonſæ,
apluſtra,
agaëia.

Nauplius an pauper, an Rex? quomodo vltus de Græcis filij necem. 56
Nauplij mors. 57
Nautarum primorum quanta audacia. 59
Nautæ regentis nauem, & aurigæ comparatio. 209
Naxius fons vini ſtatis diebus manans. 117
Naxos, eius varia nomina. 114. cur Bacchica dicta. fons in ea vini. Naxiæ feminæ octauo menſe cur pariant, inſula Baccho ſacra. 114
Neæræ dictę meretrices omnes robuſtæ. 316
Neapolitanum regnum Sicilia citra Pharum. 557
Nebris. Nebrotes gemma. Nebriſſa Hiſpan. 109
Neceſſitatis vis maxima, vincit omnia. Parcarum mater. fato indiſſolubiliter iuncta. quomodo differant ſecundùm quoſdam. nam ſecundùm alios idem ſunt. 461
Necromantia & an Manes euocet. 123
Nefaſti homines vulgatores ſacrorum, Cereris vetabantur domo. 165
Nemea, vnde leo Nemæus. 235
Nemeæus leo ex orbe Lunæ deciderat. 221
Nemeſis, cur Deus dicta. 355
Nemeſis mater Helenæ ex Ioue. 483
Nemeſis vlciſcitur ſuperbiam & iactantiam. 255
Nemorale ſacrum. 162
Neoptolemus Vlyſſem expulit regno. 474
Nepa, ſeu Scorpius. 407
Nephez. 453
Nepos dia. 256
Nepotes pro poſteris. 50
Nepotum mores auitis affines, vt plantarum qualitates. 460
Neptunus. 240
Neptuno an licebat taurum immolare. 239, 240
Neptunum cur μυκηθαι καὶ ταῦροι. 496
Neptuno cur taurum immolarint. 496
Neptunus cur vltus Minoëm. 301
Neptunus equos feſſos abluit ad Tænarum. 213
Neptunus & Apollo, Penates. 376
Neptuni filij, omnes animoſi & viriles. 395
Neptunus Genethlius. 8
Neptuni laſciuia. 546
Neptunus pater. putatus genius omnium quæ genita. Lar cunctalis, eius Genius. 96
Neptunus pro piſcibus. 85
& pro mari. 86
Neptuni ſors mare. 173
Neptuni tituli & officia. 203
Nequinunt. 493
Nereides, cuius filiæ, quinquaginta, differunt ab Oceaniis. 175
Nereus cærulus. 258
Nereus docuit rationem qua poſſent Heſperidum mala auferri. 237
Nericos & Neritos. 470
Nerinæ. 175
Nero non auſus intereſſe ſacris Eleuſiniis. 166
Neroni occiſorum capita relata, & ſiluia ab eo. 540
Nero Octauiam priorem ferro, Poppeam vxorem poſteriorem calce necauit. 537
Neronis pater. 528
Nero ſcripſit Troica. 418
Neronis ſtagna & piſcinæ. 391
Neshama & ruah quomodo differant. 454
Neſſus centaurus portitor ab Hercule occiſus. 520. vbi 321
Neſſi cruor. 97
Neſſus flumen. 91
Neſtoris genealogia, & quamdiu vixerit. 432
Neſtoris ſcyphus. 38
Nexiles coronæ. 492
Nicetis Apriæ filia cauſa belli Aegyptij. 185
Nictare. 175
Nidi pro pullis. 226
Niger. 297
Niger color, pro nullo certo colore. 500
Nigredo an coloris priuatio. 176
Nilus Aegyptiorum Deus 404
Nilus. 297. de eius ortu & incremento 298
Nilus benignum flumen non nocet, ſed prodeſt terris ſuis 156
Nilus ſeparat Africam ab Aſia. 545
Niobes liberi an omnes occiſi. 124
Niobe felix cui licuit flere quantum libuit. 533
Niobe ſuperba, Latonam contempſit: vltio quæ ſecuta in lapidem manantem verſa. eius epitaphia ænigmatica. 256
Niſu, paſſim ſcioli expungunt & male, nixu ſubſtituunt. 495
Niuella. 207
Nix quomodo gignatur. 52
Niuis ſolutæ, & aquæ inde defluentis comparatio. 177
Nixij Dij. 8
Nobilem quid faciat. 250, 261
Nobilitas maiorum, aliena laus. 250
Nobilitas vera quæ, & quam vilis. 479
Noctifer. 7
Nocturnus, quis. Ibid.
Noctiuago. Ibid.
Nodis ferreis crura fugitiuorum adſtringebantur. 138
Nodus capillorum. 179. nodo cohibere, nodo colligere, & in nodum colligere. 179
Nomades. 113
Nomenclatores. 228
Nomen Dei tetragrammatum. 443
Nomen ſolum retineo. 381
Nominafauſta. 509
Nomina olim à bonis, & etiam à malis impo ſolita. 381
Nominito. 385
Nona, nomen Parcæ, [illegible]
Nonna. 186
Noropes gens Norici ferri expurgandi magiſtri. 138
Norina. 643

Noſtra non ſunt principatus, gloria, poſſeſſio, corpus. 250
Notus. 499, 500
Nouelli. 369
Nouenarius numerus ſacer. 71
Nouercæ ſemper priuignis infeſtę. viperis non mitiores. 176
Noui homines. Nouitas. 251
Nox Dea, alumna ſiderum. 457
Nox Dea pronuba. 8
Noctis deſcriptio ac habitus. 173
Noctis diuiſio in quatuor ſtationes Romanis, non tamen Gręcis, ſed in tres tantùm. 456
Nox Erebi vxor. 292
mater noctis & ſomni, Ibid.
Nox & dies in tres partes diuidebantur 403
vel in quattuor. 404
Nox & dies quid viro perficiant, nemo nouit. 398
Intempeſta nox. 426, 427
Nox mater mortis. 266
Nox media. 426
Ad mediam noctem Ibid.
Noctis ſimulacrum cum duobus infantibus, albo & candido h. Morte & Somno. 293
Nox ſoluit manus, dies accingit operi. 225
Nubes grauidæ. 452
Numeri. 243, 244
Numidia arida nutrix leonum. 160
Numidicum marmor aurei coloris 196
Numiſmata Hadriani & Galieni habentia effigiem Dianæ iunctam ceruo. 161
Nupta noua aſpergebatur aqua pura, quare. 14
Nuptiæ auſpicato inibantur. 20
Nuptialem ignem præferebant affines. 25
Nuptiarum ſuaſio & diſſuaſio. 185
Nuptiis adhibebantur thus, ignis, aqua, vinum, & bene precantia omina. 549
Nuptiis infelicibus credebantur furiæ pronubæ. 13
Nuptiis preces & ſacrificia ſollemnia ſolita adhiberi. 17
Nuptiis principum fauentiam fauſtis acclamationibus populus adhibebat 18
Ritus nuptiales. 148
- Sponſos in thalamum ducere.
- Sponſam in lecto locare.
- Domum, maximè poſtes ornare ramis, odoribus adſpergere, vittâ laneâ circumdare, adipe aut oleo inungere, facē prę-ferre, vittis cingere.

Nuptialia mala omina. ſi furiæ Pronubæ. ſi fax ex rogo ſumpta, vel accenſa. ſi flamma obſcura, ſi aquâ non purâ aſperſa nupta. ſi vitta non recta impoſita. ſi abſens Hymenæus. 13. Fauſta, ſi Iuno vel Hymen adeſſet ibid. vel etiam Parcæ bono notantes vellere. 14
Nyctelia. 324, 325
Nympha loci. 493
Nymphæ cum quercubus natæ. 337
Nymphæ, cur potentes Deæ dictæ. 311
Nymphæ iratæ, iis qui conſpexerant furorem immittebant. Ibid.
Νυμφόληπτοι. Ibid.
Nyſa mons. 105
Nyſſæ decem. Ibid.
de Indiæ plerúmque mentio. Ibid.
Nyſſæ vrbes & montes varus locis. Meros mons. 45

O.

OARION ſeu Orion occiſus à ſcorpio iuſſu Dianæ. 408
Ob, præpoſitio quando in compoſitione mutat conſonantem in f, m, vel p. 342
Obducere, pro haurire. 476
Obiacere 83
Obici, ſubici, adici. 258
Obiectatio. 490
Obij montes. 154
Oblita frena ſpumis. 208
Obliuio ſeu obliuionis flum. 214
Obnoxiæ ſortis ſumus. 556
Obſcœnæ aues, ferales, bubo & ſtrix, 65
Obſequio leniora fiunt imperia & onera, detrectatione aſperiora. 51
Obſequium & officium vxor debet marito. 527
Obſoletus, & obſoletare. 517
Obſtruſum 142, 222, 203
Ocarum auctor, quis. 289
Oceaniæ, & Oceanitides. 175
Oceanus an terram ambiat. 117
Oceani, dicebantur lauacra. 391
Oceanus Herodoto non ſatis notus. vnde dictus. ſumitur pro Orizonte, pro maris flumine. 219. & pro magnis balneis. 210
Oceanus pater. 395
Oceani proprius locus in Auſtrali cardine. 401
Oceanus terram cingit. 345
Oceanus terrarum vinculum. 44
Oceani vxores duę, tres filias pepererũt, Aſiam, Africam, & Europam. 321
Occultare clades, eſt differre remedia, non ipſa mala. 493
Occupare. 459, 484
Ocelli Philoſophi laus & antiquitas. 532
Ocris. 467
Octauia adulterij & abacti partus inſimulata, & miſſa in exilium, tandem necata ſanguinis miſſione. 557
Octauia inſimulata adulterij cum Aniceto. 524
Octauias, qui ſcripſerint, & quis auctor noſtrę 520
Oculis an inſit internus ſplendor. 33
Flaui oculi. 108
Oculi lenones, & traduces amoris. 133
Oculi mortuorum claudebantur à coniunctiſſimis qui aderant exhalanti. 450
Oculorum orbes quanti. 210

Oculi quorundam hominum ſcintillant, vt felium. 290
Oculos ventre maiores. Ibid.
Odia aperta facilè euitari, occulta magis noxia 29
Odia contemnere debent Reges. 150
Odor fratrum per aërem fertur, & à ſagâ canum nare percipitur, 158
Odorum ſimulacra ſequi. 158
Odryſiorum menſæ crudeles. 378
Oebalus, 483
Oebalij fratres. 219
Oedipodarum pactum. 142
 cauſâ diſſidij quæ. 142
Oedipi cadauer noxium Thebanis, alio aſportatum iuſſu oraculi retentum. vbi mortuus, & quo oſſa tranſlata. 135
Oedipus à vitio pedum dictus. 130
Oedipus expoſitus feris veſtigiis foratis. profectus Corinthum in exſilium. 83
Oedipodis & Oedipodæ, & Oedipo mediâ productâ. 94
Oedipus, mediâ productâ. 138
Oedipum nullos ex matre liberos ſuſcepiſſe. 133
Oechalia diruta. 262
Oechaliæ plures, præcipua Euryti. 304
Oechalię variæ. 317
Oechalius amnis. Ibid.
Oenomai conditio & mors. 369
Oenone ex Paride Corythum genuit. 511
Oeſtrus. 110
Oeſtro perciti qui & exempla, Lacænarum, Sicyoniarum, Thebaidum, Minyadúmque. 111
Oeta. 225
Officium quid. 527
Ogyges, Ogygius. 109
Ogygia. 128
Ogygis tempore diluuium in Achaia bimeſtre. 473
Οἰκεῖα. 516
Oleaginæ coronę Palladis. 492
Oleaginæ coronæ in Olympiis ratio. 515
Olenos, Olenia capra Iouis nutrix. 39
Olenos. 466
Olim pro futuro. 348
Oliua arbor pacis & iuuentæ. 14
Oloaritus. 529
Olympicis ludis victori dabatur oleagina corona cum palmæ ramo, & aurum palmæ interſerebatur. in aliis ludis idem factum videtur ex Vitruuio. 514
Olympionicæ an aureâ donati coronâ. 515
Olympiorum victores oleâ coronabantur. 489
Olympus & Oſſa quomodo diuiſi ab inuicem. 239
Olyra. 198, 199
Olyſippo, cognita Straboni & Stephano. eius laus. 65
Omina & vota ſolita interponi in nuptiis maximè Principum. 549
Ominis fauſti ſollemnis præfatio, *Quod felix, fauſtum, fortunatúmque ſit.* 549
Omina felicia, accipere ſe; infauſta, auerſari aiebant. 132
Omina impendentis magni mali. 412
 dolor ex nullâ cauſa conſurgens;
 lacrymæ inuito effluentes.
 ſerta comis decidentia.
 vbera ſanguinem ſudantia.
 manus iniuſſæ pectora ferientes,
 buxi ſonus feralis.
 tympana planctum imitantia.
Omina mala abominandi forma, imprecari hoſtibus; item amnis in pelagus euchi. 552
Ominis mali ſi ægrè accenſa 16. apud Graios etiam pater vel frater prælucebat. 16
 Romani in foco ſponſæ accendebant Ibid.
 ex ſpinu albâ. Ibid.
Ominoſum, audire tubæ & armorum ſtrepitus in lucis. 399
Omophagia. 325
Omphale. 316
Omphalæ quomodo ſeruierit Hercules. 263, 262
Oneirocryticorum ſcriptores. 457
 Artemidorus.
 Geminus Pyrius.
 Phœbus Antiochenus.
 Aſtampſychus.
 Artemon.
 Antyphon.
 Alexander Myndius.
O᾿νεγρι. 456
Adag. Οἰνὸν τὴν χαράδραν. 118
Opera noſtra ſola noſtra. 130
Opertanij Dij. 77
Opes maximæ, virtutes animi. 227
Ophelites. 57
Ophionius. 238
Ophir, an Perúra. 44
Ophonius Tigullinus. 540
Opigina. 9
Opima. 221
Optata facilè credimus. 248
Opula. 468
Opulentia mater laſciuiæ. 546
Opuleſcere. 40
Oracula omnia ambigua & obſcura. 55
Oraculum. 456
Oraculum Dardano redditum. 421
Oraculum Laïo redditum. alterum redditum Oedipo. 63, 95
Oraculum Laïo redditum. Ibid.
Oraculorum vox maior humanâ. 410
O᾿ρχεια. 113
Orbes oculorum cur rotundi. 142
Orbiculus. 44
Orbis nouus an veteribus cognitus. 32
Orbis partes tres, vnde nominatæ. 28
Orbitas deſpectui obnoxia. 229
Orca. 242
Orca anguſta. 14
Orchomenus fluuius. 33. & oppidum. 318
Orcus. 273
Orcus, ad eum deſcenſus patet, aſcenſus autem nullus. 202, 203
Alluſio, Ordiri paulla paullulum.

Ordiri virum, rem, paulla. Ibid.
Orgia, quid ſignificent, vnde dicta, quomodo & quando ſolita peragi; quę illorum ſigna & myſteria; quanta diuerſitas. 324.325
Orgia vnde dicta. 109
Origenis error animam conſtare corpore aëreo. 445
Orionis ſidus. 192
Orionis ſidus minax. 218
Oris hiatus decens quantus. 210
Ormenis. 315
Orni. 210
Oroſpeda, hodie Oropeſa. 236
Orpheus. 238
Orpheus ad inferos deſcendit. Orphei in leporariis qui. 267
Orpheus in Pieriâ monte. 337
Orpheus Muſicâ feras & inama attraxit. 266
Orphei muſica. 32
Orpheus, Phœbi filius occiſus à feminis Biſtonidibus. caput eius abſciſſum abiectum in Hebrum lugubre cecinit. 54. teſtudo in eius tumulo. Ibid.
Orpheus ritus Orgiorum ab Ægyptiis accepit. 325
Orpheus Sirenum cantum vicit. 41
Orpheus vnus Libethrius, alius Ciconæus 193
Orthographia apud Latinos in vocibus mutuatis ſeruanda, quæ apud Græcos, Barbaros 336
Orthoſia. 155
Orthus canis Geryonis. 236
Ortygia. 260
Oſcilla quid. 190
Oſcines corui. 404
Oſculi, baſij, & ſuauij differentia. oſculum offerendi ius cognatis, ſi non infames. 147
Os Graium, os Romanum. 189
Oſiris idem qui Bacchus. 193
Oſſa. 488
Oſſa ab Olympo quando diuulſa. 239
Oſſa pro tibijs. 508
Oſſidius Geta. 6
Oſſum & oſſua. 210
Oſtrum. 22,23. ἴσγεινον.
Oſyris idem, qui Bacchus. 106
Oſyridis ſacra. 325
Otium fomes amoris. 146
Otium quod ſequendum. 232
Oues Geryonis cur dictæ aureo vel purpureo vellere. 235
Ouidij Medea an cento. 5
Οἰλαι & ὑλαχύται. 100
Ouum ex Hercule natum. 106
Ozolæ vnde dicti. 71

P

PACHYNVS, non Pachynum. 302
Pactolus rubens. 326
Pacuuius Medum & Medeam compoſuit. 5
Pæan, Pęean, ſeu Pęon. 88
Pæanes initio proprij Apollinis, poſt facti communes Diis & hominibus. 487
pœnitentia liberat à culpâ. 485
Paginam vtramque facere. 556
Pagus Latinum, Græco ſumptum. 299
Palæmon. 111
Palamedis mors & vltio. 56.
Pallas alia ab Bellonâ. 165
Pallas ἀπλῶς dicta caſta. 211
Pallas Dea lucernarum præſes ſeu modulatrix. 240. nec tabernarum, nec cauernarum. 240
Pallas, mitior Dianâ, contenta Tireſiam excæcare. 129
Pallas patrima, matre carens. 343
Pallades quinque, quæ. 163. vel tres, Ibid.
Pallas Troiana, quam vindictam templi ſui profanati à Locris exegerit. 505
Palladis ſimulacrum ex Pelopis oſſibus confectum. 422
Pallas vnde dicta 501. cur haſtata fingatur. 501 eius ſcutum quale. 501 arma patris ſumit. 502
Palladis ſtatua à Phidiâ facta. 49
Palladium à qua Pallade. 163
Palladium. 421. quid, qualeque. 422
Aliuſio, palato, palatium. 217
Pallene 497
Palles à paſtoribus colebatur. 240
Pales, Deus. 256
Pales, vnus vir, alia femina. 177
Palæſtra, quid ſignificet, vbi inuenta, cur Argiua dicatur. 254
Palæſtræ quis inuentor. 294. exercitiũ liberale.
Palma Elia. 514
Palma pro victoria. palmæ ramus cur victori dari ſolitus. 514
Panathenaica ſacra. 491
Panchaia diues. 465
Pandareus. 309
Pandataria inſula. 557
Pandero Hiſp. 262
Pandiorum, Panduráve? & an *Pandero* Hiſpanienſium. 490
Pagęa alta. 332
Panicum. 198,200
Adag. Panicus caſus. 311
Panicus terror. Ibid.
Pan Inuus & Incubus. 259
Pannonius. 385
Panopeus. 505
Panis creditus eſſe Dea Ceres. 414
Panis ex caricis, caſtaneis, fabis &c. 200, 201
Panis bordeaceus vbi, & quando in vſu. 204
Panis quid latiſſima voce, & quid ſtricta. 200 201
Paniſus. 259
Paphos. 118
Paphos ſacra Veneri. 489
Paraſiti canes Actæoni noxæ. 129
Παραρυματα, τάπητες. 494
Parcæ dicuntur voluere, deuoluere, euoluere & reuoluere penſa, ſuſum, fata, colos. 231
Parcæ credebantur felices nuptias pręſentia ſua honeſtare, & vellere aurato vel albo notare. earum deſcriptio. 14
Parcę neceſſitatis filiæ. 461
Parcarum numerus, nomina, etymum. 231

Parcę quomodo colebantur. 13
Parcæ quos parentes habeant. 306
Parentare. 191
Paridis iudicium vbi, & vnde nata controuerſia. an eius Homerus meminerit. quale fuerit. veritas quæ. Paris vir doctus,& poëma eius. 423
Paris Achillem quomodo occidit. 437
Parium marmor, candidum. 196
Parmę tyronum albæ. 351
Parnaſſus à quo dictus. prius Larnaſſus. duo eius vertices, Nyſſa & Cyrrha, vel Tithoreus & Hyampeus. 94
Parnaſſus. 250
Parnes. 154. mons copioſus vitibus, apris, vrſis.
Thria, Thriaſius. 150
Paros ferax marmoris. 196
Parrhaſis. 458
Parrhaſus, Parrhaſia, aris Parrhaſius. 343
Parſa. 62
Παρθένοι vnde Gręci virginem. 516
Parthia. 501
Parthi. 385
Parthi equites boni, & ſagittas veneno imbuẽtes. Parthia, quę Regio, quomodo à Perſis diſcriminanda. confuſa ſępe nomina, ſed poſterius. 62
Parthis & Perſis ſolis connubia cũm matre legitima. 135
Parthi, ſoboles Scytharum, boni ſagittarij. 294
Parthus. 332
Partunda. 8
Partus menſes varij, prę cipuè decimus & cur. 148
Paſcitur. 93
Paſiphaë ex tauro peperit. 167
Paſiphaës fabula & mythologia. 167
Patcinazitę. 384
Pater, pro tritauo. 510
Patientia dura mitigat, quæ corrigi nequeunt. 50, 51
Patientia in damno opus. 392
Patientia (maximè martyrum) vincit torrores. 391
Pati remedium vnicum malorum ingentium. 51
Patres orthodoxi omnium litterarum periti. 337
Patria cuique gratiſſima. 387
Patriæ conſeruatoribus in cælo locus paratus. 349
Patrij Dij. 387
Patrima. 343
Patris Patrię nomen quibus, & quando dari ſolitum. 544
Paulli Aemilij dictum ad Perſeum. 303
Pauperem ex diuite fieri; miſerum. 149
Pauper lætus, diues. 227
Pauper eſt qui plus cupit, non qui parum habet. 227
Paupere nullus beatior, quia peiorem ſtatum non metuit. 141
Paupertas, Charybdis. 393
Paupertas læta, non eſt paupertas. 227
Pauſaniæ Regis mors. 265
Pax ſeu concordia Martem cohibet. tẽnet Copię cornu. Pluti nutrix & gerula. 18
paci quando ara primùm Athenis 19
pacis ara ſanguine non poterat aſpergi ouis illi immolabatur Ibid.
Pax victo neceſſaria, victori vtilis. 252
Peccatum cauendum in quod ante incideras. 125
Peccaturi cur noctem deligant. 409, 410
Peccati excuſationem præbent vel 296 { error, temeritas, neceſſitas ſeu fatum, ignorantia.
Peccatum inuoluntarium meretur veniam. 294, 296
Peccati remedia. 1. nolle labi & obſtare. 2. pudere. 3. noſſe magnitudinem peccati. 4. velle ſanari. 171
Peccator vitâ dignus, qui ſe nece dignum putat. 171
Pectides. 488
Pectore claro potens. 463
Pectoroſior. 108
Pectus durum dicitur. 342. { ferreum, lapideum, adamantinum, chalybeum, Siliceum
Pectus magnum, roboris indicium. 138
Pecuatus. 323
Pecudes. 90
Peculi aliquid cogere ex ſeipſo. 129
Pecuniæ vis quanta. ſuperat, vincit, & perrumpit omnia. 397
Pecus propriè quadrupes; latè omne brutum. etiam piſces. 138
Pedor. 270
Pegaſus. 75, 95
Πειθὼ coronam nuptialem nectere credita. 6
Pelaſgi. 505
Pelagi, dicti ruſtici. ſed qui propriè. Pelaſga pro quauis Græca, propriè pro Theſſala. 463
Pelaſgi, qui. Pelaſgia. Pelaſgus Argiuus. 94
Peleus feliciſſimus. 395
Pelias. 35. eius filiarum quatuor nomina. 35
Pelices. 148
Pelion. 488
Pelios. 55
Pellex à pellendo: 287
Pellęi muri. 473
Pelopea domus, ſed Pelopeia filia Thyeſtæ. 478
Pelopidarum fatum, an phyala, an agna, an aries fuerit. 371
Pelops, cuias fuerit. 295
Pelops diras Laio imprecatus tandem ignouit. 84
Pelops inuentor tibiæ curuę, ac modi Phrygij & Lydii. [illegible]
Pelopis & Hippodamiæ hiſtoria. 369, 370

Pelopis regnum Peloponneſus. 195
Peloria Theſſalorum. 25
Pelorus, non, Pelorum. 302
Peltæ Amazonicę deſcriptio. 485
Pellucent ſidera ponto tranquillo. 192
Penatem. 348
Penates, 374

Penates dicti Dij. { Magni, Boni, Potentes. } 377, 378.

Penates duplices, alij à laribus. 378
Penates, & Lares quomodò differant. vnde dicti Penates, nomen illorum & origo an nota. dicti & Penetrales. in maiore honore quàm Lares. 376
Penatum genera, & qui Dij tales. 376
Penatum nomina quæ apud Gręcos, & quare ſic vocarint. 376. { πατρῴους, γενεθλίους, κτησίους, ἑρκίους, μυχίους, }
Penatum origo Samothracia & Troiana, & quę illorum ſimulacra. 376
Penei aquæ vix permiſcentur aquis Titareſij, ſed diu ſubſidunt illis. 469
Peneus. 238, 239
Penna, quid veteribus; item quid *pennum*. 513 *pennas* veteres dixere, non *pinnas*. Ibid.
Pennæ odaratæ. 159
Penora. 190
Penſa rependere. 261
Penſiles horti. 390
Pentathlus. 294
Penthaſilæa. 462, 485
Penthaſileæ geſta, & mors, Achillem occidit, à Neoptolemo occiſo. 433
Pentheus diſcerptus ab { Agaue matre ſuâ, Autonoë, Ino. } { matertetris. } 111.
Penthei error, in repub. regendâ. 136
Peparethos. 468
Per, pro in ſollemne in precando. 295
Perębius. 337
Percis. 64
Peregrinæ malè audiebant, pro ſcortis, cum iis nuptię prohibitæ. 26
Perficere cytharâ 467
Pergamenum vnde. 420
Pergamos, Pergamus, Pergamum, Pergama. 420
Pergus, ſeu Percus lacus. 11
Perennis aqua differt à flumineâ. 190
Periboea. 125
Periculum amans, in eo tandem perit. 241
Periculorum ad patientiam ſerò animus poſt periculum inſtruitur. 206
Periclymeni tranſmutationes & mors. 55
Perithoedos. 468
Perſeis. 74
Perſei capulus. 289
Perſeus ex auri pluuia natus. 552
Perſeus Meduſæ victor. 75
Perſeus Mycenas curauit à Cyclopibus extrui, & extracto ex terrâ fungo fontem elicuit. 488
Perſię fines, Perſæ auctores caſtrandæ iuuentutis. 62
Perſis mos genuflexò Regem adorare. 257
Pertinacior ira, quo iniuſtior. 31
Pertinacis error. 136
Perturbationum remedium optimū eas præuenire, & animo ſecum ante peragere, 205
Peruentores, qui. 228
Perura olim Ophir. 44
Peſtis affecti corporis notæ. 92
Peſtis tempore apparere ſpecta varia, & terribiles formas cacodęmonū, ac vmbrarū 91. *Adde* huc pertinēs exemplum apud Gregor. Niſſenum in vitâ D. Gregorij Taumaturgi. in D. quoque Gregorij Magni geſtis habet de Angelo gladium recondente, cùm peſtis ceſſauit. denique ſacræ litterę teſtantur in magnâ illâ Iſraëlis peſte viſum à Dauide Angelum percuſſorem. 2. *Reg.* 24.
Pectanus ſinus. 457
Pes veli, lecti, carminis, hominis. 39
πιττῦα, 249
Phæa ſcrofa. 357
Phaëton, à pulcritudine. 9
Phaëtontis fabula vnde conficta Phaëton Solis curſum deprehendit. eius tempore fuit ecpyroſis. 52
Phaëtontis ſorores quot, quomodo mortuæ, & in quid mutatæ. 308
Phagedaina. 93
Phageſia & Phageſipoſia. 325
Phalangius. 58
Phalaris ſcelera ſua fato imputabat. 334
φάντασμα. 456
Pharæ, & Pharis. 469
Pharas. 62
Pharetra Amazonia. 512
Pharetræ grauidæ. 178
Pharia, hodie Liſna. 557. Pharia tellus propriè Ægyptus, ſed extendi nomen poteſt, ad prouincias vbicumque Phari. 557
Phari olim multis in locis Ibid.
Pharos quondam inſula in medio mari 473
Pharos vna Capreis, alia Alexandrię, alia Sicilię, alia oppoſita Dalmatiæ, alia in Hiſpania. Pharos vnde dicta. Pharus humanæ ſalutis, Rex pœnitens. 557
Pharſalici campi alij à Philippicis. 545
Phaſelus. 329
Phaſis. 383
Phaſis vrbs & fluuius, ortus & finis. etiam Arcturus & Boas. 17
Phaſys non labitur in Oceanum. 32
Phidias ſtatuam Palladis ſculpſit. 49
Philetus. 475
Philippi, an prouincia tota. 545
Philippi duplices Teſprotiæ & Thraciæ Philippici campi. 157
Philippi vrbs vbi, à quo condita. Philippici campi & ibi ciuile prælium an bis. 545
Philippis. 157

Philippus Macedo, parans aliis venenum penè eo ſublatus. 380
Philomela Actoris filia, mater Achillis. 429
Philomela in hirundinem. 309
Philomela in luſciniam mutata. 226
Philoctetes Pæantis filius & heres telorũ Herculis. 351
Phiſon. 327
Phlegethon Deus, & fluuius 90
Phlegra. 467
Phlegra Thraciæ, in qua Gigantomachia. 258
Phlyaſij quanta in veneratione Heben habuerint, & quomodo pinxerint. 527
Phlyeis. 258
Phocenſes cur à Thebanis exciſi. 185
Phocidis litora obliqua. 149
Phœbe ſucceſſor. 256
Phœbus, quis Apollo. 187
Phœbus cur dictus omnia videre. 169
Phœbæum genus vlta Venus impio amore. 167
Phœnices. 488
Pholoë. 341
Phorminx. 488
Phoronides vndæ. 367
Phoſphori ſonipes. 10
Phoſphorus. 77
Phrygum antiquitas. 195
Phryges beati 508. & mitras ferentes. Ibid.
Phryges cur dicti tibiam inueniſſe. 491
Phryges propriè Barbari. 27, 465
Phryges ſacras choreas in templis agebant 464
Phrygia tibia. Phrygij. modi. 464. ſonus eius entheus, concitus, inſaniæ concitator. 464. ſanat Iſchiacos. Ibid. modus religioſus. eius effectus. Ibid.
Phrygij cantus. 508
Phrygium marmor, maculoſum. 196
Phrygium tripudium. 465
Phryxi aries vel aureus, vel candidus, vel purpureus mythologia fabulæ. 43
Phthie ſeu Phthiotis. 466
Phyſeteris deſcriptio & nomina. fiſtulis eructat & non ore. vnde dictus. differt ab Orca. 207
Φύσετηρ. 207
Phytonici. 261
Piare noctis imaginem 551
Piaculare ſacrum. 99
Picturę genus imaginoſum Hieronymi Boſchij & Bruegelij, antiquis in vſu. 253
Picumus, Pilumnuſque Dij coniugales. 8
Pieres. 54
Pieria. 337
Pietas & pius. 56
Pignio. 238
Pindus. 45
Pinea fax, in nuptiis. 25
Pinnæ murorum. 393
Pinnas dici debere ſecundùm Fabium. 514
Pipare. 175
Pirene Corinthi fons Muſis ſacer. 24
Pirene fons, aquas habens leuiſſimas, in eum conuerſa nympha Pirene. Pallida. primum producit. &c. 68
Pirithous non rediit ab inferis cum Theſeo. 197
Piſa Endymionis filia nomen dedit vrbi Piſæ: differentia inter Piſam & Piſas. 469
Piſander primus Hydræ plura tribuit capita. 237
Piſcatio duplex, retiaria & hamotrahonia. 539
Piſcationis ſpecies 226. hamatoria ſeu retrahens. retinacularia, fuſcinalia ſeu tridentea, percutiens, ignifera.
Piſcatoris deſcriptio. 216
Piſces doloſi. 226
Piſces maiores minorum comeſtores. 184
Piſcis pro purpura. 22
Piſces, vltimum ſidus Zodiaci. 409
Piſcium & tyrannorum comparatio. 184
Piſidice, 470
Piſidice nuptias pacta, Achilli vrbem prodidit, ſed ab eo poſtea iuſſa lapidibus obrui. 431
Piſinni. 418
Piſtoria. 201
Piſtrix an differat à priſte. 208
Pitthis. 157
Placare noctis omina. 552
Placentę olim in ſacrificiis. 100
Plaga. 348
Planctus, quid. 360
Planetæ an dictæ Symplegades. 41
Plangens fluctus. 508
Plantæ tranſlatæ in melius ſolum mitеſcunt. 202
Plantarum compartio. 460
Planus iactus. 245 e 46
Platonicorum ſententiæ de animæ migratione variæ. 359
Platonis ſententia quę verè de animæ immortalitate. [illegible]
Paluſtrum. [illegible]
Paluſtrum cæleſte. 192
Plebiſcitis legum nomen vt auctoritas. 555
Plebis inconſtantia & leuitas, inſipientia. 229
Plebis vitia inſimul coaceruata. 230
Pleiades. 218, 407
Pleiades, Pleiones, Pelıæ. Peliades cuius filię. quæ ſtellę, cur columbæ dictę. 18
quot, nomina. 19
Pleiades etiã Pleiones. vnde dictæ. quàm multæ 21. cur denſæ & ſpiſſæ. 22
Pleides. [illegible]
Pleuron; ſeu Pleuros. 466. Meleagria, regia. Pleuronia. 466 Pleuron vir. Ibid.
Pliſthenes filius Atrei. [illegible]
Ploſtra (caleſtia) ſicca. 218
Plures, hoc eſt inferi. 265
Pluto, Dominus mortis cur dictus. 266
Plutonis inſigne clauis. 272. ſimulacrum eius quale apud Elæos. Ibid.

Pluto, Iupiter. 260
Pluto, regit fata,& morti dominatur. 301
Pluto ruſticus Proſerpinæ raptor, ſeipſum cum illa ſubmerſit. 11
Pluto ſeu Plutus cur in vlnis pacis, vnde dictus. 19
Plutonis ſors, Inferi. 173
Pluuia quomodo gignatur. 52
Pocula fagina. 328
Poculum boni Genij.bonæ Fortunæ,boni dæmonis, quod. 412
Pœnæ an aliæ ab Eumenidibus. 12
Pœnas dat, quiſquis exſpectat; exſpectat, quiſquis meruit. 169
Pœni immolabant Herculi vel Saturno primò ſuos, poſtea alienos liberos; & non ſublatæ hæ hoſtiæ penitus vſque ad Hadrianum. 558
Pœnus lapis. 196
Poli an immobiles. 203
Pollux pugillandi peritus & fortis. 21
Pollux. 218
Polybus educator Oedipi. 83
Πολυχροις linea. 159
Polynicis vltio. 142
Polypheme. 21
Polyphemus Neptuni filius, eius moles. 395
Polyphontes præco. 130
Polyxenæ cura vt honeſtè cadat. 476
Polyxenæ fortis animus in nece ferenda. 475, 476
Polyxenæ tumulus vbi. 476
Pompa. 303, 426
Pompei tumultus ſeu ſepulcrum. 354
Ponere in vſurâ. 30
Pontes nauis. 495
Pontus Euxinus cur dulcis, & an paluſtris. 31
Poplicolæ primicos. cognomen M. ſecundum quos. 312
Poppeæ forma & mores; & luxus. 545
Poppeæ mors 557
Poppeanum vnguentum. 546
Populare, ſacrum, carmen. 104
Populares feliciores tyrannis. 482
Popularis auræ fauor quàm noxius ambitioſis, vt Gracchis, Saturnino, Druſo, Sulpicio. 555
Populari. 177
Populona. 9
Populus alba Herculis arbor. 261
Populus amicorum. 218
Populus multa ſibi vult permitti, quæ Principi non permittit: à quo ſemper maiora exigit. 546
Porciæ Bruti virilis animus. 461
Porcina vox terret elephantum. 159
Porrectiùs tendere. 498
Portentoſus. 340
Portentum in Capnomantia ater ignis,& flammæ diuiſio. 98
Portentum quomodo à monſtro differat. 261
Portunus. 117
Poſteriores. 369
Poſtumus à Boiis occiſus. 114
Potamides. 194
Potentes ſolent opprimere eos qui minus pollent poſſúntque. 184
Potentia & vires pro iure & iuſtitiâ habitæ. 184
Potentia vera animo imperare. 381
Potentiorum tyrannis. 104
Poteſtas quæ ſciens patitur perpetrari nefas, & poteſt inhibere; quaſi probat debere fieri. 261
Poteſt eſſe. 350
Potina. 8
Potorum cantio dicta παροινία. 412
Potu menſam veteres claudebant. 412. vtrum ſalubre.
Percoquis. 142
Præfatus Manes animámque. 465
Præfectus caſtrorum. 554
Præfectus Prætorio, pro aulæ Præfecto. 540
Præferox. 176
Præfica. 103
Præficæ conduci ſolitæ. 218
Prelii à bello diſcrimen. 147
Preludere vox à militiâ, ad alia multa tralata. 234
Præmeditatio vtilis cõtra perturbationes 205 & contra omnes aduerſitates ſcutum optimum. 206
Prænestinorum Lares, Digitij. 374
Præpes pulcherrima. 399
Præportat frons ignes pectoris. 12
Præſeminati. 48
Præſtare, præſtationes. 49
Preſtites, qui, quótque. 373
Prætoriana caſtra vbi. 540. ſeu Prætoria. 540
Pretoriani milites. 540
Præuiſa antè, languidiùs incurrunt. 206
Prata omnia ſacra Iunoni. 162
Preces matrum & nutricum, per canos & vbera. 335
Prema. 8
Premere pro excedere 192
Prendere verbum obſcœnum. 24
Priamus bis captus. 425
Priami corpus vbi & quando ſepultum. 422, 423
Priamus cur ita vocatus, cùm prius Podarces diceretur. quomodo redemptus à ſorore. 425
Priami filij quot. 420
Priamus iuuenis & ſenex calamitoſiſſimus, ſtatâ ſeu mediâ ætate feliciſſimus. 464
Priami mors. 421
Priami regnum. 419
Priapus. 8
Primâ face, ſeu luminibus accenſis. 426, 427
Princeps non poteſt prorſus odia effugere. & quæ contemnenda, quæ non. 127
Principem tutũ ſola præſtat clementia. 542
Principibus & dominis etiã malis, obtemperãdum. corũ improbitas vt cetera naturę mala

Digitized by Google

ferenda quæ faciunt indigna, habenda ſunt digna. ſubditur iis qui ad eos venit licet liber venerit. 31
Principium rerum. 96
Principum nec virtutes, nec vitia, etiam ſecretiſſima, latere queunt. 482
Principum pocula olim capaciora, quàm vulgi. 411
Principum naufragia duo, odium & contemptus. 541. eis præſidium optimum non ferrum aut latrunculatores, aut milites, ſed fides, amor, beneuolentia ciuium. 541, 542
Priſtis deſcriptio. dicta Serra, Niuella, Chaldero, Malthe. an ſcribendum priſtis, in piſtris. 207
Proceſſus. 202
Prochyta. 341
Procne conuerſa in luſciniam. 309
Proconnyſſus marmoris ferax. 196
Procruſtes. 211
Procubo. 293
Procurare ſomnia, rituale verbum. 551
Procyon. 84
Prodigia. 401.
- Vinum in ſanguinem mutari.
- Simulacra in templis: ſudare. lacrymari. guttas emittere ſanguinolentas. edere ſonitū, gemitum, vocem articulatam.
- Opinio Plutarchi de his.
Proditrix patriæ occiſa contra fidem datā. 431
Prodromi venti. 367
Produnt aperta odia locum vindictæ. 29
Proetidarum ſuperbia, inſania, expiatio Melampus. 114
Profani, qui veteribus. 165
Proferre pedem. 39
Prohibere negligens, quando poteſt, mali reus. 435
Proludere, 208
Proluuium. 185
Promethea herba. 61
Promethei pœna vnde ficta. 62
Promethei frater Athlas. 350
Prometheus ignem furatus cur fingatur. 74 quia ignis vſum & ſapientiam docuit. Ibid.
Promethei ludi. 491
Promethei tempore vno menſe diluuium in Aegypto. primum diluuiorum particularium. 437
Promethei vultur ſeu aquila ab Hercule interemtus. 61
Propes. 39
Prophanarum narrationum incertitudo. 32
Propheta. 98
Propria homini bona animi. 30. proprium nemo nil habet. Vitæ fructus nulli proprius Ibid.
Προσκυνεῖν. 257
Proſcriptorum capita in triumuiratu expoſita. 545
Prorſus & prorſum. 419
Proſerpina. 121
Proſerpina Adonim amauit. 260
Proſerpina, Iuno. Ibid.
Proſerpinę lex vetat vmbras die vagari aut conſpici, permittit nocte. 113
Proſerpina puer. 156
Proſerpinę raptus hiſtoria vera, vnde origo fabulæ Plutonem rapuiſſe. 11
Proſerpinæ ſacra. eiuſdem vera & myſtica figura. cur ablactata dicatur, ἄδωα. 166
Proſerpina ſpiritus qui per fruges fertur. 85
Protagoras & Epicurus prouidentiam Dei adimebant, non verò Deos negabant eſſe. 387
Protei tempore diluuium Pharonium in Ægypto, quo Pharos propior facta Alexandriæ. 473
Protelo. 176
Proteus, qua forma. 466, 467. quod regnarit, in Ægypto, poſt in Thracia; denique aperta Pallene redierit in Ægyptum, non ferens filiorum crudelitatem. 467. ambiguus. Ibid.
Protei vaticinium. 470
Protygia. 325
Pſalteria. 488
Pſammenithus ſubitò obmutuit. 187
Ψευδαπιστούμενοι liber auerſus à fraudulenta depoſitario. 366
Ψόφειν. 312
Pterna. 111
Ptolomeus cur dictus fulmen. 512
Publica priuatis præferenda. 233
Pueri, vſque ad annum XIV. quòd ſint pari. 462
Pugnæ ſignum olim coniectę ab anteſignanis vtrimque faces. 289
Pugna Oſculana. 543
pugna vnde dicta. 539
pulcra facie ſępe fœdus animus tegitur. 204
pulcritudinis caducæ comparatio cum roſâ, violâ, lilio, niue. 194
Comparatio pulcritudinis cū 42.
- oſtro ſeu purpurâ & ebore.
- aurorâ.
- ſponsâ erubeſcente.
- roſarum cum liliis, aut in lacte.
- Lunæ laborantis ac deficientis.
- amaranthorum mixtorum liliis.
- malorum candidorum rubentiū.
- niuis & minii mixtorum.
pulcritudo corporis imperio digna, quomodo intelligendum hoc vetus dictum. 210
Pulcritudo corporis quæ requirat. 209 & 210
Pulmo via & inſtrumentum loquelæ. 322
Pullus color quis. 269
Pulſare pede. 110
Puls cerebri. 433
Pupilli Deo curæ, ideo hoc nomen toties in ſacris litteris inſeritur. 188
Puræ manus eſſe debent ſacrificantium. 210
Putare. 98
Purgatoriæ pœnæ. 194

Ritualia Purificationis gentilium ſeu expiationis. 189. & ſeq.
aqua viua { bis vel / ter / ſepties } vel { adſpergere. / mergere. / ſpargere. / irrorare. / circũferre. / ſubmergere / abluere. } { caput, / manus, / pedes, vnde *Adag.* Illotis pedibus. / corpus totum. }
ſulphure,
ramo oliuæ,
lauri ramuſculo,
thedis, ſale, lente, ouis, placentis, caſeo, &c.
reliquis etiã elementis nempe;
igne,
aëre ſeu ventis,
terra ſeu puluere.

Purpurare. 40
Purpura conchilium, & color quomodo conficiatur & colligatur. eius vſus, precium. 22. inuentio, tinctio, genera, & colores varij. 23, 24
Purpuræ porrectio ſecuritatem promittebat Romanis. 35
Purpura Regum propria. 381. milites tamen illam veſtitui inſerebant. 382
Purpurea, ſanguis mare. 24
Purpureus capillus. 95
Purpureus color omen imperij. 372
Purpureus de albo. 43
Purum vinum, quod. 401
Purus impubes. 462
Puſula. 23
Puta, nota irriſionis. 471
Putiphar qualis Eunuchus. 188
Pygmæi an in rerum natura. 123. an cum gruibus pugnent, & an homines. 124
Pylos patria Neſtoris; verbum aliquot nomen variis in locis, ſed & totius territorij. 469
Pyra. 462
Pyræ viris excellentibus celſiores erigi ſolitæ. 350
Pyram incendebant neceſſarij. 353
Pyrene. 162
Pyrene mons vnus Hiſpaniæ, alius Tyrolis in Germania. 68
Pyrgus ſeu turricula teſſeraria. 142, cornu. Ibid.
Pyrrha. 35
Pyrrha nomen Achillis. 437
Pyrrhus neſcius ſimulare. 506
Pyrrhus Priamum occidit, & occiſus, in templo. 421
Pyrrhus, regulæ iactu interiit. 462
Pyrrus. 24
Pythagoræorum ſententia de animæ immortalitate in quo erret. 439
Pytheculæ. 341
Pythegia. 325
Pythia. 94. quomodo ſolita vaticinari. 95
Pythiæ oraculum Philippo redditum, quomodo vinceret. 397
Pythius. 419
Python, etiam Delphin dictus. 302
Python ab Apolline necatus. 261. inde Pythonici, qui afflantur à Dæmone. 261

Q.

QVA pro vbi. 319
Quadrantal. 245
Quadrigæ an Heroum tempore in vſu. 209
Quadrimeſtres partus infelices. 234
Quæſitor, & quæſitoria vrna. 232
Quæſitor. 478
Qualis mater talis filia. *Adag.* 516
Quaternio. 245, 246
Quatrio humani corporis. 245
Quercus loquax. 351
Quercus ſenio exeſæ & nutantis *Compar.* 524
Quercus ſpecies quinque. 42
Quercus viuax, roboris ſymbolum. 118
Queretur vbi fuerit locus. *Phraſis.* 306
Querquetulanæ. 337
Querularum auium comparat. 507, 508 { luſciniæ, / hyrundinis, / alcyonis, / cycni. }
Qui, pro quis. 364
Quidditas. 531
Quies miſerias lenit. 50
Quid niſi? *phraſis vetuſta.* 317
Quinquertium. 294
Quiris. 348

R.

RABBINIS mundus æternus. 531
Rabioſus. 230
Rabulæ. Ibid.
Racemationes in Patres, conceptæ & ſperatæ. 163
Radiatus Sol, radiatum lumen. 348
Rarenter. 342
Rata verba. 122
Recedere, ſuccedere, concedere differunt. 301
Receptus, quid. 394
Recipere in ſecretum. 228
Recipere verbum laniena. 137
Reddere animam, vitam. 517
Redigere in ſuum. 180
Redimicula 179
Redire alij. 312
Redire Græciam. 493
Referre gratiam, Ciceronis. 299
Reges adorandi flexo genu mos, à quibus receptus, & à quibus repudiatus. 257
Reges anxij & formidoloſi 126
Reges debent vlciſci anteceſſorum necem. 96
Regum eſt odia contemnere. 151
Regum & tyrannorum vita periculoſa & miſerrima. 383
Reges flecti, ſibi turpe putant. 168
Regibus hoc ipſo quod cuncta licent, multa non licent nempe quæ fas non eſt fieri. 546

Reges in triumphum duci ſolitos vinctos manicis aureis, *ſuſpicio*. 426
Regum ira grauis & noxia. 49
Reges mortui indigetabantur. 104
Reges olim in arcibus habitabant. 381
Regum peculiare vitium, quo cœperunt ire. iras fouere temere conceptas, & ſententiam pertinaciter tueri. 51
Reges ſacris inferorum non poterant intereſſe. 104
Reges ſancti eſſe debent. 396
Reges ſimulantes. 228
Reges verum odêre. 117
Regia dignitas, ſceptrum & diadema, res fragiles & vanæ. 434
Regiæ dignitatis nota olim diadema; ſed & gêma quædam pretioſa in capite. 382
Regiæ vitæ infelicitas. 386
Regimen. 482
Reginæ albæ Francorum. 269
Regius ſtatus infelix, quia ſemper pauidus. 480
Regna quouis pretio emunt tyranni. 151
Regna ſemper odiis obiecta. 126
Regna ſocium non ferunt. 485
Regni bonis ſine curâ frui, feliciùs quàm regnare. 126
Regium eſt rectè facere, Rex qui rectè faciet. 381
Regnum omne eſt ſub grauiore regno. 397
Religare. 53
Religioſum, de ſepulcro. 458
Relinquitur intelligi. 181
Remigium de equis. 10
Reminiſcentiæ lapis. 291
Remiſſum. 234
Renidere. 46
Reſido. 204
Reſinæ media communis. 25
Reſiſtere pro manere. 171
Reſiſtere. 270
Reſolutio rerum fit in ea elementa, vnde coaluerant, corporis in terram, anima migrat in cælum. 360
Reſurgere non poteſt, quod non prius interierit, & demortuum. 360
Reſupinare. 218
Reuocare ſinus in pectore. 178
Reuoluere penſa quid. 131
Reus ſe purgat crimine, qui criminis cauſam nullam ſibi fuiſſe oſtendit. 37
Rex. 227
Rex qui rationi imperat, qui animum ſuum ſubdit. 381, 382
Rex tutus non eſt vbi nihil à Rege tutum. 542
Radamanthus Herculē docuit vti ſagittis. 355
Rhæſus. 332
Rhamnuſia. 255
Rhamnuſia triſtis. 475
Rhea, vxor Saturni trium filiorum mater. 173
Rheda. 80
Rhæteum ſine diphtongo in ſecunda ſyllaba 424
Rheni duo. 298
Rhenus 41
Rhenus explorator pudicitiæ matrum. 298
Rheſi mors & vxor, Rheſus flumen. 485
Rhodanus, quot hoſtia habeat, quàm rapidus influat in mare. 52
Rhodanus. 298
Rodope Deis damnata. 55
Rodope. 177, 332, 337
Rodopeïa culmina. 210
Rhodos ſacra Soli. 489
Ricinis lugere. ricinia. 269
Rictare. 175
Ringere. Ibid.
Riphæi montes. 154
Ritè fauere. 18
Rituale, Dearum nomina maſculino genere efferre, aut maſculino epitheto iungere. 256
Rituale ferire cultris brachia ſacerdotibus { Baal, Cybelles, Bellonæ, & Hecates. } 74
Ritus apud morientes. 344
Ritus, auerſâ manu rogum funebrem incendendi. 313
Ritus, cineres, & oſſa colligendi & aſportandi. Ibid.
Ritus funebris, cineres oſculandi, & ore ſcrutandi vt labris legerent. 465
Ritus funebris infantium. 459
Ritus funebris, mortuorum oculos claudendi. 450
Ritus funebres varij. 465 { Mortui manes & animam præfari; Rigare & perfundere manus; Nigrâ veſte ſe incingere; Oſſa, quæ ſuperant vſtioni, legere; Lecta vino & lacte ſpargere ac fundere; Ventis cillanda ac ſiccanda exponere; Sicca aromatibus condire; Condita in vrnam reponere; Lacrymas ſuperaddere. }
Ritus lugentium. 269
Ritus in luctu crinem ſoluere. 218
Ritus ſalutandi Deos loci illius. 493
Robus. 159
Rogus 461
Romæ Cynædi aſſumto habitu muliebri criminis nefandiſſimi quaſi profeſſionem faciebant. 162
Romanæ plebis inſignis leuitas & inconſtantia. 120
Romani genus Martis. 123
Romani Impp. purpuram porrigebant, ſignum ſecuritatis. 35
Romani ſeruant in nominibus propriis accentum gentis cuius eſt nomen. 316
Romulenſis. 65
Romulus & Remus Martis & Iliæ filij Romæ conditores. 328
Romulus in cælo. 8

Rorifera biga Lunæ. 174
Roſç vernæ. 412
Roſç, fructus Veneris nitens, floridum corpus Horarum, alumnç decentes veris. 413
Roſimundæ parricidium 114
Roſtratç. 495
Ruach. 454
Rubeta in magicis. 67
Rudis. 175
Rumina. 8
Rupex. 437
Rurſus & rurſum. 419
Rurſus prorſus. Ibid.
Ruſio. 260
Rutila fax. 289
Ruſticæ vitç encomia. 182

S

S, pro arbitratu veteres nominibus propriis addebant vel demebant .65
Sabææ virg & thus Sabæi ſatilegi. 237
Sabæi ab Arabibus diſtincti. 331
Saca, Sacij. 113
Sacç. Ibid.
Sacç feſtum. 25
Sacer ignis, ἱερὸν πῦρ, ſacer morbus, ἱερὰ νόσος epilepſia. 93
Sacrificandi ritus. 99
Sacrificia inferorum, terreſtrium, & cæleſtium quomodo & quibus differebant? tempore, loco, victima, poſitura, materia & aliis. 118 119, 120, 121, 122
Sacrificiis ritus, inaurare hoſtiæ cornua. 89
Sacris arcebantur impuri. 190
Sacrum, de templis. 458
Sacris Græcorum hordium ſolidum inſpergebatur. 100
Sacrum, ſacrarium. 221
Sçculi acceptio triplex. 540
Sæculum quid. 182, 305
Sæuire. 175
Sagæ. 113
Sagax quis, ſagaces canes qui, ſagire, ſagç anus vnde dictæ. 158
Sagittæ Threïciæ. 512
Sagittaria herba Hiſpanorum, baleſtrera. 237
Sagittarij ſeu Centauri ſidus. 408
Sagræ Italiæ oppidum, vbi Sagræ celebrari ſolita fœdiſſima Orgiorum. 325
Salacia. 207
Salamis. 118
Salamis Cypri, ædificata à Teucro, dicta ambigua. 469
Salamis duplex, quæ ex his dicta vera. 469
Salitoria diuinatio. 129
Salmantica Polybio ἀλμάντικα, Stephano ἐλ-μαντίκη. 65
Salum. 330
Saltationis genera. 210. { Cordax, Comicorum / Sicinis, Satyrorum / Emmelia, Tragicorũ. } propria.
Saltationum genera. 465
Saltus Achillis Troiæ fatalis. 505
Saltus reconditi. 162
Salutandi reges mos apud Græcos. 257
Salutantes ſoliti genua contingere. 34
Salutare & adorare differunt. 257
Salutationes antiquorum quales. 227
Salutatorum claſſes & ordines. Ibid.
Sam pro ipſam. 550
Samos Iunoni ſacra. 488
Samothraces Dij, Principes & conſiliarij Iouis. 377
Samothracii Indigetes. 374
Samuel an verè apparuerit. 319
Sandala. 200
Sanguis pro liberis cur. 416
Sanctitas in quibus poſita. Deo propria. 47
Sanctitatis gradus ſeu aſcenſiones tres. 453
Sancti in cçlis quomodo cognoſcunt quæ hic agimus, intelligant preces noſtras, & pro nobis apud Deum patrocinentur. 518, 519
Sanctitudo. 461
Sanctum, de muris ac mœnibus. 458
Sar ſeu Sarra, Tyros. 23
Saraquino. 468
Sardanapali felicitas. 444
Sardoi Heroës Herculis ex Theſpiadibus filii. 265
Sarmatæ, & Samatç, & Sauromatæ, & Syrmatæ, vagi ac intonſi auidi libertatis tuendæ. 162
Sarmata velox. 385
Sarmatæ intonſi. 265
eorum loricç. Ibid.
Saronicum mare. 206
Sarrana purpura. 23
Satellitum Regis & tyranni differentia. 542
Satias & Saties. 413
Saturnalia Romanorum. 25
Saturni columnæ. 237
Saturnini mors. 555
Saturni filii tres, & eorum ſortitio. 173
Saturni lex iubebat puniri hominem, qui Deam nudam vidiſſet. 129
Saturnus pro liberis, lapidem vorauit. 261
Saturni regnum futurum quomodo intelligendum. 116
Saturnium mare. 392
Satyri an fuerint vnquam. 109
Satyri bicornes. 266
Satyri filii Sileni, ebrii depinguntur. 108
Sauconna. 52
Sauromatæ. 332
Scabies. 269
Scææ altæ 462
Scæa porta ad Occidentem. 474
Scæua. 421
Scamander fluuius, cur dictus diuinus. ei virgines Troianæ nupturæ virginitatem ſuam offerebant. ſacerdotem habebat peculiarem. 428
Scamandrii pueri dignitas oris. 474

Scantinia lex. 262
Scarphe. 469. etiam Scharphia.
Scatebra fluuia. 156
Sceleribus Deus infenſus ſterilitatem immittit. 85
Scelus dum punitur creſcit. 365
Sceleſtus gratis nemo. 56
Sceptriferi Tonantes. 240
Sceptra antiquiorum regum haſtę breuiores. 372
Sceptrum Pelopis, quàm antiquum, à quo factum, eius veneratio & forma. Ibid.
Sceptrum porrigere Aſſyriis promiſſio ſecuritatis. 35
Schandia. 332
Schiſte. 96
Scholaſticus antiquum vocabulum. 407
Seiani ambitio in ſalutationibus. hodie Seiani multi. 228
Sciathus. 529
Scindapſus. 105
Scindapſus vox ſignificatiua, & cuius rei. 488
Scindere comam. 212
Scindila. 200
Scinis. 211
Sciolorum ſupercilium Patres Eccleſiæ laceſſentium non ferendum piis auribus. 337
Sciomantia. 323
Scipiadæ cur duo belli fulmina. 512
Scipio pro titione. 272
Sciron. 211
Scironides petræ. Sciro latro. 206
Scorpij ſidus, & genera ſcorpionum, & fabula. 408
Scortum Chaldęi vocant, foras prodeuntem. 516
Scoti. 323
Scotorum, quis primus ſcriptor nobis meminerit, 1. Ammianus, 2. D. Hieronymus, 3. Prudentius, 4. Claudianus. 522
Scotobrigantes exploſi ex libris Senecæ. 522
Scutum quomodo differat à clypeo. 147
Scylla. 306
Scyllę allegoria. 394
Scylla Phorci filia, eſt eminens promontorium, & vnde conficta de eius forma ex noxa fabulatio lepidæ mythologiæ meretrices dictæ Scyllæ. 42
Scyphus. 412
Scyron. Sceiron, & Sciron. 207
Scyros. 430
Scytaloſagittipelliger Hercules. 220
Scythę Aſiatici & Europæi. 384. profugi 585
Scytharum laus ſagittatio, cui à pueris aſſue fiebant 294
Scythę multiuagi, Nomades, campeſtres, in plauſtris degentes. 265
Schythæ Nomades, & plauſtriferi. 284
Scythæ Palladium Troianis vendiderunt. 422
Scythię tellus barbara. 306
Scythica potatio. 378, 411
Scythicus pontus. 98
Scythicum mare. 296
Secale. 200
Securis Amazonia. 510
Securis quid, & vnde dicta. 513
Securitas ſecuritate mutua paciſcenda. 486
Securitas ſecuritate paciſcenda. 542
Securum non eſt idem quod tutum. 169, ex *verbis Senecæ colligitur*. tutum, *quod vltionem externam euaſit*, ſecurum, *quod metu vacuum*.
Securus eſt pauper. 141
Sedere, Iudicum. 316
Sedochi aut Sedochezi. 113
Sedum, ſet, ſed. 345
Seiuga Ioui ſacra. 174
Semele in cælum tranſlata. SEMELES LVCVS. 219
Semen. 199, 206
Semihomo. 340
Semina flammæ, ardoris 75
Semper. 84
Semipulſus. 311
Semitales Dij. 374
Senecæ vaticinium. 44
Senectus an onus grauiſſimum. 50
Senectus celebratur trium. 421
- Virorum: Tithoni. Priami. Neſtoris.
- Feminarū: Hecubæ. Aethræ. Sibyllæ Cumææ.
Senectus facit hominem ſecurum & mortis contemtorem. 1:8
Senectus facit liberos & fortes. 103
Senectus pigra; omnes pigros facit. 213
cur? Ibid.
Senere. 293
Senes ab anno ſexageſimo, quia tunc ſenio laborent. 462
Senes cur iactabundi. 388
Senes facilè moriuntur. 190
Senes pauci ſanguinis. 507
Senio. 245, 246, 247
Seniores à XLV. vſque ad LX. quia tunc primùm corpus incipit ſeneſcere. 463
Senium vitę veſpera, occaſus vitę, mala ætas, morbus inſanabilis, cum morte poni ſolet. 180
Sepelienda an cadauera maleficorum. 402
Sepeliendi mores ac ritus. 405
Septemtriones. 349
Sepulcra ſacra, ſancta, religioſa. 458
Sepulcrorum violatio atrociſſimum ſcelus. 462 pœnæ grauiſſimę eorum qui violarunt. Ibid.
Sepulcrum. Ibid.
Sepultura cur à veteribus tantopere optata. 402
Sepulturam (*maxime ſacram*) contemnere, impium. 403
Sepultura & ſepulcrum religioſa ac ſacra. 461
Sequana. 308

Seres

Seres. vnde ſericum. eius confectura quomodo differat à bombycino & byſſo. adhuc hodie inueniri. an fabula, vt vult Cardanus 178
Seriphus. 529
Serpens Cadmi cur non criſtatus. 234
Serpentarius. 61. idem anguitenens. eius figura. 61
Serpentũ ſpecies 58:
- aſpis.
- dipſas.
- hæmorrhois.
- cherſydrus.
- chelydrus.
- cenchris.
- hammodites.
- ceraſtes.
- ſcytala.
- amphiſbæna.
- natrix, ſeu hydrus.
- parea.
- iaculum.
- preſter.
- ſeps.
- baſiliſc' ſeu regul'
- ſolpuga.
- ſcorpius.
- draco.
- vipera, phalãgia.

Serraca. 227
Serra piſcis. 207
Serui dominorum clientuli munera ſolebant dare vt admitterentur ad dominos. 228
Seruius Tullius caruit ſolemni funere. 528
Seruitium & ſeruitus quomodo differant. 471
Serui à ſeruando dicti. 436
Serui licentiam in Dominos certis diebus habebant apud varias nationes Mercurialibus, Peloriis, Croniis, Saturnalibus &c. 125
Serúm lanificium. 328
Seruum fieri ex Rege, graue. 149
Seueri Imp. dictum de ſua vrna. 355
Seuilla ſeu Sibylla. 64
Si pro ſiue. 556
Sibyllę oraculum, Italo militi Peluſium vitandum. 557
Sicilia Cereri & Proſerpinę adiudicata. 265
Sicilia duplex citra & vltra Pharum. 557
Sicilia triquetra, eius promontoria quæ, quondam Italiæ continua, nũc interciſa fluctu. 302
Sicinnys Sicinniſtę. 110
Sicyonij quo ritu Furiis ſacrificabant. 13
Sidace vnde Sidaci. 113
Sidera alitu, ore, & aquis lota fieri pulcriora crediderę gentiles. 193
Sidera amittunt lucem luna lucente. 192
Sidera cæleſtia ſecũdum Auſonium. 409.
- Duodecim Zodiaci ſigna iam enumerata.
- Arcti ſeu vrſę.
- Anguis.
- Arctophylax.
- Corona.
- Engonaſis.
- Lyra.
- Auis.
- Cepheus.
- Caſſiopeia.
- Auriga.
- Perſeus.
- Deltoton.
- Andromeda.
- Pegaſus.
- Delphin.
- Telum.
- Aquila.
- Anguitenens.
- Orion.
- Procyon.
- Lepus.
- Sirius.
- Argo.
- Hidrus.
- Chiron.
- Thuribulum.
- Piſcis.
- Piſtrix.
- Euridanus.

Sidera, Dij. 11
Sidera horrida quæ. 218
Siderum paſtor Deus. 245
Sidera pro Diis habita. 218
Sido, in præterito ſedi. 500
Sido, ſubſido, ſidens, inſiditur. 480
Sidoniorum Dea Aſtarte, & eius myſteria. 172
Sidus orbis, ſidus Romæ. 526
Sidus quid. 217
Sieſta Hiſpan. 194
Sigeum abſque diphthongo. 424
Sigala. 200
Sigillata terra. 345
Signifer cęleſtis. 405
Signa belli vocalia. 394.
- bucina,
- tuba,
- cornu,
- lituus.

Signorum bellicorum genera tria. 145
quædam muta, aquilę, dracones, vexilla &c.
quædam vocalia, vt teſſaræ militares. quædam ſemiuocalia, vt tubæ, litui, bucina &c.

Signa duodecim Zodiaci; & quib' Diis ſacra. 405.

Signa	ſacra
Aries	Palladi.
Taurus.	Veneri.
Gemini.	Phœbo.
Cancer.	Mercurio.
Leo.	Ioui & Cybeli.
Virgo.	Cereri.
Libra.	Vulcano.
Scorpius	Marti.
Sagittarius.	Dianę & Veſtę,
Capricornus	Veſtæ.
Aquarius.	Ioui.
Piſces.	Neptuno.

Sihor. 297
Sileni an iidem cum Satyris. 109
Silentium pro confeſſione 296
Silenus Bacchi præceptor ebrioſus. 108
Siligo. 198, 199
Siligo tranſit in triticum. 199
Siluanus lacte piabatur. 7
Siluarum & arborum fremitus & cęcum deprenſi venti murmur, prognoſticum tempeſtatis. 496
Similitudinis liberorum ac parentum cauſæ vnde petendæ. 290
Simonides animam mortalem cecinit. 444
Simon Magus. 318
Simplicitas Achillis & Pyrrhi. 506
Simulacra mortuorum ſeu imagines, quæ. 358
Singularia. 185
Siniſtrum fulmen cur malum auſpicium comitiis. 400
Sinon. 421
Sinum veſtium remiſſarum infra pectus ſuccingebant in luctu. 424
Sinoſus. 466
Sinus volucres, & fluentes. 178
Sipylus. 308
Sipylus mons in quo Niobes ſepulcrum. 257
eſt & vrbs eodem nomine, ſed euerſa terræ motu. 257
Sir. 297
Siraci. 113

Sirenes, aues, voluptates. 43
Sirenum forma, genus, cantus; ab Orpheo victæ. 43
Siris fluuius. 297
Sirius. 84, & 85
Siſama. 198
Sithonij. 357
Situs 214
Soanorum diuitiæ. 49
Socigena. 9
Socius in pęna ſolatium. 473
Socrates varij, vnus in his poëta & quis. 56
Sodomorum incendium. 52
Sol cuncta videt. Iouis oculus. commune lumen. Gymnoſophiſtę pro ſummo Deo colebant. eius laudes. 16. eius curruum deſcriptio. 16
Sol cur dicatur dextro matris lacerto, Luna ſiniſtro ſuſtineri. 400
Sol cur dictus in Orientali parte, & Luna in occidua creari. 400
Sol cur fictus tempore Atrei obtenebratus. 414
Solis currus 10
Solis currus & ſubiugales. 173
Sol, idem Ianus, Apollo, Diana. 260
Solis obſcuratio Dei ſignum iræ. 189
Sol occidens obſcurus aut maculoſus tempeſtatis nuncius. 496
Soles plures nonnullis. 135
Soli quadrigæ tribuuntur. 174
Sol quare dictus dexter cum eſt Auroram, cùm ſiniſter Noctem gignere. 400
Sol quid. 531
Solem prope Hiſpaniam freto mergi, & inſtar rotæ candentis in aquâ, ſtridere. 404. Solis figura & materia, quæ veteribus Phyſicis. 404
Sol rector. { temporis, ſiderum, cæli. } 405.
Sollennia fundere, ſolennia inſanire. 26
Sollennitus. 486
Sollicitare. 36, 528
Sollicitior. 542
Solicitum aurum, ſolicita mora. 183
Sollicitus. 125
Solum. 153
Solum, quid. 327
Somnia cuique referunt imagines conformes curis & ſtudiis diurnis. 550
Somnij anima inanima. 550
Somni: deſcriptio Ariſtophanica; infernus miniſter, amictus atro mortui pallio; Horrido graui, crudeli aſpectu, Magnos habens vngues. 550
Somnia diuina an ſopore graui preſſis immitti ſolita, ſibi contrarij ſcriptores. 458
Somnia quę vera cenſebantur Ethnicis, & quæ interpretatione digna. 457
Somnia quædam an vera. 293
Somniorum malorum expiationes fiebant, mane fluuialis aquæ adſperſione aut lotione, eaque calefacta. 550, 551
Somniorum malorum immiſſores dæmones gentilibus placabantur, mane ter ſalſa mola, fluuio viuente, ter merſis in aqua crinibus; farre pio & ſale ſaliente. item linguis combuſtis 551, 552
Somnia vnde terribilia vel placida. 293, 294
Somnia vulgaria dormientibus immi tebantur. 456
Somnium. 456
Somnium quid. 293
Somni ciuitas. 293
Somnus cuius filius. 292
Somnus cur quaſi genitalis & rerum pater. 293
Somni & mortis ſimilitudo. 293
Somnus frater mortis & quare. 292, 293
Somno marcidus. 10
Somnus quomodo oritur ex labore. 291
Somnus ſolutor malorum & laborum. ideo Sicyonij pingebant ſomnum leones domantem. varia eius epitheta & laudes à variis effectibus. 292
Somnus torporem adfert. 293
Soni à voce differentia. 427, & 429
Soniuium. 122
Sonitus ad auxiliandum Lunę ſolitus fieri. 195
Sonores melliflui. 95
Sopor, venenum ſomniferum. 60
Sorix, vel Saurix. 66
Saurum vocabulum amoris. 187
Sors pro Deo, qua Deus probatur incertus 556
Sors incæſta. 478. oraculum ad incæſtum hortans.
Sors pro oraculo. 97
Sortes Claudianæ. 369
Sorte ſua quiſque diues, ſi contentus. 217
Sortem ſuam non ignorare, aliquod ſolatium eſt cladis. 493
Sortes diuiſoriæ 423. Græcorum ſortes, quales. 423 conſultoria, & diuinatoria ſors reproba. 423
Sortitio iudicum coniectis in vrnã tabellis. 232
Sothis. 85
Sotigena. 9
Sparſim. 346
Spartę & Lacedæmonis differentia. 470
Spartæ filia Eurotæ vxor Lelegis nomen indidit vrbi. 470
Sparta florens manu. 238
Sparta muris carens. 20
Sparte ſacra Iunoni. 489
Spartiatæ ab Abrahamo oriundi. 470
Spartiatæ, Sparti, prę ſeminati. 48
Sparton. 289
Spartus, Sparta, Spartani. 48
Species ſacra. 558
Specimen. 139
Specimen pro indicio, & prodigio. 371
Spectra ad inferos deſcendentia. 558
Spelta. 189
Sperandum quamdiu ſpiramus. 240
Sperare in aduerſis fortium. 86

Spes & metus cauſæ omnis infelicitatis. 471
Spes & timor coniuncta. 456
Spes & timor vna cathena vincti. 29
Sphettos. 158
Sphingis Aenygma & ſolutio. 87
Sphingis parentes, forma, crudelitas, mors. 87
Spicus hic. 256
Spinturnix. 65
Spiritum ſupremum ore excipere. 344
Spiritus an diſtincta pars hominis ab ipſa anima : & quomodo intelligendi Patres, qui id videntur voluiſſe. 453
Spiritus Eurorum. 40
Spiritus in ſacris litteris ſolitariè non ponitur pro anima brutorum, ſed cum addito vt Spiritus vitæ 445
Spiritus quomodo poſſit dici differre ab anima 453. quomodo Spiritus nomen Apoſtolus ſoleat ſumere. 453
Splen ſedes riſus. 322
Spolium & Spoliatorium. 472
Sponſos in thalamum prima mater nocte ducebat, ſed pronuba ſpōſam in lecto locabat. 148
Sporades. 331
Squales, ſqualities. 269
Stabilitor. 330
Stabulans. 236
Stacte. 316
Stadij ſpacium & ſpecies Olympicum, Italicū, & Pythicum. 368. conciliati de menſura varij ſcriptores. 369
Stadium naturale, quantum? Stadij curſum eſſe triplicem.
Græcis nominibus nuncupatum 169. { δίαυλον. δόλιχον. τέτρωρον. }
Stagnum, pro mari quieto. 395
Stantis in flumine vorticoſo deſcriptio. 223
Stare. 88. 420
Stare quid propriè, tam in ſacris litteris, quàm prophanis. 222
Stare, vox ritualis. 291
Stare, *rituale*. 402
Stare ſolemne vocabulum in victimis, quid ſignificet. 97
Stata ætas. 140
Statarium prandium. 410
Stationes diurnæ & nocturnæ, Hebræis, Græcis, Romanis. 404
Statunculæ. 244
Statuta hoſtia, ritualis vox. 89
Stellæ an cadant. traiectiones earum, & vnde fit vt videantur moueri, ac labi. 497. 498
Stellæ an alantur humore. 498
Stellæ diſcurrentis. comp. 191
Stellæ videntur cadere Epicureis, ſed non cadunt. 146
Stellæ vnde compoſitæ, & vnde dictæ. 497
Stellans. 192
Stellantes ſinus. 8
Stellarum ſubſtantia ignea. 224. & 225
Stellarum traiectiones ſeu diſcurſus & ſignificatio. 191. & ſeq.
Stellatum peplum noctis. 173
Stellimicantes. 347
Sterilus, pro ſterilis. 81
Steſichorius iactus. 248
Stibadium. 411
Στιγμὴ χρόνου. 180
Stirps ſupremus. 256
Stoici animas hominū mortales ponebant 438
Stoicis anima mortalis, non immortalis. 441. 442. aliique errores eorum de anima. 445. 447. 451, 452, 454, & ſeq.
Stoicorum Chaos quod. 454. item, æternitas. 454
Stoicis Dij 405 { ſidera. elementa. mundus. }
Stoici Naturam Deum putant. 529. CHRISTIANIS, Deus auctor naturæ : Natura, pars creaturarum. 531
Stoicorum opinio de interitu & renouatione mundi. 534
Stoici quid putarint eſſe animam. 451. 452
Stoicis ſidera Dij 529
Stoicis vnus Deus Iupiter, quem pro diuerſis muneribus, varia ſortiri nomina volebāt. 530
Stoici, vt laudent Mundum. 529
Stomoma an idem quod chalybs. 307
Strata. 395
Stratonice 509
Stridon fluuius. 545
Stringere vulnera. 313
Strix, ſeu ſtridula. 66 quid, & qualis auis diſquiſitum. an noceat pueris, & quomodo, duæ ſententiæ. an in eas ſagæ commutentur & cur ſtriæ vel ſtriges dictæ. 66
Στρώματα ἁλουργαί. 411
Strongyle. 114, 222
Strophij parentes, item duo Strophii, & Strophie fons 514
Strophium 179
Strymon vrbs & flumen. 500
Stupor oritur ex magna cura. 187
Stygia vis ſoporifera. 74
Stygiæ herbę veneficæ. 74
Stygis aqua metallum erodit, muli vel aſini vngula poteſt ſeruari 91
Stygis aqua quam venenata. 90. frigore lethifera. 91
Stygis flexus. 272
Stymphalus Heros, & lacus, Stymphalides & earum forma. 72
Stymphalus lacus, Stymphalydes aues quales, & quomodo ab Hercule victæ. 237. feminæ. 238
Styx lenta, quieta, ſtagnans palus, atra, vnde illi nomen, dira, facit cælo fidem, numen eius peierare Dij timent, peierantis pœna nouennio nectare & ambroſia carere. decimo anno exſulare à conſortio Deorum. 272
Sub præpoſitio quando in compoſitis retineat b. & quando mutet. 343
Subhorreſcere. 497
Subigus. 8

Sublimus, pro ſublimis. 81
Subiuere. 191
Submerſio in aquis genus mortis ab antiquis deteſtatum, & quare. 500
Subrigo, ſubrigens. 257
Subſeſſor, quid. ſubſeſſe, de venatione, ad bellum, & ad thalamum tranſlatæ voces. 160
Subſidere. 379
Subſtantia. 531
Subulâ. 142
Suburra. 540
Succinum. 308, 309
Succubi an dæmones. 259
Succubitana purpura. 24
Suculæ. 39
Subditis ſemper graue præſens imperium. 546
Sueui. 501
Suffigere auro. 182
Sugillare oculos. 450
Suggrundarium. 459
Sui imperium quiſque habet. 139
Suillam pediculi exedere. 462
Sulpicius occiſus & ſepulturâ prohibitus. 555
Summa nequeunt diu ſtare, ſubitò cadunt. 398
Sumanes. 121
Sumanus. 121, 501
Summitti. 177
Sunion portu nobile. 157
Suppara, Syparia, Sipara. veli & ornamenti. 40
Superantior. 52
Superat mei pars. 465
Superbi aditus & limina potentium. 228
Superciliorum ratio decens. 210
Superinuergere. 101
Superſtes aura. 294
Superſtes de gente tantâ. 462
Superſtes ſibi. 309
Superſtitio ominandi ex face pineâ nuptiali. 17
Superſtitioſa vox. 93
Superus. 173, 364
Superum mare, quod. 392
Supplices ad aras confugientes, non auellere, ſed lignis circumdatis cremare, vel templi fores obſtruere, & intus poſitos ſic fame interdum & demolito tecto aëris quoque iniuriis necare ſolebant. 263
Supplices ad aras ſtabant, vel eas prehendebant, maximè cornua. 252
Supplicibus non parcere impium. 435
Suppus. 245
Suppum, felix. 245, 246
Surdi loci. 267
Surrentinum Pollionis. 390
Suſpendioſus. 191. iis non fiebant iuſta. Ibidem.
Suſpenſus. 135
Suſpirium vnde. 344
Suſtinere. 336
Suus. 181
Sydrachi. iiij
Sylis fluuius. 197
Syluæ in tectis domorum. 390
Symplegades. 41. an inter ſe collidi ſoitæ. vnde orta fabula, ab Argonautis tranſmiſſæ duce columbâ. 41
Symplegades. 296
Synna 196
Synnadicum marmor. Ibid.
Syndromides. 41
Sypallettos. 468
Syrtes duæ, & earum deſcriptio ac natura. 241
Syrtes Libycæ. 480
Syrtis horrenda. 306

T.

TAXI venenum aliud à toxico. 217
Tabulâ luditur cum teſſeris, taliſque. 242
Tacitis tenebris ire. 26
Taciturnitas arguit conſcientiam. 296
Tænarus viri, vrbis, promontorij, & paludis nomen. eſt Ditis ianua, ideo dicitur patens aut apertus. eius deſcriptio. 213
Tagus 326
Tagus, an in Aethiopiâ quoque. 183
Tagus flumen, priſcum eius nomen, Theodorus. 382. qui hoc nomen inuiderint, & eius laus. 183
Taigeta. 485
Tali & Teſſeræ in quibus conueniant, & in quibus differant. 242
Talorum iactus, qui. 245
Tali, quidam naturales, & artificiales, Romani vel Græcanici ſeu Aſiatici; qui vel Stesichorij, vel Euripidei, vel Midæi. 244. 248
Tali ſitus. 243. eius poſitionum ſex nomina, tam Græca quàm Latina πρανὲς, ὕπτιον, ἑτεροῖα. planum, ſuppum, cornua. vnde ſic dicta. 243
Talorum ornatus & figuræ. 244
Talorum ſpecies & modi. 242. cum ſeq.
Talorum vſus quàm antiquus. 249
Talus. eius forma. 243
eius numerus. Ibid.
Talthybius quis, & eius ſepulcrum. 416
Tameſis. 523
Tamtus & quamtus cum m. 241
Tanaïs. 297, 3[illegible]
Tantalici, & Tantalidæ. 1[illegible]8
Tantalus Iunior, pronepos illius famoſi, ei deſponſata Clytemnæſtra, & ſepulcrum vbi. 401 366
Tantalus ob loquacitatem punitus. 316
Tarandus. 573
Ταρ[illegible] locus. 24
Tarentina purpura. 228
Tartari deſcriptio. Ibid.
Ταρταρίζειν vnde dictus. 107
Tartari putant Lunam Solis filiam. 326
Tarteſſiacæ arenæ. Ibid.
Tarteſſius. 236. eorum opulentia.

Tarteſſus. 64
Tarteſſus. 236 an flumen hoc nomine. 236
Tarteſſis regio. Ibidem. flumen argentiferum. Tarteſij beati. Ibid.
Tauanus. 110
Taurus Cretenſis ex orbe lunæ. 221
Taurus Cretæ immiſſus à Neptuno, cùm in Peloponneſum traieciſſet, ab Hercule occiſus. 301
Tauri Deo ſacri in imâ terrâ. 373
Tauri icti comparatio. 331
Tauri immolatitij comparatio. 514
Taurum immolare Ioui & Neptuno licuit ſolis Regibus, Deorúmque filiis, & quibus in terris ſuperior nullus 240
Tauri Ioui an potuerint ſacrificari. 239
nec Neptuno, Apollini, vel Marti. Ibid.
Tauri nomen veteres omnibus rebus magnis dabant. 59
Taurus mons, rigens frigore, vnde dictus quàm magnus, quot habeat nomina, & vbi propriè Taurus. Ibid.
Tauri Pontici. 557. eorum crudelitas in hoſpites 558
Tauri ſidus. 317, 407
Taurus. 263
Taxillus. 243
Taygeta carent leonibus. 161
Taygeti altitudo. 20
Tecumeſſa, an Tecmeſſa. 346
Tænaros ſacra Neptuno. 488
Tegimen Latinum, vt tegmen. 295
Tela ſecunda ſeu fauſta. 333
Telamon. 314
Telchines. 357
Telegonus & Tmylus hoſpites luctâ victos necabant, filij Protei. 467
Telegonus patricida. 474
Telephus. 314
Telephus quomodo ſanatus ab Achille. 432
Tellus & Tellunio. 260
Tellus leuis oſſa tege. terra ſit tibi leuis. 215
Telluris & terræ diſcrimen 138
S. Telmus Hiſpanus, nautarum patronus. 218
de eius vitâ. Ibid.
Telum fugit, *formula*. 247
Tembyces. 20
Temerarij facilè in malum incidunt. 241
Temerinda. 297
Tempe, quid, quibus locis. 47
Tempeſtas ſuprema. 426, 427
Tempeſtatis futuræ indicia. 496, & ſeq.
Templi Troiani profanatio, quam dirè & quàm diu humanis hoſtiis expiata. 503
Templum pro quouis tractu & quauis Deorum hominumve habitatione 216. in cælo, in terrâ, ſub terrâ. templum à tuendo dictum. 217
Tempora luxus confundit, vertit tenebras in lucem, & diem in noctem. 391
Tempore quædam corrigi, quæ vi nequeunt. 136
In tempore ipſo. 97
Tempus omni morbo medetur. 380
Tempus præſens breuiſſimum, aliquod tamen. 180
Tempus ſanat, quod nequit ratio. 482
Tempus triplex præteritum, præſens, futurũ. 181
Tenebrarum ſubitarum deſcriptio. 499
Tenedos. 432
Tenera mons Fortunatarum. 64
Tennare aëra. 174
Ter, quater beati. *Adag.* 189
Ter pro ſæpe. 187
Termini. 183
Ternio vel Trinio. 245, 246
Terpander. 258
Terra an mobilis, vt quidam; an verò (*quod verum*) firma & immobilis, etiam ex Platonis ſententia, & Scripturæ ſacræ. 414
Terra an rotunda 117
Terra communis altrix. 141
Terra cur putata à quibuſdam primum rerum principium. 141
Terræ Dij quatuor. 260
Terra & mare vnum globum conficiunt. 117
Terræ & telluris differentia. 138
Terram grauem imprecari. 215
Terræ motus & mugitus ſolent peſtem anteire. 92
Terræmotus genera. 417
Terræ mugitus inter prodigia. 372, 375
Terrigenæ nati ex draconis dentibus à Cadmo ſeminatis, eodem die mutuis vulneribus necati. 128
Terrigenæ quot & qui ex dentibus draconis nati. 48
Terrigenæ ſeu terræ filij. 87
Faunorum terror, ſecundum pleróſque idem cum Panico terrore: differt à mentis alienatione Laruarum incurſu genitæ: *patet ex locis Plinij, & Ouidij, & aliorum illic citatis, nam Plinius tres terrores agnoſcit, Lymphationem à Nymphis immiſſam, vnde Lymphatici; nocturnorum Deorum, nempe Laruarum, vnde Laruati: Faunorum agitationem, quam Ouidius diurnam eſſe vult; medio cùm premit arua die. Sanè Nocturnum, & etiam Meridianum dæmonium ſacra Scriptura teſtantur.* Pſal. 90. *Non timebis à timore nocturno: A ſagitta volante in die: à negotio perambulante in tenebris: ab incurſu & dæmonio meridiano.*
Terrores immitti credebant. 311 à { Cerere, Nymphis, Laruis, Faunis, Pane.
Terroris vanis vana. 159
Teſſerarum & aleæ quis inuentor. 244
Teſſera minus antiqua & magis infamis, quàm tali. 249
Teſſeris modus ludendi, qui in vſu veteribus. 242
Teſſeræ nomina varia, forma, ſitus, numerus, 243. ornatus, 244. iactus. 245.

Teſſeræ quomodo conueniant & diſcrepent à talis. 242
Teſſerarij, honeſtiori vocabulo vocati aleatores. 249
Teſtor. 420
Teſtudo. 488
Tetrachordum. Ibid.
Tetradiſtæ. 234
Tetrapolis Atticæ. 156
Tetroron humanum. 245
Teucer Scamandri F. 418
Teucria. Ibid.
Teucro exiliū Aiax prædixit; ille fugiens iram patris in Cypro Salaminem exſtruxit. 469
Theutrantis filiæ ab Hercule violatæ. 262
Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ. 315
Thalami ſocium nemo fert. 485
Theano vxor Antenoris. 423
Thaſij ſe Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt. 361
Thaſiorum nummi. 361
Thebæ Ægyptiæ. 123
Thebæ Aſianæ. 432
Thebæ Cadmeæ. 84
Thebæ Herculeæ. 128
Thebæ feraces Deorū. Thebani, Dij qui. 238
Thebarum ædificatio. 149
Thebarum portæ & nomina. 88
Thebarum, ſeptem portæ, à totidem ducibus obſeſſæ, & à totidem defenſæ. 144, & 145
Thebani non iuerunt ad Troiam. 483
Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuiſa. 256
Themiſcyra. 301
Thenno cauſa belli decennalis. 185
Theognite. 21
Theoïnia. 325
Θεώρις, nauis an peculiaris Athenienſium. 495
Thermæ in ipſo mari. 391
Thermæ Romanorum vaſtiſſimæ. 391
Thermodon 31
Thermodon vbi, & triſyllabum potius. 301
Thermopylarum origo. 333
Theſeus euaſit labyrinthum ope Ariadnę 167
Theſeus inuentor palęſtræ. 294
Theſeus Mineruę auxilio ab Hercule reductus ex orco. 214
Theſius flos 115
Theſpiades. 262
Theſpis, Theſpiades. 315
Theſides. 189
Theſmophoria. 164
Theſmophoria minora. 324
Theſſalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia. Hęmonia, diuiditur in quatuor partes, Theſſalicam, Pelaſgicam, Iolchicam, & Phtioticam. 35
Theſſaliæ precibus flumina quę. 239
Theſſalici cantus, Magici. 196
Theſſali duo. 35
Theſſali etiam equos in funeribus tondebant. 212
Theſſali in Peloriis ſeruis ſeruiebant 35
Theſſali propriè Minyæ. 33. & Pelaſgi. 34
Theſſalonica. 545
Theſtius Agenoris filius. 466
Theſtius flumen. 320
Thetidis nurum eſſe, magnum quid. 470
Theurgia. 321
Theutaris bubulcus præceptor Herculis, 355
Thoas flumen. 313
Thoas. 320
Thraces Thyni, & Bithyni. 337
Thracia fertilis. 727
Thracia tellus Rhæſi Mauortia. 332
Thraſybuli & Periandri tyrānicum conſilium. 544
Threicia chelys, lyra. 337
Thryon, Thryoëſſa, Thryaſius portæ Thryaſiæ. 154
Thule. 94
Thuris collectio. 331
Thuſci 111
Thyades. 110
Thyeſtæa cœna ſeu menſa. 366
Thyeſtæ dapes. 476
Thyni. 337
Tiara & Tiara, quid ſit. 399
Tiberij Gracchi finis. 555
Tiberij quæſtio ſoluta. 437
Tibia buxea. 490. tibiarum diuerſitas. 490
Tibia curua Pelopis inuentum. 464
Tibiæ inuentum cuius. 490
vnde dictæ. Ibid.
Tigres virgatę. 176
Tigridis amor in fœtus, ſurreptio catulorum, mora per ſpecula inſequentis, furor in litore. 76
Tigridis fluuij curſus, rapiditas, nomen vnde. 298
Tigris. 419
Tigris Cauraſea. 176
Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidecel 64
Timendus de patre. 462
Timent quem multi, timeat multos neceſſe. 127
Timere deſinere, qui nihil ſperat. timorem & ſpem ſimul gradiri 29
Timere deſinit, qui deſiit ſperare. 456
Timere timentes neceſſe. 127
Timidorum memoria cum vitá finitur. [illegible]
Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino. 315
Timor duplex, vnus puſillanimium, fortium alter & Heroum, etiam Herculis. 220
Timor & odium ſe conſequuntur. 127
Timor & ſpes quamuis aduerſantia ſemper tamen coniuncta.
Timor peior eſt eo quod timetur. 394
Timor ſpe omni carens malum maximum 455
Timore timemus, non timorem. 394
Timori prona fides in peius. 241
Timoris vacuitas magnum bonum. 455
Tinda. 358
Tindaridæ. 510

Tinguere. 507
Tiphe. 198, 199
Tiphys domitor profundi. 10
Tiphys quando & quomodo mortuus. & quis eius in regimine ſucceſſor. 53
Tireſias ad Halyartum fato functus. 97
Tireſiæ cæcitas, quia Palladem vidiſſet nudam in lauacro. 129
Tireſias pro cæco. 97
Tireſiæ viuacitas. 118
Tirinthia tela pro certis. 289
Tiſiphone. 13, 289
Tiſiphone importuna. 12
Titacides vicus. 157
Titan. 336
Titan lucidus. 215
Titanes montiferi. 342
Titan, quid ſignificet, & qui Titanes. 306
Titareſſus, ſeu Titareſius, vndas habet ſupernatantes Peneo, & vbi fluat. 469
Tithoni cum Aurora amores ſenium, immortalitas repudiata, mutatio in cicadem. 512
Tithonis frater vel Laomedontis, vel Priami. 512
Tmylus filius Protei hoſpitum necator. 467
Tonantes ſceptriferi. 240
Teneſcit. 217
Tonitribus. 217
Tonitrui natura. 138
Tonitru prius fulmine. 313
Tonſæ. 495
Tonſillæ. Ibid.
Topper. 481
Tormentorũ ſpecies quędã 460. { digitalia, pedum luxatio, Torcular, naſi ac aurium diſtorſio, labiorum vexatio.
Torone puella amata Proteo. 467
Toxeus frater Ioles. 310
Toxicum quid, & vnde dictum. 157
vnde conficiatur. 161
Trachelon. 111
Trachyn aſpera & ſaxoſa. 305, 309
Trachyn quid ſignificet. 466
Tractus longi. 192
Tragaſia. 438
Traiectiones ſtellarum notę tempeſtatis. 498
Trambelus Telamonis filius, ob amorẽ Apriatis ſe Achilli opponens ab eo occiſus. 430
Tranſactus mundus. 222
Tranſcribi. 365
Transferre. 142
Tranſmittere. 457
Tranſtra. 495
Tranſuere. 142
Tribuni plebis lictore carebant: fuit magiſtratus poteſtas Tribunitia. 556
Tribuni Pretoriani mille militibus pręerant. 553
Tribuni ſinguli excubias in Palatio viciſſim agebant. 540
Trietericorum tempus, origo, locus. 324
Triga. 174
Trimenſe, ſiue trimeſtrum. 199
Trio. 349
Triphyliaca Pylos. 469
Tripolis. 156
Tripos Delphicus. 72, 94
Tripos quid. 21
Triptes Deorum. 121
Triptolemi, Celei filij, à Cerere docti, beneficio fruges acceptæ ſeminatæ. 197
Triſtes ſeu minaces notæ. 99
Triſtis, quid propriè. 201
Triſtificas voces reddere. 497
Triticum *latiſſimè* ſumptum continet omnia quæ frumentum in ſtrictiſſima ſeu tertia ſignificatione, & excludit legumina & hordeum. 198. *latè*, pro omnibus tritici ſpeciebus infimis, vt excludat far & hordeum; contineat, robus, ſiliginem & trimenſe; *ſtrictè*, pro ſola tritici ſpecie, quæ robus dicitur. 199
Triticum tranſit in ſiliginem. 199
Triton. 207
Tritones qui, qua forma, & an in rerum natura. 429. Triton Neptuni filius ſolus, loquendi peritus & maris bucinator. 430
Tritonis (Pallas) inuenit tibias. 490
& abiecit. 491
Triuia cur Diana. 157
Triuia, Hecate ſeu Diana, cur ſic dicta. & quę tres eius facies, & tria munera & inſignia. 72
Triuiæ lucus, in Carcinitico ſinu. 154
Triuię nocturna ſacra lampadifera. 180
Trullum. 376
Truncum nemus, quod ſine foliis. 316
Trœzenij quo cultu proſecuti Hippolytum. 209
Trœzenij ſeruis ſeruiebant quodam die. 25
Trœzen ſinuoſa. 466
Troia. 418
Troia ab Hercule totidem diebus, quot ab Atridis annis eſt expugnata. 512
Troia bis capta ſagittis Herculis. 425
Troię Genij. 421
Troia, nomen. 464
Troiia triſyllabum. 466
Troianę portę cuiuſdam cuius inſigne equus. 505
Lugentiũ Troianarũ deſcriptio. 425, & 425. { crinem nodo ſolutæ, & cinerem inſperſæ. pectus nudæ & humeros vteritenus, veſtem ſolutam ſuperius, & dependentem chorda vel faſcia ſupra vterum nectebant, ne quid vltra pateret, manus complodebant, caput parieti illidebant. capillos vellebant, faciem vnguibus, pectus & caput pugnis palmiſque vulnerabant, eiulabantur, & leſſum canebant.

Troiani ludi quales. 464
Troilum occidit & raptauit Achilles. 510
Tropæa Ioui & Iunoni dicari ſolita. 490
Tros, à quo Troia. 418
Tuba ſignum nauticum. 495
Tuba Tyrrhena. 473
Tubæ vſus, inuentio: tubicen. 394
Tumor maris præcedit tempeſtatem. 496
Tumulus à tumore telluris dictus, quaſi tumens tellus. 459
Turbo quid. 398
Turcia. 418
Turdetanorum argentea præſepia. 49
Turdetanum mare belluoſum. 107
Turrium ędificandarum inuentores qui. 787
Turtur marina. 424
Tuſcum mare. 392
Tutela Lemni, Vulcanus. 108
Tutelæ nautum. 494
Tutum differt à ſecuro. 169
Tuum non eſt, quod fortuna fecit tuum. 250
Tuus. 187
Tybur ſacrum Herculi. 489
Tympanum, arma pruriginis, inſtrumentum luxurię non virilis ſonus. 262
Tyndaridarum ſidus. 262
Tyndarus. 483
Typhis primus nauigationi apta ſidera obſeruauit. 38
Typhœus ſepultus ſub Inarime. 341
Typhonis antrum. 91
Typhon, ſeu Typhœus an venenatus eius forma. bellum cum Ioue. cubile in Cilicia. 71
Typhon Tartari & terræ filius. 527
Tyranni amant adulatores, ideo paucos habēt ſibi verè amicos. 322
Tyrannicum morte contentum non eſſe, ſed lentum ſpatium vltionis per cruciamenta ducere. 263
Tyrannidem ſuſcipere liberum, deponere non liberum, retinere neceſſarium: imò ſi Chriſtianè loquaris, ſuſcipere illicitum, retinere illicitum, deponere neceſſarium. 325
Tyranni iras ſemel conceptas nunquam vel tardiſſimè deponunt; vltioni ſemper intenti. 31
Tyranni nomen pro iuſto Rege. 353
Tyrannis Dionyſij firmiſſima quàm exiguis copiis peſſundata. 542
Tyrannis tollendi potentiores ciues. 544
iiſdem amici quoque ſuſpecti. Ibid.
Tyrannorum ſalus, ferrum; ſed infida & inſecura. 251
Tyrannorum timor quantus. 388
Tyrrheni dicti Pelaſgi. 34
Tyrrheni in Delphines mutati. 111
fictum ex re. 112
Tyrrhenum mare. 392
Tyrrheni qui & vnde. pyratæ. 111
Tyros dicta Sar. 23
Tyrus. 178
Tyri an iidem cum Satyris. 109

V

VACALOS ſeu Vahalis. 298
Vęcors. 112
Vaccinium. 468
Vacua ſeu vacans mulier. 487
Vacula. 203
Vacuere. 437
Vacuum an aliquod intra vel extra mundum. vacui deſcriptio quo ſenſu vacuum admitti poſſit, quo non. 271, 272. vacuum duplex. 272
Vagitanus 8
Valentia, Dea. 489
Valere multum. 170
Valerij Poplicolę priuilegium ianuam aperiendi more Græco. 311
Vani metus, morbus. 311
Vanis vana terrori. 159
Vapor duplex, ex terra & ex aqua. 451
& quo ſenſu vapor aliquis dicatur frigidus. 451
Vapor materia pluuię, niuis, grandinis. 52
Vapor, quid. 366
Vaſtitudo. 269
Vaticinantes capillum ſoluebant. 509
Vdum. 315
Vdum quid. 211
Vedius. 191
Veliferus. 368
Velorum deſcriptio. 40
eius inuentio. Ibid.
Vemmiculum far. 199
Venabulum, Γζόλιον vel ζιβύνη, Græci. 160
Venę ſalientes in extis ſignum prœliorum 103
Venationis laus. 163
Venatio per formidinem. 169
Venatores Corſi à canibus laniati. 129
Venatorum voces ſolemnes. 160. ſollemnis eorundem ritus, initio Dianam, aliquando & Apollinem inuocandi & pollicendi prędę partem. Ioui quoque partem dare. 160
Vendere iura fori clamoſi. 250
Venena & animalia venenata naſci ſolita in locis æſtu vel frigore ſqualidis. 68
Venenatæ herbæ an mundi initio creatæ 60
Venenum de bono, ſed rarius. Ibid
Veniam peccator peccatori dare debet, illam ut à Deo ipſe pro mereatur. 410
Venilia. 207
Venus dicta, Deus. 255
Venus almus. 255
Veneris aſſis ei initiatis dabatur. 548
Veneris aureæ templum in Ægypto, hinc Venus dicta aurea. 233
Venus cur alma & genitrix omnium. 381
Venerem iacere. 246
Venus Martem cohibet. 38
Veneris myſtæ quomodo initiabantur ei 143
Venus Aſſyria quę. 149
Veneris numen quàm infame, quod tamen poëtæ Maximum & Potentiſſimum canunt. 548, 549

Veneris potentia. 319
Venus ponto generata. Veneres quatuor, & quæ. Venus mater plurium Cupidinum. 172
Venus, quæ poëtarum. Ibid.
Veneris ſignum benignum. 247
Veneris ſtatua adamata. 246
Veneris ſtella. 260
Veneris ſtella eadem quomodo Veſperus & Lucifer 77
Venerius iactus. 243,245,246,247,248
Venti collaterales ſæpe ponuntur pro præcipuis. 304
Venti contrarij quomodo ſimul queant flare. 500
Ventos contrarios ſimul flare poëtæ contendunt. 304. imò qui in Americam nauigant, dicunt ſolere ibi ventorum quandam ex quatuor orbis cardinibus pugnam naues certo interitu demergere; quam ventorum colliſionem vnius venti nomine illi nuncupant, *Huuincam*. de quo habes in libello Miraculorum S. Virginis DEIPARAE, quæ in illius æde MONTISSERRATI quotidie ſolent contingere, *Miraculo* CCCXVI. [illegible]
Ventorum deſcriptio & natura, *remiſſiuè*. 499
Ventorum in tempeſtate pugnantium deſcriptio. Ibid.
Ventorum ſitus & oppoſitio qualis Ariſtotelis, & qualis aliorum. 304
Verba, εὐφημίας, 330 { vixit, abiit, fuit. }
Verba infauſta, δυσφημίας. 330 { obiit, occidit, interiit, deuixit, mortuus eſt. }
Verba quæ ab S. incipiunt, poſt ex in compoſitione retinent S. vt exſtinguo, exſpecto; exſulto. 554
Verberum ſpecies variæ 481 { Ingenuorum { virgæ, fuſtes. } Seruorum præterea { flagra, lora. } Martyrum præterea quoque { cathenæ, plumbatæ, bouum nerui. ſcorpiones & huiuſmodi. } }
Verbis Magicis, Barbaris nihil ſignificantibus an vis vlla inſit; & an quam in vna, eandem in alia vim habeant lingua. 68
Verſificatus. 395
Veris laus & deſcriptio. 65
Vermiculus quid. 21
Verminari. 148
Vernare. 318
Vernifera ſerta. 25
Verres non immolandus Ioui. 239
Veſcitur ſtabulis. 357
Veſper. 426
Veſpera. 427
Veſperus, & Veſperugo. 76,& 77
Veſta vna Penatum. 378
Veſtem lacerare mos lugentium. 424
Veſtiarium. 366
Veſtibula vnde dicta. 117
Veſtis impura. 119
Veſtis pura. Ibid.
Veſuuius. 222
Via cæli anguſta. 258
Viales Lares. 374
Vibonenſis ſinus. 457
Vibrat telum in manu. 146
Vibratio telorum nota vltionis. 146
Vibratur imago cæli fretis. 192
Vicatim. 279
Viciſſitudo eſt rerum humanarum. 393
Viciſſitudo, vt aduerſa ex ſecundis, ſecunda ex aduerſis naſcantur. 395
Victimæ coronabantur. 89
Victimæ humanæ quot locis olim in vſu. 558
Victoria Cadmæa. 513
Victorum in quatuor Græciæ ludis præmia. 514
Victus, quid. 365,366
Vidua. 32
Viduæ Deo curæ. 188
Viduæ dictæ vacantes ſeu vacuæ mulieres. 487.
Vidua omnis quæ caret viro præſente. 187 188
Viduæ matrisfamil. nomen retinent. 491
Viduæ nomen cur toties in Scriptura ſacra repetitum. 188.
Viduuus torus, viduæ noctes. 180
Vigilia prima. 456
Vigiliæ noctis ſingulæ olim bucinis vel tubis indicabantur, vt & diei partes. 405
Vigilum cohortes ſeptem ab Auguſto in vrbe poſitæ; Tiberius ad tres redegit, poſt iterum auctæ: dicebantur vrbanæ cohortes, aliæ à Prætorianis ſeu Prætoriis, quæ in caſtris. 553
Vilitas excuſationem præbet. 546
Vinalia. 325
Vincite mentem multo vino. 412
Vinci à forti pulcrum, turpe à timido & imbecillo. 331
Vindicta Chriſtianis fugienda, & modus nullam ſumere priuata auctoritate Ethnici hac in re impij plerique, ſemper volentes in ea ſumenda maiora ſcelera licita eſſe. 416
Vini diluendi quis auctor. 412
Vini & vitium quis inuentor. Ibid.
Vinum à vi dictum, quod vim faciat bibenti. Ibid.
Vinum quod recens, durum & aſperum, poſtea fit bonum. 102
Victima vnde dicta, & quid propriè. 19
Victimæ annuere debebant popæ, & ideo aquã auribus earum infundebant. 100

Digitized by Google

Vinum ſub nomine Bacchi colebant. 414
Vira, & virago. 475
Virbius, vnde dictus. 209
Vir fortitudine, malitia mulier potior. 185
Virgiliæ. 39
Virgo, de vxore Eunuchi. 188
Virginenſis Dea. 8
Virginia. 528
Virginibus honeſtum domi manere, inhoneſtum foris vagari. 515,516
Virginis aſtrum. 407
Viri boni turres, arces, & propugnacula patriæ. 425
Viridianus. 489
Virilis habitus & comptura. 196
Viris nefas muliebrem habitum accipere. 262 erat nota ſeu profeſſio cynędici criminis. 262. virilis comptus & habitus quis. 262

Formulæ de magnis viris mortuis, dicere eos 354
- manu poſſe leuari,
- onus eſſe quinque digitorum,
- vrna modica claudi,
- tenui ſepulcro claudi,
- capit tumulus quem orbis terrarum non capiebat.

Virtutes, gradus ſunt ad cęlum. 545
Virtus infelix. 341
Virtus non poteſt opprimi, nec tolli nobis. virtutes ſolę homini propriæ. 30
Virtus nulla vbi non ſunt aſpera & dura. 258
Virtus premitur non opprimitur. 209
Virtus pro fortitudine ἁπλῶς 30. quare?
Virtus pro fortitudine. 258
Virtutis vera nobilitas. 250
Viſa diuina vigilantibus immitti, ſeu ſemiſopitis tantùm. 458
Viſio. 456
Viſio emiſſione, an receptione fiat. 33
Viſipotens. 97
Viſorum genera, nomina, diuerſitates. 456
Viſu an terræ aut alia ſolida queant penetrari. 33
Viſu cur celerius res quàm auditu percipiantur. 313
Viſum. 456
Viſum nocturnum malum, auerſabantur & hoſtibus imprecabantur. 552
Viſus ineſt pupillæ, non neruo. 134
Vita omni ex parte proſpera nulli vnquã contigit. 395,396
Vitę beatæ deſcriptio. 383
Vitę dies optimi. 180
Vitæ diuitum collatio, cum vita ſobria pauperum 389
Vitæ felicitas non diuturnitate: ſed meritis & bene actis æſtimanda. 504
Vitæ humanæ periodus. 231 breuitas quanta. 232
Vita infelix felici morti præferenda. 504
Vitę infelici, mors præferenda. Ibid.
Vitæ norma quę iuxta Chryſippum. 250
Vitæ noſtræ fugacitas. 451
Vitæ priuatæ & latentis felicitas. 387
Vitæ ruſticæ laudes. 182
Vitę ſupplicium. 505
Vita tranquilla & ſoli Deo nota pręferenda omni gloriæ ac diuitiis humanis. 232
Vittæ. 179
Vita duplex nuptarum & innuptarum. 106
Vittæ duplices, virginales & maritales. 148
Vitia. 198
Vitium mirè alit conſuetudine; fouet error. 540
Vitium tritici. 199
Vitruuius an Victurinus. 183
Vitulę vel catuli rapti comparatio. 465
Vitulamen. 194
Viuacem anum differre. 476
Viue, dum licet. 330
Viuitur exiguo melius. 189
Vizontes. 161
Vlyſſes prudens & conſilio pollens, non verò deceptor aut verſipellis. 463 eius laudes. Ibid.
Vlyſſes prudens potius quàm fallax. 425
Vlyſſes quibus iudicibus retulit arma Achillis. 472
Vlyſſes quomodo mortuus, varię ſententiæ. eius Metamorphoſis in equum. ſepultus in Hetruria. iuſſus ire in exilium. perfidia eius in Aeolum. Euryalum filium occidit. 474
Vlyſſis ſapientia & aſtus. 460
Vlixes ſcribendum. 460
Vmbilicus orbis, Delphi. 489
Vmbra. 523
Vmbræ & ſimulacri differentia. 358,359
Vmbra lurida fugit rogos. 451
Vmbra magni nominis reſto. 523
Vmbra metuitur ab infantibus. 159
Vmbrę mortuorum apparent maiores, quàm erant viuentium corpora. 428
Vmbras mortuorum apparere prodigij loco habitum. 91
Vmbrę noctu apparent, die non ex lege Proſerpinę. 223
Vmbra quid. 405
Vmbras redire. 524,525
Vmbrę violentę necatorum ſanguinę. 510
Vndæ virides. 40
Vnguentis veteres vſi, quà ſanitatis, quà voluptatis gratia; quibuſdam vtebantur ante cęnam, mox à balneo, aliis in cæna; quibuſdam vngebantur ante focum, aliis in ſole. 41

Vnguentorum genera quędã 413
- comagenum,
- glaucinum,
- crinum,
- roſa,
- myrrha,
- coſtum,
- nardum purum,
- amomum.

Vnimammis, & vnimammia. 341
Vnicus. 186
Vnio. 245, 246
Vnionum ortus & natura. 318
Vnum pro multis perire æquum. 117
Vnxia. 9
Vocis magnitudine deiecti ex aëre corui. 506

Digitized by Google

Voluminoſus. 140
Volutatio, *marinum vocabulum.* 294
Voſſen German. 109
Vota ſolita ſuſcipi pro fœcunditate Auguſtę. & initiò anni pro ſalute Principis. 549
Votis poſſe aliquem interfici putabant. 203
Vox & ſonus quomodo dicantur à poëtis aures ferire, percutere, pellere. 506
Vox & ſonus, an corporata. 506. explicatæ de hac re variorum philoſophorum ſententiæ. 506
Vox feminea. 353
Vraniones. 307
Vrbes dicuntur interire cum hominibus 88
Vrbis euerſæ deſcriptio. 305
Vrbium direptionis deſcriptio. 308
Vrna ſortiaria. 423
Vrnæ iudicum. 231
Vrorum deſcriptio. 161
Vrſa cæleſtis. 217
Vrſæ cęleſtes. 409
Vrſę duo. 60
Vrſa Scythica. 302
Vrſæ ſidus. 218,225
Vrſę ſidus cur nequęat occidere ſeu mergi. 349
Vrſi. 90
Vſtriculæ. 437
Vſtrina. 462
Vſura pro vſu. 30
Vulcania ſacra 491
Vulcanus cum Cerere contendit de dominio Scilicię. 265
Vulcani ignes inſopibiles. 74
Vulcani officina vbi. 221
Vulcani officina in Lemno. 345
Vulcanus pro flamma. 85
Vulgi, cum torrentis aqua, vel procelloſo mari comparatio. 230
Vulgi inconſtantia, & leuitas, & inſipientia. 229, & 230
Vulgus mobile. 230
Vulgo vt placeas quęrere in gerenda republica, eſt cum glorioſa contumelia peſſum ire. 230
Vulnera telis æneis inflicta citius ſanantur. 342
Vulneratos per vulnera animam non exhalare 529
Vulnus vnum erat omnis. 208
Vulturius iactus. 243, 245, 248, 249
Vulturij, auari. 249
Vultur ſe abſtinet cadaueribus volucrum 184
Vultures ſagati & togati. 249
Vultus certa præbet animi indicia. 47
Vultu crimina & animi ſenſa prodi. 181
Vultus & facies quomodo differant. 131
Vultu mens proditur. 249
Vuidum quid. 211
Vxor ad quid marito teneatur. 527
Vxoris bonę commoda, malæ incommoda maxima omnium. 185
Vxorum decus domi manere, & linguam premere. 5 6
Vxorem ditiorem capere, eſt ſe in ſeruitium dare. 149
Vxoris dotes animi, quàm corporis potiores 545
Vxoris furor propter pellicem. 52
Vxor iuſta. 525
Vxores Lacedæmonij, Theſſali, Romani, Dominas vocarunt. 486
Vxor malum, ſed neceſſarium. 185
Vxor poſtem vngebat axungia vel adipe. 9
Vxores quaſi vnxiores. Ibid.

X

XANTHVS. 485
Xanthus fluuius, vnus Troiæ, alius Lyciæ, al. Bocotię. 428
Xerampelinus color. 24

Z

ZABVLVS. 244
Zababus & Zabaſius. 113
Zabij. 113
Zacynthos. 470
Zahuris qui. 33
Zariſa radix, vtilis oculis. 323
Zea. 198
Zea. 199, Græcè ζέα, 199, 200
Zelotypia ferarum. 175
Zephyrus idem, qui Fauonius. 354
Zephyrus. 499
Zetes & Calais Boreæ & Orithiæ filij. 32
Zethes & Calais à quo & cur occiſi. 55
Zethus. 137
Zodiaci ſigna, & inſignorum præſides. 405 & ordor 406
Zodiacus obliquus & inflexus. 406
Zodiacus vnde dictus. 405
Zona, inferorum. 345
Zona & puſula quomodo differant. 93
Zonæ cęli quinque deſcriptæ. 346, 347
Torridam eſſe habitatam contra veteres. 347
Zonę quinque mundi. 406
Zor. 178

FINIS.

Digitized by Google

Venerem diuturnam capere, eſſe in ſtimulum [illegible]
Venere deleetantur, quam corporis poſcit [illegible]
Veneris furor propter pelliceam. [illegible]
Venter mulieri, ſed neceſſarium. [illegible]
Vtero quid nuſaceat [illegible]

Z

Zeauthon.
Zaaurorum.
Zedoa radix, vtilis oculis.
Zea.
Zos.
Zelotypia furarum.
Zephyrus. [illegible]
Zetes & Calais Boreæ & Orithiæ filij. [illegible]
Zethes & Calais a quo & cui occiſi. [illegible]
Zeugma.
Zodiaci ſigna, & inſignitum. [illegible]

F I N I S.

Bayeriſche Staatsbibliothek München

Digitized by Google